සාරත්ථදීපනී

නම්

අංගුත්තර නිකාය ව්‍යාඛ්‍යා

සාරත්ථදීපනී

නම්

අඞ්ගුත්තර නිකාය ව්‍යාඛ්‍යා

පෑලියගොඩ

විද්‍යාලඞ්කාර පරිවෙණාධිපති ත්‍රිපිටකවාගීශ්වරාචාර්‍ය්‍ය

උපාධ්‍යාය ධුරන්ධර

රත්මලානේ ධර්මකීර්ති ශ්‍රී ධර්මානන්දාභිධාන

කොළඹ ගලාවත දෙදිශාවේ ප්‍රධාන සඞ්ඝනායක

ස්වාමීන්ද්‍රයන්වහන්සේ විසින්

අවසාන ශොධ්‍යපත්‍රාවලොකනයෙන්

ප්‍රතිගෘහීත යි.

වීරහේනේ විද්‍යාරතන පරිවෙණාචාර්‍ය්‍ය

වම්බටුවැවේ සිරිනිවාස ස්ථවිරයන්

විසින් සම්පාදිත යි.

ඇම්. පී. කොණ්ඩසිංහ

විසින්

පෑලියගොඩ සත්‍යසමුච්චය යන්ත්‍රාලයෙහි

මුද්‍රණය කරවා ප්‍රකාශිත යි.

බු: ව: **2480**

ක්‍රි: ව: **1937**

සංඥාපනය

ශ්‍රී ශාක්‍යමුනීන්ද්‍ර වූ අප සම්‍යක්සම්බුද්ධ සර්වඥරාජෝත්තමයන් වහන්සේ විසින් සකලසත්ත්වයන් කෙරෙහි පතළ මහා කරුණාවෙන් සාරාසංඛ්‍යකල්පලක්ෂයක් මුළුල්ලෙහි පූරිත පාරමිතානුභාවයෙන් ප්‍රතිලබ්ධ සර්වඥතාඥානයට විෂය වූ ලෞකික ලෝකෝත්තරාර්ථප්‍රකාශක නෛර්‍යාණික ධර්මදේශනා තොමෝ සූත්‍ර අභිධර්ම විනය යන පිටක විසින් ත්‍රිවිධ වේ. ඒ ත්‍රිවිධ පිටකයන් අතුරෙන් ලෞකික ලෝකෝත්තරාර්ථයන් ප්‍රකාශ කරන අර්ථයෙන් සූත්‍ර නම් වූ ද පර්‍යාප්තිය දැරීමට භාජන වන අර්ථයෙන් පිටක නම් වූ ද ධර්මසමූහය තෙම සූත්‍ර පිටක නම්. ඒ සූත්‍රපිටකය වනාහි දීඝ, මජ්ඣිම, සංයුත්ත, අඞ්ගුත්තර, ඛුද්දක යයි නිකාය විසින් පඤ්චවිධ වේ.

එයින් **චිත්තපරියාදාන** සූත්‍රය පටන් **නවදහස් පන්සිය සත් පනසක් සූත්‍ර**යන්ගෙන් සමන්විත ධර්මස්කන්ධය තෙම **අඞ්ගුත්තර නිකාය** නම් වේ. එහි සූත්‍රයන් එකෙකඅඞ්ගාතිරේක වශයෙන් සිටි හෙයින් අඞ්ගුත්තරනිකාය යන නාමය සඞ්ගීතිකාරක මහරහතන්වහන්සේලා විසින් ව්‍යවහෘත ය. මෙය බණවර එකසිය විස්සකින් හා එකක, දුක, තික, චතුක්ක, පඤ්චකාදිවශයෙන් එකාදශනිපාතයකින් ද පරිපූර්ණ වේ.

මේ අඞ්ගුත්තරනිකාය ශීල සමාධි ප්‍රඥා සන්දීපක නානාවිධ දේශනා නයින් විචිත්‍ර පරම ගම්භීර ධර්මසමූහයෙකින් යුත් මහාර්ඝ ධර්මරත්නාවලියකි. මාගධිභාෂෝද්ග්‍රහණාභිලාෂීන්ගේ බුද්ධිප්‍රබෝධය කරන ප්‍රදීපයෙකි. ධර්මදේශකයන්ට දම්රුවන් පිරූ ගබඩාවෙකි. සැදැහැතියන්ට නිවන්පුරයට මහවතෙකි. එහෙයින් මේ උතුම් දහම් පොත ගිහි පැවිදි සියලුදෙනා විසින් සදකල්හි අත්‍යන්තාදෘත ය.

ප්‍රවචන පාලිධර්මය පිළිබඳ යථාර්ථාවබෝධය පර්‍යාප්ති, ප්‍රතිපත්ති, ප්‍රතිවේධ යන ත්‍රිවිධ ශාසනයාගේ චිරස්ථිතියට අසහාය හේතුවකි. පාලිධර්මයාගේ යථාර්ථාවබෝධයට යහපත් අර්ථවාචනා මාර්ගය මහෝපකාරී වේ. එහෙයින් අඞ්ගුත්තරනිකාය නම් වූ ප්‍රවචන පාලිධර්මග්‍රන්ථය පරිශීලනය කරන ආධුනිකයනට එහි යථාර්ථාවබෝධය පිණිස යහපත් අර්ථවාචනාමාර්ගයක් ඇසුරු කළ

ව්‍යාඛ්‍යානයක් අවශ්‍ය බැව් දත් ධර්මාර්ථඥනාභිවෘද්ධිකාමී කීප පලක් විසින් අද්‍යොෂිත වූ අපි ලොකශාසනානුග්‍රහය පරමාර්ථ කොට ගෙන මේ සද්ව්‍යාපරයෙහි යථාවකාශයෙන් ව්‍යාපෘත වූමු.

සාරත්ථදීපනී නම් වූ මේ අඞ්ගුත්තරව්‍යාඛ්‍යානය විද්‍යාජ්ජන ශෙඛරායමාණ පෑලියගොඩ විද්‍යාලඞ්කාර පරිවෙණාධිපති වැ වැඩවුසු ත්‍රිපිටකවාගීශ්වරාචාර්‍ය්‍ය උපාධ්‍යාය ධුරන්ධර **රත්මලානේ ධර්මකීර්ති ශ්‍රී ධර්මාරාමාභිධාන** කොළඹ හලාවත දෙදිශාවේ ප්‍රධාන සඞ්ඝනායක ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේගේ අර්ථවාචනාමාගීය ඇසුරු කොට අර්ථකථා නය නො ඉක්මවා පදාර්ථ දැක්වීමෙන් ද, සංලක්‍ෂ්‍ය යෙදීමෙන් දුර්බොධස්ථාන විස්තර කිරීමෙන් ද, යථා ස්ථානයෙහි ව්‍යාකරණක්‍රම දැක්වීමෙන් ද නාතිසංක්‍ෂෙපවිස්තාර යෙන් සම්පාදනය කෙළෙමු. **එකක දුක නිපාතමය** පිළිබඳ ව්‍යාඛ්‍යානය ඇතුළත් ප්‍රථම කොටස බොහෝ දෙනකුන්ගේ ඉල්ලීම පරිදි පළමුකොට පිට කෙළෙමු. තිකනිපාත ව්‍යාඛ්‍යා නය ද අප්‍රමාද ව ලබාගත හැකි වේ.

පදාර්ථකථනයෙන් බුද්ධිවිකාශයට බාධා පැමිණේ ය යි මෙකල ඇතැම් විචාරකයෝ සලකති. එහෙත් එය බුද්ධිවිකාශ යට රුකුලක් කොට පුරාතනාචාර්‍ය්‍යවරයෝ සැලකූහ. පදාර්ථකථන යෙහි අගය හෝ අභිප්‍රාය නො දත් ඇතමුන්ගේ අවිචාරය නිසා පසුකාලයෙහි පදාර්ථකථනය පමණක් ඉගෙනීම යයි ශිෂ්‍යයනට වැටහී ගියේ ය. ඔවුහු ගිරවුන් මෙන් පදාර්ථය කටපාඩම් කර ගෙන නැවත නැවත ද කිම මූත් අර්ථය වහල් කොට ගෙන පෙළපදය පිළිබඳ කිසි ද විචාරණයක් නො කොට එයින් ම ඉගෙනීම අවසනැයි සිතා ගත්හ. මෙයින් ම නූතන විචාරකයෝ පදාර්ථකථනය බුද්ධිවිකාශයට බාධාවෙකැයි නිගමනය කෙරෙති යි සිතිය හැකි ය.

අපගේ මේ අඞ්ගුත්තරව්‍යාඛ්‍යානය පළමු කියනලද අර්ථයන් නැවත නැවතත් දැක්වීමෙන් තොර බැවින් ග්‍රන්ථලාඝවයත්, පළමු අර්ථ නො දැක් වූ හැම පදයකට ම මනොඥ අර්ථයන් දක් වනලද බැවින් සම්පූර්ණත්වයත්, විස්තර කළ යුතු ගැඹුරු ධර්මාර්ථ යන් සංලක්‍ෂ්‍යය යොදා විස්තර කළ බැවින් ග්‍රන්ථගෞරවයත් සලසයි.

මෙම කෘත්‍යය සම්පාදනයෙහිදී අපට අඞ්ගුත්තරපාළිය ද කතිපය ස්ථානයෙක්හි ශුද්ධ කරන්නට ලැබීම ප්‍රීතියකි. සියම්, ඉංග්‍රීසි මුද්‍රිත පොත් හා පුස්කොළ පොතක් ද මුද්‍රිත පෙළපොත

හා සසඳා බලා අටුවාව ද උපකාර කොට ගෙන වැදගත් ශුද්ධි කිහිපයක් කර තිබෙන බව මුද්‍රිත පොත හා අපගේ පොත සසඳා බැලීමේදී දක්ක හැකි වේ.

මීට ප්‍රථම මුද්‍රිත අඞ්ගුත්තරව්‍යාඛ්‍යාවන්හි සූත්‍රසංඛ්‍යා දක්වා තිබෙන අයුරු නුසුදුසු ය. ඇතැම් තැනක සූත්‍ර 10 ක් ම එක ම සූත්‍රය හැටියට ද ඇතැම් තන්හි කණ්ඩ සුත්ත වශයෙන් දෙකට බෙදා දෙසූ එක ම සූත්‍රය සූත්‍ර දෙකක් වශයෙන් ද එහි දක්වා තිබේ. අප විසින් අටුවාව හා දෙශාන්තර මුද්‍රිත ග්‍රන්ථයන් ද බලා සුදුසු ක්‍රමයෙන් සූත්‍රසංඛ්‍යා ක්‍රමය යොදා ඇත. වර්ග ක්‍රමය ද එසේ ම සකස් කොට යෙදීමු. අභිනව සිංහල සන්න ලියන භවතුන් අතර ස්වභාෂාරීතිය ගරු කරන්නෝ විරලයහ. එහෙයින් බොහෝ සන්න පොත්හි භාෂාප්‍රයොග දූෂ්‍ය ව පවත්නේ ය. අපි ලිහිල් අර්ථය දෙන ගමන් ම භාෂාප්‍රයොගයන් ද නිවරද ව යෙදීමට වෑයම් කොළෙමු. මේ ග්‍රන්ථය පරිශීලනය කරන්නවුන්හට ඒ පිළිබඳ යථාතත්ත්වය වැටහි යනවා ඇත.

මේ ග්‍රන්ථය අපගේ ධර්මාචාර්යෝත්තම වූ පණ්ඩිත සාර්වභෞම පැලියගොඩ විද්‍යාලඞ්කාර පරිවෙණාධිපති ත්‍රිපිටකවාගීශ්වරාචාර්ය උපාධ්‍යාය ධුරන්ධර **රත්මලානේ ධර්මකීර්ති ශ්‍රී ධර්මානන්දාභිධාන** කොළඹ හලාවත දෙදිශාවේ ප්‍රධාන සඞ්ඝනායක ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේ විසින් අවසාන ශොධ්‍යපත්‍රාවලොකනයෙන් සමාදරයෙන් පිළිගත් බව ගෞරව සහිත වැ මෙහි සඳහන් කරම්හ.

එසේ ම මේ සද්ව්‍යාපාරය පිළිබඳ සදුපදෙශ දානයෙන් අපට අනුග්‍රහ කළා වූ විද්‍යාලඞ්කාර පිරුවන්හි උපප්‍රධානාචාර්ය පණ්ඩිත **කිරිවත්තුඩුවේ කීර්ති ශ්‍රී ප්‍රඥාසාරාභිධාන** නායකස්ථවිරපාදයන් වහන්සේට හා අපගේ ආචාර්යෝත්තම තක්කාවත්තේ ශ්‍රී සුදර්ශී නාරාම විහාරාධිවාසී **සද්ධර්මකීර්ති ශ්‍රී සුමඞ්ගල රත්නජ්‍යොතාභිධාන** නායක ස්ථවිරපාදයන්වහන්සේට ද, මෙහි ශොධනපත්‍ර බලා දීමෙන් හා පොත සකස් කිරීමේ සියලු ක්‍රියාවන්හි විශෙෂයෙන් උපස්තම්භක වැ ක්‍රියා කළා වූ අපගේ කල්‍යාණමිත්‍ර විද්‍යාලඞ්කාර පිරුවන්හි උපාචාර්ය **හැඩිපන්නල ප්‍රඥාලොක** ස්ථවිරයන් වහන්සේට ද අපගේ අවඞ්කාදරගෞරවය හිමි වේ.

මෙහි පදැඹී දක්වීමෙහි හෝ මුද්‍රණයෙහි කිසියම් දෙසක් නො වන පරිදි අපි ඉතා සැලකිල්ලෙන් ක්‍රියා කෙළෙමු. එසේ ද වුවත් මේ ග්‍රන්‍ථයෙහි අපගේ අනවධානයෙන් හෝ මුද්‍රණදෙෂයෙකින් හෝ යම් දෙෂස්ථානයක් ඇත හොත් ධර්‍මශාස්ත්‍රාභිවෘද්ධිකාමී සත්පුරුෂයන් විසින් කරුණාපෙරටුව එය අප වෙත දන්වුව මැනවි. ද්විතියමුද්‍රණයේදී එබඳු තැන් සකස් කරන්නට එය මහොපකාරයෙකි.

මේබවට ශාසනසපිතිකාමී

වම්බටුවැවේ සිරිනිවාස ස්ථවිර.

2480

1937. 10. 28

වීරහේනේ

විදූරතන පිරුවන්හිදී ය.

ශුද්ධිපත්‍රය.

පිට.	පෙළ.	අශුද්ධ.	ශුද්ධ.
2	6	වක්ෂ්‍යමාන	වක්ෂ්‍යමාණ
11	30	පහළ නො වූයේ;	පහළ නො වූයේ; –පෙ–
,,	32	වඩනලද්දේ;	වඩනලද්දේ; –පෙ–
16	22	වෛය්‍යාකරණ	වෛයාකරණ
19	9	භික්ඛවෙ–මහණෙති;	
		සථා ඉදං–	සථා+ඉදං–
86	25	සෙ–	–පෙ– . සෙ–
108		පිටේ 6 වෙනි සූත්‍රය මැදට යෙදී තිබෙන සංලක්ෂ්‍යය 5 වෙනි සූත්‍රයේ අගට යෙදිය යුතු යි.	
112	8	මනොසුචරිතං	මනොදුච්චරිතං
122	2	සුනාථ	සුණාථ
125	33	වදාළසේක.	වදාළසේක. –පෙ–.
155	33	දෙක යි.	දෙක යි. –පෙ–.
156	18	පිළිබඳ වේ.	පිළිබඳ වේ. –පෙ–.

සාරත්ථදීපනී

නම්

අඞ්ගුත්තරනිකාය ව්‍යාඛ්‍යා

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස.

1—1-1.

1. එවං මෙ සුතං එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමන්තෙසි භික්ඛවොති. භදන්තෙති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකරූපම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං භික්ඛවෙ ඉත්ථිරූපං. ඉත්ථිරූපං භික්ඛවෙ පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨතීති—

වන්දිත්වා සිරසා බුද්ධං ධම්මං තෙන සුදෙසිතං
සෙට්ඨං අරියසඞ්ඝං ච පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං නිරඞ්ගණං

සාරත්ථං දීපයං සම්මා වරෙ අඞ්ගුත්තරාගමෙ
තනොමි නිජභාසාය ව්‍යාඛ්‍යං **සාරත්ථදීපනිං.**

1—1-1.

1. **මෙ**– මා විසින්; **එවං සුතං**– (මේ සූත්‍රය) මෙසේ අසන ලදි. නොහොත්:– **මෙ**– මාගේ; **සුතං**– ඇසීම; **එවං**– මෙසේ ය. (කෙසේ ද?) **එකං සමයං**–එක්සමයෙක්හි; **භගවා**– භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; **සාවත්ථියං**-සැවැත්නුවර සමීපයෙහි වූ; **ජෙතවනෙ**- ජෙතවන නම් වූ; **අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ**– අනේපිඬු මහ සිටුහුගේ ආරාමයෙහි; **විහරති**- වැඩවාසය කරන සේක;

තත්‍ර ඛො- එකල්හි වනාහි; **භගවා**- භාග්‍යවතුන්වහන්සේ; **භික්ඛවො+ඉති**-මහණෙනි කියා; **භික්ඛූ**-භික්ෂූන්ට; **ආමන්තෙසි**- ආමන්ත්‍රණය කළසේක. **තෙ භික්ඛූ**- ඒ භික්ෂූහු; **භදන්ත+ඉති**- පින්වතුන්වහන්සැ යි කියා; **භගවතො**-භාග්‍යවතුන්වහන්සේට; **පති+අස්සොසුං**- පිළිවදන් ඇස්වූහ **භගවා**- භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; **එතං**- මේ (වක්ෂ්‍යමාන) සූත්‍රදෙශනාව; **අවොච**- වදාළසේක.

භික්ඛවෙ- මහණෙනි; **යං**- යම් රූපාලම්බනයෙක් තෙම; **එවං**- මෙසේ; **පුරිසස්ස**-(රූපගරුක) පුරුෂයාගේ; **චිත්තං**- (චාතුර්භූමක කුශල)චිත්තය; **පරියාදය**- වැලඳගෙන හෙවත් ක්ෂය කොට ගෙන; **තිට්ඨති**- සිටිනේ ද; (එබඳු වූ) **අඤ්ඤං එක රූපං+අපි**- (මේ මතු කියන රූපාරම්මණය හැර) අන් එකම රූපාරම්මණයකුත්; **අහං**- මම; **න සමනුපස්සාමි**- ඤාණ සමනු පස්සනා වශයෙන් නොදක්නෙමි. (ඒ කෙසේ වූ රූපයක් ද?) **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යථා+ඉදං**- යම්බඳු වූ මේ; **ඉත්ථිරූපං**- ස්ත්‍රියගේ (චතුසමුට්ඨානික රූපායතන සඞ්ඛ්‍යාත) වර්ණය වේ. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **ඉත්ථිරූපං**- ස්ත්‍රියගේ (චතුසමුට්ඨානික රූපායතන සඞ්ඛ්‍යාත) වර්ණය තෙම; **පුරිසස්ස**- (රූපගරුක) පුරුෂයාගේ; **චිත්තං**- (චාතුර්භූමක කුශල) චිත්තය; **පරියාදය**- වැලඳගෙන හෙවත් ක්ෂය කොට ගෙන; **තිට්ඨති+ඉති**-සිටිනේය යි (වදාළසේක).

1. සංලක්ෂ්‍යය:-

එකං සමයං- යන තන්හි සමයශබ්දයා කෙරෙන් අච්චන්තසංයොගාර්ථයෙහි ද්විතීයා විභක්තියි.

2. සංලක්ෂ්‍යය:-

සමනුපස්සාමි-ඤාණසමනුපස්සනාවය, දිට්ඨිසමනුපස්සනාවය යි සමනු පස්සනාවෝ දෙදෙනෙක් වෙත්. "අනිච්චතො සමනුපස්සති නො නිච්චතො"යි වදාළ හෙයින් සියලු සංස්කාරධර්මයන් නිත්‍යවශයෙන් නොගෙන අනිත්‍ය වශයෙන් දැකීම ඤාණසමනුපස්සනා නමු. "රූපං අත්තතො සමනුපස්සති"යි වදාළ හෙයින් රූපය ආත්මය වශයෙන් නුනුවණින් දැකීම දිට්ඨිසමනුපස්සනා නමු. මොවුන් අතුරෙන් මෙහි ඤාණසමනුපස්සනාව අභිප්‍රෙතයි.

3. සංලක්ෂ්‍යය:-

චිත්තං පරියාදය- මෙහි චිත්තශබ්දයෙන් චාතුර්භූමක කුශල චිත්තය ම දක්වනලදි. කාමාවචරභූමිය, රූපාවචරභූමිය, අරූපාවචරභූමිය, ලොකොත්තරභූමිය යි භූමීහු සතරදෙනෙක් වෙත්. මේ භූමිවිෂයෙහි පැවති එක්විසි කුසලචෙතනාවන් චාතුර්භූමකකුසලචිත්ත නාමයෙන් දැක්වූහ. ස්ත්‍රියගේ රූපය පුරුෂයාගේ සිතෙහි මෙකී කුසලචෙතනාවන්ගේ ඉපදීම වළක්වා සිටින හෙයින් "චිත්තං පරියාදය තිට්ඨති"යි වදාරනලදි.

2. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකසද්දම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං භික්ඛවෙ ඉත්ථිසද්දො. ඉත්ථිසද්දො භික්ඛවෙ පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨතීති—

3. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකගන්ධම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං භික්ඛවෙ ඉත්ථිගන්ධො. ඉත්ථිගන්ධො භික්ඛවෙ පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨතීති—

4. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකරසම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං භික්ඛවෙ ඉත්ථිරසො. ඉත්ථිරසො භික්ඛවෙ පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨතීති—

---

2. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **යං**- යම් ශබ්දාරම්මණයෙක් තෙම; **එවං**-මෙසේ; **පුරිසස්ස**-(ශබ්දගරුක)පුරුෂයාගේ; **චිත්තං**-(චාතුර්භූමක කුශල)චිත්තය; **පරියාදාය**-වැලඳගෙන හෙවත් ක්ෂය කොට ගෙන; **තිට්ඨති**- සිටිනේ ද (එබඳු වූ); **අඤ්ඤං එකසද්දං+අපි**- (මේ මතු කියන ශබ්දාරම්මණය හැර) අන් එක්තරා ශබ්දාරම්මණයක් කුත්; **අහං**-මම; **න සමනුපස්සාමි**-ඥානසමනුපස්සනා වශයෙන් නො දක්නෙමි. (ඒ කෙසේ වූ ශබ්දයක් ද?) **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **යථා+ඉදං**- යම් බඳු වූ මේ; **ඉත්ථිසද්දො**- ස්ත්‍රියගේ (චිත්තසමුට්ඨානික ශබ්දායතනය හා ස්ත්‍රිය විසින් නිපදවනලද වීණා වේණු ආදි) ශබ්දය වේ. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **ඉත්ථිසද්දො**- ස්ත්‍රියගේ ශබ්දය තෙම; **පුරිසස්ස**-(ශබ්දගරුක) පුරුෂයාගේ; **චිත්තං**-(චාතුර්භූමක කුශල)චිත්තය; **පරියාදාය**-වැලඳගෙන හෙවත් ක්ෂය කොට ගෙන; **තිට්ඨති+ඉති**- සිටිනේය යි (වදාළසේක).

3. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **යං**- යම් ගන්ධාරම්මණයෙක් තෙම; **පුරිසස්ස**- (ගන්ධගරුක) පුරුෂයාගේ; —පෙ— **ඉත්ථිගන්ධො**- ස්ත්‍රියගේ (චතුසමුට්ඨානික ගන්ධායතනය හා අනුලෙපනාදි) ගන්ධය තෙම;—පෙ—**තිට්ඨති+ඉති**-සිටිනේය යි (වදාළසේක).

4. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **යං**- යම් රසාලම්බනයෙක් තෙම; **පුරිසස්ස**- (රසගරුක) පුරුෂයාගේ;—පෙ—**ඉත්ථිරසො**-ස්ත්‍රියගේ (චතුසමුට්ඨානික) රසායතනය තෙම; —පෙ— **තිට්ඨති + ඉති**- සිටිනේය යි (වදාළසේක).

5. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකඵොට්ඨබ්බම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදය තිට්ඨති යථයිදං භික්ඛවෙ ඉත්ථිඵොට්ඨබ්බො. ඉත්ථිඵොට්ඨබ්බො භික්ඛවෙ පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදය තිට්ඨතීති—

6. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකරූපම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදය තිට්ඨති යථයිදං භික්ඛවෙ පුරිසරූපං. පුරිසරූපං භික්ඛවෙ ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදය තිට්ඨතීති—

7. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකසද්දම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදය තිට්ඨති යථයිදං භික්ඛවෙ පුරිසසද්දො. පුරිසසද්දො භික්ඛවෙ ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදය තිට්ඨතීති—

8. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකගන්ධම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදය තිට්ඨති යථයිදං භික්ඛවෙ පුරිසගන්ධො. පුරිසගන්ධො භික්ඛවෙ ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදය තිට්ඨතීති—

9. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකරසම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදය තිට්ඨති යථයිදං භික්ඛවෙ පුරිසරසො. පුරිසරසො භික්ඛවෙ ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදය තිට්ඨතීති—

---

5. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **යං**-යම් ස්පර්ශාලම්බනයෙක් තෙම; **පුරිසස්ස**- (ස්පර්ශගරුක) පුරුෂයාගේ;—පෙ—**ඉත්ථිඵොට්ඨබ්බො**-ස්ත්‍රියගේ කායස්පර්ශය තෙම; —පෙ— **තිට්ඨති+ඉති**-සිටිනේය යි (වදාළසේක).

6. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **යං**- යම් රූපාලම්බනයෙක් තෙම; —පෙ—**පුරිසරූපං**- පුරුෂයාගේ (චතුසමුට්ඨානික රූපායතන සඞ්ඛ්‍යාත) වර්ණය තෙම; —පෙ— **තිට්ඨති+ඉති**- සිටිනේය යි (වදාළසේක).

7. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි;—පෙ—**පුරිසසද්දො**- පුරුෂයාගේ (චිත්තසමුට්ඨානික ශබ්දායතනසඞ්ඛ්‍යාත) ශබ්දය තෙම; —පෙ— **තිට්ඨති+ඉති**-සිටිනේය යි (වදාළසේක).

8. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි;—පෙ—**පුරිසගන්ධො**- පුරුෂයාගේ (චතුසමුට්ඨානික ගන්ධායතනය හා අනුලේපනාදි) ගන්ධය තෙම; —පෙ—**තිට්ඨති+ඉති**-සිටිනේය යි (වදාළසේක).

9. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; —පෙ—**පුරිසරසො**- පුරුෂයාගේ (චතුසමුට්ඨානික) රසායතනය තෙම; —පෙ— **තිට්ඨති + ඉති**- සිටිනේය යි (වදාළසේක).

10. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං භික්ඛවෙ පුරිසඵොට්ඨබ්බො. පුරිසඵොට්ඨබ්බො භික්ඛවෙ ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨතීති.

වග්ගො පඨමො.

1—1-2.

1. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නො වා කාමච්ඡන්දො උප්පජ්ජති උප්පන්නො වා කාමච්ඡන්දො භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ සුභනිමිත්තං. සුභනිමිත්තං භික්ඛවෙ අයොනිසො මනසිකරොතො අනුප්පන්නො චෙව කාමච්ඡන්දො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච කාමච්ඡන්දො භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තතීති.

---

10. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි;—පෙ—**පුරිසඵොට්ඨබ්බො**-පුරුෂයාගේ කායසපර්ශය තෙම; —පෙ— **තිට්ඨති+ඉති**- සිටිනේය යි (වදළසේක).

ප්‍රථම වර්ගය යි.

1—1-2.

1. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යෙන**- යමක් කාරණ කොට ගෙන; **අනුප්පන්නො වා**- නූපන්නා වූ ද; **කාමච්ඡන්දො**- කාමච්ඡන්දනීවරණය තෙම; **උප්පජ්ජති**- උපදී ද; **උප්පන්නො වා**- උපන්නා වූ ද; **කාමච්ඡන්දො**- කාමච්ඡන්දනීවරණය තෙම; **භිය්‍යොභාවාය**- බොහෝ බව පිණිස; **වෙපුල්ලාය**- විපුලබව පිණිස; **සංවත්තති**- පවතී ද (එබඳු වූ); **අඤ්ඤං එකධම්මං+අපි**- (මේ මතු කියන ධර්මය හැර) අන් එක ම ධර්මයකුත්; **අහං**- මම; **න සමනුපස්සාමි**- ඤාණසමනුපස්සනා වශයෙන් නො දක්නෙමි. (ඒ කවරේ ද?) **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යථා+ඉදං**- යම්බඳු වූ මේ; **සුභනිමිත්තං**- සුභනිමිත්ත (හෙවත් රාගයට කරුණු වූ අරමුණ) වේ **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **සුභනිමිත්තං**- සුභනිමිත්ත (හෙවත් රාගයට කරුණු වූ අරමුණ); **අයොනිසො මනසිකරොතො**-

2. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නො වා ව්‍යාපාදො උප්පජ්ජති උප්පන්නො වා ව්‍යාපාදො භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ පටිඝනිමිත්තං. පටිඝනිමිත්තං භික්ඛවෙ අයොනිසො මනසිකරොතො අනුප්පන්නො චෙව ව්‍යාපාදො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච ව්‍යාපාදො භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තතීති —

නුනුවණින් මෙනෙහි කරන්නාහට; **අනුප්පන්නො** ච + එව- නූපන්නා වූ ද; **කාමච්ඡන්දො**-කාමච්ඡන්දය තෙම; **භියොභාවාය**- බොහෝ බව පිණිස; **වෙපුල්ලාය**- විපුලබව පිණිස; **සංවත්තති**+ **ඉති**- පවත්නේය යි (වදළසේක).

1. සංලක්ෂ්‍යය:-

කාමච්ඡන්දො- මෙහි "කාම" යනු රූප ශබ්ද ගන්ධ රස ස්පර්ශ සංඛ්‍යාත පස්කම්ගුණයයි ඇලීම වේ. ඒ කාමතෘෂ්ණාව අරමුණු කැමති විම් අර්ථයෙන් ම ඡන්ද ද වේනුයි කාමච්ඡන්ද නම් වේ. ඒ කාමච්ඡන්දය ධ්‍යානා දීන්ගේ වශයෙන් උපදනා කුශලචිත්තය වළක්වන හෙයින් ද පැනඇස අවුරන අර්ථයෙන් ද ඊට නිවරණයයි ද කියනුලැබේ.

2. සංලක්ෂ්‍යය:-

"අනුප්පන්නො වා කාමච්ඡන්දො උප්පජ්ජති"- අසමුදචාරවශයෙන් හෝ අනනුභූතාරම්මණවශයෙන් නූපන් කාමච්ඡන්දය තෙම සුභනිමිත්ත හෙතු කොට ගෙන උපදියි. වත් පිරිමෙහි හා ග්‍රන්ථ ධූතාඞ්ග සමාධි විපස්සනා නවකර්ම යන මෙහි නිරතවූවන්ට කෙලෙස් නූපදියි. (කුමක් හෙයින් ද යත්?) කෙලෙසුන්ගේ ඉපදීමට අවකාශයක් නොලැබෙන හෙයිනි. වත්පිරිම් ආදියෙන් වෙන් ව අනුපාය වශයෙන් මෙනෙහි කරන්නාහට අසමුදචාර වශයෙන් නූපන් කාමරාගය උපදියි. පෙර අනුභව නොකළචිරූ මනොඥ රූපාදි අරමුණු ලැබ අනුපාය වශයෙන් මෙනෙහි කරන්නාහට අනනුභූතාරම්මණ වශයෙන් නූපන් කාමරාගය උපදියි.

3. සංලක්ෂ්‍යය:-

"අයොනිසො මනසිකරොතො"- අයොනිසොමනසිකාරය නම් අනුවණින් කල්පනා කිරීමයි. අනිත්‍ය දෑයෙහි නිත්‍යය කියා ද, අසුභ දෑයෙහි සුභය කියා ද සිතන වැරදි කල්පනාව අයොනිසො මනසිකාර නම් වේ.

2. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; —පෙ— **ව්‍යාපාදො**- ව්‍යාපාද නීවරණය තෙම; —පෙ— **පටිඝනිමිත්තං**- ප්‍රතිඝනිමිත්ත හෙවත් අප්‍රිය අරමුණ; —පෙ— **සංවත්තති** + **ඉති**- පවත්නේය යි (වදළසේක).

3. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නං වා ථිනමිද්ධං උප්පජ්ජති උප්පන්නං වා ථිනමිද්ධං භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ අරති, තන්දි, විජම්භිකා, භත්තසම්මදො, චෙතසො ච ලීනත්තං. ලීනචිත්තස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නං චෙව ථිනමිද්ධං උප්පජ්ජති, උප්පන්නං ච ථිනමිද්ධං භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තතීති—

4. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නං වා උද්ධච්චකුක්කුච්චං උප්පජ්ජති උප්පන්නං වා උද්ධච්චකුක්කුච්චං භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ චෙතසො අවූපසමො. අවූපසන්තචිත්තස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නං චෙව උද්ධච්චකුක්කුච්චං උප්පජ්ජති, උප්පන්නං ච උද්ධච්චකුක්කුච්චං භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තතීති—

---

3. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි;-පෙ-**ථිනමිද්ධං**-ථිනමිද්ධනීවරණය; —පෙ- **අරති**- අධිකුශලධර්මයන්හි නො ඇලීම ද; **තන්දි**- මැලි බව ද; **විජම්භිකා**- ඇඟමැලිකැඩීම ද; **භත්තසම්මදො**- බත් මතය ද; **චෙතසො**-සිත පිළිබඳ වූ; **ලීනත්තං** ච-අකර්මණ්‍ය බව ද වේ. -පෙ-**ලීනචිත්තස්ස**-මැලිසිත් ඇත්තාහට;-පෙ-**සංවත්තති** + **ඉති**-පවත්නේය යි (වදාළසේක).

සංලක්ෂ්‍යයි:-

ථිනමිද්ධං- මෙහි "ථිනය" නම් විඥානස්කන්ධයයි කියනලද චිත්තයාගේ ගිලන් බව හෝ හැකුළුණු බවයි. "මිද්ධය" නම් කායසඞ්ඛ්‍යාත වෙදනා සංඥාසංස්කාරයන්ගේ ගිලන් බව හෝ හැකුළුණු බවයි. මෙය ද ධ්‍යානාදීන්ගේ ඉපැද්ම වළක්වන හෙයින් ථිනමිද්ධ නීවරණයයි දතයුතු.

4. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි;—පෙ—**උද්ධච්චකුක්කුච්චං**- ඖද්ධත්‍යය හා කෞකෘත්‍යය;-පෙ-**චෙතසො**-සිතපිළිබඳ; **අවූපසමො**- ධ්‍යානාදියෙන් නො සන්සිඳීම වේ.—පෙ—**අවූපසන්තචිත්තස්ස**- ධ්‍යානාදියෙන් නො සන්සිඳුණු සිත් ඇත්තාහට-පෙ-**සංවත්තති**+ **ඉති**-පවත්නේය යි (වදාළසේක).

සංලක්ෂ්‍යයි:-

උද්ධච්චකුක්කුච්චං- මෙහි "උද්ධච්චය" නම් චිත්තයාගේ නොසංසුන් බවයි. "කුක්කුච්චය" නම් විපිළිසර බවයි. ඒ වනාහි යහපත් කුශලකර්ම නො කළහුට ද අයහපත් පාපකර්ම කළහුට ද ඇතිවන්නේ ය. මේ ඖද්ධත්‍යය හා කෞකෘත්‍යයන් සිතෙහි නොසංසුන් බව ඇති කරන හෙයින් ධ්‍යාන විදර්ශනාදියක් ඉපදවිය නොහැක්කේ ය. ධ්‍යානාදීන්ගේ ඉපැද්ම වළක්වන හෙයින් මීට නීවරණයයි ද කියනුලැබේ.

5. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා විචිකිච්ඡා උප්පජ්ජති උප්පන්නා වා විචිකිච්ඡා භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ අයොනිසො මනසිකාරො. අයොනිසො භික්ඛවෙ මනසිකරොතො අනුප්පන්නා චෙව විචිකිච්ඡා උප්පජ්ජති, උප්පන්නා ච විචිකිච්ඡා භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තතීති.

6. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නො වා කාමච්ඡන්දො නුප්පජ්ජති උප්පන්නො වා කාමච්ඡන්දො පහීයති යථයිදං භික්ඛවෙ අසුභනිමිත්තං. අසුභනිමිත්තං භික්ඛවෙ යොනිසො මනසිකරොතො අනුප්පන්නො චෙව කාමච්ඡන්දො නුප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච කාමච්ඡන්දො පහීයතීති.

---

5. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; —පෙ— **විචිකිච්ඡා**- විචිකිච්ඡා තොමෝ; —පෙ— **අයොනිසො මනසිකරොතො**- අනුවණින් මෙනෙහි කරන්නාහට; —පෙ— **සංවත්තති+ඉති**- පවත්නේයයි (වදාළසේක).

සංලක්ෂ්‍යය:-

විචිකිච්ඡා- මෙහි "විචිකිච්ඡා" නම් සැක කිරීමයි. ඒ වනාහි බුද්ධ, ධම්ම, සඞ්ඝ, සික්ඛා, පුබ්බන්ත, අපරන්ත, පුබ්බන්තාපරන්ත, පටිච්චසමුප්පන්න ධර්ම යන අටතැන්හි උපදවන සැකය වේ. මොවුන් පිළිබඳ සැකයට අයොනිසො මනසිකාරය මුල් වේ. මෙය ද ධ්‍යානාදි උතුම් ධර්මයන්ගේ ඉපදීම වළක්වන හෙයින් නීවරණයයි කියනුලැබේ.

6. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; —පෙ— **අසුභනිමිත්තං**- අසුභාරම්මණය හෙවත් (දසඅසුභයෙහි උපන්) අරමුණු සහිත ප්‍රථම ධ්‍යානය; **යොනිසො මනසිකරොතො**- නුවණින් මෙනෙහි කරන්නාහට; —පෙ— **පහීයති+ඉති**-ප්‍රහීණ වේයයි (වදාළසේක).

සංලක්ෂ්‍යය:-

අසුභනිමිත්තං- මෙහි දක්වූ "අසුභනිමිත්ත" නම් දසඅශුභයන්හි උපන් ප්‍රථමධ්‍යානයයි. එහෙයින් අශුභය ද අශුභනිමිත්ත නම් වේ. අසුභාරම්මණ වූ ධර්මය ද අශුභනිමිත්ත වේයයි දතයුතු. මේ අසුභාරම්මණය උද්ධුමාතක ය, විනීලක ය, විපුබ්බක ය, විච්ඡිද්දක ය, වික්ඛායිතක ය, වික්ඛිත්තක ය, හතවික්ඛිත්තක ය, ලොහිතක ය, පුළවක ය, අට්ඨික ය යි දසවැදෑරුම් වේ.

7. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නො වා ව්‍යාපාදො නුප්පජ්ජති උප්පන්නො වා ව්‍යාපාදො පහීයති යථයිදං භික්ඛවෙ මෙත්තා චෙතොවිමුත්ති. මෙත්තං භික්ඛවෙ චෙතොවිමුත්තිං යොනිසො මනසි කරොතො අනුප්පන්නො චෙව ව්‍යාපාදො නුප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච ව්‍යාපාදො පහීයතීති.

8. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නං වා ථිනමිද්ධං නුප්පජ්ජති උප්පන්නං වා ථිනමිද්ධං පහීයති යථයිදං භික්ඛවෙ ආරම්භධාතු, නික්කමධාතු, පරක්කමධාතු. ආරද්ධවිරියස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නඤ්චෙව ථිනමිද්ධං නුප්පජ්ජති, උප්පන්නං ච ථිනමිද්ධං පහීයතීති.

9. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නං වා උද්ධච්චකුක්කුච්චං නුප්පජ්ජති උප්පන්නං වා උද්ධච්චකුක්කුච්චං පහීයති යථයිදං භික්ඛවෙ චෙතසො වූපසමො. වූපසන්තචිත්තස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නං චෙව උද්ධච්චකුක්කුච්චං නුප්පජ්ජති, උප්පන්නං ච උද්ධච්චකුක්කුච්චං පහීයතීති.

---

7. **භික්ඛවෙ**–මහණෙනි; —පෙ— **මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති**– (නීවරණාදි ප්‍රතිපක්ෂයන් කෙරෙන් මිදුණු හෙයින් චෙතොවිමුත්ති නම් වූ) මෛත්‍රීසහගතචිත්තය;—පෙ— **පහීයති + ඉති**– ප්‍රහීණ වේයයි (වදාළසේක).

සංලක්ෂ්‍යයෙ:–

"**මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති**"– සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි හිත පැතිර වීම මෛත්‍රී නමි. ඒ මෛත්‍රිය හා සම්ප්‍රයුක්ත වන චිත්තය නීවරණාදි ප්‍රතිපක්ෂ කෙලෙසුන්ගෙන් මිදෙන හෙයින් ඊට "චෙතොවිමුක්තිය" යි කියනුලැබේ. විශෙෂයෙන් ව්‍යාපාදයෙන් මිදුණු හෙයින් මේ සිත චෙතොවිමුත්තියයි දතයුතු.

8. **භික්ඛවෙ**–මහණෙනි; —පෙ— **ආරම්භධාතු**– ප්‍රථමාරම්භ වීර්‍ය්‍යය ද; **නික්කමධාතු**– (කුසීතභාවයෙන් නික්මුණු හෙයින්) ඊට වඩා බලවත් වීර්‍ය්‍යය ද; **පරක්කමධාතු**– (මතු මතු ස්ථානයන් ආක්‍රමණය කරන හෙයින්) ඊටත් වඩා බලවත් වීර්‍ය්‍යය ද වේ; —පෙ— **ආරද්ධවිරියස්ස**– පරිපූර්ණවීර්‍ය්‍ය ඇත්තාහට; —පෙ— **පහීයති+ඉති**–ප්‍රහීණ වේය යි (වදාළසේක).

9. **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි;—පෙ—**චෙතසො වූපසමො**– සිත පිළිබඳ ධ්‍යානාදියෙන් සන්සිඳීම වේ;—පෙ— **වූපසන්තචිත්තස්ස**–

10. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා විචිකිච්ඡා නුප්පජ්ජති උප්පන්නා වා විචිකිච්ඡා පහීයති යථයිදං භික්ඛවෙ යොනිසො මනසිකාරො. යොනිසො භික්ඛවෙ මනසිකරොතො අනුප්පන්නා චෙව විචිකිච්ඡා නුප්පජ්ජති, උප්පන්නා ච විචිකිච්ඡා පහීයතීති.

වග්ගො දුතියො.

1—1-3.

1. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අභාවිතං අකම්මනියං හොති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ අභාවිතං අකම්මනියං හොතීති.

2. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං භාවිතං කම්මනියං හොති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ භාවිතං කම්මනියං හොතීති.

ධ්‍යානාදියෙන් සන්හුන් සිත් ඇත්තාහට; **පහීයති+ඉති**-ප්‍රහීණ වේයයි (වදාළසේක).

10. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; —පෙ— **විචිකිච්ඡා**- (විචිකිත්සා සඞ්ඛ්‍යාත) බුද්ධාදි අටතැන්හි සැකය;—පෙ—**පහීයති+ඉති**-ප්‍රහීණ වේයයි (වදාළසේක).

දෙවෙනි වර්ගයයි.

1—1-3.

1. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **යං**-යම් ධර්මයක්; **අභාවිතං**-භාවනා වශයෙන් නො වඩනාලද්දේ; **එවං**-මෙසේ; **අකම්මනියං හොති**-කර්මයට යොග්‍ය නොවේ ද; (එබඳු වූ) **අඤ්ඤං එකධම්මං+අපි**-(මේ මතු කියන ධර්මය හැර) අන් එකම ධර්මයකුත්; **අහං**- මම; **න සමනුපස්සාමි**-ඥානසමනුපස්සනාවශයෙන් නො දක්නෙමි; (ඒ කවර ධර්මයක් ද යත්?) **යථා+ඉදං**- යම්බඳු වූ මේ; **චිත්තං**-සිත වේ. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **චිත්තං**-සිත; **අභාවිතං**- භාවනා වශයෙන් නො පවත්වන ලද්දේ; **අකම්මනියං හොති+ඉති**-කර්මයට අයොග්‍ය වේ (=අකර්මණ්‍ය වේ) යයි (වදාළසේක).

2. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යං**- යම් ධර්මයක්; **භාවිතං**-භාවනා වශයෙන් පවත්වනලද්දේ; **එවං**- මෙසේ; **කම්මනියං**

3. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අභාවිතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ අභාවිතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතීති.

4. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං භාවිතං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ භාවිතං මහතො අත්ථාය සංවත්තතීති.

5. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අභාවිතං අපාතුභූතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ අභාවිතං අපාතුභූතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතීති.

6. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං භාවිතං පාතුභූතං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ භාවිතං පාතුභූතං මහතො අත්ථාය සංවත්තතීති.

7. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අභාවිතං අබහුලීකතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ අභාවිතං අබහුලීකතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතීති.

8. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං භාවිතං බහුලීකතං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ භාවිතං බහුලීකතං මහතො අත්ථාය සංවත්තතීති.

හොති- කර්මයට යොග්‍ය වේ ද; —පෙ--**චිත්තං**- සිත; **භාවිතං**- භාවනා වශයෙන් පවත්වන ලද්දේ; **කම්මනියං හොති+ඉති**- කර්මයට යොග්‍ය වේ ය යි (වදාළසේක).

3. —පෙ— **මහතො අනත්ථාය**-මහත් වූ අනර්ථය පිණිස; **සංවත්තති+ඉති**- පවත්නේය යි (වදාළසේක).

4. —පෙ— **මහතො අත්ථාය**- මහත් වූ අර්ථය පිණිස; **සංවත්තති+ඉති**-පවත්නේය යි (වදාළසේක).

5. —පෙ— **අපාතුභූතං**-(විවට්ටවශයෙන්) පහළ නොවූයේ;

6. —පෙ—**පාතුභූතං**- (විවට්ටවශයෙන්) පහළවූයේ;-පෙ-

7. —පෙ—**අබහුලීකතං**-නැවත නැවත නො වඩනලද්දේ;

8. —පෙ—**බහුලීකතං**- නැවත නැවත වඩනලද්දේ;-පෙ-

9. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අභාවිතං අබහුලීකතං දුක්ඛාවහං හොති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ අභාවිතං අබහුලීකතං දුක්ඛාවහං හොතීති.

10. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං භාවිතං බහුලීකතං සුඛාවහං හොති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ භාවිතං බහුලීකතං සුඛාවහං හොතීති.

වග්ගො තතියො.

1—1-4.

1. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අදන්තං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ අදන්තං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතීති.

2. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං දන්තං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං චිත්තං චිත්තං භික්ඛවෙ දන්තං මහතො අත්ථාය සංවත්තතීති.

---

9. —පෙ— **දුක්ඛාවහං හොති+ඉති**- දුක් එළවන්නේය යි.

10. —පෙ— **සුඛාවහං හොති+ඉති**- සැප එළවන්නේය යි.

තුන්වෙනි වර්ගයයි.

1—1-4.

1. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **යං**-යම් ධර්මයක්; **අදන්තං**-දමනය නො කරනලද්දේ; **එවං**- මෙසේ; **මහතො අනත්ථාය**- මහත් වූ අනර්ථය පිණිස; **සංවත්තති**-පවත්නේ ද; (එබඳු වූ) **අඤ්ඤං එකධම්මං+අපි**- (මේ මතු කියන ධර්මය හැර) අන් එකම ධර්මයකුත්; **අහං** මම; **න සමනුපස්සාමි**- (ඥානසමනුපස්සනා වශයෙන්) නො දක්නෙමි. (ඒ කෙසේ වූ ධර්මයක් ද?) **යථා+ඉදං**- යම් බඳු වූ මේ; **චිත්තං**- සිත වේ. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **චිත්තං**- සිත; **අදන්තං**- දමනය නො කරනලද්දේ; **මහතො අනත්ථාය**- මහත් වූ අනර්ථය පිණිස; **සංවත්තති+ඉති**- පවත්නේය යි (වදාළසේක).

2 —පෙ—**දන්තං**-දමනය කරනලද්දේ; -පෙ-**සංවත්තති+ඉති**-පවත්නේය යි (වදාළසේක).

3. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අගුත්තං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ අගුත්තං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතීති...

4. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ගුත්තං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ ගුත්තං මහතො අත්ථාය සංවත්තතීති...

5. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අරක්ඛිතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ අරක්ඛිතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතීති...

6. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං රක්ඛිතං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ රක්ඛිතං මහතො අත්ථාය සංවත්තතීති...

7. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අසංවුතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ අසංවුතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතීති...

8. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං සංවුතං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ සංවුතං මහතො අත්ථාය සංවත්තතීති...

9 නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අදන්තං අගුත්තං අරක්ඛිතං අසංවුතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ අදන්තං අගුත්තං අරක්ඛිතං අසංවුතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතීති...

10. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං දන්තං ගුත්තං රක්ඛිතං සංවුතං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ දන්තං ගුත්තං රක්ඛිතං සංවුතං මහතො අත්ථාය සංවත්තතීති...

වග්ගො චතුත්ථො.

---

3. —පෙ— **අගුත්තං**– ගොපනය නො කරන ලද්දේ; -පෙ-
4. —පෙ—**ගුත්තං**–ගොපනය කරනලද්දේ;– පෙ—
5. —පෙ—**අරක්ඛිතං**–රක්‍ෂා නො කරනලද්දේ;—පෙ—
6. —පෙ— **රක්ඛිතං**– රක්‍ෂාකරනලද්දේ; —පෙ--
7. —පෙ— **අසංවුතං**– සංවරණය නො කරනලද්දේ;–පෙ-
8. — පෙ – **සංවුතං**–සංවරණය කරනලද්දේ;—පෙ --

9—10. (මේ සූත්‍ර දෙකෙහි අර්ථ කී නයින් දතයුතු.)

සතරවෙනි වර්ගයයි.

1—1–5.

1 සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ සාලිසූකං වා යවසූකං වා මිච්ඡාපණිහිතං හත්ථෙන වා පාදෙන වා අක්කන්තං හත්ථං වා පාදං වා භෙජ්ජති, ලොහිතං වා උප්පාදෙස්සතීති නෙතං ඨානං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු?. මිච්ඡාපණිහිතත්තා භික්ඛවෙ සූකස්ස. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සො වත භික්ඛු මිච්ඡාපණිහිතෙන චිත්තෙන අවිජ්ජං භෙජ්ජති, විජ්ජං උප්පාදෙස්සති, නිබ්බාණං සච්ඡිකරිස්සතීති නෙතං ඨානං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු?. මිච්ඡාපණිහිතත්තා භික්ඛවෙ චිත්තස්සාති—

2. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ සාලිසූකං වා යවසූකං වා සම්මාපණිහිතං හත්ථෙන වා පාදෙන වා අක්කන්තං හත්ථං වා පාදං වා භෙජ්ජති, ලොහිතං වා උප්පාදෙස්සතීති ඨානමෙතං විජ්ජති.

1—1–5.

1. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **සෙය්‍යථාපි**- යම්සේ වනාහි; **මිච්ඡාපණිහිතං**- වරදවා තබනලද; **සාලිසූකං වා**- හැල්වී නණ්ඩුවක් හෝ; **යවසූකං වා**- යවවී නණ්ඩුවක් හෝ; **හත්ථෙන වා**- අතින් හෝ; **පාදෙන වා**- පයින් හෝ; **අක්කන්තං**- මඩනා ලද්දේ; **හත්ථං වා**- අත හෝ; **පාදං වා**- පය හෝ; **භෙජ්ජති**- බිඳින්නේය; **ලොහිතං වා**- ලේ හෝ; **උප්පාදෙස්සති+ඉති**-උපදවන්නේය යන; **එතං+ඨානං**-මේ කාරණය; **න විජ්ජති**- විද්‍යමාන නො වේ. **තං කිස්ස හෙතු**- ඊට හේතු කවරේ ද?. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **සූකස්ස**- නණ්ඩුව තමා; **මිච්ඡාපණිහිතත්තා**- වරදවා තබනලද හෙයිනි; **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **එවං+එව ඛො**- එපරිද්දෙන් ම; **සො භික්ඛු**- ඒ මහණ තෙම; **වත**- ඒකාන්තයෙන්; **මිච්ඡාපණිහිතෙන**- වරදවා තබනලද්දවූ; **චිත්තෙන**- සිතින්; **අවිජ්ජං**- අවිද්‍යාව; **භෙජ්ජති**- බිඳින්නේය. **විජ්ජං**- (අර්හත්මාර්ගඥානසංඛ්‍යාත) විද්‍යාව; **උප්පාදෙස්සති**-උපදවන්නේය. **නිබ්බාණං**- නිර්වාණය; **සච්ඡිකරිස්සති + ඉති**- ප්‍රත්‍යක්ෂ කරන්නේය යන; **එතං+ඨානං**- මේ කාරණය; **න විජ්ජති**- විද්‍යමාන නො වේ; **තං කිස්ස හෙතු?**- ඊට හේතු කවරේ ද?. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **චිත්තස්ස**-චිත්තය තමා; **මිච්ඡාපණිහිතත්තා**- වරදවා තබනලද හෙයිනැයි (වදාළසේක).

2. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; —පෙ— **සම්මාපණිහිතං**- මනාකොට තබනලද; —පෙ— **එතං+ඨානං**- මේ කාරණය; **විජ්ජති**-

තං කිස්ස හෙතු? සම්මා පණිහිතත්තා භික්ඛවෙ සූකස්ස. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සො වත භික්ඛු සම්මාපණිහිතෙන චිත්තෙන අවිජ්ජං භෙජ්ජති, විජ්ජං උප්පාදෙස්සති, නිබ්බාණං සච්ඡිකරිස්සතීති ඨානමෙතං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු? සම්මාපණිහිතත්තා භික්ඛවෙ චිත්තස්සාති.

3. ඉධාහං භික්ඛවෙ එකච්චං පුග්ගලං පදුට්ඨචිත්තං එවං චෙතසා චෙතො පරිච්ච පජානාමි, ඉමම්හි චෙ අයං සමයෙ පුග්ගලො කාලං කරෙය්‍ය යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං නිරයෙ. තං කිස්ස හෙතු? චිත්තං හිස්ස භික්ඛවෙ පදුට්ඨං. චෙතොපදොසහෙතු ච පන භික්ඛවෙ එවමිධෙකච්චෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්තීති.

විද්‍යමාන වේ;—පෙ— **සම්මාපණිහිතත්තා**– මනාකොට පිහිටුවන ලද හෙයිනැයි (වදාළසේක).

සංලක්‍ෂ්‍යය:-

සාලිසූකං වා යවසූකං වා– ඇත්දෙමට කුකුරුමුවන් ආදි මහත් කටු ඇති වනියක් නො ගෙන ඉතා ම සියුම් වූ ද දුබල වූ ද සාලිසූක යවසූක යන් ගෙනහැර දක්වීම සවල්පමාත්‍ර වූ ද කුශලකර්මය නිර්වාණය පිණිස පවත්නා බැව් දක්වීම පිණිසයි. සවල්ප වූ ද මහත් වූ ද පුණ්‍යකර්මයක් කොට භවසම්පත්තිය පමණක් ප්‍රාර්ථනා කෙරේ නම් ඒ **මිච්ඡාපණිහිත** නම්. ඒ වරදවා තැබූ සිතිවිල්ල කාරණ කොට ගෙන නවලොවුතුර දහම් ලැබීම දුෂ්කර වන්නේය. "**ඉමං මෙ දානං ආසවක්ඛයාවහං හොතු**"යි කී නියායෙන් පුණ්‍යකර්ම පිළිබඳ ප්‍රාර්ථනාව **සම්මාපණිහිත** නම්. එයින් නවලොවුතුර දහම් ද ලැබියහැක්කේ ය.

3. **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි; **ඉධ**– මේ ලොකයෙහි; **අහං**– මම; **පදුට්ඨචිත්තං**– අතිශයින් දූසිත වූ සිත් ඇති; **එකච්චං පුග්ගලං**– එක්තරා පුද්ගලයකු; **එවං**– මෙසේ; **චෙතසා**- (මාගේ) සිතින්; **චෙතො**– (ඔහුගේ) සිත; **පරිච්ච**- පිරිසිඳ; **පජානාමි**– දනිමි. (කෙසේ ද යත්?) **චෙ**– ඉදින්; **ඉමම්හි සමයෙ**– මේ කාලයෙහි; **අයං පුග්ගලො**– මේ පුද්ගල තෙම; **කාලං කරෙය්‍ය**– කළුරිය කරන්නේ නම්; **ආහතං**– ගෙනඑනලද්දක්; **නික්ඛිත්තො**– බහා තබනලද්දේ; **යථා**–යම්සේ ද; **එවං**–එපරිද්දෙන් ම; **නිරයෙ**-නරක යෙහි (උපදනේ) වේ; **තං කිස්ස හෙතු**?– ඊට හේතු කවරේ ද?. **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි; **හි**– යම්හෙයකින්; **අස්ස**– ඔහුගේ; **චිත්තං**– සිත; **පදුට්ඨං**-අතිශයින් දූෂිත ද එහෙයිනි. **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි; **චෙතොපදොසහෙතු+ච පන**– සිත අතිශයින් දූෂිතවීම හේතු කොට ගෙන ද වනාහි; **එවං**– මෙසේ; **ඉධ**– මේ ලොකයෙහි;

4. ඉධාහං භික්ඛවෙ එකච්චං පුග්ගලං පසන්නචිත්තං එවං චෙතසා චෙතො පරිච්ච පජානාමි, ඉමම්හි චෙ අයං සමයෙ පුග්ගලො කාලං කරෙය්‍ය, යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙ. තං කිස්ස හෙතු? චිත්තං හිස්ස භික්ඛවෙ පසන්නං. චෙතොපසාද හෙතුච්ච පන භික්ඛවෙ එවමිධෙකච්චෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්තීති.—

එකච්චෙ සත්තා- සමහර සත්වයෝ; **කායස්ස භෙදා**- ශරීරයාගේ භෙදයෙන්; **මරණා පරං**- මරණින් මත්තෙහි; **අපායං**- (අය සඞ්ඛ්‍යාත සැපයෙන් පහවූ හෙයින්) අපාය නම් වූ; **දුග්ගතිං**- දුකට පිහිට හෙයින්) දුර්ගති නම් වූ; **විනිපාතං**- (විවශ ව පතිත වන හෙයින්) විනිපාත නම් වූ: **නිරයං**- නරකයට; **උපපජ්ජන්ති+ඉති**- (ඉපදීම් වශයෙන්) පැමිණෙත්ය යි (වදාළසේක).

4. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; —පෙ— **පසන්නචිත්තං**- පහන් සිත් ඇති; —පෙ— **එවං**- එපරිද්දෙන් ම; **සග්ගෙ**- ස්වර්ගයෙහි උපදනේ වේ.—පෙ—**චෙතොපසාදහෙතු+ච පන**- චිත්තප්‍රසාදය හෙතු කොට ගෙන ද වනාහි;—පෙ— **සුගතිං**- සොභනගති ඇති හෙයින් සුගති නම් වූ; **සග්ගං ලොකං**- ස්වර්ගලොකයට; **උපපජ්ජන්ති+ඉති**- (ඉපදීම් වශයෙන්) පැමිණෙත්ය යි (වදාළසේක)

1. සංලක්ෂ්‍යය:-

ඉධාහං (ඉධ+අහං)- මෙය "ඉදහං"යි මුද්‍රිත පොත්හි ප්‍රමාදපතිත වූවකි. **එකාමිදහං** (එකං+ඉධ+අහං) යන තන්හි එකශබ්දයෙන් පර වූ ඉධශබ්දයාගේ ධකාරයට දකාරාදෙශය වෛයාකරණයන් විසින් සම්මත ය. කෙවල ඉධශබ්දයට නො වේ.

"**ඉධාහං** භික්ඛවෙ භුත්තාවී අස්සං" යනාදි ධම්මදායාද සූත්‍ර වචනය මීට සාධක යි.

2. සංලක්ෂ්‍යය:-

උපපජ්ජන්ති- යනු "උප්පජ්ජන්ති" යි මුද්‍රිතපොත්හි බොහෝසේ පෙනේ. එසේ වුවත්- උපපත්ති අර්ථයෙහි උපපජ්ජන්ති යනු ම මැනවි. **උප** පූර්ව **පද**ධාතුවෙන් සිද්ධ වන හෙයිනි. **උ** පූර්ව **පද** ධාතුවෙන් සිද්ධ වූ උප්පජ්ජන්ති යනු මේ අර්ථයෙහි යොග්‍ය නොවේ.

"අවිහං උපපන්නාසෙ විමුත්තා සත්ත භික්ඛවො" "නිරයං සො උපපජ්ජති" යන තන්හි සෙයින් **උප** පූර්ව **පද** ධාතුනිෂ්පන්න පදයන් යෙදෙන තන්හි ම අවිහං, නිරයං යනාදීන් විතීයාවිභක්ති ද යෙදේ. (විචාරණීයයි.)

5. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ උදකරහදො ආවිලො ලුළිතො කලලීභූතො. තත්ථ චක්ඛුමා පුරිසො තීරෙ ඨිතො න පස්සෙය්‍ය සිප්පිසම්බුකම්පි සක්ඛරකඨලම්පි මච්ඡගුම්බම්පි චරන්තම්පි තිට්ඨන්තම්පි. තං කිස්ස හෙතු? ආවිලත්තා භික්ඛවෙ උදකස්ස. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සො වත භික්ඛු ආවිලෙන චිත්තෙන අත්තත්ථං වා ඤස්සති, පරත්ථං වා ඤස්සති, උභයත්ථං වා ඤස්සති, උත්තරිං වා මනුස්සධම්මා. අලමරියඤාණදස්සනවිසෙසං සච්ඡිකරිස්සතීති නෙතං ඨානං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු? ආවිලත්තා භික්ඛවෙ චිත්තස්සාති.

6. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ උදකරහදො අච්ඡො විප්පසන්නො අනාවිලො. තත්ථ චක්ඛුමා පුරිසො තීරෙ ඨිතො පස්සෙය්‍ය සිප්පිසම්බුකම්පි සක්ඛරකඨලම්පි මච්ඡගුම්බම්පි චරන්තම්පි තිට්ඨන්තම්පි.

---

5. **භික්ඛවෙ**–මහණෙනි; **සෙය්‍යථාපි**–යම්සේ; **උදකරහදො**–දියවිලෙක් තෙම; **ආවිලො**-නොපැහැදුණේ; **ලුළිතො**-කැළඹුණේ; **කලලීභූතො**– මඩ බොර වූයේ වේ ද; **තත්ථ**– එහි; **තීරෙ ඨිතො**– තෙර සිටියා වූ; **චක්ඛුමා පුරිසො**– ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් තෙම; **චරන්තං+අපි**–හැසිරෙන්නා වූ ද; **තිට්ඨන්තං+අපි**–සිටින්නා වූ ද; **සිප්පිසම්බුකං+අපි**– සිප්පිබෙල්ලන් හා සක්බෙල්ලන් ද; **සක්ඛරකඨලං+අපි**–කැටකැබිලිති ද; **මච්ඡගුම්බං+අපි**– මත්ස්‍යසමූහයා ද; **න පස්සෙය්‍ය**– නො දක්නේ ද; **තං කිස්ස හෙතු?**– ඊට හේතු කවරේ ද?; **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි; **උදකස්ස**– ජලය තමා; **ආවිලත්තා**– නො පැහැදුණු හෙයිනි. **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි; **එවං+එව ඛො**– එපරිද්දෙන් ම; **වත**– ඒකාන්තයෙන්; **සො භික්ඛු**– ඒ භික්ෂු තෙම; **ආවිලෙන චිත්තෙන**– (පඤ්චනීවරණයන්ගෙන් වලඳනා ලද හෙයින්) නො පැහැදුණා වූ සිතින්; **අත්තත්ථං වා**– ආත්මාර්ථය හෝ; **ඤස්සති**– දැනගන්නේ ය; **පරත්ථං වා**– පරාර්ථය හෝ; **ඤස්සති**– දැනගන්නේ ය; **උභයත්ථං වා**– උභයාර්ථය හෝ; **ඤස්සති**– දැනගන්නේ ය; **මනුස්සධම්මා**– (දසකුශලකර්මපථ සඞ්ඛ්‍යාත) මනුෂ්‍යධර්මයෙන්; **උත්තරිං**– මත්තෙහි; **අලමරියඤාණදස්සනවිසෙසං වා**– ආර්යභාවය කිරීමට පොහොසත් වූ විශිෂ්ටඥානදර්ශනයක් හෝ; **සච්ඡිකරිස්සති+ඉති**– ප්‍රත්‍යක්ෂ කරන්නේ ය යන; **එතං ඨානං**– මේ කාරණය; **න විජ්ජති**– නො වන්නේය. **තං කිස්ස හෙතු?**– ඊට හේතු කවරේ ද?. **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි; **චිත්තස්ස**–චිත්තය තමා; **ආවිලත්තා+ඉති**– නො පැහැදුණු හෙයිනැයි (වදාළසේක).

තං කිස්ස හෙතු? අනාවිලත්තා භික්ඛවෙ උදකස්ස. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සො වත භික්ඛු අනාවිලෙන චිත්තෙන අත්තත්ථං වා ඤස්සති, පරත්ථං වා ඤස්සති, උභයත්ථං වා ඤස්සති, උත්තරිං වා මනුස්සධම්මා අලමරියඤාණදස්සනවිසෙසං සච්ඡිකරිස්සතීති ඨානමෙතං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු? අනාවිලත්තා භික්ඛවෙ චිත්තස්සාති.

7. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ යානි කානිචි රුක්ඛජාතානං, ඵන්දනො තෙසං අග්ගමක්ඛායති යදිදං මුදුතාය කම්මඤ්ඤතාය. එවමෙව ඛො අහං භික්ඛවෙ න අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං භාවිතං බහුලීකතං මුදුං ච හොති කම්මඤ්ඤං ච යථයිදං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ භාවිතං බහුලීකතං මුදුං ච හොති කම්මඤ්ඤං චාති.

---

6. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **සෙය්‍යථාපි**-යම්සේ වනාහි; **උදකරහදො**- දියවිලෙක් තෙම; **අච්ඡො**- පැහැදුණේ; **විප්පසන්නො**- වෙසෙසින් පැහැදුණේ; **අනාවිලො**- නො කැලඹුණේ වේ ද; —පෙ—. **අනාවිලෙන චිත්තෙන**- (පඤ්චනීවරණයන්ගෙන් නො වලදනාලද හෙයින්) පැහැදුණා වූ සිතින්; —පෙ—. **අනාවිලත්තා**- පැහැදුණු හෙයිනැයි (වදාළසේක).

සංලක්ෂ්‍යය:-

උත්තරිං වා මනුස්සධම්මා- මෙහි දක්වෙන මනුෂ්‍යධර්මය නම් දන සිල භාවනාදිවශයෙන් ප්‍රභෙදගත ව පවත්නා දශකුශලකර්මපථය යි. මේ දශකුශලය අබුද්ධොත්පාදකාලවල ද මනුෂ්‍යයන් විසින් ම සමාදන්වන (පුරන) හෙයින් මීට මනුෂ්‍යධර්මය යි කියනුලැබේ. මේ මනුෂ්‍යධර්මයට වඩා උත්තරිතර වූයේ ධ්‍යානවිදර්ශනාමාර්ගඵලයන් බව දතයුතුයි.

7. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **සෙය්‍යථාපි**-යම්සේ; **යානි කානිචි රුක්ඛජාතානං**- යම්කිසි වෘක්ෂජාති කෙනෙක් ඇද්ද; **තෙසං**- ඔවුන් අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **මුදුතාය**- මෘදුභාවයෙන් ද; **කම්මඤ්ඤතාය**- කර්මණ්‍යභාවයෙන් ද; **ඵන්දනො**- කොලොම් වෘක්ෂය තෙම; **අග්ගං+අක්ඛායති**- අග්‍රයයි කියනුලැබේ ද. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **එවං+එව ඛො**- එපරිද්දෙන් ම; **යං**- යමක්; **භාවිතං**-(භාවනාවශයෙන්) වඩනලද්දේ; **බහුලීකතං**- නැවත නැවත පුරුදු කරන ලද්දේ; **එවං**- මෙසේ; **මුදුං ච හොති**- මෘදුත් වේ ද; **කම්මඤ්ඤං ච**- කර්මයට යොග්‍යත් වේ ද. (එබඳු වූ) **අඤ්ඤං එකධම්මං+අපි**- (මේ මතු කියන ධර්මය හැර) අන් එක ම ධර්මයකුත්; **අහං**- මම; **න සමනුපස්සාමි**- (ඤාණ සමනුපස්සනාවෙන් නො දක්නෙමි. (ඒ කවර ධර්මයක් ද?)

8. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ලහුපරිවත්තං යථයිදං චිත්තං. යාවඤ්චිදං භික්ඛවෙ උපමාපි න සුකරා යාව ලහුපරිවත්තං චිත්තන්ති.

9. පභස්සරමිදං භික්ඛවෙ චිත්තං, තඤ්ච ඛො අගන්තුකෙහි උපක්කිලෙසෙහි උපක්කිලිට්ඨන්ති.

10. පභස්සරමිදං භික්ඛවෙ චිත්තං, තඤ්ච ඛො ආගන්තුකෙහි උපක්කිලෙසෙහි විප්පමුත්තන්ති.

වග්ගො පඤ්චමො.

භික්ඛවෙ- මහණෙනි; **යථා+ඉදං**- යම්බඳු වූ මේ; **චිත්තං**- චිත්තය වේ. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **චිත්තං**- සිත; **භාවිතං**- (භාවනා වශයෙන්) වඩනලද්දේ; **බහුලීකතං**- නැවත නැවත පුරුදු කරන ලද්දේ; **මුදුං ච හොති**-මෘදුත් වේ; **කම්මඤ්ඤං ච+ඉති**- කර්මයට යොග්‍යත් වේය යි (වදාළසේක).

සංලක්ෂ්‍යය:-

රුක්ඛජාතානං යනු ප්‍රථමාවයෙහි ෂෂ්ඨිවිභක්තියි. එසේම අපි දක්වනලදි.

8. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යං**- යමක්; **එවං**- මෙසේ; **ලහුපරිවත්තං**- වහා ඉපිද වහා නස්නාසුලු ද (එබඳු වූ); **අඤ්ඤං එකධම්මං+අපි**- (මේ මතු කියන ධර්මය හැර) අන් එක ම ධර්මයකුත්; **අහං**- මම; **න සමනුපස්සාමි**- (ඥාණසමනුපස්සනාවෙන්) නො දක්නෙමි. (ඒ කවර ධර්මයක් ද?) **යථා+ඉදං**- යම්බඳු වූ මේ; **චිත්තං**-චිත්තය වේ. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යාවඤ්චිදං**- යම් මේ; **චිත්තං**- සිත; **යාව**- යම්තාක්; **ලහුපරිවත්තං**- වහා ඉපිද වහා නස්නාසුලු ද (එබඳු වූ); **උපමා+අපි**- උපමාවකුදු; **න සුකරා**- සුකර නො වන්නේය (දක්වන්නට නො හැක්කේයයි වදාළසේක).

9. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **ඉදං චිත්තං**- මෙ භවාඞ්ගචිත්තය; **පභස්සරං**- ප්‍රභාස්වරයි හෙවත් පිරිසුදුයි. **තං ච ඛො**- හෙ ද වනාහි; **ආගන්තුකෙහි**- (ජවනක්ෂණයෙහි උපදනා හෙයින්) ආගන්තුක වූ; **උපක්කිලෙසෙහි**- රාගාදි උපක්ලේශයන් කරණ කොට ගෙන; **උප+කිලිට්ඨං+ඉති**- කිලුටු වූයේය යි (වදාළසේක).

10. —පෙ— **විප්පමුත්තං+ඉති**- (රාගාදියෙන්) විශේෂයෙන් මිදුණේය යි (වදාළසේක).

පස්වෙනි වර්ගයයි.

1–6.

1. පභස්සරමිදං භික්ඛවෙ චිත්තං තඤ්ච ඛො ආගන්තුකෙහි උපක්කිලෙසෙහි උපක්කිලිට්ඨං. තං අස්සුතවා පුථුජ්ජනො යථාභූතං නප්පජානාති. තස්මා අස්සුතවතො පුථුජ්ජනස්ස චිත්තභාවනා නත්ථීති වදාමීති ~

2. පභස්සරමිදං භික්ඛවෙ චිත්තං තඤ්ච ඛො ආගන්තුකෙහි උපක්කිලෙසෙහි විප්පමුත්තං. තං සුතවා අරියසාවකො යථාභූතං පජානාති. තස්මා සුතවතො අරියසාවකස්ස චිත්තභාවනා අත්ථීති වදාමීති ~

3. අච්ඡරාසඞ්ඝාතමත්තම්පි චෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු මෙත්තං චිත්තං ආසෙවති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ භික්ඛු අරිත්තජ්ඣානො විහරති, සත්ථුසාසනකරො, ඔවාදපතිකරො, අමොඝං රට්ඨපිණ්ඩං භුඤ්ජති. කො පන වාදො යෙ නං බහුලීකරොන්තීති ~

1–6.

1. —පෙ— **තං**–ඒ භවාඞ්ගචිත්තය; **අස්සුතවා**– අශ්‍රැතවත් වූ හෙවත් ආගම අධිගම විරහිත වූ; **පුථුජ්ජනො**– බාල පෘථග්ජන තෙම; **යථාභූතං**–තත් වූ පරිද්දෙන්; **න+පජානාති**–නො දන්නේ වේ. **තස්මා**– එහෙයින්; **අස්සුතවතො**– අශ්‍රැතවත් වූ හෙවත් ආගම අධිගම නැත්තා වූ; **පුථුජ්ජනස්ස**– බාලපෘථග්ජනයාහට; **චිත්තභාවනා**-සිත වැඩිමෙක්; **නත්ථි+ඉති**- නැතැ යි; **වදාමි+ඉති**– කියමි යි (වදාළසේක).

2. —පෙ— **තං**– ඒ භවාඞ්ගචිත්තය; **සුතවා**– ශ්‍රැතවත් වූ හෙවත් ආගම අධිගම දෙකින් යුක්ත වූ; **අරියසාවකො**– ආර්‍ය ශ්‍රාවක තෙම; **යථාභූතං**– තත් වූ පරිද්දෙන්; **පජානාති**–දන්නේ වේ. **තස්මා**– එහෙයින්; **සුතවතො**– ශ්‍රැතවත් වූ හෙවත් ආගම අධිගම දෙකින් යුක්ත වූ; **අරියසාවකස්ස**- ආර්‍යශ්‍රාවකයාහට; **චිත්තභාවනා**– සිත වැඞීම; **අත්ථි+ඉති**- ඇතැ යි; **වදාමි+ඉති**- කියමි යි (වදාළසේක).

සංලක්ෂ්‍යය:-

"**අස්සුතවා පුථුජ්ජනො**"– බොහෝ වූ නානාප්‍රකාර වූ කෙලෙසුන් උපදවන හෙයින් පෘථග්ජන නම් වේ. යමක්හට ස්කන්ධධාතු ආයතන ප්‍රතීත්‍ය සමුත්පාද සතිපට්ඨානාදියෙහි උග්ගහපරිපුච්ඡාවශයෙන් අවබොධයක් නැත්තේ ද, හෙතෙම (ආගම අධිගම දෙකින් විරහිත හෙයින්) අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජනය යි කියනලදි.

3. **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි; **භික්ඛු**– යොගාවචර මහණ තෙම; **චෙ**– ඉදින්; **අච්ඡරාසඞ්ඝාතමත්තං+අපි**– අසුරුසනක් පමණ

4. අච්ඡරාසඞ්ඝාතමත්තම්පි චෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු මෙත්තං චිත්තං භාවෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ භික්ඛු අරිත්තජ්ඣානො විහරති, සත්ථුසාසනකරො, ඔවාදපතිකරො, අමොඝං රට්ඨපිණ්ඩං භුඤ්ජති. කො පන වාදො, යෙ නං බහුලීකරොන්තීති —

5. අච්ඡරාසඞ්ඝාතමත්තම්පි චෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු මෙත්තං චිත්තං මනසි කරොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ භික්ඛු අරිත්තජ්ඣානො විහරති, සත්ථුසාසනකරො, ඔවාදපතිකරො, අමොඝං රට්ඨපිණ්ඩං භුඤ්ජති. කො පන වාදො යෙ නං බහුලීකරොන්තීති —

6. යෙ කෙචි භික්ඛවෙ ධම්මා අකුසලා අකුසලභාගියා අකුසලපක්ඛිකා. සබ්බෙ තෙ මනොපුබ්බඞ්ගමා, මනො තෙසං ධම්මානං පඨමං උප්පජ්ජති, අන්වදෙව අකුසලා ධම්මාති —

කාලයකුදු; **මෙත්තං චිත්තං**– මෙත්සිත; **ආසෙවති**- සේවනය කෙරේ ද; **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි; **අයං භික්ඛු**- මේ මහණ තෙම; **අරිත්තජ්ඣානො**– නො සිස් වූ ධ්‍යාන ඇති ව; **විහරති**– වාසය කෙරෙයි; **සත්ථුසාසනකරො**-ශාස්තෘන්වහන්සේගේ අනුශාසනාව කරන්නේ වේ. **ඔවාදපතිකරො**- අවවාදය ගරු කරන්නේ වේ. **අමොඝං**– නො සිස් වූ; **රට්ඨපිණ්ඩං**– රටවැසියා විසින් දෙනලද ආහාරය; **භුඤ්ජති**– වළඳන්නේය යි; **වුච්චති**– කියනු ලැබේ. **යෙ**– යම් කෙනෙක් තුමූ; **නං**– ඒ මෙත්සිත; **බහුලීකරොන්ති**- නැවත නැවත පුරුදු කෙරෙත් නම්; **කො පන වාදො+ඉති**- එහි අනුසස් කියනුම කවරේදැ යි (වදළසේක).

4. —පෙ—**භාවෙති**– වඩා ද;—පෙ—

5. —පෙ—**මනසිකරොති**–මෙනෙහිකෙරේ ද;—පෙ—

සංලක්ෂ්‍යය:–

ආසෙවති, භාවෙති, මනසිකරොති– 3-4-5 යන සූත්‍රත්‍රයෙන් ම කියනලද්දේ එක ම අර්ථයෙකි. යමෙක් මෙත්සිත සෙවුනේ ද, වඩන්නේත් හේ මැ යි. මෙනෙහිකරන්නේත් හේ මැ යි. යම් සිතකින් මෛත්‍රිය සෙවුනේනම් වඩන්නේ ද ඒ සිතින් ම ය, මෙනෙහි කරන්නේත් ඒ සිතින්ම ය මෙසේ මේ එක ම සිත දෙශනාවිලාසකුශලතායෙන් තථාගතයන් වහන්සේ තුන්කොටසක් කොට දෙසූහ.

6. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යෙ කෙචි ධම්මා**– යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක්; **අකුසලා**– අකුසල් වෙද් ද; **අකුසලභාගියා**– අකුසල් කොට්ඨාසයෙහි වෙද් ද; **අකුසලපක්ඛිකා**– අකුසල්පක්ෂයෙහි වෙද් ද; **තෙ සබ්බෙ**– ඒ සියල්ලෝ ම; **මනො පුබ්බඞ්ගමා**– සිත

7. යෙ කෙචි භික්ඛවෙ ධම්මා කුසලා කුසලභාගියා කුසලපක්ඛිකා. සබ්බෙ තෙ මනොපුබ්බඞ්ගමා, මනො තෙසං ධම්මානං පඨමං උප්පජ්ජති, අන්වදෙව කුසලා ධම්මාති ....

8. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ පමාදො. පමත්තස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්තීති....

9. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ අප්පමාදො. අප්පමත්තස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තීති....

10. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ කොසජ්ජං. කුසීතස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්තීති....

වග්ගො ඡට්ඨො.

පෙරදැරි කොට ඇත්තෝ වෙත්. **තෙසං ධම්මානං**- ඒ ධර්‍මයන් සම්බන්ධ ව; **මනො**- සිත; **පඨමං**- පළමුකොට හෙවත් ප්‍රධාන ව; **උප්පජ්ජති**- උපදී; **අකුසලා ධම්මා**- අකුශලධර්‍මයෝ; **අන්වදෙව + ඉති**- ඒ හා සමඟ ම උපදිත් ය යි (වදාළසේක).

7. —පෙ—**කුසලා**- කුසල් වෙද් ද; **කුසලභාගියා**- කුසල් කොටඨාසයෙහි වෙද්ද; **කුසලපක්ඛිකා**- කුසල්පක්‍ෂයෙහි වෙද්ද.

8. —පෙ—**යෙන**- යමක් කාරණ කොට ගෙන; **අනුප්පන්නා වා**- නූපන්නා වූ ද; —පෙ— **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යථා+ඉදං**- යම්බඳු වූ මේ; **පමාදො**- ප්‍රමාදය හෙවත් කායදුශ්චරිතාදියෙහි සිත යැවීම වේ. —පෙ— **පරිහායන්ති + ඉති**- පිරිහෙත් ය යි

9. —පෙ— **යථා+ඉදං**–යම්බඳු වූ මේ; **අප්පමාදො**–අප්‍රමාදය හෙවත් කායසුචරිතාදියෙහි සිත යැවීම වේ. –පෙ–

10. —පෙ—**කොසජ්ජං**- කුසීතබව වේ.—පෙ—

සවෙනි වර්ගයයි.

1–7.

1. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ විරියාරම්භො. ආරද්ධවිරියස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තීති.

2. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ මහිච්ඡතා. මහිච්ඡස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්තීති.

3. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ අප්පිච්ඡතා. අප්පිච්ඡස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තීති.

4. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ අසන්තුට්ඨිතා. අසන්තුට්ඨස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්තීති.

1–7.

1. -පෙ-**විරියාරම්භො**-වීර්‍ය්‍යාරම්භය-පෙ- **ආරද්ධවිරියස්ස**-පටන්ගත්වීර්‍ය්‍ය ඇත්තාහට;-පෙ-

2. —පෙ— **මහිච්ඡතා**- මහෙච්ඡතාවය හෙවත් මහාලොභි බව —පෙ—**මහිච්ඡස්ස**-මහාලොභියාහට;—පෙ—

3. —පෙ— **අප්පිච්ඡතා**- අල්පෙච්ඡබව හෙවත් අලෝභිබව; -පෙ- **අප්පිච්ඡස්ස**-අල්පෙච්ඡ වූවහුට; -පෙ-

4 —පෙ— **අසන්තුට්ඨිතා**- ලදදෙයින් සතුටු නොවන බව —පෙ—**අසන්තුට්ඨස්ස**-ලදදෙයින් සතුටු නෝවූවහුට; -පෙ-

5. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ සන්තුට්ඨිතා. සන්තුට්ඨස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තීති.

6. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ අයොනිසො මනසිකාරො. අයොනිසො භික්ඛවෙ මනසි කරොතො අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්තීති.

7. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ යොනිසො මනසිකාරො. යොනිසො භික්ඛවෙ මනසි කරොතො අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තීති.

8. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ අසම්පජඤ්ඤං. අසම්පජානස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්තීති.

---

5. —පෙ— **සන්තුට්ඨිතා**- අලොභසඞ්ඛ්‍යාත සන්තොෂ ඇති බව—පෙ—**සන්තුට්ඨස්ස**-ලදදෙයින් සතුටුවන්නාහට;-පෙ-

6. -පෙ- **අයොනිසො මනසිකාරො**- නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීම—පෙ—**මනසිකරොතො**- මෙනෙහි කරන්නාහට;—පෙ—

7. —පෙ— **යොනිසො මනසිකාරො**- නුවණින් මෙනෙහි කිරීම—පෙ—

8. —පෙ— **අසම්පජඤ්ඤං**- මනා නුවණ නැති බව (=මොහය) වේ. **අසම්පජානස්ස**- අඥනයාහට; —පෙ—

9. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ සම්පජඤ්ඤං. සම්පජානස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තීති—

10. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ පාපමිත්තතා. පාප මිත්තස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්තීති—

වග්ගො සත්තමො.

1–8.

1. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තීති—

2. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා

---

9. —පෙ—**සම්පජඤ්ඤං**- මනා නුවණැති බව (=ප්‍රාඥ බව); —පෙ— **සම්පජානස්ස**- ප්‍රාඥයාහට; —පෙ—

10. —පෙ— **පාපමිත්තතා**- පවිටුමිත්‍රයන් ඇති බව —පෙ— **පාපමිත්තස්ස**- පවිටුමිත්‍රයන් ඇත්තාහට; —පෙ—

සත්වෙනි වර්ගය යි.

1–8.

1. —පෙ—**කල්‍යාණමිත්තතා**- යහපත් මිත්‍රයන් ඇති බව; -පෙ- **කල්‍යාණමිත්තස්ස**- කල්‍යාණමිත්‍රයන් ඇත්තාහට; -පෙ-

2. —පෙ— **අකුසලානං ධම්මානං**- අකුශලධර්මයන්ගේ; **අනුයොගො**- නැවත නැවත යෙදීම ද; **කුසලානං ධම්මානං**-

කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ අනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං අනනුයොගො කුසලානං ධම්මානං. අනුයොගා භික්ඛවෙ අකුසලානං ධම්මානං අනනුයොගා කුසලානං ධම්මානං අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්තීති.

3. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ අනුයොගො කුසලානං ධම්මානං අනනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං. අනුයොගා භික්ඛවෙ කුසලානං ධම්මානං අනනුයොගා අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තීති.

4. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා බොජ්ඣඞ්ගා නුප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා බොජ්ඣඞ්ගා න භාවනා පාරිපූරිං ගච්ඡන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ අයොනිසො මනසිකාරො. අයොනිසො භික්ඛවෙ මනසිකරොතො අනුප්පන්නා චෙව බොජ්ඣඞ්ගා නුප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච බොජ්ඣඞ්ගා න භාවනා පාරිපූරිං ගච්ඡන්තීති.

5. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා බොජ්ඣඞ්ගා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා

කුශලධර්මයන්ගේ; **අනනුයොගො**- නැවත නැවත නො යෙදීම ද වේ.—පෙ— **අනුයොගා**- නැවත නැවත යෙදීමෙන්; —පෙ— **අනනුයොගා**- නැවත නැවත නො යෙදීමෙන්—පෙ—

3. —පෙ— **කුසලානං ධම්මානං**- කුශලධර්මයන්ගේ; **අනුයොගො**- නැවත නැවත යෙදීම ද; **අකුසලානං ධම්මානං**- අකුශලධර්මයන්ගේ; **අනනුයොගො**- නැවත නැවත නො යෙදීම ද. —පෙ—

4. —පෙ— **අනුප්පන්නා වා**- නූපන්නා වූ ද; **බොජ්ඣඞ්ගා**- බොධ්‍යඞ්ගධර්මයෝ; **භාවනා**- වැඩීමෙන්; **පාරිපූරිං**- පරිපූර්ණත්වයට; **න ගච්ඡන්ති**-නො පැමිණෙත් ද;-පෙ- **අයොනිසො මනසිකාරො**- නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීම වේ. -පෙ- **පාරිපූරිං**- සම්පූර්ණත්වයට; **න ගච්ඡන්ති+ඉති**- නො පැමිණෙත් ය යි (වදාළ සේක).

5. —පෙ— **උප්පන්නා වා**- උපන්නා වූ ද; **බොජ්ඣඞ්ගා**- බොධ්‍යඞ්ගධර්මයෝ; **භාවනා**- වැඩීමෙන්; **පාරිපූරිං**- සම්පූර්

බොජ්ඣඞ්ගා භාවනා පාරිපූරිං ගච්ඡන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ යොනිසො මනසිකාරො. යොනිසො භික්ඛවෙ මනසිකරොතො අනුප්පන්නා චෙව බොජ්ඣඞ්ගා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච බොජ්ඣඞ්ගා භාවනා පාරිපූරිං ගච්ඡන්තීති ....

6 අප්පමත්තිකා එසා භික්ඛවෙ පරිහානි යදිදං ඤාතිපරිහානි, එතං පතිකිට්ඨං භික්ඛවෙ පරිහානීනං යදිදං පඤ්ඤාපරිහානීති ....

7. අප්පමත්තිකා එසා භික්ඛවෙ වුද්ධි යදිදං ඤාතිවුද්ධි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ වුද්ධීනං යදිදං පඤ්ඤාවුද්ධි. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං: පඤ්ඤාවුද්ධියා වඩ්ඪිස්සාමාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති ....

ත්වයට; **ගච්ඡන්ති**-පැමිණෙත් ද; -පෙ- **යොනිසො මනසිකාරෙ**-නුවණින් මෙනෙහි කිරීම වේ. -පෙ- **පාරිපූරිං**- සම්පූර්ණත්වයට; **ගච්ඡන්ති+ඉති**- පැමිණෙත් යයි (වදාළසේක).

සංලක්ෂ්‍යය:-

"**බොජ්ඣඞ්ගා**" සතරමාර්ගඥනාවබොධය කරන යොගාවචරයාහට අඞ්ග වූ සති, ධම්මවිචය, විරිය, පීති, පස්සද්ධි, සමාධි, උපෙක්ඛා යන ධර්මයෝ සත්දෙන බොධ්‍යඞ්ග නම් වෙත්, එසේ ම යොගාවචර තෙම සති ආදි යම් ධර්මසාමග්‍රියක් කාරණ කොට ගෙන සතරමාර්ගඥනාවබොධය කෙරේ ද, ත්‍රෛභූමකාවෘත්තයෙන් හෝ නැගී සිටී ද, චතුරාර්‍ය්‍යසත්‍යධර්මය හෝ ප්‍රත්‍යක්ෂ කෙරේ ද, ඔහුගේ ඒ අවබොධයට අඞ්ග වන හෙයින් ද යථොක්තධර්මයෝ බොධ්‍යඞ්ග නම් වෙත්.

6. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යදිදං**- යම් මේ; **ඤාතිපරිහානි**- නෑයන්ගේ පිරිහීමෙක් ඇද් ද; **එසා**-මෝතොමෝ; **අප්පමත්තිකා**- ස්වල්පමාත්‍ර වූ; **පරිහානි**- පිරිහීමෙක් වේ; **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යදිදං**- යම් මේ; **පඤ්ඤාපරිහානි**- ප්‍රඥවගේ පිරිහීමෙක් ඇද්ද; **එතං**- මේ පිරිහීම; **පරිහානීනං**- පිරිහීම් අතුරෙන්; **පතිකිට්ඨං+ඉති**- ලාමක වේ ය යි (අන්තිම පිරිහීමය යි වදාළසේක).

සංලක්ෂ්‍යය:-

යදිදං යනු නිපාතයෙකි. මෙහි පරිහානි ශබ්දයට විශෙෂණත්වයෙන් "**යා එසා පරිහානි**" කියා අර්ථ ගතයුතුයි. අන් තන්හි ද සදෘශ සේ ගලපනු.

7. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යදිදං**- යම් මේ; **ඤාතිවුද්ධි**- නෑයන්ගේ වෘද්ධියක් ඇද්ද; **එසා**- මෝතොමෝ; **අප්පමත්තිකා වුද්ධි**- ස්වල්පමාත්‍ර වූ වෘද්ධියක් වන්නීය. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි;

8. අප්පමත්තිකා එසා භික්ඛවෙ පරිහානි යදිදං භොගපරිහානි. එතං පතිකිට්ඨං භික්ඛවෙ පරිහානීනං යදිදං පඤ්ඤාපරිහානීති.

9. අප්පමත්තිකා එසා භික්ඛවෙ වුඩ්ඪි යදිදං භොගවුඩ්ඪි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ වුඩ්ඪීනං යදිදං පඤ්ඤාවුඩ්ඪි. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං: පඤ්ඤාවුඩ්ඪියා වඩ්ඪිස්සාමාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති.

10. අප්පමත්තිකා එසා භික්ඛවෙ පරිහානි යදිදං යසොපරිහානි. එතං පතිකිට්ඨං භික්ඛවෙ පරිහානීනං යදිදං පඤ්ඤාපරිහානීති.

වග්ගො අට්ඨමො.

1–9.

1. අප්පමත්තිකා එසා භික්ඛවෙ වුඩ්ඪි යදිදං යසොවුඩ්ඪි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ වුඩ්ඪීනං යදිදං පඤ්ඤාවුඩ්ඪි. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං: පඤ්ඤාවුඩ්ඪියා වඩ්ඪිස්සාමාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති.

යදිදං- යම් මේ; **පඤ්ඤාවුඩ්ඪි**- ප්‍රඥාවගේ වැඩීමෙක් ඇද්ද; **වුඩ්ඪීනං**–වෘද්ධීන් අතුරෙන්; **එතං**- මේ වෘද්ධිය; **අග්ගං**- අග්‍ර වේ. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **තස්මා**- එහෙයින්; **ඉහ**- මේ කාරණෙහි ලා; **එවං**- මෙසේ; **සික්ඛිතබ්බං**- හික්මිය යුතුයි. (කෙසේ ද?) **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **පඤ්ඤාවුඩ්ඪියා**–ප්‍රඥාවෘද්ධියෙන්; **වඩ්ඪිස්සාම+ඉති**- වැඩෙන්නෙමු ය යි; **වො**- තොප විසින්;**එවං හි**- මෙසේ වනාහි; **සික්ඛිතබ්බං+ඉති**–හික්මිය යුතු ය යි (වදාළසේක).

8. —පෙ— **භොගපරිහානි**- භොගයන්ගේ පිරිහීමෙක් ඇද්ද; —පෙ—**පතිකිට්ඨං+ඉති**- ලාමක වේ ය යි (වදාළසේක).

9. —පෙ— **භොගවුඩ්ඪි**- භොගයන්ගේ වැඩීමෙක් ඇද්ද; —පෙ—

10. —පෙ— **යසොපරිහානි**- යසස්හුගේ පිරිහීමෙක් ඇද්ද; —පෙ—

අටවෙනි වර්ගය යි.

---

2. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ පමාදො. පමාදො භික්ඛවෙ මහතො අනත්ථාය සංවත්තතීති—

3. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ අප්පමාදො. අප්පමාදො භික්ඛවෙ මහතො අත්ථාය සංවත්තතීති—

4. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ කොසජ්ජං. කොසජ්ජං භික්ඛවෙ මහතො අනත්ථාය සංවත්තතීති—

5. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ විරියාරම්භො. විරියාරම්භො භික්ඛවෙ මහතො අත්ථාය සංවත්තතීති—

6. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යා එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ මහිච්ඡතා. මහිච්ඡතා භික්ඛවෙ මහතො අනත්ථාය සංවත්තතීති—

7. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යා එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ අප්පිච්ඡතා. අප්පිච්ඡතා භික්ඛවෙ මහතො අත්ථාය සංවත්තතීති—

1–9.

1. **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි; **යදිදං**– යම් මේ; **යසොවුඩ්ඪි**– යසස් හුගේ වෘද්ධියක් ඇද්ද; —පෙ—

2. **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි; **යො**– යම් ධර්මයෙක් තෙම; **එවං**– මෙසේ; **මහතො අනත්ථාය**– මහත් වූ අනර්ථය පිණිස; **සංවත්තති**– පවත්නේ වේ ද; —පෙ— **යථා+ඉදං**– යම්බඳු වූ මේ; **පමාදො**– ප්‍රමාදය වේ;—පෙ—

3. —පෙ— **අප්පමාදො**– අප්‍රමාදය; —පෙ—

4. —පෙ— **කොසජ්ජං**– කුසීත බව;—පෙ—

5. —පෙ— **විරියාරම්භො**– වීර්‍ය්‍යාරම්භය; —පෙ—

6. —පෙ— **මහිච්ඡතා**– මහෙච්ඡතාවය හෙවත් මහාලොභී බව; —පෙ—

7. —පෙ– **අප්පිච්ඡතා**– අල්පෙච්ඡබව; —පෙ—

8. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අනත්‍ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ අසන්තුට්ඨිතා. අසන්තුට්ඨිතා භික්ඛවෙ මහතො අනත්‍ථාය සංවත්තතීති—

9. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අත්‍ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ සන්තුට්ඨිතා. සන්තුට්ඨිතා භික්ඛවෙ මහතො අත්‍ථාය සංවත්තතීති—

10. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අනත්‍ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ අයොනිසො මනසිකාරො. අයොනිසො මනසිකාරො භික්ඛවෙ මහතො අනත්‍ථාය සංවත්තතීති—

11. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අත්‍ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ යොනිසො මනසිකාරො. යොනිසො මනසිකාරො භික්ඛවෙ මහතො අත්‍ථාය සංවත්තතීති—

12. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහතො අනත්‍ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ අසම්පජඤ්ඤං. අසම්පජඤ්ඤං භික්ඛවෙ මහතො අනත්‍ථාය සංවත්තතීති—

13. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහතො අත්‍ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ සම්පජඤ්ඤං. සම්පජඤ්ඤං භික්ඛවෙ මහතො අත්‍ථාය සංවත්තතීති—

14. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අනත්‍ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ පාපමිත්තතා. පාපමිත්තතා භික්ඛවෙ මහතො අනත්‍ථාය සංවත්තතීති—

---

8. —පෙ— **අසන්තුට්ඨිතා**- ලදදෙයින් සතුටු නොවන බව; —පෙ—

9. —පෙ— **සන්තුට්ඨිතා**- ලදදෙයින් සතුටුවන බව;—පෙ—

10. -පෙ- **අයොනිසො මනසිකාරො**- නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීම; —පෙ—

11. —පෙ— **යොනිසො මනසිකාරො**- නුවණින් මෙනෙහි කිරීම; —පෙ—

12. —පෙ— **අසම්පජඤ්ඤං**- සම්‍යක්ප්‍රඥ රහිත බව; —පෙ—

13. —පෙ— **සම්පජඤ්ඤං**- මනා නුවණැති බව; —පෙ—

14. —පෙ— **පාපමිත්තතා**- පව්ටුමිත්‍රයන් ඇතිබව; —පෙ—

15. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ කල්‍යාණ මිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තතා භික්ඛවෙ මහතො අත්ථාය සංවත්ත තීති—

16. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ අනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො කුසලානං ධම්මානං. අනුයොගො භික්ඛවෙ අකුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො කුසලානං ධම්මානං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතීති—

17. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ අනුයොගො කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං. අනුයොගො භික්ඛවෙ කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං මහතො අත්ථාය සංවත්තතීති—

වග්ගො නවමො.

1–10.

1. අජ්ඣත්තිකං භික්ඛවෙ අඞ්ගන්ති කරිත්වා න අඤ්ඤං එකඞ්ගම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ පමාදො. පමාදො භික්ඛවෙ මහතො අනත්ථාය සංවත්තතීති—

---

15. —පෙ - **කල්‍යාණමිත්තතා**– යහපත්මිත්‍රයන් ඇති බව;

16. —පෙ— **අකුසලානං ධම්මානං**-අකුශලධර්‍මයන්ගේ; **අනුයොගො**– නැවත නැවත යෙදීම; -පෙ-

17. —පෙ— **කුසලානං ධම්මානං**– කුශලධර්‍මයන්ගේ; **අනුයොගො**– නැවත නැවත යෙදීම; —පෙ—

නවවෙනි වර්‍ගයයි.

1–10.

1. **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි; **අජ්ඣත්තිකං**– තමා සතන්හි වූ; **අඞ්ගං+ඉති කරිත්වා**– කාරණයෙකැයි ගෙන ගෙවත් කාරණ

2. අජ්ඣත්තිකං භික්ඛවෙ අඞ්ගන්ති කරිත්වා න අඤ්ඤං එකඞ්ගම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහතො අත්‍ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ අප්පමාදො. අප්පමාදො භික්ඛවෙ මහතො අත්‍ථාය සංවත්තතීති

3. අජ්ඣත්තිකං භික්ඛවෙ අඞ්ගන්ති කරිත්වා න අඤ්ඤං එකඞ්ගම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහතො අනත්‍ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ කොසජ්ජං.-පෙ- 4. විරියාරම්භො- 5. මහිච්ඡතා- 6. අප්පිච්ඡතා - 7. අසන්තුට්ඨිතා- 8. සන්තුට්ඨිතා- 9. අයොනිසො මනසිකාරො- 10. යොනිසො මනසිකාරො- 11. අසම්පජඤ්ඤං- 12. සම්පජඤ්ඤං-පෙ-

13. බාහිරං භික්ඛවෙ අඞ්ගන්ති කරිත්වා න අඤ්ඤං එකඞ්ගම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහතො අනත්‍ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ පාපමිත්තතා. පාපමිත්තතා භික්ඛවෙ මහතො අනත්‍ථාය සංවත්තතීති

යෙකැ යි සලකා; **යං**- යමක්; **එවං**- මෙසේ; **මහතො අනත්‍ථාය**- මහත් වූ අනර්ථය පිණිස; **සංවත්තති**- පවත්නේ වේ ද; (එබඳු වූ) **අඤ්ඤං එකං+අඞ්ගං+අපි**- (මේ මතු කියන කාරණය හැර) අන් එක ම කාරණයකුත්; **අහං**- මම; **න සමනුපස්සාමි**- ඤාණසමනුපස්සනාවෙන් නො දක්නෙමි. (ඒ කවරේ ද?) **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යථා+ඉදං**- යම්බඳු වූ මේ; **පමාදො**- ප්‍රමාදය හෙවත් කායදුශ්චරිතාදීයෙහි සිත යෙදීම වේ; **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **පමාදො**- ප්‍රමාදය හෙවත් කායදුශ්චරිතාදීයෙහි සිත යෙදීම; **මහතො අනත්‍ථාය**- මහත් වූ අනර්ථය පිණිස; **සංවත්තති+ඉති**- පවත්නේ යයි (වදාළසේක).

2. -පෙ- **අප්පමාදො**- අප්‍රමාදය හෙවත් කායසුචරිතාදීයෙහි සිත යෙදීම; **මහතො අත්‍ථාය**- මහත් අර්ථය පිණිස; -පෙ-පවත්නේය යි (වදාළසේක).

3. -පෙ- **කොසජ්ජං**- කුසීතභාවය; -පෙ- 3-5- ආදී විෂම සංඛ්‍යා ඇති සූත්‍රයන්හි **මහතො අනත්‍ථාය** කියා ද- 4-6 ආදී සමසංඛ්‍යා ඇති සූත්‍රයන්හි **මහතො අත්‍ථාය** කියා ද අර්ථ යොදා ගත යුතුයි.

13. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **බාහිරං**-බාහිර වූ; **අඞ්ගං+ඉති කරිත්වා**- කාරණයෙකැ යි ගෙන හෙවත් කාරණයෙකැ යි සලකා; -පෙ

14. බාහිරං භික්ඛවෙ අඞ්ගන්ති කරිත්‍වා න අඤ්ඤං එකඞ්ගම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහතො අත්‍ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තතා භික්ඛවෙ මහතො අත්‍ථාය සංවත්තතීති ....

15. අජ්ඣත්තිකං භික්ඛවෙ අඞ්ගන්ති කරිත්‍වා න අඤ්ඤං එකඞ්ගම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අනත්‍ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ අනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො කුසලානං ධම්මානං. අනුයොගො භික්ඛවෙ අකුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො කුසලානං ධම්මානං මහතො අනත්‍ථාය සංවත්තතීති ....

16. අජ්ඣත්තිකං භික්ඛවෙ අඞ්ගන්ති කරිත්‍වා න අඤ්ඤං එකඞ්ගම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අත්‍ථාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ අනුයොගො කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං. අනුයොගො භික්ඛවෙ කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං මහතො අත්‍ථාය සංවත්තතීති ....

17. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අන්තරධානාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ පමාදො. පමාදො භික්ඛවෙ සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අන්තරධානාය සංවත්තතීති ....

18. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං සද්ධම්මස්ස ඨිතියා අසම්මොසාය අනන්තරධානාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ අප්පමාදො. අප්පමාදො භික්ඛවෙ සද්ධම්මස්ස අසම්මොසාය අනන්තරධානාය සංවත්තතීති ....

---

14. 15. 16. මේ සූත්‍රයන්හි අරුත් පෙර කී සෙයින් දතයුතුයි.

17. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යො**- යමෙක්; **එවං**- මෙසේ; **සද්ධම්මස්ස**- සද්ධර්මයාගේ හෙවත් ශාසනයාගේ; **සම්මොසාය**- විනාශය පිණිස ද; **අන්තරධානාය**- අතුරුදහන් වීම පිණිස ද; **සංවත්තති**- පවත්නේ වේ ද; -පෙ-

18. -පෙ-- **ඨිතියා**- ස්ථිතිය (=පැවැත්ම) පිණිස ද; **අසම්මොසාය**- විනාශ නො වීම පිණිස ද; **අනන්තරධානාය**- අතුරුදහන් නො වීම පිණිස ද; -පෙ-

19. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අන්තරධානාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ කොසජ්ජං -පෙ- 20. විරියාරම්භො- 21. මහිච්ඡතා- 22. අප්පිච්ඡතා-23. අසන්තුට්ඨිතා- 24. සන්තුට්ඨිතා- 25. අයොනිසො මනසිකාරො- 26 යොනිසො මනසිකාරො- 27. අසම්පජඤ්ඤං- 28. සම්පජඤ්ඤං- 29. පාපමිත්තතා- 30. කල්‍යාණමිත්තතා- 31. අනුයොගො භික්ඛවෙ අකුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො කුසලානං ධම්මානං සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අන්තරධානාය. සංවත්තතීති ...

32. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං සද්ධම්මස්ස ඨිතියා අසම්මොසාය අනන්තරධානාය සංවත්තති යථයිදං භික්ඛවෙ අනුයොගො කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං. අනුයොගො භික්ඛවෙ කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං සද්ධම්මස්ස ඨිතියා අසම්මොසාය අනන්තරධානාය සංවත්තතීති...

චතුක්කොටිකං නිට්ඨිතං.

19, 21 ආදි විෂමසඞ්ඛ්‍යා ඇති සූත්‍රයන්හි **සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අන්තරධානාය** කියා ද; 20, 22 ආදි සමසඞ්ඛ්‍යා ඇති සූත්‍රයන්හි **සද්ධම්මස්ස ඨිතියා අසම්මොසාය අනන්තරධානාය** කියා ද අර්ථ යොදා ගත යුතුයි.

චතුක්කෝටිකය නිමි.

සංලක්ෂ්‍යය:-

චතුක්කොටිකං:- 1. **අනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං**
2. **අනනුයොගො කුසලානං ධම්මානං**
3. **අනුයොගො කුසලානං ධම්මානං**
4. **අනනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං**

යත 31-32 සූත්‍රවයෙහි කී නය ක්‍රමය ගෙන "නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එක ධම්මම්පි සමනුපස්සාමි 1 යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති 2 උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති 3 අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති 4 උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති" යනාදි ක්‍රමයෙන් කුශලාකුශලභෙදයෙන් වදාළ සූත්‍රසමූහය චතුෂ්කෝටික නම් වේ.

මෙහි කෝටි ශබ්දය පක්ෂ හෝ අන්ත වාචී වේ. **අනුයොග- අනනුයොග- කුශල - අකුශල** - වශයෙන් මෙහි අන්ත හෝ පක්ෂ සතරක් දක්වනලදි. අනුයොගො අකුසලානං - අනනුයොගො කුසලානං - යි පාප පක්ෂයෙහි කෝටි දෙකක් ද, අනුයොගො කුසලානං - අනනුයොගො අකුසලානං-යි පුණ්‍යපක්ෂයෙහි කෝටි දෙකක්දැයි කෝටි සතර පාප පුණ්‍ය වශයෙන් දෙකට බෙදී තිබෙන බව දතයුතු. මෙම කෝටිසතර මේ ධර්මකොට්ඨාසයෙහි ඇති හෙයින් මෙය **චතුෂ්කෝටික** නම් විය.

33. යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ අධම්මං ධම්මොති දීපෙන්ති, තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ බහුජනාහිතාය පටිපන්නා බහුජනාසුඛාය බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය, අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං; බහුඤ්ච තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ අපුඤ්ඤං පසවන්ති. තෙපිමං සද්ධම්මං අන්තරධාපෙන්තීති.

34. යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ ධම්මං අධම්මොති දීපෙන්ති, -පෙ- 35. අවිනයං විනයොති දීපෙන්ති -පෙ- 36. විනයං අවිනයොති දීපෙන්ති -පෙ- 37. අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන භාසිතං ලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති - 38. භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති-

---

33. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යෙ තෙ භික්ඛූ**- යම් ඒ භික්ෂු කෙනෙක්; **අධම්මං**- අධර්මය; **ධම්මො+ඉති**- ධර්මයයි; **දීපෙන්ති**- දක්වත් ද; **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **තෙ භික්ඛූ**-ඒ භික්ෂූහු; **බහුජන+අහිතාය**- බොහෝදෙනාට අහිතපිණිස ද; **බහුජන+අසුඛාය**- බොහෝදෙනාට අසැපපිණිස ද; **බහුනො ජනස්ස**- බොහෝ ජනයාහට; **අනත්ථාය**- අනර්ථය පිණිස ද; **දෙවමනුස්සානං**- දෙවි මිනිසුන්ට; **අහිතාය**- අහිත පිණිස ද; **දුක්ඛාය**- දුක්පිණිස ද; **පටිපන්නා**- පිළිපන්නාහුය. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **තෙ භික්ඛූ**- ඒ භික්ෂූහු; **බහුං අපුඤ්ඤං ච**- බොහෝ අකුසල් ද; **පසවන්ති**- රැස් කෙරෙත්; **තෙ+අපි**- ඒ භික්ෂූහු ද; **ඉමං සද්ධම්මං**- මේ සද්ධර්මය හෙවත් ශාසනය; **අන්තරධාපෙන්ති+ඉති**- අතුරු දහන් කෙරෙත් ය යි (වදාළසේක).

සංලක්ෂ්‍යය:-

"**අධම්මං ධම්මොති දීපෙන්ති**"- දශකුශලකර්මපථය දශඅකුශල කර්මපථය යි කියා ද දශඅකුශලකර්මපථය දශකුශලකර්මපථය යි කියා ද දක්වීම අධර්මදීපනයෙකි. සතිපට්ඨාන සතරෙක, ප්‍රධන්වීර්‍ය්‍ය සතරෙක, ඍද්ධිපාද සතරෙක, ඉන්ද්‍රිය පසෙක, බල පසෙක, බොධ්‍යඞ්ග සතෙක, මාර්ගාඞ්ග අටෙක කියා දක්වීම ධර්මදීපනයෙකි. සතිපට්ඨාන තුනෙක, ප්‍රධන්වීර්‍ය්‍ය තුනෙක, ඍද්ධිපාද තුනෙක, ඉන්ද්‍රිය සයෙක, බල සයෙක, බොධ්‍යඞ්ග අටෙක, මාර්ගාඞ්ග නවයෙක කියා දක්වීම ද අධර්මදීපනයෙකි. මේ ආදිවශයෙන් ධර්මදීපන අධර්මදීපන දතයුතු.

34. -පෙ-**ධම්මං**- ධර්මය; **අධම්මො+ඉති**-අධර්මය යි; **දීපෙන්ති**- දක්වත් ද;-පෙ- 35. **අවිනයං**- අවිනය; **විනයො+ඉති**- විනය යි; **දීපෙන්ති**-දක්වත් ද; -පෙ- 36. **විනයං**-විනය; **අවිනයො+ඉති**- අවිනය යි; **දීපෙන්ති**- දක්වත් ද;- 37. **තථාගතෙන**- තථාගත යන්වහන්සේ විසින්; **අභාසිතං**- නො වදාරනලද්ද; **අලපිතං**-

39. අනාචිණ්ණං තථාගතෙන ආචිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති- 40. ආචිණ්ණං තථාගතෙන අනාචිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති- 41. අපඤ්ඤත්තං තථාගතෙන පඤ්ඤත්තං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති- 42. පඤ්ඤත්තං තථාගතෙන අපඤ්ඤත්තං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති, තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ බහුජනාහිතාය පටිපන්නා බහුජනාසුඛාය බහුනො ජනස්ස අනත්‍ථාය, අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං; බහුඤ්ච තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ අපුඤ්ඤං පසවන්ති. තෙපිමං සද්ධම්මං අන්තරධාපෙන්තීති.

වග්ගො දසමො.

1-11.

1. යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ අධම්මං අධම්මොති දීපෙන්ති, තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ බහුජනහිතාය පටිපන්නා බහුජනසුඛාය බහුනො ජනස්ස අත්‍ථාය, හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං; බහුඤ්ච තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ පුඤ්ඤං පසවන්ති. තෙපිමං සද්ධම්මං ඨපෙන්තීති.

ප්‍රකාශ නො කරනලද්ද; **තථාගතෙන**- තථාගතයන් වහන්සේ; විසින්; **භාසිතං**- වදාරනලද්දේය; **ලපිතං+ඉති**- ප්‍රකාශකරන ලද්දේයයි කියා; **දීපෙන්ති**-දක්වත් ද;- 38. **තථාගතෙන**-තථාගතයන්වහන්සේ විසින්; **භාසිතං**- වදාරනලද්ද; **ලපිතං**- ප්‍රකාශ කරනලද්ද; **තථාගතෙන**- තථාගතයන් වහන්සේ විසින්; **අභාසිතං**- නො වදාරනලද්දේය; **අලපිතං+ඉති**- ප්‍රකාශ නො කරන ලද්දේය යි කියා; **දීපෙන්ති**-දක්වත් ද;-පෙ- 39. **අනාචිණ්ණං**- පුරුදු නොකරනලද්ද; **ආචිණ්ණං+ඉති**- පුරුදු කරනලද්දේයයි; -පෙ- 40. **ආචිණ්ණං**- පුරුදු කරන ලද්ද; **අනාචිණ්ණං+ඉති**- පුරුදු නොකරනලද්දේය යි; -පෙ- 41. **අපඤ්ඤත්තං**-නොපනවනලද්ද; **පඤ්ඤත්තං+ඉති**- පනවනලද්දේය යි; —පෙ— 42. **පඤ්ඤත්තං**- පනවනලද්ද; **අපඤ්ඤත්තං+ඉති**- නො පනවනලද්දේය යි ද; —පෙ— **අන්තරධාපෙන්ති+ඉති**- අතුරුදහන් කෙරෙත්ය යි (වදාළසේක).

දසවෙනි වර්ගයයි.

2. යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ ධම්මං ධම්මොති දීපෙන්ති-පෙ- 3. අවිනයං අවිනයොති දීපෙන්ති- 4. විනයං විනයොති දීපෙන්ති- 5. අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති- 6. භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන භාසිතං ලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති- 7. අනාචිණ්ණං තථාගතෙන අනාචිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති- 8. ආචිණ්ණං තථාගතෙන ආචිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති- 9. අපඤ්ඤත්තං තථාගතෙන අපඤ්ඤත්තං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති- 10. පඤ්ඤත්තං තථාගතෙන පඤ්ඤත්තං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති, තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ බහුජනහිතාය පටිපන්නා බහුජනසුඛාය බහුනො ජනස්ස අත්ථාය, හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං; බහුඤ්ච තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ පුඤ්ඤං පසවන්ති. තෙපිමං සද්ධම්මං ඨපෙන්තීති.

වග්ගො එකාදසමො.

1—12.

1. යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ අනාපත්තිං ආපත්තීති දීපෙන්ති, -පෙ-2. ආපත්තිං අනාපත්තීති දීපෙන්ති-3. ලහුකං ආපත්තිං ගරුකා

1—11.

1. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යෙ තෙ භික්ඛූ**- යම් ඒ භික්ෂු කෙනෙක්; අධම්මං-අධර්මය; **අධම්මො+ඉති**-අධර්මය යි; **දීපෙන්ති**- දක්වත් ද; **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **තෙ භික්ඛූ**· ඒ භික්ෂූහු; **බහුජනහිතාය**- බොහෝදෙනාට හිතපිණිස ද; **බහුජනසුඛාය**- බොහෝ දෙනාට සැප පිණිස ද; **බහුනො ජනස්ස**- බොහෝ ජනයාහට; **අත්ථාය**- අර්ථය පිණිස ද; **දෙවමනුස්සානං**- දෙව් මිනිසුන්ට; **හිතාය**- හිත පිණිස ද; **සුඛාය**- සැප පිණිස ද; **පටිපන්නා**- පිළිපන්නාහුය. **භික්ඛවෙ**· මහණෙනි; **තෙ භික්ඛූ**- ඒ භික්ෂූහු; **බහුං පුඤ්ඤං+ච**- බොහෝ කුසල් ද; **පසවන්ති**- රැස් කෙරෙත්; **තෙ+අපි**- ඒ භික්ෂූහු ද; **ඉමං සද්ධම්මං**- මේ සද්ධර්මය හෙවත් ශාසනය **ඨපෙන්ති+ඉති**- පිහිටුවත්ය යි (වදාළසේක).

2-10 මේ සූත්‍රයන්හි අරුත් පෙර කී සෙයින් දතයුතුයි.

එකොළොස්වෙනි වර්ගය යි.

1—12.

1. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යෙ තෙ භික්ඛූ**- යම් ඒ භික්ෂු කෙනෙක්; **අනාපත්තිං**- නිවරද; **ආපත්ති+ඉති**- වරදය යි; **දීපෙන්ති**-දක්වත් ද;-පෙ-2 **ආපත්තිං**-වරද; **අනාපත්ති + ඉති**-

ආපත්තීති දීපෙන්ති- 4. ගරුකං ආපත්තිං ලහුකා ආපත්තීති දීපෙන්ති- 5. දුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං අදුට්ඨුල්ලා ආපත්තීති දීපෙන්ති- 6. අදුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං දුට්ඨුල්ලා ආපත්තීති දීපෙන්ති- 7. සාවසෙසං ආපත්තිං අනවසෙසා ආපත්තීති දීපෙන්ති- 8. අනවසෙසං ආපත්තිං සාවසෙසා ආපත්තීති දීපෙන්ති- 9. සප්පටිකම්මං ආපත්තිං අප්පටිකම්මා ආපත්තීති දීපෙන්ති- 10. අප්පටිකම්මං ආපත්තිං සප්පටිකම්මා ආපත්තීති දීපෙන්ති, තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ බහුජනාහිතාය පටිපන්නා බහුජනාසුඛාය බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය, අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං; බහුඤ්ච තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ අපුඤ්ඤං පසවන්ති. තෙපිමං සද්ධම්මං අන්තරධාපෙන්තීති.

වග්ගො ද්වාදසමො.

තිව දය සි; **දීපෙන්ති**- දක්වත් ද; 3. **ලහුකං ආපත්තිං**- ලඝු වූ පඤ්චාපත්තිස්කන්ධය;- **ගරුකා ආපත්ති+ඉති**- (පාරාජික සඞ්ඝාදිශෙෂ යන) ගරුකාපත්තිස්කන්ධ දෙකය සි; -පෙ- 4. **ගරුකං ආපත්තිං**- (පාරාජික සඞ්ඝාදිශෙෂ යන) ගරුකාපත්තිස්කන්ධ දෙක; **ලහුකා ආපත්ති + ඉති**- ලඝු වූ පඤ්චාපත්තිස්කන්ධය සි;- 5. **දුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං**-දොෂ බහුල වූ (පාරාජිකසඞ්ඝාදිශෙෂ යන) ආපත්තිස්කන්ධ දෙක; **අදුට්ඨුල්ලා ආපත්ති+ඉති**- දොෂ බහුල නො වූ (පාචිත්‍යාදි) ඇවතය සි;- 6. **අදුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං**- දොෂ බහුල නො වූ පාචිත්‍යාදි ඇවත; **දුට්ඨුල්ලා ආපත්ති + ඉති**- (පාරාජිකාදි) දොෂ බහුල වූ ඇවතය සි;- 7. **සාවසෙසං ආපත්තිං**- (සඞ්ඝාදිශෙෂාදි) සාවශෙෂාපත්තිස්කන්ධය; **අනවසෙසා ආපත්ති+ ඉති**- අනවශෙෂ වූ පාරාජිකාපත්තිස්කන්ධය සි;- 8. **අනවසෙසං ආපත්තිං**- අනවශෙෂ වූ පාරාජිකාපත්තිස්කන්ධය; **සාවසෙසා ආපත්ති + ඉති**- සඞ්ඝාදිශෙෂාදි සාවශෙෂාපත්තිස්කන්ධය සි;- 9. **සප්පටිකම්මං ආපත්තිං**- (සඞ්ඝාදිශෙෂාදි) ප්‍රතිකර්ම සහිත වූ ඇවත; **අප්පටිකම්මා ආපත්ති+ඉති**- ප්‍රතිකර්ම රහිත පාරාජික ඇවතය සි;- 10. **අප්පටිකම්මං ආපත්තිං**-ප්‍රතිකර්ම රහිත පාරාජික ඇවත; **සප්පටිකම්මා ආපත්ති + ඉති**- (සඞ්ඝාදිශෙෂාදි) ප්‍රතිකර්ම සහිත ඇවතය සි; **දීපෙන්ති**- දක්වත් ද;-පෙ- **අන්තරධාපෙන්ති +ඉති**- අතුරුදහන් කෙරෙත්ය සි (වදාළසේක).

සංලක්ෂ්‍යය:-

"**අනාපත්තිං ආපත්තීති**"- 1. පාරාජිකා, 2. සංඝාදිසෙස, 3. ථුල්ලච්චය, 4. පාචිත්තිය, 5. පාටිදෙසනීය, 6. දුක්කට, 7. දුබ්භාසිත යන මොහු

1—13.

1. යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ අනාපත්තිං අනාපත්තීති දීපෙන්ති —පෙ— 2. ආපත්තිං ආපත්තීති දීපෙන්ති- 3. ලහුකං ආපත්තිං ලහුකා ආපත්තීති දීපෙන්ති- 4. ගරුකං ආපත්තිං ගරුකා ආපත්තීති දීපෙන්ති- 5. දුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං දුට්ඨුල්ලා ආපත්තීති දීපෙන්ති- 6. අදුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං අදුට්ඨුල්ලා ආපත්තීති දීපෙන්ති- 7. සාවසෙසං ආපත්තිං සාවසෙසා ආපත්තීති දීපෙන්ති- 8. අනවසෙසං ආපත්තිං අනවසෙසා ආපත්තීති දීපෙන්ති- 9. සප්පටිකම්මං ආපත්තිං සප්පටිකම්මා ආපත්තීති දීපෙන්ති- 10. අප්පටිකම්මං ආපත්තිං අප්පටිකම්මා ආපත්තීති දීපෙන්ති, තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ බහුජනහිතාය පටිපන්නා බහුජනසුඛාය බහුනො ජනස්ස අත්ථාය, හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං; බහුඤ්ච තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ පුඤ්ඤං පසවන්ති, තෙපිමං සද්ධම්මං ඨපෙන්තීති.

වග්ගො තෙරසමො.

1—14.

1. එකපුග්ගලො භික්ඛවෙ ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති මහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය, අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. කතමො එකපුග්ගලො? තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො. අයං ඛො භික්ඛවෙ එකපුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය, අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානන්ති.

සප්තාපත්තිස්කන්ධයෝ ය. මෙහි පාරාජික සඞ්ඝාදිසෙස යන ආපත්තිස්කන්ධ දෙක ගරුකාපත්ති-දුශ්ඨුල්ලාපත්ති යයි ද, ථුල්ලච්චය ආදි පඤ්චාපත්තිස්කන්ධය ලහුකාපත්ති-අදුශ්ඨුල්ලාපත්ති යයි ද, සඞ්ඝාදිශෙෂාදි ආපත්තිස්කන්ධ සය සාවශෙෂාපත්ති-සප්පටිකම්මාපත්ති යයි ද, පාරාජිකාපත්තිස්කන්ධය අනවශෙෂාපත්ති-අප්පටිකම්මාපත්ති යයි ද කියනුලැබේ.

දොළොස්වෙනි වර්ගය යි.

1—13.

1-10. මේ සූත්‍රයන්හි අරුත් ඉහත සඳහන් නියායෙන් දතයුතුයි.

තෙළෙස්වෙනි වර්ගය යි.

2. එකපුග්ගලස්ස භික්ඛවෙ පාතුභාවො දුල්ලභො ලොක සම්ං. කතමස්ස එකපුග්ගලස්ස? තථාගතස්ස අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස. ඉමස්ස ඛො භික්ඛවෙ එකපුග්ගලස්ස පාතුභාවො දුල්ලභො ලොකස්මින්ති.

3. එකපුග්ගලො භික්ඛවෙ ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්ප ජ්ජති අච්ඡරියමනුස්සො. කතමො එකපුග්ගලො? තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො. අයං ඛො භික්ඛවෙ එකපුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති අච්ඡරියමනුස්සොති.

1—14.

1. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි, **ලොකෙ**- ලොකයෙහි; **උප්පජ්ජ මානො**- උපදනා වූ; **එකපුග්ගලො**- එක්පුද්ගලයෙක් තෙම; **බහුජනහිතාය**- බොහෝදෙනාට හිත පිණිස ද; **බහුජනසුඛාය**- බොහෝදෙනාට සැප පිණිස ද; **ලොකානුකම්පාය**- ලොවට අනුකම්පා පිණිස ද; **දෙවමනුස්සානං**- දෙවිමිනිසුන්ට; **අත්ථාය**- වැඩපිණිස ද; **හිතාය**- හිතපිණිස ද; **සුඛාය**- සැප පිණිස ද; **උප්පජ්ජති**- උපදී. **කතමො එකපුග්ගලො?**- කවර එක්පුද්ගල යෙක් ද යත්?; **තථාගතො**-තථාගත වූ; **අරහං**-අහිත් වූ **සම්මා සම්බුද්ධො**-සම්‍යක්සම්බුද්ධයන්වහන්සේ ය. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **ලොකෙ**- ලොකයෙහි; **උප්පජ්ජමානො**- උපදනා වූ; **අයං ඛො එකපුග්ගලො**- මේ එක ම පුද්ගල තෙම; **බහුජනහිතාය**- බොහෝදෙනාට හිත පිණිස ද; **බහුජනසුඛාය**-බොහෝදෙනාට සැප පිණිස ද; **ලොකානුකම්පාය**- ලොවට අනුකම්පා පිණිස ද; **දෙවමනුස්සානං**- දෙවිමිනිසුන්ට: **අත්ථාය** - වැඩ පිණිස ද; **හිතාය**- හිතපිණිස ද; **සුඛාය**- සැපපිණිස ද; **උප්පජ්ජති+ ඉති**- උපදනේය යි (වදාළසේක.)

2 **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **ලොකස්මිං**- ලොකයෙහි; **එක පුග්ගලස්ස**- එක් පුද්ගලයක්හුගේ; **පාතුභාවො**- පහළවීම; **දුල්ලභො**- දුලීභ වේ. **කතමස්ස එකපුග්ගලස්ස?**- කවර එක් පුද්ගලයක්හුගේ ද යත්?; **තථාගතස්ස**- තථාගත වූ; **අරහතො**- අහිත් වූ; **සම්මාසම්බුද්ධස්ස**- සම්‍යක්සම්බුද්ධයන්වහන්සේගේ ය. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **ලොකස්මිං**- ලොකයෙහි; **ඉමස්ස ඛො එකපුග්ගලස්ස**- මේ එක ම පුද්ගලයක්හුගේ; **පාතුභාවො**- පහළවීම; **දුල්ලභො+ඉති**- දුලීභ වේයයි (වදාළසේක).

3. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **ලොකෙ**- සත්වලොකයෙහි; **උප්ප ජ්ජමානො**- උපදනා වූ; **අච්ඡරියමනුස්සො**- ආශ්චය්‍යී මනුෂ්‍ය වූ;

4. එකපුග්ගලස්ස භික්ඛවෙ කාලකිරියා බහුනො ජනස්ස අනුතප්පා හොති. කතමස්ස එකපුග්ගලස්ස? තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස. ඉමස්ස ඛො භික්ඛවෙ එකපුග්ගලස්ස කාලකිරියා බහුනො ජනස්ස අනුතප්පා හොතීති.

5. එකපුග්ගලො භික්ඛවෙ ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති අදුතියො අසහායො අප්පටිමො අප්පටිසමො අප්පටිභාගො අප්පටිපුග්ගලො අසමො අසමසමො දිපදනං අග්ගො. කතමො එකපුග්ගලො? තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො. අයං ඛො භික්ඛවෙ එකපුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති අදුතියො අසහායො අප්පටිමො අප්පටිසමො අප්පටිභාගො අප්පටිපුග්ගලො අසමො අසමසමො දිපදනං අග්ගොති.

6. එකපුග්ගලස්ස භික්ඛවෙ පාතුභාවා මහතො චක්ඛුස්ස පාතුභාවො හොති, මහතො ආලොකස්ස පාතුභාවො හොති, මහතො ඔභාසස්ස පාතුභාවො හොති, ඡන්නං අනුත්තරියානං

එකපුග්ගලො- එක්පුද්ගලයෙක් තෙම; -පෙ- **උප්පජ්ජති+ඉති**- උපදනේය යි (වදාළසේක).

4. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **එකපුග්ගලස්ස**- එක්පුද්ගලයක්හුගේ; **කාලකිරියා**- කාලක්‍රියා තොමෝ; **බහුනො ජනස්ස**- බොහෝදෙනාහට; -පෙ- **අනුතප්පා හොති ඉති**- සන්තාප කරන්නී වේ ය යි (වදාළසේක).

5. -පෙ-**අදුතියො**- තමා හා දෙවෙනි බුදුවරයෙක් නැත්තා වූ; **අසහායො**- (ආත්මභාවයෙන් හෝ අධිගත ධර්මයන්ගෙන්) තමා හා සදෘශයෙක් නැත්තා වූ; **අප්පටිමො**-සමාන ප්‍රතිබිම්බයක් නැත්තා වූ; **අප්පටිසමො**- ප්‍රතිපක්ෂ සමානයෙක් නැත්තා වූ; **අප්පටිභාගො**- ප්‍රතිවිරුද්ධ ධර්මවිභාග කරන්නෙක් නැත්තා වූ; **අප්පටිපුග්ගලො**- ප්‍රතිවිරුද්ධ විය හැකි පුද්ගලයෙක් නැත්තා වූ; **අසමො**- සියලු සත්ත්වයන්ට අසමාන වූ; **අසමසමො**- අසම නම් ලද බුදුවරයන් හා සමාන වූ; **දිපදනං**-ද්විපාදසත්ත්වයන් අතුරෙන්; **අග්ගො**- අග්‍ර වූ; **එකපුග්ගලො**- එක්පුද්ගලයෙක් තෙම; **උප්පජ්ජති**- උපදී. -පෙ-

6. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **එකපුග්ගලස්ස**- එක්පුද්ගලයක්හුගේ; **පාතුභාවා**- පහළවීමෙන්; **මහතො චක්ඛුස්ස**- මහත් ප්‍රඥාචක්ෂුසක්හුගේ; **පාතුභාවො හොති**- පහළ වීම වේ; **මහතො ආලොකස්ස**-මහත් වූ ප්‍රඥාලොකයක්හුගේ; **පාතුභාවො හොති**-

පාතුභාවො හොති, චතුන්නං පටිසම්භිදානං සච්ඡිකිරියා හොති, අනෙකධාතු පටිවෙධො හොති, නානාධාතු පටිවෙධො හොති, විජ්ජාවිමුත්තිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, සකදාගාමිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, අනාගාමිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, අරහත්තඵලසච්ඡිකිරියා හොති. කතමස්ස එකපුග්ගලස්ස? තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස. ඉමස්ස බො භික්ඛවෙ එකපුග්ගලස්ස පාතුභාවා මහතො චක්ඛුස්ස පාතුභාවො හොති, මහතො ආලොකස්ස පාතුභාවො හොති, මහතො ඔභාසස්ස පාතුභාවො හොති, ඡන්නං අනුත්තරියානං පාතුභාවො හොති, චතුන්නං පටිසම්භිදානං සච්ඡිකිරියා හොති, අනෙකධාතු පටිවෙධො හොති, නානාධාතුපටිවෙධො හොති, විජ්ජාවිමුත්තිඵල සච්ඡිකිරියා හොති, සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, සකදාගාමිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, අනාගාමිඵලසච්ඡිකිරියා හොති අරහත්තඵලසච්ඡිකිරියා හොතීති.

පහළවීම වේ; **මහතො ඔභාසස්ස**- මහත් ප්‍රඥාවභාසයක්හුගේ; **පාතුභාවො හොති**- පහළ වීම වේ; **ඡන්නං අනුත්තරියානං**- සවැදෑරුම් අනුත්තරිය (=උත්තම) ධර්‍මයන්ගේ; **පාතුභාවො හොති**- පහළවීම වේ; **චතුන්නං පටිසම්භිදානං**- සිවුපිළිසිඹියාවන්ගේ; **සච්ඡිකිරියා හොති**- ප්‍රත්‍යක්‍ෂකිරීම වේ. **අනෙකධාතු පටිවෙධො හොති**- චක්‍ඛුධාතුරූපධාතුආදි අටළොස්ධාතුන්ගේ ප්‍රතිවෙධය වේ. **නානාධාතුපටිවෙධො හොති**- ඒ අටළොස් ධාතුන්ගේ ම නානාසවභාව ප්‍රතිවෙධය වේ. **විජ්ජා**- මාර්‍ගඥානය **විමුත්තිඵල**- මාර්‍ගසම්ප්‍රයුක්ත අවශෙෂධර්‍මයන් හා අර්‍හත්ඵලය යන මොවුන්ගේ; **සච්ඡිකිරියා හොති**- ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම වේ. **සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියා හොති**-සොවාන්ඵලයාගේ ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම වේ. **සකදාගාමිඵලසච්ඡිකිරියා හොති**- සකෘදාගාමිඵලයාගේ ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම වේ. **අනාගාමිඵලසච්ඡිකිරියා හොති**- අනාගාමිඵලයාගේ ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම වේ.. **අරහත්තඵලසච්ඡිකිරියා හොති**- අර්‍හත්ඵලයාගේ ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම වේ. -පෙ-

1. සංලක්‍ෂ්‍යය:-

"**ඡන්නං අනුත්තරියානං පාතුභාවො හොති**" මෙයින් දක්වන ලද සවැදෑරුම් උත්කෘෂ්ටධර්‍මයෝ නම්- 1. දස්සනානුත්තරිය, 2. සවණානුත්තරිය, 3. ලාභානුත්තරිය, 4. සික්ඛානුත්තරිය, 5. පාරිචරියානුත්තරිය, 6. අනුස්සතානුත්තරිය යන මොහු සදෙන වෙත්. අනඳමහතෙරුන්වහන්සේට මෙන් උදේ සවස තථාගතයන්වහන්සේ චක්‍ෂුර්විඥානයෙන් දකින්ට ලැබීම දස්සනානුත්තරිය නම් වේ. නිතර දසබලධාරීන්වහන්සේගේ වචනය ශ්‍රොත්‍රවිඥාන

7. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකපුග්ගලම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං තථාගතෙන අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං සම්මදෙව අනුප්පවත්තෙතීති යථයිදං භික්ඛවෙ සාරිපුත්තො. සාරිපුත්තො භික්ඛවෙ තථාගතෙන අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං සම්මදෙව අනුප්පවත්තෙතීති.

එකපුග්ගලවග්ගො චතුද්දසමො.*

යෙන් අසත්ව ලැබීම සවණානුත්තරිය නම් වේ. සර්වඥයන්වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාප්‍රතිලාභය ලාභානුත්තරිය නම් වේ. සර්වඥශාසනයෙහි ත්‍රිවිධශික්ෂාවෙහි හික්මීම සික්ඛානුත්තරිය නම් වේ. සර්වඥයන්වහන්සේට නිතර උපස්ථාන කිරීම පාරිචරියානුත්තරිය නම් වේ. සර්වඥයන්වහන්සේගේ ලොව් ලොතුවුරා ගුණ සිහි කිරීම අනුස්සතානුත්තරිය නම් වේ. මේ සංක්‍ෂෙපයෙනි; විස්තර අටුවාවෙන් දතයුතුයි.

2. සංලක්‍ෂ්‍යය:–

"චතුන්නං පටිසම්භිදානං සච්ඡිකිරියා හොති" 1. අර්ථපටිසම්භිදාව ය, 2. ධම්මපටිසම්භිදාව ය, 3. නිරුත්තිපටිසම්භිදාව ය, 4. පටිභානපටිසම්භිදාව යයි පටිසම්භිදා සතරෙක් වෙත්. එහි අර්ථයන්හි පැවති ඥානය අර්ථප්‍රතිසම්භිදා නමු. ධර්මයන්හි පැවති ඥානය ධර්මප්‍රතිසම්භිදා නමු. අර්ථ ධර්ම පිළිබඳ නිරුක්තිඅභිලාපයෙහි පැවති ඥානය නිරුක්තිපටිසම්භිදා නමු. මෙකී ඥානයන්හි පැවති ඥානය ප්‍රතිභානප්‍රතිසම්භිදා නමු.

3. සංලක්‍ෂ්‍යය:–

"අනෙකධාතුපටිවෙධො හොති — නානාධාතුපටිවෙධො හොති" චක්ඛුධාතු, රූපධාතු, චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු- ආදීන්ගේ වශයෙන් ධාතුහු අටළොස්දෙනෙක් වෙත්. මේ අටළොස්ධාතුහු ම නානාවිධ සවභාව ඇති හෙයින් නානාධාතු යයි කියතලදි. ඒ ධාතූන්ගේ නානාප්‍රකාරයෙන් පවත්නා සවභාවය අවබොධ කිරීම නානාධාතුපටිවෙධ නම්. බුද්ධොත්පාද කාලයෙහි ම මේ සියල්ලගේ සාක්‍ෂාත් කිරීම වේ. බුද්ධොත්පාදයෙන් වෙන් ව මොවුන්ගේ ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීමෙක් නො ලැබේ.

7. **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි; **යො**– යමෙක්; **එවං**– මෙසේ; **තථාගතෙන**– තථාගතයන්වහන්සේ විසින්; **පවත්තිතං**– පවත් වනලද; **අනුත්තරං**–උතුම් වූ; **ධම්මචක්කං**–ධර්මචක්‍රය; **සම්මා+එව**– මනාකොට ම; **අනු+පවත්තෙති**– අනුව පවත්වා ද: (එබඳු වූ) **අඤ්ඤං එකපුග්ගලං+අපි**–(මේ මතු කියන පුද්ගලයා හැර) අන් එක ම පුද්ගලයකුත්; **අහං**– මම; **න සමනුපස්සාමි**– ඥාණසමනුපස්සනාවසයෙන් නො දක්නෙමි; (ඒ කවර පුද්ගලයෙක් ද යත්?) **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි; **යථා+ඉදං**– යම්බඳු වූ මේ; **සාරිපුත්තො**– ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිර තෙමේ ය; —පෙ— **අනු+පවත්තෙති+ඉති**– අනුව පවත්වා යයි (වදාළසේක).

තුදුස්වෙනි එකපුද්ගලවර්ගය යි.

---

* එකපුග්ගලවග්ගො.

1—15.

1. **එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛූනං රත්තඤ්ඤූනං යදිදං අඤ්ඤාකොණ්ඩඤ්ඤො, 2. මහාපඤ්ඤානං යදිදං සාරිපුත්තො, 3. ඉද්ධිමන්තානං යදිදං මහාමොග්ගල්ලානො, 4. ධුතවාදානං යදිදං මහාකස්සපො, 5. දිබ්බචක්ඛුකානං යදිදං අනුරුද්ධො, 6. උච්චාකුලිකානං යදිදං භද්දියො කාලිගොධාය පුත්තො, 7. මඤ්ජුස්සරානං යදිදං ලකුණ්ටකභද්දියො, 8. සීහනාදිකානං යදිදං පිණ්ඩොලභාරද්වාජො, 9. ධම්මකථිකානං යදිදං පුණ්ණො මන්තානිපුත්තො, 10. සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං විභජන්තානං යදිදං මහාකච්චානොති.**

වග්ගො පඤ්චදසමො.*

1—15.

1. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **රත්තඤ්ඤූනං**-චිරරාත්‍රි දන්නා වූ (නොහොත් ඉකුත් බොහෝ කල් දන්නා වූ); **මම සාවකානං**- මාගේ ශ්‍රාවක වූ; **භික්ඛූනං**- භික්ෂූන් අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **අඤ්ඤාකොණ්ඩඤ්ඤො**- අඤ්ඤාකොණ්ඩඤ්ඤ නම් භික්ෂුවක් වේ ද; **එතං**- මේ තෙම; **අග්ගං**-අග්‍ර වේ. 2. **මහාපඤ්ඤානං**-මහා ප්‍රඥා ඇත්තා වූ භික්ෂූන් අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **සාරිපුත්තො**- ශාරිපුත්‍ර නම් භික්ෂුවක් වේ ද; **එතං**- මේ තෙම; **අග්ගං**- අග්‍ර වේ. 3. **ඉද්ධිමන්තානං**-ඍද්ධිමත් භික්ෂූන් අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **මහාමොග්ගල්ලානො**-මහාමෞද්ගල්‍යායන නම් භික්ෂුවක් වේ ද.- -පෙ- 4. **ධුතවාදානං**-ධූතාඞ්ගයෙන් අවවාද කරන්නා වූ (හෙවත් ධූතාඞ්ගධාරී) භික්ෂූන් අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **මහාකස්සපො**- මහාකාශ්‍යප නම් භික්ෂුවක් වේ ද.- 5. **දිබ්බචක්ඛුකානං**- දිව‍ැස් ඇත්තා වූ භික්ෂූන් අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **අනුරුද්ධො**- අනුරුද්ධ නම් භික්ෂුවක් වේ ද - 6. **උච්චාකුලිකානං**- උසස්කුල ඇති භික්ෂූන් අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **කාලිගොධාය පුත්තො**-කාලිගොධාවගේ පුත්‍ර වූ; **භද්දියො**- භද්දිය නම් භික්ෂුවක් වේ ද.- 7. **මඤ්ජුස්සරානං**- මධුරස්වරඇති භික්ෂූන් අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **ලකුණ්ටකභද්දියො**- ලකුණ්ටකභද්දිය නම් භික්ෂුවක් වේ ද.- 8. **සීහනාදිකානං**- අභීතනාද පවත්වන්නා වූ භික්ෂූන් අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **පිණ්ඩොලභාරද්වාජො**- පිණ්ඩොලභාරද්වාජ නම් භික්ෂුවක් වේ ද.- 9. **ධම්මකථිකානං**- ධර්මකථික භික්ෂූන් අතු

---

* වග්ගො පඨමො.

1—16.

1. එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛූනං මනොමයං කායං අභිනිම්මිණන්තානං යදිදං චුල්ලපන්ථකො, 2. චෙතොවිවට්ට කුසලානං යදිදං චුල්ලපන්ථකො, 3. සඤ්ඤාවිවට්ටකුසලානං යදිදං මහාපන්ථකො, 4. අරණවිහාරිනං යදිදං සුභූති, 5. දක්ඛිණෙය්‍යානං යදිදං සුභූති, 6. ආරඤ්ඤකානං යදිදං රෙවතො ඛදිරවනියො, 7. ඣායීනං යදිදං කඞ්ඛාරෙවතො, 8. ආරද්ධවිරියානං යදිදං සොණො කොලිවිසො, 9· කල්‍යාණවාක්කරණානං යදිදං සොණො කුටිකණ්ණො, 10 ලාභීනං යදිදං සීවලී, 11. සද්ධාධිමුත්තානං යදිදං වක්කලීති ......

වග්ගො සොළසමො.*

රෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **මන්තානිපුත්තො**- මන්තානි නම් බැමිණියගේ පුත්‍ර වූ; **පුණ්ණො**- පුණ්ණ නම් භික්ෂුවක් වේ ද.- 10. **සංඛිත්තෙන**-සංක්‍ෂෙපයෙන්; **භාසිතස්ස**- වදාරනලද ධර්‍මයාගේ; **අත්ථං**-අර්‍ථය; **විත්ථාරෙන**-විස්තරවශයෙන්; **විභජන්තානං**- විභාගකරන්නා වූ භික්ෂූන් අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **මහාකච්චානො**- මහාකාත්‍යායන නම් භික්ෂුවක් වේ ද; **එතං**- මේ තෙම; **අග්ගං**- අග්‍ර වේ.

“**යදිදං-එතදග්ගං**” යන පදවය පිළිබඳ එතග්‍රපාළි අවසානයෙහි සංලක්‍ෂ්‍යය බලනු.

පසළොස්වෙනි වර්‍ගය යි.

1—16.

1. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **මනොමයං කායං**- මනොමය ශරීරය; **අභිනිම්මිණන්තානං**- නිර්මිත කරන්නා වූ;-පෙ-**යදිදං**- යම් මේ; **චුල්ලපන්ථකො**-චුල්ලපන්ථක නම් භික්ෂුවක් වේ ද; **එතං**- මේ තෙම; **අග්ගං**-අග්‍ර වේ. 2. **චෙතොවිවට්ටකුසලානං**-රූපාවචර ධ්‍යාන සමාපත්තියෙහිදක්‍ෂ වූ;-පෙ- 3. **සඤ්ඤාවිවට්ටකුසලානං**- අරූපාවචරධ්‍යානසමාපත්තියෙහි දක්‍ෂ වූ; -පෙ- **මහාපන්ථකො**- මහාපන්ථක නම් භික්ෂුවක් වේ ද.- 4 **අරණවිහාරීනං**- නිකෙලශ විහරණ ඇති; -පෙ- **සුභූති**- සුභූති නම් භික්ෂුවක් වේ ද.- 5. **දක්ඛිණෙය්‍යානං**- දක්‍ෂිණාහී වූ; -පෙ- 6. **ආරඤ්ඤකානං**- අරණ්‍යවාසී භික්ෂූන් අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **ඛදිරවනියො**-

---

* වග්ගො දුතියො.

1—17.

1. එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛූනං සික්ඛාකාමානං යදිදං රාහුලො, 2. සද්ධාපබ්බජිතානං යදිදං රට්ඨපාලො, 3. පඨමං සලාකං ගණ්හන්තානං යදිදං කුණ්ඩධානො, 4. පටිභානවන්තානං යදිදං වඞ්ගීසො, 5. සමන්තපාසාදිකානං යදිදං උපසෙනො වඞ්ගන්තපුත්තො, 6. සෙනාසනපඤ්ඤාපකානං යදිදං දබ්බො මල්ලපුත්තො, 7. දෙවතානං පියමනාපානං යදිදං පිලින්දිවච්ඡො, 8. ඛිප්පාභිඤ්ඤානං යදිදං බාහියො දාරුචීරියො, 9. චිත්තකථිකානං යදිදං කුමාරකස්සපො, 10. පටිසම්භිදප්පත්තානං යදිදං මහාකොට්ඨිතොති—

වග්ගො සත්තරසමො.*

කිහිරිවනයෙහි වූ; **රෙවතො**- රෙවත නම් භික්ෂුවක් වේ ද.- 7. **ඣායීනං**- ධ්‍යානයෙහි ඇලුණවුන් අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **ඛදිරරෙවතො**-ඛදිරරෙවත නම් භික්ෂුවක් වේ ද -8. **ආරද්ධවිරියානං**- පරිපූර්ණවීර්‍ය්‍ය ඇති භික්ෂූන් අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **කොළිවිසො**- ඓශ්වර්‍ය්‍යයෙන් කොටිප්‍රාප්ත වෛශ්‍යවංශයෙහි උපන්; **සොණො**- සොණ නම් භික්ෂුවක් වේ ද.- 9. **කල්‍යාණවාක්කරණානං**- මධුරවචන ඇති භික්ෂූන් අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **කුටිකණ්ණො**- (කෙළක් අගනා කන්පලඳනාවක් දරූ හෙයින්) කුටිකණ්ණ නම් වූ; **සොණො**- සොණ නම් භික්ෂුවක් වේ ද.-10. **ලාභීනං**-ප්‍රත්‍යයලාභිභික්ෂූන් අතුරෙන්; **යදිදං**-යම් මේ; **සීවලී**-සීවලී නම් භික්ෂුවක් වේ ද.- 11. **සද්ධාධිමුත්තානං**-බලවත් ශ්‍රද්ධා ඇති භික්ෂූන් අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **වක්කලී**- වක්කලී නම් භික්ෂුවක් වේ ද; **එතං**-මේ තෙමේ; **අග්ගං+ඉති**- අග්‍ර වේ යයි (වදාළසේක).

සොළොස්වෙනි වර්ගය යි.

1—17.

1. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **සික්ඛාකාමානං**- ත්‍රිවිධශික්ෂාවන් කැමැතිවන්නා වූ;-පෙ- **රාහුලො**- රාහුල නම් භික්ෂුවක් වේ ද.- 2. **සද්ධාපබ්බජිතානං**-සැදැහැයෙන් පැවදි වූ;-පෙ-**රට්ඨපාලො**- රට්ඨපාල නම් භික්ෂුවක් වේ ද.- 3. **පඨමං සලාකං ගණ්හන්තානං**- හැමට පළමු ව සලාක ගන්නා වූ; -පෙ- **කුණ්ඩධානො**- කුණ්ඩ

---

* වග්ගො තතියො.

1—18.

1. එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛූනං බහුස්සුතානං යදිදං ආනන්දො, 2. සතිමන්තානං යදිදං ආනන්දො, 3. ගතිමන්තානං යදිදං ආනන්දො, 4. ධිතිමන්තානං යදිදං ආනන්දො, 5. උපට්ඨාකානං යදිදං ආනන්දො, 6. මහාපරිසානං යදිදං උරුවෙලකස්සපො, 7. කුලප්පසාදකානං යදිදං කාළුදායි. 8. අප්පාබාධානං යදිදං බක්කුලො, 9. පුබ්බෙ නිවාසං අනුස්සරන්තානං යදිදං සොභිතො, 10. විනයධරානං යදිදං උපාලි,

---

ධාන නම් භික්ෂුවක් වේ ද.– 4. පටිභානවන්තානං– එළඹ සිටි නුවණ හෙවත් සථානොචිත වැටහීම් ඇත්තා වූ;-පෙ-වඞ්ගීසො– වඞ්ගීස නම් භික්ෂුවක් වේද.– 5. සමන්තපාසාදිකානං–සර්වප්‍රකාරයෙන් ප්‍රසාදවහ වූ; -පෙ- වඞ්ගන්තපුත්තො– වඞ්ගන්ත බමුණුහුගේ පුත්‍ර වූ; උපසෙනො– උපසෙන නම්; -පෙ- 6. සෙනාසනපඤ්ඤාපකානං– සෙනසුන් පනවන්නා වූ; -පෙ- මල්ලපුත්තො– මල්ලරාජපුත්‍ර වූ; දබ්බො–දබ්බ නම්; -පෙ- 7. දෙවතානං– දෙවියන්ට; පියමනාපානං– ප්‍රියමනාප වූ; -පෙ- පිලින්දිවච්ඡො– පිලින්දි නම් ගොත්‍ර ඇති හෙයින් පිලින්දිවච්ඡ නම් වූ;–පෙ-8. ඛිප්පාභිඤ්ඤානං– වහා ලත් අභිඥ ඇති; -පෙ- දාරුචීරියො– දාරුචීරයන් පැළඳි හෙයින් දාරුචීරිය නම් වූ; බාහියො– බාහිය නම්; -පෙ-9. චිත්තකථිකානං-විසිතුරු කොට බණ කියන්නා වූ;–පෙ-කුමාරකස්සපො– කුමාරකාශ්‍යප නම්; -පෙ- 10. පටිසම්භිදප්පත්තානං– සිවුපිළිසිඹියාවට පැමිණියා වූ; -පෙ- මහාකොට්ඨිතො– මහාකොට්ඨිත නම්; -පෙ- එතං– මේ තෙම; අග්ගං– අග්‍ර වේ යයි (වදාළසේක).

සතළොස්වෙනි වර්‍ගය යි.

1—18.

1. -පෙ- බහුස්සුතානං– බහුශ්‍රැත වූ;-පෙ- යදිදං– යම් මේ; ආනන්දො–ආනන්ද නම් භික්ෂුවක් වේ ද;-පෙ- 2. සතිමන්තානං– සමෘතිමත් වූ; -පෙ- 3. ගතිමන්තානං– ගහපත් ඥනගති ඇති; -පෙ- 4. ධිතිමන්තානං– උද්ග්‍රහණාදි චතුර්විධ වීර්‍ය්‍ය ඇති;-පෙ-5. උපට්ඨාකානං– බුද්ධොපස්ථායක වූ; -පෙ- 6. මහාපරිසානං– මහපිරිස් ඇත්තා වූ; -පෙ- උරුවෙලකස්සපො– උරුවෙල්කසුප් නම්; -පෙ- 7. කුලප්පසාදකානං– කුලයන් පහදවන්නා වූ;

11. භික්ඛුනොවාදකානං යදිදං නන්දකො, 12. ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරානං යදිදං නන්දො. 13. භික්ඛුඔවාදකානං යදිදං මහාකප්පිනො, 14. තෙජෝධාතුකුසලානං යදිදං සාගතො, 15. පටිභානෙය්‍යකානං යදිදං රාධො, 16. ලූඛචීවරධරානං යදිදං මොඝරාජීති.

වග්ගො අට්ඨාරසමො.*

1—19.

1. එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවිකානං භික්ඛුනීනං රත්තඤ්ඤූනං යදිදං මහාපජාපතී ගොතමී, 2. මහාපඤ්ඤානං යදිදං ඛෙමා, 3. ඉද්ධිමන්තීනං යදිදං උප්පලවණ්ණා, 4. විනයධරානං යදිදං පටාචාරා, 5. ධම්මකථිකානං යදිදං ධම්මදින්නා, 6. ඣායීනං යදිදං නන්දා, 7. ආරද්ධවිරියානං යදිදං සොණා, 8. දිබ්බචක්ඛු

-පෙ- **කාළුදායී**-කාළුදායි නම්; -පෙ- 8. **අප්පාබාධානං**- නිරෝගී භික්ෂූන් අතුරෙන්;-පෙ-**බාකුලො**-බාකුල නම්;-පෙ-9. **පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරන්තානං**-පෙර විසූ කඳපිළිවෙළ සිහිකරන්නාවූ; -පෙ-**සොභිතො**- සොභිත නම්-පෙ- 10. **විනයධරානං**- විනයධර වූ;-පෙ-**උපාලි**-උපාලි නම්;-පෙ- 11. **භික්ඛුනොවාදකානං**- භික්ෂුණීන්ට අවවාද කරන්නා වූ; -පෙ- **නන්දකො**- නන්දක නම්; -පෙ-12. **ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරානං**-චක්ෂුරාදි ෂඩින්ද්‍රියයන් කෙරෙහි පිහිතද්වාර ඇති; -පෙ- **නන්දො**- නන්ද නම්; -පෙ- 13. **භික්ඛුඔවාදකානං**- භික්ෂූන්ට අවවාද කරන්නා වූ; -පෙ- **මහාකප්පිනො**- මහාකප්පින නම්; -පෙ- 14. **තෙජොධාතුකුසලානං**- තෙජෝධාතුසමාපත්තියෙහි දක්ෂ වූ; -පෙ- **සාගතො**- සාගත නම්;-පෙ- 15. **පටිභානෙය්‍යකානං**- ධර්මදෙශනා ප්‍රතිභානයට ප්‍රාප්ත වූ; -පෙ- **රාධො**- රාධ නම්; -පෙ- 16. **ලූඛචීවරධරානං**- රූක්ෂසිවුරු දරන්නා වූ; -පෙ- **මොඝරාජා**- මොඝරාජ නම්-පෙ-

අටළොස්වෙනි වර්ගය යි.

1—19.

1. -පෙ- **රත්තඤ්ඤූනං**- ඉකුත් බොහෝ කල් දන්නා වූ; **මම සාවිකානං**- මාගේ ශ්‍රාවිකා වූ; **භික්ඛුනීනං**- භික්ෂුණීන් අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **මහාපජාපතී ගොතමී**- මහාප්‍රජාපතී

---

* වග්ගො චතුත්ථො,

කානං යදිදං සකුලා, 9. ඛිප්පාභිඤ්ඤානං යදිදං භද්දා කුණ්ඩලකෙසා, 10. පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරන්තීනං යදිදං භද්දාකාපිලානි, 11. මහාභිඤ්ඤප්පත්තානං යදිදං භද්දකච්චානා. 12. ලූඛචීවරධරානං යදිදං කිසාගොතමී, 13. සද්ධාධිමුත්තානං යදිදං සිගාලමාතාති ....

වග්ගො එකූනවීසතිමො.*

1—20.

1. එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං උපාසකානං පඨමං සරණං ගච්ඡන්තානං යදිදං තපස්සුභල්ලිකා වාණිජා, 2. දායකානං

ගෞතමී නම් භික්ෂුණියක් ඇද්ද; **එතං**– මේ තොමෝ; **අග්ගං**– අග්‍ර වේ. 2. **මහාපඤ්ඤානං**– මහා ප්‍රඥා ඇත්තා වූ; –පෙ–**ඛෙමා**– ඛෙමා නම්; –පෙ– 3. **ඉද්ධිමන්තීනං**– ඍද්ධිමත් භික්ෂුණීන් අතුරෙන්; —පෙ— **උප්පලවණ්ණා**–උප්පලවණ්ණා නම්; —පෙ— 4. **විනයධරානං**– විනයධර වූ; –පෙ– **පටාචාරා**– පටාචාරා නම්; –පෙ– 5. **ධම්මකථිකානං**– ධර්මකථිකා–පෙ–; **ධම්මදින්නා**– ධම්මදින්නා නම් –පෙ–; 6. **ඣායීනං**– ධ්‍යානලාභී–පෙ-; **නන්දා**– නන්දා නම්–පෙ–; 7. **ආරද්ධවීරියානං**–පරිපූර්ණවීර්‍ය්‍ය ඇති–පෙ–; **සොණා**– සොණා නම්—පෙ––; 8. **දිබ්බචක්ඛුකානං**– දිවැස් ඇති –පෙ –; **සකුලා**– සකුලා නම් –පෙ–; 9. **ඛිප්පාභිඤ්ඤානං**– වහා ලත් අභිඥා ඇති–පෙ–; **කුණ්ඩලකෙසා**– (කුණ්ඩලාවතී හිසකේ ඇති වූ හෙයින්) කුණ්ඩලකෙසා නම් වූ; **භද්දා**–භද්දා නම්–පෙ–; 10. **පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරන්තීනං**– පෙර විසූ කඳපිළිවෙළ සිහි කරන්නා වූ–පෙ-; **භද්දාකාපිලානි**– භද්දාකාපිලානී නම්–පෙ–; 11. **මහාභිඤ්ඤප්පත්තානං**– මහත් වූ අභිඥප්‍රාප්ත-පෙ–; **භද්දකච්චානා**– භද්දකච්චානා නම්–පෙ-; 12. **ලූඛචීවරධරානං**- රූක්ෂසිවුරු දරන —පෙ—; **කිසාගොතමී**– කිසාගොතමී නම්–පෙ–; 13. **සද්ධාධිමුත්තානං**– ශ්‍රද්ධාධ්‍යාශය පරම කොට ඇති භික්ෂුණීන් අතුරෙන්; **යදිදං**– යම් මේ; **සිගාලමාතා**– සිගාලමාතෘ නම් භික්ෂුණියක් ඇද්ද; **එතං**– මෝ තොමෝ; **අග්ගං**– අග්‍ර වේ යයි (වදාළසේක).

එකූන්විසිවෙනි වර්ගය සි.

1—20.

1. **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි; **පඨමං සරණං ගච්ඡන්තානං**– පළමු ව සරණගියා වූ; **මම සාවකානං**– මාගේ ශ්‍රාවක වූ; **උපාස**

---

* වග්ගො පඤ්චමො.

යදිදං සුදත්තො ගහපති අනාථපිණ්ඩිකො, 3. ධම්මකථිකානං යදිදං චිත්තො ගහපති මච්ඡිකාසණ්ඩිකො, 4. චතූහි සඞ්ගහවත්ථූහි පරිසං සඞ්ගණ්හන්තානං යදිදං හත්ථකො ආලවකො, 5. පණීත දායකානං යදිදං මහානාමො සක්කො, 6. මනාපදායකානං යදිදං උග්ගො ගහපති වෙසාලිකො, 7. සංඝුපට්ඨාකානං යදිදං උග්ගතො ගහපති, 8. අවෙච්චප්පසන්නානං යදිදං සූරො අම්බට්ඨො, 9. පුග්ගලප්පසන්නානං යදිදං ජීවකො කොමාරභච්චො, 10. විස්සාසකානං යදිදං නකුලපිතා ගහපතීති.

වග්ගො වීසතිමො.*

කානං-උපාසකයන් අතුරෙන්; **යදිදං**– යම් මේ; **තපස්සුභල්ලිකා වාණිජා**– තපස්සු ය භල්ලික ය යන වෙළඳදෙබෑකෙනෙක් ඇද්ද; **එතං**– මොහු දෙදෙන; **අග්ගං**– අග්‍ර වෙත්. 2. **දායකානං**– ප්‍රත්‍යය දායකයන් අතුරෙන්; –පෙ– **අනාථපිණ්ඩිකො**– (අනාථයන්ට පිඬු දෙන හෙයින්) අනාථපිණ්ඩික නම් වූ; **සුදත්තො ගහපති**– සුදත්ත නම් ගෘහපතියෙක් ඇද්ද; –පෙ– 3. **ධම්මකථිකානං**– ධර්මකථික උපාසකයන් අතුරෙන්; –පෙ– **මච්ඡිකාසණ්ඩිකො**– මච්ඡිකාසණ්ඩික නම් නුවර වැසි; **චිත්තො ගහපති**– චිත්‍ර නම් ගෘහපතියෙක් ඇද්ද; 4. **චතූහි සඞ්ගහවත්ථූහි**–සිව්සඟරුවතින්; **පරිසං සඞ්ගණ්හන්තානං**– පිරිසට සඞ්ග්‍රහ කරන්නා වූ උපාසකයන් අතුරෙන්;–පෙ– **හත්ථකො ආලවකො**– හත්ථාලවක නම් කුමාරයෙක් ඇද්ද;– 5. **පණීතදායකානං**– ප්‍රණීතදෙය දෙන්නා වූ දායකයන් අතුරෙන්; –පෙ– **මහානාමො සක්කො**– මහානාම නම් ශාක්‍යයෙක් ඇද්ද;– 6. **මනාපදායකානං**– මනාප දේ දෙන්නා වූ දායකයන් අතුරෙන්; –පෙ– **වෙසාලිකො**–විශාලා මහනුවර වාසී වූ; **උග්ගො ගහපති**– උග්‍ර නම් ගෘහපතියෙක් ඇද්ද;– 7. **සංඝුපට්ඨාකානං**– සංඝයාට උපස්ථාන කරන්නා වූ දායකයන් අතුරෙන්; –පෙ– **උග්ගතො ගහපති**– උග්ගත නම් ගෘහපතියෙක් ඇද්ද;–8. **අවෙච්චප්පසන්නානං**–අචලප්‍රසාද ඇත්තවුන් අතුරෙන්; –පෙ– **සූරො අම්බට්ඨො**– සූරම්බට්ඨ නම් උපාසකයෙක් ඇද්ද;– 9. **පුග්ගලප්පසන්නානං**– පුද්ගලප්‍රසාද ඇත්තවුන් අතුරෙන්; –පෙ– **කොමාරභච්චො**– කුමාරයන් විසින් පොෂිත හෙයින් කොමාරභච්ච නම් වූ; **ජීවකො**– ජීවක නම් උපාසකයෙක් ඇද්ද; 10. **විස්සාසිකානං**– විශ්වාස ඇත්තවුන් අතුරෙන්; **යදිදං**– යම් මේ; **නකුලපිතා ගහපති**– නකුලපිතෘ නම් ගෘහපතියෙක් ඇද්ද; **එතං+අග්ගං**-මේ තෙම අග්‍ර වේයයි වදාළසේක.

විසිවෙනි වර්ග යි.

---

* වග්ගො ඡට්ඨො.

1—21.

1. **එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවිකානං උපාසිකානං පඨමං සරණං ගච්ඡන්තීනං** යදිදං සුජාතා සෙනානී ධීතා. 2. දායිකානං යදිදං විසාඛා මිගාරමාතා. 3. බහුස්සුතානං යදිදං ඛුජ්ජුත්තරා. 4. මෙත්තාවිහාරීනං යදිදං සාමවතී. 5. ඣායීනං යදිදං උත්තරා නන්දමාතා. 6. පණීතදායිකානං යදිදං සුප්පවාසා කොලියධීතා 7. ගිලානුපට්ඨාකීනං යදිදං සුප්පියා උපාසිකා 8. අවෙච්චප්පසන්නානං යදිදං කාතියානී. 9. විස්සාසිකානං යදිදං නකුලමාතා ගහපතානී. 10. අනුස්සවප්පසන්නානං යදිදං කාලී උපාසිකා කුරරඝරිකාති.

වග්ගො එකවීසතිමො.*

---

1. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **පඨමං සරණං ගච්ඡන්තීනං**- පළමු ව සරණ ගියා වූ; **මම සාවිකානං**- මාගේ ශ්‍රාවිකා වූ; **උපාසිකානං**- උපාසිකාවන් අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **සෙනානිධීතා**- සෙනානී නම් කෙළෙඹිහුගේ දියණි වූ; **සුජාතා**- සුජාතා නම් උපාසිකාවක් ඇද්ද; **එතං**- මෝතොමෝ; **අග්ගං**- අග්‍ර වේ. 2. **දායිකානං**- දායිකාවන් අතුරෙන්; -පෙ- **මිගාරමාතා**- මිගාර නම් සිටුහු විසින් මවුතන්හි තබනලද හෙයින් මිගාරමාතෘ නම් වූ; **විසාඛා**- විසාඛා නම් උපාසිකාවක් ඇද්ද- 3. **බහුස්සුතානං**- බහුශ්‍රැතඋපාසිකාවන් අතුරෙන්; -පෙ- **ඛුජ්ජුත්තරා**- ඛුජ්ජුත්තරා නම් උපාසිකාවක් ඇද්ද;- 4. **මෙත්තාවිහාරීනං**- මෙත්විහරණ ඇත්තවුන් අතුරෙන්; —පෙ— **සාමවතී**- සාමවතී නම් උපාසිකාවක් ඇද්ද;- 5. **ඣායීනං**- ධ්‍යානලාභින් අතුරෙන්; -පෙ- **නන්දමාතා**- නන්දමාතෘ වූ; **උත්තරා**- උත්තරා නම් උපාසිකාවක් ඇද්ද;- 6. **පණීතදායිකානං**- ප්‍රණීතදායිකාවන් අතුරෙන්; —පෙ— **කොලියධීතා**- කොලියදුහිතෘ වූ; **සුප්පවාසා**- සුප්පවාසා නම් උපාසිකාවක් ඇද්ද;- 7. **ගිලානුපට්ඨාකීනං**- ගිලනුන්ට උපස්ථාන කරන්නවුන් අතුරෙන්;-පෙ- **සුප්පියා උපාසිකා**-සුප්පියා නම් උපාසිකාවක් ඇද්ද;- 8. **අවෙච්චප්පසන්නානං**- අචලප්‍රසාද ඇත්තවුන් අතුරෙන්; -පෙ- **කාතියානී**- කාතියානී නම් උපාසිකාවක් ඇද්ද;- 9. **විස්සාසිකානං**- විශ්වාසදෘ කියන්නවුන් අතුරෙන්; -පෙ- **නකුලමාතා**- නකුල මාතෘ නම් වූ; **ගහපතානී**- ගෘහිණියක් ඇද්ද;- 10. **අනුස්සව**

---

* වග්ගො සත්තමො.

1—22.

1. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො කඤ්චි සඞ්ඛාරං නිච්චතො උපගච්ඡෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො කඤ්චි සඞ්ඛාරං නිච්චතො උපගච්ඡෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති.

පසන්නානං- අනුශ්‍රවකථායෙන් පැහැදුණවුන් අතුරෙන්; -පෙ- **කුරරඝරිකා**- කුරරඝරනුවර වැසි; **කාළී උපාසිකා**- කාළී නම් උපාසිකාවක් ඇද්ද;- මෝ තොමෝ අග්‍ර වේය යි වදාළසේක.

සංලක්ෂ්‍යය:-

1. "**යදිදං**"- 27 වෙනි පිටේ දෙවෙනි සංලක්ෂ්‍යය බලනු. මෙහි පුංලිඞ්ගයක් වාච්‍ය වන තන්හි **යො එසො** කියා ද, ස්ත්‍රීලිඞ්ගයක් වාච්‍ය තන්හි **යා එසා** කියා ද, බහුවචනයක් වාච්‍ය තන්හි **යෙ එතෙ - යා එතා** කියා ද අර්ථ යොදා ගත යුතුයි.

2. "**එතදග්ගං**"- යනු ද මෙසේ මැ යි. පුංලිඞ්ගයෙහි- **එසො අග්ගො** කියා ද ස්ත්‍රීලිඞ්ගයෙහි- **එසා අග්ගා** කියා ද බහුවචන වාච්‍ය වන තන්හි **එතෙ අග්ගා, එතා අග්ගා** යනුවෙන් ද අර්ථ ගත යුතු.

එක්විසිවෙනි වර්ගය යි.

1—22.

1. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **එතං**- මේ මතු කියන කාරණය; **අට්ඨානං**- නොවනසුලු කාරණයෙකි. **අනවකාසො**- වීමට අවකාශ නැත්තේ ය. (ඒ කවරේ ද?) **යං**- යම්හෙයකින්; **දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො**- සෝවාන් පුද්ගල තෙම; **කඤ්චිසඞ්ඛාරං**- කිසි සංස්කාරයක්; **නිච්චතො**- නිත්‍යවශයෙන්; **උපගච්ඡෙය්‍ය**- අදහා ගන්නේය යන; **එතං ඨානං**- මේ කාරණය; **න විජ්ජති**- නො වන්නේ ය. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **එතං ඨානං ච ඛො**- මේ මතු කියන කාරණය වනාහි; **විජ්ජති**- වන්නේ ය. (ඒ කවරේ ද?) **යං**- යම්හෙයකින්; **පුථුජ්ජනො**- පෘථග්ජන තෙම; **කඤ්චි සඞ්ඛාරං**- කිසි සංස්කාරයක්; **නිච්චතො**- නිත්‍යවශයෙන්; **උපගච්ඡෙය්‍ය**- අදහා ගන්නේය යන; **එතං ඨානං**- මේ කාරණය; **විජ්ජති**- වන්නේ ය.

1. සංලක්ෂ්‍යය:-

"**දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො**"- මෙහි දැක්වූ දිඨිසම්පන්නපුද්ගලයා නම් සෝවාන්මාර්ග දෘෂ්ටියෙන් යුක්ත පුද්ගල තෙමේ ය. සත්කායදිඨි විචිකිච්ඡා සීලබ්බතපරාමාස යන සංයොජනයන්ගේ සමූලඝාතනයෙන් සෝවාන්භූමියට

2. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො කඤ්චි සඞ්ඛාරං සුඛතො උපගච්ඡෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො කඤ්චි සඞ්ඛාරං සුඛතො උපගච්ඡෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති ~

3. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො කඤ්චි ධම්මං අත්තතො උපගච්ඡෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො කඤ්චි ධම්මං අත්තතො උපගච්ඡෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති ~

4. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො මාතරං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො මාතරං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති ~

5. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො පිතරං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො පිතරං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති ~

පත් වූ හෙයින් ඒ ආර්‍ය්‍යශ්‍රාවකයාහට දිට්ඨිසම්පන්නපුද්ගලයා යයි කියනු ලැබේ. ඒ දෘෂ්ටිසම්පන්න පුද්ගල තෙමේ දර්ශනසම්පන්න යයි ද, මේ සද්ධර්මසඞ්ඛ්‍යාත ශාසනයට ආයේ යයි ද, මේ ශාසනය දකී යයි ද, ශෛක්‍ෂඥානයෙන් යුක්ත වූයේ යයි ද, ආර්‍ය්‍යමාර්ගස්‍රොතසට පැමිණියේ යයි ද, ආර්‍ය්‍ය වූ නිර්වේධික ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූයේ යයි ද, අමෘතද්වාරයෙහි හැපී සිටියේ යයි ද, මෙකී ආර්‍ය්‍ය නාමයන්ගෙන් හඳුන්වනු ලැබේ.

2. සංලක්ෂ්‍යය:-

"**කඤ්චි සඞ්ඛාරං**"-යනුවෙන් කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර ලොකොත්තර යන චතුර්භූමිගත වැ පවත්නා චෛතන්‍යාසඞ්ඛ්‍යාත යම්කිසි සංස්කාරයෙකැයි ගතයුතු. ශෝවාත්මාභිදෘෂ්ටියෙන් යුත් පුද්ගල තෙමේ මේ කිසි සංස්කාරයක් නිත්‍යවශයෙන් නොගනී.

2. -පෙ- **කඤ්චි සඞ්ඛාරං**- කිසි සංස්කාරයක්; **සුඛතො**- සැපවශයෙන්; -පෙ- **විජ්ජති**- වන්නේ යයි වදාළසේක.

3. -පෙ- **කඤ්චි ධම්මං**- කිසි ධර්මයක්; **අත්තතො**- ආත්මවශයෙන්; -පෙ-

4. -පෙ-**මාතරං**-ජනක මව; **ජීවිතා**-ජීවිතයෙන්; **වොරොපෙය්‍ය**-තොර කරන්නේ ය යන; -පෙ-

5. -පෙ-**පිතරං**-ජනක පියා; **ජීවිතා**-ජීවිතයෙන්; **වොරොපෙය්‍ය**- තොර කරන්නේ ය යන; -පෙ-

6. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො අරහන්තං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො අරහන්තං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති~

7. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො තථාගතස්ස දුට්ඨෙන චිත්තෙන ලොහිතං උප්පාදෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො තථාගතස්ස දුට්ඨෙන චිත්තෙන ලොහිතං උප්පාදෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති~

8. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො සඞ්ඝං භින්දෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො සඞ්ඝං භින්දෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති~

9. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො අඤ්ඤං සත්ථාරං උද්දිසෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො අඤ්ඤං සත්ථාරං උද්දිසෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති~

---

6. -පෙ- **අරහන්තං**- රහත්කෙනකුන්; **ජීවිතා**- ජීවිතයෙන්; **වොරොපෙය්‍ය**- තොර කරන්නේ ය යන; -පෙ-

7. -පෙ-**දුට්ඨෙන චිත්තෙන**-දූෂිත වූ සිතින්; **තථාගතස්ස**- තථාගතයන්වහන්සේගේ ශරීරයෙහි; **ලොහිතං**- ලෙය; **උප්පාදෙය්‍ය**- උපදවන්නේ ය යන; -පෙ-

8. -ප- **සඞ්ඝං**-සමගිසඞ්ඝයා; **භින්දෙය්‍ය**-භෙද කරන්නේ ය යන; -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය:-

"**සඞ්ඝං භින්දෙය්‍ය**"- සමානසීමස්ථ සමානසංවාසක වූ සඞ්ඝයාගේ අන්‍යොන්‍යසාමග්‍රිය නැති කිරීම සඞ්ඝභෙද නම් වේ. එය වනාහි අපලොකනාදි කර්මයකින් ද, ප්‍රාතිමොක්ෂොද්දෙශයෙහි එක් උද්දෙශයකින් ද, අෂ්ටාදශ භෙදකර වස්තූන් ප්‍රකාශ කිරීමෙන් ද, ස්වකීය උසස්කුලභාවය හා බහුශ්‍රැතභාවාදිය ප්‍රකාශකිරීම් සඞ්ඛ්‍යාත අනුශ්‍රාවනයෙන් ද, එසේ ම අනුශ්‍රාවණයෙන් අන්‍යයන්ගේ සිත දූෂි කොට මේ සලාක ගනිව් යනාදිවශයෙන් යොදනලද සලාක ග්‍රහණයෙන් දූයි මෙසේ පස්ආකාරයෙකින් සිදුවන්නේ ය. එයිනුදු කර්මයෙන් හෝ උද්දෙශයෙන් ම භෙදය සිදුවෙයි. අන් සියල්ල පූර්වභාගයෝ යි.

9. -පෙ- **අඤ්ඤං සත්ථාරං**- අනික් ශාස්තෘවරයකු; **උද්දිසෙය්‍ය**- මේ මාගේ ශාස්තෘය යි කියන්නේ ය යන; -පෙ-

10. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං එකිස්සා ලොකධාතුයා ද්වෙ අරහන්තො සම්මාසම්බුද්ධා අපුබ්බං අචරිමං උප්පජ්ජෙය්‍යුං, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං එකිස්සා ලොකධාතුයා එකො අරහං සම්මා සම්බුද්ධො උප්පජ්ජෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති.

11. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං එකිස්සා ලොකධාතුයා ද්වෙ රාජානො චක්කවත්තී අපුබ්බං අචරිමං උප්ප ජ්ජෙය්‍යුං, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං එකිස්සා ලොකධාතුයා එකො රාජා චක්කවත්තී උප්පජ්ජෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති.

12. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං ඉත්ථී අරහං අස්ස සම්මාසම්බුද්ධො, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං පුරිසො අස්ස අරහං සම්මාසම්බුද්ධො, ඨාන මෙතං විජ්ජති.

13. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං ඉත්ථී රාජා අස්ස චක්කවත්තී, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං පුරිසො අස්ස රාජා චක්කවත්තී, ඨාන මෙතං විජ්ජති.

14. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං ඉත්ථී සක්කත්තං කාරෙය්‍ය– 15. මාරත්තං කාරෙය්‍ය– 16. බ්‍රහ්මත්තං කාරෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං පුරිසො සක්කත්තං කාරෙය්‍ය– මාරත්තං කාරෙය්‍ය– බ්‍රහ්මත්තං කාරෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති.

---

10. –පෙ– **එකිස්සා ලොකධාතුයා**– එක් ලෝකධාතුවෙක්හි; **අරහන්තො**– අර්හත් වූ; **ද්වෙ සම්මාසම්බුද්ධා** සම්‍යක්සම්බුදුවරයෝ දෙදෙනෙක්; **අපුබ්බං අචරිමං**– පෙර පසු නොව; **උප්පජ්ජෙය්‍යුං**– උපදින්නාහු ය යන; –පෙ–

11. –පෙ– **ද්වෙ චක්කවත්තී රාජානො**– සක්විතිරජවරු දෙදෙනෙක්; –පෙ–

12. –පෙ– **ඉත්ථී**– ස්ත්‍රියක් තොමෝ; **අරහං**– අර්හත් වූ; **සම්මාසම්බුද්ධො අස්ස**– සම්‍යක්සම්බුද්ධ වන්නේ ය යන;–පෙ–

13. **ඉත්ථී**– ස්ත්‍රියක් තොමෝ; **චක්කවත්තී රාජා අස්ස**– සක්විතිරජ වන්නේ ය යන; –පෙ–

14, 15, 16. –පෙ– **ඉත්ථී**– ස්ත්‍රියක් තොමෝ; **සක්කත්තං**– ශක්‍රබව; **කාරෙය්‍ය**– කරන්නී ය යන; –පෙ–

17. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං කායදුච්චරිතස්ස ඉට්ඨො කන්තො මනාපො විපාකො නිබ්බත්තෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං කායදුච්චරිතස්ස අනිට්ඨො අකන්තො අමනාපො විපාකො නිබ්බත්තෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති.

18. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං වචීදුච්චරිතස්ස -පෙ- 19. යං මනොදුච්චරිතස්ස ඉට්ඨො කන්තො මනාපො විපාකො නිබ්බත්තෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං මනොදුච්චරිතස්ස අනිට්ඨො අකන්තො අමනාපො විපාකො නිබ්බත්තෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති.

20. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං කායසුචරිතස්ස අනිට්ඨො අකන්තො අමනාපො විපාකො නිබ්බත්තෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං කායසුචරිතස්ස ඉට්ඨො කන්තො මනාපො විපාකො නිබ්බත්තෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති.

21. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං වචීසුචරිතස්ස -පෙ- 22. යං මනොසුචරිතස්ස අනිට්ඨො අකන්තො අමනාපො විපාකො නිබ්බත්තෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං මනොසුචරිතස්ස ඉට්ඨො කන්තො මනාපො විපාකො නිබ්බත්තෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති.

23. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං කායදුච්චරිතසමඞ්ගී තන්නිදානා තප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං

---

17. -පෙ- **කායදුච්චරිතස්ස**- කායදුශ්චරිතයාගේ; **ඉට්ඨො**- යහපත් වූ; **කන්තො**- කැමති වූ; **මනාපො**- මන වඩන්නා වූ; **විපාකො** - විපාකයෙක් තෙම; **නිබ්බත්තෙය්‍ය**- උපදනේ ය යන —පෙ— **අනිට්ඨො**- අයහපත් වූ; **අකන්තො**- නොකැමති වූ; **අමනාපො**- මන නොවඩන්නා වූ; **විපාකො**- විපාකයෙක් තෙම; **නිබ්බත්තෙය්‍ය**- උපදනේ ය යන; -පෙ-

18. -පෙ- **වචීදුච්චරිතස්ස**- වාග්දුශ්චරිතයාගේ; -පෙ- 19. **මනොදුච්චරිතස්ස**- මනොදුශ්චරිතයාගේ; -පෙ-

20, 21, 22. මෙහි අරුත් ඉහත සඳහන් සූත්‍රයන්හි කී නියායෙන් දතයුතු.

23. -පෙ- **යං**- යම්හෙයකින්; **කායදුච්චරිතසමඞ්ගී**- කායදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත පුද්ගල තෙම; **තන්නිදානා**-එය හෙතුකොට

සග්ගං ලොකං උපපජ්ජෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං කායදුච්චරිතසමඞ්ගී තන්නිදානා තප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති –

24. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං වචීදුච්චරිත සමඞ්ගී -පෙ- 25. යං මනොදුච්චරිතසමඞ්ගී තන්නිදානා තප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං මනොදුච්චරිතසමඞ්ගී තන්නිදානා තප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති –

26. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං කායසුචරිත සමඞ්ගී තන්නිදානා තප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං කායසුචරිතසමඞ්ගී තන්නිදානා තප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති. -පෙ- 27. වචීසුචරිත සමඞ්ගී-පෙ-

28. අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං මනොසුචරිත සමඞ්ගී තන්නිදානා තප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය, නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං මනොසුචරිත සමඞ්ගී තන්නිදානා තප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජතීති –

වග්ගො තෙවීසතිමො.

1—23.

1. එකධම්මො භික්ඛවෙ භාවිතො බහුලීකතො එකන්ත නිබ්බිදාය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්බොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති. කතමො එකධම්මො? බුද්ධානුස්සති.

ගෙන; **තප්පච්චයා**- එය ප්‍රත්‍යය කොට ගෙන; **කායස්ස භෙදා**- ශරීරයාගේ භෙදයෙන්; **පරම්මරණා**- මරණින් මත්තෙහි;-පෙ-

24, 25, 26, 27, 28. මෙහි අරුත් ඉහත සඳහන් සූත්‍රයන්හි කී නියායෙන් දතයුතුයි.

අයං ඛො භික්ඛවෙ එකධම්මො භාවිතො බහුලීකතො එකන්ත නිබ්බිදාය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්බොධාය නිබ්බානාය සංවත්තතී—

2. එකධම්මො භික්ඛවෙ භාවිතො බහුලීකතො එකන්ත නිබ්බිදාය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්බොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති. කතමො එකධම්මො? ධම්මානුස්සති.-පෙ- 3. සඞ්ඝානුස්සති- 4. සීලානුස්සති- 5. චාගානුස්සති- 6. දෙවතානුස්සති- 7. ආනාපානසති- 8. මරණසති- 9. කායගතාසති- 10. උපසමානුස්සති අයං ඛො භික්ඛවෙ එකධම්මො භාවිතො බහුලීකතො එකන්තනිබ්බිදාය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්බොධාය නිබ්බානාය සංවත්තතීති—

වග්ගො තෙවීසතිමො.*

1—23.

1. —පෙ— **එකධම්මො**- එක් සවභාවධර්මයෙක් තෙම; **භාවිතො**- වඩනාලද්දේ; **බහුලීකතො**- නැවත නැවත පුරුදු කරනලද්දේ; **එකන්තනිබ්බිදාය**- ඒකාන්තයෙන් සසර කලකිරීම පිණිස ද; **විරාගාය**- සසරෙහි නො ඇලීම පිණිස ද - නොහොත් රාගාදි උපක්ලෙශයන්ගේ දුරු කිරීම පිණිස ද; **නිරොධාය**- රාගාදීන්ගේ අප්‍රවෘත්තිකරණය පිණිස ද; **උපසමාය**- කෙලෙසුන්ගේ සංසිඳීම පිණිස ද; **අභිඤ්ඤාය**- අනිත්‍යාදි වශයෙන් ලක්‍ෂණත්‍රයට නඟා දැනගැනීම පිණිස ද; **සම්බොධාය**- චතුස්සත්‍යාවබොධය පිණිස ද; **නිබ්බානාය**- නිර්වාණය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම පිණිස ද; **සංවත්තති**- පවතී; **කතමො එකධම්මො**- කවර එක් ධර්මයෙක් ද? **බුද්ධානුස්සති**-බුද්ධගුණය අරභයා උපදනා සිහිය වේ. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **අයං ඛො එකධම්මො**- මේ එක්ධර්මය තෙම; —පෙ—.

2. —පෙ— **ධම්මානුස්සති**- ධර්මගුණයන් අරභයා උපදනා සිහිය වේ. 3. **සඞ්ඝානුස්සති**-සඞ්ඝගුණයන් අරභයා උපදනා සිහිය වේ. 4. **සීලානුස්සති**-ශීලගුණයන් අරමුණු කොට උපදනා සිහිය වේ. 5. **චාගානුස්සති**- ත්‍යාගගුණයන්-පෙ- 6. **දෙවතානුස්සති**- දෙවතාවන් සාක්‍ෂිස්ථානයෙහි තබා තමන්ගේ ශ්‍රද්ධාදි ගුණයන් -පෙ- 7. **ආනාපානසති**-ආශ්වාසප්‍රශ්වාස නිමිත්ත-පෙ- 8. **මරණසති**- මරණය -පෙ- 9. **කායගතාසති**- කය -පෙ- 10. **උපසමානුස්සති**- සියලු දුඃඛව්‍යුපසමනය-පෙ-

තෙවිසිවෙනි වර්ගය යි.

---

* වග්ගො පඨමො.

1—24.

1. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ මිච්ඡාදිට්ඨි. මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති—

2. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ සම්මාදිට්ඨි. සම්මාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති—

3. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ මිච්ඡාදිට්ඨි. මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති—

4. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ සම්මාදිට්ඨි. සම්මාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිගායන්ති—

5. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා මිච්ඡාදිට්ඨි උප්පජ්ජති උප්පන්නා වා මිච්ඡාදිට්ඨි පවඩ්ඪති. යථයිදං භික්ඛවෙ අයොනිසො මනසිකාරො. අයොනිසො භික්ඛවෙ මනසි කරොතො අනුප්පන්නා චෙව මිච්ඡාදිට්ඨි උප්පජ්ජති උප්පන්නා ච මිච්ඡාදිට්ඨි පවඩ්ඪති—

1—24.

1. -පෙ-**යෙන**-යමක් කාරණ කොට ගෙන; **අනුප්පන්නා වා**-නූපන්නා වූ ද; **අකුසලා ධම්මා**-අකුශලධර්මයෝ; **උප්පජ්ජන්ති**-උපදිත් ද; **උප්පන්නා වා**-උපන්නා වූ ද; **අකුසලා ධම්මා**-අකුශලධර්මයෝ; **භිය්‍යොභාවාය**-බොහෝ බව පිණිස ද **වෙපුල්ලාය**-විපුලබව පිණිස ද; **සංවත්තන්ති**-පවතිත් ද; -පෙ- **යථා+ඉදං**-යම් බඳු වූ මේ; **මිච්ඡාදිට්ඨි**-මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය වේ.-පෙ-

2, 3, 4, 5. මෙහි අරුත් ඉහත සඳහන් සූත්‍රයන්හි කී සෙයින් දතයුතු.

6. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා සම්මාදිට්ඨි උප්පජ්ජති උප්පන්නා වා සම්මාදිට්ඨි පවඩ්ඪති යථයිදං භික්ඛවෙ යොනිසො මනසිකාරො. යොනිසො භික්ඛවෙ මනසිකරොතො අනුප්පන්නා චෙව සම්මාදිට්ඨි උප්පජ්ජති උප්පන්නා ච සම්මාදිට්ඨි පවඩ්ඪති.

7. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙනෙවං සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ මිච්ඡාදිට්ඨි. මිච්ඡාදිට්ඨියා භික්ඛවෙ සමන්නාගතා සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති.

8. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙනෙවං සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ සම්මාදිට්ඨි. සම්මාදිට්ඨියා භික්ඛවෙ සමන්නාගතා සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

---

6. මෙහි අරුත් ඉහත සූත්‍රයෙහි දක්වූ නියා යි.

7. —පෙ— **එවං**- මෙසේ; **සත්තා**- සත්වයෝ; **කායස්ස භෙදා**-ශරීරයාගේ භෙදයෙන්; **පරං+මරණා**-මරණින් මත්තෙහි; -පෙ-**මිච්ඡාදිට්ඨි**- මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය වේ; -පෙ- **මිච්ඡාදිට්ඨියා**- මිථ්‍යාදෘෂ්ටියෙන්; **සමන්නාගතා සත්තා**- යුක්ත වූ සත්වයෝ; -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය:-

"මිච්ඡාදිට්ඨියා භික්ඛවෙ සමන්නාගතා සත්තා"- මිච්ඡාදිට්ඨි නම් වරදවා ගත් ලබ්ධිය යි. එය දෙසැට වැදෑරුම් වේ. ඇතැම් මිථ්‍යාදෘෂ්ටි කෙනෙක් සවර්ගාවරණ ද මාර්ගාවරණ ද වෙති. ඇතැම් මිථ්‍යාදෘෂ්ටි කෙනෙක් මාර්ගාවරණ වෙති, සවර්ගාවරණ නො වෙති. ඇතැම් මිථ්‍යාදෘෂ්ටි කෙනෙක් සවර්ගාවරණ ද මාර්ගාවරණ ද නොවෙති. එහි අහේතුකදෘෂ්ටිය, අක්‍රිය දෘෂ්ටිය, නාස්තිකදෘෂ්ටිය යන මේ ත්‍රිවිධදෘෂ්ටීහු සවර්ගාවරණ ද මාර්ගාවරණ ද කෙරෙත්. දශවස්තුක වූ අන්තග්‍රාහික මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය මාර්ගාවරණය කෙරෙයි, සවර්ගාවරණය නො කෙරෙයි. මෙහි මේ විධානය ප්‍රතික්ෂෙප කොට "මිච්ඡාදිට්ඨියා භික්ඛවෙ සමන්නාගතා" යී යු හෙයින් යටත්පිරිසෙයින් විංශතිවස්තුක සත්කායදෘෂ්ටිය ගෙන "දෘෂ්ටි නොමෝ නම් සවර්ගයට බාධක ය, එකාන්තයෙන් නරකයෙහි ම නිමග්න කෙරේ"යි වදාරනලදි.

8. -පෙ- **සම්මාදිට්ඨි**- පඤ්චප්‍රකාර සම්‍යක්දෘෂ්ටිය වේ.-පෙ- **සම්මාදිට්ඨියා**- පඤ්චප්‍රකාර සම්‍යක්දෘෂ්ටියෙන්; **සමන්නාගතා සත්තා**- යුක්ත වූ සත්වයෝ-පෙ-

9. **මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ පුරිසපුග්ගලස්ස යඤ්චෙව කායකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං, යඤ්ච වචීකම්මං-පෙ- යඤ්ච මනොකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං, යා ච චෙතනා යා ච පත්ථනා යො ච පණිධි යෙ ච සඞ්ඛාරා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අනිට්ඨාය අකන්තාය අමනාපාය අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්ති. තං කිස්ස හෙතු? දිට්ඨි හි භික්ඛවෙ පාපිකා. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ නිම්බබීජං වා කොසාතකීබීජං වා තිත්තකාලාබුබීජං වා අල්ලාය පථවියා නික්ඛිත්තං යඤ්චෙව පථවිරසං උපාදියති, යඤ්ච ආපොරසං උපාදියති, සබ්බන්තං තිත්තකත්තාය කටුකත්තාය අසාතත්තාය සංවත්තති. තං කිස්ස හෙතු? බීජං භික්ඛවෙ පාපකං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස පුරිසපුග්ගලස්ස යඤ්චෙව කායකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං, යඤ්ච වචීකම්මං- යඤ්ච මනොකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං, යා ච චෙතනා යා ච පත්ථනා යො ච පණිධි යෙ ච සඞ්ඛාරා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අනිට්ඨාය අකන්තාය අමනාපාය අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්ති. තං කිස්ස හෙතු? දිට්ඨි හි භික්ඛවෙ පාපිකාති.**

සංලක්ෂ්‍යය:-

“**සම්මාදිට්ඨිකා**”- මෙහි සම්මාදිඨි නම් සිවුසස් මනාකොට නුවණින් දැකීමයි. එය වනාහි කම්මස්සකතාසම්‍යක්දෘෂ්ටිය, ධ්‍යානසම්‍යක්දෘෂ්ටිය. විදර්ශනාසම්‍යක්දෘෂ්ටිය, මාර්ගසම්‍යක්දෘෂ්ටිය, ඵලසම්‍යක්දෘෂ්ටිය යි පස්වැදෑරුම් වේ. එහි කම්මස්සකතාසම්‍යක්දෘෂ්ටිය සම්පත්තිභවය ආකර්ෂණය කෙරෙයි. ධ්‍යානසම්‍යක්දෘෂ්ටිය රූපාරූපභවයන්හි ප්‍රතිසන්ධිය ගෙන දෙයි. මාර්ගසම්‍යක්දෘෂ්ටිය වෘත්තය නසයි. ඵලසම්‍යක්දෘෂ්ටිය භවය වලක්වයි. විදර්ශනාසම්‍යක්දෘෂ්ටිය ද ප්‍රතිසන්ධිය ආකර්ෂණය නො කෙරෙයි. මෙහි සම්‍යක්දෘෂ්ටි තොමෝ ලෞකික ලොකොත්තර වශයෙන් කියනලද්දේය යි දතයුතු.

9. —පෙ— **මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස**- මිථ්‍යාදෘෂ්ටික වූ; **පුරිසපුග්ගලස්ස**-(පුරුෂ)පුද්ගලයා විසින්; **යං+ච+එව කායකම්මං**-යම්බඳු වූ කායකර්මයෙක් තෙම; **යථාදිට්ඨි**- ඒ මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය වූ පරිද්දෙන්; **සමත්තං**- සම්පූර්ණ කරන ලද්දේ ද; **සමාදින්නං**- සමාදන් වන ලද්දේ ද; **යඤ්ච වචීකම්මං**-යම්බඳු වූ වාක්කර්මයෙක් තෙම;-පෙ- **යා ච චෙතනා**- යම්බඳු වූ චෙතනාවෙක් ඇද් ද; **යා ච පත්ථනා**- යම්බඳු වූ ප්‍රාර්ථනාවෙක් ඇද්ද; **යො ච පණිධි**- යම්බඳු වූ සිත පිහිටුවීමෙක් ඇද්ද; **යෙ ච සඞ්ඛාරා**-යම්බඳු වූ සංස්කාරකෙනෙක් ඇද්ද; **තෙ සබ්බෙ ධම්මා**- ඒ සියලු ධර්මයෝ; **අනිට්ඨාය**- අයහපත පිණිස ද; **අකන්තාය**- නො කැමති බව පිණිස ද; **අමනාපාය**- අමනාපය පිණිස ද; **අහිතාය**- අහිත පිණිස ද;

10. සම්මාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ පුරිසපුග්ගලස්ස යඤ්චෙව කායකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං, යඤ්ච වචීකම්මං- යඤ්ච මනොකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං, යා ච චෙතනා- යා ච පත්ථනා- යො ච පණිධි- යෙ ච සඞ්ඛාරා- සබ්බෙ තෙ ධම්මා ඉට්ඨාය කන්තාය මනාපාය හිතාය සුඛාය සංවත්තන්ති. තං කිස්ස හෙතු? දිට්ඨි හි භික්ඛවෙ භද්දිකා. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ උච්ඡුබීජං වා සාලිබීජං වා මුද්දිකබීජං වා අල්ලාය පථවියා නික්ඛිත්තං යඤ්චෙව පථවිරසං උපාදියති යඤ්ච ආපොරසං උපාදියති සබ්බං තං මධුරත්තාය සාතත්තාය අසෙචනකත්තාය සංවත්තති තං කිස්ස හෙතු? බීජං භික්ඛවෙ භද්දකං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ

දුක්ඛාය- දුක් පිණිස ද; -පෙ- **තං කිස්ස හෙතු**- ඊට හෙතු කවරේ ද; **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **හි**- යම් හෙයකින්; **දිට්ඨි**-(ඒ පුද්ගලයාගේ) දෘෂ්ටි තොමෝ; **පාපිකා**- ලාමක වේ ද එහෙයිනි. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **සෙය්‍යථාපි**- යම්සේ වනාහි; **නිම්බබීජං වා**- කොසඹ බිජුවටක් හෝ; **කොසාතකිබීජං වා**- තිත්තවැටකොළු බිජුවටක් හෝ; **තිත්තකාලාබුබීජං වා**- තිත්තලබුබිජුවටක් හෝ; **අල්ලාය පථවියා**- තෙත් වූ පෘථිවියෙහි; **නික්ඛිත්තං**- රොපණය කරනලද්දේ; **යඤ්චෙව පථවිරසං**- යම්බඳු වූ පෘථිවිරසයක්; **උපාදියති**- ගනී ද; **යඤ්ච ආපොරසං**- යම්බඳු වූ ආපෝරසයක්; **උපාදියති**- ගනී ද; **තං සබ්බං**- ඒ සියල්ල; **තිත්තකත්තාය**- තිත්ත බව පිණිස ද; **කටුකත්තාය**- කටුක බව පිණිස ද; **අසාතත්තාය**- අමධුර බව පිණිස ද; **සංවත්තති**- පවතී; **තං කිස්ස හෙතු?**- ඊට හෙතු කවරේ ද?. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **බීජං**- බීජය තෙම; **පාපකං**- ලාමක ද (එහෙයිනි). **එවං+එව ඛො**- එපරිද්දෙන් ම; **මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස**- මිථ්‍යාදෘෂ්ටික වූ; **පුරිසපුග්ගලස්ස**-(පුරුෂ)පුද්ගලයා විසින්; **යං+ච+එව කායකම්මං**-යම්බඳු වූ කායකර්මයෙක් තෙම; **යථාදිට්ඨි**- ඒ මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය වූ පරිද්දෙන්; **සමත්තං**- සම්පූර්ණ කරන ලද්දේ ද; **සමාදින්නං**- සමාදන් වන ලද්දේ ද; -පෙ- **පාපිකා**- ලාමක වේ ද එහෙයිනැයි වදාළසේක.

10. **සම්මාදිට්ඨිකස්ස**- සම්‍යක්දෘෂ්ටියෙන් යුක්ත වූ; **පුරිසපුග්ගලස්ස**- (පුරුෂ)පුද්ගලයා විසින්; **යං+ච+එව කායකම්මං**-යම්බඳු වූ කායකර්මයෙක් තෙම; **යථාදිට්ඨි**- ඒ දෘෂ්ටිය වූ පරිද්දෙන්; -පෙ- **තෙ සබ්බෙ ධම්මා**- ඒ සියලු ධර්මයෝ; **ඉට්ඨාය**- යහපත පිණිස ද; **කන්තාය**- කැමති බව පිණිස ද; **මනාපාය**- මනවැඩීම පිණිස ද; **හිතාය**- හිත පිණිස ද; **සුඛාය**- සැප පිණිස ද; **සංවත්තන්ති**- පවතිත්. **තං කිස්ස හෙතු?** ඊට හෙතු කවරේ ද?

සම්මාදිට්ඨිකස්ස පුරිසපුග්ගලස්ස යඤ්චෙව කායකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං,– යඤ්ච වචීකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං,– යා ච චෙතනා– යා ච පත්‍ථනා– යො ච පණිධි– යෙ ච සඞ්ඛාරා– සබ්බෙ තෙ ධම්මා ඉට්ඨාය කන්තාය මනාපාය හිතාය සුඛාය සංවත්තන්ති. තං කිස්ස හෙතු? දිට්ඨි හි භික්ඛවෙ භද්දිකා’ති ......

වග්ගො චතුවීසතිමො.*

1—25.

1. එකපුග්ගලො භික්ඛවෙ ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනාහිතාය බහුජනාසුඛාය බහුනො ජනස්ස අනත්‍ථාය, අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. කතමො එකපුග්ගලො? මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති විපරීතදස්සනො. සො බහුජනං සද්ධම්මා වුට්ඨාපෙත්වා අසද්ධම්මෙ පතිට්ඨාපෙති. අයං ඛො භික්ඛවෙ එකපුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනාහිතාය බහුජනාසුඛාය බහුනො ජනස්ස අනත්‍ථාය, අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං ......

භික්ඛවෙ– මහණෙනි; **හි**–යම් හෙයකින්: **දිට්ඨි**–(ඒ පුද්ගලයාගේ) දෘෂ්ටි තොමෝ; **භද්දිකා**– යහපත් ද එහෙයිනි. –පෙ– **උච්ඡුබීජං වා**– උක්බිජුවටක් හෝ; **සාලිබීජං වා**– හැල්බිජුවටක් හෝ; **මුද්දිකාබීජං වා**– මිදිබිජුවටක් හෝ; –පෙ– **තං සබ්බං**– ඒසියල්ල; **මධුරත්තාය**– මධුර බව පිණිස ද; **සාතත්තාය**– සැප බව පිණිස ද; **අසෙචනකත්තාය**– මධුරස්වාද සහිත බව පිණිස ද; **සංවත්තති**– පවතී. –පෙ–

සූවිසිවෙනි වගීය යි.

1—25.

1. **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි; **ලොකෙ**– ලොකයෙහි; **උප්පජ්ජමානො**– උපදනා වූ; **එකපුග්ගලො**– එක් පුද්ගලයෙක් තෙම; **බහුජන+අහිතාය**– බොහෝදෙනාට අහිත පිණිස ද; **බහුජන+අසුඛාය**– බොහෝදෙනාට අසැප පිණිස ද; **බහුනො ජනස්ස**– බොහෝදෙනාහට; **අනත්‍ථාය**– අනර්‍ථය පිණිස ද; **දෙවමනුස්සානං**– දෙවිමිනිසුන්ට; **අහිතාය**– අහිත පිණිස ද; **දුක්ඛාය**– දුක් පිණිස ද; **උප්පජ්ජති**– උපදී. **කතමො එකපුග්ගලො**–කවර

---

* වග්ගො දුතියො.

2. එකපුග්ගලො භික්ඛවෙ ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය බහුනො ජනස්ස අත්ථාය, හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. කතමො එකපුග්ගලො? සම්මාදිට්ඨිකො හොති අවිපරීතදස්සනො. සො බහුජනං අසද්ධම්මා උට්ඨාපෙත්වා සද්ධම්මෙ පතිට්ඨාපෙති. අයං ඛො භික්ඛවෙ එකපුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය බහුනො ජනස්ස අත්ථාය, හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානන්ති—

3. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහාසාවජ්ජං යථයිදං භික්ඛවෙ මිච්ඡාදිට්ඨි. මිච්ඡාදිට්ඨිපරමානි භික්ඛවෙ වජ්ජානීති—

එක් පුද්ගලයෙක් ද යත්? **විපරීතදස්සනො**- විපර්‍යාස දැකුම් ඇති; **මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති**- මිථ්‍යාදෘෂ්ටික පුද්ගල තෙමේ වේ. **සො**- හෙතෙම; **බහුජනං**- බොහෝදෙනා; **සද්ධම්මා**- දශකුශල කර්මපථ සඞ්ඛ්‍යාත සද්ධර්මයෙන්; **උට්ඨාපෙත්වා**-නගා; **අසද්ධම්මෙ**- අශඅකුශලකර්මපථසඞ්ඛ්‍යාත අසද්ධර්මයෙහි; **පතිට්ඨාපෙති**- පිහිටුවයි. -පෙ-

2. -පෙ- **බහුජනහිතාය**- බොහෝදෙනාට හිත පිණිස ද; **බහුජනසුඛාය**-බොහෝදෙනාට සැප පිණිස ද; **බහුනො ජනස්ස**- බොහෝදෙනාහට; **අත්ථාය**- වැඩ පිණිස ද; **දෙවමනුස්සානං**- දෙව්මිනිසුන්ට; **හිතාය**- හිත පිණිස ද; **සුඛාය**- සැප පිණිස ද; **උප්පජ්ජති**- උපදී. **කතමො එකපුග්ගලො**- කවර එක්පුද්ගලයෙක් ද යත්?. **අවිපරීතදස්සනො**-විපර්‍යාසදැකුම් නැති; **සම්මාදිට්ඨිකො හොති**- සම්‍යක්දෘෂ්ටිකපුද්ගල තෙමේ ය. -පෙ-

3. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යං**- යමක්; **එවං**- මෙසේ; **මහාසාවජ්ජං**- මහත් වරදෙක් වේ ද? (එසේ වූ); **අඤ්ඤං එකධම්මං+අපි**- මේ මතු කියන කාරණය හැර අන් එක ම කාරණයකුත්, **අහං**- මම; **න සමනුපස්සාමි**- ඥානසමනුපස්සනාවෙන් නො දක්නෙමි; ඒ කෙසේ වූ ධර්මයෙක් ද? **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **යථා+ඉදං**- යම්බඳු වූ මේ; **මිච්ඡාදිට්ඨි**- මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය වේ. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **වජ්ජානි**- අපරාධයෝ (හෙවත් අකුශලධර්මයෝ); **මිච්ඡාදිට්ඨිපරමානි+ඉති**- මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය පරම කොට ඇත්තාහු වෙත් යයි වදාළසේක.

සංලක්ෂ්‍යය:-

"**මිච්ඡාදිට්ඨිපරමානි භික්ඛවෙ වජ්ජානි**" මෙහි මිථ්‍යාදෘෂ්ටි **තොමෝ පරම වූවා මොවුන්ට නුයි මිච්ඡාදිඨිපරම නම් වෙක්. පඤ්චානන්තර්‍යකර්‍ම**

4. නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකපුග්ගලම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං බහුජනාහිතාය පටිපන්නො බහුජනාසුඛාය බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය, අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං යථයිදං භික්ඛවෙ මක්ඛලී මොඝපුරිසො. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ නදීමුඛෙ ඛිපං ඔඩ්ඩෙය්‍ය බහුන්නං මච්ඡානං අහිතාය දුක්ඛාය අනත්ථාය ව්‍යසනාය. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ මක්ඛලී මොඝපුරිසො මනුස්සඛිපං මඤ්ඤෙ ලොකෙ උප්පන්නො බහුන්නං සත්තානං අහිතාය දුක්ඛාය අනත්ථාය ව්‍යසනායාති.

5. දුරක්ඛාතෙ භික්ඛවෙ ධම්මවිනයෙ යො ච සමාදපෙති, යඤ්ච සමාදපෙති, යො ච සමාදපිතො* තථත්තාය පටිපජ්ජති; සබ්බෙ තෙ බහුං අපුඤ්ඤං පසවන්ති. තං කිස්ස හෙතු? දුරක්ඛාතත්තා භික්ඛවෙ ධම්මස්ස

කර්මයෝ ද මහාසාවද්‍යයහ. ඒ කර්මයන්ටත් වඩා මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය ම අතිශයින් මහා සාවද්‍ය බව මෙහි දක්වූසේක. ආනන්තර්‍ය්‍යකර්මයන්ගෙන් නරකයෙහි උපදනේ නමුදු එහි පරිච්ඡෙදයෙක් ද ඇත්තේය. නියතමිථ්‍යාදෘෂ්ටියගේ වනාහි පරිච්ඡෙදයෙක් නැත. ඕ තොමෝ සංසාරයට මුල්වන්නීය. එහෙයින් නියතමිසදිටු වූවාහට භවයෙන් නැගිටීමෙක් නැත් ම ය. ඕහට ස්වර්ග මාර්ග දෙක ම ආවරණය වන්නේ ය. කල්පවිනාශයේදී අපායගත සත්ත්වයෝ බ්‍රහ්මලොවැ උපදිත්. නියත මිසදිටුවා පමණක් එහි නො ඉපද පිටසක්වළ උපදී. පිටසක්වළ විනාශ වන කල ඔහු අහස්කුස එක් අවකාශයෙක්හි පැසෙන්නේ ය යි කියත්.

4. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **යො**- යමෙක් තෙම; **එවං**- මෙසේ; **බහුජන+අහිතාය**-බොහෝදෙනාට අහිත පිණිස ද; -පෙ- **පටිපන්නො**- පිළිපන්නේ වේ ද (එබඳු වූ); **අඤ්ඤං එකපුග්ගලං අපි**- මේ මතු කියන පුද්ගලයා හැර අන් එක ම පුද්ගලයකුත්; -පෙ- **යථා+ඉදං**- යම්බඳු වූ මේ; **මක්ඛලි මොඝපුරිසො**- මක්ඛලී නම් තුච්ඡපුරුෂ තෙම වේ. -පෙ- **නදීමුඛෙ**- ගංමූවදොරෙක්හි; **බහුන්නං මච්ඡානං**- බොහෝ මසුන්ට; **අහිතාය**-අහිත පිණිස ද; -පෙ- **ඛිපං**-කෙමනක්; **ඔඩ්ඩෙය්‍ය**- තබන්නේ ද (අටවන්නේ ද); **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **එවං+එව ඛො**- එපරිද්දෙන් ම; **මක්ඛලි මොඝපුරිසො**- මක්ඛලී නම් තුච්ඡ පුරුෂ තෙම; **මනුස්සඛිපං මඤ්ඤෙ**-මිනිසුන් බඳනා කෙමනක් මෙන්; **බහුන්නං සත්තානං**- බොහෝ සත්ත්වයන්ට; -පෙ- **උප්පන්නො ඉති**- උපන්නේය යි (වදාළසේක).

5. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **දුරක්ඛාතෙ**- වරදවා නපුරු කොට කියනලද; **ධම්මවිනයෙ**- ධර්මවිනයයෙහි හෙවත් බාහිරක ශාසනයෙහි; **යො ච**- යම් ආචාර්‍ය්‍ය පුද්ගලයෙක් තෙම; **සමා**

6. ස්වාක්ඛාතෙ භික්ඛවෙ ධම්මවිනයෙ යො ච සමාදපෙති, යඤ්ච සමාදපෙති, යො ච සමාදපිතො තථත්තාය පටිපජ්ජති; සබ්බෙ තෙ බහුං පුඤ්ඤං පසවන්ති. තං කිස්ස හෙතු? ස්වාක්ඛාතත්තා භික්ඛවෙ ධම්මස්සාති —

7. දුරක්ඛාතෙ භික්ඛවෙ ධම්මවිනයෙ දායකෙන මත්තා ජානිතබ්බා නො පටිග්ගාහකෙන. තං කිස්ස හෙතු? දුරක්ඛාතත්තා භික්ඛවෙ ධම්මස්ස —

8. ස්වාක්ඛාතෙ භික්ඛවෙ ධම්මවිනයෙ පටිග්ගාහකෙන මත්තා ජානිතබ්බා නො දායකෙන. තං කිස්ස හෙතු? ස්වාක්ඛාතත්තා භික්ඛවෙ ධම්මස්සාති —

9. දුරක්ඛාතෙ භික්ඛවෙ ධම්මවිනයෙ යො ආරද්ධවිරියො සො දුක්ඛං විහරති. තං කිස්ස හෙතු? දුරක්ඛාතත්තා භික්ඛවෙ ධම්මස්ස —

දපෙති-සමාදන් කරවා ද; **යං+ච**- යම් අතවැසි පුද්ගලයකු ලවා; **සමාදපෙති**- සමාදන් කරවා ද; **යො ච**- යම් අතවැසි පුද්ගලයෙක් තෙම; **සමාදපිතො**- ආචාර්‍ය්‍යයන් විසින් සමාදන් කරවන ලද්දේ; **තථත්තාය**- එසේ වූ අවවාදය පිණිස; **පටිපජ්ජති**- පිළිපදනේ ද; **තෙ සබ්බෙ**-ඒ ආචාර්‍ය්‍ය අන්තෙවාසික සියල්ලෝ ම; **බහුං අපුඤ්ඤං**-බොහෝ අකුශලයක්; **පසවන්ති**-රැස් කෙරෙත්. **තං කිස්ස හෙතු?**- ඊට හේතු කවරේ ද?; **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **ධම්මස්ස**- ධර්‍මය තමා; **දුරක්ඛාතත්තා**- වරදවා කියනලද හෙයිනැයි වදළසේක.

6. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **ස්වාක්ඛාතෙ**- මනාකොට දෙසන ලද; **ධම්මවිනයෙ**- ධර්‍මවිනයයෙහි හෙවත් බුද්ධශාසනයෙහි;-පෙ- **ස්වාක්ඛාතත්තා**- මනා කොට දෙසනලද හෙයිනැයි වදළසේක.

7. -පෙ- **දායකෙන**- දායකයා විසින්; **මත්තා**- ප්‍රමාණය; **ජානිතබ්බා**-දතයුත්තී ය; **පටිග්ගාහකෙන**- ප්‍රතිග්‍රාහකයා විසින්; **නො**- නොදතයුත්තී ය. -පෙ-

8. මෙහි අරුත් කී නයින් දතයුතු.

9. -පෙ-**යො**-යමෙක් තෙම; **ආරද්ධවිරියො**-පටන්ගන්නා ලද වීර්‍ය්‍ය ඇත්තේ වේ ද; **සො**- හෙතෙම; **දුක්ඛං**- දුකසේ; **විහරති**- වාසය කෙරෙයි. -පෙ-

10. ස්වාක්ඛාතෙ භික්ඛවෙ ධම්මවිනයෙ යො කුසීතො සො දුක්ඛං විහරති. තං කිස්ස හෙතු? ස්වාක්ඛාතත්තා භික්ඛවෙ ධම්මස්සාති.

11. දුරක්ඛාතෙ භික්ඛවෙ ධම්මවිනයෙ යො කුසීතො සො සුඛං විහරති. තං කිස්ස හෙතු? දුරක්ඛාතත්තා භික්ඛවෙ ධම්මස්ස.

12. ස්වාක්ඛාතෙ භික්ඛවෙ ධම්මවිනයෙ යො ආරද්ධවිරියො සො සුඛං විහරති. තං කිස්ස හෙතු? ස්වාක්ඛාතත්තා භික්ඛවෙ ධම්මස්සාති.

13. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ අප්පමත්තකොපි ගූථො දුග්ගන්ධො හොති; එවමෙව ඛො අහං භික්ඛවෙ අප්පමත්තකම්පි භවං න වණ්ණෙමි අන්තමසො අච්ඡරාසඞ්ඝාතමත්තම්පීති.

14. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ අප්පමත්තකම්පි මුත්තං දුග්ගන්ධං හොති;–පෙ– 15. අප්පමත්තකොපි ඛෙළො දුග්ගන්ධො හොති;– 16. අප්පමත්තකොපි පුබ්බො දුග්ගන්ධො හොති;– 17. අප්පමත්තකම්පි ලොහිතං දුග්ගන්ධං හොති; එවමෙව ඛො අහං භික්ඛවෙ අප්පමත්තකම්පි භවං න වණ්ණෙමි අන්තමසො අච්ඡරාසඞ්ඝාතමත්තම්පීති.

වග්ගො පඤ්චවීසතිමො.*

---

10. –පෙ– **කුසීතො**–මැලි වූයේ ද; –පෙ–

11, 12. මෙහි අරුත් කී නයින් දතයුතු සි.

13 **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි; **සෙය්‍යථාපි**– යම්සේ; **අප්පමත්තකො+අපි**–ස්වල්පමාත්‍ර වූ ද; **ගූථො**– අසුචියෙක් තෙම; **දුග්ගන්ධො හොති**– දුගඳ වේ ද;–පෙ–**අහං**– මම; **අප්පමත්තකං+අපි**– ස්වල්ප මාත්‍රයකුදු; **භවං**– භවය; **න වණ්ණෙමි**– වණ්නා නො කරමි; **අන්තමසො**– යටත්පිරිසෙයින්; **අච්ඡරාසඞ්ඝාතමත්තං+අපි**–අසුරු සනක් පමණ කාලයකුදු (භවය වණ්නා නොකරමි සි වදාළසේක).

14. –පෙ– **මුත්තං**– මූත්‍ර ය; –පෙ– 15. **ඛෙළො**–කෙළ;–පෙ– 16. **පුබ්බො**– පූයාව;– 17. **ලොහිතං**– ලේ; –පෙ– වණ්නා නො කරමි සි වදාළසේක.

පස්විසිවෙනි වර්ග සි.

---

* වග්ගො තතියො.

1—26.

1. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ අප්පමත්තකං ඉමස්මිං ජම්බුදීපෙ ආරාමරාමණෙය්‍යකං, වනරාමණෙය්‍යකං, භූමිරාමණෙය්‍යකං, පොක්ඛරණිරාමණෙය්‍යකං; අථ ඛො එතදෙව බහුතරං යදිදං උක්කූලවික්කූලං, නදීවිදුග්ගං, ඛාණුකණ්ටකාධානං, පබ්බතවිසමං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ ථලජා, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ ඔදකා 2. -පෙ- එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති. අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ අඤ්ඤත්‍ර මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති. 3. -පෙ-එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජායන්ති, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ පච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජායන්ති, අවිඤ්ඤාතාරෙසු මිලක්ඛෙසු.- 4. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ පඤ්ඤවන්තො අජළා අනෙළමූගා පටිබලා සුභාසිත දුබ්භාසිතස්ස අත්ථමඤ්ඤාතුං, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ දුප්පඤ්ඤා ජළා එළමූගා න පටිබලා සුභාසිත දුබ්භාසිතස්ස අත්ථමඤ්ඤාතුං.

1—26.

1. -පෙ- **ඉමස්මිං ජම්බුදීපෙ**- මේ ජම්බුද්වීපයෙහි; **ආරාමරාමණෙය්‍යකං**- රමණීය වූ පුෂ්පාරාම ඵලාරාම ද; **වනරාමණෙය්‍යකං**- රමණීය වූ නාගවන සාලවනාදි වනයන් ද; **භූමිරාමණෙය්‍යකං**- රමණීය වූ ජෙතවන විහාර මගධක්‍ෂෙත්‍රාදි භූමි ද; **පොක්ඛරණිරාමණෙය්‍යකං**- රමණීය වූ ජෙතවනපුෂ්කරිණී ආදි පොකුණු ද; **අප්පමත්තකං**- ස්වල්පමාත්‍ර වේ ද. **අථ ඛො**- එතකුදු වුවත්; **යදිදං**- යම් මේ; **උක්කූලවික්කූලං**- උස් පහත් තැන් ද; **නදීවිදුග්ගං**- ගඞගාදුර්ගමස්ථාන ද හෙවත් ගඞගාවෙන් දුර්ගම වූ තැන් ද; **ඛාණුකණ්ටකාධානං**-කණුකටු පිහිටි තැන් ද; **පබ්බතවිසමං**- පර්‍වතයෙන් විසම තැන් ද යන; **එතං+එව**- මෙකී ස්ථාන ම; **බහුතරං**-ඉතා බොහෝ වෙත්ද. -පෙ-**යෙ**- යම් සත්ත්වකෙනෙක්; **ථලජා**- ගොඩෙහි උපන්නාහු ද; **තෙ සත්තා**- ඒ සත්ත්වයෝ; **අප්පකා**- ස්වල්ප වෙත්. **අථ ඛො**- එතකුදු වුවත්; **යෙ**- යම් සත්ත්වකෙනෙක්; **ඔදකා**- දියෙහි උපන්නාහු වෙත් ද; **එතෙ+එව සත්තා**- මේ සත්ත්වයෝ ම; **බහුතරා**- ඉතා බොහෝ වෙත්. 2. -පෙ- **යෙ සත්තා**- යම් සත්ත්වකෙනෙක්; **මනුස්සෙසු**-මනුෂ්‍යයන් කෙරෙහි; **පච්චාජායන්ති**- උපදිද් ද; **තෙ සත්තා**- ඒ සත්ත්වයෝ; **අප්පකා**- ස්වල්ප වෙත්. **අථ ඛො**- එතකුදු වුවත්; **යෙ**- යම්

5. -පෙ- එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ අරියෙන පඤ්ඤාචක්ඛුනා සමන්නාගතා, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ අවිජ්ජාගතා සම්මූළ්හා.- 6 එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ ලභන්ති තථාගතං දස්සනාය, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ න ලභන්ති තථාගතං දස්සනාය.- 7. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ ලභන්ති තථාගතප්පවෙදිතං ධම්මවිනයං සවණාය, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ න ලභන්ති තථාගතප්පවෙදිතං ධම්මවිනයං සවණාය.- 8. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ සුත්වා ධම්මං ධාරෙන්ති, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ සුත්වා ධම්මං න ධාරෙන්ති.-9. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ

සත්ත්ව කෙනෙක්; **මනුස්සෙසු අඤ්ඤත්‍ර**- මිනිසුන්ගෙන් පිටත්හි; **පච්චාජායන්ති**- උපදිද් ද; **එතෙ+එව සත්තා**- මේ සත්ත්වයෝ ම; **බහුතරා**-ඉතා බොහෝ වෙත්. 3. -පෙ- **යෙ**- යම් සත්ත්වකෙනෙක්; **මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු**- මධ්‍යම ජනපදයන්හි; **පච්චාජායන්ති**- උපදිද් ද; **තෙ සත්තා**- ඒ සත්ත්වයෝ; **අප්පකා**- ස්වල්ප වෙත්. **අවිඤ්ඤාතාරෙසු**- අප්‍රකට වූ; **මිලක්ඛෙසු**- ම්ලේච්ඡ වූ; **පච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු**- ප්‍රත්‍යන්ත ජනපදයන්හි; **පච්චාජායන්ති**- උපදිද් ද; **එතෙ+එව සත්තා**-මේ සත්ත්වයෝ ම; **බහුතරා**-ඉතා බොහෝ වෙත්. 4. -පෙ- **පඤ්ඤවන්තො**- ප්‍රඥා ඇත්තාහු ද; **අජළා**- ජඩ නොවූවාහු ද; **අනෙළමූගා**- කෙළතොලු නොවූවාහු ද; **සුභාසිත දුබ්භාසිතස්ස**- යහපත් අයහපත් වචනයාගේ; **අත්ථං+අඤ්ඤාතුං**- අර්ථය දැනගන්ට; **පටිබලා**- පොහොසත් වූවාහු ද; **තෙ සත්තා**- ඒ සත්ත්වයෝ; **අප්පකා**- ස්වල්ප වෙත්. -පෙ- **දුප්පඤ්ඤා**- අඥාන වූවාහු ද; **ජළා**- මූළාවූවාහු ද; **එළමූගා**- කෙළතොලු වූවාහු ද; **සුභාසිතදුබ්භාසිතස්ස**- යහපත් අයහපත් වචනයාගේ; **අත්ථං+අඤ්ඤාතුං**- අර්ථය දැනගන්නට; **න පටිබලා**- පොහොසත් නුවූවාහු ද; **එතෙ+එව සත්තා**- මේ සත්ත්වයෝ ම; **බහුතරා**- ඉතා බොහෝ වෙත්.

5. -පෙ- **අරියෙන**-ආර්‍ය්‍ය වූ; **පඤ්ඤාචක්ඛුනා**-විදර්ශනා සහිත මාර්ගඥානයෙන්; **සමන්නාගතා**- යුක්ත වූවාහු ද; **තෙ සත්තා**- ඒ සත්ත්වයෝ; **අප්පකා**-ස්වල්ප වෙත්. -පෙ- **අවිජ්ජාගතා**-අවිද්‍යාවෙන් යුක්ත වූවාහු; **සම්මූළ්හා**- වෙසෙසින් මූළාවූවාහු ද; **එතෙ+එව සත්තා**- මේ සත්ත්වයෝ ම; **බහුතරා**- ඉතා බොහෝ වෙත්. 6. -පෙ- **තථාගතං**- තථාගතයන්වහන්සේ; **දස්සනාය**- දැකීම පිණිස; **ලභන්ති**- ලබද් ද; -පෙ- **තථාගතං**- තථාගතයන්වහන්සේ;

ධතානං ධම්මානං අත්ථං උපපරික්ඛන්ති, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ ධතානං ධම්මානං අත්ථං න උපපරික්ඛන්ති- 10. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ අත්ථමඤ්ඤාය ධම්මමඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මං පටිපජ්ජන්ති, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ න අත්ථමඤ්ඤාය න ධම්මමඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මං න පටිපජ්ජන්ති.

11. -පෙ- එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ සංවෙජනීයෙසු ඨානෙසු සංවිජ්ජන්ති, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ සංවෙජනීයෙසු ඨානෙසු න සංවිජ්ජන්ති. 12. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ සංවිග්ගා යොනිසො පදහන්ති, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ සංවිග්ගා යොනිසො න පදහන්ති. 13. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ වවස්සග්ගාරම්මණං කරිත්වා ලභන්ති චිත්තස්ස සමාධිං, ලභන්ති චිත්තස්ස එකග්ගං, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ වවස්සග්ගාරම්මණං

දස්සනාය-දැකීම පිණිස; **න ලභන්ති**-නො ලබද් ද; 7. -පෙ-**තථාගතප්පවෙදිතං**- තථාගතයන්වහන්සේ විසින් ප්‍රකාශකරනලද; **ධම්මවිනයං**- ධර්මවිනය දෙක; **සවණාය**- ඇසීම පිණිස; **ලභන්ති**- ලබද් ද; 8. -පෙ- **ධම්මං**- ධර්මය; **සුත්වා**- අසා; **ධාරෙන්ති**-දරද් ද; 9. -පෙ- **ධතානං**-ධරනලද; **ධම්මානං**- පාළිධර්මයන්ගේ; **අත්ථං**- අර්ථය; **උපපරික්ඛන්ති**- පරීක්‍ෂා කෙරෙද් ද;-පෙ- **ධතානං**- ධරන ලද; **ධම්මානං**- පාළිධර්මයන්ගේ; **අත්ථං**- අර්ථය; **න උපපරික්ඛන්ති**-පරීක්‍ෂා නො කෙරෙද් ද; 10. -පෙ-**අත්ථං අඤ්ඤාය**-අර්ථකථාව දැන; **ධම්මං+අඤ්ඤාය**- පාලිධර්මය දැන; **ධම්මානුධම්මං**- ධර්මයට අනුකූල වූ පිළිවෙතෙහි; **පටිපජ්ජන්ති**- පිළිපදිද් ද; -පෙ- **අත්ථං න අඤ්ඤාය**- අර්ථකථාව නො දැන; **ධම්මං න අඤ්ඤාය**- පාලිධර්මය නො දැන; **ධම්මානුධම්මං**- ධර්මයට අනුකූල වූ පිළිවෙතෙහි; **න පටිපජ්ජන්ති**- නො පිළිපදිද් ද; **එතෙ+එව සත්තා**- මේ සත්ත්වයෝ ම; **බහුතරා**- ඉතා බොහෝ වෙත්.

11. -පෙ- **සංවෙජනීයෙසු ඨානෙසු**-සංවෙග කටයුතු කාරණයන්හි; **සංවිජ්ජන්ති**- සංවෙගයට පැමිණෙද් ද; -පෙ- **සංවෙජනීයෙසු ඨානෙසු**-සංවෙගකටයුතු කාරණයන්හි; **න සංවිජ්ජන්ති**- සංවෙගයට නො පැමිණෙද් ද; 12 -පෙ-**සංවිග්ගා**-සංවෙගයට පැමිණියාහු; **යොනිසො**- නුවණින්; **පදහන්ති**- වීර්‍ය්‍ය කෙරෙද් ද; -පෙ- **සංවිග්ගා**- සංවෙගයට පැමිණියාහු; **යොනිසො**-නුවණින්; **න පදහන්ති**-වීර්‍ය්‍ය නො කෙරෙද් ද; 13.-පෙ-**වවස්සග්ගාරම්මණං කරිත්වා**-නිවන් අරමුණු කොට; **චිත්තස්ස**-සිත පිළිබඳ වූ; **සමාධිං**-

කරිත්වා න ලභන්ති චිත්තස්ස සමාධිං, න ලභන්ති චිත්තස්ස එකග්ගං, 14. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ අන්නග්ගරසග්ගානං ලාභිනො, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ අන්නග්ගරසග්ගානං න ලාභිනො උඤ්ඡෙන කපාලාභතෙන යාපෙන්ති. 15. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ අත්ථරසස්ස ධම්මරසස්ස විමුත්තිරසස්ස ලාභිනො, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ අත්ථරසස්ස ධම්මරසස්ස විමුත්තිරසස්ස න ලාභිනො. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං අත්ථරසස්ස ධම්මරසස්ස විමුත්තිරසස්ස ලාභිනො භවිස්සාමාති, එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති.

මාර්ගසමාධිය හා ඵලසමාධිය; **ලභන්ති**- ලබද් ද; **චිත්තස්ස**- සිත පිළිබඳ වූ; **එකග්ගං**- එකඟ බව; **ලභන්ති**- ලබද් ද; -පෙ- **වවස්සග්ගාරම්මණං කරිත්වා**- නිවන් අරමුණු කොට; **චිත්තස්ස**- සිත පිළිබඳ වූ; **සමාධිං**-මාර්ගසමාධිය හා ඵලසමාධිය; **න ලභන්ති**- නො ලබද් ද; **චිත්තස්ස**- සිත පිළිබඳ වූ; **එකග්ගං**- එකඟ බව; **න ලභන්ති**- නොලබද් ද; 14. -පෙ- **අන්නග්ගරසග්ගානං**- අග්‍ර ආහාර හා අග්‍රරසයන්; **ලාභිනො**- ලබන්නාහු වෙද් ද; -පෙ- **අන්නග්ගරසග්ගානං**- අග්‍රආහාර හා අග්‍රරසයන්; **න ලාභිනො**- නො ලබන්නාහු වෙද් ද; **උඤ්ඡෙන**- උඤ්ඡාචර්‍ය්‍යායෙන් හෙවත් වනමූලඵලාදියෙන් හෝ; **කපාලාභතෙන**- කබලක් ගෙන සිඟා ලත් දෙයින් හෝ; **යාපෙන්ති**- යැපෙද් ද; -පෙ- **අත්ථරසස්ස**- අර්ථ රසය ද; **ධම්මරසස්ස**-ධර්මරසය ද; **විමුත්තිරසස්ස**-විමුක්තිරසය ද; **න ලාභිනො**- නො ලබන්නාහු වෙද් ද; **එතෙ+එව සත්තා බහුතරා**-මේ සත්ත්වයෝ ම බොහෝ වෙත්. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **තස්මා**- එහෙයින්; **ඉහ**-මේ කරුණෙහි ලා; **එවං**- මෙසේ; **සික්ඛිතබ්බං**- හික්මිය යුතු යි. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **අත්ථරසස්ස**- අර්ථරසය ද; **ධම්මරසස්ස**- ධර්මරසය ද; **විමුත්තිරසස්ස**- විමුක්තිරසය ද; **ලාභිනො**- ලබන්නෝ; **භවිස්සාම ඉති**- වන්නෙමු යයි; **වො**- තොප විසින්; **එවං හි**- මෙසේ ම; **සික්ඛිතබ්බං ඉති**- හික්මිය යුතු යයි (වදාළසේක).

සංලක්ෂ්‍යය:–

“**අත්ථරසස්ස ධම්මරසස්ස විමුත්තිරසස්ස**”- මෙහි දක්වනලද රසත්‍රය අතුරෙන් සතරශ්‍රාමණ්‍යඵලයෝ අර්ථරසයයි ද, සතරමාර්ගයෝ ධර්මරස යයි ද, නිර්වාණය විමුක්තිරසයයි ද දතයුතුයි. මෙ තුන් තන්හි **ලාභී** යන කිතකශබ්දයොගයෙහි කර්මාර්ථයෙහි ෂෂ්ඨිවිභක්ති යි. අන් තන්හි ද මෙ නයින් සැලකිය යුතු යි.

16. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ අප්පමත්තකං ඉමස්මිං ජම්බුදීපෙ ආරාමරාමණෙය්‍යකං, වනරාමණෙය්‍යකං, භූමිරාමණෙය්‍යකං, පොක්ඛරණීරාමණෙය්‍යකං; අථ ඛො එතදෙව බහුතරං යදිදං උක්කූලවික්කූලං, නදිවිදුග්ගං, ඛාණුකණ්ටකාධානං, පබ්බතවිසමං; එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ මනුස්සා චුතා මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ මනුස්සා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති. -පෙ- තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති. පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති- 17. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ මනුස්සා චුතා දෙවෙසු පච්චාජායන්ති; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ මනුස්සා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති. තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති. පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති. 18. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ දෙවා චුතා දෙවෙසු පච්චාජායන්ති. අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ දෙවා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති. තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති. පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති- 19. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ දෙවා චුතා මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ දෙවා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති. තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති. පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති-20. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ නිරයා චුතා මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති. අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ නිරයා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති. තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති. පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති- 21. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ නිරයා චුතා දෙවෙසු පච්චාජායන්ති. අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ නිරයා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති. තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති. පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති- 22. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ තිරච්ඡානයොනියා චුතා මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති. අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ තිරච්ඡානයොනියා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති. තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති. පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති- 23. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ පෙත්තිවිසයා චුතා මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ පෙත්තිවිසයා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති. තිරච්ඡානයොනියා

---

16. -පෙ- **යෙ**-යම් සත්වකෙනෙක්; **මනුස්සා චුතා**-මිනිසත් බැවින් චුත වූවාහු; **මනුස්සෙසු**- මනුෂ්‍යයන් කෙරෙහි; -පෙ- **මනුස්සා චුතා**- මිනිසත් බැවින් චුත වූවාහු; **නිරයෙ**- නරක

පච්චාජායන්ති. පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති. 24. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ පෙත්තිවිසයා චුතා දෙවෙසු පච්චාජායන්ති. අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ පෙත්තිවිසයා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති. තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති. පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

වග්ගො ඡබ්බිසතිමො.*

1—27.

1. අග්ගමිදං භික්ඛවෙ ලාභානං යදිදං ආරඤ්ඤකත්තං- පිණ්ඩපාතිකත්තං- පංසුකූලිකත්තං- තෙචීවරිකත්තං- ධම්මකථිකත්තං- විනයධරත්තං- බාහුසච්චං- ථාවරෙය්‍යං- ආකප්පසම්පදා- පරිවාරසම්පදා- මහාපරිවාරතා- කොලපුත්තී- වණ්ණපොක්ඛරතා- කල්‍යාණවාක්කරණතා- අප්පිච්ඡතා- අප්පාබාධතාති.

යෙහි; -පෙ- **තිරච්ඡානයොනියා**- තිරිසන් යෝනියෙහි; -පෙ- **පෙත්තිවිසයෙ**- ප්‍රෙතවිෂයයෙහි; 17. -පෙ- **දෙවෙසු**- දෙවියන් කෙරෙහි; 18. -පෙ- **දෙවා චුතා**- දෙවියන් කෙරෙන් චුතවූවාහු; -පෙ- 22. **තිරච්ඡානයොනියා චුතා**- තිරිසන්යෝනියෙන් චුත වූවාහු; -පෙ-23. **පෙත්තිවිසයා චුතා**- ප්‍රෙතවිෂයයෙන් චුත වූවාහු; -පෙ-**බහුතරා**- ඉතා බොහෝ වෙත් යයි වදාළසේක. අන්‍ය සූත්‍රයන්හි අර්ථ සුගම යි.

සවිසිවෙනි වර්ගය යි.

1—27.

1. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **යදිදං**- යම් මේ; **ආරඤ්ඤකත්තං**- ආරණ්‍යක බවෙක් ඇද්ද: **පිණ්ඩපාතිකත්තං**-පිණ්ඩපාතිකබවෙක් ඇද්ද; **පංසුකූලිකත්තං**- පාංසුකූලිකබවෙක් ඇද්ද; **තෙචීවරිකත්තං**- තෙචීවරිකබවෙක් ඇද්ද; **ධම්මකථිකත්තං**- ධර්මකථික බවෙක්- **විනයධරත්තං**- විනයධරබවෙක්- **බාහුසච්චං**- බහුශ්‍රැත බවෙක්- **ථාවරෙය්‍යං**-පැවිදි ව බොහෝකල් ඇති හෙයින් ස්ථවිර බවෙක්- **ආකප්පසම්පදා**- යහපත් ශ්‍රමණසම්පත්තියෙක්- **පරිවාරසම්පදා**- යහපත් පිරිවරසම්පත්තියෙක්- **මහාපරිවාරතා**- මහත් පිරිවර ඇති බවෙක්- **කොලපුත්තී**- කුලපුත්‍රබවෙක්- **වණ්ණපොක්ඛරතා**- වර්ණසෞන්දර්‍ය්‍ය ඇති බවෙක්- **කල්‍යාණවාක්කරණතා**- යහපත් වචන ඇති බවෙක්- **අප්පිච්ඡතා**- අල්පෙච්ඡ බවෙක්- **අප්පාබාධතා**- නිරොගිබවෙක්- **ලාභානං**- ලාභයන් අතුරෙන්; **ඉදං**- මෙය; **අග්ගං**- ඒකාන්තලාභයෙක් වේ.

---

* වග්ගො චතුත්ථො.

2. අච්ඡරාසඞ්ඛාතමත්තම්පි චෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු පඨම ජ්ඣානං භාවෙති අයං වුච්චති භික්ඛවෙ භික්ඛු අරිත්තජ්ඣානො විහරති සත්ථුසාසනකරො ඔවාදපතිකරො අමොඝං රට්ඨපිණ්ඩං භුඤ්ජති. කො පන වාදෙ යෙ නං බහුලීකරොන්තීති-

3. අච්ඡරාසඞ්ඛාතමත්තම්පි චෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු දුතිය ජ්ඣානං භාවෙති -පෙ- 4. තතියජ්ඣානං භාවෙති- 5. චතුත්ථ ජ්ඣානං භාවෙති-6. මෙත්තං චෙතොවිමුත්තිං භාවෙති-7. කරුණං චෙතොවිමුත්තිං භාවෙති- 8. මුදිතං චෙතොවිමුත්තිං භාවෙති-

---

2. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **චෙ**- ඉදින්; **භික්ඛු**- මහණ තෙම; **අච්ඡරාසඞ්ඛාතමත්තං+අපි**- අසුරුසනක් කල් පමණකුදු; **පඨම ජ්ඣානං**-ප්‍රථමධ්‍යාන කුශලචිත්තය; **භාවෙති**-වඩා ද; **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **අයං භික්ඛු**- මේ භික්ෂු තෙම; **අරිත්තජ්ඣානො**- නො සිස් වූ ධ්‍යාන ඇති ව; **විහරති**-වාසය කෙරෙයි. **සත්ථුසාසන කරො**- ශාස්තෘහුගේ අනුශාසනාව කෙරෙයි; **ඔවාදපතිකරො**- අවවාදය පිළිපදනේ ය. **අමොඝං**-නොසිස් වූ; **රට්ඨපිණ්ඩං**- රට වැස්සන් විසින් දෙනලද ආහාරය; **භුඤ්ජති**- අනුභව කෙරේ යයි **වුච්චති**-කියනුලැබේ; **යෙ**-යම් කෙනෙක් තුමූ; **නං**-ඒ ප්‍රථමධ්‍යාන කුශලචිත්තය; **බහුලීකරොන්ති**- නැවත නැවත පුරුදු කෙරෙත් නම්; **කො පන වාදෙ**- එහි අනුසස් කියනු ම කිම?.

සංලක්ෂ්‍යය:-

"**අරිත්තජ්ඣානො විහරති**"මෙහි ධ්‍යාන නම්:ආරම්මණූපනිධ්‍යානය ලක්ඛණූපනිධ්‍යානයයි ධ්‍යානය දෙවැදෑරුම් වේ. එහි ආරම්මණූපනිධ්‍යානය නම් අෂ්ටසමාපත්තීහුය. ඒ අෂ්ටසමාපත්තීහු පඨවිකසිණාදි අරමුණු සිහි කරන හෙයින් ආරම්මණූපනිධ්‍යාන යයි කියනුලැබෙත්. ලක්ඛණූපනිධ්‍යානය නම් විදර්ශනාමාර්ගඵලයෝ ය. විදර්ශනාව අනිත්‍යාදි වශයෙන් සංස්කාරලක්ෂණ යන් සිහිකරන හෙයින් ලක්ඛණූපනිධ්‍යාන නම් වේ. විදර්ශනාවෙන් කරන ලක්ඛණූපනිධ්‍යාන කෘත්‍යය මාර්ගයෙන් සිද්ධ වන හෙයින් මාර්ගය ද ලක්ඛණූපනි ධ්‍යාන නම් වේ. ඵලය තෙම ශුන්‍යතා අනිමිත්ත අප්‍රණිහිත ලක්ෂණ වූ නිර්වාණය ම සිහිකරන හෙයින් ලක්ඛණූපනිධ්‍යාන නම් වේ. මේ ධ්‍යාන දෙක අතුරෙන් මෙහි ආරම්මණූපනිධ්‍යානය අභිප්‍රෙත යි. "න රිත්තං ඣානං යස්ස සො අරිත්තජ්ඣානො" සිස් නො වූ ධ්‍යාන ඇත්තේ අරිත්තජ්ඣාන නම් වේ.

3. -පෙ- **දුතියජ්ඣානං**- ද්විතීයධ්‍යාන කුශලචිත්තය; **භාවෙති**- වඩා ද; 4. -පෙ- **තතියජ්ඣානං**- තෘතීයධ්‍යාන කුශල චිත්තය; **භාවෙති**-වඩා ද; 5-**චතුත්ථජ්ඣානං**-චතුර්ථධ්‍යාන කුශල චිත්තය- 6-**මෙත්තං චෙතොවිමුත්තිං**- (ප්‍රතිපක්ෂයන් කෙරෙන් මිදුණු හෙයින් විමුක්ති නම් වූ) මෛත්‍රීසහගත චිත්තය-7-**කරුණං**

9. උපෙක්ඛං චෙතොවිමුත්තිං භාවෙති– 10. කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආතාපී සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං. 11. වෙදනාසු වෙදනානුපස්සී විහරති–පෙ–12. චිත්තෙ චිත්තානුපස්සී විහරති. 13. ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපී සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං–

14. අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති 15. උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පහානාය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති. 16. අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති. 17. උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ඨිතියා අසම්මොසාය භිය්‍යො

චෙතොවිමුත්තිං–(ප්‍රතිපක්ෂයන් කෙරෙන් මිදුණු හෙයින් විමුත්ති නම් වූ) කරුණාසහගත චිත්තය– 8. **මුදිතං චෙතොවිමුත්තිං**– –පෙ– මුදිතා සහගත චිත්තය– 9 **උපෙක්ඛං චෙතොවිමුත්තිං**– –පෙ– උපෙක්ෂාසහගත චිත්තය– 10. **ආතාපී**– කෙලෙසුන් තවන වීර්‍ය්‍ය ඇත්තේ; **සම්පජානො**– ඥානානුවණ ඇත්තේ; **සතිමා**– සිහි ඇත්තේ; **ලොකෙ**– කායසඞ්ඛ්‍යාත ලොකයෙහි; **අභිජ්ඣාදෙමනස්සං**– විෂමලොභ දෞර්මනස්‍ය දෙක; **විනෙය්‍ය**– දුරුකොට; **කායෙ**– කායයෙහි; **කායානුපස්සී**–කෙසාදි කායයන් අනු ව බලමින්; **විහරති**–වාසය කෙරේ ද; 11. **වෙදනාසු**–සුඛදුඃඛාදි ප්‍රභෙද වූ වෙදනාවන්හි; **වෙදනානුපස්සී**– සුඛාදි වෙදනාවන් අනු ව බලමින්: **විහරති**- වාසය කෙරේ ද; 12. **චිත්තෙ**– සරාගාදි සිතෙහි; **චිත්තානුපස්සී**– සරාගාදි චිත්තයන් අනු ව බලමින්; **විහරති**– වාසය කෙරේ ද; 13. **ධම්මෙසු**–පඤ්චනීවරණාදි ධර්මයන්හි; **ධම්මානුපස්සී**– පඤ්චනීවරණාදි ධර්මයන් අනු ව බලමින්; **විහරති**– වාසය කෙරේ ද–පෙ–

14. **අනුප්පන්නානං**– නූපන්නා වූ; **පාපකානං**– ලාමක වූ; **අකුසලානං ධම්මානං**–ලොභාදිඅකුශලධර්මයන්ගේ; **අනුප්පාදාය**– නොඉපදීම පිණිස; **ඡන්දං**–කර්තුකාම්‍යතාකුශලච්ඡන්දය; **ජනෙති**– උපදවා ද; **වායමති**– ව්‍යායාම කෙරේ ද; **විරියං**– කායිකචෛතසික වීර්‍ය්‍යය; **ආරභති**– කෙරේ ද; **චිත්තං**– සිත; **පග්ගණ්හාති**– ඔසවා ද; **පදහති**–පිහිටුවා ද; 15. **උප්පන්නානං**– උපන්නා වූ; –පෙ– **පහානාය**– ප්‍රහාණය පිණිස; –පෙ– 16. **අනුප්පන්නානං**– නූපන්නා වූ; **කුසලානං ධම්මානං**– ප්‍රථමධ්‍යානාදි කුශලධර්මයන්

භාවාය වෙපුල්ලාය භාවනාය පාරිපූරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති. 18. ඡන්දසමාධිපධාන සඞ්ඛාරසමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති. 19. විරියසමාධි -පෙ- 20. චිත්තසමාධි. 21. වීමංසාසමාධිපධානසඞ්ඛාරසමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති. 22. සද්ධින්ද්‍රියං භාවෙති. 23. විරියින්ද්‍රියං භාවෙති. 24. සතින්ද්‍රියං භාවෙති. 25. සමාධින්ද්‍රියං භාවෙති. 26. පඤ්ඤින්ද්‍රියං භාවෙති. 27. සද්ධාබලං භාවෙති. 28. විරිය බලං භාවෙති. 29. සතිබලං භාවෙති. 30. සමාධිබලං භාවෙති. 31. පඤ්ඤාබලං භාවෙති.

32. සතිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති. 33. ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති. 34. විරියසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති. 35. පීතිසම්බොජ්ඣ ඞ්ගං භාවෙති. 36. පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති. 37. සමාධි සම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති. 38. උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති. 39. සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති. 40. සම්මාසඞ්කප්පං භාවෙති. 41. සම්මා වාචං භාවෙති. 42. සම්මාකම්මන්තං භාවෙති. 43. සම්මා ආජීවං භාවෙති. 44. සම්මාවායාමං භාවෙති. 45. සම්මාසතිං භාවෙති.

ගේ; -පෙ-17. **උප්පන්නානං**- උපන්නා වූ; -පෙ- **ඨිතියා**- පවතිය පිණිස ද; **අසම්මොසාය**- විනාශ නො වීම පිණිස ද; **භිය්‍යොභාවාය**- බොහෝ බව පිණිස ද; **වෙපුල්ලාය**- විපුලබව පිණිස ද; **භාවනාය**- වැඩීමෙන්; **පාරිපූරියා**- සම්පූර්ණත්වය පිණිස ද; **ඡන්දං**- කර්තුකාම්‍යතා කුශලච්ඡන්දය; **ජනෙති**- උපදවා ද -පෙ- 18. **ඡන්දසමාධිපධාන**- ඡන්දසමාධිය ප්‍රධාන කොට ඇති; **සඞ්ඛාර සමන්නාගතං**- සංස්කාරයෙන් යුක්ත වූ; **ඉද්ධිපාදං**- ඍද්ධිපාදය **භාවෙති**-වඩා ද; 19. **විරියසමාධි**-වීර්‍ය්‍යසමාධිය;-පෙ- 20. **චිත්ත සමාධි**-චිත්තසමාධිය; 21. **වීමංසාසමාධිපධාන**- වීමංසාසමාධිය ප්‍රධානකොට ඇති; **සඞ්ඛාරසමන්නාගතං**- සංස්කාරයෙන් යුක්ත වූ; **ඉද්ධිපාදං**-ඍද්ධිපාදය; **භාවෙති**-වඩා ද; 22. **සද්ධින්ද්‍රියං**-ශ්‍රද්ධෙ න්ද්‍රිය-23. **විරියින්ද්‍රියං**-වීර්‍ය්‍යෙන්ද්‍රිය-24. **සතින්ද්‍රියං**-ස්මෘතීන්ද්‍රිය;25. **සමාධින්ද්‍රියං**-සමාධීන්ද්‍රිය; 26. **පඤ්ඤින්ද්‍රියං**-ප්‍රඥෙන්ද්‍රිය- 27. **සද්ධාබලං**- ශ්‍රද්ධාබලය-28. **විරියබලං**-වීර්‍ය්‍යබලය-29. **සතිබලං**-ස්මෘතිබලය; 30. **සමාධිබලං**-සමාධිබලය-31. **පඤ්ඤාබලං**- ප්‍රඥාබලය -පෙ-

32. **සතිසම්බොජ්ඣඞ්ගං**-ස්මෘතිසම්බොධ්‍යඞ්ගය;- 33. **ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣඞ්ගං**- ධර්මවිචයසම්බොධ්‍යඞ්ගය;- 34. **විරියසම්බොජ්ඣඞ්ගං**-වීර්‍ය්‍යසම්බොධ්‍යඞ්ගය;- 35. **පීතිසම්බොජ්ඣඞ්ගං**;- ප්‍රීති සම්බොධ්‍යඞ්ගය;- 36. **පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣඞ්ගං**-ප්‍රශ්‍රබ්ධිසම්බොධ්‍ය ඞ්ගය; - 37. **සමාධිසම්බොජ්ඣඞ්ගං**- සමාධිසම්බොධ්‍යඞ්ගය;-

46. සම්මාසමාධිං භාවෙති 47. අජ්ඣත්තං රූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති, පරිත්තානි සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. 48. අජ්ඣත්තං රූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති, අප්පමාණානි සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි;තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති .49. අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති, පරිත්තානි සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි; තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. 50. අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. 51. අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති නීලානි නීලවණ්ණානි නීලනිදස්සනානි නීලනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. 52. අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති පීතානි පීතවණ්ණානි පීතනිදස්සනානි පීතනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. 53. අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති ලොහිතකානි ලොහිතකවණ්ණානි ලොහිතකනිදස්සනානි ලොහිතකනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. 54. අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති ඔදාතානි ඔදාතවණ්ණානි ඔදාතනිදස්සනානි ඔදාතනිභාසානි,

---

38. **උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣඞ්ගං**-උපෙක්ෂා සම්බොධ්‍යඞ්ගය;-39. **සම්මාදිට්ඨිං**-සම්‍යග්දෘෂ්ටිය; 40. **සම්මාසංකප්පං**-සම්‍යග්සංකල්පය;- 41 **සම්මාවාචං**-සම්‍යග් වචනය:- 42. **සම්මාකම්මන්තං**- සම්‍යග්කර්මාන්තය;- 43. **සම්මා ආජීවං**-සම්‍යග්ආජීවය;- 44. **සම්මාවායාමං**-සම්‍යග්ව්‍යායාමය;-45. **සම්මාසතිං**- සම්‍යග්ස්මෘතිය;- 46. **සම්මාසමාධිං**-සම්‍යග්සමාධිය; -පෙ- 47. **අජ්ඣත්තං**- තමා සතන්හි; **රූපසඤ්ඤී**-රූපධ්‍යාන ඇත්තේ හෙවත් රූපසංඥ ඇත්තේ; **බහිද්ධා**-බාහිර වූ; **පරිත්තානි**-ස්වල්පවූ; **සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි**-යහපත් අයහපත් වර්ණ ඇති; **රූපානි**- රූපයන්; **පස්සති**-දකී ද; **තානි**- ඒ රූපයන්; **අභිභුය්‍ය**- මැඩ; **ජානාමි**-දනිමි; **පස්සාමි**+ **ඉති**-දකිමියි; **එවං**-මෙසේ; **සඤ්ඤී හොති**-සංඥ ඇත්තේ වේ ද; -පෙ- 48. **අප්පමාණානි**- අප්‍රමාණ වූ හෙවත් මහත් වූ; -පෙ-

51. **අජ්ඣත්තං**-තමාසතන්හි; **අරූපසඤ්ඤී**- අරූපධ්‍යාන ඇත්තේ හෙවත් අරූපසංඥ ඇත්තේ;**බහිද්ධා**-බාහිර වූ;**නීලානි**-නිල් වූ;**නීලවණ්ණානි**-නිල් වූ වර්ණ ඇති; **නීලනිදස්සනානි**-නිල් වූ දැකුම් ඇති; **නීලනිභාසානි**-නීලප්‍රභා ඇති-පෙ-52. **පීතානි**-පීත වූ හෙවත් රන්වන් වූ; **පීතවණ්ණානි**-රන්වන් පැහැ ඇති; **පීත**

තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. 55. රූපී රූපානි පස්සති. 56 අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති. 57. සුභන්තෙව අධිමුත්තො හොති. 58. සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිඝසඤ්ඤානං අත්ථඞ්ගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තො ආකාසොති ආකාසානඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. 59 සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කම්ම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. 60. සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කම්ම නත්ථි කිඤ්චීති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. 61 සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. 62. සබ්බසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතික්කම්මසඤ්ඤාවෙදයිත නිරොධං උපසම්පජ්ජ විහරති.

63. පඨවිකසිණං භාවෙති. 64. ආපොකසිණං භාවෙති. 65. තෙජොකසිණං භාවෙති 66. වායොකසිණං භාවෙති. 67. නීලකසිණං භාවෙති. 68. පීතකසිණං භාවෙති 69. ලොහිතකසිණං භාවෙති. 70. ඔදාතකසිණං භාවෙති 71. ආකාසකසිණං භාවෙති.

නිදස්සනානි-රන්වන් දැකුම් ඇති; **පීතනිභාසානි**-රන්වන් ප්‍රභා ඇති-පෙ-53. **ලොහිතකානි**-ලෙහෙවන් වූ; **ලොහිතකවණ්ණානි**-ලෙහෙවන් පැහැඇති; **ලොහිතකනිදස්සනානි**-ලෙහෙවන් දැකුම් ඇති; **ලොහිතකනිභාසානි**- ලෙහෙවන් ප්‍රභා ඇති; -පෙ-54. **ඔදාතානි**-සුදු වූ; **ඔදාතවණ්ණානි**-සුදුපැහැ ඇති; **ඔදාතනිදස්සනානි**-සුදු වූ දැකුම් ඇති; **ඔදාතනිභාසානි**-සුදු වූ ප්‍රභාඇති;-පෙ-55. **රූපී**-රූපධ්‍යාන ඇත්තේ;-පෙ-(56. අර්ථ පෙරසේමැයි.)57. **සුභං + ඉති + එව**-සුභයයි කියා ම; **අධිමුත්තො හොති**-නිශ්චය ඇත්තේ වේ ද-58. **සබ්බසො**-සර්වප්‍රකාරයෙන්; **රූපසඤ්ඤානං**-රූපසංඥාවන්; **සමතික්කමා**- ඉක්මවීමෙන්; **පටිඝසඤ්ඤානං**-ප්‍රතිඝසංඥාවන් - **අත්ථඞ්ගමා** නැසීමෙන්; **නානත්තසඤ්ඤානං**- නොයෙක් සංඥාවන්; **අමනසිකාරා** මෙනෙහි නොකිරීමෙන්; **අනන්තො ආකාසො + ඉති**-ආකාශය අනන්තය යි (භාවනා කොට); **ආකාසානඤ්චායතනං**-ආකාසානඤ්චායතන සමවතට; **උපසම්පජ්ජ**-පැමිණ; **විහරති**-වාසය කෙරෙයි ද;-පෙ-59. **අනන්තං විඤ්ඤාණං + ඉති**-විඥානය අනන්තය යි (භාවනා කොට);-පෙ- 60. **නත්ථි කිඤ්චි + ඉති**-කිසිවක් නැතැයි (භාවනා කොට); -පෙ- 62. **සඤ්ඤාවෙදයිත නිරොධං**- (සංඥාවෙදනාවන්ගේ නිරුද්ධබව ඇති) නිරොධසමවතට; **උපසම්පජ්ජ**-පැමිණ; **විහරති**-වාසය කෙරෙයි ද.

63. **පඨවිකසිණං**-පඨවිකසිණය; **භාවෙති**-වඩා ද; 64. **ආපොකසිණං**-ආපොකසිණය; 65. **තෙජොකසිණං**-තෙජොකසිණය

72. ආලොකකසිණං[1] භාවෙති. 73. අසුභසඤ්ඤං භාවෙති 74. මරණසඤ්ඤං භාවෙති. 75. ආහාරෙ පටිකූලසඤ්ඤං භාවෙති. 76. සබ්බලොකෙ අනභිරතසඤ්ඤං භාවෙති. 77. අනිච්ච සඤ්ඤං භාවෙති. 78. අනිච්චෙ දුක්ඛසඤ්ඤං භාවෙති. 79. දුක්ඛෙ අනත්ත සඤ්ඤං භාවෙති–80. පහාණසඤ්ඤං භාවෙති. 81. විරාගසඤ්ඤං භාවෙති. 82. නිරොධසඤ්ඤං භාවෙති. 83. අනිච්චසඤ්ඤං භාවෙති 84. අනත්තසඤ්ඤං භාවෙති. 85. මරණසඤ්ඤං භාවෙති. 86. ආහාරෙ පටිකූලසඤ්ඤං භාවෙති. 87. සබ්බලොකෙ අනභිරතසඤ්ඤං භාවෙති. 88. අට්ඨිකසඤ්ඤං භාවෙති. 89. පුලවක සඤ්ඤං භාවෙති. 90. විනීලකසඤ්ඤං භාවෙති. 91. විච්ඡිද්දක සඤ්ඤං භාවෙති. 92. උද්ධුමාතකසඤ්ඤං භාවෙති. 93. බුද්ධානුස්සතිං භාවෙති. 94. ධම්මානුස්සතිං භාවෙති. 95. සඞ්ඝානුස්සතිං භාවෙති. 96 සීලානුස්සතිං භාවෙති. 97. චාගානුස්සතිං භාවෙති. 98. දෙවතානුස්සතිං භාවෙති. 99. ආනාපානසතිං භාවෙති. 100. මරණසතිං භාවෙති. 101. කායගතාසතිං භාවෙති. 102. උපසමානුස්සතිං භාවෙති.

---

66. **වායොකසිණං**–වායොකසිණය;- 67. **නීලකසිණං**- නීලකසිණය;-68.**පීතකසිණං**-පීතකසිණය;-69.**ලොහිතකසිණං**-ලොහිත කසිණය;– 70. **ඔදාතකසිණං**– ඔදාතකසිණය;– 71. **ආකාසකසිණං**–ආකාසකසිණය–72. **ආලොකකසිණං**– ආලොකකසිණය; 73. **අසුභසඤ්ඤං**– අසුභය අරමුණුකොට උපදනා සංඥව;– 74. **මරණසඤ්ඤං**– මරණය අරමුණු කොට උපදනා සංඥව; 75. **ආහාරෙ**– ආහාරයෙහි; **පටිකූලසඤ්ඤං**– පිළිකුල්සංඥව; 76. **සබ්බලොකෙ** – සියලු උපාදානස්කන්ධ ලොකයෙහි; **අනභිරත සඤ්ඤං**– නො ඇලෙන සංඥව;- 77. **අනිච්චසඤ්ඤං**– අනිත්‍ය සංඥව;–78 **අනිච්චෙ**-අනිත්‍ය වූ දෙයෙහි; **දුක්ඛසඤ්ඤං**–දුක යන සංඥව;–79. **දුක්ඛෙ**–දුක් වූ දෙයෙහි; **අනත්තසඤ්ඤං**– අනාත්ම යන සංඥව;–80.**පහානසඤ්ඤං**–පඤ්චවිධ ප්‍රහාණය අරමුණුකොට උපදනා සංඥව; 81 **විරාගසඤ්ඤං**–පඤ්චවිධ විරාගය අරමුණු කොට උපදනා සංඥව;– 82. **නිරොධසඤ්ඤං**-සංස්කාරනිරොධය අරමුණු කොට උපදනා සංඥව;– 83. **අනිච්චසඤ්ඤං**– අනිත්‍ය සංඥව;–84. **අනත්තසඤ්ඤං**–අනාත්මසංඥව;–85. **මරණසඤ්ඤං**–මරණසංඥව;–86. **ආහාරෙ**–ආහාරයෙහි; **පටිකූලසඤ්ඤං**–පිළිකුල්සංඥව;–87.**සබ්බලොකෙ**-සියලු උපාදානස්කන්ධ ලොකයෙහි; **අනභිරතසඤ්ඤං**–නො ඇලෙන සංඥව;–88.**අට්ඨිකසඤ්ඤං**–ඇට

---

1. විඤ්ඤාණකසිණං.

103. පඨමජ්ඣානසහගතං සද්ධින්‍ද්‍රියං භාවෙති–104. විරියින්‍ද්‍රියං භාවෙති– 105. සතින්‍ද්‍රියං භාවෙති– 106. සමාධින්‍ද්‍රියං භාවෙති– 107. පඤ්ඤින්‍ද්‍රියං භාවෙති–108. සද්ධාබලං භාවෙති– 109. විරිය බලං භාවෙති–110. සතිබලං භාවෙති–111. සමාධිබලං භාවෙති– 112. පඤ්ඤාබලං භාවෙති. 113. දුතියජ්ඣානසහගතං –පෙ– 123. තතියජ්ඣානසහගතං–පෙ–133. චතුත්‍ථජ්ඣානසහගතං–පෙ– 143. මෙත්තාසහගතං–පෙ–153 කරුණාසහගතං –පෙ–163. මුදිතාසහගතං –පෙ– 173. උපෙක්ඛාසහගතං සද්ධින්‍ද්‍රියං භාවෙති– 174. විරියින්‍ද්‍රියං භාවෙති–175. සතින්‍ද්‍රියං භාවෙති–176. සමාධින්‍ද්‍රියං භාවෙති–177. පඤ්ඤින්‍ද්‍රියං භාවෙති–178. සද්ධාබලං භාවෙති– 179. විරියබලං භාවෙති–180. සතිබලං භාවෙති–181. සමාධිබලං භාවෙති- 182. පඤ්ඤාබලං භාවෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ භික්ඛු අරිත්තජ්ඣානො විහරති සත්‍ථුසාසනකරො ඔවාදපතිකරො අමොඝං රට්ඨපිණ්ඩං භුඤ්ජති. කො පන වාදො යෙ නං බහුලීකරොන්තීති.

වග්ගො සත්තවීසතිමො

---

1 – 28

1 යස්ස කස්සචි භික්ඛවෙ මහාසමුද්දො චෙතසා ඵුටො අන්තොගධා තස්ස කුන්නදියො යා කාචි සමුද්දඞ්ගමා, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යස්ස කස්සචි කායගතාසති භාවිතා බහුලීකතා අන්තොගධා තස්ස කුසලා ධම්මා යෙ කෙචි විජ්ජාභාගියා.

සැකිල්ල අරමුණුකොට උපදනා සංඥව;–89. **පුලවකසඤ්ඤං**– පණුවන් ඇති මළ සිරුර අරමුණුකොට උපදනා සංඥව;–90. **විනීලකසඤ්ඤං**-නිල්ව ගිය මළ සිරුර අරමුණුකොට උපදනාසංඥව;– 91. **විච්ඡිද්දකසඤ්ඤං**–වෙසෙසින් හටගත් සිදුරු ඇති මළ සිරුර අරමුණුකොට උපදනා සංඥව;–92. **උද්ධුමාතකසඤ්ඤං**–ඉදිමීගිය ශරීරය අරමුණුකොට උපදනා සංඥව;– **භාවෙති**–වඩා ද; –පෙ– (93 පටන් අනුස්සතිවලට අරුත් 23 වෙනි වර්ගයේ සූත්‍රයන්හි කී නයින් දතයුතු.

103. **පඨමජ්ඣානසහගතං**– ප්‍රථමධ්‍යානය සමග පැවැත්තා වූ; **සද්ධින්‍ද්‍රියං**–ශ්‍රද්ධෙන්ද්‍රිය; **භාවෙති**–වඩා ද;–පෙ–

මෙතැන් සිට අරුත් මේ වර්ගයෙහි 23 වැනි සූත්‍රය පටන් සූත්‍රයන්හි කී නයින් දතයුතු.

සත්විසිවෙනි වර්ගය සි.

2 ඒකධම්මො භික්ඛවෙ භාවිතො බහුලීකතො මහතො සංවෙගාය සංවත්තති. මහතො අත්ථාය සංවත්තති, මහතො යොගක්ඛෙමාය සංවත්තති, සතිසම්පජඤ්ඤාය සංවත්තති, ඤාණදස්සනපටිලාභාය සංවත්තති, දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති, විජ්ජාවිමුත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති. කතමො ඒකධම්මො? කාය

1—28.

1 **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **යස්ස කස්සචි**-යම්කිසිවක්හු විසින්; **මහාසමුද්දො**- මහාසමුද්‍රයතෙම; **චෙතසා**-සිතින්; **ඵුටො**-ස්පර්ශ කරන ලද්දේ වේ ද; **තස්ස** - ඔහට; **සමුද්දඞ්ගමා**-මුහුදට පැමිණෙන්නා වූ; **යා කාචි කුන්නදියො**-යම්කිසි කුඩා නදි කෙනෙක් ඇද්ද (ඔව්හු තුමූ); **අන්තොගධා**-ඇතුළත් වෙත්. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **එවමෙව ඛො**-එපරිද්දෙන් ම; **යස්සකස්සචි** - යම්කිසිවක්හු විසින්; **කායගතාසති**-කායගතාසති තොමෝ; **භාවිතා**-භාවනා වශයෙන් වඩන ලද්දී ද; **බහුලීකතා**- නැවත නැවත වඩන ලද්දී ද; **තස්ස**-ඔහට; **විජ්ජාභාගියා**-විද්‍යාකොට්ඨාසයෙහි වූ; **යෙ කෙචි කුසලා ධම්මා**- යම්කිසි කුශලධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද (ඔහු තුමූ); **අන්තොගධා**-ඇතුළත් වෙත් යයි වදාළසේක.

1 සංලක්ෂ්‍යය:-

"**චෙතසා ඵුටො**"-මෙහි දක් වූ ඵරණය ආපොධාතුඵරණය දිබ්බචක්ඛුඵරණය යි කියා දෙවැදෑරුම් වේ. එහි ආපොකසිණ සමාපත්තියට සමවැද ජලයෙන් පැතිරවීම ආපොඵරණ නම් වේ-ආලෝකය වඩා දිවැසින් සකලසමුද්‍රයාගේ දර්ශනය දිවැස පැතිරවීම නම් වේ. මේ ද්විවිධ ඵරණයෙන් ම මහාසමුද්‍රය පැතිර වූ කල්හි මුහුද කරා යන සියලු කුඩා නදීහු ඊට අන්තර්ගත ම වෙත්. 'යස්සකස්සචි' යනු කර්තෘර්ථයෙහි ෂෂ්ඨීවිභක්ති යි.

2 සංලක්ෂ්‍යය:-

"**විජ්ජාභාගියා**"-මෙහි සම්ප්‍රයොග වශයෙන් විද්‍යාව භජනය කරත්නුයි විජ්ජාභාගිය නම් වෙත්. විද්‍යාභාගයෙහි විද්‍යාකොට්ඨාසයෙහි පවතිත්නුයි හෝ විජ්ජාභාගිය නම් වෙත්. එහි විදර්ශනාඥානය මනොමයඍද්ධිඥානය ෂට් අභිඥාව යන මොහු අෂ්ටවිද්‍යා නම් වෙත්. පළමු අර්ථයෙන් ඒ අෂ්ට විද්‍යාව හා සම්ප්‍රයුක්ත වන ධර්මයෝ ද විජ්ජාභාගිය නම් වෙත්. පශ්චිමාර්ථයෙන් ඒ අෂ්ට විද්‍යාවන් අතුරෙන් යම්කිසි එක් විද්‍යාවක් විද්‍යා නම් වන්නීය. සෙසු ධර්මයෝ විජ්ජාභාගිය නම් වෙත්. මෙසේ විද්‍යාව ද විද්‍යාසම්ප්‍රයුක්ත ධර්මයෝ ද විජ්ජාභාගිය ධර්මහයි දතයුතු.

2 **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **ඒකධම්මො**-එක්ධර්මයෙක් තෙම; **භාවිතො**-භාවනා වශයෙන් වඩන ලද්දේ; **බහුලීකතො**-නැවත නැවත වඩනලද්දේ; **මහතො සංවෙගාය**-මහත් සංවේගය පිණිස;

ගතාසති. අයං ඛො භික්ඛවෙ එකධම්මො භාවිතො බහුලීකතො මහතො සංවෙගාය සංවත්තති, මහතො අත්ථාය සංවත්තති, මහතො යොගක්ඛෙමාය සංවත්තති, සතිසම්පජඤ්ඤාය සංවත්තති, ඤාණදස්සනපටිලාභාය සංවත්තති, දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති, විජ්ජාවිමුත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තතීති.~

3 එකධම්මෙ භික්ඛවෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ කායොපි පස්සම්භති, චිත්තම්පි පස්සම්භති, විතක්කවිචාරාපි වූපසම්මන්ති, කෙවලාපි විජ්ජාභාගියා ධම්මා භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡන්ති. කතමස්මිං එකධම්මෙ? කායගතාසතියා. ඉමස්මිං ඛො භික්ඛවෙ එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ කායොපි පස්සම්භති, චිත්තම්පි පස්සම්භති, විතක්කවිචාරාපි වූපසම්මන්ති, කෙවලාපි විජ්ජාභාගියා ධම්මා භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡන්ති~

සංවත්තති-පවතී; **මහතො අත්ථාය**-මහත් වූ අර්ථය පිණිස; **සංවත්තති**-පවතී; **මහතො යොගක්ඛෙමාය**-මහත් වූ යොගක්ෂේමය පිණිස, (හෙවත් නිර්වාණය පිණිස); **සංවත්තති**-පවතී. **සතිසම්පජඤ්ඤාය**- සිහිය හා ඥානය පිණිස;- **ඤාණදස්සනපටිලාභාය**- දිව්‍යචක්ෂුරභිඥානයාගේ ලැබීම පිණිස;- **දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය**- ඉහාත්ම සැපවිහරණය පිණිස;- **විජ්ජාවිමුත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය**- මාර්ගප්‍රඥාව හා තත් සම්ප්‍රයුක්ත සෙසු ධර්මයන්ගේ ඵලය සාක්ෂාත් කිරීම පිණිස (හෙවත් අර්හත්වය පිණිස);-**කතමො එකධම්මො?**- කවර එක ධර්මයෙක් ද යත්? **කායගතාසති** - කායගතාසති භාවනාව වේ-පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය:-

“**විජ්ජාවිමුත්ති ඵලසච්ඡිකිරියාය**”-මෙහි දැක් වූ විජ්ජාව නම් මාර්ගප්‍රඥාව යි. විමුක්ති නම් ඒ හා සම්ප්‍රයුක්ත වන සෙසු ධර්මයෝ යි. ඔවුන්ගේ ඵලය නම් අර්හත් ඵලය යි. ඒ අර්හත් ඵලයාගේ ප්‍රත්‍යක්ෂ කිරීම පිණිස යන අර්ථ යි.

3 -පෙ- **එකධම්මෙ** - එක්ධර්මයක්; **භාවිතෙ** -භාවනා වශයෙන් වැඩූ කල්හි; **බහුලීකතෙ**-නැවත නැවත පුරුදු කළ කල්හි; **කායො + අපි** - නාමකාය හා කරජකාය ද; **පස්සම්භති**-සංසිඳේ; **චිත්තං + අපි**-සිත ද; **පස්සම්භති**- සංසිඳේ; **විතක්කවිචාරා + අපි**- විතර්කවිචාරයෝ ද; **වූපසම්මන්ති**-සංසිඳෙත්; **විජ්ජාභාගියා**-විද්‍යා කොට්ඨාසයෙහි වූ; **කෙවලා + අපි ධම්මා** - සියලු ධර්මයෝ ද; **භාවනා**-වැඩීමෙන්; **පාරිපූරිං**- සම්පූර්ණ බවට; **ගච්ඡන්ති**-පැමිණෙත්; **කතමස්මිං එකධම්මෙ?**-කවර එක ධර්මයක් වැඩූ කල්හි ද යත්? **කායගතාසතියා**- කායගතාසති කර්මස්ථානයගේ ය;-පෙ-

4 එකධම්මෙ භික්ඛවෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පහීයන්ති. කතමස්මිං එකධම්මෙ? කායගතාසතියා. ඉමස්මිං ඛො භික්ඛවෙ එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පහීයන්ති.

5 එකධම්මෙ භික්ඛවෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති, කතමස්මිං එකධම්මෙ? කායගතාසතියා. ඉමස්මිං ඛො භික්ඛවෙ එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති.

6 එකධම්මෙ භික්ඛවෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අවිජ්ජා පහීයති විජ්ජා උප්පජ්ජති, අස්මිමානො පහීයති, අනුසයා සමුග්ඝාතං ගච්ඡන්ති, සඤ්ඤොජනා පහීයන්ති. කතමස්මිං එකධම්මෙ? කායගතාසතියා. ඉමස්මිං ඛො භික්ඛවෙ එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අවිජ්ජා පහීයති, විජ්ජා උප්පජ්ජති, අස්මිමානො පහීයති, අනුසයා සමුග්ඝාතං ගච්ඡන්ති, සඤ්ඤොජනා පහීයන්ති.

7 එකධම්මො භික්ඛවෙ භාවිතො බහුලීකතො පඤ්ඤාපභෙදාය සංවත්තති, අනුපාදා පරිනිබ්බාණාය සංවත්තති. කතමො එකධම්මො? කායගතාසති. අයං ඛො භික්ඛවෙ එකධම්මො භාවිතො බහුලීකතො පඤ්ඤාපභෙදාය සංවත්තති, අනුපාදා පරිනිබ්බාණාය සංවත්තති.

---

4 -පෙ- **අනුප්පන්නා ච+එව**- නූපන්නාවූ ද; **අකුසලා ධම්මා**- අකුශල ධර්මයෝ; **නුප්පජ්ජන්ති**- නූපදිත්; **උප්පන්නා ච**- උපන්නා වූ ද; **අකුසලා ධම්මා**- අකුසල ධර්මයෝ; **පහීයන්ති**- ප්‍රහීණ වෙත්;-පෙ-

5 මෙහි අරුත් ඉහත කී නයින් දතයුතු.

6 -පෙ- **අවිජ්ජා**- (දුඃඛ ආදි අටතැන්හි නො දැනීම් සඞ්ඛ්‍යාත) අවිඥානතොමෝ; **පහීයති**- ප්‍රහීණ වෙයි. **විජ්ජා**-අහිත් මාර්ගඥාන විඥානතොමෝ; **උප්පජ්ජති**- උපදී; **අස්මිමානො**- නවවිධ මානය තෙම; **පහීයති**- ප්‍රහීණ වේ; **අනුසයා**-රාගාදී අනුශය ධර්මයෝ; **සමුග්ඝාතං**-මුලොච්ඡින්නබවට; **ගච්ඡන්ති**-යෙත්; **සං+යොජනා**-කාමරාගාදි දශවිධ සංයෝජන ධර්මයෝ; **පහීයන්ති**- ප්‍රහීණ වෙත්;-පෙ-

8 එකධම්මෙ භික්ඛවෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනෙකධාතු පටිවෙධො හොති, නානාධාතු පටිවෙධො හොති, අනෙකධාතු පටිසම්භිදා හොති. කතමස්මිං එකධම්මෙ? කායගතාසතියා. ඉමස්මිං ඛො භික්ඛවෙ එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනෙක ධාතු පටිවෙධො හොති, නානාධාතු පටිවෙධො හොති, අනෙක ධාතු පටිසම්භිදා හොති.

9 එකධම්මො භික්ඛවෙ භාවිතො බහුලීකතො සොතා පත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති, සකදාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති, අනාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති, අරහත්තඵල සච්ඡිකිරියාය සංවත්තති. කතමො එකධම්මො? කායගතාසති. අයං ඛො භික්ඛවෙ එකධම්මො භාවිතො බහුලීකතො සොතා පත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති, සකදාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති, අනාගාමි ඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති, අරහත්තඵල සච්ඡිකිරියාය සංවත්තති.

10 එකධම්මො භික්ඛවෙ භාවිතො බහුලීකතො පඤ්ඤාපටි ලාභාය සංවත්තති, පඤ්ඤාවුද්ධියා සංවත්තති, පඤ්ඤාවෙපුල්ලාය සංවත්තති, මහාපඤ්ඤතාය සංවත්තති, පුථුපඤ්ඤතාය සංවත්තති,

---

7 -පෙ- **පඤ්ඤාපභෙදාය**- ප්‍රඥාවගේ ප්‍රභෙදය පිණිස; **සංවත්තති**-පවතී; **අනුපාදාපරිනිබ්බානාය**- අප්‍රවෘත්තිපරිනිර්වාණය පිණිස; -පෙ-

8 -පෙ- **අනෙකධාතුපටිවෙධො හොති**- චක්ඛු ධාතු රූප ධාතු ආදි අටළොස් ධාතූන්ගේ ලක්‍ෂණ ප්‍රතිවෙධය වේ; **නානාධාතුපටිවෙධො හොති**-ඒ අටළොස් ධාතූන්ගේ ම නානාස්වාභාව යෙන් ලක්‍ෂණ ප්‍රතිවෙධය වේ; **අනෙකධාතුපටිසම්භිදා හොති**- එම අටළොස් ධාතූන්ගේ ප්‍රභෙද ඥානය වේ-පෙ-

9 -පෙ-**සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය**- සෝවාන්ඵලයාගේ ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම පිණිස; **සංවත්තති**-පවතී; **සකදාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය**-සකෘදාගාමිඵලයාගේ ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම පිණිස;- **අනාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය**-අනාගාමිඵලයාගේ ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම පිණිස;- **අරහත්තඵලසච්ඡිකිරියාය**-අර්හත්ඵලයාගේ ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම පිණිස;- **සංවත්තති**-පවතී;-පෙ-

10 -පෙ-**පඤ්ඤාපටිලාභාය**-චතුර් මාර්ගඥානාදි ප්‍රඥාවන්ගේ ප්‍රතිලාභය පිණිස; **සංවත්තති**-පවතී; **පඤ්ඤාවුද්ධියා**- ප්‍රඥාවගේ වැඩීම පිණිස;-**පඤ්ඤාවෙපුල්ලාය**- ප්‍රඥාවගේ විපුලබව පිණිස;-

විපුලපඤ්ඤතාය සංවත්තති, ගම්භීරපඤ්ඤතාය සංවත්තති, අසාමන්තපඤ්ඤතාය සංවත්තති, භූරිපඤ්ඤතාය සංවත්තති, පඤ්ඤාබාහුල්ලාය සංවත්තති, සීඝපඤ්ඤතාය සංවත්තති, ලහුපඤ්ඤතාය සංවත්තති, හාසුපඤ්ඤතාය සංවත්තති, ජවනපඤ්ඤතාය සංවත්තති, තික්ඛපඤ්ඤතාය සංවත්තති, නිබ්බෙධිකපඤ්ඤතාය සංවත්තති. කතමො එකධම්මො? කායගතාසති. අයං ඛො භික්ඛවෙ එකධම්මො භාවිතො බහුලීකතො පඤ්ඤාපටිලාභාය සංවත්තති, පඤ්ඤාවුඩ්ඪියා සංවත්තති, පඤ්ඤාවෙපුල්ලාය සංවත්තති, මහාපඤ්ඤතාය සංවත්තති, පුථුපඤ්ඤතාය සංවත්තති, විපුලපඤ්ඤතාය සංවත්තති, ගම්භීරපඤ්ඤතාය සංවත්තති, අසාමන්තපඤ්ඤතාය සංවත්තති, භූරිපඤ්ඤතාය සංවත්තති, පඤ්ඤාබාහුල්ලාය සංවත්තති, සීඝපඤ්ඤතාය සංවත්තති, ලහුපඤ්ඤතාය සංවත්තති, හාසුපඤ්ඤතාය සංවත්තති, ජවනපඤ්ඤතාය සංවත්තති, තික්ඛපඤ්ඤතාය සංවත්තති, නිබ්බෙධිකපඤ්ඤතාය සංවත්තති.

මහාපඤ්ඤතාය- මහත් ප්‍රඥ ඇති බව පිණිස;-**පුථුපඤ්ඤතාය**- නානාස්කන්ධාදි ධර්මයන්හි පවත්නා ඥනය පිණිස;-**විපුලපඤ්ඤතාය**-විපුලප්‍රඥ ඇති බව පිණිස;-**ගම්භීරපඤ්ඤතාය**-ගැඹුරු ප්‍රඥ ඇති බව පිණිස;-**අසාමන්තපඤ්ඤතාය**-අර්‍ථ ධර්‍ම නිරුක්ති ප්‍රතිභානයෙහි අභිභවනය නො කටහැකි ප්‍රඥ ඇති බව පිණිස;-**භූරිපඤ්ඤතාය**- රාගාදිය අභිභවනය කරන ප්‍රඥ ඇති බව පිණිස;-**පඤ්ඤාබාහුල්ලාය**-ප්‍රඥවගේ බාහුල්‍යය පිණිස;- **සීඝපඤ්ඤතාය**- වහවහා සීලාදිපරිපූරණය කරන්නා වූ ප්‍රඥ ඇති බව පිණිස -**ලහුපඤ්ඤතාය**-යුහුයුහු ව සීලාදීන් පරිපූරණය කරන්නා වූ ප්‍රඥ ඇති බව පිණිස;- **හාසුපඤ්ඤතාය**-තුෂ්ටිබහුල ප්‍රඥ ඇති බව පිණිස;-**ජවනපඤ්ඤතාය**-(රූපාදි පඤ්චස්කන්ධ ධර්මයන් අනිත්‍යාදි වශයෙන්) වහා දැනගන්නා ප්‍රඥ ඇති බව පිණිස;-**තික්ඛපඤ්ඤතාය**-තීක්ෂ්ණ ප්‍රඥ ඇති බව පිණිස;- **නිබ්බෙධිකපඤ්ඤතාය**- (සංස්කාරයන්හි කලකිරුණු ස්වභාව වූ) නිර්වේද බහුල ප්‍රඥ ඇති බව පිණිස;-පෙ-

1 සංලක්ෂ්‍යය:-

"පඤ්ඤාපටිලාභාය සංවත්තති"- මෙහි "පඤ්ඤාපටිලාභය" නම් සතර මාර්ගඥනය සතර ඵලඥනය සතර ප්‍රතිසම්භිදඥනය ෂට් අභිඥඥනය තෙසැත්තෑ සත්සැත්තෑ ඥනය යන මොහු වෙත්. මෙකී ඥනයන්ගේ ප්‍රතිලාභය-සම්ප්‍රාප්තිය-සාක්ෂාත් කරණය-ප්‍රඥප්‍රතිලාභ නම් වන්නේ යයි දතයුතු.

2 සංලක්ෂ්‍යය:-

"පුථුපඤ්ඤතාය සංවත්තති"-බොහෝ වූ නානා ස්කන්ධයන්හි ඥනය පවතීනුයි පුථුපඤ්ඤා නම් වේ. ඒ ප්‍රඥතොමෝ වනාහි නානාප්‍රකාර

11. අමතං තෙ භික්ඛවෙ න පරිභුඤ්ජන්ති යෙ කායගතාසතිං න පරිභුඤ්ජන්ති. 12. අමතං තෙ භික්ඛවෙ පරිභුඤ්ජන්ති යෙ කායගතාසතිං පරිභුඤ්ජන්ති. 13. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අපරිභුත්තං යෙසං කායගතාසති අපරිභුත්තා. 14. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ පරිභුත්තං යෙසං කායගතාසති පරිභුත්තා. 15. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ පරිහීනං යෙසං කායගතාසති පරිහීනා. 16. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ

ධාතු ආයතන ප්‍රතීත්‍යසමුත්පාද ශූන්‍යතානුපලභ්‍යමාන අර්ථ ධර්ම නිරුක්ති ප්‍රතිභාන සීල සමාධි ප්‍රඥාවිමුක්ති විමුක්තිඥානදර්ශන ඨානාඨාන විහාර සමාපත්ති ආර්‍ය්‍යසත්‍ය සතිපට්ඨාන සම්‍යක් ප්‍රධාන ඍද්ධිපාද ඉන්ද්‍රිය බල බොධ්‍යඞ්ග ආර්‍ය්‍ය මාර්ග ශ්‍රාමණ්‍යඵල අභිඥා යන මේ ධර්මයන් විෂයයෙහි පවත්නා හෙයින් පුථු පඤ්ඤා නම් වන්නී යයි දතයුතු.

3 සංලක්ෂ්‍යය:-

“භූරිපඤ්ඤතාය සංවත්තන්ති”– රාගය මැඩපවත්වන ලද්දේ නුයි. භූරිප්‍රඥා නම් වේ. ඕ වනාහි ද්වේෂය, මෝහය, ක්‍රෝධය, උපනාහය, මකුබවය, යුගග්‍රාහය, ඊර්ෂ්‍යාවය, මාත්සර්‍ය්‍යය, මායාවය, සඨබවය, තදබවය, සාරම්භය, මානය, අතිමානය, මදය, ප්‍රමාදය, සියලු දුසිරිත්ය, සියලු අභිසංස්කාරය, සියලු භවගාමි කර්මය, යන මොවුන් මැඩ පවත්වානුයි භූරිපඤ්ඤා නම් වේ.

4 සංලක්ෂ්‍යය:-

“නිබ්බෙධිකපඤ්ඤතාය සංවත්තන්ති”–සියලු සංස්කාරයන් කෙරෙහි කළකිරේනුයි නිර්වේධික ප්‍රඥා නම් වේ. මේ ශාසනයෙහි යම්කිසිවෙක් සියලු සංස්කාරයන් කෙරෙහි උද්වේග බහුලකොට ඇත්තේ උත්‍රාසන බහුලකොට ඇත්තේ සංස්කාරයන්ගේ විනිවිද නොගිය විරූ ප්‍රදලිත නොවූ විරූ ලොභස්කන්ධය ද්වෙෂස්කන්ධය මොහස්කන්ධය යනාදිය හා සියලු භවගාමි කර්මයන් ද විනිවිද ප්‍රදලනය කෙරේ ද ඕ වනාහි නිර්වේධික ප්‍රඥා නම් වන්නීය.

11. **යෙ**– යම් කෙනෙක් තුමූ; **කායගතාසතිං**– කායගතා සති භාවනාව; **න පරිභුඤ්ජන්ති**– පරිභොග නො කෙරෙද් ද හෙවත් නො වඩද් ද; **තෙ**– ඔහු තුමූ; **අමතං**– නිර්වාණාමෘතය; **න පරිභුඤ්ජන්ති**– පරිභොග නො කෙරෙත් යයි (වදළසේක). –පෙ– 12. **යෙ**-යම් කෙනෙක් තුමූ; **කායගතාසතිං**–කායගතාසති භාවනාව; **පරිභුඤ්ජන්ති**– පරභොග කෙරෙද් ද හෙවත් වඩද් ද; **තෙ**– ඔහු තුමූ; **අමතං**– නිර්වාණාමෘතය; **පරිභුඤ්ජන්ති**– පරිභොග කෙරෙත් යයි (වදළසේක) –පෙ–13. **යෙසං**–යම් කෙනකුන් විසින්; **කායගතාසති**– කායගතාසති භාවනාව; **අපරිභුත්තං**- භාවනාවශයෙන් පරිභොග නො කරන ලද්දී ද; **තෙසං**– ඔවුන් විසින්; **අමතං**– නිර්වාණාමෘතය; **අපරිභුත්තං**– පරිභොග නො කරන ලද්දේ ය. –පෙ– 14. **පරිභුත්තා**-භාවනාවශයෙන් පරිභොග කරන ලද්දී ද; –පෙ– **පරිභුත්තං**– පරිභොග කරන ලද්දේ ය.

අපරිහීනං යෙසං කායගතාසති අපරිහිනා. 17. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ විරද්ධං යෙසං කායගතාසති විරද්ධා. 18. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ ආරද්ධං යෙසං කායගතාසති ආරද්ධා. 19. අමතං තෙ භික්ඛවෙ පමාදිංසු යෙ කායගතාසතිං පමාදිංසු. 20. අමතං තෙ භික්ඛවෙ නප්පමාදිංසු යෙ කායගතාසතිං නප්පමාදිංසු. 21. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ පම්මුට්ඨං යෙසං කායගතාසති පම්මුට්ඨා. 22. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අපම්මුට්ඨං යෙසං කායගතාසති අපම්මුට්ඨා. 23. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අනාසෙවිතං යෙසං කායගතාසති අනාසෙවිතා. 24. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ ආසෙවිතං යෙසං කායගතාසති ආසෙවිතා. 25. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අභාවිතං යෙසං කායගතාසති අභාවිතා. 26. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ භාවිතං යෙසං කායගතාසති භාවිතා. 27. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අබහුලීකතං යෙසං කායගතාසති අබහුලීකතා. 28. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ බහුලීකතං යෙසං කායගතාසති බහුලීකතා. 29. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අනභිඤ්ඤාතං යෙසං කායගතාසති අනභිඤ්ඤාතා. 30. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාතං යෙසං කායගතාසති අභිඤ්ඤාතා. 31. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අපරිඤ්ඤාතං යෙසං කායගතාසති අපරිඤ්ඤාතා. 32. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ පරිඤ්ඤාතං යෙසං කායගතාසති පරිඤ්ඤාතා. 33. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අසච්ඡිකතං යෙසං කායගතාසති අසච්ඡිකතා. 34. අමතං තෙසං භික්ඛවෙ සච්ඡිකතං යෙසං කායගතාසති සච්ඡිකතාති.

වග්ගො අට්ඨවීසතිමො.

එකකනිපාතස්ස සුත්තසහස්සං සමත්තං.

-පෙ- 15. **පරිහීනා**- හැර දමන ලද්දී ද; -පෙ- 16. **අපරිහීනා**- හැර නො දමනලද්දී ද; 17. -පෙ- **විරද්ධා**- වරදවන ලද්දී ද; 18.-පෙ-**ආරද්ධා**- සම්පූර්ණ කරන ලද්දී ද; 19. -පෙ- **පමාදිංසු**- ප්‍රමාද වූවාහු ද; 20. -පෙ- **නප්පමාදිංසු**- ප්‍රමාද නො කළාහු ද; 21. -පෙ-**පම්මුට්ඨා**- සිහි නො කරන ලද්දී ද; 22.-පෙ- **අපම්මුට්ඨා**- සිහි කරන ලද්දී ද; 23. -පෙ- **අනාසෙවිතා**- සෙවනය නො කරන ලද්දී ද; 24.-පෙ-**ආසෙවිතා**-සෙවනය කරනලද්දී ද; 25, -පෙ- **අභාවිතා**- නො වඩන ලද්දී ද; 26. -පෙ- **භාවිතා**- වඩනලද්දී ද; 27.-පෙ-**අබහුලීකතා**- නැවත නැවත නො කරන ලද්දී ද; 28. -පෙ- **බහුලීකතා**- නැවත නැවත කරනලද්දී ද; 29. -පෙ- **අනභිඤ්ඤාතා**-විශිෂ්ටඥනයෙන් නො දන්නාලද්දී ද;

30.-පෙ-**අභිඤ්ඤාතා**-විශිෂ්ටඥානයෙන් දන්නාලද්දී ද; 31.-පෙ-**අපරිඤ්ඤාතා**-පිරිසිඳ නොදන්නාලද්දී ද; 32.-පෙ-**පරිඤ්ඤාතා**-පිරිසිඳ දන්නාලද්දී ද; 33.-පෙ-**අසච්ඡිකතා**- ප්‍රත්‍යක්‍ෂ නොකරන ලද්දී ද; 34.-පෙ- **සච්ඡිකතා**- ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරන ලද්දී ද; **තෙසං**- ඔවුන් විසින්; **අමතං**- නිර්‍වාණාමෘතය; **සච්ඡිකතං ඉති**- ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරන ලද්දේ යයි වදාළ සේක.

සංලක්‍ෂ්‍යය:-

"**අමතං තෙ භික්ඛවෙ න පරිභුඤ්ජන්ති**" මෙහි මරණ විරහිත නිර්‍වාණය පරිභොග නො කෙරෙත් යනු අර්‍ථයි. එසේ කල්හි නිර්‍වාණය ලොකොත්තර වන හෙයින් ද කායගතාසතිය ලෞකික වන හෙයින් ද කෙසේ නම් ඒ කායගතාසතිය පරිභොග නො කරන්නාහු අමෘතය නො වළඳන්නාහු ද? ඒ කායගතාසතිය වඩා ලැබියහැකි බැවින් කායගතාසතිය වඩන තැනැත්තේ අමෘතය ලබයි. නො වඩන තැනැත්තේ නො ලබන්නේයි. මෙසේ වදාළ හෙයින් මේ ක්‍රමයෙන් අන් සියලු තැන්හි ද අර්‍ථය දතයුත්තේ ය. **යෙසං**-**තෙසං**-යනාදි තන්හි කර්තෘර්‍ථයෙහි ෂෂ්ඨිවිභක්ති දතයුතු යි. එසේ ම අර්‍ථ දක්වනලදි.

අටවිසිවෙනි වග්ගය යි.

එකකනිපාතස්ස- එකකනිපාතයාගේ; **සුත්තසහස්සං**- සූත්‍ර දහස; **සමත්තං**- නිමවනලදි.

දුකනිපාතො.

2-1-1.

1. එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථ පිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ, තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමන්තෙසි භික්ඛවොති, භදන්තෙති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:-

ද්වෙමානි භික්ඛවෙ වජ්ජානි. කතමානි ද්වෙ? දිට්ඨධම්මිකඤ්ච වජ්ජං සම්පරායිකඤ්ච වජ්ජං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දිට්ඨධම්මිකං වජ්ජං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පස්සති චොරං ආගුචාරිං රාජානො ගහෙත්වා විවිධා කම්මකාරණා කාරෙන්තෙ: කසාහිපි තාළෙන්තෙ වෙත්තෙහිපි තාළෙන්තෙ අද්ධදණ්ඩකෙහිපි තාළෙන්තෙ හත්ථම්පි ඡින්දන්තෙ පාදම්පි ඡින්දන්තෙ හත්ථපාදම්පි ඡින්දන්තෙ කණ්ණම්පි ඡින්දන්තෙ නාසම්පි ඡින්දන්තෙ කණ්ණනාසම්පි

2-1-1.

1. **එකං සමයං**- එක්සමයෙක්හි - පෙ-මෙහි අරුත් එකක නිපාතයෙහි මුල් සූත්‍රයෙහි කී නයින් දතයුතු.

භික්ඛවෙ-මහණෙනි; **වජ්ජානි** - අපරාධයෝ; **ඉමානි** මෙ- මොහු දෙදෙනෙක් වෙත්. **කතමානි** මෙ? කවර දෙදෙනෙක්ද? යත්. **දිට්ඨධම්මිකං+ච වජ්ජං**- ඉහාත්මයෙහි විපාක වින්දයුතු අපරාධය ද; **සම්පරායිකං+ච වජ්ජං**- පරලොව විපාක වින්දයුතු අපරාධය ද (යන දෙකයි.) **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **දිට්ඨධම්මිකං වජ්ජං**-ඉහාත්මයෙහි විපාක වින්දයුතු වරද; **කතමං+ච**-කවරේ ද? **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **එකච්චො**- ඇතම් පුද්ගලයෙක් තෙම; **ආගුචාරිං**-අපරාධයෙහි හැසුරුණා වූ; **චොරං**- සොරහු; **ගහෙත්වා**- අල්වාගෙන; **විවිධා කම්මකාරණා**- නොයෙක් කම්කටුලු; **කාරෙන්තෙ**-කරවන්නා වූ; (කෙබඳු ද යත්?) **කසාහිපි තාළෙන්තෙ** - සැමිටියෙන් තළවන්නා වූ ද; **වෙත්තෙහිපි තාළෙන්තෙ**- වේවැලෙන් තළවන්නා වූ ද; **අද්ධදණ්ඩකෙහිපි තාළෙන්තෙ**- දෙරියන් පමණ මුගුරෙන් තළවන්නාවූ ද; **හත්ථම්පි ඡින්දන්තෙ**- අත සිඳින්නාවූ ද; **පාදම්පි ඡින්දන්තෙ**- පය සිඳින්නා වූ ද; **හත්ථපාදම්පි ඡින්දන්තෙ**- අත් පා දෙක ම සිඳින්නා වූ ද; **කණ්ණම්පි ඡින්දන්තෙ**- කන සිඳින්නාවූ ද; **නාසම්පි ඡින්දන්තෙ**-නාසය සිඳින්නාවූ ද; **කණ්ණනාසම්පි ඡින්දන්තෙ**-කන් නාසා දෙක ම සිඳින්නාවූ ද;

ඡින්දන්ති බිලඞ්ගථාලිකම්පි කරෙන්ති සඞ්ඛමුණ්ඩිකම්පි කරෙන්ති රාහුමුඛම්පි කරෙන්ති ජොතිමාලිකම්පි කරෙන්ති හත්ථපජ්ජොතිකම්පි කරොන්ති එරකවත්තිකම්පි කරොන්ති චීරකවාසිකම්පි කරොන්ති එණෙය්‍යකම්පි කරොන්ති බලිසමංසිකම්පි කරොන්ති කහාපණකම්පි කරොන්ති ඛාරාපතච්ඡිකම්පි කරොන්ති පලිඝපරිවත්තිකම්පි කරොන්ති පලාලපීඨකම්පි කරොන්ති තත්තෙනපි තෙලෙන ඔසිඤ්චන්ති සුනඛෙහිපි

බිලඞ්ගථාලිකම්පි- කරොන්ති- (හිස්කබල උගුළුවා රත් වූ ලොහොගුළි බහා කාඩි සැලක් මෙන් කරන) බිලඞ්ග ථාලිකා නම් කම්කටුල්ල කරන්නාවූ ද; **සඞ්ඛමුණ්ඩිකම්පි කරොන්ති-** (හිසකේ හා සම්හ හිසසම උගුළුවා, සකක් සේ මුඩු කරන) සඞ්ඛමුණ්ඩික නම් කම්කටුල්ල කරන්නාවූ ද; **රාහුමුඛම්පි කරොන්ති-**(මුඛය විවෘත කොට ඇතුළත පහන් දල්වන්නා වූ) රාහුමුඛ නම් කම්කටුල්ල කරන්නා වූ ද; **ජොතිමාලිකම්පි කරොන්ති-** (සකල ශරීරය තෙල්කඩින් වෙලා ගිනි දල්වන) ජොතිමාලික නම් කම්කටුල්ල කරන්නාවූ ද; **හත්ථපජ්ජොතිකම්පි කරොන්ති-** (අත තෙල් කඩින් වෙලා විලක්කුවක් මෙන් දල්වන්නා වූ) හත්ථපජ්ජොතික නම් කම්කටුල්ල කරන්නාවූ ද; **එරකවත්තිකම්පි කරොන්ති-** (ග්‍රීවයෙහි පටන් ගොප්ඇටය දක්වා සම්වැටිය කපා යොතින් බැඳ අදනා වූ) එරකවත්තික නම් කම්කටුල්ල කරන්නාවූ ද; **චීරකවාසිකම්පි කරොන්ති-** (ග්‍රීවය පටන් කටිය දක්වා ද කටිය පටන් ගොප්මස දක්වා ද සම උගුළුවා වැහැරි සිවුරක් සේ හදවන්නා වූ) චීරක වාසික නම් කම්කටුල්ල කරන්නාවූ ද; **එණෙය්‍යකම්පි කරොන්ති-** (දෙදණ දෙවැලම්වෙහි යවුල් ගසා හාත්පස ගිනි කරන්නා වූ) එණෙය්‍යක නම් කම්කටුල්ල කරන්නාවූ ද; **බලිසමංසිකම්පි කරොන්ති-** (උභතො මුඛ බිලියෙන් පැහර සම් මස් නහර උපුටන්නා වූ) බලිසමංසික නම් කම්කටුල්ල කරන්නාවූ ද; **කහාපණකම්පි කරොන්ති-** (සකල ශරීරය තියුණු වෑහැයෙන් කහවණු පමණට කපන්නා වූ) කහාපණක නම් කම්කටුල්ල කරන්නාවූ ද; **ඛාරාපතච්ඡිකම්පි කරොන්ති-** (ඒ ඒ තැන අවියෙන් පැහැර කාරම් ලවන්නා වූ) ඛාරාපතච්ඡික නම් කම්කටුල්ල කරන්නාවූ ද; **පලිඝපරිවත්තිකම්පි කරොන්ති-** (ඇලයෙකින් හොවා කන් සිදුරෙහි යවුල් ගසා දෙපා ගෙන සිසාරවන්නා වූ) පලිඝපරිවත්තික නම් කම්කටුල්ල කරන්නා වූ ද; **පලාලපීඨකම්පි කරොන්ති-** (සිවි සම නො සිඳෙන සේ

ඛාදපෙන්තෙ ජීවන්තමපි සූලෙ උත්තාසෙන්තෙ අසිනාපි සීසං ඡින්දන්තෙ. තස්ස එවං හොති:– යථාරූපානං ඛො පාපකානං කම්මානං හෙතු චොරං ආගුචාරිං රාජානො ගහෙත්වා විවිධා කම්මකාරණා කාරෙන්ති: කසාහිපි තාළෙන්ති -පෙ-අසිනාපි සීසං ඡින්දන්ති. අහං චෙව ඛො පන එවරූපං පාපං කම්මං කරෙය්‍යං මමම්පි රාජානො ගහෙත්වා එවරූපා විවිධා කම්මකාරණා කාරෙය්‍යුං: කසාහිපි තාළෙය්‍යුං —පෙ— අසිනාපි සීසං ඡින්දෙය්‍යුන්ති. සො දිට්ඨධම්මිකස්ස වජ්ජස්ස භීතො න පරෙසං පාභතං පලුම්පන්තො චරති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ දිට්ඨධම්මිකං වජ්ජං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ

දඟලින් ඇට සුනුකොට සිඳ පිදුරු මිටියක් සේ කරන්නාවූ) පලාල පීඨක නම් කම්කටුල්ල කරන්නාවූ ද; **තෙලෙනපි තෙලෙන ඔසිඤ්චන්තෙ**–උණු තෙල් වත්කරන්නාවූ ද; **සුනඛෙහිපි**- (කීප දිනක් නිරාහාර වූ කීත බල්ලන් ලවා; **ඛාදපෙන්තෙ**- කවන්නා වූ ද; **ජීවන්තම්පි**- ජීවත් වන්නාහු ම; **සූලෙ උත්තාසෙන්තෙ**- උල හිඳුවන්නාවූ ද; **අසිනාපි**- කඩුවෙනු ද; **සීසං ඡින්දන්තෙ**- හිස සිඳින්නාවූ ද; **රාජානො**-රජුන් හෝ රාජපුරුෂයන්; **පස්සති**-දක්නේ වේ ද; **තස්ස**– ඒ දඬුවම කළා වූ පුරුෂයාහට; **එවං හොති**- මෙබඳු සිතෙක් වේ. **යථාරූපානං**– යම්බඳු වූ; **පාපකානං කම්මානං හෙතු ඛො**– පාපකර්මයන් හේතු කොට ගෙන වනාහි; **රාජානො**– රජදරුවෝ නොහොත් රාජ පුරුෂයෝ; **ආගුචාරිං**– වරද කළා වූ; **චොරං**– සොරහු; **ගහෙත්වා**– අල්වාගෙන; **විවිධා කම්මකාරණා**– නොයෙක් කම් කටුලු; **කාරෙන්ති**–කරවද් ද; **කසාහිපි**– සැමිටියෙනු ද; **තාළෙන්ති**-තළවත්;–පෙ– **අසිනාපි**–කඩුවෙනුදු; **සීසං**–හිස; **ඡින්දන්ති**– සිඳිත්; **අහං ච+ එව ඛො පන**– මම ද වනාහි; **එවරූපං**– මෙබඳු වූ; **පාපං කම්මං**– පාපකර්මයන්; **කරෙය්‍යං**– කරන්නෙම් නම්; **මමම්පි**– මා ද; **රාජානො**– රජදරුවෝ නොහොත් රාජ පුරුෂයෝ; **ගහෙත්වා**–අල්වාගෙන; **එවරූපා**–මෙබඳු වූ; **විවිධා කම්මකාරණා**-නානාවිධ කම්කටුලු; **කාරෙය්‍යුං**–කරවන්නාහු ය; **කසාහිපි**– සැමිටියෙනු ද; **තාළෙය්‍යුං**- තළවන්නාහු ය; -පෙ– **අසිනාපි**– කඩුවෙනු ද; **සීසං**–හිස; **ඡින්දෙය්‍යුං ඉති**-සිඳින්නාහු ය කියා යි. **සො**– හෙතෙම; **දිට්ඨධම්මිකස්ස වජ්ජස්ස**– ඉහාත්ම යෙහි විපාක විඳියුතු වරදට; **භීතො**-බියවූයේ; **පරෙසං**– අනුන්ගේ; **පාභතං**– වස්තුව; **පලුම්පන්තො**– පැහැරගනිමින්; **න චරති**-නො හැසිරෙයි. **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **ඉදං**– මෙය;

සම්පරායිකං වජ්ජං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො ඉති පටිසංචික්ඛති:- කායදුච්චරිතස්ස ඛො පාපකො විපාකො අභිසම්පරායං, වචී දුච්චරිතස්ස ඛො පාපකො විපාකො අභිසම්පරායං, මනො දුච්චරිතස්ස ඛො පාපකො විපාකො අභිසම්පරායං. අහං චෙව ඛො පන කායෙන දුච්චරිතං චරෙය්‍යං වාචාය දුච්චරිතං චරෙය්‍යං මනසා දුච්චරිතං චරෙය්‍යං කිඤ්ච තං යාහං න කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍යන්ති. සො සම්පරායිකස්ස වජ්ජස්ස භීතො කාය දුච්චරිතං පහාය කාය සුචරිතං භාවෙති, වචීදුච්චරිතං පහාය වචීසුචරිතං භාවෙති, මනොදුච්චරිතං පහාය මනො සුචරිතං භාවෙති, සුද්ධං අත්තානං පරිහරති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ සම්පරායිකං වජ්ජං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ

දිට්ඨධම්මිකං වජ්ජං- ඉහාත්මයෙහි විපාක වින්දයුතු වරදය යි; **වුච්චති**-කියනු ලැබේ. **භික්ඛවෙ** මහණෙනි; **සම්පරායිකං වජ්ජං**- පරලොව විපාක වින්දයුතු වරද; **කතමං+ච**-කවරේ ද? **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **ඉධ**- මේ ලෝකයෙහි; **එකච්චො**- ඇතම් පුද්ගලයෙක් තෙම; **ඉති පටිසංචික්ඛති**- මෙසේ ප්‍රත්‍යවෙක්‍ෂා කෙරෙයි; (කෙසේ ද?) **කායදුච්චරිතස්ස ඛො**- කායදුශ්චරිත යාගේ වනාහි; **විපාකො**-විපාකය තෙම; **අභිසම්පරායං**-පර ලෙව්හි; **පාපකො**- ලාමක වන්නේ ය; **වචීදුච්චරිතස්ස ඛො**- වාග් දුශ්චරිතයාගේ වනාහි; -පෙ- **මනොදුච්චරිතස්ස ඛො**- මනොදුශ්චරිතයාගේ වනාහි; -පෙ- **අහං+ච+එව ඛො පන**- මම ද වනාහි; **කායෙන**-කයින්; **දුච්චරිතං චරෙය්‍යං**- දුශ්චරිත යෙහි හැසිරෙම් නම්;-පෙ-**යං**-යම් හෙයකින්; **අහං**-මම; **කායස්ස භෙදා**- කරජකායයාගේ භෙදයෙන්; **මරණා පරං**- මරණින් මත් තෙහි; **අපායං**-සැපයෙන් පහ වූ හෙයින් අපාය නම් වූ; **දුග්ගතිං**- දුකට පිහිට වන හෙයින් දුගීති නම් වූ; **විනිපාතං**- විවස ව පතිත වන හෙයින් විනිපාත නම් වූ; **නිරයං**- නරකයට; **න උප පජ්ජෙය්‍යං**- (ඉපදීම් වශයෙන්) නො පැමිණෙම් නම්; **තං**-ඒ කාර ණය; **කිං ඉති**-කවරේදැයි (කියායි;) **සො**-හෙතෙම; **සම්පරායිකස්ස වජ්ජස්ස**- පරලොව විපාක වින්දයුතු වරදට; **භීතො**- බිය වූයේ; **කායදුච්චරිතං පහාය**- කායදුශ්චරිතය හැර; **කායසුචරිතං**- කායසුචරිතය; **භාවෙති**- වඩයි; -පෙ- **සුද්ධං**- (එහෙයින්) පිරි සුදු වූ; **අත්තානං**- තමා; **පරිහරති**- පොෂණය කෙරෙයි; **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **ඉදං**- මෙය; **සම්පරායිකං වජ්ජං**- පරලොව විපාක වින්දයුතු වරදය යි; **වුච්චති**-කියනු ලැබේ.

වජ්ජානි. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං: දිට්ඨධම්මිකස්ස වජ්ජස්ස භායිස්සාම, සම්පරායිකස්ස වජ්ජස්ස භායිස්සාම වජ්ජභීරුනො භවිස්සාම වජ්ජභයදස්සාවිනොති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බං. වජ්ජභීරුනො භික්ඛවෙ වජ්ජභය දස්සාවිනො එතං පාටිකඞ්ඛං යං පරිමුච්චිස්සති සබ්බවජ්ජෙහීති.

භික්ඛවෙ-මහණෙනි; **ඉමානි ඛො** මේ-මොහු දෙදෙන වනාහි; **වජ්ජානි** - අපරාධයෝ වෙත්. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **තස්මා**- එහෙයින්; **ඉහ**- මෙහි; (නොහොත් **තස්මා**- එහෙයින්: **තිහ** යනු නිපාතමාත්‍ර යි.) **එවං**- මෙසේ; **සික්ඛිතබ්බං**- හික්මිය යුතුයි; (කෙසේ ද?) **දිට්ඨධම්මිකස්ස වජ්ජස්ස**- ඉහාත්මයෙහි විපාක වින්දයුතු වරදට; **භායිස්සාම**-බියවන්නෙමු; **සම්පරායිකස්ස වජ්ජස්ස**-පරලොව විපාක වින්දයුතු වරදට; **භායිස්සාම**-බියවන් නෙමු; **වජ්ජභීරුනො**- වරදට බියවනසුලු වූවාහු; **වජ්ජභය දස්සාවිනො**- වරදෙහි භය දක්නාසුලු වූවාහු; **භවිස්සාම ඉති**- වන්නෙමු යයි; **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **වො**-තොප විසින්; **එවං හි**- මෙසෙයින් ම; **සික්ඛිතබ්බං**-හික්මිය යුතුයි; **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **සබ්බවජ්ජෙහි**-සියලු වරදින්; **පරිමුච්චිස්සති** මිදෙන් නේ ය යන; **යං**- යමක් ඇද් ද; **එතං**- මේ ආනිසංස කාරණය; **වජ්ජභීරුනො**-වරදට බියවනසුලු වූ; **වජ්ජභයදස්සාවිනො**-වරදෙහි භය දක්නා සුලු වූ පුද්ගලයා විසින්; **පාටිකඞ්ඛං ඉති**- කැමතිවිය යුත්තේය යි වදාළසේක.

1 'සංලක්ෂය:-

කායදුච්චරිතං-මෙහි "කායදුශ්චරිතය" යනු **සතුන්** මැරීම ය, අන් සතු වස්තුව පැහැර ගැනීම ය, පරදාරසේවන ය යන තුන්වැදෑරුම් අකුශලය වේ. මෙය කායද්වාරය මුල්කොට සිදුවන හෙයින් කායදුශ්චරිත නම් වේ.

2 සංලක්ෂ්‍යය:-

කායසුචරිතං- "කායසුචරිතය" යනු ඒ අකුශලකර්මයට ප්‍රතිපක්ෂ වූ තුන්වැදෑරුම් කුශලකර්මය යි.

3 සංලක්ෂ්‍යය:-

වචීදුච්චරිතං-"වචීදුශ්චරිතය" යනු බොරු කීම, කේලාම් කීම, පරුෂ වචන කීම, සම්ඵප්‍රලාප කීම යන මේ සිව්වැදෑරුම් අකුශලය වේ. වාග්ද්වාරය මුල්කොට සිදුවන හෙයින් මීට වාග්දුශ්චරිත යයි කියනු ලැබේ.

4 සංලක්ෂ්‍යය:-

වචීසුචරිතං- "වචීසුචරිත" යනු ඒ වාග්දුශ්චරිතයට ප්‍රතිපක්ෂ වූ සිව්වැදෑරුම් කුශලකර්මය යි.

2. ද්වෙමානි භික්ඛවෙ පධානානි දුරභිසම්භවානි ලොකස්මිං. කතමානි ද්වෙ? යඤ්ච ගිහීනං අගාරමජ්ඣාවසතං චීවර-පිණ්ඩපාත-සෙනාසන-ගිලානපච්චය-භෙසජ්ජපරික්ඛාරානුප්පදානත්ථං පධානං, යඤ්ච අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතානං සබ්බූපධිපටිනිස්සග්ගත්ථං පධානං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පධානානි දුරභිසම්භවානි ලොකස්මිං. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං පධානානං යදිදං සබ්බූපධිපටිනිස්සග්ගත්ථං පධානං. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං:– සබ්බූපධිපටිනිස්සග්ගත්ථං පධානං පදහිස්සාමාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති.

---

5 සංලක්ෂ්‍යයි:–

මනොදුච්චරිතං– "මනොදුශ්චරිතය" නම් අභිධ්‍යා ව්‍යාපාද මිථ්‍යා දෘෂ්ටි යන තුන්වැදරුම් අකුශල කර්මය යි. මෙය ද මනස මුල්කොට සිදුවන හෙයින් මනොදුශ්චරිතය නම් වේ.

6 සංලක්ෂ්‍යයි:–

මනොසුචරිතං– "මනොසුචරිතය" නම් ඒ අකුශලයට ප්‍රතිපක්ෂ වූ තුන්වැදරුම් කුශලකර්මය වේ.

2. –පෙ- **ලොකස්මිං**– ලොකයෙහි; **ඉමානි මෙ පධානානි**– මේ වීර්‍ය්‍යයෝ දෙදෙන; **දුරභිසම්භවානි**–ලැබගත නොහැක්කාහුය. (නොහොත්) දුෂ්කර වන්නාහු ය. **කතමානි මෙ**–කවර දෙදෙනෙක් ද යත්? **අගාරං**– ගිහිගෙයි; **අජ්ඣාවසතං**–වාසය කරන්නා වූ; **ගිහීනං**–ගෘහස්ථයන්ගේ; **චීවර**–සිවුරු ය; **පිණ්ඩපාත**– පිණ්ඩපාත ය; **සෙනාසන**– සෙනසුන් ය; **ගිලානපච්චය භෙසජ්ජපරික්ඛාර**-ගිලන්පස බෙහෙත්පිරිකර යන චතුර්විධ ප්‍රත්‍යය; **අනුප්පදානත්ථං** (භික්ෂූන්ට) දෙනුපිණිස; **යං+ච පධානං**– යම් වීර්‍ය්‍යයෙක් ඇද් ද; **අගාරස්මා**–ගිහිගෙයින් නික්ම; **අනගාරියං**–අනගාරිය වූ පැවිද්දට, **පබ්බජිතානං** – පැමිණියවුන්ගේ හෙවත් ශාසනයෙහි පැවිදිවූවන්ගේ; **සබ්බූපධිපටිනිස්සග්ගත්ථං**– සියලු උපධි දුරලීම පිණිස හෙවත් නිර්වාණය පිණිස; **යං+ච පධානං**– (විදර්ශනාව හා ද මාර්ගය හා ද සහජාත වූ) යම් වීර්‍ය්‍යයෙක් ඇද් ද; යන මේ දෙක යි. -පෙ- **ඉමානි ඛො මෙ පධානානි**– මේ වීර්‍ය්‍යයෝ දෙදෙන වනාහි; **දුරභිසම්භවානි**– ලැබගත නො හැක්කාහු ය නොහොත් දුෂ්කර වන්නාහු යි; -පෙ- **ඉමෙසං ද්වින්නං පධානානං**–මේ දෙවැදෑරුම් වීර්‍ය්‍යයන් අතුරෙන්; **සබ්බූපධිපටිනිස්සග්ගත්ථං**– සියලු උපධි දුරලීම පිණිස හෙවත් නිර්වාණය පිණිස; **යදිදං පධානං**–

3. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා තපනීයා. කතමෙ ද්වෙ? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස කායදුච්චරිතං කතං හොති අකතං හොති කායසුචරිතං, වචීදුච්චරිතං කතං හොති අකතං හොති වචීසුචරිතං, මනො දුච්චරිතං කතං හොති අකතං හොති මනොසුචරිතං. සො කායදුච්චරිතම්මෙ කතන්ති තප්පති, අකතං මෙ කායසුචරිතන්ති තප්පති, වචීදුච්චරිතම්මෙ කතන්ති තප්පති, අකතම්මෙ වචීසුචරිතන්ති තප්පති, මනොදුච්චරිතම්මෙ කතන්ති තප්පති, අකතම්මෙ මනොසුචරිතන්ති තප්පති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මා තපනීයාති.

4. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා අතපනීයා. කතමෙ ද්වෙ? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස කායසුචරිතං කතං හොති අකතං

යම් මේ වීර්‍ය්‍යයෙක් ඇද් ද; **එතං**-මේ වීර්‍ය්‍යය තෙම; **අග්ගං**-අග්‍ර වේ. -පෙ- **තස්මා**- එහෙයින්; **ඉහ**-මෙහි; **එවං**- මෙසේ; **සික්ඛිතබ්බං**-හික්මිය යුතුයි; කෙසේ ද? **සබ්බූපධිපටිනිස්සග්ගාය**- සියලු උපධි දුරලීම පිණිස හෙවත් නිර්වාණය පිණිස; **පධානං**- වීර්‍ය්‍යය; **පදහිස්සාම ඉති**- කරන්නෙමු කියා යි;-පෙ-**වො**- තොප විසින්; **එවං හි**-මෙසේ ම; **සික්ඛිතබ්බං**-හික්මිය යුතුය යි වදළ සේක.

3. -පෙ- **ඉමෙ ද්වෙ ධම්මා**-මේ ධර්මයෝ දෙදෙන; **තපනීයා**- මෙලෝ පරලෝ දෙක්හි සන්තාප කරන්නාහු ය; **කතමෙ ද්වෙ**- කවර දෙදෙනෙක් ද? යත්. -පෙ- **ඉධ**- මේ ලෝකයෙහි; **එකච්චස්ස**-ඇතම් පුද්ගලයකු විසින්; **කායදුච්චරිතං** - ත්‍රිවිධ කාය දුශ්චරිතය; **කතං හොති**- කරනලද්දේ වේ ද; **කායසුචරිතං**-ත්‍රිවිධ කාය සුචරිතය; **අකතං හොති**-නො කරන ලද්දේ වේ ද; **වචීදුච්චරිතං**-චතුර්විධ වාග් දුශ්චරිතය; **කතං හොති**- කරනලද්දේ වේ ද; **වචීසුචරිතං**- චතුර්විධ වාක් සුචරිතය; **අකතං හොති**- නො කරන ලද්දේ වේ ද; **මනොදුච්චරිතං**- ත්‍රිවිධ මනොදුශ්චරිතය; **කතං හොති**- කරනලද්දේ වේ ද; **මනොසුචරිතං**- ත්‍රිවිධ මනොසුචරිතය; **අකතං හොති**- නො කරන ලද්දේ වේ ද. **සො**-හෙතෙම; **මෙ**-මා විසින්; **කායදුච්චරිතං**-ත්‍රිවිධ කාය දුශ්චරිතය; **කතං+ඉති**-කරන ලද්දේය යි; **තප්පති**- තැවේ; **මෙ**- මා විසින්; **කායසුචරිතං**- ත්‍රිවිධ කාය සුචරිතය; **අකතං+ඉති**-නො කරන ලද්දේය යි; **තප්පති**-තැවේ; -පෙ- **ඉමෙ ඛො ද්වෙ ධම්මා**- මේ දෙවදෑරුම් ධර්මයෝ; **තපනීයා ඉති**-මෙලෝ පරලෝ දෙක්හි සන්තාප කරන්නාහු වෙත් යයි වදළසේක.

හොති කායදුච්චරිතං, වචීසුචරිතං කතං හොති අකතං හොති වචීදුච්චරිතං, මනොසුචරිතං කතං හොති අකතං හොති මනොදුච්චරිතං. සො කායසුචරිතමෙව කතනති න තපපති අකතමෙව කායදුච්චරිතනති න තපපති, වචීසුචරිතමෙව කතනති න තපපති අකතමෙව වචීදුච්චරිතනති න තපපති, මනොසුචරිතමෙව කතනති න තපපති අකතමෙව මනොදුච්චරිතනති න තපපති. ඉමෙ බො භිකඛවෙ ද්වෙ ධමමා අතපනියාති—

5. ද්විනනාහං භිකඛවෙ ධමමානං උපඤඤාසිං: යා ච අසනතුටඨිතා කුසලෙසු ධමෙමසු යා ච අපපටිවානිතා පධානසමිං. අපපටිවානී සුදාහං භිකඛවෙ පදහාමි- කාමං තචො ච නහාරු ච අටඨි ච අවසිසසතු සරීරෙ උපසුසසතු මංසලොහිතං යං තං පුරිසථාමෙන පුරිසවිරියෙන පුරිසපරකකමෙන පතතබබං න තං අපාපුණිතවා විරියසස සණඨානං භවිසසතීති. තසස මයහං භිකඛවෙ අපපමාදාධිගතා බොධි, අපපමාදාධිගතො අනුතතරො

---

4. -පෙ- **ඉමෙ ද්වෙ ධමමා**- මේ ධර්මයෝ දෙදෙන; **අතපනියා**- මෙලෝපරලෝ දෙක්හි සන්තාප නො කරන්නාහු ය.-පෙ-

5. -පෙ- **අහං**- මම; **ද්විනනං ධමමානං**- ධර්මයන් දෙදෙනකුන්ගේ ගුණය; **උපඤඤාසිං**- පැමිණ දැනගතිමි; (ඒ කවර ධර්ම දෙදෙනකුන්ගේ ද? යත්.) **කුසලෙසු ධමෙමසු**- (ධ්‍යාන අවභාස නිමිත්ත මාත්‍ර වූ) කුශලධර්මයන්හි; **යා ච අසනතුටඨිතා**- යම් නො සතුටු බවෙක් ඇද් ද; **පධානසමිං**- වීර්‍ය්‍යකිරීමෙහි; **යා ච අපපටිවානිතා**- යම් නො පසුබට බවෙක් ඇද් ද යන මේ ධර්මයන් දෙදෙනාගේ ය; —පෙ— **අහං**- මම; **කාමං**- ඒකාන්තයෙන්; **සරීරෙ**- ශරීරයෙහි; **තචො ච**- සිවිය ද; **නහාරු ච**- නහර ද; **අටඨි ච**-ඇට ද; **අවසිසසතු**-ඉතිරි වේවා; **මංසලොහිතං**-මස් හා ලේ; **උපසුසසතු**- වියලේවා; **පුරිසථාමෙන**- පුරුෂයාගේ ඥාන ශක්තියෙන් ද; **පුරිසවිරියෙන**- පුරුෂයාගේ ඥානවීර්‍ය්‍යයෙන් ද; **පුරිසපරකකමෙන**- පුරුෂයාගේ ඥානපරාක්‍රමයෙන් ද; **යං තං**- යම් ඒ ගුණධර්මයකට; **පතතබබං**- පැමිණිය යුතු ද; **තං**- ඊට; **අපාපුණිතවා**- නො පැමිණ; **විරියසස**- වීර්‍ය්‍යයාගේ; **සණඨානං**- නැවැත්මෙක්; **න භවිසසති+ඉති**-නො වන්නේය යි; **අපපටිවානී**- නො පසුබස්නෙම්; **පදහාමි**- වීර්‍ය්‍ය කෙළෙමි. (සුදං යනු නිපාත මාත්‍රයි) -පෙ- **තසස මයහං**- ඒ මා විසින්; **බොධි**- සතරමාර්‍ග ඥානය හා සර්‍වඥතාඥානයයි කියනලද බොධි තොමෝ; **අපපමාද**-

යොගක්ඛෙමො.

තුම්හෙ චෙපි භික්ඛවෙ අප්පටිවානං පදහෙය්‍යාථ:- කාමං තචො ච න්හාරු ච අට්ඨි ච අවසිස්සතු සරිරෙ උපසුස්සතු මංසලොහිතං යන්තං පුරිසථාමෙන පුරිසවිරියෙන පුරිසපරක්කමෙන පත්තබ්බං න තං අපාපුණිත්වා විරියස්ස සණ්ඨානං භවිස්සතීති, තුම්හෙහපි භික්ඛවෙ න චිරස්සෙව යස්සත්ථාය කුලපුත්තා සම්මදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්ති තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සථ. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං:- අප්පටිවානං පදහිස්සාම:- කාමං තචො ච න්හාරු ච අට්ඨි ච අවසිස්සතු සරිරෙ උපසුස්සතු මංසලොහිතං යන්තං පුරිසථාමෙන පුරිසවිරියෙන පුරිසපරක්කමෙන පත්තබ්බං න තං අපාපුණිත්වා විරියස්ස සණ්ඨානං භවිස්සතීති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති—

අධිගතො-ස්මෘති අවිප්‍රවාස සඞ්ඛ්‍යාත අප්‍රමාදයෙන් ලබන ලද්දී ය; **අනුත්තරො**- උතුම් වූ; **යොගක්ඛෙමො**- අර්හත්ඵල නිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාත යොගක්ෂෙමය තෙම; **අප්පමාද- අධිගතො**- අප්‍රමාදයෙන් ලබන ලද්දේ ය.-පෙ-

වෙ-ඉදින්; **තුම්හෙ + අපි**- තෙපිදු; **කාමං**- ඒකාන්තයෙන්; **සරිරෙ**-ශරීරයෙහි; **තචො ච**-සිවිය ද-පෙ-**විරියස්ස**-වීර්‍ය්‍යයාගේ; **සණ්ඨානං**-නැවැත්මෙක් හෙවත් අත්හැරීමෙක්; **න භවිස්සති + ඉති**-නොවන්නේ යයි; **අප්පටිවානං**- නොපසු බට ව; **පදහෙය්‍යාථ**-වීර්‍ය්‍ය කරව් නම් -පෙ- **යස්ස + අත්ථාය**-යම් අර්හත් ඵලයක් සඳහා; **කුලපුත්තා**- කුලපුත්‍රයෝ; **සම්මා + එව** - මනාකොට ම; **අගාරස්මා**-ගිහිගෙයින් නික්ම; **අනගාරියං**-අනගාරිය වූ ප්‍රව්‍රජ්‍යාවට; **පබ්බජන්ති**-පැමිණෙද් ද; **තුම්හෙ + අපි**-තෙපිදු; **බ්‍රහ්මචරිය පරියොසානං**- බ්‍රහ්මචර්‍ය්‍යාවගේ අවසානයෙහි වූ; **තං + අනුත්තරං**-ඒ උතුම් අර්හත් ඵලය; **න චිරස්ස+එව**-නොබෝ කලකින් ම; **දිට්ඨ + එව ධම්මෙ**-ඉහාත්මභාවයෙහි ම; **සයං**-තෙමේ; **අභිඤ්ඤා**-විශිෂ්ට ඥානයෙන් දැන; **සච්ඡිකත්වා**-ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට; **උපසම්පජ්ජ**-පැමිණ; **විහරිස්සථ**- වාසය කරව්; -පෙ- (කෙසේ ද?) **කාමං**-ඒකාන්තයෙන්; **තචො ච**- සිවිය ද -පෙ- **අප්පටිවානං**- නො පසු බට ව; **පදහිස්සාම+ඉති**-වීර්‍ය්‍ය කරන්නෙමු යයි-පෙ-

1 සංලක්‍ෂ්‍යය:-

“යා ච අසන්තුට්ඨිතා කුසලෙසු ධම්මෙසු”- මෙහි කුශලධර්මයන්හි නො සතුටු බව නම් ධ්‍යානමාත්‍රයක් ලැබ, ඔභාසමාත්‍රයක් ලැබ එයින් තෘප්තියට නො පැමිණීම යි. යමෙක් එසේ තෘප්තියට පැමිණෙණි නම් ඔහුට මාර්ගඵලවලට පැමිණීය නො හැකි වේ.

6. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? යා ච සඤ්ඤොජනීයෙසු ධම්මෙසු අස්සාදානුපස්සිතා, යා ච සඤ්ඤොජනීයෙසු ධම්මෙසු නිබ්බිදානුපස්සිතා. සංයොජනීයෙසු භික්ඛවෙ ධම්මෙසු අස්සාදානුපස්සී විහරන්තො රාගං නප්පජහති දොසං නප්පජහති මොහං නප්පජහති. රාගං අප්පහාය දොසං අප්පහාය මොහං අප්පහාය න පරිමුච්චති ජාතියා ජරාය මරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි, න පරිමුච්චති දුක්ඛස්මාති වදාමි. සඤ්ඤොජනීයෙසු භික්ඛවෙ ධම්මෙසු නිබ්බිදානුපස්සී විහරන්තො රාගං පජහති දොසං පජහති මොහං පජහති. රාගං පහාය දොසං පහාය මොහං පහාය පරිමුච්චති ජාතියා ජරාය මරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි, පරිමුච්චති දුක්ඛස්මාති වදාමි. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති

---

6. -පෙ-**ඉමෙ ද්වෙ ධම්මා**–මේ ධර්මයෝ දෙදෙනෙක් වෙත්; **කතමෙ ද්වෙ?**– කවර දෙදෙනෙක් ද? යත්. **සඤ්ඤොජනීයෙසු**–දසසංයොජනයන්ට ප්‍රත්‍යය වූ; **ධම්මෙසු**– ත්‍රෛභූමක ධර්මයන් කෙරෙහි; **යා ච අස්සාදානුපස්සිතා**–යම් ආශ්වාද වශයෙන් දක්නා බවෙක් ඇද්ද; **සඤ්ඤොජනීයෙසු**–දසසංයෝජනයන්ට ප්‍රත්‍යය වූ; **ධම්මෙසු**–ත්‍රෛභූමක ධර්මයන් කෙරෙහි; **යා ච නිබ්බිදානුපස්සිතා**–යම් කලකිරීම් වශයෙන් දක්නා බවෙක් ඇද්ද (යන දෙක යි.) -පෙ-**සඤ්ඤොජනීයෙසු**-දසසංයෝජනයන්ට ප්‍රත්‍යය වූ; **ධම්මෙසු**-ත්‍රෛභූමක ධර්මයන් කෙරෙහි; **අස්සාදානුපස්සී**–ආශ්වාද වශයෙන් අනු ව දකිමින්; **විහරන්තො**– වාසය කරන්නා වූ පුද්ගලතෙම; **රාගං**–රාගය; **න+පජහති**– දුරු නො කෙරෙයි; **දොසං**–ද්වෙෂය; **න+පජහති**–දුරු නො කෙරෙයි; **මොහං**–මොහය; **න+පජහති**– දුරු නො කෙරෙයි; **රාගං**–රාගය; **අප්පහාය**– දුරු නො කොට; -පෙ-**ජාතියා**–ජාතිදුක්ඛයෙන් ද; **ජරාය**–ස්කන්ධපරිපාක සංඛ්‍යාත ජරාවෙන් ද; **මරණෙන**– ස්කන්ධයන්ගේ බිඳීම් සඞ්ඛ්‍යාත මරණයෙන් ද; **සොකෙහි**– ඇතුළත වියලීම් ලක්ෂණ වූ සොකයෙන් ද; **පරිදෙවෙහි**– ශොකනිඃශ්‍රිත විලාප කීම ලක්ෂණ කොට ඇති වැලපීමෙන් ද; **දුක්ඛෙහි**– කාය ප්‍රතිපීඩනය කරන්නා වූ දුක්ඛයෙන් ද; **දොමනස්සෙහි**–මනොවිඝාත ලක්ෂණ වූ දෞර්මනස්‍යයෙන් ද; **උපායාසෙහි**–බලවත් ආයාසයෙන් ද; **න පරිමුච්චති**–නො මිදෙයි; **දුක්ඛස්මා**–සියලු වෘත දුඃඛයෙන්; **න පරිමුච්චති+ඉති**–නො මිදේ යයි; **වදාමි**–කියමි.–පෙ–**නිබ්බිදානුපස්සී**–කලකිරීම් වශයෙන් අනු ව දකිමින්; **විහරන්තො**–වාසය කරන්නා වූ පුද්ගල තෙම;–පෙ–**ඉමෙ ඛො**–මොහු වනාහි; **ද්වෙ ධම්මා+ඉති**–ධර්මයෝ දෙදෙන වෙත් යයි වදාළසේක.

7. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා කණ්හා. කතමෙ ද්වෙ? අහිරිකඤ්ච අනොත්තප්පඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මා කණ්හාති.

8. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සුක්කා. කතමෙ ද්වෙ? හිරි ච ඔත්තප්පඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මා සුක්කාති.

9. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ සුක්කා ධම්මා ලොකං පාලෙන්ති. කතමෙ ද්වෙ? හිරි ච ඔත්තප්පඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සුක්කා ධම්මා ලොකං න පාලෙය්‍යුං නයිධ පඤ්ඤායෙථ මාතාති වා මාතුච්ඡාති වා මාතුලානීති වා ආචරියභරියාති වා ගරූනං දාරාති වා සම්භෙදං ලොකො අගමිස්ස, යථා අජෙළකා කුක්කුටසූකරා සොණසිගාලා. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ ඉමෙ ද්වෙ සුක්කා ධම්මා ලොකං පාලෙන්ති තස්මා පඤ්ඤායන්ති මාතාති වා මාතුච්ඡාති වා මාතුලානීති වා ආචරියභරියාති වා ගරූනං දාරාති වාති.

---

7. -පෙ- **කණ්හා**-සිත ප්‍රභාස්වර නොවන හෙයින් කෘෂ්ණ නම් වූ; **ඉමෙ ද්වෙ ධම්මා**-මේ ධර්මයෝ දෙදෙනෙක් වෙත්. **කතමෙ ද්වෙ?**- කවර දෙදෙනෙක් ද? යත්. **අහිරිකං+ච**-පාපයෙහි ලජ්ජා නැති බව ද; **අනොත්තප්පං+ච**-පාපයෙහි බිය නැති බව ද; (යන දෙකයි);-පෙ-**ඉමෙ ඛො**-මොහු දෙදෙන වනාහි; **කණ්හා ධම්මා+ඉති**-කෘෂ්ණ ධර්මයෝ වෙත් යයි වදාළසේක.

8. -පෙ-**සුක්කා**-සිත ප්‍රභාස්වර වන හෙයින් ශුක්ල නම් වූ; **ඉමෙ ද්වෙ ධම්මා**-මේ ධර්මයෝ දෙදෙනෙක් වෙත්. **කතමෙ ද්වෙ?**- කවර දෙදෙනෙක් ද? යත්. **හිරි ච**-පාපයෙහි ලජ්ජාව ද; **ඔත්තප්පං+ච**-පාපයෙහි බිය ද (යන දෙකයි);-පෙ-

9 -පෙ- **ලොකං**- සත්වලොකය; **පාලෙන්ති**- පාලනය කෙරෙත්.-පෙ-**ලොකං**-සත්වලොකය; **න පාලෙය්‍යුං**- පාලනය නො කරන්නාහු නම්; **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **මාතා+ඉති වා**-මව යයි කියා හෝ; **මාතුච්ඡා+ඉති වා**- කුඩාමව යයි කියා හෝ; **මාතුලානී+ඉති වා**-නැන්දණී යයි කියා හෝ; **ආචරියභරියා+ඉති වා**-ආචාර්‍ය්‍යයන්ගේ භාර්‍ය්‍යාව යයි කියා හෝ; **ගරූනං දාරා+ඉති වා**-ගරුකටයුත්තන්ගේ භාර්‍ය්‍යාව යයි කියා හෝ;**න පඤ්ඤායෙථ**-නො පැනෙන්නේ ය; **ලොකො**-ලොවැසිතෙම; **අජෙළකා**- එළුවන් හා තිරෙළුවෝ ද; **කුක්කුටසූකරා**-කුකුළන් හා හූරෝ ද; **සොණසිගාලා**-සුනඛයන් හා සිවල්ලු ද; **යථා**- යම්සේ පවත් නාහු නම් එපරිද්දෙන්; **සම්භෙදං**- සඞ්කරයට හෙවත් මර්‍ය්‍යාදා භෙදයට; **අගමිස්ස**- පැමිණෙන්නේ ය; -පෙ-**යස්මා ච ඛො**-යම්

10. ද්වෙමා භික්ඛවෙ වස්සූපනායිකා. කතමා ද්වෙ? පුරිමිකා ච පච්ඡිමිකා ච. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ වස්සූපනායිකාති.

වග්ගො පඨමො

වජ්ජා පධානා ද්වෙ තපනීයා
උපඤ්ඤතෙන පඤ්චමං
සංයොජනීයඤ්ච කණ්හං ච
සුක්කං චරියා වස්සූපනායිකෙන වග්ගො.

2-1-2.

1 ද්වෙමානි භික්ඛවෙ බලානි. කතමානි ද්වෙ? පටිසඞ්ඛානබලඤ්ච භාවනාබලඤ්ච. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ පටිසඞ්ඛානබලං?

හෙයකින් වනාහි -පෙ- **තස්මා**- එහෙයින් -පෙ- **පඤ්ඤායනති** + **ඉති**- පැනෙත් යයි වදාළසේක.

10. -පෙ- **වස්සූපනායිකා**- වස්එළඹීම්; **ඉමා** **මෙ**- මොහු දෙදෙනෙක් වෙත් -පෙ- **පුරිමිකා** **ච**- පෙරවස් එළඹීම ද; **පච්ඡිමිකා** **ච**-පසුවස් එළඹීමද(යන දෙකයි);-පෙ-**වස්සූපනායිකා+ඉති**- වස්එළඹීම් යයි වදාළසේක.

පළමුවෙනි වගීය යි.

වජ්ජා-වජ්ජසූත්‍රය ද;**පධානා**-පධානසූත්‍රය ද; **මෙ** **තපනීයා**- තපනීය සූත්‍රදෙක ද; **පඤ්චමං**- පස්වැනි වූ; **උපඤ්ඤතෙන**- උපඤ්ඤාත සූත්‍රය සමඟ; **සංයොජනීයඤ්ච**-සංයොජනීය සූත්‍රය ද; **කණ්හං** **ච**-කණ්හසූත්‍රය ද; **සුක්කං**-සුක්කසූත්‍රය ද; **චරියා**-චරියා සූත්‍රය ද; **වස්සූපනායිකෙන**-වස්සූපනායිකසූත්‍රය ද යන මෙයින් **වග්ගො**-වගී වේ.

සංලක්ෂ්‍යය:-

මේ වනාහි මේ වගියෙහි සූත්‍ර සියල්ල පිළිවෙළින් එක්කොට යොදන ලද උද්දාන ගාථාව යි. ත්‍රිපිටකය කටපාඩමින් පවත්වා ගෙන ආ කාලයෙහි පාඩම ආරක්ෂාකර ගැනීම පිණිස මේ උද්දාන ගාථා ප්‍රයොජන විය.

2-1-2.

1 -පෙ-**බලානි**- අකම්පිය වූ ධර්මයෝ; **ඉමානි** **මෙ**- මොහු දෙදෙනෙක් වෙත්; -පෙ- **පටිසඞ්ඛානබලං**+ච- ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා බලය ද; **භාවනාබලං**+ච- භාවනා බලය ද (යන දෙක යි) -පෙ- **පටිසඞ්ඛානබලං**-ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා බලය; **කතමං**+ච-කවරේ ද?-පෙ-

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො ඉති පටිසංචික්ඛති:-කායදුච්චරිතස්ස ඛො පාපකො විපාකො දිට්ඨෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායඤ්ච, වචීදුච්චරිතස්ස-පෙ-, මනොදුච්චරිතස්ස පාපකො විපාකො දිට්ඨෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායඤ්චාති. සො ඉති පටිසංඛාය කායදුච්චරිතං පහාය කායසුචරිතං භාවෙති. වචී-පෙ-. මනොදුච්චරිතං පහාය මනොසුචරිතං භාවෙති. සුද්ධං අත්තානං පරිහරති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ පටිසඞ්ඛානබලං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ භාවනාබලං? තත්‍ර භික්ඛවෙ යදිදං භාවනාබලං සෙඛමෙතං බලං. සෙඛං හි සො භික්ඛවෙ බලං ආගම්ම රාගං පජහති දොසං පජහති මොහං පජහති. රාගං පහාය දොසං පහාය මොහං පහාය යං අකුසලං තං න කරොති; යං පාපං තං න සෙවති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ භාවනාබලං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ බලානීති.

ඉධ-මේ ලොකයෙහි; **එකච්චො**-ඇතම් පුද්ගලයෙක් තෙම; **ඉති පටිසංචික්ඛති**- මෙසේ ප්‍රත්‍යවෙක්‍ෂා කෙරෙයි (කෙසේ ද?) **කායදුච්චරිතස්ස ඛො**- කායදුශ්චරිතයාගේ වනාහි; **විපාකො**- විපාකය තෙම; **දිට්ඨෙ+එව ධම්මෙ**-ඉහාත්මයෙහි ද; **අභිසම්පරායං+ච**-පරලෙව්හි ද; **පාපකො**- ලාමක වන්නේ ය; -පෙ- **අභිසම්පරායං+ච**-පරලෙව්හි ද; **පාපකො ඉති**-ලාමක වන්නේය යි; **සො**-හෙතෙම; **ඉති**-මෙසේ; **පටිසඞ්ඛාය**- ප්‍රත්‍යවෙක්‍ෂා කොට; **කායදුච්චරිතං**- කායදුශ්චරිතය; **පහාය**-හැර; **කායසුචරිතං**-කායසුචරිතය; **භාවෙති**-වඩයි;-පෙ-**සුද්ධං**- එහෙයින් පිරිසුදු වූ; **අත්තානං**-තමා; **පරිහරති**-පොෂණය කෙරෙයි; -පෙ- **ඉදං**-මෙය; **පටිසඞ්ඛානබලං**-ප්‍රත්‍යවෙක්‍ෂා බලය යි; **වුච්චති**-කියනු ලැබේ;-පෙ- **භාවනාබලං**- භාවනාබලය; **කතමං+ච**- කවරේ ද? -පෙ-**තත්‍ර**- ඒ බලයන් දෙදෙනා අතුරෙහි; **යදිදං**- යම් මේ; **භාවනාබලං**- භාවනාබලයෙක් ඇද්ද? **එතං බලං**- මේ බලය තෙම; **සෙඛං**- සප්තශෛක්‍ෂ පුද්ගලයන් සම්බන්ධ වූ ඥාන බලය වේ; -පෙ- **හි**- ඒ එසේ මැයි; **සො**-ඒ පුද්ගලතෙම; **සෙඛං බලං ආගම්ම**-ශෛක්‍ෂ පුද්ගලයන් පිළිබඳ වූ ඥානබලය නිසා; **රාගං**-රාගය; **පජහති**-දුරු කෙරෙයි; -පෙ- **මොහං**-මොහය; **පහාය**-දුරුකොට; **යං**-යමක්; **අකුසලං**-අකුසල් වේ ද; **තං**- එය; **න කරොති**- නො කෙරෙයි; **යං**-යමක්; **පාපං**- පව් වේ ද; **තං**- එය; **න සෙවති**- සේවනය නො කෙරෙයි;-පෙ-**ඉදං**- මෙය; **භාවනාබලං**-භාවනා බලය යි; **වුච්චති**-කියනු ලැබේ; -පෙ- **ඉමානි ඛො** මෙ-මොහු දෙදෙනා වනාහි; **බලානි ඉති**-බලයෝ වෙත් යයි වදාළසේක.

2. ද්වෙමානි භික්ඛවෙ බලානි. කතමානි ද්වෙ? පටිසඞ්ඛානබලඤ්ච භාවනාබලඤ්ච.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ පටිසඞ්ඛානබලං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො ඉති පටිසඤ්චික්ඛති:- කායදුච්චරිතස්ස ඛො පාපකො විපාකො දිට්ඨෙ චෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායඤ්ච, වචී-පෙ-, මනොදුච්චරිතස්ස පාපකො විපාකො දිට්ඨෙ චෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායඤ්චාති. සො ඉති පටිසඞ්ඛාය කායදුච්චරිතං පහාය කායසුචරිතං භාවෙති, වචී-පෙ-, මනොදුච්චරිතං පහාය මනොසුචරිතං භාවෙති. සුද්ධං අත්තානං පරිහරති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ පටිසඞ්ඛානබලං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ භාවනාබලං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සතිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං; ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති- විරියසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති- පීතිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති-පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති- සමාධිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති- උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති. විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ භාවනාබලං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ බලානීති.

---

2 -පෙ-ඉධ-මේ ශාසනයෙහි; **භික්ඛු**-මහණතෙම; **විවෙකනිස්සිතං**- තදඞ්ගසමුච්ඡෙදනිස්සරණ යන විවෙකත්‍රය ඇසුරු කළා වූ; **විරාගනිස්සිතං**- විරාගසඞ්ඛ්‍යාත මාර්ගය ඇසුරු කළා වූ; **නිරොධනිස්සිතං**-නිරොධසඞ්ඛ්‍යාත මාර්ගය ඇසුරු කළා වූ; **වොස්සග්ගපරිණාමිං**-දෙවැදෑරුම් කෙලෙසුන් දුරලීමට පිරිනමන්නා වූ; **සතිසම්බොජ්ඣඞ්ගං**- ස්මෘති සම්බොධ්‍යඞ්ගය; **භාවෙති**- වඩයි; මෙහි සෙසු අරුත් 76 වෙනි පිටෙන් දතයුතු යි.

1 සංලක්ෂ්‍යය:-

විවෙකනිස්සිතං සතිසම්බොජ්ඣඞ්ගං මෙහි විවෙකය වනාහි තදඞ්ගවිවෙකය විස්කම්භනවිවෙකය සමුච්ඡෙදවිවෙකය ප්‍රතිප්‍රශ්‍රබ්ධිවිවෙකය නිස්සරණවිවෙකය යි පස්වැදෑරුම් වේ. මෙහි තදඞ්ග සමුච්ඡෙද නිස්සරණ යන ත්‍රිවිධ විවෙකය ඇසුරු කළ ස්මෘතිසම්බොධ්‍යඞ්ගය ම අභිප්‍රෙත වුව ද ඇතම් ආචාර්ය්‍ය කෙනෙක් එය පඤ්චවිධ විවෙකය ම ඇසුරුකරන්නේය යි කියත්.

2 සංලක්ෂ්‍යය:-

වොස්සග්ගපරිණාමිං යනු පරිච්චාගවොස්සග්ගය පක්ඛන්දනවොස්සග්ගය යන දෙවැදෑරුම් කෙලෙසුන් දුරලීමට පිරිනමන්නා වූ යන අර්ථ යි. එහි පරිච්චාගවොස්සග්ගය නම් විදර්ශනාක්ෂණයෙහි තදඞ්ග වශයෙන් ද මාර්ගක්ෂණයෙහි සමුච්ඡෙද වශයෙන් ද ක්ලෙශප්‍රහාණය කිරීම වේ. පක්ඛන්දනවොස්සග්ගය නම් විදර්ශනාක්ෂණයෙහි ඊට නම්න භාවයෙන් ද මාර්ගක්ෂණයෙහි අරමුණු කිරීමෙන් ද නිර්වාණයට පැනීම වේ.

3 ද්වෙමානි භික්ඛවෙ බලානි. කතමානි ද්වෙ? පටිසඞ්ඛානබලඤ්ච භාවනාබලඤ්ච.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ පටිසඞ්ඛානබලං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො ඉතිපටිසංචික්ඛති:- කායදුච්චරිතස්ස ඛො පාපකො විපාකො දිට්ඨෙ චෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායඤ්ච, වචි-පෙ-, මනොදුච්චරිතස්ස ඛො පාපකො විපාකො දිට්ඨෙ චෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායඤ්චාති. සො ඉති පටිසඞ්ඛාය කායදුච්චරිතං පහාය කායසුචරිතං භාවෙති, වචී-පෙ-, මනොදුච්චරිතං පහාය මනොසුචරිතං භාවෙති. සුද්ධං අත්තානං පරිහරති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ පටිසඞ්ඛානබලං:

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ භාවනාබලං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විවිච්චෙව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතක්කං සවිචාරං විවෙකජං පීතිසුඛං පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති; විතක්කවිචාරානං වූපසමා අජ්ඣත්තං සම්පසාදනං චෙතසො එකොදිභාවං අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිජං පීතිසුඛං දුතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති; පීතියා ච විරාගා උපෙක්ඛකො ච විහරති සතො ච සම්පජානො සුඛඤ්ච කායෙන පටිසංවෙදෙති, යන්තං අරියා ආචික්ඛන්ති

---

3 -පෙ-ඉධ-මේ ශාසනයෙහි; **භික්ඛු**-මහණතෙම; **කාමෙහි**-වස්තුකාම ක්ලෙශකාමයන් කෙරෙන්; **විවිච්ච + එව**-වෙන් ව ම; **අකුසලෙහි ධම්මෙහි**-පඤ්චනීවරණ අකුශල ධර්මයන් කෙරෙන්; **විවිච්ච**-වෙන් ව ම; **සවිතක්කං**-විතර්ක සහිත වූ; **සවිචාරං**-විචාර සහිත වූ; **විවෙකජං**- විවෙකයෙන් හටගත්තා වූ; **පීතිසුඛං**-ප්‍රීතිය හා සැප ඇති; **පඨමජ්ඣානං**-ප්‍රථමධ්‍යාන කුශල චිත්තය; **උපසම්පජ්ජ**- තමා සතන්හි පමුණුවා නොහොත් තෙමේ ඊට පැමිණ; **විහරති**- වාසය කෙරේ ද; **විතක්කවිචාරානං**- විතර්ක විචාර දෙදෙනාගේ; **වූපසමා**- සන්හිඳීමෙන්; **අජ්ඣත්තං**-තමා සතන්හි; **සම්පසාදනං**-පැහැදීම කරන්නා වූ; **චෙතසො**-සිත පිළිබඳ වූ; **එකොදිභාවං**-එකඟ බව ඇති; **අවිතක්කං**-විතර්ක රහිත වූ;**අවිචාරං**-විචාර රහිත වූ;**සමාධිජං**-සමාධියෙන් හටගත්තා වූ; **පීතිසුඛං**-ප්‍රීතිය හා සැප ඇති; **දුතියජ්ඣානං**-ද්විතියධ්‍යානකුශල චිත්තය; **උපසම්පජ්ජ**-තමාසතන්හි පමුණුවා නොහොත් තෙමේ ඊට පැමිණ; **විහරති**- වාසය කෙරේ ද; **පීතියා ච විරාගා**- ප්‍රීතියෙන් ද වැලැක්මෙන්; **උපෙක්ඛකො ච** - උපේක්ෂක ද වූයේ; **සතො ච**-සිහි ඇත්තේ; **සම්පජානො**-මනා නුවණැත්තේ; **විහරති**-වාසය කෙරෙයි; **කායෙන**-නාමකායයෙන්; **සුඛං ච**-සැපය ද; **පටිසංවෙදෙති**-විඳින්නේ ය; **අරියා**-බුද්ධාදි ආර්‍ය්‍යයෝ; **යං තං**-යම් ඒ පුද්ගලයක්හු; **උපෙක්ඛකො**-මේ තෙම උපේක්ෂා ඇත්

උපෙක්ඛකො සතිමා සුඛවිහාරීති තතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති; සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බෙව සොමනස්සදොමනස්සානං අත්ථංගමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ භාවනාබලං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ බලානීති.

4 ද්වෙමා භික්ඛවෙ තථාගතස්ස ධම්මදෙසනා. කතමා ද්වෙ? සංඛිත්තෙන ච විත්ථාරෙන ච. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ තථාගතස්ස ධම්මදෙසනාති.

5 යස්මිං භික්ඛවෙ අධිකරණෙ ආපන්නො ච භික්ඛු චොදකො ච භික්ඛු න සාධුකං අත්තනාව අත්තානං පච්චවෙක්ඛන්ති, තස්සෙතං භික්ඛවෙ අධිකරණෙ පාටිකඞ්ඛං දීඝත්තාය ඛරත්තාය

තෙක; **සතිමා**-සිහි ඇත්තෙක; **සුඛවිහාරී + ඉති**- සැපවිහරණ ඇත්තෙකැයි කියා; **ආචික්ඛන්ති**-වණ්නා කෙරෙද් ද; **තතියජ්ඣානං**-ඒ තෘතීයධ්‍යාන කුශල චිත්තය; **උපසම්පජ්ජ**-තමා සතන්හි පමුණුවා නොහොත් තෙමේ ඊට පැමිණ; **විහරති**-වාසය කෙරේ ද; **සුඛස්ස ච පහානා**- සැපයාගේ ද ප්‍රහාණයෙන්; **දුක්ඛස්ස ච පහානා**-දුඃඛයාගේ ද ප්‍රහාණයෙන්; **පුබ්බෙ+එව**-පළමු කොට ම; **සොමනස්සදොමනස්සානං**- සොම්නස් දොම්නස් දෙදෙනාගේ; **අත්ථඞ්ගමා**- දුරුවීමෙන්; **අදුක්ඛං**- දුක් නො වූ; **අසුඛං**- සැප නො වූ; **උපෙක්ඛාසතිපාරිසුද්ධිං**-උපෙක්‍ෂාව හා සිහි පිරිසුදු බව ඇත්තා වූ; **චතුත්ථජ්ඣානං**- චතුර්ථධ්‍යාන කුශල චිත්තය; **උපසම්පජ්ජ**-තමාසතන්හි පමුණුවා නොහොත් තෙමේ ඊට පැමිණ; **විහරති**-වාසය කෙරේ ද;-පෙ-

4 -පෙ- **තථාගතස්ස**-තථාගතයන් වහන්සේගේ; **ධම්මදෙසනා**-ධර්මදෙශනාවෝ; **ඉමා ද්වෙ**-මොහු දෙදෙනෙක් වෙත්; **කතමා ද්වෙ?**-කවර දෙදෙනෙක් ද? යත්. **සංඛිත්තෙන ච**- සංක්‍ෂෙප වශයෙන් පැවති දෙසනාව ද; **විත්ථාරෙන ච**- විස්තර වශයෙන් පැවති දෙශනාව ද යන දෙක යි.-පෙ-

5 -පෙ-**යස්මිං අධිකරණෙ**-(විවාදාදි සතර අධිකරණයන් අතුරෙන්) යම්කිසි අධිකරණයෙක්හි; **ආපන්නො ච භික්ඛු**-ඇවතට අවන් මහණතෙමේ ද; **චොදකො ච භික්ඛු**-චොදක මහණ තෙමේ ද; **සාධුකං**-මනාකොට; **අත්තනා + එව**-තෙමේ ම; **අත්තානං**-තමා; **න පච්චවෙක්ඛන්ති**- ප්‍රත්‍යවෙක්‍ෂා නො කෙරෙද් ද; -පෙ-**තස්මිං අධිකරණෙ**-ඒ අධිකරණයෙහි; **දීඝත්තාය**-දීර්ඝකාලයක් පවත්නා බව පිණිස ද; **ඛරත්තාය**-රළු වචන පවත්නා බව

වාළත්තාය සංවත්තිස්සති, භික්ඛූ ච න ඵාසුං විහරිස්සන්ති.

යස්මිඤ්ච ඛො භික්ඛවෙ අධිකරණෙ ආපන්නො ච භික්ඛු චොදකො ච භික්ඛු සාධුකං අත්තනාව අත්තානං පච්චවෙක්ඛන්ති තසෙමතං භික්ඛවෙ අධිකරණෙ පාටිකඞ්ඛං න දීඝත්තාය ඛරත්තාය වාළත්තාය සංවත්තිස්සති, භික්ඛූ ච ඵාසුං විහරිස්සන්ති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ ආපන්නො භික්ඛු සාධුකං අත්තනාව අත්තානං පච්චවෙක්ඛති?

ඉධ භික්ඛවෙ ආපන්නො භික්ඛු ඉති පටිසංචික්ඛති:-අහං ඛො අකුසලං ආපන්නො කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන,තං මං සො භික්ඛු

පිණිස ද; **වාළත්තාය**-(පාණිප්‍රහරණාදි වශයෙන්) සාහසික බව පිණිස ද; **සංවත්තිස්සති**-පවත්නේ ය;**භික්ඛූ ච**-භික්ෂූහු ද; **ඵාසුං**-සැපසේ; **න විහරිස්සන්ති**-වාසය නො කරන්නාහු ය යන;**එතං**-මේ ආදීනවය;**පාටිකඞ්ඛං**-කැමති විය යුත්තේ ය හෙවත් අවශ්‍ය යෙන් වන්නේ ය; -පෙ- **යස්මිං ච ඛො අධිකරණෙ**- විවාදදි සතර අධිකරණයන් අතුරෙන් යම්කිසි අධිකරණයෙක්හි; **ආප න්නො ච භික්ඛු**- ඇවතට අවන් මහණ තෙමේ ද; **චොදකො ච භික්ඛු**-චොදක මහණ තෙමේ ද; **සාධුකං**-මනාකොට; **අත්තනා +එව**-තෙමේ ම; **අත්තානං**-තමා; **පච්චවෙක්ඛන්ති**-ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා කෙරෙද් ද; -පෙ- **තස්මිං අධිකරණෙ**- ඒ අධිකරණයෙහි; **දීඝ ත්තාය**-දීර්ඝකාලයක් පවත්නා බව පිණිස ද; -පෙ- **වාළත්තාය**- (පාණිප්‍රහරණාදි වශයෙන්) සාහසික බව පිණිස ද; **න සංවත්ති ස්සති**-නො පවත්නේ ය; **භික්ඛූ ච**-භික්ෂූහු ද; **ඵාසුං**-සැපසේ;**විහ රිස්සන්ති**-වාසය කරන්නාහු ය යන; **එතං**-මේ ආනිසංසය; **පාටි කඞ්ඛං**-කැමතිවිය යුක්තේ ය;-පෙ-

ආපන්නො භික්ඛු- ඇවතට අවන් මහණතෙම; **සාධුකං**-මනාකොට; **අත්තනා+එව**-තෙමේ ම; **අත්තානං**-තමා; **කථං +ච**-කෙසේ නම්; **පච්චවෙක්ඛති**-ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා කෙරේ ද?

-පෙ-**ඉධ**-මේ සාසනයෙහි; **ආපන්නො භික්ඛු**-ඇවතට අවන් මහණතෙම; **ඉති පටිසංචික්ඛති**- මෙසේ ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා කෙරෙයි. (කෙසේ ද?); **අහං ඛො**-මම වනාහි; **කායෙන**-කරජකායයෙන්; **කඤ්චි + එව දෙසං**-කිසියම් ලෙශමාත්‍ර වූ; **අකුසලං**- ඇවතකට; **ආපන්නො**-ඇවදුණෙමි; **සො භික්ඛු**-ඒ මහණතෙම; **කායෙන**-කරජකායයෙන්; **කඤ්චි + එව දෙසං**-කිසියම් ලෙශමාත්‍ර වූ; **අකු සලං**- ඇවතකට; **ආපජ්ජමානං**- අවදනා වූ; **තං මං**- ඒ මා;

අද්දස අකුසලං ආපජ්ජමානං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන,නො චෙ අහං අකුසලං ආපජ්ජෙය්‍යං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, න මං සො භික්ඛු පස්සෙය්‍ය අකුසලං ආපජ්ජමානං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, යස්මා ච ඛො අහං අකුසලං ආපන්නො කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන තස්මා මං සො භික්ඛු අද්දස අකුසලං ආපජ්ජමානං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, දිස්වා ච පන මං සො භික්ඛු අකුසලං ආපජ්ජමානං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන අනත්තමනො අහොසි, අනත්තමනො සමානො අනත්තමනවචනං මං සො භික්ඛු අවච, අනත්තමනවචනාහං තෙන භික්ඛුනා වුත්තො සමානො අනත්තමනො අහොසිං, අනත්තමනො සමානො පරෙසං අරොචෙසිං. ඉති මමෙව තත්‍ථ අච්චයො අච්චගමා සුඞ්කදායිකංව භණ්ඩස්මින්ති.

අද්දස–දුටුවේ ය. **චෙ**- ඉදින්; **අහං**–මම; **කායෙන**– කරජකාය යෙන්; **කඤ්චි + එව දෙසං**-කිසියම් ලෙශමාත්‍ර වූ; **අකුසලං**– ඇව තකට; **නො ආපජ්ජෙය්‍යං**- නො ඇවදුණෙම් නම්; **සො භික්ඛු**- ඒ මහණතෙම; **කායෙන**–කරජකායයෙන්; **කඤ්චි + එව දෙසං**– කිසියම් ලෙශමාත්‍ර වූ; **අකුසලං**–ඇවතකට; **ආපජ්ජමානං**– අවද නා වූ; **මං**–මා; **න පස්සෙය්‍ය**–නො දක්නේ ය; **යස්මා ච ඛො**–යම් හෙයකින් වනාහි; **අහං**–මම; **කායෙන**–කරජකායයෙන්; **කඤ්චි + එව දෙසං**– කිසියම් ලෙශමාත්‍ර වූ; **අකුසලං**– ඇවතකට; **ආපන්නො**– ඇවදුණෙම් ද; **තස්මා**– එහෙයින්; **සො භික්ඛු**– ඒ මහණතෙම; **කායෙන** - කරජකායයෙන්; **කඤ්චි + එව දෙසං**- කිසියම් ලෙශමාත්‍ර වූ; **අකුසලං**– ඇවතකට; **ආපජ්ජමානං**– අවද නා වූ; **මං**– මා; **අද්දස**- දුටුවේ ය; **සො භික්ඛු**- ඒ මහණතෙම; **කායෙන**– කරජකායයෙන්; **කඤ්චි + එව දෙසං**– කිසියම් ලෙශ මාත්‍ර වූ; **අකුසලං**- ඇවතකට; **ආපජ්ජමානං**- අවදනා වූ; **මං**- මා; **දිස්වා ච පන**–දැක ද වනාහි; **අනත්තමනො අහොසි**-නො සතුටු විය.

සො භික්ඛු–ඒ මහණතෙම; **අනත්තමනො සමානො**– නො සතුටු වූයේ; **මං**– මට; **අනත්තමනවචනං**– නොසතුටු තෙපුල්; **අවච**–කීයේ ය; **අහං**–මම; **තෙන භික්ඛුනා**–ඒ මහණහු විසින්; **අනත්තමනවචනං**–නො සතුටු තෙපුල්;**වුත්තො සමානො**–කියන ලදුයෙම්; **අනත්තමනො අහොසිං**–නො සතුටු වූයෙම්; **අනත්ත මනො සමානො**–නො සතුටු වූයෙම්;**පරෙසං**–අන්‍යයන්ට; **ආරො චෙසිං**–සැලකෙළෙම්; **ඉති**–මෙසෙයින්; **තත්‍ථ**–ඒ අධිකරණයෙහි; **අච්චයො**– අපරාධයතෙම; **මං + එව**– මා ම; **අති + අගමා**–ඉක්ම ගියේ ය හෙවත් මැඩගෙන ගියේ ය; (කවරක්හු මෙන් ද?)

එවං ඛො භික්ඛවෙ ආපන්නො භික්ඛු සාධුකං අත්තනාව අත්තානං පච්චවෙක්ඛති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ චොදකො භික්ඛු සාධුකං අත්තනාව අත්තානං පච්චවෙක්ඛති?

ඉධ භික්ඛවෙ චොදකො භික්ඛු ඉති පටිසඤ්චික්ඛති:- අයං ඛො භික්ඛු අකුසලං ආපන්නො කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, නාහං ඉමං භික්ඛුං අද්දසං අකුසලං ආපජ්ජමානං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, නො චෙ අයං භික්ඛු අකුසලං ආපජ්ජෙය්‍ය කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, නාහං ඉමං භික්ඛුං පස්සෙය්‍යං අකුසලං ආපජ්ජමානං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන. යස්මා ච ඛො අයං භික්ඛු අකුසලං ආපන්නො කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන තස්මා අහං ඉමං භික්ඛුං අද්දසං අකුසලං ආපජ්ජමානං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, දිස්වා ච පනාහං ඉමං භික්ඛුං අකුසලං ආපජ්ජමානං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන අනත්තමනො අහොසිං, අනත්තමනො සමානො අනත්තමනවචනාහං ඉමං භික්ඛුං අවචං, අනත්තමනවචනායං භික්ඛු මයා වුත්තො සමානො අනත්තමනො අහොසි, අනත්තමනො සමානො පරෙසං ආරොචෙසි. ඉති මමෙව තත්‍ථ අච්චයො අච්චගමා සුඞ්කදායිකංව භණ්ඩස්මින්ති. එවං ඛො භික්ඛවෙ චොදකො භික්ඛු සාධුකං අත්තනාව අත්තානං පච්චවෙක්ඛති.

භණ්ඩස්මිං-(සුංකස්ථානය ඉක්මවා ගෙන ගිය) භාණ්ඩය නිමිති කොට; **සුඞ්කදායිකං + ඉව**- සුඞ්කම් දෙන්නහු මැඩපවත්වා ගිය දෝෂය මෙනි. -පෙ- **එවං ඛො**- මෙසේ වනාහි; **ආපන්නො භික්ඛු**- ඇවතට අවන් මහණතෙම; **සාධුකං**- මනාකොට; **අත්තනා + එව**-තෙමේ ම; **අත්තානං**-තමා; **පච්චවෙක්ඛති**-ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා කෙරෙයි.

-පෙ-**ඉධ**-මේ ශාසනයෙහි;**චොදකො භික්ඛු**-චොදක මහණ තෙම; **ඉති පටිසඤ්චික්ඛති**- මෙසේ ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා කෙරෙයි. **අයං ඛො භික්ඛු**-මේ මහණ තෙම වනාහි; **කායෙන**- කරජකායයෙන් -පෙ- **ආපන්නො**-ඇවදුණේ ය; **අහං**-මම; -පෙ- **ආපජ්ජමානං**- අවදනා වූ; **නං ඉමං භික්ඛුං**-ඒ මේ මහණ; **අද්දසං**-දුටුවෙමි; **චෙ**-ඉදින්; **අයං භික්ඛු**- මේ මහණතෙම; -පෙ- **නො ආපජ්ජෙය්‍ය**- නො ඇවදුණේ නම්-පෙ-**න පස්සෙය්‍යං**-නො දක්නෙමි. **යස්මා ච ඛො**-යම්හෙයකින් වනාහි-පෙ-**ඉමං භික්ඛුං**-මේ මහණ; **අද්දසං**- දුටුවෙම් ද. -පෙ-**අනත්තමනො අහොසිං**- නො සතුටු වූයෙමි; **අනත්තමනො සමානො**- නො සතුටු වූයේ ම; **අහං**- මම ; **ඉමං**

යස්මිං භික්ඛවෙ අධිකරණෙ ආපන්නො ච භික්ඛු චොදකො ච භික්ඛු න සාධුකං අත්තනාව අත්තානං පච්චවෙක්ඛන්ති තසෙමතං භික්ඛවෙ අධිකරණෙ පාටිකඞ්ඛං දීඝත්තාය ඛරත්තාය වාළත්තාය සංවත්තිස්සති, භික්ඛූ ච න ඵාසුං විහරිස්සන්ති.

යස්මිං ච ඛො භික්ඛවෙ අධිකරණෙ ආපන්නො ච භික්ඛු චොදකො ච භික්ඛු සාධුකං අත්තනාව අත්තානං පච්චවෙක්ඛන්ති තසෙමතං භික්ඛවෙ අධිකරණෙ පාටිකඞ්ඛං න දීඝත්තාය ඛරත්තාය වාළත්තාය සංවත්තිස්සති, භික්ඛූ ච ඵාසුං විහරිස්සන්තීති.

6 අථ ඛො අඤ්ඤතරො බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා භගවතා සද්ධිං සම්මොදි, සම්මොදනීයං කථං සාරණීයං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදවොච:-

කො නු ඛො භො ගොතම හෙතු කො පච්චයො යෙන මිධෙකච්චෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්තීති?

භික්ඛුං-මේ මහණහට; **අනත්තමනවචනං**- නො සතුටු තෙපුල්; **අවචං**- කියෙමි; -පෙ- **භික්ඛූ ච**- භික්ෂූහු ද; **ඵාසුං**- සැපසේ; **විහරිස්සන්ති + ඉති**-වාසය කරන්නාහු යයි වදාළසේක.

6 **අථ ඛො**-ඉක්බිත්තෙන් වනාහි;**අඤ්ඤතරො බ්‍රාහ්මණො**-(නාමගොත්‍රයෙන් අප්‍රසිද්ධ වූ) එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙක් තෙම; **භගවා**-භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; **යෙන**-යම් තැනෙක්හි ද; **තෙන**-එතන්හි; **උපසඞ්කමි**- එළඹියේ ය; **උපසඞ්කමිත්වා**- එළඹ; **භගවතා සද්ධිං**- භග්‍යවතුන් වහන්සේ හා සමග; **සම්මොදි**- සතුටු වූයේ ය; **සම්මොදනීයං**- සතුටු වියයුතු වූ; **සාරණීයං**- නැවත නැවත සිහිකටයුතු වූ; **කථං**- පිළිසඳර කථාවක්; **වීතිසාරෙත්වා**-කොට නිමවා; **එකමන්තං**- එකත්පසෙක; **නිසීදි**- හුන්නේ ය; **එකමන්තං**- එකත්පසෙක; -පෙ-

1 සංලක්ෂ්‍යය:—

'අත්තනාව අත්තානං'-මෙහි අත්තනා යනු ප්‍රථමාර්‍ථයෙහි තෘතීයා විභක්ති යි.

භො ගොතම-භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; **යෙන**- යමක් හේතුකොට ගෙන; **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **එකච්චෙ සත්තා**-සමහර සත්ත්ව කෙනෙක්; **කායස්ස භෙදා**- කරජකායයාගේ භෙදයෙන්; **මරණා පරං**-මරණින් මත්තෙහි; **අපායං**- සැපයෙන් පහ වූ හෙයින් අපාය නම් වූ; **දුග්ගතිං**- දුකට පිහිට හෙයින්

අධම්මචරියා විසමචරියා හෙතු බො බ්‍රාහ්මණ එවමිධෙකච්චෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්තීති.

කො පන භො ගොතම හෙතු කො පච්චයො යෙනමිධෙකාචෙච සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්තීති.

ධම්මචරියා සමචරියා හෙතු බො බ්‍රාහ්මණ එවමිධෙකචෙච සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්තීති. අභික්කන්තං භො ගොතම අභික්කන්තං භො ගොතම, සෙය්‍යථාපි භො ගොතම නික්කුජ්ජිතං වා උක්කුජ්ජෙය්‍ය

දුර්ගති නම් වූ; **විනිපාතං**– විවස ව පතිත වන හෙයින් විනිපාත නම් වූ; **නිරයං**– නරකයට; **උපපජ්ජන්ති**– (ඉපදීම් වශයෙන්) පැමිණෙද් ද; **කො නු බො හෙතු**– ඒ හෙතු කවරේ ද? **කො පච්චයො+ඉති**– ඒ ප්‍රත්‍යය කවරේ දැයි විචාළේ ය.

බ්‍රාහ්මණ–බ්‍රාහ්මණය; **අධම්මචරියා විසමචරියා හෙතු බො**– අධර්මචර්‍ය්‍යාවය යි කියන ලද විෂමචර්‍ය්‍යාව හේතුකොට ගෙන හෙවත් දශඅකුශල කර්මපථය හේතු කොට ගෙන වනාහි; **එවං**– මෙසේ; **ඉධ**– මේ ලොකයෙහි; **එකාචෙච සත්තා**– ඇතම් සත්ව කෙනෙක්; –පෙ–**උපපජ්ජන්ති+ඉති**–(ඉපදීම්වශයෙන්) පැමිණෙත් යයි වදාළසේක.

භො ගොතම– භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; **යෙන**– යමක් හේතුකොට ගෙන; –පෙ– **සුගතිං**–සැපයට පිහිට හෙයින් සුගති නම් වූ; **සග්ගං ලොකං**– ස්වර්ග ලොකයට; **උපපජ්ජන්ති**– (ඉපදීම් වශයෙන්) පැමිණෙද් ද; **කො නු බො හෙතු**-ඒ හේතු කවරේ ද? **කො පච්චයො**–ඒ ප්‍රත්‍යය කවරේ දැයි විචාළේ ය.

බ්‍රාහ්මණ– බ්‍රාහ්මණය; **ධම්මචරියා සමචරියා හෙතු බො**– ධර්මචර්‍ය්‍යාවය යි කියන ලද සමචර්‍ය්‍යාව හේතු කොට ගෙන හෙවත් දශකුශල කර්මපථය හේතුකොට ගෙන වනාහි; **එවං**- මෙසේ; –පෙ–. **භො ගොතම**– භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; **අභික්කන්තං**– (නුඹවහන්සේගේ ධර්මදෙශනාව) ඉතා යහපත; **භො ගොතම**–භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; **අභික්කන්තං**–(නුඹ වහන්සේගේ ධර්මදෙශනාව) ඉතා යහපත; **භො ගොතම**–භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; **සෙය්‍යථාපි**– යම්සේ; **නික්කුජ්ජිතං**– යටිකුරුකොට තබන ලද්දක්; **උක්කුජ්ජෙය්‍ය වා**–උඩුකුරු කොට තබන්නේ හෝ වේ ද; **පටිච්ඡන්නං**– තෘණපත්‍රාදියෙන් වසන

පටිච්ඡන්නං වා විවරෙය්‍ය මූළ්හස්ස වා මග්ගං ආචික්ඛෙය්‍ය අන්ධකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය චක්ඛුමන්තො රූපානි දක්ඛින්තීති, එවමෙව භොතා ගොතමෙන අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එසාහං භවන්තං ගොතමං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඞ්ඝඤ්ච. උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං සරණං ගතන්ති.

7 අථ ඛො ජාණුස්සොණි බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා භගවතා සද්ධිං සම්මොදි -පෙ-. එකමන්තං

ලද්දක්; **විවරෙය්‍ය වා**-විවෘත කරන්නේ හෝ වේ ද; **මූළ්හස්ස**-මංමුළා වූ එකකුට; **මග්ගං ආචික්ඛෙය්‍ය වා**-මාර්ගය කියන්නේ හෝ වේ ද; **චක්ඛුමන්තො**-ඇස් ඇත්තාහු; **රූපානි**- නීලපීතාදි රූපයන්; **දක්ඛින්ති + ඉති**-දකිත්ව යි; **අන්ධකාරෙ**-ඝනාන්ධකාරයෙහි; **තෙලපජ්ජොතං**-තෛලප්‍රදීපයක්; **ධාරෙය්‍ය වා**- ධරන්නේ හෝ වේ ද; **එවං+එව**- එපරිද්දෙන් ම; **භොතා ගොතමෙන**- භවත් ගෞතමයන් වහන්සේ විසින්; **අනෙකපරියායෙන**-නොයෙක් කාරණයෙන්; **ධම්මො**-ධර්මයතෙම; **පකාසිතො**- ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ ය; **එසො + අහං**- ඒ මම; **භවන්තං ගොතමං**- භවත් ගෞතමයන් වහන්සේ ද; **ධම්මං+ච** සපර්‍ය්‍යාප්තික-නවලොකොත්තර ධර්මය ද; **භික්ඛුසඞ්ඝං+ච**-භික්ෂු සඞ්ඝයා ද; **සරණං ගච්ඡාමි**- සරණය යි පිළිගනිමි; **භවං ගොතමො**- භවත් ගෞතමතෙම; **මං**- මා; **අජ්ජතග්ගෙ**- අද පටන්; **පාණුපෙතං**- දිවි කෙළවර කොට; **සරණං ගතං**-සරණ ගියාවූ; **උපාසකං**-උපාසකයෙකැයි; **ධාරෙතු+ඉති**-සිත්හි ලා ධරනසේක්වා යි සැලකෙළේ ය.

1 සංලක්ෂ්‍යය:-

“අභික්කන්තං භො ගොතම” යන මෙහි අභික්කන්ත ශබ්දය ක්ෂය සුන්දරඅභිරූප අබ්භනුමෝදන යන අර්ථයන්හි පවත්නේ නමුදු මෙහි අබ්භනුමොදනයෙහි ම වේ. එය වනාහි ප්‍රසාද වශයෙන් ද ප්‍රශංසා වශයෙන් ද දෙවරක් ම කියනලදි. එහි එක් “අභික්කන්ත” ශබ්දයෙකින් දෙශනාවට සතුනි කිරිම ද, එකකින් තමාගේ පැහැදීම ද ප්‍රකාශ කරන්නේ යයි දතයුතු.

2 සංලක්ෂ්‍යය:-

“භවන්තං ගොතමං සරණං ගච්ඡාමි”- මෙහි “ගච්ඡාමි” යනු ගමනාර්ථවාචී ‘ගමු’ ධාතුවෙන් සිද්ධ වූ ක්‍රියාවක් නමුදු භවත් ගෞතමයන් වහන්සේ සරණ යයි දනිමි භජනය කරමි, පර්‍ය්‍යුපාසනය කරමි. මෙසේ දනිමි අවබොධ කරමි යන මේ අර්ථ කියන ලද්දේ යයි දතයුතු. කුමක් හෙයින් ද? යම් ධාතු කෙනකුන්ගේ ගමනාර්ථය ඇත්තේ ද ඔවුන්ගේ බොධාර්ථය ද ලැබෙන හෙයිනි.

7 -පෙ-**ජාණුස්සොණි බ්‍රාහ්මණො**- ජාණුස්සොණි නම් බ්‍රාහ්මණතෙම; **භගවන්තං**- භාග්‍යවතුන් වහන්සේට; **එතං**-

නිසින්නො ඛො ජාණුස්සොණි බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතද වොච:-

කො නු ඛො භො ගොතම හෙතු කො පච්චයො යෙනම්ධෙකච්චෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්තීති?

කතත්තා ච බ්‍රාහ්මණ අකතත්තා ච එවම්ධෙකච්චෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්තීති.

කො පන භො ගොතම හෙතු කො පච්චයො යෙනම්ධෙකච්චෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්තීති?

කතත්තා ච බ්‍රාහ්මණ අකතත්තා ච එවම්ධෙකච්චෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්තීති.

න ඛො අහං ඉමස්ස භොතො ගොතමස්ස සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං අවිභත්තස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං ආජානාමි, සාධු මෙ භවං ගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතු යථා අහං

මේ කාරණය; **අවොච**- සැලකෙළේ ය; **භො ගොතම**- භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; **යෙන**-යමක් හෙතුකොට ගෙන; **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **එකච්චෙ සත්තා**- ඇතම් සත්වකෙනෙක් -පෙ- **උපපජ්ජන්ති**- (ඉපදීම් වශයෙන්) පැමිණෙද් ද; **කො නු ඛො හෙතු**- ඊට හේතු කවරේ ද? **කො පච්චයො+ඉති**- ප්‍රත්‍යය කවරේ දැයි විචාළේ ය; **බ්‍රාහ්මණ**- බ්‍රාහ්මණය; **කතත්තා ච**-කළ හෙයින් ද; **අකතත්තා ච**-නො කළ හෙයින් ද; **එවං**-මෙසේ; **ඉධ**-මේ ලොකයෙහි; **එකච්චෙ සත්තා**- ඇතම් සත්වකෙනෙක්; -පෙ- **උපපජ්ජන්ති+ඉති**- (ඉපදීම් වශයෙන්) පැමිණෙත් යයි වදළසේක-පෙ- **භොතො ගොතමස්ස**-භවත් ගෞතමයන් වහන්සේ විසින්; **සංඛිත්තෙන**- සංක්ෂෙපයෙන්; **භාසිතස්ස**- වදාරන ලද; **විත්ථාරෙන**- විස්තර සේ; **අත්ථං**-අර්ථය; **අවිභත්තස්ස**-විභාග නො කරන ලද; **ඉමස්ස**-මේ භාෂිතයාගේ; **අත්ථං**-අර්ථය; **විත්ථාරෙන**-විස්තර සේ; **අහං**-මම; **න ඛො ආජානාමි**- නො ම දනිමි; **භොතො ගොතමස්ස**- භවත් ගෞතමයන් වහන්සේ විසින්; **සංඛිත්තෙන**- සංක්ෂෙපයෙන්; **භාසිතස්ස**-වදාරන ලද; **විත්ථාරෙන**-විස්තර සේ; **අත්ථං**- අර්ථය; **අවිභත්තස්ස**- විභාග නො කරන ලද; **ඉමස්ස**-මේ භාෂිතයාගේ; **අත්ථං**-අර්ථය; **අහං**-මම; **විත්ථාරෙන**- විස්තර සේ; **යථා**- යම්පරිද්දෙකින්; **ආජානෙය්‍යං**- දැනගන්නෙම් ද; **තථා**-

ඉමස්ස භොතො ගොතමස්ස සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස විත්‍ථාරෙන අත්‍ථං අවිභත්තස්ස විත්‍ථාරෙන අත්‍ථං ආජානෙය්‍යන්ති.

තෙන හි බ්‍රාහ්මණ සුණාහි, සාධුකං මනසි කරොහි භාසිස්සාමීති. එවම්භොති ඛො ජාණුස්සොණි බ්‍රාහ්මණො භගවතො පච්චස්සොසි, භගවා එතදවොචː-

ඉධ බ්‍රාහ්මණ එකච්චස්ස කායදුච්චරිතං කතං හොති අකතං හොති කායසුචරිතං, වචීදුච්චරිතං කතං හොති අකතං හොති වචීසුචරිතං, මනොසුචරිතං කතං හොති අකතං හොති මනොසුචරිතං. එවං ඛො බ්‍රාහ්මණ කතත්තා ච අකතත්තා ච එවමිධෙකච්චෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති. ඉධ පන බ්‍රාහ්මණ එකච්චස්ස කායසුචරිතං කතං හොති අකතං හොති කායදුච්චරිතං, වචීසුචරිතං කතං හොති අකතං හොති වචීදුච්චරිතං, මනොසුචරිතං කතං හොති අකතං හොති මනොදුච්චරිතං. එවං ඛො බ්‍රාහ්මණ කතත්තා ච අකතත්තා ච එවමිධෙකච්චෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්තීති. අභික්කන්තං භො ගොතම -පෙ-. උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං සරණං ගතන්ති.

එපරිද්දෙන්; භවං ගොතමො- භවත් ගෞතමතෙම; මෙ-මට; ධම්මං- ධර්මය; දෙසෙතු+ඉති- දෙශනා කරන සේක්වා යි; සාධු- ආයාචනා කෙරෙමියි සැලකෙළේ ය.

බ්‍රාහ්මණ- බ්‍රාහ්මණය; තෙන හි- එසේ වී නම්; සුණාහි- ශ්‍රවණය කරව; සාධුකං- මනාකොට; මනසි කරොහි- මෙනෙහි කරව; භාසිස්සාමි+ඉති-කියන්නෙමියි වදාළසේක; ජාණුස්සොණි බ්‍රාහ්මණො-ජාණුස්සොණි බ්‍රාහ්මණතෙම; එවං භො+ඉති ඛො- එසේ ය පින්වතුන් වහන්සැයි කියා; පති+අස්සොසි-පිළිවදන් දුන්නේ ය; භගවා-භාග්‍යවත්තෙම; එතං-මේ වක්‍ෂ්‍යමාණ ධර්ම දෙශනාව; අවොච- වදාළසේක.

බ්‍රාහ්මණ- බ්‍රාහ්මණය; ඉධ- මේ ලොකයෙහි; එකච්චස්ස- ඇතම් පුද්ගලයකුහු විසින්; කායදුච්චරිතං- කායදුශ්චරිතය; කතං හොති-කරන ලද්දේ වේ ද; කායසුචරිතං-කායසුචරිතය; අකතං හොති-නො කරන ලද්දේ වේ ද;-පෙ- බ්‍රාහ්මණ-බ්‍රාහ්මණය; එවං ඛො-මෙසේ වනාහි; කතත්තා ච- කළ හෙයින් ද; අකතත්තා ච- නො කළ හෙයින් ද; එවං-මෙසේ; -පෙ- උපපජ්ජන්ති- (ඉපදීම් වශයෙන්) පැමිණෙත්;-පෙ-

8. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයස්මන්තං ආනන්දං භගවා එතද වොච. එකංසෙනාහං ආනන්ද අකරණීයං වදාමි:– කායදුච්චරිතං වචීදුච්චරිතං මනොදුච්චරිතන්ති.

යමිදං භන්තෙ භගවතා එකංසෙන අකරණීයං අක්ඛාතං:– කායදුච්චරිතං වචීදුච්චරිතං මනොදුච්චරිතං, තස්මිං අකරණීයෙ කයිරමානෙ කො ආදීනවො පාටිකඞ්ඛොති?

යමිදං ආනන්ද මයා එකංසෙන අකරණීයං අක්ඛාතං:– කායදුච්චරිතං වචීදුච්චරිතං මනොදුච්චරිතං, තස්මිං අකරණීයෙ කයිරමානෙ අයං ආදීනවො පාටිකඞ්ඛො:– අත්තාපි අත්තානං උපවදති, අනුවිච්ච විඤ්ඤූ ගරහන්ති; පාපකො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගච්ඡති, සම්මූළ්හො කාලං කරොති, කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. යමිදං ආනන්ද මයා එකංසෙන අකරණීයං අක්ඛාතං:– කාය දුච්චරිතං වචීදුච්චරිතං මනොදුච්චරිතං, තස්මිං අකරණීයෙ කයිරමානෙ අයං ආදීනවො පාටිකඞ්ඛො.

---

8. –පෙ– **ආයස්මා ආනන්දො**– ආයුෂ්මත් ආනන්ද ස්ථවිර තෙම; **භගවා**–භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; –පෙ– **එකමන්තං නිසින්නං ඛො**–එකත්පසෙක උන්නා වූ; **ආයස්මන්තං ආනන්දං**– ආයුෂ්මත් ආනන්ද ස්ථවිරයන්ට; **භගවා**–භාග්‍යවත් තෙමේ; **එතං**– මේ වක්ෂ්‍යමාණ දෙශනාව; **අවොච**– වදාළසේක. **ආනන්ද**– ආනන්දය; **අහං**–මම; **කායදුච්චරිතං**–කායදුශ්චරිතය ද; **වචීදුච්චරිතං**-වාග්දුශ්චරිතය ද; **මනොදුච්චරිතං**-මනොදුශ්චරිතය ද; **එකංසෙන**–එකාන්තයෙන්; **අකරණීයං+ඉති**–නො කටයුතු ය යි; **වදාමි**– කියමි.

භන්තෙ– ස්වාමීන්වහන්ස; **භගවතා**– භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින්; **යං+ඉදං**– යම් මේ; **කායදුච්චරිතං**– කාය දුශ්චරිතය ද; –පෙ– **එකංසෙන**– එකාන්තයෙන්; **අකරණීයං**– නො කටයුතු ය යි; **අක්ඛාතං**– වදාරන ලද්දේ ද; **තස්මිං අකරණීයෙ**– ඒ නො කටයුතු දෙය; **කයිරමානෙ**– කරනු ලබන කල්හි; **කො ආදීනවො**– කවර ආදීනවයෙක්; **පාටිකඞ්ඛො+ඉති**–කැමතිවිය යුතුදැයි විචාළේ ය. **ආනන්ද**– ආනන්දය; **මයා**– මා විසින්; **යං+ඉදං**– යම් මේ; **කායදුච්චරිතං**– කායදුශ්චරිතය ද; –පෙ–**අකරණීයං**–නො කටයුතු යයි; **අක්ඛාතං**–වදාරනලද්දේ ද; **තස්මිං අකරණීයෙ**– ඒ නො කටයුතු දෙය; **කයිරමානෙ**–

එකංසෙනාහං ආනන්ද කරණීයං වදාමි:- කායසුචරිතං වචීසුචරිතං මනොසුචරිතන්ති.

යමිදං භන්තෙ භගවතා එකංසෙන කරණීයං අක්ඛාතං:- කායසුචරිතං වචීසුචරිතං මනොසුචරිතං, තස්මිං කරණීයෙ කයිරමානෙ කො ආනිසංසො පාටිකඞ්ඛොති?

යමිදං ආනන්ද මයා එකංසෙන කරණීයං අක්ඛාතං:- කායසුචරිතං වචීසුචරිතං මනොසුචරිතං, තස්මිං කරණීයෙ කයිරමානෙ අයං ආනිසංසො පාටිකඞ්ඛො:- අත්තාපි අත්තානං න උපවදති, අනුවිච්ච විඤ්ඤූ පසංසන්ති, කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගච්ඡති, අසම්මූළ්හො කාලං කරොති, කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. යමිදං ආනන්ද මයා එකංසෙන කරණීයං අක්ඛාතං:-කායසුචරිතං වචීසුචරිතං මනොසුචරිතං, තස්මිං කරණීයෙ කයිරමානෙ අයං ආනිසංසො පාටිකඞ්ඛොති.

9. අකුසලං භික්ඛවෙ පජහථ, සක්කා භික්ඛවෙ අකුසලං පජහිතුං, නො චෙ තං භික්ඛවෙ සක්කා අභවිස්ස අකුසලං

කරනුලබන කල්හි; **අයං ආදීනවො**- මේ මතු කියන ආදීනවය තෙම; **පාටිකඞ්ඛො**- කැමති විය යුත්තේ ය හෙවත් අවශ්‍යයෙන් වන්නේ ය. **අත්තා + අපි**-තෙමේ ද; **අත්තානං**-තමහට; **උපවදති**-උපවාද කෙරෙයි; **විඤ්ඤූ**-ප්‍රාඥයෝ; **අනුවිච්ච**-දැන; **ගරහන්ති**-ගර්හා කෙරෙත්. **පාපකො**-ලාමක වූ; **කිත්තිසද්දො**-කීර්තිශබ්දයෙක්; **අභි + උග්ගච්ඡති**-ඉතා උස් ව නැගේ; **සම්මූළ්හො**- මූළාවූයේ; **කාලං කරොති**- කලුරිය කෙරෙයි; -පෙ-

ආනන්ද- ආනන්දය; **අහං**- මම; **කායසුචරිතං**- කායසුචරිතය ද; -පෙ- **කරණීයං+ඉති**- කටයුතුය යි; **වදාමි**- කියමි. **-පෙ- අයං ආනිසංසො**- මේ මතු කියන ආනිසංසය තෙම; **පාටිකඞ්ඛො**- කැමතිවියයුත්තේ ය හෙවත් අවශ්‍යයෙන් වන්නේ ය. **අත්තාපි**- තෙමේ ද; **අත්තානං**- තමාට; **න උපවදති**- උපවාද නො කෙරෙ යි; **විඤ්ඤූ**- ප්‍රාඥයෝ; **අනුවිච්ච**-දැන; **පසංසන්ති**- ප්‍රශංසා කෙරෙත්. **කල්‍යාණො**- යහපත් වූ; **කිත්තිසද්දො**- කීර්තිශබ්දයෙක් තෙම; **අභි + උග්ගච්ඡති**- ඉතා උස් ව නැගේ; **අසම්මූළ්හො**- මුළා නුවූයේ; —පෙ—

9. —පෙ— **අකුසලං**- අකුශලය; **පජහථ**- දුරුකරව්;-පෙ- **අකුසලං**- අකුශලය; **පජහිතුං**- දුරුකරන්ට; **සක්කා**- හැකි ය; -පෙ- **අකුසලං**- අකුශලය; **පජහිතුං**- දුරුකරන්ට; **නො චෙ**

පජහිතුං නාහං එවං වදෙය්‍යං:- අකුසලං භික්ඛවෙ පජහථාති. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ සක්කා අකුසලං පජහිතුං තස්මාහං එවං වදාමි:- අකුසලං භික්ඛවෙ පජහථාති. අකුසලං ච හිදං භික්ඛවෙ පහීනං අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තෙය්‍ය නාහං එවං වදෙය්‍යං:- අකුසලං භික්ඛවෙ පජහථාති. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ අකුසලං පහීනං හිතාය සුඛාය සංවත්තති තස්මාහං එවං වදාමි:- අකුසලං භික්ඛවෙ පජහථාති.

කුසලං භික්ඛවෙ භාවෙථ, සක්කා භික්ඛවෙ කුසලං භාවෙතුං, නො චෙ තං භික්ඛවෙ සක්කා අභවිස්ස කුසලං භාවෙතුං නාහං එවං වදෙය්‍යං:- කුසලං භික්ඛවෙ භාවෙථාති. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ සක්කා කුසලං භාවෙතුං තස්මාහං එවං

සක්කා අභවිස්ස- ඉදින් නො හැකි වේ නම්; -පෙ- **අකුසලං**- අකුශලය; **පජහථ+ඉති**- දුරු කරව් යයි; **අහං**- මම; **එවං**-මෙසේ; **න වදෙය්‍යං**- නො කියමි; (**නං** යනු නිපාතමාත්‍ර යි.) —පෙ— **යස්මා ච ඛො**- යම්හෙයකින් වනාහි; **අකුසලං**- අකුශලය; **පජහිතුං**- දුරුකරන්ට; **සක්කා**-හැක්කේ ද; **තස්මා**-එහෙයින්; **අහං**- මම; -පෙ- **අකුසලං**- අකුශලය; **පජහථ+ඉති**- දුරු කරව් යයි; **එවං**- මෙසේ; **වදාමි**- කියමි. —පෙ— **හි**- යම්හෙයකින්; **ඉදං අකුසලං ච**- මේ අකුශලය තෙමේත්; **පහීනං**- ප්‍රහීණ වූයේ; **අහිතාය**- අහිත පිණිස ද; **දුක්ඛාය**- දුක් පිණිස ද; **සංවත්තෙය්‍ය**- පවත්නේ නම්; **අහං** - මම; -පෙ- **අකුසලං**- අකුශලය; **පජහථ+ඉති**- දුරු කරව් යයි; **එවං**- මෙසේ; **න වදෙය්‍යං**- නො කියමි; -පෙ- **යස්මා ච ඛො**- යම්හෙයකින් වනාහි; **අකුසලං**- අකුශලය; **පහීනං**- ප්‍රහීණ වූයේ; **හිතාය**- හිත පිණිස ද; **සුඛාය**- සැප පිණිස ද; **සංවත්තති**- පවත්නේ ද; **තස්මා**- එහෙයින්; **අහං**- මම; —පෙ— **අකුසලං**- අකුශලය; **පජහථ+ඉති**- දුරු කරව් යයි; **එවං**- මෙසේ; **වදාමි**- කියමි යි වදාළසේක.

—පෙ— **කුසලං**- කුශලය; **භාවෙථ**- වඩව්; —පෙ—**කුසලං**- කුශලය; **භාවෙතුං**- වඩන්ට; **සක්කා**- හැකිය; —පෙ— **කුසලං**-කුශලය; **භාවෙතුං**- වඩන්ට; **නො චෙ සක්කා අභවිස්ස**- ඉදින් නොහැකි වේ නම්; (**නං** යනු නිපාතමාත්‍ර යි.) —පෙ— **කුසලං**- කුශලය; **භාවෙථ+ඉති**- වඩව් යයි; **අහං**- මම; **එවං**- මෙසේ; **න වදෙය්‍යං**- නො කියමි; --පෙ— **යස්මා ච ඛො**- යම් හෙයකින් වනාහි; **කුසලං**-කුශලය; **භාවෙතුං**- වඩන්ට; **සක්කා**- හැක්කේ ද; **තස්මා**- එහෙයින්; **අහං**- මම; -පෙ- **කුසලං**- කුශ

වදාමි:- කුසලං භික්ඛවෙ භාවෙථාති, කුසලං ච හිදං භික්ඛවෙ භාවිතං අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තෙය්‍ය නාහං එවං වදෙය්‍යං:- කුසලං භික්ඛවෙ භාවෙථාති. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ කුසලං භාවිතං හිතාය සුඛාය සංවත්තති තස්මාහං එවං වදාමි: කුසලං භික්ඛවෙ භාවෙථාති.

10. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අන්තරධානාය සංවත්තන්ති. කතමෙ ද්වෙ? දුන්නික්ඛිත්තඤ්ච පදබ්‍යඤ්ජනං, අත්ථො ච දුන්නීතො. දුන්නික්ඛිත්තස්ස භික්ඛවෙ පදබ්‍යඤ්ජනස්ස අත්ථොපි දුන්නයො හොති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මා සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අන්තරධානාය සංවත්තන්තීති.

ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සද්ධම්මස්ස ඨිතියා අසම්මොසාය අනන්තරධානාය සංවත්තන්ති. කතමෙ ද්වෙ? සුනික්ඛිත්තඤ්ච

ලය; භාවෙථ+ඉති- වඩව් ය යි; එවං- මෙසේ; වදාමි- කියමි; -පෙ- හි- යම්හෙයකින්; ඉදං කුසලං+ච- මේ කුශලය තෙමේත්; භාවිතං- වඩනලද්දේ; අහිතාය- අහිත පිණිස ද; දුක්ඛාය- දුක් පිණිස ද; සංවත්තෙය්‍ය- පවත්නේ නම්; අහං- මම; --පෙ-- කුසලං- කුශලය; භාවෙථ+ඉති- වඩව් ය යි; න වදෙය්‍යං- නො කියමි. -පෙ- යස්මා ච ඛො- යම් හෙයකින් වනාහි; කුසලං- කුශලය; භාවිතං- වඩනලද්දේ; හිතාය- හිත පිණිස ද; සුඛාය- සැප පිණිස ද; සංවත්තති-පවත්නේ ද; තස්මා-එහෙයින්; අහං- මම; -පෙ- කුසලං- කුශලය; භාවෙථ+ඉති- වඩව් ය යි; එවං- මෙසේ; වදාමි- කියමි යි වදාළසේක.

10. -පෙ- සද්ධම්මස්ස- සද්ධර්මයාගේ; සම්මොසාය- නැසීම පිණිස ද; අන්තරධානාය- අතුරුදහන් වීම පිණිස ද; සංවත්තන්ති- පවතිත්. කතමෙ ද්වෙ- කවර දෙදෙනෙක් ද යත්? දුන්නික්ඛිත්තං- පිළිවෙළ වරදවා ගන්නාලද; පදබ්‍යඤ්ජනං+ච- පෙළ පදය ද; දුන්නීතො- පිළිවෙළ වරදවා ගන්නාලද; අත්ථො ච- අර්ථය ද හෙවත් අර්ථකථාව ද (යන දෙක යි). --පෙ-- දුන්නික්ඛිත්තස්ස- පිළිවෙළ වරදවා ගන්නාලද; පදබ්‍යඤ්ජනස්ස- පෙළපදයාගේ; අත්ථො+අපි- අර්ථය ද හෙවත් අර්ථකථාව ද; දුන්නයො හොති- දුකසේ කියයුතු වේ හෙවත් දුර්බොධ වේ. -පෙ- ඉමෙ ඛො ද්වෙ ධම්මා-මේ ධර්මයෝ දෙදෙන වනාහි;-පෙ-සංවත්තන්ති+ඉති- පවතිත් ය යි වදාළසේක.

--පෙ-- සද්ධම්මස්ස- සද්ධර්මයාගේ; ඨිතියා- ස්ථිතිය පිණිස ද; අසම්මොසාය- නො නැසීම පිණිස ද; අනන්තරධා

පදබ්‍යඤ්ජනං, අත්ථො ච සුනීතො. සුනික්ඛිත්තස්ස භික්ඛවෙ පදබ්‍යඤ්ජනස්ස අත්ථොපි සුනයො හොති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මා සද්ධම්මස්ස ඨිතියා අසම්මොසාය අනන්තරධානාය සංවත්තන්තීති.

වග්ගො දුතියො.

2-1-3.

1. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ බාලා. කතමෙ ද්වෙ? යො ච අච්චයං අච්චයතො න පස්සති, යො ච අච්චයං දෙසෙන්තස්ස යථාධම්මං න පටිගණ්හාති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ බාලාති.

2. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පණ්ඩිතා. කතමෙ ද්වෙ? යො ච අච්චයං අච්චයතො පස්සති, යො ච අච්චයං දෙසෙන්තස්ස යථාධම්මං පටිගණ්හාති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පණ්ඩිතාති.

නාය- අතුරුදහන් නො වීම පිණිස ද; **සංවත්තන්ති**- පවතිත්. -පෙ-**සුනික්ඛිත්තං + ච**- පිළිවෙළින් ගන්නාලද; **පදබ්‍යඤ්ජනං**- පෙළපදය ද; **සුනීතො**- පිළිවෙළින් ගන්නාලද; **අත්ථො ච**- අර්ථය ද හෙවත් අර්ථකථාව ද (යන දෙක යි).-පෙ-**සුනික්ඛිත්තස්ස**- පිළිවෙළ නොවරදවා ගන්නාලද; **පදබ්‍යඤ්ජනස්ස**- පෙළපදයාගේ; **අත්ථො + අපි**- අර්ථය ද; **සුනයො හොති**- සුවසේ කිය හැකි වේ හෙවත් සුබොධ වේ. -පෙ-

දෙවෙනි වර්ගය යි.

2-1-3.

1. —පෙ— **ඉමෙ ඛො**- මොහු දෙදෙන; **බාලා**- බාලයෝ වෙත්. -පෙ- **යො ච**- යමෙක් තෙම; **අච්චයං**- අපරාධය; **අච්චයතො**- අපරාධය වශයෙන්; **න පස්සති**- නො පිළිගනී ද හෙවත් තමා කළ වරද වරද වශයෙන් නො දකී ද; **යො ච**- යමෙක් තෙම; **අච්චයං-දෙසෙන්තස්ස**- තමා කළ වරද කියා ක්ෂමා කරවන්නහුගේ අයදීම; **යථාධම්මං**- ස්වභාව වූ පරිද්දෙන්; **න පටිගණ්හාති**- නො පිළිගනී ද හෙවත් ක්ෂමා කරවන්නාහට ක්ෂමා නො කෙරේ ද;-පෙ- **ඉමෙ ඛො**-මොහු දෙදෙන; **බාලා**-බාලයෝ වෙත් ය යි වදාළසේක.

2. -පෙ- **පණ්ඩිතා**- පණ්ඩිතයෝ වෙත්. -පෙ- **යො ච**- යමෙක්; **අච්චයං**- අපරාධය; **අච්චයතො**- අපරාධය වශයෙන්; **පස්සති**-පිළිගනී ද හෙවත් තමා කළ වරද වරද වශයෙන් දකී ද; -පෙ- **පණ්ඩිතා ඉති**- පණ්ඩිතයෝ වෙත් ය යි වදාළසේක.

3. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ තථාගතං අබ්භාචික්ඛන්ති. කතමෙ ද්වෙ? දුට්ඨො වා දොසන්තරො, සද්ධො වා දුග්ගහිතෙන. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ තථාගතං අබ්භාචික්ඛන්තීති.

4. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ තථාගතං අබ්භාචික්ඛන්ති. කතමෙ ද්වෙ? යො ච අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන භාසිතං ලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙති, යො ච භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ තථාගතං අබ්භාචික්ඛන්තීති.

5. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ තථාගතං නාබ්භාචික්ඛන්ති. කතමෙ ද්වෙ? යො ච අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙති, යො ච භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන භාසිතං ලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ තථාගතං නාබ්භාචික්ඛන්තීති.

---

3. -පෙ- **තථාගතං**-තථාගතයන්වහන්සේට; **අබ්භාචික්ඛන්ති**-අභිභවා කියත් (හෙවත් නින්දා කෙරෙත්)-පෙ-**දොසන්තරො**-ඇතුළත පිහිටි ද්වේෂ ඇති; **දුට්ඨො වා**- දුෂ්ට පුද්ගල තෙමේ ද; **දුග්ගහිතෙන**- (අනුවණ බැවින්) වරදවා උගත්නාලද දෙයින්; **සද්ධො වා**- සැදැහැ ඇති තැනැත්තේ ද; (යන දෙදෙන යි.)-පෙ-**අබ්භාචික්ඛන්ති + ඉති**- අභිභවා කියත් (හෙවත් අභූතයෙන් නින්දා කෙරෙත්) ය යි වදාළසේක.

4. -පෙ- **යො ච**- යමෙක් තෙම; **තථාගතෙන**- තථාගතයන්වහන්සේ විසින්; **අභාසිතං**-නොවදාරනලද දෙය; (**අලපිතං** යනු ද ඊට පර්‍යාය වචන යි.) **තථාගතෙන**- තථාගතයන් වහන්සේ විසින්; **භාසිතං**- වදාරනලද්දේ ය යි; (**ලපිතං** යනු ද ඊට පර්‍යාය වචන යි.) **දීපෙති**- ප්‍රකාශ කෙරේ ද; **යො ච**- යමෙක් තෙම; **තථාගතෙන**- තථාගතයන් වහන්සේ විසින්; **භාසිතං**-වදාරනලද දෙය; (**ලපිතං** යනු ද ඊට පර්‍යාය වචන යි.) —පෙ—**අභාසිතං**- නො වදාරනලද්දේ ය යි; **දීපෙති**- ප්‍රකාශ කෙරේ ද; -පෙ- **අබ්භාචික්ඛන්ති+ඉති**-අභ්‍යාඛ්‍යානය කෙරෙත් (හෙවත් බොරුවෙන් නින්දා කෙරෙත්) ය යි වදාළසේක.

5. -පෙ- **තථාගතං**- තථාගතයන් වහන්සේට; **න + අබ්භාචික්ඛන්ති**- අභ්‍යාඛ්‍යාන නො කෙරෙත් (හෙවත් බොරුවෙන් නින්දා නො කෙරෙත්).-පෙ-

6. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ තථාගතං අබ්භාචික්ඛන්ති. කතමෙ ද්වෙ? යො ච නෙය්‍යත්ථං සුත්තන්තං නීතත්ථො සුත්තන්තොති දීපෙති, යො ච නීතත්ථං සුත්තන්තං නෙය්‍යත්ථො සුත්තන්තොති දීපෙති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ තථාගතං අබ්භාචික්ඛන්තීති.

7. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ තථාගතං නාබ්භාචික්ඛන්ති. කතමෙ ද්වෙ? යො ච නෙය්‍යත්ථං සුත්තන්තං නෙය්‍යත්ථො සුත්තන්තොති දීපෙති, යො ච නීතත්ථං සුත්තන්තං නීතත්ථො සුත්තන්තොති දීපෙති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ තථාගතං නාබ්භාචික්ඛන්තීති.

8. පටිච්ඡන්නකම්මන්තස්ස භික්ඛවෙ ද්වින්නං ගතීනං අඤ්ඤතරා ගති පාටිකඞ්ඛා:– නිරයො වා තිරච්ඡානයොනි වාති.

---

6. –පෙ- **යො ච**– යමෙක් තෙම; **නෙය්‍යත්ථං සුත්තන්තං**– පැමිණවිය යුතු පරමාර්ථ ඇති නෙයාර්ථසූත්‍රාන්තය (හෙවත් සම්මුති දෙශනාව); **නීතත්ථො සුත්තන්තො + ඉති**– පමුණුවනලද පරමාර්ථ ඇති නීතාර්ථසූත්‍රාන්ත ය යි (හෙවත් පරමාර්ථ දෙශනාව ය යි); **දීපෙති**– දක්වා ද; **යො ච**– යමෙක් තෙම; **නීතත්ථං සුත්තන්තං**– පමුණුවනලද පරමාර්ථ ඇති නීතාර්ථසූත්‍රාන්තය (හෙවත් පරමාර්ථ දෙශනාව); **නෙය්‍යත්ථො සුත්තන්තො + ඉති**– පැමිණවිය යුතු පරමාර්ථ ඇති නෙයාර්ථසූත්‍රාන්ත ය යි (හෙවත් සම්මුතිදෙශනාව ය යි); **දීපෙති**-දක්වා ද; –පෙ–

7. –පෙ- **යො ච**– යමෙක් තෙම; **නෙය්‍යත්ථං සුත්තන්තං**– පැමිණවිය යුතු පරමාර්ථ ඇති නෙයාර්ථසූත්‍රාන්තය (හෙවත් සම්මුතිදෙශනාව); –පෙ–

සංලක්ෂ්‍යය:–

"**නෙය්‍යත්ථං සුත්තන්තං, නීතත්ථං සුත්තන්තං**" පැමිණවිය යුතු පරමාර්ථ ඇත්තේ නෙය්‍යත්‍ථ නම්. එය වනාහි "එකපුග්ගලො භික්ඛවෙ" "ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා" යනාදිවශයෙන් වදාළ පුද්ගලදෙශනාදිය යි. මේ සූත්‍රයන්හි "පුග්ගලො" යි වදාළ නමුදු පරමාර්ථවශයෙන් පුද්ගලයෙක් නම් නැතැ යි සූත්‍රයාගේ අර්ථය පැමිණවිය යුත්තේ ය. මෙසේ නො කොට සූත්‍රාර්ථය වරදවා ගෙන පරමාර්ථ වශයෙන් පුද්ගලයෙක් ඇතැ යි පැනවීම නෙයාර්ථසූත්‍රාන්තය නීතාර්ථසූත්‍රාන්තයකැ යි දැක්වීම වේ. පමුණුවනලද පරමාර්ථ ඇත්තේ නීතත්‍ථ නම්. එය වනාහි අනිත්‍යය, දුඃඛය, අනාත්මය, යනාදීන් වදාළ පරමාර්ථදෙශනා යි. මෙකී නීතාර්ථ සූත්‍රාන්තයට අර්ථයක් පමුණුවන් නෙම් යි නිත්‍ය වූවක් නම් ඇත සැප වූවක් නම් ඇත, ආත්ම වූවක් නම් ඇතැ යි පැනවීම නීතාර්ථසූත්‍රාන්තය නෙයාර්ථසූත්‍රාන්තයකැ යි දැක්වීම වේ.

8. –පෙ–**පටිච්ඡන්නකම්මන්තස්ස**–පාපකර්ම කළාහට; **ද්වින්නං ගතීනං**- මේ මතු කියන දෙගතීන් අතුරෙන්; **අඤ්ඤතරා ගති**–

9. අප්පටිවජ්ජනකම්මන්තස්ස භික්ඛවෙ ද්වින්නං ගතීනං අඤ්ඤතරා ගති පාටිකඞ්ඛා:- දෙවා වා මනුස්සා වාති—

10. මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ ද්වින්නං ගතීනං අඤ්ඤතරා ගති පාටිකඞ්ඛා:- නිරයො වා තිරච්ඡානයොනි වාති—

11. සම්මාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ ද්වින්නං ගතීනං අඤ්ඤතරා ගති පාටිකඞ්ඛා:- දෙවා වා මනුස්සා වාති—

12. දුස්සීලස්ස භික්ඛවෙ ද්වෙ පටිග්ගාහා:- නිරයො වා තිරච්ඡානයොනි වාති—

13. සීලවතො භික්ඛවෙ ද්වෙ පටිග්ගාහා:- දෙවා වා මනුස්සා වාති—

14. ද්වාහං භික්ඛවෙ අත්‍ථවසෙ සම්පස්සමානො අරඤ්ඤෙ වනපත්‍ථානි පන්තානි සෙනාසනානි පටිසෙවාමි. කතමෙ ද්වෙ?

එක්තරා ගතියක්; **පාටිකඞ්ඛා**- කැමතිවිය යුත්තී ය හෙවත් අවශ්‍යයෙන් වන්නී ය; (ඔහු කවරහු ද?) **නිරයො වා**- නරකය හෝ; **තිරච්ඡානයොනි වා + ඉති**- තිරිසන්යොනිය හෝ යන දෙක යි.

9. **අප්පටිවජ්ජනකම්මන්තස්ස**- කුශලකර්ම කළාහට; -පෙ- **දෙවා වා**- දේවගතිය හෝ; **මනුස්සා වා + ඉති**- මනුෂ්‍යගතිය හෝ යන දෙක යි.

සංලක්ෂ්‍යය:-

පටිවජ්ජනකම්මන්තස්ස- යනු ෂෂ්ඨී විභක්ති යි. "අප්පටිවජ්ජනකම්මන්තස්ස" යනාදි තන්හි ද මෙසේ මැ යි.

10. -පෙ- **මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස**- මිථ්‍යාදෘෂ්ටිකයාහට; **ද්වින්නං ගතීනං**- මේ මතු කියන දෙගතීන් අතුරෙන්; **අඤ්ඤතරා ගති**- එක්තරා ගතියක්; -පෙ-

11. -පෙ- **සම්මාදිට්ඨිකස්ස**- සම්‍යග්දෘෂ්ටිකයාහට; **ද්වින්නං ගතීනං**- මේ මතු කියන දෙගතීන් අතුරෙන්;-පෙ-

12. -පෙ- **දුස්සීලස්ස**- දුශ්ශීලපුද්ගලයාහට; **පටිග්ගාහා**- ප්‍රතිග්‍රාහකයෝ; **ද්වෙ**- දෙදෙනෙක් වෙත්. -පෙ-

13. -පෙ- **සීලවතො**- සිල්වත්හට; **පටිග්ගාහා**- ප්‍රතිග්‍රාහකයෝ; **ද්වෙ**- දෙදෙනෙක් වෙත්. -පෙ-

14. -පෙ- **අහං**-මම; **ද්වෙ අත්‍ථවසෙ**-දෙකාරණයක් හෙවත් ආනිසංස දෙකක්; **සම්පස්සමානො**- දක්නෙම්; **අරඤ්ඤෙ**- ආරණ්‍යයන් ද; **වනපත්‍ථානි**-මනුෂ්‍යොපචාර රහිත වූ වනසෙනාසන

අත්තනො ච දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරං සම්පස්සමානො, පච්ඡිමඤ්ච ජනතං අනුකම්පමානො. ඉමෙ ඛො අහං භික්ඛවෙ ද්වෙ අත්ථවසෙ සම්පස්සමානො අරඤ්ඤෙ වනපත්ථානි පන්තානි සෙනාසනානි පටිසෙවාමීති.

15. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා විජ්ජාභාගියා. කතමෙ ද්වෙ? සමථො ච විපස්සනා ච. සමථො භික්ඛවෙ භාවිතො කමත්ථමනුභොති? චිත්තං භාවීයති. චිත්තං භාවිතං කමත්ථමනුභොති? යො රාගො සො පහීයති. විපස්සනා භික්ඛවෙ භාවිතා කමත්ථමනුභොති? පඤ්ඤා භාවීයති. පඤ්ඤා භාවිතා කමත්ථමනුභොති? යා අවිජ්ජා සා පහීයති. රාගුපක්කිලිට්ඨං වා භික්ඛවෙ චිත්තං න විමුච්චති, අවිජ්ජුපක්කිලිට්ඨා වා පඤ්ඤා න භාවීයති. ඉති ඛො භික්ඛවෙ රාගවිරාගා චෙතොවිමුත්ති, අවිජ්ජා විරාගා පඤ්ඤාවිමුත්තීති.

වග්ගො තතියො.

යත් ද; **පන්තානි සෙනාසනානි**- ඉතා දුරු වූ වනසෙනාසන යත් ද; **පටිසෙවාමි**- සෙවනය කරමි; **කතමෙ ද්වෙ**- කවර දෙකාරණයක් ද යත්? **අත්තනො**-තමන්ගේ; **දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරං+ච**- ඉහාත්මසැපවිහරණය ද; **සම්පස්සමානො**- දක්නෙම්; **පච්ඡිමං ජනතං+ච**- පශ්චිමජනතාවට ද; **අනුකම්පමානො**- අනුකම්පා කරන්නෙම් (යන දෙක යි). -පෙ- **අහං**- මම; **ඉමෙ ඛො ද්වෙ අත්ථවසෙ**- මේ දෙඅනුසස්සුන්; **සම්පස්සමානො**- දක්නෙම්; -පෙ-

15. -පෙ- **ඉමෙ ද්වෙ ධම්මා**- මේ ධර්මයෝ දෙදෙන; **විජ්ජාභාගියා**- විද්‍යාකොට්ඨාසයෙහි වෙත්. **කතමෙ ද්වෙ**- කවර දෙදෙනෙක් ද යත්? **සමථො ච**- චිත්තෛකාග්‍රතාව ද; **විපස්සනා ච**- සංස්කාරපරිග්‍රාහකඥානය ද යන දෙක යි. -පෙ- **සමථො**-සමථය තෙම; **භාවිතො**- වඩනලද්දේ; **කං+අත්ථං**- කවර අර්ථයක්; **අනුභොති**- සිද්ධ කෙරේ ද? **චිත්තං**- මාර්ගචිත්තය තෙම; **භාවීයති**- වඩනුලැබේ; **චිත්තං**- මාර්ගචිත්තය තෙම; **භාවිතං**- වඩනලද්දේ; **කං+අත්ථං**- කවර අර්ථයක්; **අනුභොති**- සිද්ධ කෙරේ ද? **යො රාගො**- යම් රාගයෙක් ඇද් ද; **සො**- ඒ රාගය තෙම; **පහීයති**- දුරුකරනුලැබේ. -පෙ- **විපස්සනා**- විදර්ශනා තොමෝ; **භාවිතා**- වඩනලද්දී; **කං+අත්ථං**- කවර අර්ථයක්; **අනුභොති**- සිද්ධ කෙරේ ද? **පඤ්ඤා**- මාර්ගප්‍රඥා තොමෝ; **භාවීයති**- වඩනුලැබේ. **පඤ්ඤා**- මාර්ගප්‍රඥා තොමෝ; **භාවිතා**- වඩනලද්දී; **කං+අත්ථං**- කවර අර්ථයක්; **අනුභොති**- සිද්ධ කෙරේ ද; **යා අවිජ්ජා**- අට තැනෙක්හි වූ යම් අවිද්‍යාවක් ඇද් ද; **සා**- ඕ තොමෝ; **පහීයති**-

2-1-4.

1. අසප්පුරිසභූමිඤ්ච වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි. සප්පුරිස භූමිඤ්ච. තං සුනාථ සාධුකං මනසි කරොථ භාසිස්සාමීති. එවමහ න්තෙති ඛො තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතද වොච:-

කතමා ච භික්ඛවෙ අසප්පුරිසභූමි? අසප්පුරිසො භික්ඛවෙ අකතඤ්ඤූ හොති, අකතවෙදී. අසබ්භිහෙතං භික්ඛවෙ උප ඤ්ඤාතං යදිදං අකතඤ්ඤුතා, අකතවෙදිතා. කෙවලා එසා භික්ඛවෙ අසප්පුරිසභූමි යදිදං අකතඤ්ඤුතා අකතවෙදිතා. සප්පුරිසො ච ඛො භික්ඛවෙ කතඤ්ඤූ හොති කතවෙදී. සබ්භි හෙතං භික්ඛවෙ උපඤ්ඤාතං යදිදං කතඤ්ඤුතා කතවෙදිතා. කෙවලා එසා භික්ඛවෙ සප්පුරිසභූමි යදිදං කතඤ්ඤුතා කත වෙදිතාති —

දුරුකරනුලබේ. -පෙ-**රාගුපක්කිලිට්ඨං වා**-රාගයෙන් කිලුටු වූ ද; **චිත්තං**- මාගීචිත්තය තෙම; **න විමුච්චති**- කෙලෙසුන් කෙරෙන් නො මිදේ; **අවිජ්ජූපක්කිලිට්ඨා**-අවිද්‍යාවෙන් කිලුටු වූ; **පඤ්ඤා වා**- ප්‍රඥ තොමෝ ද; **න භාවියති**-නො වඩනුලැබේ. -පෙ- **ඉති ඛො**- මෙසේ වනාහි; **රාගවිරාගා**- රාගය දුරු කිරීමෙන්; **චෙතොවිමුත්ති**- ඵලසමාධිය ද; **අවිජ්ජා විරාගා**- අවිද්‍යාව දුරුකිරීමෙන්; **පඤ්ඤාවිමුත්ති + ඉති**- ඵලප්‍රඥව ද වේ ය යි වදාළසේක.

තුන්වෙනි වර්‍ගය යි.

2-1-4.

1. -පෙ-**වො**-තොපට; **අසප්පුරිසභූමිං+ච**-අසත්පුරුෂයන් ගේ ප්‍රතිෂ්ඨාස්ථානය ද හෙවත් අසත්පුරුෂයන් සිටින තැන ද; **සප්පුරිසභූමිං+ච**- සත්පුරුෂයන්ගේ ප්‍රතිෂ්ඨාස්ථානය ද හෙවත් සත්පුරුෂයන් සිටින තැන ද; **දෙසිස්සාමි**-දෙශනා කරන්නෙමි; **තං**-ඒ දෙශනාව; **සුනාථ**- ශ්‍රවණය කරව්. **සාධුකං**- මනාකොට; **මනසි කරොථ**- මෙනෙහි කරව්. **භාසිස්සාමි + ඉති**- කියන් නෙමි යි වදාළසේක. **තෙ භික්ඛූ**- ඒ භික්ෂූහු; **එවං භන්තෙ + ඉති ඛො**- එසේ ය පින්වතුන්වහන්ස යි කියා; **භගවතො**- භාග්‍ය වතුන් වහන්සේට; **පති + අස්සොසුං**- පිළිවදන් දුන්නාහු ය. **භගවා**- භාග්‍යවත් තෙම; **එතං**- මේ වක්‍ෂ්‍යමාණ දෙශනාව; **අවොච**- වදාළසේක.

-පෙ- **අසප්පුරිසභූමි**- අසත්පුරුෂයන්ගේ ප්‍රතිෂ්ඨාස්ථානය; **කතමා ච**- කවරි ද; -පෙ- **අසප්පුරිසො**- අසත්පුරුෂ තෙම; **අකතඤ්ඤූ හොති**- කළ ගුණ නො දන්නේ වේ; **අකතවෙදී**-

2. ද්වින්නාහං භික්ඛවෙ න සුප්පතිකාරං වදාමි:- කතමෙසං ද්වින්නං? මාතුච්ච, පිතුච්ච. එකෙන භික්ඛවෙ අංසෙන මාතරං පරිහරෙය්‍ය එකෙන අංසෙන පිතරං පරිහරෙය්‍ය වස්සසතායුකො වස්සසතජීවී. සො ච නෙසං උච්ඡාදන-පරිමද්දන - න්හාපන - සම්බාහනෙන පටිජග්ගෙය්‍ය. තෙපි තත්ථෙව මුත්තකරීසං චජෙය්‍යුං, නත්වෙව භික්ඛවෙ මාතාපිතූන්නං කතං වා හොති, පතිකතං වා. ඉමිස්සා ච භික්ඛවෙ මහාපඨවියා පහූතසත්තරතනාය මාතාපිතරො ඉස්සරාධිපච්චෙ

කළ ගුණ ප්‍රකට ව නො දන්නේ වේ; -පෙ- **යදිදං**- යම් මේ; **අකතඤ්ඤුතා**- කළ ගුණ නො දන්නා බවෙක් ඇද් ද; **අකතවෙදිතා**- කළ ගුණ ප්‍රකට ව නො දන්නා බවෙක් ඇද් ද; **එතං**- මෙය; **අසබ්භිහි**- අසත්පුරුෂයන් විසින්: **උපඤ්ඤාතං**- වර්ණිතා කරනලද්දේ ය. -පෙ- **යදිදං**- යම් මේ; **අකතඤ්ඤුතා**- කළ ගුණ නො දන්නාබවෙක් ඇද් ද; -පෙ- **එසා**- මෝතොමෝ; **කෙවලා**-සම්පූර්ණ වූ; **අසප්පුරිසභූමි**-අසත්පුරුෂයන්ගේ ප්‍රතිෂ්ඨා ස්ථානය වේ. -පෙ- **සප්පුරිසො ච ඛො**- සත්පුරුෂ තෙම වනාහි; **කතඤ්ඤූ හොති**- කළ උපකාර දන්නේ වේ; **කතවෙදී**- කළ උපකාරප්‍රකට ව දන්නේ වේ. -පෙ-

2. -පෙ- **අහං**- මම; **ද්වින්නං**- දෙදෙනකුට; **සුප්පතිකාරං**- සුවසේ ප්‍රත්‍යුපකාර කළහැකි ය යි; **න වදාමි**- නො කියමි; **කතමෙසං ද්වින්නං**- ඒ කවර දෙදෙනකුන්ට ද යත්? **මාතු+ච**- ජනක මවට ද; **පිතු+ච**- ජනක පියාට ද; (යන දෙදෙනාට යි.) -පෙ- **වස්සසතායුකො**- සියක් හවුරුද්දට ආයු ඇති; **වස්සසතජීවී**- සියක් හවුරුද්දක් ජීවත්වන්නා වූ පුත්‍රයෙක් තෙම; **එකෙන අංසෙන**- එක්දසරුවකින්; **මාතරං**- ජනක මව; **පරිහරෙය්‍ය**- පිළිදූගුම් කෙරේ ද; **එකෙන අංසෙන**- එක් දසරුවකින්; **පිතරං**- ජනක පියහු; **පරිහරෙය්‍ය**- පිළිදූගුම් කෙරේ ද; **සො ච**- ඒ පුත්‍ර තෙමේ ද; **නෙසං**- ඒ මවුපිය දෙදෙනාගේ; **උච්ඡාදන**-ඇඟ ඉලීමෙන් ද; **පරිමද්දන**- අත් පා පිරිමැදීමෙන් ද; **න්හාපන**- සිහිල්උණුපැන් නැහැවීමෙන් ද; **සම්බාහනෙන**- අත් පා ආදිය මැඩීමෙන් ද; **පටිජග්ගෙය්‍ය**- උපස්ථාන කෙරේ ද; **තෙ+අපි**- ඒ මවුපියහු ද; **තත්ථ+එව**- ඒ දෙදසරුවෙහි හුන්නාහු ම; **මුත්තකරීසං**- මල මූත්‍ර; **චජෙය්‍යුං**- තිකුත් කරන්නාහු ද; -පෙ- **මාතාපිතූනං**- මවුපිය දෙදෙනාහට; **කතං වා**-උපකාර කරනලද්දේත්; **න තු+එව හොති**- නො වේ ම ය; **පතිකතං වා**- ප්‍රත්‍යුපකාර කරනලද්දේත්; **න තු එව+හොති**-නො වේ ම ය;-පෙ-**මාතාපිතරො**- මවුපිය දෙදෙන; **පහූතසත්තරතනාය**- බොහෝ සත්රුවන්

රජ්ජේ පතිට්ඨාපෙය්‍ය, නත්වෙව භික්ඛවෙ මාතාපිතුන්නං කතං වා හොති, පතිකතං වා. තං කිස්ස හෙතු? බහුකාරා භික්ඛවෙ මාතාපිතරො පුත්තානං:- ආපාදකා පොසකා ඉමස්ස ලොකස්ස දස්සෙතාරො. යො ච ඛො භික්ඛවෙ මාතාපිතරො අස්සද්ධෙ සද්ධාසම්පදාය සමාදපෙති, නිවෙසෙති, පතිට්ඨාපෙති. දුස්සීලෙ සීලසම්පදාය සමාදපෙති, නිවෙසෙති, පතිට්ඨාපෙති. මච්ඡරී චාගසම්පදාය සමාදපෙති, නිවෙසෙති, පතිට්ඨාපෙති. දුප්පඤ්ඤෙ පඤ්ඤාසම්පදාය සමාදපෙති, නිවෙසෙති, පතිට්ඨාපෙති. එත්තාවතා ඛො භික්ඛවෙ මාතාපිතුන්නං කතඤ්ච හොති පතිකතඤ්ච අතිකතඤ්චාති.

3. අථ ඛො අඤ්ඤතරො බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපසංකමි, උපසංකමිත්වා භගවතා සද්ධිං සම්මොදි. -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදවොච:-

කිං වාදී භවං ගොතමො කිමක්ඛායීති? කිරියවාදී චාහං බ්‍රාහ්මණ අකිරියවාදී චාති.

ඇති; **ඉමිස්සා ච මහාපඨවියා**- මේ මහා පෘථිවියෙහි ද; **ඉස්සරාධිපච්චෙ**- ඉසුරුබව හා අධිපතිබව ඇති; **රජ්ජෙ**- චක්‍රවර්තිරාජ්‍යයෙහි; **පතිට්ඨාපෙය්‍ය**- පිහිටුවා ද; -පෙ- **තං කිස්ස හෙතු**- ඊට හෙතු කවරේ ද? —පෙ— **මාතාපිතරො**- මවුපිය දෙදෙනා; **පුත්තානං**- පුත්‍රයන්ට; **බහු + උපකාරා**- බොහෝ උපකාරයන; **ආපාදකා**- වඩිනය කළාහු ය; **පොසකා**- අත්පා වඩා හෘදය ලොහිතය පොවා පොෂණය කළාහු ය; **ඉමස්ස ලොකස්ස**- මේ ලොකය හෙවත් මේ ලොකයෙහි ඉෂ්ටානිෂ්ට අරමුණු; **දස්සෙතාරො**- දක්වූවාහු ය. -පෙ- **යො ච ඛො**- යම් පුත්‍රයෙක් තෙම වනාහි; **අස්සද්ධෙ**-සැදැහැ නැති; **මාතාපිතරො**-මවුපියන්; **සද්ධාසම්පදාය**- ශ්‍රද්ධාසම්පත්තියෙහි; **සමාදපෙති**- ගන්වා ද; **නිවෙසෙති**- ප්‍රවෙශ කරවා ද; **පතිට්ඨාපෙති**- පිහිටුවා ද; **දුස්සීලෙ**- දුස්සීල වූ මවුපියන්; **සීලසම්පදාය**-ශීලසම්පත්තියෙහි;-පෙ- **මච්ඡරී**- මසුරු වූ මවුපියන්; **චාගසම්පදාය**- ත්‍යාගසම්පත්තියෙහි; -පෙ- **දුප්පඤ්ඤෙ**- අඥාන මවුපියන්; **පඤ්ඤාසම්පදාය**- ප්‍රඥාසම්පත්තියෙහි; -පෙ- **එත්තාවතා ඛො**- මෙපමණකින් වනාහි; **මාතාපිතුන්නං**- මවුපියන්ට; **කතං+ච හොති**- උපකාර කරනලද්දේත් වේ; **පතිකතං+ච**- ප්‍රත්‍යුපකාර කරනලද්දේත් වේ; **අතිකතං+ච**- අධික උපකාර කරනලද්දෙත් වේ ය යි වදාළසේක.

3. -පෙ-. **භවං ගොතමො**-භවත් ගෞතම තෙම; **කිංවාදී**- (කිරියවාද අකිරියවාදයන් අතුරෙන්) කවර වාදයක් ඇත්තේ ද;

යථා කථම්පන භවං ගොතමො කිරියවාදී ච අකිරිය වාදී චාති?. අකිරියං ඛො අහං බ්‍රාහමණ වදාමි:- කායදුච්චරිතස්ස වචීදුච්චරිතස්ස මනොදුච්චරිතස්ස, අනෙකවිහිතානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අකිරියං වදාමි. කිරියඤ්ච ඛො අහං බ්‍රාහමණ වදාමි:- කායසුචරිතස්ස වචීසුචරිතස්ස මනොසුචරිතස්ස, අනෙකවිහිතානං කුසලානං ධම්මානං කිරියං වදාමි. එවං ඛො අහං බ්‍රාහමණ කිරියවාදී ච අකිරියවාදී චාති. අභික්කන්තං භො ගොතම -පෙ- උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං සරණං ගතන්ති.

4. අථ ඛො අනාථපිණ්ඩිකො ගහපති යෙන භගවා තෙනුපසංකමි, උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසින්නො ඛො අනාථපිණ්ඩිකො ගහපති භගවන්තං එතදවොච:-

කති නු ඛො භන්තෙ ලොකෙ දක්ඛිණෙය්‍යා, කත්ථ ච දානං දාතබ්බන්ති? ද්වෙ ඛො ගහපති ලොකෙ දක්ඛිණෙය්‍යා:-

---

කිං + අක්ඛාසි + ඉති- කවර පිළිවෙතක් ප්‍රකාශ කරන්නේ දැ යි විචාළේ ය.

බ්‍රාහමණ- බ්‍රාහමණය; **අහං**- මම; **කිරියවාදී ච**- ක්‍රියාවාදීත් වෙමි; **අකිරියවාදී ච+ඉති**- අක්‍රියාවාදීත් වෙමැ යි වදාළසේක. **භවං ගොතමො**- භවත් ගෞතම තෙම; **යථා කථං +පන**- කෙසේ නම්; **කිරියවාදී ච**- ක්‍රියාවාදීත් වන්නේ ද; **අකිරියවාදී ච + ඉති**- අක්‍රියාවාදීත් වන්නේ දැ යි විචාළේ ය. **බ්‍රාහමණ**- බ්‍රාහමණය; **අහං ඛො**- මම වනාහි; **කායදුච්චරිතස්ස**- කායදුශ්චරිතයාගේ ද; -පෙ- **අකිරියං**- නො කිරීම; **වදාමි**- කියමි. **අනෙකවිහිතානං**- නානාප්‍රකාර වූ; **පාපකානං**- ලාමක වූ; **අකුසලානං ධම්මානං**- අකුශලධර්මයන්ගේ; **අකිරියං**- නො කිරීම; **වදාමි**- කියමි; **බ්‍රාහමණ**- බ්‍රාහමණය; **අහං ඛො**- මම වනාහි; **කායසුචරිතස්ස**- කායසුචරිතයාගේ ද; -පෙ-**කිරියං**- කිරීම; **වදාමි**- කියමි. **අනෙකවිහිතානං**- නානාප්‍රකාර වූ; **කුසලානං ධම්මානං**- කුශලධර්මයන්ගේ; **කිරියං**- කිරීම; **වදාමි**- කියමි; **බ්‍රාහමණ**- බ්‍රාහමණය; **එවං ඛො**- මෙසේ වනාහි; **අහං**- මම; **කිරියාවාදී ච**- ක්‍රියාවාදීත් වෙමි; **අකිරියාවාදී ච**- අක්‍රියාවාදීත් වෙමැ යි වදාළසේක.

4. -පෙ- **අථ ඛො**- ඉක්බිති; **අනාථපිණ්ඩිකො ගහපති**- අනාථපිණ්ඩික නම් ගෘහපති තෙම; -පෙ-

සෙඛො ච අසෙඛො ච. ඉමෙ ඛො ගහපති ද්වෙ ලොකෙ දක්ඛිණෙය්‍යා, එත්ථ ච දානං දාතබ්බන්ති. ඉදමවොච භගවා ඉදං වත්වා සුගතො අථාපරං එතදවොච සත්ථා:-

සෙඛො අසෙඛො ච ඉමස්මිං ලොකෙ
ආහුණෙය්‍යා යජමානානං හොන්ති,
තෙ උජ්ජුභූතා කායෙන වාචාය උද චෙතසා
ඛෙත්තං තං යජමානානං එත්ථ දින්නං මහප්ඵලන්ති.

භන්තෙ- ස්වාමීන්වහන්ස; **ලොකෙ**- ලොකයෙහි; **දක්ඛිණෙය්‍යා**- දක්ෂිණාර්හීයෝ; **කති නු ඛො**- කොතෙක් වෙද් ද; **කත්ථ ච**- කවර පුද්ගලයකු කෙරෙහි; **දානං**- දානවස්තුව; **දාතබ්බං + ඉති**- දියයුතු දැ යි විචාළේ ය. **ගහපති**- ගෘහපතිය; **ලොකෙ**- ලොකයෙහි; **ද්වෙ ඛො**- දෙදෙනෙක් වනාහි; **දක්ඛිණෙය්‍යා**- දක්ෂිණාවට සුදුසු වෙත්; **සෙඛො ච**- ශෛක්ෂපුද්ගල තෙමේ ද; **අසෙඛො ච**- අශෛක්ෂ පුද්ගල තෙමේ ද (යන දෙදෙන යි.) **ගහපති**- ගෘහපතිය; **ඉමෙ ඛො ද්වෙ**- මොහු දෙදෙන වනාහි; **ලොකෙ**- ලොකයෙහි; **දක්ඛිණෙය්‍යා**- දක්ෂිණාවට සුදුසු වෙත්. **එත්ථ ච**- මේ දෙදෙනා කෙරෙහි; **දානං**- දානව්‍යවස්තුව; **දාතබ්බං + ඉති**- දියයුතු ය යි වදාළසේක. **භගවා**- භාග්‍යවත් තෙම; **ඉදං**- මේ ධර්මය; **අවොච**- වදාළසේක. **ඉදං**- මේ ධර්මය; **වත්වා**- වදාරා; **සුගතො**- ශොභන වචනක්‍රියා ඇති; **සත්ථා**- ශාස්තෘ තෙම; **අථ**- නැවත; **අපරං**- මත්තෙහි; **එතං**- මේ ගාථා දෙශනාව; **අවොච**- වදාළසේක.

ඉමස්මිං ලොකෙ- මේ ලොකයෙහි; **යජමානානං**- දන් දෙන්නවුන්ට; **සෙඛො ච**- සොවාන් ආදි සත්වැදෑරුම් ශෛක්ෂ පුද්ගල තෙමේ ද; **අසෙඛො ච**- අර්හත් පුද්ගල තෙමේ ද යන දෙදෙන; **ආහුණෙය්‍යා හොන්ති**- දන් පිළිගැනීමට සුදුස්සෝ වෙත් හෙවත් පිදියයුතු දක්ෂිණාර්හී පුද්ගලයෝ වෙත්. **තෙ**- ඒ ශෛක්ෂ අශෛක්ෂ පුද්ගලයෝ දෙදෙන; **කායෙන**- කයින් ද; **වාචාය**- වචනයෙන් ද; **උද**- නොහොත්; **චෙතසා**- සිතින් ද; **උජ්ජුභූතා**- ඍජු වූවාහුය. **තං**- ඒ පුද්ගලයුගලය තෙම; **යජමානානං**- දන් දෙන්නවුන්ට; **ඛෙත්තං**- පින්කෙත් වේ. **එත්ථ**- මේ පුණ්‍යක්ෂෙත්‍රයෙහි; **දින්නං**-දෙනලද්ද; **මහප්ඵලං+ඉති**-මහත් විපාක ඵල ඇත්තේ ය යි වදාළසේක.

සංලක්ෂ්‍යය:-

සෙඛො අසෙඛො ච- ත්‍රිවිධ ශික්ෂාවෙහි හික්මෙනු යි සෙඛ නම් වේ. ඒ සෙඛපුද්ගලයෝ වනාහි සොවාන් මාර්ගස්ථයා ය, ඵලස්ථයා ය, සකෘදාගාමි

5. සාවත්ථි-ජේතවනෙ- තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා සාරිපුත්තො සාවත්ථියං විහරති පුබ්බාරාමෙ මිගාරමාතුපාසාදෙ, තත්‍ර ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො භික්ඛූ ආමන්තෙසි ආවුසො භික්ඛවොති. ආවුසොති ඛො තෙ භික්ඛූ ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස පච්චස්සොසුං. ආයස්මා සාරිපුත්තො එතදවොච:-

අජ්ඣත්තසඤ්ඤොජනඤ්ච ආවුසො පුග්ගලං දෙසිස්සාමි බහිද්ධාසඤ්ඤොජනඤ්ච, තං සුණාථ සාධුකං මනසි කරොථ භාසිස්සාමීති. එවමාවුසොති ඛො තෙ භික්ඛූ ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස පච්චස්සොසුං. ආයස්මා සාරිපුත්තො එතදවොච:-

කතමො චාවුසො අජ්ඣත්තසඤ්ඤොජනො පුග්ගලො? ඉධාවුසො භික්ඛු සීලවා හොති පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතො විහරති

මාර්ගස්ථයා ය, ඵලස්ථයා ය, අනාගාමි මාර්ගස්ථයා ය, ඵලස්ථයා ය, අර්හත් මාර්ගස්ථයා ය, යන මොවුන්ගේ වශයෙන් සත්දෙනෙක් වෙත්. අර්හත්ඵලයට පැමිණි ආර්ය්‍යයාහට මත්තෙහි හික්මිය යුත්තක් නැත්තේනු යි "අසෙඛ" නම් වේ.

5. **තෙන ඛො පන සමයෙන**-එසමයෙහි වනාහි; **ආයස්මා සාරිපුත්තො**- ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිර තෙම; **සාවත්ථියං**- සැවැත්නුවර සමීපයෙහි වූ; **පුබ්බාරාමෙ**-(පුරයෙන් නැගෙණහිර දෙසින් වූ හෙයින්) පූර්වාරාම නම් වූ; **මිගාරමාතුපාසාදෙ**-විශාඛාවන්ගේ රත්නමය ප්‍රාසාදයෙහි; **විහරති**- වැඩ වාසය කර වදාරනසේක. **තත්‍ර ඛො**-එකල්හි වනාහි; **ආයස්මා සාරිපුත්තො**- ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිර තෙම; **ආවුසො භික්ඛවො + ඉති**- ඇවැත්නි මහණෙනි කියා; **භික්ඛූ**- භික්ෂූන්ට; **ආමන්තෙසි**- ආමන්ත්‍රණය කළසේක. **තෙ භික්ඛූ**- ඒ භික්ෂූහු; **ආවුසො + ඉති ඛො**- ඇවැත්නි කියා; **ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස**- ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන්වහන්සේට; **පති + අස්සොසුං**- පිළිවදන් දුන්නාහු ය. **ආයස්මා සාරිපුත්තො**- ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිර තෙම; **එතං**- මේ වක්ෂ්‍යමාණ දෙශනාව; **අවොච**- වදාළසේක.

ආවුසො- ඇවැත්නි; **අජ්ඣත්තසඤ්ඤොජනං**- කාමභවයෙහි ඡන්දරාගය ඇති; **පුග්ගලං+ච**-පුද්ගලයා ද; **බහිද්ධාසඤ්ඤොජනං**- රූපාරූපභව දෙක්හි ඡන්දරාගය ඇති; **පුග්ගලං+ච**-පුද්ගලයා ද; **දෙසිස්සාමි**- දෙශනා කරන්නෙමි; **තං**- ඒ දෙශනාව; **සුණාථ**- ශ්‍රවණය කරව්; **සාධුකං**- මනාකොට; **මනසි කරොථ**- මෙනෙහි කරව්; **භාසිස්සාමි+ඉති**- කියන්නෙමි යි වදාළසේක. **තෙ භික්ඛූ**- ඒ භික්ෂූහු; -පෙ-.

ආචාරගොචරසම්පන්නො අනුමත්තෙසු වජ්ජෙසු භයදස්සාවී, සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. සො කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අඤ්ඤතරං දෙවනිකායං උපපජ්ජති. සො තතො චුතො ආගාමී හොති ආගන්තා ඉත්ථත්තං. අයං වුච්චතාවුසො අජ්ඣත්ත සඤ්ඤොජනො පුග්ගලො ආගාමී ආගන්තා ඉත්ථත්තං.

කතමො චාවුසො බහිද්ධාසඤ්ඤොජනො පුග්ගලො? ඉධාවුසො භික්ඛු සීලවා හොති පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතො විහරති ආචාරගොචරසම්පන්නො අනුමත්තෙසු වජ්ජෙසු භයදස්සාවී, සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. සො අඤ්ඤතරං සන්තං චෙතො

ආවුසො- ඇවැත්නි; **අජ්ඣත්තසඤ්ඤොජනො පුග්ගලො**- කාමභවයෙහි ඡන්දරාග ඇති පුද්ගල තෙම; **කතමො ච?**- කවරේ ද? **ආවුසො**- ඇවැත්නි; **ඉධ**- මේ ශාසනයෙහි; **භික්ඛු**- මහණ තෙම; **සීලවා හොති**- චතුපාරිශුද්ධිශීලයෙන් යුක්ත වේ ද; **පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතො**- ප්‍රාතිමොක්ෂසංවරයෙන් යුක්ත වූයේ; **ආචාරගොචරසම්පන්නො**- ආචාරයෙන් හා ගොචරයෙන් යුක්ත වූයේ; **අනුමත්තෙසු**- ස්වල්පමාත්‍ර වූ; **වජ්ජෙසු**- අකුශලධර්මයන්හි; **භයදස්සාවී**- මහත් සේ භය දක්නාසුලු වූයේ; **විහරති**- වාසය කෙරේ ද; **සික්ඛාපදෙසු**- ඒ ඒ ශික්ෂාපදයන්; **සමාදාය**- මනාකොට ගෙන; **සික්ඛති**- හික්මේ ද; නොහොත් **සික්ඛාපදෙසු**- ශික්ෂාකොට්ඨාශයන් අතුරෙහි යම්කිසි ශික්ෂාවක හික්මිය යුතු ද; **සමාදාය**- ඒ සියල්ල සමාදන් ව; **සික්ඛති**- හික්මේ ද; **සො**- ඒ ශුෂ්කවිදර්ශකධාතුකර්මස්ථානික භික්ෂු තෙම; **කායස්ස භෙදා**- කරජකායයාගේ භෙදයෙන්; **මරණා + පරං**- මරණින් මත්තෙහි; **අඤ්ඤතරං දෙවනිකායං**- ෂට්විධ කාමාවචර දෙවියන් අතුරෙහි එක්තරා දෙවනිකායකට; **උපපජ්ජති**- (ඉපදීම් වශයෙන්) පැමිණේ. **සො**- ඒ ආයසීපුද්ගල තෙම; **තතො චුතො**- එයින් චුත වූයේ; **ආගාමී හොති**- පහතට එන සුලු වේ; **ඉත්ථත්තං**- මේ මිනිසත් බවට; **ආගන්තා**- (උත්පත්ති වශයෙන්) එන්නේ වේ. **ආවුසො**- ඇවැත්නි; **අයං**- මේ තෙම; **ආගාමී**- නැවත පහතට එන සුලු වූ; **ඉත්ථත්තං**- මේ මිනිසත් බවට; **ආගන්තා**- (උත්පත්තිවශයෙන්) එන්නා වූ; **අජ්ඣත්ත සඤ්ඤොජනො පුග්ගලො**- කාමභවයෙහි ඡන්දරාගය ඇති පුද්ගල තෙමේ ය යි; **වුච්චති**- කියනුලැබේ.

ආවුසො- ඇවැත්නි; **බහිද්ධාසඤ්ඤොජනො පුග්ගලො**- රූපාරූපභවයෙහි ඡන්දරාගය ඇති පුද්ගල තෙම; **කතමො ච?**- කවරේ ද? -පෙ- **සො**-ඒ ආයසීපුද්ගල තෙම; **සන්තං**- ශාන්ත වූ;

විමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අඤ්ඤතරං දෙවනිකායං උපපජ්ජති. සො තතො චුතො අනාගාමී හොති අනාගන්තා ඉත්ථත්තං. අයං වුච්චතාවුසො බහිද්ධාසඤ්ඤොජනො පුග්ගලො අනාගාමී අනාගන්තා ඉත්ථත්තං.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු සීලවා හොති -පෙ- සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. සො කාමානං යෙව නිබ්බිදාය විරාගාය නිරොධාය පටිපන්නො හොති. සො භවානං යෙව නිබ්බිදාය විරාගාය නිරොධාය පටිපන්නො හොති. සො තණ්හක්ඛයාය පටිපන්නො හොති. සො ලොභක්ඛයාය පටිපන්නො හොති. සො කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අඤ්ඤතරං දෙවනිකායං උපපජ්ජති. සො තතො චුතො අනාගාමී හොති අනාගන්තා ඉත්ථත්තං. අයං වුච්චතාවුසො බහිද්ධාසඤ්ඤොජනො පුග්ගලො අනාගාමී අනාගන්තා ඉත්ථත්තන්ති.

අඤ්ඤතරං චෙතොවිමුත්තිං–අෂ්ටසමාපත්තීන් අතුරෙන් අන්‍යතර වූ චතුර්ථධ්‍යානසමවත්තට; **උපසම්පජ්ජ**– පැමිණ; **විහරති**– වාසය කෙරෙයි.–පෙ–**සො**–ඒ ආයුෂ්මතෙම; **තතො චුතො**–එයින් චුතවූයේ; **අනාගාමී හොති**– පහතට නො එනසුලු වේ. **ඉත්ථත්තං**– මේ මිනිස්බවට; **අනාගන්තා**– (උත්පත්තිවශයෙන්) නො එන්නේ වේ. **ආවුසො**–ඇවැත්නි; **අයං**– මේ තෙම; **අනාගාමී**– පහතට නො එනසුලු වූ; **ඉත්ථත්තං**– මේ මිනිසත්බවට; **අනාගන්තා**– (උත්පත්තිවශයෙන්) නො එන්නා වූ; **බහිද්ධාසඤ්ඤොජනො පුග්ගලො**– රූපාරූපභවයන්හි ඡන්දරාගය ඇති පුද්ගල තෙමේ ය යි; **වුච්චති**- කියනුලැබේ.

ආවුසො– ඇවැත්නි; **පුන ච පරං**– නැවත ද; **භික්ඛු**- මහණ තෙම;–පෙ–. **සො**–ඒ ආයුෂ්පුද්ගල තෙම; **කාමානං+එව**- දෙවදූරුම් කාමයන්ගේ ම; **නිබ්බිදාය**- කලකිරීම පිණිස ද; **විරාගාය**– නො ඇලීම පිණිස ද; **නිරොධාය**– අප්‍රවෘත්තිකරණය පිණිස ද; **පටිපන්නො හොති**- පිළිපන්නේ වේ. **සො**– ඒ ආයුෂ්ම තෙම; **භවානං+එව**– තුන් භවයන්ගේ ම; **නිබ්බිදාය**- කලකිරීම පිණිස ද; -පෙ- **සො**– ඒ ආයුෂ්ම තෙම; **තණ්හක්ඛයාය**- පඤ්ච කාමගුණික තෘෂ්ණාව ක්ෂය කරනු පිණිස; **පටිපන්නො හොති**- පිළිපන්නේ වේ. **සො**– ඒ ආයුෂ්ම තෙම; **ලොභක්ඛයාය**- ලොභය ක්ෂය කරනු පිණිස; **පටිපන්නො හොති**- පිළිපන්නේ වේ. -පෙ- **අඤ්ඤතරං දෙවනිකායං**– ශුද්ධාවාසදෙවියන් අතුරෙහි එක්තරා දිව්‍යනිකායකට; **උපපජ්ජති**- (ඉපදීම්වශයෙන්) පැමිණේ. -පෙ-

අථ ඛො සම්බහුලා සමචිත්තා දෙවතා යෙන භගවා තෙනුප සංකමිංසු, උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං ඨිතා ඛො තා දෙවතායො භගවන්තං එතද වොචුං:—

එසො භන්තෙ ආයස්මා සාරිපුත්තො පුබ්බාරාමෙ මිගාරමාතු පාසාදෙ භික්ඛූනං අජ්ඣත්තසඤ්ඤොජනඤ්ච පුග්ගලං දෙසෙති බහිද්ධාසඤ්ඤොජනඤ්ච. හට්ඨා භන්තෙ පරිසා. සාධු භන්තෙ භගවා යෙනායස්මා සාරිපුත්තො තෙනුපසඞ්කමතු අනුකම්පං උපාදායාති. අධිවාසෙසි භගවා තුණ්හීභාවෙන.

අථ ඛො භගවා සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සම්මිඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සම්මිඤ්ජෙය්‍ය එවමෙව ජෙතවනෙ අන්තරහිතො පුබ්බාරාමෙ මිගාරමාතුපාසාදෙ ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස පමුඛෙ පාතුරහොසි, නිසීදි භගවා

-පෙ- **සම්බහුලා**-බොහෝ වූ; **සමචිත්තා**-චිත්තයාගේ සූක්ෂ්ම භාවයෙන් ද සර්වඥයන් වහන්සේ කෑදවා ඊමෙහි එක්සිත් ඇති බැවින් ද සමාන සිත් ඇත්තා වූ; **දෙවතා**- දෙවතා කෙනෙක්; -පෙ-.

භන්තෙ- ස්වාමීන් වහන්ස; **ආයස්මා**- ආයුෂමත් වූ; **එසො සාරිපුත්තො**- මේ ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරතෙම; **පුබ්බාරාමෙ**-පූර්වාරාම නම් ලද; **මිගාරමාතුපාසාදෙ**- විශාඛාවන්ගේ රත්නප්‍රාසාදයෙහි; **භික්ඛූනං**- භික්ෂූන්ට; **අජ්ඣත්තසඤ්ඤොජනං+ච පුග්ගලං**-කාම භවයෙහි ඡන්දරාගය ඇති පුද්ගලයා ද; **බහිද්ධාසඤ්ඤොජනං+ච පුග්ගලං**- රූපාරූපභවයන්හි ඡන්දරාගය ඇති පුද්ගලයා ද; **දෙසෙති**-දෙසනසේක. **භන්තෙ**-වහන්ස; **පරිසා**- පිරිස්තොමෝ; **හට්ඨා**-සතුටු වූවා ය. **භන්තෙ**-වහන්ස; **සාධු**-ආයාචනා කරම්හ; **භගවා**- භාග්‍යවත්තෙම; **ආයස්මා**-ආයුෂමත් වූ; **සාරිපුත්තො**- ශාරීපුත්‍රස්ථවිරතෙම; **යෙන**-යම් තැනෙක්හි ද; **තෙන**- එතන්හි; **අනුකම්පං උපාදය**- එහි පැමිණි පිරිසට අනුකම්පා පිණිස; **උපසඞ්කමතු+ඉති**- එළඹෙන සේක්වයි සැලකළාහු ය; **භගවා**- භාග්‍යවත්තෙම; **තුණ්හීභාවෙන**- තුෂ්ණීම්භාවයෙන්; **අධිවාසෙසි**-ඉවසූසේක.

-පෙ—**සෙය්‍යථාපි නාම**- යම්සේ නම්; **බලවා පුරිසො**- ශක්තිමත් පුරුෂයෙක්තෙම්; **සම්මිඤ්ජිතං බාහං**- හකුළුවන ලද අතක්; **පසාරෙය්‍ය වා**- දිගුකරන්නේ හෝ වේ ද; **පසාරිතං බාහං**- දිගුකරන ලද අතක්; **සම්මිඤ්ජෙය්‍ය වා**-හකුළුවන්නේ හෝ වේ ද; **එවං+එව**- එපරිද්දෙන් ම; **ජෙතවනෙ**-

පඤ්ඤත්තෙ ආසනෙ. ආයස්මාපි ඛො සාරිපුත්තො භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං භගවා එතදවොච:—

ඉධ සාරිපුත්ත සම්බහුලා සමචිත්තා දෙවතා යෙනාහං තෙනුපසඞ්කමිංසු, උපසඞ්කමිත්වා මං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං ඨිතා ඛො සාරිපුත්ත තා දෙවතා මං එතදවොචුං:—

එසො භන්තෙ ආයස්මා සාරිපුත්තො පුබ්බාරාමෙ මිගාරමාතු පාසාදෙ භික්ඛූනං අජ්ඣත්තසඤ්ඤොජනඤ්ච පුග්ගලං දෙසෙති බහිද්ධාසඤ්ඤොජනඤ්ච. හට්ඨා භන්තෙ පරිසා. සාධු භන්තෙ භගවා යෙනායස්මා සාරිපුත්තො තෙනුපසඞ්කමතු අනුකම්පං උපාදායාති. තා ඛො පන සාරිපුත්ත දෙවතා දසපි හුත්වා වීසතිම්පි හුත්වා තිංසම්පි හුත්වා චත්තාරීසම්පි හුත්වා පඤ්ඤාසම්පි හුත්වා සට්ඨිම්පි හුත්වා ආරග්ගකොටිනිත්තුදනමත්තෙපි තිට්ඨන්ති, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤං ව්‍යාබාධෙන්ති. සියා ඛො පන තෙ සාරිපුත්ත එවමස්ස:–

ජේතවනයෙහි; **අන්තරහිතො**– අතුරුදහන් වූයේ හෙවත් ජේතවනස්ථ ජනයන්ට නො පැනුණුසේක් -පෙ- **ආයස්මතො**– ආයුෂ්මත් වූ; **සාරිපුත්තස්ස**-ශාරිපුත්‍රස්ථවිරයන්ගේ; **පමුඛෙ**-ඉදිරියෙහි; **පාතුරහොසි**– පහළවූසේක. **භගවා**– භාග්‍යවත්තෙම; **පඤ්ඤත්තෙ ආසනෙ**-පනවනලද ආසනයෙහි; **නිසීදි**-වැඩහුන්සේක. -පෙ-

සාරිපුත්ත– ශාරීපුත්‍රය; **ඉධ**– මෙහි; **සම්බහුලා**– බොහෝ වූ; **සමචිත්තා**– (චිත්තයාගේ සූක්ෂ්මභාවයෙන් ද, මා මෙහි පමුණුවාලීමෙහි එක්සිත් ඇති බැවින් ද) සමාන සිත් ඇත්තා වූ; **දෙවතා**– දෙවතා කෙනෙක්; **අහං**–මම; **යෙන**–යම් තැනෙක්හි ද; -පෙ- **සාරිපුත්ත**–ශාරීපුත්‍රය; **එකමන්තං**–එකත්පසෙක; **ඨිතා ඛො**– හුන්තා වූ; **තා දෙවතා**– ඒ දෙවත්‍වෝ; **මං**– මට; **එතං**– මෙය; **අවොචුං**– සැලකළාහු ය.

-පෙ-**තා ඛො පන දෙවතා**–ඒ දෙවතාවෝ වනාහි; **දස+අපි හුත්වා**–දසදෙනෙක් ව ද; **වීසතිං+අපි හුත්වා**– විසිදෙනෙක් ව ද; **තිංසං+අපි හුත්වා**–තිස්දෙනෙක් ව ද; **චත්තාරීසං+අපි හුත්වා**– සතලිස් දෙනෙක් ව ද; **පඤ්ඤාසං+අපි හුත්වා**–පනස්දෙනෙක්ව ද; **සට්ඨිං+අපි හුත්වා**–සැටදෙනෙක් ව ද; **ආරග්ගකොටිනිත්තුදන මත්තෙ+අපි**– හිදි අගක් බහා ලන පමණ තන්හිදු; **තිට්ඨන්ති**– සිටිත්. **අඤ්ඤමඤ්ඤං**– ඔවුනොවුන්; **න ච ව්‍යාබාධෙන්ති**–නො ගැටෙත් හෙවත් හස්තපාදාදියෙන් නොපෙළත්; **සාරිපුත්ත**-ශාරීපුත්‍රය; **සියා ඛො පන**–ඉදින් වනාහි; **තෙ**– තුඹට; **එවං+අස්ස**–

තත්ථ නූන තාසං දෙවතානං තථා චිත්තං භාවිතං යෙන තා දෙවතා දසපි හුත්වා වීසතිම්පි හුත්වා තිංසම්පි හුත්වා චත්තාරීසම්පි හුත්වා පඤ්ඤාසම්පි හුත්වා සට්ඨිම්පි හුත්වා ආරග්ගකොටිනිත්තුදනමත්තෙපි තිට්ඨන්ති, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤං ව්‍යාබාධෙන්තීති. න ඛො පනෙතං සාරිපුත්ත එවං දට්ඨබ්බං. ඉධෙව සාරිපුත්ත තාසං දෙවතානං තථා චිත්තං භාවිතං යෙන තා දෙවතා දසපි හුත්වා වීසතිම්පි හුත්වා තිංසම්පි හුත්වා චත්තාරීසම්පි හුත්වා පඤ්ඤාසම්පි හුත්වා සට්ඨිම්පි හුත්වා ආරග්ගකොටිනිත්තුදනමත්තෙපි තිට්ඨන්ති, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤං ව්‍යාබාධෙන්ති. තස්මාතිහ සාරිපුත්ත එවං සික්ඛිතබ්බං:- සන්තින්ද්‍රියා භවිස්සාම සන්තමානසාති. එවං හි වො සාරිපුත්ත සික්ඛිතබ්බං. සන්තින්ද්‍රියානං හි වො සාරිපුත්ත සන්තමානසානං සන්තං යෙව කායකම්මං භවිස්සති සන්තං වචීකම්මං සන්තං මනොකම්මං, සන්තං යෙව උපහාරං උපහරිස්සාම සබ්‍රහ්ම

මෙබඳු සිතෙක් වේ ද; (කෙසේ ද?) **යෙන**- යම් හෙයකින්; **තා දෙවතා**-ඒ දෙවතාවෝ; **දස+අපි හුත්වා**-දසදෙනෙක් ව ද;-පෙ-**න ච ව්‍යාබාධෙන්ති**- නො ගැටෙත් ද හෙවත් හස්තපාදාදියෙන් නො පෙළත් ද; **තථා චිත්තං**- එබඳු වූ සිතක්; **තාසං දෙවතානං**- ඒ දෙවතාවන් විසින්; **තත්ථ**-ඒ භවයෙහි; **නූන**- ඒකාන්තයෙන්; **භාවිතං+ඉති**- වඩන ලද්දේ හෝ යන සිතයි. **සාරිපුත්ත**- ශාරිපුත්‍රය; **එතං**-මේ කාරණය; **එවං**-මෙසේ;**න ඛො පන දට්ඨබ්බං**- නො දතයුතු ම ය;-පෙ-**යෙන**-යම් කාරණයකින්; **තා දෙවතා**- ඒ දෙවතාවෝ; **දස+අපි හුත්වා**- දසදෙනෙක් ව ද; -පෙ- **න ච ව්‍යාබාධෙන්ති**- නො ගැටෙත් හෙවත් හස්තපාදාදියෙන් නො පෙළත් ද; **තථා චිත්තං**- එබඳු වූ සිතක්; **තාසං දෙවතානං**- ඒ දෙවතාවන් විසින්; **ඉධ එව**- මේ සාසනයෙහි ම නොහොත් මේ මිනිසත් බැව්හි ම; **භාවිතං**-වඩන ලද්දේ ය; **සාරිපුත්ත**- ශාරීපුත්‍රය; **තස්මා**-එහෙයින් (තිහ යනු නිපාතමාත්‍ර යි.) **එවං**-මෙසේ; **සික්ඛිතබ්බං**- හික්මිය යුතුයි. **සාරිපුත්ත**- ශාරීපුත්‍රය; **සන්තින්ද්‍රියා භවිස්සාම**-සන්සුන් ඉඳුරන් ඇත්තෝ වන්නෙමු. **සන්තමානසා+ඉති**-සන්සුන් සිත් ඇත්තෝ වන්නෙමු යයි; **වො**-තොප විසින්: **එවං හි**- මෙසෙයින් ම; **සික්ඛිතබ්බං**- හික්මිය යුතු යි. **සාරිපුත්ත**-ශාරීපුත්‍රය; **සන්තින්ද්‍රියානං හි**-ශාන්ත වූ ඉඳුරන් ඇති; **සන්තමානසානං**- ශාන්ත වූ සිත් ඇති; **වො**- තොපගේ; **කායකම්මං**-කායකර්මය; **සන්තං+එව භවිස්සති**-ශාන්ත ම වන්නේ ය; **වචීකම්මං**- වාක්කර්මය; **සන්තං**- ශාන්ත ම වන්නේ ය. **මනොකම්මං**-මනඃකර්මය; **සන්තං**-ශාන්ත ම වන්නේ ය; **සබ්‍රහ්මචාරිසු**-

චාරීසූති. එවං හි වො සාරිපුත්ත සික්ඛිතබ්බං. අනස්සුං ඛො සාරිපුත්ත අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා යෙ ඉමං ධම්මපරියායං න අස්සොසුන්ති ——

6 එකං සමයං ආයස්මා මහාකච්චානො වරණායං විහරති කද්දමදහතීරෙ. අථ ඛො ආරාමදණ්ඩො බ්‍රාහ්මණො යෙනායස්මා මහාකච්චානො තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා ආයස්මතා

සමාන බ්‍රහ්මචාරී භික්ෂූන් කෙරෙහි; **සන්තං+එව**- ශාන්ත ම වූ; **උපහාරං**- කායචිත්ත උපහාරය; **උපහරිස්සාම+ඉති**- එළවන් තෙමු යයි; **සාරිපුත්ත**- ශාරිපුත්‍රය; **වො**-තොප විසින්; **එවං+හි** මෙසෙයින් ම; **සික්ඛිතබ්බං**- හික්මිය යුතුයි. **සාරිපුත්ත**- ශාරිපුත්‍රය; **යෙ**-යම් කෙනෙක් තුමූ; **ඉමං ධම්මපරියායං**-මේ ධර්මදේශනාව; **න අස්සොසුං**- නො ඇසුවාහු ද; **අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා**-ඒ අන්‍යතීර්ථකපරිව්‍රාජකයෝ; **අනස්සුං ඛො ඉති**-නටුවාහු ම ය යි වදාළසේක.

1 සංලක්ෂ්‍යය:-

ආවුසො භික්ඛවොති- මෙහි "ආවුසො" යනු ආමන්ත්‍රණයෙහි වැටෙන අව්‍යය ශබ්දයෙකි. මෙය ප්‍රකෘතියෙන් ම ඕකාරාන්ත ය. අව්‍යයන් කෙරෙන් පර සියලු විභක්ති ම ලොප්වන හෙයින් සියලු විබත්හි ද සියලු වචනයෙහි ද වෙනසෙක් නොවේ.

2 සංලක්ෂ්‍යය:-

අජ්ඣත්තසඤ්ඤොජනො පුග්ගලො- මෙහි "අජ්ඣත්ත" නම් කාමභවය යි. ඒ අජ්ඣත්ත සඞ්ඛ්‍යාත කාමභවයෙහි ඡන්දරාගය **අජ්ඣත්ත සංයොජන** නම් වේ. සක්කායදිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බතපරාමාස, කාමරාග, ව්‍යාපාද යන ඕරම්භාගිය සංයොජන පස හෝ අජ්ඣත්ත සංයොජන නම් වේ. ඒ අජ්ඣත්තසංයොජනයෙන් යුක්ත ආර්‍ය්‍යපුද්ගලතෙමේ ස්‍රොතාපන්නයෙක් හෝ සකෘදාගාමියෙක් වේ.

3 සංලක්ෂ්‍යය:-

බහිද්ධාසඤ්ඤොජනො පුග්ගලො- මෙහි "බහිද්ධා" නම් රූපාරූපභවය යි. බහිද්ධාසඞ්ඛ්‍යාත රූපාරූප භවයන්හි පවත්නා ඡන්දරාගය බහිද්ධා සංයොජන නම් වේ. රූපරාග, අරූපරාග, මාන, උද්ධච්ච, අවිජ්ජා යන උද්ධම්භාගිය සංයොජන පස හෝ බහිද්ධා සංයොජන නම් වේ. ඒ බහිද්ධා සංයොජනයෙන් යුක්ත පුද්ගලතෙමේ අනාගාමි ආර්‍ය්‍යයෙක් වේ.

6 **එකං සමයං**-එක් සමයෙක්හි; **ආයස්මා මහාකච්චානො**- ආයුෂ්මත් මහාකාත්‍යායන ස්ථවිරතෙම; **වරණායං**- වරණා නම් නුවර සමීපයෙහි වූ; **කද්දම දහතීරෙ**-කර්දමදහ නම් විල්තෙරෙහි; **විහරති**- වැඩවසනසේක. **අථ ඛො**-ඉක්බිති; **ආරාමදණ්ඩො බ්‍රාහ්මණො**-ආරාමදණ්ඩ නම් බ්‍රාහ්මණතෙම-පෙ-

මහාකච්චානෙන සද්ධිං සම්මෝදි, සම්මෝදනීයං කථං සාරාණීයං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආරාමදණ්ඩො බ්‍රාහ්මණො ආයස්මන්තං මහාකච්චානං එතදවොච:—

කො නු ඛො භො කච්චාන හෙතු කො පච්චයො යෙන ඛත්තියාපි ඛත්තියෙහි විවදන්ති, බ්‍රාහ්මණාපි බ්‍රාහ්මණෙහි විවදන්ති, ගහපතිකාපි ගහපතිකෙහි විවදන්තීති?

කාමරාගවිනිවෙස- විනිබන්ධ-පලිගෙධ-පරියුට්ඨානජ්ඣොසාන හෙතු ඛො බ්‍රාහ්මණ ඛත්තියාපි ඛත්තියෙහි විවදන්ති, බ්‍රාහ්මණාපි බ්‍රාහ්මණෙහි විවදන්ති ගහපතිකාපි ගහපතිකෙහි විවදන්තීති.

කො පන භො කච්චාන හෙතු කො පච්චයො යෙන සමණාපි සමණෙහි විවදන්තීති?

දිට්ඨිරාගවිනිවෙස- විනිබන්ධ- පලිගෙධ- පරියුට්ඨානජ්ඣොසානහෙතු ඛො බ්‍රාහ්මණ සමණාපි සමණෙහි විවදන්තීති.

භො කච්චාන- භවත් කාත්‍යායන ස්ථවිරයන් වහන්ස; **යෙන**- යම් කාරණයෙකින්; **ඛත්තියා + අපි**- ක්ෂත්‍රියයෝත්; **ඛත්තියෙහි**- ක්ෂත්‍රියයන් හා සමග; **විවදන්ති**-විවාද කෙරෙද් ද; **බ්‍රාහ්මණා+අපි**- බ්‍රාහ්මණයෝත්; **බ්‍රාහ්මණෙහි**- බ්‍රාහ්මණයන් හා සමග; **විවදන්ති**-විවාද කෙරෙද් ද; **ගහපතිකා + අපි**-ගෘහපතිකයෝත්; **ගහපතිකෙහි**- ගෘහපතිකයන් හා සමග; -පෙ- **කො නු ඛො හෙතු?**- ඊට හේතු කවරේ ද?. **කො පච්චයො+ඉති**- ඊට ප්‍රත්‍යය කවරේ දැයි විචාළේය.

බ්‍රාහ්මණ- බ්‍රාහ්මණ ය; **කාමරාගවිනිවෙස**- කාමරාගයෙහි ප්‍රවෙශ වීම ය; **විනිබන්ධ**- කාමරාගයෙහි බැඳීම ය; **පලිගෙධ**-කාමරාගයෙහි ගිජුවීම ය; **පරියුට්ඨාන**- කාමරාගයෙන් සිත වැලඳ ගැනීම ය; **අජ්ඣොසාන**- කාමරාගයෙන් ගිල අවසන් කොට ගැන්ම ය (යන මෙය); **හෙතු ඛො**- හෙතුකොට ගෙන වනාහි; **ඛත්තියා + අපි**- ක්ෂත්‍රියයෝත්; -පෙ-

භො කච්චාන- භවත් කාත්‍යායන ස්ථවිරයන් වහන්ස; -පෙ-**සමණා + අපි**- ශ්‍රමණයෝත්: **සමණෙහි**- ශ්‍රමණයන් හා සමග; -පෙ-

බ්‍රාහ්මණ- බ්‍රාහ්මණය; **දිට්ඨිරාගවිනිවෙස**- දෘෂ්ටිරාගයෙහි ප්‍රවෙශ වීම ය; **විනිබන්ධ**- දෘෂ්ටිරාගයෙහි බැඳීම ය; **පලිගෙධ**- දෘෂ්ටිරාගයෙහි ගිජුවීම ය; **පරියුට්ඨාන**-දෘෂ්ටිරාගයෙන් සිත වැලඳ ගැනීම ය; **අජ්ඣොසාන**-දෘෂ්ටිරාගයෙන් ගිල අවසන්කොට ගැන්

අත්ථි පන භො කච්චාන කොචි ලොකස්මිං යො ඉමං චෙව කාමරාගවිනිවෙස- විනිබන්ධ- පලිගෙධ- පරියුට්ඨානජ්ඣොසානං සමතික්කන්තො, ඉමං ච දිට්ඨිරාගවිනිවෙස-විනිබන්ධ-පලිගෙධ-පරියුට්ඨානජ්ඣොසානං සමතික්කන්තොති?

අත්ථි බ්‍රාහ්මණ ලොකස්මිං යො ඉමඤ්චෙව කාමරාගවිනිවෙස-විනිබන්ධ- පලිගෙධ- පරියුට්ඨානජ්ඣොසානං සමතික්කන්තො, ඉමඤ්ච දිට්ඨිරාගවිනිවෙස- විනිබන්ධ-පලිගෙධ-පරියුට්ඨානජ්ඣොසානං සමතික්කන්තොති.

කො පන සො භො කච්චාන ලොකස්මිං යො ඉමඤ්චෙව කාමරාගවිනිවෙස- විනිබන්ධ-. පලිගෙධ- පරියුට්ඨානජ්ඣොසානං සමතික්කන්තො, ඉමඤ්ච දිට්ඨිරාගවිනිවෙස- විනිබන්ධ-පලිගෙධ-පරියුට්ඨානජ්ඣොසානං සමතික්කන්තොති.?

අත්ථි බ්‍රාහ්මණ පුරත්ථිමෙසු ජනපදෙසු සාවත්ථිනාම නගරං, තත්ථ සො භගවා එතරහි විහරති අරහං සම්මා සම්බුද්ධො. සො හි

මය (යත මෙය) **හෙතු බො**-හේතුකොට ගෙන වනාහි; **සමණා+අපි**-ශ්‍රමණයෝත් -පෙ-.

භො කච්චාන- භවත් කාත්‍යායන ස්ථවිරයන් වහන්ස; **ලොකස්මිං**- සත්ත්වලොකයෙහි; **යො**- යමෙක්තෙම; **කාමරාග විනිවෙස**- කාමරාගයෙහි ප්‍රවෙශවීම ය -පෙ- **අජ්ඣොසානං**- කාමරාගයෙන් ගිල අවසන්කොට ගැන්ම ය යන; **ඉමං+ච-එව**-මෙය ද; **සමතික්කන්තො**- ඉක්මවූයේ; **දිට්ඨිරාග**- දෘෂ්ටිරාගයෙහි; -පෙ- **අජ්ඣොසානං**- දෘෂ්ටිරාගයෙන් ගිල අවසන්කොට ගැන්ම ය යන, **ඉමං+ච**-මෙය ද; **සමතික්කන්තො**-ඉක්මවූයේ ද; (එබඳු වූ) **කො** චි- කිසි පුද්ගලයෙක්තෙම; **අත්ථි පන ඉති**- ඇත්තේදැයි විචාළේ ය.

බ්‍රාහ්මණ- බ්‍රාහ්මණය; **ලොකස්මිං**- ලොකයෙහි; **යො**- යමෙක්තෙම; **කාමරාග**- කාමරාගයෙහි —පෙ— **ඉමං-ච+එව**-මෙය ද; **දිට්ඨිරාග**- දෘෂ්ටිරාගයෙහි; —පෙ— **ඉමං+ච**- මෙය ද; **සමතික්කන්තො**-ඉක්මවූයේ ද; **අත්ථි**-එබඳු පුද්ගලයෙක් ඇත්තේ යයි කීසේක.

භො කච්චාන- භවත් කාත්‍යායන ස්ථවිරයන් වහන්ස; **ලොකස්මිං**-ලොකයෙහි; -පෙ- **සො**- හෙතෙම; **කො පන ඉති**- කවරේ දැයි විචාළේ ය.

-පෙ- **පුරත්ථිමෙසු ජනපදෙසු**-නැගෙනහිර ජනපදයන් අතුරෙහි; **සාවත්ථි නාම**-ශ්‍රාවස්ති නම් වූ; **නගරං**-නුවරෙක්; **අත්ථි**-

බ්‍රාහ්මණ භගවා ඉමඤ්ච කාමරාගවිනිවෙස-විනිබන්ධ-පලිගෙධ-පරියුට්ඨානජ්ඣොසානං සමතික්කන්තො, ඉමඤ්ච දිට්ඨිරාගවිනිවෙස-විනිබන්ධ- පලිගෙධ-පරියුට්ඨානජ්ඣොසානං සමතික්කන්තොති.

එවං වුත්තෙ ආරාමදණ්ඩො බ්‍රාහ්මණො උට්ඨායාසනා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා දක්ඛිණං ජාණුමණ්ඩලං පුථුවියං නිහන්ත්වා යෙන භගවා තෙනඤ්ජලිම්පනාමෙත්වා තික්ඛත්තුං උදානං උදානෙසි:-නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස-නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස -පෙ-, යො හි සො භගවා ඉමඤ්ච කාමරාගවිනිවෙස-විනිබන්ධ-පලිගෙධ-පරියුට්ඨානජ්ඣොසානං සමතික්කන්තො, ඉමඤ්ච දිට්ඨිරාගවිනිවෙස-විනිබන්ධ-පලිගෙධ- පරියුට්ඨානජ්ඣොසානං සමතික්කන්තොති.

අභික්කන්තං භො කච්චාන -පෙ- සෙය්‍යථාපි භො කච්චාන නික්කුජ්ජිතං වා උක්කුජ්ජෙය්‍ය පටිච්ඡන්නං වා විවරෙය්‍ය මූළ්හස්ස වා මග්ගං ආචික්ඛෙය්‍ය අන්ධකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය චක්ඛුමන්තො රූපානි දක්ඛින්තීති, එවමෙවං භොතා කච්චානෙන

ඇත්තේ ය; **තත්ථ**-ඒ නුවර සමීපයෙහි; **අරහං**-අර්හත් වූ; **සම්මාසම්බුද්ධො**- සම්‍යක්සම්බුද්ධ වූ; **සො භගවා**- ඒ භාග්‍යවත්තෙම; **එතරහි**-දැන්; **විහරති**-වැඩවසනසේක; -පෙ-**සො හි භගවා**- ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි; **කාමරාග**- කාමරාගයෙහි; -පෙ- **ඉමං ච+එව**- මෙය ද; **සමතික්කන්තො ඉති**- ඉක්මවූසේකැයි කීසේක.

එවං වුත්තෙ-මෙසේ කීකල්හි; **ආරාමදණ්ඩො බ්‍රාහ්මණො**- ආරාමදණ්ඩ නම් බමුණුතෙම; **ආසනා උට්ඨාය**- හුනස්නෙන් නැගිට; **උත්තරාසඞ්ගං**- උතුරු සළුව; **එකංසං කරිත්වා**-එකස් කොට; **දක්ඛිණං ජාණුමණ්ඩලං**- දකුණුදණමඩල; **පුථුවියං**- පෘථිවියෙහි; **නිහන්ත්වා**-තබා; **භගවා**- භාග්‍යවත්තෙම; **යෙන**- යම් දිශාවෙක්හි ද; **තෙන**- ඒ දිශාවට; **අඤ්ජලිං+පනාමෙත්වා**- ඇඳිලි බැඳ; **තික්ඛත්තුං**- තුන්යලක්; **උදානං**- ප්‍රීතිවාක්‍යය; **උදානෙසි**- පැවැත්වූයේ ය; **යො හි සො භගවා**- යම් ඒ භාග්‍යවත් කෙනෙක්; **කාමරාග**- කාමරාගයෙහි; -පෙ- **දිට්ඨිරාග**- දෘෂ්ටිරාගයෙහි-පෙ-**සමතික්කන්තො**-ඉක්මවූසේක් ද; **භගවතො**- භාග්‍යවත් වූ; **අරහතො**- අර්හත් වූ; **තස්ස සම්මාසම්බුද්ධස්ස**- ඒ සම්‍යක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේට; **නමො ඉති**- නමස්කාර වේවා යන ප්‍රීතිවාක්‍යය යි.

අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො, එසාහං භො කච්චාන තං භවන්තං ගොතමං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මඤ්ච භික්ඛුසංඝඤ්ච. උපාසකං මං භවං කච්චානො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං සරණං ගතන්ති.

7 එකං සමයං ආයස්මා මහාකච්චානො මධුරායං විහරති ගුන්දාවනෙ. අථ ඛො කණ්ඩරායණො බ්‍රාහ්මණො යෙනායස්මා මහාකච්චානො තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා ආයස්මතා මහාකච්චානෙන සද්ධිං–පෙ–. එකමන්තං නිසින්නො ඛො කණ්ඩරායණො බ්‍රාහ්මණො ආයස්මන්තං මහාකච්චානං එතදවොච:–

සුතං මෙතං භො කච්චාන න සමණො කච්චානො බ්‍රාහ්මණෙ ජිණ්ණෙ වුඩ්ඪෙ මහල්ලකෙ අද්ධගතෙ වයො අනුප්පත්තෙ අභිවාදෙති වා පච්චුට්ඨෙති වා ආසනෙන වා නිමන්තෙතීති, තයිදං භො කච්චාන තථෙව, න හි භවං කච්චානො බ්‍රාහ්මණෙ ජිණ්ණෙ වුඩ්ඪෙ මහල්ලකෙ අද්ධගතෙ වයො අනුප්පත්තෙ අභිවාදෙති වා පච්චුට්ඨෙති වා ආසනෙන වා නිමන්තෙති. තයිදං භො කච්චාන න සම්පන්නමෙවාති.

අභික්කන්තං යනාදියෙහි අර්ථ (109) වෙනි පිටෙන් දතයුතු යි.

7 —පෙ– **මධුරායං**–මධුරා නම් නුවර සමීපයෙහි වූ; **ගුන්දාවනෙ**–ගුන්දා නම් වෙනෙහි; **විහරති**– වැඩවසනසේක; **අථ ඛො**– ඉක්බිත්තෙන් වනාහි; **කණ්ඩරායණො බ්‍රාහ්මණො**–කණ්ඩරායණ බ්‍රාහ්මණතෙම;–පෙ–.

. **භො කච්චාන**– භවත් කාත්‍යායන ස්ථවිරයන් වහන්ස; **එතං**–මේ කාරණය; **මෙ**– මා විසින්; **සුතං**– අසන ලද්දේ ය; (ඒ කවරේ ද යත්?) **සමණො කච්චානො**– ශ්‍රමණ කාත්‍යායනතෙම; **ජිණ්ණෙ**–ජරාවෙන් ජීර්ණ වූ; **වුඩ්ඪෙ**–වයොවෘද්ධ වූ; **මහල්ලකෙ**– උත්පත්තියෙන් මහලු වූ; **අද්ධගතෙ**– දීර්ඝකාලයක් ඉක්ම ගියා වූ; **වයො අනුප්පත්තෙ**- පශ්චිම වයසට පැමිණියා වූ; **බ්‍රාහ්මණෙ**– බ්‍රාහ්මණයන්ට; **න අභිවාදෙති වා**–අභිවාදනය ද නො කෙරෙයි; **න පච්චුට්ඨෙති වා**– හුනස්නෙන් නැගිටීම ද නො කෙරෙයි; **ආසනෙන වා**– අස්නකින් හෝ; **න නිමන්තෙති**– නො පවරයි යන ප්‍රවෘත්තිය යි; **භො කච්චාන**– භවත් කාත්‍යායන ස්ථවිරයන් වහන්ස; **තං+ඉදං**– ඒ මේ අපගේ ඇසීම; **තථා+එව**– එසේම ය හෙවත් දැකීමෙන් ද ප්‍රත්‍යක්‍ෂ ම ය; **භවං කච්චානො**– භවත් කාත්‍යායන ස්ථවිරයන් වහන්සේ; –පෙ– **ආසනෙන වා**– අස්නකින් හෝ; **න හි නිමන්තෙති**–නො පවරයි. **භො කච්චාන**–භවත්

අත්ථි බ්‍රාහ්මණ තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන වුද්ධභූමි ච අක්ඛාතා දහරභූමි ච. වුද්ධො චෙපි බ්‍රාහ්මණ හොති ආසීතිකො වා නාවුතිකො වා වස්සසතිකො වා ජාතියා සො ච කාමෙ පරිභුඤ්ජති කාමමජ්ඣාවසති කාමපරිළාහෙන පරිඩය්හති කාමවිතක්කෙහි ඛජ්ජති කාමපරියෙසනාය උස්සුක්කො. අථ ඛො සො බාලොත්වෙව සඞ්ඛං ගච්ඡති. දහරො චෙපි බ්‍රාහ්මණ හොති යුවා සුසුකාළකෙසො භද්‍රෙන යොබ්බනෙන සමන්නාගතො පඨමෙන වයසා, සො ච න කාමෙ පරිභුඤ්ජති

කාත්‍යායන ස්ථවිරයන් වහන්ස; **තං+ඉදං**– ඒ මේ අභිවාදනාදිය නො කිරීම; **න සම්පන්නං+එව ඉති**–යුතු නො වේ ම යයි (සැල කෙළේ ය.)

බ්‍රාහ්මණ–බ්‍රාහ්මණය; **ජානතා**– සකලඥෙය ධර්මයන් දන්නා වූ; **පස්සතා**–සකලඥෙයධර්මයන් කරතලාමලකයක්මෙන් දක්නා වූ; **අරහතා**- අර්හත් වූ; **සම්මාසම්බුද්ධෙන**- සම්‍යක්සම්බුද්ධ වූ; **තෙන භගවතා**–ඒ භාග්‍යවත්හු විසින්; **අක්ඛාතා**–වදාරන ලද්දූ වූ; **වුද්ධභූමි ච**– වෘද්ධ නම් වන කාරණයෙක් ද; **දහරභූමි ච**- ළදරු නම් වන කාරණයෙක් ද; **අත්ථි**– ඇත්තේ ය; **බ්‍රාහ්මණ**– බ්‍රාහ්මණය; **චෙ**–ඉදින්; **ජාතියා**–උත්පත්තියෙන්; **ආසීතිකො වා**– අසූහැවිරිදි වූ හෝ; **නාවුතිකො වා**– අනූහැවිරිදි වූ හෝ; **වස්සසතිකො වා**– සියක්හැවිරිදි වූ හෝ; **වුද්ධො අපි හොති**– මහල්ලෙක් හෝ වේ ද; **සො ච**– ඒ මහලු පුද්ගලතෙමේ ද; **කාමෙ**–වස්තුකාම ක්ලෙශකාමයන්; **පරිභුඤ්ජති**– පරිභොග කෙරේ ද; **කාමං**– දෙවැදෑරුම් කාමයෙහි; **අජ්ඣාවසති**– (ගෙහි වසන ගෘහස්වාමියකු මෙන්) වාසය කෙරේ ද; **කාමපරිළාහෙන**– කාමනිඃශ්‍රිත දාහයෙන්; **පරිඩය්හති**– දවනු ලැබේ ද; **කාමවිතක්කෙහි**–කාමවිතර්කයන් විසින්; **ඛජ්ජති**– පෙළනු ලැබේ ද; **කාමපරියෙසනාය**–වස්තුකාම ක්ලෙශකාමයන් සොයනු පිණිස; **උස්සුක්කො**–උත්සාහවත් වූයේ ද; **අථ ඛො**– එසේ කල; **සො**– ඒ මහලුතෙම; **බාලො+ඉති+එව**–බාලය යි කියා ම; **සඞ්ඛං ගච්ඡති**– සංඛ්‍යාවට යේ හෙවත් ගණනට පැමිණේ; **බ්‍රාහ්මණ**–බ්‍රාහ්මණය; **චෙ**–ඉදින්; **යුවා**–යොවුන්වියෙන් යුක්ත වූ; **සුසුකාළකෙසො**– ඉතා කළු වූ හිසකේ ඇති; **භද්‍රෙන යොබ්බනෙන**–යහපත් යොවුන්වියෙන්; **සමන්නාගතො**-සමන්විත වූ; **පඨමෙන වයසා**–(තෙතිස්වයස් නො ඉක්ම වූ) ප්‍රථමවයසින් යුක්ත වූ; **දහරො+අපි හොති**– තරුණයෙක් නමුදු වේ ද; **සො ච**– ඒ තරුණතෙමේත්; **කාමෙ**– වස්තු කාම ක්ලෙශකාමයන්; **න පරිභුඤ්ජති**-පරිභොග නො කෙරේ ද;

න කාමමජ්ඣාවසති න කාමපරිළාහෙන පරිඩය්හති න කාම විතක්කෙහි ඛජ්ජති. න කාමපරියෙසනාය උස්සුක්කො. අථ ඛො සො පණ්ඩිතො ථෙරොත්වෙව සඞ්ඛං ගච්ඡතීති.

එවං වුත්තෙ කණ්ඩරායණො බ්‍රාහ්මණො උට්ඨායාසනා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා දහරානං සුදං භික්ඛූනං පාදෙ සිරසා වන්දති:-වුද්ධා භවන්තො වුද්ධභූමියං ඨිතා, දහරා මයං දහරභූමියං ඨිතාති. අභික්කන්තං භො කච්චාන -පෙ- උපාසකං මං භවං කච්චානො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං සරණං ගතන්ති.

8 යස්මිං භික්ඛවෙ සමයෙ චොරා බලවන්තො හොන්ති, රාජානො තස්මිං සමයෙ දුබ්බලා හොන්ති. තස්මිං භික්ඛවෙ සමයෙ රඤ්ඤො න ඵාසු හොති අතියාතුං වා නියාතුං වා පච්චන්තිමෙ වා ජනපදෙ අනුසඤ්ඤාතුං, බ්‍රාහ්මණගහපතිකානම්පි තස්මිං සමයෙ

කාමෙ-වස්තුකාම ක්ලෙශකාම දෙක්හි; **න අජ්ඣාවසති**-(ගෙහි වසන ගෘහස්වාමියකු මෙන්) වාසය නො කෙරේ ද;-පෙ-**සො**-ඒ තරුණතෙම; **පණ්ඩිතො**- පණ්ඩිතය යි ද; **ථෙරො ඉති + එව**- ස්ථවිරය යි ද; **සඞ්ඛං**-සංඛ්‍යාවට හෙවත් ගිණීමට; **ගච්ඡති+ඉති**- පැමිණේ ය යි වදාළසේක.

එවං වුත්තෙ- මෙසේ වදාළ කල්හි -පෙ- **භවන්තො**- පින්වත්හු; **වුද්ධා**-වෘද්ධ ය හ; **වුද්ධභූමියං**-වෘද්ධකාරණයෙහි; **ඨිතා**- සිටියාහු ය; **මයං**- අපි; **දහරා**- බාලයෙමු; **දහරභූමියං**- බාල කාරණයෙහි; **ඨිතා+ඉති**- සිටියෙමු යයි; **දහරානං භික්ඛූනං සුදං**-තරුණ භික්ෂූන්ගේ; **පාදෙ**-පාදයන්; **සිරසා**-මස්තකයෙන්; **වන්දති**-වඳියි;-පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යයෙ:-

කාමමජ්ඣාවසති:- මෙහි අධි-ආ පූර්‍ව "**වස**" නිවාසෙ යන ධාතුහුගේ යොගය හෙයින් "**කාම**" ශබ්දයා කෙරෙන් ආධාරාර්‍ථයෙහි ද්විතීයා විභක්ති යි. එසේ ම අර්‍ථ දක්වන ලදි. කාමෙ අජ්ඣාවසති යනු ද මෙසේ මැයි.

8 -පෙ- **යස්මිං සමයෙ**- යම් සමයෙක්හි; **චොරා**- සොරහු; **බලවන්තො හොන්ති**- බලවත් වෙද් ද; **තස්මිං සමයෙ**- එසම යෙහි; **රාජානො**- රජදරුවෝ; **දුබ්බලා හොන්ති**- දුර්‍වල වෙත්. -පෙ-**තස්මිං සමයෙ**-එසමයෙහි; **රඤ්ඤො**-රජහට; **අතියාතුං වා**- බැහැර සිට නුවරට ප්‍රවෙශ වන්ට ද; **නියාතුං වා**- නුවරින් නික් මෙන්ට ද; **පච්චන්තිමෙ ජනපදෙ**-පසල් දනව්වෙහි; **අනුසඤ්ඤාතුං වා**-හැසිරෙන්ට ද; **න ඵාසු හොති**-පහසු නොවේ; **තස්මිං**

න ඵාසු හොති අතියාතුං වා නියාතුං වා බාහිරානි වා කම්මන්තානි පටිවෙක්ඛිතුං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යස්මිං සමයෙ පාපභික්ඛූ බලවන්තො හොන්ති, පෙසලා භික්ඛූ තස්මිං සමයෙ දුබ්බලා හොන්ති. තස්මිං භික්ඛවෙ සමයෙ පෙසලා භික්ඛූ තුණ්හීභූතා තුණ්හීභූතා සංඝමජ්ඣෙ සංඛායන්ති. පච්චන්තිමෙ වා ජනපදෙ භජන්ති. තයිදං භික්ඛවෙ හොති බහුජනාහිතාය බහුජනාසුඛාය බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය, අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං.

යස්මිං භික්ඛවෙ සමයෙ රාජානො බලවන්තො හොන්ති චොරා තස්මිං සමයෙ දුබ්බලා හොන්ති. තස්මිං භික්ඛවෙ සමයෙ රඤ්ඤො ඵාසු හොති අතියාතුං වා නියාතුං වා පච්චන්තිමෙ වා ජනපදෙ අනුසඤ්ඤාතුං, බ්‍රාහ්මණගහපතිකානම්පි තස්මිං සමයෙ ඵාසු හොති අතියාතුං වා නියාතුං වා බාහිරානි වා කම්මන්තානි පටිවෙක්ඛිතුං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යස්මිං සමයෙ පෙසලා භික්ඛූ බලවන්තො හොන්ති පාපභික්ඛූ තස්මිං සමයෙ දුබ්බලා හොන්ති. තස්මිං භික්ඛවෙ සමයෙ පාපභික්ඛූ තුණ්හීභූතා තුණ්හීභූතා සංඝමජ්ඣෙ සංඛායන්ති, යෙන වා පන තෙන පපතන්ති. තයිදං භික්ඛවෙ හොති බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය බහුනො ජනස්ස අත්ථාය, හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානන්ති.

සමයෙ- එසමයෙහි; **බ්‍රාහ්මණගහපතිකානං+අපි**- (ඇතුළු නුවර වැසි) බමුණු ගැහැවියන්ට ද; **අතියාතුං වා**- බැහැර සිට නුවරට ප්‍රවෙශ වන්ට ද; **නියාතුං වා**-නුවරින් නික්ම යන්ට ද; **බාහිරානි කම්මන්තානි**- බැහැර කෙත්වත්හි කර්මාන්තයන්; **පටිවෙක්ඛිතුං වා**-බලන්ට ද; **න ඵාසු හොති**- පහසු නො වේ; -පෙ- **එවං+එව ඛො**-එපරිද්දෙන් ම; **යස්මිං සමයෙ**-යම් සමයෙක්හි; **පාපභික්ඛූ**- පාපභික්ෂූහු; **බලවන්තො හොන්ති**- බලවත් වෙද් ද; **තස්මිං සමයෙ**-එසමයෙහි; **පෙසලා භික්ඛූ**- ප්‍රියශීලී භික්ෂූහු: **දුබ්බලා හොන්ති**-දුර්වල වෙත්. -පෙ- **තස්මිං සමයෙ**-එසමයෙහි; **පෙසලා භික්ඛූ**-ප්‍රියශීලී භික්ෂූහු; **තුණ්හීභූතා තුණ්හීභූතා**-තුෂ්ණීම්භූත ව තුෂ්ණීම්භූත ව; **සංඝමජ්ඣෙ**- සඟමැද හුන්නාහු; **සංඛායන්ති**- ධ්‍යාසීන් මෙන් හිඳිත්; **පච්චන්තිමෙ ජනපදෙ වා**- පසල් දනව් හෝ; **භජන්ති**- සෙවනය කරත්. -පෙ- **තං+ඉදං**- ඒ මේ කාරණය; **බහුජන+අහිතාය**- බොහෝ දෙනාට අහිත පිණිස ද; **බහුජන+අසුඛාය**-බොහෝ දෙනාට අසැප පිණිස ද; **බහුනො ජනස්ස**-බොහෝ දෙනාහට; **අනත්ථාය**-අනර්ථය පිණිස ද; **දෙවමනුස්සානං**-දෙවිමිනිසුන්ට; **අහිතාය**-අහිත පිණිස ද; **දුක්ඛාය**- දුක් පිණිස ද; **හොති**-වේ යයි වදාළසේක.

9 ද්වින්නාහං භික්ඛවෙ මිච්ඡාපටිපත්තිං න වණ්ණෙමි ගිහිස්ස වා පබ්බජිතස්ස වා. ගිහී වා භික්ඛවෙ පබ්බජිතො වා මිච්ඡා පටිපන්නො මිච්ඡාපටිපත්තාධිකරණහෙතු නාරාධකො හොති ඤායං ධම්මං කුසලං.

ද්වින්නාහං භික්ඛවෙ සම්මාපටිපත්තිං වණ්ණෙමි, ගිහිස්ස වා පබ්බජිතස්ස වා. ගිහී වා භික්ඛවෙ පබ්බජිතො වා සම්මා පටිපන්නො සම්මාපටිපත්තාධිකරණහෙතු ආරාධකො හොති ඤායං ධම්මං කුසලන්ති.

10 යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ දුග්ගහීතෙහි සුත්තන්තෙහි බ්‍යඤ්ජනපතිරූපකෙහි අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච පටිබාහන්ති, තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ බහුජනාහිතාය පටිපන්නා බහුජනාසුඛාය බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය, අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ච තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ අපුඤ්ඤං පසවන්ති, තෙ චිමං සද්ධම්මං අන්තරධාපෙන්ති.

-පෙ- **යෙන වා පන තෙන**- යම් ඒ දිශාවකට හෝ; **පපතන්ති**-පලා යෙත්; -පෙ- මෙහි සෙසු අරුත් ඉහත සඳහන් පරිදි දත යුතුයි.

9 -පෙ- **අහං**- මම; **ගිහිස්ස වා**- ගෘහස්ථයාගේ ද; **පබ්බජිතස්ස වා**-ප්‍රව්‍රජිතයාගේ ද යන; **ද්වින්නං**-දෙදෙනාගේ; **මිච්ඡාපටිපත්තිං**- වරද වූ පිළිවෙත; **න වණ්ණෙමි**- වණ්නා නො කරමි. -පෙ-**ගිහී වා**-ගෘහස්ථයෙක් හෝ; **පබ්බජිතො වා**- ප්‍රව්‍රජිතයෙක් හෝ; **මිච්ඡාපටිපන්නො**- වරදවා පිළිපන්නේ; **මිච්ඡාපටිපත්ති+අධිකරණහෙතු**- වරද වූ පිළිවෙත හේතුකොට ගෙන; **ඤායං ධම්මං කුසලං**-විදර්ශනා සහිත මාර්ගය; **න ආරාධකො හොති**-සිද්ධකරන්නේ නො වේ.

-පෙ- **සම්මාපටිපත්තිං**- මනා පිළිවෙත; **වණ්ණෙමි**-වණ්නා කරමි; -පෙ-**ආරාධකො හොති+ඉති**-සිද්ධකරන්නේ යයි වදාළසේක.

10 -පෙ-**යෙ තෙ භික්ඛූ**-යම් ඒ භික්ෂූ කෙනෙක්; **දුග්ගහීතෙහි**- පිළිවෙළ වරදවා ගන්නා ලද; **බ්‍යඤ්ජනපතිරූපකෙහි**-බ්‍යඤ්ජනමාත්‍රයෙන් සමාන වූ හෙවත් අර්ථයෙන් අසමාන වූ; **සුත්තන්තෙහි**- සූත්‍රාන්තයන් කාරණකොට ගෙන; **අත්ථං+ච**-අර්ථකථාව ද; **ධම්මං+ච**- පාළිධර්මය ද; **පටිබාහන්ති**- ප්‍රතිබාහනය කෙරෙද් ද;-පෙ-

යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ සුග්ගහිතෙහි සුත්තන්තෙහි න බ්‍යඤ්ජනපතිරූපකෙහි අත්ථඤ්ච ධම්මඤ්ච අනුලොමෙන්ති, තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ බහුජනහිතාය පටිපන්නා බහුජනසුඛාය බහුනො ජනස්ස අත්ථාය, හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ච තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ පුඤ්ඤං පසවන්ති, තෙ චිමං සද්ධම්මං ඨපෙන්තීති.

සමචිත්තවග්ගො චතුත්ථො

2-1-5

1 ද්වෙමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා ද්වෙ? උත්තානා ච පරිසා ගම්භීරා ච පරිසා. කතමා ච භික්ඛවෙ උත්තානා පරිසා? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛූ උද්ධතා හොන්ති උන්නළා චපලා මුඛරා විකිණ්ණවාචා මුට්ඨස්සතී අසම්පජානා අසමාහිතා

-පෙ- **යෙ තෙ භික්ඛූ**- යම් ඒ භික්ෂු කෙනෙක්; **සුග්ගහිතෙහි**-පිළිවෙළ නො වරදවා ගන්නා ලද; **න බ්‍යඤ්ජනපතිරූපකෙහි**-බ්‍යඤ්ජනමාත්‍රයෙන් සමාන නො වූ හෙවත් අර්ථයෙන් සමාන වූ; **සුත්තන්තෙහි**- සූත්‍රාන්තයන් කාරණකොට ගෙන; **අත්ථං+ච**- අර්ථකථාව ද; **ධම්මං+ච**- පාළිධර්මය ද; **අනුලොමෙන්ති**-අනුලොම් කෙරෙද් ද (හෙවත් සංසන්දනය කෙරෙද් ද) -පෙ- **ඨපෙන්ති+ඉති**-චිරස්ථායී කෙරෙත් යයි වදාළසේක.

සතරවෙනි සමචිත්ත වර්ග යි.

2-1-5.

1 -පෙ-**පරිසා**-පිරිස්හු; **ඉමා** වෙ-මොහු දෙදෙනෙක් වෙත්; **කතමා** වෙ-කවර දෙදෙනෙක් ද යත්? **උත්තානා ච පරිසා**- නො ගැඹුරු වූ හෙවත් ප්‍රකාශ වූ පිරිස ද; **ගම්භීරා ච පරිසා**- ගැඹුරු වූ හෙවත් ප්‍රතිච්ඡන්න වූ පිරිස ද යන දෙක යි; -පෙ- **උත්තානා පරිසා**-නො ගැඹුරු වූ හෙවත් ප්‍රකාශ වූ පිරිස: **කතමා ච**-කවරක් ද?;-පෙ- **ඉධ**-මේ ශාසනයෙහි; **යස්සං පරිසායං**-යම් පිරිසෙක්හි; **භික්ඛූ**- භික්ෂූහු; **උද්ධතා හොන්ති**- උඩඟුවෙද් ද; **උන්නළා**-උස් වූ හිස්මාන ඇත්තාහු ද; **චපලා**-පාසිවුරු සැරසුම් ආදි චාපල්‍යයෙන් යුක්ත වූවාහු ද; **මුඛරා**-රළු වූ වචන ඇත්තාහු ද; **විකිණ්ණවාචා**- නොසන්හුන් (ප්‍රලාප) වචන ඇත්තාහු ද; **මුට්ඨස්සති**- මුළා වූ සිහි ඇත්තාහු ද; **අසම්පජානා**- අඥාන

විබ්භන්තචිත්තා පාකතින්ද්‍රියා. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ උත්තානා පරිසා. කතමා ච භික්ඛවෙ ගම්භීරා පරිසා? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛූ අනුද්ධතා හොන්ති අනුන්නළා අචපලා අමුඛරා අවිකිණ්ණවාචා උපට්ඨිතසතී සම්පජානා සමාහිතා එකග්ගචිත්තා සංවුතින්ද්‍රියා. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ ගම්භීරා පරිසා ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං ද්වින්නං පරිසානං යදිදං ගම්භීරා පරිසාති.

2 ද්වෙමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා ද්වෙ? වග්ගා ච පරිසා සමග්ගා ච පරිසා. කතමා ච භික්ඛවෙ වග්ගා පරිසා? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛූ භණ්ඩනජාතා කලහජාතා විවාදාපන්නා

වූවාහු ද; අසමාහිතා-චිත්තෛකාග්‍රතා මාත්‍රයකුදු නැත්තාහු ද; විබ්භන්තචිත්තා- භ්‍රාන්ත වූ (චපල) සිත් ඇත්තාහු ද; පාකතින්ද්‍රියා-ස්වභාව ඉඳුරන් ඇත්තාහු ද (හෙවත් සංවරණය නො කළ ඉඳුරන් ඇත්තාහු ද)-පෙ-අයං-මෝ තොමෝ; උත්තානා පරිසා-නො ගැඹුරු වූ හෙවත් ප්‍රකාශ වූ පිරිස යයි; වුච්චති- කියනු ලැබේ; -පෙ- ගම්භීරා පරිසා- ගැඹුරු වූ හෙවත් ප්‍රතිච්ඡන්න වූ පිරිස; කතමා ච- කවරී ද? -පෙ- භික්ඛූ- භික්ෂූහු; අනුද්ධතා හොන්ති-උඩඟු නො වෙද් ද; අනුන්නළා-උස් වූ හිස් මාන නැත්තාහු ද; අචපලා-පාත්‍රාචීවර මණ්ඩනාදි චාපල්‍යයෙන් යුක්ත නො වූවාහු ද; අමුඛරා-රළු වූ වචන නැත්තාහු ද; අවිකිණ්ණවාචා-සන්හුන් වචන ඇත්තාහු ද; උපට්ඨිතසති- එළඹ සිටි සිහි ඇත් තාහු ද; සම්පජානා-ඥානානුවර්ණැත්තාහු ද; සමාහිතා-උපචාර අර්පණා සමාධින්හි මනා ව පිහිටි සිත් ඇත්තාහු ද; එකග්ගචිත්තා-එකඟ සිත් ඇත්තාහු ද; සංවුතින්ද්‍රියා- සංවරණය කළ ඉඳුරන් ඇත්තාහු ද;-පෙ- අයං-මෝ තොමෝ; ගම්භීරා පරිසා-ගැඹුරු පිරිස යයි; වුච්චති- කියනු ලැබේ; -පෙ- ඉමා ඛො මෙ-මොහු දෙදෙන වනාහි; පරිසා- පිරිස්හු වෙත්; -පෙ- ඉමාසං ද්වින්නං පරිසානං- මේ දෙපිරිස් අතුරෙන්; යදිදං- යම් මේ; ගම්භීරා පරිසා-ගැඹුරු වූ හෙවත් ප්‍රතිච්ඡන්න වූ පිරිසක් වේ ද; එතං-මෙය; අග්ගං+ඉති-අග්‍ර වේ යයි වදාළසේක.

සංලක්ෂ්‍යය:-

එතදග්ගං යදිදං යන පද ගැන 52 පිටේ සංලක්ෂ්‍ය බලනු.

2 -පෙ- වග්ගා ච පරිසා- වගී වූ පිරිස ද; සමග්ගා ච පරිසා-සමගි වූ පිරිස ද (යන දෙකයි); —පෙ— ඉධ-මේ ශාසන යෙහි; යස්සං පරිසායං-යම් පිරිසෙක්හි; භික්ඛූ-භික්ෂූහු; භණ්ඩන

අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසත්‍තීහි විතුදන්‍තා විහරන්‍ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ වග්ගා පරිසා. කතමා ච භික්ඛවෙ සමග්ගා පරිසා? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛූ සමග්ගා සම්මොදමානා අවිවද මානා ඛීරොදකීභූතා අඤ්ඤමඤ්ඤං පියචක්ඛූහි සම්පස්සන්‍තා විහරන්‍ති, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සමග්ගා පරිසා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පරිසා, එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං ද්වින්‍නං පරිසානං යදිදං සමග්ගා පරිසාති.

3 ද්වෙමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා ද්වෙ? අග්ගවතී ච පරිසා. අනග්ගවතී ච පරිසා. කතමා ච භික්ඛවෙ අනග්ගවතී පරිසා? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං ථෙරා භික්ඛූ බාහුලිකා හොන්‍ති සාථ ලිකා ඔක්කමනෙ පුබ්බඞ්ගමා පවිවෙකෙ නික්ඛිත්‍තධුරා න විරියං ආරභන්‍ති අප්පත්‍තස්ස පත්‍තියා, අනධිගතස්ස අධිගමාය, අසච්ඡි කතස්ස සච්ඡිකිරියාය. තෙසං පච්ඡිමා ජනතා දිට්ඨානුගතිං

ජාතා-හටගත් පූර්‍වභාග ඩබර ඇත්තාහු; **සාලහජාතා**-හටගත් සම්පූර්‍ණ ඩබර ඇත්තාහු; **විවාදපන්‍නා**-විරුද්ධ වාදයට පැමිණි යාහු; **අඤ්ඤමඤ්ඤං**-ඔවුනොවුන්; **මුඛසත්තීහි**- වචන නමැති අඩයටියෙන්; **විතුදන්‍තා**-පෙළමින්; **විහරන්‍ති**-වාසය කෙරෙත් ද;—පෙ—**අයං**-මේ තොමෝ; **වග්ගා පරිසා**- වගී වූ පිරිස යයි; **වුච්චති**-කියනු ලැබේ; —පෙ— **භික්ඛූ**- භික්‍ෂූහු; **සමග්ගා**- සමගි වූවාහු; **සම්මොදමානා**- සතුටු වන්නාහු; **අවිවදමානා**- විවාද නො කරන්නාහු; **ඛීරොදකීභූතා**- කිරි හා ජලය මෙන් එක් වූවාහු; **අඤ්ඤමඤ්ඤං**-ඔවුනොවුන්; **පියචක්ඛූහි**-ප්‍රිය ඇස්වලින්; **සම්පස්සන්‍තා**- බලමින්; **විහරන්‍ති**- වාසය කෙරෙද් ද; —පෙ— **අයං**- මේ තොමෝ; **සමග්ගා පරිසා**- සමගි වූ පිරිස යයි; **වුච්චති**-කියනු ලැබේ. —පෙ—.

3 —පෙ—**අග්ගවතී ච පරිසා**-අග්‍ර පුද්ගලයන් ඇති පිරිස ද; **අනග්ගවතී ච පරිසා**- අග්‍ර පුද්ගලයන් නැති පිරිස ද (යන දෙක යි); —පෙ – **ඉධ**-මේ ශාසනයෙහි; **යස්සං පරිසායං**- යම් පිරිසෙක්හි; **ථෙරා භික්ඛූ**-ස්ථවිර භික්‍ෂූහු; **බාහුලිකා හොන්‍ති**- ප්‍රත්‍යය බාහුල්‍යය පිණිස පිළිපන්නාහු වෙද් ද; **සාථලිකා**- ශික්‍ෂා ශාසනය ලිහිල් කොට ගන්නාහු වෙද් ද; **ඔක්කමනෙ**-පඤ්චනීවර ණයන් පිරීමෙහි; **පුබ්බඞ්ගමා**-පෙරදූරි වෙද් ද; **පවිවෙකෙ**-උපධි විවෙක සඞ්ඛ්‍යාත නිර්‍වාණයෙහි; **නික්ඛිත්‍තධුරා**- හරණ ලද වියරී ඇත්තාහු වෙද් ද; **අප්පත්‍තස්ස**- නො පැමිණි ගුණවිශෙෂයාගේ; **පත්‍තියා**-පැමිණීම පිණිස ද; **අනධිගතස්ස**-නො ලත් ගුණ විශෙෂයාගේ; **අධිගමාය**- ලැබීම පිණිස ද; **අසච්ඡිකතස්ස**- ප්‍රත්‍යක්‍ෂ

ආපජ්ජති. සාපි හොති බාහුලිකා සාථලිකා ඔක්කමනෙ පුබ්බඞ්ගමා පවිවෙකෙ නික්ඛිත්තධුරා න විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පත්තියා, අනධිගතස්ස අධිගමාය, අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අනග්ගවතී පරිසා.

කතමා ච භික්ඛවෙ අග්ගවතී පරිසා? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං ථෙරා භික්ඛූ න බාහුලිකා හොන්ති න සාථලිකා, ඔක්කමනෙ නික්ඛිත්තධුරා පවිවෙකෙ පුබ්බඞ්ගමා, විරියං ආරභන්ති අප්පත්තස්ස පත්තියා, අනධිගතස්ස අධිගමාය, අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. තෙසං පච්ඡිමා ජනතා දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති. සාපි හොති න බාහුලිකා න සාථලිකා, ඔක්කමනෙ නික්ඛිත්තධුරා පවිවෙකෙ පුබ්බඞ්ගමා, විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පත්තියා, අනධිගතස්ස අධිගමාය, අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අග්ගවතී පරිසා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං ද්වින්නං පරිසානං යදිදං අග්ගවතී පරිසාති.

නො කරනලද ගුණ විශෙෂයාගේ; **සච්ඡිකිරියාය**-ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම පිණිස ද; **විරියං**-කායික මානසික වීර්‍ය්‍යය; **න ආරභන්ති**-ආරම්භ නො කෙරෙද් ද; **තෙසං**- ඒ ස්ථවිර මහණුන්ගේ; **පච්ඡිමා ජනතා**- සද්ධිවිහාරික අන්තෙවාසික සඞ්ඛ්‍යාත පශ්චිම ජනතා තොමෝ; **දිට්ඨානුගතිං**- දුටු දේ අනු ව පිළිපැදීමට; **ආපජ්ජති**- පැමිණේ; **සා + අපි**- ඒ පශ්චිම ජනතා තොමෝ ද; **බාහුලිකා හොති**-ප්‍රත්‍යය බාහුල්‍යය පිණිස පිළිපන්නේ වේ; —පෙ— **අයං**-මෝ තොමෝ; **අනග්ගවති පරිසා**- අග්‍ර පුද්ගලයන් නැති පිරිස යයි; **වුච්චති**- කියනු ලැබේ.

— පෙ — **ථෙරා භික්ඛූ**-ස්ථවිර භික්‍ෂූහු; **න බාහුලිකා හොන්ති**- ප්‍රත්‍යය බාහුල්‍යය පිණිස නො පිළිපන්නාහු වෙද් ද; **න සාථලිකා**- ශික්‍ෂාශාසනය ලිහිල්කොට නො ගන්නාහු වෙද් ද; **ඔක්කමනෙ**- පඤ්චනීවරණයන් පිරිමෙහි; **නික්ඛිත්තධුරා**- හරණ ලද වීර්‍ය්‍ය ඇත්තාහු වෙද් ද; **පවිවෙකෙ**- උපධිවිවෙක සඞ්ඛ්‍යාත නිර්වාණයෙහි; **පුබ්බඞ්ගමා**- පෙරදූරි වෙත් ද; **අප්පත්තස්ස**- නො පැමිණි ගුණවිශෙෂයාගේ; **පත්තියා**-පැමිණීම පිණිස ද—පෙ—

සංලක්‍ෂ්‍යය:-

පච්ඡිමා ජනතා-මෙහි ජනතා යනු "ජන" ශබ්දයා කෙරෙන් සමූහාර්ථයෙහි "තා" ප්‍රත්‍යය විමෙන් නිපන් තද්ධිත පදයෙකි. 'තා' ප්‍රත්‍යයාන්තයෝ ස්ත්‍රීලිඞ්ගයෙහි ම වන හෙයින් 'ජනතා' යනු ද ස්ත්‍රීලිංගික ය.

4. ද්වෙමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා ද්වෙ? අරියා ච පරිසා අනරියා ච පරිසා. කතමා ච භික්ඛවෙ අනරියා පරිසා? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛූ ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං නප්පජානන්ති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං නප්පජානන්ති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං නප්පජානන්ති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනීපටිපදාති යථාභූතං නප්පජානන්ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අනරියා පරිසා.

කතමා ච භික්ඛවෙ අරියා පරිසා? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛූ ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානන්ති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානන්ති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං පජානන්ති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානන්ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අරියා පරිසා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං ද්වින්නං පරිසානං යදිදං අරියා පරිසාති.

5. ද්වෙමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා ද්වෙ? පරිසකසටො ච පරිසමණ්ඩො ච. කතමො ච භික්ඛවෙ පරිසකසටො? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛූ ඡන්දාගතිං ගච්ඡන්ති, දොසාගතිං ගච්ඡන්ති, මොහාගතිං ගච්ඡන්ති, භයාගතිං ගච්ඡන්ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පරිසකසටො.

---

4. -පෙ- **අරියා ච පරිසා**- ආර්‍ය්‍යශ්‍රාවක පිරිස ද; **අනරියා ච පරිසා**- පෘථග්ජනපිරිස ද යන දෙක යි. -පෙ- **ඉධ**- මේ ශාසන යෙහි; **යස්සං පරිසායං**- යම් පිරිසෙක්හි; **භික්ඛූ**- භික්‍ෂූහු; **ඉදං**- මේ ත්‍රෛභූමක පඤ්චස්කන්ධය; **දුක්ඛං + ඉති**- දුක්ඛසත්‍යය යි; **යථාභූතං**- තත්වූ පරිද්දෙන්; **න + පජානන්ති**- නො දනිද් ද; **අයං**- මේ තෘෂ්ණා තොමෝ; **දුක්ඛසමුදයො + ඉති**- දුක්ඛසමුදය සත්‍යය යයි; **යථාභූතං**- තත්වූ පරිද්දෙන්; **න + පජානන්ති**- නො දනිද් ද; **අයං**- මේ මුල කී සත්‍යයන් දෙදෙනාගේ අත්‍යන්තා ක්‍ෂය තෙම; **දුක්ඛනිරොධො + ඉති**- දුක්ඛනිරොධසත්‍යය යි; -පෙ- **අයං**- මේ ආර්‍ය්‍යඅෂ්ටාඞ්ගිකමාර්ගය තෙම; **දුක්ඛනිරොධගාමිනිපටිපදා + ඉති**- දුක්ඛනිරොධගාමිනී ප්‍රතිපදාසත්‍යය යි; -පෙ- **අයං**- මෝ තොමෝ; **අනරියා පරිසා**-පෘථග්ජනපිරිස යයි; **වුච්චති**- කියනුලැබේ. -පෙ-

5. -පෙ-**පරිසකසටො ච**-කසළපිරිස ද හෙවත් හිස්පිරිස ද; **පරිසමණ්ඩො ච**- ප්‍රසන්නපිරිස ද හෙවත් සාරපිරිස ද; —පෙ— **භික්ඛූ**- භික්‍ෂූහු; **ඡන්දාගතිං ගච්ඡන්ති**- ඡන්දයෙන් අගතියට යෙද් ද හෙවත් ඡන්දයෙන් නොකටයුතු කෙරෙද් ද; **දොසාගතිං**

කතමො ච භික්ඛවෙ පරිසමණ්ඩො? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛූ න ඡන්දාගතිං ගච්ඡන්ති, න දොසාගතිං ගච්ඡන්ති, න මොහාගතිං ගච්ඡන්ති, න භයාගතිං ගච්ඡන්ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පරිසමණ්ඩො. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං ද්වින්නං පරිසානං යදිදං පරිසමණ්ඩොති.

6. ද්වෙමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා ද්වෙ? උක්කාචිතවිනීතා පරිසා නො පටිපුච්ඡාවිනීතා, පටිපුච්ඡාවිනීතා පරිසා නො උක්කාචිතවිනීතා. කතමා ච භික්ඛවෙ උක්කාචිතවිනීතා පරිසා නො පටිපුච්ඡාවිනීතා? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛූ යෙ තෙ සුත්තන්තා තථාගතභාසිතා ගම්භීරා ගම්භීරත්ථා ලොකුත්තරා සුඤ්ඤතාපටිසඤ්ඤුත්තා, තෙසු භඤ්ඤමානෙසු න සුස්සූසන්ති න සොතං ඔදහන්ති න අඤ්ඤාචිත්තං උපට්ඨපෙන්ති, න ච තෙ ධම්මෙ උග්ගහෙතබ්බං පරියාපුණිතබ්බං මඤ්ඤන්ති. යෙ පන තෙ සුත්තන්තා කවිකතා කාවෙය්‍යා චිත්තක්ඛරා චිත්තබ්‍යඤ්ජනා බාහිරකා සාවකභාසිතා, තෙසු භඤ්ඤමානෙසු සුස්සූසන්ති සොතං ඔදහන්ති අඤ්ඤාචිත්තං උපට්ඨපෙන්ති, තෙ ච

ගච්ඡන්ති- ද්වෙෂයෙන් අගතියට යෙද් ද හෙවත් ද්වෙෂයෙන් නොකටයුතු කෙරෙද් ද; **මොහාගතිං ගච්ඡන්ති**- මොහයෙන් අගතියට යෙද් ද හෙවත් මොහයෙන් නොකටයුතු කෙරෙද් ද; **භයාගතිං ගච්ඡන්ති**- බියෙන් අගතියට යෙද් ද හෙවත් බියෙන් නොකටයුතු කෙරෙද් ද; —පෙ— **අයං**- මේ තොමෝ; **පරිසකසටො**- කසළපිරිස ය හෙවත් හිස්පිරිස ය යි; **වුච්චති**- කියනු ලැබේ. -පෙ- **න ඡන්දාගතිං ගච්ඡන්ති**- ඡන්දයෙන් අගතියට නොයෙද් ද හෙවත් ඡන්දයෙන් නොකටයුතු නො කෙරෙද් ද; —පෙ—

6. -පෙ- **නො පටිපුච්ඡාවිනීතා**-පිළිවිස නො හික්මුණා වූ; **උක්කාචිතවිනීතා පරිසා**- දූර්විනීත වූ පිරිස ද; **නො උක්කාචිතවිනීතා**- දූර්විනීත නො වූ; **පටිපුච්ඡාවිනීතා පරිසා**- පිළිවිස හික්මුණා වූ පිරිස ද යන දෙක යි.-පෙ-**භික්ඛූ**- භික්ෂූහු; **තථාගතභාසිතා**- බුද්ධභාෂිත වූ; **ගම්භීරා**- පෙළවසයෙන් ගැඹුරු වූ; **ගම්භීරත්ථා**- අර්ථවශයෙන් ගැඹුරු වූ; **ලොකුත්තරා**- ලොකොත්තරාර්ථ ප්‍රකාශක වූ; **සුඤ්ඤතාපටිසං+යුත්තා**- සත්ත්වශූන්‍යතා ධර්මමාත්‍රයක් ම ප්‍රකාශකරන්නා වූ; **යෙ තෙ සුත්තන්තා**- යම් ඒ සූත්‍රාන්තකෙනෙක් ඇද් ද; **තෙසු**- ඒ සූත්‍රාන්තයන්; **භඤ්ඤමානෙසු**- කියනුලබන කල්හි; **න සුස්සූසන්ති**- අසනු කැමති නො වෙද් ද; **න සොතං ඔදහන්ති**- කන් යොමු නො කෙරෙද් ද;

ධම්මෙ උග්ගහෙතබ්බං පරියාපුණිතබ්බං මඤ්ඤන්ති. තෙ තං ධම්මං පරියාපුණිත්වා න චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤං පටිපුච්ඡන්ති න පටිවිචරන්ති:-ඉදං කථං ඉමස්ස ක්වත්ථොති? තෙ අවිවටඤ්චෙව න විවරන්ති, අනුත්තානීකතඤ්ච න උත්තානී කරොන්ති, අනෙකවිහිතෙසු ච කඞ්ඛාඨානියෙසු ධම්මෙසු කඞ්ඛං න පටිවිනොදෙන්ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ උක්කාචිතවිනීතා පරිසා නො පටිපුච්ඡාවිනීතා.

කතමා ච භික්ඛවෙ පටිපුච්ඡා විනීතා පරිසා නො උක්කාචිත විනීතා? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛූ යෙ තෙ සුත්තන්තා කවිකතා කාවෙය්‍යා චිත්තක්ඛරා චිත්තබ්‍යඤ්ජනා බාහිරකා සාවක

අඤ්ඤාවිත්තං- දැනගතයුතු ය යන සිතක්; **න උපට්ඨපෙන්ති**- නො එළවද් ද; **තෙ ධම්මෙ**- ඒ ධර්මයන්; **උග්ගහෙතබ්බං**- උගත යුතු ය යි; **පරියාපුණිතබ්බං**- පුහුණුකටයුතු ය යි; **න ච මඤ්ඤන්ති**- නො සිතද් ද; **කවිකතා**- බාහිර කවීන් විසින් කරනලද; **කාවෙය්‍යා**- කවීන් පිළිබඳ වූ; **චිත්තක්ඛරා**- විසිතුරු ස්වරාක්ෂර ඇති; **චිත්තබ්‍යඤ්ජනා**- විසිතුරු ව්‍යඤ්ජනාක්ෂර ඇති; **බාහිරකා**- ශාසනයෙන් පිටත්හි වූ; **සාවකභාසිතා**- බාහිරකශ්‍රාවකයන් විසින් කියනලද; **යෙ පන තෙ සුත්තන්තා**- යම් ඒ සූත්‍රාන්ත කෙනෙක් ඇද් ද; **තෙසු**- ඒ සූත්‍රාන්තයන්; **භඤ්ඤමානෙසු**- කියනු ලබන කල්හි; **සුස්සූසන්ති**- අසනු කැමති වෙද් ද; **සොතං ඔදහන්ති**- කන් යොමු කෙරෙද් ද; **අඤ්ඤාවිත්තං**- දැනගතයුතු ය යන සිත; **උපට්ඨපෙන්ති**- එළවද් ද; **තෙ ච ධම්මෙ**- ඒ ධර්මයන් ද; **උග්ගහෙතබ්බං**- උගතයුතු ය යි; **පරියාපුණිතබ්බං**- පුහුණුකට යුතු යයි; **මඤ්ඤන්ති**- සිතද් ද; **තෙ**- ඔහුතුමූ; **තං ධම්මං**- ඒ ධර්මය; **පරියාපුණිත්වා**- පුහුණුකොට; **ඉදං**- මේ ව්‍යඤ්ජනය; **කථං**- කෙසේ ද? **ඉමස්ස**- මේ භාෂිතයාගේ; **අත්ථො කො+ඉති**- අර්ථය කවරේදැ යි; **අඤ්ඤමඤ්ඤං**- ඔවුනොවුන්; **න ච+එව පටිපුච්ඡන්ති**- නො පිළිවිසිද් ද; **න ච+එව පටිවිචරන්ති**- පිළිවිසීම පිණිස නො හැසිරෙද් ද; **තෙ**- ඔහුතුමූ; **අවිවටං+ච+එව**- ප්‍රතිච්ඡන්න වූ අර්ථය ද; **න විවරන්ති**- ප්‍රකාශ නොකෙරෙත්; **අනුත්තානීකතං+ච**- ගැඹුරු අර්ථය ද; **න උත්තානීකරොන්ති**- නො ගැඹුරු නො කෙරෙත් හෙවත් ප්‍රකට නො කෙරෙත්; **අනෙකවිහිතෙසු ච**- අනෙකවිධ වූ; **කඞ්ඛාඨානියෙසු**- සැකයට කාරණා වූ; **ධම්මෙසු**- ධර්මයන්හි; **කඞ්ඛං**- සැකය; **න පටිවිනොදෙන්ති**- දුරු නො කෙරෙද් ද; -පෙ- **අයං**-මෝ තොමෝ; -පෙ-

භාසිතා තෙසු භඤ්ඤමානෙසු න සුස්සූසන්ති න සොතං ඔදහන්ති න අඤ්ඤාචිත්තං උපට්ඨපෙන්ති, න ච තෙ ධම්මෙ උග්ගහෙතබ්බං පරියාපුණිතබ්බං මඤ්ඤන්ති. යෙ පන තෙ සුත්තන්තා තථාගත භාසිතා ගම්භීරා ගම්භීරත්ථා ලොකුත්තරා සුඤ්ඤතාපටිසඤ්ඤුත්තා, තෙසු භඤ්ඤමානෙසු සුස්සූසන්ති සොතං ඔදහන්ති අඤ්ඤාචිත්තං උපට්ඨපෙන්ති, තෙ ච ධම්මෙ උග්ගහෙතබ්බං පරියාපුණිතබ්බං මඤ්ඤන්ති. තෙ තං ධම්මං පරියාපුණිත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤං පටිපුච්ඡන්ති පටිවිචරන්ති:- ඉදං කථං ඉමස්ස ක්වත්ථොති? තෙ අවිවටඤ්චෙව විවරන්ති අනුත්තානීකතඤ්ච උත්තානීකරොන්ති, අනෙකවිහිතෙසු ච කඞ්ඛාඨානියෙසු ධම්මෙසු කඞ්ඛං පටිවිනොදෙන්ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පටිපුච්ඡාවිනීතා පරිසා නො උක්කාචිතවිනීතා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං ද්වින්නං පරිසානං යදිදං පටිපුච්ඡාවිනීතා පරිසා නො උක්කාචිතවිනීතාති.

7. ද්වෙමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා ද්වෙ? ආමිසගරු[1] පරිසා නො සද්ධම්මගරු[1], සද්ධම්මගරු[1] පරිසා නො ආමිසගරු.[1] කතමා ච භික්ඛවෙ ආමිසගරු පරිසා නො සද්ධම්මගරු? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛූ ගිහීනං ඔදාතවසනානං සම්මුඛා අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස වණ්ණං භාසන්ති:- අසුකො භික්ඛු උභතොභාගවිමුත්තො අසුකො පඤ්ඤාවිමුත්තො අසුකො කායසක්ඛි අසුකො දිට්ඨිප්පත්තො[2] අසුකො සද්ධාවිමුත්තො අසුකො ධම්මානුසාරි

සෙසු අරුත් මුලින් කී සෙයින් දතයුතු සි.

7. -පෙ- **නො සද්ධම්මගරු**- සද්ධර්මය ගරු නො කරන්නා වූ; **ආමිසගරු පරිසා**- ප්‍රත්‍යය ගරු කරන්නා වූ පිරිස ද; **නො ආමිසගරු**- ප්‍රත්‍යය ගරු නො කරන්නා වූ; **සද්ධම්මගරු පරිසා**- සද්ධර්මය ගරු කරන්නා වූ පිරිස ද යන දෙක යි. -පෙ- **භික්ඛූ**- භික්ෂූහු; **ඔදාතවසනානං**- සුදුපිළී හඳනා වූ; **ගිහීනං**- ගිහින්ගේ; **සම්මුඛා**- ඉදිරියෙහි; **අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස**- ඔවුනොවුන්ගේ; **වණ්ණං භාසන්ති**- ගුණ කියත් ද; (කෙසේ ද යත්?) **අසුකො භික්ඛු**- අසවල් මහණ තෙම; **උභතොභාගවිමුත්තො**-වික්ඛම්භන විමුක්ති සමුච්ඡෙදවිමුක්ති යන උභයභාගයෙන් විමුක්ත වූ රහත් පුද්ගලයෙක; **අසුකො**- අසවල් මහණ තෙම; **පඤ්ඤාවිමුත්තො**- විදර්ශනාප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූ ශුෂ්කවිදර්ශක රහත්පුද්ගලයෙක; **අසුකො**- අසවල් මහණ තෙම; **කායසක්ඛි**- (කයින් ධ්‍යානස්පර්ශ

---

1. ගරු-ස්‍යා. 2. දිඨ්ඨපත්තො-සී.

අසුකො සද්ධානුසාරී අසුකො සීලවා කල්‍යාණධම්මො අසුකො දුස්සීලො පාපධම්මොති. තෙ තෙන ලාභං ලභන්ති, තෙ තං ලාභං ගථිතා[1] මුච්ඡිතා අජ්ඣොපන්නා අනාදීනවදස්සාවිනො අනිස්සරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ජන්ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ ආමිසගරු පරිසා නො සද්ධම්මගරු.

කතමා ච භික්ඛවෙ සද්ධම්මගරු පරිසා නො ආමිසගරු? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛූ ගිහීනං ඔදාතවසනානං සම්මුඛා න අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස වණ්ණං භාසන්ති:- අසුකො භික්ඛු උභතොභාගවිමුත්තො අසුකො පඤ්ඤාවිමුත්තො අසුකො කායසක්ඛී අසුකො දිට්ඨිප්පත්තො අසුකො සද්ධාවිමුත්තො අසුකො ධම්මානුසාරී අසුකො සද්ධානුසාරී අසුකො සීලවා කල්‍යාණධම්මො අසුකො දුස්සීලො පාපධම්මොති. තෙ ලාභම්පි ලභිත්වා අගථිතා අමුච්ඡිතා අනජ්ඣොපන්නා ආදීනවදස්සාවිනො නිස්සරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ජන්ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සද්ධම්මගරු පරිසා නො ආමිසගරු. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං ද්වින්නං පරිසානං යදිදං සද්ධම්මගරු පරිසා නො ආමිසගරූති.

කොට පසුව නිර්වාණය ප්‍රත්‍යක්ෂ කළා වූ සොවාන්ඵලාදි සතැනෙක්හි සිටි) සමථයානික ආර්‍ය්‍යපුද්ගලයෙක; **අසුකො**- අසවල් මහණ තෙම; **දිට්ඨිප්පත්තො**- (සෝවාන්ඵලාදි සතැනෙක්හි සිටි) ශුෂ්කවිදර්ශක ආර්‍ය්‍යපුද්ගලයෙක;-පෙ-**සද්ධාවිමුත්තො**-(සෝවාන් ඵලාදි සතැනෙක සිටි) ශ්‍රද්ධාබහුල ශුෂ්කවිදර්ශක ආර්‍ය්‍යපුද්ගලයෙක;-පෙ-**ධම්මානුසාරී**-සමථයානික ප්‍රඥාබහුල සෝවාන්මාර්ගස්ථ ආර්‍ය්‍යපුද්ගලයෙක;-පෙ- **සද්ධානුසාරී**- ශුෂ්කවිදර්ශක ශ්‍රද්ධාබහුල සෝවාන්මාර්ගස්ථ ආර්‍ය්‍යපුද්ගලයෙක;-පෙ-**සීලවා**-සිල් ඇත්තෙක; **කල්‍යාණධම්මො**- යහපත් ස්වභාව ඇත්තෙක;-පෙ- **දුස්සීලො**- සිල් නැත්තෙක; **පාපධම්මො+ඉති**- ලාමක ස්වභාව ඇත්තෙකැයි කියා සි. **තෙ**- ඒ භික්ෂූහු; **තෙන**- එය කරණ කොට ගෙන; **ලාභං**- ප්‍රත්‍යය ලාභය; **ලභන්ති**- ලබත්. **තෙ**- ඒ භික්ෂූහු; **තං ලාභං**- ඒ ප්‍රත්‍යය ලාභය; **ගථිතා**- තෘෂ්ණාවෙන් බැඳුණාහු; **මුච්ඡිතා**- තෘෂ්ණාවෙන් මුසපත් වූවාහු; **අජ්ඣොපන්නා**- ගිල අවසන් කොට ගත්තාහු; **අනාදීනවදස්සාවිනො**- නො පස්විසා වැළදීමෙහි අයුණු නො දක්නාහු; **අනිස්සරණපඤ්ඤා**- ඡන්දරාගය දුරුකරන ප්‍රඥව නැත්තාහු; **පරිභුඤ්ජන්ති**- පරිභොග කෙරෙත්. -පෙ- **අයං**- මේ තොමෝ; **නො සද්ධම්මගරු**- සද්ධර්මය ගරු නො කරන්නා වූ;-පෙ-

---

1. ලභිත්වා ගථිතා-ස්‍යා.

8. ද්වෙමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා ද්වෙ? විසමා ච පරිසා සමා ච පරිසා. කතමා ච භික්ඛවෙ විසමා පරිසා? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං අධම්මකම්මානි පවත්තන්ති ධම්මකම්මානි නප්පවත්තන්ති, අවිනයකම්මානි පවත්තන්ති විනයකම්මානි නප්පවත්තන්ති, අධම්මකම්මානි දිප්පන්ති ධම්මකම්මානි න දිප්පන්ති, අවිනයකම්මානි දිප්පන්ති විනයකම්මානි න දිප්පන්ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ විසමා පරිසා. විසමත්තා භික්ඛවෙ පරිසාය අධම්මකම්මානි පවත්තන්ති ධම්මකම්මානි නප්පවත්තන්ති, අවිනයකම්මානි පවත්තන්ති විනයකම්මානි නප්පවත්තන්ති, අධම්මකම්මානි දිප්පන්ති ධම්මකම්මානි න දිප්පන්ති, අවිනයකම්මානි දිප්පන්ති විනයකම්මානි න දිප්පන්ති

කතමා ච භික්ඛවෙ සමා පරිසා? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං ධම්මකම්මානි පවත්තන්ති අධම්මකම්මානි නප්පවත්තන්ති, විනයකම්මානි පවත්තන්ති අවිනයකම්මානි නප්පවත්තන්ති, ධම්මකම්මානි දිප්පන්ති අධම්මකම්මානි න දිප්පන්ති, විනයකම්මානි දිප්පන්ති අවිනයකම්මානි න දිප්පන්ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සමා පරිසා. සමත්තා භික්ඛවෙ පරිසාය ධම්මකම්මානි පවත්තන්ති අධම්මකම්මානි නප්පවත්තන්ති, විනයකම්මානි පවත්තන්ති අවිනයකම්මානි නප්පවත්තන්ති, ධම්මකම්මානි දිප්පන්ති අධම්මකම්මානි න දිප්පන්ති, විනයකම්මානි දිප්පන්ති අවිනයකම්මානි න දිප්පන්ති. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං ද්වින්නං පරිසානං යදිදං සමා පරිසාති.

9. ද්වෙමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා ද්වෙ? අධම්මිකා ච පරිසා ධම්මිකා ච පරිසා. -පෙ- ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං ද්වින්නං පරිසානං යදිදං ධම්මිකා පරිසාති.

---

8. -පෙ-**විසමා ච පරිසා**-විසම වූ පිරිස ද; **සමා ච පරිසා**-සම වූ පිරිස ද යන දෙක යි. -පෙ- **අධම්මකම්මානි**- අධර්මකර්මයෝ; **පවත්තන්ති**- පවතිද් ද; **ධම්මකම්මානි**- ධර්මකර්මයෝ; **න+පවත්තන්ති**- නො පවතිද් ද; **අවිනයකම්මානි**- අවිනයකර්මයෝ; **පවත්තන්ති**- පවතිද් ද; **විනයකම්මානි**- විනයකර්මයෝ; -පෙ- **අධම්මකම්මානි**- අධර්මකර්මයෝ; **දිප්පන්ති**- දිලෙද් ද; -පෙ- **න දිප්පන්ති**-නො දිලෙද් ද; -පෙ-**පරිසාය**-පිරිසගේ; **විසමත්තා**-විෂම හෙයින්; **අධම්මකම්මානි**- අධර්මකර්මයෝ; **පවත්තන්ති**- පවතිත්. -පෙ-

9. මෙහි අරුත් ඉහත සූත්‍රයෙහි කී නියායෙන් දතයතු යි.

10. ද්වෙමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා ද්වෙ? අධම්මවාදිනී ච පරිසා ධම්මවාදිනී ච පරිසා. කතමා ච භික්ඛවෙ අධම්මවාදිනී පරිසා? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛූ අධිකරණං ආදියන්ති ධම්මිකං වා අධම්මිකං වා. තෙ තං අධිකරණං ආදියිත්වා න චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ඤාපෙන්ති න ච සඤ්ඤත්තිං උපගච්ඡන්ති, න ච නිජ්ඣාපෙන්ති න ච නිජ්ඣත්තිං උපගච්ඡන්ති. තෙ අසඤ්ඤත්තිබලා අනිජ්ඣත්තිබලා අප්පටිනිස්සග්ගමන්තිනො තමෙව අධිකරණං ථාමසා පරාමස්ස අභිනිවිස්ස වොහරන්ති:- ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤන්ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අධම්මවාදිනී පරිසා.

කතමා ච භික්ඛවෙ ධම්මවාදිනී පරිසා? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛූ අධිකරණං ආදියන්ති ධම්මිකං වා අධම්මිකං වා. තෙ තං අධිකරණං ආදියිත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ඤාපෙන්ති චෙව සඤ්ඤත්තිඤ්ච උපගච්ඡන්ති, නිජ්ඣාපෙන්ති චෙව නිජ්ඣත්තිඤ්ච උපගච්ඡන්ති. තෙ සඤ්ඤත්තිබලා නිජ්ඣත්තිබලා පටිනිස්සග්ගමන්තිනො න තමෙව අධිකරණං ථාමසා පරාමස්ස අභිනිවිස්ස වොහරන්ති:- ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤන්ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ ධම්මවාදිනී පරිසා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං ද්වින්නං පරිසානං යදිදං ධම්මවාදිනී පරිසාති.

පරිසාවග්ගො පඤ්චමො.

---

10. -පෙ- **අධම්මවාදිනී ච පරිසා**- අධර්මවාදී පිරිස ද; **ධම්මවාදිනී ච පරිසා**- ධර්මවාදී පිරිස ද යන දෙක යි. -පෙ- **භික්ඛූ**- භික්ෂූහු; **ධම්මිකං වා**-ධාර්මික වූ හෝ; **අධම්මිකං වා**-අධාර්මික වූ හෝ; **අධිකරණං**- අධිකරණයක්; **ආදියන්ති**- ගනිද් ද; **තෙ**- ඔහු තුමූ; **තං අධිකරණං**- ඒ අධිකරණය; **ආදියිත්වා**- ගෙන; **අඤ්ඤමඤ්ඤං**- ඔවුනොවුන්ට; **න ච + එව සඤ්ඤාපෙන්ති**-නො දන්වද් ද; **සඤ්ඤත්තිං**- දැන්වීමට; **න ච උපගච්ඡන්ති**- නො එළඹෙද් ද; **න ච නිජ්ඣාපෙන්ති**- නො දක්වද් ද; **නිජ්ඣත්තිං**- දැක්වීමට; **න ච උපගච්ඡන්ති**- නො එළඹෙද් ද; **තෙ**- ඔහුතුමූ; **අසඤ්ඤත්තිබලා**- නො දැන්වීම බල කොට ඇත්තාහු; **අනිජ්ඣත්තිබලා**- නො දැක්වීම බල කොට ඇත්තාහු; **අප්පටිනිස්සග්ගමන්තිනො**- අත්නොහරින මන්ත්‍රණ ඇත්තාහු; **තං + එව අධිකරණං**- ඒ අධිකරණය ම; **ථාමසා**- දෘෂ්ටිශක්තියෙන්; **පරාමස්ස**-

තස්සුද්දානං:-

> උට්ඨානා වග්ගා අග්ගවතී අරියා කසටො ච පඤ්චමො
> උක්කාචිත ආමිසඤ්චෙව විසමා අධම්මා ධම්මියෙන චාති.

පඨමො පණ්ණාසකො සමත්තො.

2-2-1

1 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා ලොකෙ උප්පජ්ජමානා උප්ප ජ්ජන්ති බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය බහුනොජනස්ස අත්ථාය, හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. කතමෙ ද්වෙ? තථාගතො ච අරහං සම්මාසම්බුද්ධො රාජා ච චක්කවත්ති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පුග්ගලා ලොකෙ උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජන්ති බහුජනහිතාය

වැලඳගෙන; **අභිනිවිස්ස**- එහි ප්‍රවෙශ ව; **ඉදං + එව**- මේ අපගේ වචනය ම; **සච්චං**- සැබව; **අඤ්ඤං**- සෙස්සවුන්ගේ වචනය; **මොඝං + ඉති**- තුච්ඡ යයි; **වොහරන්ති**- කියද් ද; —පෙ— **අයං**- මෝ තොමෝ; **අධම්මවාදිනී පරිසා**-අධර්මවාදී පිරිස යයි; **වුච්චති**- කියනුලැබේ. —පෙ—

පස්වෙනි පරිසාවගීය යි.

උට්ඨානා- උට්ඨානසූත්‍රය ද; **වග්ගා**- වග්ගසූත්‍රය ද; **අග්ගවතී**- අග්ගවතීසූත්‍රය ද; **අරියා**- අරියසූත්‍රය ද; **පඤ්චමො**- පස් වැනි වූ; **කසටො ච**- කසටසූත්‍රය ද; **උක්කාචිත ආමිසං+ච+එව**- උක්කාචිත සූත්‍රය හා ආමිස සූත්‍රය ද; **විසමා**- විසම සූත්‍රය ද; **අධම්මා**- අධම්ම සූත්‍රය ද; **ධම්මියෙන ච**- ධම්මිය සූත්‍රය සමග වගීය වේ.

ප්‍රථම පණ්ණාසකය සමාප්ත යි.

2-2-1

1 -පෙ- **ලොකෙ**- සත්වලොකයෙහි; **උප්පජ්ජමානො**- උප දනා වූ; **ඉමෙ ද්වෙ පුග්ගලා**- මේ පුද්ගලයෝ දෙදෙන; **බහුජන හිතාය**-බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස ද; **බහුජනසුඛාය**- බොහෝ දෙනාට සැප පිණිස ද; **බහුනො ජනස්ස**- බොහෝ දෙනාහට; **අත්ථාය**-වැඩ පිණිස ද; **දෙවමනුස්සානං**-දෙවිමිනිසුන්ට; **හිතාය**-

බහුජනසුඛාය බහුනො ජනස්ස අත්ථාය, හිතාය සුඛාය දෙව මනුස්සානන්ති —

2 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා ලොකෙ උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජන්ති අච්ඡරියමනුස්සා. කතමෙ ද්වෙ? තථාගතො ච අරහං සම්මාසම්බුද්ධො රාජා ච චක්කවත්ති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පුග්ගලා ලොකෙ උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජන්ති අච්ඡරිය මනුස්සාති —

3 ද්වින්නං භික්ඛවෙ පුග්ගලානං කාලකිරියා බහුනො ජනස්ස අනුතප්පා හොති. කතමෙසං ද්වින්නං? තථාගතස්ස ච අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස රඤ්ඤො ච චක්කවත්තිස්ස. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ ද්වින්නං පුග්ගලානං කාලකිරියා බහුනො ජනස්ස අනුතප්පා හොතීති —

4 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ථූපාරහා. කතමෙ ද්වෙ? තථාගතො ච අරහං සම්මාසම්බුද්ධො රාජා ච චක්කවත්ති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ථූපාරහාති —

5 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ බුද්ධා. කතමෙ ද්වෙ? තථාගතො ච අරහං සම්මාසම්බුද්ධො පච්චෙකබුද්ධො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ බුද්ධාති —

හිත පිණිස ද; **සුඛාය**-සැප පිණිස ද; **උප්පජ්ජන්ති**-උපදිත්;-පෙ- **අරහං**-අභීත් වූ; **සම්මාසම්බුද්ධො**-සම්‍යක්සම්බුද්ධ වූ; **තථාගතො ච**-තථාගත තෙමේ ද; **රාජා ච චක්කවත්ති**- සක්විතිරජ තෙමේ ද (යන දෙදෙන යි);-පෙ-

2 —පෙ— **අච්ඡරියමනුස්සා**- ආශ්චර්‍ය්‍ය මනුෂ්‍යයෝ ච; **උප්පජ්ජන්ති**-උපදිත් -පෙ-.

3 -පෙ-**ද්වින්නං පුග්ගලානං**- පුද්ගලයන් දෙදෙනකුන්ගේ; **කාලකිරියා**- කාලක්‍රියා තොමෝ; **බහුනො ජනස්ස**- බොහෝ ජනයාහට; **අනුතප්පා හොති**- සන්තාප කරන්නී වේ;—පෙ— **අරහතො**- අභීත් වූ; **සම්මාසම්බුද්ධස්ස**- සම්‍යක්සම්බුද්ධ වූ; **තථාගතස්ස ච**- තථාගතයන් වහන්සේගේ ද; **රඤ්ඤො ච චක්කවත්තිස්ස**-සක්විති රජහුගේ ද (යන දෙදෙනාගේ ය);—පෙ—

4 -පෙ-**ථූපාරහා**-චෛත්‍යයට සුදුසු පුද්ගලයෝ; **ඉමෙ** මෙ-මොහු දෙදෙනෙක් වෙත්.-පෙ-

5 -පෙ- **පච්චෙකබුද්ධො ච**- පසේබුදුරජතෙමේ ද යන -පෙ-.

6 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ අසනියා ඵලන්තියා න සන්තසන්ති. කතමෙ ද්වෙ? භික්ඛු ච ඛීණාසවො හත්ථාජානීයො ච. ඉමෙ ඛො, භික්ඛවෙ ද්වෙ අසනියා ඵලන්තියා න සන්තසන්තීති-

7 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ අසනියා ඵලන්තියා න සන්තසන්ති. කතමෙ ද්වෙ? භික්ඛු ච ඛීණාසවො අස්සාජානීයො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ අසනියා ඵලන්තියා න සන්තසන්තීති-

8 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ අසනියා ඵලන්තියා න සන්තසන්ති. කතමෙ ද්වෙ? භික්ඛු ච ඛීණාසවො සීහො ච මිගරාජා. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ අසනියා ඵලන්තියා න සන්තසන්තීති-

9 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ අත්ථවසෙ සම්පස්සමානා කිම්පුරිසා මානුසිං වාචං න භාසන්ති. කතමෙ ද්වෙ? මා ච මුසා භණිම්හා. මා ච පරං අභූතෙන අබ්භාචික්ඛිම්හාති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ අත්ථවසෙ සම්පස්සමානා කිම්පුරිසා මානුසිං වාචං න භාසන්තීති-

10 ද්වින්නං භික්ඛවෙ ධම්මානං අතිත්තො අප්පටිවානො මාතුගාමො කාලං කරොති. කතමෙසං ද්වින්නං? මෙථුනධම්ම

---

6 -පෙ- **ඉමෙ** මෙ- මොහු දෙදෙන; **අසනියා ඵලන්තියා**- හෙණ ගුගුරන කල්හි; **න සන්තසන්ති**- බිය නො වෙත්; -පෙ- **ඛීණාසවො භික්ඛු** ච-රහත් මහණ තෙමේ ද; **හත්ථාජානියො** ච- උතුම් හස්ති තෙමේ ද (යන දෙදෙන යි); -පෙ- **ඉමෙ ඛො** මෙ- මොහු දෙදෙන වනාහි; **අසනියා ඵලන්තියා**- හෙණ ගුගුරන කල්හි; **න සන්තසන්ති+ඉති**-බිය නො වෙත් යයි වදාළසේක.

7—8 මෙහි අරුත් ඉහත කී නයින් දතයුතු යි.

සංලක්ෂ්‍යය:-

න සන්තසන්ති- මෙහි ක්ෂීණාශ්‍රව භික්ෂු තෙමේ තමාගේ සත්කාය දෘෂ්ටිය ප්‍රහීණ වූ බැවින් හෙණහඬට බිය නො වෙයි. ආජානීය හස්තිතෙමේ ද අශ්ව තෙමේ ද මෘගරාජ වූ සිංහ තෙමේ ද යන මොහු සත්කාය දෘෂ්ටියගේ බලවත් බැවින් හෙණහඬට බිය නො වෙත්.

9 -පෙ- **ඉමෙ** මෙ **අත්ථවසෙ**-මේ ආනිසංස දෙක; **සම්පස්සමානා**-දක්නා වූ; **කිම්පුරිසා**-කින්නරයෝ; **මානුසිං වාචං**-මිනිස් තෙපුල්; **න භාසන්ති**-නො කියත් -පෙ- **මුසා**-බොරු බස්; **මා ච භණිම්හා**-නො කියමු; **පරං**-අන්‍යයාහට; **අභූතෙන**-බොරුවෙන්; **මා ච අබ්භාචික්ඛිම්හා+ඉති**- නිඳා නො කෙරෙමු යන අනුසස් දෙක යි.

10 -පෙ- **මාතුගාමො**-ස්ත්‍රීතොමෝ; **ද්වින්නං ධම්මානං**-මේ මතු කියන දෙකාරණයන් සම්බන්ධ ව; **අතිත්තො**- තෘප්ත නො

සමාපත්තියා ච විජායනස්ස ච. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ ද්වින්නං ධම්මානං අතිත්තො අප්පටිවානො මාතුගාමො කාලං කරොතීති.

11 අසන්තසන්නිවාසං ච වො භික්ඛවෙ දෙසෙස්සාමි, සන්තසන්නිවාසඤ්ච. තං සුණාථ —පෙ—.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ අසන්තසන්නිවාසො හොති? කථඤ්ච අසන්තො සන්නිවසන්ති? ඉධ භික්ඛවෙ ථෙරස්ස භික්ඛුනො එවං හොති:- ථෙරොපි මං න වදෙය්‍ය මජ්ඣිමොපි මං න වදෙය්‍ය නවොපි මං න වදෙය්‍ය, ථෙරම්පහං න වදෙය්‍යං මජ්ඣිමම්පහං න වදෙය්‍යං නවම්පහං න වදෙය්‍යං. ථෙරො චෙපි මං වදෙය්‍ය අහිතානුකම්පී මං වදෙය්‍ය නො හිතානුකම්පී, නොති නං වදෙය්‍යං විහෙසෙය්‍යම්පි නං පස්සම්පිස්ස න පටිකරෙය්‍යං. මජ්ඣිමො චෙපි මං වදෙය්‍ය—නවො චෙපි මං වදෙය්‍ය අහිතානුකම්පී මං වදෙය්‍ය නො හිතානුකම්පී, නොති නං වදෙය්‍යං විහෙසෙය්‍යම්පි නං පස්සම්පිස්ස න පටිකරෙය්‍යං.

වූයේ; **අප්පටිවානො**- නො කලකිරුණේ; **කාලං කරොති**- කළුරිය කෙරෙයි;-පෙ- **මෙථුනධම්මසමාපත්තියා ච**- මෛථුන්දම් සම වැදීම සම්බන්ධව ද; **විජායනස්ස ච**- ප්‍රසූතිය සම්බන්ධ ව ද යන දෙකාරණයන් පිළිබඳ වේ.

11 -පෙ-**වො**-තොපට; **අසන්තසන්නිවාසං ච**-අසත්පුරුෂයන්ගේ එක් ව විසීම ද; **සන්තසන්නිවාසං ච**- සත්පුරුෂයන්ගේ එක් ව විසීම ද; **දෙසෙස්සාමි**-දෙශනා කරන්නෙමි; **තං**-ඒ දෙශනාව; **සුණාථ**-ශ්‍රවණය කරව්;-පෙ-. **අසන්තසන්නිවාසො**-අසත්පුරුෂයන්ගේ එක් ව විසීම; **කථං+ච හොති**- කෙසේ වේ ද; **අසන්තො**- අසත්පුරුෂයෝ තුමූ; **කථං+ච**- කෙසේ; **සන්නිවසන්ති**-එක් ව වෙසෙද් ද; -පෙ- **ඉධ**-මේ ශාසනයෙහි; **ථෙරස්ස භික්ඛුනො**-සථවිර මහණහට; **එවං හොති**- මෙබඳු සිතෙක් වේ; **ථෙරො+අපි**- සථවිර මහණ තෙමේ ද; **මං**- මට; **න වදෙය්‍ය**-අවවාද නො කෙරේවා; **මජ්ඣිමො+අපි**-මධ්‍යම මහණ තෙමේ ද; **මං**-මට; **න වදෙය්‍ය**-අවවාද නො කෙරේවා; **නවො + අපි**-නවක මහණ තෙමේ ද; **මං**- මට; **න වදෙය්‍ය**- අවවාද නො කෙරේවා; **අහං**-මම; **ථෙරං+අපි**-සථවිර මහණහට ද; **න වදෙය්‍යං**- අවවාද නො කියමි; **අහං**- මම; **මජ්ඣිමං+අපි**- මධ්‍යම මහණහට ද; **න වදෙය්‍යං**-අවවාද නො කියමි; **අහං**-මම; **නවං+අපි**-නවක මහණහට ද; **න වදෙය්‍යං**-අවවාද නො කියමි. **චෙ**-ඉදින්; **ථෙරො+අපි** සථවිර භික්ෂුවක් තමුදු; **මං**- මට; **වදෙය්‍ය**- අවවාද කියා නම්;

මජ්ඣිමස්සපි භික්ඛුනො එවං හොති: —පෙ—. නවස්සපි භික්ඛුනො එවං හොති: - ථෙරෙපි මං න වදෙය්‍ය මජ්ඣිමොපි මං න වදෙය්‍ය නවොපි මං න වදෙය්‍ය, ථෙරම්පහං න වදෙය්‍යං මජ්ඣිමම්පහං න වදෙය්‍යං නවම්පහං න වදෙය්‍යං. ථෙරො චෙපි මං වදෙය්‍ය අහිතානුකම්පී මං වදෙය්‍ය නො හිතානුකම්පී, නොති නං වදෙය්‍යං විහෙසෙය්‍යම්පි නං පස්සම්පිස්ස න පටිකරෙය්‍යං. මජ්ඣිමො චෙපි මං වදෙය්‍ය–නවො චෙපි මං වදෙය්‍ය අහිතානුකම්පී මං වදෙය්‍ය නො හිතානුකම්පී, නොති නං වදෙය්‍යං විහෙසෙය්‍යම්පි නං පස්සම්පිස්ස න පටිකරෙය්‍යං. එවං ඛො භික්ඛවෙ අසන්තසන්නිවාසො හොති, එවං ච අසන්තො සන්නිවසන්ති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ සන්තසන්නිවාසො හොති? කථඤ්ච සන්තො සන්නිවසන්ති? ඉධ භික්ඛවෙ ථෙරස්ස භික්ඛුනො එවං හොති:- ථෙරෙපි මං වදෙය්‍ය මජ්ඣිමොපි මං වදෙය්‍ය නවොපි මං වදෙය්‍ය, ථෙරම්පහං වදෙය්‍යං මජ්ඣිමම්පහං වදෙය්‍යං නවම්පහං වදෙය්‍යං. ථෙරො චෙපි මං වදෙය්‍ය හිතානුකම්පී මං වදෙය්‍ය නො අහිතානුකම්පී සාධූති, නං වදෙය්‍යං න නං විහෙසෙය්‍යං පස්සම්පිස්ස පටිකරෙය්‍යං. මජ්ඣිමො චෙපි මං වදෙය්‍ය—නවො චෙපි මං වදෙය්‍ය හිතානුකම්පී මං වදෙය්‍ය නො අහිතානුකම්පී සාධූති නං වදෙය්‍යං න නං විහෙසෙය්‍යං පස්සම්පිස්ස පටිකරෙය්‍යං.

මං–මට; **අහිතානුකම්පී**–හිතානුකම්පා නැති ව; **වදෙය්‍ය**– කියන්නේ ය; **හිතානුකම්පී**–හිතානුකම්පා ඇති ව; **නො වදෙය්‍ය**-නො කියන්නේ ය; **නං**– ඒ අවවාදය; **නො+ඉති**– නො පිළිපදිමැයි; **වදෙය්‍යං**– කියන්නෙමි; **නං**– ඔහු; **විහෙසෙය්‍යං + අපි**– (වචන නො පිළිපැදීමෙන්) වෙහෙස ද කරමි; **අස්ස**– ඔහුගේ වචනය; **පස්සං + අපි**– සත්‍ය ය යි දක්නේ නමුදු; **න පටිකරෙය්‍යං**– නො පිළිපදිමි; **මජ්ඣිමස්ස + අපි භික්ඛුනො**– මධ්‍යම මහණහට ද; **එවං හොති**-මෙබඳු සිතෙක් වේ.–පෙ–. **එවං ඛො**-මෙසේ වනාහි; **අසන්තසන්නිවාසො හොති**- අසත්පුරුෂයන්ගේ එක් ව විසීම වේ. **අසන්තො**– අසත්පුරුෂයෝ; **එවං ච**– මෙසේ ම; **සන්නිවසන්ති**–එක් ව වෙසෙත්.

–පෙ– **සන්තසන්නිවාසො**– සත්පුරුෂයන්ගේ එක් ව විසීම; **කථං + ච හොති**– කෙසේ වේ ද?; **සන්තො**–සත්පුරුෂයෝ තුමූ; **කථං+ච**– කෙසේ නම්; **සන්නිවසන්ති**- එක් ව වෙසෙද් ද; –පෙ– **ථෙරො +අපි**–ස්ථවිර මහණ තෙමේ ද; **මං**– මට; **වදෙය්‍ය**– අවවාද

මජ්ඣිමස්සපි භික්ඛුනො එවං හොති-පෙ-නවස්සපි භික්ඛුනො එවං හොති:-ථෙරොපි මං වදෙය්‍ය මජ්ඣිමොපි මං වදෙය්‍ය නවොපි මං වදෙය්‍ය, ථෙරම්පහං වදෙය්‍යං මජ්ඣිමම්පහං වදෙය්‍යං නවම්පහං වදෙය්‍යං. ථෙරො චෙපි මං වදෙය්‍ය හිතානුකම්පී මං වදෙය්‍ය නො අහිතානුකම්පී, සාධූති තං වදෙය්‍යං න තං විහෙසෙය්‍යං පස්සම්පිස්ස පටිකරෙය්‍යං. මජ්ඣිමො චෙපි මං වදෙය්‍ය- නවො චෙපි මං වදෙය්‍ය හිතානුකම්පී මං වදෙය්‍ය නො අහිතානුකම්පී, සාධූති තං වදෙය්‍යං න තං විහෙසෙය්‍යං පස්සම්පිස්ස පටිකරෙය්‍යං. එවං ඛො භික්ඛවෙ සන්තසන්තිවාසො හොති, එවං ච සන්තො සන්තිවසන්තීති.......

12 යස්මිං භික්ඛවෙ අධිකරණෙ උභතො වචීසංසාරො දිට්ඨිපළාසො චෙතසො ආඝාතො අප්පච්චයො අනභිරද්ධි අජ්ඣත්තං අවූපසන්තං හොති තසෙමතං භික්ඛවෙ අධිකරණෙ පාටිකඞ්ඛං දීඝත්තාය ඛරත්තාය වාළත්තාය සංවත්තිස්සති, භික්ඛූ ච න ඵාසුං විහරිස්සන්ති......

යස්මිඤ්ච ඛො භික්ඛවෙ අධිකරණෙ උභතො වචීසංසාරො දිට්ඨිපළාසො චෙතසො ආඝාතො අප්පච්චයො අනභිරද්ධි

කෙරේවා; -පෙ- තං- ඔහට; සාධු + ඉති- මැනව තොප කීසේ යහපතැ යි; වදෙය්‍යං-කියන්නෙමි; තං- ඔහු; න විහෙසෙය්‍යං- (වචන පිළිපැදීමෙන්) වෙහෙස ද නො කරමි. -පෙ-.

12 -පෙ-**යස්මිං අධිකරණෙ**-විවාදාදි යම් අධිකරණයෙක්හි; **උභතො**-දෙපක්‍ෂයෙහි; **වචීසංසාරො**- ආක්‍රොශ ප්‍රත්‍යාක්‍රොශ වශයෙන් පවත්නා (පරුෂ) තෙපුල් ද; **දිට්ඨිපළාසො**- දෘෂ්ටිය නිසා උපදනා යුගග්‍රාහ ලක්‍ෂණ පළාසය ද; **චෙතසො**-සිත පිළිබඳ වූ; **ආඝාතො**-කෝපය ද; **අප්පච්චයො**- නො සතුටු ආකාරය ද; **අනභිරද්ධි**- සිත් නො ඇලීම ද; **අජ්ඣත්තං**- තමා කෙරෙහි; **අවූපසන්තං හොති**- මනා ව නොසන්හිඳුණේ වේ ද;-පෙ-**තස්මිං අධිකරණෙ**-ඒ අධිකරණයෙහි; **දීඝත්තාය**-දීර්‍ඝකාලයක් පවත්නා බව පිණිස ද; **ඛරත්තාය**- රළු වචන පවත්නා බව පිණිස ද; **වාළත්තාය**- පාණිප්‍රහරණාදි වශයෙන් සාහසික බව පිණිස ද; **සංවත්තිස්සති**-පවත්නේ ය; **භික්ඛූ ච**-භික්‍ෂූහු ද; **ඵාසුං**- සැපසේ; **න විහරිස්සන්ති (ඉති)**- වාසය නො කරන්නාහු ය යන; **එතං**- මේ ආදීනවය; **පාටිකඞ්ඛං**-කැමතිවිය යුත්තේ ය හෙවත් අවශ්‍යයෙන් වන්නේ ය යි වදාළසේක.

අජ්ඣත්තං සුවූපසන්තං හොති තසෙමතං භික්ඛවෙ අධිකරණෙ පාටිකඞ්ඛං න දීඝත්තාය ඛරත්තාය වාළත්තාය සංවත්තිස්සති, භික්ඛූ ච ඵාසුං විහරිස්සන්තීති ...

පුග්ගලවග්ගො පඨමො

2-2-2

1 ද්වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි. කතමානි ද්වෙ? ගිහිසුඛඤ්ච පබ්බජ්ජාසුඛඤ්ච. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සුඛානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සුඛානං යදිදං පබ්බජ්ජාසුඛන්ති ...

2 ද්වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි. කතමානි ද්වෙ? කාමසුඛඤ්ච නෙක්ඛම්මසුඛඤ්ච. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සුඛානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සුඛානං යදිදං නෙක්ඛම්මසුඛන්ති ...

3 ද්වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි. කතමානි ද්වෙ? උපධිසුඛඤ්ච නිරුපධිසුඛඤ්ච. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සුඛානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සුඛානං යදිදං නිරුපධිසුඛන්ති ...

-පෙ- **සු + උපසන්තං**- මනා ව සන්හිඳුණේ වේ ද; -පෙ- **විහරිස්සන්ති+ඉති**-වාසය කරන්නාහුය යන; -පෙ-.

පළමුවෙනි පුද්ගලවර්ග සි.

2-2-2

1 -පෙ- **සුඛානි**-සැපයෝ; **ඉමානි** වෙ-මොහු දෙදෙනෙක් වෙත්;-පෙ-**ගිහිසුඛං+ච**- (කාමසම්පත්තිය මූලික වූ) ගිහි සැපය; **පබ්බජ්ජාසුඛං** ච- (ප්‍රව්‍රජ්‍යාව මූලික වූ) පැවිදි සැපය ද යන දෙක යි.-පෙ-**ඉමානි ඛො** මෙ- මොහු දෙදෙන වනාහි; **සුඛානි**- සැපයෝ වෙත් —පෙ—**ඉමෙසං ද්වින්නං සුඛානං**--මේ සැපයන් දෙදෙනා අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **පබ්බජ්ජාසුඛං**- ප්‍රව්‍රජ්‍යා මූලික සැපයෙක් ඇද් ද; **එතං**-මේ තෙම; **අග්ගං + ඉති**- අග්‍ර වේ යයි වදාළසේක.

2 -පෙ- **කාමසුඛ+ච**-කාමයන් අරභයා උපදනා සැපය ද; **නෙක්ඛම්මසුඛං + ච**- ප්‍රව්‍රජ්‍යාව අරභයා උපදනා සැපය ද (යන දෙක යි);-පෙ-.

3 —පෙ—**උපධිසුඛං+ච**- ත්‍රෛභූමික සැපය ද; **නිරුපධිසුඛං + ච**-ලොකොත්තර සැපය ද; (යන දෙක යි).-පෙ-.

4 ද්වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි. කතමානි ද්වෙ? සාසවඤ්ච සුඛං අනාසවඤ්ච සුඛං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සුඛානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සුඛානං යදිදං අනාසවං සුඛන්ති –

5 ද්වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි. කතමානි ද්වෙ? සාමිසඤ්ච සුඛං නිරාමිසඤ්ච සුඛං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සුඛානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සුඛානං යදිදං නිරාමිසං සුඛන්ති –

6 ද්වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි. කතමානි ද්වෙ? අරියසුඛඤ්ච අනරියසුඛඤ්ච. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සුඛානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සුඛානං යදිදං අරියසුඛන්ති –

7 ද්වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි. කතමානි ද්වෙ? කායිකඤ්ච සුඛං චෙතසිකඤ්ච සුඛං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සුඛානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සුඛානං යදිදං චෙතසිකං සුඛන්ති –

8 ද්වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි. කතමානි ද්වෙ? සප්පීතිකඤ්ච සුඛං නිප්පීතිකඤ්ච සුඛං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සුඛානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සුඛානං යදිදං නිප්පීතිකං සුඛන්ති –

---

4 –පෙ– **සාසවං සුඛං+ච**- ආශ්‍රවයන්ට ප්‍රත්‍යය වූ වෘත සැපය ද; **අනාසවං සුඛං+ච**– ආශ්‍රවයන්ට ප්‍රත්‍යය නො වූ විවෘත සැපය ද (යන දෙක යි). –පෙ–.

5 –පෙ– **සාමිසං සුඛං+ච**- කෙලෙස් සහිත වූ වෘතගාමී සැපය ද; **නිරාමිසං සුඛං+ච**– කෙලෙස් රහිත වූ විවෘතගාමී සැපය ද (යන දෙක යි).–පෙ–.

6 –පෙ–**අරියසුඛං+ච**–ආර්‍ය්‍යයන් පිළිබඳ සැපය ද; **අනරිය සුඛං+ච**–පෘථග්ජනයන් පිළිබඳ සැපය ද (යන දෙක යි). –පෙ–.

7 –පෙ– **කායිකං සුඛං+ච**– කායවිඥානය සහජාත වූ සැපය ද; **චෙතසිකං සුඛං+ච**– මනොද්වාරික සැපය ද (යන දෙක යි). –පෙ–.

8 –පෙ– **සප්පීතිකං සුඛං+ච**– (ප්‍රථම ද්විතීයධ්‍යාන දෙකෙහි) ප්‍රීතිසහගත සැපය ද; **නිප්පීතිකං සුඛං+ච**–(තෘතීය චතුර්ථධ්‍යාන දෙකෙහි) ප්‍රීතිසහගත නො වූ සැපය ද (යන දෙක යි).—පෙ—.

9 ද්වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි. කතමානි ද්වෙ? සාතසුඛඤ්ච උපෙක්ඛා සුඛඤ්ච. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සුඛානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සුඛානං යදිදං උපෙක්ඛා සුඛන්ති—

10 ද්වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි. කතමානි ද්වෙ? සමාධි සුඛඤ්ච අසමාධිසුඛඤ්ච. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සුඛානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සුඛානං යදිදං සමාධි සුඛන්ති—

11 ද්වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි. කතමානි ද්වෙ? සප්පීතිකා රම්මණඤ්ච සුඛං නිප්පීතිකාරම්මණඤ්ච සුඛං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සුඛානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සුඛානං යදිදං නිප්පීතිකාරම්මණං සුඛන්ති—

12 ද්වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි, කතමානි ද්වෙ? සාතාරම්ම ණඤ්ච සුඛං උපෙක්ඛාරම්මණඤ්ච සුඛං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සුඛානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සුඛානං යදිදං උපෙක්ඛාරම්මණං සුඛන්ති—

13 ද්වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි. කතමානි ද්වෙ? රූපාරම්ම ණඤ්ච සුඛං අරූපාරම්මණඤ්ච සුඛං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සුඛානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සුඛානං යදිදං අරූපාරම්මණං සුඛන්ති—

සුඛවග්ගො දුතියො

---

9 -පෙ-**සාතසුඛං**+ච- ප්‍රථම ද්විතීය තෘතීයධ්‍යාන සැපය ද; **උපෙක්ඛාසුඛං**+ච-චතුර්ථධ්‍යාන සැපය ද (යන දෙක යි.) -පෙ-.

10 -පෙ-**සමාධිසුඛං**+ච-අපිණාවට හෝ උපචාරයට පැමිණි යහුගේ සැපය ද; **අසමාධිසුඛං**+ච- ඒ දෙකට නො පැමිණිය හුගේ සැපය ද (යන දෙක යි.) -පෙ-.

11 -පෙ- **සප්පීතිකාරම්මණං සුඛං**+ච- ප්‍රීති සහිත ධ්‍යාන යන් අරමුණුකොට උපදනා සැපය ද; **නිප්පීතිකාරම්මණං සුඛං**+ච-ප්‍රීති රහිත ධ්‍යානයන් අරමුණුකොට උපදනා සැපය ද (යන දෙක යි.)-පෙ-.

12 -පෙ-**සාතාරම්මණං සුඛං**+ච- පළමු තුන් ධ්‍යානයන් අරමුණුකොට උපදනා සැපය ද; **උපෙක්ඛාරම්මණං සුඛං**+ච-චතුර්ථධ්‍යානය අරමුණුකොට උපදනා සැපය ද (යන දෙක යි.) -පෙ-.

2-2-3.

1. සනිමිත්තා භික්ඛවෙ උප්පජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා නො අනිමිත්තා. තස්සෙව නිමිත්තස්ස පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා න හොන්තීති-

2. සනිදානා භික්ඛවෙ උප්පජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා නො අනිදානා. තස්සෙව නිදානස්ස පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා න හොන්තීති-

3. සහෙතුකා භික්ඛවෙ උප්පජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා නො අහෙතුකා. තස්සෙව හෙතුස්ස පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා න හොන්තීති-

4. සසඞ්ඛාරා භික්ඛවෙ උප්පජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා නො අසඞ්ඛාරා. තෙසංයෙව සඞ්ඛාරානං පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා න හොන්තීති-

---

13 -පෙ- **රූපාරම්මණං සුඛං+ච-** රූපධ්‍යානයන් අරමුණුකොට උපදනා සැපය ද; **අරූපාරම්මණං සුඛං+ච-** අරූපධ්‍යානයන් අරමුණුකොට උපදනා සැපය ද (යන දෙක යි.)-පෙ-.

දෙවෙනි සුඛවග්ග යි.

2-2-3

1. -පෙ- **පාපකා-** ලාමක වූ; **අකුසලා ධම්මා-** අකුශල ධර්මයෝ; **සනිමිත්තා-** සකාරණ ව; **උප්පජ්ජන්ති-** උපදිත්; **අනිමිත්තා-**අකාරණ ව; **නො-**නො උපදිත්; **තස්ස+එව නිමිත්තස්ස-** ඒ කාරණයාගේ ම; **පහානා-** ප්‍රහාණයෙන්; **එවං-** මෙසේ; **පාපකා-** ලාමක වූ; **තෙ අකුසලා ධම්මා-** ඒ අකුශලධර්මයෝ; **න හොන්ති+ඉති-** නො වෙත් යයි වදාළසේක.

2. -පෙ- **සනිදානා-**නිදාන සහිත ව; **උප්පජ්ජන්ති-** උපදිත්; **අනිදානා-**නිදාන රහිත ව; **නො-** නො උපදිත්. -පෙ-

3. -පෙ- **සහෙතුකා-** හෙතු සහිත ව; **උප්පජ්ජන්ති-** උපදිත්; **අහෙතුකා-** හෙතු රහිත ව; **නො-** නො උපදිත්. -පෙ-.

4. -පෙ- **ස සඞ්ඛාරා-** සංස්කාර සහිත ව; **උප්පජ්ජන්ති-** උපදිත්; **අසඞ්ඛාරා-** සංස්කාර රහිත ව; -පෙ-

5. සප්පච්චයා භික්ඛවෙ උප්පජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා නො අප්පච්චයා. තස්සෙව පච්චයස්ස පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා න හොන්තීති.

6. සරූපා භික්ඛවෙ උප්පජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා නො අරූපා. තස්සෙව රූපස්ස පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා න හොන්තීති.

7. සවෙදනා භික්ඛවෙ උප්පජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා නො අවෙදනා. තස්සායෙව වෙදනාය පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා න හොන්තීති.

8. සසඤ්ඤා භික්ඛවෙ උප්පජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා නො අසඤ්ඤා. තස්සායෙව සඤ්ඤාය පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා න හොන්තීති.

9. සවිඤ්ඤාණා භික්ඛවෙ උප්පජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා නො අවිඤ්ඤාණා. තස්සෙව විඤ්ඤාණස්ස පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා න හොන්තීති.

10. සඞ්ඛතාරම්මණා භික්ඛවෙ උප්පජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා නො අසඞ්ඛතාරම්මණා. තස්සෙව සඞ්ඛතස්ස පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා න හොන්තීති.

නිමිත්තවග්ගො තතියො.

---

5. -පෙ- **සප්පච්චයා**- ප්‍රත්‍යය සහිත ව; -පෙ- **අප්පච්චයා**- ප්‍රත්‍යය රහිත ව; -පෙ-

6. -පෙ- **සරූපා**- රූප සහිත ව; -පෙ- **අරූපා**- රූප රහිත ව; -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය:-

නිමිත්ත-නිදාන-සඞ්ඛාර-පච්චය-රූප යන මොහු සමාසාන්ත අ ඇති නාමපදයෝ ය. එබැවින් සනිදානාදි සියලු තන්හි සකාරණ ව යන අර්ථය ද අනිදානාදි සියලුතන්හි අකාරණ ව යන අර්ථය ද යොදා ගතයුතු යි.

7. -පෙ- **සවෙදනා**- වේදනා සහිත ව; -පෙ- **අවෙදනා**- වේදනා රහිත ව; -පෙ-

8. -පෙ- **සසඤ්ඤා**- සංඥා සහිත ව; -පෙ- **අසඤ්ඤා**- සංඥා රහිත ව; -පෙ-

9. -පෙ-**සවිඤ්ඤාණා**- විඥාන සහිත ව;-පෙ- **අවිඤ්ඤාණා**- විඥාන රහිත ව; -පෙ-

2-2-4.

1. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? චෙතොවිමුත්ති ච පඤ්ඤාවිමුත්ති ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති ...

2. ද්වෙ මෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? පග්ගාහො ච අවික්ඛෙපො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති ...

3. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? නාමඤ්ච රූපඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති ...

4. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? විජ්ජා ච විමුත්ති ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති ...

---

10. —පෙ— **සඞ්ඛතාරම්මණා**- ප්‍රත්‍යයසමුත්පන්නධර්මයන් අරමුණු කොට; -පෙ- **අසඞ්ඛතාරම්මණා**- නිර්වාණය අරමුණු කොට; **නො**- නො උපදිත්; **තස්ස+එව සඞ්ඛතස්ස**- ඒ ප්‍රත්‍යය සමුත්පන්න ධර්මයාගේ ම; -පෙ-

තුන්වෙනි නිමිත්තවර්ගය යි.

2-2-4

1. -පෙ- **ධම්මා**- ධර්මයෝ; **ඉමෙ ඛෙ**- මොහු දෙදෙනෙක් වෙත්; -පෙ- **චෙතොවිමුත්ති ච**- අර්හත්ඵල සමාධිය ද; **පඤ්ඤා විමුත්ති ච**- අර්හත්ඵල ප්‍රඥව ද (යන දෙක යි). -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය:-

චෙතොවිමුත්තිං, පඤ්ඤාවිමුත්තිං- මෙහි අර්හත්ඵලය හා සම්ප්‍රයුක්ත වන සමාධිය රාගයෙන් මිදුණු හෙයින් චෙතොවිමුත්ති නමි. අර්හත් ඵලය හා සම්ප්‍රයුක්ත වන ප්‍රඥ තොමෝ අවිද්‍යාවෙන් මිදුණු හෙයින් පඤ්ඤා විමුත්ති නමි.

2. -පෙ-**පග්ගාහො ච**-වීර්‍ය්‍යය ද; **අවික්ඛෙපො ච**-චිත්තෛකාග්‍රතාව ද; -පෙ-

3. -පෙ- **නාමං+ච**- සතර අරූපස්කන්ධය ද; **රූපං+ච** රූප ස්කන්ධය ද; -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය:-

නාමඤ්ච, රූපඤ්ච- මෙහි වෙදනා, සංඥා, සංස්කාර, විඥාන යන අරූපස්කන්ධ සතර "නාම" නම් වේ. භූතරූප, පසාදරූප, ගොචරරූප, භාවරූප, හදයරූප, ජීවිතෙන්ද්‍රියරූප, ආහාරරූප යන අටළොස් වැදෑරුම් නිෂ්පන්න රූපය හා පරිච්ඡෙදරූප, විකාරරූප, ලක්ෂණරූප යන අනිෂ්පන්න රූප දශය ද රූපස්කන්ධය නම් වේ.

5. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? භවදිට්ඨි ච විභව දිට්ඨි ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

6. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? අහිරිකඤ්ච අනොත්තප්පඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

7. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා, කතමෙ ද්වෙ? හිරි ච ඔත්තප්පඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

8. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? දොවචස්සතා ච පාපමිත්තතා ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

9. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? සොවචස්සතා ච කල්‍යාණමිත්තතා ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

10. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? ධාතුකුසලතා ච මනසිකාරකුසලතා ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

11. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? ආපත්තිකුසලතා ච ආපත්තිවුට්ඨානකුසලතා ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

ධම්මවග්ගො චතුත්ථො.

---

4. -පෙ- **විජ්ජා ච**- ඵලප්‍රඥාව ද; **විමුත්ති ච**- ඵලසම්ප්‍රයුක්ත සෙසු ධර්මයෝ ද; -පෙ-

5. -පෙ- **භවදිට්ඨි ච**- ශාශ්වත දෘෂ්ටිය ද; **විභවදිට්ඨි ච**- උච්ඡේද දෘෂ්ටිය ද; -පෙ-

6. -පෙ- **අහිරිකං + ච**- පාපයෙහි ලජ්ජා නැති බව ද; **අනොත්තප්පං + ච**- පාපයෙහි භය නැති බව ද; -පෙ-

7. **හිරි ච**- පාපයෙහි ලජ්ජා ඇති බව ද; **ඔත්තප්පං + ච**- පාපයෙහි භය ඇති බව ද; -පෙ-

8. -පෙ- **දොවචස්සතා ච**- දුර්වච බව ද හෙවත් අකීකරු බව ද; **පාපමිත්තතා ච**- පාපමිත්‍රයන් ඇති බව ද; -පෙ-

9. -පෙ- **සොවචස්සතා ච**- සුවච බව ද; **කල්‍යාණමිත්තතා ච**- යහපත් මිත්‍රයන් ඇති බව ද; -පෙ-

10. -පෙ- **ධාතුකුසලතා ච**- අටළොස්ධාතූන් දැනීමෙහි දක්ෂබව ද; **මනසිකාරකුසලතා ච**- ඒ අටළොස් ධාතූන්ගේ අනිත්‍යාදි ලක්ෂණත්‍රය මෙනෙහිකිරීමෙහි දක්ෂබව ද; -පෙ-

2-2-5

1. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ බාලා. කතමෙ ද්වෙ? යො ච අනාගතං භාරං වහති යො ච ආගතං භාරං න වහති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ බාලාති.

2. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පණ්ඩිතා. කතමෙ ද්වෙ? යො ච ආගතං භාරං වහති යො ච අනාගතං භාරං න වහති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පණ්ඩිතාති.

3. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ බාලා. කතමෙ ද්වෙ? යො ච අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤී යො ච කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤී. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ බාලාති.

4. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පණ්ඩිතා, කතමෙ ද්වෙ? යො ච අකප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤී යො ච කප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤී. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පණ්ඩිතාති.

---

11. -පෙ- **ආපත්තිකුසලතා** ච- පස්වැදෑරුම් වූ ද සත්වැදෑරුම් වූ ද ආපත්තිස්කන්ධයන් දැනීමෙහි දක්‍ෂ බව ද; **ආපත්තිවුට්ඨානකුසලතා** ච- ඇවතින් නැඟී සිටීමෙහි දක්‍ෂ බව ද; -පෙ-

සංලක්‍ෂ්‍යය:-

ආපත්තිකුසලතා 38 වෙනි පිටේ සංලක්‍ෂ්‍යය බලනු.

සතරවෙනි ධම්මවග්ගය යි.

2-2-5

1. -පෙ- **බාලා**- බාලයෝ; **ඉමෙ** මෙ- මොහු දෙදෙනෙක් වෙත්: -පෙ- **සො ච**- යමෙක් තෙම; **අනාගතං භාරං**- තමාහට නො පැමිණි භාරය; **වහති**- උසුලා ද; **සො ච**- යමෙක් තෙම; **ආගතං භාරං**- තමාහට පැමිණි භාරය; **න වහති**- නො උසුලා ද; -පෙ- **බාලා+ඉති**-බාලයෝ වෙත් යයි වදාළසේක.

2. -පෙ- **ආගතං භාරං**- තමාහට පැමිණි භාරය; **වහති**- උසුලා ද; **සො ච**- යමෙක් තෙම; **අනාගතං භාරං**- තමාහට නො පැමිණි භාරය; **න වහති**- නො උසුලා ද; -පෙ-

3. -පෙ- **අකප්පියෙ**- නො කැප වූ සිංහමාංසාදියෙහි; **කප්පියසඤ්ඤී**- කැපය යන සංඥා ඇත්තේ ද; **කප්පියෙ**-කැප වූ කුමහිලමාංසාදියෙහි; **අකප්පියසඤ්ඤී**- අකැපය යන සංඥා ඇත්තේ ද; -පෙ-

4. මෙහි අරුත් ඉහත සඳහන් සූත්‍රයට කී නියායෙන් දතයුතුයි.

5. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ බාලා. කතමෙ ද්වෙ? යො ච අනාපත්තියා ආපත්තිසඤ්ඤී යො ච ආපත්තියා අනාපත්තිසඤ්ඤී ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ බාලාති…

6. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පණ්ඩිතා. කතමෙ ද්වෙ? යො ච අනාපත්තියා අනාපත්තිසඤ්ඤී යො ච ආපත්තියා ආපත්තිසඤ්ඤී. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පණ්ඩිතාති…

7. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ බාලා. කතමෙ ද්වෙ? යො ච අධම්මෙ ධම්මසඤ්ඤී යො ච ධම්මෙ අධම්මසඤ්ඤී. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ බාලාති…

8. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පණ්ඩිතා. කතමෙ ද්වෙ? යො ච අධම්මෙ අධම්මසඤ්ඤී යො ච ධම්මෙ ධම්මසඤ්ඤී. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පණ්ඩිතාති…

9. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ බාලා. කතමෙ ද්වෙ? යො ච අවිනයෙ විනයසඤ්ඤී යො ච විනයෙ අවිනයසඤ්ඤී. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ බාලාති…

10. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පණ්ඩිතා. කතමෙ ද්වෙ? යො ච අවිනයෙ අවිනයසඤ්ඤී යො ච විනයෙ විනයසඤ්ඤී. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පණ්ඩිතාති…

---

5. –පෙ– **අනාපත්තියා**- (පිළිවිස කිරීම් ආදි) අනාපත්තියෙහි; **ආපත්තිසඤ්ඤී**–ඇවතැ යි සංඥා ඇත්තේ ද; **ආපත්තියා**– (නො පිළිවිස කිරීම් ආදි) ආපත්තියෙහි; **අනාපත්තිසඤ්ඤී**–අනාපත්තිය යන සංඥා ඇත්තේ ද; –පෙ–

6. මෙහි අරුත් 5 වෙනි සූත්‍රයට කී නියායෙන් දතයුතු යි.

7. –පෙ– **අධම්මෙ**– අධර්මයෙහි; **ධම්මසඤ්ඤී**– ධර්මය යන සංඥා ඇත්තේ ද; **ධම්මෙ**– ධර්මයෙහි; **අධම්මසඤ්ඤී**– අධර්මය යන සංඥා ඇත්තේ ද; –පෙ–

8. මෙහි අරුත් 7 වෙනි සූත්‍රයට කී අයුරින් දතයුතු යි.

9. –පෙ– **අවිනයෙ**– අවිනයෙහි; **විනයසඤ්ඤී**– විනය යන සංඥා ඇත්තේ ද; **විනයෙ**– විනයෙහි; **අවිනයසඤ්ඤී**– අවිනය යන සංඥා ඇත්තේ ද –පෙ–

10. මෙහි අරුත් 9 වෙනි සූත්‍රයට කී නයින් දතයුතු යි.

11. ද්වින්නං භික්ඛවෙ ආසවා වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං ද්වින්නං? යො ච න කුක්කුච්චායිතබ්බං කුක්කුච්චායති යො ච කුක්කුච්චායිතබ්බං න කුක්කුච්චායති. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ ද්වින්නං ආසවා වඩ්ඪන්තීති—

12. ද්වින්නං භික්ඛවෙ ආසවා න වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං ද්වින්නං? යො ච න කුක්කුච්චායිතබ්බං න කුක්කුච්චායති යො ච කුක්කුච්චායිතබ්බං කුක්කුච්චායති. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ ද්වින්නං ආසවා න වඩ්ඪන්තීති—

13. ද්වින්නං භික්ඛවෙ ආසවා වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං ද්වින්නං? යො ච අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤී යො ච කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤී. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ ද්වින්නං ආසවා වඩ්ඪන්තීති—

14. ද්වින්නං භික්ඛවෙ ආසවා න වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං ද්වින්නං? යො ච අකප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤී යො ච කප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤී. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ ද්වින්නං ආසවා න වඩ්ඪන්තීති—

15. ද්වින්නං භික්ඛවෙ ආසවා වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං ද්වින්නං? යො ච අනාපත්තියා ආපත්තිසඤ්ඤී යො ච ආපත්තියා අනාපත්තිසඤ්ඤී. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ ද්වින්නං ආසවා වඩ්ඪන්තීති—

16. ද්වින්නං භික්ඛවෙ ආසවා න වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං ද්වින්නං? යො ච අනාපත්තියා අනාපත්තිසඤ්ඤී යො ච ආපත්තියා ආපත්තිසඤ්ඤී. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ ද්වින්නං ආසවා න වඩ්ඪන්තීති—

---

11. -පෙ- **ද්වින්නං**- දෙදෙනකුන්ට; **ආසවා**- ක්ලෙශයෝ; **වඩ්ඪන්ති**- වැඩෙත්; -පෙ- **යො ච**- යමෙක් තෙම; **න කුක්කුච්චායිතබ්බං**- (සඞ්ඝිකපරිභොග අවිචාරණාදි) කුකුස් නො කටයුත් තෙහි; **කුක්කුච්චායති**- කුකුස් කෙරේ ද; **යො ච**- යමෙක් තෙම; **කුක්කුච්චායිතබ්බං**- (සඞ්ඝික පරිභොග විචාරණාදි) කුකුස් කට යුත්තෙහි; **න කුක්කුච්චායති**- කුකුස් නො කෙරේ ද; -පෙ- **ඉමෙසං ඛො ද්වින්නං**- මේ දෙදෙනාහට; **ආසවා**- ක්ලෙශයෝ; **වඩ්ඪන්ති+ඉති**- වැඩෙත් යයි වදාළසේක.

12. මෙහි අරුත් 11 වෙනි සූත්‍රයට කී නයින් දතයුතු යි.

13, 14, 15, 16 මේ සූත්‍රවල අරුත් මෙම වර්ගයේ 3, 4, 5, 6 යන සූත්‍රවලට කී නයින් දතයුතු යි.

17. ද්වීතානං භික්ඛවෙ ආසවා වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං ද්වින්නං? යො ච අධම්මෙ ධම්මසඤ්ඤී යො ච ධම්මෙ අධම්මසඤ්ඤී. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ ද්වින්නං ආසවා වඩ්ඪන්තීති.

18. ද්වින්නං භික්ඛවෙ ආසවා න වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං ද්වින්නං? යො ච අධම්මෙ අධම්මසඤ්ඤී යො ච ධම්මෙ ධම්ම සඤ්ඤී. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ ද්වින්නං ආසවා න වඩ්ඪන්තීති.

19. ද්වින්නං භික්ඛවෙ ආසවා වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං ද්වින්නං? යො ච අවිනයෙ විනයසඤ්ඤී යො ච විනයෙ අවිනයසඤ්ඤී. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ ද්වින්නං ආසවා වඩ්ඪන්තීති.

20. ද්වින්නං භික්ඛවෙ ආසවා න වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං ද්වින්නං? යො ච අවිනයෙ අවිනයසඤ්ඤී යො ච විනයෙ විනය සඤ්ඤී. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ ද්වින්නං ආසවා න වඩ්ඪන්තීති.

බාලවග්ගො පඤ්චමො.

දුතියො පණ්ණාසකො සමත්තො.

2-3-1

1. ද්වෙමා භික්ඛවෙ ආසා දුප්පජහා. කතමා ද්වෙ? ලාභාසා ච ජීවිතාසා ච. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ආසා දුප්පජහාති.

2. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා දුල්ලභා ලොකස්මිං. කතමෙ ද්වෙ? යො ච පුබ්බකාරී යො ච කතඤ්ඤූ කතවෙදී. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පුග්ගලා දුල්ලභා ලොකස්මින්ති.

17, 18, 19, 20 මේ සූත්‍රවල අරුත් මෙම වර්ගයේ 7, 8, 9, 10 යන සූත්‍රවලට කී නයින් දතයුතු යි.

පස්වෙනි බාලවර්ගය යි.

දෙවෙනි පණ්ණාසකය සමාප්ත යි.

2-3-1

1. -පෙ- **ඉමා** මෙ **ආසා**- මේ තෘෂ්ණාවෝ දෙදෙන; **දුප්පජහා**- දුකසේ දුරුකටයුත්තාහු ය; -පෙ- **ලාභාසා** ච- ලාභ යෙහි ආසාව ද; **ජීවිතාසා** ච- ජීවිතයෙහි ආසාව ද (යන දෙක යි). -පෙ-

2. -පෙ- **ලොකස්මිං**- ලොකයෙහි; **ඉමෙ** මෙ **පුග්ගලා**- මේ පුද්ගලයෝ දෙදෙන; **දුල්ලභා**- දුර්ලභ වෙත්. -පෙ- **යො ච**-

3. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා දුල්ලභා ලොකස්මිං. කතමෙ ද්වෙ? තිත්තො ච තප්පෙතා ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පුග්ගලා දුල්ලභා ලොකස්මින්ති.

4. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා දුත්තප්පයා. කතමෙ ද්වෙ? යො ච ලද්ධං ලද්ධං නික්ඛිපති යො ච ලද්ධං ලද්ධං විස්සජ්ජෙති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පුග්ගලා දුත්තප්පයාති.

5. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සුතප්පයා. කතමෙ ද්වෙ? යො ච ලද්ධං ලද්ධං න නික්ඛිපති යො ච ලද්ධං ලද්ධං න විස්සජ්ජෙති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පුග්ගලා සුතප්පයාති.

6. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පච්චයා රාගස්ස උප්පාදාය. කතමෙ ද්වෙ? සුභනිමිත්තඤ්ච අයොනිසො ච මනසිකාරො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පච්චයා රාගස්ස උප්පාදායාති.

7 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පච්චයා දොසස්ස උප්පාදාය. කතමෙ ද්වෙ? පටිඝනිමිත්තඤ්ච අයොනිසො ච මනසිකාරො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පච්චයා දොසස්ස උප්පාදායාති.

යමෙක් තෙම; **පුබ්බකාරී**- පළමුව උපකාර කෙරේ ද; **යො ච**- යමෙක් තෙම; **කතඤ්ඤූ**- කළ උපකාරය දන්නේ වේ ද; **කත වෙදී**- කළ උපකාරය ප්‍රකට ව දන්නේ වේ ද (යන දෙදෙන යි). -පෙ-

3. -පෙ- **තිත්තො** ච- නිර්‍වාණධර්මයෙන් තෘප්ත වූ ප්‍රත්‍යෙක බුද්ධ ක්ෂීණාශ්‍රව පුද්ගල තෙමේ ද; **තප්පෙතා** ච- නිර්‍වාණධර්මයෙන් අනුන් ද තෘප්තකරවන්නා වූ සම්‍යක්සම්බුද්ධ තෙමේ ද; -පෙ-

4. -පෙ- **දුත්තප්පයා**- දායකයා විසින් සිවුපසයෙන් පිනවිය නො හැක්කාහු ය. -පෙ- **යො** ච-යමෙක් තෙම; **ලද්ධං ලද්ධං**-ලද ලද දෙය; **නික්ඛිපති**-සඟවා තබා ද; -පෙ- **ලද්ධං ලද්ධං**- ලද ලද දෙය; **විස්සජ්ජෙති**- අනුන්ට දේ ද; -පෙ-

5. -පෙ- **සුතප්පයා**- සිවුපසයෙන් සැපසේ පිනවිය හැක්කාහු ය. -පෙ- **න නික්ඛිපති**- සඟවා නො තබා ද; -පෙ- **න විස්සජ්ජෙති**- සියල්ල අනුන්ට නො දේ ද; -පෙ-

6 -පෙ- **රාගස්ස**- රාගයාගේ; **උප්පාදාය**; ඉපදීම පිණිස; **ඉමෙ** මෙ-මොහු දෙදෙන; **පච්චයා**- ප්‍රත්‍යයෝ හෙවත් කාරණයෝ වෙත්. -පෙ- **සුභනිමිත්තං + ච**- ඉෂ්ටාරම්මණය ද; **අයොනිසො මනසිකාරො** ච-නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීම ද(යන දෙක යි). -පෙ-.

8 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පච්චයා මිච්ඡාදිට්ඨියා උප්පාදය. කතමෙ ද්වෙ? පරතො ච ඝොසො අයොනිසො මනසිකාරො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පච්චයා මිච්ඡාදිට්ඨියා උප්පාදායාති–

9 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පච්චයා සම්මාදිට්ඨියා උප්පාදය. කතමෙ ද්වෙ? පරතො ච ඝොසො යොනිසො මනසිකාරො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පච්චයා සම්මාදිට්ඨියා උප්පාදායාති–

10 ද්වෙමා භික්ඛවෙ ආපත්තියො. කතමා ද්වෙ? ලහුකා ච ආපත්ති ගරුකා ච ආපත්ති. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ආපත්තියොති–

11 ද්වෙමා භික්ඛවෙ ආපත්තියො. කතමා ද්වෙ? දුට්ඨුල්ලා ච ආපත්ති අදුට්ඨුල්ලා ච ආපත්ති. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ආපත්තියොති–

12 ද්වෙමා භික්ඛවෙ ආපත්තියො. කතමා ද්වෙ? සාවසෙසා ච ආපත්ති අනවසෙසා ච ආපත්ති. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ආපත්තියොති–

ආසාවග්ගො පඨමො

---

7 –පෙ– **දෙසස්ස**– ද්වෙෂයාගේ; **උප්පාදය**– ඉපදීම පිණිස; –පෙ– **පටිඝනිමිත්තං** ච–අනිෂ්ටාරම්මණය ද; **අයොනිසො මනසිකාරො** ච–නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීම ද (යන දෙක යි). –පෙ–.

8 –පෙ– **මිච්ඡාදිට්ඨියා**–මිථ්‍යාදෘෂ්ටියගේ; **උප්පාදය**–ඉපදීම පිණිස; –පෙ– **පරතො ච ඝොසො**– අනුන් කෙරෙන් අසද්ධර්මය ඇසීම ද; –පෙ–.

9 –පෙ–**සම්මාදිට්ඨියා**–සම්‍යක් දෘෂ්ටියගේ; **උප්පාදය**– ඉපදීම පිණිස; –පෙ– **පරතො** ච **ඝොසො**– අනුන් කෙරෙන් සද්ධර්මය ඇසීම ද; **යොනිසො** මන**සිකාරො** ච–නුවණින් මෙනෙහි කිරීම ද –පෙ–.

10 –පෙ–**ඉමා** වෙ–මොහු දෙදෙන; **ආපත්තියො**–ආපත්තීහු වෙත්. –පෙ– **ලහුකා ච ආපත්ති**– (පාචිත්‍යාදි පඤ්චාපත්තිසඞ්ඛ්‍යාත) ලඝු වූ ඇවත ද; **ගරුකා ච ආපත්ති**-පාරාජිකාදි ගරු වූ ඇවත ද –පෙ–. (38 පිටේ සංලක්‍ෂ්‍යය බලනු.)

11 –පෙ– **දුට්ඨුල්ලා** ච **ආපත්ති**– (පාරාජිකාදි දෙයාපත්ති සඞ්ඛ සඞ්ඛ්‍යාත වූ) දුට්ඨුල්ල ඇවත ද; **අදුට්ඨුල්ලා ච ආපත්ති**– පාචිත්‍යාදි අදුට්ඨුල්ල ඇවත ද –පෙ–.

2–3–2

1 **සද්ධො** භික්ඛවෙ භික්ඛු එවං සම්මා ආයාචමානො **ආයා** චෙය්‍ය:–තාදිසො හොමි යාදිසා සාරිපුත්තමොග්ගල්ලානාති. **එසා** භික්ඛවෙ තුලා එතං පමාණං මම සාවකානං භික්ඛූනං **යදිදං** සාරිපුත්තමොග්ගල්ලානාති.

2 සද්ධා භික්ඛවෙ භික්ඛුනී **එ**වං සම්මා ආයාචමානා ආයා චෙය්‍ය:– තාදිසා හොමි යාදිසා ඛෙමා ච භික්ඛුනී උප්පලවණ්ණා චාති. එසා භික්ඛවෙ තුලා එතං පමාණං මම සාවිකානං භික්ඛුනීනං යදිදං ඛෙමා ච භික්ඛුනී උප්පලවණ්ණා චාති.

---

12 –පෙ– **සාවසෙසා** ච **ආපත්ති**– (සඞ්ඝාදිශෙෂාදි ෂට් ආපත්ති සඞ්ඛ්‍යාත) සාවශෙෂ ඇවත ද; **අනවසෙසා** ච **ආපත්ති**-පාරාජිකා ඇවත ද (යන දෙක යි). –පෙ–.

පළමුවෙනි ආසා වර්ගය යි.

2–3–2

1 –පෙ– **සද්ධො**– සැදැහැති; **භික්ඛු**– මහණතෙම; **සම්මා**– මනාකොට; **ආයාචමානො**– ප්‍රාර්ථනා කරන්නේ; **සාරිපුත්ත මොග්ගල්ලානා**-සැරියුත් මුගලන් දෙදෙනා වහන්සේ; **යාදිසා**– යම්බඳු වෙද් ද; **තාදිසො හොමි+ඉති**– එබඳු වෙමැයි; **එවං**– මෙසේ; **ආයාචෙය්‍ය**– ප්‍රාර්ථනා කරන්නේ ය; –පෙ– **යදිදං**- යම් මේ; **සාරිපුත්තමොග්ගල්ලානා**– සැරියුත් මුගලන් දෙදෙනෙක් ඇද් ද; **එසා**–මෝ තොමෝ; මම **සාවකානං**– මාගේ ශ්‍රාවක වූ; **භික්ඛූනං**- භික්ෂූන්ට; **තුලා**– තුලාව වේ; **එතං පමාණං+ඉති**– මෙය ප්‍රමාණය වේ යයි වදාළසේක.

2 –පෙ- **සද්ධා**–සැදැහැති; **භික්ඛුනී**– මෙහෙණක් තොමෝ; **සම්මා**–මනාකොට; **ආයාචමානා**– ප්‍රාර්ථනා කරන්නී; **ඛෙමා ච භික්ඛුනී**– ඛෙමා නම් මෙහෙණී තොමෝ ද; **උප්පලවණ්ණා ච**- උත්පලවණ්ණා නම් මෙහෙණී තොමෝ ද; **යාදිසා**-යම්බඳු වෙද් ද; **තාදිසා හොමි+ඉති**-එබඳු වෙමැයි; **එවං**– මෙසේ; **ආයාචෙය්‍ය**– ප්‍රාර්ථනා කරන්නේ ය; –පෙ–**යදිදං**–යම් මේ; **ඛෙමා ච භික්ඛුනී**- ඛෙමා නම් මෙහෙණක් ඇද් ද; **උප්පලවණ්ණා ච**– උත්පලවණ්ණා නම් මෙහෙණක් ඇද් ද; **එසා**– මෝ තොමෝ; මම **සාවිකානං**– මාගේ ශ්‍රාවිකා වූ; **භික්ඛුනීනං**– භික්ෂුණීන්ට; –පෙ–.

3 සද්ධො භික්ඛවෙ උපාසකො එවං සම්මා ආයාචමානො ආයාචෙය්‍ය:- තාදිසො හොමි යාදිසො චිත්තො ච ගහපති හත්ථකො ච ආළවකොති. එසා භික්ඛවෙ තුලා එතං පමාණං මම සාවකානං උපාසකානං යදිදං චිත්තො ච ගහපති හත්ථකො ච ආළවකොති~~

4 සද්ධා භික්ඛවෙ උපාසිකා එවං සම්මා ආයාචමානා ආයාචෙය්‍ය:-තාදිසා හොමි යාදිසා ඛුජ්ජුත්තරා ච උපාසිකා වෙළුකණ්ටකියා ච නන්දමාතාති. එසා භික්ඛවෙ තුලා එතං පමාණං මම සාවිකානං උපාසිකානං යදිදං ඛුජ්ජුත්තරා ච උපාසිකා වෙළුකණ්ටකියා ච නන්දමාතාති~~

5 ද්වීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො අබ්‍යත්තො අසප්පුරිසො ඛතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජ්ජො ච හොති සානුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි ද්වීහි? අනනුවිච්ච අපරියොගාහෙත්වා අවණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසති, අනනුවිච්ච අපරියොගාහෙත්වා වණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ ද්වීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො අබ්‍යත්තො අසප්පුරිසො ඛතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජ්ජො ච හොති සානුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං පසවති.

---

3 -පෙ-**චිත්තො ච ගහපති**-චිත්ත නම් ගෘහපති තෙමේ ද; **හත්ථකො ච ආළවකො**- හත්ථක නම් ආළවක තෙමේ ද; **යාදිසො**-යම් බඳු වේද; -පෙ-.

4 -පෙ-**ඛුජ්ජුත්තරා ච උපාසිකා**-ඛුජ්ජුත්තරා නම් උපාසිකා තොමෝ ද; **වෙළුකණ්ටකියා ච නන්දමාතා**- වෙළුකණ්ටකිය නම් නුවර වැසි නන්දමාතෘ තොමෝ ද; **යාදිසා**- යම්බඳු වේද් ද; -පෙ-.

5 -පෙ-**වීහි ධම්මෙහි**-දෙකාරණයෙකින්; **සමන්නාගතො**-යුක්ත වූ; **බාලො**- අඥාන වූ; **අබ්‍යත්තො**- අව්‍යක්ත වූ; **අසප්පුරිසො**-අසත්පුරුෂ තෙම; **ඛතං**- ගුණඛනනයෙන් කැනුණා වූ; **උපහතං**- ගුණවිනාශයෙන් නැසුණා වූ; **අත්තානං**- තමන්; **පරිහරති**- පොෂණය කෙරෙයි; **සාවජ්ජො ච හොති**- වරද සහිතයෙක් ද වෙයි; **විඤ්ඤූනං**-ප්‍රාඥයන් විසින්; **සානුවජ්ජො**- උපවාද කටයුත්තෙක් ද වෙයි; **බහුං+ච අපුඤ්ඤං**- බොහෝ අකුශලයක් ද; **පසවති**- රැස් කෙරෙයි; -පෙ- **අනනුවිච්ච**- නො දැන හෙවත් විනිශ්චය නො කොට; **අපරියොගාහෙත්වා**-

ද්වීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො බ්‍යත්තො සප්පුරිසො අක්ඛතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනවජ්ජො ච හොති අනනුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච පුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි ද්වීහි? අනුවිච්ච පරියොගාහෙත්වා අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසති, අනුවිච්ච පරියොගාහෙත්වා වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසති ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ ද්වීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො බ්‍යත්තො සප්පුරිසො අක්ඛතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනවජ්ජො ච හොති, අනනුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච පුඤ්ඤං පසවතීති—

6 ද්වීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො අබ්‍යත්තො අසප්පුරිසො ඛතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජ්ජො ච හොති සානුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි ද්වීහි? අනනුවිච්ච අපරියොගාහෙත්වා අප්පසාදනීයෙ ඨානෙ පසාදං උපදංසෙති, අනනුවිච්ච අපරියොගාහෙත්වා පසාදනීයෙ ඨානෙ අප්පසාදං උපදංසෙති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ ද්වීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො අබ්‍යත්තො අසප්පුරිසො ඛතං .උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජ්ජො ච හොති සානුවජ්ජො විඤ්ඤූනං බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං පසවති.

අනුප්‍රවිෂ්ට නො ව; **අවණ්ණාරහස්ස**- නුගුණ කියයුත්තහුගේ; **වණ්ණං භාසති**- ගුණ කියා ද; -පෙ- **වණ්ණාරහස්ස**- ගුණ කිය යුත්තහුගේ; **අවණ්ණං භාසති**-අගුණ කියා ද; -පෙ-.

-පෙ- **පණ්ඩිතො**- පණ්ඩිත වූ; **බ්‍යත්තො**- ව්‍යක්ත වූ; **සප්පුරිසො**-සත්පුරුෂ තෙම; **අක්ඛතං**-ගුණඛනනයෙන් නො කැනුණා වූ; **අනුපහතං**- ගුණ විනාශයෙන් නො නැසුණා වූ; **අත්තානං**-තමන්; **පරිහරති**-පොෂණය කෙරෙයි; **අනවජ්ජො ච හොති**- නිරවද්‍යයෙක් ද වේ; **විඤ්ඤූනං**- ප්‍රාඥයන් විසින්; **අනනුවජ්ජො**- උපවාද නො කටයුත්තෙක් ද වෙයි; **බහුං+ච පුඤ්ඤං**-බොහෝ කුශලයක් ද; **පසවති**-රැස්කෙරෙයි. —පෙ— **අවණ්ණාරහස්ස**- නුගුණ කියයුත්තහුගේ; **අවණ්ණං භාසති**- නුගුණ කියා ද—පෙ—.

6 -පෙ- **අප්පසාදනීයෙ ඨානෙ**- අප්‍රසාද වියයුතු කාරණයෙහි; **පසාදං**- පැහැදීම; **උපදංසෙති**- උපදවා ද; **පසාදනීයෙ ඨානෙ**-ප්‍රසාද වියයුතු කාරණයෙහි; **අප්පසාදං**-අප්‍රසාදය; **උපදංසෙති**-උපදවා ද;—පෙ—.

ද්විහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො බ්‍යත්තො සප්පුරිසො අක්ඛතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනවජ්ජො ච හොති අනනුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච පුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි ද්විහි? අනුවිච්ච පරියොගාහෙත්වා අප්පසාදනීයෙ ඨානෙ අප්පසාදං උපදංසෙති, අනුවිච්ච පරියොගාහෙත්වා පසාදනීයෙ ඨානෙ පසාදං උපදංසෙති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ ද්විහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො බ්‍යත්තො සප්පුරිසො අක්ඛතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනවජ්ජො ච හොති අනනුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච පුඤ්ඤං පසවතීති —

7 ද්විසු භික්ඛවෙ මිච්ඡා පටිපජ්ජමානො බාලො අබ්‍යත්තො අසප්පුරිසො ඛතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජ්ජො ච හොති සානුවජ්ජො විඤ්ඤූනං බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං පසවති. කතමෙසු ද්විසු? මාතරි ච පිතරි ච. ඉමෙසු ඛො භික්ඛවෙ ද්විසු මිච්ඡාපටිපජ්ජමානො බාලො අබ්‍යත්තො අසප්පුරිසො ඛතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජ්ජො ච හොති සානුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං පසවති.

ද්විසු භික්ඛවෙ සම්මා පටිපජ්ජමානො පණ්ඩිතො බ්‍යත්තො සප්පුරිසො අක්ඛතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනවජ්ජො ච හොති අනනුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච පුඤ්ඤං පසවති. කතමෙසු ද්විසු? මාතරි ච පිතරි ච. ඉමෙසු ඛො භික්ඛවෙ ද්විසු සම්මා පටිපජ්ජමානො පණ්ඩිතො බ්‍යත්තො සප්පුරිසො අක්ඛතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනවජ්ජො ච හොති අනනුවජ්ජො විඤ්ඤූනං බහුඤ්ච පුඤ්ඤං පසවතීති —

8 ද්විසු භික්ඛවෙ මිච්ඡා පටිපජ්ජමානො බාලො අබ්‍යත්තො අසප්පුරිසො ඛතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජ්ජො ච හොති සානුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං පසවති. කතමෙසු ද්විසු? තථාගතෙ ච තථාගතසාවකෙ ච. ඉමෙසු ඛො

–පෙ– **අප්පසාදනීයෙ ඨානෙ**– අප්‍රසාද වියයුතු කාරණයෙහි; **අප්පසාදං**–අප්‍රසාදය; **උපදංසෙති**–උපදවාද; **පසාදනීයෙ ඨානෙ**–පැහැදිය යුතු කාරණයෙහි; **පසාදං**– ප්‍රසාදය; –පෙ–.

7 –පෙ–**ද්විසු**– දෙදෙනකු කෙරෙහි; **මිච්ඡා පටිපජ්ජමානො**–වරදවා පිළිපදින්නා වූ; –පෙ– **මාතරි ච**–මව කෙරෙහි ද; **පිතරි ච**– පියහු කෙරෙහි ද; –පෙ–.

–පෙ– **සම්මා පටිපජ්ජමානො**– මනා ව පිළිපදින්නා වූ; **පණ්ඩිතො**–පණ්ඩිත වූ; –පෙ–.

භික්ඛවෙ ද්විසු මිච්ඡා පටිපජ්ජමානො බාලො අබ්‍යත්තො අසප්පුරිසො ඛතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජ්ජො ච හොති සානුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං පසවති.

ද්විසු භික්ඛවෙ සම්මා පටිපජ්ජමානො පණ්ඩිතො බ්‍යත්තො සප්පුරිසො අක්ඛතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනවජ්ජො ච හොති අනනුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච පුඤ්ඤං පසවති. කතමෙසු ද්විසු? තථාගතෙ ච තථාගතසාවකෙ ච. ඉමෙසු ඛො භික්ඛවෙ ද්විසු සම්මා පටිපජ්ජමානො පණ්ඩිතො බ්‍යත්තො සප්පුරිසො අක්ඛතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනවජ්ජො ච හොති අනනුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච පුඤ්ඤං පසවතීති.

9 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? සචිත්තවොදානඤ්ච න ච කිඤ්චිලොකෙ උපාදියති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

10 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? කොධො ච උපනාහො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

11 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? කොධවිනයො ච උපනාහවිනයො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

ආසාවනවග්ගො දුතියො

---

8 -පෙ- **තථාගතෙ** ච-තථාගතයන් වහන්සේ කෙරෙහි ද; **තථාගතසාවකෙ** ච-බුද්ධ ශ්‍රාවකයා කෙරෙහි ද; -පෙ-.

9 -පෙ-**සචිත්තවොදානං** + ච-තමාගේ සිත පිරිසුදු කිරීම ද; හෙවත් අෂ්ටසමාපත්ති ලාභය ද; **ලොකෙ**- පඤ්චස්කන්ධ ලොක යෙහි; **කිඤ්චි**- රූපාදි කිසි ධර්මයක්; **න ච උපාදියති**- තෘෂ්ණා මානදෘෂ්ටි වශයෙන් නො ගන්නේ ය (යන අනුපාදානය ද) යන දෙකයි;-පෙ-.

10 -පෙ- **කොධො ච**- ක්‍රොධය ද; **උපනාහො ච**- බද්ධ වෛරය ද -පෙ-.

11 -පෙ-**කොධවිනයො** ච-ක්‍රොධය දුරුකිරීම ද; **උපනාහ විනයො** ච-වෛරය දුරුකිරීම ද -පෙ-.

දෙවෙනි වූ ආසාවනවර්ගය යි.

2-3-3

1 ද්වෙමානි භික්ඛවෙ දානානි. කතමානි ද්වෙ? ආමිසදානඤ්ච ධම්මදානඤ්ච. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ දානානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං දානානං යදිදං ධම්මදානන්ති.

2 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ යාගා. කතමෙ ද්වෙ? ආමිසයාගො ච ධම්මයාගො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ යාගා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං යාගානං යදිදං ධම්මයාගොති.

3 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ චාගා, කතමෙ ද්වෙ? ආමිසචාගො ච ධම්මචාගො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ චාගා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං චාගානං යදිදං ධම්මචාගොති.

4 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පරිච්චාගා. කතමෙ ද්වෙ? ආමිස පරිච්චාගො ච ධම්මපරිච්චාගො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පරිච්චාගා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං පරිච්චාගානං යදිදං ධම්මපරිච්චාගොති.

5 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ භොගා. කතමෙ ද්වෙ? ආමිසභොගො ච ධම්මභොගො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ භොගා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං භොගානං යදිදං ධම්මභොගොති.

2-3-3

1 -පෙ- **ආමිසදානං** + ච- ප්‍රත්‍යය දානය ද; **ධම්මදානං** + ච- ධර්‍මදානය ද (යන දෙක යි);-පෙ-**ඉමානි ඛො** මෙ-මොහු දෙදෙන වනාහි; **දානානි**-දානයෝ වෙත්;-පෙ- **ඉමාසං** **ද්වින්නං** **දානානං**- මේ දාන දෙක අතුරෙන්; **යදිදං**- යම් මේ; **ධම්මදානං**- ධර්‍මදාන යෙක් ඇද් ද; **එතං**-මෙය; **අග්ගං**+**ඉති**-අග්‍ර වේ යයි වදාළසේක.

2 -පෙ- **ආමිසයාගො** ච-ප්‍රත්‍යයෙන් පිදීම ද; **ධම්මයාගො** ච-ධර්‍මයෙන් පිදීම ද (යන දෙක යි).-පෙ-.

3 -පෙ- **ආමිසචාගො** ච- ප්‍රත්‍යයෙන් කරන ත්‍යාගය ද; **ධම්මචාගො** ච-ධර්‍මයෙන් කරන ත්‍යාගය ද (යන දෙක යි).-පෙ-

4 -පෙ- **ආමිසපරිච්චාගො** ච- ප්‍රත්‍යය පරිත්‍යාගය ද; **ධම්මපරිච්චාගො** ච-ධර්‍ම පරිත්‍යාගය ද (යන දෙක යි).-පෙ-.

5 -පෙ- **ආමිසභොගො** ච- ප්‍රත්‍යය වැළඳීම ද; **ධම්මභොගො** ච-ධර්‍මය වැළඳීම ද (යන දෙක යි); -පෙ-.

6 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ සම්භොගා. කතමෙ ද්වෙ? ආමිස සම්භොගො ච ධම්මසම්භොගො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සම්භොගා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සම්භොගානං යදිදං ධම්මසම්භොගොති.

7 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ සංවිභාගා. කතමෙ ද්වෙ? ආමිස සංවිභාගො ච ධම්මසංවිභාගො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සංවිභාගා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සංවිභාගානං යදිදං ධම්මසංවිභාගොති.

8 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ සඞ්ගහා. කතමෙ ද්වෙ? ආමිසසඞ්ගහො ච ධම්මසඞ්ගහො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සඞ්ගහා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සඞ්ගහානං යදිදං ධම්මසඞ්ගහොති.

9 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ අනුග්ගහා. කතමෙ ද්වෙ? ආමිසානුග්ගහො ච ධම්මානුග්ගහො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ අනුග්ගහා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං අනුග්ගහානං යදිදං ධම්මානුග්ගහොති.

10 ද්වෙමා භික්ඛවෙ අනුකම්පා. කතමා ද්වෙ? ආමිසානුකම්පා ච ධම්මානුකම්පා ච. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ අනුකම්පා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං ද්වින්නං අනුකම්පානං යදිදං ධම්මානුකම්පාති.

දානවග්ගො තතියො

---

6 -පෙ- **ආමිසසම්භොගො** ච-සමගි ව ආමිෂය වැළඳීම ද; **ධම්මසම්භොගො** ච- සමගි ව ධර්මය වැළඳීම ද; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

චාගො-පරිච්චාගො- මේ පදයන්හි උපසර්ගමාත්‍රයෙන් මුත් අර්ථ වශයෙන් වෙනසෙක් නැත. **භොගො-සම්භොගො** යනු ද මෙසේමැයි.

7 -පෙ- **ආමිසසංවිභාගො** ච- ආමිෂය බෙදා දීම ද; **ධම්මසංවිභාගො** ච- ධර්මය බෙදාදීම ද; -පෙ-.

8 -පෙ- **අමිසසඞ්ගහො** ච- ආමිෂයෙන් සඞ්ග්‍රහ කිරීම ද; **ධම්මසඞ්ගහො** ච-ධර්මයෙන් සඞ්ග්‍රහ කිරීම ද; -පෙ-.

9 -පෙ- **ආමිස+අනුග්ගහො** ච-ආමිෂයෙන් අනුග්‍රහ කිරීම ද; **ධම්ම+අනුග්ගහො** ච-ධර්මයෙන් අනුග්‍රහ කිරීම ද; —පෙ—.

2-3-4

1 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ සන්ථාරා. කතමෙ ද්වෙ? ආමිසසන්ථාරො ච ධම්මසන්ථාරො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සන්ථාරා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සන්ථාරානං යදිදං ධම්මසන්ථාරොති.

2 ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ පටිසන්ථාරා. කතමෙ ද්වෙ? ආමිසපටිසන්ථාරො ච ධම්මපටිසන්ථාරො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පටිසන්ථාරා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං පටිසන්ථාරානං යදිදං ධම්මපටිසන්ථාරොති.

3 ද්වෙමා භික්ඛවෙ එසනා. කතමා ද්වෙ? ආමිසෙසනා ච ධම්මෙසනා ච. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ එසනා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං ද්වින්නං එසනානං යදිදං ධම්මෙසනාති.

4 ද්වෙමා භික්ඛවෙ පරියෙසනා. කතමා ද්වෙ? ආමිසපරියෙසනා ච ධම්මපරියෙසනා ච. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පරියෙසනා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං ද්වින්නං පරියෙසනානං යදිදං ධම්මපරියෙසනාති.

---

10 —පෙ— **ආමිස+අනුකම්පා** ච- ආමිෂයෙන් අනුකම්පා කිරීම ද; **ධම්ම+අනුකම්පා** ච-ධර්මයෙන් අනුකම්පා කිරීම ද;-පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය:-

එතදග්ගං, යදිදං- යන පද පිළිබඳ 52 පිටේ සංලක්ෂ්‍යය බලනු.

තුන්වෙනි වූ දානවර්ගය යි.

2-3-4

1 -පෙ- **ආමිසසන්ථාරො** ච- ආමිෂයෙන් ඇතිරීම ද; **ධම්මසන්ථාරො** ච-ධර්මයෙන් ඇතිරීමද (යන දෙකයි);-පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය:-

මෙහි **ඇතිරීම** නම් අනුන් හා තමන් හා නො වෙනස් වන පරිද්දෙන් සිවුපසයෙන් සංග්‍රහ කිරීම යි.

2 -පෙ-**ආමිසපටිසන්ථාරො** ච- අමිෂයෙන් කරන පිළිසඳර ය ද; **ධම්මපටිසන්ථාරො** ච- ධර්මයෙන් කරන පිළිසඳරය ද (යන දෙක යි); -පෙ- **සන්ථාර-පටිසන්ථාර** යනු අර්ථයෙන් සමයි.

3 -පෙ-**ආමිස+එසනා** ච-ප්‍රත්‍යය සෙවීම ද; **ධම්ම+එසනා**ච- ධර්මය සෙවීම ද; (යන දෙක යි);-පෙ-.

4 -පෙ- **ආමිසපරියෙසනා** ච- ආමිෂය සෙවීම ද; **ධම්මපරියෙසනා** ච- ධර්මය සෙවීම ද (යන දෙක යි). -පෙ-.

5 ද්වෙමා භික්ඛවෙ පරියෙට්ඨියො. කතමා ද්වෙ? ආමිස පරියෙට්ඨි ච ධම්මපරියෙට්ඨි ච. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පරියෙට්ඨියො. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං ද්වින්නං පරියෙට්ඨීනං යදිදං ධම්මපරියෙට්ඨීති

6 ද්වෙමා භික්ඛවෙ පූජා. කතමා ද්වෙ? ආමිසපූජා ච ධම්ම පූජා ච. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ පූජා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං ද්වින්නං පූජානං යදිදං ධම්මපූජාති

7. ද්වෙමානි භික්ඛවෙ ආතිථෙය්‍යානි. කතමානි ද්වෙ? ආමිසාතිථෙය්‍යඤ්ච ධම්මාතිථෙය්‍යඤ්ච. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ආතිථෙය්‍යානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං ආතිථෙය්‍යානං යදිදං ධම්මාතිථෙය්‍යන්ති

8. ද්වෙමා භික්ඛවෙ ඉද්ධියො. කතමා ද්වෙ? ආමිසිද්ධි ච ධම්මිද්ධි ච. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ඉද්ධියො. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං ද්වින්නං ඉද්ධීනං යදිදං ධම්මිද්ධීති

9. ද්වෙමා භික්ඛවෙ වුද්ධියො. කතමා ද්වෙ? ආමිසවුද්ධි ච ධම්මවුද්ධි ච. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ වුද්ධියො. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං ද්වින්නං වුද්ධීනං යදිදං ධම්මවුද්ධීති

10. ද්වෙමානි භික්ඛවෙ රතනානි. කතමානි ද්වෙ? ආමිස රතනං ච ධම්මරතනං ච. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ රතනානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං රතනානං යදිදං ධම්ම රතනන්ති

සංලක්‍ෂ්‍යයः-

එසනා-පරියෙසනා- යනු ද සමානාර්‍ථ යි. උපසර්‍ගමාත්‍රය වෙනසි.

5 -පෙ- **ආමිසපරියෙට්ඨි ච-** මස්තකප්‍රාප්ත වූ ප්‍රත්‍යය සෙවීම ද; **ධම්මපරියෙට්ඨි ච-** මස්තකප්‍රාප්ත වූ ධර්‍මය සෙවීම ද (යන දෙක යි); -පෙ-.

6 -පෙ- **ආමිසපූජා ච-** ආමිෂයෙන් පිදීම ද; **ධම්මපූජා ච-** ධර්‍මයෙන් පිදීම ද -පෙ-.

7. -පෙ- **ආමිස+ආතිථෙය්‍යං+ච-** ආමිෂයෙන් කරන ආගන්තුක සත්කාරය ද; **ධම්ම+ආතිථෙය්‍යං+ච-** ධර්‍මයෙන් කරන ආගන්තුක සත්කාරය ද -පෙ-

8. -පෙ- **ආමිසඉද්ධි ච-** ප්‍රත්‍යයසමෘද්ධිය ද; **ධම්මඉද්ධි ච-** ධර්‍මසමෘද්ධිය ද; -පෙ-

9. -පෙ-**ආමිසවුද්ධි ච**-ආමිෂයෙන් වැඩීම ද; **ධම්මවුද්ධි ච**-ධර්‍මයෙන් වැඩීම ද; -පෙ-

11. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ සන්නිචයා. කතමෙ ද්වෙ? ආමිස සන්නිචයො ච ධම්මසන්නිචයො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ සන්නිචයා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං සන්නිචයානං යදිදං ධම්මසන්නිචයොති.

12. ද්වෙමානි භික්ඛවෙ වෙපුල්ලානි. කතමානි ද්වෙ? ආමිස වෙපුල්ලඤ්ච ධම්මවෙපුල්ලඤ්ච. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ වෙපුල්ලානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්වින්නං වෙපුල්ලානං යදිදං ධම්මවෙපුල්ලන්ති.

සන්ථාරවග්ගො චතුත්ථො.

2-3-5

1. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? සමාපත්ති කුසලතා ච සමාපත්තිවුට්ඨානකුසලතා ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

2. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? අජ්ජවඤ්ච මද්දවඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

3. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? ඛන්ති ච සොරච්චඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

---

10. -පෙ- **ආමිසරතනං** ච- ඇලුම් කරන ප්‍රත්‍යය ද; **ධම්ම රතනං** ච- ඇලුම් කරන ධර්මය ද; -පෙ-

11. -පෙ- **ආමිසසන්නිචයො** ච- ප්‍රත්‍යය රැස්කිරීම ද; **ධම්මසන්නිචයො** ච- ධර්මය රැස්කිරීම ද; -පෙ-

12. -පෙ- **ආමිසවෙපුල්ලං** ච- ප්‍රත්‍යය විපුලභාවය ද; **ධම්ම වෙපුල්ලං** ච- ධර්මයාගේ විපුලභාවය ද; -පෙ-

සතරවෙනි වූ සන්ථාරවර්ගය යි.

2-3-5

1. -පෙ- **සමාපත්තිකුසලතා** ච- සමවත් සමවැදීමෙහි දක්ෂ බව ද; **සමාපත්තිවුට්ඨානකුසලතා** ච-සමවතින් නැඟී සිටීමෙහි දක්ෂබව ද; -පෙ-

2. -පෙ-**අජ්ජවං** ච-ඍජු බව ද; **මද්දවං** ච-මෘදු බව ද;-පෙ-

3. -පෙ- **ඛන්ති** ච- අධිවාසනක්ෂාන්තිය ද; **සොරච්චං** ච- සුශීලභාවයෙහි ඇලුණු බව ද; -පෙ-

4. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? සාඛල්‍යඤ්ච පටිසන්ථාරො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

5. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? අවිහිංසා ච සොචෙය්‍යඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

6. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තද්වාරතා ච භොජනෙ අමත්තඤ්ඤුතා ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

7. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරතා ච භොජනෙ මත්තඤ්ඤුතා ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

8. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? පටිසඞ්ඛානබලඤ්ච භාවනාබලඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

9. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? සතිබලඤ්ච සමාධිබලඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

10. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? සමථො ච විපස්සනා ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

---

4. -පෙ- **සාඛල්‍යං** ච- සිනිඳුතෙපුලෙන් සතුටු බව ද; **පටිසන්ථාරො** ච- ආමිෂයෙන් හෝ ධර්මයෙන් කරන පිළිසඳරය ද; —පෙ—

5. -පෙ- **අවිහිංසා** ච- කරුණාපූර්වභාග වූ අවිහිංසාව ද; **සොචෙය්‍යං** ච- ශීලවශයෙන් පිරිසිදුබව ද; -පෙ-

6. -පෙ- **ඉන්ද්‍රියෙසු**- ඉන්ද්‍රියයන් කෙරෙහි; **අගුත්තද්වාරතා** ච- නො රක්නාලද ද්වාර ඇති බව ද; **භොජනෙ**- වැළඳීමෙහි; **අමත්තඤ්ඤුතා** ච- පමණ නො දන්නා බව ද; -පෙ-

7. -පෙ- **ඉන්ද්‍රියෙසු**- ඉන්ද්‍රියයන් කෙරෙහි; **ගුත්තද්වාරතා** ච- රක්නාලද ද්වාර ඇති බව ද; **භොජනෙ**- වැළඳීමෙහි; **මත්තඤ්ඤුතා** ච- පමණ දන්නා බව ද; -පෙ-

8. **පටිසංඛානබලං** ච- ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාබලය ද; **භාවනාබලං** ච- භාවනාබලය ද; -පෙ-

9. -පෙ- **සතිබලං** ච- අකම්ප්‍ය වූ සමෘතිබලය ද; **සමාධිබලං** ච- අකම්ප්‍ය වූ සමාධිබලය ද; -පෙ-

10. -පෙ- **සමථො** ච- චිත්තෛකාග්‍රතාව ද; **විපස්සනා** ච- (සංස්කාරපරිග්‍රාහක) විදර්ශනාව ද; -පෙ-

11. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා කතමෙ ද්වෙ? සීලවිපත්ති ච දිට්ඨිවිපත්ති ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

12. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? සීලසම්පදා ච දිට්ඨිසම්පදා ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

13. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? සීලවිසුද්ධි ච දිට්ඨිවිසුද්ධි ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

14. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? දිට්ඨිවිසුද්ධි ච යථාදිට්ඨිස්ස ච පධානං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

15. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? අසන්තුට්ඨිතා ච කුසලෙසු ධම්මෙසු අප්පටිවානිතා ච පධානස්මිං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

16. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? මුට්ඨස්සච්චඤ්ච අසම්පජඤ්ඤඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

17. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? සති ච සම්පජඤ්ඤඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

සමාපත්තිවග්ගො පඤ්චමො.

තතියො පණ්ණාසකො සමත්තො.

---

11. -පෙ- **සීලවිපත්ති ච**- දුශ්ශීලබව ද; **දිට්ඨිවිපත්ති ච**- මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය ද; -පෙ-

12. -පෙ- **සීලසම්පදා ච**- පරිපූර්ණ සිල් ඇති බව ද; **දිට්ඨි සම්පදා ච**- සම්‍යග්දෘෂ්ටිය ඇති බව ද; -පෙ-

13. -පෙ- **සීලවිසුද්ධි ච**- විශුද්ධියට පමුණුවන ශීලය ද; **දිට්ඨිවිසුද්ධි ච**- විශුද්ධියට පමුණුවන මාර්ගසම්‍යග්දෘෂ්ටිය ද; -පෙ-

14. -පෙ- **දිට්ඨිවිසුද්ධි ච**- විශුද්ධියට පමුණුවන මාර්ග සම්‍යග් දෘෂ්ටිය ද; **යථාදිට්ඨිස්ස**- මාර්ගදෘෂ්ටියට අනුරූප වූ; **පධානං ච**- සම්‍යක්ප්‍රධානවීර්‍ය්‍යය ද; -පෙ-

15. -පෙ- **කුසලෙසු ධම්මෙසු**- (අර්හත්මාර්ගය හැර) සෙසු කුසලධර්මයන්හි; **අසන්තුට්ඨිතා ච**-නො සතුටු බව ද; **පධානස්මිං**- වීර්‍ය්‍යයෙහි; **අප්පටිවානිතා ච**- නො පසුබස්නා බව ද; -පෙ-

16. -පෙ-**මුට්ඨස්සච්චං ච**-සිහි මුළා බව ද; **අසම්පජඤ්ඤං ච**- අනුවණ බව ද; -පෙ-

2-4-1 *

1. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? කොධො ච උපනාහො ච. -පෙ- 2. මක්ඛො ච පළාසො ච.-පෙ- 3. ඉස්සා ච මච්ඡරියං ච -පෙ- 4. මායා ච සාඨෙය්‍යඤ්ච. -පෙ- 5. අහිරිකඤ්ච අනොත්තප්පඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මාති.

6. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ ද්වෙ? අක්කොධො ච අනුපනාහො ච. -පෙ- 7. අමක්ඛො ච අපළාසො ච. -පෙ-

17. -පෙ- **සති** ච- සිහිය ද; **සම්පජඤ්ඤං** ච- නුවණැති බව ද -පෙ-

පස්වෙනි වූ සමාපත්තිවර්‍ගය යි.

තුන්වෙනි පණ්ණාසකය සමාප්ත යි.

2-4-1

1. -පෙ- **කොධො** ච- ක්‍රොධය ද; **උපනාහො** ච- බද්ධ වෛරය ද; -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යයː-

මෙහි පෙය්‍යාලමෙන් හඟවන්නේ— "**ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ මෙ ධම්මාති**" යන පාඨශෙෂය යි. එබැවින් මෙය සම්පූර්ණ සූත්‍රයෙකි.

2. **මක්ඛො** ච- ගුණමකු බව ද; **පළාසො** ච- යුගග්‍රාහ ලක්ෂණ පළාසය ද; -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යයː-

මේ සූත්‍රය මෙපරිද්දෙන් ම— "**මෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ මෙ? මක්ඛො ච පළාසො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ මෙ ධම්මාති**" මෙසේ සියලු සූත්‍රයන් ම සම්පූර්ණ කොට අව දතයුතු යි.

3. **ඉස්සා** ච- අනුන් සැපත් නො ඉවසන ඊර්ෂ්‍යාව ද; **මච්ඡරියං** ච- තමා සැපත් සඟවන මසුරු බව ද;-පෙ- 4. **මායා** ච- කළ වරද සඟවන මායාව ද; **සාඨෙය්‍යං**+ච- කෛරාටික බව ද හෙවත් තමා වරද සඟවන සඨ බව ද; -පෙ- 5. **අහිරිකං**+ච- අලජ්ජනාකාර වූ අහිරිකය ද; **අනොත්තප්පං**+ච-අභායනාකාර වූ අනොත්තප්පය ද (යන දෙක යි.)-පෙ-

* පණ්ණාසක අසඞ්ගහිත සුත්තනාමා-ස්‍යාම.

8. අනිස්සා ච අමච්ඡරියං ච. –පෙ– 9. අමායා ච අසාඨෙය්‍යං ච. –පෙ– 10. හිරි ච ඔත්තප්පඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මා’ති.

11. ද්වීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො දුක්ඛං විහරති. කතමෙහි ද්වීහි? කොධෙන ච උපනාහෙන ච.–පෙ–12. මක්ඛෙන ච පළාසෙන ච. –පෙ– 13. ඉස්සාය ච මච්ඡරියෙන ච. –පෙ– 14. මායාය ච සාඨෙය්‍යෙන ච. –පෙ– 15. අහිරිකෙන ච අනොත්තප්පෙන ච. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ ද්වීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො දුක්ඛං විහරතීති.

16. ද්වීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො සුඛං විහරති. කතමෙහි ද්වීහි? අක්කොධෙන ච අනුපනාහෙන ච. –පෙ– 17 අමක්ඛෙන ච අපළාසෙන ච.–පෙ– 18. අනිස්සාය ච අමච්ඡරියෙන ච.–පෙ– 19.අමායාය ච අසාඨෙය්‍යෙන ච.–පෙ–20.හිරියා ච ඔත්තප්පෙන ච. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ ද්වීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො සුඛං විහරතීති.

21. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සෙඛස්ස භික්ඛුනො පරිහානාය සංවත්තන්ති. කතමෙ ද්වෙ? කොධො ච උපනාහො ච. –පෙ– 22. මක්ඛො ච පළාසො ච.–පෙ– 23. ඉස්සා ච මච්ඡරියඤ්ච.–පෙ– 24.මායා ච සාඨෙය්‍යඤ්ච.–පෙ– 25.අහිරිකඤ්ච අනොත්තප්පඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මා සෙඛස්ස භික්ඛුනො පරිහානාය සංවත්තන්තීති.

---

6. –පෙ–අ+**ක්කොධො ච**– ක්‍රොධ නැති බව ද; අන්+**උපනාහො ච**– බද්ධවෛර නැති බව ද; –පෙ– 7. **අමක්ඛො ච**– නො මකු බව ද; **අපළාසො ච**– යුගග්‍රාහ නැති බව ද; –පෙ– 8. **අන්+ඉස්සා ච**–ඊර්ෂ්‍යා නැති බව ද; **අමච්ඡරියං ච**–නො මසුරු බව ද; –පෙ– 9. **අමායා ච**– මායා නැති බව ද; **අසාඨෙය්‍යං ච**– සඨ නො වන බව ද; –පෙ– 10. **හිරි ච**– පාපයෙහි ලජ්ජාව ද; **ඔත්තප්පං ච**– පාපයෙහි භය ද; –පෙ–

11. –පෙ– **ද්වීහි ධම්මෙහි**– දෙකාරණයෙකින්; **සමන්නාගතො**– යුක්ත වූ පුද්ගල තෙම; **දුක්ඛං**– දුකසේ; **විහරති**– වාසය කෙරෙ යි; –පෙ– **කොධෙන ච**– ක්‍රොධයෙන් ද; **උපනාහෙන ච**– බද්ධවෛරයෙන් ද; –පෙ–

සෙසු තන්හි අරුත් උක්තානුසාරයෙන් දතයුතු.

21. –පෙ–**ඉමෙ ද්වෙ ධම්මා**–මේ ධර්මයෝ දෙදෙන; **සෙඛස්ස භික්ඛුනො**–සප්තවිධ ශෛක්‍ෂපුද්ගලයන්ට ඇතුළත් මහණහුගේ; **පරිහානාය**– මතු මතු ගුණයෙන් පිරිහීම පිණිස; **සංවත්තන්ති**- පවතිත්. –පෙ– **කොධො ච**– ක්‍රොධය ද; **උපනාහො ච**– බද්ධවෛරය ද; –පෙ-

26. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සෙඛස්ස භික්ඛුනො අපරිහානාය සංවත්තන්ති: කතමෙ ද්වෙ? අක්කොධො ච අනුපනාහො ච. -පෙ- 27. අමක්ඛො ච අපළාසො ච.-පෙ- 28. අනිස්සා ච අමච්ඡරියඤ්ච. -පෙ- 29. අමායා ච අසාඨෙය්‍යඤ්ච. -පෙ- 30. හිරි ච ඔත්තප්පඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මා සෙඛස්ස භික්ඛුනො අපරිහානාය සංවත්තන්තීති.

31. ද්වීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං නිරයෙ. කතමෙහි ද්වීහි? කොධෙන ච උපනාහෙන ච.-පෙ- 32. මක්ඛෙන ච පළාසෙන ච.-පෙ- 33. ඉස්සාය ච මච්ඡරියෙන ච. -පෙ- 34. මායාය ච සාඨෙය්‍යෙන ච. -පෙ- 35. අහිරිකෙන ච අනොත්තප්පෙන ච. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ ද්වීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං නිරයෙති.

36. ද්වීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙ. කතමෙහි ද්වීහි? අක්කොධෙන ච අනුපනාහෙන ච. -පෙ- 37. අමක්ඛෙන ච අපළාසෙන ච. -පෙ- 38. අනිස්සාය ච අමච්ඡරියෙන ච. -පෙ- 39. අමායාය ච අසාඨෙය්‍යෙන ච. -පෙ- 40. හිරියා ච ඔත්තප්පෙන ච. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ ද්වීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙති.

41. ද්වීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො ඉධෙකච්චො කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. කතමෙහි ද්වීහි? කොධෙන ච උපනාහෙන ච. -පෙ- 42. මක්ඛෙන ච පළාසෙන ච.-පෙ- 43. ඉස්සාය ච මච්ඡරියෙන ච. 44. මායාය ච සාඨෙය්‍යෙන ච. -පෙ- 45. අහිරිකෙන ච

සංලක්ෂ්‍යය:-

සෙඛස්ස භික්ඛුනො- 126 පිටේ සංලක්ෂ්‍යය බලනු.

26. -පෙ- **අපරිහානාය-** නොපිරිහීම පිණිස; -පෙ-

සෙස්ස ද කී නයින් දතයුතු.

31. -පෙ-**ද්වීහි ධම්මෙහි**-දෙකාරණයෙකින්;**සමන්නාගතො**- යුක්ත වූ පුද්ගල තෙම; **යථාභතං නික්ඛිත්තො-** ගෙනවුත් තබනලද්දක් යම්සේ ද; **එවං-** එපරිද්දෙන් ම; **නිරයෙ-** නරක යෙහි උපදනේ වේ. -පෙ- **කොධෙන ච-** ක්‍රොධයෙන් ද; **උපනාහෙන ච-** බද්ධවෛරයෙන් ද; -පෙ-

අනොත්තප්පෙන ච. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ ද්වීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො ඉධෙකච්චො කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජතීති.

46. ද්වීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො ඉධෙකච්චො කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. කතමෙහි ද්වීහි? අක්කොධෙන ච අනුපනාහෙන ච. -පෙ- 47 අමක්ඛෙන ච අපළාසෙන ච. -පෙ- 48. අනිස්සාය ච අමච්ඡරියෙන ච. -පෙ- 49. අමායාය ච අසාඨෙය්‍යෙන ච. -පෙ- 50. හිරියා ච ඔත්තප්පෙන ච. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ ද්වීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො ඉධෙකච්චො කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජතීති.

51–55. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා අකුසලා-පෙ-56–60. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා කුසලා -පෙ- 61–65. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සාවජ්ජා -පෙ- 66–70. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා අනවජ්ජා -පෙ- 71–75. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා දුක්ඛුද්‍රයා -පෙ- 76–80. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සුඛුද්‍රයා -පෙ- 81–85. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා දුක්ඛවිපාකා -පෙ- 86–90. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සුඛවිපාකා -පෙ- 91–95. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සබ්‍යාපජ්ඣා -පෙ- 96. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා අබ්‍යාපජ්ඣා. කතමෙ ද්වෙ? අක්කොධො ච අනුපනාහො ච— 97. අමක්ඛො ච අපළාසො ච – 98. අනිස්සා ච අමච්ඡරියඤ්ච– 99. අමායා ච අසාඨෙය්‍යඤ්ච– 100. හිරී ච ඔත්තප්පඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ ධම්මා අබ්‍යාපජ්ඣාති.

කොධවග්ගො පඨමො.

---

41. -පෙ- **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **එකච්චො**- ඇතම් පුද්ගල යෙක් තෙම; **කායස්ස**- කරජකායයාගේ; -පෙ- සෙස්ස පෙර මෙනි. (46 පටන් 50 දක්වා සුගම යි.)

51–55. -පෙ- **අකුසලා**- අකුශලයෝ වෙත්. -පෙ- 61–65. **සාවජ්ජා**-සදොෂයෝ වෙත්. -පෙ- 66–70. **අනවජ්ජා**- නිර්දොෂයෝ වෙත්.-පෙ- 71–75. **දුක්ඛුද්‍රයා**-දුක් උපදවන්නාහු වෙත්. -පෙ- 76–80. **සුඛුද්‍රයා**- සැප උපදවන්නාහු වෙත්. -පෙ- 81–85. **දුක්ඛවිපාකා**- දුක්විපාක ඇත්තාහු වෙත්. -පෙ- 86–90. **සුඛවිපාකා**- සැපවිපාක ඇත්තාහු වෙත්. -පෙ- 91–95. **සබ්‍යාපජ්ඣා**- දුක් සහිත වෙත්. -පෙ- 96. **අබ්‍යාපජ්ඣා**- දුක් රහිත වෙත්. -පෙ-

2-4-2

1. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ අත්ථවසෙ පටිච්ච තථාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං. කතමෙ ද්වෙ? සංඝසුට්ඨුතාය සංඝඵාසුතාය– 2. දුම්මංකූනං පුග්ගලානං නිග්ගහාය පෙසලානං භික්ඛූනං ඵාසුවිහාරාය– 3. දිට්ඨධම්මිකානං ආසවානං සංවරාය සම්පරායිකානං ආසවානං පටිඝාතාය–4. දිට්ඨධම්මිකානං වෙරානං සංවරාය සම්පරායිකානං වෙරානං පටිඝාතාය– 5. දිට්ඨධම්මිකානං වජ්ජානං සංවරාය සම්පරායිකානං වජ්ජානං පටිඝාතාය– 6. දිට්ඨධම්මිකානං භයානං සංවරාය සම්පරායිකානං භයානං පටිඝාතාය– 7. දිට්ඨධම්මිකානං අකුසලානං ධම්මානං සංවරාය සම්පරායිකානං අකුසලානං ධම්මානං පටිඝාතාය– 8. ගිහීනං අනුකම්පාය පාපිච්ඡානං පක්ඛුපච්ඡෙදාය– 9. අප්පසන්නානං පසාදාය පසන්නානං

සංලක්ෂ්‍යය:-

51 පටන් 55 දක්වා සූත්‍ර මෙම වග්ගයෙහි 1 පටන් 5 දක්වා සූත්‍ර මෙන් ද, 56 පටන් 60 දක්වා 6 පටන් 10 දක්වා සූත්‍රමෙන් ද දතයුතු යි. මත්තෙහි ද මෙසේ ම සැලකිය යුතු යි.

පළමුවෙනි ක්‍රොධවග්ගය යි.

2-4-2

1. —පෙ— **තථාගතෙන**- තථාගතයන්වහන්සේ විසින්; **ද්වෙමෙ අත්ථවසෙ පටිච්ච**- මේ දෙඅනුසස් නිසා; **සාවකානං**- ශ්‍රාවකයන්ට; **සික්ඛාපදං**- ශික්ෂාකොට්ඨාසය තෙම; **පඤ්ඤත්තං**- පනවනලදි. -පෙ- **සඞ්ඝසුට්ඨුතාය**- සඞ්ඝයාගේ පිළිගැනීම පිණිස ද; **සඞ්ඝඵාසුතාය**- සඞ්ඝයාගේ සැපවිහරණය පිණිස ද; 2. **දුම්මංකූනං පුග්ගලානං**- දුශ්ශීල පුද්ගලයන්ට; **නිග්ගහාය**- නිග්‍රහපිණිස ද; **පෙසලානං භික්ඛූනං**-ප්‍රියශීලී භික්ෂූන්ට; **ඵාසුවිහාරාය**-සැපවිහරණය පිණිස ද; 3. **දිට්ඨධම්මිකානං**-ඉහාත්මයෙහි වූ; **ආසවානං**- වධබන්ධනගර්හාදි දුඃඛධර්මයන්ගේ; **සංවරාය**-වැළැක්ම පිණිස ද; **සම්පරායිකානං**- පරලෙව්හි වූ; **ආසවානං**- දුඃඛධර්මයන්ගේ; **පටිඝාතාය**- වැළැක්ම පිණිස ද; 4. **දිට්ඨධම්මිකානං**- ඉහාත්මයෙහි වූ; **වෙරානං**- අකුශලවෛරයන්ගේ; **සංවරාය**- වැළැක්ම පිණිස ද; **සම්පරායිකානං**- පරලෙව්හි වූ; -පෙ- **පටිඝාතාය**-වැළැක්ම පිණිස ද;-පෙ- 5. **වජ්ජානං**-දොෂයන්ගේ;-පෙ- 6. **භයානං**- භයහෙතූන්ගේ; -පෙ- 7. **දිට්ඨධම්මිකානං**- ඉහාත්මයෙහි වූ; **අකුසලානං ධම්මානං**-අකුශලසඞ්ඛ්‍යාත දුඃඛධර්මයන්ගේ; -පෙ-8. **ගිහීනං**-ගිහීන්ට; **අනුකම්පාය**-අනුකම්පා පිණිස ද; **පාපිච්ඡානං**-පවිටන්ගේ; **පක්ඛ+උපච්ඡෙදාය**-පක්ෂබල සිඳීම පිණිස ද; 9. **අප්පසන්නානං**- නොපැහැදුණු පණ්ඩිතජනයන්ගේ; **පසාදාය**-

භිය්‍යොභාවාය– 10. සද්ධම්මට්ඨිතියා විනයානුග්ගහාය. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ අත්ථවසෙ පටිච්ච තථාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තන්ති–

11–20. ද්වෙමෙ භික්ඛවෙ අත්ථවසෙ පටිච්ච තථාගතෙන සාවකානං පාතිමොක්ඛං පඤ්ඤත්තං –පෙ– 21–30. පාතිමොක්ඛුද්දෙසා පඤ්ඤත්තා –පෙ– 31–40. පාතිමොක්ඛට්ඨපනං පඤ්ඤත්තං –පෙ– 41–50. පවාරණා පඤ්ඤත්තා –පෙ– 51–60 පවාරණට්ඨපනං පඤ්ඤත්තං –පෙ– 61–70. තජ්ජනීයකම්මං පඤ්ඤත්තං–පෙ– 71–80. නියස්සකම්මං පඤ්ඤත්තං–පෙ– 81–90. පබ්බාජනීයකම්මං පඤ්ඤත්තං– 91–100. පටිසාරණීයකම්මං පඤ්ඤත්තං–

පැහැදීම පිණිස ද; **පසන්නානං**– පැහැදුණු පණ්ඩිතජනයන්ගේ; **භිය්‍යොභාවාය**– වැඩීම පිණිස ද; 10. **සද්ධම්මට්ඨිතියා**– සද්ධර්මයාගේ චිරස්ථිතිය පිණිස ද; **විනයානුග්ගහාය**– පඤ්චවිධ විනයට අනුග්‍රහ පිණිස ද; (යන දෙක යි.) –පෙ–

11–20. –පෙ–**තථාගතෙන**– තථාගතයන්වහන්සේ විසින්; **ඉමෙ මෙ අත්ථවසෙ පටිච්ච**–මේ දෙඅනුසසුන් සඳහා; **සාවකානං**– ශ්‍රාවකයන්ට; **පාතිමොක්ඛං**– (භික්ෂුප්‍රාතිමොක්ෂය භික්ෂුණීප්‍රාතිමොක්ෂය යන) උභයප්‍රාතිමොක්ෂය; **පඤ්ඤත්තං**– පනවනලදී.

සංලක්ෂ්‍යය:–

11-20. මෙහි පෙය්‍යාලමෙන් සූත්‍ර දශයක් කියැවේ. මෙම වර්ගයෙහි 1 පටන් 10 දක්වා සූත්‍ර මෙනි. 21-30 යනාදි සියලු තන්හි මෙසේ ම යොද ගතයුතුයි. 291 පටන් 300 දක්වා සූත්‍ර බලනු.

21–30. **පාතිමොක්ඛ+උද්දෙසා**– (භික්ෂූන්ට පසෙක භික්ෂුණීන්ට සතරෙකැ යි) නවවැදෑරුම් වූ පාමොක් උදෙසුම්; **පඤ්ඤත්තං**– පනවනලදී. 31–40. **පාතිමොක්ඛ+ඨපනං**– උපොසථය තැබීම; –පෙ– 41–50. **පවාරණා**– දෙවැදෑරුම් පවාරණයෝ; –පෙ– 51-60. **පවාරණා+ඨපනං**– (සාපත්තික මහණහට) පවාරණය තැබීම; –පෙ– 61–70. **තජ්ජනීයකම්මං**– (පරුෂතෙපුල් ආදියෙන් භික්ෂූන් පෙළන්නා වූ පණ්ඩුකලොහිතක භික්ෂූන් අරභයා) තජ්ජනීයකර්මය; –පෙ– 71–80. **නියස්සකම්මං**– (බාල වූ අව්‍යක්ත වූ සෙය්‍යසක භික්ෂුව අරභයා) නියස්සකර්මය; –පෙ–

81–90. **පබ්බාජනීයකම්මං**–(කුලදූෂක වූ අස්සජිපුනබ්බසුක භික්ෂූන් අරභයා) පබ්බාජනීයකර්මය; –පෙ– 91–100. **පටිසාරණීයකම්මං**–(ගිහීන්ට ආක්‍රොෂ බිණූ සුධර්මස්ථවිරයන් අරභයා)පටිසාරණීයකර්මය; –පෙ– 101-110. **උක්ඛෙපනීයකම්මං**– (ඇවැත් නො

101-110. උක්ඛෙපනීයකම්මං පඤ්ඤත්තං- 111-120. පරිවාසදානං පඤ්ඤත්තං- 121-130. මූලාය පටිකස්සනං පඤ්ඤත්තං- 131-140. මානත්තදානං පඤ්ඤත්තං- 141-150. අබ්භානං පඤ්ඤත්තං- 151-160. ඔසාරණීයං[1] පඤ්ඤත්තං- 161-170. නිස්සාරණීයං[2] පඤ්ඤත්තං- 171-180. උපසම්පදා පඤ්ඤත්තා- 181-190. ඤත්තිකම්මං පඤ්ඤත්තං. 191-200. ඤත්තිදුතියකම්මං පඤ්ඤත්තං- 201-210. ඤත්තිචතුත්ථකම්මං පඤ්ඤත්තං- 211-220. අපඤ්ඤත්තෙ පඤ්ඤත්තං- 221-230. පඤ්ඤත්තෙ අනුපඤ්ඤත්තං- 231-240. සම්මුඛාවිනයො පඤ්ඤත්තො- 241-250. සතිවිනයො පඤ්ඤත්තො- 251-260. අමූළ්හවිනයො පඤ්ඤත්තො- 261-270. පටිඤ්ඤාතකරණං පඤ්ඤත්තං-271-280. යෙභුය්‍යසිකා පඤ්ඤත්තා- 281-290. තස්සපාපිය්‍යසිකා පඤ්ඤත්තා- 291. තිණවත්ථාරකො පඤ්ඤත්තො. කතමෙ ද්වෙ? සංඝසුට්ඨුතාය සංඝඵාසුතාය- 292. දුම්මංකූනං පුග්ගලානං නිග්ගහාය පෙසලානං භික්ඛූනං ඵාසුවිහාරාය-293. දිට්ඨධම්මිකානං ආසවානං සංවරාය සම්පරායිකානං ආසවානං පටිඝාතාය- 294. දිට්ඨධම්මිකානං වෙරානං- 295. වජ්ජානං- 296. භයානං-297. අකුසලානං ධම්මානං සංවරාය

දූකිම් ආදියෙහි)උක්ඛෙපනීයකර්මය;-පෙ-111-120. **පරිවාසදානං**- (පිළිසන් ගරු ඇවැත්හි) පිරිවෙස් දීම; -පෙ- 121-130. **මූලාය පටිකස්සනං**- (අන්තරාපත්තිකයාහට) මූලායපටිකස්සනකර්මය; -පෙ-131-140. **මානත්තදානං**-(පිළිසන් නො පිළිසන් සියලු ගරු ඇවැත්හි) මානත් දීම; -පෙ- 141-150. **අබ්භානං**- (පිරූ මානත් ඇත්තාහට) අබ්භානකර්මය; -පෙ- 151-160. **ඔසාරණීයං**-(මනා ව පවත්නාහට) ඔසාරණීයකර්මය; -පෙ- 161-170. **නිස්සාරණීයං**- (මනා ව නො පවත්නාහට) නිස්සාරණීයකර්මය; -පෙ- 171-180. **උපසම්පදා**- අෂ්ටවිධ උපසම්පදාව; -පෙ- 181-190. **ඤත්තිකම්මං**- (නවස්ථානික වූ) ඤත්තිකර්මය;-පෙ- 191-200. **ඤත්තිදුතියකම්මං**- (සප්තස්ථානික වූ) ඤත්තිදුතියකර්මය; -පෙ- 201-210. **ඤත්තිචතුත්ථකම්මං**- (සප්තස්ථානික වූ) ඤත්තිචතුත්ථකර්මය; -පෙ- 211-220. **අ+පඤ්ඤත්තෙ**- ශික්ෂාපද නො පැනවූ කල්හි; **පඤ්ඤත්තං**- (ප්‍රථමපාරාජිකාදි ප්‍රථම ප්‍රඥප්ති) පනවනලදී— 221-230 **පඤ්ඤත්තෙ**-ශික්ෂාපද පැනවූ කල්හි;**අනු+පඤ්ඤත්තං**- අනුපඤ්ඤත්ති පනවනලදී- 231-240. **සම්මුඛාවිනයො**- (චතුර්විධ සම්මුඛීභාවයාගේ වශයෙන්) සම්මුඛාවිනයකර්මය; -පෙ-

---

1. ඔසාරණං-ස්‍යාම. 2. නිස්සාරණං-ස්‍යාම.

සම්පරායිකානං අකුසලානං ධම්මානං පටිඝාතාය–298. ගිහීනං අනුකම්පාය පාපිච්ඡානං පක්ඛුපච්ඡේදාය– 299. අප්පසන්නානං පසාදාය පසන්නානං භිය්‍යොභාවාය-300. සද්ධම්මට්ඨිතියා විනයානුග්ගහාය. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ද්වෙ අත්ථවසෙ පටිච්ච තථාගතෙන සාවකානං තිණවත්ථාරකො පඤ්ඤත්තොති.

301. රාගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය ද්වෙ ධම්මා භාවෙතබ්බා. කතමෙ ද්වෙ? සමථො ච විපස්සනා ච. රාගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය ඉමෙ ද්වෙ ධම්මා භාවෙතබ්බාති.

302. රාගස්ස භික්ඛවෙ පරිඤ්ඤාය –පෙ– 303. පරික්ඛයාය –පෙ– 304. පහානාය –පෙ– 305. ඛයාය –පෙ– 306. වයාය –පෙ– 307. විරාගාය –පෙ– 308. නිරොධාය –පෙ– 309. චාගාය –පෙ– 310. පටිනිස්සග්ගාය ඉමෙ ද්වෙ ධම්මා භාවෙතබ්බාති.

311–320. දොසස්ස –පෙ- 321–330. මොහස්ස –පෙ- 331–340 කොධස්ස –පෙ– 341–350. උපනාහස්ස –පෙ– 351–360. මක්ඛස්ස –පෙ– 361–370. පළාසස්ස–පෙ– 371–380. ඉස්සාය–පෙ– 381–390 මච්ඡරියස්ස–පෙ– 391–400. මායාය –පෙ– 401–410. සාඨෙය්‍යස්ස

241–250. **සතිවිනයො**– (ක්ෂීණාශ්‍රවයාහට චෝදනා නො කිරීම පිණිස) සතිවිනයකර්මය; –පෙ– 251–260. **අමූළ්හවිනයො**– (උමතු මහණහට) අමූළ්හවිනයකර්මය; –පෙ– 261–270. **පටිඤ්ඤාතකරණං**– (අප්‍රතිඥවෙන් චූදිතයාහට ඇවැත් කරනු පිණිස) පටිඤ්ඤාතකරණය; –පෙ– 271–280. **යෙභුය්‍යසිකා**– (බොහෝ වූ ධර්මවාදීන්ගේ ලබ්ධිය ගෙන සමථය කරනු පිණිස) යෙභුය්‍යසිකාකර්මය; –පෙ– 281–290. **තස්සපාපිය්‍යසිකා**- (පාපොතස්සනපුද්ගලයාහට නිග්‍රහ කරනු පිණිස) තස්සපාපිය්‍යසිකාකර්මය; –පෙ– 291. **තිණවත්ථාරකො**– (ගරුඇවැත් හා ගිහියන් සම්බන්ධ ඇවැත් හැර සෙසු ඇවතින් පිරිසුදු වීම පිණිස) තිණවත්ථාරකකර්මය;–පෙ–සෙස්ස මෙම වර්ගයෙහි 1 පටන් 10 දක්වා කී අයුරැයි.

301. –පෙ– **රාගස්ස**- පඤ්චකාමගුණික රාගයාගේ; **අභිඤ්ඤාය**-අභිජානනය පිණිස හෙවත් ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට දැනීම පිණිස; **ද්වෙ ධම්මා**– ධර්මයෝ දෙදෙනෙක්; **භාවෙතබ්බා**– වැඩිය යුත්තාහු ය. –පෙ– **සමථො ච**– සමාධිය ද; **විපස්සනා ච**– විදර්ශනාව ද; –පෙ– 302. –පෙ– **පරිඤ්ඤාය**- පිරිසුදු ව දැනීම පිණිස ද; –පෙ– 303. **පරික්ඛයාය**– ක්ෂය කිරීම පිණිස ද; 304. **පහානාය**– ප්‍රහාණය පිණිස ද; 305. **ඛයාය**– ක්ෂය කිරීම පිණිස ද; 306. **වයාය**– විනාශය පිණිස ද; 307. **විරාගාය**– නො ඇලීම පිණිස ද; 308. **නිරොධාය**- අප්‍රවෘත්තිකරණය පිණිස ද; 309. **චාගාය**– හැරීම

-පෙ- 411-420. ථම්භස්ස -පෙ- 421-430. සාරම්භස්ස -පෙ- 431-440. මානස්ස -පෙ- 441-450. අතිමානස්ස -පෙ- 451-460. මදස්ස-පෙ-

461. පමාදස්ස අභිඤ්ඤාය -පෙ- 462. පරිඤ්ඤාය -පෙ- 463. පරික්ඛයාය -පෙ- 464. පහානාය -පෙ- 465. ඛයාය -පෙ- 466. වයාය-පෙ- 467. විරාගාය-පෙ- 468. නිරොධාය-පෙ- 469. චාගාය -පෙ- 470. පටිනිස්සග්ගාය ඉමෙ ද්වෙ ධම්මා භාවෙතබ්බාති.

වග්ගො දුතියො.

දුකනිපාතො සමත්තො.

පිණිස ද; 310. **පටිනිස්සග්ගාය**- වෙසෙසින් අත්හැරීම පිණිස ද; **ඉමෙ ද්වෙ ධම්මා**-මේ ධර්මයෝ දෙදෙන; -පෙ-

සංක්ෂිප්තය:-

311-320 මේ සූත්‍ර ද පෙර මෙන් ම සම්පූර්ණ කොට ගතයුතු යි. 301 පටන් 310 දක්වා සූත්‍ර මෙහි. 461 පටන් 470 දක්වා සූත්‍ර බලනු.

311-320. **දොසස්ස**- ද්වේෂයාගේ ද; 321-330. **මොහස්ස**- මෝහයාගේ ද; 331-340. **කොධස්ස**- ක්‍රෝධයාගේ ද; 341-350. **උපනාහස්ස**- බද්ධවෛරයාගේ ද; 351-360 **මක්ඛස්ස**- මකුගුණයාගේ ද; 361-370. **පළාසස්ස**- යුගග්‍රාහලක්ෂණ පළාසයාගේ ද; 371-380. **ඉස්සාය**- අනුන් සැපත් නො ඉවසන ඊර්ෂ්‍යාවගේ ද; 381-390. **මච්ඡරියස්ස**- තමා සැපත් සඟවන මාත්සර්යයාගේ ද; 391-400. **මායාය**-කළ වරද සඟවන මායාවගේ ද; 401-410 **සාඨෙය්‍යස්ස**- නැති ගුණ හඟවන සඨබවගේ ද හෙවත් කෛරාටිකබවගේ ද; 411-420. **ථම්භස්ස**- ක්‍රෝධමානවශයෙන් පැවති තදභාවයාගේ ද; 421-430. **සාරම්භස්ස**- කරණොත්තරිය කරණයාගේ ද (පළි ගැනීම); 431-440. **මානස්ස**- නවවිධ මාන යාගේ ද; 441-450. **අතිමානස්ස**- අධික මානයාගේ ද; 451-460. **මදස්ස**- මදයාගේ ද; 461. **පමාදස්ස**- (ස්මෘතිවිප්‍රවාස සඞ්ඛ්‍යාත) ප්‍රමාදයාගේ ද; -ප-

දෙවෙනි වර්ගය යි.

දුකනිපාතය සමාප්ත යි.

අඞ්ගුත්තර නිකාය ව්‍යාඛ්‍යා

තිකනිපාතො

3-1-1

1. එවං මෙ සුතං. එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමන්තෙසි: භික්ඛවොති. භදන්තෙති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:–යානි කානිචි භික්ඛවෙ භයානි උප්පජ්ජන්ති සබ්බානි තානි බාලතො උප්පජ්ජන්ති නො පණ්ඩිතතො, යෙ කෙචි උපද්දවා උප්පජ්ජන්ති සබ්බෙ තෙ බාලතො උප්පජ්ජන්ති නො පණ්ඩිතතො, යෙ කෙචි උපස්සග්ගා උප්පජ්ජන්ති සබ්බෙ තෙ බාලතො උප්පජ්ජන්ති නො පණ්ඩිතතො. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ නළාගාරෙ වා තිණාගාරෙ වා අග්ගිමුක්කො කූටාගාරානිපි දහති උල්ලිත්තාවලිත්තානි නිවාතානි ඵුස්සිතග්ගළානි පිහිතවාතපානානි, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යානි කානිචි භයානි උප්පජ්ජන්ති සබ්බානි තානි බාලතො උප්පජ්ජන්ති නො

3-1-1

1. **එවං මෙ සුතං**–මෙහි අරුත් පෙර කී නයින් දතයුතු.

භික්ඛවෙ– මහණෙනි; **යානි කානිචි භයානි**– යම්කිසි බිය කෙනෙක්; **උප්පජ්ජන්ති**–උපදිත් ද; **තානි සබ්බානි**–ඒ සියල්ලෝ; **බාලතො**– බාලයා කෙරෙන්; **උප්පජ්ජන්ති**– උපදිත්. **පණ්ඩිතතො**– පණ්ඩිතයා කෙරෙන්; **නො**– නො උපදිත්. **යෙ කෙචි උපද්දවා**– යම්කිසි උපද්‍රව කෙනෙක්; **උප්පජ්ජන්ති**– උපදිත් ද; **තෙ සබ්බෙ**– ඒ සියල්ලෝ; **බාලතො**–බාලයා කෙරෙන්; **උප්පජ්ජන්ති**–උපදිත්. **පණ්ඩිතතො**–පණ්ඩිතයා කෙරෙන්; **නො**–නො උපදිත්. **යෙ කෙචි උපස්සග්ගා**–යම්කිසි උපසෘෂ්ටාකාර කෙනෙක් හෙවත් ඒ ඒ තැන ලැගෙනාකාරයෝ; **උප්පජ්ජන්ති**– උපදිත් ද; **තෙ සබ්බෙ**– ඒ සියල්ලෝ –පෙ–. **භික්ඛවෙ**– මහණෙනි; **සෙය්‍යථාපි**– යම්සේ; **නළාගාරෙ වා**– බටසෙවිලි ගෙයක් හෝ; **තිණාගාරෙ වා**–තෘණසෙවිලි ගෙයක් හෝ; **අග්ගිමුක්කො**– ගිනි ගන්නා ලද්දේ; **උල්ලිත්ත+අවලිත්තානි**–ඇතුළ පිට සුනු ආලෙප කළා වූ; **නිවාතානි**–වළක්වන ලද වාතප්‍රවෙශ ඇති; **ඵුස්සිතග්ගළානි**–මනා ව සපශීකරන ලද අගුළුදෙර ඇති; **පිහිතවාතපානානි**–කැමති විට වසන හරින කවුළුදෙර ඇති; **කූටාගාරානි+අපි**–කූළුගෙවලුදු; **දහති**– දවා ද; **භික්ඛවෙ**–මහණෙනි; **එවං එව**

පණ්ඩිතතො, යෙ කෙචි උපද්දවා උප්පජ්ජන්ති සබ්බෙ තෙ බාලතො උප්පජ්ජන්ති නො පණ්ඩිතතො, යෙ කෙචි උපස්සග්ගා උප්පජ්ජන්ති සබ්බෙ තෙ බාලතො උප්පජ්ජන්ති නො පණ්ඩිතතො.

ඉති ඛො භික්ඛවෙ සප්පටිභයො බාලො අප්පටිභයො පණ්ඩිතො, සඋපද්දවො බාලො අනුපද්දවො පණ්ඩිතො, සඋපස්සග්ගො බාලො අනුපස්සග්ගො පණ්ඩිතො. නත්ථි භික්ඛවෙ පණ්ඩිතතො භයං, නත්ථි පණ්ඩිතතො උපද්දවො, නත්ථි පණ්ඩිතතො උපස්සග්ගො. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං:-යෙහි තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො වෙදිතබ්බො තෙ තයො ධම්මෙ අභිනිවජ්ජෙත්වා යෙහි තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො තෙ තයො ධම්මෙ සමාදාය වත්තිස්සාමාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති ...

ඛො-එපරිද්දෙන් ම; **යානි කානිචි භයානි**-යම්කිසි බිය කෙනෙක්; **උප්පජ්ජන්ති**-උපදිත් ද; **තානි සබ්බානි**-ඒ සියල්ලෝ; **බාලතො**-බාලයා කෙරෙන්; **උප්පජ්ජන්ති**- උපදිත්. **පණ්ඩිතතො**-පණ්ඩිතයා කෙරෙන්; **නො**-නො උපදිත්. -ප-. **ඉති ඛො**-මෙසෙසින් වනාහි; **බාලො**-අඥානපුද්ගලතෙම; **සප්පටිභයො**- ප්‍රතිභය සහිත වේ; **පණ්ඩිතො**- ප්‍රාඥතෙම; **අප්පටිභයො**- ප්‍රතිභය රහිත වේ; **බාලො**-අඥානතෙම; **සඋපද්දවො**-උපද්‍රව සහිත වේ; **පණ්ඩිතො**- ප්‍රාඥතෙම; **අනුපද්දවො**- උපද්‍රව රහිත වේ; -පෙ-. **සඋපස්සග්ගො**-උපසෘෂ්ටාකාර සහිත වේ; -පෙ- **අනුපස්සග්ගො**- උපසෘෂ්ටාකාර රහිත වේ; **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **පණ්ඩිතතො**- පණ්ඩිතයා කෙරෙන්; **භයං**-බියෙක්; **නත්ථි**-නැත්තේ ය; -පෙ- **උපද්දවො**-උපද්‍රවයෙක්; **නත්ථි**-නැත්තේ ය;-පෙ- **උපස්සග්ගො**- ඒ ඒ තැන ලැගෙනාකාරයෙක්; **නත්ථි**- නැත්තේ ය; **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **තස්මා**- එහෙයින්; **ඉහ**-මෙහි; (නොහොත් **තස්මා**- එහෙයින්; තිහ යනු නිපාත මාත්‍ර යි); **එවං**- මෙසේ; **සික්ඛිතබ්බං**- හික්මිය යුතුයි (කෙසේ ද?); **යෙහි තීහි ධම්මෙහි**- යම් මේ තුන්කාරණයෙකින්; **සමන්නාගතො**- යුක්ත වූ පුද්ගලතෙම; **බාලො**- බාල යයි; **වෙදිතබ්බො**-දතයුතු ද; **තෙ තයො ධම්මෙ**-ඒ තුන්කාරණයන්; **අභිනිවජ්ජෙත්වා**- වෙසෙසින් දුරුකොට; **යෙහි තීහි ධම්මෙහි**- යම් මේ තුන් කාරණයෙකින්; **සමන්නාගතො**-යුක්ත වූ පුද්ගලතෙම; **පණ්ඩිතො**- පණ්ඩිතය යි; **වෙදිතබ්බො**-දතයුතු ද; **තෙ තයො ධම්මෙ**-ඒ තුන්කාරණයන්; **සමාදාය**-සමාදන් ව හෙවත් මනාකොට ගෙන; **වත්තිස්සාම+ඉති**- පවත්නෙමු ය යි කියා යි; **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **වො**- තොප

2. කම්මලක්ඛණො භික්ඛවෙ බාලො, කම්මලක්ඛණො පණ්ඩිතො, අපදානසොභිනී පඤ්ඤාති.

විසින්; **එවං හි**- මෙසෙයින් ම; **සික්ඛිතබ්බං+ඉති**- හික්මිය යුතු යයි (වදාළසේක).

සංලක්ෂ්‍යය:-

භයානි, උපද්දවා, උපස්සග්ගා. භය නම්: චිත්තුත්‍රාසය යි-තැති ගැනීම යි. **උපද්දව** නම්: බියවූවනුට එයින් වන නො සන්සුන් ගතිය යි-සිතෙහි හටගන්නා වික්ෂිප්තතාවය යි. **උපස්සග්ග** නම්: සිදු වූ විපත් දුක ශොකපීඩිත ව ඒ ඒ තැන ලැගෙන ආකාරය යි.

ඊට නිදර්ශනයක් මෙසේ යි:-

වනගහනය ඇසුරු කළ පල්හොරු යම්කිසි ගමකට "අපි අසවල් දින යෙහි තොපගේ ගම පැහැර ගනිමු"යයි ලියා එවත්. ඒ ඇසූ ගම්වැස්සන්ට "අහෝ කුමකින් කුමක් වේදැ"යි සිතේ හටගන්නා භිතිය **භය** නම්. "අප මෙහි සිටියහොත් ජීවිතයවත් රැකගත නො හැකිය"යි හසනසාර වස්තු ගෙන වනගත ව කණුකටු ඇනීම් ආදි දුක් සහිත ව ඒ ඒ තැන සැඟවෙන්නවුන්ට කුමක් කරමුදැයි නො දැනීමෙන් සිතේ ඇතිවන චංචල ගතිය - **උපද්‍රව** නම්. මිනිසුන් තළා මරා ගෙවල් ගිනි තබා බඩු පැහැර ගෙන ගිය කල්හි නො මැරී ඉතිරි වූවන්ට ඇතිවන ශොක සහිත ඒ ඒ තැන ලැගෙනාකාරය **උපස්සග්ග** නම්.

2. **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **බාලො**-බාලපුද්ගල තෙම; **කම්මලක්ඛණො**-(ඔහුගේ)කායද්වාරාදියෙහි පැවති කර්මය ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ ය (හෙවත් හඳුන්වන කාරණය කොට ඇත්තේ ය); **පණ්ඩිතො**-පණ්ඩිත තෙම; **කම්මලක්ඛණො**-(ඔහුගේ) කායද්වාරාදියෙහි පැවති කර්මය ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ ය (හෙවත් හඳුන්වන කාරණය කොට ඇත්තේ ය); **පඤ්ඤා**- (ඔහුගේ) ප්‍රඥා තොමෝ; **අපදානසොභිනී+ඉති**- චරිතයෙන් ප්‍රකාශවන්නීය යි (වදාළසේක).

සංලක්ෂ්‍යය:-

"අපදානසොභිනී පඤ්ඤා"-ප්‍රඥාතොමෝ පැසසිය යුතු වූ යහපත් චරිතයෙන් හොබනී ය. නින්දා කටයුතුවූ අයහපත් හැසිරීමෙන් නො හොබනී ය. කොතරම් උසස් ප්‍රඥාවක් වුවත් දුශ්චරිතයෙන් කිලුටු බවට පැමිණෙන්නේ ය, සුචරිතයෙන් අග්‍ර බවට පැමිණෙන්නේ ය. කුමක් හෙයින් ද? මේ තෙම බාලයා ය, මේ තෙම පණ්ඩිතයා ය, කියා සවකීය චරිතයෙන් ම ප්‍රකාශවන හෙයිනි.

තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො වෙදිතබ්බො. කතමෙහි තීහි? කායදුච්චරිතෙන වචීදුච්චරිතෙන මනොදුච්චරිතෙන. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො වෙදිතබ්බො

තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො. කතමෙහි තීහි? කායසුචරිතෙන වචීසුචරිතේන මනොසුචරිතෙන. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං:- යෙහි තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො වෙදිතබ්බො තෙ තයො ධම්මෙ අභිනිවජ්ජෙත්වා යෙහි තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො තෙ තයො ධම්මෙ සමාදාය වත්තිස්සාමාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති.

3. තීණිමානි භික්ඛවෙ බාලස්ස බාලලක්ඛණානි, බාලනිමිත්තානි, බාලාපදානානි. කතමානි තීණි? ඉධ භික්ඛවෙ බාලො දුච්චින්තිතචින්තී ච හොති, දුබ්භාසිතභාසී, දුක්කතකම්මකාරී

-පෙ- **තිහි ධම්මෙහි**-තුන් කාරණයෙකින්; **සමන්නාගතො**-යුක්ත වූ පුද්ගල තෙම; **බාලො**-බාලය යි; **වෙදිතබ්බො**- දතයුත්තේ ය; **කතමෙහි තිහි?**-කවර තුන් කාරණයෙකින් ද යත්?; **කායදුච්චරිතෙන**-ත්‍රිවිධ වූ කායදුශ්චරිතයෙන් ද; **වචිදුච්චරිතෙන**-චතුර්විධ වූ වාග්දුශ්චරිතයෙන් ද; **මනොදුච්චරිතෙන**- ත්‍රිවිධ වූ මනොදුශ්චරිතයෙන් ද (යන තුනෙනි); **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **ඉමෙහි ඛො තිහි ධම්මෙහි**- මේ තුන් කාරණයෙන්; **සමන්නාගතො**-යුක්ත වූ පුද්ගල තෙම; **බාලො**- බාල යයි; **වෙදිතබ්බො**- දතයුත්තේ ය.

-පෙ- **තිහි ධම්මෙහි**-තුන් කාරණයෙකින්; **සමන්නාගතො**-යුක්ත වූ පුද්ගල තෙම; **පණ්ඩිතො**- පණ්ඩිත යයි; **වෙදිතබ්බො**-දතයුත්තේ ය; **කතමෙහි තිහි?**- කවර තුන් කාරණයෙකින් ද යත්?; **කායසුචරිතෙන**- ත්‍රිවිධ වූ කායසුචරිතයෙන් ද; —පෙ— **යෙහි තිහි ධම්මෙහි**- යම් මේ තුන්කාරණයෙකින්; **සමන්නාගතො**-යුක්ත වූ පුද්ගල තෙම; **බාලො**- බාල යයි; **වෙදිතබ්බො**-දතයුතු ද; **තෙ තයො ධම්මෙ**-ඒ තුන් ධර්මයන්; **අභිනිවජ්ජෙත්වා**-වෙසෙසින් දුරුකොට; -පෙ-.

3. -පෙ- **බාලස්ස**- බාලපුද්ගලයාගේ; **බාලලක්ඛණානි**-බාල යයි හඳුන්වන ලක්ෂණයෝ; **බාලනිමිත්තානි**- බාල යයි හඳුන්වන නිමිත්තයෝ; **බාල+අපදානානි**- බාල යයි හඳුන්වන

නො චේදං භික්ඛවෙ බාලො දුච්චින්තිතචින්තී ච අභවිස්ස දුබ්භාසිතභාසී දුක්කටකම්මකාරී, කෙන නං පණ්ඩිතා ජානෙය්‍යුං බාලො අයං භවං අසප්පුරිසොති. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ බාලො දුච්චින්තිතචින්තී ච හොති දුබ්භාසිතභාසී දුක්කටකම්මකාරී, තස්මා නං පණ්ඩිතා ජානන්ති බාලො අයං භවං අසප්පුරිසොති. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි බාලස්ස බාලලක්ඛණානි, බාලනිමිත්තානි බාලාපදානානි.

තීණිමානි භික්ඛවෙ පණ්ඩිතස්ස පණ්ඩිතලක්ඛණානි, පණ්ඩිතනිමිත්තානි, පණ්ඩිතාපදානානි. කතමානි තීණි? ඉධ භික්ඛවෙ පණ්ඩිතො සුචින්තිතචින්තී ච හොති, සුභාසිතභාසී, සුකතකම්ම

චරිතයෝ; **ඉමානි තීණි**-මොහු තුන්දෙනෙක් වෙත්; **කතමානි තීණි**-කවර තුන්දෙනෙක් ද යත්? -පෙ-; **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **බාලො**-බාලපුද්ගලතෙම; **දුච්චින්තිතචින්තී ච හොති**- අයහපත් සිතිවිල්ලක් ම සිතන්නේ වේ; **දුබ්භාසිතභාසී**- අයහපත් තෙපුලක් ම කියන්නේ වේ; **දුක්කටකම්මකාරී**-අයහපත් ක්‍රියාවක් ම කරන්නේ වේ; -පෙ- වෙ-ඉදින්; **බාලො**-බාලතෙම; **දුච්චින්තිතචින්තී ච නො අභවිස්ස**-අයහපත් සිතිවිල්ලක් ම නො සිතන්නේ වී නම්; **දුබ්භාසිතභාසී නො අභවිස්ස**- අයහපත් තෙපුලක් ම නො කියන්නේ වී නම්; **දුක්කටකම්මකාරී නො අභවිස්ස**- අයහපත් ක්‍රියාවක් ම නො කරන්නේ වී නම්; **අයං භවං**- මේ පින්වත් තෙම; **බාලො**- බාලයෙක; **අසප්පුරිසො+ඉති**- අසත් පුරුෂයෙකැයි; **පණ්ඩිතා**- පණ්ඩිතයෝ; **නං**- ඔහු; **කෙන ජානෙය්‍යුං**- කුමකින් දැනගත හෙත් ද? නො හෙත් ම ය; (**ඉදං** යනු නිපාත මාත්‍ර යි.)-පෙ-**යස්මා ච ඛො**-යම් හෙයකින් වනාහි; **බාලො**-බාලපුද්ගලතෙම; **දුච්චින්තිතචින්තී ච හොති**- අයහපත් සිතිවිල්ලක් ම සිතන්නේ වේ ද; -පෙ- **තස්මා**- එහෙයින්; **අයං භවං**-මේ පින්වත් තෙම; **බාලො**-බාලයෙක; **අසප්පුරිසො+ඉති**- අසත්පුරුෂයෙකැයි; **පණ්ඩිතා**- පණ්ඩිතයෝ; **ජානන්ති**- දැනගනිත්-පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

1. **දුච්චින්තිතචින්තී**, 2. **දුබ්භාසිතභාසී**, 3. **දුක්කටකම්මකාරී**, අභිධ්‍යා, ව්‍යාපාද, මිථ්‍යාදෘෂ්ටි සහගත අයහපත් සිතිවිලි සිතන්නේ **දුච්චින්තිතචින්තී** නමි. මුසාවාද, පිසුණාවාච,ඵරුසාවාච, ප්‍රලාප යන අයහපත් තෙපුල් කියන්නේ **දුබ්භාසිතභාසී** නමි. ප්‍රාණඝාත, අදත්තාදාන, කාමමිථ්‍යාචාර, යන නපුරු ක්‍රියාවන් කරන්නේ **දුක්කටකම්මකාරී** නමි. "දුක්කටං කම්මං කරොති" යනු විග්‍රහ යි.

කාරී. තො වෙදං භික්ඛවෙ පණ්ඩිතො සුචින්තිතචින්තී ච අභවිස්ස සුභාසිතභාසී සුකතකම්මකාරී, කෙන තං පණ්ඩිතා ජානෙය්‍යුං පණ්ඩිතො අයං භවං සප්පුරිසොති. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ පණ්ඩිතො සුචින්තිතචින්තී ච හොති සුභාසිතභාසී සුකතකම්ම කාරී, තස්මා තං පණ්ඩිතා ජානන්ති පණ්ඩිතො අයං භවං සප්පුරිසොති. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි පණ්ඩිතස්ස පණ්ඩිත ලක්ඛණානි, පණ්ඩිතනිමිත්තානි, පණ්ඩිතාපදානානි.-පෙ-.

4. තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො වෙදිතබ්බො. කතමෙහි තීහි? අච්චයං අච්චයතො න පස්සති, අච්චයං අච්චයතො දිස්වා යථාධම්මං න පටිකරොති, පරස්ස ඛො පන අච්චයං දෙසෙන්තස්ස යථාධම්මං න පතිගණ්හාති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො වෙදිතබ්බො.

තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො. කතමෙහි තීහි? අච්චයං අච්චයතො පස්සති, අච්චයං අච්චයතො දිස්වා යථාධම්මං පටිකරොති, පරස්ස ඛො පන අච්චයං දෙසෙන්තස්ස යථාධම්මං පතිගණ්හාති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තිහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො. -පෙ-.

-පෙ- **පණ්ඩිතස්ස**- පණ්ඩිතයාගේ; **පණ්ඩිතලක්ඛණානි**- පණ්ඩිත යයි හඳුන්වන ලක්ෂණයෝ; **පණ්ඩිතනිමිත්තානි**-පණ්ඩිත යයි හඳුන්වන නිමිත්තයෝ; **පණ්ඩිත+අපදානානි**- පණ්ඩිත යයි හඳුන්වන චරිතයෝ; **ඉමානි තීණි**-මොහු තුන්දෙනෙක් වෙත්; -පෙ-**ඉධ**-මේ ලොකයෙහි; **පණ්ඩිතො**-පණ්ඩිත තෙම, **සුචින්තිත චින්තී ච හොති**- යහපත් සිතිවිල්ලක් ම සිතන්නේ වේ; **සුභාසිතභාසී**-යහපත් තෙපුලක් ම කියන්නේ වේ; **සුකතකම්ම කාරී**-යහපත් ක්‍රියාවක් ම කරන්නේ වේ.-පෙ-.

4. -පෙ- **අච්චයං**- තමා කළ වරද; **අච්චයතො**- වරද වශයෙන්; **න පස්සති**- නො දකී ද; **අච්චයං**- තමා කළ වරද; **අච්ච යතො**-වරද වශයෙන්; **දිස්වා**- දැක; **යථාධම්මං**- දහම් වූ පරිද්දෙන් (හෙවත් දඬුවම් විඳ ක්‍ෂමාකරවීම් වශයෙන්)**න පටිකරොති**- පිළියම් නො කෙරේ ද; **අච්චයං දෙසෙන්තස්ස**- තමා කළ අපරාධය කියා ක්‍ෂමාකරවන්නා වූ; **පරස්ස ඛො පන**- අන්‍යයාගේ අයැදීම වනාහි; **යථාධම්මං**-දහම් වූ පරිද්දෙන්; **න පතිගණ්හාති**- නො පිළිගනී ද හෙවත් ක්‍ෂමා නො කෙරේ ද; -පෙ- **ඉමෙහි ඛො තීහි ධම්මෙහි**- මේ තුන් කාරණයෙන්; **සමන්නාගතො**-යුක්ත වූ පුද්ගල තෙම; **බාලො**- බාල යයි; **වෙදිතබ්බො**-දතයුත්තේ ය.

5. තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො වෙදිතබ්බො. කතමෙහි තීහි? අයොනිසො පඤ්හං කත්තා හොති, අයොනිසො පඤ්හං විස්සජ්ජෙතා හොති, පරස්ස ඛො පන යොනිසො පඤ්හං විස්සජ්ජිතං පරිමණ්ඩලෙහි පදබ්‍යඤ්ජනෙහි සිලිට්ඨෙහි උපගතෙහි නාබ්භනුමොදිතා හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො වෙදිතබ්බො.

තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො. කතමෙහි තීහි? යොනිසො පඤ්හං කත්තා හොති, යොනිසො පඤ්හං විස්සජ්ජෙතා හොති, පරස්ස ඛො පන

-පෙ-**අච්චයං**-තමා කළ වරද; **අච්චයතො**- වරද වශයෙන්; **පස්සති**- දකී ද; -පෙ- **පටිකරොති**- පිළියම් කෙරේ ද; **පතිගණ්හාති**- පිළිගනී ද හෙවත් ක්‍ෂමා කෙරේ ද-පෙ-.

5. -පෙ-**අයොනිසො**-නුනුවණින්; **පඤ්හං කත්තා හොති**- ප්‍රශනය (කරන්නේ) සිතන්නේ වේ ද; **අයොනිසො**-නුනුවණින්; **පඤ්හං විස්සජ්ජෙතා හොති**-ප්‍රශනය විසඳන්නේ වේ ද; **පරස්ස ඛො පන**-අනිකකු විසින් වනාහි; **පරිමණ්ඩලෙහි**-දශවිධව්‍යඤ්ජන බුද්ධියෙන් සම්පූර්ණ වූ; **සිලිට්ඨෙහි**-පද වශයෙන් සිලුටු වූ; **උපගතෙහි**-අර්ථයට ද කාරණයට ද පැමිණියා වූ; **පදබ්‍යඤ්ජනෙහි**-අර්ථ ප්‍රකාශකපදයෙන් යුක්ත ව; **යොනිසො**- නුවණින්; **විස්සජ්ජිතං**- විසඳනලද; **පඤ්හං**- ප්‍රශනය; **න අබ්භනුමොදිතා හොති**- අනුමොදන් නො වේ ද (හෙවත් මැනවැයි නො පිළිගනී ද); -පෙ-.

1 සංලක්ෂ්‍යය:-

අයොනිසො පඤ්හං කත්තා-නුනුවණින් ප්‍රශ්නය සිතීම වනාහි:- කති නු ඛො උදායි අනුස්සතිට්ඨානානි?-යි උදායි භික්‍ෂුව අනිත් ප්‍රශ්න කළ කල්හි පූර්වේනිවාසය අනුස්මෘතිස්ථානයෙකැයි නුනුවණින් සිතීම මෙහි. "අනුස්සතිට්ඨාන" යන පදය නුනුවණින් සැලකීමෙන් මෙසේ මුළා විය. ප්‍රශ්නය නො වූවක් ම ප්‍රශ්නය යි සිතා ගැනීම කරන්නේ-"අයොනිසො පඤ්හං කත්තා" නම් වේ.

2 සංලක්ෂ්‍යය:-

අයොනිසො පඤ්හං විස්සජ්ජෙතා-යන තන්හි ද මෙසේ මැයි. පළමු කී පරිදි පූර්වේනිවාසය අනුස්මෘතිස්ථානයෙකැයි සිතාගත් ලාලුදායි ස්ථවිර යන් ප්‍රශ්නය විසඳන විට පූර්වේනිවාස ඥානය ම විසඳමින් "ඉධ භන්තෙ භික්ඛු අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති එකම්පි ජාතිං" යනාදීන් විසඳුවා මෙන් නුනුවණින් විසඳන්නේ "අයොනිසො පඤ්හං විස්සජ්ජෙතා" නාමි.

යොනිසො පඤ්හං විස්සජ්ජිතං පරිමණ්ඩලෙහි පදබ්‍යඤ්ජනෙහි සිලිට්ඨෙහි උපගතෙහි අබ්භනුමොදිතා හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො. -පෙ-.

6. තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො වෙදිතබ්බො. කතමෙහි තීහි? අකුසලෙන කායකම්මෙන, අකුසලෙන වචීකම්මෙන, අකුසලෙන මනොකම්මෙන. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො වෙදිතබ්බො.

තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො. කතමෙහි තීහි? කුසලෙන කායකම්මෙන, කුසලෙන වචීකම්මෙන, කුසලෙන මනොකම්මෙන. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බොති.

7. තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො වෙදිතබ්බො. කතමෙහි තීහි? සාවජ්ජෙන කායකම්මෙන, සාවජ්ජෙන වචීකම්මෙන, සාවජ්ජෙන මනොකම්මෙන. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො වෙදිතබ්බො.

තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො. කතමෙහි තීහි? අනවජ්ජෙන කායකම්මෙන, අනවජ්ජෙන වචීකම්මෙන, අනවජ්ජෙන මනොකම්මෙන. —පෙ—8. සබ්‍යාපජ්ඣෙන කායකම්මෙන, සබ්‍යාපජ්ඣෙන වචීකම්මෙන, සබ්‍යාපජ්ඣෙන මනොකම්මෙන. -පෙ- අබ්‍යාපජ්ඣෙන කායකම්මෙන, අබ්‍යාපජ්ඣෙන වචීකම්මෙන, අබ්‍යාපජ්ඣෙන මනොකම්මෙන. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං:-යෙහි තීහි

-පෙ- **යොනිසො**-නුවණින්; **පඤ්හං කථෙතා හොති**-ප්‍රශ්නය සිතන්නේ වේ ද-පෙ- **අබ්භනුමොදිතා හොති**-අනුමෝදන් වේ ද (හෙවත් මැනවැයි පිළිගනී ද); -පෙ-.

6. -පෙ- **අකුසලෙන**- අනිෂ්ටවිපාක ලක්‍ෂණ වූ; **කාය කම්මෙන**-කායකර්මයෙන් ද; **අකුසලෙන**-අනිෂ්ටවිපාකලක්‍ෂණ වූ; **වචීකම්මෙන**- වාක්කර්මයෙන් ද; **අකුසලෙන**- අනිෂ්ටවිපාක ලක්‍ෂණ වූ; **මනොකම්මෙන**-මනඃකර්මයෙන් ද; -පෙ-. **කුසලෙන**- ඉෂ්ටවිපාක ලක්‍ෂණ වූ; **කායකම්මෙන**- කායකර්මයෙන් ද; -පෙ-

7. -පෙ- **සාවජ්ජෙන**-වරද සහිත වූ; **කායකම්මෙන**-කාය කර්මයෙන් ද; -පෙ-. **අනවජ්ජෙන**-නිවරද වූ; **කායකම්මෙන**-

ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො වෙදිතබ්බො තෙ තයො ධම්මෙ අභිනිවජ්ජෙත්වා යෙහි තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො තෙ තයො ධම්මෙ සමාදාය වත්තිස්සාමාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති.

9. තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො අව්‍යත්තො අසප්පුරිසො ඛතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජ්ජො ච හොති සානුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි තීහි? කායදුච්චරිතෙන, වචීදුච්චරිතෙන, මනොදුච්චරිතෙන. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො අව්‍යත්තො අසප්පුරිසො ඛතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජ්ජො ච හොති සානුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං පසවති.

තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො ව්‍යත්තො සප්පුරිසො අක්ඛතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනවජ්ජො ච හොති අනනුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච පුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි තීහි? කායසුචරිතෙන වචීසුචරිතෙන මනොසුචරිතෙන. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො ව්‍යත්තො සප්පුරිසො අක්ඛතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනවජ්ජො ච හොති අනනුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච පුඤ්ඤං පසවතීති.

කායකර්මයෙන් ද; -පෙ-8. **සබ්‍යාපජ්ඣෙන-** දුක් සහිත වූ; **කාය කම්මෙන-** කායකර්මයෙන් ද; **අබ්‍යාපජ්ඣෙන-** නිදුක් වූ; **කාය කම්මෙන-**කායකර්මයෙන් ද;-පෙ-.

9. -පෙ- **තීහි ධම්මෙහි-** තුන්කාරණයෙකින්; **සමන්නාගතො-** යුක්ත වූ; **බාලො-** අඥාන වූ; **අව්‍යත්තො-** අව්‍යක්ත වූ; **අසප්පුරිසො-** අසත්පුරුෂතෙම; **ඛතං-** ගුණඛනනයෙන් කැනුණා වූ; **උපහතං-**ගුණවිනාශයෙන් නැසුණා වූ; **අත්තානං-** තමා; **පරිහරති-**පොෂණය කෙරෙයි; **සාවජ්ජො ච හොති-** වරද සහිත ද වේ; **විඤ්ඤූනං-**ප්‍රාඥයන් විසින්; **සානුවජ්ජො-** උපවාද කටයුතු ද වේ; **බහුං අපුඤ්ඤං ච-** බොහෝ අපුණ්‍යයක් ද; **පසවති-**රැස්කෙරේ; -පෙ-.

-පෙ-**තීහි ධම්මෙහි-** තුන්කාරණයෙකින්; **සමන්නාගතො-** යුක්ත වූ; **පණ්ඩිතො-** පණ්ඩිත වූ; **ව්‍යත්තො-** ව්‍යක්ත වූ; **සප්පුරිසො-** සත්පුරුෂතෙම; **අ+ඛතං-** ගුණඛනනයෙන් නො කැනුණා වූ; **අනුපහතං-** ගුණවිනාශයෙන් නො නැසුණා වූ;

10. තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො තයො මලෙ අප්පහාය යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං නිරයෙ. කතමෙහි තීහි? දුස්සීලො ච හොති දුස්සීල්‍යමලඤ්චස්ස අප්පහීනං හොති, ඉස්සුකී ච හොති ඉස්සාමලඤ්චස්ස අප්පහීනං හොති, මච්ඡරී ච හොති මච්ඡෙරමලඤ්චස්ස අප්පහීනං හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො ඉමෙ තයො මලෙ අප්පහාය යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං නිරයෙ.

තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො තයො මලෙ පහාය යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙ. කතමෙහි තීහි? සීලවා ච. හොති දුස්සීල්‍යමලඤ්චස්ස පහීනං හොති, අනිස්සුකී ච හොති ඉස්සාමලඤ්චස්ස පහීනං හොති, අමච්ඡරී ච හොති, මච්ඡෙර මලඤ්චස්ස පහීනං හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො ඉමෙ තයො මලෙ පහාය යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙති.

බාලවග්ගො පඨමො.

අත්තානං-තමා; **පරිහරති**- පොෂණය කෙරෙයි; **අනවජ්ජො ච හොති**- නිරවද්‍ය ද වෙයි; **විඤ්ඤූනං**- ප්‍රාඥයන් විසින්; **අනනු වජ්ජො**- උපවා ද නො කටයුතු ද වෙයි; **බහුං පුඤ්ඤං ච**- බොහෝ පුණ්‍යයක් ද; **පසවති**- රැස්කෙරෙ යි; -පෙ-.

10. -පෙ-**තයො මලෙ**-මතු කියන ත්‍රිවිධ මලයන්;**අප්පහාය**-දුරු නො කොට; **යථා+ආභතං නික්ඛිත්තො**- ගෙනවුත් තබන ලද්දක් යම්සේ ද; **එවං**-එපරිද්දෙන් ම; **නිරයෙ**-නරකයෙහි පිහිටියේවේ.-පෙ-;**දුස්සීලො ච හොති**-දුශ්ශීල ද වේ; **අස්ස**-ඔහුගේ; **දුස්සීල්‍යමලං+ච**-දුශ්ශීලභාව නැමැති මලයත්;**අප්පහීනං හොති**-ප්‍රහීණ නො වූයේ ද වේ; **ඉස්සුකී ච හොති**-ඊර්ෂ්‍යා ඇත්තේ ද වේ; **අස්ස**- ඔහුගේ; **ඉස්සාමලං+ච**-ඊර්ෂ්‍යා නැමැති මලයත්; **අප්පහීනං හොති**- ප්‍රහීණ නො වූයේ ද වේ; **මච්ඡරී ච හොති**- මසුරු ද වේ; **අස්ස**-ඔහුගේ; **මච්ඡෙරමලං+ච**-මසුරු බව නැමැති මලයත්; **අප්පහීනං හොති**-ප්‍රහීණ නො වූයේ ද වේ; (යන තුනෙනි)-පෙ-.

-පෙ-**තයො මලෙ**- මතු කියන ත්‍රිවිධ මලයන්; **පහාය**-දුරු කොට -පෙ- **සීලවා ච හොති**- සිල්වත් ද වේ; **අස්ස**- ඔහුගේ; **දුස්සීල්‍යමලං+ච**- දුශ්ශීලභාව නැමැති මලයත්; **පහීනං හොති**-ප්‍රහීණ වූයේ ද වේ; **අනිස්සුකී ච හොති**-ඊර්ෂ්‍යා නැත්තේ ද වේ; -පෙ-; **අමච්ඡරී ච හොති**-නො මසුරු ද වේ-පෙ-.

පළමුවන බාලවර්ගය යි.

3-1-2

1. තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො ඤාතකො භික්ඛු බහුජනාහිතාය පටිපන්නො හොති, බහුජනාසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය, අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. කතමෙහි තීහි?. අනනුලොමිකෙ කායකම්මෙ සමාදපෙති, අනනුලොමිකෙ වචීකම්මෙ සමාදපෙති, අනනුලොමිකෙසු ධම්මෙසු සමාදපෙති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො ඤාතකො භික්ඛු බහුජනාහිතාය පටිපන්නො හොති, බහුජනාසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය, අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං.

තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො ඤාතකො භික්ඛු බහුජනහිතාය පටිපන්නො හොති, බහුජනසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අත්ථාය, හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. කතමෙහි තීහි? අනුලොමිකෙ කායකම්මෙ සමාදපෙති, අනුලොමිකෙ වචීකම්මෙ සමාදපෙති, අනුලොමිකෙසු ධම්මෙසු සමාදපෙති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො ඤාතකො භික්ඛු බහුජන හිතාය පටිපන්නො හොති, බහුජනසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අත්ථාය, හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානන්ති.

2 තීණිමානි භික්ඛවෙ රඤ්ඤො ඛත්තියස්ස මුද්ධාවසිත්තස්ස යාවජීවං සාරණීයානි[1] භවන්ති. කතමානි තීණි? යස්මිං භික්ඛවෙ පදෙසෙ රාජා ඛත්තියො මුද්ධාවසිත්තො ජාතො හොති, ඉදං

3-1-2

1 -පෙ- **තීහි ධම්මෙහි**- තුන්කාරණයෙකින්; **සමන්නාගතො**- යුක්ත වූ; **ඤාතකො භික්ඛු**- ප්‍රසිද්ධ වූ මහණතෙම; **බහුජන+අහිතාය**- බොහෝදෙනාට අහිත පිණිස ද; **බහුජන+අසුඛාය**- බොහෝදෙනාට නො සැප පිණිස ද; **බහුනො ජනස්ස**- බොහෝ දෙනාහට; **අනත්ථාය**-අනර්‍ථ පිණිස ද; **දෙවමනුස්සානං**- දෙවිමිනිසුන්ට; **අහිතාය** -අහිත පිණිස ද; **දුක්ඛාය** -දුක් පිණිස ද; **පටිපන්නො හොති**- පිළිපන්නේ වේ; -පෙ- **අනනුලොමිකෙ**- ශාසනයට විරුද්ධ වූ; **කායකම්මෙ**-(දිසානමස්කාර භූතබලි ආදිය කළයුතුය යි) කායකර්මයෙහි; **සමාදපෙති**- සමාදන් කරවා ද; -පෙ-; **වචීකම්මෙ**- (වලඤ්ජ මුසාවාදාදි වශයෙන්) වාක්කර්මයෙහි; **සමාදපෙති**-සමාදන් කරවා ද; -පෙ- **ධම්මෙසු**- (කර්මස්ථාන විසංවාදනාදි වශයෙන්) ධර්මයන්හි -පෙ-.

-පෙ- **අනුලොමිකෙ**- ශාසනයට විරුද්ධ නො වූ; **කායකම්මෙ**-කායකර්මයෙහි; **සමාදපෙති**-සමාදන් කරවා ද;-පෙ-.

---

1. සරණීයානි. ස්‍යාම.

භික්ඛවෙ පඨමං රඤ්ඤො ඛත්තියස්ස මුද්ධාවසිත්තස්ස යාවජීවං සාරණීයං හොති. පුන ච පරං භික්ඛවෙ යස්මිං පදෙසෙ රාජා ඛත්තියො මුද්ධාවසිත්තො අභිසිත්තො හොති, ඉදං භික්ඛවෙ දුතියං රඤ්ඤො ඛත්තියස්ස මුද්ධාවසිත්තස්ස යාවජීවං සාරාණීයං හොති. පුන ච පරං භික්ඛවෙ යස්මිං පදෙසෙ රාජා ඛත්තියො මුද්ධාවසිත්තො සඞ්ගාමං අභිවිජිනිත්වා විජිතසඞ්ගාමො තමෙව සඞ්ගාමසීසං අජ්ඣාවසති, ඉදං භික්ඛවෙ තතියං රඤ්ඤො ඛත්තියස්ස මුද්ධාවසිත්තස්ස යාවජීවං සාරාණීයං හොති. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි රඤ්ඤො ඛත්තියස්ස මුද්ධාවසිත්තස්ස යාවජීවං සාරාණීයානි භවන්ති.

---

2 -පෙ- **මුද්ධාවසිත්තස්ස**-මුදුනෙහි කරන ලද අභිෂෙක ඇති (හෙවත් රාජ්‍යයෙහි අභිෂෙක කරන ලද); **ඛත්තියස්ස රඤ්ඤො**-ක්‍ෂත්‍රිය රජු විසින්; **ඉමානි තීණි**-මේ තුන් ස්ථානයෝ; **යාවජීවං**- ජීවිතාන්තය දක්වා; **සාරාණීයානි භවන්ති**- සිහිකටයුතුවෙත්; **කතමානි තීණි?**- කවර තුන්ස්ථානයක් ද; යත්? -පෙ- **මුද්ධාවසිත්තො**-මුදුනෙහි කරන ලද අභිෂෙක ඇති; **ඛත්තියො රාජා**- ක්‍ෂත්‍රිය රජතෙම; **යස්මිං පදෙසෙ**- යම් පෙදෙසෙක්හි; **ජාතො හොති**- උපන්නේ වේ ද; -පෙ- **මුද්ධාවසිත්තස්ස**-මුදුනෙහි කරන ලද අභිෂෙක ඇති (හෙවත් රාජ්‍යයෙහි අභිෂෙක කරන ලද); **ඛත්තියස්ස රඤ්ඤො**- ක්‍ෂත්‍රිය රජු විසින්; **ඉදං පඨමං**- මේ පළමුවන ස්ථානය; **යාවජීවං**- ජීවිතාන්තය දක්වා; **සාරාණීයං හොති**-සිහිකටයුතු වේ; -පෙ- **පුන ච පරං**- නැවත ද; -පෙ- **යස්මිං පදෙසෙ**-යම් පෙදෙසෙක්හි; **අභිසිත්තො හොති**- අභිෂෙක කරන ලද්දේ වේ ද; -පෙ-; **ඉදං දුතියං**-මේ දෙවන ස්ථානය; **යාවජීවං**- ජීවිතාන්තය දක්වා; **සාරාණීයං හොති**- සිහිකටයුතු වේ; -පෙ-; **සඞ්ගාමං**- යුද්ධයක්; **අභිවිජිනිත්වා**-දිනා (හෙවත් ශත්‍රුමර්දනය කොට); **විජිතසඞ්ගාමො**-දිනන ලද සංග්‍රාම ඇත්තේ; **තං+එව සඞ්ගාමසීසං**- ඒ යුද්ධභූමියෙහි ම; **අජ්ඣාවසති**- වෙසේ ද; -පෙ-; **ඉදං තතියං**-මේ තුන්වන ස්ථානය; -පෙ-; **සාරාණීයං හොති**- සිහිකටයුතු වේ; -පෙ-.

සංලක්‍ෂ්‍යයි:-

සාරාණීයං-මෙය **සර**-චින්තායං යන ධාතු කෙරෙන් **අනීය** ප්‍රත්‍යය වැ සිඩ වූ කිතකපදයෙකි. **සරණීයං** ඕ. සියම් පොත්හි එන පාඨය ම මැනවැ යි හැඟේ. විමසියයුතු. **ඛත්තියස්ස රඤ්ඤො** යනුවෙන් එහි කත්‍රීෂත්ඨී විභක්තියෙන් සිටී. එබැවින් "කත්‍රි ෂෂ්ඨී"යයි කියනු ලැබේ. ප්‍රථම භාගයෙහි 88 වෙනි පිටේ සංලක්‍ෂ්‍යය බලනු. මෙබඳු අන්තැන් ද විමසනු.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තීණිමානි භික්ඛුස්ස යාවජීවං සාරණීයානි භවන්ති. කතමානි තීණි? යස්මිං භික්ඛවෙ පදෙසෙ භික්ඛු කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා කාසායානි වත්ථානි අච්ඡාදෙත්වා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො හොති; ඉදං භික්ඛවෙ පඨමං භික්ඛුස්ස යාවජීවං සාරණීයං හොති. පුන ච පරං භික්ඛවෙ යස්මිං පදෙසෙ භික්ඛු ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති; ඉදං භික්ඛවෙ දුතියං භික්ඛුස්ස යාවජීවං සාරණීයං හොති. පුන ච පරං භික්ඛවෙ යස්මිං පදෙසෙ භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා

සංලක්ෂ්‍යය:-

සඞ්ගාමසීසං අජ්ඣාවසති:-අධි+ආ යන උපසර්ග පූර්ව වූ **වස**- නිවාසෙ යන ධාතුවෙන් වතිමාන **ති** ප්‍රත්‍යය වැ **අජ්ඣාවසති** යනු සිද්ධ යි. එහෙයින් **සඞ්ගාමසීස** ශබ්දයා කෙරෙන් සප්තම්‍යර්ථයෙහි විභක්ති ගැනීම් ... 139 පිටේ සංලක්ෂ්‍යය බලනු.

-පෙ-**එවං+එව ඛො**- එපරිද්දෙන් ම; **භික්ඛුස්ස**- භික්ෂුව විසින්; **ඉමානි තීණි**-මේ තුන්ස්ථානයෝ; **යාවජීවං**-ජීවිතාන්තය දක්වා; **සාරණීයානි භවන්ති**-සිහිකටයුතු වෙත්; -පෙ-; **භික්ඛු**-මහණතෙම; **යස්මිං පදෙසෙ**- යම් පෙදෙසෙක්හි; **කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා**-හිසකේ දැලිරවුළු කපා හැර; **කාසායානි වත්ථානි**-කසාවත්; **අච්ඡාදෙත්වා**- හැඳ පෙරව; **අගාරස්මා**- ගිහිගෙයින් නික්ම; **අනගාරියං**-(අගාරයට හිත නො වන හෙයින් අනගාරිය නම් වූ) පැවිද්දට; **පබ්බජිතො හොති**-පැමිණියේ වේ ද; -පෙ-; **භික්ඛුස්ස**- භික්ෂුව විසින්; **ඉදං පඨමං**- මේ පළමු වන ස්ථානය; **යාවජීවං**- ජීවිතාන්තය දක්වා; **සාරණීයං හොති**- සිහිකටයුතු වේ; -පෙ-; **ඉදං**-මේ ස්කන්ධපඤ්චකය; **දුක්ඛං+ඉති**-දුක්ඛ සත්‍යය යයි; **යථාභූතං**-තත් වූ පරිද්දෙන්; **පජානාති**-දනී ද; **අයං**-මේ ත්‍රිවිධ තෘෂ්ණාතොමෝ; **දුක්ඛසමුදයො+ඉති**-දුක්ඛසමුදය සත්‍යය යයි; -පෙ-; **අයං**- මේ දුක්ඛසමුදය දෙදෙනාගේ අප්‍රවෘත්තිය; **දුක්ඛනිරොධො ඉති**-දුක්ඛනිරොධ සත්‍යය යයි; -පෙ-; **අයං**- මේ ආර්‍ය්‍ය අෂ්ටාංගික මාර්‍ගය; **දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදා+ඉති**-දුක්ඛ නිරොධයට පමුණුවන ප්‍රතිපදාර්‍ය්‍යසත්‍යය යයි; -පෙ-; **භික්ඛු**-මහණතෙම; **ආසවානං ඛයා**- ආශ්‍රවයන්ගේ ක්ෂය කිරීමෙන්; **අනාසවං**-ආශ්‍රව ලෙශයකුදු නැත්තා වූ; **චෙතොවිමුත්තිං**- අර්හත් ඵල සමාධිය ද; **පඤ්ඤාවිමුත්තිං**- අර්හත් ඵල ප්‍රඥාව ද; **දිට්ඨෙව**

සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති; ඉදං භික්ඛවෙ තතියං භික්ඛුස්ස යාවජීවං සාරණීයං හොති. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි භික්ඛුස්ස යාවජීවං සාරණීයානි භවන්තීති.

3 තයොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? නිරාසො ආසංසො විගතාසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො නිරාසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො නීචෙ කුලෙ පච්චාජාතො හොති:-චණ්ඩාලකුලෙ වා නෙසාදකුලෙ වා වෙණකුලෙ වා රථකාරකුලෙ වා පුක්කුසකුලෙ වා දලිද්දෙ අප්පන්නපානභොජනෙ කසිරවුත්තිකෙ යත්ථ කසිරෙන ඝාසච්ඡාදෙ ලබ්භති, සො ච හොති දුබ්බණ්ණො

ධම්මෙ- ඉහාත්මයෙහි ම; **සයං**- තෙමේ; **අභිඤ්ඤා**- විශිෂ්ට ඥානයෙන් දැන; **සච්ඡිකත්වා**- ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට; **උපසම්පජ්ජ**-පැමිණ; **විහරති**- වාසය කෙරේ ද; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා:-අභිඤ්ඤා යනු **අභි** පූර්ව **"ඤා"** අවබොධනෙ යන ධාතුවෙන් ස්ත්‍රී අර්ථයෙහි 'අ' ප්‍රත්‍යය හා 'ආ' ප්‍රත්‍යය වීමෙන් සිද්ධ වූ කිතකපදයෙකි. **අභිඤ්ඤාය සච්ඡිකත්වා** යි කියයුතු තැන වාක්‍ය සුඛොච්චාරණය පිණිස "ය" කාරය ලොප්වී **අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා** යි සිද්ධ වී තිබේ.

3 -පෙ- **ඉමෙ තයො පුග්ගලා**- මේ තුන්පුද්ගල කෙනෙක්; **ලොකස්මිං**- සත්වලොකයෙහි; **සන්තො සංවිජ්ජමානා**- විද්‍යමාන වෙත්; **කතමෙ තයො**- කවර තුන්දෙනෙක් ද යත්? **නිරාසො**- ප්‍රාර්ථනා නැති පුද්ගලයෙක; **ආසංසො**-ප්‍රාර්ථනා ඇති පුද්ගලයෙක; **විගතාසො**-පහ වූ ප්‍රාර්ථනා ඇති පුද්ගලයෙක;(යන තුන්දෙනයි);

-පෙ- **නිරාසො පුග්ගලො**- ප්‍රාර්ථනා නැති පුද්ගලතෙම; **කතමො ච?**-කවරේ ද? -පෙ- **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **එකච්චො පුග්ගලො**- ඇතැම් පුද්ගලයෙක්තෙම; **දලිද්දෙ**- දිළිඳු වූ; **අප්ප + අන්න-පාන-භොජනෙ**- ස්වල්ප වූ ආහාරපාන භොජන ඇති; **කසිරවුත්තිකෙ**- දුක්ඛජීවිකා ඇති; **යත්ථ**- යම්බඳු කුලයෙක්හි; **කසිරෙන**-දුක සේ; **ඝාසච්ඡාදෙ**-කෑම් හැඳීම්; **ලබ්භති**-ලැබේ ද; (එබඳු දරිද්‍ර වූ); **චණ්ඩාලකුලෙ වා**- සැඬොල් කුලයෙක හෝ; **නෙසාදකුලෙ වා**- වැදි කුලයෙක හෝ; **වෙණකුලෙ වා**- කුළුපොතු කුලයෙක හෝ; **රථකාරකුලෙ වා**- සම්කරු කුලයෙක හෝ; **පුක්කුසකුලෙ වා**- බඹුරු කුලයෙක හෝ; **නීචෙ කුලෙ**- මෙබඳු නීචකුලයෙක්හි; **පච්චාජාතො හොති**- උපන්නේ වේ ද;

දුද්දසිකො ඔකොටිමකො බව්හාබාධො කාණො වා කුණී වා ඛඤ්ජො වා පක්ඛහතො වා, න ලාභී අන්නස්ස පානස්ස වත්ථස්ස යානස්ස මාලාගන්ධවිලෙපනස්ස සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යස්ස. සො සුණාති:- ඉත්ථන්නාමො කිර ඛත්තියො ඛත්තියෙහි ඛත්තියාභිසෙකෙන අභිසිත්තොති. තස්ස න එවං හොති:- කුදාස්සු නාම මමම්පි ඛත්තියා ඛත්තියාභිසෙකෙන අභිසිඤ්චිස්සන්තීති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො නිරාසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො ආසංසො? ඉධ භික්ඛවෙ රඤ්ඤො ඛත්තියස්ස මුද්ධාවසිත්තස්ස ජෙට්ඨො පුත්තො හොති ආභිසෙකො අනභිසිත්තො මචලප්පත්තො. සො සුණාති:-

---

සො ච-ඒ දුගී කුලගීන පුද්ගලතෙමේත්; **දුබ්බණ්ණො හොති**- අයහපත් ශරීරවර්ණ ඇතිවේ ද; **දුද්දසිකො**- (වැදූ මවට පවා) අමනාප දකුම් ඇති වේ ද; **ඔකොටිමකො**- කුරු වූ ශරීර ඇති වේ ද; **බහු+ආබාධො**-බොහෝ රෙග ඇති වේ ද; **කාණො වා**- එක් ඇසක් හෝ දෑසම හෝ කණ වේද; **කුණී වා**-එක් අතක් හෝ දෑතම හෝ වක් වේ ද; **ඛඤ්ජො වා**-එක්පයක් හෝ දෙපයම හෝ කොර වේ ද; **පක්ඛහතො වා**-නැසුණා වූ පක්ෂයක් ඇති පිලෙක් හෝ වේ ද; **අන්නස්ස**-ආහාර ද; **පානස්ස**- පානවගී ද; **වත්ථස්ස**- වස්ත්‍ර ද; **යානස්ස**-යාන වාහන ද; **මාලා-ගන්ධ-විලෙපනස්ස**- මල් ගඳවිලවුන් ද; **සෙය්‍යා**- හෝනා හිඳිනා ඇඳ පුටු හා; **ආවසථ**- ලගිනා ගෙය ද; **පදීපෙය්‍යස්ස**- ප්‍රදීප උපකරණ ද; **න ලාභී**-නො ලබන්නේ වේ ද; **සො**- හෙතෙම; **ඉත්ථන්නාමො ඛත්තියො**- මෙනම් ක්ෂත්‍රියතෙම; **ඛත්තියෙහි**- සෙසු ක්ෂත්‍රිය රජුන් විසින්; **ඛත්තියාභිසෙකෙන**-රාජ්‍යාභිෂෙකයෙන්; **අභිසිත්තො කිර ඉති**- අභිෂෙක කරන ලද්දේ යයි; **සුණාති**-අසයි; **තස්ස**- ඔහට; **එවං න හොති**-මෙබඳු ප්‍රාර්ථනාවෙක් නො වේ; (කොබඳු ප්‍රාර්ථනාවෙක් ද යත්) **කුදාස්සු නාම**- කවර කලෙක නම්; **මමං+අපි**- මා ද; **ඛත්තියා**- ක්ෂත්‍රියයෝ; **ඛත්තියාභිසෙකෙන**- රාජාභිෂෙකයෙන්; **අභිසිඤ්චිස්සන්ති + ඉති**-අභිෂෙක කරන්නාහු ද යන ප්‍රාර්ථනාවයි; -පෙ-; **අයං පුග්ගලො**- මේ පුද්ගලතෙම; **නිරාසො**- ප්‍රාර්ථනා නැති පුද්ගලයා යයි; **වුච්චති**- කියනු ලැබේ; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

න ලාභී අන්නස්ස- අන්නස්ස යනු කර්මාර්ථයෙහි ෂෂ්ඨී විභක්ති යි. **ලාභී** යන කෘදන්ත ශබ්ද යොගය ඇති හෙයිනි. **පානස්ස, වත්ථස්ස**- යනාදිය ද මෙසේ යි. 71 වෙනි පිටුවේ සංලක්ෂ්‍යය බලනු.

ඉත්ථන්නාමො කිර ඛත්තියො ඛත්තියෙහි ඛත්තියාභිසෙකෙන අභිසිත්තොති. තස්ස එවං හොති:-කුදස්සු නාම මමම්පි ඛත්තියා ඛත්තියාභිසෙකෙන අභිසිඤ්චිස්සන්තීති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො ආසංසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො විගතාසො? ඉධ භික්ඛවෙ රාජා හොති ඛත්තියො මුද්ධාවසිත්තො, සො සුණාති:-ඉත්ථන්නාමො කිර ඛත්තියො ඛත්තියෙහි ඛත්තියාභිසෙකෙන අභිසිත්තොති. තස්ස න එවං හොති:- කුදස්සු නාම මමම්පි ඛත්තියා ඛත්තියාභිසෙකෙන අභිසිඤ්චිස්සන්තීති. තං කිස්ස හෙතු? යා හිස්ස භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනභිසිත්තස්ස අභිසෙකාසා සාස්ස පටිප්පස්සද්ධා. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො විගතාසො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

ආසංසො පුග්ගලො-ප්‍රාර්ථනා ඇති පුද්ගලතෙම; **කතමො ච**-කවරේ ද?-පෙ-; **ඉධ**-මේ ලොකයෙහි; **මුද්ධාවසිත්තස්ස**-මුදුනෙහි සාරන ලද අභිෂෙක ඇති; **ඛත්තියස්ස රඤ්ඤො**-ක්‍ෂත්‍රිය රජක්හුගේ; **ආභිසෙකො**- අභිෂෙකයට සුදුසු වූ; **අනභිසිත්තො**- අභිෂෙක නො කරන ලද්දා වූ; **අචලප්පත්තො**- නිශ්චල භාවයට පැමිණියා වූ (හෙවත් සුදුසු වයසින් හා රාජ්‍යානුශාසනයෙහි දක්‍ෂතායෙන් යුක්ත වූ); **ජෙට්ඨො පුත්තො හොති**- දෙටුපුත් කුමරුවෙක් වේ ද; **සො**- ඒ රාජකුමාරතෙම; **ඉත්ථන්නාමො ඛත්තියො**- මෙනම් ක්‍ෂත්‍රියතෙම; **ඛත්තියෙහි**-සෙසු ක්‍ෂත්‍රිය රජුන් විසින්; **ඛත්තියාභිසෙකෙන**- රාජාභිසෙකයෙන්; **අභිසිත්තො කිර ඉති**- අභිෂෙක කරන ලද්දේ යයි; **සුණාති**- අසයි; **තස්ස**- ඔහට; **එවං හොති**- මෙබඳු ප්‍රාර්ථනාවක් වේ; (කෙබඳු ප්‍රාර්ථනාවක් ද යත්); **කුදස්සු නාම**-කවර කලෙක නම්; **මමං+අපි**-මා ද; -පෙ-.

විගතාසො පුග්ගලො-පහ වූ ආශා ඇති පුද්ගලතෙම; **කතමො ච**-කවරේ ද?-පෙ-; **ඉධ**-මේ ලොකයෙහි; **මුද්ධාවසිත්තො**-මුදුනෙහි සාරන ලද අභිෂෙක ඇති; **ඛත්තියො රාජා හොති**-ක්‍ෂත්‍රියරජෙක් වේද;-පෙ-;**තං කිස්ස හෙතු?**-ඊට හේතු කවරේ ද? -පෙ-; **පුබ්බෙ**-පෙර; **අනභිසිත්තස්ස**-අභිෂෙක නො කරන ලද්දා වූ; **අස්ස**-ඒ රජහට; **යා අභිසෙක+ආසා**-යම් අභිෂෙක ප්‍රාර්ථනාවක් වී ද; **සා**-ඕතොමෝ; **හි**-යම්හෙයකින්; **පටිප්පස්සද්ධා**-සංසිඳුණී ද (එහෙයිනි); -පෙ-; **අයං පුග්ගලො**- මේ පුද්ගලතෙම; **විගතාසො**-පහ වූ ආශා ඇති පුද්ගලතෙමේ යයි; **වුච්චති**-කියනු ලැබේ; -පෙ-.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා භික්ඛුසු. කතමෙ තයො? නිරාසො, ආසංසො, විගතාසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො නිරාසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො දුස්සීලො හොති පාපධම්මො අසුචිසංකස්සරසමාචාරො පටිච්ඡන්නකම්මන්තො අස්සමණො සමණපටිඤ්ඤො අබ්‍රහ්මචාරී බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤො අන්තොපූති අවස්සුතො කසම්බුජාතො. සො සුණාති:-ඉත්ථන්නාමො කිර භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරතීති. තස්ස න එවං හොති:-කුදස්සු නාම අහම්පි ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සාමීති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො නිරාසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො ආසංසො? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා හොති කල්‍යාණධම්මො. සො සුණාති:-ඉත්ථන්නාමො කිර භික්ඛු ආසවානං ඛයා -පෙ- උපසම්පජ්ජ විහරතීති. තස්ස එවං හොති:-කුදස්සු නාම අහම්පි ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතො

එවං + එව ඛො-එපරිද්දෙන් ම; **භික්ඛුසු**-භික්ෂූන් කෙරෙහි; **තයො පුග්ගලා**-තුන් පුද්ගල කෙනෙක්; **සන්තො සංවිජ්ජමානා**-විද්‍යමාන වෙත්;· -පෙ-.

ඉධ- මේ ශාසනයෙහි; **එකච්චො පුග්ගලො**- ඇතම් පුද්ගල යෙක් තෙම; **පාපධම්මො**-ලාමක සවභාව ඇති; අසුචි-අපවිත්‍ර කාය කර්මාදියෙන් යුක්ත වූ; **සංකස්සරසමාචාරො**-සැකයෙන් සිහිකට යුතු පැවතුම් ඇති; **පටිච්ඡන්නකම්මන්තො**-සැඟවියයුතු පව්කම් ඇති; **අස්සමණො**-ශ්‍රමණයෙක් නො වූ යේ ම; **සමණපටිඤ්ඤො**-ශ්‍රමණයෙමි යි ප්‍රතිඥ ඇත්තා වූ; **අබ්‍රහ්මචාරි**-බ්‍රහ්මචාරි නො වූයේ ම; **බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤො**- බ්‍රහ්මචාරියෙමි යන ප්‍රතිඥ ඇත්තා වූ; **අන්තොපූති**-(ඇතුළත පව්කම් ඇති හෙයින්) ඇතුළත අසාර වූ; **අවස්සුතො**-රාගාදි කෙලශයෙන් තෙත්වූ; **කසම්බුජාතො**-හටගත් රාගාදි කසළ ඇත්තා වූ; **දුස්සීලො හොති**- දුශ්ශීලයෙක් වේ ද; **සො**-ඒ දුශ්ශීල මහණ තෙම; **ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු**-මෙනම් මහණ තෙම;**ආසවානං ඛයා**-අශ්‍රවයන් ක්‍ෂයකිරීමෙන්; **අනාසවං**-ආශ්‍රව ලෙශයකුදු නැත්තා වූ; **චෙතොවිමුත්තිං**- අර්හත්ඵල සමාධිය ද; **පඤ්ඤාවිමුත්තිං**-අර්හත්ඵල ප්‍රඥව ද; **දිට්ඨ+එව ධම්මෙ**-ඉහාත්ම භාවයෙහි ම; **සයං**- තෙමේ; **අභිඤ්ඤා**- විශිෂ්ට ඥනයෙන් දැන; **සච්ඡිකත්වා**- ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට; **උපසම්පජ්ජ**- පැමිණ; විහරති කිර

විමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සාමීති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො ආසංසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො විගතාසො.? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරහං හොති ඛීණාසවො. සො සුණාති:-ඉත්ථන්නාමො කිර භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරතීති. තස්ස න එවං හොති:- කුදාස්සු නාම අහම්පි ආසවානං ඛයා-පෙ-සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සාමීති. තං කිස්ස හෙතු? යා හිස්ස භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අවිමුත්තස්ස විමුත්තාසා සාස්ස පටිප්පස්සද්ධා. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො විගතාසො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා භික්ඛූසූති

ඉති-වාසය කෙරේ යයි; **සුණාති**- අසයි; **තස්ස**- ඒ මහණහට; **එවං න හොති**- මෙබඳු සිතෙක් නො වේ; (කෙබඳු සිතෙක් ද යත්?); **කුදාස්සු නාම**-කවර කලෙක නම්; **අහං+අපි**-මම ද;-පෙ-; **විහරිස්සාමි + ඉති**- වාසය කෙරෙම් ද යන සිත යි; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

සඞ්කස්සරසමාචාරො:- සඞ්කාභිසරිතබ්බො සමාචාරො යස්ස- යනු විග්‍රහ යි. කිසිවකු කිසියම් නො සරුප් ක්‍රියාවක් කරන ලදැයි අසා හෝ දැක හෝ "මේ නම් අසවලා විසින් කළා වනැ"යි ලෝකයා සැක කරති. එසේ සැකකිරීමට හේතුව ඔහුගේ එබඳු පැවතුම් ඇති බැවිනි මෙබඳු පැවතුම් ඇත්තේ **සංකස්සරසමාචාර** නමි. අන්‍යයන් කිහිපදෙනකු එක් ව කථා කරනවා දැක "මොවුහු මා ගැන ම කථාකෙරෙති"යි-සැක ඇතිකරන්නේ ද **සඞ්කස්සරසමාචාර** නම් වේ.

ඉධ-මේ ශාසනයෙහි; **භික්ඛු**- මහණතෙම; **සීලවා හොති**- සිල්වත් වේ ද; **කල්‍යාණධම්මො**-යහපත් සවභාව ඇත්තේ වේ ද; -පෙ-.

ඉධ-මේ ශාසනයෙහි; **භික්ඛු**- මහණතෙම; **ඛීණාසවො**-ක්ෂය කරන ලද ආශ්‍රව ඇති; **අරහං හොති**-අර්හත් පුද්ගලයෙක් වේ ද; **සො**-ඒ රහත්තෙම; -පෙ-; **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **පුබ්බෙ**-පෙර; **අවිමුත්තස්ස**-කෙලෙසුන් කෙරෙන් නො මිදුණා වූ; **අස්ස**-ඔහට; **යා විමුත්ති+ආසා**-අර්හත්ඵල විමුක්තිය පිළිබඳ යම් ආශාවක් වී ද; **අස්ස**- ඔහට; **සා**- ඒ ආශාතොමෝ; **හි**- යම්හෙයකින්; **පටිප්පස්සද්ධා**-සංසිඳුණී ද; (එහෙයිනි); -පෙ-.

4. යොපි සො භික්ඛවෙ රාජා චක්කවත්ති ධම්මිකො ධම්මරාජා, සොපි න අරාජකං චක්කං වත්තෙතීති. එවං වුත්තෙ අඤ්ඤතරො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචː– කො පන භන්තෙ රඤ්ඤො චක්කවත්තිස්ස ධම්මිකස්ස ධම්මරඤ්ඤො රාජාති? ධම්මො භික්ඛූති භගවා අවොච.

ඉධ භික්ඛු රාජා චක්කවත්ති ධම්මිකො ධම්මරාජා ධම්මං යෙව නිස්සාය ධම්මං සක්කරොන්තො ධම්මං ගරුකරොන්තො ධම්මං අපචායමානො ධම්මද්ධජො ධම්මකෙතු ධම්මාධිපතෙය්‍යො ධම්මිකං රක්ඛාවරණගුත්තිං සංවිදහති අන්තොජනස්මිං. පුන ච පරං භික්ඛු රාජා චක්කවත්ති ධම්මිකො ධම්මරාජා ධම්මං යෙව නිස්සාය ධම්මං සක්කරොන්තො ධම්මං ගරුකරොන්තො ධම්මං අපචායමානො ධම්මද්ධජො ධම්මකෙතු ධම්මාධිපතෙය්‍යො ධම්මිකං රක්ඛාවරණගුත්තිං සංවිදහති ඛත්තියෙසු, අනුයුත්තෙසු, බලකායස්මිං, බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙසු, නෙගමජානපදෙසු, සමණබ්‍රාහ්මණෙසු, මිගපක්ඛීසු සචෙ සො භික්ඛු රාජා චක්කවත්ති ධම්මිකො ධම්මරාජා ධම්මංයෙව නිස්සාය ධම්මං සක්කරොන්තො ධම්මං ගරුකරොන්තො ධම්මං අපචායමානො ධම්මද්ධජො ධම්මකෙතු ධම්මාධිපතෙය්‍යො ධම්මිකං රක්ඛාවරණ

---

4. -පෙ- **ධම්මිකො**– දැහැමි වූ; **ධම්මරාජා**- දස සක්විතිවත් දහමින් රජ වූ; **සො+අපි සො චක්කවත්ති රාජා**–යම් ඒ සක්විති රජෙක් ඇද් ද; **සො+අපි**–හෙතෙමේ ද; **අරාජකං**–අතික් නිඃශ්‍රය රජකු නැති; **චක්කං**–ආඥාචක්‍රය; **න වත්තෙති + ඉති**– නො පවත් වන්නේ යයි (වදාළසේක);

එවං වුත්තෙ– මෙසේ වදාළ කල්හි; **අඤ්ඤතරො භික්ඛු**- අනුසඤ්ඤ කුශල වූ එක්තරා මහණෙක් තෙම; **භගවන්තං**–භාග්‍යවතුන් වහන්සේට; **එතං** මේ කාරණය; **අවොච**– සැලකෙළේ ය; **භන්තෙ**– වහන්ස; **ධම්මිකස්ස**– දැහැමි වූ; **ධම්මරඤ්ඤො**–දස සක්විතිවත් සංඛ්‍යාත ධර්මයෙන් ම රජ වූ; **චක්කවත්තිස්ස රඤ්ඤො**- සක්විතිරජහට; **රාජා**– අතික් නිඃශ්‍රය රජෙක් වූයේ; **කො පන + ඉති**– කවරෙක් දැයි විචාළේ ය; **භික්ඛු**– මහණ; **ධම්මො + ඉති**– දසකුශල ධර්මය යි; **භගවා**–භාග්‍යවත්තෙම; **අවොච**–වදාළසේක.

භික්ඛු– මහණ; **ඉධ**– මේ ලෝකයෙහි; **ධම්මිකො**–දැහැමි වූ; –පෙ–; **ධම්මං + එව නිස්සාය**– දසකුශල කර්මපථ ධර්මය ම ඇසුරුකොට; **ධම්මං**– ධර්මයට; **සක්කරොන්තො**– සත්කාර කරන්නේ; **ධම්මං**– ධර්මයට; **ගරුකරොන්තො**–ගරුකරන්නේ;

ගුත්තිං සංවිදහිත්වා අන්තොජනස්මිං, ධම්මිකං රක්ඛාවරණගුත්තිං සංවිදහිත්වා ඛත්තියෙසු, අනුයුත්තෙසු, බලකායස්මිං, බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙසු, නෙගමජානපදෙසු, සමණබ්‍රාහ්මණෙසු, මිගපක්ඛීසු ධම්මෙනෙව චක්කං වත්තෙති. තං හොති චක්කං අප්පතිවත්තියං කෙනචි මනුස්සභූතෙන පච්චත්ථිකෙන පාණිනා.

එවමෙව ඛො භික්ඛු තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො ධම්මිකො ධම්මරජා ධම්මංයෙව නිස්සාය ධම්මං සක්කරොන්තො ධම්මං ගරුකරොන්තො ධම්මං අපචායමානො ධම්මද්ධජො ධම්මකෙතු ධම්මාධිපතෙය්‍යො ධම්මිකං රක්ඛාවරණගුත්තිං සංවිදහති කායකම්මස්මිං:- එවරූපං කායකම්මං සෙවිතබ්බං, එවරූපං කායකම්මං න සෙවිතබ්බන්ති. පුන ච පරං භික්ඛු තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො ධම්මිකො ධම්මරාජා ධම්මංයෙව නිස්සාය ධම්මං සක්කරොන්තො ධම්මං ගරුකරොන්තො

ධම්මං- ධර්මයට; **අපචායමානො**- පුදන්නේ; **ධම්මද්ධජො**- ධර්මය ධ්වජය කොට ඇත්තේ; **ධම්මකෙතු**- ධර්මය කේතු කොට ඇත්තේ; **ධම්මාධිපතෙය්‍යො**- ධර්මය අධිපති කොට ඇත්තේ; **අන්තොජනස්මිං**- පරිවාරජනයා කෙරෙහි; **ධම්මිකං**- දැහැමි වූ; **රක්ඛාවරණගුත්තිං**- ආරක්‍ෂාවරණ ගෝපනය; **සංවිදහති**- සංවිධාන කෙරෙයි; **භික්ඛු**- මහණ; **පුන ච පරං**- නැවත ද, **ධම්මිකො**-දැහැමි වූ; -පෙ-; **අනුයුත්තෙසු**- (තමාට) අනුකූල ව යෙදුණා වූ; **ඛත්තියෙසු**- ක්‍ෂත්‍රියයන් කෙරෙහි ද; **බලකායස්මිං**- සේනාසමූහයා කෙරෙහි ද; **බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙසු**-බමුණන් හා ගොවීන් කෙරෙහි ද; **නෙගමජානපදෙසු**- නියම්ගම් දනව්වැස්සන් කෙරෙහි ද; **සමණබ්‍රාහ්මණෙසු**-මහණ බමුණන් කෙරෙහි ද; **මිගපක්ඛීසු**- මෘග පක්‍ෂීන් කෙරෙහි ද; **ධම්මිකං**- දැහැමි වූ; **රක්ඛාවරණගුත්තිං**- ආරක්‍ෂාවරණ ගෝපනය; **සංවිදහති**- සංවිධාන කෙරෙයි, **භික්ඛු**- මහණ; **ධම්මිකො**- දැහැමි වූ; -පෙ-; **සො ඛො සො චක්කවත්තිරාජා**-ඒ මේ සක්විති රජතෙම; -පෙ- **අන්තොජනස්මිං**- පුත්‍රදාරා සඞ්ඛ්‍යාත ඇතුළු ජනයා කෙරෙහි; **ධම්මිකං**-දැහැමි වූ; **රක්ඛාවරණගුත්තිං**- ආරක්‍ෂාවරණ ගෝපනය; **සංවිදහිත්වා**- සංවිධාන කොට; -පෙ-; **මිගපක්ඛීසු**- මෘග පක්‍ෂීන් කෙරෙහි ද; **ධම්මිකං**- දැහැමි වූ; **රක්ඛාවරණගුත්තිං**- ආරක්‍ෂාවරණ ගෝපනය; **සංවිදහිත්වා**-සංවිධාන කොට; **ධම්මෙන+එව**- දසකුශලකර්මපථ සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මයෙන් ම; **චක්කං**- ආඥාචක්‍රය; **පවත්තෙති**-පවත්වන්නේ ය; -**තං චක්කං**-ඒ ආඥාචක්‍රය; **මනුස්සභූතෙන**-මනුෂ්‍ය වූ; **පච්චත්ථිකෙන**-පසමිතුරු වූ; **කෙනචි**

ධම්මං අපචායමානො ධම්මද්ධජො ධම්මකෙතු ධම්මාධිපතෙය්‍යො ධම්මිකං රක්ඛාවරණගුත්තිං සංවිදහති වචීකම්මස්මිං:- එවරූපං වචීකම්මං සෙවිතබ්බං, එවරූපං වචීකම්මං න සෙවිතබ්බන්ති. -පෙ-. මනොකම්මස්මිං:- එවරූපං මනොකම්මං සෙවිතබ්බං, එවරූපං මනොකම්මං න සෙවිතබ්බන්ති.

පාණිනා-කිසියම් සත්වයකු විසිනුදු; **අ+පතිවත්තියං හොති**-ප්‍රතිවිරුද්ධ ව පැවැත්විය නො හැකි වේ.

සංලක්ෂ්‍යය:—

1. ධම්මිකො-ධම්මො අස්ස අත්ථීති "ධම්මිකො"යි යු හෙයින් ධම්මිකො යනු "ධම්ම" ශබ්දයා කෙරෙන් පර ව අස්ත්‍යර්ථයෙහි "ඉක" ප්‍රත්‍යය වීමෙන් සිද්ධ වූ තද්ධිත පදයෙකි. හෙ ද වාච්‍ය ලිඞ්ග වන බැවින් "ධම්මිකො රාජා, ධම්මිකා ගුත්ති, ධම්මිකං පාලනං"යනාදි විසින් ලිඞ්ගත්‍රයයෙහි ම යෙදේ.

2. ධම්මරාජා-දස සක්විතිවත් පිරිමෙන් රජවූයේ නු යි 'ධම්මරාජ' නම්. චක්‍රවර්තිරාජ්‍යය ප්‍රාර්ථනා කරන රජකු විසින් දස සක්විතිවත්දම් පිරිය යුත්තේ ය. 1. දශකුශලකර්මපථ ධර්මසමාදන් වූ පරිවාර ජනයනට 2. අභිෂික්ත ක්ෂත්‍රියයනට. 3. අනභිෂික්ත ක්ෂත්‍රියයනට. 4. බලකායයට. 5. බමුණන්ට හා ගොවීන්ට. 6. නියම්ගම්වාසීන්ට හා ජනපදවාසීන්ට. 7. ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට. 8. මෘගයන්ට හා පක්ෂීන්ට රක්ෂාවරණගුප්ති සංවිධාන කිරීම ය. 9. අධර්මයෙන් කරන සියලු දෙය වැළැක්වීම ය. 10. ධනනැත්තන්ගට ධනය දීමය, යන මොනු දස සක්විතිවත් නම් වෙයි. මෙකී දසසක්විතිදම් පුරන ක්ෂත්‍රියතෙමේ මුළු පෘථිවියට අධිපති සක්විති රජෙක් වන්නේ ය.

3. රක්ඛාවරණගුත්තිං- රක්ඛා ච ආවරණං ච ගුත්ති ච **රක්ඛාවරණගුත්ති**-ද්වන්ද්ව (චාර්ථ)සමාස යි. අන්‍යයන් කෙරෙහි මෛත්‍රී කරුණාදිය ඇතිකර ගැනීම **රක්ඛා** නම්. නිවාසන පාරුපනාදි දීමය **ආවරණ** නම්. සොරසතුරු ආදි උපද්‍රවයෙන් වැළකීම "ගුත්ති" නම්.

භික්ඛු-මහණ; **එවං+එව ඛො**-එපරිද්දෙන් ම; **අරහං**-අර්හත් වූ; **සම්මාසම්බුද්ධො**-සම්‍යක්සම්බුද්ධ වූ; **ධම්මිකො**-(නවලොවුතුරු දහම් වශයෙන්)දැහැමි වූ; **ධම්මරාජා**-නවලොවුතුරා දහමින් ජනරඤ්ජනය කරන්නා වූ; **තථාගතො**-තථාගතතෙම; **ධම්මං+එව නිස්සාය**-නවලොවුතුරා ධර්මය ම ඇසුරුකොට; -පෙ-; **එවරූපං**-මෙබඳු වූ; **කායකම්මං**-(ත්‍රිවිධ කායදුශ්චරිත සංඛ්‍යාත)කායකර්මය; **න සෙවිතබ්බං**- සේවනය නො කටයුතු ය; **එවරූපං**-මෙබඳු වූ; **කායකම්මං**- (ත්‍රිවිධ කායසුචරිත සංඛ්‍යාත) කායකර්මය; **සෙවිතබ්බං+ඉති**-සේවනය කටයුතු යයි; **කායකම්මස්මිං**-කායකර්මයෙහි; **ධම්මිකං**-දැහැමි වූ; **රක්ඛාවරණගුත්තිං**-ආරක්ෂාවරණ ගොපනය; **සංවිදහති**- සංවිධාන කෙරෙයි; -පෙ-; **එවරූපං**- මෙබඳු වූ;

ස ඛො සො භික්ඛු තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො ධම්මිකො ධම්මරාජා ධම්මං යෙව නිස්සාය ධම්මං සක්කරොන්තො ධම්මං ගරුකරොන්තො ධම්මං අපචායමානො ධම්මද්ධජො ධම්මකෙතු ධම්මාධිපතෙය්‍යො ධම්මිකං රක්ඛාවරණගුත්තිං සංවිදහිත්වා කායකම්මස්මිං, ධම්මිකං රක්ඛාවරණගුත්තිං සංවිදහිත්වා වචීකම්මස්මිං, ධම්මිකං රක්ඛාවරණගුත්තිං සංවිදහිත්වා මනොකම්මස්මිං ධම්මෙනෙව අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තෙති; තං හොති චක්කං අප්පතිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුනා වා කෙනචි වා ලොකස්මින්ති —

5. එකං සමයං භගවා බාරාණසියං විහරති ඉසිපතනෙ මිගදායෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමන්තෙසි: භික්ඛවොති. භදන්තෙති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:-

---

වචීකම්මං-(චතුර්විධ වාක්දුශ්චරිත සඞ්ඛ්‍යාත) වාක්කර්මය; **න සෙවිතබ්බං**- සේවනය නො කටයුතු ය; **එවරූපං**- මෙබඳු වූ; **වචීකම්මං**-(චතුර්විධ වාක්සුචරිත සඞ්ඛ්‍යාත) වාක්කර්මය; **සෙවිතබ්බං + ඉති**- සේවනය කටයුතු යයි; **වචීකම්මස්මිං**- වාක්කර්මයෙහි; **ධම්මිකං**- දැහැමි වූ; -පෙ-; **එවරූපං**- මෙබඳු වූ; **මනොකම්මං**- (ත්‍රිවිධ මනොදුශ්චරිත සඞ්ඛ්‍යාත) මනඃකර්මය; **න සෙවිතබ්බං**-සේවනය නො කටයුතු ය; -පෙ-; **මනොකම්මං**-(ත්‍රිවිධ මනොසුචරිත සඞ්ඛ්‍යාත) මනඃකර්මය; **සෙවිතබ්බං+ඉති**- සේවනය කටයුතු යයි; **මනොකම්මස්මිං**- මනඃකර්මයෙහි -පෙ- **සංවිදහිත්වා**- සංවිධානකොට; **ධම්මෙන+එව**- නවලොවුතුරා දහමින් ම; **අනුත්තරං**- නිරුත්තර වූ; **ධම්මචක්කං**- ධර්මචක්‍රය; **පවත්තෙති**- පවත්වනසේක; **තං චක්කං**- ඒ ධර්මචක්‍රය; **සමණෙන වා**-ශ්‍රමණයකු විසින් හෝ; **බ්‍රාහ්මණෙන වා**-බ්‍රාහ්මණයකු විසින් හෝ; **දෙවෙන වා**-දෙවියකු විසින් හෝ; **මාරෙන වා**-මාරයකු විසින් හෝ; **බ්‍රහ්මුනා වා**- බ්‍රහ්මයකු විසින් හෝ; **ලොකස්මිං**- ලොකයෙහි; **කෙනචි වා**- කිසිවකු විසින් හෝ; **අප්පතිවත්තියං හොති**-ප්‍රතිපක්ෂ ව පැවැත්විය නො හැකි වේ.

5. **එකං සමයං**- එක්සමයෙක්හි; **භගවා**- භාග්‍යවත්තෙම: **බාරාණසියං**- බරණැස්නුවර සමීපයෙහි; **මිගදායෙ**- (මෘගයන්ට අභයදානය දුන් හෙයින්) මිගදාය නම් වූ; **ඉසිපතනෙ**-ඉසිපතනාරාමයෙහි; **විහරති**-වැඩවසනසේක; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය: -

එකං සමයං-ප්‍රථම කාණ්ඩයෙහි 2 වෙනි පිටේ සංලක්ෂ්‍යය බලනු.

භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ රාජා අහොසි පචෙතනො නාම. අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා පචෙතනො රථකාරං ආමන්තෙසි:- ඉතො මෙ සම්ම රථකාර ඡන්නං මාසානං අච්චයෙන සංගාමො භවිස්සති, සක්කසි මෙ සම්ම රථකාර නවං චක්කයුගං කාතුන්ති? සක්කොමි දෙවාති ඛො භික්ඛවෙ රථකාරො රඤ්ඤො පචෙතනස්ස පච්චස්සොසි. අථ ඛො භික්ඛවෙ රථකාරො ඡහි මාසෙහි ඡාරත්තූනෙහි එකං චක්කං නිට්ඨාපෙසි.

අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා පචෙතනො රථකාරං ආමන්තෙසි:- ඉතො මෙ සම්ම රථකාර ඡන්නං දිවසානං අච්චයෙන සංගාමො භවිස්සති, නිට්ඨිතං තෙ නවං චක්ක යුගන්ති? ඉමෙහි ඛො දෙව ඡහි මාසෙහි ඡාරත්තූනෙහි එකං චක්කං නිට්ඨිතන්ති. සක්කසි පන මෙ සම්ම රථකාර ඉමෙහි ඡහි දිවසෙහි දුතියං චක්කං නිට්ඨා

භික්ඛවෙ- මහණෙනි; **භූතපුබ්බං**- පෙර වූ දෙයක් කියමි; **පචෙතනො නාම**-ප්‍රචෙතන නම් වූ; **රාජා අහොසි**-රජෙක් වූයේ ය; -පෙ-; **අථ ඛො**-ඉක්බිත්තෙන්; **පචෙතනො රාජා**-ප්‍රචෙතන රජතෙම; **රථකාරං**-රියවඩුවා; **ආමන්තෙසි**-කැඳවූයේ ය; **සම්ම රථකාර**- යහළු රියවඩුව; **ඉතො**- මෙයින්; **ඡන්නං මාසානං අච්චයෙන**- සමසක්හුගේ ඇවෑමෙන්; **මෙ**- මට; **සංගාමො භවිස්සති**-යුද්ධයෙක් වන්නේ ය; **සම්ම රථකාර**- යහළු රියවඩුව; **මෙ**- මට; **නවං චක්කයුගං**- අලුත් චක්‍ර යුග්මයක්; **කාතුං**- කරන්ට; **සක්කසි + ඉති**- හැක්කෙහි දැයි (විචාළේ ය); -පෙ-; **රථකාරො**-රියවඩුතෙම; **දෙව**-දෙවයන්වහන්ස; **සක්කොමි+ඉති ඛො**-හැක්කෙමි යි කියා; **පචෙතනස්ස රඤ්ඤො**-ප්‍රචෙතන රජහට; **පති + අස්සොසි**- පිළිවදන් දුන්නේ ය; -පෙ-; **රථකාරො**-රියවඩුතෙම; **ඡාරත්ති + ඌනෙහි**-සරැයක් අඩු වූ; **ඡහි මාසෙහි**-සමසකින්: **එකං චක්කං**-එක්චක්‍රයක්; **නිට්ඨාපෙසි**- නිමවූයේ ය;

සංලක්ෂණ:—

භූතපුබ්බං-පුබ්බෙ භූතං- පෙර වූ, යන අර්ථයෙහි "පුබ්බ" ශබ්දය හා "භූත" ශබ්දය තත්පුරුෂ සමාස ව "පුබ්බභූත" යයි කිය යුතු තන්හි පද විපර්‍යාසයෙන් "භූතපුබ්බ" කියා වේ. "රාජදන්ත" ශබ්දය මෙනි.

-පෙ-**සම්ම රථකාර**-යහළු රියවඩුව; **ඉතො**-මෙයින්; **ඡන්නං දිවසානං අච්චයෙන**- සදවසක්හුගේ ඇවෑමෙන්; **මෙ**- මට; **සංගාමො භවිස්සති**-යුද්ධයෙක් වන්නේ ය; **තෙ**- තා විසින්; **නවං චක්කයුගං**-අලුත් චක්‍ර යුග්මයතෙම; **නිට්ඨිතං + ඉති**- නිම වන ලද්දැයි (විචාළේ ය).

පෙතුන්ති? සක්කොමි දෙවාති ඛො භික්ඛවෙ රථකාරො රඤ්ඤො පචෙතනස්ස පච්චස්සොසි.

අථ ඛො භික්ඛවෙ රථකාරො ඡහි දිවසෙහි දුතියං චක්කං නිට්ඨාපෙත්වා නවං චක්කයුගං ආදාය යෙන රාජා පචෙතනො තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා රාජානං පචෙතනං එතදවොච:— ඉදන්තෙ දෙව නවං චක්කයුගං නිට්ඨිතන්ති. යඤ්ච තෙ ඉදං සම්ම රථකාර චක්කං ඡහි මාසෙහි නිට්ඨිතං ඡාරත්තූනෙහි යඤ්ච තෙ ඉදං චක්කං ඡහි දිවසෙහි නිට්ඨිතං ඉමෙසං කිං නානාකරණං? නෙසං[1] කිඤ්චි නානාකරණං පස්සාමීති. අත්ථෙසං දෙව නානාකරණං, පස්සතු දෙවො නානාකරණන්ති.

දෙව–දෙවයන් වහන්ස; **ඡාරත්ති + ඌනෙහි**– සරයක් අඩු වූ; **ඉමෙහි ඛො ඡහි මාසෙහි**– මේ සමසින්; **එකං චක්කං**– එක් චක්‍රයක්; **නිට්ඨිතං + ඉති**– නිමවන ලදැයි සැලකෙළේ ය. **සම්ම රථකාර**– යහළු රියවඩුව; **ඉමෙහි ඡහි දිවසෙහි**– මේ සදවසින්; **මෙ**–මාගේ; **දුතියං චක්කං**-දෙවෙනි චක්‍රය; **නිට්ඨාපෙතුං**– නිම වන්ට; **සක්ඛිසි පන ඉති**– හැක්කෙහි දැයි විචාළේ ය; -පෙ-; **රථකාරො**-රියවඩුතෙම; **දෙව** - දෙවයන් වහන්ස; **සක්කොමි + ඉති ඛො**–හැක්කෙමි යි කියා; **පචෙතනස්ස රඤ්ඤො**– ප්‍රචෙතන රජහට; **පති + අස්සොසි**–පිළිවදන් දුන්නේ ය.

-පෙ-; **රථකාරො**- රියවඩුතෙම; **ඡහි දිවසෙහි**- සදවසින්; **දුතියං චක්කං**- දෙවෙනි චක්‍රය; **නිට්ඨාපෙත්වා**- නිමවා; **නවං චක්කයුගං**- අලුත් චක්‍රයුග්මය; **ආදාය**- ගෙන; **පචෙතනො රාජා**–ප්‍රචෙතන රජතෙම; **යෙන**–යම් තැනෙක්හි ද;-පෙ-;**දෙව**-දෙවයන් වහන්ස; **තෙ**–ඔබවහන්සේගේ; **ඉදං නවං චක්කයුගං**–මේ අලුත් චක්‍රයුග්මය; **නිට්ඨිතං + ඉති**–නිමවන ලද්දේ යයි සැල කෙළේ ය; **සම්ම රථකාර**–යහළු රියවඩුව; **තෙ**–තා විසින්, **යං + ච ඉදං චක්කං**–යම් මේ චක්‍රයක්; **ඡාරත්ති + ඌනෙහි**-සරයක් අඩු වූ; **ඡහි මාසෙහි**–සමසකින්; **නිට්ඨිතං**–නිමවන ලද්දේ ද; **තෙ**–තා විසින්;**යං+ච ඉදං චක්කං**–යම් මේ චක්‍රයක්; **ඡහි දිවසෙහි**–සදවස කින්; **නිට්ඨිතං**– නිමවන ලද්දේ ද; **ඉමෙසං**–මේ චක්‍රයන් දෙදෙනාගේ; **නානාකරණං**–නානාභාවය හෙවත් වෙනස; **කිං**– කවරේ ද? **එසං**–මොවුන්ගේ; **කිඤ්චි නානාකරණං**– කිසි වෙනසක්; **න පස්සාමි+ඉති**– නො දකිමැයි කීයේ ය; **දෙව**– දෙවයන් වහන්ස;

---

1 නාහං—සීහළ.

අථ ඛො භික්ඛවෙ රථකාරො යං තං චක්කං ඡහි දිවසෙහි නිට්ඨිතං තං පවත්තෙසි. තං පවත්තිතං සමානං යාවතිකා අභිසඞ්ඛාරස්ස ගති තාවතිකං ගන්ත්වා චිඞ්ගුලායිත්වා භූමියං පපති. යං පන තං චක්කං ඡහි මාසෙහි නිට්ඨිතං ඡාරත්තූනෙහි තං පවත්තෙසි. තං පවත්තිතං සමානං යාවතිකා අභිසඞ්ඛාරස්ස ගති තාවතිකං ගන්ත්වා අක්ඛාහතං මඤ්ඤෙ අට්ඨාසි.

කො නු ඛො සම්ම රථකාර හෙතු කො පච්චයො යමිදං චක්කං ඡහි දිවසෙහි නිට්ඨිතං තං පවත්තිතං සමානං යාවතිකා අභිසඞ්ඛාරස්ස ගති තාවතිකං ගන්ත්වා චිඞ්ගුලායිත්වා භූමියං පපති? කො පන සම්ම රථකාර හෙතු කො පච්චයො යමිදං චක්කං ඡහි

එසං-මොවුන්දෙදෙනාගේ; **නානාකරණං**-වෙනසෙක්; **අත්ථි+එව**- ඇත් ම ය; **දෙව**-දෙවයන් වහන්සේ; **නානාකරණං**- වෙනස; **පස්සතු+ඉති**-දක්නාසේක්ව යි සැලකෙළේ ය; -පෙ- **රථකාරො**- රියවඩුතෙම; **ඡහි දිවසෙහි**- සදවසකින්; **නිට්ඨිතං**- නිමවන ලද; **යං තං චක්කං**- යම් ඒ චක්‍රයක් ඇද් ද; **තං**- එය; **පවත්තෙසි**- ප්‍රවර්තනය කෙළේ ය හෙවත් පෙරළා හැරියේ ය; **තං**- ඒ චක්‍රය; **පවත්තිතං සමානං**- ප්‍රවර්තනය කරන ලද්දේ හෙවත් පෙරළා හරින ලද්දේ; **අභිසඞ්ඛාරස්ස** - ප්‍රයෝගයාගේ; **ගති** - ගති තොමෝ; **යාවතිකා**-යම්තාක් ද; **තාවතිකං ගන්ත්වා**-ඒ තාක් ගොස්; **චිඞ්ගුලායිත්වා** - කරකැවී; **භූමියං පපති**- බිම වැටුණේ ය; **ඡහි මාසෙහි**- සමසකින්; **නිට්ඨිතං**- නිමවන ලද; **යං පන තං චක්කං**-යම් ඒ චක්‍රයෙක් ඇද්ද; **තං**- එය; **පවත්තෙසි**- ප්‍රවර්තනය කෙළේ ය හෙවත් පෙරළා හැරියේ ය; **තං**-ඒ චක්‍රය; **පවත්තිතං සමානං**-ප්‍රවර්තනය කරන ලද්දේ හෙවත් පෙරළා හරින ලද්දේ; -පෙ- **අක්ඛාහතං මඤ්ඤෙ**- අකුරෙහි ගසන ලද්දක් මෙන්; **අට්ඨාසි**-සිටියේ ය.

සංලක්ෂ්‍යය:-

1. **අභිසඞ්ඛාරස්ස ගති**- මෙහි රෝදය කරකවා පෙරළා හැරීම "අභිසඞ්ඛාර" නම්. ප්‍රයෝග යනු ද එම අර්ථ යි. "ගති" නම් ගමන යි.

2. **"අක්ඛාහතං මඤ්ඤෙ"** අක්ඛෙ ආහතං=අක්ඛාහතං සප්තමී තත්පුරුෂ සමාස යි. **"මඤ්ඤෙ"** යනු නිපාත යි. අලවංගුයෙහි සංවිධාල රෝදය නො පෙරළී සොළින් තබෙත්නාක් මෙන් යනු භාව යි.

සම්ම රථකාර-යහළු රියවඩුව; **ඡහි දිවසෙහි**- සදවසකින්; **නිට්ඨිතං**- නිමවන ලද; **යං+ඉදං චක්කං**-යම් ඒ චක්‍රයෙක් ඇද්ද; -පෙ- **භූමියං පපති**-බිම වැටුණේ ද; **කො නු ඛො හෙතු?**-ඊට හේතු කවරේ ද?; **කො පච්චයො?**-ඊට ප්‍රත්‍යය කවරේ ද?; **සම්ම**

මාසෙහි නිට්ඨිතං ඡාරත්තූනෙහි තං පවත්තිතං සමානං යාවතිකා අභිසඞ්ඛාරස්ස ගති තාවතිකං ගන්ත්වා අක්ඛාහතං මඤ්ඤෙ අට්ඨාසීති?.

යමිදං දෙව චක්කං ඡහි දිවසෙහි නිට්ඨිතං තස්ස නෙමිපි සවඞ්කා සදොසා සකසාවා, අරාපි සවඞ්කා සදොසා සකසාවා, නාභිපි සවඞ්කා සදොසා සකසාවා. තං නෙමියාපි සවඞ්කත්තා සදොසත්තා සකසාවත්තා, අරානම්පි සවඞ්කත්තා සදොසත්තා සකසාවත්තා, නාභියාපි සවඞ්කත්තා සදොසත්තා සකසාවත්තා, පවත්තිතං සමානං යාවතිකා අභිසඞ්ඛාරස්ස ගති තාවතිකං ගන්ත්වා චිඞ්ගුලායිත්වා භූමියං පපති. යං පන තං දෙව චක්කං ඡහි මාසෙහි නිට්ඨිතං ඡාරත්තූනෙහි තස්ස නෙමිපි අවඞ්කා අදොසා අකසාවා, අරාපි අවඞ්කා අදොසා අකසාවා, නාභිපි අවඞ්කා අදොසා අකසාවා. තං නෙමියාපි අවඞ්කත්තා අදොසත්තා අකසාවත්තා, අරානම්පි අවඞ්කත්තා අදොසත්තා අකසාවත්තා, නාභියාපි අවඞ්කත්තා අදොසත්තා අකසාවත්තා, පවත්තිතං සමානං යාවතිකා අභිසඞ්ඛාරස්ස ගති තාවතිකං ගන්ත්වා අක්ඛාහතං මඤ්ඤෙ අට්ඨාසීති.

රථකාර-යහළු රියවඩුව; **ඡාරත්ති+ඌනෙහි**-සරැයක් අඩු වූ; **ඡහි මාසෙහි**-සමසකින්; **නිට්ඨිතං**- නිමවන ලද; -පෙ-; **අක්ඛාහතං මඤ්ඤෙ**-අකුරෙහි ගසන ලද්දක් මෙන්;**අට්ඨාසි**-සිටියේ ද; **කො පන හෙතු**- ඊට හෙතු කවරේ ද? **කො පච්චයො+ඉති**- ප්‍රත්‍යය කවරේ දැයි විචාළේ ය.

දෙව - දෙවයන් වහන්ස; **ඡහි දිවසෙහි** - සදවසකින්; **නිට්ඨිතං** - නිමියා වූ; **යං ඉදං චක්කං** - යම් මේ චක්‍රයෙක් ඇද්ද; **තස්ස**-ඒ චක්‍රයාගේ; **නෙමි+අපි**-නිම්වළල්ල ද; **සවඞ්කා**-ඇද සහිත ය; **සදොසා**-ගැට සහිත ය; **සකසාවා**-දිරූ කොවුල හා එල සහිත ය; **අරා+අපි**-දැවිහු ද; **සවංකා**-ඇද සහිත ය;-පෙ-;**නාභි+අපි**-රථනාභිය ද;-පෙ-; **තං**-ඒ චක්‍රයතෙම; **නෙමියා+අපි**-නිම් වළල්ල ද; **සවඞ්කත්තා**-ඇද සහිත හෙයින්; **සදොසත්තා**-ගැට සහිත හෙයින්;**සකසාවත්තා**-දිරූ කොවුල හා එල සහිත හෙයින්; **අරානං+අපි** - දැවි ද; -පෙ-; **නාභියා+අපි** - රථනාභිය ද; -පෙ-; **සකසාවත්තා** - දිරූ කොවුල හා එල සහිත හෙයින්; **පවත්තිතං සමානං**-ප්‍රවර්තනය කරනලද්දේ හෙවත් පෙරළාහරින ලද්දේ -පෙ- **පපති**-වැටුණේ ය. **දෙව**-දෙවයන්වහන්ස; **ඡාරත්ති+ඌනෙහි**-සරැයක් අඩු වූ; **ඡහි මාසෙහි**-සමසකින්; **නිට්ඨිතං**-නිමවනලද; **යං පන තං චක්කං**-යම් ඒ චක්‍රයෙක්

සියා ඛො පන භික්ඛවෙ තුම්හාකං එවමස්ස:- අඤ්ඤො නූන තෙන සමයෙන සො රථකාරො අහොසීති. න ඛො පනෙතං භික්ඛවෙ එවං දට්ඨබ්බං. අහං තෙන සමයෙන සො රථකාරො අහොසිං. තදා පනාහං භික්ඛවෙ කුසලො දාරුවඞ්කානං දාරුදොසානං දාරුකසාවානං. එතරහි ඛො පනාහං භික්ඛවෙ අරහං සම්මාසම්බුද්ධො කුසලො කායවඞ්කානං කායදොසානං කායකසාවානං, කුසලො වචීවඞ්කානං වචීදොසානං වචීකසාවානං, කුසලො මනොවඞ්කානං මනොදොසානං මනොකසාවානං.

යස්ස කස්සචි භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා කායවඞ්කො අප්පහීනො කායදොසො කායකසාවො, වචීවඞ්කො අප්පහීනො

ඇද් ද; **තස්ස**-ඒ චක්‍රයාගේ; **නෙමි + අපි**-නිම්වළල්ල ද; **අවඞ්කා**-ඇද නැත්තී ය; **අදොසා**-ගැට නැත්තී ය; **අකසාවා**-දිරූකොවුල හා එලය නැත්තී ය. -පෙ- **තං**-ඒ චක්‍රයතෙම; **නෙමියා + අපි**-නිම්වළල්ල ද; **අවඞ්කත්තා**-ඇද නැති හෙයින්; **අදොසත්තා**-ගැට නැති හෙයින්; **අකසාවත්තා** + දිරූකොවුල හා එල නැති හෙයින්; -පෙ-

භික්ඛවෙ-මහණෙනි; **සියා ඛො පන**-ඉදින් වනාහි; **තුම්හාකං**-තොපට; **එවං + අස්ස**-මෙබඳු සිතෙක් වේ ද? (කෙබඳු සිතෙක් ද යත්) **තෙන සමයෙන**-එසමයෙහි; **අඤ්ඤො නූන**-මා හැර අනිකෙක්; **සො රථකාරෙ අහොසි + ඉති**-ඒ රිය වඩු වූයේ දෝ හෝ? යන සිත යි; -පෙ- **එතං**-මේ කාරණය; **එවං**-මෙසේ; **න ඛො පන දට්ඨබ්බං**-නො දතයුතු යි; **අහං**-මම; **තෙන සමයෙන**-එසමයෙහි; **සො රථකාරො අහොසිං**-ඒ රියවඩු වීමි; -පෙ- **තදා පන**- එකල්හි වනාහි; **අහං**-මම; **දාරුවඞ්කානං** - දැවවංකයන් සම්බන්ධ ව ද; **දාරුදොසානං** - දැව දොෂයන් සම්බන්ධ ව ද; **දාරුකසාවානං**-දාරුකසාවන් සම්බන්ධ ව ද; **කුසලො**-දක්ෂ වීමි. -පෙ- **අරහං**-අභිත් වූ; **සම්මාසම්බුද්ධො**-සම්‍යක්සම්බුද්ධ වූ; අහං-මම; **එතරහි ඛො පන**-දැන් වනාහි; **කායවඞ්කානං**-කායවංකයන් සම්බන්ධ ව ද; **කායදොසානං**-කාය දොෂයන් සම්බන්ධ ව ද; **කායකසාවානං**-කායකසාවන් සම්බන්ධ ව ද; **කුසලො**-දක්ෂ වෙමි. **වචීවඞ්කානං**-වචීවංකයන් සම්බන්ධ ව ද;

සංලක්ෂ්‍යය:-

"අහං තෙන සමයෙන සො රථකාරෙ අහොසිං" "මෙහි අහොසිං" යනු උත්තමපුරුෂ එකවචන ක්‍රියා යි. "අහං" යනු එහි උක්ත කර්තෘ යි. "**සො රථකාරෙ**" යනු උක්ත කර්තෘහට විශෙෂණ වුව ද අන්‍යකාරකයෙන් සිටි. මෙබඳු :සෙසු තැන් ද විමසනු.

වචීදොසො වචීකසාවො, මනොවඞ්කො අප්පහීනො මනොදොසො මනොකසාවො, එවං පපතිතා තෙ භික්ඛවෙ ඉමස්මා ධම්මවිනයා සෙය්‍යථාපි තං චක්කං ඡහි දිවසෙහි නිට්ඨිතං. යස්ස කස්සචි භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා කායවඞ්කො පහීනො කායදොසො කායකසාවො, වචීවඞ්කො පහීනො වචීදොසො වචීකසාවො, මනොවඞ්කො පහීනො මනොදොසො මනොකසාවො; එවං පතිට්ඨිතා තෙ භික්ඛවෙ ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ සෙය්‍යථාපි තං චක්කං ඡහි මාසෙහි නිට්ඨිතං ඡාරත්තූනෙහි. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං:- කායවඞ්කං පජහිස්සාම කායදොසං කායකසාවං, වචීවඞ්කා පජහිස්සාම වචීදොසං වචීකසාවං, මනොවඞ්කං පජහිස්සාම මනොදොසං මනොකසාවන්ති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති.

-පෙ- **යස්ස කස්සචි**-යම්කිසි; **භික්ඛුස්ස වා**-මහණක්හුගේ හෝ; **භික්ඛුනියා වා**-මෙහෙණකගේ හෝ; **කායවඞ්කො**-කායවංකය ද; **කායදොසො**-කායදෝෂය ද; **කායකසාවො**-කායකසාවය ද; **අ+පහීනො**-ප්‍රහීණ නො වූයේ ද; -පෙ- **තෙ**-ඔව්හුතුමූ; **ඉමස්මා ධම්මවිනයා**-මේ ශාසනයෙන්; **එවං**-මෙසේ; **පපතිතා**-පතිත වූවාහු ය. (කෙසේ ද යත්?) **ඡහි දිවසෙහි** - සදවසකින්; **නිට්ඨිතං**-නිමවනලද; **තං චක්කං**-ඒ චක්‍රය; **සෙය්‍යථාපි**-යම්සේ ද (එමෙනි); -පෙ- **කායවඞ්කො**-කායවංකය; **පහීනො**-ප්‍රහීණ වූයේ ද; -පෙ- **තෙ**-ඔව්හුතුමූ; **ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ**-මේ ශාසනයෙහි; **එවං**-මෙසේ; **පතිට්ඨිතා**-පිහිටියාහු වෙත්. (කෙසේ ද?) **ඡාරත්ති+ඌනෙහි**-සරුයක් අඩු වූ; **ඡහි මාසෙහි**-සමසකින්; **නිට්ඨිතං** - නිමවනලද; **තං චක්කං**-ඒ චක්‍රය; **සෙය්‍යථාපි**-යම්සේ ද; (එමෙනි); -පෙ- **තස්මා** - එහෙයින්; **ඉහ** - මෙහි; (නොහොත් **තිහ** යනු නිපාත මාත්‍ර යි.) **එවං** - මෙසේ; **සික්ඛිතබ්බං**-හික්මියයුතු යි; (කෙසේද?) **කායවඞ්කං**-කායවංකය ද; **පජහිස්සාම**-දුරුකරන්නෙමු; -පෙ- **මනොකසාවං**-මනොකසාවය ද; **පජහිස්සාම+ඉති** - දුරුකරන්නෙමු කියා යි; **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **වො**-තොප විසින්; **එවං හි**-මෙසෙසින් ම; **සික්ඛිතබ්බං+ඉති**-හික්මිය යුතු යයි වදාළසේක.

සංලක්ෂ්‍යය:-

“කායවඞ්කො වචීවඞ්කො මනොවඞ්කො” ප්‍රාණඝාතාදි ත්‍රිවිධ කායදුශ්චරිතය **කායවඞ්කා** නම් වේ. මෘෂාවාදාදි චතුර්විධ වාග් දුශ්චරිතය **වචීවඞ්කා** නම් වේ. අභිධ්‍යාදි ත්‍රිවිධ මනොදුශ්චරිතය **මනොවඞ්කා** නම් වේ. එහි ප්‍රාණඝාත අදත්තාදාන කාමමිථ්‍යාචාර මුසාවාද

6. තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු අපණ්ණකතං පටිපදං[1] පටිපන්නො හොති, යොනි චස්ස ආරද්ධා හොති ආසවානං ඛයාය. කතමෙහි තීහි? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරො හොති, භොජනෙ මත්තඤ්ඤූ හොති, ජාගරියං අනුයුත්තො හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු චක්ඛුනා රූපං දිස්වා න නිමිත්තග්ගාහී හොති නානුබ්‍යඤ්ජනග්ගාහී, යත්වාධිකරණමෙතං චක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣාදොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අන්වාස්සවෙය්‍යුං තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති, රක්ඛති චක්ඛුන්ද්‍රියං චක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. සොතෙන සද්දං සුත්වා—ඝානෙන ගන්ධං ඝායිත්වා—ජිව්හාය රසං සායිත්වා—

පිසුණාවාච මිච්ඡාදිට්ඨි යන මේ සය සොවාන් මාර්ගයෙන් ද, පරුෂවචන ව්‍යාපාද යන දෙක අනාගාමී මාර්ගයෙන් ද, අභිජ්ඣා සම්ඵප්පලාප දෙක අර්හත්මාර්ගයෙන් ද ප්‍රහීණවෙත්.

6. -පෙ- තීහි ධම්මෙහි-තුන්කාරණයෙකින්; **සමන්නාගතො**-යුක්ත වූ; **භික්ඛු**- මහණතෙම; **අපණ්ණකතං පටිපදං**-අවිරුද්ධ ප්‍රතිපදාවට හෙවත් ධර්මානුකූල ප්‍රතිපදාවට; **පටිපන්නො හොති**-පිළිපන්නේ වේ; **ආසවානං ඛයාය**-ආශ්‍රවක්ෂය පිණිස; **අස්ස**-ඔහුගේ; **යොනි ච**-ප්‍රඥා සඞ්ඛ්‍යාත කාරණය ද; **ආරද්ධා හොති**-පරිපූර්ණ වූයේ වේ. -පෙ- **ඉධ**-මේ ශාසනයෙහි; **භික්ඛු**-මහණ තෙම; **ඉන්ද්‍රියෙසු**-මනඃෂෂ්ඨ (=සිත සවැනි වූ) ඉන්ද්‍රියයන් කෙරෙහි; **ගුත්තද්වාරො හොති**-වසනලද දොරඇති වේ ද; **භොජනෙ**-වැළඳීමෙහි; **මත්තඤ්ඤූ හොති**-(ප්‍රතිග්‍රහණ පරිභොග ප්‍රත්‍යවෙක්ෂණ වශයෙන්) පමණ දන්නේ වේ ද; **ජාගරියං**-නො නිදීමෙහි; **අනුයුත්තො හොති**-යෙදුණේ වේ ද; (යන මේ තුනෙනි)

-පෙ- **කථං+ච**-කෙසේ නම්; **ඉන්ද්‍රියෙසු**-මනඃෂෂ්ඨ ඉන්ද්‍රියයන් කෙරෙහි; **ගුත්තද්වාරො හොති**-වසනලද දොර ඇති වේ ද; -පෙ- **ඉධ**-මේ ශාසනයෙහි; **භික්ඛු**-මහණතෙම; **චක්ඛුනා**-චක්ෂුර්විඥානයෙන්; **රූපං දිස්වා**-රූපාලම්බනයක් දැක; **න නිමිත්ත+ගාහී හොති**-නිමිත්තග්‍රහණය නො කරන්නේ වේ ද; **න+අනුබ්‍යඤ්ජන+ගාහී** - ක්ෂුද්‍ර ලක්ෂණ ග්‍රහණය නො

1. අප්පණ්ණකපටිපදං-ස්‍යාම.

කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිත්වා—මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න නිමිත්තග්ගාහී හොති නානුබ්‍යඤ්ජනග්ගාහී, යත්වාධිකරණමෙනං මනින්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣාදොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අන්වාස්සවෙය්‍යුං තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති, රක්ඛති මනින්ද්‍රියං මනින්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරො හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු භොජනෙ මත්තඤ්ඤූ හොති? ඉධ

කරන්නේ වේ ද; **යතො + අධිකරණං**-යමක් හේතුකොට ගෙන; **චක්ඛු + ඉන්ද්‍රියං**-චක්ෂුරින්ද්‍රිය; **අසංවුතං**-සිහි නැමති දොරින් නො පියා; **විහරන්තං**-වාසයකරන්නා වූ; **එනං**-මොහු; **අභිජ්ඣා**-විෂමලොභය ද; **දොමනස්සා**-දෞර්මනස්‍යය ද යන; **පාපකා**-ලාමක වූ; **අකුසලා ධම්මා**-අකුශලධර්මයෝ; **අන්වාස්සවෙය්‍යුං**-වටලාගතිද් ද; **තස්ස**-ඒ චක්ෂුරින්ද්‍රියය; **සංවරාය**-සිහි නැමති දොරින් වැසීම පිණිස; **පටිපජ්ජති**-පිළිපදී ද; **චක්ඛු + ඉන්ද්‍රියං**-චක්ෂුරින්ද්‍රියය; **රක්ඛති**-රක්ෂා කෙරේ ද; **චක්ඛු + ඉන්ද්‍රියෙ**-චක්ෂුරින්ද්‍රියයෙහි; **සංවරං**-සංවරයට **ආපජ්ජති**-පැමිණේ ද. **සොතෙන**-ශ්‍රොත්‍රවිඥානයෙන්; **සද්දං සුත්වා** - ශබ්දයක් ශ්‍රවණය කොට; -පෙ- **ඝානෙන**-ඝ්‍රාණවිඥානයෙන්; **ගන්ධං ඝායිත්වා**-ගන්ධයක් ආඝ්‍රාණය කොට; -පෙ- **ජිව්හාය**- ජිහ්වා විඥානයෙන් **රසං සායිත්වා**-රසාස්වාදයක් කොට;-පෙ-**කායෙන**-කායවිඥානයෙන්; **ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිත්වා**-ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයක් වැළඳගෙන; -පෙ- **මනසා**-මනොවිඥානයෙන්; **ධම්මං**-වෙදනාදි ධර්මයක්; **විඤ්ඤාය**-දැන; -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය:-

1. **"න නිමිත්තග්ගාහී නානුබ්‍යඤ්ජනග්ගාහී"** නිමිත්තං ගණ්හාතීති නිමිත්තග්ගාහී. රූපාරම්මණයක් දැක ස්ත්‍රියක, පුරුෂයෙක සහපත් ලක්ෂණ රූපයෙක යනාදීන් නිමිති ගන්නේ නිමිත්තග්ගාහී නම්. දුටුමාත්‍රයක් කොට ස්ත්‍රීපුරුෂාදි වශයෙන් නො සිතන්නේ න නිමිත්තග්ගාහී නම්. නානුබ්‍යඤ්ජනග්ගාහී යනු ද මෙසේ මැයි. **"අනුබ්‍යඤ්ජන"** නම් හස්තපාද මුඛ කන් නාසා දන්තාදි කුඩා කුඩා අවයව යි.

2. **"යත්වාධිකරණං"** මෙහි අධිකරණ ශබ්දය කාරණාර්ථ යි, **"යතො+අධිකරණං"** යම් හේතුවකින් යනු අර්ථ යි. ඉන්ද්‍රිය අසංවර සඞ්ඛ්‍යාත හෙතුවෙන් යනු භාව යි. "අභිජ්ඣාදොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අන්වාස්සවෙය්‍යුං' යන්න හා සම්බන්ධකොට අර්ථ දතයුතු යි.

-පෙ- **කථං + ච**-කෙසේ නම්; **භොජනෙ**-වැළඳීමෙහි; **මත්තඤ්ඤූ හොති**-පමණ දන්නේ වේ ද; -පෙ- **යොනිසො**-

භික්ඛවෙ භික්ඛු පටිසඞ්ඛා යොනිසො ආහාරං ආහාරෙති නෙව දවාය න මදාය න මණ්ඩනාය න විභූසනාය, යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස ඨිතියා යාපනාය විහිංසූපරතියා බ්‍රහ්මචරියානුග්ගහාය. ඉති පුරාණඤ්ච වෙදනං පටිහඞ්ඛාමි නවඤ්ච වෙදනං න උප්පාදෙස්සාමි, යාත්‍රා ච මෙ භවිස්සති අනවජ්ජතා ච ඵාසුවිහාරො චාති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු භොජනෙ මත්තඤ්ඤූ හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු ජාගරියං අනුයුත්තො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු දිවසං චඞ්කමෙන නිසජ්ජාය ආවරණීයෙහි ධම්මෙහි චිත්තං පරිසොධෙති, රත්තියා පඨමං යාමං චඞ්කමෙන නිසජ්ජාය ආවරණීයෙහි ධම්මෙහි චිත්තං පරිසොධෙති, රත්තියා මජ්ඣිමං යාමං දක්ඛිණෙන පස්සෙන සීහසෙය්‍යං කප්පෙති පාදෙ පාදං අච්චාධාය සතො සම්පජානො උට්ඨාන

නුවණින්; **පටිසඞ්ඛාය**-ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා කොට; **ආහාරං**-ආහාරය, **ආහාරෙති**-වළඳයි; (කෙසේ දය ත්?) **නෙව දවාය**-(මේ ආහාර පරිභොගය තෙම) ක්‍රීඩා පිණිස ද නො වේ. **න මදාය**-බල මද පුරුෂ මද පිණිස ද නො වේ. **න මණ්ඩනාය**-උනුතැන් පිරීම පිණිස ද නො වේ. **න විභූසනාය**-සැරසීම පිණිස ද නො වේ. **යාවදෙව**-යම්තාක් (මේ ආහාරය වැළඳීම;) **ඉමස්ස කායස්ස**-මේ ශරීරයාගේ; **ඨිතියා**-පැවැත්ම පිණිස ද; **යාපනාය**-දිවි යැපීම පිණිස ද; **විහිංසා + උපරතියා**-(නො වැළඳීමෙන් වන) ක්‍ෂුධා දුඃඛය වැළැක්ම පිණිස ද; **බ්‍රහ්මචරිය+ අනුග්ගහාය**-බ්‍රහ්මචරියාවට අනුග්‍රහ පිණිස ද වේ. **ඉති**-මෙසේ මේ වැළඳීමෙන්; **පුරාණං + ච වෙදනං**-ආහාර නො ගැන්මෙන් වූ පුරාණ වෙදනාව ද; **පටිහඞ්ඛාමි**-නසමි; **නවං + ච වෙදනං**-(පමණ නො දත වැළඳීමෙන් වන) අලුත් වෙදනාව ද; **න උප්පාදෙස්සාමි**-නො උපදවන්නෙමි; **මෙ**-මාගේ; **යාත්‍රා ච**-(මේ ආහාරපරිභොගය කාරණකොටගෙන) දිවි පැවැත්ම ද; **අනවජ්ජතා ච**-නිරවද්‍යබව ද; **ඵාසුවිහාරො ච**-සැපවිහරණය ද; **භවිස්සති ඉති**-වන්නේ ය කියා යි.

-පෙ- **කථං+ච** - කෙසේ නම්; **ජාගරියං**-නො නිදීමෙහි; **අනුයුත්තො හොති**-යෙදුණේ වේ ද?; -පෙ- **දිවසං**-දිවාභාග යෙහි; **චඞ්කමෙන** - සක්මනින් ද; **නිසජ්ජාය** - හිඳීමෙන් ද; **ආවරණීයෙහි ධම්මෙහි**-නීවරණ ධර්මයන් කෙරෙන්; **චිත්තං**-සිත; **පරිසොධෙති**-පිරිසුදු කෙරෙයි; **රත්තියා**-රාත්‍රිය පිළිබඳ වූ; **පඨමං යාමං**-ප්‍රථමයාමයෙහි; -පෙ-

සඤ්ඤං මනසි කරිත්වා, රත්තියා පච්ඡිමං යාමං පච්චුට්ඨාය චඞ්කමෙන නිසජ්ජාය ආවරණීයෙහි ධම්මෙහි චිත්තං පරිසොධෙති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ජාගරියං අනුයුත්තො හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු අපණ්ණකතං පටිපදං[1] පටිපන්නො හොති, යොනි චස්ස අරද්ධා හොති ආසවානං ඛයායාති.

7. තයොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා අත්තව්‍යාබාධායපි සංවත්තන්ති, පරව්‍යාබාධායපි සංවත්තන්ති, උභයව්‍යාබාධායපි සංවත්තන්ති.

රත්තියා-රාත්‍රියපිළිබඳ වූ; **මජ්ඣිමං යාමං**-මධ්‍යම යාමයෙහි; **දක්ඛිණෙන පස්සෙන**-දකුණැලයෙන්; **පාදෙ**-දකුණුපා මතුයෙහි; **පාදං**-වාම පාදය; **අති+ආධාය**-මදක් ඉක්මවා තබා; **සතො** - සිහිඇත්තේ; **සම්පජානො**-නුවණැත්තේ; **උට්ඨාන සඤ්ඤං**-නැඟී සිටින සඳුව; **මනසි කරිත්වා**-මෙනෙහි කොට; **සීහසෙය්‍යං**-සිහසෙය්‍යාව; **කප්පෙති**-කරන්නේ වේ ද; -පෙ- **පච්ඡිමං යාමං** - පශ්චිමයාමයෙහි; **පති+උට්ඨාය**-නැඟිට; -පෙ- **ආසවානං ඛයාය**-ආශ්‍රවක්‍ෂය පිණිස; **අස්ස**-ඔහුගේ; **යොනි ච**-ප්‍රඥසඞ්ඛ්‍යාත කාරණය ද; **ආරද්ධා හොති+ඉති**-පරිපූර්ණ වූයේ ය යි වදළසේක.

සංලක්‍ෂ්‍යය:-

1. "**අපණ්ණකතං පටිපදං**" "න පණ්ණකං අපණ්ණකං, අපණ්ණකස්ස භාවො අපණ්ණකතා" ශාසනයට අවිරුද්ධ වූ ප්‍රතිපදව හෙවත් ධර්මයට අනුකූල වූ පිළිවෙත නොහොත් නො වරදින ඒකාන්ත ප්‍රතිපදව **අපණ්ණක පටිපදා** නමි. එය වනාහි "චක්‍ෂුරාදි ඉන්ද්‍රියයන් කෙරෙහි වසනලද වාරඇතිබව ය. භොජනයෙහි පමණ දන්නාබව ය, නො නිදීම ය" යන මෙකී පිළිවෙත්හි යෙදීමෙන් පිරියයුත්තේ ය. යම්කිසි කෙනෙක් මෙකී අපණ්ණක ප්‍රතිපදව සම්පූර්ණ කෙරෙත් නම් ඔවුහු සියලු සැපතින් වැඩෙත්. එසේ නො පුරත් නම් සියලු සැපතින් පිරිහෙත්.

2. "**යොනි ච+අස්ස**" "යොනි" ශබ්දය ඛන්ධකොට්ඨාස කාරණ පස්සාවමග්ග යන මෙකී අර්ථයන්හි වැටෙන්නේ නමුදු මෙහි කාරණයෙහි වැටෙන බව දතයුතු. 3. "**මජ්ඣිමං යාමං**" යනාදී තන්හි අත්‍යන්ත සංයොග ද්විතීයා යි. (2 වෙනි පිටේ සංලක්‍ෂ්‍යය බලනු.)

7. -පෙ- **අත්තව්‍යාබාධාය+අපි** - තමහට දුක්පිණිස ද; **සංවත්තන්ති**-පවතිත්; **පරව්‍යාබාධාය+අපි**-අනුන්ට දුක්පිණිස ද;

---

1. අපණ්ණකපටිපදං-ස්‍යාම.

කතමෙ තයො? කායදුච්චරිතං, වචීදුච්චරිතං, මනොදුච්චරිතං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො ධම්මා අත්තව්‍යාබාධායපි සංවත්තන්ති, පරව්‍යාබාධායපි සංවත්තන්ති, උභයව්‍යාබාධායපි සංවත්තන්ති.

තයොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා නෙව අත්තව්‍යාබාධායපි සංවත්තන්ති, න පරව්‍යාබාධායපි සංවත්තන්ති, න උභයව්‍යාබාධායපි සංවත්තන්ති. කතමෙ තයො? කායසුචරිතං, වචීසුචරිතං, මනොසුචරිතං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො ධම්මා නෙව අත්තව්‍යාබාධායපි සංවත්තන්ති, -පෙ- න උභයව්‍යාබාධායපි සංවත්තන්තීති.

8. සචෙ ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්ඡෙය්‍යුං :- දෙවලොකූපපත්තියා ආවුසො සමණෙ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුස්සථාති.[1] තත්‍ර තුම්හෙ භික්ඛවෙ එවං පුට්ඨා අට්ටියෙය්‍යාථ හරායෙය්‍යාථ ජිගුච්ඡෙය්‍යාථාති? එවං භන්තෙ. ඉති කිර තුම්හෙ භික්ඛවෙ දිබ්බෙන ආයුනා අට්ටියථ හරායථ ජිගුච්ඡථ; දිබ්බෙන වණ්ණෙන -පෙ- දිබ්බෙන සුඛෙන -පෙ- දිබ්බෙන යසෙන -පෙ- දිබ්බෙන ආධිපතෙය්‍යෙන අට්ටියථ

-පෙ- **උභයව්‍යාබාධාය + අපි**- දෙපක්ෂයට ම දුක්පිණිස ද; -පෙ-

-පෙ- **අත්තව්‍යාබාධාය+අපි**- තමහට දුක්පිණිස ද; **න+එව සංවත්තන්ති**- නො ම පවතිත්; -පෙ-

8. -පෙ- **සචෙ ඛො**- ඉදින් වනාහි; **අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා**- අන්‍යතීර්ථක පරිව්‍රාජකයෝ; **ආවුසො**- ඇවැත්නි; **දෙවලොක+උපපත්තියා**- දෙව්ලොව ඉපදීම පිණිස; **සමණෙ ගොතමෙ**- ශ්‍රමණභවත් ගෞතමයන් කෙරෙහි; **බ්‍රහ්මචරියං වුස්සථ + ඉති**- බඹසරවස් පුරන්නහු දැයි; **එවං පුච්ඡෙය්‍යුං**- මෙසේ විචාරත් නම්; -පෙ- **තුම්හෙ**- තෙපි; **එවං පුට්ඨා**- මෙසේ විචාරනලද්දහු; **අට්ටියෙය්‍යාථ නනු?**- පීඩිතවන්නාහු ද? **හරායෙය්‍යාථ නනු?**- ලජ්ජාවන්නහු ද? **ජිගුච්ඡෙය්‍යාථ නනු+ඉති**- පිළිකුල් කරන්නාහු දැයි විචාළසේක. **එවං භන්තෙ**- එසේ ය වහන්සැයි සැලකළාහු ය; -පෙ- **ඉති කිර**- මෙසේ වනාහි; **තුම්හෙ**- තෙපි; **දිබ්බෙන ආයුනා**- දිව්‍ය වූ ආයුෂයෙන්; **අට්ටියථ**- පීඩිතවන්නාහු නම්; **හරායථ**- ලජ්ජාවන්නාහු නම්; **ජිගුච්ඡථ**- පිළිකුල් වන්නහු නම්; **දිබ්බෙන වණ්ණෙන**- දිව්‍ය වූ වර්ණයෙන් ද;

---

1 සමණෙ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුස්සතීති. ස්‍යා: ඉං:

හරායථ ජිගුච්ඡථ පගෙව ඛො පන භික්ඛවෙ තුම්හෙහි කායදුච්චරිතෙන අට්ටියිතබ්බං හරායිතබ්බං ජිගුච්ඡිතබ්බං, වචීදුච්චරිතෙන -පෙ- මනොදුච්චරිතෙන අට්ටියිතබ්බං හරායිතබ්බං ජිගුච්ඡිතබ්බන්ති.

9. තීහි භික්ඛවෙ අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො පාපණිකො අභබ්බො අනධිගතං වා භොගං අධිගන්තුං අධිගතං වා භොගං ඵාතිකාතුං. කතමෙහි තීහි? ඉධ භික්ඛවෙ පාපණිකො පුබ්බණ්හසමයං න සක්කච්චං කම්මන්තං අධිට්ඨාති, මජ්ඣන්තිකං සමයං න සක්කච්චං කම්මන්තං අධිට්ඨාති, සායන්හසමයං න සක්කච්චං කම්මන්තං අධිට්ඨාති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො පාපණිකො අභබ්බො අනධිගතං වා භොගං අධිගන්තුං අධිගතං වා භොගං ඵාතිකාතුං.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු අභබ්බො අනධිගතං වා කුසලං ධම්මං අධිගන්තුං අධිගතං වා කුසලං ධම්මං ඵාතිකාතුං. කතමෙහි තීහි? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු

-පෙ- **දිබ්බෙන සුඛෙන**- දිව්‍ය වූ සැපයෙන් ද; -පෙ- **දිබ්බෙන යසෙන**-දිව්‍ය වූ යසසින් ද; **දිබ්බෙන ආධිපතෙය්‍යෙන**- දිව්‍ය වූ ආධිපත්‍යයෙන් ද; **අට්ටියථ**- පීඩිතවන්නාහු නම්; -පෙ- **තුම්හෙහි** - තොපවිසින්; **පගෙව ඛො පන** - පළමුකොට ම; **කායදුච්චරිතෙන**- කායදුශ්චරිතයෙන්; **අට්ටියිතබ්බං** - පීඩිතවිය යුතු යි. **හරායිතබ්බං**- ලජ්ජා වියයුතු යි; **ජිගුච්ඡිතබ්බං + ඉති**- පිළිකුල්වියයුතු යයි වදාළසේක.

9. -පෙ- **තීහි අඞ්ගෙහි**- තුන්කාරණයෙකින්; **සමන්නාගතො**-යුක්ත වූ; **පාපණිකො**-සල්පිල් වෙළඳතෙම; **අනධිගතං භොගං**- නො ලත් භොගයක්; **අධිගන්තුං වා**- ලබන්ට හෝ; **අධිගතං භොගං**- ලද්ද වූ භොගයක්; **ඵාතිකාතුං වා**- වඩිනය කරන්ට හෝ; **අභබ්බො** - යොග්‍ය නො වේ; -පෙ- **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **පාපණිකො** - සල්පිල් වෙළඳතෙම; **පුබ්බණ්හසමයං**- පෙරවරු වේලෙහි; **සක්කච්චං**- සකස්කොට; **කම්මන්තං** - කර්මාන්තයෙහි; **න අධිට්ඨාති**- නො පිහිටා ද; **මජ්ඣන්තිකං සමයං**- මධ්‍යාහ්න කාලයෙහි; -පෙ- **සායන්හ සමයං**- සවස්වේලෙහි; -පෙ-

-පෙ- **එවං + එව ඛො**-එපරිද්දෙන් ම; **තීහි ධම්මෙහි**- තුන්කාරණයෙකින්; **සමන්නාගතො** - යුක්ත වූ **භික්ඛු** - මහණ තෙම; **අනධිගතං** - නො ලද්ද වූ; **කුසලං ධම්මං** - කුශල ධර්මයක්; **අධිගන්තුං වා** - ලබන්ට හෝ; **අධිගතං** - ලද්ද වූ;

පුබ්බණ්හසමයං න සක්කච්චං සමාධිනිමිත්තං අධිට්ඨාති, මජ්ඣන්තිකං සමයං න සක්කච්චං සමාධිනිමිත්තං අධිට්ඨාති, සායණ්හසමයං න සක්කච්චං සමාධිනිමිත්තං අධිට්ඨාති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු අභබ්බො අනධිගතං වා කුසලං ධම්මං අධිගන්තුං අධිගතං වා කුසලං ධම්මං ඵාතිකාතුං.

තීහි භික්ඛවෙ අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො පාපණිකො භබ්බො අනධිගතං වා භොගං අධිගන්තුං අධිගතං වා භොගං ඵාතිකාතුං. කතමෙහි තීහි? ඉධ භික්ඛවෙ පාපණිකො පුබ්බණ්හසමයං සක්කච්චං කම්මන්තං අධිට්ඨාති, මජ්ඣන්තිකං සමයං -පෙ- සායණ්හසමයං සක්කච්චං කම්මන්තං අධිට්ඨාති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො පාපණිකො භබ්බො අනධිගතං වා භොගං අධිගන්තුං අධිගතං වා භොගං ඵාතිකාතුං.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු භබ්බො අනධිගතං වා කුසලං ධම්මං අධිගන්තුං අධිගතං වා කුසලං ධම්මං ඵාතිකාතුං. කතමෙහි තීහි? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පුබ්බණ්හසමයං සක්කච්චං සමාධිනිමිත්තං අධිට්ඨාති, මජ්ඣන්තිකං සමයං -පෙ- සායණ්හසමයං සක්කච්චං සමාධිනිමිත්තං අධිට්ඨාති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු භබ්බො අනධිගතං වා කුසලං ධම්මං අධිගන්තුං අධිගතං වා කුසලං ධම්මං ඵාතිකාතුන්ති.

කුසලං ධම්මං - කුශලධර්මයක්; **ඵාතිකාතුං වා** - වර්ධනය කරන්ට හෝ; **අභබ්බො** - අයොග්‍ය වේ; -පෙ- **භික්ඛු** - මහණ තෙම; **පුබ්බණ්හසමයං** - පෙරවරු වේලෙහි; **සක්කච්චං** - සකස් කොට; **සමාධිනිමිත්තං** - සමාධිනිමිත්තයෙහි; හෙවත් සමාපත්තියෙහි; **න අධිට්ඨාති** - නොපිහිටා ද; -පෙ-

-පෙ- **අනධිගතං භොගං** - නො ලත් භොගයක්; **අධිගන්තුං වා** - ලබන්ට හෝ; **අධිගතං** - ලැබූ භොගයක්; **ඵාතිකාතුං වා** - වර්ධනය කරන්ට හෝ; **භබ්බො** - යොග්‍ය වේ. -පෙ- **සක්කච්චං** - සකස්කොට; **කම්මන්තං** - කර්මාන්තයෙහි; **අධිට්ඨාති** - පිහිටා ද;

10. **තීහි භික්ඛවෙ අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො පාපණිකො න චිරස්සෙව මහන්තත්තං වෙපුල්ලත්තං පාපුණාති භොගෙසු. කතමෙහි තීහි? ඉධ භික්ඛවෙ පාපණිකො චක්ඛුමා ච හොති විධුරො ච නිස්සයසම්පන්නො ච.**

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පාපණිකො චක්ඛුමා හොති? ඉධ භික්ඛවෙ පාපණිකො පණියං ජානාති :- ඉදං පණියං එවං කීතං එවං වික්කයමානං එත්තකං මූලං භවිස්සති එත්තකො උදයොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පාපණිකො චක්ඛුමා හොති.

සංලක්ෂ්‍යය:-

1. **"සාමඤ්ඤං අධිට්ඨාති"** 139 වෙනි පිටුවේ සංලක්ෂ්‍යය බලනු.

2. **"පුබ්බණ්හසමයං, මජ්ඣන්හිකං සමයං, සායන්හසමයං"** මෙහි අත්‍යන්ත සංයොගාර්‍ථයෙහි විතීයා විභක්ති යි. ඇතම් වෛයාකරණ කෙනෙක් මෙහි සප්තම්‍යර්‍ථයෙහි විතීයා විභක්ති යයි කියත්. **'පුබ්බො ච සො අහො ච'** යී විශෙෂණ සමාසකොට **'අහ'** ශබ්දයහට අන්භාදෙශ කොට නැවත **'පුබ්බණ්හො සමයං'** යී තත්පුරුෂ සමාස වැ පුබ්බන්හ සමයං කියා සිඩවී තිබේ. අනික් දෙපදය ද මේ නයින් දතයුතු යි.

10 -පෙ- **පාපණිකො**-සල්පිල්වෙළඳතෙම; **න චිරස්ස + එව**- නොබෝ කලකින් ම; **භොගෙසු**-භොගයන්හි; **මහන්තත්තං**- මහත් බවට ද; **වෙපුල්ලත්තං**-විපුල බවට ද; **පාපුණාති**-පැමිණේ -පෙ- **ඉධ**- මේ ලෝකයෙහි; **පාපණිකො**- සල්පිල් වෙළඳ තෙම; **චක්ඛුමා ච හොති**-නුවණැස් ඇත්තේ වේ ද; **විධුරො ච**- ඥානසම්ප්‍රයුක්ත වියඨියෙන් යුක්ත වේ ද; **නිස්සයසම්පන්නො ච**- පිහිට ඇත්තේ වේ ද; (යන තුනෙනි)

-පෙ- **පාපණිකො**-සල්පිල්වෙළඳතෙම; **කථං + ච**-කෙසේ නම්; **චක්ඛුමා හොති**-නුවණැස් ඇත්තේ වේ ද; -පෙ- **ඉධ**-මේ ලෝකයෙහි; **පාපණිකො**- සල්පිල්වෙළඳතෙම; **ඉදං පණියං**- මේ විකිණියයුතු භාණ්ඩය; **එවං කීතං**-මෙසේ මිලදී ගන්නා ලද්දේ; **එවං වික්කයමානං**- මෙසේ විකුණනු ලබන්නේ; **එත්තකං මූලං භවිස්සති**-මෙතෙක් මිල වන්නේ ය; **උදයො**- ලාභය (හෙවත් පොලිය); **එත්තකො ඉති**-මෙ පමණ වන්නේ යයි; **පණියං ජානාති**-විකිණියයුතු භාණ්ඩය දන්නේ ද; -පෙ- **එවං ඛො**- මෙසේ වනාහි; **පාපණිකො**- සල්පිල් වෙළඳතෙම; **චක්ඛුමා හොති**-නුවණැස් ඇත්තේ වේ;

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පාපණිකො විධුරො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ පාපණිකො කුසලො හොති පණියං කෙතුඤ්ච වික්කෙතුඤ්ච. එවං ඛො භික්ඛවෙ පාපණිකො විධුරො හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පාපණිකො නිස්සයසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ පාපණිකො,[1] යෙ තෙ ගහපතී වා ගහපතිපුත්තා වා අඩ්ඪා මහද්ධනා මහාභොගා තෙ නං එවං ජානන්ති:– අයං ඛො භවං පාපණිකො චක්ඛුමා ච විධුරො ච, පටිබලො පුත්තදාරඤ්ච පොසෙතුං අම්හාකඤ්ච කාලෙන කාලං අනුප්පදාතුන්ති තෙ නං භොගෙහි නිපතන්ති:– ඉතො සම්ම පාපණික භොගෙ හරිත්වා[2] පුත්තදාරඤ්ච පොසෙහි, අම්හාකඤ්ච කාලෙන කාලං

–පෙ– **පාපණිකො**–සල්පිල්වෙළඳතෙම; **පණියං**–විකිණිය යුතු භාණ්ඩය; **කෙතුං**+ච–මිලදී ගන්ට ද; **වික්කෙතුං**+ච–විකුණන්ට ද; **කුසලො හොති**–දක්ෂ වේ ද; –පෙ– **එවං ඛො**–මෙසේ වනාහි; **පාපණිකො**– සල්පිල්වෙළඳතෙම; **විධුරො හොති**– ඥානසම්ප්‍රයුක්ත වීර්‍ය්‍යයෙන් යුක්ත වේ.

–පෙ– **කථං**+ච–කෙසේ නම්; **නිස්සයසම්පන්නො හොති?**– පිහිට ඇත්තේ වේ ද?

–පෙ– **පාපණිකො**– සල්පිල් වෙළෙඳෙක් වේ ද; **අඩ්ඪා**– ආඪ්‍ය වූ හෙවත් නිධාන්ගත බොහෝ ධනය ඇති; **මහද්ධනා** – පරිභොග වශයෙන් මහත්ධන ඇති; **මහාභොගා**–උපභොග පරිභොග භාණ්ඩ වශයෙන් මහත් භොග ඇති; **යෙ තෙ ගහපති වා**– යම් ගෘහපති කෙනෙක් හෝ **ගහපතිපුත්තා වා**– ගෘහපති පුත්‍රකෙනෙක් හෝ වෙද් ද; **තෙ**– ඔව්හු තුමූ; **නං**– ඒ වෙළඳහු; **එවං ජානන්ති** – මෙසේ දනිත්. (කෙසේ ද?) **අයං ඛො භවං පාපණිකො**– මේ පින්වත් වෙළඳතෙම; **චක්ඛුමා** ච–නුවණැස් ඇත්තේ ද වේ. **විධුරො** ච– විශිෂ්ටවීර්‍ය්‍ය ඇත්තේ ද වේ. **පුත්තදාරං පොසෙතුං**+ච– අඹුදරුවන් පොෂණය කරන්ට ද; **අම්හාකං** – අපට; **කාලෙන කාලං**– කලින් කල; **අනුප්පදාතුං**+ච– ගත් ධනයෙහි පොලිය දෙන්ට ද; **පටිබලො ඉති**– සමර්ථය කියා යි. **තෙ**– ඒ ධනවත්හු; **නං**– ඔහු; **භොගෙහි**– වස්තුවෙන්; **නිපතන්ති**– පවරත්; (කෙසේ ද?) **සම්ම පාපණික**–යහළු වෙළඳ; **ඉතො**– මෙයින්; **භොගෙ**– භොගයන්; **හරිත්වා** – ගෙනගොස්; **පුත්තදාරං**+ච – අඹුදරුවන් ද;

1. පාපණිකං සන්ධි. 2. කාරිත්වා; ඉං:

අනුප්පදෙහිති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පාපණිකො තිස්සය සම්පන්නො හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො පාපණිකො න චිරස්සෙව මහන්තත්තං වෙපුල්ලත්තං පාපුණාති භොගෙසු.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු න චිරස්සෙව මහන්තත්තං වෙපුල්ලත්තං පාපුණාති ධම්මෙසු[1]. කතමෙහි තීහි? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු චක්ඛුමා ච හොති විධුරො ච නිස්සයසම්පන්නො ච.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු චක්ඛුමා හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, -පෙ- අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනිපටිපදාති යථාභූතං පජානාති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු චක්ඛුමා හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු විධුරො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආරද්ධවිරියො විහරති අකුසලානං ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදාය[2] ථාමවා දළ්හපරක්කමො අනික්ඛිත්තධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු විධුරො හොති.

පොසෙති-පොෂණය කරව; **අම්හාකං + ච**- අපට ද; **කාලෙන කාලං** - කලින් කල; **අනුප්පදෙති + ඉති** - පොලිය දෙව යි කියායි. -පෙ-

-පෙ- **ඉධ**-මේ ශාසනයෙහි; **භික්ඛු**-මහණතෙම; **චක්ඛුමා ච හොති**- නුවණැස් ඇත්තේ වේ ද; **විධුරො ච**- ඥානසම්ප්‍රයුක්ත වීර්‍ය්‍යයෙන් යුක්ත වේ ද; **නිස්සයසම්පන්නො ච**- පිහිට ඇත්තේ වේ ද; -පෙ- **ඉධ**- මේ ශාසනයෙහි; **භික්ඛු**- මහණතෙම; **අකුසලානං ධම්මානං**- අකුශල ධර්මයන්ගේ; **පහානාය**- ප්‍රහාණය පිණිස ද; **කුසලානං ධම්මානං**- කුශල ධර්මයන්ගේ; **උපසම්පදාය**-රැස්කිරීම පිණිස ද; **අරද්ධවිරියො**- පටන්ගත්තාලද වීර්‍ය්‍ය ඇත්තේ; **විහරති**- වාසය කෙරේ ද; **ථාමවා**-ඥානශක්තියෙන් යුක්ත වේ ද; **දළ්හපරක්කමො**-ස්ථිරවූ ඥානපරාක්‍රමයෙන් යුක්ත වේ ද; **කුසලෙසු ධම්මෙසු**- කුශල ධර්මයන්හි; **අනික්ඛිත්තධුරො**-නො හරනාලද වීර්‍ය්‍ය ඇත්තේ වේ ද; -පෙ-

---

1. කුසලෙසු ධම්මෙසු. ස්‍යා; 2. උපාදය ඉං;

කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු නිස්සයසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු යෙ තෙ භික්ඛූ බහුස්සුතා ආගතාගමා ධම්මධරා විනයධරා මාතිකාධරා තෙ කාලෙන කාලං උපසඞ්කමිත්වා පරිපුච්ඡති පරිපඤ්හති :- ඉදං භන්තෙ කථං ඉමස්ස කො අත්ථොති. තස්ස තෙ ආයස්මන්තො අවිවටඤ්චෙව විවරන්ති, අනුත්තානීකතඤ්ච උත්තානී කරොන්ති, අනෙකවිහිතෙසු ච කඞ්ඛාඨානීයෙසු ධම්මෙසු කඞ්ඛං පටිවිනොදෙන්ති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු නිස්සයසම්පන්නො හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු න චිරස්සෙව මහන්තත්තං වෙපුල්ලත්තං පාපුණාති ධම්මෙසූති.

රථකාරවග්ගො දුතියො

3. 1. 3.

1. සාවත්ථිනිදානං. අථඛො ආයස්මා ච සවිට්ඨො ආයස්මා ච මහාකොට්ඨිතො යෙනායස්මා සාරිපුත්තො තෙනුපසඞ්කමිංසු,

---

-පෙ- **බහුස්සුතා**- (එකනිකාය ද්වෙනිකායාදි වශයෙන්) බොහෝ ඇසූපිරූ තැන් ඇති; **ආගතාගමා**- ප්‍රගුණ වූ ආගම ඇති; **ධම්මධරා**- සූත්‍රාන්තපිටකය දරන්නා වූ නොහොත් සූත්‍රාභිධර්ම දෙක දරන්නා වූ; **විනයධරා**- විනයපිටකය දරන්නා වූ; **මාතිකාධරා**- උභයප්‍රාතිමොක්ෂය දරන්නා වූ; **යෙ තෙ භික්ඛූ**- යම් ඒ භික්ෂූහු කෙනෙක් ඇද්ද; **තෙ**-ඔවුන්කරා; **කාලෙන කාලං**- කලින්කල; **උපසඞ්කමිත්වා**- එළඹ; **භන්තෙ**- වහන්ස; **ඉදං**- මෙය; **කථං**- කෙසේ ද?; **ඉමස්ස**- මේ පදයාගේ; **අත්ථො**- අර්ථය; **කො ඉති**- කවරේ දැයි; **පරිපුච්ඡති**- අර්ථානර්ථය විචාරයි; **පරිපඤ්හති**- ප්‍රශ්නකෙරෙයි; **තස්ස**- ඔහට; **තෙ ආයස්මන්තො**- ඒ ආයුෂ්මත්හු; **අවිවටං + ච + එව**-අප්‍රකාශ වූ අර්ථය ද; **විවරන්ති**- විවෘත කෙරෙත් හෙවත් ප්‍රකාශ කෙරෙත්. **අනුත්තානීකතං + ච එව**- ගැඹුරු වූ අර්ථය ද; **උත්තානීකරොන්ති** - නො ගැඹුරු කෙරෙත්; **අනෙකවිහිතෙසු**- නානාවිධ වූ; **කඞ්ඛාඨානීයෙසු**- සැකයට හේතු වූ; **ධම්මෙසු**- ධර්මයන්හි; **කඞ්ඛං ච**- සැකය ද; **පටිවිනොදෙන්ති**- දුරුකෙරෙත්. -පෙ-

දෙවන රථකාර වර්ගය යි.

3. 1. 3.

1. **සාවත්ථිනිදානං**-(එවං මෙසුතං එකං සමයං භගවා යනාදීන්) සැවැත්නිදානය යි.

උපසඞ්කමිත්වා ආයස්මතා සාරිපුත්තෙන සද්ධිං සම්මොදිංසු, සම්මොදනීයං කථං සාරාණීයං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයස්මන්තං සවිට්ඨං ආයස්මා සාරිපුත්තො එතදවොච:–තයොමෙ ආවුසො සවිට්ඨ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? කායසක්ඛි දිට්ඨිප්පත්තො සද්ධාවිමුත්තො. ඉමෙ ඛො ආවුසො තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. ඉමෙසං ඛො ආවුසො තිණ්ණං පුග්ගලානං කතමො තෙ පුග්ගලො ඛමති අභික්කන්තතරො ච පණීතතරො චාති?

තයො මෙ ආවුසො සාරිපුත්ත පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? කායසක්ඛි දිට්ඨිප්පත්තො

සංලක්ෂ්‍යය:–

1. **"සාවත්ථිනිදානං"** "එවං මෙ සුතං එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ" යනු සාවත්ථිනිදානය යි. මෙහි අරුත් ප්‍රථම සූත්‍රයෙහි කී නයින් දතයුතු යි.

අථ ඛො– ඉක්බිත්තෙන්; **ආයස්මා ච සවිට්ඨො**– ආයුෂ්මත් සවිට්ඨ ස්ථවිර තෙමේ ද; **ආයස්මා ච මහාකොට්ඨිතො**– ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨිත ස්ථවිර තෙමේ ද; **ආයස්මා සාරිපුත්තො**– ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ; **යෙන**– යම් තැනෙක්හි ද; –පෙ– **ආවුසො සවිට්ඨ**–ඇවැත් වූ සවිට්ඨය; **ඉමෙ තයො පුග්ගලා** – මේ තුන් පුද්ගල කෙනෙක්; **ලොකස්මිං**–සත්ත්වලොකයෙහි; **සන්තො සංවිජ්ජමානා**– විද්‍යමාන වෙත්; –පෙ– **කායසක්ඛි** –(පළමු ව නාමකායයෙන් ධ්‍යානස්පර්ශය කොට පසු ව නිරොධය ප්‍රත්‍යක්ෂය කරන්නා වූ) කායසක්ඛි නම් ආර්‍ය්‍යපුද්ගලයෙක; **දිට්ඨිප්පත්තො**– (ඥානයෙන් දර්ශනය කොට කෙළවරට පැමිණියා වූ) දිට්ඨිප්පත්ත නම් ආර්‍ය්‍යපුද්ගලයෙක; **සද්ධාවිමුත්තො**– (ඇදහීමෙන් විමුක්තියට පැමිණියා වූ;) සද්ධාවිමුත්ත නම් ආර්‍ය්‍යපුද්ගලයෙක (යන තුන්දෙනයි.) **ආවුසො**– ඇවැත්නි; **ඉමෙ ඛො තයො පුග්ගලා**– මේ තුන් පුද්ගලයෝ; **ලොකස්මිං**– ලොකයෙහි; **සන්තො සංවිජ්ජමානා**– විද්‍යමාන වෙත්. **ආවුසො**– ඇවැත්නි; **ඉමෙසං ඛො තිණ්ණං පුග්ගලානං**– මේ පුද්ගලයන් තුන්දෙනා අතුරෙන්; **කතමො පුග්ගලො**– කවර පුද්ගලයෙක් තෙම; **අභික්කන්තතරො ච**– ඉතා සුන්දරයයි ද; **පණීතතරො ච**– ඉතා ප්‍රණීතයයි ද; **තෙ**– ඔබට; **ඛමති ඉති**– රුචි වේ දැයි විචාළ සේක.

සද්ධාවිමුත්තො. ඉමෙ ඛො ආවුසො තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. ඉමෙසං ආවුසො තිණ්ණං පුග්ගලානං යවායං පුග්ගලො සද්ධාවිමුත්තො අයමෙම පුග්ගලො ඛමති ඉමෙසං තිණ්ණං පුග්ගලානං අභික්කන්තතරො ච පණීත තරො ච. තං කිස්ස හෙතු? ඉමස්සාවුසො පුග්ගලස්ස සද්ධින්‍ද්‍රියං අධිමත්තන්ති.

අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො ආයස්මන්තං මහාකොට්ඨිතං එතදවොච:- තයොමෙ ආවුසො කොට්ඨිත පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? කායසක්ඛි දිට්ඨිප්පත්තො සද්ධාවිමුත්තො. ඉමෙ ඛො ආවුසො තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. ඉමෙසං ආවුසො තිණ්ණං පුග්ගලානං කතමො තෙ පුග්ගලො ඛමති අභික්කන්තතරො ච පණීතතරො චාති?

තයොමෙ ආවුසො සාරිපුත්ත පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? කායසක්ඛි දිට්ඨිප්පත්තො සද්ධාවිමුත්තො. ඉමෙ ඛො ආවුසො තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. ඉමෙසං ආවුසො තිණ්ණං පුග්ගලානං යවායං පුග්ගලො කායසක්ඛි අයමෙම පුග්ගලො ඛමති ඉමෙසං තිණ්ණං පුග්ගලානං අභික්කන්තතරො ච පණීත තරො ච. තං කිස්ස හෙතු? ඉමස්සාවුසො පුග්ගලස්ස සමාධින්‍ද්‍රියං අධිමත්තන්ති.

-පෙ- **ආවුසො**- ඇවැත්නි; **ඉමෙසං තිණ්ණං පුග්ගලානං**- මේ පුද්ගලයන් තුන්දෙනා අතුරෙන්; **සද්ධාවිමුත්තො**- ශ්‍රද්ධා විමුක්ත නම් වූ; **යො + අයං පුග්ගලො**- යම් මේ පුද්ගලයෙක් වේ ද; **අයං පුග්ගලො**- මේ පුද්ගලතෙම; **අභික්කන්තතරො ච**- ඉතා සුන්දර යයි ද; **පණීතතරො ච**- ඉතා ප්‍රණීත යයි ද; **මෙ**- මට; **ඛමති**- රුචි වේ. **තං කිස්ස හෙතු?**- ඊට හේතු කවරේ ද? **ආවුසො**- ඇවැත්නි; **ඉමස්ස පුග්ගලස්ස**-මේ පුද්ගලයාගේ; **සද්ධා+ඉන්ද්‍රියං**-ශ්‍රද්ධෙන්ද්‍රියය; **අධිමත්තං+ඉති**-අධික වේද (එහෙයි නැයි සැලකළසේක).

-පෙ- **කායසක්ඛි**- කායසක්ඛි නම් වූ; **යො+අයං පුග්ගලො**- යම් ඒ පුද්ගලයෙක් වේ ද; **අයං පුග්ගලො**- මේ පුද්ගලතෙමේ; -පෙ- **මෙ**- මට; **ඛමති**- රුචි වේ; -පෙ- **ඉමස්ස පුග්ගලස්ස**- මේ පුද්ගලයාගේ; **සමාධින්‍ද්‍රියං**- සමාධින්‍ද්‍රියය; **අධිමත්තං+ඉති**- අධිකවන හෙයිනැයි සැලකළසේක.

අථ ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිතො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච:– තයොමෙ ආවුසො සාරිපුත්ත පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? කායසක්ඛී දිට්ඨිප්පත්තො සද්ධාවිමුත්තො. ඉමෙ ඛො ආවුසො තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. ඉමෙසං ආවුසො තිණ්ණං පුග්ගලානං කතමො තෙ පුග්ගලො ඛමති අභික්කන්තතරො ච පණීතතරො චාති?

තයො මෙ ආවුසො කොට්ඨිත පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? කායසක්ඛී දිට්ඨිප්පත්තො සද්ධාවිමුත්තො. ඉමෙ ඛො ආවුසො තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. ඉමෙසං ආවුසො තිණ්ණං පුග්ගලානං ය්වායං පුග්ගලො දිට්ඨිප්පත්තො අයමෙම ආවුසො පුග්ගලො ඛමති ඉමෙසං තිණ්ණං පුග්ගලානං අභික්කන්තතරො ච පණීතතරො ච. තං කිස්ස හෙතු? ඉමස්සාවුසො පුග්ගලස්ස පඤ්ඤින්ද්‍රියං අධිමත්තන්ති.

අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො ආයස්මන්තඤ්ච සවිට්ඨං ආයස්මන්තඤ්ච මහාකොට්ඨිතං එතදවොච :– ව්‍යාකතං ඛො ආවුසො අම්හෙහි සබ්බෙහෙව යථාසකං පටිභානං, ආයාමාවුසො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමිස්සාම. උපසඞ්කමිත්වා භගවතො එතමත්ථං ආරොචෙස්සාම. යථා නො භගවා ව්‍යාකරිස්සති තථා නං ධාරෙස්සාමාති. එවමාවුසොති ඛො අයස්මා ච සවිට්ඨො ආයස්මා ච මහාකොට්ඨිතො ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස පච්චස්සොසුං.

දිට්ඨිප්පත්තො–දිට්ඨිප්පත්ත නම් වූ; **යො+අයං පුග්ගලො**–යම් ඒ පුද්ගලයෙක් වේ ද; –පෙ–**පඤ්ඤා+ඉන්ද්‍රියං**–ප්‍රඥෙන්ද්‍රිය; **අධිමත්තං ඉති**– අධිකවත හෙයිතැයි සැලකළසේක.

– පෙ – **ආවුසො**– ඇවැත්නි; **අම්හෙහි සබ්බෙහි + එව**– අප සැමදෙනා විසින් ම; **යථාසකං පටිභානං** – සවකීය වැටහීම් පරිද්දෙන්; **ව්‍යාකතං ඛො** – විසඳන ලද්දේ ම ය; **ආවුසො**– ඇවැත්නි; **ආයාම**– යමු; **භගවා**– භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; **යෙන**– යම් තැනෙක්හි ද; –පෙ– **එතං + අත්ථං**– මේ කාරණය; **ආරොචෙස්සාම**– සැලකරන්නෙමු; **භගවා**– භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; **නො**– අපට; **යථා ව්‍යාකරිස්සති**–යම්සේ ප්‍රකාශකරනසේක් ද; **තථා**– එපරිද්දෙන්; **නං**– එය; **ධාරෙස්සාම ඉති**– දරන්නෙමු යයි කීසේක. **ආවුසො**– ඇවැත්නි; **එවං ඉති**

අථ ඛො ආයස්මා ච සාරිපුත්තො ආයස්මා ච සවිට්ඨො ආයස්මා ච මහාකොට්ඨිතො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමිංසු. උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසින්නො ඛො අයස්මා සාරිපුත්තො යාවතකො අහොසි ආයස්මතා ච සවිට්ඨෙන ආයස්මතා ච මහාකොට්ඨිතෙන සද්ධිං කථාසල්ලාපො තං සබ්බං භගවතො ආරොචෙසි.

න ඛොත්ථ[1] සාරිපුත්ත සුකරං එකංසෙන ව්‍යාකාතුං අයං ඉමෙසං තිණ්ණං පුග්ගලානං අභික්කන්තතරො ච පණීතතරො චාති. ඨානං හෙතං සාරිපුත්ත විජ්ජති:- ය්වායං පුග්ගලො සද්ධාවිමුත්තො ස්වාස්ස[2] අරහත්තාය පටිපන්නො ය්වායං පුග්ගලො කායසක්ඛී ස්වාස්ස සකදාගාමී වා අනාගාමී වා, යො චායං පුග්ගලො දිට්ඨිප්පත්තො සොපස්ස සකදාගාමී වා අනාගාමී වා.

න ඛොත්ථ[1] සාරිපුත්ත සුකරං එකංසෙන ව්‍යාකාතුං අයං ඉමෙසං තිණ්ණං පුග්ගලානං අභික්කන්තතරො ච පණීතතරො චාති. ඨානං හෙතං සාරිපුත්ත විජ්ජති:- ය්වායං පුග්ගලො කායසක්ඛී ස්වාස්ස[2] අරහත්තාය පටිපන්නො, ය්වායං පුග්ගලො සද්ධාවිමුත්තො ස්වාස්ස සකදාගාමී වා අනාගාමී වා, යො චායං පුග්ගලො දිට්ඨිප්පත්තො සොපස්ස සකදාගාමී වා අනාගාමී වා.

ඛො-එසේ යයි කියා; **ආයස්මා සවිට්ඨො ච**- ආයුෂ්මත් සවිට්ඨ ස්ථවිර තෙමේ ද; -පෙ-

-ප- **ආයස්මා සාරිපුත්තො**-ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිර තෙම; **ආයස්මතා සවිට්ඨෙන ච** - ආයුෂ්මත් සවිට්ඨ ස්ථවිරයන් ද; **ආයස්මතා මහාකොට්ඨිතෙන ච සද්ධිං**--ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨිත ස්ථවිරයන් ද සමග; **යාවතකො කථාසල්ලාපො**-යම් පමණ කථාසල්ලාපයෙක්; **අහොසි**- වූයේ ද; **තං සබ්බං**- ඒ සියල්ල; **භගවතො**-භාග්‍යවතුන් වහන්සේට; **ආරොචෙසි**-සැලකෙළේ ය.

සාරිපුත්ත-ශාරිපුත්‍රය; **ඉමෙසං තිණ්ණං පුග්ගලානං**- මේ පුද්ගලයන් තුන්දෙනා අතුරෙන්; **අයං**- මේ තෙම; **අභික්කන්තතරො ච**-ඉතා සුන්දර යයි ද; **පණීතතරො ච+ඉති**- ඉතා ප්‍රණීත යයි ද; **එකංසෙන** - ඒකාන්තයෙන් ම; **ව්‍යාකාතුං**- ප්‍රකාශ කරන්ට; **න ඛො සුකරං**- සුකර නො වේ. **සාරිපුත්ත**- ශාරිපුත්‍රය; **එතං ඨානං හි**- මෙබඳු කාරණයෙක් වනාහි; **විජ්ජති**- වන්නේ ය; **යො+අයං පුග්ගලො**-යම් මේ පුද්

---

1. න ඛොත්ථ-ස්‍යා: 2. ස්වායං-ස්‍යා:, ඉං:; ස්වාස්ස අරහා වා-සී:

න ඛො පන සාරිපුත්ත සුකරං එකංසෙන ව්‍යාකාතුං අයං ඉමෙසං තිණ්ණං පුග්ගලානං අභික්කන්තතරො ච පණීතතරො චාති. ඨානං හෙතං සාරිපුත්ත විජ්ජති:- ය්වායං පුග්ගලො දිට්ඨිප්පත්තො ස්වාස්ස අරහත්තාය පටිපන්නො, ය්වායං පුග්ගලො සද්ධාවිමුත්තො ස්වාස්ස සකදාගාමී වා අනාගාමී වා, යො චායං පුග්ගලො කායසක්ඛි සොපස්ස සකදාගාමී වා අනාගාමී වා. න ඛො පන සාරිපුත්ත සුකරං එකංසෙන ව්‍යාකාතුං අයං ඉමෙසං තිණ්ණං පුග්ගලානං අභික්කන්තතරො ච පණීතතරො චාති.

2. තයොමෙ භික්ඛවෙ ගිලානා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො ගිලානො ලභන්තො වා සප්පායානි භොජනානි අලභන්තො වා සප්පායානි භොජනානි, ලභන්තො වා සප්පායානි භෙසජ්ජානි

ගලයෙක් තෙම; **සද්ධාවිමුත්තො**-ශ්‍රද්ධාවිමුක්ත නම් වේ ද; **සො**- හෙතෙම; **අරහත්තාය**-අර්හත්වය පිණිස; **පටිපන්නො අස්ස**-පිළිපන් නෙක් වන්නේ ය. **සො + අයං පුග්ගලො**- යම් මේ පුද්ගල යෙක් තෙම; **කායසක්ඛි**- කායසක්ඛි නම් වේ ද; **සො**- හෙතෙම; **සකදාගාමි වා අස්ස** - සකෘදාගාමියෙක් හෝ වන්නේ ය **අනාගාමි වා අස්ස**- අනාගාමියෙක් හෝ වන්නේ ය. **සො ච+අයං පුග්ගලො**- යම් මේ පුද්ගලයෙක් තෙම; **දිට්ඨිප්පත්තො**- දෘෂ්ටිප්‍රාප්ත නම් වේ ද; **සො + අපි**- හෙතෙමේ ද; **සකදාගාමි වා අස්ස**- සකෘදාගාමියෙක් හෝ වන්නේ ය. -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යයි:-

"කායසක්ඛි, දිට්ඨිප්පත්තො, සද්ධාවිමුත්තො" නාම කයින් ධ්‍යාන ස්පර්‍ශ කොට පසු ව නිර්වාණය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරන්නා වූ පුද්ගල තෙම **"කායසක්ඛි"** නම්. ඥානයෙන් දර්‍ශනය කොට මාර්ගදෘෂ්ටියගේ කෙළවරට පැමිණියා වූ පුද්ගල තෙම **"දිට්ඨිප්පත්ත"** නම්. ඇදහීමෙන් විමුක්තියට පැමිණියා වූ පුද්ගල තෙම **"සද්ධාවිමුත්ත"** නම්. මේ පුද් ගලයෝ තිදෙන සකෘදාගාමී හෝ අනාගාමී වෙත්. රහත් හෝ රහත් බවට පිළිපන්නෝ හෝ වෙති. සමාධින්‍ද්‍රිය බලවත් වූයේ කායසක්ඛි නම් ද පඤ්ඤින්ද්‍රිය බලවත් වූයේ දිට්ඨිප්පත්ත නම් ද සද්ධින්ද්‍රිය බලවත් වූයේ සද්ධා විමුත්ත නම් ද වෙත්.

2. -පෙ- **ඉමෙ තයො ගිලානා**- මේ මතු කියන තුන් ගිලන්හු; **ලොකස්මිං**-සත්වලොකයෙහි; **සන්තො සංවිජ්ජමානා**- විද්‍යමාන වෙත්; -පෙ- **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **එකච්චො ගිලානො**-ඇතම් ගිලනෙක් තෙම; **සප්පායානි භොජනානි**- සැප වූ බොජුන්; **ලභන්තො වා**-ලබන්නේ හෝ; **සප්පායානි**

අලභන්තො වා සප්පායානි භෙසජ්ජානි, ලභන්තො වා පතිරූපං උපට්ඨාකං අලභන්තො වා පතිරූපං උපට්ඨාකං, නෙව වුට්ඨාති තම්හා ආබාධා. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො ගිලානො ලභන්තො වා සප්පායානි භොජනානි අලභන්තො වා සප්පායානි භොජනානි, ලභන්තො වා සප්පායානි භෙසජ්ජානි අලභන්තො වා සප්පායානි භෙසජ්ජානි, ලභන්තො වා පතිරූපං උපට්ඨාකං අලභන්තො වා පතිරූපං උපට්ඨාකං, වුට්ඨාති තම්හා ආබාධා. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො ගිලානො ලභන්තොව සප්පායානි භොජනානි නො අලභන්තො, ලභන්තොව සප්පායානි භෙසජ්ජානි නො අලභන්තො, ලභන්තොව පතිරූපං උපට්ඨාකං නො අලභන්තො, වුට්ඨාති තම්හා ආබාධා.

තත්‍ර භික්ඛවෙ ය්වායං ගිලානො ලභන්තොව සප්පායානි භොජනානි නො අලභන්තො, ලභන්තොව සප්පායානි භෙසජ්ජානි නො අලභන්තො, ලභන්තොව පතිරූපං උපට්ඨාකං නො අලභන්තො, වුට්ඨාති තම්හා ආබාධා, ඉමං ඛො භික්ඛවෙ ගිලානං පටිච්ච ගිලානභත්තං අනුඤ්ඤාතං, ගිලාන භෙසජ්ජං අනුඤ්ඤාතං, ගිලානුපට්ඨාකො අනුඤ්ඤාතො. ඉමඤ්ච පන භික්ඛවෙ ගිලානං පටිච්ච අඤ්ඤෙපි ගිලානා උපට්ඨාතබ්බා. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො ගිලානා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

භොජනානි-සැප වූ බොජුන්; **අලභන්තො වා**-නො ලබන්නේ හෝ; **සප්පායානි භෙසජ්ජානි** - සැප වූ (පථ්‍ය වූ) බෙහෙත්; **ලභන්තො වා**-ලබන්නේ හෝ; -පෙ- **පතිරූපං උපට්ඨාකං**-සුදුසු උපස්ථායකයකු; **ලභන්තො වා**-ලබන්නේ හෝ; -පෙ- **තම්හා ආබාධා**-ඒ රොගයෙන්; **න වුට්ඨාති** එව-නො නැගිටී ම ය; -පෙ- **තම්හා ආබාධා**-ඒ රොගයෙන්; **වුට්ඨාති**-නැගිටී; -පෙ- **එකච්චො ගිලානො**-ඇතම් ගිලනෙක් තෙම; **සප්පායානි භොජනානි**-සැප වූ බොජුන්; **ලභන්තො + එව**- ලබන්නේ ම; **නො අලභන්තො**- නො ලබන්නෙක් නො වූයේ ම; -පෙ-

-පෙ- **තත්‍ර**- ඒ තුන්ගිලනුන් අතුරෙහි; **යො + අයං ගිලානො**- යම් මේ ගිලනෙක් තෙම; **සප්පායානි භොජනානි**- සැප වූ (පථ්‍ය වූ) බොජුන්; **ලභන්තො + එව**- ලබන්නේ ම; **නො අලභන්තො**- නො ලබන්නෙක් නො වූයේ ම; -පෙ- **ඉමං ඛො ගිලානං පටිච්ච**-මේ ගිලනා පිණිස; **ගිලානභත්තං**- ගිලන්බත; **අනුඤ්ඤාතං**-අනුදන්නා ලදී; **ගිලානභෙසජ්ජං**- ගිලන් බෙහෙත්; **අනුඤ්ඤාතං** - අනුදන්නා ලදී. **ගිලාන +**

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තයොමෙ ගිලානූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ලභන්තො වා තථාගතං දස්සනාය අලභන්තො වා තථාගතං දස්සනාය, ලභන්තො වා තථාගතප්පවෙදිතං ධම්මවිනයං සවණාය අලභන්තො වා තථාගතප්පවෙදිතං ධම්මවිනයං සවණාය නෙව ඔක්කමති නියාමං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මත්තං. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ලභන්තො වා තථාගතං දස්සනාය අලභන්තො වා තථාගතං දස්සනාය, ලභන්තො වා තථාගතප්පවෙදිතං ධම්මවිනයං සවණාය අලභන්තො වා තථාගතප්පවෙදිතං ධම්මවිනයං. සවණාය, ඔක්කමති නියාමං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මත්තං. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ලභන්තොව තථාගතං දස්සනාය නො අලභන්තො, ලභන්තොව තථාගතප්පවෙදිතං ධම්මවිනයං සවණාය නො අලභන්තො, ඔක්කමති නියාමං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මත්තං.

උපට්ඨාකො-ගිලානුපස්ථායකයෙක්; **අනුඤ්ඤාතො**-අනුදන්නා ලදි. -පෙ- **ඉමං+ච පන ගිලානං පටිච්ච**- මේ ගිලනා නිසා; **අඤ්ඤෙ+අපි ගිලානා**- සෙසු ගිලන්හු ද; **උපට්ඨාතබ්බා**- උපස්ථාන කටයුත්තාහු ය.

-පෙ- **එවං+එව ඛො**- එපරිද්දෙන් ම; **ගිලාන+උපමා**- ගිලනුන් බඳු වූ; **ඉමෙ තයො පුග්ගලා** - මේ තුන් පුද්ගල කෙනෙක්; **ලොකස්මිං**-සත්වලෝකයෙහි; **සන්තො සංවිජ්ජමානා**- විද්‍යමාන වෙත්. -පෙ- **ඉධ**- මේ ශාසනයෙහි; **එකච්චො පුග්ගලො**- ඇතම් පුද්ගලයෙක් තෙම; **තථාගතං**- තථාගතයන් වහන්සේ; **දස්සනාය**- දැකීමට; **ලභන්තො වා**- ලබන්නේ හෝ; **තථාගතං** - තථාගතයන් වහන්සේ; **දස්සනාය** - දැකීමට; **අලභන්තො වා**- නො ලබන්නේ හෝ; **තථාගතප්පවෙදිතං**- තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ප්‍රකාශ කරනලද; **ධම්මවිනයං**- ධර්මවිනය; **සවණාය**-ශ්‍රවණය කරනු පිණිස; **ලභන්තො වා**- ලබන්නේ හෝ; -පෙ- **කුසලෙසු ධම්මෙසු**-කුශල ධර්මයන්හි; **නියාමං**- මාර්ග නියාමය යි කියන ලද; **සම්මත්තං**- සම්‍යත්වයට (හෙවත් සම්‍යක් ප්‍රතිපදාවට); **න+එව+ඔක්කමති**-නො පැමිණේ සි; -පෙ- **ඉධ පන**- මේ ශාසනයෙහි වනාහි; **එකච්චො පුග්ගලො**- ඇතම් පුද්ගලයෙක් තෙම; **තථාගතං**- තථාගතයන් වහන්සේ; **දස්සනාය**- දැකීමට; **ලභන්තො+එව**- ලබන්නේ ම; **නො අලභන්තො**- නො ලබන්නෙක් නො වූයේ ම; -පෙ-

තත්‍ර භික්ඛවෙ ය්වායං පුග්ගලො ලභන්තොව තථාගතං දස්සනාය නො අලභන්තො, ලභන්තොව තථාගතප්පවෙදිතං ධම්මවිනයං සවණාය නො අලභන්තො, ඔක්කමති නියාමං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මත්තං, ඉමං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලං පටිච්ච ධම්මදෙසනා අනුඤ්ඤාතා, ඉමඤ්ච පන භික්ඛවෙ පුග්ගලං පටිච්ච අඤ්ඤෙසම්පි ධම්මො දෙසෙතබ්බො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො ගිලානූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මින්ති.

3. තයොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සබ්‍යාපජ්ඣං කායසඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛරොති සබ්‍යාපජ්ඣං වචීසඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛරොති සබ්‍යාපජ්ඣං මනොසඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛරොති. සො සබ්‍යාපජ්ඣං කායසඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛරිත්වා සබ්‍යාපජ්ඣං වචීසඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛරිත්වා සබ්‍යාපජ්ඣං මනොසඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛරිත්වා සබ්‍යාපජ්ඣං ලොකං උපපජ්ජති, තමෙනං

-පෙ- **ඉමං ඛො පුග්ගලං පටිච්ච**- මේ පුද්ගලයා නිසා; **ධම්මදෙසනා**- ධර්මදෙශනා තොමෝ; **අනුඤ්ඤාතා** - අනුදන්නා ලදී; -පෙ-. **ඉමං+ච පන පුග්ගලං පටිච්ච**- මේ පුද්ගලයා නිසා; **අඤ්ඤෙසං + අපි**- අන්‍යයන්ට ද; **ධම්මො**- ධර්මයතෙම; **දෙසෙතබ්බො**- දෙශනා කළයුත්තේ ය. -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

"නියාමං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මත්තං" කුශලධර්මයන්හි සම්මතකරනලද මාර්‍ගනියමයට නො පැමිණෙයි. මෙහි ප්‍රථම දෙශනාවාර යෙන් පදපරම පුද්ගලයා ද, දෙවන දෙශනාවාරයෙන් උග්ඝටිතඥ්ඤ පුද්ගලයා ද, තුන්වන දෙශනාවාරයෙන් විපචිතඥ්ඤ පුද්ගලයා ද වදරන ලදහ, නෙය්‍ය පුද්ගලතෙමේ ද මෙහි ම ඇතුලත් වන හෙයින් වෙන්කොට නො වදරන ලද්දේ ය.

3. -පෙ- **ඉධ**- මේ සත්වලෝකයෙහි; **එකච්චො පුග්ගලො**- ඇතම් පුද්ගලයෙක් තෙම; **සබ්‍යාපජ්ඣං**- දුක් සහිත වූ හෙවත් වරද වූ; **කායසඞ්ඛාරං**- කායද්වාරයෙහි චෙතනා රාශිය; **අභිසඞ්ඛරොති**- රැස්කෙරෙයි; **සබ්‍යාපජ්ඣං**- දුක් සහිත වූ හෙවත් වරද වූ; **වචීසඞ්ඛාරං**- වාග්ද්වාරයෙහි චෙතනා රාශිය; **අභිසංඛරොති**- රැස්කෙරෙයි; -පෙ- **මනොසඞ්ඛාරං**- මනොද්වාරයෙහි චෙතනා රාශිය; -පෙ- **සො**- හෙතෙම; **සබ්‍යාපජ්ඣං**- දුක්සහිත වූ හෙවත් වරද වූ, **කායසංඛාරං**- කායද්වාරයෙහි චෙතනා රාශිය; **අභිසංඛරිත්වා**- රැස්කොට; -පෙ- **සබ්‍යාපජ්ඣං**- දුක්

සව්‍යාපජ්ඣං ලොකං උපපන්නං සමානං සව්‍යාපජ්ඣා ඵස්සා ඵුසන්ති. සො සව්‍යාපජ්ඣෙහි ඵස්සෙහි ඵුට්ඨො සමානො සව්‍යාපජ්ඣං වෙදනං වෙදියති එකන්තදුක්ඛං: සෙය්‍යථාපි සත්තා නෙරයිකා.

ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අව්‍යාපජ්ඣං කාය සඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛරොති අව්‍යාපජ්ඣං වචීසඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛරොති අව්‍යාපජ්ඣං මනොසඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛරොති. සො අව්‍යාපජ්ඣං කායසඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛරිත්වා අව්‍යාපජ්ඣං වචීසඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛ රිත්වා අව්‍යාපජ්ඣං මනොසඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛරිත්වා අව්‍යාපජ්ඣං ලොකං උපපජ්ජති. තමෙනං අව්‍යාපජ්ඣං ලොකං උපපන්නං සමානං අව්‍යාපජ්ඣා ඵස්සා ඵුසන්ති. සො අව්‍යාපජ්ඣෙහි ඵස්සෙහි ඵුට්ඨො සමානො අව්‍යාපජ්ඣං වෙදනං වෙදියති එකන්ත සුඛං: සෙය්‍යථාපි දෙවා සුභකිණ්හා.[1]

ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සව්‍යාපජ්ඣම්පි කායසඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛරොති, සව්‍යාපජ්ඣම්පි අව්‍යාපජ්ඣම්පි වචීසඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛරොති සව්‍යාපජ්ඣම්පි අව්‍යාපජ්ඣම්පි මනො

සහිත වූ; **ලොකං**- ලොකයට; **උපපජ්ජති**-(ඉපදීම් වශයෙන්) පැමිණේ; **සව්‍යාපජ්ඣං ලොකං**-දුක්සහිත ලෝකයට; **උපපන්නං සමානං**-(ඉපදීම් වශයෙන්) පැමිණියා වූ; **තං+එනං**- ඒ මේ පුද්ගලයා; **සව්‍යාපජ්ඣා**- දුක්සහිත වූ; **ඵස්සා**- විපාක සපර්ශයෝ; **ඵුසන්ති**-වැලඳගනිත්; **සො**-හෙතෙම; **සව්‍යාපජ්ඣෙහි**- දුක්සහිත වූ; **ඵස්සෙහි**- විපාකසපර්ශයන් විසින්; **ඵුට්ඨො සමානො**-වැලඳ ගන්නා ලද්දේ; **සව්‍යාපජ්ඣං**- දුක්සහිත වූ; **එකන්තදුක්ඛං**- ඒකාන්තයෙන් දුක් වූ; **වෙදනං** - වේදනාව; **වෙදියති**- විඳී; (කවරක්හු මෙන් ද?) **නෙරයිකා සත්තා**- නිරයෙහි උපන්නා වූ සත්වයෝ; **සෙය්‍යථාපි**- යම්සේ ද (එමෙනි.)

-පෙ-**ඉධ පන**-මේ ලොකයෙහි වනාහි; **එකච්චො පුග්ගලො**- ඇතම් පුද්ගලයෙක් තෙම; **අව්‍යාපජ්ඣං**- නිදුක් වූ හෙවත් නිවරද වූ; **කායසංඛාරං** - කායද්වාරයෙහි චෙතනා රාශිය; -පෙ- **අව්‍යාපජ්ඣං**- නිදුක් වූ; **එකන්තසුඛං**- ඒකාන්තයෙන් සැප වූ; **වෙදනං** - වෙදනාව; **වෙදියති**- විඳී. (කවරක්හු මෙන් ද?) **සුභකිණ්හා දෙවා**-සුභකෘත්‍ස්නතල වැසි දෙවියෝ; **සෙය්‍යථාපි**- යම්සේ ද (එමෙනි).

---

1. සුභකිණ්ණා-ඉං;

සඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛරෙති. සො සව්‍යාපජ්ඣම්පි අව්‍යාපජ්ඣම්පි කාය සඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛරිත්වා සව්‍යාපජ්ඣම්පි අව්‍යාපජ්ඣම්පි වචීසඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛරිත්වා සව්‍යාපජ්ඣම්පි අව්‍යාපජ්ඣම්පි මනොසඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛරිත්වා සව්‍යාපජ්ඣම්පි අව්‍යාපජ්ඣම්පි ලොකං උපපජ්ජති. තමෙනං සව්‍යාපජ්ඣම්පි අව්‍යාපජ්ඣම්පි ලොකං උපපන්නං සමානං සව්‍යාපජ්ඣාපි අව්‍යාපජ්ඣාපි ඵස්සා ඵුසන්ති. සො සව්‍යාපජ්ඣෙහිපි අව්‍යාපජ්ඣෙහිපි ඵස්සෙහි ඵුට්ඨො සමානො සව්‍යාපජ්ඣම්පි අව්‍යාපජ්ඣම්පි වෙදනං වෙදියති වොකිණ්ණසුඛදුක්ඛං: සෙය්‍යථාපි මනුස්සා, එකච්චෙ ච දෙවා, එකච්චෙ ච විනිපාතිකා. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මින්ති.

4 තයො මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා පුග්ගලස්ස බහුකාරා. කතමෙ තයො? යං භික්ඛවෙ පුග්ගලං ආගම්ම පුග්ගලො බුද්ධං සරණං ගතො හොති ධම්මං සරණං ගතො හොති සඞ්ඝං සරණං

-පෙ- **සව්‍යාපජ්ඣං+අපි**- දුක්සහිත වූ ද හෙවත් වරද වූ ද; **අව්‍යාපජ්ඣං+අපි**- නිදුක් වූ ද හෙවත් නිවරද වූ ද; -පෙ- **වොකිණ්ණසුඛදුක්ඛං**- මිශ්‍ර වූ සැප දුක් ඇති; **වෙදනං**- වෙදනාව; **වෙදියති**-විඳියි. (කවරක්හු මෙන්ද?) **මනුස්සා**-මනුෂ්‍ය යෝ ද; **එකච්චෙ දෙවා ච**- සමහර දෙවියෝ ද (හෙවත් කාමාවචර දෙවියෝ ද); **එකච්චෙ විනිපාතිකා ච**- සමහර වෛමානික ප්‍රේතයෝ ද; **සෙය්‍යථාපි**-යම්සේ ද (එමෙනි) -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

1. සව්‍යාපජ්ඣං කායසඞ්ඛාරං. 2. සව්‍යාපජ්ඣං වචීසඞ්ඛාරං. 3, සව්‍යාපජ්ඣං මනොසඞ්ඛාරං. 4. අව්‍යාපජ්ඣං කායසඞ්ඛාරං. 5. අව්‍යාපජ්ඣං වචීසඞ්ඛාරං. 6, අව්‍යාපජ්ඣං මනොසඞ්ඛාරං. 1 ප්‍රාණඝාතාදි ත්‍රිවිධ කාය දුශ්චරිතය සව්‍යාපජ්ඣ කාය සඞ්ඛාර නම් වේ. 4 ත්‍රිවිධකායසුචරිතය අව්‍යාපජ්ඣකායසඞ්ඛාර නම් වේ. 2 මුෂාවාදදි චතුර්විධ වාග්දුශ්චරිතය සව්‍යාපජ්ඣවචීසඞ්ඛාර නම් වේ. 5 චතුර්විධ වාග්සුචරිතය අව්‍යාපජ්ඣ වචීසඞ්ඛාර නම් වේ. 3 අභිධ්‍යාදි ත්‍රිවිධ මනොදුශ්චරිතය සව්‍යාපජ්ඣ මනොසඞ්ඛාර නම් වේ. 6 ත්‍රිවිධ මනොසුචරිතය අව්‍යාපජ්ඣ මනොසඞ්ඛාර නම් වේ. මේ සූත්‍රයෙහි ත්‍රිවිධ සුචරිතය ලෞකික ලොකොත්තර මිශ්‍රක වශයෙන් වදාළසේක.

93 වෙනි පිටේ සංලක්ෂ්‍යය බලනු.

4. -පෙ- **ඉමෙ තයො පුග්ගලා**- මේ මතු කියන ආචාර්‍ය්‍ය පුද්ගලයෝ තුන්දෙන; **පුග්ගලස්ස**- අනවැසි පුද්ගලයාහට;

ගතො හොති, අයං භික්ඛවෙ පුග්ගලො ඉමස්ස පුග්ගලස්ස බහුකාරො. පුන ච පරං භික්ඛවෙ යං පුග්ගලං ආගම්ම පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං පජානාති අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති අයං භික්ඛවෙ පුග්ගලො ඉමස්ස පුග්ගලස්ස බහුකාරො. පුන ච පරං භික්ඛවෙ යං පුග්ගලං ආගම්ම පුග්ගලො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති, අයං භික්ඛවෙ පුග්ගලො ඉමස්ස පුග්ගලස්ස බහුකාරො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා පුග්ගලස්ස බහුකාරා. ඉමෙහි ච පන භික්ඛවෙ තීහි පුග්ගලෙහි ඉමස්ස පුග්ගලස්ස නත්ථඤ්ඤො පුග්ගලො බහුකාරතරොති වදාමි. ඉමෙසඤ්ච පන භික්ඛවෙ තිණ්ණං පුග්ගලානං ඉමිනා පුග්ගලෙන න සුප්පතිකාරං වදාමි: යදිදං අභිවාදන-පච්චුට්ඨාන-අඤ්ජලිකම්ම-සාමීචිකම්ම-චීවර-පිණ්ඩපාත-සෙනාසන-ගිලානපච්චය-භෙසජ්ජ-පරික්ඛාරානුප්පදානෙනාති

බහුකාරා-බොහෝ උපකාරීහු වෙත්; -පෙ- **පුග්ගලො**- අනවැසි පුද්ගලයෙක් තෙම; **යං පුග්ගලං ආගම්ම**- යම් ආචාර්‍ය්‍ය පුද්ගලයකු කරා එළඹ; **බුද්ධං සරණං ගතො හොති**-බුදුන් සරණ ගියේ වේ ද (හෙවත් බුදුන් සරණය යි ඇසුරු කොළේ වේ ද;) -පෙ- **අයං පුග්ගලො**-මේ ආචාර්‍ය්‍ය පුද්ගලතෙම; **ඉමස්ස පුග්ගලස්ස**-මේ අනවැසි පුද්ගලයාහට; **බහුකාරො**- බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ; -පෙ- **පුන ච පරං**- නැවත ද; **පුග්ගලො**- අනවැසි පුද්ගල තෙම; **යං පුග්ගලං ආගම්ම**-යම් ආචාර්‍ය්‍ය පුද්ගලයකු කරා එළඹ; **ඉදං**- මේ ස්කන්ධපඤ්චකය; **දුක්ඛං + ඉති**- දුක්ඛසත්‍යය යි; **යථාභූතං**-තත් වූ පරිද්දෙන්; **පජානාති**- දනී ද; -පෙ- (සෙසු අරුත් 205 පිටේ කී නයින් දතයුතු.) **භික්ඛවෙ**- මහණෙනි; **ඉමෙහි ච පන තීහි පුග්ගලෙහි**- මේ තුන් ආචාර්‍ය්‍ය පුද්ගලයන්ට වඩා; **ඉමස්ස පුග්ගලස්ස**- මේ අනවැසි පුද්ගලයාහට; **බහුකාරතරො**- අතිශයින් උපකාර වූ; **අඤ්ඤො පුග්ගලො**- අනික් පුද්ගලයෙක් තෙම; **නත්ථි+ඉති**- නැත්තේය යි; **වදාමි**- කියමි; -පෙ- **ඉමෙසං+ච පන තිණ්ණං පුග්ගලානං** - මේ තුන් ආචාර්‍ය්‍ය පුද්ගලයන්ට; **ඉමිනා පුග්ගලෙන**- මේ අනවැසි පුද්ගලයා විසින්; **යදිදං**- යම් මේ; **අභිවාදන**- වැඳීම ය; **පච්චුට්ඨාන**- දැක හුනස්නෙන් නැඟිටීම ය; **අඤ්ජලිකම්ම**- ඇඳිලි කිරීම ය; **සාමීචිකම්ම**- වතාවත් කිරීම ය (යන මෙයින් ද); **චීවර**- සිවුරු ය; **පිණ්ඩපාත**- පිණ්ඩපාත ය; **සෙනාසන**- සෙනසුන් ය; **ගිලානපච්චයභෙසජ්ජ**

5. තයොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? අරුකූපමචිත්තො පුග්ගලො, විජ්ජූපමචිත්තො පුග්ගලො, වජිරූපමචිත්තො පුග්ගලො.

කතමො ච භික්ඛවෙ අරුකූපමචිත්තො පුග්ගලො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති උපායාසබහුලො, අප්පම්පි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ව්‍යාපජ්ජති පතිත්ථීයති කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතුකරොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ දුට්ඨාරුකො[1] කට්ඨෙන වා කඨලාය වා ඝට්ටිතො[2] භිය්‍යොසොමත්තාය ආසවං දෙති,[3] එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති උපායාසබහුලො, අප්පම්පි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ව්‍යාපජ්ජති පතිත්ථීයති කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතුකරොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අරුකූපමචිත්තො පුග්ගලො.

පරික්ඛාර– ගිලන්පස බෙහෙත් පිරිකර (යන මොවුන්ගේ); **අනුප්පදානෙන**–දීමෙන් ද; **න සුපටිකාරං + ඉති**–සුවසේ ප්‍රත්‍යුපකාර කරන්ට නො හැකිය යි; **වදාමි**– කියමි යි වදාළසේක.

5. –පෙ– **අරුක + උපමචිත්තො පුග්ගලො**– පුරාණ ව්‍රණයක් බඳු සිත් ඇති පුද්ගල තෙමේ ද; **විජ්ජු + උපමචිත්තො පුග්ගලො**– විදුලියක් බඳු සිත් ඇති පුද්ගලතෙමේ ද; **වජිර + උපමචිත්තො පුග්ගලො**– වජ්‍රයක් බඳු සිත් ඇති පුද්ගල තෙමේ ද; (යන තුන් දෙන යි).

–පෙ– **අරුක + උපමචිත්තො පුග්ගලො**– පුරාණ ව්‍රණයක් බඳු සිත් ඇති පුද්ගලතෙම; **කතමො ච?**– කවරේ ද? –පෙ– **ඉධ**– මේ ලොකයෙහි; **එකච්චො පුග්ගලො**– ඇතැම් පුද්ගලයෙක් තෙම; **කොධනො හොති**– කිපෙන සුලු වේ ද; **උපායාස බහුලො**–බලවත් ආයාස ඇත්තේ වේ ද; **අප්පං + අපි**–මඳ වචනයකුදු; **වුත්තො සමානො**– කියන ලද්දේ; **අභිසජ්ජති**– ක්‍රොධයෙන් ලැගේ ද; **කුප්පති**– කිපේ ද; **ව්‍යාපජ්ජති**– ප්‍රකෘති භාවය අත්හරී ද; **පතිත්ථීයති**–තද බවට පැමිණේ ද; **කොපං + ච**– දුර්වල ක්‍රොධය ද; **දොසං+ච**–ඊට වඩා බලවත් ක්‍රොධය ද; **අප්පච්චයං+ච**–නො සතුටු ආකාරය ද; **පාතු කරොති**– පහළ කෙරේ ද; –පෙ– **සෙය්‍යථාපි**- යම්සේ; **දුට්ඨ+අරුකො**- පුරාණ ව්‍රණයක්; **කට්ඨෙන වා**– දඬු කෙළවරකින් හෝ; **කඨලාය වා**–කැබිලිත්තකින් හෝ; **ඝට්ටිතො**–ගටනා ලද්දේ; **භිය්‍යොසොමත්තාය**–බොහෝ සෙයින්; **ආසවං දෙති**– නැවත නැවත ලේ සැරව වහනය කෙරේ ද–පෙ–

---

1. දුට්ඨාරුකා, සී: 2. ඝට්ටිතා, සී: 3. අස්සවනොති, සී:

කතමො ච භික්ඛවෙ විජ්ජූපමචිත්තො පුග්ගලො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ චක්ඛුමා පුරිසො රත්තන්ධකාරතිමිසායං විජ්ජන්තරිකාය රූපානි පස්සෙය්‍ය, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, -පෙ- අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනීපටිපදාති යථාභූතං පජානාති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ විජ්ජූපමචිත්තො පුග්ගලො.

කතමො ච භික්ඛවෙ වජිරූපමචිත්තො පුග්ගලො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ වජිරස්ස නත්ථි කිඤ්චි අභෙජ්ජං මණි වා පාසාණො වා, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ආසවානං ඛයා -පෙ- සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ වජිරූපමචිත්තො පුග්ගලො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මින්ති.

-පෙ-**විජ්ජු+උපමචිත්තො පුග්ගලො**-විදුලියක් බඳු සිත් ඇති පුද්ගලතෙම; **කතමො** ච- කවරේ ද? -පෙ- (මෙතැන් සිට අරුත් 205 පිටෙන් දතයුතු යි.) **සෙය්‍යථාපි**- යම්සේ; **චක්ඛුමා පුරිසො**- ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් තෙම; **රත්ති+අන්ධකාරතිමිසායං**- ඝනාන්ධකාර රාත්‍රියෙහි; **විජ්ජු+අන්තරිකාය**- විදුලිය පවත්නා කෙණෙහි; **රූපානි**- නීලපීතාදි රූපයන්; **පස්සෙය්‍ය**- දක්නේ ද; -පෙ-.

-පෙ- **වජිර+උපමචිත්තො පුග්ගලො**- වජ්‍රයක් බඳු සිත් ඇති පුද්ගලතෙම; -පෙ- (මෙතැන් සිට අරුත් 205 පිටෙන් දතයුතු යි.) **සෙය්‍යථාපි**- යම්සේ; **වජිරස්ස**- වජ්‍රය විසින්; **අභෙජ්ජං**- නො බිඳිය හැකි වූ; **කිංචි මණි වා**- කිසි මැණිකෙක් හෝ; **පාසාණො වා**- පාසාණයෙක් හෝ; **නත්ථි**- නැත්තේ ද; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

1. **"විජ්ජන්තරිකාය රූපානි පස්සෙය්‍ය"** ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් විදුලි එළියෙන් නීලපීතාදි රූපයන් දක්නා පරිද්දෙන් යොගාවචර

6 තයොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං කතමෙ තයො? අත්ථි භික්ඛවෙ පුග්ගලො න සෙවිතබ්බො න භජිතබ්බො න පයිරුපාසිතබ්බො, අත්ථි භික්ඛවෙ පුග්ගලො සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො, අත්ථි භික්ඛවෙ පුග්ගලො සක්කත්වා ගරුකත්වා සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො න සෙවිතබ්බො න භජිතබ්බො න පයිරුපාසිතබ්බො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො හීනො හොති සීලෙන සමාධිනා පඤ්ඤාය, එවරූපො භික්ඛවෙ පුග්ගලො න සෙවිතබ්බො න භජිතබ්බො න පයිරුපාසිතබ්බො අඤ්ඤත්‍ර අනුද්දයාය[1] අඤ්ඤත්‍ර අනුකම්පාය.[2]

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සදිසො හොති සීලෙන සමාධිනා පඤ්ඤාය. එවරූපො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො

තෙම ශ්‍රොතාපත්ති, සකෘදාගාමි, අනාගාමි යන මාර්ගත්‍රය පිළිබඳ ව පවත්නා ඥානයෙන් නිර්වාණය දකී. **වජිරස්ස අභෙජ්ජං** 120 පිටේ සංලක්‍ෂ්‍යය බලනු.

6. -පෙ- **න සෙවිතබ්බො**-සමීපයට නො එළැඹිය යුතු වූ; **න භජිතබ්බො**-නො ඇලිය යුතුවූ; **න පයිරුපාසිතබ්බො**-(සමීප යෙහි හිඳීම් වශයෙන්) නැවත නැවත ඇසුරු නො කළ යුතු වූ; **පුග්ගලො**-පුද්ගලයෙක් තෙම; **අත්ථි**- ඇත්තේ ය; -පෙ- **සෙවිතබ්බො**-එළැඹිය යුතු වූ; **භජිතබ්බො**-ඇලිය යුතු වූ; **පයිරුපාසිතබ්බො**-(සමීපයෙහි හිඳීම් ආදි වශයෙන්) නැවත නැවත ඇසුරු කළ යුතු වූ; **පුග්ගලො**- පුද්ගලයෙක් තෙම; **අත්ථි**- ඇත්තේ ය; -පෙ- **සක්කත්වා**- සත්කාර කොට; **ගරුකත්වා**-ගරුකාර කොට; **සෙවිතබ්බො**- එළැඹිය යුතු වූ; -පෙ-

-පෙ- **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **එකච්චො පුග්ගලො**- ඇතැම් පුද්ගලයෙක් තෙම; **සීලෙන**- ශීලයෙන් ද; **සමාධිනා**- සමාධියෙන් ද; **පඤ්ඤාය**- ප්‍රඥාවෙන් ද; **හීනො හොති**- (තමහට වඩා) අඩු වේ ද; -පෙ- **එවරූපො පුග්ගලො**- මෙබඳු පුද්ගල තෙම; **අඤ්ඤත්‍ර අනුද්දයාය**- කරුණාවෙන් මිස; **අඤ්ඤත්‍ර අනුකම්පාය**- අනුකම්පාවෙන් මිස; **න සෙවිතබ්බො**- (තමහට ප්‍රයොජන පිණිස) නො සෙවිය යුතු යි; -පෙ-

---

1. අනුද්දයා, ස්‍යා: ඉ: 2. අනුකම්පා, ස්‍යා: ඉ:

තං කිස්ස හෙතු? සීලසාමඤ්ඤගතානං සතං සීලකථා ච නො භවිස්සති, සා ච නො පවත්තනී භවිස්සති, සා ච නො ඵාසු භවිස්සති. සමාධිසාමඤ්ඤගතානං සතං සමාධිකථා ච නො භවිස්සති, සා ච නො පවත්තනී භවිස්සති, සා ච නො ඵාසු භවිස්සති. පඤ්ඤාසාමඤ්ඤගතානං සතං පඤ්ඤාකථා ච නො භවිස්සති, සා ච නො පවත්තනී භවිස්සති, සා ච නො ඵාසු භවිස්සතීති. තස්මා එවරූපො පුග්ගලො සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සක්කත්වා ගරුකත්වා සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අධිකො හොති සීලෙන සමාධිනා පඤ්ඤාය, එවරූපො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සක්කත්වා ගරුකත්වා සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො. තං කිස්ස හෙතු? ඉති අපරිපූරං වා සීලක්ඛන්ධං පරිපූරෙස්සාමි පරිපූරං වා සීලක්ඛන්ධං තත්ථ තත්ථ පඤ්ඤාය අනුග්ගහෙස්සාමි, අපරිපූරං වා සමාධික්ඛන්ධං පරිපූරෙස්සාමි පරිපූරං වා සමාධික්ඛන්ධං තත්ථ තත්ථ පඤ්ඤාය අනුග්ගහෙස්සාමි, අපරිපූරං වා පඤ්ඤාක්ඛන්ධං පරිපූරෙස්සාමි පරිපූරං වා පඤ්ඤාක්ඛන්ධං තත්ථ තත්ථ පඤ්ඤාය අනුග්ගහෙස්සාමීති. තස්මා

-පෙ- **සීලෙන**-ශීලයෙන් ද; -පෙ- **සදිසො හොති**- තමා හා සමාන වේ ද;-පෙ-**තං කිස්ස හෙතු?**-ඊට හෙතු කවරේ ද? **සීලසාමඤ්ඤගතානං සතං**- ශීලයෙන් සමාන බවට පැමිණියා වූ; **නො**- අපගේ; **සීලකථා ච**- ශීලය පිළිබඳ කථාව ද; **භවිස්සති**-වන්නේ ය; **නො** - අපගේ; **සා ච** - ඒ ශීලකථාව ද; **පවත්තනී භවිස්සති**-නොකඩ ව පවත්නී ය; **නො**-අපට; **සා ච**-ඒ කථාව ද; **ඵාසු භවිස්සති**- පහසු වන්නී ය; **සමාධිසාමඤ්ඤගතානං සතං**-සමාධියෙන් සමාන බවට පැමිණියා වූ; **නො**- අපගේ; **සමාධිකථා ච**- සමාධිය පිළිබඳ කථාව ද -පෙ-. **පඤ්ඤාසාමඤ්ඤගතානං සතං**- ප්‍රඥාවෙන් සමාන බවට පැමිණියා වූ; **නො**-අපගේ; **පඤ්ඤාකථා ච**- ප්‍රඥාව පිළිබඳ කථාව ද; -පෙ-.

ඉධ- මේ ලොකයෙහි; **එකච්චො පුග්ගලො**- ඇතම් පුද්ගල යෙක්තෙම;**සීලෙන**-ශීලයෙන් ද; -පෙ- **අධිකො හොති**-තමහට වැඩිතරම් වේ ද; -පෙ- **ඉති**- මෙසේ; **අපරිපූරං**- පෙර සම්පූර්ණ නො වූ; **සීලක්ඛන්ධං වා**-ශීලරාසිය හෝ; **පරිපූරෙස්සාමි**- සම්පූර්ණ කරන්නෙමි; **පරිපූරං**-සම්පූර්ණවූ; **සීලක්ඛන්ධං වා**-ශීලරාසිය හෝ; **තත්ථ තත්ථ**-ඒ ඒ තන්හි; **පඤ්ඤාය**-ප්‍රඥාවෙන්; **අනුග්ගහෙස්සාමි**-

එවරූපො පුග්ගලො සක්කත්වා ගරුකත්වා, සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මින්ති.

නිහීයති පුරිසො නිහීනසෙවී
න ච හායෙථ කදාචි තුල්‍යසෙවී
සෙට්ඨමුපනමං උදෙති ඛිප්පං
තස්මා අත්තනො උත්තරිං භජෙථාති.

7. තයොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? අත්ථි භික්ඛවෙ පුග්ගලො ජිගුච්ඡිතබ්බො න සෙවිතබ්බො න භජිතබ්බො න පයිරුපාසිතබ්බො, අත්ථි භික්ඛවෙ පුග්ගලො අජ්ඣුපෙක්ඛිතබ්බො න සෙවිතබ්බො න භජිතබ්බො න පයිරුපාසිතබ්බො; අත්ථි භික්ඛවෙ පුග්ගලො සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො.

(අසත්ප්‍රාය ධර්මයන් හැර සත්ප්‍රාය සේවනයෙන්) අනුග්‍රහ කරන් නෙම්; **අපරිපූරං**- පෙර සම්පූර්ණ නො වූ; **සමාධික්ඛන්ධං වා**- සමාධි රාසිය හෝ; -පෙ-

නිහීනසෙවී-(තමහට වඩා) හීන පුද්ගලයකු සෙවනය කරන් නා වූ; **පුරිසො**-පුරුෂතෙම; **නිහීයති**-පිරිහෙයි; **තුල්‍යසෙවී**-තමා හා සමානයකු සෙවුනා තැනැත්තේ; **කදාචි**-කිසිකලෙකත්; **න ච හායෙථ**- නො පිරිහෙන්නේ ය; **සෙට්ඨං**- ශ්‍රේෂ්ඨ පුද්ගලයාහට; **උපනමං**--අවනත වන්නා වූ පුරුෂ තෙම; **ඛිප්පං**- වහා; **උදෙති**- වැඩෙයි; **තස්මා**- එහෙයින්; **අත්තනො**- තමහට වඩා; **උත්තරිං**- අධික ගුණවන්තයකු; **භජෙථ + ඉති**- සෙවුනේය යි වදාළසේක.

සංලක්ෂ්‍යය:-

අඤ්ඤත්‍ර අනුද්දයාය අඤ්ඤත්‍ර අනුකම්පාය:- යනු විනාර්ථ යොගයෙහි තෘතීයා විභක්ති යි. අඤ්ඤත්‍ර යනු විනාර්ථයෙහි වූ අසංඛ්‍ය (=නිපාත) ශබ්දයෙකි. ඔහු සමග තෘතීයා විභක්ති ද විකල්පයෙන් විතීයා පඤ්චමී විභක්ති ද යෙදෙත්.

7. -පෙ- **ජිගුච්ඡිතබ්බො**- (ගූථයක් මෙන්) පිළිකුල් කළ යුතු වූ; **න සෙවිතබ්බො**- නො එළැඹිය යුතු වූ; **න භජිතබ්බො**-- නො ඇලිය යුතු වූ; **න පයිරුපාසිතබ්බො**-(සමීපයෙහි හිඳීම් වශයෙන්) නැවත නැවත ඇසුරු නො කළයුතු වූ; **පුග්ගලො**- පුද්ගලයෙක් තෙම; **අත්ථි**-ඇත්තේ ය; -පෙ- **අජ්ඣුපෙක්ඛිතබ්බො**- උපෙක්ෂා කළ යුතු වූ; -පෙ-

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො ජිගුච්ඡිතබ්බො න සෙවිතබ්බො න භජිතබ්බො න පයිරුපාසිතබ්බො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො දුස්සීලො හොති පාපධම්මො අසුචිසංකස්සර සමාචාරො පටිච්ඡන්නකම්මන්තො අස්සමණො සමණපටිඤ්ඤො අබ්‍රහ්මචාරී බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤො අන්තොපූති අවස්සුතො කසම්බුජාතො, එවරූපො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ජිගුච්ඡිතබ්බො න සෙවිතබ්බො න භජිතබ්බො න පයිරුපාසිතබ්බො. තං කිස්ස හෙතු? කිඤ්චාපි භික්ඛවෙ එවරූපස්ස පුග්ගලස්ස න දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති අථ ඛො නං පාපකො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගච්ඡති:- පාපමිත්තො පුරිසපුග්ගලො පාපසහායො පාපසම්පවඞ්කොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ අහි ගූථගතො කිඤ්චාපි න ඩංසති අථ නං මක්ඛෙති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ කිඤ්චාපි එවරූපස්ස පුග්ගලස්ස න දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති අථ ඛො නං පාපකො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගච්ඡති:- පාපමිත්තො පුරිසපුග්ගලො පාපසහායො පාපසම්පවඞ්කොති. තස්මා එවරූපො පුග්ගලො ජිගුච්ඡිතබ්බො න සෙවිතබ්බො න භජිතබ්බො න පයිරුපාසිතබ්බො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අජ්ඣුපෙක්ඛිතබ්බො න සෙවිතබ්බො න භජිතබ්බො න පයිරුපාසිතබ්බො? ඉධ භික්ඛවෙ

-පෙ- **ඉධ**- මේ ශාසනයෙහි; **එකච්චො පුග්ගලො**- ඇතැම් පුද්ගලයෙක් තෙම; **පාපධම්මො**- ලාමක ස්වභාව ඇති; -පෙ- (මෙහි සෙසු අරුත් 209 පිටේ කී ලෙසින් දත යුතු සි.)

-පෙ- **එවරූපො පුග්ගලො**- මෙබඳු පුද්ගල තෙම; **ජිගුච්ඡිතබ්බො**-(ගූථයක් මෙන්) පිළිකුල් කළ යුතු සි; -පෙ- **එවරූපස්ස පුග්ගලස්ස**-මෙබඳු පුද්ගලයාගේ; **දිට්ඨානුගතිං**- දෘෂ්ටානුගතියට හෙවත් දුටු දේ අනුව පිළිපැදීමට; **කිං+ච+අපි**- කිසිසේත්; **න ආපජ්ජති** - නො පැමිණේ ද; **අථ ඛො** - එතකුදු වුවත්; **නං**- ඔහුගේ; **පාපකො**- ලාමක වූ; **කිත්තිසද්දො**- අපකීර්ත්තිශබ්දයෙක්; **අභි+උග්ගච්ඡති**-ඉතා උස් ව යේ; (කෙසේ ද?) **පුරිසපුග්ගලො**- මේ පුරුෂ තෙම; **පාපමිත්තො**- පාපීන් මිත්‍රකොට ඇත්තේ ය; **පාපසහායො**- පාපීන් සහාය කොට ඇත්තේ ය; **පාපසම්පවඞ්කො + ඉති**- පාපීන්ට අවනත වූයේ ය කියා සි. -පෙ- **සෙය්‍යථාපි**-යම් සේ; **ගූථගතො**-අසුචියට පැමිණියා වූ; **අහි**- සර්පතෙම; **කිං+ච+අපි**- කිසිසේත්; **න ඩංසති**- දෂ්ට නො කෙරේ ද; **අථ**- එතෙකුදු වුවත්; **නං**- ඔහු; **මක්ඛෙති**- අසුචි තවරයි ද; -පෙ- **එවං + එව ඛො**- එපරිද්දෙන් ම; **එවරූපස්ස පුග්ගලස්ස**- මෙබඳු පුද්ගලයාගේ; -පෙ-

එකච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති -පෙ- සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ දුට්ඨාරුකො[1] කට්ඨෙන වා කඨලාය වා ඝට්ටිතො[2] භිය්‍යොසො මත්තාය ආසවං දෙති,[3] එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ -පෙ- සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ තින්දුකාලාතං කට්ඨෙන වා කඨලාය වා ඝට්ටිතං භිය්‍යොසොමත්තාය චිච්චිටායති චිටිචිටායති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ -පෙ-. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ගූථකූපො කට්ඨෙන වා කඨලාය වා ඝට්ටිතො භිය්‍යොසොමත්තාය දුග්ගන්ධො හොති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති උපායාස බහුලො අප්පම්පි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ව්‍යාපජ්ජති පතිත්ථියති, කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතු කරොති. එවරූපො භික්ඛවෙ පුග්ගලො අජ්ඣුපෙක්ඛිතබ්බො න සෙවිතබ්බො න භජිතබ්බො න පයිරුපාසිතබ්බො. තං කිස්ස හෙතු ? අක්කොසෙය්‍යපි[4] මං පරිභාසෙය්‍යපි[4] මං අනත්ථම්පි මං කරෙය්‍යාති. තස්මා එවරූපො පුග්ගලො අජ්ඣුපෙක්ඛිතබ්බො න සෙවිතබ්බො න භජිතබ්බො න පයිරුපාසිතබ්බො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො ? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සීලවා හොති කල්‍යාණධම්මො. එවරූපො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො. තං කිස්ස හෙතු ?

-පෙ- **සෙය්‍යථාපි**- යම් සේ; දුට්ඨ + අරුකො- පුරාණ ව්‍රණයක්; **කට්ඨෙන වා**- දඬුකෙළවරකින් හෝ; **කඨලාය වා**- කැබිලිත්තකින් හෝ; **ඝට්ටිතො**- ගටනා ලද්දේ; **භිය්‍යොසො මත්තාය**- බොහෝ සෙයින්; **ආසවං දෙති**- ලේ සැරව වහනය කෙරේ ද; -පෙ- **තින්දුක + අලාතං**-තිඹිරි පෙනෙහෙල්ල; -පෙ- **චිච්චිටායති**- චිච්චිටි යන අනුකරණ ශබ්ද පවත්වා ද; **චිටිචිටායති**- චිටිචිටි යන අනුකරණ ශබ්ද පවත්වා ද; -පෙ- **ගූථකූපො**- අසුචියෙන් පිරුණු කූපයෙක් නොහොත් අසුචි රැසෙක් -පෙ- **දුග්ගන්ධො හොති**-දුගඳ වේ ද; -පෙ- (සෙසු අරුත් 243 පිටෙන් දත යුතු සි). මං-මට; **අක්කොසෙය්‍ය + අපි**- ආක්‍රොශ ද කරන්නේ ය; මං- මට; **පරිභාසෙය්‍ය + අපි**- නින්ද ද කරන්නේ ය; මං-මට; **අනත්ථං+අපි**-අනර්ථයක් ද; **කරෙය්‍ය + ඉති**- කරන්නේ යයි කියා යි-පෙ-.

එකච්චො පුග්ගලො-ඇතැම් පුද්ගලයෙක් තෙම; **කල්‍යාණධම්මො**- යහපත් සවභාව ඇති; **සීලවා හොති**- සිල්වත් වේ ද;

---

1. දුඨාරුකො- සී: 2. ඝට්ටිතා-සී: 3. අස්සවනොති- සී: 4. සෙය්‍යාථාපි- සී:

කිඤ්චාපි භික්ඛවෙ එවරූපස්ස පුග්ගලස්ස න දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති අථ ඛො නං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගච්ඡති:- කල්‍යාණමිත්තො පුරිසපුග්ගලො කල්‍යාණසහායො කල්‍යාණ සම්පවඞ්කොති. තස්මා එවරූපො පුග්ගලො සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මින්ති...

නිහීයති පුරිසො නිහීනසෙවී
න ච හායෙථ කදාචි තුල්‍යසෙවී
සෙට්ඨමුපනමං උදෙති ඛිප්පං
තස්මා අත්තනො උත්තරිං භජෙථාති.

8. තයොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? ගූථභාණී, පුප්ඵභාණී, මධුභාණී.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගූථභාණී? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සභග්ගතො වා පරිසග්ගතො වා ඤාතිමජ්ඣ

-පෙ- **එවරූපස්ස පුග්ගලස්ස**-මෙබඳු පුද්ගලයාගේ; **දිට්ඨානුගතිං** දෘෂ්ටානුගතියට හෙවත් දුටුදේ අනු ව පිළිපැදීමට; **කිංචාපි**- කිසි සේත්; **න ආපජ්ජති**-නො පැමිණේ ද; **අථ ඛො**- එතකුදු වුවත්; **නං**-ඔහුගේ; **කල්‍යාණො**- යහපත් වූ; **කිත්තිසද්දො**- කීර්තිශබ්ද යෙක් තෙම; **අභි+උග්ගච්ඡති**-ඉතා උස් ව නැගේ (කෙසේ ද යත්); **කල්‍යාණමිත්තො**- යහපත් මිත්‍රයන් ඇති; **කල්‍යාණසහායො**- යහපත් යහළුවන් ඇති; **කල්‍යාණසම්පවඞ්කො**- කල්‍යාණමිත්‍ර යන් කෙරෙහි නැමුණා වූ; **පුරිසපුග්ගලො+ඉති** - පුරුෂයෙක කියා යි.-පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

1. **ජිගුච්ඡිතබ්බො, සෙවිතබ්බො, භජිතබ්බො, පයිරුපාසිතබ්බො.** ජිගුච්ඡ'සි, භජ, ආස, යන ධාතූන් කෙරෙන් "තබ්බ" ප්‍රත්‍යය වීමෙන් සිද්ධ වූ කර්මකාරක කිතක පද යි. භාවයෙහි වූ "තබ්බ" ප්‍රත්‍යයාන්ත යෝ නපුංසක ලිංගිකයහ. මෙ තන්හි වාච්‍යලිංගිකයෝ ය.

2. **නං......අබ්භුග්ගච්ඡති** මෙහි **අභි** යන උපසර්ගය ලක්ෂණාර්ථ යෙහි වැටෙන හෙයින් ඒ හා යුක්ත වූ **ත** ශබ්දයා කෙරෙන් විභිය විභක්ති විය. නොහොත් **නං** යනු සම්බන්ධාර්ථයෙහි විතීයා යි.

8. -පෙ- **ගූථභාණී**-අසූචියක් සේ පිළිකුල් තෙපුල් කියන පුද්ගලයෙක; **පුප්ඵභාණී**- මල් සේ මනහර තෙපුල් කියන පුද් ගලයෙක; **මධුභාණී**- මී සේ මිහිරි තෙපුල් කියන පුද්ගලයෙක

ගතො වා පූගමජ්ඣගතො වා රාජකුලමජ්ඣගතො වා අභිනීතො සක්ඛිපුට්ඨො එහම්භො පුරිස යං ජානාසි තං වදෙහීති. සො අජානං වා ආහ ජානාමීති ජානං වා ආහ න ජානාමීති අපස්සං වා ආහ පස්සාමීති පස්සං වා ආහ න පස්සාමීති, ඉති අත්තහෙතු වා පරහෙතු වා ආමිසකිඤ්චික්ඛ හෙතු වා සම්පජානමුසා භාසිතා හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගූථභාණී.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුප්ඵභාණී? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සභග්ගතො[1] වා පරිසගතො වා ඤාතිමජ්ඣගතො වා පූගමජ්ඣගතො වා රාජකුලමජ්ඣගතො වා අභිනීතො සක්ඛිපුට්ඨො:- එහම්භො පුරිස යං ජානාසි තං වදෙහීති. සො අජානං වා ආහ න ජානාමීති ජානං වා ආහ ජානාමීති අපස්සං වා ආහ න පස්සාමීති පස්සං වා ආහ පස්සාමීති, ඉති අත්තහෙතු වා පරහෙතු වා ආමිසකිඤ්චික්ඛහෙතු වා න සම්පජානමුසා භාසිතා හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුප්ඵභාණී.

(යන තුන්දෙන යි); -පෙ- **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **එකච්චො පුග්ගලො**- ඇතම් පුද්ගලයෙක් තෙම; **සභා + ගතො වා**- සභා යෙහි සිටියේ හෝ; **පරිසගතො වා**-ගම්වැසි පිරිසෙක්හි සිටියේ හෝ; **ඤාතිමජ්ඣගතො වා**- නෑයන් මධ්‍යයෙහි සිටියේ හෝ; **පූගමජ්ඣගතො වා**- සේනාමධ්‍යයෙහි සිටියේ හෝ; **රාජකුලමජ්ඣගතො වා**- රාජකුල මධ්‍යයෙහි (=මහාවිනිශ්චය ස්ථානයෙක) සිටියේ හෝ; **අභිනීතො**- (සාක්ෂි විචාරනු පිණිස) ඉදිරියට පමුණු වන ලද්දේ; **අම්භො පුරිස**- එම්බා පුරුෂය; **එහි**- මෙහි එව; **යං**- යමක්; **ජානාසි**-දන්නෙහි නම්; **තං**- එය; **වදෙහි + ඉති**- කියව යි; **සක්ඛිපුට්ඨො**- සාක්ෂි විචාරන ලද්දේ වේ ද; **සො**- හෙතෙම; **අජානං වා**- නො දන්නේ හෝ; **ජනාමි + ඉති**- දනිමැයි; **ආහ**- කියා ද; **ජානං වා**- දන්නේ හෝ; **න ජානාමි + ඉති**- නො දනි මැයි; **ආහ**- කියා ද; **අපස්සං වා**- නො දක්නේ හෝ; **පස්සාමි + ඉති**- දකිමැයි; **ආහ**- කියා ද; **පස්සං වා**- දක්නේ හෝ; **න පස්සාමි + ඉති**- නො දකිමැයි; **ආහ**- කියා ද **ඉති**- මෙසේ; **අත්තහෙතු වා**- තමා හේතු කොට ගෙන හෝ; **පරහෙතු වා**- අනුන් හේතුකොට ගෙන හෝ; **ආමිසකිඤ්චික්ඛහෙතු වා**- කිසි යම් සවල්පමාත්‍ර (ආමිෂයක්) අත්ලසක් හේතුකොට ගෙන හෝ; **සම්පජානමුසා භාසිතා හොති**- දැන දැන මුසවා කියන්නේ වේ ද; -පෙ-.

---

1. සභාගතො- සයා:

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො මධුභාණී? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ඵරුසං වාචං පහාය ඵරුසාවාචා[1] පටිවිරතො හොති, යා සා වාචා නෙළා කණ්ණසුඛා පෙමනීයා හදයඞ්ගමා පොරී බහුජනකන්තා බහුජනමනාපා තථාරූපිං වාචං භාසිතා හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො මධුභාණී.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මින්ති.

9. තයොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? අන්ධො, එකචක්ඛු, ද්විචක්ඛු.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අන්ධො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස තථාරූපං චක්ඛු න හොති යථාරූපෙන චක්ඛුනා අනධිගතං වා භොගං අධිගච්ඡෙය්‍ය අධිගතං වා භොගං ඵාතිකරෙය්‍ය[2], තථාරූපම්පිස්ස චක්ඛු න හොති යථාරූපෙන චක්ඛුනා කුසලාකුසලෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය සාවජ්ජානවජ්ජෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය හීනප්පණීතෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය කණ්හසුක්කසප්පටිභාගෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො අන්ධො.

-පෙ- **සො**-හෙතෙම; **අජානං වා**- නො දන්නේ හෝ; **න ජානාමි + ඉති**- නො දනිමැයි; **ආහ**- කියා ද; -පෙ-

-පෙ- **එකච්චො පුග්ගලො**- ඇතම් පුද්ගලයෙක් තෙම; **ඵරුසං වාචං**- පරුෂතෙපුල්; **පහාය**- හැර; **ඵරුසාවාචා**-පරුෂ තෙපුල් බිණීමෙන්; **පටිවිරතො හොති**- වැළැක්සේ වේ ද; **යා සා වාචා**- යම් ඒ තෙපුලක්; **නෙළා**- නිර්දොෂ ද; **කණ්ණසුඛා**- ව්‍යඤ්ජන මධුරත්වයෙන් කනට සැප එළවන්නී ද; **පෙමනීයා**-අර්ථ මධුරත්වයෙන් ප්‍රෙම උපදවන්නී ද; **හදයඞ්ගමා**- සුවසේ සිතට ප්‍රවෙශවන්නී ද; **පොරී**- ගුණයෙන් පරිපූර්ණ බැවින් පුරයෙහි වැඩුණු කාන්තාවක් මෙන් සිනිඳු ද හෙවත් පුරවාසීන්ගේ කථා මෙන් ප්‍රිය වේද; **බහුජනකන්තා**-බොහෝ දෙනාට කැමතිවේ ද; **බහුජනමනාපා**- බොහෝ දෙනාගේ මන වඩන්නී ද; **තථාරූපිං වාචං**- එබඳු තෙපුල්; **භාසිතා හොති**- කියන්නේ වේ ද -පෙ-.

9. -පෙ- **අන්ධො**- ඇස් නැති පුද්ගල තෙමේ ද; **එකචක්ඛු**- එකැස් ඇති පුද්ගල තෙමේ ද; **ද්විචක්ඛු**- දෙඇස් ඇති පුද්ගල තෙමේ ද (යන තුන්දෙන යි); -පෙ-

---

1. ඵරුසාය වාචාය- ස්‍යා: 2. ඵාතිං කරෙය්‍ය- ස්‍යා: ඉං;

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො එකචක්ඛු ? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස තථාරූපං චක්ඛු හොති යථාරූපෙන චක්ඛුනා අනධිගතං වා භොගං අධිගච්ඡෙය්‍ය අධිගතං වා භොගං ඵාතිකරෙය්‍ය,[1] තථාරූපම්පනස්ස චක්ඛු න හොති යථාරූපෙන චක්ඛුනා කුසලාකුසලෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය සාවජ්ජානවජ්ජෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය හීනප්පණීතෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය කණ්හසුක්කසප්පටිභාගෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො එකචක්ඛු.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො ද්විචක්ඛු ? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස තථාරූපං චක්ඛු හොති යථාරූපෙන චක්ඛුනා අනධිගතං වා භොගං අධිගච්ඡෙය්‍ය අධිගතං වා භොගං ඵාතිකරෙය්‍ය,[1] තථාරූපම්පිස්ස චක්ඛු හොති යථාරූපෙන චක්ඛුනා කුසලාකුසලෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය සාවජ්ජානවජ්ජෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය හීනප්පණීතෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය කණ්හසුක්කසප්පටිභාගෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො ද්විචක්ඛු.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මින්ති......

-පෙ- **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස**- ඇතම් පුද්ගලයකුට; **යථාරූපෙන චක්ඛුනා**- යම් බඳු නුවණැසකින්; **අනධිගතං භොගං වා**-නො ලත් භොගයක් හෝ;**අධිගච්ඡෙය්‍ය**- ලබන්නේ වේ ද; **අධිගතං භොගං වා**- ලත් භොගයක් හෝ; **ඵාතිකරෙය්‍ය**- වඩනය කරන්නේ වේ ද; **තථාරූපං චක්ඛු**-එබඳු නුවණැසක්; **න හොති**- නො වේ ද. **යථාරූපෙන චක්ඛුනා**- යම්බඳු නුවණැසකින්; **කුසලාකුසලෙ ධම්මෙ**- කුශලාකුශලධම් යන්; **ජානෙය්‍ය**-දනී ද; **සාවජ්ජ+අනවජ්ජෙ ධම්මෙ**- වරද නිවරද වූ ධම්යන්; **ජානෙය්‍ය**- දනී ද; **හීනප්පණීතෙ ධම්මෙ**-හීනප්‍රණීත ධම්යන්; **ජානෙය්‍ය**- දනී ද; **කණ්හසුක්කසප්පටිභාගෙ ධම්මෙ**- කුශලාකුශලාදි වශයෙන් ඔවුනොවුන් ප්‍රතිබාහනය කරන්නා වූ (හෙවත් එකිනෙකට විරුද්ධ වූ) ධම්යන්; **ජානෙය්‍ය**- දනී ද; **තථාරූපං+අපි චක්ඛු**- එබඳු වූ ද නුවණැසක්; **අස්ස**- ඔහට; **න හොති**- නොවේ ද; -පෙ-.

-පෙ- **එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස**- ඇතම් පුද්ගලයකුට; **යථාරූපෙන චක්ඛුනා**- යම්බඳු නුවණැසකින්; -පෙ- **තථාරූපං චක්ඛු**- එබඳු නුවණැසක්; **හොති**- වේ ද; -පෙ-.

---

1. ඵාතිං කරෙය්‍ය-ස්‍යා: ඉං:

1. න චෙව භොගා තථාරූපා න ච පුඤ්ඤානි කුබ්බති
උභයත්ථ කලිග්ගාහො[1] අක්ඛිස්ස හතචක්ඛුනො.

2. අථාපරායං අක්ඛාතො එකචක්ඛු ච පුග්ගලො
ධම්මාධම්මෙන සඨො[2] භොගානි පරියෙසති.

3. ථෙය්‍යෙන කූටකම්මෙන මුසාවාදෙන චූභයං
කුසලො හොති සඞ්ඝාතුං කාමභොගී ච මානවො
ඉතො සො නිරයං ගන්ත්වා එකචක්ඛු විහඤ්ඤති.

4. ද්විචක්ඛු පන අක්ඛාතො සෙට්ඨො පුරිසපුග්ගලො
ධම්මලද්ධෙහි භොගෙහි උට්ඨානාධිගතං ධනං.

---

1. **හතචක්ඛුනො**- නටුවා වූ නුවණැස් ඇති; **අක්ඛිස්ස**- අන්ධ පුද්ගලයාහට; **තථාරූපා**- එබඳු වූ හෙවත් නුවණින් සපයන ලද; **භොගා**- භොගයෝ ද; **න ච+එව**- නැත්තාහු ම ය; **පුඤ්ඤානි ච**- මතු සැප ලබන පින්ද; **න කුබ්බති**- නො කෙරේ; **උභයත්ථ**- මෙලොව පරලොව දෙක්හි ම; **කලිග්ගාහො**- පරාජය ග්‍රහණය වේ.

2. **අථ**-යළිදු; **අපරො**-අන්‍ය වූ; **අයං එකචක්ඛු පුග්ගලො**- මේ එකැස් ඇති පුද්ගලයෙක්; **අක්ඛාතො**- වදාරන ලද්දේ ද; (**සො**- හෙතෙම); **සඨො**- කෛරාටික වූයේ; **ධම්ම**- දසකුශල කර්මපථ සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මයෙන් ද; **අධම්මෙන**- දශ අකුශල කර්මපථ සඞ්ඛ්‍යාත අධර්මයෙන් ද; **භොගානි**- භොගයන්; **පරියෙසති**- සොයයි.

3. **ථෙය්‍යෙන මුසාවාදෙන**- සොරකමින් හා මුසාවාද යෙන් ද; **කූටකම්මෙන මුසාවාදෙන ච**- වඤ්චාවෙන් හා මුසා වාදයෙන් ද යන; **උභයං**- දෙපසින්; **කාමභොගී ච**- කාමසැප සෙවුනා වූ ද; **මානවො**- ඒ මනුෂ්‍ය තෙම; **සඞ්ඝාතුං**- ධන රැස් කරන්ට; **කුසලො හොති**- දක්ෂ වේ; **සො එකචක්ඛු**- ඒ එකැස් ඇති පුද්ගල තෙම; **ඉතො**- මේ ලොකයෙන් සැව; **නිරයං**- නරකයට; **ගන්ත්වා**- ගොස්; **විහඤ්ඤති**- වැනසේ.

4. 5. **ද්විචක්ඛු පන**- දෑස් ඇති පුද්ගලතෙම වනාහි; **සෙට්ඨො**- ශ්‍රෙෂ්ඨ වූ; **පුරිසපුග්ගලො**- පුරුෂ පුද්ගල නමැයි; **අක්ඛාතො**- වදාරන ලද්දේ ය; **ධම්මලද්ධෙහි**- දශකුශල ධර්මය නො නසා ලබන ලද; **භොගෙහි**- භොගයෙන් යුක්ත වූයේ;

---

1. කලිග්ගහො- සයා: ඉං: 2. සංසඨො- සයා: ඉං:

5. දදාති සෙට්ඨසඞ්කප්පො අබ්‍යග්ගමනසො නරො
උපෙති භද්දකං ඨානං යත්ථ ගන්ත්වා න සොචති.

6. අන්ධඤ්ච එකචක්ඛුඤ්ච ආරකා පරිවජ්ජයෙ
ද්විචක්ඛුං පන සෙවෙථ සෙට්ඨං පුරිසපුග්ගලන්ති.

10. තයොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? අවකුජ්ජපඤ්ඤො පුග්ගලො, උච්ඡඞ්ගපඤ්ඤො පුග්ගලො, පුථුපඤ්ඤො පුග්ගලො..

කතමො ච භික්ඛවෙ අවකුජ්ජපඤ්ඤො පුග්ගලො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ආරාමං ගන්තා හොති අභික්ඛණං භික්ඛූනං සන්තිකෙ ධම්මසවණාය. තස්ස භික්ඛූ ධම්මං දෙසෙන්ති:- ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙ කල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං, සාත්ථං

උට්ඨානාධිගතං- වීයර්‍යයෙන් ලබන ලද; **ධනං**- ධනය; **දදාති**- දෙයි; **සෙට්ඨසඞ්කප්පො**- ශ්‍රෙෂ්ඨ සංකල්පනා ඇති; **අබ්‍යග්ගමනසො**- නිසැක සිත් ඇති; **නරො**- ඒ මනුෂ්‍යතෙම; **යත්ථ ගන්ත්වා**- යම් තැනෙක්හි ගොස්; **න සොචති**- සෝක නොකෙරේ ද; **භද්දකං**- ශ්‍රෙෂ්ඨ වූ; **ඨානං**- එබඳු ස්ථානයකට හෙවත් දෙව්ලොවට; **උපෙති**- පැමිණේ.

6. **අන්ධං ච**- නුවණැසින් අන්ධ වූ පුද්ගලයා ද; **එකචක්ඛුං ච**- එක් නුවණැසක් ඇති පුද්ගලයා ද; **ආරකා**- දුරින් ම; **පරිවජ්ජයෙ**- දුරුකරන්නේ ය; **ද්විචක්ඛුං**-නුවණැස් දෙක ම ඇති; **සෙට්ඨං**- ශ්‍රෙෂ්ඨ වූ; **පුරිසපුග්ගලං පන**- පුරුෂපුද්ගලයා වනාහි; **සෙවෙථ + ඉති**- සෙවුනේ ය යි වදාළසේක.

10. -පෙ- **අවකුජ්ජපඤ්ඤො පුග්ගලො**- අධොමුඛ ප්‍රඥ ඇති පුද්ගල තෙමේ ද; **උච්ඡඞ්ගපඤ්ඤො පුග්ගලො**- ඇකයෙහි තුබූ දෙයක් වැනි ප්‍රඥ ඇති පුද්ගල තෙමේ ද; **පුථුපඤ්ඤො පුග්ගලො**- පැතුරුණු ප්‍රඥ ඇති පුද්ගලතෙමේ ද; (යන තුන් දෙන යි.)

-පෙ- **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **එකච්චො පුග්ගලො**- ඇතම් පුද්ගලයෙක් තෙම; **අභික්ඛණං**- එක්වන් (=නිතර); **භික්ඛූනං සන්තිකෙ**- භික්ෂූන්ගේ සමීපයෙහි; **ධම්මසවණාය**- බණ්ශ්‍රවණය පිණිස; **ආරාමං**- ආරාමයට; **ගන්තා හොති**- යන සුලු වේ ද; **භික්ඛූ**- භික්ෂූහු; **තස්ස**- ඕහට; **ආදිකල්‍යාණං**- ශීලනිඃශ්‍රිත හෙයින් ආදියෙහි යහපත් වූ; **මජ්ඣෙ කල්‍යාණං**- සමාධි නිඃශ්‍රිත හෙයින් මධ්‍යයෙහි යහපත් වූ; **පරියොසාන කල්‍යාණං**-විදර්ශනා නිඃශ්‍රිත

සව්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්ති. සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය නෙවාදිං මනසි කරොති, න මජ්ඣං මනසි කරොති, න පරිසොසානං මනසි කරොති. වුට්ඨිතොපි තම්හා ආසනා තස්සා කථාය නෙවාදිං මනසි කරොති, න මජ්ඣං මනසි කරොති, න පරියොසානං මනසි කරොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ කුම්භො නික්කුජ්ජො තත්‍ර උදකං ආසිත්තං විවට්ටති නො සණ්ඨාති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ආරාමං ගන්තා හොති අභික්ඛණං භික්ඛූනං සන්තිකෙ ධම්මසවණාය, තස්ස භික්ඛූ ධම්මං දෙසෙන්ති:- ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං, සාත්ථං සව්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්ති. සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය නෙවාදිං මනසි කරොති, න මජ්ඣං මනසි කරොති, න පරියොසානං මනසි කරොති. වුට්ඨිතොපි තම්හා ආසනා තස්සා කථාය නෙවාදිං මනසි කරොති, න මජ්ඣං මනසි කරොති, න පරියොසානං මනසි කරොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අවකුජ්ජපඤ්ඤො පුග්ගලො.

කතමො ච භික්ඛවෙ උච්ඡඞ්ගපඤ්ඤො පුග්ගලො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ආරාමං ගන්තා හොති අභික්ඛණං භික්ඛූනං සන්තිකෙ ධම්මසවණාය, තස්ස භික්ඛූ ධම්මං දෙසෙන්ති:-

---

හෙයින් අවසානයෙහි යහපත් වූ; **ධම්මං**- ධර්මය; **සාත්ථං**- අර්ථ සහිත කොට; **සව්‍යඤ්ජනං**- අක්ෂර පරිපූර්ණ කොට; **දෙසෙන්ති**- දේශනා කෙරෙත්; **කෙවලපරිපුණ්ණං**- සර්වප්‍රකාරයෙන් සම්පූර්ණ වූ; **පරිසුද්ධං**- පිරිසුදු වූ; **බ්‍රහ්මචරියං**- ශ්‍රෙෂ්ඨචර්‍ය්‍යා සඞ්ඛ්‍යාත ශික්ෂාත්‍රය සංගෘහීත ආර්‍ය්‍යාෂ්ටාඞ්ගික මාර්ගය; **පකාසෙන්ති**- ප්‍රකාශ කෙරෙත්; **සො**- ඒ පුද්ගල තෙම; **තස්මිං ආසනෙ**- ඒ ආසනයෙහි; **නිසින්නො**- හුන්නේ; **තස්සා කථාය**- ඒ ධර්මකථා වගේ; **ආදිං**- ආදිය; **න+එව මනසි කරොති**- මෙනෙහි නො කෙරේ; **මජ්ඣං**- මධ්‍යය; **න මනසි කරොති**- මෙනෙහි නො කෙරේ; **පරියොසානං**- අවසානය; **න මනසි කරොති**- මෙනෙහි නො කෙරේ; **තම්හා ආසනා**- ඒ ආසනයෙන්; **වුට්ඨිතො+අපි**- නැඟී සිටියේ ද; **තස්සා කථාය**- ඒ ධර්මකථාවගේ; —පෙ— **සෙය්‍යථාපි**- යම්සේ; **කුම්භො**- කළයක්; **නික්කුජ්ජො**- යටිකුරු කොට තබන ලද්දේ වේ ද; **තත්‍ර**- එහි; **ආසිත්තං උදකං**- වත් කළ ජලය; **විවට්ටති**- බැසයේ ද; **නො සණ්ඨාති**- නො පිහිටා ද; -පෙ- **එවං+එව ඛො**- එපරිද්දෙන් ම; -පෙ-.

ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සව්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්ති. සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය ආදිම්පි මනසි කරොති මජ්ඣම්පි මනසි කරොති පරියොසානම්පි මනසි කරොති. වුට්ඨිතො තම්හා ආසනා තස්සා කථාය නෙවාදිං මනසි කරොති න මජ්ඣං මනසි කරොති න පරියොසානං මනසි කරොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පුරිසස්ස උච්ඡඞ්ගෙ නානාඛජ්ජකානි ආකිණ්ණානි:- තිලා තණ්ඩුලා මොදකා බදරා. සො තම්හා ආසනා වුට්ඨහන්තො සතිසම්මොසා පකිරෙය්‍ය. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ආරාමං ගන්තා හොති අභික්ඛණං භික්ඛූනං සන්තිකෙ ධම්මසවනාය. තස්ස භික්ඛූ ධම්මං දෙසෙන්ති:- ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සව්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්ති. සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය ආදිම්පි මනසි කරොති මජ්ඣම්පි මනසි කරොති පරියොසානම්පි මනසි කරොති, වුට්ඨිතො තම්හා ආසනා තස්සා කථාය නෙවාදිං මනසි කරොති න මජ්ඣං මනසි කරොති න පරියොසානං මනසි කරොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ උච්ඡඞ්ගපඤ්ඤො පුග්ගලො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුථුපඤ්ඤො පුග්ගලො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ආරාමං ගන්තා හොති අභික්ඛණං භික්ඛූනං සන්තිකෙ ධම්මසවනාය. තස්ස භික්ඛූ ධම්මං දෙසෙන්ති:- ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සව්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්ති. සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය ආදිම්පි මනසි කරොති මජ්ඣම්පි මනසි කරොති පරියොසානම්පි මනසි කරොති, වුට්ඨිතොපි තම්හා ආසනා තස්සා කථාය ආදිම්පි

-පෙ- **සෙය්‍යථාපි**- යම්සේ; **පුරිසස්ස**- පුරුෂයාගේ; **උච්ඡඞ්ගෙ**- ඇකයෙහි; **තිලා**- තල ය; **තණ්ඩුලා**- සහල් ය; **මොදකා**-ගත්වට ය (=අග්ගලා ය); **බදරා**- ඩෙබර පූ ය යන; **නානාඛජ්ජකානි**- නොයෙක් බාද්‍යයෝ; **ආකිණ්ණානි**- බහුලන ලද්දාහු වෙද් ද; **සො**- හෙතෙම; **තම්හා ආසනා**- ඒ ආසනයෙන්; **වුට්ඨහන්තො**- නැඟිටින්නේ; **සතිසම්මොසා**- සිහිමුළාවෙන්; **පකිරෙය්‍ය**- විසුරුවන්නේ ද; -පෙ- **තස්සා කථාය**- ඒ ධර්මකථාවගේ; **ආදිම්පි**- ආදිය ද; **මනසි කරොති**- මෙනෙහි කෙරෙයි. -පෙ-.

මනසි කරොති මජ්ඣම්පි මනසි කරොති පරියොසානම්පි මනසි කරොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ කුම්භො උක්කුජ්ජො තත්‍ර උදකං ආසිත්තං සණ්ඨාති නො විවට්ටති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ආරාමං ගන්තා හොති අභික්ඛණං භික්ඛූනං සන්තිකෙ ධම්මසවනාය. තස්ස භික්ඛූ ධම්මං දෙසෙන්ති:- ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්ති සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය අදිම්පි මනසි කරොති මජ්ඣම්පි මනසි කරොති පරියොසානම්පි මනසි කරොති, වුට්ඨිතොපි තම්හා ආසනා තස්සා කථාය ආදිම්පි මනසි කරොති මජ්ඣම්පි මනසි කරොති පරියොසානම්පි මනසි කරොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුථුපඤ්ඤො පුග්ගලො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මින්ති.

1. අවකුජ්ජපඤ්ඤො පුරිසො දුම්මෙධො අවිචක්ඛණො
අභික්ඛණම්පි චෙ හොති ගන්තා භික්ඛූන සන්තිකෙ

2. ආදිං කථාය මජ්ඣඤ්ච පරියොසානඤ්ච තාදිසො
උග්ගහෙතුං න සක්කොති පඤ්ඤා හිස්ස න විජ්ජති.

3. උච්ඡඞ්ගපඤ්ඤො පුරිසො සෙය්‍යො එතෙන වුච්චති
අභික්ඛණම්පි චෙ හොති ගන්තා භික්ඛූන සන්තිකෙ

-පෙ- **සෙය්‍යථාපි**- යම්සේ; **කුම්භො**- කළයෙක් තෙම; **උක්කුජ්ජො**- උඩුකුරු කොට තබන ලද්දේ වේ ද; **තත්‍ර**- එහි; **ආසිත්තං උදකං**- වත්කළ ජලය; **සණ්ඨාති**- පිහිටා සිටී ද; **නො විවට්ටති**- බැස නො යේ ද; -පෙ-.

1 **දුම්මෙධො**- අඥාන වූ; **අවිචක්ඛණො**- විචක්‍ෂණ නො වූ; **අවකුජ්ජපඤ්ඤො පුරිසො**- අධොමුඛ ප්‍රඥා ඇති පුරුෂතෙම; **චෙ**- ඉදින්; **අභික්ඛණං+අපි**- එක්වන් ම; **භික්ඛූනං+සන්තිකෙ**- භික්‍ෂූන්ගේ සමීපයට; **ගන්තා හොති**- යන්නේ වේ ද;

2. **තාදිසො**- එබඳු පුද්ගලතෙම; **කථාය**- ධර්මකථාව පිළිබඳ වූ; **ආදිං**- ආදි භාගය ද; **මජ්ඣං ච**- මධ්‍යභාගය ද; **පරියොසානං ච**- අවසානය ද; **උග්ගහෙතුං**- ඉගෙනගන්ට; **න සක්කොති**- නො හැකි වේ; (කුමක් හෙයින් ද යත්) **හි**- යම් හෙයකින්; **අස්ස**- ඕහට; **පඤ්ඤා**- ප්‍රඥතොමෝ; **න විජ්ජති**- නො වන්නී ද (එහෙයිනි).

4 ආදිං කථාය මජ්ඣඤ්ච පරියොසානඤ්ච තාදිසො
නිසින්නො ආසනෙ තස්මිං උග්ගහෙත්වාන බ්‍යඤ්ජනං
වුට්ඨිතො නප්පජානාති ගහිතම්පිස්ස මුස්සති.

5 පුථුපඤ්ඤො ච පුරිසො සෙය්‍යො එතෙහි වුච්චති
අභික්ඛණම්පි චෙ හොති ගන්තා භික්ඛූන සන්තිකෙ

6 ආදිං කථාය මජ්ඣඤ්ච පරියොසානඤ්ච තාදිසො
නිසින්නො ආසනෙ තස්මිං උග්ගහෙත්වාන බ්‍යඤ්ජනං

7 ධාරෙති සෙට්ඨසඞ්කප්පො අව්‍යග්ගමනසො නරො
ධම්මානුධම්මපටිපන්නො දුක්ඛස්සන්තකරො සියාති

පුග්ගලවග්ගො තතියො.

---

3. **උච්ඡඞ්ගපඤ්ඤො පුරිසො**– ඇකයට බඳු ප්‍රඥාඇති පුද්ගලතෙම; **එතෙන**– මොහුට වඩා; **සෙය්‍යො**– උතුමැයි; **වුච්චති**– කියනු ලැබේ. **චෙ**– ඉදින්; **භික්ඛූනං + සන්තිකෙ**– භික්ෂූන්ගේ සමීපයට; **අභික්ඛණං + අපි**– එක්වන් ම; **ගන්තා හොති**– යන්නේ වේ ද.

4. **තාදිසො**–එබඳු පුරුෂතෙම; **කථාය**– ධර්මකථාව පිළිබඳ; **ආදිං**– ආදිභාගය ද; **මජ්ඣං ච**– මධ්‍යභාගය ද; **පරියොසානං+ ච**– අවසානය ද; **තස්මිං ආසනෙ**– ඒ ආසනයෙහි; **නිසින්නො**– හුන්නේ; **බ්‍යඤ්ජනං**– පෙළදහම; **උග්ගහෙත්වාන**– ඉගෙන; **වුට්ඨිතො**– නැඟී සිටියේ; **න + පජානාති**– නො දනී; **අස්ස**– ඔහු විසින්; **ගහිතං + අපි**- ගන්නා ලද්දත්; **මුස්සති**– නසී.

5. **පුථුපඤ්ඤො පුරිසො ච**– මහාප්‍රඥ ඇති පුද්ගල තෙම; **එතෙහි**– මොවුන් දෙදෙනාට වඩා; **සෙය්‍යො**–උතුමැයි; **වුච්චති**– කියනු ලැබේ. –පෙ–

6. 7 **තාදිසො**– එබඳු පුද්ගලතෙම; **කථාය**– ධර්මකථාව පිළිබඳ; –පෙ– **ධාරෙති**– දරයි; **සෙට්ඨසඞ්කප්පො**– ශ්‍රෙෂ්ඨ සංකල්පනා ඇති; **අව්‍යග්ගමනසො**– නිසැක සිත්ඇති; **නරො**– ඒ මනුෂ්‍යතෙම; **ධම්මානුධම්මපටිපන්නො**– නවලොකොත්තර ධර්මයට අනුකූල ව පිළිපන්නේ; **දුක්ඛස්ස**– ව්‍යතදුඃඛයාගේ; **අන්තකරො සියා**–කෙළවර කරන්නේ වේ.

සංලක්ෂ්‍යය:–

'ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං' දෙශනාක්‍රමයෙහි සතරපදයෙකින් යුත් ගයෙහි ප්‍රථම පදය ආදි නම් වේ,

3-1-4

1. සබ්‍රහ්මකානි භික්ඛවෙ තානි කුලානි යෙසං පුත්තානං මාතාපිතරො අජ්ඣාගාරෙ පූජිතා හොන්ති, සපුබ්බාචරියකානි භික්ඛවෙ තානි කුලානි යෙසං පුත්තානං මාතාපිතරො අජ්ඣාගාරෙ පූජිතා හොන්ති, සාහුනෙය්‍යකානි භික්ඛවෙ තානි කුලානි යෙසං පුත්තානං මාතාපිතරො අජ්ඣාගාරෙ පූජිතා හොන්ති.

බ්‍රහ්මාති භික්ඛවෙ මාතාපිතුන්නං එතං අධිවචනං, පුබ්බාචරියාති භික්ඛවෙ මාතාපිතුන්නං එතං අධිවචනං, ආහුනෙය්‍යාති භික්ඛවෙ මාතාපිතුන්නං එතං අධිවචනං. තං කිස්ස හෙතු? බහුකාරා භික්ඛවෙ මාතාපිතරො පුත්තානං ආපාදකා පොසකා ඉමස්ස ලොකස්ස දස්සෙතාරොති.

මධ්‍ය පද දෙක මධ්‍ය නම් වේ. අවසාන පදය පර්‍ය්‍යවසාන නම් වේ. එකානුසන්ධික (එක්ධර්‍මයක් ඇති) සූත්‍රයාගේ නිදානය ආදි නම් වේ. අනුසන්ධිය මධ්‍ය නම් වේ. ඉදමවොච යනාදීන් කෙළවර අවසාන නම් වේ. ශාසනයෙහි ශීලය හෝ සමාධිය- විදර්‍ශනාව හෝ මාර්‍ගය- ආදි නම් වේ. සමාධිය හෝ විදර්‍ශනාව- මාර්‍ගය හෝ ඵලය- මධ්‍ය නම් වේ. විදර්‍ශනාව හෝ මාර්‍ගය- ඵලය හෝ නිර්‍වාණය- පර්‍ය්‍යවසාන නම් වේ. මෙකී ශීලසමාධ්‍යාදීන් නිඃශ්‍රිත ධර්‍මය ආදිකල්‍යාණ මජ්ඣකල්‍යාණ පරියොසානකල්‍යාණ නම් වේ.

තුන්වන පුද්ගල වර්‍ගය සි.

3-1-4

1. -පෙ- **යෙසං පුත්තානං**- යම් දූ දරුවෙකුන්ගේ; **අජ්ඣාගාරෙ**- සවකීය ගෘහයෙහි; **මාතාපිතරො**- මවුපිය දෙදෙනා; **පූජිතා හොන්ති**- පුදනලද්දාහු වෙද්ද: **තානි කුලානි**- ඒ කුලයෝ; **සබ්‍රහ්මකානි**- බඹුන් සහිත වෙත්; -පෙ- **සපුබ්බාචරියකානි**- පූර්‍වාචාර්‍ය්‍යයන් සහිත වෙත්;-පෙ-**සාහුනෙය්‍යකානි**- පිදියයුත්තන් සහිත වෙත්; -පෙ-

-පෙ- **බ්‍රහ්මා + ඉති**- බ්‍රහ්ම ය යන; **එතං**- මෙය; **මාතාපිතුන්නං**- මවුපියන්ට; **අධිවචනං**- නමෙකි; -පෙ- **මාතාපිතරො**- මවුපිය දෙදෙන; **පුත්තානං**- පුත්‍රයන්ට; **බහුකාරා**- බොහෝ උපකාර වූවාහු ය. **ආපාදකා**- ජීවිතය රක්‍ෂා කළාහු ය; **පොසකා**- අත්පා හඹා හෘදය ලොහිතය පොවා පොෂණය කළාහු ය; **ඉමස්ස ලොකස්ස**- මේ ලොකය හෙවත් මෙලොව සියලු ඉෂ්ටානිෂ්ට අරමුණු; **දස්සෙතාරො + ඉති**- දක්වූවාහු ය සි වදාළසේක.

1 බ්‍රහ්මාති මාතාපිතරො පුබ්බාචරියාති වුච්චරෙ
ආහුනෙය්‍යා ච පුත්තානං පජාය අනුකම්පකා
තස්මා හි නෙ නමස්සෙය්‍ය සක්කරෙය්‍යාථ පණ්ඩිතො
2 අන්නෙන අථ පානෙන වත්ථෙන සයනෙන ච
උච්ඡාදනෙන නහාපනෙන[1] පාදානං ධොවනෙන ච
3 තාය නං පරිචරියාය මාතාපිතූසු පණ්ඩිතා
ඉධ චෙව[2] නං පසංසන්ති පෙච්ච සග්ගෙ ච මොදතීති.

2. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා ආනන්දො භගවන්තං එතදවොච:-

---

1. 2. **පජාය**- පුත්‍ර සඞ්ඛ්‍යාත ප්‍රජාවට; **අනුකම්පකා**- අනුකම්පා කරන්නා වූ; **මාතාපිතරො**-මවුපිය දෙදෙනා; **පුත්තානං**- පුත්‍රයන්ට; **බ්‍රහ්මා + ඉති**- බ්‍රහ්ම යයි ද; **පුබ්බාචරියා + ඉති**- පූර්වාචාර්‍ය්‍ය යයි ද; **ආහුනෙය්‍යා ච**- පිදිය යුත්තාහු යයි ද; **වුච්චරෙ**- කියනු ලැබෙත්. **තස්මා හි**- එහෙයින් වනාහි; **පණ්ඩිතො**- ප්‍රාඥ පුත්‍රතෙම; **නෙ**- ඔවුන්ට; **නමස්සෙය්‍ය**- නමස්කාර කරන්නේ ය. **අථ**- නැවත; **අන්නෙන**- ආහාරයෙන් ද; **පානෙන**- අෂ්ටවිධ පාන වර්ගයෙන් ද; **වත්ථෙන**- හඳනා පොරෝනා වතින් ද; **සයනෙන ච**- මඤ්චපීඨ සඞ්ඛ්‍යාත සයන දීමෙන් ද; **උච්ඡාදනෙන**- ඇඟ ඉලීමෙන් ද; **නහාපනෙන**- නැහැවීමෙන් ද; **පාදානං**- පාදයන්; **ධොවනෙන ච**- දෙවීමෙන් ද; **සක්කරෙය්‍යාථ**- සත්කාර කරන්නේ ය.

3. **මාතාපිතූසු**- මවුපියන් කෙරෙහි; **තාය පරිචරියාය**- ඒ වතාවත් හේතුකොටගෙන; **පණ්ඩිතා**- බුද්ධාදි පණ්ඩිතයෝ; **නං**- ඕහට; **ඉධ ච + එව**- මෙලොවදී ම; **පසංසන්ති**- පසසත්; **පෙච්ච**- පරලෙව්හි; **සග්ගෙ ච**- ස්වර්ගයෙහි ද; **මොදති + ඉති**- සතුටු වේ යයි වදාළසේක.

සංලක්ෂණ:-

1. "බ්‍රහ්මාති මාතාපිතරො" බ්‍රහ්මතෙමේ සත්වයන් කෙරෙහි මෛත්‍රී, කරුණා, මුදිතා, උපෙක්ෂා යන ශ්‍රෙෂ්ඨ විහරණ සතරෙන් නිරතුරු ව වෙසෙයි. එසේ ම මවුපියන් ද දූපුතුන් කෙරෙහි මෛත්‍රී, කරුණා, මුදිතා, උපෙක්ෂා යන භාවනා සතරෙන් නිරතුරු ව පවත්නා හෙයින් දූපුතුන්ට මවුපියෝ බ්‍රහ්මයා වැනිය යි වදාරන ලදී.

---

1. උච්ඡාදනෙ නහාපනෙ-සී-මු:; උච්ඡාදෙන නහාපනෙන-ඉං:
2. ඉධෙව-සයා:ඉං:

සියා නු ඛො භන්තෙ භික්ඛුනො තථාරූපො සමාධිපටිලාභො යථා ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ අහිඞ්කාරමමිඞ්කාර[1]මානානුසයා නාස්සු, බහිද්ධා ච සබ්බනිමිත්තෙසු අහිඞ්කාරමමිඞ්කාර[1]මානානුසයා නාස්සු, යඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරතො අහිඞ්කාරමමිඞ්කාර[1]මානානුසයා න හොන්ති තඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යාති?

සියා ආනන්ද භික්ඛුනො තථාරූපො සමාධිපටිලාභො යථා ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ අහිඞ්කාරමමිඞ්කාර[1]මානානුසයා නාස්සු, බහිද්ධා ච සබ්බනිමිත්තෙසු අහිඞ්කාරමමිඞ්කාර[1]මානානුසයා නාස්සු, යඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරතො අහිඞ්කාරමමිඞ්කාර[1]මානානුසයා න හොන්ති තඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යාති.

---

2. "පුබ්බාචරියාති" ශිල්පශාස්ත්‍ර උගන්වන ගුරුන්ට වඩා පළමු ව ම කෑම් බීම් ඇඳුම් පැළඳුම් කථාබස් කිරීම් ආදි සියලු සිරිත් විරිත් දරුවන්ට උගන්වන හෙයින් මවුපිය දෙදෙන **පූර්වාචාර්‍ය්‍ය** නම් වෙති.

2. -පෙ-**භන්තෙ**- වහන්ස; **යථා**- යම්සේ; **සවිඤ්ඤාණකෙ**- විඥාන සහිත වූ; **ඉමස්මිං+ච කායෙ**- මේ ආධ්‍යාත්මික බාහිර ශරීරයෙහි; **අහිඞ්කාර**- මම ය යන දෘෂ්ටිය හා; **මමිඞ්කාර**- මාගේය යන තෘෂ්ණාව හා; **මානානුසයා**- මානානුසය යන කෙලෙසයෝ; **න+අස්සු**- නො වේද් ද; **බහිද්ධා ච**- මෙයින් පිටත්හි වූ ද; **සබ්බනිමිත්තෙසු**- රූපශබ්දාදි සියලු නිමිත්තයන්හි; **අහිඞ්කාර**- මම ය යන දෘෂ්ටිය හා -පෙ- **න+අස්සු**- නො වේද් ද; **යං+ච චෙතොවිමුත්තිං**-යම් ඵලසමාධියකට ද; **පඤ්ඤාවිමුත්තිං**- යම් ඵලප්‍රඥවකට ද; **උපසම්පජ්ජ**- පැමිණ; **විහරතො**- වාසය කරන්නාහට; **අහිඞ්කාර**- මම ය යන දෘෂ්ටිය හා; -පෙ- **න හොන්ති**- නො වේද් ද; **තං+ච චෙතොවිමුත්තිං**- ඒ ඵල සමාධියට ද; **පඤ්ඤාවිමුත්තිං**- ඵලප්‍රඥවට ද; **උපසම්පජ්ජ**- පැමිණ; **විහරෙය්‍ය**- වාසය කොරේ ද; **තථාරූපො**- එබඳු වූ; **සමාධිපටිලාභො**- චිත්තෛකාග්‍රතා ලාභයෙක්; **භික්ඛුනො**- මහණහට; **සියා නු ඛො ඉති**- වන්නේ දැයි විචාළේ ය.

ආනන්ද- ආනන්දය; **යථා**- යම්සේ; **සවිඤ්ඤාණකෙ**- විඥාන සහිත වූ; -පෙ- **තථාරූපො**- එබඳු වූ; **සමාධිපටිලාභො**- චිත්තෛකාග්‍රතාලාභයෙක්; **සියා**- වන්නේ ය. -පෙ-

---

1. අහඞ්කාර මමඞ්කාර-ස්‍යා: ඉං:

යථා කථම්පන භන්තෙ සියා භික්ඛුනො තථාරූපො සමාධිපටිලාභො යථා ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ අහිඞ්කාර මමිඞ්කාරමානානුසයා න හොන්ති, බහිද්ධා ච සබ්බනිමිත්තෙසු අහිඞ්කාරමමිඞ්කාරමානානුසයා න හොන්ති, යඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරතො අහිඞ්කාර මමිඞ්කාරමානානුසයා න හොන්ති තඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යාති?

ඉධානන්ද භික්ඛුනො එවං හොති:–එතං සන්තං එතං පණීතං යදිදං සබ්බසඞ්ඛාරසමථො සබ්බූපධිපටිනිස්සග්ගො තණ්හක්ඛයො විරාගො නිරොධො නිබ්බානන්ති. එවං ඛො ආනන්ද සියා භික්ඛුනො තථාරූපො සමාධිපටිලාභො යථා ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ අහිඞ්කාරමමිඞ්කාරමානානුසයා නාස්සු, බහිද්ධා ච සබ්බනිමිත්තෙසු අහිඞ්කාරමමිඞ්කාරමානානුසයා නාස්සු, යඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරතො අහිඞ්කාර මමිඞ්කාරමානානුසයා න හොන්ති තඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍ය. ඉදං ච පන මෙතං ආනන්ද සන්ධාය භාසිතං පාරායනෙ පුණ්ණකපඤ්හෙ :–

භන්තෙ– වහන්ස; **යථා**– යම්සේ; **සවිඤ්ඤාණකෙ**– විඥාන සහිත වූ; –පෙ– **විහරෙය්‍ය**– වාසය කෙරේ ද; **තථාරූපො**– එබඳු වූ; **සමාධිපටිලාභො**– චිත්තෛකාග්‍රතා ප්‍රතිලාභයෙක්; **භික්ඛුනො**– මහණහට; **යථාකථං+පන**– කෙසේ වනාහි; **සියා ඉති**– වන්නේදැයි විචාළේ ය.

ආනන්ද– ආනන්දය; **ඉධ**– මේ ශාසනයෙහි; **භික්ඛුනො**– මහණහට; **එවං හොති**– මෙබඳු සිතෙක් වෙයි; (කෙබඳු සිතෙක් ද යත්?) **යදිදං**– යම් මේ; **සබ්බසඞ්ඛාරසමථො**– සියලු සංස්කාරයන්ගේ සංසිඳීමෙක් ඇද්ද; **සබ්බ+උපධිපටිනිස්සග්ගො**– සියලු උපධින්ගේ දුරලීමෙක් ඇද් ද; **තණ්හක්ඛයො**– තෘෂ්ණාවගේ ක්‍ෂයකිරීමෙක් ඇද්ද; **විරාගො**– නො ඇලීමෙක් ඇද් ද; **නිරොධො**– නිරුද්ධවීමෙක් ඇද් ද; **නිබ්බානං**– තෘෂ්ණාවෙන් නිකුත්බවෙක් ඇද් ද; **එතං**– මෙය; **සන්තං**– ශාන්ත ය; **එතං**– මෙය; **පණීතං+ඉති**– ශ්‍රෙෂ්ඨය යන සිත යි. –පෙ– **ආනන්ද**– ආනන්දය; **ඉදං ච පන සන්ධාය**– මේ අහීත්ඵල සමාපත්තිය සඳහා; **පාරායනෙ**– සූත්‍රනිපාත පාරායන වර්‍ගයෙහි; **පුණ්ණකපඤ්හෙ**– පුණ්ණක මානවකයාගේ ප්‍රශ්නයෙහි; **මෙ**– මා විසින්; **එතං**– මේ දෙශනාව; **භාසිතං**– වදාරන ලද්දේ ය.

සඞ්ඛාය ලොකස්මිං පරොවරානි
යස්සිඤ්ජිතං නත්ථි කුහිඤ්චි ලොකෙ,
සන්තො විධූමො අනීඝො නිරාසො
අතාරි සො ජාතිජරන්ති බ්‍රූමීති.

3. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං භගවා එතදවොච:- සංඛිත්තෙනපි ඛො අහං සාරිපුත්ත ධම්මං දෙසෙය්‍යං, විත්ථාරෙනපි ඛො අහං සාරිපුත්ත ධම්මං දෙසෙය්‍යං, සංඛිත්තවිත්ථාරෙනපි ඛො අහං සාරිපුත්ත ධම්මං දෙසෙය්‍යං, ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො ච දුල්ලභාති.

සංලක්ෂ්‍යය:-

1. "සබ්බසඞ්ඛාරසමථො" කුශල- අකුශල- ආනෙඤ්ජාභිසඞ්ඛාර වශයෙන් ත්‍රිවිධ වූ සංස්කාරයන්ගේ සමථය නම් නිර්වාණය යි.

ලොකස්මිං- ලොකයෙහි; **පර+ඔවරානි**- බාහිර ආධ්‍යාත්මික ආත්මභාවයන්; **සඞ්ඛාය**- නුවණින් දැන; **යස්ස**- යම් අහිත් පුද්ගලයකුට; **ලොකෙ**- ලොකයෙහි; **කිඤ්චි**- කිසි යම් එක් අරමුණෙක්හිදු; **ඉඤ්ජිතං**- රාගාදි කෙලශ වශයෙන් චලනයෙක්; **නත්ථි**- නැත්තේ ද; **සන්තො**- සන්හුන් කෙලෙස් ඇත්තා වූ; **විධූමො**- කායදුශ්චරිතාදි ධූමරහිත වූ; **අනීඝො**- රාගාදී උපද්‍රව රහිත වූ; **නිරාසො**- තෘෂ්ණා රහිත වූ; **සො**- ඒ අහිත් පුද්ගල තෙම; **ජාතිජරං**- ජාතිජරාදුක්ඛය; **අතාරි+ඉති**- තරණය කොළේ යයි; **බ්‍රූමි**- කියමි යනුයි.

සංලක්ෂ්‍යය:-

2. "පරොවරානි" පරානි ච ඔවරානි ච පරොවරානි. **පර** නම් අන්‍යයන්ගේ ආත්මභාවයහ. **ඔවර** නම් ස්වකීය ආත්මභාවයයි.

3. "යස්සිඤ්ජිතං නත්ථි" හිත චලනය කරන ධර්මයෝ ඉඤ්ජිත නම් වෙත්. ඔවුහු **රාග, ද්වෙෂ, මොහ, මාන, දෘෂ්ටි, කෙලශ, දුශ්චරිත** වශයෙන් සත්වැදෑරුම් වෙති.

3. -පෙ- **සාරිපුත්ත**- ශාරිපුත්‍රය; **අහං**- මම; **සංඛිත්තෙන+අපි ඛො**- සංක්ෂෙපයෙන් ද; **ධම්මං දෙසෙය්‍යං**- දහම් දෙසන්නෙමි. -පෙ- **විත්ථාරෙන+අපි ඛො**- විස්තරයෙන් ද; -පෙ- **සංඛිත්තවිත්ථාරෙන+අපි ඛො**- සංක්ෂෙප විස්තර දෙකින් ද; -පෙ- **ධම්මස්ස**- ධර්මය; **අඤ්ඤාතාරො ච**- අවබොධ කරන්නාහු වනාහි; **දුල්ලභා+ඉති**- දුර්ලභ වෙත් යයි වදාළසේක.

එතස්ස භගවා කාලො එතස්ස සුගත කාලො යං භගවා සංඛිත්තෙනපි ධම්මං දෙසෙය්‍ය, විත්ථාරෙනපි ධම්මං දෙසෙය්‍ය, සංඛිත්තවිත්ථාරෙනපි ධම්මං දෙසෙය්‍ය, භවිස්සන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරොති.

තස්මාතිහ සාරිපුත්ත එවං සික්ඛිතබ්බං :- ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ අහිඞ්කාරමමිඞ්කාරමානානුසයා න භවිස්සන්ති, බහිද්ධා ච සබ්බනිමිත්තෙසු අහිඞ්කාරමමිඞ්කාරමානානුසයා න භවිස්සන්ති, යඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරතො අහිඞ්කාරමමිඞ්කාරමානානුසයා න හොන්ති තඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරිස්සාමීති. එවං හි වො සාරිපුත්ත සික්ඛිතබ්බං.

යතො ච ඛො සාරිපුත්ත භික්ඛුනො ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ අහිඞ්කාරමමිඞ්කාරමානානුසයා න හොන්ති, බහිද්ධා ච සබ්බනිමිත්තෙසු අහිඞ්කාරමමිඞ්කාරමානානුසයා න හොන්ති, යඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරතො අහිඞ්කාරමමිඞ්කාරමානානුසයා න හොන්ති තඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං වුච්චති සාරිපුත්ත භික්ඛු අච්ඡෙච්ඡි තණ්හං වාවත්තයි සංයොජනං සම්මා මානාභිසමයා අන්තමකාසි දුක්ඛස්ස. ඉදං ච පන මෙතං සාරිපුත්ත සන්ධාය භාසිතං පාරායනෙ උදයපඤ්හෙ.

යං- යම්හෙයකින්; **භගවා**- භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; **සංඛිත්තෙන + අපි**- සංක්‍ෂෙපයෙනුදු; **ධම්මං දෙසෙය්‍ය**- ධර්‍ම දෙශනා කරන්නේ වි නම්; -පෙ- **භගවා**- භාග්‍යවතුන් වහන්ස; **එතස්ස**- මේ ධර්මදෙශනාවට; **කාලො**- දූන් සුදුසු කාලය වේ; **සුගත**-සුගතයන්වහන්ස; **එතස්ස**- මේ ධර්මදෙශනාවට; **කාලො**- දූන් සුදුසු කාලය වේ; **ධම්මස්ස**- ධර්මය; **අඤ්ඤාතාරො**- අවබොධ කරන්නාහු; **භවිස්සන්ති + ඉති**- වෙත් යයි සැලකෙලේ ය.

සාරිපුත්ත- ශාරිපුත්‍රය; **තස්මා**- එහෙයින්; **ඉහ**- මෙහි; **එවං**-මෙසේ; **සික්ඛිතබ්බං**- හික්මිය යුතුයි (කෙසේ ද?) **සවිඤ්ඤාණකෙ**- විඥාන සහිත වූ; -පෙ- **විහරිස්සාම + ඉති**- වාසය කරන්නෙමු කියායි; **සාරිපුත්ත**- ශාරිපුත්‍රය; **වො**- තොප විසින්; **එවං හි**- මෙසෙයින් ම; **සික්ඛිතබ්බං**- හික්මිය යුතුයි.

සාරිපුත්ත-ශාරිපුත්‍රය; **යතො ච ඛො**-යම් හෙයකින් වනාහි; **භික්ඛුනො**- මහණහට; **සවිඤ්ඤාණකෙ**- විඥානසහිත වූ; -පෙ- **සාරිපුත්ත**- ශාරිපුත්‍රය; **අයං භික්ඛු**- මේ මහණතෙම; **තණ්හං**-

1. පහානං කාමසඤ්ඤානං[1] දොමනස්සාන චූභයං
පීනස්ස ච පනූදනං කුක්කුච්චානං නිවාරණං

2. උපෙක්ඛාසතිසංසුද්ධං ධම්මතක්කපුරෙජවං
අඤ්ඤාවිමොක්ඛං පබ්‍රූමි අවිජ්ජායප්පභෙදනන්ති.

4. තීණිමානි භික්ඛවෙ නිදානානි කම්මානං සමුදයාය. කතමානි තීණි? ලොභො නිදානං කම්මානං සමුදයාය, දොසො නිදානං කම්මානං සමුදයාය, මොහො නිදානං කම්මානං සමුදයාය.

තෘෂ්ණාව; **අචෙජ්ජවසී**-සින්දේ ය; **සංයොජනං**- දශවිධසංයොජන යන්; **වාවනනසි**- පෙරළුයේ ය; **සම්මා**- මනාකොට; **මාන+අභිසමයා**- නවවිධමානයාගේ ප්‍රහාණයෙන්; **දුක්ඛස්ස**- වෘතදුඃඛයාගේ; **අන්තං+අකාසි**- කෙළවර කෙළේ ය යි; **වුච්චති**- කියනු ලැබේ. -පෙ- **උදයපඤ්හා**- උදය නම් මානවකයාගේ ප්‍රශ්න යෙහි; **භාසිතං**- වදරන ලදී. එනම්:-

1. 2. **කාමසඤ්ඤානං**- කාමගුණ අරභයා උපදනා සංඥවන්ගේ ද (නොහොත් අෂ්ටලොභසහගත චිත්තයන් හා සහජාත වූ සංඥවන්ගේ ද); **දොමනස්සානං+ච**- චෛතසික දෞර්මනස්‍යයන්ගේ ද. යන; **උභයං ච**- දෙදෙනාගේ; **පහානං**- ප්‍රහාණය කරන්නා වූ; **පීනස්ස ච**- පීනයාගේ ද; **පනූදනං**- දුරුකිරීම කරන්නා වූ; **කුක්කුච්චානං**- කුකුස්හුගේ; **නිවාරණං**- වැළැක්වීම කරන්නා වූ; **උපෙක්ඛාසති**- උපෙක්ෂාවෙන් හා සිහියෙන්; **සංසුද්ධං**- පිරිසුදු වූ; **ධම්මතක්කපුරෙජවං**- සම්‍යක්සංකල්පය පෙරදැරිකොට ඇති; **අවිජ්ජාය+පභෙදනං**- අවිද්‍යාව දුරලන්නා වූ අහිත් ඵලය; **අඤ්ඤාවිමොක්ඛං**- අඤ්ඤින්ද්‍රිය අවසානයෙහි උපන්නා වූ විමොක්ෂය යි; **පබ්‍රූමි+ඉති**- කියමි යනුයි.

සංලක්ෂ්‍යය:-

1 **'ධම්මස්ස අඤ්ඤතාරෙ'** 71 පිටේ සංලක්ෂ්‍යය බලනු.

2 **අඤ්ඤාවිමොක්ඛං**:-අෂ්ටලොභසහගත චිත්තයන් හා සහජාත වූ සංඥවන්ගේ ද චෛතසික දෞර්මනස්‍යයන්ගේ ද නිරවශෙෂ ප්‍රහාණයෙන් අඤ්ඤින්ද්‍රිය සඞ්ඛ්‍යාත මාර්ගඥානය පර්‍ය්‍යවසානයෙහි උපන් අහිත්ඵලය අඤ්ඤාවිමොක්ඛ නම් වේ. 'අඤ්ඤාය විමොක්ඛො අඤ්ඤාවිමොක්ඛො' යනු තත්පුරුෂ සමාස යි.

4. -පෙ- **කම්මානං**- භවගාමී කර්මයන්ගේ; **සමුදයාය**- රැස්කිරීම පිණිස; **නිදානානි**- කාරණයෝ; **ඉමානි තීණි**- මොහු තුන්දෙනෙක් වෙත්. -පෙ- **කම්මානං**- භවගාමී කර්මයන්ගේ;

---

1. කාමච්ඡන්දානං-ඉං:

යං භික්ඛවෙ ලොභපකතං කම්මං ලොභජං ලොභනිදානං ලොභසමුදයං යත්‍ථස්ස අත්තභාවො නිබ්බත්තති තත්‍ථ තං කම්මං විපච්චති, යත්‍ථ තං කම්මං විපච්චති තත්‍ථ තස්ස කම්මස්ස විපාකං පටිසංවෙදෙති දිට්ඨෙ වා ධම්මෙ[1] උපපජ්ජෙ වා අපරෙ වා පරියායෙ.

යං භික්ඛවෙ දොසපකතං කම්මං දොසජං දොසනිදානං දොසසමුදයං යත්‍ථස්ස අත්තභාවො නිබ්බත්තති තත්‍ථ තං කම්මං විපච්චති, යත්‍ථ තං කම්මං විපච්චති තත්‍ථ තස්ස කම්මස්ස විපාකං පටිසංවෙදෙති දිට්ඨෙ වා ධම්මෙ[1] උපපජ්ජෙ වා අපරෙ වා පරියායෙ.

යං භික්ඛවෙ මොහපකතං කම්මං මොහජං මොහනිදානං මොහසමුදයං යත්‍ථස්ස අත්තභාවො නිබ්බත්තති තත්‍ථ තං කම්මං විපච්චති, යත්‍ථ තං කම්මං විපච්චති තත්‍ථ තස්ස කම්මස්ස විපාකං පටිසංවෙදෙති දිට්ඨෙ වා ධම්මෙ[1] උපපජ්ජෙ වා අපරෙ වා පරියායෙ. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ බීජානි අඛණ්ඩානි අපූතීනි

සමුදයාය– රැස්කිරීම පිණිස; **ලොභො**– ලොභයතෙම; **නිදානං**– කාරණය වේ. –පෙ–

–පෙ– **ලොභපකතං**– ලොභයෙන් කරනලද; **ලොභජං**– ලොභයෙන් හටගත්තා වූ; **ලොභනිදානං**– ලොභය කාරණ කොට ඇති; **ලොභසමුදයං**– ලොභය ප්‍රත්‍යය කොට ඇති; **යං කම්මං**– යම් කර්මයෙක් ඇද් ද; **අස්ස**– ඒ ලොභජනිත කර්‍මී වත් පුද්ගලයාගේ; **අත්තභාවො**– ආත්මභාවය තෙම; **යත්‍ථ**– යම් ස්ථානයෙක්හි; **නිබ්බත්තති**– පහළ වේ ද; **තත්‍ථ**– ඒ ස්කන්ධ යන් කෙරෙහි; **තං කම්මං**– ඒ කර්මය; **විපච්චති**– විපාක දෙයි; **යත්‍ථ**– යම් අත්බැවෙක්හි; **තං කම්මං**– ඒ කර්මය; **විපච්චති**- විපාක දේ ද; **තත්‍ථ**– ඒ ස්කන්ධයන් කෙරෙහි; **දිට්ඨෙ ධම්මෙ වා**– ඉහාත්මයෙහි හෝ; **උපපජ්ජෙ වා**– දෙවන අත්බැව්හි හෝ; **අපරෙ පරියායෙ වා**– නැවත අතික් වාරයෙක හෝ; **තස්ස කම්මස්ස**– ඒ කර්මයාගේ; **විපාකං**– විපාකය; **පටිසංවෙදෙති**– විඳුවයි.

–පෙ– **දොසපකතං**– ද්වෙෂයෙන් කරන ලද; –පෙ–

මොහපකතං– මොහයෙන් කරන ලද; –පෙ– **සෙය්‍යථාපි**– යම්සේ; **අඛණ්ඩානි**–නො බිඳුණා වූ; **අපූතීනි**– පූතිභාවයෙන්

---

1. දිට්ඨෙව ධම්මෙ-ස්‍යා: ඉං:

අඛණ්ඩානි අපූතිකානි අවාතාතපහතානි සාරාදානි[1] සුඛසයිතානි සුඛෙත්තෙ සුපරිකම්මකතාය භූමියා නික්ඛිත්තානි දෙවො ච සම්මා ධාරං අනුප්පවෙච්ඡෙය්‍ය, එවස්සු තානි භික්ඛවෙ බීජානි වුද්ධිං විරූළ්හිං වෙපුල්ලං ආපජ්ජෙය්‍යුං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යං ලොභපකතං කම්මං ලොභජං ලොභනිදානං ලොභසමුදයං යත්‍ථස්ස අත්තභාවො නිබ්බත්තති තත්‍ථ තං කම්මං විපච්චති, යත්‍ථ තං කම්මං විපච්චති තත්‍ථ තස්ස කම්මස්ස විපාකං පටිසංවෙදෙති දිට්ඨෙ වා ධම්මෙ[2] උපපජ්ජෙ වා අපරෙ වා පරියායෙ.

යං දොසපකතං කම්මං -පෙ-. යං මොහපකතං කම්මං මොහජං මොහනිදානං මොහසමුදයං යත්‍ථස්ස අත්තභාවො නිබ්බත්තති තත්‍ථ තං කම්මං විපච්චති, යත්‍ථ තං කම්මං විපච්චති තත්‍ථ තස්ස කම්මස්ස විපාකං පටිසංවෙදෙති දිට්ඨෙ වා ධම්මෙ[2] උපපජ්ජෙ වා අපරෙ වා පරියායෙ. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි නිදානානි කම්මානං සමුදයාය.

තීණිමානි භික්ඛවෙ නිදානානි කම්මානං සමුදයාය. කතමානි තීණි? අලොභො නිදානං කම්මානං සමුදයාය, අදොසො නිදානං කම්මානං සමුදයාය, අමොහො නිදානං කම්මානං සමුදයාය.

නිසරු නො වූ; **අවාතාතපහතානි**- අව්සුළඟින් නො නැසුණා වූ; **සාරාදානි**- සාරවත් වූ; **සුඛසයිතානි**- සුවසේ රැස්කොට තුබූ; **බීජානි**- බීජයෝ; **සුඛෙත්තෙ**- යහපත් කෙතෙක්හි; **සුපරිකම්මකතාය**- (නඞගල අෂ්ටදන්තකාදියෙන්) මනා ව පිරියම් (=සකස්) කරනලද; **භූමියා**- ක්ෂෙත්‍රභූමියෙක්හි; **නික්ඛිත්තානි**- වපුරන ලද්දාහු ද; **දෙවො ච**- මේඝය ද; **සම්මා**- මනාකොට; **ධාරං**-ජල ධාරාව; **අනු+පවෙච්ඡෙය්‍ය**-ප්‍රවෙශ කරවා ද; -පෙ- **එවං+අස්සු**- මෙසේ වනාහි; **තානි බීජානි**- ඒ බීජයෝ; **වුද්ධිං**- අඞ්කුර උඩට නැඟීමෙන් වර්ධනයට ද; **විරූළ්හිං**- යටට මුල් ඇදීමෙන් වර්ධනය ට ද; **වෙපුල්ලං** - හාත්පස පැතිරීමෙන් විපුල බවට ද; **ආපජ්ජෙය්‍යුං**- පැමිණෙන්නාහු ද; -පෙ- **එවං+එව ඛො**- එපරිද්දෙන් ම; **ලොභපකතං**- ලොභයෙන් කරනලද; **ලොභජං**- ලොභයෙන් හටගත්තා වූ; -පෙ-.

-පෙ- **දොසපකතං**- ද්වෙෂයෙන් කරන ලද; -පෙ- **මොහපකතං**- මොහයෙන් කරන ලද; -පෙ-.

---

1. සාරදානි-සයා: ඉං: 2. දිට්ඨෙව ධම්මෙ-සයා: ඉං:

යං භික්ඛවෙ අලොභපකතං කම්මං අලොභජං අලොභ නිදානං අලොභසමුදයං ලොභෙ විගතෙ එවං තං කම්මං පහීනං හොති උච්ඡින්නමූලං තාලාවත්ථුකතං අනභාවකතං ආයතිං අනුප්පාදධම්මං.

යං භික්ඛවෙ අදොසපකතං කම්මං අදොසජං අදොසනිදානං අදොසසමුදයං දොසෙ විගතෙ එවං තං කම්මං පහීනං හොති උච්ඡින්නමූලං තාලාවත්ථුකතං අනභාවකතං ආයතිං අනුප්පාද ධම්මං.

යං භික්ඛවෙ අමොහපකතං කම්මං අමොහජං අමොහ නිදානං අමොහසමුදයං මොහෙ විගතෙ එවං තං කම්මං පහීනං හොති උච්ඡින්නමූලං තාලාවත්ථුකතං අනභාවකතං ආයතිං අනුප්පාදධම්මං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ බීජානි අඛණ්ඩානි අපූතීනි අවාතාතප හතානි සාරාදනි [1]සුඛසයිතානි තානි පුරිසො අග්ගිනා දහෙය්‍ය අග්ගිනා දහිත්වා මසිං කරෙය්‍ය මසිං කරිත්වා මහාවාතෙ වා

-පෙ- කම්මානං- විවට්ටගාමී කර්මයන්ගේ; සමුදයාය- රැස්කිරීම පිණිස -පෙ- අලොභො- අලොභයතෙම; නිදානං- කාරණ වේ; -පෙ-.

-පෙ-අලොභපකතං-අලොභයෙන් කරන ලද;අලොභජං- අලොභයෙන් හටගත්තා වූ; අලොභනිදානං- අලොභය කාරණ කොට ඇති; අලොභසමුදයං- අලොභය ප්‍රත්‍යය කොට ඇති; යං කම්මං- යම් කර්මයෙක් ඇද් ද; ලොභෙ විගතෙ- ලොභය දුරු වූ කල්හි; එවං- මෙසේ; තං කම්මං- ඒ කර්මය; පහීනං හොති- ප්‍රහීණ වේ; උච්ඡින්නමූලං- මුල්සුන් වූයේ වේ; තාලාවත්ථුකතං- අගින්සැපු තල්ගසක්සේ නො වැඩෙන සවභාව කරන ලද්දේ වේ; අනභාවකතං- ක්‍රමයෙන් අභාවය කරන ලද්දේ වේ; ආයතිං- මත්තෙහි; අනුප්පාදධම්මං- නූපදනා සවභාව ඇත්තේ වේ; -පෙ-.

-පෙ- අඛණ්ඩානි- නො බිඳුණා වූ; -පෙ- සුඛසයිතානි- සුවසේ රැස්කොට තුබූ; බීජානි- බීජයෝ වෙද් ද; පුරිසො- පුරුෂයෙක් තෙම; තානි- ඒ බීජයන්; අග්ගිනා- ගින්නෙන්; දහෙය්‍ය- දවා ද; අග්ගිනා- ගින්නෙන්; දහිත්වා- දවා; මසිං

---

1. සාරදනි-ස්‍යා: ඉං:

ඔපුනෙය්‍ය නදියා වා සීඝසොතාය පවාහෙය්‍ය, එවස්සු තානි භික්ඛවෙ බීජානි උච්ඡින්නමූලානි තාලාවත්ථුකතානි අනභාවකතානි ආයතිං අනුප්පාදධම්මානි. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යං අලොභපකතං කම්මං අලොභජං අලොභනිදානං අලොභසමුදයං ලොභෙ විගතෙ එවං තං කම්මං පහීනං හොති උච්ඡින්නමූලං තාලාවත්ථුකතං අනභාවකතං ආයතිං අනුප්පාදධම්මං: යං අදොසපකතං කම්මං -පෙ- යං අමොහපකතං කම්මං අමොහජං අමොහනිදානං අමොහසමුදයං මොහෙ විගතෙ එවං තං කම්මං පහීනං හොති උච්ඡින්නමූලං තාලාවත්ථුකතං අනභාවකතං ආයතිං අනුප්පාදධම්මං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි නිදානානි කම්මානං සමුදයායාති.

1. ලොභජං දොසජං චෙව- මොහජං චාපවිද්දසු
යං තෙන පකතං කම්මං- අප්පං වා යදි වා බහුං
ඉධෙව තං වෙදනීයං- වත්ථුං අඤ්ඤං න විජ්ජති.

2. තස්මා ලොභඤ්ච දොසඤ්ච- මොහජං[1] චාපි විද්දසු
විජ්ජං උප්පාදයං භික්ඛු- සබ්බා දුග්ගතියො ජහෙති.

කරෙය්‍ය- හළු කෙරේ ද; **මසිං කරිත්වා**- හළු කොට; **මහාවාතෙ වා**- මහසුළඟෙක හෝ; **ඔපුනෙය්‍ය**- පොළාහරී ද; **සීඝසොතාය**- සීඝ්‍ර ජලවේගය ඇති; **නදියා වා**- ගඞ්ගාවෙක හෝ; **පවාහෙය්‍ය**- ඉල්පවා හරී ද; - පෙ- **එවං**- මෙසේ; **තානි බීජානි**- ඒ බීජයෝ; **උච්ඡින්නමූලානි අස්සු**- සිඳින ලද මුල් ඇත්තාහු වෙත්; **තාලාවත්ථුකතානි අස්සු**- අගින් කැපූ තල්ගසක් සේ නො වැඩෙන සවභාව කරන ලද්දහු වෙත්; **අනභාවකතානි අස්සු**- ක්‍රමයෙන් අභාවය කරන ලද්දහු වෙත්; **ආයතිං**- මත්තෙහි; **අනුප්පාද ධම්මානි අස්සු**- නූපදනා සවභාව ඇත්තාහු වෙත්. -පෙ-.

1. **අවිද්දසු**- අඥාන පුද්ගල තෙම; **ලොභජං**- ලොභයෙන් වූ ද; **දොසජං ච+එව**- ද්වේෂයෙන් වූ ද; **මොහජං ච+අපි**- මොහයෙන් වූ ද (**යං කරොති**-) යම් කර්මයක් කෙරේ ද; **තෙන**- ඒ අඥානයා විසින්; **පකතං**- කරන ලද; **අප්පං වා**- ස්වල්ප වූ හෝ; **යදි වා**- නොහොත්; බහුං- බොහෝ වූ හෝ; **යං කම්මං**- යම් කර්මයෙක් වේ ද; **තං** ඒ කර්මය; **ඉධ+එව**- මේ තමාගේ අත් බැව්හි ම; **වෙදනීයං**- (ඒ අඥාන පුද්ගලයා විසින්) විඳිය යුතු වේ; **අඤ්ඤං වත්ථුං**- (ඒ කර්මය විපස්නා පිණිස) ඔහුකෙරෙන් අන්‍ය වූ ස්ථානයෙක්; **න විජ්ජති**- නො වේ.

---

1. මොහං-ස්‍යා: ඉං:

5. එවං මෙ සුතං. එකං සමයං භගවා ආළවියං විහරති ගොමග්ගෙ සිංසපාවනෙ පණ්ණසන්ථරෙ.[1] අථ ඛො හත්ථකො ආළවකො ජඞ්ඝාවිහාරං අනුචඞ්කමමානො අනුවිචරමානො අද්දස භගවන්තං ගොමග්ගෙ සිංසපාවනෙ පණ්ණසන්ථරෙ[1] නිසින්නං, දිස්වා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො

---

2. **තස්මා**- එහෙයින්; **විද්දසු**- පණ්ඩිත තෙම; **ලොභං ච**- ලොභයෙන් වූ ද; **දොසං ච**- ද්වෙෂයෙන් වූ ද; **මොහජං ච+අපි**- මොහයෙන් වූ ද (**කම්මං න කාරෙති**-) කර්මයක් නො කෙරෙයි; **විජ්ජං උප්පාදයං**- අභිඥ්මාර්ගඥානවිද්‍යාව උපදවන්නා වූ; **භික්ඛු**- මහණතෙම; **සබ්බා දුග්ගතියො**- සියලු දුගති සුගතීන්; **ජහෙ+ඉති**- දුරුකරන්නේ යයි වදාළසේක.

සංලක්ෂ්‍යය:-

දිට්ඨෙ වා ධම්මෙ උපපජ්ජෙ වා අපරෙ වා පරියායෙ- මෙහි සෞත්‍රාන්තික පර්‍යායයෙන් කර්ම එකොළොසක් වදාරන ලදහ. 1 දෘෂ්ටධර්මවෙද්‍ය කර්මය, 2. උපපද්‍ය වෙද්‍යකර්මය, 3. අපරාපර්‍ය්‍යාය වෙද්‍යකර්මය, 4. යද්ගරුක ය, 5. යද්බහුල ය, 6. යදාසන්න ය, 7. කෘතත්වාත් කර්මය, 8. ජනක ය, 9. උපස්තම්භක ය, 10. උපපීඩක ය, 11. උපඝාතක ය යන මොහු වෙත්. එහි එක ජවනවීථියෙහි උපදනා සප්ත චිත්තයන් අතුරෙහි කුශල් වූ හෝ අකුශල් වූ හෝ පළමු වන ජවන් සිත ඉහාත්මයෙහි ම විපාක දෙන බැවින් **දෘෂ්ටධර්මවෙද්‍යකර්ම** නම් වේ. එය ඉහාත්මයෙහි ම විපාක දෙන්ට අසමර්ථ වී නම් **අභූත්** (=අහොසි) කර්ම නම් වේ. සත්වන ජවන් සිත අනතුරු අත්බැව්හි විපාක දෙන හෙයින් **උපපද්‍යවෙද්‍යකර්ම** නම් වේ. ඒ දෙදෙනා අතුරෙහි ජවන් සිත් පස අනාගතයෙහි යම් කලෙක අවකාශ ලද නම් එකලැ විපාක දෙන හෙයින් **අපරාපර්‍ය්‍යායවෙද්‍යකර්ම** නම් වේ. මේ සංසාර ප්‍රවෘත්තිය ඇතිතාක් කල් "අභූත් (=අහොසි) කර්ම නම් නො වෙයි". සෙසු කර්මවිභාග අති විස්තර හෙයින් අටුවාව බලා දත යුතු යි.

5. -පෙ- **ආළවියං**- අළවි නුවර සමීපයෙහි වූ; **සිංසපාවනෙ**- සිංසපා (=ඇට්ටේරිය) වෙනෙහි; **ගොමග්ගෙ**- ගෙරින් යන මාර්ගයෙහි; **පණ්ණසන්ථරෙ**- ස්වයංපතිත පත්‍රයෙන් කළ ඇතිරියෙක්හි; **විහරති**- වැඩවසනසේක; **අථ ඛො**- එකල්හි වනාහි; **හත්ථකො ආළවකො**- හත්ථක ආළවක නම් රාජකුමාර තෙම; **ජඞ්ඝාවිහාරං**- ජඞ්ඝාවිහරණය සඳහා හෙවත් පාද පහසුව පිණිස; **අනුචඞ්කමමානො**- ඔබමොබ සක්මන් කරන්නේ;

---

1. පණ්ණසන්ථරෙ-ඉං.

ඛො හත්ථකො ආළවකො භගවන්තං එතදවොච :- කච්චි භන්තෙ භගවා සුඛමසයිත්ථාති.

එවං කුමාර සුඛමසයිත්ථං. යෙ ච පන ලොකෙ සුඛං සෙන්ති අහං තෙසං අඤ්ඤතරෙති.

සීතා භන්තෙ හෙමන්තිකා රත්ති අන්තරට්ඨකො හිමපාතසමයො ඛරා ගොකණ්ටකහතා භූමි තනුකො පණ්ණසන්ථරො[1] විරළානි රුක්ඛස්ස පත්තානි සීතානි කාසායානි වත්ථානි සීතො ච වෙරම්භවාතො වාති. අථ ච පන භගවා එවමාහ:- එවං කුමාර සුඛමසයිත්ථං. යෙ ච පන ලොකෙ සුඛං සෙන්ති අහං තෙසං අඤ්ඤතරොති.

අනුවිචරමානො- ඔබමොබ ඇවිදින්නේ; **සිංසපාවනෙ**- ඇට්ටේරිය වනයෙහි -පෙ- **නිසින්නං**- වැඩහුන්නා වූ; **භගවන්තං**- භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; **අද්දස**- දුටුයේ ය; -පෙ- **භන්තෙ**- වහන්ස; **කච්චි**- කිම; **භගවා**- භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; **සුඛං**- සැපසේ; **අසයිත්ථ + ඉති**- සයනය කළසේක් දැයි (විචාළේ ය).

කුමාර- කුමාරය; **එවං**- එසේ ය; **සුඛං**-සැපසේ; **අසයිත්ථං**- සයනය කෙළෙමි; **ලොකෙ**- ලොකයෙහි; **යෙ ච පන**- යම් කෙනෙක් වනාහි; **සුඛං**- සැපසේ; **සෙන්ති**- සයනය කෙරෙද් ද; **අහං**- මම; **තෙසං**- ඔවුන් අතුරෙන්; **අඤ්ඤතරො + ඉති**- එක්තරා කෙනෙක්මි යි (වදාළසේක);

භන්තෙ- වහන්ස; **හෙමන්තිකා**- හෙමන්ත ඍතුවෙහි වූ (හෙවත් උඳුවප් දුරුතු නවම් මැදින් යන සතර මසෙහි); **රත්ති**- රාත්‍රිතොමෝ; **සීතා**- සිහිල්වන්නී ය; **අන්තරට්ඨකො**- නවම් මැදින් දෙමස අතර අටදිනය; **හිමපාතසමයො**- පිණිබස්නා කාලය වේ; **ගොකණ්ටකහතා**- ගෙරිකුරයෙන් පහරන ලද; **භූමි**- භූමි තොමෝ; **ඛරා**- රළු ය; **පණ්ණසන්ථරො**- කොළ ඇතිරිය; **තනුකො**- තුනී (=ස්වල්ප) ය; **රුක්ඛස්ස**- අසල පිහිටි වෘක්ෂයාගේ; **පත්තානි**- පත්‍රයෝ; **විරළානි**- තුනීහ (=ස්වල්ප ය); **කාසායානි වත්ථානි**- රඳන් කළ පීත වස්ත්‍රයෝ; **සීතානි**- සිහිල් වෙත්; **සීතො**- සිහිල් වූ; **වෙරම්භවාතො ච**- සතරදිගින් හමන සුළඟ ද; **වාති**- හමයි; **අථ ච පන**- එතෙකුදු වුවත්; **භගවා**- භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; **කුමාර**- කුමාරය; **එවං**- එසේ ය; **සුඛං**-

---

1. පණ්ණසන්ථාරො-ඉං.

තෙන හි කුමාර තඤ්ඤෙවෙත්ථ පටිපුච්ඡිස්සාමි යථා තෙ ඛමෙය්‍ය තථා නං ව්‍යාකරෙය්‍යාසි. තං කිං මඤ්ඤසි කුමාර ඉධස්ස ගහපතිස්ස වා ගහපතිපුත්තස්ස වා කූටාගාරං උල්ලිත්තාවලිත්තං නිවාතං ඵුසිතග්ගළං පිහිතවාතපානං, තත්‍රස්ස පල්ලඞ්කො ගොණකත්ථතො පටිකත්ථතො පටලිකත්ථතො කාදලි[1]මිගපවරපච්චත්ථරණො සඋත්තරච්ඡදො උභතො ලොහිතකූපධානො, තෙලප්පදීපො චෙත්ථ ඣායෙය්‍ය, චතස්සො ච

සුවසේ; **අසයිත්ථං**- සයනය කෙළෙමි; -පෙ- **අඤ්ඤතරො+ඉති**- එක්තරා කෙනෙක්මියි; **එවං ආහ**- මෙසේ වදාරනසේක.

සංලක්ෂ්‍යය:-

1 අන්තරට්ඨකො:- නවම්මාසයෙහි අවසාන සතරදිනය හා මැදින්මාසයෙහි මුල සතරදිනය ද යන මේ අටදිනය අන්තරඨක නම් වේ. මේ අටදිනයෙහි අධික ලෙස හිම වැටෙන හෙයින් මිට පිණිබස්නා කාලයයි ද කියත්. මේ දිනවල අභ්‍යවකාශයෙහි විසීම අපහසු වන්නේ ය.

2 වෙරම්භවාතො:- සිවුදිගින් හමන සුළඟට වෙරම්බවාත යයි කියනු ලැබේ. එහෙයින් එක් දිශාවෙකින් හෝ දෙදිශාවකින් හෝ තුන්දිශාවකින් හෝ හමන සුළඟට වෙරම්බවාතය යි නො කියත්.

-පෙ- **කුමාර**- කුමාරය; **තෙන හි**- එසේ වී නම්; **එත්ථ**- මේ කාරණයෙහි; **තං එව**- තා (අතින්) ම; **පටිපුච්ඡිස්සාමි**- විචාරමි; **තෙ**-තට; **යථා ඛමෙය්‍ය**- යම්සේ රුචි වේ ද; **තථා**- එපරිද්දෙන්; **නං**- එය; **ව්‍යාකරෙය්‍යාසි**- විසඳව; **කුමාර**- කුමාරය; **තං කිං මඤ්ඤසි?**- මේ කියනු ලබන කාරණය කුමකැයි හඟනෙහි ද?; **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **ගහපතිස්ස වා**- ගෘහපතියකුට හෝ; **ගහපතිපුත්තස්ස වා**- ගෘහපති පුත්‍රයකුට හෝ; **උල්ලිත්ත+අවලිත්තං**- ඇතුළ පිට සුනු ආලේප කළා වූ; **නිවාතං**- වාත ප්‍රවෙශ රහිත වූ; **ඵුසිත+අග්ගළං**- මනා ව සඟී කරන ලද අගුළු දොර ඇති; **පිහිතවාතපානං**- වසන ලද කවුළුදොර ඇති (=හෙවත් කැමති විට අරින පියන කවුළුදොර ඇති); **කූටාගාරං අස්ස**- කුළුගෙයක් වේ; **තත්‍ර**- ඒ කූටාගාරයෙහි; **ගොණක+අත්ථතො**- කළු කොඳුපලස් අතුළා වූ; **පටික+අත්ථතො**-සුදු එළු ලොම් ඇතිරි අතුළා වූ; **පටලික+අත්ථතො**- ඝන වූ මල් ඇති එළු ලොම් ඇතිරි අතුළා වූ; **කාදලිමිගපවරපච්චත්ථරණො**-කෙසෙල් මුව සමින් කළ උතුම් ඇතිරි අතුළා වූ; **සඋත්තරච්ඡදෙ**-උඩුවියන් සහිත වූ; **උභතො**- දෙපස (=හිසට පයට); **ලොහිතක+උපධානො**- රත් කන්වයින් (=කොට්ට) ඇති; **පල්ලඞ්කො+අස්ස**-

---

1. පටිලිකත්ථතො කදලි- ඉ.

පජාපතියො මනාපමනාපෙන පච්චුපට්ඨිතාඅස්සු; තං කිං මඤ්ඤසි කුමාර සුඛං වා සො සයෙය්‍ය නො වා, කථං වා තෙ එත්ථ හොතීති?

සුඛං සො භන්තෙ සයෙය්‍ය යෙ ච පන ලොකෙ සුඛං සෙන්ති සො තෙසං අඤ්ඤතරොති.

තං කිං මඤ්ඤසි කුමාර අපි නු තස්ස ගහපතිස්ස වා ගහපතිපුත්තස්ස වා උප්පජ්ජෙය්‍යුං රාගජා පරිළාහා කායිකා වා චෙතසිකා වා යෙහි සො රාගජෙහි පරිළාහෙහි පරිඩය්හමානො දුක්ඛං සයෙය්‍යාති? එවං භන්තෙ. යෙහි ඛො සො කුමාර ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා රාගජෙහි පරිළාහෙහි පරිඩය්හමානො දුක්ඛං සයෙය්‍ය සො රාගො තථාගතස්ස පහීනො උච්ඡින්නමූලො තාලාවත්ථුකතො අනභාවකතො[1] ආයතිං අනුප්පාදධම්මො. තස්මාහං සුඛමසයිත්ථං.

පර්‍යඞ්කයෙක් වේ; **එත්ථ**- මේ කූටාගාරයෙහි; **තෙල+පදීපො ච**- තෛලප්‍රදීපයෙකුදු; **ඣායෙය්‍ය**- දිලෙන්නේ (දල්වන ලද්දේ) වේ; **චතස්සො පජාපතියො ච**- භාර්‍ය්‍යාවෝ සතරදෙනෙක් ද; **මනාපමනාපෙන**- මනවඩනාකාරයෙන්; **පච්චුපට්ඨිතා+අස්සු**- උපස්ථාන කරන්නාහු වෙත්; **කුමාර**-කුමාරය; **තං කිං මඤ්ඤසි?**- හේ කුමකැයි හඟනෙහි ද? **සො**- ඒ ගහපති තෙම; **සුඛං සයෙය්‍ය වා**- සැපසේ සයනය කරන්නේ හෝ වේ ද?; **නො වා**- නො කරන්නේ හෝ වේ ද? **තෙ**- තට; **එත්ථ**- මේ කාරණයෙහි; **කථං වා හොති+ඉති**- කෙසේ විතර්කයෙක් වේ දැයි විචාළසේක.

-පෙ- **අපි නු**- කිම හෝ; **රාගජෙහි**- පඤ්චකාමගුණික රාගයෙන් හටගත්තා වූ; **යෙහි පරිළාහෙහි**- යම් විශෙෂ දැහවලින්; **පරිඩය්හමානො**- දවනු ලබන්නා වූ; **සො**- හෙතෙම; **දුක්ඛං**- දුකසේ; **සයෙය්‍ය**- සයනය කෙරේ ද; **රාගජා**- රාගයෙන් හටගන්නා වූ; **කායිකා වා**- කායික වූ හෝ; **චෙතසිකා වා**- චෛතසික වූ හෝ; **පරිළාහා**- එබඳු විශෙෂ දැහයෝ; **තස්ස ගහපතිස්ස වා**- ඒ ගෘහපතියාට හෝ; **ගහපතිපුත්තස්ස වා**- ගෘහපතිපුත්‍රයාට හෝ; **උප්පජ්ජෙය්‍යුං+ඉති**- උපදනාහුදැයි විචාළසේක. **භන්තෙ**- වහන්ස; **එවං**- එසේ ය. **කුමාර**- කුමාරය; **සො ගහපති වා**- ඒ ගෘහපති තෙමේ හෝ; **ගහපතිපුත්තො වා**- ගෘහපති පුත්‍රතෙමේ හෝ; **රාගජෙහි**- රාගයෙන් හටගත්තා වූ; **යෙහි ඛො පරිළාහෙහි**- යම් විශෙෂ දැහවලින්; **පරිඩය්හමානො**- දවනු ලබන්නේ; **දුක්ඛං**- දුකසේ; **සයෙය්‍ය**-

---

1 අනභාවං කතො- ස්‍යා. පු.

තං කිං මඤ්ඤසි කුමාර අපි නු තස්ස ගහපතිස්ස වා ගහපතිපුත්තස්ස වා උප්පජ්ජෙය්‍යුං දොසජා පරිළාහා -පෙ- මොහජා[1] පරිළාහා කායිකා වා චෙතසිකා වා යෙහි සො මොහජෙහි පරිළාහෙහි පරිඩය්හමානො දුක්ඛං සයෙය්‍යාති? එවං භන්තෙ. යෙහි ඛො සො කුමාර ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා මොහජෙහි පරිළාහෙහි පරිඩය්හමානො දුක්ඛං සයෙය්‍ය සො මොහො තථාගතස්ස පහීනො උච්ඡින්නමූලො තාලාවත්ථුකතො අනභාවකතො[2] ආයතිං අනුප්පාදධම්මො. තස්මාහං සුඛමසයිත්ථන්ති.

1. සබ්බදා වෙ සුඛං සෙති බ්‍රාහ්මණො පරිනිබ්බුතො
   යො න ලිප්පති[3] කාමෙසු සීතිභූතො නිරූපධි.

2. සබ්බා ආසත්තියො ඡෙත්වා විනෙය්‍ය හදයෙ දරං
   උපසන්තො සුඛං සෙති සන්තිං පප්පුය්‍ය චෙතසො ති.

සයනය කෙරේ ද; **සො රාගො**– ඒ රාගය තෙම; **තථාගතස්ස**– තථාගතයන් වහන්සේට; **පහීනො**– ප්‍රහීණ ය. **උච්ඡින්නමූලො**– සිඳුණු මුල් ඇත්තේ ය; -පෙ- (269 පිට බලනු) **තස්මා**– එහෙයින්; **අහං**– මම; **සුඛං**– සැපසේ; **අසයිත්ථං**– සයනය කෙළෙමි; -පෙ-.

1. **සො**– යමෙක් තෙම; **කාමෙසු**– වස්තුකාම ක්ලේශකාම යන්හි; **න ලිප්පති**– තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි ලෙපයෙන් නො ඇලේ ද; **පරිනිබ්බුතො**– ක්ලේශපරිනිර්වාණයෙන් පිරිනිවියා වූ; **සීතිභූතො**– (අභ්‍යන්තරයෙහි සන්තාපකර ක්ලේශයන් නැති හෙයින්) සිහිල් වූ; **නිරූපධි**– (ක්ලේශොපධීන්ගේ අභාවයෙන්) උපධි රහිත වූ; **බ්‍රාහ්මණො**–බාහිතපාපී ක්ෂීණාශ්‍රව තෙම; **සබ්බදා**– සියලු කල්හි; **වෙ**– එකාන්තයෙන්; **සුඛං**– සැපසේ; **සෙති**– සයනය කෙරේ.

2. (**සො**– ඒ ක්ෂීණාශ්‍රව තෙම); **සබ්බා ආසත්තියො**– රූපතණ්හාදි සියලු තෘෂ්ණාවන්; **ඡෙත්වා**– සිඳ; **හදයෙ දරං**- හෘදය නිඃශ්‍රිත ක්ලේශපීඩාව; **විනෙය්‍ය**– දුරුකොට; **උපසන්තො**– සන්හිඳුණේ; **චෙතසො**– සිත පිළිබඳ වූ; **සන්තිං**– ශාන්තියට (ක්ලේශ පරිනිර්වාණයට) **පප්පුය්‍ය**– පැමිණ; **සුඛං**– සැපසේ; **සෙති + ඉති**– සයනය කෙරේ යයි වදාළසේක. (වාසය කෙරේ යන අර්ථයි.)

---

1. -පෙ- උප්පජ්ජෙය්‍යුං මොහජා-සී. 2. අනභාවං කතො-ස්‍යා. ඉ.
3. ලිම්පති-සී: මු:

6. **තීණිමානි භික්ඛවෙ දෙවදූතානි. කතමානි තීණි? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො කායෙන දුච්චරිතං චරති වාචාය දුච්චරිතං චරති මනසා දුච්චරිතං චරති. සො කායෙන දුච්චරිතං චරිත්වා වාචාය දුච්චරිතං චරිත්වා මනසා දුච්චරිතං චරිත්වා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.**

තමෙනං භික්ඛවෙ නිරයපාලා නානා බාහාසු ගහෙත්වා යමස්ස රඤ්ඤො දස්සෙන්ති:- අයං දෙව පුරිසො අමත්තෙය්‍යො[1] අපෙත්තෙය්‍යො අසාමඤ්ඤො අබ්‍රහ්මඤ්ඤො න කුලෙජෙට්ඨාපචායී, ඉමස්ස දෙවො දණ්ඩං පණෙතූති.

තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රාජා පඨමං දෙවදූතං සමනුයුඤ්ජති සමනුගාහති[2] සමනුභාසති:- අම්භො පුරිස, න ත්වං අද්දස මනුස්සෙසු පඨමං දෙවදූතං පාතුභූතන්ති? සො එවමාහ:-

---

6. -පෙ- **දෙවදූතානි**- මරහුගේ දූතයෝ; **ඉමානි තීණි**- මොහු තුන්දෙනෙක් වෙත්; -පෙ- **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **එකච්චො**- ඇතමෙක්; **කායෙන**- කයින්; **දුච්චරිතං චරති**- දුසිරිත් කෙරේ; -පෙ-

තං+එනං- ඒ මේ නෙරයිකයා; **නිරයපාලා**- යමපල්හු; **නානා**- වෙන වෙන ම; **බාහාසු ගහෙත්වා**- අත් අල්වා ගෙන; **යමස්ස රඤ්ඤො**- යමරජහට; **දස්සෙන්ති**- දක්වත්; (කෙසේ ද?) **දෙව**- දෙවයන් වහන්ස; **අයං පුරිසො**- මේ පුරුෂතෙම; **අමත්තෙය්‍යො**- මව්ට හිත නුවූයේ ය (හෙවත් මවට වරද කෙළේ ය); **අපෙත්තෙය්‍යො**- පියාට හිත නුවූයේ ය (හෙවත් පියාට වරද කෙළේ ය); **අසාමඤ්ඤො**- ශ්‍රමණයන්ට වරද කෙළේ ය; **අබ්‍රහ්මඤ්ඤො**- ක්ෂීණාශ්‍රවයන්ට වරද කෙළේ ය; **න කුලෙජෙට්ඨාපචායී**- කුලදෙටුවන් නො පිදූයේ ය; **දෙවො**- දෙවතෙම; **ඉමස්ස**- මෝහට; **දණ්ඩං**- දඬුවම්; **පණෙතු+ඉති**- පමුණුවන සේක්වයි කියා යි.

-පෙ- **යමො රාජා**- යමරජතෙම; **තං+එනං**- ඒ මේ නෙර යිකයා (අතින්); **පඨමං දෙවදූතං**-පළමු වන දෙවදූතයා; **සමනුයුඤ්ජති**- (ප්‍රශ්නයක් වශයෙන්) විචාර යි; **සමනුගාහති**- ලබ්ධි යෙහි පිහිටුවමින් විචාරයි; **සමනුභාසති**- කරුණු පිළිවිසිමින් විචාරයි. කෙසේ ද? **අම්භො පුරිස**- එම්බා පුරුෂය; **ත්වං**- තෝ;

---

1. අමෙත්තෙය්‍යො- ස්‍යා. ඉ. 2. සමනුග්ගාහති- ස්‍යා.

නාද්දසං භන්තෙති. තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රාජා එවමාහ:- අම්භො පුරිස, න ත්වං අද්දස මනුස්සෙසු ඉත්ථිං වා පුරිසං වා ආසීතිකං වා නාවුතිකං[1] වා වස්සසතිකං වා ජාතියා ජිණ්ණං ගොපානසිවඞ්කං භොග්ගං දණ්ඩපරායනං පවෙධමානං ගච්ඡන්තං ආතුරං ගතයොබ්බනං ඛණ්ඩදන්තං පලිතකෙසං විලූනං ඛලිතං සිරෙ[2] වලිතං තිලකාහතගත්තන්ති? සො එවමාහ:- අද්දසං භන්තෙති.

තමෙනං[3] භික්ඛවෙ යමො රාජා එවමාහ:-අම්භො පුරිස, තස්ස තෙ විඤ්ඤුස්ස සතො මහල්ලකස්ස න එතදහොසි. අහම්පි ඛොම්හි ජරාධම්මො ජරං අනතීතො හන්දාහං කල්‍යාණං කරොමි-

---

මනුස්සෙසු-මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහි; **පාතුභූතං**- පහළ වූ; **පඨමං දෙවදූතං**-පළමුවන දෙවදූතයා; **න අද්දස+ඉති**- නුදුටුයෙහි ද කියා යි; **සො**- ඒ නිරිසත් තෙම; **එවං+ආහ**- මෙසේ කියයි;- **භන්තෙ**-වහන්ස; **න+අද්දසං ඉති**- නුදුටුයෙමි යනුයි-පෙ-. **යමො රාජා**-යමරජතෙම; **තං+එනං**- ඒ මේ නිරිසත්හට; **එවං+ආහ**- මෙසේ කියයි (කෙසේ ද?); **අම්භො පුරිස**- එම්බා පුරුෂය; **ත්වං**- තෝ; **මනුස්සෙසු**- මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහි; **ජාතියා**- උත්පත්තියෙන්; **ආසීතිකං වා**- අසූ වයස් වූ හෝ; **නාවුතිකං වා**- අනූ වයස් වූ හෝ; **වස්සසතිකං වා**- සියක් හැවිරිදි වූ හෝ; **ජිණ්ණං**- ජරාවෙන් ජීර්ණ වූ; **ගොපානසිවඞ්කං**- ගොනැස්සක් සේ වක් වූ; **භොග්ගං**- මැදින් බිඳුණා වූ ශරීර ඇති; **දණ්ඩපරායනං**- සැරයටියක් පිහිට කොට ඇත්තා වූ; **පවෙධමානං**- වෙවුලමින්; **ගච්ඡන්තං**- යන්නා වූ; **ආතුරං**- ජරාවෙන් පීඩිත වූ; **ගතයොබ්බනං**- පහ වූ යොවුන් බැව් ඇති; **ඛණ්ඩදන්තං**- (ජරානුභාවයෙන්) කැඩුණු දත් ඇති; **පලිතකෙසං**- පැසුණු හිසකේ ඇති; **විලූනං**- සිඳිගිය හිසකේ ඇති; **ඛලිතංසිරෙ**- මුඩුහිස ඇති; **වලිතං**- හටගත් ඇඟරැළි ඇති: **තිලකාහතගත්තං**-සුදු කළු තලකැලලින් ගැවසුණු ශරීර ඇති; **ඉත්ථිං වා**- ස්ත්‍රියක් හෝ; **පුරිසං වා**- පුරුෂයකු හෝ; **න+අද්දස ඉති**- නුදුටුයෙහි ද කියා යි; **සො**- ඒ නිරිසත්තෙම; **එවං+ආහ**- මෙසේ කියයි (කෙසේ ද?) **භන්තෙ**- වහන්ස; **අද්දසං+ඉති**- දුටුයෙමි කියායි.

-පෙ- **යමො රාජා**- යමරජතෙම; **තං+එනං**- ඒ මේ නිරිසත්හට; **එවං+ආහ**- මෙසේ කියයි. **අම්භො පුරිස**- එම්බා පුරුෂය; **විඤ්ඤුස්ස**- දැනුමැති වූ; **මහල්ලකස්ස සතො**- වැඩි

---

1. අසීතිකං වා නවුතිකං-ස්‍යා. ඉ. 2. ඛලිතසිරං-ස්‍යා. 3. තමෙනං-සී.

කායෙන වාචාය මනසාති? සො එවමාහ:- නාසක්ඛිස්සං[1] භන්තෙ පමාදස්සං භන්තෙති.

තමෙනං[2] භික්ඛවෙ යමො රාජා එවමාහ:- අම්භො පුරිස, පමාදවතාය න කල්‍යාණමකාසි කායෙන වාචාය මනසා, තග්ඝ ත්වං[3] අම්භො පුරිස තථා කරිස්සන්ති යථා තං පමත්තං. තං ඛො පනෙතං පාපං කම්මං නෙව මාතරා කතං, න පිතරා කතං, න භාතරා කතං, න භගිනියා කතං, න මිත්තාමච්චෙහි කතං, න ඤාතිසාලොහිතෙහි කතං, න දෙවතාහි කතං, න සමණබ්‍රාහ්මණෙහි කතං, අථ ඛො තයාවෙතං පාපං කම්මං කතං, ත්වඤ්ඤෙව තස්ස[4] විපාකං පටිසංවෙදිස්සසීති[5].

මහලු වූ; **තස්ස තෙ**- ඒ තට; **න එතං+අහොසි**- මෙබඳු සිතෙක් නො වූයේ ද? (කෙබඳු සිතෙක් ද?); **අහං+අපි ඛො**- මම ද වනාහි; **ජරාධම්මො අම්හි**- ජරාව සවභාවකොට ඇත්තෙමි; **ජරං අනතීතො**- ජරාව නො ඉක්මවූයෙමි; **හන්ද**- එබැවින්; **අහං**- මම; **කායෙන**- කයින් ද; **වාචාය**- වචනයෙන් ද; **මනසා**- මනසින් ද; **කල්‍යාණං**- යහපතක්; **කරෙමි+ඉති**- කෙරෙමි යන සිතයි. -පෙ- **භන්තෙ**- වහන්ස; **න අසක්ඛිස්සං**- නො හැකි වූයෙමි; -පෙ- **පමාදස්සං+ඉති**- පමා වූයෙමි යනුයි.

-පෙ- **අම්භො පුරිස**- එම්බා පුරුෂය; **පමාදවතාය**- ප්‍රමාද වූ බැවින්; **කායෙන**- කයින් ද; -පෙ- **කල්‍යාණං**- යහපත් (කුශල) කර්මයක්; **න අකාසි**- නො කෙළෙහි ය. -පෙ- **පමත්තං**- පමා වූවාහට; **යථා තං**- යම් සේ කටයුතු ද; **තථා**- එපරිද්දෙන්; **ත්වං**- තට; **තග්ඝ**- එකාන්තයෙන්; **කරිස්සන්ති**- කම්කටුලු කෙරෙත්; **තං ඛො එතං පාපං කම්මං පන**- ඒ මේ පාපකර්මය වනාහි; **මාතරා**- මව විසින්; **න+එව කතං**- නො කරන ලද්දේ ය; **පිතරා**- පියහු විසින්; **න කතං**- නො කරන ලද්දේ ය; **භාතරා**- බෑයකු විසින් -පෙ- **භගිනියා**- බුහුනැණියක විසින්; -පෙ- **මිත්ත+අමච්චෙහි**- මිත්‍රාමාත්‍යයන් විසින් -පෙ- **ඤාතිසාලොහිතෙහි**- නෑසහලේනෑයන් විසින්; -පෙ- **දෙවතාහි**- දෙවියන් විසින්-පෙ-**සමණබ්‍රාහ්මණෙහි**- මහණ බමුණන් විසින්; -පෙ- **අථ ඛො**- එසේ කලැ; **තයා+එව**- තා විසින් ම; **එතං පාපං කම්මං**- මේ පාපකර්මය; **කතං**- කරන ලද්දේ ය; **ත්වං+එව**- තෝ ම; **තස්ස**- ඒ පාපකර්මයාගේ; **විපාකං**- විපාකය; **පටිසංවෙදියස්සි+ඉති**-විඳිනෙහි ය කියා යි.

---

1. නාහං සක්ඛිස්සං- ඉ. 2. තමෙන-සී. 3. තං-ස්‍යා.
4. ත්වඤ්ඤෙවෙතස්ස-!සී. 5. පටිසංවෙදියසීති- ඉ.

තමෙනං, භික්ඛවෙ, යමො රාජා පඨමං දෙවදූතං සමනුයුඤ්ජිත්වා සමනුගාහිත්වා[1] සමනුභාසිත්වා දුතියං දෙවදූතං සමනුයුඤ්ජති සමනුගාහති[2] සමනුභාසති:- අම්භො පුරිස, න ත්වං අද්දස මනුස්සෙසු දුතියං දෙවදූතං පාතුභූතන්ති? සො එවමාහ:- නාද්දසං භන්තෙති.

තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රාජා එවමාහ:- අම්භො පුරිස, න ත්වං අද්දස මනුස්සෙසු ඉත්ථිං වා පුරිසං වා ආබාධිකං දුක්ඛිතං බාළ්හගිලානං සකෙ මුත්තකරීසෙ පලිපන්නං සෙමානං අඤ්ඤෙහි වුට්ඨාපියමානං අඤ්ඤෙහි සංවෙසියමානන්ති? සො එවමාහ:- අද්දසං භන්තෙති.

තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රාජා එවමාහ:- අම්භො පුරිස, තස්ස තෙ විඤ්ඤුස්ස සතො මහල්ලකස්ස න එතදහොසි:- අහම්පි ඛොම්හි ව්‍යාධිධම්මො ව්‍යාධිං අනතීතො හන්දාහං කල්‍යාණං කරොමි කායෙන වාචාය මනසාති. සො එවමාහ:- නාසක්ඛිස්සං භන්තෙ පමාදස්සං භන්තෙති.

-පෙ- **යමො රාජා**- යමරජතෙම; **තං+එනං**- ඒ මේ නෙර සිකයා අතින්; **පඨමං දෙවදූතං**- පළමුවන දෙවදූතයා; **සමනුයුඤ්ජිත්වා**- ප්‍රශ්න වශයෙන් විචාරා; **සමනුගාහිත්වා**- ලබ්ධියෙහි පිහිටුවමින් විචාරා; **සමනුභාසිත්වා**- කරුණු පිළිවිසිමින් විචාරා; **දුතියං දෙවදූතං**- දෙවන දෙවදූතයා; -පෙ-.

-පෙ- **මනුස්සෙසු**- මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහි; **ආබාධිකං**- රොගී වූ; **දුක්ඛිතං**- දුකට පැමිණියා වූ; **බාළ්හගිලානං**- දැඩිගිලන් වූ; **සකෙ මුත්තකරීසෙ**- සවකීය මලමූත්‍රයෙහි; **පලිපන්නං**- ගැළුනා වූ; **සෙමානං**- හොත්නා වූ; **අඤ්ඤෙහි**-අන්‍යයන් විසින්; **වුට්ඨාපියමානං**- නැගුටුවනු ලබන්නා වූ; **අඤ්ඤෙහි**- අන්‍යයන් විසින්; **සංවෙසියමානං**- හොවනු ලබන්නා වූ; **ඉත්ථිං වා**- ස්ත්‍රියක් හෝ; **පුරිසං වා**- පුරුෂයකු හෝ; **නාද්දස+ඉති**- නුදුටුයෙහි ද කියා යි -පෙ-.

-පෙ- **අහං+අපි ඛො**- මම ද වනාහි; **ව්‍යාධිධම්මො+අම්හි**- ව්‍යාධිය සවභාවකොට ඇත්තෙමි; **ව්‍යාධිං අනතීතො**- ව්‍යාධිය නො ඉක්මවූයෙමි; **හන්ද**-එබැවින්; **අහං**- මම; **කායෙන**- කයින් ද -පෙ- **කරොමි+ඉති**- කෙරෙමි යන සිත යි; -පෙ-.

---

1. සමනුගාහිත්වා-ස්‍යා. ඉ. 2. සමනුගාහති-ස්‍යා. ඉ.

තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රාජා එවමාහ:- අම්භො පුරිස, පමාදවතාය න කල්‍යාණමකාසි කායෙන වාචාය මනසා, තග්ඝ ත්වං[1] අම්භො පුරිස තථා කරිස්සන්ති යථා තං පමත්තං. තං ඛො පනෙතං පාපං කම්මං නෙව මාතරා කතං, න පිතරා කතං, න භාතරා කතං, න භගිනියා කතං, න මිත්තාමච්චෙහි කතං, න ඤාතිසාලොහිතෙහි කතං, න දෙවතාහි කතං, න සමණබ්‍රාහ්මණෙහි කතං, අථ ඛො තයාවෙතං පාපං කම්මං කතං, ත්වඤ්ඤෙව තස්ස විපාකං පටිසංවෙදිස්සසීති[2].

තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රාජා දුතියං දෙවදූතං සමනුයුඤ්ජිත්වා සමනුගාහිත්වා[3] සමනුභාසිත්වා තතියං දෙවදූතං සමනුයුඤ්ජති සමනුගාහති සමනුභාසති:-අම්භො පුරිස, න ත්වං අද්දස මනුස්සෙසු තතියං දෙවදූතං පාතුභූතන්ති? සො එවමාහ:- නාද්දසං භන්තෙති.

තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රාජා එවමාහ:- අම්භො පුරිස, න ත්වං අද්දස මනුස්සෙසු ඉත්ථිං වා පුරිසං වා එකාහමතං වා ද්වීහමතං වා තීහමතං වා උද්ධුමාතකං විනීලකං විපුබ්බකජාතන්ති? සො එවමාහ:- අද්දසං භන්තෙති.

තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රාජා එවමාහ:- අම්භො පුරිස, තස්ස තෙ විඤ්ඤුස්ස සතො මහල්ලකස්ස න එතදහොසි: අහම්පි ඛොම්හි මරණධම්මො මරණං අනතීතො, හන්දාහං කල්‍යාණං කරොමි කායෙන වාචාය මනසාති? සො එවමාහ:- නාසක්ඛිස්සං භන්තෙ පමාදස්සං භන්තෙති.

තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රාජා එවමාහ:- අම්භො පුරිස, පමාදවතාය න කල්‍යාණමකාසි කායෙන වාචාය මනසා. තග්ඝ ත්වං අම්භො පුරිස තථා කරිස්සන්ති යථා තං පමත්තං. තං ඛො පනෙතං පාපං කම්මං නෙව මාතරා කතං, න පිතරා කතං, න භාතරා කතං, න භගිනියා කතං, න ඤාතිසාලොහිතෙහි කතං, න දෙවතාහි කතං, න සමණබ්‍රාහ්මණෙහි කතං, අථ ඛො තයා

-පෙ- **මනුස්සෙසු**- මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහි; **එකාහමතං වා**- මැරී එකදිනක් වූ හෝ; **ද්වීහමතං වා**- මැරී දෙදිනක් වූ හෝ; **තීහමතං වා**-මැරී තුන්දිනක් වූ හෝ; **උද්ධුමාතකං**- ඉදිමීගියා වූ; **විනීලකං**- වෙසෙසින් නිල් වූ; **විපුබ්බකජාතං**- පූයාස්වභාව වූ හෙවත් වැහෙන පූයා ඇති; **ඉත්ථිං වා**- ස්ත්‍රියක් හෝ -පෙ-.

---

1. තං-ස්‍යා. 2. පටිසංවෙදියසීති-ඉ, 3. සමනුග්ගාහිත්වා-ස්‍යා.

චෙතං පාපං කම්මං කතං ත්වඤ්ඤෙව තස්ස[1] විපාකං පටිසංවෙදිස්සසීති.

තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රාජා තතියං දෙවදූතං සමනුයුඤ්ජිත්වා සමනුගාහිත්වා සමනුභාසිත්වා තුණ්හී හොති. තමෙනං භික්ඛවෙ නිරයපාලා පඤ්චවිධබන්ධනං නාම කාරණං[2] කරොන්ති:- තත්තං අයොඛිලං[3] හත්ථෙ ගමෙන්ති, තත්තං අයොඛිලං[3] දුතියස්මිං හත්ථෙ ගමෙන්ති, තත්තං අයොඛිලං[3] පාදෙ ගමෙන්ති, තත්තං අයොඛිලං[3] දුතියස්මිං පාදෙ ගමෙන්ති, තත්තං අයොඛිලං[3] මජ්ඣෙ උරස්මිං ගමෙන්ති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කටුකා[4] වෙදනා වෙදියති, න ච තාව කාලං කරොති යාව න තං පාපං කම්මං ව්‍යන්තී හොති.

තමෙනං භික්ඛවෙ නිරයපාලා සංවෙසෙත්වා කුඨාරීහි තච්ඡන්ති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කටුකා[4] වෙදනා වෙදියති, න ච තාව කාලං කරොති යාව න තං පාපං කම්මං ව්‍යන්තී හොති.

තමෙනං භික්ඛවෙ නිරයපාලා උද්ධපාදං[5] අධොසිරං ඨපෙත්වා වාසීහි තච්ඡන්ති. -පෙ- තමෙනං භික්ඛවෙ නිරයපාලා රථෙ

-පෙ- **තුණ්හී හොති**- තුෂ්ණීම්භූත වේ; -පෙ- **නිරයපාලා**- යමපල්ලෝ; **තං+එනං**- ඒ මේ නිරිසත්හට; **පඤ්චවිධබන්ධනං නාම**- පඤ්චවිධ බන්ධන නම් වූ; **කාරණං**- කම්කටුල්ලක්; **කරෙන්ති**- කෙරෙත්; **තත්තං අයොඛිලං**- රත් වූ යගුලක්; **හත්ථෙ**- අතෙහි; **ගමෙන්ති**- ප්‍රවෙශ කෙරෙත්; **තත්තං අයොඛිලං**- රත් වූ යගුලක්; **දුතියස්මිං හත්ථෙ**- දෙවන අතෙහි; **ගමෙන්ති**- ප්‍රවෙශ කෙරෙත්; -පෙ- **පාදෙ**- දක්ෂිණ පාදයෙහි; -පෙ- **උරස්මිං මජ්ඣෙ**- ළැමැදෙහි; -පෙ- **සො**- හෙතෙම; **තත්ථ**- ඒ නරකයෙහි; **දුක්ඛා**- දුක් වූ; **තිප්පා**- තිව්‍ර වූ; **කටුකා**- රළු වූ; **වෙදනා**- වේදනාවන්; **වෙදියති**- විඳී; **යාව**- යම්තාක් කල්; **තං පාපං කම්මං**- ඒ පාපකර්‍මය; **න ව්‍යන්තී හොති**- නො ගෙවේ ද; **තාව**- එතාක්; **න ච කාලං කරෙති**- කලුරිය නො කෙරෙයි.

-පෙ- **සංවෙසෙත්වා**- (ලොහො පොළොවෙහි) හොවා; **කුඨාරීහි**- (එක්පලයක් පමණ තල ඇති) කෙටේරියෙන්; **තච්ඡන්ති**- සසිත්; -පෙ-

---

1. ත්වඤ්ඤෙවෙතස්ස- සී. ඉං. 2. කරණං- ඉං. කම්මකරණං- ස්‍යා. 3. ඛීලං-ස්‍යා. ඉං. 4. තිබ්බා ඛරා කටුකා-ස්‍යා. ඉං. 5. උද්ධං පාදං-ස්‍යා. ඉං.

යොජෙත්වා ආදිත්තාය භූමියා සම්පජ්ජලිතාය සජොතිභූතාය සාරෙන්තිපි පච්චාසාරෙන්තිපි. -පෙ- තමෙනං භික්ඛවෙ නිරය පාලා මහන්තං අඞ්ගාරපබ්බතං ආදිත්තං සම්පජ්ජලිතං සජොති භූතං ආරොපෙන්තිපි ඔරොපෙන්තිපි -පෙ-.

තමෙනං භික්ඛවෙ නිරයපාලා උද්ධපාදං[1] අධොසිරං ගහෙත්වා තත්තාය ලොහකුම්භියා පක්ඛිපන්ති ආදිත්තාය සම්පජ්ජලිතාය සජොතිභූතාය. සො තත්ථ ඵෙනුද්දෙහකං පච්චති, සො තත්ථ ඵෙනුද්දෙහකං පච්චමානො සකිම්පි උද්ධං ගච්ඡති සකිම්පි අධො ගච්ඡති සකිම්පි තිරියං ගච්ඡති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කටුකා[2] වෙදනා වෙදියති, න ච තාව කාලං කරොති යාව න තං පාපං කම්මං ව්‍යන්තී හොති.

තමෙනං භික්ඛවෙ නිරයපාලා මහානිරයෙ පක්ඛිපන්ති. සො ඛො පන භික්ඛවෙ මහානිරයො:--

---

උද්ධපාදං- පා උඩුකුරු කොට; **අධොසිරං**- හිස යටිකුරු කොට; **ඨපෙත්වා**- තබා; **වාසීහි**- මහකුලු පමණ වූ වෑහෑ යෙන්; **තච්ඡන්ති**- (අටැස් සොළසැස් කොට) සසිත්;-පෙ- **රථෙ**- ගිනිගෙන දිලියෙන රථයෙහි; **යොජෙත්වා**- යොදා; **ආදිත්තාය**- ගිනිගෙන දිලියෙන්නා වූ; **සම්පජ්ජලිතාය**- වෙසෙසින් ගිනි ගෙන දිලියෙන්නා වූ; **සජොතිභූතාය**- එකජ්වාල වූ (එකම ගිනි දලක් වූ); **භූමියා**- බිමෙහි; **සාරෙන්ති + අපි**- ඉදිරියට ද ගමන් කරවත්; **පච්චාසාරෙන්ති+අපි**- ආපසු ද ගමන් කරවත්; -පෙ- **ආදිත්තං**- ගිනිගෙන දිලියෙන්නා වූ; -පෙ- **මහන්තං අඞ්ගාර පබ්බතං**- මහත් වූ අඟුරු පර්වතයකට; **ආරොපෙන්ති + අපි**- නැගීම ද කරවත්; **ඔරොපෙන්ති + අපි**- බැස්වීම ද කරවත්. -පෙ-

උද්ධපාදං- පා උඩුකුරු කොට; **අධොසිරං**- හිස යටිකුරු කොට; **ගහෙත්වා**- ගෙන; **තත්තාය**- රත් වූ; -පෙ- **ලොහ කුම්භියා**- ලොහොකුඹුයෙක්හි; **පක්ඛිපන්ති**- බහා ලත්; **සො**- හෙතෙම; **තත්ථ**- ඒ ලොහොකුඹුයෙහි; **ඵෙනුද්දෙහකං**- පෙන නඟනඟා; **පච්චති**- පැසෙයි; **සො**- හෙතෙම; **තත්ථ**- ඒ ලොහො කුඹුයෙහි; **ඵෙනුද්දෙහකං**- පෙන නඟනඟා; **පච්චමානො**- පැසෙන්නේ; **සකිං + අපි**- වරක්; **උද්ධං ගච්ඡති**- උඩට යේ -පෙ- **අධො ගච්ඡති**- යටට යේ; -පෙ- **තිරියං ගච්ඡති**- සර සට යේ; -පෙ-.

---

1. උද්ධං පාදං-සනා, ඉං. 2. තිබ්බා ඛරා කටුකා-ස්‍යා, ඉං.

1 චතුක්කණ්ණො චතුද්වාරො විභත්තො භාගසො මිතො
අයොපාකාරපරියන්තො අයසා පටිකුජ්ජිතො

2 තස්ස අයොමයා භූමි ජලිතා තෙජසා යුතා
සමන්තා යොජනසතං ඵරිත්වා තිට්ඨති සබ්බදා.

භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ යමස්ස රඤ්ඤො එතදහොසි:- යෙ කිර භො ලොකෙ පාපකානි කම්මානි කරොන්ති තෙ එවරූපා විවිධා කම්මකාරණා[1] කරීයන්ති, අහො වතාහං මනුස්සත්තං ලභෙය්‍යං,

---

නිරයපාලා- නිරයපාලයෝ; **මහානිරයෙ**- අවීචිමහානරකයෙහි; **පක්ඛිපන්ති**- බහා ලත්; -පෙ-; **සො ඛො පන මහානිරයො**- ඒ මහානරකය වනාහි:-

සංලක්ෂ්‍යය:-

උද්ධපාදං අධොසිරං- උඬ්ඪංපාද යථා තථා යන අර්ථයෙහි උඬ්ඪපාද යි ද අධො සිරෙ යථා තථා යන අර්ථයෙහි අධොසිර යි ද අව්‍යයීභාව සමාසයි. අව්‍යයීභාවසමාසාන්තයෝ නපුංසකලිඞ්ග එකවචන හෙයින් උඬ්ඪපාදං අධොසිරං යනු නපුංසකලිඞ්ග එකවචනයෝ වෙත්.

1 **චතු+කණ්ණා**- සතරකොනක් ඇත්තේ ය; **චතුද්වාරො**- සතරදොරටුවක් ඇත්තේ ය; **විභත්තො**- (මහානරකය ඔසුපත් නරකය යි) බෙදන ලද්දේ ය; **භාගසො**- කොටස් වශයෙන්; **මිතො**- ප්‍රමාණ කරන ලද්දේ ය; **අයොපාකාරපරියන්තො**- යපවුරකින් වටකරන ලද්දේ ය; **අයසා**- යපියනකින්; **පටිකුජ්ජිතො**- වසන ලද්දේ ය.

2 **තස්ස**- ඒ අවීචිමහානරකයාගේ; **අයොමයා භූමි**- අයොමය භූමිතොමෝ; **ජලිතා**- (ගින්නෙන්) දිලිසෙන්නී ය; **තෙජසා යුතා**- ගින්නෙන් යුක්තවන්නී ය; **සබ්බදා**-හැමකල්හි; **සමන්තා**- හාත්පස; **යොජනසතං**- සියක් යොදුනක් තැන්; **ඵරිත්වා**- පැතිර; **තිට්ඨති**- පවත්නී ය.

-පෙ- **භූතපුබ්බං**- පෙර වූ දෙයක් කියමි; **යමස්ස රඤ්ඤො**- යමරජහට; **එතං + අහොසි**-මෙබඳු වූ සිතිවිල්ලෙක් විය; (කෙබඳු සිතිවිල්ලෙක් ද යත්?) **භො**- පින්වත්නි; **ලොකෙ**- ලොකයෙහි; **යෙ කිර**- යම්කෙනෙක් වනාහි; **පාපානි කම්මානි**- පාපකර්මයන්; **කරොන්ති**- කෙරෙද් ද; **තෙ**- ඔහු තුමූ; **එවරූපා**- මෙබඳු වූ; **විවිධා**- නානාවිධ වූ; **කම්මකාරණා**- කම්කටුලු; **කරීයන්ති**- කරනු ලැබෙත්; **අහං**- මම; **මනුස්සත්තං**- මිනිසත් බවක්;

1. කම්මකරණා-ස්‍යා. ඉං.

තථාගතො ච ලොකෙ උප්පජ්ජෙය්‍ය අරහං සම්මාසම්බුද්ධො, තඤ්චාහං භගවන්තං පයිරුපාසෙය්‍යං, සො ච මෙ භගවා ධම්මං දෙසෙය්‍ය, තස්ස චාහං භගවතො ධම්මං ආජානෙය්‍යන්ති. තං ඛො පනාහං භික්ඛවෙ න අඤ්ඤස්ස සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා සුත්වා එවං වදාමි, අපි ච ඛො භික්ඛවෙ යදෙව මෙ සාමං ඤාතං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං තදෙවාහං වදාමීති.

1 චොදිතා දෙවදූතෙහි යෙ පමජ්ජන්ති මානවා
තෙ දීඝරත්තං සොචන්ති හීනකායූපගා නරා

2 යෙ ච ඛො දෙවදූතෙහි සන්තො සප්පුරිසා ඉධ
චොදිතා නප්පමජ්ජන්ති අරියධම්මෙ කුදාචනං

ලභෙය්‍යං- ලදිම් නම්; **ලොකෙ**- ලොකයෙහි; **අරහං**- අර්හත් වූ; **සම්මාසම්බුද්ධො**- සම්‍යක්සම්බුද්ධ වූ; **තථාගතො ච**- තථාගත තෙමේ ද; **උප්පජ්ජෙය්‍ය**- උපදිනසේක් වී නම්; **අහං**- මම; **තං ච භගවන්තං**- ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; **පයිරුපාසෙය්‍යං**- සේවනය කෙරෙම් නම්; **සො ච භගවා**- ඒ භාග්‍යවත්තෙමේ ද, **මෙ**- මට; **ධම්මං දෙසෙය්‍ය**- දහම් දෙසනසේක් නම්; **අහං ච**- මම ද; **තස්ස භගවතො**- ඒ භාග්‍යවත්හුගේ; **ධම්මං ආජානෙය්‍යං**- ධර්මය දනිම් නම්; **අහො වත ඉති**- ඉතා යෙහෙක යන සිතයි; -පෙ- **අහං**- මම; **තං ඛො පන**- ඒ මේ කාරණය; **අඤ්ඤස්ස**- අන්‍ය වූ; **සමණස්ස වා**- ශ්‍රමණයකුගේ හෝ; **බ්‍රාහ්මණස්ස වා**- බ්‍රාහ්මණයකුගේ හෝ (වචනයක්); **සුත්වා**- අසා; **එවං**- මෙසේ; **න වදාමි**- නො කියමි; -පෙ- **අපි ච ඛො**- එතෙකුදු වුවත්; **මෙ**- මා විසින්; **යං+එව**- යමක් ම; **සාමං+ඤාතං**- තෙමේ ම දැන ගන්නා ලද්දේ ද; **සාමං දිට්ඨං**- තෙමේ ම දක්නා ලද්දේ ද, **සාමං විදිතං**- තෙමේ ම අවබොධ කරන ලද්දේ ද; **තං+එව**- එය ම; **අහං**- මම; **වදාමි+ඉති**- කියමි යි වදාළසේක.

සංලක්ෂ්‍යය:-

භූතපුබ්බං- 215 වෙනි පිටේ සංලක්ෂ්‍යය බලනු.

1. **යෙ මානවා**- යම් මනුෂ්‍ය කෙනෙක්; **දෙවදූතෙහි**- මරහුගේ දූතයන් විසින්; **චොදිතා**- මෙහෙයන ලද්දාහු; **පමජ්ජන්ති**- ප්‍රමාදවෙද් ද; **තෙ නරා**- ඒ සත්ත්වයෝ; **හීනකාය+උපගා**- හීන වූ නෙරයික භාවයට පැමිණියාහු; **දීඝරත්තං**- බොහෝ කාලයක්; **සොචන්ති**- ශොක කෙරෙත්.

2. **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **සන්තො**- සත්හුන් පැවතුම් ඇති; **සප්පුරිසා**- සත්පුරුෂ වූ; **යෙ ච ඛො**- යම් කෙනෙක් වනාහි;

3 උපාදානෙ භයං දිස්වා ජාතිමරණසම්භවෙ
අනුපාදා විමුච්චන්ති ජාතිමරණසඞ්ඛයෙ

4 තෙ ඛෙමප්පත්තා සුඛිනා දිට්ඨධම්මාභිනිබ්බුතා
සබ්බවෙරභයාතීතා සබ්බදුක්ඛං උපච්චගුන්ති.

දෙවදූතෙහි– දෙවදූතයන් විසින්; **චොදිතා**– මෙහෙයන ලද්දාහු; **කුදාචනං**– කිසිකලෙකත්; **අරියධම්මෙ**– ආර්‍ය්‍යධර්මයෙහි; **න+පම ජ්ජන්ති**– ප්‍රමාද නො වෙද් ද.

3. **ජාතිමරණසම්භවෙ**– ජාතිමරණ දුඃඛයන්ට කාරණ වූ; **උපාදානෙ**– තෘෂ්ණා දෘෂ්ටිග්‍රහණයෙහි; **භයං දිස්වා**– භය දැක; **අනුපාදා**– සතර උපාදානයන් නො ගෙන; **ජාතිමරණසඞ්ඛයෙ**- ජාතිමරණක්‍ෂය සඞ්ඛ්‍යාත නිර්‍වාණයෙහි; **විමුච්චන්ති**- විමුක්ත වෙද් ද.

4. **තෙ ඛෙ**– ඒ ආර්‍ය්‍යයෝ; **අ+පමත්තා**– ප්‍රමාද නො වූවාහු; **සුඛිතා**– සුවපත් වූවාහු; **දිට්ඨධම්ම+අභිනිබ්බුතා**– ඉහාත්ම යෙහි කෙලශපරිනිර්‍වාණයෙන් නිවුණාහු; **සබ්බවෙරභයාතීතා**– සියලු පාප භය ඉක්මවූවාහු; **සබ්බදුක්ඛං**– සියලු වෘතදුඃඛය; **උපච්චගුං+ඉති**- ඉක්මවූවාහු ය යි (වදාළසේක).

සංක්‍ෂිප්තය:-

1 දෙවදූතානි– **දෙව** ශබ්දයෙන් මරහු වාච්‍ය වේ. එහෙයින් මර හුගේ දූතයෝ දෙවදූත නම් වෙත්. විශෙෂයෙන් ම ජීර්‍ණව්‍යාධිමෘත යන මොව්හු සංවෙග ඉපදවීමෙන් දූත් මරහුගේ සමීපයට යා යුතු ය යි චොදනා කරත් හවුත් මෙන් පවත්නා හෙයින් දෙවදූත නම් වෙත්.

දෙවා විය දූතා දෙවදූතා, දෙවානං දූතා දෙවදූතා–යනුවෙන් කර්මධාරය හෝ තත්පුරුෂසමාස කළ යුතු යි.

දෙවදූත ශබ්දය පුල්ලිංගික වුව ද මෙහි ලිඞ්ගවිපර්‍ය්‍යාස වශයෙන් නපුංසක ලිඟු විය.

2 යමො රාජා–යමරජ තෙම වෛමානික ප්‍රෙතයෙකි. හේ එක්කලෙක දිව්‍යවිමානයන්හි දිව්‍යාඞ්ගනාවන් පිරිවරාගෙන දිව්‍යසැප අනුභව කෙරෙයි. එක්කලෙක කර්මවිපාකානුකූල ව දුක් අනුභව කෙරෙයි. මෙතෙම දැහැමි රජෙකි. නිරිසතුන්ගෙන් නඩුවිභාග කරමින් ඔවුන් කළ කුශලකර්මයන් අනුස්මරණය කරවමින් සුගතියට පැමිණවීමට ද ප්‍රයත්න කෙරෙයි. මෙබඳු යමරජවරු සතරදෙනෙක් අපායේ දොරටු සතර සමීපයෙහි සිටිත්.

3 නිරයපාලා– අපායෙහි උපදින නිරිසතුන්ට කර්මකටුලු කරන යමපල්ලෝ **නිරයපාලයෝ** නම් වෙත්. අපායෙහි නිරයපාලයන යි අමුතු

7 අට්ඨමියං භික්ඛවෙ පක්ඛස්ස චතුන්නං මහාරාජානං අමච්චා පාරිසජ්ජා ඉමං ලොකං අනුවිචරන්ති, කච්චි බහූ මනුස්සා මනුස්සෙසු මත්තෙය්‍යා[1] පෙත්තෙය්‍යා සාමඤ්ඤා බ්‍රහ්මඤ්ඤා කුලෙ ජෙට්ඨාපචායිනො උපොසථං උපවසන්ති පටිජාගරොන්ති පුඤ්ඤානි කරොන්තීති.

චාතුද්දසියං භික්ඛවෙ පක්ඛස්ස චතුන්නං මහාරාජානං පුත්තා ඉමං ලොකං අනුවිචරන්ති: කච්චි බහූ මනුස්සා මනුස්සෙසු මත්තෙය්‍යා[1] පෙත්තෙය්‍යා සාමඤ්ඤා බ්‍රහ්මඤ්ඤා කුලෙජෙට්ඨාපචායිනො උපොසථං උපවසන්ති පටිජාගරොන්ති පුඤ්ඤානි කරෙන්තීති.

තදහු භික්ඛවෙ උපොසථෙ පණ්ණරසෙ චත්තාරො මහාරාජා[2] සාමඤ්ඤෙව ඉමං ලොකං අනුවිචරන්ති: කච්චි බහූ මනුස්සා මනුස්සෙසු මත්තෙය්‍යා[1] පෙත්තෙය්‍යා සාමඤ්ඤා බ්‍රහ්මඤ්ඤා කුලෙ

පිරිසක් නැත. යන්ත්‍රරූපයක් මෙන් ස්වකීය කර්මයම කර්මකටුලු කරවත් යයි ඇතම් ස්ථවිර කෙනෙක් කියත්. එතෙකුදු වුවත් "අත්ථි නිරයෙ නිරයපාලාති" ආදි නයින් අභිධර්මපිටකයෙහි පූර්ව මතය ප්‍රතික්ෂෙප කොට "මිනිස්ලොව ඒ ඒ ක්‍රියාවන්හි නිරත වූ කර්මකරුවන් සිටින්නාක් මෙන් ම නරකයෙහි ද නිරය පාලයෝ සිටිත්"යයි දැක්වූහ.

7. -පෙ- **පක්ඛස්ස**- පක්ෂය පිළිබඳ වූ; **අට්ඨමියං**- අටවක දිනයෙහි; **චතුන්නං මහාරාජානං**- සිවුවරම්දෙව් මහරජදරුවන්ගේ; **පාරිසජ්ජා අමච්චා**- මෙහෙකරු දෙවතාවෝ; **ඉමං ලොකං**- මේ ලොකයෙහි; **අනුවිචරන්ති**- හැසිරෙත් (කෙසේද?) **කච්චි**- කිම? **මනුස්සෙසු**- මිනිසුන් අතුරෙහි; **බහූ මනුස්සා**- බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ; **මත්තෙය්‍යා**- මාතෘ උපස්ථාන කරන්නාහු ද; **පෙත්තෙය්‍යා**- පිතෘ උපස්ථාන කරන්නාහු ද; **සාමඤ්ඤා**- ශ්‍රමණයන්ට උපස්ථාන කරන්නාහු ද; **බ්‍රහ්මඤ්ඤා**- ක්ෂීණාශ්‍රවයන්ට උපස්ථාන කරන්නාහු ද; **කුලෙජෙට්ඨාපචායිනො**- කුල දෙටුවන් පුදන්නාහුද; **උපොසථං උපවසන්ති**-(මසකට අටවරක්) පෙහෙවස් වෙසෙද් ද; **පටිජාගරොන්ති**- පටිජාගර උපොසථය කෙරෙද් ද (හෙවත් අඩමසක සතර පොහොයට පෙරගමන් පසුගමන් වශයෙන් පෙහෙවස් වෙසෙද් ද; **පුඤ්ඤානි කරොන්ති+ඉති**- (ශරණගමන නිත්‍යශීලාදි) පුණ්‍යයන් කෙරෙද්දැයි කියා යි.

-පෙ- **චාතුද්දසියං**-තුදුස්වක් දිනයෙහි; **චතුන්නං මහාරාජානං**-සිවුවරම්දෙව් මහරජදරුවන්ගේ; **පුත්තා**-පුත්‍රයෝ. -පෙ-

---

1. මෙත්තෙය්‍යා-ස්‍යා ඉං. 2. මහාරාජානො-ස්‍යා, ඉං.

ජෙට්ඨාපචායිනො උපොසථං උපවසන්ති පටිජාගරොන්ති පුඤ්ඤානි කරොන්තීති.

සචෙ භික්ඛවෙ අප්පකා හොන්ති මනුස්සා මනුස්සෙසු මත්තෙය්‍යා[1] පෙත්තෙය්‍යා සාමඤ්ඤා බ්‍රහ්මඤ්ඤා කුලෙජෙට්ඨාප චායිනො උපොසථං උපවසන්ති පටිජාගරොන්ති පුඤ්ඤානි කරොන්ති. තමෙනං භික්ඛවෙ චත්තාරො මහාරාජා[2] දෙවානං තාවතිංසානං සුධම්මායං සභායං සන්නිසින්නානං සන්නිපති තානං ආරොචෙන්ති:- අප්පකා ඛො මාරිසා මනුස්සා මනුස්සෙසු මත්තෙය්‍යා[1] පෙත්තෙය්‍යා සාමඤ්ඤා බ්‍රහ්මඤ්ඤා කුලෙ ජෙට්ඨාප චායිනො උපොසථං උපවසන්ති පටිජාගරොන්ති පුඤ්ඤානි කරොන්තීති. තෙන භික්ඛවෙ දෙවා තාවතිංසා අනත්තමනා හොන්ති:- දිබ්බා වත භො කායා පරිහායිස්සන්ති පරිපූරිස්සන්ති අසුරා කායාති.[3]

-පෙ- **තදහු උපොසථෙ පන්නරසෙ**- එදවස් පසළොස්වක් පොහෝදිනයෙහි; **චත්තාරො මහාරාජා**- සිවුවරම්දෙව් මහරජහු; **සාමං + එව**-තුමූ ම. -පෙ-

-පෙ- **සචෙ**- ඉදින්; **මනුස්සෙසු**- මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහි; **අප්පකා මනුස්සා**- සවල්ප මිනිස් කෙනෙක්; **මත්තෙය්‍යා හොන්ති**- මාතෘ උපස්ථාන කරන්නාහු වෙද් ද; **පෙත්තෙය්‍යා**- පිතෘ උපස්ථාන කරන්නාහු වෙද් ද; -පෙ- **තං+එනං**- ඒ මේ කාරණය; **චත්තාරො මහාරාජා**- සිවුවරම්දෙව් මහරජහු; **සුධම්මායං සභායං**- සුධර්මා නම් දිව්‍ය සභායෙහි; **සන්නිසින්නානං**- සමගි ව හුන්නා වූ; **සන්නිපතිතානං**- රැස් ව හුන්නා වූ; **තාවතිංසානං දෙවානං**- තව්තිසාවැසි දෙවියන්ට; **අරොචෙන්ති**- මෙසේ සැලකෙරෙත් (කෙසේ ද?); **මාරිසා**- නිදුකාණෙනි; **මනුස්සෙසු**- මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහි; **අප්පකා ඛො මනුස්සා**- සවල්ප මනුෂ්‍ය කෙනෙක් වනාහි; **මත්තෙය්‍යා**- මාතෘ උපස්ථාන කරන්නාහු ය; **පෙත්තෙය්‍යා**- පිතෘ උපස්ථාන කරන්නාහු ය; -පෙ- **පුඤ්ඤානි කරොන්ති + ඉති**- පින් කෙරෙත් ය කියා යි. -පෙ- **තෙන**- ඒ කාරණකොට ගෙන; **තාවතිංසා දෙවා**- තව්තිසාවැසි දෙවියෝ; **භො**- පින්වත්නි; **වත**- ඒකාන්තයෙන්; **දිබ්බා කායා**- දෙවසමූහයෝ; **පරිහායිස්සන්ති**- පිරිහෙත්; **අසුරා කායා**-අසුර සමූහයෝ හෙවත් සතර අපායයෝ; **පරිපූරිස්සන්ති + ඉති**- පිරෙන්නාහු ය යි; **අනත්තමනා හොන්ති**- නො සතුටුවෙත්.

---

1. මෙත්තෙය්‍යා-ස්‍යා. ඉ. 2. මහාරාජානො-ස්‍යා. ඉං.
3. පරිපූරෙස්සන්ති අසුරකායාති-ස්‍යා.

සචෙ පන භික්ඛවෙ බහූ හොන්ති මනුස්සා මනුස්සෙසු මත්තෙය්‍යා[1] පෙත්තෙය්‍යා සාමඤ්ඤා බ්‍රහ්මඤ්ඤා කුලෙජෙට්ඨාප චායිනො උපොසථං උපවසන්ති පටිජාගරොන්ති පුඤ්ඤානි කරොන්ති. තමෙනං භික්ඛවෙ චත්තාරො මහාරාජා[2] දෙවානං තාවතිංසානං සුධම්මායං සභායං සන්නිසින්නානං සන්නිපතිතානං ආරොචෙන්ති:- බහූ ඛො මාරිසා මනුස්සා මනුස්සෙසු මත්තෙය්‍යා[1] පෙත්තෙය්‍යා සාමඤ්ඤා බ්‍රහ්මඤ්ඤා කුලෙජෙට්ඨාප චායිනො උපොසථං උපවසන්ති පටිජාගරොන්ති පුඤ්ඤානි කරොන්තීති. තෙන භික්ඛවෙ දෙවා තාවතිංසා අත්තමනා හොන්ති:- දිබ්බා වත භො කායා පරිපූරිස්සන්ති පරිහායිස්සන්ති අසුරා කායාති.

භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ සක්කො දෙවානමින්දො දෙවෙ තාවතිංසෙ අනුසඤ්ඤාපයමානො[3] තායං වෙලායං ඉමං ගාථං අභාසි:-

1. චාතුද්දසිං පඤ්චදසිං යාව පක්ඛස්ස අට්ඨමිං
පාටිහාරියපක්ඛං ච අට්ඨඞ්ගසුසමාගතං
උපොසථං උපවසෙය්‍ය යොපස්ස මාදිසො නරොති.

-පෙ- සචෙ පන- ඉදින් වනාහි; මනුස්සෙසු- මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහි; බහූ මනුස්සා- බොහෝ මිනිස්කෙනෙක්; මත්තෙය්‍යා හොන්ති- මාතෘ උපස්ථාන කෙරෙද් ද; -පෙ- තං + එනං- ඒ මේ කාරණය; -පෙ- මාරිසා- නිදුක්වාණෙනි; මනුස්සෙසු-මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහි; මත්තෙය්‍යා- මාතෘ උපස්ථාන කරන්නාහු ය; -පෙ- පුඤ්ඤානි කරොන්ති + ඉති-පින් කරන්නාහු යයි කියා යි. -පෙ- තෙන- ඒ කරණකොට ගෙන; -පෙ- අත්තමනා හොන්ති-සතුටු වෙත්.

-පෙ- භූතපුබ්බං- පෙර වූ දෙයක් කියමි; සක්කො දෙවානමින්දො- ශක්‍රදෙවෙන්‍ද්‍රතෙම; තාවතිංසෙ දෙවෙ-තව්තිසා වැසි දෙවියන්; අනුසඤ්ඤාපයමානො- ආමන්ත්‍රණය කරමින් නොහොත් අවබොධ කරවමින්; තායං වෙලායං- ඒ වේලා වෙහි; ඉමං ගාථං- මේ ගාථාව; අභාසි-කීයේ ය.

1. යො පි නරො- යම් සත්ත්වයෙක් තෙම; මාදිසො අස්ස- මා වැනි ශක්‍රයෙක් වේ ද හෙවත් මාවිසින් ලත් සැපතට පැමිණෙනු කැමති වේ ද; (ඒ සත්වතෙම) පක්ඛස්ස- පක්ෂය පිළිබඳ වූ;

---

1. මෙත්තෙය්‍යා-ස්‍යා. ඉං. 2. මහාරාජානො-ස්‍යා. ඉං.
3. අනුනයමානො-ස්‍යා. ඉං.

සා ඛො පනෙසා භික්ඛවෙ සක්කෙන දෙවානමින්දෙන ගාථා දුග්ගීතා න සුගීතා, දුබ්භාසිතා න සුභාසිතා. තං කිස්ස හෙතු? සක්කො හි භික්ඛවෙ දෙවානමින්දො අවීතරාගො අවීතදොසො අවීතමොහො. යො ච ඛො සො භික්ඛවෙ භික්ඛු අරහං ඛීණාසවො වුසිතවා කතකරණීයො ඔහිතභාරො අනුප්පත්තසදත්ථො පරික්ඛීණභවසංයොජනො සම්මදඤ්ඤා විමුත්තො, තස්ස ඛො එතං[1] භික්ඛුනො කල්ලං වචනාය:-

---

චාතුද්දසිං- තුදුස්වක් පොහෝදිනයෙහි ද; **පඤ්චදසිං**-පසළොස්වක් පොහෝදිනයෙහි ද; **යාව අට්ඨමිං**- අටවක් පොහෝ දිනයෙහි ද; **පාටිහාරියපක්ඛං ච**- (වස් තුන්මස යනාදීන් නියමිත වූ) ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යපක්ෂයෙහි ද; **අට්ඨඞ්ගසුසමාගතං**- ගුණාඞ්ග අටකින් යුක්ත වූ; **උපොසථං**- පොහෝදින; **උපවසෙය්‍ය**- පෙහෙවස් වසන්නේ ය හෙවත් පෙහෙවස් රක්නේ ය.

සංලක්ෂ්‍යය:-

1 **දෙවානමින්දො**- දෙවානං+ඉන්දො යන වාක්‍යයෙහි තත්පුරුෂ සමාස යි. මෙහි ෂෂ්ඨී විභක්ති ලොප් නො වූ හෙයින් "දෙවානමින්දො" යනු අලුප්ත සමාස යි,

2 **උපොසථං උපවසන්ති**- උපවසන්ති යන තන්හි **උප** පූර්ව **වස** ධාතු යෙදුණු හෙයින් උපොසථෙ යන සප්තමී විභක්ති අර්ථයෙහි ද්විතීයා විය. 139 පිටේ සංලක්ෂ්‍යය බලනු.

-පෙ- **සක්කෙන දෙවානමින්දෙන**- ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයා විසින්; **සා ඛො පන+එසා ගාථා**- ඒ මේ ගාථාව; **දුග්ගීතා**- අයහපත් කොට කියන ලද්දී ය; **න සුගීතා**- යහපත් කොට නො කියන ලද්දී ය; **දුබ්භාසිතා**- වරදවා කියන ලද්දී ය; **න සුභාසිතා**-මනා කොට නො කියන ලද්දී ය; **තං කිස්ස හෙතු?**-ඊට හෙතු කවරේ ද? -පෙ- **සක්කො දෙවානමින්දො හි**- ශක්‍රදේවේන්ද්‍ර තෙම වනාහි; **අවීතරාගො**- පහ නො වූ රාග ඇත්තේ ය; **අවීතදොසො**- පහ නො වූ ද්වෙෂ ඇත්තේ ය; **අවීතමොහො**- පහ නො වූ මොහ ඇත්තේ ය; -පෙ- **අරහං**- අර්හත් වූ; **ඛීණාසවො**- ක්ෂය කරන ලද කාමාදි ආශ්‍රව ඇත්තා වූ; **වුසිතවා**- වැස නිම වූ බ්‍රහ්මචර්‍ය්‍යාව ඇති; **කතකරණීයො**- සතර මාර්ගයෙන් කොට නිම වූ කෘත්‍ය ඇති; **ඔහිතභාරො**- බහා තබන ලද (ස්කන්ධ ක්ලෙශ අභිසංස්කාර යන) ත්‍රිවිධ භාර ඇති; **අනුප්පත්තසදත්ථො**-පැමිණෙන ලද ස්වාර්ථ සඞ්ඛ්‍යාත අර්හත්වය ඇති; **පරික්ඛීණභවසං+යොජනො**- ක්ෂය

---

1. එතං භික්ඛවෙ- ඉං.

2. චාතුද්දසිං[1] පඤ්චදසිං[2] යාව පක්ඛස්ස අට්ඨමිං[3]
පාටිහාරියපක්ඛං ච අට්ඨඞ්ගසුසමාගතං
උපොසථං උපවසෙය්‍ය යොපස්ස මාදිසො නරොති.

තං කිස්ස හෙතු? සො හි භික්ඛවෙ භික්ඛු වීතරාගො වීතදොසො වීතමොහොති.

භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ සක්කො දෙවානමින්දො දෙවෙ තාවතිංසෙ අනුසඤ්ඤායමානො[4] තායං වෙලායං ඉමං ගාථං අභාසි:-

3. චාතුද්දසිං[1] පඤ්චදසිං[2] යාව පක්ඛස්ස අට්ඨමිං[3]
පාටිහාරියපක්ඛං ච අට්ඨඞ්ගසුසමාගතං
උපොසථං උපවසෙය්‍ය යොපස්ස මාදිසො නරොති.

සා ඛො පනෙසා භික්ඛවෙ සක්කෙන දෙවානමින්දෙන ගාථා දුග්ගීතා න සුගීතා, දුබ්භාසිතා න සුභාසිතා. තං කිස්ස හෙතු? සක්කො හි භික්ඛවෙ දෙවානමින්දො අපරිමුත්තො ජාතියා ජරාය මරණෙන[5] සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායා

කරන ලද භවබන්ධන ඇති; **සම්මා**- මනාකොට; **අඤ්ඤාය**- දැන; **විමුත්තො**- කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණා වූ; **යො ච ඛො සො භික්ඛු**-යම් ඒ ක්ෂීණාශ්‍රව භික්ෂුවක්වේ ද; **තස්ස ඛො භික්ඛුනො**- ඒ භික්ෂුහට වනාහි; **එතං**- මෙය; **වචනාය**- කීමට; **කල්ලං**- යුතු වන්නේ ය.

2. **යොපි නරො**- යම් සත්ත්වයෙක් තෙම; **මාදිසො අස්ස**- මා වැනි ක්ෂීණාශ්‍රවයෙක් වේ ද හෙවත් මා ලත් සැපතට පැමිණෙනු කැමති වේ ද; -පෙ- (සෙසු අරුත් ඉහත ගාථාවට කිලෙසින් දත යුතු.)

-පෙ- **සො හි භික්ඛු**- ඒ මහණ තෙම වනාහි; **වීතරාගො**- පහ වූ රාග ඇත්තේ ය; **වීතදොසො**- පහ වූ ද්වේෂ ඇත්තේ ය; **වීතමොහො + ඉති**- පහ වූ මොහ ඇත්තේය යි (වදාළසේක);

-පෙ-**සක්කො දෙවානමින්දො හි**-ශක්‍රදෙවෙන්ද්‍ර තෙම වනාහි; **ජාතියා**- ජාතිදුක්ඛයෙන් ද; **ජරාය**- ස්කන්ධපරිපාක සඞ්ඛ්‍යාත ජරාවෙන් ද; **මරණෙන**- ස්කන්ධයන්ගේ බිඳීම්සඞ්ඛ්‍යාත මරණයෙන් ද; **සොකෙහි**- ඇතුළත වියළීම් ලක්ෂණ ශොකයෙන් ද; **පරිදෙවෙහි**- වැලපීමෙන් ද; **දුක්ඛෙහි**- කායික දුක්ඛයෙන් ද;

---

1. චාතුද්දසී- සයා. ඉං. 2. පඤ්චදසී- සයා. ඉං. 3. අට්ඨමී- සයා. ඉං.
4. අනුනයමානො- සයා. ඉං. 5. ජරාමරණෙන-සයා.

සෙහි, අපරිමුත්තො දුක්ඛස්මාති වදාමි. යො ච ඛො සො භික්ඛවෙ භික්ඛු අරහං ඛීණාසවො වුසිතවා කතකරණීයො ඔහිතභාරො අනුප්පත්තසදත්ථො පරික්ඛීණභවසඤ්ඤොජනො සම්මදඤ්ඤා විමුත්තො, තස්ස ඛො එතං[1] භික්ඛුනො කල්ලං වචනාය:-

4. චාතුද්දසිං[2] පඤ්චදසිං[2] යාව පක්ඛස්ස අට්ඨමිං[3]
පාටිහාරියපක්ඛඤ්ච අට්ඨඞ්ගසුසමාගතං
උපොසථං උපවසෙය්‍ය යොපස්ස මාදිසො නරොති.

තං කිස්ස හෙතු? සො හි භික්ඛවෙ භික්ඛු පරිමුත්තො ජාතියා ජරාය මරණෙන[4] සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි, පරිමුත්තො දුක්ඛස්මාති වදාමීති

8 සුඛුමාලො අහං භික්ඛවෙ පරමසුඛුමාලො අච්චන්තසුඛුමාලො. මම සුදං භික්ඛවෙ පිතු නිවෙසනෙ පොක්ඛරණියො

දොමනස්සෙහි- චෛතසික දුක්ඛයෙන් ද; **උපායාසෙහි**- බලවත් ආයාසයෙන් ද; **අපරිමුත්තො**-නො මිදුණේ ය; **දුක්ඛස්මා**- සියලු වෘත දුඃඛයෙන්; **අපරිමුත්තො+ඉති**- නො මිදුණේය යි; **වදාමි**- කියමි.

-පෙ- **පරිමුත්තො+ඉති**- මිදුණේය යි; **වදාමි+ඉති**-කියමි යි (වදාළසේක.)

සංලක්ෂ්‍යය:-

1 **මත්තෙය්‍යා පෙත්තෙය්‍යා**-මාතු හිතො මත්තෙය්‍යො පිතු හිතො පෙත්තෙය්‍යො. මාතු, පිතු, ශබ්දයන් කෙරෙන් හිතාර්ථයෙහි "රෙය්‍යණ්" ප්‍රත්‍යය විමෙන් සිඬ වූ තඬිත පද වෙත්.

2 **පටිජාගරොන්ති**- පක්ෂයකට (15 දිනකට) පොහෝ සතරෙකි. පඤ්චමී, අට්ඨමී, චාතුද්දසී, පණ්ණරසී- යන වශයෙනි. මේ එක් එක් පොහොයට පෙරගමන් වශයෙන් පෙරදින ද පසුගමන් වශයෙන් පසුදින ද පෙහෙවස් රැකීම **පටිජාගරණ උපොසථ** නම්.

3 **පාටිහාරියපක්ඛඤ්ච**- ඇතුළු වස් තුන් මස හෝ දෙපවුරුණු අතර මාසය හෝ ප්‍රථම වස් පවාරණය පටන් අඩමාසය හෝ ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යපක්ෂ නම් වේ. මේ ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යපක්ෂයෙහි නිබඳ පෙහෙවස් රැකිය යුත්තේ ය.

8 -පෙ- **අහං**- මම; **සුඛුමාලො**-නිදුක් වූයෙමි; **පරමසුඛුමාලො**- අතිශයින් නිදුක් වූයෙමි; **අච්චන්තසුඛුමාලො**- සතත

---

1. එතං භික්ඛවෙ- ඉං. 2. දසී-ස්‍යා. ඉං. 3. අට්ඨමී- ස්‍යා. ඉං
4. ජරාමරණෙන-ස්‍යා.

කාරිතා හොන්ති, එකත්ථ සුදං උප්පලං පුප්ඵති එකත්ථ පදුමං එකත්ථ පුණ්ඩරීකං යාවදෙව මමත්ථාය.

න ඛො පනස්සාහං භික්ඛවෙ අකාසිකං චන්දනං ධාරෙමි. කාසිකං සු මෙ තං භික්ඛවෙ වෙඨනං හොති කාසිකා කඤ්චුකා කාසිකං නිවාසනං කාසිකො උත්තරාසඞ්ගො. රත්තින්දිවං ඛො පනස්සු[1] මෙ තං භික්ඛවෙ සෙතච්ඡත්තං ධාරයති[2] මානං[3] සීතං වා උණ්හං වා රජො වා තිණං වා උස්සාවො වාති.

තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ තයො පාසාදා අහෙසුං: එකො හෙමන්තිකො එකො ගිම්හිකො එකො වස්සිකො. සො ඛො අහං

යෙන් තිඳුක් වූයෙමි -පෙ- **මම**- මාගේ; **පිතු නිවෙසනෙ සුදං**- පියරජහුගේ මන්දිරයෙහි වනාහි; **යාවදෙව මමත්ථාය**- මා පිණිස; **පොක්ඛරණියො**- පුෂ්කරිණීහු; **කාරිතා හොන්ති**- කරවන ලද්දාහු වෙති; **එකත්ථ සුදං**- එක් පොකුණෙක්හි; **උප්පලං**- නිලුපුල්; **පුප්ඵති**- පිපෙයි; **එකත්ථ**- එක් පොකුණෙක්හි; **පදුමං**- හෙල පියුම්, **පුප්ඵති**- පිපෙයි; **එකත්ථ**- එක් පොකුණෙක්හි; **පුණ්ඩරීකං**- රත්පියුම්; **පුප්ඵති**- පිපෙයි; (**සුදං**- යනු නිපාතමාත්‍ර යි.)

-පෙ- **අහං අස්ස**- මම වනාහි; **අකාසිකං චන්දනං**- නො සිනිඳු සඳුන්; **න ඛො පන ධාරෙමි**- නො දරමි; -පෙ- **මෙ**- මාගේ; **වෙඨනං**- හිස්වෙළුම; **කාසිකං හොති**- සිනිඳු වේ (**සු**- යනු ද, **තං**-යනු ද නිපාතමාත්‍ර යි.) **කඤ්චුකා**-පොරෝනා සැට්ටය ද; **කාසිකා**- සිනිඳු වේ; **නිවාසනං**- හඳනා වස්ත්‍රය ද; **කාසිකං**- සිනිඳු වේ; **උත්තරාසඞ්ගො**- උතුරු සළුව ද; **කාසිකො**- සිනිඳු වේ; -පෙ- **නං**- ඒ බෝසතාණන්ට; **සීතං වා**- සීතයක් හෝ; **උණ්හං වා**-උණුසුමක් හෝ; **රජො වා**- රජසක් හෝ; **තිණං වා**- තණපතක් හෝ; **උස්සාවො වා**- පිණිබිඳක් හෝ; **මා අඵුසු + ඉති**-ස්පර්ශ නො කෙරේව යි (හෙවත් නො වැටේව යි); **රත්තින්දිවං ඛො පන**- රෑදවල්දෙක්හි වනාහි; **මෙ**-මට; **සෙතච්ඡත්තං**- (මානුසික වූ ද දිව්‍යමය වූ ද) සේසත්; **ධාරයති**- අල්වනු ලැබේ. (**නං** යනු නිපාතමාත්‍ර යි.)

-පෙ- **තස්ස මය්හං**- ඒ මට; **තයො පාසාදා**- තුන් ප්‍රාසාද කෙනෙක්; **අහෙසුං**- වූවාහු ය; **එකො**- එක් ප්‍රාසාදයෙක්; **හෙමන්තිකො**- හෙමන්ත ඍතුවට සුදුසු වූ (නවමහල්) පහයෙක් වේ; —පෙ— **ගිම්හිකො**- ගිම්හාන ඍතුවට සුදුසු වූ

---

1. පනස්සු-ඉං. 2. ධාරියති-ඉං. 3. මා නං ඵුසි-ඉං.

භික්ඛවෙ වස්සිකෙ පාසාදෙ වස්සිකෙ චත්තාරො මාසෙ නිප්පුරිසෙහි තුරියෙහි පරිචාරියමානො න හෙට්ඨාපාසාදං ඔරොහාමි. යථා ඛො පන භික්ඛවෙ අඤ්ඤෙසං නිවෙසනෙසු දාසකම්මකාරපොරිසස්ස කණාජකං භොජනං දීයති බිලඞ්ගදුතියං, එවමෙවස්සු මෙ භික්ඛවෙ පිතු. නිවෙසනෙ දාසකම්මකාරපොරිසස්ස සාලිමංසොදනො දීයති[1].

තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ එවරූපාය ඉද්ධියා සමන්නාගතස්ස එවරූපෙන ච[2] සුඛුමාලෙන එතදහොසි:- අස්සුතවා ඛො පුථුජ්ජනො අත්තනා ජරාධම්මො සමානො ජරං අනතීතො පරං ජිණ්ණං දිස්වා අට්ටියති[3] හරායති ජිගුච්ඡති අත්තානංයෙව අතිසිත්වා. අහම්පි

(පස්මහල්) පහයෙක් වේ; -පෙ- වස්සිකො- වස්සාන සෘතුවට සුදුසු වූ (සත්මහල්) පහයෙක් වේ; -පෙ- සො ඛො අහං-ඒ මම; වස්සිකෙ පාසාදෙ- වර්ෂා සෘතුවට සුදුසු ප්‍රාසාදයෙහි; වස්සිකෙ චත්තාරො මාසෙ- වැසිසාරමසෙහි; නිප්පුරිසෙහි- පුරුෂයන් රහිත වූ (ගෙවත් ස්ත්‍රීන් විසින් පවත්වන ලද): තුරියෙහි- තූර්‍ය්‍යයෙන්; පරිචාරියමානො-සෙවිනා ලබන්නෙමි; හෙට්ඨාපාසාදං- ප්‍රාසාදයෙන් යටට (ගෙවත් යටිමහලට); න ඔරොහාමි- නො බස්නෙමි; -පෙ- යථා ඛො පන- යම් සේ වනාහි; අඤ්ඤෙසං නිවෙසනෙසු- සෙසු රජුන්ගේ භවනයන්හි; දාසකම්මකාරපොරිසස්ස- දාසිකම්කරු පුරුෂ සමූහයට; බිලඞ්ගදුතියං- කාඩිදෙවන කොට ඇති; කණාජකං භොජනං- නිවුඩුසාලේ බත; දීයති- දෙනු ලැබේ ද; -පෙ- එවං + එව+සු- එපරිද්දෙන් ම; මෙ-මාගේ; පිතු නිවෙසනෙ- පියරජහුගේ භවනයෙහි; දාසකම්මකාරපොරිසස්ස- දාසි කම්කරු පුරුෂ සමූහයාට; සාලිමංසොදනො- මසවු ලෙන් යුත් සුවඳ හැල්සාලේ බත; දීයති- දෙනු ලැබේ

-පෙ-එවරූපාය ඉද්ධියා-මෙබඳු වූ පුණ්‍යර්ද්ධියකින් ද; එවරූපෙන ච සුඛුමාලෙන- මෙබඳු වූ නිදුක් බවකින් ද; සමන්නාගතස්ස- යුක්ත වූ; තස්ස මය්හං- ඒ මට; එතං + අහොසි- මෙබඳු සිතිවිල්ලෙක් විය; (කෙබඳු ද යත්?) අස්සුතවා පුථුජ්ජනො ඛො- ආගම අධිගම නැත්තා වූ පෘථග්ජන තෙම වනාහි; අත්තනා- තෙමේ; ජරාධම්මො සමානො- ජරාව සවභාව කොට ඇත්තේ; ජරං අනතීතො- ජරාව නො ඉක්මවූයේ; ජිණ්ණං- ජරාවෙන් ජීර්ණ වූ; පරං දිස්වා- අනිකකු දැක; අත්තානං එව- තෙමේ ම; අතිසිත්වා- ඉක්මවා; අට්ටියති- පීඩිත වේ; හරායති-

---

1. දියයති-ඉං. 2. ච අවචනතා-ඉං. 3. අට්ටීයති-සී.

ඛොම්හි ජරාධම්මො ජරං අනතීතො, අහඤ්චෙව ඛො පන ජරාධම්මො සමානො ජරං අනතීතො පරං ජිණ්ණං දිස්වා අට්ටියෙය්‍යං[1] හරායෙය්‍යං ජිගුච්ඡෙය්‍යං න මෙ තං අස්ස පතිරූපන්ති. තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ ඉතිපටිසඤ්චික්ඛතො යො යොබ්බනෙ යොබ්බනමදො සො සබ්බසො පහීයි.

අස්සුතවා ඛො පුථුජ්ජනො අත්තනා ව්‍යාධිධම්මො සමානො ව්‍යාධිං අනතීතො පරං ව්‍යාධිතං දිස්වා අට්ටියති[2] හරායති ජිගුච්ඡති අත්තානඤ්ඤෙව අතිසිත්වා. අහම්පි ඛොම්හි ව්‍යාධිධම්මො ව්‍යාධිං අනතීතො, අහඤ්චෙව ඛො පන ව්‍යාධිධම්මො සමානො ව්‍යාධිං අනතීතො පරං ව්‍යාධිතං දිස්වා අට්ටියෙය්‍යං හරායෙය්‍යං ජිගුච්ඡෙය්‍යං න මෙ තං අස්ස පතිරූපන්ති. තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ ඉතිපටිසඤ්චික්ඛතො යො ආරොග්‍යෙ ආරොග්‍යමදො සො සබ්බසො පහීයි.

අස්සුතවා ඛො පුථුජ්ජනො අත්තනා මරණධම්මො සමානො මරණං අනතීතො පරං මතං දිස්වා අට්ටියති[1] හරායති ජිගුච්ඡති අත්තානඤ්ඤෙව අතිසිත්වා. අහම්පි ඛොම්හි මරණධම්මො මරණං

ලජ්ජා වේ; **ජිගුච්ඡති**- පිළිකුල් කෙරෙයි; **අහම්පි ඛො**- මම ද වනාහි; **ජරාධම්මො අම්හි**- ජරාව ස්වභාව කොට ඇත්තේ වෙමි; **ජරං අනතීතො**- ජරාව නො ඉක්මවූයෙමි; **අහං ච එව ඛො පන**- මම ද වනාහි; **ජරාධම්මො සමානො**-ජරාව ස්වභාව කොට ඇත්තෙම්; **ජරං අනතීතො**-ජරාව නො ඉක්මවූයෙම්; **ජිණ්ණං**- ජරාවෙන් ජීර්ණ වූ; **පරං දිස්වා**- අනිකකු දැක; **අට්ටියෙය්‍යං**- පීඩිත වෙම් නම්; **හරායෙය්‍යං**- ලජ්ජා වෙම් නම්; **ජිගුච්ඡෙය්‍යං**- පිළිකුල් වෙම් නම්; මෙ- මට; **තං**- ඒ කාරණය; **න පතිරූපං අස්ස + ඉති**- සුදුසු නො වන්නේ ය කියා යි. -පෙ- **ඉති පටිසංචික්ඛතො**- මෙසේ ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා කරන්නා වූ; **තස්ස මය්හං**- ඒ මට; **යොබ්බනෙ**- යොවුන් වියෙහි වූ; **යො යොබ්බනමදො**- යම් යොවුන්මදයෙක් වී ද; **සො**- ඒ යොවුන්මදය; **සබ්බසො**- සර්වප්‍රකාරයෙන්; **පහීයි**- ප්‍රහීණ විය.

-පෙ- **ව්‍යාධිධම්මො සමානො**- ව්‍යාධිය ස්වභාව කොට ඇත්තේ; -පෙ- **ව්‍යාධිතං**- රොගී වූ; **පරං**- අනිකකු; -පෙ- **ආරොග්‍යෙ**- නිරොගී බැව්හි වූ; **යො ආරොග්‍යමදො**- යම් නිරොගී මදයෙක් ඇද් ද; **සො**- ඒ නිරොගීමදය. -පෙ-

---

1. අච්චීයෙය්‍යං-සී. 2. අච්චීයති-සී.

අනතීතො, අහඤ්චෙව ඛො පන මරණධම්මො සමානො මරණං අනතීතො පරං මතං දිස්වා අට්ටියෙය්‍යං හරායෙය්‍යං ජිගුච්ඡෙය්‍යං න මෙ තං අස්ස පතිරූපන්ති. තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ ඉති පටිසඤ්චික්ඛතො යො ජීවිතෙ ජීවිතමදො සො සබ්බසො පහියීති—

9 තයොමෙ භික්ඛවෙ මදා. කතමෙ තයො? යොබ්බනමදො, ආරොග්‍යමදො, ජීවිතමදො.

යොබ්බනමදමත්තො වා භික්ඛවෙ අස්සුතවා පුථුජ්ජනො කායෙන දුච්චරිතං චරති, වාචාය දුච්චරිතං චරති, මනසා දුච්චරිතං චරති. සො කායෙන දුච්චරිතං චරිත්වා වාචාය -පෙ- මනසා දුච්චරිතං චරිත්වා කායස්සභෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. ආරොග්‍යමදමත්තො වා භික්ඛවෙ අස්සුතවා පුථුජ්ජනො -පෙ- ජීවිතමදමත්තො වා භික්ඛවෙ අස්සුතවා පුථුජ්ජනො කායෙන දුච්චරිතං චරති, වාචාය දුච්චරිතං චරති, මනසා දුච්චරිතං චරති. සො කායෙන දුච්චරිතං චරිත්වා වාචාය -පෙ- මනසා දුච්චරිතං චරිත්වා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

-පෙ- **මරණධම්මො සමානො**- මරණය ස්වභාව කොට ඇත්තේ ය. -පෙ- **මතං**-මළා වූ; **පරං**- අනිකකු; -පෙ-**ජීවිතෙ**- ජීවිතයෙහි (හෙවත් ජීවිතය හේතු කොට ගෙන); **යො ජීවිතමදො**- යම් ජීවිතමදයෙක් වේ ද; -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය:-

1. රත්තින්දිවං- රත්ති ච දිවා ච රත්තිදිවා යි සිටි තැන සාමාසාන්ත ‘අ’ ප්‍රත්‍යය වැ පූර්වපදයහට‘‘නුම්’’නිපාතනයෙන් **රත්තින්දිව** යි සමාහාරද්වන්ද්ව සමාස වේ.

2. හෙට්ඨාපාසාදං- පාසාදස්ස හෙට්ඨා යන අර්ථයෙහි **හෙට්ඨාපාසාදං** යි අව්‍යයී භාව සමාස වේ.

9 -පෙ- **මදා**- මත්වන කාරණයෝ; **ඉමෙ තයො**- මොහු තුන්දෙනෙක් වෙත්. -පෙ- **යොබ්බනමදො**- යෞවනය නිසා වූ මදය ද; **ආරොග්‍යමදො**- ආරෝග්‍යය නිසා වූ මදය ද; **ජීවිතමදො**- චිරජීවනය නිසා වූ මදය ද; (යන තුන්දෙන යි.)

-පෙ-**යොබ්බනමදමත්තො වා**-යොවුන් මදයෙන් මත් වූ ද; **අස්සුතවා පුථුජ්ජනො**- ආගම අධිගම විරහිත පෘථග්ජන තෙම; **කායෙන**- කයින්; **දුච්චරිතං චරති**- දුශ්චරිතයෙහි හැසිරෙයි (හෙවත් දුසිරි පුරයි.)

යොබ්බනමදමත්තො වා භික්ඛවෙ භික්ඛු සික්ඛං පච්චක්ඛාය හීනාය[1] වත්තති. ආරොග්‍යමදමත්තො වා භික්ඛවෙ භික්ඛු සික්ඛං පච්චක්ඛාය හීනාය[1] වත්තති. ජීවිතමදමත්තො වා භික්ඛවෙ භික්ඛු සික්ඛං පච්චක්ඛාය හීනාය[1] වත්තතීති.

1 ව්‍යාධිධම්මා ජරාධම්මා අථො මරණධම්මිනො
යථාධම්මා තථාසන්තා ජිගුච්ඡන්ති පුථුජ්ජනා.

2 අහං චෙතං ජිගුච්ඡෙය්‍යං එවංධම්මෙසු පාණිසු
න මෙතං පතිරූපස්ස මම එවංවිහාරිනො.

3 සොහං එවං විහරන්තො ඤත්වා ධම්මං නිරූපධිං
ආරොග්‍යෙ යොබ්බනස්මිං ච ජීවිතස්මිං ච යෙ මදා[2].

4 සබ්බෙ මදෙ අභිභොස්මි නෙක්ඛම්මං දට්ඨු ඛෙමතො.
තස්ස මෙ අහු උස්සාහො නිබ්බානං අභිපස්සතො.

-පෙ- **යොබ්බනමදමත්තො වා**- යොවුන් මදයෙන් මත් වූ ද; **භික්ඛු**-මහණ තෙම; **සික්ඛං පච්චක්ඛාය**- ශික්ෂාප්‍රත්‍යඛ්‍යාන කොට (හෙවත් ශික්ෂාව හැර) **හීනාය**- ලාමක වූ ගිහිභාවයට; **ආවත්තති**- පෙරළා පැමිණේ; -පෙ- **ආරොග්‍යමදමත්තො වා**- ආරොග්‍යමදයෙන් මත් වූ ද; -පෙ- **ජීවිතමදමත්තො වා**- ජීවිතමදයෙන් මත් වූ ද; -පෙ-

1 **ව්‍යාධිධම්මා**- ව්‍යාධිය සවභාව කොට ඇති; **ජරාධම්මා**- ජරාව සවභාව කොට ඇති; **අථො**- තැවත; **මරණධම්මිනො**- මරණය සවභාව කොට ඇති; **පුථුජ්ජනා**- පෘථග්ජනයෝ තුමූ; **යථාධම්මා**- ව්‍යාධි ආදියෙන් යම්බඳු වූවාහු ද; **තථාසන්තා**- එසේ වූවාහු; (හෙවත් ඒ සවභාව ඇත්තාහු) **ජිගුච්ඡන්ති**- පිළිකුල් කෙරෙත්.

2 **අහං ච**- මම ද; **එවංධම්මෙසු**- මෙබඳු සවභාව ඇති; **පාණිසු**-ප්‍රාණීන් කෙරෙහි; **එතං**-මේ සවභාවයට; **ජිගුච්ඡෙය්‍යං**- පිළිකුල් කෙරෙම් නම්; **එවංවිහාරිනො**- මෙබඳු විහරණ ඇත්තා වූ; මම- මට; **එතං**- මේ පිළිකුල් කිරීම; **න පතිරූපං+අස්ස**- සුදුසු නො වන්නේ ය.

3-4 **සො+අහං**- ඒ මම; **එවං විහරන්තො**- මෙසේ වාසය කරන්නෙම්; **නිරූපධිං**- උපධි රහිත වූ; **ධම්මං**- නිර්‍වාණධර්‍මය; **ඤත්වා**- දැන; **ආරොග්‍යෙ**- නිරොගි බැව්හි ද; **යොබ්බනස්මිං ච**- යොවුන් බැව්හි ද; **ජීවිතස්මිං ච**- ජීවිතයෙහි ද; **යෙ මදා**- යම්

---

1. හීනාය-ඉං. 2. යො මදෙ-ඉං.

5 නාහං භබ්බො එතරහි කාමානි පතිසෙවිතුං
අනිවත්තී භවිස්සාමි බ්‍රහ්මචරියපරායනොති.

10 තීණිමානි භික්ඛවෙ ආධිපතෙය්‍යානි. කතමානි තීණි? අත්තාධිපතෙය්‍යං, ලොකාධිපතෙය්‍යං, ධම්මාධිපතෙය්‍යං.

කතමං ච භික්ඛවෙ අත්තාධිපතෙය්‍යං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛමූලගතො වා සුඤ්ඤාගාරගතො වා ඉති පටිසංචික්ඛති:– න ඛො පනාහං චීවරහෙතු අගාරස්මා අනගාරියං

මත්වන බවෙක් ඇද් ද; **නෙක්ඛම්මං**– නෛෂ්ක්‍රම්‍ය සඞ්ඛ්‍යාත නිර්වාණය; **ඛෙමතො**– ක්‍ෂෙම වශයෙන්; දට්ඨු–දැක; **සබ්බෙ මදෙ**– සියලු මදයන්; **අභිභොස්මි**– මැඩපැවත්වූයෙමි; **නිබ්බානං**– නිර්වාණය; **අභිපස්සතො**– ක්‍ෂෙම වශයෙන් දක්නා වූ; **තස්ස මෙ**– ඒ මට; **උස්සාහො**– මෙබඳු උත්සාහයෙක් තෙම; **අහු**– වූයේ ය (කෙබඳු ද යත්)

5 **අහං**– මම; **එතරහි**– දැන්; **කාමානි**– වස්තුකාම කෙලශකාමයන්; **පතිසෙවිතුං**– සේවනය කරන්ට; **න භබ්බො**– යොග්‍ය නො වෙමි; **බ්‍රහ්මචරියපරායනො**– මාර්ග බ්‍රහ්මචර්‍ය්‍යාව පිහිට කොට ඇත්තෙමි; **අනිවත්ති භවිස්සාමි**–ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් ද සර්වඥතාඥානයෙන් ද මොබ නො නවත්නෙමි.

10 –පෙ–**ආධිපතෙය්‍යානි**– අධිපතිභාවයෝ; **ඉමානි තීණි**– මොහු තුන්දෙනෙක් වෙත්; –පෙ– **අත්තාධිපතෙය්‍යං**– තමා අධිපති බව ය; **ලොකාධිපතෙය්‍යං**–ලොකයා අධිපති බව ය; **ධම්මාධිපතෙය්‍යං**– ධර්මය අධිපති බව ය (යන තුන යි.)

සංලක්‍ෂ්‍යය:–

ආධිපතෙය්‍යානි– අධිපතිනො භාවො ආධිපතෙය්‍යං "අධිපති" ශබ්දයා කෙරෙන් භාවයෙහි "ණෙය්‍ය" ප්‍රත්‍යය වැ වෘද්ධිවීමෙන් **ආධිපතෙය්‍යං** යනු සිඬයි. භාවතද්ධිත හෙයින් නපුංසකලිඞ්ගයි.

–පෙ– **අත්තාධිපතෙය්‍යං**– තමා අධිපති බව; **කතමං ච**– කවරේ ද? –පෙ– **ඉධ**- මේ ශාසනයෙහි; **භික්ඛු**- මහණතෙම; **අරඤ්ඤගතො වා**– ආරණ්‍යයකට ගියේ හෝ; **රුක්ඛමූලගතො වා**– රුක්මුල් සමීපයකට ගියේ හෝ; **සුඤ්ඤාගාරගතො වා**– ජනශූන්‍යස්ථානයකට ගියේ හෝ; **ඉති පටිසංචික්ඛති**– මෙසේ ප්‍රත්‍යවෙක්‍ෂා කෙරෙ යි; (කෙසේ ද?) **අහං ඛො පන**– මම වනාහි; **චීවරහෙතු**– චීවරයක් හෙතුකොට ගෙන; **අගාරස්මා**– ගිහි

පබ්බජිතො න පිණ්ඩපාතහෙතු -පෙ- න සෙනාසනහෙතු-න ඉති භවාභවහෙතු අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො. අපි ච ඛොම්හි ඔතිණ්ණො ජාතියා ජරාය මරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනස්සෙහි උපායාසෙහි, දුක්ඛොතිණ්ණො දුක්ඛපරෙතො අප්පෙවනාම ඉමස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස අන්තකිරියා පඤ්ඤායෙථාති. අහඤ්චෙව ඛො පන යාදිසකෙ වා කාමෙ ඔහාය අගාරස්මා අනාගාරියං පබ්බජිතො තාදිසකෙ වා කාමෙ පරියෙසෙය්‍යං තතො වා පාපිට්ඨතරෙ න මෙතං අස්ස පතිරූපන්ති. සො ඉති පටිසංචික්ඛති:- ආරද්ධං ඛො පන මෙ විරියං භවිස්සති අසල්ලීනං,උපට්ඨිතා සති අපම්මුට්ඨා[1], පස්සද්ධො කායො

ගෙයින් නික්ම; **අනගාරියං**- අනගාරිය වූ පැවිද්දට; **න පබ්බජිතො**- නො පැමිණියෙමි; **පිණ්ඩපාතහෙතු**- ආහාරයක් හෙතු කොට ගෙන; **න**- නො පැමිණියෙමි හෙවත් පැවිදි නො වීමි; -පෙ- **සෙනාසනහෙතු**- සෙනස්නක් හෙතුකොට ගෙන ද; **න**- නො පැමිණියෙමි හෙවත් පැවිදි නො වීමි; **ඉති භවාභවහෙතු**- අනාගතයෙහි ඒ ඒ සම්පත්තිභවයක් හෙතුකොට ගෙන; -පෙ- **අපි ච ඛො**-එතෙකුදු වුවත්; **ජාතියා**-ජාතිදුක්ඛයෙන් ද; **ජරාය**- ජරාදුක්ඛයෙන් ද; **මරණෙන**- මරණදුක්ඛයෙන් ද; **සොකෙහි**- ශොකයෙන් ද; **පරිදෙවෙහි**- වැලපීමෙන් ද; **දුක්ඛෙහි**- කායික දුක්ඛයෙන් ද; **දෙමනස්සෙහි**- මානසික දුක්ඛයෙන් ද; **උපායාසෙහි**- බලවත් ආයාසයෙන් ද; **ඔතිණ්ණො+අම්හි**- අනුප්‍රවිෂ්ට වූයෙමි; **දුක්ඛ+ඔතිණ්ණො**- දුකට බටුයෙමි; **දුක්ඛපරෙතො**- දුකින් පීඩිත වූයෙමි; **කෙවලස්ස**- නිරවශෙෂ වූ; **ඉමස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස**- මේ දුක්ඛරාසියගේ; **අන්තකිරියා**- කෙළවර කිරීම; **පඤ්ඤායෙථ**- පැනේ නම්; **අප්පෙවනාම+ඉති**- ඉතා යෙහෙක කියා යි; **අහං+ච එව ඛො පන**- මම ද වනාහි; **යාදිසකෙ කාමෙ වා**- යම්බඳු වූ කාමගුණයන් හෝ; **ඔහාය**- හැර;-පෙ-**තාදිසකෙ කාමෙ වා**- එබඳු වූ කාමගුණයන් හෝ; **තතො**- ඊට වඩා; **පාපිට්ඨතරෙ වා**- ඉතා ලාමක වූ කාමගුණයන් හෝ; **පරියෙසෙය්‍යං**- සොයන්නෙම් නම්; **තං**- ඒ කාරණය; **මෙ**- මට; **න පතිරූපං අස්ස ඉති**- සුදුසු නො වන්නේ ය කියා යි; **සො**- හෙතෙම; **ඉති පටිසංචික්ඛති**- මෙසේ ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා කෙරෙයි; (කෙසේ ද?) **මෙ**- මාගේ; **විරියං ඛො පන**-වීර්‍ය්‍යය වනාහි; **ආරද්ධං භවිස්සති**- පරිපූර්ණ වන්නේ ය; **අසල්ලීනං**- නො පසුබට වන්නේ ය; **සති**- සිහිතොමෝ; **උපට්ඨිතා**- එළඹ සිටියා ය; **අපම්මුට්ඨා**- නො

---

1. අසම්මුට්ඨා- දු°. අප්පමුට්ඨා-ස්‍යා.

අසාරද්ධො, සමාහිතං චිත්තං එකග්ගන්ති. සො අත්තානඤ්ඤෙව අධිපතිං[1] කරිත්වා අකුසලං පජහති කුසලං භාවෙති, සාවජ්ජං පජහති අනවජ්ජං භාවෙති, සුද්ධං අත්තානං පරිහරති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ අත්තාධිපතෙය්‍යං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ ලොකාධිපතෙය්‍යං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛමූලගතො වා සුඤ්ඤාගාරගතො වා ඉති පටිසංචික්ඛති:- න ඛො පනාහං චීවරහෙතු අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො න පිණ්ඩපාතහෙතු -පෙ- න සෙනාසනහෙතු න ඉති භවාභවහෙතු අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො. අපි ච ඛොම්හි ඔතිණ්ණො ජාතියා ජරාය මරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි, දුක්ඛොතිණ්ණො දුක්ඛපරෙතො, අප්පෙවනාම ඉමස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස අන්තකිරියා පඤ්ඤායෙථාති. අහඤ්චෙව ඛො පන එවං පබ්බජිතො සමානො කාමවිතක්කං වා විතක්කෙය්‍යං ව්‍යාපාදවිතක්කං වා

නැසුණේ ය; කායො- නාමකාය හා රූපකාය; පස්සද්ධො- සන්සිඳුණේ ය; අසාරද්ධො- නො කැලඹුණේ ය; චිත්තං- චිත්තය තෙම; සමාහිතං- අරමුණෙහි මනා ව පිහිටියේ ය; එකග්ගං+ඉති- එකඟවූයේ ය යනු යි; සො- හෙතෙම; අත්තානං + එව- තමා ම; අධිපතිං කරිත්වා- ශ්‍රෙෂ්ඨ කොට; අකුසලං- අකුශලය; පජහති- දුරුකෙරෙයි; කුසලං- කුශලය; භාවෙති- වඩයි; සාවජ්ජං-වරද දෙය; පජහති- දුරුකෙරෙයි; අනවජ්ජං- නිවරද දෙය; භාවෙති- වඩයි; සුද්ධං- එහෙයින් පිරිසුදු වූ; අත්තානං- තමා; පරිහරති- පොෂණය කෙරෙයි; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

පාපිට්ඨතරෙ-"අයඤ්ච පාපො අයඤ්ච පාපො අයමෙතෙසමතිසයෙන පාපොති පාපිෂ්ඨො" යන තද්ධිත නිර්වචන විසින් පාප ශබ්දයා කෙරෙන් අතිශයාර්ථයෙහි (ඉෂ්ඨ) ප්‍රත්‍ය වැ සිඩ වූ පාපිෂ්ඨ ශබ්දයා කෙරෙන් එම අතිශයාර්ථයෙහි (තර) ප්‍රත්‍ය වැ පාපිට්ඨතර යි සිඩ යි. අතිශයාර්ථ ප්‍රත්‍යයකින් පර වැ අන් අතිශයාර්ථ ප්‍රත්‍යයක්හුගේ යෙදීම මොවුන් මතයෙහි ඉෂ්ට ය. අතිශයාර්ථ ප්‍රත්‍යයෝ නම් තර, තම, ඉස්සික, ඉය, ඉෂ්ඨ යනු මොහු යි. "තරතමිස්සිකියිට්ඨාතිසයෙ" යනු (මොග්ගල්ලාන 4- 64) සූත්‍ර යි. එහෙයින් අතිශයෙන පාපිෂ්ඨො පාපිෂ්ඨතරො යි විග්‍රහ දතයුතු යි. මෙහි ඉෂ්ඨ යනු ද අතිශයාර්ථ ප්‍රත්‍යයෙකි. තර යනුත් එසේම ය. එසේ කල්හි අතිශයාර්ථ ප්‍රත්‍යයකින් පර වැ තවත් අතිශයාර්ථ ප්‍රත්‍යයක් යෙදීම වඩාත් උත්කර්ෂය හැඟවීම පිණිස ය යනු මාගධ වෛයාකරණයන්ගේ සම්ප්‍රදාය යි.

---

1. අධිපතෙය්‍යං-ඉං. ආධිපතෙය්‍යං-සහා.

විතක්කෙය්‍යං විහිංසාවිතක්කං වා විතක්කෙය්‍යං, මහා ඛො පනායං ලොකසන්නිවාසො මහන්තස්මිං ඛො පන ලොකසන්නිවාසෙ සන්ති සමණබ්‍රාහ්මණා ඉද්ධිමන්තො දිබ්බචක්ඛුකා පරචිත්ත විදූනො[1]. තෙ දූරතොපි පස්සන්ති ආසන්නාපි න දිස්සන්ති චෙත සාපි චිත්තං පජානන්ති. තෙපි මං එවං ජානෙය්‍යුං:- පස්සථ භො ඉමං කුලපුත්තං සද්ධා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො සමානො වොකිණ්ණො විහරති පාපකෙහි අකුසලෙහි ධම්මෙ හීති. දෙවතාපි ඛො සන්ති ඉද්ධිමන්තිනියො දිබ්බචක්ඛුකා පරචිත්තවිදුනියො. තා දූරතොපි පස්සන්ති ආසන්නාපි න දිස්සන්ති චෙතසාපි චිත්තං පජානන්ති. තාපි මං එවං ජානෙය්‍යුං:- පස්සථ භො ඉමං කුලපුත්තං සද්ධා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො සමානො වොකිණ්ණො විහරති පාපකෙහි අකුසලෙහි ධම්මෙහීති.

-පෙ- **අහං+ච+එව ඛො පන**- මම ද වනාහි; **එවං**- මෙසේ; **පබ්බජිතො සමානො**- පැවිදි වූයෙම්; **කාමවිතක්කං වා**- කාම විතර්කයක් හෝ; **විතක්කෙය්‍යං**- කල්පනා කෙරෙම් නම්; **ව්‍යාපාද විතක්කං වා**- ව්‍යාපාදවිතර්කයක් හෝ; **විතක්කෙය්‍යං**- කල්පනා කෙරෙම් නම්; **විහිංසාවිතක්කං වා**- විහිංසාවිතර්කයක් හෝ; -පෙ- **අයං ලොකසන්නිවාසො**- මේ ලොකසන්නිවාසය හෙවත් සත්ත්වලොකය; **මහා ඛො පන**- මහත් වන්නේ ය; **මහන්තස්මිං ඛො පන ලොකසන්නිවාසෙ**- මේ මහාලොකසන්නිවාසයෙහි; **ඉද්ධිමන්තො**- සෘද්ධි ඇත්තා වූ; **දිබ්බචක්ඛුකා**-දිවැස් ඇත්තා වූ; **පරචිත්තවිදුනො**- පරසිත් දන්නා වූ; **සමණබ්‍රාහ්මණා**- ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෝ; **සන්ති**- ඇත්තාහු ය; **තෙ**- ඔහු තුමූ; **දූරතො අපි**- දුරිනුදු; **පස්සන්ති**-දකිත්; **ආසන්නා අපි**-ළංවූවාහු ද; **න දිස්සන්ති**- (අන්‍යයන්ට) නො පෙනෙත්; **චෙතසා අපි**- (තමාගේ) සිතිනුදු; **චිත්තං**- (අනුන්ගේ) සිත; **පජානන්ති**- දැනගනිත්; **තෙ+අපි**-ඔහු තුමූ ද; **මං**- මා; **එවං**- මෙසේ; **ජානෙය්‍යුං**- දැනගන්නාහු ය; (කෙසේ ද යත්?) **භො**- පින්වත්නි; **ඉමං කුලපුත්තං**- මේ කුල පුත්‍රයා; **පස්සථ**-බලව්; **සද්ධා**- සැදැහැයෙන්; -පෙ- **පබ්බජිතො සමානො**- පැවිදිවූයේ; **පාපකෙහි**- ලාමක වූ; **අකුසලෙහි ධම්මෙහි**- අකුශලධර්මයන්ගෙන්; **වොකිණ්ණො**- ගැවසීගත්තේ; **විහරති+ඉති**-වාසය කරන්නේ ය කියා යි; -පෙ- **දෙවතා+අපි ඛො**- දෙවතාවෝ ද; **සන්ති**- ඇත්තාහු ය. -පෙ-

---

1. විදූනො- ඉං.

සො ඉති පටිසංචික්ඛති:- ආරද්ධං ඛො පන මෙ විරියං භවිස්සති අසල්ලීනං, උපට්ඨිතා සති අපම්මුට්ඨා[1], පස්සද්ධො කායො අසාරද්ධො, සමාහිතං චිත්තං එකග්ගන්ති. සො ලොකඤ්ඤෙව අධිපතිං[2] කරිත්වා අකුසලං පජහති කුසලං භාවෙති, සාවජ්ජං පජහති අනවජ්ජං භාවෙති, සුද්ධං අත්තානං පරිහරති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ ලොකාධිපතෙය්‍යං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ ධම්මාධිපතෙය්‍යං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛමූලගතො වා සුඤ්ඤාගාරගතො වා ඉති පටිසංචික්ඛති:- න ඛො පනාහං චීවරහෙතු අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො න පිණ්ඩපාතහෙතු- න සෙනාසන හෙතු- න ඉති භවාභවහෙතු අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො. අපි ච ඛොම්හි ඔතිණ්ණො ජාතියා ජරාය මරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි, දුක්ඛොතිණ්ණො දුක්ඛපරෙතො, අප්පෙව නාම ඉමස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස අන්තකිරියා පඤ්ඤායෙථාති. ස්වාක්ඛාතො භගවතා ධම්මො සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එහිපස්සිකො ඔපනයිකො පච්චත්තං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤූහීති සන්ති ඛො පන සබ්‍රහ්මචාරී ජානං පස්සං විහරන්ති. අහං චෙව ඛො පන එවං ස්වාක්ඛාතෙ ධම්මවිනයෙ පබ්බජිතො සමානො කුසීතො විහරෙය්‍යං පමත්තො න මෙතං අස්ස පතිරූපන්ති. සො ඉති පටිසංචික්ඛති:- ආරද්ධං ඛො පන මෙ විරියං භවිස්සති අසල්ලීනං, උපට්ඨිතා සති අපම්මුට්ඨා[1] පස්සද්ධො කායො අසාරද්ධො, සමාහිතං චිත්තං එකග්ගන්ති. සො ධම්මං

-පෙ- **භගවතා**- භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින්; **ධම්මො**- ධර්මයතෙම; **ස්වාක්ඛාතො**-මනා ව දෙසනලද්දේ ය; **සන්දිට්ඨිකො**- තමා විසින් දැක්කයුතු ය; **අකාලිකො**-කල් නො යවා විපාක දෙන සුලු ය; **එහිපස්සිකො**-එව බලව කියනුවට තිසි ය; **ඔපනයිකො**- භාවනා වශයෙන් තමා සිත් එළවනුවට සුදුසු ය; **විඤ්ඤූහි**- නුවණැතියන් විසින්; **පච්චත්තං**-තමතමා කෙරෙහි ලා; **වෙදිතබ්බො ඉති**- දතයුතු ය යනු යි; **ජානං**- ඒ ධර්මය දනිමින්; **පස්සං**- ඒ ධර්මය දකිමින්; **විහරන්ති**- (යම් කෙනෙක්) වාසය කෙරෙද් ද; **සබ්‍රහ්මචාරී**- එබඳු සබ්‍රම්සරහු; **සන්ති ඛො පන**- ඇත්තාහු ම ය; -පෙ- **එවං**- මෙසේ; **ස්වාක්ඛාතෙ**- මනාකොට දෙසන ලද; **ධම්මවිනයෙ**- ධර්මවිනයෙහි හෙවත් ශාසනයෙහි; **පබ්බජිතො සමානො**- පැවිදිවූයෙම්; **කුසීතො**- මැලිවූයේ; **පමත්තො**- පමා වූයේ; **විහරෙය්‍යං**- වාසය කෙරෙම් නම්; **එතං**- මේ කාරණය;

---

1. අසම්මුට්ඨා-ඉං. අප්පමුට්ඨා-ස්‍යා. 2. අධිපතෙය්‍යං-ඉං. ආධිපතෙය්‍යං-ස්‍යා.

යෙව අධිපතිං[1] කරිත්වා අකුසලං පජහති කුසලං භාවෙති, සාවජ්ජං පජහති අනවජ්ජං භාවෙති, සුද්ධං අත්තානං පරිහරති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ ධම්මාධිපතෙය්‍යං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි ආධිපතෙය්‍යානීති.

1 නත්ථි ලොකෙ රහො නාම පාපකම්මං පකුබ්බතො
අත්තා තෙ පුරිස ජානාති සච්චං වා යදි වා මුසා.

2 කල්‍යාණං වත භො සක්ඛි අත්තානං අතිමඤ්ඤසි
යො සන්තං අත්තනි පාපං අත්තානං පරිගුහසි.

3 පස්සන්ති දෙවා ච තථාගතා ච ලොකස්මිං බාලං විසමං චරන්තං
තස්මා හි අත්තාධිපකො සතො චරෙ ලොකාධිපො ච නිපකො ච ඣායී
ධම්මාධිපො ච අනුධම්මචාරී න හීයති සච්චපරක්කමො මුනි.

මෙ- මට; **න පතිරූපං අස්ස ඉති**- සුදුසු නො වන්නේ ය යි; **සො**- හෙතෙම; -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යයි:-

එහිපස්සිකො- "එහි පස්සාති ඉමං විධිං අරහති" යන නිර්වචන විසින් ආඛ්‍යාත ක්‍රියාවන් දෙදෙනකුන් කෙරෙන් පර වැ අභිප්‍රායෙහි 'ණික, ප්‍රත්‍යය විමෙන් සිඩ වූ තද්ධිතපදයෙකි. ක්‍රියාපදයන් කෙරෙන් ද තද්ධිත ප්‍රත්‍යය වන බව මෙයින් දතයුතු යි. "එහිභද්දන්තිකො, තිට්ඨභද්දන්තිකො" යනාදි තැන්හි ද මෙසේ ම ක්‍රියාපදයන් කෙරෙන් පර ආලපනාන්තයන් කෙරෙන් ද 'ණික' ප්‍රත්‍යය වේ.

1 **පාපකම්මං පකුබ්බතො**-පව්කම් කරන්නාහට; **ලොකෙ**- ලොකයෙහි; **රහො නාම**- රහසෙක් නම්; **නත්ථි**- නැත්තේ ය; **පුරිස**- එම්බා පුරුෂය; **සච්චං වා**- (තා කියන) සත්‍යය හෝ; **යදි වා**- නොහොත්; **මුසා වා**- බොරුව හෝ; **තෙ අත්තා**-තාගේ චිත්තය තෙම; **ජානාති**- දනී.

2 **භො**- පින්වත; **යො (ත්වං)**- යම්බඳු වූ තෝ; **අත්තනි**- තමා කෙරෙහි; **සන්තං**- විද්‍යමාන වූ; **පාපං**- පාපය; **අත්තානං**- තමහට; **පරිගුහසි**- සඟවන්නෙහි ද? (**සො ත්වං**- එසේ වූ තෝ); **වත**- ඒකාන්තයෙන්; **කල්‍යාණං සක්ඛි**- යහපත් සාක්ෂියක් වූ; **අත්තානං**- තමා; **අතිමඤ්ඤසි**- ඉක්මවා කල්පනා කෙරෙහි ද?

3 **ලොකස්මිං**- ලොකයෙහි; **විසමං චරන්තං**- විසම ව හැසිරෙන්නා වූ හෙවත් පව්කම් කරන්නා වූ; **බාලං**- බාල පුද්ගලයා; **දෙවා ච**- දෙවියෝ ද; **තථාගතා ච**- බුද්ධාදි උත්තමයෝ ද; **පස්සන්ති**- දකිත්; **තස්මා හි**- එහෙයින් ම; **මුනි**- යොගාවචර

---

1. අධිපතෙය්‍යං- ඉං ආධිපතෙය්‍යං- ස්‍යා.

4 පසය්හ මාරං අභිභුය්‍ය අන්තකං යො ච ඵුසී ජාතික්ඛයං පධානවා
ස තාදිසො ලොකවිදූ සුමෙධො සබ්බෙසු ධම්මෙසු අතම්මයො මුනීති.

දෙවදූතවග්ගො චතුත්ථො

3-1-5

1 තිණ්ණං භික්ඛවෙ සම්මුඛීභාවා සද්ධො කුලපුත්තො බහුං පුඤ්ඤං පසවති. කතමෙසං තිණ්ණං?

මහණ තෙම; **අත්තාධිපතෙය්‍යො**- තමා අධිපතිකොට ඇත්තේ ද; **සතො**- සිහි ඇත්තේ ද; **ලොකාධිපෙය්‍යො ච**- ලොකයා අධිපති කොට ඇත්තේ ද; **නිපකො ච**- නුවණැත්තේ ද; **ඣායී**- ධ්‍යානාභිරත වූයේ ද; **ධම්මාධිපෙය්‍යො ච**- ධර්මය අධිපතිකොට ඇත්තේ ද. **අනුධම්මචාරී**-ධර්මයට අනු ව පිළිපදනේ; **සච්චපරක්කමො**- සවිර වීර්‍ය්‍ය ඇත්තේ; **චරෙ**- හැසිරෙන්නේ ය.

4 **සො ච**- යම් යොගාවචරයෙක් තෙම; **පධානවා**- වීර්‍ය්‍ය ඇත්තේ; **මාරං**- මාරයා; **පසය්හ**- මැඩ; **අන්තකං අභිභුය්‍ය**- යනු ද ඊට පර්‍ය්‍යාය වචන යි; **ජාතික්ඛයං**-ජාතික්ෂය නම් වූ අර්හත්වය; **ඵුසි**- ස්පර්ශ කෙළේ ද; **තාදිසො**- එබඳු වූ; **ලොකවිදූ**- ත්‍රිවිධ ලොකය දන්නා වූ; **සුමෙධො**- මහානුවණැති; **සබ්බෙසු ධම්මෙසු**- සියලු ත්‍රෛභූමකධර්මයන්හි; **අතම්මයො**- තෘෂ්ණා රහිත වූ; **සො මුනි**- ඒ ක්ෂීණාශ්‍රව මුනිතෙම; **න හියති+ඉති**-නො පිරිහෙන්නේ ය යි වදාළසේක.

සංලක්ෂ්‍යය:-

අතම්මයො මුනි-කාමාවචර, රූපාවචර, අරූපාවචර යන ත්‍රෛභූමක ධර්මයන්හි තෘෂ්ණා සඞ්ඛ්‍යාත ඇලීමක් නැති හෙයින් ක්ෂීණාශ්‍රව මුනිනට අතම්මය යි ද කියනු ලැබේ. ඒ ක්ෂීණාශ්‍රව මුනිතෙම කෙලෙසුන් ධාරණකොට ගෙන කිසි කලෙක පිරිහීමකට නො පැමිණෙන්නේ යයි වදරන ලදී. **නත්ථි තම්මයො යස්ස සො අතම්මයො** යනු අන්‍යාර්ථ සමාස යි.

සතරවන දෙවදූත වර්ගය යි.

3-1-5

1 -පෙ- **තිණ්ණං**- තුන්දෙනකුන්ගේ; **සම්මුඛීභාවා**- හමුවීමෙන්; **සද්ධො කුලපුත්තො**- සැදැහැවත් කුලපුත්‍රතෙම; **බහුං පුඤ්ඤං**- බොහෝ පින්; **පසවති**- රැස්කෙරෙයි. -පෙ-

සද්ධාය භික්ඛවෙ සම්මුඛීභාවා සද්ධො කුලපුත්තො බහුං පුඤ්ඤං පසවති. දෙය්‍යධම්මස්ස භික්ඛවෙ සම්මුඛීභාවා සද්ධො කුලපුත්තො බහුං පුඤ්ඤං පසවති. දක්ඛිණෙය්‍යානං භික්ඛවෙ සම්මුඛීභාවා සද්ධො කුලපුත්තො බහුං පුඤ්ඤං පසවති.

ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ තිණ්ණං සම්මුඛීභාවා සද්ධො කුලපුත්තො බහුං පුඤ්ඤං පසවතීති.

2 තීහි භික්ඛවෙ ඨානෙහි සද්ධො පසන්නො වෙදිතබ්බො. කතමෙහි තීහි?

සීලවන්තානං[1] දස්සනකාමො හොති, සද්ධම්මං සොතුකාමො හොති, විගතමලමච්ඡෙරෙන චෙතසා අගාරං අජ්ඣාවසති මුත්තචාගො පයතපාණී වොස්සග්ගරතො යාචයොගො දානසංවිභාගරතො. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ඨානෙහි සද්ධො පසන්නො වෙදිතබ්බොති.

සද්ධාය- ශ්‍රද්ධාවගේ; **සම්මුඛීභාවා**- හමුවීමෙන් -පෙ- **දෙය්‍යධම්මස්ස**- දියයුතු වස්තුවගේ -පෙ- **දක්ඛිණෙය්‍යානං**- දක්ෂිණාර්හයන්ගේ; -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය:-

සද්ධාය සම්මුඛීභාවා- බුද්ධාදි රත්නත්‍රයෙහි ගුණයන් ඇදහීම ලක්‍ෂණ කොට ඇත්තාවූ ද චිත්තයාගේ පැහැදීම ලක්‍ෂණ කොට ඇත්තා වූ ද චෛතසිකය තෙම **ශ්‍රද්ධා** නම් වේ. ඒ වනාහි කුශලචිත්තය සමග පවත්නා ශෝභන චෛතසිකයෙකි. ශ්‍රද්ධාව නොමැති නම් දාතව්‍ය වස්තුව හා දක්‍ෂිණාර්හයන් විද්‍යමාන වුව ද පින් කළ නො හැක්කේ ය. පෘථග්ජනයන්ගේ ශ්‍රද්ධාව පියවරක් පාසා වෙනස් වන ස්වභාව ඇත්තේ වේ. එහෙයින් මහමුගලන් තෙරණුවෝ ද එක්තරා උපාසකයකුට ඔහුගේ ජීවිතයට හා ධනයට ඇපවිය හැකි බවත් ශ්‍රද්ධාවට ඔහු විසින් ම ඇප වියයුතු බවත් වදාළසේක.

2 **තීහි ඨානෙහි**- තුන් කාරණයෙකින්; **සද්ධො**- සැදැහැ ඇති; **පසන්නො**- පැහැදුණා වූ පුද්ගල තෙම; **වෙදිතබ්බො**- දතයුත්තේ ය. -පෙ-

සීලවන්තානං- සිල්වතුන්; **දස්සනකාමො හොති**- දකිනු කැමති වේ ද; **සද්ධම්මං**- සද්ධර්මය; **සොතුකාමො හොති**- අසනු කැමති වේ ද; **මුත්තචාගො**- තෘෂ්ණාවෙන් මිදුණු පරිත්‍යාග ඇත්තේ; **පයතපාණී**- පරිත්‍යාගයෙන් පිරිසුදු වූ අත් ඇත්තේ; **වොස්සග්ගරතො**- දන්දීමෙහි ඇලුණේ; **යාචයොගො**- යාචකයන්ගේ ඉල්ලීමට යොග්‍යවූයේ; **දානසංවිභාගරතො**- දානසං

---

1. සීලවතං-ඉං.

1 දස්සනකාමො සීලවතං සද්ධම්මං සොතුමිච්ඡති
විනෙය්‍ය මච්ඡෙරමලං ස වෙ[1] සද්ධොති වුච්චතීති.

3 තයො මෙ භික්ඛවෙ අත්ථවසෙ සම්පස්සමානෙන අලමෙව පරෙසං ධම්මො[2] දෙසෙතුං. කතමෙ තයො?

යො ධම්මං දෙසෙති සො අත්ථපටිසංවෙදී ච හොති ධම්මපටිසංවෙදී ච, යො ධම්මං සුණාති සො අත්ථපටිසංවෙදී ච හොති ධම්මපටිසංවෙදී ච, යො චෙව ධම්මං දෙසෙති යො ච ධම්මං සුණාති උභො අත්ථපටිසංවෙදිනො ච හොන්ති ධම්මපටිසංවෙදිනො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො අත්ථවසෙ සම්පස්සමානෙන අලමෙව පරෙසං ධම්මො[2] දෙසෙතුන්ති.

විභාගයෙහි ඇලුණේ; **විගතමලමච්ඡෙරෙන**– පහ වූ මසුරුමල ඇති; **චෙතසා**–සිතින් යුක්ත ව; **අගාරං**– ගිහිගෙයි; **අජ්ඣාවසති**– වාසය කෙරේ ද; –පෙ–

සංලක්ෂ්‍යය:–

අගාරං අජ්ඣාවසති– 139 පිටේ සංලක්ෂ්‍යය බලනු.

1 **සීලවන්තං**– සිල්වතුන්; **දස්සනකාමො**–දකිනු කැමැත්තේ ද; **සද්ධම්මං**– සද්ධර්මය; **සොතුං**– අසන්ට; **ඉච්ඡති**– කැමත්තේ ද; **මච්ඡෙරමලං**– මසුරුමල; **විනෙය්‍ය**– දුරුකොට වෙසේ ද; **සො**– ඒ පුද්ගල තෙම; **වෙ**– ඒකාන්තයෙන්; **සද්ධො + ඉති**– සැදැහැ ඇත්තේ යයි; **වුච්චති+ඉති**– කියනු ලැබේ යයි වදාළසේක.

3 –පෙ– **ඉමෙ තයො අත්ථවසෙ**– මේ තුන් අනුසස්; **සම්පස්සමානෙන**– දක්නා තැනැත්තහු විසින්; **පරෙසං**-අනුන්ට; **ධම්මො**– ධර්මය තෙම; **දෙසෙතුං**– දෙසනා කරන්ට; **අලං + එව**– සුදුසු ම ය. –පෙ–

යො– යමෙක් තෙම; **ධම්මං දෙසෙති**– ධර්මය දෙශනා කෙරේ ද; **සො**– හෙතෙම; **අත්ථපටිසංවෙදි ච හොති**– අර්ථකථාව නුවණින් දන්නේ වේ ද; **ධම්මපටිසංවෙදි ච**– පෙළදහම නුවණින් දන්නේ වේ ද; –පෙ– **සුණාති**– අසා ද; –පෙ– **උභො**–දෙදෙන ම; **අත්ථපටිසංවෙදිනො ච හොන්ති**-අර්ථකථාව නුවණින් දන්නාහු ද වෙත්; –පෙ–

---

1. සචෙ- ඉං. 2. ධම්මං- ස්‍යා.

4 තීහි භික්ඛවෙ ඨානෙහි කථා පවත්තනී හොති. කතමෙහි තීහි? යො ධම්මං දෙසෙති සො අත්ථපටිසංවෙදී ච හොති ධම්මපටිසංවෙදී ච, යො ධම්මං සුණාති සො අත්ථපටිසංවෙදී ච හොති ධම්මපටිසංවෙදී ච, යො චෙව ධම්මං දෙසෙති යො ච ධම්මං සුණාති උභො අත්ථපටිසංවෙදිනො ච හොන්ති ධම්මපටිසංවෙදිනො ච. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ඨානෙහි කථා පවත්තනී හොතීති.

5 තීණිමානි භික්ඛවෙ පණ්ඩිතපඤ්ඤත්තානි සප්පුරිසපඤ්ඤත්තානි. කතමානි තීණි? දානං භික්ඛවෙ පණ්ඩිතපඤ්ඤත්තං සප්පුරිසපඤ්ඤත්තං, පබ්බජ්ජා භික්ඛවෙ පණ්ඩිතපඤ්ඤත්තා සප්පුරිසපඤ්ඤත්තා, මාතාපිතූනං භික්ඛවෙ උපට්ඨානං පණ්ඩිතපඤ්ඤත්තං සප්පුරිසපඤ්ඤත්තං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි පණ්ඩිතපඤ්ඤත්තානි සප්පුරිසපඤ්ඤත්තානීති.

1 සබ්භි දානං උපඤ්ඤත්තං අහිංසා සඤ්ඤමො දමො
මාතාපිතු උපට්ඨානං සන්තානං බ්‍රහ්මචාරිනං.

---

4 -පෙ- තීහි ඨානෙහි- තුන්කාරණයෙකින්; කථා- කථා තොමෝ; පවත්තනී හොති- නො පැකිල පවත්නී වේ හෙවත් නෛර්‍යාණික වේ -පෙ-.

5 -පෙ- ඉමානි තීණි- මොහු තුන්දෙන; පණ්ඩිතපඤ්ඤත්තානි- පණ්ඩිතයන් විසින් පනවන ලද්දාහු වෙත්; සප්පුරිසපඤ්ඤත්තානි- සත්පුරුෂයන් විසින් පනවන ලද්දාහු වෙත්; -පෙ- දානං- දානය; පණ්ඩිතපඤ්ඤත්තං- පණ්ඩිතයන් විසින් පනවන ලද්දේ ය; සප්පුරිසපඤ්ඤත්තං- සත්පුරුෂයන් විසින් පනවන ලද්දේ ය; -පෙ- පබ්බජ්ජා- ප්‍රව්‍රජ්‍යාව; -පෙ- මාතාපිතූනං- මවුපියන්ට; උපට්ඨානං- උපස්ථානය -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

පණ්ඩිතපඤ්ඤත්තං සප්පුරිසපඤ්ඤත්තං- දන්දීම ය, සත්ත්වයන්ට හිංසා නො කිරීම ය හෙවත් කරුණාව ය, ශීලසංයම ය ඉන්ද්‍රිය සංවරය හෝ පෙහෙවස් විසීම් වශයෙන් පැවති ආත්මදමනය, මවුපිය උපස්ථානය යන මේ කරුණු පණ්ඩිතයන් විසින් පනවන ලද පසස්නා ලද උතුම් ධර්‍මයෝ වෙත්. පණ්ඩිතෙහි පඤ්ඤත්තං පණ්ඩිතපඤ්ඤත්තං සප්පුරිසෙහි පඤ්ඤත්තං සප්පුරිසපඤ්ඤත්තං යනු තත්පුරුෂ සමාස යි.

1-2 සබ්භි- සත්පුරුෂයන් විසින්; දානං- දන්දීම ද; අහිංසා- හිංසා නො කිරීම ද හෙවත් කරුණා මහා කරුණා

2 සතං එතානි ඨානානි යානි සෙවෙථ පණ්ඩිතො
අරියො දස්සනසම්පන්නො ස ලොකං භජතෙ සිවන්ති.

6 යං භික්ඛවෙ සීලවන්තො පබ්බජිතා ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහරන්ති තත්‍ථ මනුස්සා තීහි ඨානෙහි බහුං පුඤ්ඤං පසවන්ති. කතමෙහි තීහි? කායෙන වාචාය මනසා.

යං භික්ඛවෙ සීලවන්තො පබ්බජිතා ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහරන්ති තත්‍ථ මනුස්සා ඉමෙහි තීහි ඨානෙහි බහුං පුඤ්ඤං පසවන්තීති.

7 තීණි මානි භික්ඛවෙ සඞ්ඛතස්ස සඞ්ඛතලක්ඛණානි. කතමානි තීණි? උප්පාදො පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, ඨිතස්ස අඤ්ඤථත්තං පඤ්ඤායති. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි සඞ්ඛතස්ස සඞ්ඛතලක්ඛණානීති.

පූර්වභාගය ද; **සංයමො**- ශීලසංයමය ද; **දමො**- ඉන්ද්‍රියදමනය ද; **මාතාපිතූ උපට්ඨානං**-මවුපියන්ට උපස්ථානය ද; **උපඤ්ඤත්තං**- පනවන ලද්දේ ය; **සන්තානං**- උතුම් වූ; **බ්‍රහ්මචාරිනං**- ශ්‍රෙෂ්ඨ චායසීා ඇත්තා වූ; **සතං**- සත්පුරුෂයන්ගේ; **යානි එතානි ඨානානි**- යම් මේ කාරණයන්; **පණ්ඩිතො**- නුවණැති පුද්ගල යෙක් තෙම; **සෙවෙථ**- සේවනය කෙරේ ද; **අරියො**- (මෙකී ගුණ කරණකොට ගෙන) ආයසීි වූ; **දස්සනසම්පන්නො**- ලෞකික සම්‍යක්දෘෂ්ටියෙන් යුක්ත වූ; **සො**-ඒ පුද්ගල තෙම; **සිවං ලොකං**- ක්ෂෙම වූ දිව්‍යලොකය; **භජතෙ+ඉති**- භජනය කෙරේ යයි වදාළ සේක.

6 -පෙ- **සීලවන්තො**- සිල්වත් වූ; **පබ්බජිතා**- ප්‍රව්‍රජිතයෝ; **යං ගාමං වා**- යම් කුඩා ගමක් හෝ; **නිගමං වා**- මහ ගමක් හෝ; **උපනිස්සාය**- ඇසුරුකොට; **විහරන්ති**- වාසය කෙරෙද් ද; **තත්‍ථ**-එහි; **මනුස්සා**- මනුෂ්‍යයෝ; **තීහි ඨානෙහි**- තුන්කාරණයෙකින්; **බහුං පුඤ්ඤං**- බොහෝ පින්; **පසවන්ති**- රැස්කෙරෙත් -පෙ-.

7 -පෙ- **සඞ්ඛතස්ස**-ප්‍රත්‍යයෙන් හටගත් ධර්මයාගේ; **සඞ්ඛතලක්ඛණානි**- ප්‍රත්‍යයෙන් හටගත් බව හඳුන්වන කාරණයෝ; **ඉමානි තීණි**- මොහු තුන්දෙනෙක් වෙත්; -පෙ- **උප්පාදො**- ඉපදීම; **පඤ්ඤායති**- පැනේ; **වයො**- විනාශය; **පඤ්ඤායති**- පැනේ; **ඨිතස්ස**- පවත්නහුගේ; **අඤ්ඤථත්තං**- විපරිනාම ස්වාභාවය; **පඤ්ඤායති**- පැනේ; -පෙ-

8 තීණි මානි භික්ඛවෙ අසඞ්ඛතස්ස අසඞ්ඛතලක්ඛණානි. කතමානි තීණි? න උප්පාදො පඤ්ඤායති, න වයො පඤ්ඤායති, න ඨිතස්ස අඤ්ඤථත්තං පඤ්ඤායති. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි අසඞ්ඛතස්ස අසඞ්ඛතලක්ඛණානීති.

9 හිමවන්තං භික්ඛවෙ පබ්බතරාජං නිස්සාය මහාසාලා තීහි වඩ්ඪීහි වඩ්ඪන්ති. කතමාහි තීහි? සාඛාපත්තපලාසෙන වඩ්ඪන්ති, තචපපටිකාය වඩ්ඪන්ති, ඵෙග්ගුසාරෙන වඩ්ඪන්ති. හිමවන්තං භික්ඛවෙ පබ්බතරාජං නිස්සාය මහාසාලා ඉමාහි තීහි වඩ්ඪීහි වඩ්ඪන්ති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සද්ධං කුලපතිං නිස්සාය අන්තො ජනො තීහි වඩ්ඪීහි වඩ්ඪති. කතමාහි තීහි? සද්ධාය වඩ්ඪති, සීලෙන වඩ්ඪති, පඤ්ඤාය වඩ්ඪති. සද්ධං භික්ඛවෙ කුලපතිං නිස්සාය අන්තො ජනො ඉමාහි තීහි වඩ්ඪීහි වඩ්ඪතීති.

---

8 -පෙ- **අසඞ්ඛතස්ස**- ප්‍රත්‍යයෙන් හට නො ගත් ධර්මයාගේ; **අසඞ්ඛතලක්ඛණානි**- ප්‍රත්‍යයෙන් හට නො ගත් බව හඳුන්වන කාරණයෝ; -පෙ- **උප්පාදො**- ඉපදීම; **න පඤ්ඤායති**- නො පැනේ; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

සඞ්ඛතස්ස සඞ්ඛතලක්ඛණානි, අසඞ්ඛතස්ස අසඞ්ඛතලක්ඛණානි-ප්‍රත්‍යය සමුත්පන්නධර්ම සඞ්ඛත නම් වෙත්. ඒ වනාහි කාමරූපාරූපභවයන්හි රැස්කරන ලද කුශලාකුශල විපාක ක්‍රියා ධර්ම යි. ඒ සංස්කෘත ධර්මයන්ගේ ඉපදීම ය, විනාශ ය, විපරිනාම ය, යන මේ කරුණු තුන ප්‍රත්‍යය සමුත්පන්න බව හඳුන්වන ලක්‍ෂණ වෙත්. ප්‍රත්‍යයෙන් අසමුත්පන්නධර්ම අසඞ්ඛත නම් වෙත්. එනම් මාගඵලයන් හා නිර්වාණය යි. ඒ අසංස්කෘතධර්මයන්ගේ අනුත්පාදය, අවිනාශය, අවිපරීතස්වභාවය යන මේ ලක්‍ෂණත්‍රය ප්‍රත්‍යයෙන් අසමුත්පන්න බව හඳුන්වන කරුණු වෙත්.

9 -පෙ- **හිමවන්තං පබ්බතරාජං නිස්සාය**- හිමවත් පර්වත රාජයා නිසා; **මහාසාලා**- මහා වෘක්‍ෂයෝ; **තීහි වඩ්ඪීහි**- වර්ධන ත්‍රයකින්; **වඩ්ඪන්ති**- වැඩෙත්; -පෙ- **සාඛාපත්තපලාසෙන**- අතු පත් ලපලුයෙන්; **වඩ්ඪන්ති**- වැඩෙත්; **තචපපටිකාය**- සිවියෙන් හා පිටපොත්තෙන්; -පෙ- **ඵෙග්ගුසාරෙන**- එලයෙන් හා හරයෙන්; -පෙ- **සද්ධං කුලපතිං නිස්සාය**- සැදැහැ ඇති කුලස්වාමිහු නිසා; **අන්තො ජනො**- පිරිවර ජනතෙම; **තීහි වඩ්ඪීහි**- වර්ධන ත්‍රයකින්; **වඩ්ඪති**- වැඩෙයි; **සද්ධාය**- ශ්‍රද්ධාවෙන්; -පෙ-.

1 යථාපි පබ්බතො සෙලො අරඤ්ඤස්මිං බ්‍රහා වනෙ
තං රුක්ඛා උපනිස්සාය වඩ්ඪන්තෙ තෙ වනප්පතී.

2 තථෙව සීලසම්පන්නං සද්ධං කුලපතිං ඉධ
උපනිස්සාය වඩ්ඪන්ති පුත්තදාරා ච බන්ධවා
අමච්චා ඤාතිසඞ්ඝා ච යෙ චස්ස අනුජීවිනො.

3 ත්‍යාස්ස සීලවතො සීලං චාගං සුචරිතානි ච
පස්සමානානුකුබ්බන්ති යෙ භවන්ති විචක්ඛණා.

4 ඉධ ධම්මං චරිත්වාන මග්ගං සුගතිගාමිනං
නන්දිනො දෙවලොකස්මිං මොදන්ති කාමකාමිනොති.

සංලක්ෂ්‍යය:-

හිමවන්තං පබ්බතරාජං- හිමවත් පර්වතය දඹදිව ජයමහාබොධියට උතුරුදෙසෙහි තුන්සියයක් යොදුන් තැනින් මත්තෙහි පිහිටියේ ය. උස පන්සියයක් යොදුන. ආයාම විසිනුදු විස්තාර විසිනුදු තුන් තුන් දහස් යොදුන. ඒ හිමවත් පර්වතය සුදර්ශනකූටය, චිත්‍රකූටය, කාලකූටය, කෛලාස කූටය, ගන්ධමාදනකූටය යනාදි සියක් සියක් යොදුන් සුවාසූදහසක් රුවන් කුලින් විභූෂිත ය. එසේ ම රථකාරදහතලා ය. මන්දාකිනිදහතලා ය. අනව තප්තදහතලා ය,ෂඩ්දන්තදහතලා ය, කුණාලදහතලා ය,කර්ණමුණ්ඩදහතලා ය, හංසපාදදහතලා ය යන විල්පෙළින් සැදුම් ලද්දේය යි අටුවායෙහි දක්වන ලදි.

1 **අරඤ්ඤස්මිං**- අග්‍රාමක ස්ථානයෙහි වූ; **වනෙ**- වෙනෙහි; **බ්‍රහා**-මහත් වූ; **සෙලො පබ්බතො**-ශෛලමය පර්වතයෙක් වේ ද; **තං උපනිස්සාය**- ඒ පර්වතය ඇසුරු කොට; **තෙ වනස්පති රුක්ඛා**- ඒ වනදෙටු වෘක්ෂයෝ; **යථාපි වඩ්ඪන්තෙ**- යම් සේ වැඩෙද් ද.

2 **තථා+එව**- එපරිද්දෙන් ම; **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **සීල සම්පන්නං**- සිල්වත් වූ; **සද්ධං**- සැදැහැ ඇත්තා වූ; **කුලපතිං**- කුලස්වාමිහු; **උපනිස්සාය**- ඇසුරු කොට; **පුත්තදාරා ච**- පුත්‍රදාරා වෝ ද; **බන්ධවා**- බන්ධූහු ද; **අමච්චා**- සමඟ හැසිරෙන මිත්‍රයෝ ද; **ඤාතිසඞ්ඝා ච**- නෑසමූහයෝ ද; **අස්ස**- ඔහුගේ; **යෙ ච අනුජීවිනො**- යම් පිරිවරජන කෙනෙක් ඇද් ද (ඔහු ද); **වඩ්ඪන්ති**- වැඩෙත්.

3 **යෙ**- යම් ජනකෙනෙක්; **විචක්ඛණා භවන්ති**- නුවණැත්තාහු වෙද් ද; **තෙ**-ඔහුතුමූ; **සීලවතො**-සිල්වත් වූ; **අස්ස**-මේ කුල ස්වාමිහුගේ; **සීලං**- ශීලය ද; **චාගං**- ත්‍යාගය ද; **සුචරිතානි ච**- සුචරිතයන් ද; **පස්සමානා**- දක්නාහු; **අනුකුබ්බන්ති**- ඒ අනු ව ක්‍රියා කෙරෙත්.

10 **තීහි භික්ඛවෙ ඨානෙහි ආතප්පං කරණීයං. කතමෙහි තීහි?** අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදාය ආතප්පං කරණීයං, අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදාය ආතප්පං කරණීයං, උප්පන්නානං සාරීරිකානං වෙදනානං දුක්ඛානං තිප්පානං[1] ඛරානං කටුකානං අසාතානං අමනාපානං පාණහරානං අධිවාසනාය ආතප්පං කරණීයං[2].

යතො ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදාය ආතප්පං කරොති, අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදාය ආතප්පං කරොති, උප්පන්නානං සාරීරිකානං වෙදනානං දුක්ඛානං තිප්පානං[1] ඛරානං කටුකානං අසාතානං අමනාපානං පාණහරානං අධිවාසනාය ආතප්පං කරොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ භික්ඛු ආතාපී නිපකො සතො සම්මා දුක්ඛස්ස අන්තකිරියායාති.

---

4 **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **සුගතිගාමිනං**- සුගතිගාමී මාර්ගය යි කියන ලද; **ධම්මං**- කුශලධර්මයෙහි; **චරිත්වාන**- හැසිර; **දෙවලොකස්මිං**- දිව්‍යලොකයෙහි; **කාමකාමිනො**- කැමති කැමති සැප ඇත්තාහු; **නන්දිනො**- සතුටුවන්තාහු; **මොදන්ති ඉති**- ප්‍රමුදිත වෙත් යයි වදාළසේක.

10 -පෙ- **තීහි ඨානෙහි**- තුන් කාරණයෙකින්; **ආතප්පං කරණීයං**- වීර්‍ය්‍ය කටයුතු යි; -පෙ- **අනුප්පන්නානං**- නූපන්නා වූ; **පාපකානං**- ලාමක වූ; **අකුසලානං ධම්මානං**- අකුශල ධර්‍මයන්ගේ; **අනුප්පාදාය**- නො ඉපදීම පිණිස; **ආතප්පං කරණීයං**- වීර්‍ය්‍ය කටයුතු යි; -පෙ- **උප්පන්නානං**- උපන්නා වූ; **සාරීරිකානං**- ශරීරයෙහි හටගත්තා වූ; **දුක්ඛානං**- දුක් වූ; **තිප්පානං**- බහල වූ; **ඛරානං**- රළු වූ; **කටුකානං**- තියුණු වූ; **අසාතානං**- අමධුර වූ; **අමනාපානං**- මන නො වඩන්නා වූ; **පාණහරානං**- දිවි හරනා වූ; **වෙදනානං**- වෙදනාවන්ගේ; **අධිවාසනාය**- ඉවසීම පිණිස; **ආතප්පං කරණීයං**- වීර්‍ය්‍ය කටයුතු යි.

-පෙ- **භික්ඛු**- මහණ තෙම; **යතො ඛො**- යම් හෙයකින් වනාහි; **අනුප්පන්නානං**- නූපන්නා වූ; -පෙ- **ආතප්පං කරොති**- වීර්‍ය්‍ය කෙරේ ද; -පෙ- **අයං භික්ඛු**- මේ මහණ තෙම; **සම්මා**- මනාකොට; **දුක්ඛස්ස අන්තකිරියාය**- දුක් කෙළවර කිරීම

---

1. තිබ්බානං-සයා, ඉං. 2. කරණීයං. ඉමෙහි තීහි භික්ඛවෙ ඨානෙහි ආතප්පං කරණීයං- ඉං,

11 තීහි භික්ඛවෙ අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො මහාචොරෙ සන්ධිම්පි ඡින්දති, නිල්ලොපම්පි හරති, එකාගාරිකම්පි කරෙති, පරිපන්ථෙපි තිට්ඨති. කතමෙහි තීහි?

ඉධ භික්ඛවෙ මහාචොරෙ විසමනිස්සිතො ච හොති, ගහන[1] නිස්සිතො ච හොති, බලවනිස්සිතො ච හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ මහාචොරෙ විසමනිස්සිතො හොති?

ඉධ භික්ඛවෙ මහාචොරෙ නදීවිදුග්ගං වා නිස්සිතො හොති පබ්බතවිසමං වා. එවං ඛො භික්ඛවෙ මහාචොරො විසමනිස්සිතො හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ මහාචොරෙ ගහන[1] නිස්සිතො හොති?

ඉධ භික්ඛවෙ මහාචොරෙ තිණගහනං[1] වා නිස්සිතො හොති රුක්ඛගහනං වා ගෙධං වා පන[2] වනසණ්ඩං. එවං ඛො භික්ඛවෙ මහාචොරෙ ගහන[1] නිස්සිතො හොති.

පිණිස; **ආතාපී**- කෙලෙසුන් තවන වීර්‍ය්‍ය ඇත්තේ; **නිපකො**- ප්‍රඥා ඇත්තේ; **සතො+ඉති**- සිහි ඇත්තේ යයි; **වුච්චති**- කියනු ලැබේ.

11 -පෙ- **තීහි අඞ්ගෙහි**- තුන් කාරණයෙකින්; **සමන්නාගතො**- යුක්ත වූ; **මහාචොරො**- මහසොර තෙම; **සන්ධිම්පි ඡින්දති**- උමං බිඳීම ද කෙරෙයි; **නිල්ලොපං+අපි හරති**-ගම් පැහැරීම් ආදී මහා විනාශ ද කෙරෙයි; **එකාගාරිකං+අපි කරොති**- එක් ගෙයක් වටලා පැහැර ගැනීම ද කෙරෙයි; **පරිපන්ථෙ+අපි තිට්ඨති**- මග රැක සිටීම හෙවත් මං පැහැරීම ද කෙරෙ යි; -පෙ-

ඉධ- මේ ලොකයෙහි; **මහාචොරො**- මහසොරතෙම; **විසමනිස්සිතො ච හොති**- විෂමස්ථාන ඇසුරු කෙළේ ද වේ; **ගහනනිස්සිතො ච හොති**- ළැහැප් ඇසුරු කෙළේ ද වේ; **බලවනිස්සිතො ච හොති**- බලවතුන් ඇසුරු කෙළේ ද වේ.

-පෙ- **මහාචොරො**- මහසොරතෙම; **කථඤ්ච**-කෙසේ නම්; **විසමනිස්සිතො හොති**- විෂමස්ථාන ඇසුරු කෙළේ වේ ද?

-පෙ- **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **මහාචොරො**-මහසොර තෙම; **නදීවිදුග්ගං වා**-ගංගාවෙන් යා නො හැකි තැනක් හෝ; **පබ්බත විසමං වා**- පර්වතයෙන් විෂම තැනක් හෝ; **නිස්සිතො හොති**- ඇසුරු කෙළේ වේ ද; -පෙ-.

---

1. ගහණ- ඉං. 2. පන මහා- ඉං. රොධං වා මහා-සං.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ මහාචොරො බලවනිස්සිතො හොති?

ඉධ භික්ඛවෙ මහාචොරො රාජානං වා රාජමහාමත්තානං වා නිස්සිතො හොති, තස්ස එවං හොති:- සචෙ මං කොචි කිංචි වක්ඛති ඉමෙ මෙ රාජානො වා රාජමහාමත්තා වා පරියොධාය අත්ථං භණිස්සන්තීති. සචෙ නං කොචි කිංචි ආහ ත්‍යාස්ස රාජානො වා රාජමහාමත්තා වා පරියොධාය අත්ථං භණන්ති. එවං ඛො භික්ඛවෙ මහාචොරො බලවනිස්සිතො හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො මහාචොරො සන්ධිම්පි ඡින්දති, නිල්ලොපම්පි හරති, එකාගාරිකම්පි කරොති, පරිපන්ථෙපි තිට්ඨති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො පාප භික්ඛු ඛතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජ්ජො ච හොති සානුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුං ච අපුඤ්ඤං පසවති.

මහාචොරො- මහසොර තෙම; තිණගහනං වා- තණ ලැහැබක් හෝ; රුක්ඛගහනං වා- වෘක්ෂයන්ගෙන් ගහන වන යක් හෝ; ගෙධං- ඝන වූ; වනසණ්ඩං වා පන- වනලැහැබක් හෝ; නිස්සිතො හොති- ඇසුරු කෙළේ වේ ද; -පෙ-.

-පෙ- මහාචොරො- මහසොර තෙම; රාජානං වා- රජුන් හෝ; රාජමහාමත්තානං වා- රජ මහ ඇමැතියකු හෝ; නිස්සිතො හොති- ඇසුරු කෙළේ වේ ද; තස්ස- ඔහට; එවං හොති- මෙබඳු සිතෙක් වෙයි (කෙබඳු සිතෙක් ද යත්?); සචෙ- ඉදින්; මං- මට; කොචි- කිසිවෙක්; කිඤ්චි වක්ඛති- කිසිදෙෂ යක් කියා ද; ඉමෙ රාජානො වා- මේ රජදරුවෝ හෝ; රාජ මහාමත්තා වා- මේ රජමහඇමැතියෝ හෝ; මෙ- මාගේ; පරියොධාය- දෙෂය වසා; අත්ථං- වැඩක්; භණිස්සන්ති + ඉති- කියන්නාහු ය කියා යි; සචෙ- ඉදින්; කොචි- කිසිවෙක්; නං- ඔහට; කිඤ්චි- කිසිදෙෂයක්; ආහ- කියා ද; තෙ රාජානො වා- ඒ රජදරුවෝ හෝ; රාජමහාමත්තා වා- රජමහ ඇමැතියෝ හෝ; අස්ස- ඔහුගේ; පරියොධාය- වරද වසා; අත්ථං භණන්ති- වැඩක් කියත්; -පෙ-.

එවං එව ඛො- එපරිද්දෙන් ම; තීහි ධම්මෙහි-තුන් කාරණ යෙකින්;සමන්නාගතො-යුක්ත වූ; පාපභික්ඛු-පව්ටුමහණ තෙම; ඛතං- ගුණඛනනයෙන් කැනුණා වූ; උපහතං-ගුණ විනාශයෙන් නැසුණා වූ; අත්තානං- තමා; පරිහරති- පොෂණය කෙරෙයි;

කතමෙහි තීහි? ඉධ භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු විසමනිස්සිතො ච හොති, ගහනනිස්සිතො ච, බලවනිස්සිතො ච.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු විසමනිස්සිතො හොති?

ඉධ භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු විසමෙන කායකම්මෙන සමන්නාගතො හොති, විසමෙන වචීකම්මෙන සමන්නාගතො හොති, විසමෙන මනොකම්මෙන සමන්නාගතො හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු විසමනිස්සිතො හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු ගහනනිස්සිතො හොති?

ඉධ භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති අන්තග්ගාහිකාය දිට්ඨියා සමන්නාගතො. එවං ඛො භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු ගහනනිස්සිතො හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු බලවනිස්සිතො හොති?

ඉධ භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු රාජානං වා රාජමහාමත්තානං වා නිස්සිතො හොති, තස්ස එවං හොති:- සචෙ මං කොචි කිඤ්චි වක්ඛති ඉමෙ මෙ රාජානො වා රාජමහාමත්තා වා පරියොධාය අත්ථං භණිස්සන්තීති. සචෙ නං කොචි කිඤ්චි ආහ ත්‍යාස්ස රාජානො වා රාජමහාමත්තා වා පරියොධාය අත්ථං භණන්ති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු බලවනිස්සිතො හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො පාපභික්ඛු ඛතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජ්ජො ච හොති සානුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුං ච අපුඤ්ඤං පසවතීති.

චූළවග්ගො පඤ්චමො.
පඨමො පණ්ණාසකො සමත්තො.

සාවජ්ජො ච හොති- වරද සහිත ද වේ; **විඤ්ඤූනං**- නුවණැත්තන් විසින්; **සානුවජ්ජො**- උපවාද කටයුතු වේ; **බහුං අපුඤ්ඤං ච**- බොහෝ අපුණ්‍යයක් ද; **පසවති**- රැස්කෙරේ; -පෙ-.

ඉධ- මේ ශාසනයෙහි; **පාපභික්ඛු**- පවිටු මහණ තෙම; **විසමෙන**- විෂම වූ; **කායකම්මෙන**- කායකර්මයෙන්; **සමන්නාගතො හොති**- යුක්ත වේ ද; -පෙ-.

පාපභික්ඛු- පවිටු මහණ තෙම; **අන්තග්ගාහිකාය දිට්ඨියා**- අන්තග්‍රහණය කරන්නා වූ දෘෂ්ටියෙන්; **සමන්නාගතො**-යුක්ත වූ; **මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති**- මිසදිටුවෙක් වේ ද; -පෙ-.

පස්වන චූලවර්ගය යි.

ප්‍රථම පණ්ණාසකය සමාප්ත යි.

3-2-1

1 එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො ද්වෙ බ්‍රාහ්මණා ජිණ්ණා වුද්ධා මහල්ලකා අද්ධගතා වයො අනුප්පත්තා වීසංවස්සසතිකා[1] ජාතියා යෙන භගවා තෙනුපසංකමිංසු, උපසංකමිත්වා භගවතා සද්ධිං සම්මොදිංසු, සම්මොදනීයං කථං සාරාණීයං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසින්නා ඛො තෙ බ්‍රාහ්මණා භගවන්තං එතදවොචුං:-

මයමස්සු භො ගොතම බ්‍රාහ්මණා ජිණ්ණා වුද්ධා මහල්ලකා අද්ධගතා වයොඅනුප්පත්තා වීසංවස්සසතිකා[1] ජාතියා, තෙ චම්හා[2] අකතකල්‍යාණා අකතකුසලා අකතභීරුත්තාණා. ඔවදතු නො භවං ගොතමො අනුසාසතු නො භවං ගොතමො යං අම්හාකං අස්ස දීඝරත්තං හිතාය සුඛායාති.

තග්ඝ තුම්හෙ බ්‍රාහ්මණා ජිණ්ණා වුද්ධා මහල්ලකා අද්ධගතා වයොඅනුප්පත්තා වීසංවස්සසතිකා[1] ජාතියා, තෙ චත්ථ අකත

3-2-1

1 -පෙ- **ජිණ්ණා**- ජරාවෙන් ජීර්ණ වූ; **වුද්ධා**-වයොවෘද්ධ වූ; **මහල්ලකා**- උත්පත්තියෙන් මහලු වූ; **අද්ධගතා**-තුන්වයස් ඉක්ම වූ; **වයො අනුප්පත්තා**- පශ්චිම වයසට පැමිණියා වූ; **ජාතියා**- උත්පත්තියෙන්; **වීසංවස්සසතිකා**- එක්සිය විසිවයස් ගියා වූ; **ද්වෙ බ්‍රාහ්මණා**-බ්‍රාහ්මණයෝ දෙදෙනෙක්; -පෙ-

භො ගොතම- භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; **මයං**- අපි; **ජිණ්ණා**- ජරාවෙන් ජීර්ණ වූ; -පෙ- **බ්‍රාහ්මණා අස්සු**-බ්‍රාහ්මණයෝ වෙමු; **තෙ ච**- එසේ වූ අපි ද; **අකතකල්‍යාණා** අම්හ-නො කරන ලද යහපත ඇත්තෙමු; **අකතකුසලා** අම්හ- නො කරන ලද කුසල් ඇත්තෙමු; **අකතභීරුත්තාණා** අම්හ- නො කරන ලද භයපරිත්‍රාණ ඇත්තෙමු; **යං**-යමක්; **අම්හාකං**-අපට; **දීඝරත්තං**- බොහෝ කාලයක් මුළුල්ලෙහි; **හිතාය අස්ස**- හිත පිණිස වේ ද; **සුඛාය අස්ස**-සැප පිණිස වේ ද (එපරිද්දෙන්); **භවං ගොතමො**- භවත් ගෞතම තෙම; **නො**- අපට; **ඔවදතු**- අවවාද කරනසේක්වා; -පෙ- **අනුසාසතු+ඉති**- අනුශාසනා කරනසේක්වා යි (සැලකොළෝ ය;)

බ්‍රාහ්මණා- බ්‍රාහ්මණයෙනි; **තුම්හෙ**- තෙපි; **තග්ඝ**- එකාන්තයෙන්; **ජිණ්ණා**- ජරාවෙන් ජීර්ණ වූවහු ය; -පෙ- **තෙ ච**-

---

1. වීසවස්සසතිකා-ස්‍යා. 2. චම්හ-ස්‍යා.

කල්‍යාණා අකතකුසලා අකතභීරුත්තාණා. උපනීයති[1] බො අයං බ්‍රාහමණා ලොකො ජරාය ව්‍යාධිනා මරණෙන, එවං උපනීයමානෙ[2] බො බ්‍රාහමණා ලොකෙ ජරාය ව්‍යාධිනා මරණෙන යො ඉධ[3] කායෙන සංයමො වාචාය සංයමො මනසා සංයමො තං තස්ස පෙතස්ස තාණඤ්ච ලෙණඤ්ච දීපඤ්ච සරණඤ්ච පරායනඤ්චාති.

1. උපනීයති ජීවිතමප්පමායු[4] ජරූපනීතස්ස න සන්ති තාණා
   එතං භයං මරණෙ පෙක්ඛමානො පුඤ්ඤානි
   කයිරාථ සුඛාවහානී.

එසේ වූ තෙපි ද; අකතකල්‍යාණා අකථ- නො කරන ලද යහපත ඇත්තහු ය; -පෙ-. බ්‍රාහමණා- බ්‍රාහමණයෙනි; අයං ලොකො- මේ ලෝවැසි තෙම; ජරාය- ජරාව විසින් ද; ව්‍යාධිනා- ව්‍යාධිය විසින් ද; මරණෙන- මරණය විසින් ද; උපනීයති බො- ගෙන යනු ලැබේ ම ය; -පෙ- එවං- මෙසේ; ලොකෙ- ලෝවැස්සා; ජරාය- ජරාව විසින් ද; -පෙ- උපනීය මානෙ බො- ගෙනයනු ලබන කල්හි වනාහි; ඉධ- මෙහි; කායෙන-කායද්වාරයෙන්; යො සංයමො-යම් සංවරයෙක් ඇද් ද; වාචාය- වාග්ද්වාරයෙන්; -පෙ- මනසා- මනොද්වාරයෙන්; -පෙ- තං- ඒ පුණ්‍යතෙම; පෙතස්ස- පරලොව ගියා වූ; තස්ස-ඒ පුද්ගල යාහට; තාණඤ්ච- රක්‍ෂාස්ථානය ද; ලෙණඤ්ච- නිලීයනස්ථාන ය ද; දීපඤ්ච- ප්‍රතිෂ්ඨාස්ථානය ද; සරණඤ්ච- ආශ්‍රයස්ථානය ද, පරායනඤ්ච + ඉති- ගති වශයෙන් උත්තමස්ථානය ද වේ යයි වදළසේක.

සංලක්‍ෂ්‍යය:-

තග්ඝ- යනු එකංසාර්‍ථයෙහි ද සම්පටිච්ඡනාර්‍ථයෙහි ද යෙදෙන නිපාතයෙකි.

1 ජීවිතං-ජීවිතය; උපනීයති-(ජාති ජරා ව්‍යාධි මරණයන් විසින් ජරාව්‍යාධිමරණ ජාතීන් කරා) පමුණුවනු ලැබේ; ආයු- ආයුෂයතෙම; අප්පං- ස්වල්ප වේ; ජරූපනීතස්ස- ජරාවකරා පමුණුවන ලද්දහට; තාණා- රක්‍ෂාස්ථානයෝ; න සන්ති- නො වෙත්; එතං භයං- මේ භය; මරණෙ- මරණයෙහි ලා; පෙක්ඛ මානො- දක්නා තැනැත්තේ; සුඛාවහානි- සැප එළවන්නා වූ; පුඤ්ඤානි- පුණ්‍යයන්; කයිරාථ- කරන්නේ ය.

1. උපනියයති- සී. ඉං. 2. උපනියයමානෙ-ස්‍යා. 3. යොධ-ඉං. 4. මායුං-ස්‍යා. සී.

2 යොධ කායෙන සඤ්ඤමො වාචාය උද චෙතසා
තං තස්ස පෙතස්ස සුඛාය හොති යං ජීවමානො
පකරොති පුඤ්ඤන්ති.

2 අථ ඛො ද්වෙ බ්‍රාහ්මණා ජිණ්ණා වුද්ධා මහල්ලකා අද්ධගතා වයො අනුප්පත්තා වීසංවස්සසතිකා ජාතියා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමිංසු. -පෙ- එකමන්තං නිසින්නා ඛො තෙ බ්‍රාහ්මණා භගවන්තං එතදවොචුං:-

මයමස්සු භො ගොතම බ්‍රාහ්මණා ජිණ්ණා වුද්ධා මහල්ලකා අද්ධගතා වයො අනුප්පත්තා වීසංවස්සසතිකා[1] ජාතියා, තෙ චම්හා අකතකල්‍යාණා අකතකුසලා අකතභීරුත්තාණා ඔවදතු නො භවං ගොතමො අනුසාසතු නො භවං ගොතමො යං අම්හාකං අස්ස දීඝරත්තං හිතාය සුඛායාති.

තග්ඝ තුම්හෙ බ්‍රාහ්මණා ජිණ්ණා වුද්ධා මහල්ලකා අද්ධගතා වයො අනුප්පත්තා වීසංවස්සසතිකා[1] ජාතියා, තෙ චත්ථ අකතකල්‍යාණා අකතකුසලා අකතභීරුත්තාණා. ආදිත්තො ඛො අයං බ්‍රාහ්මණා ලොකො ජරාය ව්‍යාධිනා මරණෙන, එවං ආදිත්තෙ ඛො බ්‍රාහ්මණා ලොකෙ ජරාය ව්‍යාධිනා මරණෙන යො ඉධ[2] කායෙන සඤ්ඤමො වාචාය සඤ්ඤමො මනසා සඤ්ඤමො තං තස්ස පෙතස්ස තාණං ච ලෙණං ච දීපඤ්ච සරණඤ්ච පරායනඤ්චාති.

---

2 ඉධ- මේ ලෝකයෙහි; **කායෙන**- කායද්වාරයෙන් ද; **වාචාය**- වාග්ද්වාරයෙන් ද; **උද**- නොහොත්; **චෙතසා**-මනොද්වාරයෙන් ද; **යො සංයමො**- යම් සංවරයෙක් ඇද් ද; **ජීවමානො**- ජීවත්වන තැනැත්තේ; **යං පුඤ්ඤං**- යම් පුණ්‍යයක්; **පකරොති**- කෙරේ ද; **තං**- ඒ පුණ්‍යය; **පෙතස්ස**- පරලොව ගියා වූ; **තස්ස**- ඔහට; **සුඛාය හොති**- සැප පිණිස වේ.

2 -පෙ- **අයං ලොකො**- මේ ලෝවැසි තෙම; **ජරාය**- ජරාව විසින් ද; -පෙ- **ආදිත්තො ඛො**- ඇවිලෙන ලද්දේ ම ය; -පෙ- **ලොකෙ**- ලෝවැස්සා; **ජරාය**- ජරාව විසින් ද; -පෙ- **එවං**- මෙසේ; **ආදිත්තෙ ඛො**- ඇවිලෙන ලද කල්හි වනාහි; **ඉධ**- මෙහි; **කායෙන**- කායද්වාරයෙන්; **යො සංයමො**- යම් සංවරයෙක් ඇද් ද; -පෙ-

---

1. වීසවස්සසතිකා-ස්‍යා. 2. යොධ-ඉං.

1 ආදිත්තස්මිං අගාරස්මිං යං නීහරති භාජනං
තං තස්ස හොති අත්ථාය නො ච යං තත්ථ ඩය්හති.

2 එවං ආදීපිතො ලොකො[1] ජරාය මරණෙන ච
නීහරෙථෙව දානෙන දින්නං හොති සුනීහතං[2].

3 යොධ කායෙන සඤ්ඤමො වාචාය උද චෙතසා
තං තස්ස පෙතස්ස සුඛාය හොති යං ජීවමානො
පකරොති පුඤ්ඤන්ති—

3 අථ ඛො අඤ්ඤතරො බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුප සංකමි. උපසංකමිත්වා භගවතා සද්ධිං සම්මොදි, -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදවොච:-

සන්දිට්ඨිකො ධම්මො සන්දිට්ඨිකො ධම්මොති භො ගොතම වුච්චති. කිත්තාවතා නු ඛො භො ගොතම සන්දිට්ඨිකො ධම්මො හොති අකාලිකො එහිපස්සිකො ඔපනයිකො පච්චත්තං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤූහීති?

---

1 **අගාරස්මිං**- ගෙයක්; **ආදිත්තස්මිං**- ගිනිගත් කල්හි; **යං භාජනං**- යම්කිසි භාණ්ඩයක්; **නීහරති**- නිකුත් කෙරේ ද; **තං**- ඒ භාණ්ඩයතෙම; **තස්ස**- ඔහට: **අත්ථාය හොති**- වැඩ පිණිස වේ; **තත්ථ**- ඒ ගෙහි; **යං**-යම් භාණ්ඩයක්; **ඩය්හති**- දවනු ලැබේ ද; **නො ච**- එය ප්‍රයොජනය පිණිස නො වේ.

2 **එවං**- එපරිද්දෙන් ම; **ලොකො**-ලෝවැසි තෙම; **ජරාය**- ජරාව විසින් ද; **මරණෙන ච**- මරණය විසින් ද; **ආදිපිතො**- ගිනිගන්වන ලද්දේ වේ; **දානෙන**- දන්දීමෙන්; **නීහරෙථ+එව**- නිකුත්කරන්නේ ම ය; **දින්නං**- දෙනලද් ද; **සුනිහතං හොති**- මනාකොට නිකුත් කරන ලද්දේ වේ.

3 ප්‍රථම සූත්‍රයේ දෙවන ගයට කී අයුරින් අර්ථ දතයුතු යි.

3 -පෙ- **භො ගොතම**- භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; **ධම්මො**- ධර්මයතෙම; **සන්දිට්ඨිකො**- සාංදෘෂ්ටිකය හෙවත් තමා විසින් දක්ක යුතු ය; -පෙ- **සන්දිට්ඨිකො+ඉති**- තමා විසින් දක්ක යුතුය යි; **වුච්චති**- කියනු ලැබේ; -පෙ- **කිත්තාවතා නු ඛො**- කෙපමණෙකින් වනාහි; **ධම්මො**-ධර්මයතෙම; **සන්දිට්ඨිකො හොති**- තමා විසින් දක්කයුතු වේ ද; **අකාලිකො**- කල් නො යවා විපාකදෙනසුලු වේ ද; -පෙ- (මෙතැන් සිට අරුත් 301

---

1. ආදිත්තකෙ ලොකෙ-ස්‍යා, 2. සුනීහතං-ස්‍යා-ඉං.

රත්තො ඛො බ්‍රාහ්මණ රාගෙන අභිභූතො පරියාදිණ්ණ[1] චිත්තො අත්තව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, පරව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, උභයව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, චෙතසිකම්පි දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසංවෙදෙති. රාගෙ පහීනෙ නෙවත්තව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, න පරව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, න උභයව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, න චෙතසිකම්පි දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසංවෙදෙති. එවම්පි ඛො බ්‍රාහ්මණ සන්දිට්ඨිකො ධම්මො හොති -පෙ-.

දුට්ඨො ඛො බ්‍රාහ්මණ දොසෙන අභිභූතො පරියාදිණ්ණ[1] චිත්තො අත්තව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, පර -පෙ- උභයව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, චෙතසිකම්පි දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසංවෙදෙති. දොසෙ පහීනෙ නෙවත්තව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, න පර -පෙ- න උභයව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, න චෙතසිකම්පි දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසංවෙදෙති. එවම්පි ඛො බ්‍රාහ්මණ සන්දිට්ඨිකො ධම්මො හොති -පෙ-.

මූළ්හො ඛො බ්‍රාහ්මණ මොහෙන අභිභූතො පරියාදිණ්ණ[1] චිත්තො අත්තව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, පර -පෙ- උභයව්‍යාබාධායපි

පිටෙන් දතයුතු යි.) **චෙදිතබ්බො+ඉති**- දතයුතු වේ දූයි (විචාළේ ය).

බ්‍රාහ්මණ- බ්‍රාහ්මණය; **රත්තො ඛො**-රාගයෙන් ඇලුණා වූ; **රාගෙන**-පඤ්චකාමගුණික රාගයෙන්; **අභිභූතො**-මඩනා ලද්දේ; **පරියාදිණ්ණචිත්තො**- (රාගයෙන්) වැළඳගත්තා ලද සිත් ඇති පුද්ගලතෙම; **අත්තව්‍යාබාධාය+අපි**- තමයට දුක් පිණිස ද; **චෙතෙති**- සිතයි; **පරව්‍යාබාධාය+අපි**- පරහට දුක් පිණිස ද; -පෙ- **උභයව්‍යාබාධාය+අපි**- දෙපක්‍ෂයට ම දුක් පිණිස ද; -පෙ- **චෙතසිකං+අපි**- සිත පිළිබඳ වූ ද; **දුක්ඛං දොමනස්සං**- දුක්දොම්නස; **පටිසංවෙදෙති**- විඳී; **රාගෙ**- රාගය; **පහීනෙ**- ප්‍රහීණ වූ කල්හි; **අත්තව්‍යාබාධායපි**- තමහට දුක් පිණිස ද; **නෙව චෙතෙති**-නො ම සිතයි; -පෙ- **චෙතසිකං**- සිත පිළිබඳ වූ; **දුක්ඛං දොමනස්සං+අපි**- දුක්දොම්නස ද; **න පටිසංවෙදෙති**- නො ම විඳී -පෙ- **එවං+අපි ඛො**-මෙසේ ද වනාහි; **ධම්මො**- ධර්මයතෙම; **සන්දිට්ඨිකො හොති**- තමා විසින් දක්ක යුතු වේ.

-පෙ- **දුට්ඨො ඛො**- දූසිත සිත් ඇත්තේ වනාහි; **දොසෙන**- ද්වෙෂයෙන්; -පෙ-

---

1. පරියාදින්න-ස්‍යා. ඉං.

වෙතෙති, චෙතසිකම්පි දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසංවෙදෙති. මොහෙ පහීනෙ නෙවත්තව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, න පරව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, න චෙතසිකම්පි දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසංවෙදෙති. එවම්පි ඛො බ්‍රාහ්මණ සන්දිට්ඨිකො ධම්මො හොති අකාලිකො එහිපස්සිකො ඔපනයිකො පච්චත්තං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤූහීති.

අභික්කන්තං භො ගොතම් -පෙ- උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං සරණං ගතන්ති.

4 අථ ඛො අඤ්ඤතරො බ්‍රාහ්මණපරිබ්බාජකො යෙන භගවා තෙනුපසංකමි. -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො බ්‍රාහ්මණපරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච :- සන්දිට්ඨිකො ධම්මො සන්දිට්ඨිකො ධම්මොති භො ගොතම වුච්චති, කිත්තාවතා නු ඛො භො ගොතම සන්දිට්ඨිකො ධම්මො හොති අකාලිකො එහිපස්සිකො ඔපනයිකො පච්චත්තං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤූහීති?

රත්තො ඛො බ්‍රාහ්මණ රාගෙන අභිභූතො පරියාදිණ්ණ[1] චිත්තො අත්තව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, පර-පෙ- උභයව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, චෙතසිකම්පි දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසංවෙදෙති. රාගෙ පහීනෙ නෙවත්තව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, න පර -පෙ- න උභය ව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, න චෙතසිකම්පි දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසං වෙදෙති.

රත්තො ඛො බ්‍රාහ්මණ රාගෙන අභිභූතො පරියාදිණ්ණ[1] චිත්තො කායෙන දුච්චරිතං චරති, වාචාය -පෙ- මනසා දුච්චරිතං චරති. රාගෙ පහීනෙ නෙව කායෙන දුච්චරිතං චරති, න වාචාය -පෙ- න මනසා දුච්චරිතං චරති.

රත්තො ඛො බ්‍රාහ්මණ රාගෙන අභිභූතො පරියාදිණ්ණ[1] චිත්තො අත්තත්ථම්පි යථාභූතං නප්පජානාති, පරත්ථම්පි -පෙ-,

---

-පෙ- **මූළ්හො ඛො**- මූළාවූයේ වනාහි; **මොහෙන**- මූළා වෙන් -පෙ-

4 -පෙ- **අඤ්ඤතරො බ්‍රාහ්මණපරිබ්බාජකො**- එක්තරා බ්‍රාහ්මණ පරිව්‍රාජකයෙක් තෙම; -පෙ-.

-පෙ- **කායෙන**- කායද්වාරයෙන්; **දුච්චරිතං චරති**- දුසිරි පුරයි; -පෙ-.

---

1. පරියාදින්නං-ස්‍යා. ඉං.

උභයත්ථම්පි යථාභූතං නප්පජානාති. රාගෙ පහීනෙ අත්ත ත්ථම්පි යථාභූතං පජානාති, පරත්ථම්පි -පෙ-, උභයත්ථම්පි යථා භූතං පජානාති. එවම්පි ඛො බ්‍රහ්මණ සන්දිට්ඨිකො ධම්මො හොති -පෙ-.

දුට්ඨො ඛො බ්‍රාහ්මණ දොසෙන-පෙ-මූළ්හො ඛො බ්‍රාහ්මණ මොහෙන අභිභූතො පරියාදිණ්ණ[1] චිත්තො අත්තව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, පර -පෙ- උභයව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, චෙතසිකම්පි දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසංවෙදෙති. මොහෙ පහීනෙ නෙවත්ත ව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, න පරව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, න උභය ව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, න චෙතසිකම්පි දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසංවෙදෙති.

මූළ්හො ඛො බ්‍රාහ්මණ මොහෙන අභිභූතො පරියාදිණ්ණ[1] චිත්තො කායෙන දුච්චරිතං චරති, වාචාය දුච්චරිතං චරති, මනසා දුච්චරිතං චරති. මොහෙ පහීනෙ නෙව කායෙන දුච්චරිතං චරති, න වාචාය -පෙ-, න මනසා දුච්චරිතං චරති.

මූළ්හො ඛො බ්‍රාහ්මණ මොහෙන අභිභූතො පරියාදිණ්ණ[1] චිත්තො අත්තත්ථම්පි යථාභූතං නප්පජානාති, පරත්ථම්පි -පෙ-, උභයත්ථම්පි යථාභූතං නප්පජානාති. මොහෙ පහීනෙ අත්තත්ථම්පි යථාභූතං පජානාති, පරත්ථම්පි -පෙ-, උභයත්ථම්පි යථාභූතං පජා නාති. එවම්පි ඛො බ්‍රාහ්මණ සන්දිට්ඨිකො ධම්මො හොති අකාලිකො එහිපස්සිකො ඔපනයිකො පච්චත්තං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤූහීති.

අභික්කන්තං භො ගොතම -පෙ- උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං සරණං ගතන්ති.

5 අථ ඛො ජාණුස්සොණි බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුප සංකමි. -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො ජාණුස්සොණි බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදවොච :-

සන්දිට්ඨිකං නිබ්බානං සන්දිට්ඨිකං නිබ්බානන්ති භො ගොතම වුච්චති, කිත්තාවතා නු ඛො භො ගොතම සන්දිට්ඨිකං නිබ්බානං

-පෙ- අත්තත්ථං+අපි- ආත්මාර්ථය ද; යථාභූතං- තත් වූ පරිද්දෙන්; න+පජානාති- නො දනී.

සෙසු අරුත් (3) වන සූත්‍රයට කී නයින් දතයුතු.

5 -පෙ- භො ගොතම- භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; නිබ්බානං- නිර්වාණය; සන්දිට්ඨිකං- සාංදෘෂ්ටික ය හෙවත් තමා

---

1. පරියාදින්න-ස්‍යා, ඉං.

හොති අකාලිකං එහිපස්සිකං ඔපනයිකං පච්චත්තං වෙදිතබ්බං විඤ්ඤූහීති?

රත්තො ඛො බ්‍රාහ්මණ රාගෙන අභිභූතො පරියාදින්න චිත්තො අත්තව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, පර -පෙ- උභයව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, චෙතසිකම්පි දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසංවෙදෙති. රාගෙ පහීනෙ නෙවත්තව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, න පර -පෙ- න උභය ව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, න චෙතසිකම්පි දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසංවෙදෙති. එවම්පි ඛො බ්‍රාහ්මණ සන්දිට්ඨිකං නිබ්බානං හොති.

දුට්ඨො ඛො බ්‍රාහ්මණ දොසෙන -පෙ-.

මූළ්හො ඛො බ්‍රාහ්මණ මොහෙන අභිභූතො පරියාදින්න චිත්තො අත්තව්‍යාබාධායපි චෙතෙති පර, -පෙ- උභයව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, චෙතසිකම්පි දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසංවෙදෙති. මොහෙ පහීනෙ නෙවත්තව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, න පර -පෙ- න උභය ව්‍යාබාධායපි චෙතෙති, න චෙතසිකම්පි දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසං වෙදෙති. එවම්පි ඛො බ්‍රාහ්මණ සන්දිට්ඨිකං නිබ්බානං හොති.

යතො ච ඛො අයං බ්‍රාහ්මණ අනවසෙසං රාගක්ඛයං පටිසං වෙදෙති, අනවසෙසං දොසක්ඛයං පටිසංවෙදෙති, අනවසෙසං මොහක්ඛයං පටිසංවෙදෙති. එවං ඛො බ්‍රාහ්මණ සන්දිට්ඨිකං නිබ්බානං හොති අකාලිකං එහිපස්සිකං ඔපනයිකං පච්චත්තං වෙදිතබ්බං විඤ්ඤූහීති.

අභික්කන්තං භො ගොතම -පෙ- උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං සරණං ගතන්ති.

විසින් දැක්ක යුතු ය; -පෙ- **සන්දිට්ඨිකං + ඉති-** තමා විසින් දැක්ක යුතු ය යි; **වුච්චති**-කියනු ලැබේ;-පෙ-**කිත්තාවතා නු ඛො**- කොපමණෙකින් වනාහි; **නිබ්බානං**- නිර්වාණය; **සන්දිට්ඨිකො හොති**- තමා විසින් දැක්කයුතු වේ ද; -පෙ-.

-පෙ- **යතො ච ඛො**- යම් කලෙක පටන්; **අනවසෙසං**- නිරවශෙෂ වූ; **අයං රාගක්ඛයං**- මේ තෘෂ්ණාක්ෂය සඞ්ඛ්‍යාත නිර්වාණාමෘතය; **පටිසංවෙදෙති**-විඳින්නේ ද; -පෙ- **දොසක්ඛයං**- ද්වෙෂක්ෂය සඞ්ඛ්‍යාත නිර්වාණාමෘතය; -පෙ- **මොහක්ඛයං**- මොහක්ෂය සඞ්ඛ්‍යාත නිර්වාණාමෘතය; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

සන්දිට්ඨිකං නිබ්බානං- යම් නිර්වාණ ධර්මයක් යමක්හු විසින් අධිගත වේ ද ඔහු විසින් ම පරප්‍රත්‍යයක් නැති ව ප්‍රත්‍යක්ෂ ඥානයෙන් දැක්ක යුතු

6 අථ ඛො අඤ්ඤතරො බ්‍රාහ්මණමහාසාලො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො බ්‍රාහ්මණමහාසාලො භගවන්තං එතදවොච :-

සුතං මෙතං භො ගොතම පුබ්බකානං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහල්ලකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: පුබ්බසුදං අයං ලොකො අවීචි මඤ්ඤෙ ඵුටො හොති මනුස්සෙහි කුක්කුටසම්පාතිකා ගාමනිගමරාජධානියොති.

කො නු ඛො භො ගොතම හෙතු කො පච්චයො යෙනෙතරහි මනුස්සානං ඛයො හොති තනුත්තං පඤ්ඤායති ගාමාපි අගාමා

බැවින් සන්දිට්ඨික නම් වේ. ඒ සාංදෘෂ්ටික වූ නිර්වාණය වනාහි සොපධිශෙෂ ය නිරුපධිශෙෂ ය යි ද්විවිධ වේ. එහි ශ්‍රොතාපත්ත්‍යාදි මාර්ගඥාන නමැති බෙහෙත් රස වෙසෙස පානයෙන් මානසික ක්ලෙශ රොගවූපශමය 'සොපධිශෙෂ නිර්වාණධාතු' නම් වේ පුනර්ජන්මොචිත කුශලාකුශලකර්මානුබද්ධ ජාත්‍යාදි දුඃඛ පරම්පරාවගේ මතුභවයෙහි නො පැවැත්ම 'නිරුපධිශෙෂ නිර්වාණ ධාතු' නම් වේ. විශෙෂයෙන් ම ක්ලෙශපරිනිර්වාණය සොපධිශෙෂ නිර්වාණධාතු යයි ද ස්කන්ධපරිනිර්වාණය නිරුපධිශෙෂ නිර්වාණධාතු යයි ද දතයුතු යි.

6 -පෙ- **භො ගොතම**- භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; **භාසමානානං**- පුරාතන වෘත්තාන්ත කියන්නා වූ; **වුද්ධානං**- වයොවෘද්ධ වූ; **මහල්ලකානං**- මහලු වූ; **ආචරියපාචරියානං**- ආචාර්‍ය්‍යප්‍රාචාර්‍ය්‍ය වූ; **පුබ්බකානං බ්‍රාහ්මණානං**-පෙර විසූ බ්‍රාහ්මණයන්ගේ; **එතං**- මේ වචනය; **මෙ**- මා විසින්; **සුතං**- අසන ලදී; (කෙසේ ද?) **පුබ්බෙ+සුදං**- පූර්වයෙහි වනාහි; **අයං ලොකො**- මේ ලෝකය තෙම; **මනුස්සෙහි**- මනුෂ්‍යයන්ගෙන්; **අවීචි මඤ්ඤෙ**- (නිරිසතුන් කරණකොට ගෙන) අවීචි මහනිරය මෙන්; **ඵුටො හොති**- පිරුණේ වේ; **ගාමනිගමරාජධානියො**- ගම්නියම්ගම් රාජධානීහු; **කුක්කුටසම්පාතිකා+ඉති**-ගමින් ගම සෙවෙති පිටින් කුකුළන්ගේ උත්පතනය ඇත්තාහු ය (යන වචනය යි).

සංලක්ෂ්‍යය:-

ආචරියපාචරියානං:- ශිෂ්‍යයාගේ උභයලොකාර්ථය පිණිස ඔවා බස් දීමෙන් ඔහු යහපත් මාර්ගයට පැමිණවීම පිණිස තත්පර වූ තැනැත්තේ ආචාර්‍ය්‍ය නම් වේ. ඒ ආචාර්‍ය්‍යවරයාගේ ආචාර්‍ය්‍ය තෙමේ ප්‍රාචාර්‍ය්‍ය නම් වේ. පගේතා ආචරියො පාචරියො යනු වාක්‍ය හෙයින් **"පාදයො ගතාද්‍යත්ථෙ පඨමාය"** යන මුගලන් සූත්‍රයෙන් ගතාර්ථයෙහි වැටෙන 'ප' ශබ්දය තෙම ප්‍රථමාව හා එක් ව විශෙෂණ සමාස විය.

යෙන- යම්හෙයකින්; **එතරහි**- දැන්; **මනුස්සානං**- මනුෂ්‍යයන්ගේ; **ඛයො හොති**- ක්ෂයවීම වේ ද; **තනුත්තං**- තුනී බව;

හොන්ති, නිගමාපි අනිගමා හොන්ති, නගරාපි අනගරා හොන්ති, ජනපදාපි අජනපදා හොන්තීති?

එතරහි බ්‍රාහ්මණ මනුස්සා අධම්මරාගරත්තා විසමලොභාභිභූතා මිච්ඡාධම්මපරෙතා. තෙ අධම්මරාගරත්තා විසමලොභාභිභූතා මිච්ඡාධම්මපරෙතා තිණ්හානි සත්ථානි ගහෙත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස ජීවිතා වොරොපෙන්ති. තෙන බහූ මනුස්සා කාලං කරොන්ති. අයම්පි ඛො බ්‍රාහ්මණ හෙතු අයං පච්චයො යෙනෙතරහි මනුස්සානං ඛයො හොති තනුත්තං පඤ්ඤායති, ගාමාපි අගාමා හොන්ති, නිගමාපි අනිගමා හොන්ති, නගරාපි අනගරා හොන්ති, ජනපදාපි අජනපදා හොන්ති.

පඤ්ඤායති– පැනේ ද; **ගාමා+අපි**–ගම් ද; **අගාමා හොන්ති**–නොගම් වෙත්; **නිගමා+අපි**– නියම්ගම් ද; **අනිගමා හොන්ති**– නොනියගම් වෙත්; **නගරා+අපි**-නගරයෝ ද; **අනගරා හොන්ති**-අනගර වෙත්; **ජනපදා+අපි**- ජනපදයෝ ද; **අජනපදා හොන්ති**– නො දනව් වෙත්; **කො නු ඛො හෙතු**– ඊට හෙතු කවරේ ද? **කො පච්චයො + ඉති**– ඊට ප්‍රත්‍යය කවරේදැයි (විචාළේ ය.)

බ්‍රාහ්මණ-බ්‍රාහ්මණය; **එතරහි**- දැන්; **මනුස්සා**– මනුෂ්‍යයෝ; **අධම්මරාගරත්තා**– අධර්මරාගයෙන් ඇලුණාහු ය; **විසමලොභාභිභූතා**– (පරපරිස්කාරයෙහි උපදනා) විෂමලොභයෙන් මඩනා ලද්දහු ය; **මිච්ඡාධම්මපරෙතා**– (අවස්තු ප්‍රතිසෙවන සඞ්ඛ්‍යාත) මිථ්‍යාධර්මයෙන් යුක්තවූවාහු ය; **තෙ**– ඔහු තුමූ; **අධම්මරාගරත්තා**– අධර්මරාගයෙන් ඇලුණාහු; **විසමලොභාභිභූතා**– විෂම ලොභයෙන් මඩනා ලද්දහු; **මිච්ඡාධම්මපරෙතා**– මිථ්‍යා ධර්මයෙන් යුක්තවූවාහු; **තිණ්හානි සත්ථානි**– තියුණු වූ ශස්ත්‍රයන්; **ගහෙත්වා**– ගෙන; **අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස**– ඔවුනොවුන්; **ජීවිතා**– ජීවිතයෙන්; **වොරොපෙන්ති**– තොර කෙරෙත්; **තෙන**– ඒ කාරණ කොට ගෙන; **බහූ මනුස්සා**– බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ; **කාලං කරොන්ති**– කලුරිය කෙරෙත්; –පෙ– **යෙන**– යම් හෙයකින්; -පෙ– **අයම්පි ඛො හෙතු**– (ඊට) මේ හෙතු වේ; **අයං පච්චයො**– (ඊට) මේ ප්‍රත්‍යය වේ; –පෙ–.

සංලක්ෂ්‍යය:–

විසමලොභාභිභූතො– මස්සාට ලෙපයක් මෙන් අරමුණෙහි අතිශයින් ඇලීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ ලොභය යි. ඒ ලොභය ස්වකීය* වස්තුව පිළිබඳ උපදනා කල ලොභ නම් වේ. පරවස්තුව පිළිබඳ උපදනා කල විෂම

පුනච පරං බ්‍රාහ්මණ එතරහි මනුස්සා අධම්මරාගරත්තා විසමලොභාභිභූතා මිච්ඡාධම්මපරෙතා. තෙසං අධම්මරාගරත්තානං විසමලොභාභිභූතානං මිච්ඡාධම්මපරෙතානං දෙවො න සම්මා ධාරං අනුප්පවෙච්ඡති. තෙන දුබ්භික්ඛං හොති දුස්සස්සං සෙතට්ඨිකං සලාකාවුත්තං, තෙන බහූ මනුස්සා කාලං කරොන්ති. අයම්පි ඛො බ්‍රාහ්මණ හෙතු අයං පච්චයො යෙනෙතරහි මනුස්සානං ඛයො හොති තනුත්තං පඤ්ඤායති, ගාමාපි අගාමා හොන්ති, නිගමාපි -පෙ- ජනපදාපි අජනපදා හොන්ති.

පුනච පරං බ්‍රාහ්මණ එතරහි මනුස්සා අධම්මරාගරත්තා විසමලොභාභිභූතා මිච්ඡාධම්මපරෙතා. තෙසං අධම්මරාගරත්තානං විසමලොභාභිභූතානං මිච්ඡාධම්මපරෙතානං යක්ඛා වාළෙ මනුස්සෙ ඔස්සජන්ති, තෙන බහූ මනුස්සා කාලං කරොන්ති. අයම්පි ඛො බ්‍රාහ්මණ හෙතු අයං පච්චයො යෙනෙතරහි මනුස්සානං ඛයො හොති තනුත්තං පඤ්ඤායති, ගාමාපි අගාමා හොන්ති නිගමාපි අනිගමා හොන්ති, නගරාපි අනගරා හොන්ති; ජනපදාපි අජනපදා හොන්තීති.

අභික්කන්තං භො ගොතම -පෙ- උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං සරණං ගතන්ති.

7 අථ ඛො වච්ඡගොත්තො පරිබ්බාජකො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො වච්ඡගොත්තො

ලොභ නම් වේ. විශෂයෙන් මෙය අකුශල සිතෙහි යෙදෙන චෛතසික යෙකි. **විසමලොභෙන අභිභූතො-විසමලොභාභිභූතො** යි තත් පුරුෂ සමාස යි.

පුනච පරං- නැවත ද; **එතරහි**-දැන්; **මනුස්සා**-මනුෂ්‍යයෝ; **අධම්මරාගරත්තා**- අධර්මරාගයෙන් ඇලුණාහු ය; -පෙ- **අධම්මරාගරත්තානං**-අධර්මරාගයෙන් ඇලුණා වූ;-පෙ-**තෙසං**-ඔවුන්ට; **දෙවො**- මේඝයතෙම; **සම්මා**- මනාකොට; **ධාරං**- වැසිධාරාව; **න අනුප්පවෙච්ඡති**- නො වස්නේ ය; **තෙන**- ඒ කරණකොට ගෙන; **දුබ්භික්ඛං හොති**- දුර්භික්ෂ වේ; **දුස්සස්සං**- අයහපත් සශ්‍ය වේ; **සෙතට්ඨිකං**-(නිකුත් නිකුත් හැල්ගැබ් සුදු ව බොල් වන්නා වූ) එනම් සශ්‍ය රොගය ඇති වේ; **සලාකාවුත්තං**- වපුල වපුල සශ්‍ය කූරු පමණක් වේ; -පෙ-.

-පෙ- **අධම්මරාගරත්තානං**- අධර්මරාගයෙන් ඇලුණා වූ; -පෙ- **තෙසං**- ඔවුන්ට; **යක්ඛා**- යක්ෂාධිපතිහු; **වාළෙ**- චණ්ඩ වූ අමනුෂ්‍යයන්; **මනුස්සෙ ඔස්සජන්ති**-මනුෂ්‍යපථයට යවත්; -පෙ-.

පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච :- සුතං මෙතං භො ගොතම සමණො ගොතමො එවමාහ: මය්හමෙව දානං දාතබ්බං නාඤ්ඤෙ සං දානං දාතබ්බං, මය්හමෙව සාවකානං දානං දාතබ්බං නාඤ්ඤෙ සං සාවකානං දානං දාතබ්බං, මය්හමෙව දින්නං මහප්ඵලං මය්හ මෙව සාවකානං දින්නං මහප්ඵලං, නාඤ්ඤෙසං සාවකානං දින්න මහප්ඵලන්ති.

යෙ තෙ භො ගොතම එවමාහංසු :- සමණො ගොතමො එව මාහ: මය්හමෙව දානං දාතබ්බං නාඤ්ඤෙසං දානං දාතබ්බං -පෙ- මය්හමෙව සාවකානං දින්නං මහප්ඵලං නාඤ්ඤෙසං සාවකානං දින්නං මහප්ඵලන්ති.[1] කච්චි තෙ භොතො ගොතමස්ස වුත්ත වාදිනො, න ච භවන්තං ගොතමං අභූතෙන අබ්භාචික්ඛන්ති, ධම්මස්ස චානුධම්මං ව්‍යාකරොන්ති, න ච කොචි සහධම්මිකො

---

7 -පෙ- **වච්ඡගොත්තො පරිබ්බාජකො**-වච්ඡගොත්ත නම් පරිබ්‍රාජකතෙම; -පෙ- **භො ගොතම**- භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; මෙ- මා විසින්; **එතං**- මේ කාරණය; **සුතං**- අසන ලදී; **සමණො ගොතමො**- ශ්‍රමණ භවත් ගෞතම තෙම; **එවං ආහ**- මෙසේ කියන්නේ ය; (කෙසේ ද?) **මය්හං+එව**- මට ම; **දානං දාතබ්බං**- දන්දිය යුතු ය; **අඤ්ඤෙසං**- අන්‍යයන්ට; **දානං න දාතබ්බං**- දන් නො දිය යුතු ය; **මය්හං + එව සාවකානං**- මාගේ ශ්‍රාවකයන්ට ම; **දානං දාතබ්බං**- දන්දිය යුතු ය; **අඤ්ඤෙසං සාවකානං**- අන්‍යයන්ගේ ශ්‍රාවකයන්ට; **දානං න දාතබ්බං**- දන් නො දිය යුතු ය; **මය්හං+එව**- මට ම; **දින්නං**- දෙන ලද්ද; **මහප්ඵලං**- මහත්ඵල වන්නේ ය; **මය්හං+එව සාවකානං**-මාගේ ශ්‍රාවකයන්ට ම; **දින්නං**- දෙන ලද්ද; **මහප්ඵලං**- මහත්ඵල වන්නේ ය; **අඤ්ඤෙසං සාවකානං**- අන්‍යයන්ගේ ශ්‍රාවකයන්ට; **දින්නං**- දෙන ලද්ද; **න මහප්ඵලං + ඉති**- මහත්ඵල නො වන්නේ යයි කියා යි.

-පෙ- **කච්චි**- කිම; **තෙ**- එසේ කී පුද්ගලයෝ; **භොතො ගොතමස්ස**- භවත් ගෞතමයන් සම්බන්ධ ව; **වුත්තවාදිනො**- කියන ලද්දක් කියන්නාහු ද; **භවන්තං ගොතමං**- භවත් ගෞතමයන් වහන්සේට; **අභූතෙන**- බොරුවෙන්; **න ච අබ්භාචික්ඛන්ති**- නිඥා නො කෙරෙද් ද; **ධම්මස්ස ච**- (ඔබවහන්සේ විසින් කියන ලද) ධර්මකථාවට; **අනුධම්මං**- අනුකූල කථාවක්; **ව්‍යාකරොන්ති**- ප්‍රකාශ කෙරෙද් ද; **සහධම්මිකො**- සහෙතුක වූ;

---

1. දාතබ්බං--පෙ- මහප්ඵලන්ති- ඉං.

වාදනුපාතො ගාරය්හං ඨානං ආගච්ඡති? අනබ්භක්ඛාතුකාමා හි මයං භවන්තං ගොතමන්ති.

යෙ තෙ වච්ඡ එවමාහංසු :- සමණො ගොතමො එවමාහ: මය්හමෙව දානං දාතබ්බං -පෙ- නාඤ්ඤෙසං සාවකානං දින්නං මහප්ඵලන්ති. න මෙ තෙ වුත්තවාදිනො, අබ්භාචික්ඛන්ති ච පන මං තෙ අසතා අභූතෙන. යො ඛො වච්ඡ පරං දානං දදන්තං වාරෙති සො තිණ්ණං අන්තරායකරො හොති තිණ්ණං පාරිපන්ථිකො.[1] කතමෙසං තිණ්ණං?

දායකස්ස පුඤ්ඤන්තරායකරො හොති, පටිග්ගාහකානං ලාභන්තරායකරො හොති, පුබ්බෙව ඛො පනස්ස අත්තා ඛතො ච හොති උපහතො ච. යො ඛො වච්ඡ පරං දානං දදන්තං වාරෙති

කොචි වාදනුපාතො- කිසියම් වාදයක්හුගේ පැමිණීමෙක්; **ගාරය්හං ඨානං**- ගැරහියයුතු කාරණයට; **න ච ආගච්ඡති**-නො පැමිණේ ද; **මයං හි**- අපි වනාහි; **භවන්තං ගොතමං**- භවත් ගෞතයන් වහන්සේට; **අනබ්භක්ඛාතුකාමා+ඉති**-බොරුවෙන් නිගා නො කරනු කැමැත්තම්හයි (සැලකෙළේ ය).

වච්ඡ-වච්ඡය; **යෙ තෙ**-යම් කෙනෙක්; **එවං ආහංසු**-මෙසේ කියද් ද -පෙ- **තෙ පන**- එකී පුද්ගලයෝ වනාහි; **මෙ**- මාවිසින්; **න වුත්තවාදිනො**-කියන ලද්දක් නො කියන්නාහු ය; **තෙ**- ඔහු තුමූ; **මං**- මට; **අසතා**- අවිද්‍යමාන වූ; **අභූතෙන**- බොරුවෙන්; **අබ්භාචික්ඛන්ති ච**-නිඥු කෙරෙත් ම ය; **වච්ඡ**-වච්ඡය; **යො ඛො**- යමෙක් වනාහි; **දානං දදන්තං**- දන් දෙන්නා වූ; **පරං**- අන්‍යයා; **වාරෙති**- වළක්වා ද; **සො**- හෙතෙම; **තිණ්ණං**- තුන්දෙන කුන්ට; **අන්තරායකරො හොති**- අන්තරාය කරන්නෙක් වේ; **තිණ්ණං**- තුන්දෙනකුන්ට; **පාරිපන්ථිකො**- මං පහරන සොරෙක් වැනි වේ; -පෙ-.

දායකස්ස- දායකයාගේ; **පුඤ්ඤන්තරායකරො හොති**-පිනට අන්තරාය කරන්නෙක් වේ; **පටිග්ගාහකානං**- පිළිගන්න වුන්ගේ; **ලාභන්තරායකරො හොති**-ලාභයට අන්තරාය කරන් නෙක් වේ; **පුබ්බෙව ඛො පන**- ඊට පළමුව ම වනාහි; **අස්ස**- ඔහුගේ; **අත්තා**- චිත්තසන්තානය තෙම; **ඛතො ච හොති**- ගුණ ඛනනයෙන් කැනුණේ ද වේ; **උපහතො ච**- ගුණවිනාශයෙන් නැසුණේ ද වේ; -පෙ- **වච්ඡ**-වච්ඡය; **අහං ඛො පන**-මම වනාහි;

---

1. පරිපන්ථිකො-ඉං.

සො ඉමෙසං තිණ්ණං අන්තරායකරො හොති තිණ්ණං පාරිපන්ථිකො.[1] අහං ඛො පන වච්ඡ එවං වදාමි:- යෙපි තෙ චන්දනිකාය වා[2] ඔලිගල්ලෙ වා පාණා තත්‍රපි යො ථාලිධොවනං වා සාරාවධොවනං වා ඡඩ්ඩෙති- යෙ තත්ථ පාණා තෙ තෙන යාපෙන්තූති-තතො නිදානම්පහං[3] වච්ඡ පුඤ්ඤස්ස ආගමං වදාමි, කො පන වාදො මනුස්සභූතෙ.

අපි චාහං වච්ඡ සීලවතො දින්නං මහප්ඵලං වදාමි නො තථා දුස්සීලෙ. සො ච හොති පඤ්චඞ්ගවිප්පහීනො පඤ්චඞ්ගසමන්නාගතො.

කතමානි පඤ්චඞ්ගානි පහීනානි හොන්ති?

කාමච්ඡන්දො පහීනො හොති, ව්‍යාපාදො පහීනො හොති, ථීනමිද්ධං පහීනං හොති, උද්ධච්චකුක්කුච්චං පහීනං හොති,

---

එවං වදාමි- මෙසේ කියමි; **චන්දනිකාය වා**-ගම්දෙර ගවරවළෙක හෝ; **ඔලිගල්ලෙ වා**- එසින් බැස යන කලල් ඇති මොලොන් කනෙක හෝ; **යෙපි තෙ පාණා**- යම් ඒ ප්‍රාණීහු ඇද්ද; **යො**- යමෙක් තෙම; **තත්‍ර**+අපි- ඒ චන්දනිකායාදියෙහි ද; **ථාලිධොවනං වා**- සැළිදෙවුන්දියක් හෝ; **සරාවධොවනං වා**- මලා දෙවුන් දියක් හෝ; **තත්ථ**-එහි; **යෙ පාණා**- යම්ප්‍රාණීහු ඇද්ද; **තෙ**- ඔහු තුමූ; **තෙන**- ඒ හෙතුකොට ගෙන; **යාපෙන්තු+ඉති**-යැපෙත්වයි; **ඡඩ්ඩෙති**- දමා ද; **වච්ඡ**- වච්ඡය; **අහං**-මම; **තතොනිදානං+අපි**- ඒ හෙතුකොට ගෙන ද; **පුඤ්ඤස්ස ආගමං**- පුණ්‍යයාගේ පැමිණීම; **වදාමි**- කියමි; **මනුස්සභූතෙ**- මනුෂ්‍ය වූවකු කෙරෙහි; **කො පන වාදො**- (අනුසස්) කියනු ම කවරේ ද?

සංලක්ෂ්‍යය:-

පාරිපන්ථිකො- පිරිපත කරන තැනැත්තේ හෙවත් මංපහරන සොරා පාරිපන්ථික නම්. මෙහි පරිපන්ථ ශබ්දයා කෙරෙන් තද්ධිත 'ණික' ප්‍රත්‍යය වැ වෘද්ධිමෙන් 'පාරිපන්ථික' යි සිද්ධ යි.

අපි ච- එතකුදු වුවත්; **අහං**- මම; **සීලවතො**- සිල්වත් හට; **දින්නං**- දෙන ලද්ද; **මහප්ඵලං**- මහත්ඵල ඇත්තේ යයි; **වදාමි**- කියමි; **දුස්සීලෙ**- දුශ්ශීලයා කෙරෙහි දෙන ලද්ද; **තථා**- එසේ මහත්ඵල ඇත්තේ යයි; **නො**-නො කියමි; **සො ච**- ඒ සිල්වත්තෙමේ ද; **පඤ්චඞ්ගවිප්පහීනො හොති**- පඤ්චාඞ්ගයකින් තොරවූයේ වේ; **පඤ්චඞ්ගසමන්නාගතො**- පඤ්චාඞ්ගයකින් යුක්තවූයේ වේ.

---

1. පරිපන්ථිකො-ඉං. 2. චන්දනිකායෙය-ඇතම්. 3. නිදානම්පාහං-ඉං.

විචිකිච්ඡා පහීනා හොති. ඉමානි පඤ්චඞ්ගානි පහීනානි හොන්ති.

කතමෙහි පඤ්චඞ්ගෙහි සමන්නාගතො හොති?

අසෙකෙඛන සීලක්ඛන්‍ධෙන සමන්නාගතො හොති, අසෙකෙඛන සමාධික්ඛන්‍ධෙන සමන්නාගතො හොති, අසෙකෙඛන පඤ්ඤක්ඛන්‍ධෙන සමන්නාගතො හොති, අසෙකෙඛන විමුත්තික්ඛන්‍ධෙන සමන්නාගතො හොති, අසෙකෙඛන විමුත්තිඤාණදස්සනක්ඛන්‍ධෙන සමන්නාගතො හොති. ඉමෙහි පඤ්චඞ්ගෙහි සමන්නාගතො හොති. ඉති පඤ්චඞ්ගවිප්පහීනෙ පඤ්චඞ්ගසමන්නාගතෙ දින්නං මහප්ඵලං වදාමීති.

1 ඉති කණ්හාසු සෙතාසු රොහිණීසු හරීසු වා,
කම්මාසාසු සරූපාසු ගොසු පාරෙවතාසු වා.

2 යාසු කාසු ච එතාසු දන්තො ජායති පුඞ්ගවො,
ධොරය්හො බලසම්පන්නො කල්‍යාණජවනික්කමො.

කතමානි පඤ්චඞ්ගානි- කවර නම් පඤ්චාඞ්ග කෙනෙක්; පහීනානි හොන්ති- ප්‍රහීණ වූවාහු වෙද් ද; කාමච්ඡන්‍දො- කාමච්ඡන්‍ද නීවරණය; පහීනො හොති- ප්‍රහීණවූයේ වේ ද; ව්‍යාපාදො- ව්‍යාපාදනීවරණය; පහීනො හොති- ප්‍රහීණවූයේ වේ ද; -පෙ-.

කතමෙහි පඤ්චඞ්ගෙහි- කවර නම් පඤ්චාඞ්ගයකින්; සමන්නාගතො හොති- යුක්ත වේ ද?

අසෙකෙඛන- අශෛක්‍ෂ වූ; සීලක්ඛන්‍ධෙන- සීලරාසියෙන්; සමන්නාගතො හොති- යුක්තවේ ද; අසෙකෙඛන- අශෛක්‍ෂ වූ; සමාධික්ඛන්‍ධෙන-සමාධිරාසියෙන්; -පෙ- පඤ්ඤක්ඛන්‍ධෙන- ප්‍රඥරාසියෙන්; -පෙ-; විමුත්තික්ඛන්‍ධෙන- විමුක්තිරාසියෙන්; -පෙ-; විමුත්තිඤාණදස්සනක්ඛන්‍ධෙන- විමුක්තිඥානදර්‍ශන රාසියෙන් හෙවත් ප්‍රත්‍යවෙක්‍ෂාඥාන රාසියෙන්; -පෙ-.

1-2 ඉති- මෙසේ; කණ්හාසු- කළුපැහැ වූ ද; සෙතාසු-සුදු පැහැ වූ ද; රොහිණීසු-රත්පැහැ වූ ද; හරීසු වා- පලාවන් වූ ද; කම්මාසාසු- කබරවන් වූ ද; සරූපාසු- තමාගේ වස්සන් හා සමාන පැහැ වූ ද; පාරෙවතාසු වා- කොබෝවන් වූ ද; යාසු කාසු ච- යම්කිසි වර්‍ණයක් ඇති; එතාසු ගොසු- මේ දෙනුන් කෙරෙහි; දන්තො- දමුණා වූ (පොපි නැත්තා වූ); ධොරය්හො- බර උසුලන සුලු වූ; බලසම්පන්නො- ශක්තිසම්පන්න වූ;

3 තමෙව භාරෙ යුඤ්ජන්ති නාස්ස වණ්ණං පරික්ඛරෙ,
එවමෙව මනුස්සෙසු යස්මිං කස්මිං චි ජාතියෙ.[1]

4 ඛත්තියෙ බ්‍රාහ්මණෙ වෙස්සෙ සුද්දෙ චණ්ඩාලපුක්කුසෙ,
යාසු කාසු ච එතාසු දන්තො ජායති සුබ්බතො.

5 ධම්මට්ඨො සීලසම්පන්නො සච්චවාදී හිරිමනො,[2]
පහීනජාතිමරණො බ්‍රහ්මචරියස්ස කෙවලී.

6 පන්නභාරො විසංයුත්තො කතකිච්චො අනාසවො,
පාරගූ සබ්බධම්මානං අනුපාදාය නිබ්බුතො.

7 තස්මිඤ්ඤෙව[3] විරජෙ ඛෙත්තෙ විපුලා හොති දක්ඛිණා,
බාලා ච අවිජානන්තා දුම්මෙධා අස්සුතාවිනො.

කල්‍යාණජවනික්කමො-යහපත් වේගයෙන් යන සුලු වූ හෙවත් ඍජු වූ ගමන් වේග ඇති; **පුඞ්ගවො**-වෘෂභයෙක් තෙම; **ජායති**-උපදනේ ද;

3, 4, 5, 6. **තං එව**- ඒ වෘෂභයා ම; **භාරෙ**- බර ඇදීමෙහි; **යුඤ්ජන්ති**- යොදත්; **අස්ස**- ඔහුගේ; **වණ්ණං**- ශරීර වර්ණය; **න පරික්ඛරෙ**- පරීක්‍ෂා නො කෙරෙත්; **එවං එව**-එපරිද්දෙන් ම; **මනුස්සෙසු**- මිනිසුන් අතරෙහි; **යස්මිං කස්මිං චි ජාතියෙ**- යම් කිසි කුලයෙක්හි; **ඛත්තියෙ**- ක්‍ෂත්‍රිය කුලයෙහි හෝ; **බ්‍රාහ්මණෙ**- බමුණු කුලයෙහි හෝ; **වෙස්සෙ**-වෛශ්‍ය කුලයෙහි හෝ; **සුද්දෙ**- ශුද්‍ර කුලයෙහි හෝ; **චණ්ඩාලපුක්කුසෙ**- සැඩොල් බඹුරු කුලයෙක්හි හෝ; **එතාසු**-මෙකී ක්‍ෂත්‍රියාදි ප්‍රභේද ඇති; **යාසු කාසු ච**- යම්කිසි ජාතියෙක්හි; **දන්තො**- දමුණා වූ; **සුබ්බතො**- මනාව්‍රත ඇත්තා වූ; **ධම්මට්ඨො**- දැහැමෙහි පිහිටියා වූ; **සීලසම්පන්නො**- ශීලයෙන් යුක්ත වූ; **සච්චවාදී**- සබෑ කියන සුලු වූ; **හිරිමනො**- පාපයෙහි ලජ්ජා සිත් ඇත්තා වූ; **පහීනජාතිමරණො**-ප්‍රහීණ ජාති මරණ දුක් ඇති; **බ්‍රහ්මචරියස්ස**- බ්‍රහ්මචරියාව පිළිබඳ; **කෙවලී**- සම්පූර්ණත්වයෙන් යුක්ත වූ (හෙවත් සම්පූර්ණ බ්‍රහ්මචරියාව ඇති); **පන්නභාරො**- බහා තබන ලද ස්කන්ධ ක්ලේශ කාමගුණ භාර ඇති; **විසංයුත්තො**- කාමයොගාදියෙන් වෙන් වූ; **කතකිච්චො**- සිවුමඟින් කොට නිම වූ කෘත්‍ය ඇති; **අනාසවො**- ආශ්‍රව රහිත වූ; **සබ්බධම්මානං**- සියලු ස්කන්ධායතන ධාතූන්ගේ; **පාරගූ**- සවැදෑරුම් පරතෙරට පැමිණියා වූ; **අනුපාදාය**- තෘෂ්ණාදෘෂ්ටිමාන වශයෙන් නො ගෙන; **නිබ්බුතො**- නිවුණා වූ ක්ලේශ සන්තාප ඇති පුද්ගලයෙක් තෙම; **ජායති**- උපදී ද;

---

1. ච ජාතියං-ස්‍යා; ඉං. 2. හිරීමනො-ඇතම්. 3. තස්මිං වෙ- ස්‍යා.

8 බහිද්ධා දදන්ති දානානි නහි සන්තෙ උපාසරෙ,
යෙ ච සන්තෙ උපාසෙන්ති සප්පඤ්ඤෙ ධීරසම්මතෙ.

9 සද්ධා ච තෙසං සුගතෙ මූලජාතා පතිට්ඨිතා,
දෙවලොකං ච තෙ යන්ති කුලෙ වා ඉධ ජායරෙ
අනුපුබ්බෙන නිබ්බානං අධිගච්ඡන්ති පණ්ඩිතාති.

8 අථ ඛො තිකණ්ණො බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා භගවතා සද්ධිං -පෙ-. එකමන්තං නිසින්නො ඛො තිකණ්ණො බ්‍රාහ්මණො භගවතො සම්මුඛා තෙවිජ්ජානං

7, 8 **විරජෙ**- රාගාදි රජස් නැති; **තස්මිං එව ඛෙත්තෙ**- ඒ පින් කෙතෙහි ම; **දක්ඛිණා**- කුශල බීජ සඞ්ඛ්‍යාත දක්ෂිණා තොමෝ; **විපුලා හොති**- මහත්ඵලවත්නී ය; **අවිජානන්තා**- පින් කෙත නො දන්නා වූ; **දුම්මෙධා**- අඥාන වූ; **අස්සුතාවිනො**- අල්පශ්‍රැත වූ හෙවත් ක්ෂෙත්‍ර විනිශ්චය නො ඇසූවා වූ; **බාලා ච**- බාලයෝ වනාහි; **බහිද්ධා**- මේ සස්නෙන් පිටත්හි; **දානානි**- දාන යන්; **දදන්ති**- දෙත්; **සන්තෙ**- බුද්ධාදි උත්තමයන් කරා; **නහි උපාසරෙ**- නො එළඹෙත්; **යෙ ච**- යම් කෙනෙක් තුමූ; **ධීරසම්මතෙ**- පණ්ඩිතයන් විසින් සම්මත වූ; **සප්පඤ්ඤෙ**- ප්‍රාඥ වූ; **සන්තෙ**- උත්තම පුරුෂයන් කරා; **උපාසෙන්ති**- එළඹෙත් ද;

9 **තෙසං**- ඔවුන්ගේ; **සද්ධා ච**- ශ්‍රද්ධාතොමෝ ද; **සුගතෙ**- සුගත නම් ලද උත්තම පුද්ගලයා විෂයෙහි; **මූලජාතා**- හටගත් මුල් ඇත්තී; **පතිට්ඨිතා**- පිහිටියා ද; **තෙ**- ඒ පුද්ගලයෝ; **දෙවලොකං ච**- දෙව්ලොවට ද; **යන්ති**- (උත්පත්ති වශයෙන්) පැමිණෙත්; **ඉධ**- මේ මනුෂ්‍ය ලොකයෙහි; **කුලෙ වා**- (ක්ෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණ වෛශ්‍ය) කුලයෙක්හි හෝ; **ජායරෙ**- උපදිත්; **පණ්ඩිතා**-ඒ ප්‍රාඥයෝ තුමූ; **අනුපුබ්බෙන**- ක්‍රමයෙන්; **නිබ්බානං**- නිර්වාණයට; **ගච්ඡන්ති + ඉති**- පැමිණෙත් යයි වදාළසේක.

සංලක්ෂ්‍යය:-

පාරගූ සබ්බධම්මානං-මෙහි 'සබ්බධම්ම' නාමයෙන් රූප, වෙදනා, සංඥා, සංස්කාර, විඥාන යන පඤ්චස්කන්ධය ද; චක්ඛායතන සොතායතනාදි ෂාද්‍ධායතනයෝ ද; චක්ඛුධාතු, රූපධාතු ආදි අටළොස් ධාතූහු ද දක්වන ලදහ. ඒ ධර්මයන්ගේ පරතෙරට පැමිණියේ පාරගූ නම් වේ. එහි අභිඤ්ඤාපාර ය, පරිඤ්ඤාපාර ය, පහානපාර ය, භාවනාපාර ය, සච්ඡිකිරියාපාර ය, සමාපත්ති පාරය යි පරතෙර සවැදෑරුම් වේ.

8 -පෙ- **තිකණ්ණො බ්‍රාහ්මණො**- තිකණ්ණ නම් බ්‍රාහ්මණ තෙම; -පෙ- **භගවතො සම්මුඛා**- භාග්‍යවතුන් වහන්සේ

සුදං බ්‍රාහ්මණානං වණ්ණං භාසති :- එවම්පි තෙවිජ්ජා බ්‍රාහ්මණා, ඉතිපි තෙවිජ්ජා බ්‍රාහ්මණාති.

යථා කථං පන බ්‍රාහ්මණ බ්‍රාහ්මණා බ්‍රාහ්මණං තෙවිජ්ජං පඤ්ඤපෙන්තීති?

ඉධ භො ගොතම බ්‍රාහ්මණො උභතො සුජාතො හොති මාතිතො ච පිතිතො ච[1] සංසුද්ධගහණිකො, යාව සත්තමා පිතාමහයුගා අක්ඛිත්තො අනුපක්කුට්ඨො ජාතිවාදෙන, අජ්ඣායකො මන්තධරො තිණ්ණං වෙදානං පාරගූ සනිඝණ්ඩුකෙටුභානං සාක්ඛරප්පභෙදානං ඉතිහාසපඤ්චමානං, පදකො වෙය්‍යාකරණො,

---

ඉදිරියෙහි; තෙවිජ්ජා බ්‍රාහ්මණා-ත්‍රෛවිද්‍යක බ්‍රාහ්මණයෝ හෙවත් වෙදත්‍රය දන්නා වූ බ්‍රාහ්මණයෝ; එවං+අපි-මෙසේත් පණ්ඩිතයහ; තෙවිජ්ජා බ්‍රාහ්මණා- ත්‍රෛවිද්‍යක බ්‍රාහ්මණයෝ හෙවත් වෙදත්‍රය දන්නා වූ බ්‍රාහ්මණයෝ; ඉති+අපි- මේ කාරණයෙනුදු පණ්ඩිතයහ යි; තෙවිජ්ජානං බ්‍රාහ්මණානං සුදං- ත්‍රෛවිද්‍යක බ්‍රාහ්මණයන්ගේ ම; වණ්ණං භාසති- ගුණ කිය යි.

බ්‍රාහ්මණ- බ්‍රාහ්මණය; බ්‍රාහ්මණා- බ්‍රාහ්මණයෝ; යථා කථං පන- කෙසේ වනාහි; තෙවිජ්ජං බ්‍රාහ්මණං- ත්‍රෛවිද්‍යක බ්‍රාහ්මණයා; පඤ්ඤපෙන්ති+ඉති- පනවත් දැයි විචාළසේක.

භො ගොතම- භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; ඉධ-මේ ලොකයෙහි; බ්‍රාහ්මණො- බ්‍රාහ්මණ තෙම; මාතිතො ච - මවු පසින් ද; පිතිතො ච- පියපසින් ද යන; උභතො- දෙපසින්; සුජාතො හොති- මනා ව උපන්නේ වේ ද; සංසුද්ධගහණිකො- පිරිසුදු මවුකුස ඇත්තේ වේ ද; යාව සත්තමා පිතාමහයුගා- සත් වැනි මුත්තණුවන් දක්වා හෙවත් සත්මුතු පරම්පරාව දක්වා; ජාතිවාදෙන- 'හීන ජාතියෙක' යන වචනයෙන්; අක්ඛිත්තො- (බ්‍රාහ්මණයන්ගේ සභාවෙන්) නො හරන ලද්දේ වේ ද; අනුපක්කුට්ඨො- ආක්‍රොශ නො කරන ලද්දේ වේ ද; අජ්ඣායකො- වෙදමන්ත්‍ර හදාරන්නේ වේ ද; මන්තධරො-වෙදමන්ත්‍ර ධරන්නේ වේ ද; සනිඝණ්ඩුකෙටුභානං- නිඝණ්ඩු ක්‍රියාකල්ප විකල්පාදි කවින්ව හිත ශාස්ත්‍ර සහිත වූ; සාක්ඛරප්පභෙදානං- ශික්ෂා නිරුක්ති සඞ්ඛ්‍යාත අක්ෂර ප්‍රභෙද සහිත වූ; ඉතිහාසපඤ්චමානං- (අථර්ව වෙදය සතර වැනි හෙයින්) ඉතිහාසය පස් වැනි කොට ඇති; තිණ්ණං වෙදානං- (ඍග් යජුස් සාම යන) ත්‍රිවෙදයන්ගේ; පාරගූ- පරතෙරට පැමිණියේ වේ ද; පදකො- චතුර්විධ පදය

---

1. පිතතො-ඉං.

ලොකායතමහාපුරිසලක්ඛණෙසු අනවයොති. එවං ඛො භො ගොතම බ්‍රාහ්මණා බ්‍රාහ්මණං තෙවිජ්ජං පඤ්ඤාපෙන්තීති.

අඤ්ඤථා ඛො බ්‍රාහ්මණ බ්‍රාහ්මණා බ්‍රාහ්මණං තෙවිජ්ජං පඤ්ඤපෙන්ති, අඤ්ඤථා ච පන අරියස්ස විනයෙ තෙවිජ්ජො හොතීති.

යථාකථම්පන භො ගොතම අරියස්ස විනයෙ තෙවිජ්ජො හොති? සාධු මෙ භවං ගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතු යථා අරියස්ස විනයෙ තෙවිජ්ජො හොතීති. තෙන හි බ්‍රාහ්මණ සුණාහි සාධුකං මනසි කරොහි භාසිස්සාමීති. එවං භොති ඛො තිකණ්ණො බ්‍රාහ්මණො භගවතො පච්චස්සොසි. භගවා එතදවොච :–

හදාළේ වේ ද; **වෙය්‍යාකරණො**– අවශෙෂ ව්‍යාකරණ හදාළේ වේ ද; **ලොකායතමහාපුරිසලක්ඛණෙසු**– විතණ්ඩවාද ශාස්ත්‍රය හා මහාපුරුෂ ලක්ෂණ ශාස්ත්‍රයෙහි; **අනවයොති**– අනූන දැනුම් ඇත්තේ වේ ද හෙවත් සම්පූර්ණවූයේ වේ ද; **භො ගොතම**– භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; **එවං ඛො**– මෙසේ වනාහි; **බ්‍රාහ්මණා**– බ්‍රාහ්මණයෝ; **තෙවිජ්ජං බ්‍රාහ්මණං**– ත්‍රෛවිද්‍යක බ්‍රාහ්මණයා; **පඤ්ඤාපෙන්ති+ඉති**–පනවත් යයි සැලකෙළේ ය.

1 සංලක්ෂ්‍යය :–

පිතාමහයුගා– පිතුපිතා යන තද්ධිත නිර්වචන විසින් පිතු ශබ්දයා කෙරෙන් 'ආමහ' ප්‍රත්‍යය විමෙන් 'පිතාමහ' යි සිද්ධයි. "මාතාපිතුස්වාමහො" යනු (මොග්ගල්ලාන 4-38) සූත්‍ර යි. 'පිතාමහස්ස යුගං පිතාමහායුගං' යනු තත්පුරුෂසමාස යි. මෙහි යුග ශබ්දයෙන් ආයුප්‍රමාණය අභිප්‍රෙත යි.

2 **මහාපුරිසලක්ඛණං**:– මේ මේ ලක්ෂණවලින් යුත් අය ලොවුතුරා බුදුවෙති, පසේබුදුවෙති, අග්‍රශ්‍රාවකවෙති, අසූමහාශ්‍රාවකවෙති, බුද්ධමාතෘවෙති, පිතෘවෙති, චක්‍රවර්ති රජවෙති යනාදි වශයෙන් ඒ ඒ පුද්ගලයන් හැඳින ගැනීම පිණිස පවත්නා ශාස්ත්‍රය මහාපුරිෂලක්ෂණ ශාස්ත්‍ර නම් වේ. ඒ වනාහි දෙළොස්දහසක් ග්‍රන්ථ (ශ්ලොක) යන්ගෙන් පරිමිත වූ ශාස්ත්‍රයෙකි.

බ්‍රාහ්මණ– බ්‍රාහ්මණය; **බ්‍රාහ්මණා ඛො**–බ්‍රාහ්මණයෝ වනාහි; **අඤ්ඤථා**– අන්පරිද්දෙකින්; **තෙවිජ්ජං බ්‍රාහ්මණං**– ත්‍රෛවිද්‍යක බ්‍රාහ්මණයා; **පඤ්ඤපෙන්ති**– පනවත්; **අරියස්ස විනයෙ ච පන**– ආර්ය විනයෙහි වනාහි; **අඤ්ඤථා**–අන්පරිද්දෙකින්; **තෙවිජ්ජො හොති+ඉති**– ත්‍රෛවිද්‍යක වේ යයි වදාළසේක.

-පෙ- **යථාකථං පන**- කෙසේ වනාහි; **අරියස්ස විනයෙ**– ආර්යවිනයෙහි; **තෙවිජ්ජො හොති**– ත්‍රෛවිද්‍යක වේ ද; **යථා**–

ඉධ බ්‍රාහ්මණ භික්ඛු විවිච්චෙව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතක්කං සවිචාරං විවෙකජං පීතිසුඛං පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, විතක්කවිචාරානං වූපසමා අජ්ඣත්තං සම්පසාදනං චෙතසො එකොදිභාවං අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිජං පීතිසුඛං දුතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, පීතියා ච විරාගා උපෙක්ඛකො ච[1] විහරති සතො ච[2] සම්පජානො සුඛං ච කායෙන පටිසංවෙදෙති යං තං අරියා ආචික්ඛන්ති උපෙක්ඛකො[1] සතිමා සුඛවිහාරීති තතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බෙව සොමනස්සදොමනස්සානං අත්ථංගමා අදුක්ඛං අසුඛං[3] උපෙක්ඛා[4]සතිපාරිසුද්ධිං චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති.

සො එවං සමාහිතෙ චිත්තෙ පරිසුද්ධෙ පරියොදාතෙ අනඞ්ගණෙ විගතූපක්කිලෙසෙ මුදුභූතෙ කම්මනියෙ[5] ඨිතෙ ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ[6] පුබ්බෙනිවාසානුස්සතිඤාණාය චිත්තං අභිනින්නාමෙති. සො අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති- සෙය්‍යථීදං? එකම්පි ජාතිං, ද්වෙපි ජාතියො, තිස්සොපි ජාතියො,

---

යම් සේ; අරියස්ස විනයෙ- ආර්‍ය්‍ය විනයෙහි; තෙවිජ්ජො හොති- ත්‍රෛවිද්‍යා වේ ද; -පෙ- මෙ- මට; නාථ- එසේ; ධම්මං දෙසෙතු- දහම් දෙසනසේක්වා යි; සාධු+ඉති- ආයාචනා කරමියි කියේ ය; -පෙ-.

බ්‍රාහ්මණ- බ්‍රාහ්මණය; ඉධ- මේ ශාසනයෙහි; භික්ඛු- මහණ තෙම; -පෙ- (සෙසු අරුත් දුකනිපාතයේ 103 පිට බලනු.)

සො- ඒ මහණ තෙම; චිත්තෙ- සිත; එවං- මෙසේ; සමාහිතෙ- මනා ව පිහිටි කල්හි; පරිසුද්ධෙ- පිරිසුදු වූ කල්හි; පරියොදාතෙ- වෙසෙසින් පිරිසුදු වූ කල්හි; අනඞ්ගණෙ- නො කිලිටු වූ කල්හි; විගතූපක්කිලෙසෙ- පහ වූ උපක්ලේශයන් ඇති කල්හි; මුදුභූතෙ- මෘදු වූ කල්හි; කම්මනියෙ ඨිතෙ- විදර්ශනාදි කර්මයට යොග්‍ය ව සිටි කල්හි; ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ- නිශ්චල බවට පැමිණි කල්හි; පුබ්බෙනිවාසානුස්සතිඤාණාය- පෙරවිසූ කඳපිළිවෙළ සිහිකරන නුවණ පිණිස; චිත්තං- සිත; අභිනින්නාමෙති- යොමු කෙරෙයි; සො- හෙතෙම; අනෙකවිහිතං-අනෙක විධ වූ; පුබ්බෙනිවාසං- පෙරවිසූ කඳපිළිවෙළ; අනුස්සරති- සිහි කෙරෙයි; සෙය්‍යථීදං- ඒ කෙසේ ද? එකං+අපි ජාතිං- එක්

---

1. උපෙඛකො- ඉං. 2. සතො-ඉං. 3. අදුක්ඛමසුඛං- ඉං.
4. උපෙඛා-ඉං. 5, කම්මනීයෙ-ඉං. 6. ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ-ස්‍යා.

චතස්සොපි ජාතියො, පඤ්චපි ජාතියො, දසපි ජාතියො, වීසම්පි[1] ජාතියො, තිංසම්පි[2] ජාතියො, චත්තාරීසම්පි ජාතියො, පඤ්ඤාසම්පි ජාතියො, ජාතිසතම්පි, ජාතිසහස්සම්පි, ජාතිසතසහස්සම්පි, අනෙකෙපි සංවට්ටකප්පෙ, අනෙකෙපි විවට්ටකප්පෙ, අනෙකෙපි සංවට්ටවිවට්ටකප්පෙ- අමුත්‍රාසිං එවංනාමො එවංගොත්තො එවං වණ්ණො එවමාහාරො එවං සුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමායුපරියන්තො. සො තතො චුතො අමුත්‍ර උදපාදිං.[3] තත්‍රාපාසිං එවංනාමො එවංගොත්තො එවංවණ්ණො එවමාහාරො එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමායුපරියන්තො. සො තතො චුතො ඉධූපපන්නොති. ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති. අයමස්ස පඨමා විජ්ජා අධිගතා හොති අවිජ්ජා විහතා[4]

ජාතියක් ද; **ද්වෙ+අපි ජාතියො**- ජාති දෙකක් ද; **තිස්සො+අපි ජාතියො**- ජාති තුණක් ද -පෙ- **ජාතිසහස්සං+අපි**- ජාති දහසක් ද; **ජාතිසතසහස්සං+අපි**- ජාතිලක්ෂයක් ද; **අනෙකෙ+අපි සංවට්ටකප්පෙ**- නොයෙක් නස්නා කල්පයන් ද; **අනෙකෙ+අපි විවට්ටකප්පෙ**- නොයෙක් හටගන්නා කල්පයන් ද; **අනෙකෙ+අපි සංවට්ටවිවට්ටකප්පෙ**- නොයෙක් නස්නා හටගන්නා කල්පයන් ද සිහිකෙරෙයි (කෙසේ ද?); **අමුත්‍ර ආසිං**- අසවල් තැන උපන්මි; **එවංනාමො**- මෙබඳු නමක් ඇතිවීමි; **එවංගොත්තො**- මෙබඳු ගොත්‍රයක් ඇතිවීමි; **එවංවණ්ණො**- මෙබඳු ශරීර වර්ණයක් ඇතිවීමි; **එවං+ආහාරො**- මෙබඳු ආහාර ඇත්තෙක් වීමි; **එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී**-මෙබඳු සැපදුක් වින්දෙමි; **එවං+ආයුපරියන්තො**- මෙබඳු ආයුෂයක් කෙළවර කොට ඇති වීමි; **සො**- ඒ මම; **තතො චුතො**- එයින් චුතවූයෙම්; **අමුත්‍ර උදපාදිං**- අසවල් තැන උපන්මි; **තත්‍ර+අපි**- එහිදු; **එවංනාමො ආසිං**- මෙබඳු නම් ඇත්තෙක් වූයෙමි;-පෙ- **සො**-ඒ මම; **තතො චුතො**-එයින් චුතවූයෙම්; **ඉධ උපපන්නො+ඉති**- මෙහි උපන්නෙම් යයි; **ඉති**- මෙසේ; **සාකාරං**- වර්ණාදි ආකාර සහිත වූ; **සඋද්දෙසං**- නාම ගොත්‍රසඞ්ඛ්‍යාත උදෙසුම් සහිත වූ; **අනෙකවිහිතං**- අනෙකවිධ වූ; **පුබ්බෙනිවාසං**- පෙරවිසූ කඳපිළිවෙළ; **අනුස්සරති**- සිහිකෙරෙයි; **අප්පමත්තස්ස**- අප්‍රමාද ව; **ආතාපිනො**- කෙලෙසුන් තවන වීර්‍ය්‍ය ඇති ව; **පහිතත්තස්ස**-කායජීවිත දෙක්හි නිරපෙක්ෂක වැ ධ්‍යානාදියෙහි යවන ලද සිත් ඇති වැ; **විහරතො**- වාසය කරන්නාහට; **යථා තං**- ගුණවිශෙෂ ප්‍රතිලාභය යම්සේ ද (එපරිද්දෙනි); **අස්ස**- මොහු විසින්; **අයං පඨමා විජ්ජා**- (පූර්වේනිවාසානු

---

1. වීසතිපි- ඉං. 2. තිංසතිපි-ඉං. 3. උපපාදිං-ඇතම්. 4. විගතා-ඉං.

විජ්ජා උප්පන්නා, තමො විහතො[1] ආලොකො උප්පන්නො යථා තං අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පහිතත්තස්ස විහරතො.

සො එවං සමාහිතෙ චිත්තෙ පරිසුද්ධෙ පරියොදාතෙ අනඞ්ගණෙ විගතූපක්කිලෙසෙ මුදුභූතෙ කම්මනියෙ[2] ඨිතෙ ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ[3] සත්තානං චුතූපපාතඤාණාය චිත්තං අභිනින්නාමෙති. සො දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසකෙන සත්තෙ පස්සති චවමානෙ උපපජ්ජමානෙ හීනෙ පණීතෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකම්මූපගෙ සත්තෙ පජානාති-ඉමෙ වත[4] භොන්තො සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්නාගතා වචී-පෙ- මනොදුච්චරිතෙන සමන්නාගතා අරියානං උපවාදකා මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදානා, තෙ කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නා. ඉමෙ වා පන භොන්තො සත්තා කායසුචරිතෙන සමන්නාගතා වචී

සමෘති සඞ්ඛ්‍යාත) මේ පළමුවන විද්‍යාතොමෝ; **අධිගතා හොති**- පැමිණෙන ලද්දී ය; **අවිජ්ජා**- අවිද්‍යාතොමෝ; **විහතා**- නසන ලද්දී ය; **විජ්ජා**- අග්‍ර මාර්ගඥාන විද්‍යාතොමෝ; **උප්පන්නා**- උපන්නා ය; **තමො**-මොහාන්ධකාරය; **විහතො**- නසන ලද්දේ ය; **ආලොකො**- ප්‍රඥාලොකය; **උප්පන්නො**- උපන්නේ ය.

සො- ඒ යෝගාවචර මහණ තෙම; -පෙ- **සත්තානං**- සත්ත්වයන්ගේ; **චුතූපපාතඤාණාය**- චුති උත්පත්ති දක්නාගන්නා නුවණ පිණිස; **චිත්තං**- සිත; **අභිනින්නාමෙති**- යොමු කෙරෙයි; (කෙසේ ද?) **සො**- හෙතෙම; **විසුද්ධෙන**- පිරිසුදු වූ; **අතික්කන්තමානුසකෙන**- මිනිසැස ඉක්ම පවත්නා වූ; **දිබ්බෙන චක්ඛුනා**-දිවැසින්; **චවමානෙ**-චුතවන්නා වූ ද; **උපපජ්ජමානෙ**-උපදනා වූ ද; **හීනෙ**-ලාමක වූ ද; **පණීතෙ**-ප්‍රණීත වූ ද; **සුවණ්ණෙ**-යහපත් ශරීරවර්ණ ඇත්තාවූ ද; **දුබ්බණ්ණෙ**-දුර්වර්ණ වූ ද; **සුගතෙ**-සැපයට පැමිණියා වූ ද; **දුග්ගතෙ**-දුකට පැමිණියා වූ ද; **සත්තෙ**-සත්ත්වයන්; **පස්සති**-දකී; **ඉමෙ භොන්තො සත්තා**- මේ පින්වත් සත්ත්වයෝ; **වත**-ඒකාන්තයෙන්; **කායදුච්චරිතෙන**- කායදුශ්චරිතයෙන්; **සමන්නාගතා**- යුක්ත වූවාහු ය; -පෙ- **අරියානං**- බුද්ධාදි ආර්‍ය්‍යයන්ට; **උපවාදකා**- උපවාද බිණුවාහු ය; **මිච්ඡාදිට්ඨිකා**- මිථ්‍යාදෘෂ්ටික වූවාහු ය; **මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදානා**- මිථ්‍යාදෘෂ්ටිකර්ම සමාදන් වූවාහු ය; **තෙ**- ඒ සත්ත්වයෝ; -පෙ- **නිරයං**-නරකයට; **උපපන්නා**- (ඉපදීම් වශයෙන්) පැමිණියාහු ය; **ඉමෙ භොන්තො සත්තා වා පන**- මේ පින්වත් සත්ත්වයෝ වනාහි;-පෙ-**අරියානං**-ආර්‍ය්‍යයන්ට;

---

1. විගතො-ඉං. 2. කම්මනීයෙ-ඉං. 3. ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ-සයා. 4. ඉමෙ වා පන-ඉං.

-පෙ- මනොසුචරිතෙන සමන්නාගතා අරියානං අනුපවාදකා සම්මාදිට්ඨිකා සම්මාදිට්ඨිකම්මසමාදානා, තෙ කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නාති. ඉති දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසකෙන සත්තෙ පස්සති චවමානෙ උපපජ්ජමානෙ හීනෙ පණීතෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකම්මූපගෙ සත්තෙ පජානාති. අයමස්ස දුතියා විජ්ජා අධිගතා හොති අවිජ්ජා විහතා[1] විජ්ජා උප්පන්නා, තමො විහතො ආලොකො උප්පන්නො යථා තං අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පහිතත්තස්ස විහරතො.

සො එවං සමාහිතෙ චිත්තෙ පරිසුද්ධෙ පරියොදාතෙ අනඞ්ගණෙ විගතූපක්කිලෙසෙ මුදුභූතෙ කම්මනියෙ[2] ඨිතෙ ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ[3] ආසවානං ඛයඤාණාය චිත්තං අභිනින්නාමෙති. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. ඉමෙ ආසවාති යථාභූතං පජානාති, අයං ආසවසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං ආසවනිරොධොති- පෙ- අයං ආසවනිරොධගාමිනීපටිපදාති යථාභූතං පජානාති. තස්ස එවං ජානතො එවං පස්සතො කාමාසවාපි චිත්තං විමුච්චති, භවාසවාපි චිත්තං විමුච්චති, අවිජ්ජාසවාපි චිත්තං විමුච්චති, විමුත්තස්මිං විමුත්තමිති ඤාණං හොති, ඛීණා

අනුපවාදකා- උපවාද නො කිරනුවාහු ය; **සම්මාදිට්ඨිකා**- සම්‍යක් දෘෂ්ටික යහ; **සම්මාදිට්ඨිකම්මසමාදානා**- සම්‍යක්දෘෂ්ටිකාමී සමාදන ඇත්තාහු ය; -පෙ-**උපපන්නා+ඉති**-(ඉපදීම වශයෙන්) පැමිණියාහුය සි; **යථාකම්මූපගෙ**- කම්වූපරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියා වූ; **සත්තෙ**- සත්වයන්; **පජානාති**- දනී; -පෙ-

ආසවානං ඛයඤාණාය- ආශ්‍රවක්ෂයකරඥනය පිණිස; -පෙ- (මෙතැන් සිට අරුත් 205 පිටෙන් දතයුතු.) -පෙ- **ඉමෙ**- මොහු; **ආසවා + ඉති**- ආශ්‍රවයෝ යයි; -පෙ- **අයං**- මේතෙම; **ආසවසමුදයො + ඉති**- ආශ්‍රව සමුදය යයි; -පෙ- **එවං ජානතො**- මෙසේ දන්නා වූ; **එවං පස්සතො**- මෙසේ දක්නා වූ; **තස්ස**- ඔහුගේ; **චිත්තං**- සිත; **කාමාසවා + අපි**- කාම ශ්‍රවය කෙරෙන් ද; **විමුච්චති**- මිදේ; **භවාසවා + අපි**- භවාශ්‍රවය කෙරෙන් ද; -පෙ- **අවිජ්ජාසවා + අපි**- අවිද්‍යාශ්‍රවය කෙරෙන් ද; -පෙ- **විමුත්තස්මිං**- (ඵලක්ෂණයෙහි) මිදුනා වූ කල්හි; **විමුත්තං +**

---

1. විගතා-ඉං. 2. කම්මනීයෙ-ඉං. 3. ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ-ස්‍යා.

ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාති. අයමස්ස තතියා විජ්ජා අධිගතා හොති අවිජ්ජා විහතා[1] විජ්ජා උප්පන්නා, තමො විහතො[2] ආලොකො උප්පන්නො යථා තං අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පහිතත්තස්ස විහරතොති.

1 අනුච්චාවචසීලස්ස නිපකස්ස ච ඣායිනො,
චිත්තං යස්ස වසීභූතං එකග්ගං සුසමාහිතං.

ඉති- විමුක්තවූයේ යයි; **ඤාණං හොති**- ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා ඥානය වේ; **ජාති**- ජාතිතොමෝ; **ඛීණා**- ක්ෂය වූවා ය; **බ්‍රහ්මචරියං**- ශාසන මාර්ග බ්‍රහ්මචර්‍ය්‍යාව; **වුසිතං**- වැස නිමවන ලද්දේ ය; **කරණීයං**- සතර මාර්ගයෙන් කටයුතු වූ සොළසවිධ කෘත්‍යය; **කතං**- කොට නිමවන ලද්දේ ය; **ඉත්ථත්තාය**- මේ අත්බවය පිණිස (නොහොත් මේ ස්කන්ධපඤ්චකය පිණිස); **අපරං**- අනික් කටයුත්තෙක්; **න ඉති**- නැත්තේ ය යි; **පජානාති**- දන්නේ ය. -පෙ-.

1 **සංලක්ෂ්‍යය**:-

තෙවිජ්ජො හොති- තමන්ට ප්‍රතිපක්ෂ වූ තමස්කන්ධාදිය ප්‍රදලනය කිරීමෙන් පෙරවිසූ කඳපිළිවෙළ ආදිය දැනීමට උපකාරවන අර්ථයෙන් ප්‍රඥා තොමෝ විද්‍යා නම් වන්නී ය. ඒ වනාහි පූර්වෙනිවාසානුස්මෘතිඥාන ය, දිව්‍ය චක්ෂුරභිඥා ය, ආශ්‍රවක්ෂයකරඥාන ය යි ත්‍රිවිධ වේ. ආයස්විතයෙහි මේ තෙවැදෑරුම් ප්‍රඥාවට ත්‍රිවිද්‍යා යයි කියනු ලැබේ. බ්‍රාහ්මණයන්ගේ ත්‍රෛවිද්‍ය භාවය මීට වඩා අතිශයින් වෙනස් වේ. ඔවුහු සත්මුතුපරම්පරාව දක්වා මවුපිය දෙපසින් පිරිසුදු විම ය. ත්‍රිවේදයෙහි පරතෙරට පැමිණීම ය යනාදි කරුණුවලින් ත්‍රෛවිද්‍යභාවය පනවත්.

1 **අනුච්චාවචසීලස්ස**- කලින් කල අඩුවැඩි නො වන සිල් ඇති හෙවත් එකාන්තයෙන් වැඩුණු සිල් ඇති; **නිපකස්ස ච**- පැසුණු ප්‍රඥා ඇති; **ඣායිනො**- ධ්‍යායී වූ; **යස්ස**- යමක්හුගේ; **චිත්තං**- සිත; **වසීභූතං**- වසීප්‍රාප්ත ද හෙවත් වශග වූයේ ද; **එකග්ගං**- එකඟ වූයේ ද; **සුසමාහිතං**- (අරමුණෙහි) මනාව පිහිටියේ ද.

2 **සංලක්ෂ්‍යය**:-

අනුච්චාවචසීලස්ස- යමක්හුගේ ශීලය කලෙක්හි කිලුටු වේ ද පිරිහේ ද, කලෙක්හි වැඩේ ද, බැබළේ ද එය උච්චාවච ශීල නම් වේ. ක්ෂීණාශ්‍රවයන්ගේ ශීලය වනාහි එසේ කලින් කල අඩුවැඩි නො වන්නේ ය. වැඩුණු අයුරින් ම ස්ථිරව ම පිහිටා සිටින්නේ ය. එහෙයින් ඒ ශීලය අනුච්චාවචශීල නම් වේ.

---

1. විගතා-ඉං. 2. විගතො-ඉං.

2 තං වෙ තමොනුදං ධීරං තෙවිජ්ජං මච්චුහායිනං
හිතං දෙවමනුස්සානං ආහු සබ්බප්පහායිනං.[1]

3 තීහි විජ්ජාහි සම්පන්නං අසම්මූළ්හවිහාරිනං
බුද්ධං අන්තිමසාරීරං තං නමස්සන්ති ගොතමං.

4 පුබ්බෙනිවාසං යො වෙති[2] සග්ගාපායං ච පස්සති
අථො ජාතික්ඛයං පත්තො අභිඤ්ඤාවොසිතො මුනි,

5 එතාහි තීහි විජ්ජාහි තෙවිජ්ජො හොති බ්‍රාහ්මණො
තමහං වදාමි තෙවිජ්ජං නාඤ්ඤං ලපිතලාපනන්ති.

---

2 **තමොනුදං**– මොහාන්ධකාරය දුරුකළා වූ; **ධීරං**–ධෛර්‍ය්‍යී සම්පන්න වූ; **මච්චුහායිනං**– මරහු දුරුකොට සිටියා වූ; **සබ්බප්පහායිනං**– සියලු පාපධර්මයන් දුරුකළා වූ; **දෙවමනුස්සානං**– දෙවිමිනිසුන්ට; **හිතං**– හිත වූ; **තං**- ඒ පුද්ගලයා; **වෙ**– ඒකාන්තයෙන්; **තෙවිජ්ජං**– ත්‍රෛවිද්‍යක යයි; **ආහු**– කියත්.

3 **තීහි විජ්ජාහි සම්පන්නං**– ත්‍රිවිද්‍යාවෙන් යුක්ත වූ; **අසම්මූළ්හවිහාරිනං**–නො මුළා විහරන ඇත්තා වූ; **බුද්ධං**-චතුස්සත්‍යාවබොධය කළා වූ; **අන්තිමසාරීරං**–පශ්චිමභවික ශරීරය දරන්නා වූ; **ගොතමං**– ගෞතම ගොත්‍ර ඇති භෙවත් ගෞතමසර්වඥයන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක වූ; **තං**- ඒක්ෂීණාශ්‍රව පුද්ගලයා; **නමස්සන්ති**– නමස්කාර කෙරෙත්.

4 **යො මුනි**– යම් ක්ෂීණාශ්‍රව මුනිවරයෙක්; **පුබ්බෙනිවාසං**– පෙරවිසූ කඳපිළිවෙළ; **වෙති**– දනී ද; **සග්ගාපායං ච**– ස්වර්ගාපාය දෙකත්; **පස්සති**– දකී ද; **අථ**– නැවත; **අභිඤ්ඤා**– විශිෂ්ටඥානයෙන් දැන; **වොසිතො**– කෘත්‍යයන් අවසාන කෙළේ ද; **ජාතික්ඛයං**– (ජාතික්ෂය සඞ්ඛ්‍යාත) අර්හත්ඵලයට; **පත්තො**– පැමිණියේ ද.

සංලක්ෂ්‍යය:–

මුනි– "මොන" යනු ප්‍රඥාවට නමෙකි. ඒ මොන සඞ්ඛ්‍යාත උතුම් නුවණින් යුක්ත බැවින් බුදුහු ද මුනි නම් වෙත්. තවද කාය මෞන ය. වාඞ්මෞන ය, මනොමෞනය'යි ත්‍රිවිධ මෞන ධර්මයෙන් යුක්ත වූ අගාරික මුනි ය, අනගාරිකමුනි ය, සෙඛමුනි ය, අසෙඛමුනි ය, පච්චෙකමුනි ය, මුනිමුනි ය යි මුනිහු සදෙනෙක් වෙත්. මේ ෂඩ්විධ මුනීන් කෙරෙන් 'මුනිමුනි' නම් ලද බුදුහු අනෙක් සියලු මුනීනට ප්‍රධාන බැවින් මුනීන්ද්‍ර නම් වෙත්. මෙතැන්හි අසෙඛ නම් ලද ක්ෂීණාශ්‍රව මුනිතෙම අභිප්‍රෙත යි.

5 **බ්‍රාහ්මණො**–බාහිත පාපී වූ බ්‍රාහ්මණ තෙම; **එතාහි තීහි විජ්ජාහි**– මෙකී ත්‍රිවිද්‍යාවන් කාරණ කොට ගෙන; **තෙවිජ්ජො**

---

1. සබ්බප්පහායිනං-සයා. 2. වෙදී-සයා.

එවං ඛො බ්‍රාහ්මණ අරියස්ස විනයෙ තෙවිජ්ජො හොතීති.

අඤ්ඤථා භො ගොතම බ්‍රාහ්මණානං තෙවිජ්ජො අඤ්ඤථා ච පන අරියස්ස විනයෙ තෙවිජ්ජො හොති. ඉමස්ස ච පන භො ගොතම අරියස්ස විනයෙ තෙවිජ්ජස්ස බ්‍රාහ්මණානං තෙවිජ්ජො කලං නාග්ඝති සොළසිං. අභික්කන්තං භො ගොතම අභික්කන්තං භො ගොතම -පෙ- උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං සරණං ගතන්ති.

9 අථ ඛො ජාණුස්සොණි[1] බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා භගවතා සද්ධිං-පෙ-එකමන්තං නිසින්නො ඛො ජාණුස්සොණි[1] බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදවොච:-

යස්සස්සු භො ගොතම යඤ්ඤො වා සද්ධං වා ථාලිපාකො වා දෙය්‍යධම්මං වා තෙවිජ්ජෙසු බ්‍රාහ්මණෙසු දානං දදෙය්‍යාති.

යථා කථං පන බ්‍රාහ්මණ බ්‍රාහ්මණා බ්‍රාහ්මණං තෙවිජ්ජං පඤ්ඤපෙන්තීති?

හොති- ත්‍රෛවිද්‍යක නම් වේ; **අහං**- මම; **තං**- ඒ ක්‍ෂීණාශ්‍රවයා; **තෙවිජ්ජං**- ත්‍රෛවිද්‍යක ය යි; **වදාමි**- කියමි; **අඤ්ඤං**- අන්‍ය වූ; **ලපිතලාපනං**-(අනුන් විසින්) කියන ලද්දක් කියන්හු; **න ඉති**- (ත්‍රෛවිද්‍යක ය යි) නො කියමි යි වදාළසේක.

බ්‍රාහ්මණ- බ්‍රාහ්මණය; **එවං ඛො**- මෙසේ වනාහි; **අරියස්ස විනයෙ**-ආර්‍ය්‍යවිනයෙහි; **තෙවිජ්ජො හොති+ඉති**-ත්‍රෛවිද්‍යක වේ යයි වදාළසේක.

-පෙ- **බ්‍රාහ්මණානං**- බ්‍රාහ්මණයන්ගේ; **තෙවිජ්ජො**- ත්‍රෛවිද්‍යක තෙම; **අඤ්ඤථා**- අන්පරිදි වේ; -පෙ- **අඤ්ඤථා ච පන හොති**- අන්පරද්දෙකින් වේ; -පෙ- **ඉමස්ස ච පන තෙවිජ්ජස්ස**- මේ ත්‍රෛවිද්‍යකයාගේ; -පෙ- **සොළසිං කලං**- සොළොස් වන කලාවකුදු; **න අග්ඝති**- නො අගනේ ය; -පෙ-.

9 -පෙ-**භො ගොතම**-භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; **යස්ස**-යමක්හුගේ; **යඤ්ඤො වා**- යාගයෙක් හෝ (හෙවත් පිදිය යුතු දෙයක් හෝ;) **සද්ධං වා**- මතක බතෙක් හෝ; **ථාලිපාකො වා**-උත්තම පුරුෂයන්ට දියයුතු බත්වස්තෙක් හෝ; **දෙය්‍යධම්මං වා**-යම්කිසි අවශෙෂ දානවස්තුවෙක් හෝ; **අස්සු**- වෙද් ද; **දානං**- ඒ සියලුදානයන්; **තෙවිජ්ජෙසු බ්‍රාහ්මණෙසු**- ත්‍රෛවිද්‍යක බ්‍රාහ්මණයන් කෙරෙහි; **දදෙය්‍ය+ඉති**- දෙන්නේ යයි හෙවත් දෙන්ට සිදුසු යයි සැලකෙළේ ය; -පෙ-. (සෙස්ස පෙර මෙනි.)

---

1. ජානුස්සොණී-ස්‍යා.

ඉධ පන භො ගොතම බ්‍රාහ්මණො උභතො සුජාතො හොති මාතිතො ච පිතිතො ච, සංසුද්ධගහණිකො යාව සත්තමා පිතාමහ යුගා අක්ඛිත්තො අනුපක්කුට්ඨො ජාතිවාදෙන, අජ්ඣායකො මන්ත ධරො තිණ්ණං වෙදානං පරගූ සනිඝණ්ඩුකෙටුභානං සාක්ඛරප්පභෙදානං ඉතිහාසපඤ්චමානං, පදකො වෙය්‍යාකරණො, ලොකායත මහාපුරිසලක්ඛණෙසු අනවයොති. එවං ඛො භො ගොතම බ්‍රාහ්මණා බ්‍රාහ්මණං තෙවිජ්ජං පඤ්ඤපෙන්තීති.

අඤ්ඤථා ඛො බ්‍රාහ්මණ බ්‍රාහ්මණා බ්‍රාහ්මණං තෙවිජ්ජං පඤ්ඤපෙන්ති, අඤ්ඤථා ච පන අරියස්ස විනයෙ තෙවිජ්ජො හොතීති.

යථා කථං පන භො ගොතම අරියස්ස විනයෙ තෙවිජ්ජො හොති? සාධු මෙ භවං ගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතු යථා අරියස්ස විනයෙ තෙවිජ්ජො හොතීති.

තෙන හි බ්‍රාහ්මණ සුණාහි -පෙ- භගවා එතදවොච:-

ඉධ බ්‍රාහ්මණ භික්ඛු විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති.

සො එවං සමාහිතෙ චිත්තෙ පරිසුද්ධෙ පරියොදාතෙ අනඞ්ගණෙ විගතූපක්කිලෙසෙ මුදුභූතෙ කම්මනියෙ[1] ඨිතෙ ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ[2] පුබ්බෙනිවාසානුස්සතිඤාණාය චිත්තං අභිනින්නාමෙති. සො අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති- සෙය්‍යථීදං? එකම්පි ජාතිං, ද්වෙපි ජාතියො, -පෙ-. ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති. අයමස්ස පඨමා විජ්ජා අධිගතා හොති අවිජ්ජා විහතා විජ්ජා උප්පන්නා තමො විහතො ආලොකො උප්පන්නො යථාතං අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පහිතත්තස්ස විහරතො.

සො එවං සමාහිතෙ චිත්තෙ පරිසුද්ධෙ පරියොදාතෙ අනඞ්ගණෙ විගතූපක්කිලෙසෙ මුදුභූතෙ කම්මනියෙ,[1] ඨිතෙ ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ[2] සත්තානං චුතූපපාතඤාණාය චිත්තං අභිනින්නාමෙති. සො දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්ත මානුසකෙන -පෙ- යථාකම්මූපගෙ සත්තෙ පජානාති. අයමස්ස දුතියා විජ්ජා අධිගතා හොති අවිජ්ජා විහතා විජ්ජා උප්පන්නා, තමො විහතො ආලොකො උප්පන්නො යථාතං අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පහිතත්තස්ස විහරතො.

1. කම්මනීයෙ-ඉං. 2. ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ-සයා.

සො එවං සමාහිතෙ චිත්තෙ පරිසුද්ධෙ පරියොදාතෙ අනඞ්ගණෙ විගතූපක්කිලෙසෙ මුදුභූතෙ කම්මනියෙ[1] ඨිතෙ ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ[2] ආසවානං ඛයඤාණාය චිත්තං අභිනින්නාමෙති-සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති,-පෙ-අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති, ඉමෙ ආසවාති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං ආසවනිරොධගාමිනීපටිපදාති යථාභූතං පජානාති. තස්ස එවං ජානතො එවං පස්සතො කාමාසවාපි චිත්තං විමුච්චති, භවාසවාපි චිත්තං විමුච්චති, අවිජ්ජාසවාපි චිත්තං විමුච්චති, විමුත්තස්මිං විමුත්තමිති ඤාණං හොති, ඛීණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාති. අයමස්ස තතියා විජ්ජා අධිගතා හොති අවිජ්ජා විහතා[3] විජ්ජා උප්පන්නා, තමො විහතො[4] ආලොකො උප්පන්නො යථාතං අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පහිතත්තස්ස විහරතොති.

1 යො සීලබ්බතසම්පන්නො පහිතත්තො සමාහිතො,
චිත්තං යස්ස වසීභූතං එකග්ගං සුසමාහිතං.

2 පුබ්බෙනිවාසං යො වෙති[5] සග්ගාපායඤ්ච පස්සති,
අථො ජාතික්ඛයං පත්තො අභිඤ්ඤාවොසිතො මුනි.

3 එතාහි තීහි විජ්ජාහි තෙවිජ්ජො හොති බ්‍රාහ්මණො,
තමහං වදාමි තෙවිජ්ජං නාඤ්ඤං ලපිතලාපනන්ති.

එවං ඛො බ්‍රාහ්මණ අරියස්ස විනයෙ තෙවිජ්ජො හොතීති.

අඤ්ඤථා භො ගොතම බ්‍රාහ්මණානං තෙවිජ්ජො අඤ්ඤථා ච පන අරියස්ස විනයෙ තෙවිජ්ජො හොති. ඉමස්ස ච භො ගොතම අරියස්ස විනයෙ තෙවිජ්ජස්ස බ්‍රාහ්මණානං තෙවිජ්ජො කලං නාග්ඝති සොළසිං. අභික්කන්තං භො ගොතම අභික්කන්තං භො ගොතම -පෙ- අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං සරණං ගතන්ති.

---

1 **සො**- යමෙක් තෙම; **සීලබ්බතසම්පන්නො**- ශීලව්‍රත දෙකින් යුක්ත වූයේ ද; **පහිතත්තො**- කාය ජීවිතදෙක්හි නිරපෙක්ෂ වැ ධ්‍යානාදියෙහි යවන ලද සිත් ඇත්තේ ද; **සමාහිතො**- සංහිඳුණේ ද; **යස්ස**-යමක්හුගේ; **චිත්තං**-සිත; **එකග්ගං**- එකඟ වූයේ ද; **වසීභූතං**- වසිප්‍රාප්තවූයේ හෙවත් වසඟ වූයේ ද; **සුසමාහිතං**- (අරමුණෙහි) මනා ච පිහිටියේ ද;

1, 2 -පෙ- මෙහි අරුත් 8 වෙනි සූත්‍රයේ 4, 5 වන ගාථාවලට කී අයුරින් දතයුතු.

---

1. කම්මනියෙ-ඉං. 2. ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ-ස්‍යා. 3. විගතා-ඉං.
4. විගතො-ඉං. 5. වෙදී-ස්‍යා.

10 අථ ඛො සඞ්ගාරවො බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුප සඞ්කමි.-පෙ-. එකමන්තං නිසින්නො ඛො සඞ්ගාරවො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදවොච:- මයමස්සු භො ගොතම බ්‍රාහ්මණා නාම යඤ්ඤං යජාමපි යජාපෙමපි, තත්‍ර භො ගොතම යො චෙව යජති යො ච යජාපෙති සබ්බෙ තෙ අනෙකසාරීරිකං පුඤ්ඤපටිපදං පටිපන්නා හොන්ති යදිදං යඤ්ඤාධිකරණං. යො පනායං භො ගොතම යස්ස වා තස්ස වා කුලා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො එකමත්තානං දමෙති එකමත්තානං සමෙති එකමත්තානං පරිනිබ්බාපෙති, එවමස්සායං එකසාරීරිකං පුඤ්ඤපටිපදං පටිපන්නො හොති යදිදං පබ්බජ්ජාධිකරණන්ති.

තෙනහි බ්‍රාහ්මණ තඤ්ඤෙවෙත්ථ පටිපුච්ඡිස්සාමි, යථා තෙ ඛමෙය්‍ය තථා නං ව්‍යාකරෙය්‍යාසි.

---

10 -පෙ- **සඞ්ගාරවො බ්‍රාහ්මණො**- සඞ්ගාරව නම් බ්‍රාහ්මණ තෙම; -පෙ- **භො ගොතම**- භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; **මයං+අස්සු**- අපි; **බ්‍රාහ්මණා නාම**- බ්‍රාහ්මණයෝ නම්; **යඤ්ඤං**- යාගය; **යජාම+අපි**- තුමූත් යාග කරමු; **යජාපෙම+අපි**- අනුන්ලවාත් යාග කරවමු; -පෙ- **තත්‍ර**- එහි; **යො ච එව**- යමෙක් තෙමේත්; **යජති**- යාග කෙරේ ද; **යො ච**- යමෙක් තෙමේත්; **යජාපෙති**- යාගකරවා ද; **තෙ සබ්බෙ**- ඔහු සියල්ලෝ; **යදිදං**- යම් මේ; **යඤ්ඤාධිකරණං**- යාගය හෙතු කොට ගෙන; **අනෙකසාරීරිකං**- නොයෙක් ශරීරයන් පිළිබඳ වූ හෙවත් නොයෙක්දෙනා පිළිබඳ වූ; **පුඤ්ඤපටිපදං**- පුණ්‍යප්‍රතිපදාවට; **පටිපන්නා හොන්ති**- පිළිපන්නාහු වෙත්; -පෙ- **යො පන අයං**- යම් මේ පුද්ගලයෙක් වනාහි; **යස්ස වා තස්ස වා කුලා**- යම් ඒ කුලයෙකින්; **අගාරස්මා**- ගිහි ගෙයින් නික්ම; **අනගාරියං**-අනගාරිය වූ පැවිද්දට; **පබ්බජිතො**- පැමිණියේ; **එකං අත්තානං**- හුදකලා වූ තමා; **දමෙති**- (ඉන්ද්‍රිය දමන වශයෙන්) දමනය කෙරෙයි; **එකං අත්තානං**- හුදකලා වූ තමා; **සමෙති**- (රාගාදි සමන වශයෙන්) සන්සිඳුවයි; -පෙ- **පරිනිබ්බාපෙති**- රාගාදිපරිනිර්වාණයෙන් නිවයි; **එවං අස්ස**- මෙසේ වනාහි; **අයං**-මේ පුද්ගල තෙම; **යදිදං**-යම් මේ; **පබ්බජ්ජාධිකරණං**-ප්‍රව්‍රජ්‍යාව හෙතු කොට ගෙන; **එකසාරීරිකං**-එක් පුද්ගලයකු පිළිබඳ වූ; **පුඤ්ඤපටිපදං**- පුණ්‍යප්‍රතිපදාවට; **පටිපන්නො හොති+ඉති**- පිළිපන්නේ වේ යයි (කියේ ය).

-පෙ- **තෙනහි**- එසේ වී නම්; **එත්ථ**- මේ කාරණයෙහි; **තං+එව**-තා ම; **පටිපුච්ඡිස්සාමි**- පිළිවිසින්නෙමි; **තෙ**- තට; **යථා**

තං කිං මඤ්ඤසි බ්‍රාහ්මණ ඉධ තථාගතො ලොකෙ උප්පජ්ජති අරහං සම්මාසම්බුද්ධො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදූ අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා. සො එවමාහ :- එථායං මග්ගො අයං පටිපදා යථා පටිපන්නො අහං අනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියොගධං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පවෙදෙමි. එථ තුම්හෙපි තථා පටිපජ්ජථ යථා පටිපන්නා තුම්හෙපි අනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියොගධං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සථාති. ඉති අයං චෙව සත්ථා ධම්මං දෙසෙති පරෙ ච තථත්තාය පටිපජ්ජන්ති. තානි ඛො පන හොන්ති අනෙකානිපි සතානි අනෙකානිපි සහස්සානි අනෙකා

ඛමෙය්‍ය- යම්සේ රුචි වේ ද; **තථා**- එපරිද්දෙන්; **තං**- එය; **ව්‍යාකරෙය්‍යාසි**- ප්‍රකාශ කරව.

-පෙ- **තං කිං මඤ්ඤසි**- හේ කෙසේ හඟනෙහි ද? **ඉධ ලොකෙ**- මේ ලොකයෙහි; **අරහං**- අහිත් වූ; **සම්මා සම්බුද්ධො**- සම්‍යක්සම්බුද්ධ වූ; **විජ්ජාචරණසම්පන්නො**- අෂ්ටවිද්‍යා වෙත් ගා පසළොස්චරණ ධර්මයෙන් යුක්ත වූ; **සුගතො**- සොභන ගමන් ඇති බැවින් සුගත නම් වූ; **ලොකවිදූ**- ලොකත්‍රය දන්නා වූ; **අනුත්තරො**- (තමහට වැඩි කෙනකුන් නැති බැවින්) නිරුත්තර වූ; **පුරිසදම්මසාරථි**- (දමනය නො කළ හැකි පුරුෂයන් දමනය කළ හෙයින්) පුරුෂදම්‍යසාරථි නම් වූ; **දෙවමනුස්සානං**- දෙව්මිනිසුන්ට; **සත්ථා**- අනුශාසනා කරන්නා වූ; **බුද්ධො**- (සියලු ඥෙයමණ්ඩලය දත් හෙයින්)බුද්ධ නම් වූ; **භගවා**-රාගාදීන් භග්න කළ හෙයින් භාග්‍යවත් නම වූ; **තථාගතො**- තථාගත තෙම; **උප්පජ්ජති**- උපදී; **සො**- ඒ තථාගත තෙම; **එවං+ආහ**- මෙසේ කියනසේක; **එථ**- මෙහි එව්; **අයං මග්ගො**- මේ මාර්ගය වේ; **අයං පටිපදා**-මේ ප්‍රතිපදාව වේ; **යථා පටිපන්නො**- යම් සේ පිළිපන්නා වූ; අහං-මම; **අනුත්තරං**-උතුම් වූ; **බ්‍රහ්මචරියොගධං**- බ්‍රහ්මචර්‍ය්‍යාවට ප්‍රතිෂ්ඨාධාර වූ නිර්වාණය; **සයං**- තෙමේ; **අභිඤ්ඤා**- විශිෂ්ට ඥානයෙන් දැන; **සච්ඡිකත්වා**- ප්‍රත්‍යක්ෂකොට; **පවෙදෙමි**- ප්‍රකාශ කෙරෙම් ද; **එථ**- මෙහි එව්; **යථාපටිපන්නා**- යම් සේ පිළිපන්නා වූ; **තුම්හෙ+අපි**-තෙපිදු; **අනුත්තරං**-උතුම් වූ; -පෙ-**උපසම්පජ්ජ**-පැමිණ; **විහරිස්සථ**-වාසය කරන්නහු ද; **තථා**- එපරිද්දෙන්; **තුම්හෙ+අපි**- තෙපිදු; **පටිපජ්ජථ+ඉති**- පිළිපදිව් යයි; **ඉති**- මෙසේ; **අයං ච+එව සත්ථා**- මේ ශාස්තෘ තෙමේ ද; **ධම්මං දෙසෙති**- දහම් දෙසනසේක; **පරෙ ච**- අන්‍යයෝ ද; **තථත්තාය**- ඒ පිණිස; **පටිපජ්ජන්ති**- පිළිපදිත්; **තානි**

නිපි සතසහස්සානි. තං කිං මඤ්ඤසි බ්‍රාහමණ ඉච්චායං එවං සන්තෙ එකසාරීරිකා වා පුඤ්ඤපටිපදා හොති අනෙකසාරීරිකා වා යදිදං පබ්බජ්ජාධිකරණන්ති?

ඉච්චායමපි භො ගොතම එවං සන්තෙ අනෙකසාරීරිකා පුඤ්ඤපටිපදා හොති යදිදං පබ්බජ්ජාධිකරණන්ති.

එවං වුත්තෙ ආයස්මා ආනන්දො සඞ්ගාරවං බ්‍රාහමණං එතද වොච :– ඉමාසං තෙ බ්‍රාහමණ ද්වින්නං පටිපදානං කතමා පටිපදා ඛමති අප්පට්ඨතරා ච අප්පසමාරම්භතරා ච මහප්ඵලතරා ච මහානිසංසතරා චාති?

එවං වුත්තෙ සඞ්ගාරවො බ්‍රාහමණො ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච :– සෙය්‍යථාපි භවං ගොතමො භවං චානන්දො, එතෙ මෙ පුජ්ජා එතෙ මෙ පාසංසාති.

වො පන– ඔහු වනාහි; **අනෙකානි+අපි සතානි හොන්ති**– නොයෙක් සියගණන් ද වෙත්; **අනෙකානි+අපි සහස්සානි හොන්ති**– නොයෙක් දහස්ගණන් ද වෙත්; **අනෙකානි+අපි සතසහස්සානි හොන්ති**– නොයෙක් ලක්‍ෂගණන් ද වෙත්. –පෙ– **තං කිං මඤ්ඤසි**– හේ කුමකැයි හඟනෙහි ද? **ඉති අයං**– මෙසේ මේ කාරණය; **එවං සන්තෙ**– මෙසේ ඇති කල්හි; **යදිදං**– යම් මේ; **පබ්බජ්ජාධිකරණං**–ප්‍රව්‍රජ්‍යාව හේතුකොට ගෙන; **එකසාරීරිකා වා**– එක ශරීරයක් පිළිබඳ වූ හෝ; **අනෙකසාරීරිකා වා**– නොයෙක් ශරීරයන් පිළිබඳ වූ හෝ; **පුඤ්ඤපටිපදා හොති+ඉති**– පුණ්‍යප්‍රතිපදාව වේ දැයි (විචාළසේක).

–පෙ– **ඉති**– මෙසේ ඇති කල්හි; **අයං+අපි**- මේ කාරණය ද; –පෙ– **පුඤ්ඤපටිපදා හොති**– පුණ්‍යප්‍රතිපදාවක් වේ යයි, (සැලකෙළේ ය).

එවං වුත්තෙ– මෙසේ කී කල්හි; –පෙ– **තෙ**– තට; **ඉමාසං ද්වින්නං පටිපදානං**– මේ ප්‍රතිපදාදෙක අතුරෙන්; **කතමා පටිපදා**– කවරප්‍රතිපදාවක් තොමෝ; **අප්පට්ඨතරා ච**– අතිශයින් සවල්ප උපකරණ ඇත්තී යයි ද; **අප්පසමාරම්භතරා ච**– අතිශයින් සවල්ප වූ පීඩා ඇත්තී යයි ද; **මහප්ඵලතරා ච**– අතිශයින් මහත් ඵල ඇත්තී යයි ද, **මහානිසංසතරා ච**– අතිශයින් මහානෘශංස ඇත්තී යයි ද; **ඛමති+ඉති**– රුචිවේ දැයි (විචාළසේක).

–පෙ– **භවං ගොතමො**– භවත් ගෞතම තෙම; **සෙය්‍යථාපි**– යම්සේ ද; **භවං ආනන්දො ච**– භවත් ආනන්ද ස්ථවිරතෙමේත් එසේ ය; **එතෙ**–මේ දෙදෙනා වහන්සේ; **මෙ**– මා විසින්; **පුජ්ජා**–

දුතියම්පි ඛො ආයස්මා ආනන්දො සඞ්ගාරවං බ්‍රාහ්මණං එතදවොච :– න ඛො ත්‍යාහං බ්‍රාහ්මණ එවං පුච්ඡාමි : කො වා තෙ පුජ්ජා කො වා තෙ පාසංසාති. එවං ච ඛො ත්‍යාහං බ්‍රාහ්මණ පුච්ඡාමි : ඉමාසං තෙ බ්‍රාහ්මණ ද්වින්නං පටිපදානං කතමා පටිපදා ඛමති අප්පට්ඨතරා ච අප්පසමාරම්භතරා ච, මහප්ඵලතරා ච මහානිසංසතරා චාති. දුතියම්පි ඛො සඞ්ගාරවො බ්‍රාහ්මණො ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච :– සෙය්‍යථාපි භවං ගොතමො භවං චානන්දො එතෙ මෙ පුජ්ජා එතෙ මෙ පාසංසාති. තතියම්පි ඛො ආයස්මා ආනන්දො සඞ්ගාරවං බ්‍රාහ්මණං එතදවොච :– න ඛො ත්‍යාහං බ්‍රාහ්මණ එවං පුච්ඡාමි : කො වා තෙ පුජ්ජා කො වා තෙ පාසංසාති. එවං ච ඛො ත්‍යාහං බ්‍රාහ්මණ පුච්ඡාමි :– ඉමාසං තෙ බ්‍රාහ්මණ ද්වින්නං පටිපදානං කතමා පටිපදා ඛමති අප්පට්ඨතරා ච අප්පසමාරම්භතරා ච, මහප්ඵලතරා ච මහානිසංසතරා චාති.

තතියම්පි ඛො සඞ්ගාරවො බ්‍රාහ්මණො ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච :– සෙය්‍යථාපි භවං ගොතමො භවං චානන්දො එතෙ මෙ පුජ්ජා එතෙ මෙ පාසංසාති.

පිදියයුත්තාහු ය; **එතෙ**– මේ දෙදෙනා වහන්සේ; **මෙ**–මා විසින්; **පාසංසා + ඉති**– පැසසිය යුත්තාහු යයි කියේ ය.

–පෙ– **බ්‍රාහ්මණ**– බ්‍රාහ්මණය; **තෙ**– තා විසින්; **කො වා**– කවර කෙනෙක් හෝ; **පුජ්ජා**– පිදිය යුත්තාහු ද; –පෙ– **පාසංසා + ඉති**– පැසසිය යුත්තාහු දැයි; **තෙ**– තා අතින්; **අහං**– මම; **එවං**– මෙසේ; **න ඛො පුච්ඡාමි**– නො විචාරමි. –පෙ– **අහං**– මම; **තෙ**– තා අතින්; **එවං ච ඛො**– මෙසේ ද වනාහි; **පුච්ඡාමි**– විචාරමි; (කෙසේ ද?) –පෙ– **ඛමති + ඉති**– රුචිවේ දැයි කියා යි.

1 සංලක්ෂ්‍යය:–

“අනෙකසාරීරිකං පුඤ්ඤපටිපදං.” නොයෙක් ශරීරයන් පිළිබඳ පවත්නා පුණ්‍යප්‍රතිපදාව අනෙක ශාරීරික නම්. ශාසනික ප්‍රව්‍රජ්‍යාව මුල්කොට පවත්නා පුණ්‍යප්‍රතිපදාව එක්කෙනකු පිළිබඳ නො වේ. එය නොයෙක් දෙනා පිළිබඳ වේ. එහෙයින් ප්‍රව්‍රජ්‍යාව මුල්කොට පවත්නා ප්‍රතිපදාවට අනෙක ශාරීරික පුණ්‍යප්‍රතිපදා යි ද එයින් පිටත් ප්‍රතිපදාවන්ට එක ශාරීරික පුණ්‍යප්‍රතිපදා යි ද කියත්.

2 සංලක්ෂ්‍යය.

“පුජ්ජා” පූජ=පූජායං යන ධාතුවෙන් පර ව ‘යක්’ ප්‍රත්‍යයට **‘වග්ගලසෙහි තෙ’** යන සූත්‍රයෙන් ජකාර කිරීමෙන් කර්මකාරකයෙහි සිද්ධ වූ කිතක පද යි.

අථ ඛො භගවතො එතදහොසි :- යාවතතියම්පි ඛො සඞ්ගාරවො බ්‍රාහ්මණො අාතන්දෙන සහධම්මිකං පඤ්හං පුට්ඨො සංසාදෙති නො විස්සජ්ජෙති, යන්නූනාහං පරිමොචෙය්‍යන්ති.

අථ ඛො භගවා සඞ්ගාරවං බ්‍රාහ්මණං එතදවොච :- කා නුජ්ජ බ්‍රාහ්මණ රාජන්තෙපුරෙ රාජපරිසායං සන්නිසින්නානං සන්නිපතිතානං අන්තරා කථා උදපාදීති.

අයං ඛ්වජ්ජ භො ගොතම රාජන්තෙපුරෙ රාජපරිසායං සන්නිසින්නානං සන්නිපතිතානං අන්තරා කථා උදපාදි :- පුබ්බස්සුදං අප්පතරා චෙව භික්ඛූ අහෙසුං බහුතරා ච උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං දස්සෙසුං, එතරහි ඛො බහුතරා චෙව භික්ඛූ අප්පතරා ච උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං දස්සෙන්තීති. අයං ඛ්වජ්ජ භො ගොතම රාජන්තෙපුරෙ රාජපරිසායං සන්නිසින්නානං සන්නිපතිතානං අන්තරා කථා උදපාදීති.

-පෙ- **යාවතතියං අපි ඛො**- තුන්යලක් දක්වාත්; -පෙ- **අාතන්දෙන**- අානන්‍දයන් විසින්; **සහධම්මිකං**- කාරණ සහිත වම; **පඤ්හං පුට්ඨො**- පැනයක් පුළුවුත්තා ලද්දේ; **සංසාදෙති**- යටපත් කෙරෙයි; **නො විස්සජ්ජෙති**- නො විසඳයි; **අහං**- මම; **පරිමොචෙය්‍යං**-(මොවුන් දෙදෙන)මුදන්නෙම් නම්; **යන්නූන + ඉති**- යෙහෙක යන සිත යි.

-පෙ- **අජ්ජ**- අද; **රාජන්තෙපුරෙ**- රාජාන්තඃ පුරයෙහි; **රාජපරිසායං**- රජ පිරිසෙහි; **සන්නිසින්නානං**- සමගි ව හුන්නා වූ; **සන්නිපතිතානං**- රැස් ව හුන්නා වූ ජනයන් අතුරෙහි; **කා නු අන්තරා කථා**- කවර නම් අතුරු කථාවක්; **උදපාදි + ඉති**- පහළවී දැයි විචාළසේක.

-පෙ- **අජ්ජ**- අද; -පෙ- **අයං ඛො අන්තරාකථා**- මේ අතුරු කථාවක් තොමෝ;- **උදපාදි**- පහළවිය; (කෙබඳු කථාවෙක් ද යත්?) **පුබ්බෙ + සුදං**- පෙර වනාහි; **භික්ඛූ**- භික්ෂූහු; **අප්පතරා ච + එව අහෙසුං**- ඉතා සවල්ප දෙනෙක් ම වූවාහු ය; **බහුතරා ච**- ඉතා බොහොදෙනෙක්; **උත්තරිමනුස්සධම්මා**- (දශකුශල කර්මපථ සඞ්ඛ්‍යාත) මනුෂ්‍ය ධර්මයෙන් මත්තෙහි වූ; **ඉද්ධිපාටිහාරියං**- ඍද්ධිප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යය; **දස්සෙසුං**- දැක්වූවාහු ය; **එතරහි ඛො**- දැන් වනාහි; **භික්ඛූ**- භික්ෂූහු; **බහුතරා ච + එව**- ඉතා බොහෝ දෙනෙක් ම වෙත්; **අප්පතරා ච**- ඉතා සවල්ප දෙනෙක් ම; -පෙ- **දස්සෙන්ති + ඉති**- දක්වත් යන කථාව යි.

තීණි ඛො ඉමානි බ්‍රාහ්මණ පාටිහාරියානි. කතමානි තීණි? ඉද්ධිපාටිහාරියං, ආදෙසනාපාටිහාරියං, අනුසාසනීපාටිහාරියං.

කතමං ච බ්‍රහ්මණ ඉද්ධිපාටිහාරියං? ඉධ බ්‍රහ්මණ එකච්චො අනෙකවිහිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුභොති: එකොපි හුත්වා බහුධා හොති බහුධාපි හුත්වා එකො හොති, ආවිභාවං තිරොභාවං, තිරොකුඩ්ඩං තිරොපාකාරං තිරොපබ්බතං අසජ්ජමානො ගච්ඡති සෙය්‍යථාපි ආකාසෙ, පඨවියාපි උම්මුජ්ජනිමුජ්ජං කරොති. සෙය්‍යථාපි උදකෙ, උදකෙපි අභිජ්ජමානෙ[1] ගච්ඡති සෙය්‍යථාපි පඨවියං,[2] ආකාසෙපි පල්ලඞ්කෙන කමති සෙය්‍යථාපි පක්ඛී[3] සකුණො, ඉමෙපි චන්දිමසුරියෙ එවං මහිද්ධිකෙ එවං මහානුභාවෙ පාණිනා පරිමසති පරිමජ්ජති, යාව බ්‍රහ්මලොකාපි කායෙන වසං වත්තෙති. ඉදං වුච්චති බ්‍රාහ්මණ ඉද්ධිපාටිහාරියං.

-පෙ- **පාටිහාරියානි**- ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යයෝ; **ඉමානි ඛො තීණි**- මොහු තුන්දෙනෙක් වෙත්. -පෙ- **ඉද්ධිපාටිහාරියං**- ඍද්ධිප්‍රාතිහාර්‍ය්‍ය ය; **ආදෙසනාපාටිහාරියං**- ආදෙශනා ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍ය ය; **අනුසාසනීපාටිහාරියං**- අනුශාසනී ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍ය ය (යන තුන යි.)

-පෙ- **ඉධ**-මේ ලොකයෙහි; **එකච්චො**- ඇතමෙක්; **අනෙකවිහිතං**- අනෙකප්‍රකාර වූ; **ඉද්ධිවිධං**- ඍද්ධිප්‍රභෙද ය; **පච්චනුභොති**- චලක්‍ෂ්‍යතය කෙරේ (හෙවත් ලබයි.) (කෙසේ ද යත්?) **එකො+අපි හුත්වා**- එක් පුද්ගලයෙක් ව ද; **බහුධා හොති**-බොහෝ ප්‍රකාර වේ; **බහුධා+අපි හුත්වා**- බොහෝ ප්‍රකාර ව ද; **එකො හොති**- එකෙක් ද වේ; **ආවිභාවං**- ප්‍රකාශ බව ද කෙරේ; **තිරොභාවං**- මුවහ බව ද කෙරේ; **තිරොකුඩ්ඩං**- බිත්ති යෙන් මුවහ තැනට ද; **තිරොපාකාරං**- පවුරෙන් මුවහ වූ තැනට ද; **තිරොපබ්බතං**- පර්‍වතයෙන් මුවහ වූ තැනට ද; **සෙය්‍යථාපි ආකාසෙ**- අහසෙහි මෙන්; **අසජ්ජමානො+එව**- නො ලැගෙමින් ම; **ගච්ඡති**- යෙයි. **සෙය්‍යථාපි උදකෙ**- ජලයෙහි මෙන්; **පඨවියා+අපි**- පෘථිවියෙහි ද; **උම්මුජ්ජනිමුජ්ජං කරොති**- උම්මුජ්ජනිමුජ්ජනය කෙරෙයි (හෙවත් මතුවීම ගැලීම කෙරෙයි.) **සෙය්‍යථාපි පඨවියං**- පොළොවෙහි මෙන්; **අභිජ්ජමානෙ**- නො බිඳෙන්නා වූ; **උදකෙ+අපි**- ජලයෙහි ද, **ගච්ඡති**- යෙයි; **සෙය්‍යථාපි පක්ඛී සකුණො**- පියාපත් ඇති ලිහිණියකු මෙන්; **ආකාසෙ+අපි**- අහසෙහි ද; **පල්ලඞ්කෙන**- පර්‍ය්‍යඞ්කයෙන්; **කමති**- යෙයි; **එවං මහිද්ධිකෙ**- මේසා මහත් ඍද්ධි ඇති; **එවං**

---

1. අභෙජ්ජමානො-ඇතම්. 2, පඨවියා-ස්‍යා. 3. පක්ඛි-ස්‍යා.

කතමං ච බ්‍රාහ්මණ ආදෙසනාපාටිහාරියං? ඉධ බ්‍රාහ්මණ එකච්චො නිමිත්තෙන ආදිසති : එවම්පි තෙ මනො ඉත්ථම්පි තෙ මනො ඉතිපි තෙ චිත්තන්ති. සො බහුඤ්චෙපි ආදිසති තථෙව තං හොති නො අඤ්ඤථා. ඉධ පන බ්‍රාහ්මණ එකච්චො න හෙව ඛො නිමිත්තෙන ආදිසති, අපි ච ඛො මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සද්දං සුත්වා ආදිසති- එවම්පි තෙ මනො ඉත්ථම්පි තෙ මනො ඉතිපි තෙ චිත්තන්ති. සො බහුං චෙපි ආදිසති තථෙව තං හොති නො අඤ්ඤථා. ඉධ පන බ්‍රාහ්මණ එකච්චො න හෙව ඛො නිමිත්තෙන ආදිසති, නපි මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සද්දං සුත්වා ආදිසති, අපි ච ඛො විතක්කයතො විචාරයතො විතක්කවිප්ඵාර[1] සද්දං සුත්වා ආදිසති :- එවම්පි තෙ මනො ඉත්ථම්පි තෙ මනො

මහානුභාවෙ- මේසා මහත් ආනුභාව ඇති; **ඉමෙ චන්දිම සූරියෙ+අපි-** මේ සඳ හිරු දෙදෙන ද; **පාණිනා-** අත්ලෙන්; **පරිමසති-** පරාමර්ශන කෙරෙයි; **පරිමජ්ජති-** පිරිමදී; **යාව බ්‍රහ්ම ලොකා + අපි-** බඹලොව දක්වාත්; **කායෙන-** නිර්මිත කයින්; **වසං වත්තෙති-** තමා වසයෙහි පවත්වයි. -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය :-

"තිරොකුඩ්ඩං, තිරොපාකාරං, තිරොපබ්බතං,"
කුඩ්ඩස්ස පරභාගො තිරොකුඩ්ඩං, පාකාරස්ස පරභාගො තිරොපාකාරං යී අසංඛ්‍ය සමාස විසින් තිරොකුඩ්ඩ, තිරොපාකාර ශබ්දයන් කෙරෙන් පර විභක් තිත්ට 'අං' ආදෙශ වීමෙන් තිරොකුඩ්ඩං යී ද තිරොපාකාරං යී ද සිද්ධ යි. **'තිරොපබ්බතං'** යනු ද මෙසේ මැ යි.

-පෙ- **ඉධ-** මේ ලොකයෙහි; **එකච්චො-** ඇතමෙක්; **තෙ මනො-** තාගේ සිත; **එවං + අපි-** මෙසේ ද වෙයි; **ඉත්ථම්පි තෙ මනො-** යනු ද පර්යාය වචන යි. **තෙ චිත්තං-** තාගේ සිත; **ඉතිපි + ඉති-** මෙසේත් වෙයි කියා; **නිමිත්තෙන-** නිමිති කරණ කොට ගෙන; **ආදිසති-** කියයි. **සො-** හෙතෙම; **චෙ-** ඉදින්; **බහුං + අපි-** බොහෝකොට ද; **ආදිසති-** කියා ද; **තං-** එය; **තථා+එව හොති-**එසේ ම වේ. **නො අඤ්ඤථා-**අන් පරිද්දෙකින් නො වේ. -පෙ- **නිමිත්තෙන-** නිමිති කරණකොටගෙන; **න හෙව ඛො ආදිසති-**නො ම කියයි. **අපි ච ඛො-**එතෙකුදු වුවත්; **මනුස්සානං වා-** මිනිසුන්ගේ හෝ; **අමනුස්සානං වා-** (යක්ෂපිශාචාදි) අමනුෂ්‍යයන්ගේ හෝ; **දෙවතානං වා-** (චාතුම්මහාරාජිකාදි) දෙවියන්ගේ හෝ; **සද්දං සුත්වා-** ශබ්දය අසා; **තෙ මනො-** තාගේ

1, විතක්කවිචාර-ස්‍යා

ඉතිපි තෙ චිත්තන්ති. සො බහුං චෙපි ආදිසති තථෙව තං හොති නො අඤ්ඤථා. ඉධ පන බ්‍රාහ්මණ එකච්චො නහෙව ඛො නිමිත්තෙන ආදිසති, නපි මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සද්දං සුත්වා ආදිසති, නපි විතක්කයතො විචාරයතො විතක්කවිප්ඵාර[1] සද්දං සුත්වා ආදිසති, අපි ච ඛො අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිං සමාපන්නස්ස චෙතසා චෙතො පරිච්ච පජානාති: යථා ඉමස්ස හොතො මනොසඞ්ඛාරා පණිහිතා ඉමස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අමුන්නාම විතක්කං විතක්කෙස්සතීති. සො බහුං චෙපි ආදිසති තථෙව තං හොති නො අඤ්ඤථා. ඉදං වුච්චති බ්‍රාහ්මණ ආදෙසනා පාටිහාරියං.

සිත; -පෙ- **ඉතිපි + ඉති-** මෙසේත් වේ යයි කියා; **ආදිසති-** කියයි. -පෙ- **මනුස්සානං වා-** මිනිසුන්ගේ හෝ; -පෙ- **නපි ආදිසති-** නො ම කියයි. **අපි ච ඛො-** එතෙකුදු වුවත්; **විතක්කයතො-** විතර්කණය කරන්නහුගේ; **විචාරයතො-** අරමුණෙහි සිත හසුරුවන්නහුගේ; **විතක්කවිප්ඵාරසද්දං-** විතර්කය පැතිරීමෙන් වූ ශබ්දය; **සුත්වා-** අසා; **තෙ මනො-** තාගේ සිත; -පෙ- **විතක්කයතො-** විතර්කණය කරන්නහුගේ; -පෙ- **නපි ආදිසති-** නො ම කියයි. -පෙ- **අවිතක්කං-** විතර්ක රහිත වූ; **අවිචාරං-** විචාර රහිත වූ; **සමාධිං සමාපන්නස්ස-** සමවතට සම වන්නහුගේ; **චෙතො-** සිත; **චෙතසා-** තමාගේ සිතින්; **පරිච්ච-** පිරිසිඳ; **පජානාති-** දනී; (කෙසේ ද?) **ඉමස්ස හොතො-** මේ පින්වත්හුගේ; **මනොසංඛාරා-** චිත්තසංස්කාරයෝ; **යථා පණිහිතා-** යම්සේ පිහිටියාහු ද; (**තථා-** ඒ අයුරින්;) **ඉමස්ස චිත්තස්ස-** මේ සිතට; **අනන්තරා-** අනතුරු ව; **අමුං+නාම විතක්කං-** මෙනම් විතර්කයක්; **විතක්කෙස්සති+ඉති-** විතර්කණය කරන්නේ ය කියා යි. **සො-** හෙතෙම; **චෙ-** ඉදින්; **බහුං + අපි-** බොහෝකොට ද; **ආදිසති-** කියා ද; -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය:-

"නිමිත්තෙන ආදිසති" ආගත නිමිත්තකින් හෝ ගත නිමිත්තකින් හෝ ඕත නිමිත්තකින් හෝ මෙනම් දෙයක් වන්නේ යයි ප්‍රකාශ කිරීම නිමිති බලා කීම නම් වේ. ශේ මෙසේ දතයුතු: එක් රජෙක් මුතු තුනක් මිට මොලවාගෙන ආචාරිනි මගේ අතෙහි කුමක්දැයි පෙරවි බමුණාගෙන් විචාළේ ය. එවිට පෙරවි බමුණු තෙම ඔබිනොබ නිමිති බලන්නේ එකොණෙහි සිකතලකු විසින් අල්වා ගැනීමට වෑයම් කළ මැස්සෙක් ඔහුගෙන් මිදුණු බව දැක මුතු ය යි කී ය. යළි රජතෙම කොතෙක් මුතු දැයි ඇසී ය. එකොණෙහි කුකුළකු තුන්යලක් හැඬලූ හඬ අසා ඒ නිමිතිකොටගෙන මුතු තුනෙකැයි කී ය. මේ ආගත නිමිත්තෙන් කීම යි. අනෙක් නිමිති ද මේ නයින් ම දතයුතු.

---

1 විතක්කවිචාර-ස්‍යා.

කතමං ච බ්‍රාහ්මණ අනුසාසනීපාටිහාරියං? ඉධ බ්‍රාහ්මණ එකච්චො එවමනුසාසති :- එවං විතක්කෙථ මා එවං විතක්කයිත්ථ, එවං මනසි කරොථ මා එවං මනසාකත්ථ, ඉදං පජහථ ඉදං උපසම්පජ්ජ විහරථාති. ඉදං වුච්චති බ්‍රාහ්මණ අනුසාසනී පාටිහාරියං. ඉමානි ඛො බ්‍රාහ්මණ තීණි පාටිහාරියානි.

ඉමෙසං තෙ බ්‍රාහ්මණ තිණ්ණං පාටිහාරියානං කතමං පාටිහාරියං ඛමති අභික්කන්තතරං ච පණීතතරං චාති?

තත්‍ර භො ගොතම යදිදං පාටිහාරියං ඉධෙකච්චො අනෙකවිහිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුභොති :-පෙ- යාවබ්‍රහ්මලොකාපි කායෙන වසං වත්තෙතීති. ඉදං භො ගොතම පාටිහාරියං යොව[1] තං කරොති සොව තං පටිසංවෙදෙති, යොව[1] තං කරොති තස්ස මෙව[2] තං හොති. ඉදං මෙ භො ගොතම පාටිහාරියං මායාසහධම්මරූපං විය ඛායති.

-පෙ- එවං- මෙසේ; අනුසාසති- අනුශාසනා කෙරෙයි. (කෙසේ ද?) එවං- මෙසේ; විතක්කෙථ- (නෛෂ්ක්‍රම්‍යාදිය) විතර්කණය කරව්; එවං- මෙසේ; මා විතක්කයිත්ථ- (කාමවිතර්කාදිය) විතර්කණය නො කරව්; එවං- මෙසේ; මනසි කරොථ- (අනිත්‍යසංඥාදිය) මෙනෙහි කරව්.-පෙ-මා මනසි+අකත්ථ-(නිත්‍යසංඥාදිය) මෙනෙහි නො කරව්; ඉදං-මේ පඤ්චකාමගුණික රාගය; පජහථ- දුරුකරව්; ඉදං- මේ සතරමාගී ඵලයට; උපසම්පජ්ජ- පැමිණ; විහරථ + ඉති- වාසයකරව් යයි කියා යි. -පෙ-

බ්‍රාහ්මණ-බ්‍රාහ්මණය; තෙ- තට; ඉමෙසං තිණ්ණං පාටිහාරියානං-මේ ත්‍රිවිධ ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යයන් අතුරෙන්; කතමං පාටිහාරියං- කවර නම් ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යයෙක්; අභික්කන්තතරං ච- අතිශයින් යහපත් යයි කියා ද; පණීතතරං ච- අතිශයින් ප්‍රණීත යයි කියා ද; ඛමති + ඉති- රුචිවේ දැයි විචාළසේක.

-පෙ- තත්‍ර- ඒ තුන් ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යයන් අතුරෙහි; ඉධ- මේ ලොකයෙහි; එකච්චො- ඇතමෙක්; -පෙ- වසං වත්තෙති+ ඉති- තමා වසයෙහි පවත්වයි යන; යදිදං පාටිහාරියං- යම් මේ ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යයෙක් ඇද්ද; -පෙ- ඉදං පාටිහාරියං- මේ ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යය; සො+එව- යමෙක් තෙමේ ම; තං- එය; කරොති- කෙරේද; සො+එව-හෙතෙමේ ම; තං- එය; පටිසංවෙදෙති-විඳිනේය; යො+එව-යමෙක් තෙමේ ම; තං-එය; කරොති- කෙරේද; තං-එය; තස්ස + එව හොති- ඔහට ම වේ. -පෙ- මෙ- මට;

---

1. යො ච-ස්‍යා. 2. තස්සෙව-ස්‍යා.

යම්පිදං භො ගොතම පාටිහාරියං ඉධෙකච්චො නිමිත්තෙන ආදිසති : එවම්පි තෙ මනො ඉත්ථම්පි තෙ මනො ඉතිපි තෙ චිත්තන්ති. සො බහුං චෙපි ආදිසති තථෙව තං හොති නො අඤ්ඤථා. ඉධ පන භො ගොතම එකච්චො න හෙව ඛො නිමිත්තෙන ආදිසති, අපි ච ඛො මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සද්දං සුත්වා ආදිසති : එවම්පි තෙ මනො ඉත්ථම්පි තෙ මනො ඉතිපි තෙ චිත්තන්ති. සො බහුං චෙපි ආදිසති තථෙව තං හොති නො අඤ්ඤථා. ඉධ පන භො ගොතම් එකච්චො න හෙව ඛො නිමිත්තෙන ආදිසති, නපි මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සද්දං සුත්වා ආදිසති, අපි ච ඛො විතක්කයතො විචාරයතො විතක්කවිප්ඵාර[1] සද්දං සුත්වා ආදිසති. -පෙ- නාපි විතක්කයතො විචාරයතො විතක්කවිප්ඵාරසද්දං[1] සුත්වා ආදිසති, අපි ච ඛො අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිං සමාපන්නස්ස චෙතසා චෙතො පරිච්ච පජානාති : යථා ඉමස්ස භොතො මනොසඞ්ඛාරා පණිහිතා ඉමස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අමුන්නාම විතක්කං විතක්කෙස්සතීති. සො බහුං චෙපි ආදිසති තථෙව තං හොති නො අඤ්ඤථාති. ඉදම්පි භො ගොතම පාටිහාරියං යොච[2] තං කරොති සොච තං පටිසංවෙදෙති, යොච[2] තං කරොති තස්සෙව[3] තං හොති. ඉදම්පි භො ගොතම පාටිහාරියං මායාසහධම්මරූපං විය ඛායති.

ඉදං පාටිහාරියං–මේ ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යය; **මායාසහධම්මරූපං විය**–ඉන්ද්‍රජාලයක් මෙන්; **ඛායති**– වැටහෙයි.

සංලක්ෂ්‍යය:-

"මායාසහධම්මරූපං විය ඛායති" බමුණු තෙම චින්තාමණී විද්‍යාව මෙනෙහි කොට ඍද්ධිප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යය හා ආදේශනා ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යය, මායාකාර යකු ජලයෙන් තෙල් ද තෙලින් ජලය ද දක්වමින් නානාවිධ රූපයන් පෙන්වන්නාක් මෙන් යි ඉන්ද්‍රජාලයක් වැනි කොට කිය. චින්තාමණී විද්‍යාව වනාහි පරසිත් දතහැකි විද්‍යාවකි. සුදුසු ස්ථාන කාලවේලාදිය බලා ගන්ධාරී විද්‍යාව මෙන් ම මන්ත්‍ර ජපකර සිද්ධ ලැබ පරසිත් දන්නා ශක්තිය ලබාගත හැක්කේ ය. එසේ ම නිමිති මගින් හෝ කී වචනයෙහි අකුරු අනු ව හෝ පරසිත් දතහැකි ය. මේ ශාස්ත්‍රය **"චින්තාමණී විජ්ජා, මාණිකා විජ්ජා"** යන නමින් හඳුන්වනු ලැබේ.

-පෙ- **ඉධ**- මේ ලෝකයෙහි; **එකච්චො**- ඇතමෙක්; -පෙ- **නො අඤ්ඤථා+ඉති**- අන් පරිද්දකින් නො වේ යන; **යං+අපි ඉදං පාටිහාරියං**- යම් මේ ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යයෙක් ඇද්ද; =පෙ- **ඉදං+අපි පාටිහාරියං**- මේ ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යය ද; **යොච**- යමෙක් තෙමේ ම; **තං**- එය; **කරොති**- කෙරේ ද; -පෙ-

---

1 විතක්කවිචාර-ස්‍යා. 2 යො ච-ස්‍යා. 3 තස්ස චෙව-ස්‍යා.

යං ච ඛො ඉදං භො ගොතම පාටිහාරියං ඉධෙකච්චො, එව මනුසාසති : එවං විතක්කෙථ මා එවං විතක්කයිත්ථ, එවං මනසි කරොථ මා එවං මනසාකත්ථ, ඉදං පජහථ ඉදං උපසම්පජ්ජ විහරථාති. ඉදං මෙ භො ගොතම පාටිහාරියං ඛමති ඉමෙසං තිණ්ණං පාටිහාරියානං අභික්කන්තතරං ච පණීතතරං ච.

අච්ඡරියං භො ගොතම අබ්භුතං භො ගොතම යාව සුභාසිත මිදං[1] භොතා ගොතමෙන, ඉමෙහි ච මයං තීහි පාටිහාරියෙහි සමන්නාගතං භවන්තං ගොතමං ධාරෙම. භවං හි ගොතමො අනෙකවිහිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුභොති : -පෙ- යාව බ්‍රහ්මලොකාපි කායෙන වසං වත්තෙති. භවං හි ගොතමො අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිං සමාපන්නස්ස චෙතසා චෙතො පරිච්ච පජානාති : යථා ඉමස්ස භොතො මනොසඞ්ඛාරා පණිහිතා ඉමස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අමුන්නාම විතක්කං විතක්කෙස්සතීති. භවං හි ගොතමො එවමනුසාසති : එවං විතක්කෙථ මා එවං විතක්කයිත්ථ, එවං මනසි කරොථ මා එවං මනසාකත්ථ, ඉදං පජහථ ඉදං උපසම්පජ්ජ විහරථාති.

-පෙ- **භො ගොතම**- භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; -පෙ- **එවං**- මෙසේ; **විතක්කෙථ**- විතර්කණය කරව්; -පෙ- **උපසම්පජ්ජ**- පැමිණ **විහරථ + ඉති**- වාසය කරව් යයි; **එවං**- මෙසේ; **අනුසාසති**- අනුශාසනා කෙරේ යන; **යං ච ඛො ඉදං පාටිහාරියං**- යම් මේ ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යයෙක් ඇද් ද; -පෙ- **ඉදං පාටිහාරියං**- මේ ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යය; **ඉමෙසං තිණ්ණං පාටිහාරියානං** - මේ ත්‍රිවිධ ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යයන් අතුරෙන්; **අභික්කන්තතරං ච**- අතිශයින් යහපත් යයි ද; **පණීතතරං ච**- අතිශයින් ප්‍රණීත යයි ද; **මෙ**- මට; **ඛමති**- රුචි වේ.

-පෙ- **අච්ඡරියං**- ආශ්චර්‍ය්‍යයෙක; -පෙ- **අබ්භුතං**- පෙර නො වූ දෙයෙක; **භොතා ගොතමෙන**- භවත් ගෞතමයන් විසින්; **ඉදං**- මෙය; **යාවසුභාසිතං**- අතිශයින් යහපත් කොට වදාරන ලද්දේ ය. **භවන්තං ගොතමං**-භවත් ගෞතමයන් වහන්සේ; **ඉමෙහි ච තීහි පාටිහාරියෙහි**- මේ තුන් පෙළහරින්; **සමන්නාගතො**- යුක්තවනසේකැයි; **මයං**- අපි; **ධාරෙම**- දරමු. -පෙ- **අනුසාසති + ඉති**- අනුශාසනා කරනසේකැයි සැලකෙළේ ය.

---

1 සුභාසිතං විදං-සත්‍යං.

අද්ධා ඛො ත්‍යායං බ්‍රාහ්මණ ආසජ්ජ උපනීය වාචා භාසිතා. අපි ච ත්‍යාහං ව්‍යාකරිස්සාමි:- අහං හි බ්‍රාහ්මණ අනෙකවිහිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුභොමි: -පෙ- යාව බ්‍රහ්මලොකාපි කායෙන වසං වත්තෙමි. අහං හි බ්‍රාහ්මණ අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිං සමාපන්නස්ස චෙතසා චෙතො පරිච්ච පජානාමි: යථා ඉමස්ස භොතො මනොසඞ්ඛාරා පණිහිතා ඉමස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අමුන්නාම විතක්කං විතක්කෙස්සතීති. අහං හි බ්‍රාහ්මණ එවමනුසාසාමි: එවං විතක්කෙථ මා එවං විතක්කයිත්ථ, එවං මනසිකරොථ මා එවං මනසාකත්ථ, ඉදං පජහථ ඉදං උපසම්පජ්ජ විහරථාති.

අත්ථි පන භො ගොතම අඤ්ඤො එකභික්ඛුපි යො ඉමෙහි තීහි පාටිහාරියෙහි සමන්නාගතො අඤ්ඤත්‍ර භොතා ගොතමෙනාති? න ඛො බ්‍රාහ්මණ එකඤ්ඤෙව සතං න ද්වෙ සතානි න තීණි සතානි න චත්තාරි සතානි න පඤ්චසතානි, අථ ඛො භියොව යෙ භික්ඛූ ඉමෙහි තීහි පාටිහාරියෙහි සමන්නාගතාති. කහං පන භො ගොතම එතරහි තෙ භික්ඛූ විහරන්තීති? ඉමස්මිං යෙව ඛො බ්‍රාහ්මණ භික්ඛුසඞ්ඝෙති. අභික්කන්තං භො ගොතම අභික්කන්තං භො ගොතම -පෙ- උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං සරණං ගතන්ති.

බ්‍රාහ්මණවග්ගො පඨමො.

බ්‍රාහ්මණ- බ්‍රාහ්මණය; **අද්ධා ඛො**- ඒකාන්තයෙන් ම; **තෙ**-තා විසින්; **උපනීය**- මාගේ ගුණයන්ට ළංකොට; **අසජ්ජ**-මාගේ ගුණයන් සටා; **අයං වාචා**- මේ වාක් තොමෝ; **භාසිතා**-කියන ලද්දී ය. **අපි ච**- එතෙකුදු වුවත්; **අහං**- මම; **තෙ**- තට; **ව්‍යාකරිස්සාමි**- ප්‍රකාශ කරන්නෙමි. -පෙ- **අහං හි**- මම වනාහි; **අනෙකවිහිතං**- අනෙකවිධ වූ; **ඉද්ධිවිධං**- ඍද්ධිවිධ ඥනය; **පච්චනුභොමි**- වලඳාජනය කරමි. -පෙ-

භොතා ගොතමෙන- භවත් ගෞතමයන් වහන්සේ; **අඤ්ඤත්‍ර**- හැර; **ඉමෙහි තීහි පාටිහාරියෙහි**- මේ ත්‍රිවිධ ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යයෙන්; **සමන්නාගතො**- යුක්ත වූ; **යො අඤ්ඤො එකභික්ඛු+අපි**- යම් අනික් එක භික්ෂුවකුදු; **අත්ථිපන+ඉති**- ඇත්තේ දැයි (විචාලේ ය.)-පෙ- **එකං+එව සතං**- එක්සියයෙක් ද; **න ඛො**-නො වෙත්. **ද්වෙ සතානි**- දෙසියයෙක් ද, **න**- නො වෙත්; **තීණි සතානි**- තුන්සියයෙක් ද; **න**- නො වෙත්; **චත්තාරි සතානි**- සාරසියයෙක් ද; **න**- නො වෙත්; **පඤ්ච සතානි**-

3-2-2.

තීණිමානි භික්ඛවෙ තිත්ථායතනානි යානි පණ්ඩිතෙහි සමනුයුඤ්ජියමානානි සමනුගාහියමානානි සමනුභාසියමානානි පරම්පි ගන්ත්වා අකිරියාය සණ්ඨහන්ති. කතමානි තීණි? සන්ති භික්ඛවෙ එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා එවං වාදිනො එවං දිට්ඨිනො: යං කිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, සබ්බං තං පුබ්බෙකතහෙතූති. සන්ති භික්ඛවෙ එකෙ සමණ බ්‍රාහ්මණා එවං වාදිනො එවං දිට්ඨිනො: යං කිඤ්චායං පුරිස පුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, සබ්බං තං ඉස්සරනිම්මානහෙතූති. සන්ති භික්ඛවෙ එකෙ සමණ බ්‍රාහ්මණා එවං වාදිනො එවං දිට්ඨිනො: යං කිඤ්චායං පුරිස පුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා සබ්බං තං අහෙතු අප්පච්චයාති.

පන්සියයෙක් ද; **න-** නො වෙත්; -පෙ- **අථ ඛො-** වැළිදු; **යෙ භික්ඛූ-** යම් ඒ භික්ෂු කෙනෙක්; **ඉමෙහි තීහි පාටිහාරියෙහි-** මේ ත්‍රිවිධ ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යයෙන්; **සමන්නාගතා-** යුක්තවූවාහු ද; **භිය්‍යො + එව-** (තෙ-ඔවුහු) බොහෝ වෙත් ම යයි; -පෙ- **එතරහි-** දැන්; **තෙ භික්ඛූ-** ඒ භික්ෂූහු; **කහං පන-** කොහි වනාහි; **විහරන්ති+ ඉති-** වාසය කෙරෙත් දැයි; (විචාළේ ය.) -පෙ- **ඉමස්මිං+එව ඛො භික්ඛුසඞ්ඝෙ+ඉති-** මේ භික්ෂු සඞ්ඝයා අතුරෙහි ම යයි; (වදාළසේක.) -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය:-

'අඤ්ඤදත්ථු භොතා ගොතමෙන' 247 වෙනි පිටේ සංලක්ෂ්‍යය බලනු.

පළමුවන බ්‍රාහ්මණ වර්ග්ග යි.

3-2-2.

1. -පෙ- **පණ්ඩිතෙහි-** පණ්ඩිතයන් විසින්; **සමනුයුඤ්ජියමානානි-** (මේ කිනම් දෘෂ්ටිහු දැ යි) පිළිවිසිනු ලබන්නා වූ; **සමනුගාහියමානානි-** (කුමක් හෙතු කොට ගෙන මේ දෘෂ්ටිහු උපන්නාහු දැයි මෙසේ) මනා ව කාරණා ගන්වනු ලබන්නා වූ; **සමනුභාසියමානානි-** (මේ ලාමක දෘෂ්ටිය හරිව් යයි මෙසේ) මනා ව අනුශාසනා කරනු ලබන්නා වූ; **යානි-** (තිත්ථායතනානි) යම් තීර්ථායතන කෙනෙක්; **පරං+අපි ගන්ත්වා-** ආචාර්‍ය්‍ය පරම්පරා ලබ්ධිපරම්පරා ආත්මභාව පරම්පරා දක්වා ගොස්; **අකිරියාය-** අක්‍රියා මාත්‍රයෙක්හි; **සණ්ඨහන්ති-** සිටිද් ද (එසේ වූ);

තත්‍ර භික්ඛවෙ යෙ තෙ සමණබ්‍රාහ්මණා එවං වාදිනො එවං දිට්ඨිනො: යං කිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, සබ්බං තං පුබ්බෙකතහෙතූති. ත්‍යාහං උපසඞ්කමිත්වා එවං වදාමි :– සච්චං කිර තුම්හෙ ආයස්මන්තො එවං වාදිනො එවං දිට්ඨිනො : යං කිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, සබ්බං තං පුබ්බෙකතහෙතූති? තෙ ච මෙ එවං පුට්ඨා ආමොති පටිජානන්ති, ත්‍යාහං එවං වදාමි : තෙන හායස්මන්තො පාණාතිපාතිනො භවිස්සන්ති පුබ්බෙකතහෙතු, අදින්නාදායිනො භවිස්සන්ති පුබ්බෙකතහෙතු, අබ්‍රහ්මචාරිනො භවිස්සන්ති පුබ්බෙකතහෙතු, මුසාවාදිනො භවිස්සන්ති පුබ්බෙකතහෙතු, පිසුණාවාචා භවිස්සන්ති පුබ්බෙකතහෙතු, ඵරුසාවාචා භවිස්සන්ති පුබ්බෙකත

තානි තිත්ථායතනානි– ඒ තීර්ථායතනයෝ හෙවත් දෙසැට දෘෂ්ටීන්ගේ උත්පත්තිස්ථානයෝ; **ඉමානි තීණි**– මොහු තුන් දෙනෙක් වෙත්; –පෙ– **අයං පුරිසපුග්ගලො**– මේ පුරුෂ පුද්ගල තෙම; **යං කිංචි සුඛං වා**– යම්කිසි සැපයක් හෝ; **යං කිංචි දුක්ඛං වා**– යම්කිසි දුකක් හෝ; **යං කිංචි අදුක්ඛමසුඛං වා**– යම්කිසි උපෙක්ෂාවක් හෝ; **පටිසංවෙදෙති**– විඳිනේ ද; **තං සබ්බං**– ඒ සියල්ල; **පුබ්බෙකතහෙතු+ඉති**– පෙර කළ කර්ම හෙතුවෙන් යයි; **එවං වාදිනො**– මෙබඳු වාද ඇත්තා වූ; **එවං දිට්ඨිනො**– මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තා වූ; **එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා**– ඇතම් මහණ බමුණු කෙනෙක්; **සන්ති**– ඇත්තාහු ය; –පෙ– **ඉස්සරනිම්මානහෙතු + ඉති**– ඊශ්වරනිර්මාණ හෙතුවෙන් යයි; –පෙ– **අහෙතු අප්පච්චයා + ඉති**– හෙතු ප්‍රත්‍යය රහිත ව යයි; –පෙ–.

සංලක්ෂ්‍යය :–

තිත්ථායතනානි– මෙහි තීර්ථ ය, තීර්ථකර ය, තීර්ථක ය, තීර්ථකශ්‍රාවක ය යි සතරෙක් වෙති. එහි දෙසැට මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය "තීර්ථ" නම් වේ. ඒ දෘෂ්ටි උපදවන්නෝ "තීර්ථකර" නම් වෙත්. ඒ දෘෂ්ටි රුචි කරන්නෝ "තීර්ථක" නම් වෙත්. ඔවුන්ගේ ප්‍රත්‍යයදායකයෝ "තීර්ථකශ්‍රාවක" නම් වෙත්. මෙහි 'ආයතන' ශබ්දය "අස්සානං කම්බොජො ආයතනං" යනාදි තන්හි මෙන් උත්පත්තිස්ථානාර්ථයෙහි පවති.

–පෙ– **තත්‍ර**– ඒ තීර්ථායතනයන් අතුරෙහි; **අයං පුරිසපුග්ගලො**–මේ පුරුෂ පුද්ගල තෙම; –පෙ– **එවං දිට්ඨිනො**-මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තා වූ; **යෙ තෙ සමණබ්‍රාහ්මණා**– යම් ඒ මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇද් ද: **අහං**– මම; **තෙ**– ඔවුන් කරා; **උපසඞ්කමිත්වා**– එළඹ; **ආයස්මන්තො**– ආයුෂ්මත්නි; **තුම්හෙ**–තෙපි; **අයං පුරිස**

හෙතු, සම්ඵප්පලාපිනො භවිස්සන්ති පුබ්බෙකතහෙතු, අභිජ්ඣාලුනො භවිස්සන්ති පුබ්බෙකතහෙතු, ව්‍යාපන්නචිත්තා භවිස්සන්ති පුබ්බෙකතහෙතු, මිච්ඡාදිට්ඨිකා භවිස්සන්ති පුබ්බෙකතහෙතු. පුබ්බෙ කතං ඛො පන භික්ඛවෙ සාරතො පච්චාගච්ඡතං න හොති ඡන්දො වා වායාමො වා: ඉදං වා කරණීයං ඉදං වා අකරණීයන්ති. ඉති කරණීයාකරණීයෙ ඛො පන සච්චතො ථෙතතො අනුපලබ්භියමානෙ මුට්ඨස්සතීනං අනාරක්ඛානං විහරතං න හොති පච්චත්තං සහධම්මිකො සමණවාදො. අයං ඛො මෙ භික්ඛවෙ තෙසු සමණබ්‍රාහ්මණෙසු එවංවාදිසු එවංදිට්ඨිසු පඨමො සහධම්මිකො නිග්ගහො හොති.

පුග්ගලො- මේ පුරුෂ පුද්ගලතෙම; -පෙ- එවංදිට්ඨිනො+ඉති- මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තාහුය යනු; සච්චං කිර- සැබෑ ද යි; එවං වදාමි- මෙසේ කියමි; චෙ- ඉදින්; මෙ- මා විසින්; එවං පුට්ඨා- මෙසේ පුළුවුත්නාලද්දු වූ; තෙ- ඔහු තුමූ; ආම + ඉති- එසේ ය යි; පටිජානන්ති- පිළිත දෙද් ද; අහං- මම; තෙ- ඔවුන්ට; එවං වදාමි- මෙසේ කියමි. (කෙසේ ද?) ආයස්මන්තො- ආයුෂ්මත්නි; තෙන හි- එසේවී නම්; පුබ්බෙකතහෙතු- පෙර කළ කර්‍ම හෙතුවෙන්; පාණාතිපාතිනො භවිස්සන්ති- පණිවා කරන්නාහු වෙත්; පුබ්බෙකතහෙතු- පෙර කළ කර්‍ම හෙතුවෙන්; අදින්නාදායිනො භවිස්සන්ති- නුදුන් දෙය පැහැර ගන්නාහු වෙත්. -පෙ- අබ්‍රහ්මචාරිනො භවිස්සන්ති- අබ්‍රම්සරහු වෙත්. -පෙ- මුසාවාදිනො භවිස්සන්ති- මුසවා කියන්නාහු වෙත්. -පෙ- පිසුණාවාචා භවිස්සන්ති- පිසුණු බස් කියන්නාහු වෙත්. -පෙ- ඵරුසාවාචා භවිස්සන්ති- රළු තෙපුල් කියන්නාහු වෙත්. -පෙ- සම්ඵප්පලාපිනො භවිස්සන්ති- නිසරු තෙපුල් කියන්නාහු වෙත්. -පෙ- අභිජ්ඣාලුනො භවිස්සන්ති- විෂම ලොභ බහුල වූවාහු වෙත්. -පෙ- ව්‍යාපන්නචිත්තා භවිස්සන්ති- ව්‍යාපාද සිත් ඇත්තාහු වෙත්. -පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨිකා භවිස්සන්ති- මිථ්‍යාදෘෂ්ටික වෙත් ය (කියා යි.) -පෙ- පුබ්බෙකතං ඛො පන- පෙර කළ කර්‍මය වනාහි; සාරතො- සාර වශයෙන්; පච්චාගච්ඡතං- අදහා ගන්නවුන්ට; ඉදං- මෙය; කරණීයං වා- කටයුතු යයි කියා හෝ; -පෙ- අකරණීයං වා + ඉති- නො කටයුතු යයි කියා හෝ; ඡන්දො වා- කත්තුකාමතා ඡන්දයෙක් හෝ; වායාමො වා- ව්‍යායාමයෙක් හෝ; න හොති- නො වේ; ඉති- මෙසේ; කරණීයාකරණීයෙ ඛො පන-කටයුතු නො කටයුතු දෙය වනාහි; සච්චතො- සත්‍ය වශයෙන්; ථෙතතො- ස්ථිර වශයෙන්; අනුපලබ්භියමානෙ-

තත්‍ර භික්ඛවෙ යෙ තෙ සමණබ්‍රාහ්මණා එවං වාදිනො එවං දිට්ඨිනො: යං කිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, සබ්බං තං ඉස්සරනිම්මානහෙතූති ත්‍යාහං උපසඞ්කමිත්වා එවං වදාමි :- සච්චං කිර තුම්හෙ ආයස්මන්තො එවං වාදිනො එවං දිට්ඨිනො: යං කිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, සබ්බං තං ඉස්සරනිම්මානහෙතූති? තෙ ච මෙ එවං පුට්ඨා, ආමොති පටිජානන්ති, ත්‍යාහං එවං වදාමි: තෙන හායස්මන්තො පාණාතිපාතිනො භවිස්සන්ති ඉස්සරනිම්මානහෙතු, -පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨිකා භවිස්සන්ති ඉස්සරනිම්මානහෙතු. ඉස්සරනිම්මානං ඛො පන භික්ඛවෙ සාරතො පච්චාගච්ඡතං න හොති ඡන්දො වා වායාමො වා: ඉදං වා කරණීයං ඉදං වා අකරණීයන්ති. ඉති කරණීයාකරණීයෙ ඛො පන සච්චතො ථෙතතො අනුපලබ්භියමානෙ මුට්ඨස්සතීනං අනාරක්ඛානං විහරතං න හොති පච්චත්තං සහධම්මිකො සමණවාදො. අයං ඛො මෙ භික්ඛවෙ තෙසු සමණබ්‍රාහ්මණෙසු එවං වාදිසු එවං දිට්ඨිසු දුතියො සහධම්මිකො නිග්ගහො හොති.

තත්‍ර භික්ඛවෙ යෙ තෙ සමණබ්‍රාහ්මණා එවං වාදිනො එවං දිට්ඨිනො: යං කිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, සබ්බං තං අහෙතු අප්පච්චයාති. ත්‍යාහං උපසඞ්කමිත්වා එවං වදාමි :- සච්චං කිර තුම්හෙ ආයස්මන්තො එවං වාදිනො එවං දිට්ඨිනො: යං කිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, සබ්බං තං අහෙතු අප්පච්චයාති? තෙ ච මෙ එවං පුට්ඨා ආමොති පටිජානන්ති, ත්‍යාහං එවං වදාමි :- තෙන හායස්මන්තො පාණාතිපාතිනො භවිස්සන්ති අහෙතු අප්පච්චයා, -පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨිකා භවිස්සන්ති අහෙතු අප්පච්චයා. අහෙතුං ඛො පන භික්ඛවෙ

නො ලැබෙන කල්හි; **මුට්ඨස්සතීනං**-සිහිමුළා ව; **අනාරක්ඛානං**- සදොර නිරාරක්ෂක ව; **විහරතං**- වාසය කරන්නවුන්ට; **පච්චත්තං**- තම තමා කෙරෙහි; **සහධම්මිකො**- කාරණ සහිත වූ; **සමණවාදො**- අපි ශ්‍රමණයෙමු යන වාදය; **න හොති**- නො වේ. -පෙ- **එවං වාදිසු**- මෙබඳු වාද ඇත්තා වූ: **එවං දිට්ඨිසු**- මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තා වූ; **තෙසු සමණබ්‍රාහ්මණෙසු**- ඒ මහණ බමුණන් කෙරෙහි; **මෙ**- මාගේ; **සහධම්මිකො**-සකාරණ වූ; **අයං ඛො**-මෙය වනාහි; **පඨමො නිග්ගහො**-පළමුවන නිග්‍රහය; **හොති**- වේ. -පෙ-

සාරතො පච්චාගච්ඡතං න හොති ඡන්දෝ වා වායාමො වා : ඉදං වා කරණීයං ඉදං වා අකරණීයන්ති. ඉති කරණීයාකරණීයෙ ඛො පන සච්චතො ථෙතතො අනුපලබ්භියමානෙ මුට්ඨස්සතීනං අනාරක්ඛානං විහරතං න හොති පච්චත්තං සහධම්මිකො සමණ වාදෙ. අයං ඛො මෙ භික්ඛවෙ තෙසු සමණබ්‍රාහ්මණෙසු එවං වාදිසු එවංදිට්ඨිසු තතියො සහධම්මිකො නිග්ගහො හොති.

ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි තිත්ථායතනානි යානි තානි පණ්ඩිතෙහි සමනුයුඤ්ජියමානානි සමනුගාහියමානානි සමනු භාසියමානානි පරම්පි ගන්ත්වා අකිරියාය සණ්ඨහන්ති.

අයං ඛො පන භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහිතො අසඞ්කිලිට්ඨො අනුපවජ්ජො අප්පතිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤූහි.

කතමො ච භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහිතො අසඞ්කිලිට්ඨො අනුපවජ්ජො අප්පතිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤූහි?

ඉමා ඡ ධාතුයොති භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහිතො අසඞ්කිලිට්ඨො අනුපවජ්ජො අප්පතිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤූහි. ඉමානි ඡ ඵස්සායතනානීති භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහිතො අසඞ්කිලිට්ඨො අනුප

-පෙ- **විඤ්ඤූහි**- ප්‍රාඥ වූ; **සමණෙහි**- ශ්‍රමණයන් විසින් ද; **බ්‍රාහ්මණෙහි**- බ්‍රාහ්මණයන් විසින් ද; **අනිග්ගහිතො**- නිග්‍රහ නො කරන ලද්ද වූ; **අසඞ්කිලිට්ඨො**- නිකෙලෙශි වූ හෙවත් පිරිසුදු වූ;

-පෙ- **අනුපවජ්ජො**- උපවාදයෙන් මිදුණා වූ; **අප්පතිකුට්ඨො**- ප්‍රතිබාහනය නො කරන ලද්ද වූ හෙවත් පිළිකුල් නො කරන ලද්ද වූ; **අයං ඛො පන ධම්මො**- මේ ධර්‍මය වනාහි; **මයා**- මා විසින්; **දෙසිතො**- දෙසන ලද්දේ ය; -පෙ-

විඤ්ඤූහි- ප්‍රාඥ වූ; **සමණෙහි**- ශ්‍රමණයන් විසින් ද; **බ්‍රාහ්මණෙහි**-බ්‍රාහ්මණයන් විසින් ද; **අනිග්ගහිතො**- නිග්‍රහ නො කරන ලද්ද වූ; -පෙ-**මයා**- මා විසින්; **දෙසිතො**- දෙසන ලද; **ධම්මො**- ධර්‍මය තෙම; **කතමො ච**- කවරේ ද?

වජ්ජො අප්පතිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහමණෙහි විඤ්ඤූහි. ඉමෙ අට්ඨාරස මනොපවිචාරාති භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහිතො අසඞ්කිලිට්ඨො අනුපවජ්ජො අප්පතිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහමණෙහි විඤ්ඤූහි. ඉමානි චත්තාරි අරියසච්චානීති භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො -පෙ- සමණෙහි බ්‍රාහමණෙහි විඤ්ඤූහි.

ඉමා ඡ ධාතුයොති භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහිතො අසඞ්කිලිට්ඨො අනුපවජ්ජො අප්පතිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහමණෙහි විඤ්ඤූහීති, ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. කිඤ්චෙතං පටිච්ච වුත්තං? ඡයිමා භික්ඛවෙ ධාතුයො :- පඨවී ධාතු ආපොධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු ආකාසධාතු විඤ්ඤාණ ධාතු. ඉමා ඡ ධාතුයොති භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහිතො අසඞ්කිලිට්ඨො අනුපවජ්ජො අප්පතිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහමණෙහි විඤ්ඤූහීති, ඉති යන්තං වුත්තං ඉද මෙතං පටිච්ච වුත්තං.

ඉමානි ඡ ඵස්සායතනානීති භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහිතො අසඞ්කිලිට්ඨො අනුපවජ්ජො අප්පතිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහමණෙහි විඤ්ඤූහීති, ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං.

-පෙ- **විඤ්ඤූහි**- ප්‍රාඥ වූ; -පෙ- **ඉමා ඡ ධාතුයො+ඉති**- මේ ධාතු සදෙනෙකැයි; **ධම්මො**- ධර්මය තෙම; **මයා**- මා විසින්; **දෙසිතො**- දෙසන ලද්දේ ය; -පෙ- **ඉමානි ඡ ඵස්සායතනානි+ ඉති**- මේ ස්පර්ශායතනයෝ සදෙනෙකැයි; -පෙ- **ඉමෙ අට්ඨාරස**- මේ අටළොස්දෙන; **මනොපවිචාරා+ඉති**- මනොපවිචාර ධර්මයෝ ය හෙවත් සිත හැසිරෙන අටළොස් තැනෙකැ යි; -පෙ- **ඉමානි චත්තාරි**- මේ සතරදෙන; **අරියසච්චානි+ඉති**- ආර්‍ය්‍යසත්‍යයෝ යයි; -පෙ-

සංලක්‍ෂ්‍යය:-

"අනිග්ගහිතො, අසඞ්කිලිට්ඨො" න නිග්ගහිතො, න සඞ්කිලිට්ඨො යන තන්හි "අත්‍යන්තාසස තප්පුරිසෙ" යන සූත්‍රයෙන් නකාරයට අකාරදෙශවීමෙන් සිඩ වූ විශෙෂණ සමාස යි.

-පෙ- **ඉමා ඡ ධාතුයො + ඉති**- මේ ධාතු සදෙනෙකැ යි; **මයා**- මා විසින්; **ධම්මො**- ධර්මය තෙම; **දෙසිතො + ඉති**- දෙසනලද්දේ යයි; **ඉති + ඛො පන**- මෙසේ වනාහි; **එතං**- මේ පූර්‍ව වචන යෙක්; **වුත්තං**- කියනලදි; **එතං**- මෙය; **කිං ච පටිච්ච**- කුමක් සඳහා; **වුත්තං**- කියන ලද්දේ ද; -පෙ- **ධාතුයො**- ධාතුහු; **ඉමා ඡ**- මොහු සදෙනෙක් වෙත්. (කවර සදෙනෙක් ද යත්?) **පඨවී ධාතු**- (සථබ්ධ ලක්‍ෂණ වූ) පෘථිවී ධාතුව ය; **ආපොධාතු**-

කිඤ්චේතං පටිච්ච වුත්තං? ඡයිමානි භික්ඛවෙ ඵස්සායතනානි :- චක්ඛුං ඵස්සායතනං, සොතං ඵස්සායතනං, ඝාණං ඵස්සායතනං, ජිව්හා ඵස්සායතනං, කායො ඵස්සායතනං, මනො ඵස්සායතනං. ඉමානි ඡ ඵස්සායතනානීති භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහිතො අසඞ්කිලිට්ඨො අනුපවජ්ජො අප්පතිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤූහීති, ඉති යන්තං වුත්තං ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

ඉමෙ අට්ඨාරස මනොපවිචාරාති භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහිතො අසඞ්කිලිට්ඨො අනුපවජ්ජො අප්පති කුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤූහීති, ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. කිඤ්චේතං පටිච්ච වුත්තං? චක්ඛුනා රූපං දිස්වා සොම නස්සට්ඨානියං රූපං උපවිචරති, දොමනස්සට්ඨානීයං රූපං උප විචරති, උපෙක්ඛාට්ඨානියං රූපං උපවිචරති. සොතෙන සද්දං සුත්වා -පෙ- ඝාණෙන ගන්ධං ඝායිත්වා -පෙ- ජිව්හාය රසං සායිත්වා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිත්වා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය සොමනස්සට්ඨානීයං ධම්මං උපවිචරති, දොම

(ආබන්ධන ලක්ෂණ වූ) ආපොධාතුව ය; **තෙජොධාතු**- (පරිපාචන ලක්ෂණ වූ) තෙජොධාතුව ය; **වායොධාතු**- (විත්ථම්භන ලක්ෂණ වූ) වායොධාතුව ය; **ආකාසධාතු**- (අසම්පුට්ඨ ලක්ෂණ වූ) ආකාශධාතුව ය; **විඤ්ඤාණධාතු**- (විජානන ලක්ෂණ වූ) විඥාන ධාතුව ය; (යන සදෙන යි) -පෙ- **ධම්මො**- ධර්මය තෙම; **දෙසිතො + ඉති**- දෙසන ලද්දේ යයි; **ඉති**- මෙසේ; **යං තං**- යම් ඒ පූර්වවචනයක්; **වුත්තං**- කියන ලද්දේ ද **එතං**- මේ පූර්ව වච නය; **ඉදං පටිච්ච**- මේ සඳහා; **වුත්තං**- කියනලදි.

-පෙ- **ඵස්සායතනානි**- ස්පර්ශායතනයෝ; **ඉමානි ඡ**- මොහු සදෙනෙක් වෙත්. (කවර සදෙනෙක් ද යත්?) **චක්ඛුං**- ඇස; **ඵස්සායතනං**- ස්පර්ශායතනයෙක; (හෙවත් ස්පර්ශයන්ට උත්පත්ති ස්ථානයෙක) **සොතං**- කන; **ඵස්සායතනං**- ස්පර්ශායතනයෙක; (හෙවත් ස්පර්ශයන්ට උත්පත්ති ස්ථානයෙක); -පෙ-

-පෙ- **චක්ඛුනා**- චක්ෂුර්විඥානයෙන්; **රූපං දිස්වා**- රූපා ලම්බනයක් දැක; **සොමනස්සට්ඨානියං**- සෞම්නස්‍යට හෙතු වූ; **රූපං**- රූපයෙහි; **උපවිචරති**- සිත හැසිරෙයි; **දොමනස්සට්ඨා නියං**- දෞර්මනස්‍යට හෙතු වූ; -පෙ- **උපෙක්ඛාට්ඨානියං**- උපෙක්ෂා වට හෙතු වූ; -පෙ- **සොතෙන**- ශ්‍රොත්‍ර විඥානයෙන්; **සද්දං**

නස්සට්ඨානීයං ධම්මං උපවිචරති, උපෙක්ඛාට්ඨානියං ධම්මං උපවිචරති. ඉමෙ අට්ඨාරස මනොපවිචාරාති භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහීතො අසංකිලිට්ඨො අනුපවජ්ජො අප්පතිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤූහිති, ඉති යං තං වුත්තං ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

ඉමානි චත්තාරි අරියසච්චානීති භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහීතො අසංකිලිට්ඨො අනුපවජ්ජො අප්පතිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤූහීති, ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. කිඤ්චෙතං පටිච්ච වුත්තං? ඡන්නං භික්ඛවෙ ධාතූනං උපාදාය ගබ්භස්සාවක්කන්ති හොති, ඔක්කන්තියා සති නාමරූපං- නාමරූපපච්චයා සළායතනං- සළායතනපච්චයා ඵස්සො- ඵස්සපච්චයා වෙදනා. වෙදියමානස්ස ඛො පනාහං භික්ඛවෙ ඉදං දුක්ඛන්ති පඤ්ඤපෙමි, අයං දුක්ඛසමුදයොති පඤ්ඤපෙමි, අයං දුක්ඛනිරොධොති පඤ්ඤපෙමි, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනිපටිපදාති පඤ්ඤපෙමි.

සුත්වා- ශබ්දයක් අසා; -පෙ- **මනසා**- සිතින්; **ධම්මං**- (සූක්ෂ්ම රූප චිත්ත චෛතසික නිර්වාණ ප්‍රඥප්ති යන) ධර්මාලම්බනයක්; **විඤ්ඤාය**- දැන; **සොමනස්සට්ඨානියං**- සොම්නසට හෙතු වූ; **ධම්මං**- ධර්මයෙහි; **උපවිචරති**- සිත හැසිරෙයි; -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය:-

“**රූපං උපවිචරති**” මෙහි උප, වි, යන උපසර්ගයන් පූර්වකොට “චර” ගතිභක්ඛණෙ යන ධාතූහුගේ යොගය හෙයින් **රූපං** යනු සප්තම්‍යර්ථයෙහි විතීයා විභක්ති යි.

-පෙ- **ඡන්නං ධාතූනං උපාදාය**- සවැදෑරුම් ධාතූන් නිසා; **ගබ්භස්ස**- ගර්භයාගේ; **අවක්කන්ති හොති**- පැමිණීම වේ; (හෙවත් ගර්භොත්පත්තිය වේ). **ඔක්කන්තියා සති**- ගර්භාවක්‍රාන්තිය ඇති කල්හි (හෙවත් පිළිසිඳ ගැන්ම ඇති කල්හි); **නාමරූපං**- නාමරූප දෙක වේ. **නාමරූපපච්චයා**- නාමරූප ප්‍රත්‍යයෙන්; **සළායතනං**- (චක්ෂුරාදි) ෂඩ්විධ ආධ්‍යාත්මිකායතනය වේ. **සළායතනපච්චයා**- ෂඩායතන ප්‍රත්‍යයෙන්; **ඵස්සො**- ස්පර්ශය වේ. **ඵස්සපච්චයා**- ස්පර්ශප්‍රත්‍යයෙන්; **වෙදනා**- ත්‍රිවිධ වූ වේදනාව වේ. -පෙ- **අහං**- මම; **වෙදියමානස්ස ඛො පන**- විඳිනු ලබන්නාහට වනාහි; **ඉදං දුක්ඛං + ඉති**- මේ දුක්ඛසත්‍යය යි; **පඤ්ඤපෙමි**- පනවමි; **අයං**- මේ තෘෂ්ණා තොමෝ; *දුක්ඛසමු

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දුක්ඛං අරියසච්චං? ජාතිපි දුක්ඛා ජරාපි දුක්ඛා ව්‍යාධිපි දුක්ඛො මරණම්පි දුක්ඛං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසාපි දුක්ඛා යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං, සංඛිත්තෙන පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ දුක්ඛං අරියසච්චං.

දයො + ඉති– දුඃඛසමුදය සත්‍යය යි; –පෙ– අයං– මේ මූල කී සත්‍ය දෙදෙනාගේ අත්‍යන්ත නිරොධය; දුක්ඛනිරොධො + ඉති– දුඃඛනිරොධ සත්‍යය යි; –පෙ– අයං– මේ ආර්‍ය්‍යඅෂ්ටාඞ්ගික මාර්ගය; –පෙ–

සංලක්ෂ්‍යය:–

"ගබ්භස්සාවක්කන්ති හොති" චක්ඛුරාදි සවැදෑරුම් ධාතූන් නිසා ගර්භොත්පත්තිය වේ. ගර්භ නම් නිරය ගබ්භ ය, තිරච්ඡාන යොනි ගබ්භ ය, පෙත්තිවිසය ගබ්භ ය, මනුස්ස ගබ්භ ය, දෙවගබ්භය යි නානාවිධ වෙත්. ඔවුනතුරෙන් මෙතැන්හි මනුස්සගබ්භය අභිප්‍රෙත යි. එහි මවු පිය දෙදෙනාගේ සමවාය ය, මවු තොමෝ ඍතු ඇත්තියක් වීම ය, ගන්ධබ්බයෙක් එළඹ සිටීම ය යන මේ කාරණාත්‍රයයාගේ එක්වීමෙන් මනුෂ්‍යගර්භොත්පත්තිය වන්නේ ය. මෙහි මවු පිය දෙදෙනාගේ සමවාය යනුවෙන් ශුක්ලයාගේ සම්භවය ද, මවු තොමෝ ඍතු ඇත්තියක් වීම ය යනුවෙන් ශොනිතයාගේ සම්භවය ද දක්වන ලදි. ගන්ධබ්බ යන නාමයෙන් ප්‍රතිසන්ධිය කරා කර්ම බලයෙන් පැමිණෙන සත්ව තෙම අභිප්‍රෙත යි. මෙහි ගන්තබ්බ යී කියයුතු තැන 'ත'කාරයට ධකාර වීමෙන් ගන්ධබ්බ යී සිද්ධ වී තිබේ. නොහොත් ගන්ධබ්බ නම් නෘත්‍ය ශාලාවල රඟුම් දක්වන්නෝ ය. ඔවුන් මෙන් ඒ ඒ භවයන්හි උත්පත්ති වශයෙන් නොයෙක් වෙස් ගන්නා බැවින් ප්‍රතිසන්ධිය කරා එළඹෙන සත්ව තෙමේ ද ගන්ධබ්බ නාමයෙන් දක්වන ලදි. හෙතෙම මවු පියන්ගේ සමවායක්ෂණයෙහි හෝ එයින් පසු ව සද්දවසක් ඇතුළතදී හෝ මාතෘ කුක්ෂියෙහි ප්‍රතිසන්ධිග්‍රහණය කරන්නේ ය.

–පෙ– ජාති + අපි– ජාති තොමෝ ද; දුක්ඛා– දුක්වන්නී ය; ජරා + අපි– ජරා තොමෝ ද; දුක්ඛා– දුක්වන්නී ය; ව්‍යාධි+ අපි– ව්‍යාධිය ද; දුක්ඛො– දුක්වන්නේ ය. මරණං + අපි– මරණය ද; –පෙ– සොකා– ශොක කිරීම ය; පරිදෙව– විලාප කීම ය; දුක්ඛ– කායික දුඃඛ ය; දෙමනස්ස– මානසික දුඃඛ ය; උපායාසා + අපි– බලවත් ආයාස ය යන මොහු ද; –පෙ– යං + අපි + ඉච්ඡං– යම් කැමති දෙයක් හෝ; න ලභති– නො ලබා ද; තං + අපි– එය ද; –පෙ– සංඛිත්තෙන– සංක්ෂෙපයෙන්; පඤ්ච+උපාදානක්ඛන්ධා– උපාදාන ස්කන්ධයෝ පස්දෙන; –පෙ–

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දුක්ඛසමුදයං අරියසච්චං? අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරා, සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං, නාමරූපපච්චයා සළායතනං, සළායතනපච්චයා ඵස්සො, ඵස්සපච්චයා වෙදනා, වෙදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදානං, උපාදානපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා සම්භවන්ති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො හොති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ දුක්ඛසමුදයං අරියසච්චං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරොධං අරියසච්චං? අවිජ්ජාය ත්වෙව අසෙසවිරාගනිරොධා සඞ්ඛාරනිරොධො, සඞ්ඛාරනිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධො, විඤ්ඤාණනිරොධා නාමරූප

සංලක්ෂ්‍යය :-

"ඔක්කන්තියා සති නාමරූපං" විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං යි වදළ තැන වස්තුදසක, කායදසක, භාවදසක වශයෙන් දසක තුනෙක් ද, තුන් අරූපස්කන්ධයෝ දැයි තෙතිස් නාමරූප ධර්මකෙනෙක් ගන්නා ලදහ. මෙහි "ඔක්කන්තියා සති නාමරූපං" යි වදළ තැන විඥානස්කන්ධයත් සහිත සතර අරූපස්කන්ධයෝ ද වස්තු දසකාදී දසක තුන ද ගෙන ගර්භශෙය්‍යක සත්වයන්ගේ ප්‍රතිසන්ධික්ෂණයෙහි සූතිස් නාමරූප ධර්මකෙනෙක් ගන්නා ලදහ යි දතයුතු.

අවිජ්ජාපච්චයා– අවිද්‍යාප්‍රත්‍යයෙන්; **සඞ්ඛාරා**– ලෞකික කුශලාකුශල චේතනාවෝ වෙත්. **සඞ්ඛාරපච්චයා**– සංස්කාර ප්‍රත්‍යයෙන්; **විඤ්ඤාණං**– (ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් එකුන්විසි වැදෑරුම් වූ ද ප්‍රවෘත්ති වශයෙන් දෙතිස් වැදෑරුම් වූ ද) විපාක විඥානය වේ. **විඤ්ඤාණපච්චයා**– විඥාන ප්‍රත්‍යයෙන්; **නාමරූපං**– නාමරූප දෙක වේ. –පෙ– **වෙදනාපච්චයා**– වෙදනා ප්‍රත්‍යයෙන්; **තණ්හා**-(කාමතෘෂ්ණාදි වශයෙන් ත්‍රිවිධ වූ) තෘෂ්ණාව වේ. **තණ්හාපච්චයා**– තෘෂ්ණා ප්‍රත්‍යයෙන්; **උපාදානං**–(කාමූපාදානාදි වශයෙන් චතුර්විධ වූ) උපාදානය වේ. **උපාදානපච්චයා**– උපාදාන ප්‍රත්‍යයෙන්; **භවො**–(නවවිධ වූ) උත්පත්ති භවය වේ. **භවපච්චයා**– භව ප්‍රත්‍යයෙන්; **ජාති**– ස්කන්ධයන්ගේ පහළවීම වේ. **ජාතිපච්චයා**– ජාති ප්‍රත්‍යයෙන්; **ජරාමරණං**– ජරාමරණය ද; **සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා**– ශොකපරිදෙව දුඃඛ දෞර්මනස්‍යෝපායාස යන මොහු; **සම්භවන්ති**– වෙත්. **එවං**– මේ යථොක්ත වූ ප්‍රත්‍යය පරම්පරා වශයෙන් ම; **කෙවලස්ස**– සියලු; **එතස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස**– මේ වෘත්තදුඃඛ සමූහයාගේ; **සමුදයො හොති**– උත්පත්තිය වේ. –පෙ–

නිරොධො, නාමරූපනිරොධා සළායතනනිරොධො, සළායතන නිරොධා ඵස්සනිරොධො, ඵස්සනිරොධා වෙදනානිරොධො, වෙදනානිරොධා තණ්හානිරොධො, තණ්හානිරොධා උපාදාන නිරොධො, උපාදානනිරොධා භවනිරොධො, භවනිරොධා ජාති නිරොධො, ජාතිනිරොධා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙම නස්සුපායාසා නිරුජ්ඣන්ති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරොධො හොති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරොධං අරියසච්චං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරොධගාමිනීපටිපදා අරියසච්චං? අයමෙව අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො: සෙය්‍යථිදං? සම්මා දිට්ඨි, සම්මාසඞ්කප්පො, සම්මාවාචා, සම්මාකම්මන්තො, සම්මා ආජීවො, සම්මාවායාමො, සම්මාසති, සම්මාසමාධි. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරොධගාමිනීපටිපදා අරියසච්චං. ඉමානි චත්තාරි අරියසච්චානීති භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහිතො අසඞ්කිලිට්ඨො අනුපවජ්ජො අප්පතිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤූහීති, ඉති යන්තං වුත්තං ඉද මෙතං පටිච්ච වුත්තන්ති.

2. තිණිමානි භික්ඛවෙ අමාතාපුත්තිකානි භයානීති අස්සුතවා පුථුජ්ජනො භාසති. කතමානි තීණි?

-පෙ- අවිජ්ජාය ත්වෙව- අවිද්‍යාවගේ ම; අසෙසවිරාග නිරොධා- නිරවශෙෂ විරාග හෙතුවෙන් හා නිරොධ හෙතුවෙන්; සඞ්ඛාරනිරොධො- සංස්කාරයන්ගේ නිරොධය වේ. සඞ්ඛාරනිරොධා- සංස්කාරයන්ගේ නිරොධ හෙතුවෙන්; විඤ්ඤාණනිරොධො- විපාක විඥානයාගේ නිරොධය වේ. විඤ්ඤාණනිරොධා- විපාක විඥානයාගේ නිරොධහෙතුවෙන්; නාමරූපනිරොධො-නාමරූප දෙදෙනාගේ නිරොධය වේ. -පෙ-

-පෙ- අයං අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො එව- මේ ආර්‍ය්‍ය අෂ්ටාඞ්ගික මාර්ගය ම වේ. -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය:-

"අසෙසවිරාගනිරොධා සඞ්ඛාරනිරොධො" මෙහි අසෙස විරාග නිරොධා යනු අත්‍යයක්හුගේ සිඹියට කාරණ වූ හෙතුයෙහි පඤ්චමී විභක්ති යි. එලෙසින් ම මෙහි අර්ථ ද දක්වන ලදි.

2. -පෙ- ඉමානි තීණි- මොවුන් තුන්දෙන; අමාතාපුත්තිකානි භයානි+ඉති- අමාතාපුත්තික භය යයි (හෙවත් මාතෘ පුත්‍ර දෙදෙන ඔවුනොවුන් රැකගත නො හැක්කා වූ භය යයි;)

හොති ඛො සො භික්ඛවෙ සමයො යං මහාඅග්ගිඩාහො උට්ඨාති. මහාඅග්ගිඩාහෙ ඛො පන භික්ඛවෙ උට්ඨිතෙ තෙන ගාමාපි ඩය්හන්ති නිගමාපි ඩය්හන්ති නගරාපි ඩය්හන්ති, ගාමෙසුපි ඩය්හමානෙසු නිගමෙසුපි ඩය්හමානෙසු නගරෙසුපි ඩය්හමානෙසු තත්‍ථ මාතාපි පුත්තං න පටිලභති පුත්තොපි මාතරං න පටිලභති. ඉදං භික්ඛවෙ පඨමං අමාතාපුත්තිකං භයන්ති අස්සුතවා පුථුජ්ජනො භාසති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ හොති ඛො සො සමයො යං මහාමෙඝො උට්ඨාති. මහාමෙඝෙ ඛො පන භික්ඛවෙ උට්ඨිතෙ මහාඋදකවාහකො සඤ්ජායති. මහාඋදකවාහකෙ සඤ්ජාතෙ තෙන ගාමාපි වුය්හන්ති නිගමාපි වුය්හන්ති නගරාපි වුය්හන්ති, ගාමෙසුපි වුය්හමානෙසු නිගමෙසුපි වුය්හමානෙසු නගරෙසුපි වුය්හමානෙසු තත්‍ථ මාතාපි පුත්තං න පටිලභති පුත්තොපි මාතරං න පටිලභති. ඉදං භික්ඛවෙ දුතියං අමාතාපුත්තිකං භයන්ති අස්සුතවා පුථුජ්ජනො භාසති.

අස්සුතවා පුථුජ්ජනො– ආගම අධිගම විරහිත පෘථග්ජන තෙම; **භාසති**– කියයි. –පෙ–

යං– යම් කාලෙක්හි; **මහාඅග්ගිඩාහො**– මහත් ලැව්ගින් තෙක්; **උට්ඨාති**– නැගේ ද (හෙවත් හටගනී ද;) **සො සමයො**– එබඳු කාලයෙක් තෙම; **හොති ඛො**– වන්නේ ම ය. –පෙ– **මහාඅග්ගිඩාහෙ ඛො පන**– මහත් ලැව්ගින්න වනාහි; **වුට්ඨිතෙ**– නැගිකල්හි; **තෙන**– එයින්; **ගාමා + අපි**– ගම් ද; **ඩය්හන්ති**– දැවෙත්; **නිගමා + අපි**– නියම්ගම් ද; –පෙ– **නගරා + අපි**– නගර ද; –පෙ– **ගාමෙසු ඩය්හමානෙසු + අපි**– ගම් දැවෙන කල්හි ද; –පෙ– **තත්‍ථ**– එහි; **මාතා + අපි**– මව් තොමෝ ද; **පුත්තං**– පුත්‍රයා; **න පටිලභති**– රකින්ට නො ලැබෙයි; **පුත්තො + අපි**– පුත්‍ර තෙමේ ද; **මාතරං**– මව; **න පටිලභති**– රකින්ට නො ලැබෙයි; –පෙ– **ඉදං පඨමං**– මේ පළමුවන; **අමාතාපුත්තිකං**– මාතෘ පුත්‍ර දෙදෙන ඔවුනොවුන් රැකගත නො හැක්කා වූ; **භයං + ඉති**– භය යයි; **අස්සුතවා පුථුජ්ජනො**– අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන තෙම; **භාසති**– කියයි.

–පෙ– **යං**– යම් කාලෙක්හි; **මහාමෙඝො**– මහා මෙඝයෙක් තෙම; **උට්ඨාති**– නැගේ ද; **සො සමයො**– එබඳු කාලයෙක්; **හොති ඛො**– වන්නේ ම ය. –පෙ– **මහාමෙඝෙ ඛො පන**– මහා මෙඝය වනාහි; **උට්ඨිතෙ**– නැගිකල්හි; **මහාඋදක**

පුන ච පරං භික්ඛවේ හොති බො සො සමයො යං භයං හොති අටවිසංකොපො, චක්කසමාරූළ්හා ජානපදා පරියායන්ති. භයෙ බො පන භික්ඛවෙ සති අටවිසංකොපෙ චක්කසමාරූළ්හෙසු ජානපදෙසු පරියායන්තෙසු තත්ථ මාතාපි පුත්තං න පටිලභති පුත්තොපි මාතරං න පටිලභති. ඉදං භික්ඛවෙ තතියං අමාතාපුත්තිකං භයන්ති අස්සුතවා පුථුජ්ජනො භාසති. ඉමානි බො භික්ඛවෙ තීණි අමාතාපුත්තිකානි භයානීති අස්සුතවා පුථුජ්ජනො භාසති.

තානි බො පනිමානි භික්ඛවෙ තීණි සමාතාපුත්තිකානි යෙව භයානි අමාතාපුත්තිකානි භයානීති අස්සුතවා පුථුජ්ජනො භාසති. කතමානි තීණි?

හොති බො සො භික්ඛවෙ සමයො යං මහාඅග්ගිඩාහො උට්ඨාති. මහාඅග්ගිඩාහෙ බො පන භික්ඛවෙ උට්ඨිතෙ තෙන ගාමාපි -පෙ- නගරාපි ඩය්හන්ති. ගාමෙසුපි ඩය්හමානෙසු නිගමෙසුපි ඩය්හමානෙසු නගරෙසුපි ඩය්හමානෙසු හොති බො සො සමයො යං කදාචි කරහචි මාතාපි පුත්තං පටිලභති පුත්තොපි මාතරං පටිලභති. ඉදං භික්ඛවෙ පඨමං සමාතාපුත්තිකඤ්ඤෙව භයං අමාතාපුත්තිකං භයන්ති අස්සුතවා පුථුජ්ජනො භාසති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ හොති බො සො සමයො යං මහාමෙඝො උට්ඨාති. මහාමෙඝෙ බො පන භික්ඛවෙ උට්ඨිතෙ

වාහකො- මහත් වූ සැඩ වතුරෙක්; **සඤ්ජායති**- හටගනී; **මහාඋදකවාහකෙ**- මහත් වූ සැඩ වතුර; **සඤ්ජාතෙ**- හටගත් කල්හි; **තෙන**- එයින්; **ගාමා + අපි**- ගම් ද; **වුය්හන්ති**- ගෙන යනු ලැබෙත්. -පෙ- **ගාමෙසු**- ගම්; **වුය්හමානෙසු + අපි**- ගෙන යනු ලබන කල්හි ද; -පෙ-

-පෙ- **යං**- යම් කලෙක්හි; **අටවිසංකොපො**- වල් වසන සොරුන්ගේ කොපයෙන් වූ; **භයං හොති**- බියෙක් වේ ද; **චක්කසමාරූළ්හා**- ඊර්යාපථ චක්‍රාදියට නැංගා වූ; **ජානපදා**- ජනපද වාසීහු; **පරියායන්ති**- ඔබිනොබ යෙද් ද; **සො සමයො**- එබඳු කාලයෙක්; **හොති බො**- වන්නේ ම ය. -පෙ- **අටවිසංකොපෙ**- වල වසන සොරුන්ගේ කොපයෙන් වූ; **භයෙ බො පන සති**- බියක් ඇති කල්හි වනාහි; **චක්කසමාරූළ්හෙසු**- ඊර්යාපථ චක්‍රාදියට නැංගා වූ; **ජානපදෙසු**- ජනපද වාසීන්; **පරියායන්තෙසු**- ඔබිනොබ යන කල්හි; -පෙ-

මහාඋදකවාහකො සඤ්ජායති. මහාඋදකවාහකෙ සඤ්ජාතෙ තෙන ගාමාපි වුය්හන්ති නිගමාපි වුය්හන්ති නගරාපි වුය්හන්ති. ගාමෙසුපි වුය්හමානෙසු නිගමෙසුපි වුය්හමානෙසු නගරෙසුපි වුය්හමානෙසු හොති ඛො සො සමයො යං කදාචි කරහචි මාතාපි පුත්තං පටිලභති පුත්තොපි මාතරං පටිලභති. ඉදං ඛො පන භික්ඛවෙ දුතියං සමාතාපුත්තිකඤ්ඤෙව භයං අමාතාපුත්තිකං භයන්ති අස්සුතවා පුථුජ්ජනො භාසති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ හොති ඛො සො සමයො යං භයං හොති අටවිසඞ්කොපො. චක්කසමාරූළ්හා ජානපදා පරියායන්ති. භයෙ ඛො පන භික්ඛවෙ සති අටවිසඞ්කොපෙ චක්කසමාරූළ්හෙසු ජානපදෙසු පරියායන්තෙසු හොති ඛො සො සමයො යං කදාචි කරහචි මාතාපි පුත්තං පටිලභති පුත්තොපි මාතරං පටිලභති. ඉදං භික්ඛවෙ තතියං සමාතාපුත්තිකඤ්ඤෙව භයං අමාතාපුත්තිකං භයන්ති අස්සුතවා පුථුජ්ජනො භාසති.

-පෙ- **සමාතාපුත්තිකානි**- මාතෘ පුත්‍රයන් සහිත වූ; **තානි ඛො පන + ඉමානි තීණි**- ඒ මේ බියතුන වනාහි; **අමාතාපුත්තිකානි භයානි + ඉති**- අමාතා පුත්තික භය යයි; **අස්සුතවා පුථුජ්ජනො**- අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන තෙම; **භාසති**- කියයි.

-පෙ- **යං**- යම්හෙයකින්; **කදාචි කරහචි**- කිසියම් කලෙක්හි; **මාතා + අපි**- මවුතොමෝ ද; **පුත්තං**- පුත්‍රයා; **පටිලභති**- රැකීමට ලැබෙයි. -පෙ-

1 සංලක්ෂ්‍යය :-

"අටවිසඞ්කොපො" මෙහි අටවි යනුවෙන් වනයෙහි වාසය කරන්නා වූ සොරහු අභිප්‍රෙත යි. පල්සොරු යනු ද මොවුන්ට වහරනා නමෙකි. යම් කලෙක ඒ වනවාසී සොරහු ජනපදවලට පැමිණ බලාත්කාරයෙන් මනුෂ්‍යයන්ගේ සියලු වස්තූන් පැහැරගෙන ගම් නියම්ගම් රජදනව් විනාශ කෙරෙත් නම් ඒ අටවිසඞ්කොප නමි. **අටවියා සඞ්කොපො අටවිසඞ්කොපො** යනු **තත්පුරුෂ සමාස යි.**

2 සංලක්ෂ්‍යය :-

"චක්කසමාරූළ්හා" මෙහි චක්‍ර යනුවෙන් ඊර්ෂ්‍යාපථ චක්‍රය හා යාන චක්‍රය ද ගන්නා ලැබේ. අටවිසඞ්කොප භයාදිය පැමිණි කල්හි රථ වාහන ඇති මනුෂ්‍යයෝ තමන්සතු භාණ්ඩ ඒ රථවාහන වලින් රැගෙන ආරක්ෂා ස්ථාන කරා පලායෙත්. එසේ රථවාහන නැති මනුෂ්‍යයෝ තමන් සතු භාණ්ඩ කදින් හෝ හිසින් රැගෙන ක්ෂෙමස්ථාන කරා පලායෙත්. මෙසේ ඊර්ෂ්‍යාපථ චක්‍රයෙන් හෝ යානචක්‍රයෙන් පලායන බැවින් මිට "චක්කසමාරූළ්හ" යි කියනු ලැබේ.

ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි සමාතාපුත්තිකානියෙව භයානි අමාතාපුත්තිකානි භයානීති අස්සුතවා පුථුජ්ජනො භාසති.

තීණිමානි භික්ඛවෙ අමාතාපුත්තිකානි භයානි. කතමානි තීණි? ජරාභයං, ව්‍යාධිභයං, මරණභයං.

න භික්ඛවෙ මාතා පුත්තං ජීරමානං එවං ලභති: අහං ජීරාමි, මා මෙ පුත්තො ජීරීති. පුත්තො වා පන මාතරං ජීරමානං න. එවං ලභති: අහං ජීරාමි මා මෙ මාතා ජීරීති.

න භික්ඛවෙ මාතා පුත්තං ව්‍යාධියමානං එවං ලභති: අහං ව්‍යාධියාමි, මා මෙ පුත්තො ව්‍යාධියීති. පුත්තො වා පන මාතරං ව්‍යාධියමානං න එවං ලභති: අහං ව්‍යාධියාමි, මා මෙ මාතා ව්‍යාධියීති.

න භික්ඛවෙ මාතා පුත්තං මිය්‍යමානං එවං ලභති: අහං මිය්‍යාමි, මා මෙ පුත්තො මීයීති. පුත්තො වා පන මාතරං මිය්‍යමානං න එවං ලභති: අහං මිය්‍යාමි, මා මෙ මාතා මීයීති. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි අමාතාපුත්තිකානි භයානි.

අත්‍ථි භික්ඛවෙ මග්ගො අත්‍ථි පටිපදා ඉමෙසඤ්ච තිණ්ණං සමාතාපුත්තිකානං භයානං ඉමෙසඤ්ච තිණ්ණං අමාතාපුත්තිකානං භයානං පහානාය සමතික්කමාය සංවත්තන්ති.

-පෙ- **ජරාභයං**- ජරාව නිසා උපදනා භය ය; **ව්‍යාධිභයං**- ව්‍යාධිය නිසා උපදනා භය ය; **මරණභයං**- මරණය නිසා උපදනා භය ය (යන තුන යි).

-පෙ- **මාතා**- මවුතොමෝ; **ජීරමානං**- දිරන්නා වූ; **පුත්තං**- පුත්‍රයා දූක; **එවං**- මෙබඳු ප්‍රාර්ථනාවක් කොට රැකගන්ට; **න පටිලභති**- නො ලැබෙයි. (කෙබඳු ප්‍රර්ථනාවෙක් ද යත්) **අහං**- මම; **ජීරාමි**- දිරමි; **මෙ පුත්තො**- මාගේ පුත්‍ර තෙම; **මා අජීරි + ඉති**- නො දිරුවා (යන ප්‍රාර්ථනාවෙනි); **පුත්තො වා පන**- පුත්‍ර තෙමේ හෝ; **ජීරමානං**- දිරන්නා වූ; **මාතරං**- මව දූක; **එවං**- මෙබඳු ප්‍රාර්ථනාවක් කොට රැකගන්ට; **න පටිලභති**- නො ලැබෙයි. -පෙ-

-පෙ- **මාතා**- මවු තොමෝ; **ව්‍යාධියමානං**- ව්‍යාධියෙන් පෙළෙන්නා වූ; **පුත්තං**- පුත්‍රයා දූක; -පෙ- **අහං**- මම; **ව්‍යාධියාමි**- ව්‍යාධියෙන් පෙළෙමි; -පෙ- **මා ව්‍යාධියි + ඉති**- ව්‍යාධියෙන් නො පෙළේවා (යන ප්‍රාර්ථනාවෙනි).

කතමො ච භික්ඛවෙ මග්ගො කතමා පටිපදා ඉමෙසඤ්ච තිණ්ණං සමාතාපුත්තිකානං භයානං ඉමෙසඤ්ච තිණ්ණං අමාතාපුත්තිකානං භයානං පහානාය සමතික්කමාය සංවත්තති? අයමෙව අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො : සෙය්‍යථීදං? සම්මාදිට්ඨි, -පෙ- සම්මාසමාධි. අයං ඛො භික්ඛවෙ මග්ගො අයං පටිපදා ඉමෙසඤ්ච තිණ්ණං සමාතාපුත්තිකානං භයානං ඉමෙසඤ්ච තිණ්ණං අමාතාපුත්තිකානං භයානං පහානාය සමතික්කමාය සංවත්තතීති.

3. එකං සමයං භගවා කොසලෙසු චාරිකං චරමානො මහතා භික්ඛුසඞ්ඝෙන සද්ධිං යෙන වෙනාගපුරං නාම කොසලානං බ්‍රාහ්මණගාමො තදවසරි.

-පෙ- මිය්‍යමානං-මියයන්නා වූ; පුත්තං-පුත්‍රයා දක; -පෙ-

-පෙ- සමාතාපුත්තිකානං- සමාතාපුත්තික වූ; ඉමෙසං ච තිණ්ණං භයානං- මේ භය තුන්දෙනාගේ ද; අමාතාපුත්තිකානං- අමාතාපුත්තික වූ; -පෙ- පහානාය- ප්‍රහාණය පිණිස ද; සමතික්කමාය- ඉක්මවීම පිණිස ද; සංවත්තති- පවතී ද (එබඳු වූ); මග්ගො-මාර්ගයෙක් තෙම; අත්ථි- ඇත්තේ ය; පටිපදා- ප්‍රතිපදාවක් තොමෝ; අත්ථි- ඇත්තී ය.

-පෙ- සමාතාපුත්තිකානං- සමාතාපුත්තික වූ; -පෙ- සමතික්කමාය- ඉක්මවීම පිණිස ද; සංවත්තති- පවතී ද; (එබඳු වූ) මග්ගො- මාර්ගය තෙම; කතමො ච?-කවරේ ද? -පෙ- අරියො- ආර්‍ය්‍ය වූ; අට්ඨඞ්ගිකො- අඞ්ග අටක් ඇත්තා වූ; අයං+එව මග්ගො- මේ මාර්ගය ම වේ. -පෙ-

සංලක්‍ෂ්‍යය :-

සමාතාපුත්තිකානං- සහමාතාපුත්තෙන වත්තන්තෙ සත්තන්ති "සහස්ස සොඤ්ඤදෙසො" යන මුගලන් සූත්‍රයෙන් සහශබ්දයට සකාරාදෙශ වැ සමාස 'ක' ප්‍රත්‍යය වීමෙන් සිඛ වූ අන්‍යාර්‍ථ සමාස යි.

3. එකං සමයං- එක් සමයෙක්හි; භගවා- භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; මහතා භික්ඛුසඞ්ඝෙන සද්ධිං- මහත් භික්ෂු සමූහයා සමග; කොසලෙසු- කොසොල් ජනපදයෙහි; චාරිකං චරමානො- සැරිසරු වඩනාසේක්; කොසලානං- කොසොල්ජනපද වාසීන්ගේ; වෙනාගපුරං නාම- වෙනාගපුර නම් වූ; බ්‍රාහ්මණ

අස්සොසුං ඛො වේනාගපුරිකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා:- සමණො ඛලු භො ගොතමො සක්‍යපුත්තො සක්‍යකුලා පබ්බජිතො වේනාගපුරං අනුප්පත්තො. තං ඛො පන භවන්තං ගොතමං එවං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගතො; ඉතිපි සො භගවා අරහං සම්මා සම්බුද්ධො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදූ අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා, සො ඉමං ලොකං සදෙවකං සමාරකං සබ්‍රහ්මකං සස්සමණබ්‍රාහ්මණිං පජං සදෙවමනුස්සං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පවෙදෙති. සො ධම්මං

ගාමො- බමුණුගම; **යෙන**- යම් තැනෙක්හි ද; **තං**- එතනට; **අවසරි**- වැඩිසේක.

සංලක්ෂ්‍යය :-

"මහතා භික්ඛුසඞ්ඝෙන සද්ධිං" මෙහි "භික්ඛුසඞ්ඝෙන" යනු "සද්ධිං" යන නිපාතයාගේ යොගයෙහි තෘතීයා විභක්ති යි. මෙසේ ම සහ, අලං, කිං ආදි නිපාත ශබ්දයන් සමග ද තෘතීයා විභක්තිය යෙදේ, ඇතම්තැනක මෙකී නිපාතයන් නැත ද ඔවුන්ගේ අර්ථයෙහි ද තෘතීයා විභක්ති යෙදේ.

වේනාගපුරිකා- වේනාගපුරවැසි වූ; **බ්‍රාහ්මණගහපතිකා**- බමුණුගැහැවියෝ; **අස්සොසුං ඛො**- මෙබඳු ප්‍රවෘත්තියක් ඇසූවාහු ය; (කෙබඳු ප්‍රවෘත්තියෙක් ද යත්?) **සක්‍යපුත්තො**- ශාක්‍ය රාජ පුත්‍ර වූ; **සක්‍යකුලා**- ශාක්‍යකුලයෙන් නික්ම; **පබ්බජිතො**- පැවිදි වූ; **සමණො භො ගොතමො ඛලු**- ශ්‍රමණ භවත් ගෞතම තෙම වනාහි; **වේනාගපුරං**- අපගේ වේනාග පුරයට; **අනුප්පත්තො**- පැමිණිසේක. **තං භවන්තං ගොතමං ඛො පන**- ඒ භවත් ගොතමයන් වහන්සේගේ විෂයෙහි; **එවං**-මෙබඳු වූ; **කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො**- යහපත් කීර්ති ශබ්දයෙක්; **අබ්භුග්ගතො**- ඉතා උස් ව පැනනැංගේ ය; (කෙසේ ද?) **සො භගවා**- ඒ භාග්‍යවත් තෙම; **ඉති+අපි**- මේ කාරණයෙනු දු; **අරහං**- (කෙලශක්ෂය කළ බැවින්) අර්හත් ය; **සම්මාසම්බුද්ධො**- තමා විසින් සර්වධර්මයන් මනාකොට දත්තේ ය; -පෙ- (මෙතැන් සිට අරුත් 343 පිටෙන් දතයුතු යි.) **සො**- ඒ භාග්‍යවත් තෙම; **සදෙවකං**- දෙවියන් සහිත වූ; **සමාරකං**- මරුන් සහිත වූ; **සබ්‍රහ්මකං**- බඹුන් සහිත වූ; **සස්සමණබ්‍රාහ්මණිං**- ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් සහිත වූ; **පජං**- සත්ව ප්‍රජාව ද; **සදෙවමනුස්සං**- දෙව්මිනිසුන් සහිත වූ; **ඉමං ලොකං**- මේ ලොකය ද; **සයං**- තෙමේ; **අභිඤ්ඤා**- විශිෂ්ට ඥානයෙන් දැන; **සච්ඡිකත්වා**-

දෙසෙති : ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සව්‍යඤ්ජනං, කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙති. සාධු ඛො පන තථාරූපානං අරහතං දස්සනං හොතීති.

අථ ඛො වෙනාගපුරිකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමිංසු. උපසඞ්කමිත්වා අප්පෙකච්චෙ භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අප්පෙකච්චෙ භගවතා සද්ධිං සම්මොදිංසු, සම්මොදනීයං කථං සාරාණීයං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අප්පෙකච්චෙ යෙන භගවා තෙනඤ්ජලිං පනාමෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අප්පෙකච්චෙ නාමගොත්තං සාවෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අප්පෙකච්චෙ තුණ්හිභූතා එකමන්තං නිසීදිංසු.

එකමන්තං නිසින්නො ඛො වෙනාගපුරිකො වච්ඡගොත්තො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදවොච :- අච්ඡරියං භො ගොතම අබ්භුතං භො ගොතම, යාවඤ්චිදං භොතො ගොතමස්ස විප්පසන්නානි ඉන්ද්‍රියානි පරිසුද්ධො ඡවිවණ්ණො පරියොදාතො, සෙය්‍යථාපි භො ගොතම සාරදං බදරපණ්ඩු[1] පරිසුද්ධං හොති පරියොදාතං, එවමෙව භොතො ගොතමස්ස විප්පසන්නානි ඉන්ද්‍රියානි පරිසුද්ධො ඡවිවණ්ණො පරියොදාතො. සෙය්‍යථාපි භො

ප්‍රත්‍යක්‍ෂකොට; **පවෙදෙති**- ප්‍රකාශ කෙරෙයි; **සො**- ඒ තථාගත තෙම; -පෙ- (මෙතැන් සිට අරුත් 255 පිටෙන් දතයුතු යි.) **තථාරූපානං**- එබඳු වූ; **අරහතං**- රහතුන්ගේ; **දස්සනං**- දැකීම; **සාධු ඛො පන හොති + ඉති**- යහපත් වන්නේ ය; (යන ප්‍රවෘත්ති යයි.)

-පෙ- **අප්පෙකච්චෙ**- ඇතම් කෙනෙක්; -පෙ- **අඤ්ජලිං පනාමෙත්වා**- ඇඳිලි බැඳ; -පෙ- **නාමගොත්තං**- නම්ගොත්; **සාවෙත්වා**- අස්වා; -පෙ- **තුණ්හිභූතා**- තුෂ්ණීම්භූත වැ; -පෙ-

-පෙ- **භො ගොතම**- භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; **අච්ඡරියං**- ආශ්චර්‍ය්‍යයෙක; -පෙ- **අබ්භුතං**- පෙර නො වූ දෙයෙක; **භොතො ගොතමස්ස**- භවත් ගෞතමයන් වහන්සේගේ; **ඉන්ද්‍රියානි**-(චක්‍ෂුරාදි)ඉන්ද්‍රියයෝ; **යාවඤ්චිදං**-අතිශයින්; **විප්පසන්නානි**- ප්‍රසන්නයහ; **ඡවිවණ්ණො**- සිවිපැහැය; **පරිසුද්ධො**- පිරිසුදු ය; **පරියොදාතො**- වෙසෙසින් පිරිසුදු ය; -පෙ- **සෙය්‍යථාපි**-යම්සේ;

---

1. බදරපණ්ඩුං-සනා.

ගොතම තාලපක්කං සම්පති බන්ධනා මුත්තං පරිසුද්ධං හොති පරියොදාතං, එවමෙව භොතො ගොතමස්ස විප්පසන්නානි ඉන්ද්‍රියානි පරිසුද්ධො ඡවිවණ්ණො පරියොදාතො. සෙය්‍යථාපි භො ගොතම නෙක්ඛං ජම්බොනදං දක්ඛකම්මාරපුත්තසුපරිකම්මකතං උක්කාමුඛෙ සුකුසල[1]සම්පහට්ඨං පණ්ඩුකම්බලෙ නික්ඛිත්තං භාසතෙ ච තපතෙ ච විරොචති ච, එවමෙව භොතො ගොතමස්ස විප්පසන්නානි ඉන්ද්‍රියානි පරිසුද්ධො ඡවිවණ්ණො පරියොදාතො.

යානි නූන තානි භො ගොතම උච්චාසයනමහාසයනානි– සෙය්‍යථීදං? ආසන්දි පල්ලඞ්කො ගොනකො චිත්තකා[2] පටිකා පටලිකා තූලිකා විකතිකා උද්දලොමි එකන්තලොමි කට්ඨිස්සං

සාරදං– සරත්කාලයෙහි හටගත්තා වූ; **බදරපණ්ඩු**- පැසී පඬු වන් වූ ඩෙබර ඵලය; **පරිසුද්ධං හොති**– පිරිසුදු වේ ද; **පරියොදාතං**– වෙසෙසින් පිරිසුදු වේ ද; **එවං+එව**– එපරිද්දෙන් ම; -පෙ- **සම්පති**– එකෙණෙහි; **බන්ධනා මුත්තං**– තුවටුවෙන් ගිලිහුණා වූ; **තාලපක්කං**– විලිකුන් තල්පලය; -පෙ- **එවං+එව**– එපරිද්දෙන් ම; -පෙ- **දක්ඛකම්මාරපුත්ත**– දක්‍ෂ කම්බුරු පුත්‍රයකු විසින්; **උක්කාමුඛෙ**– කෝවමුඛයෙහි; **සුපරිකම්මකතං**– මනා කොට පිරියම්කරන ලද; **සුකුසලසම්පහට්ඨං**– (ඝට්ටනපරිමජ්ජනාදි වශයෙන්) මනාකොට පිරිමදනා ලද; **පණ්ඩුකම්බලෙ**– පඬු වන් පලසෙක්හි හෙවත් රත්පලසෙක්හි; **නික්ඛිත්තං**– තබන ලද; **ජම්බොනදං**– ජාම්බොනද සුවර්ණය සම්බන්ධී වූ; **නෙක්ඛං**– නිෂ්කයෙක් හෙවත් පස්විසිකලන් ගුළිකාවක්; **භාසතෙ ච**– බබළා ද; **තපතෙ ච**–අඳුරු විදහා ද; **විරොචති ච**–බබළමින් සොභමාන වේ ද; **එවං + එව**– එපරිද්දෙන් ම; -පෙ-.

යානි තානි– යම් ඒ; **උච්චාසයනමහාසයනානි**– උසසුන් මහසුන් කෙනෙක් වෙද් ද; -පෙ- **ආසන්දි**- දික්හගලා පුටුව ය; **පල්ලඞ්කො**– පාදයන්හි වාලරූපයන් පිහිටුවා කළ පර්‍ය්‍යඞ්කය; **ගොනකො**– දික්ලොම් ඇති මහකොඳු පලස ය; **චිත්තකා**– වියමනෙන් විසිතුරු වූ එළලොම්මුවා ඇතිරි ය; **පටිකා**– සුදුඑළලොම්මුවා ඇතිරි ය; **පටලිකා**– එළලොම්මුවා ඝන පුප් ඇතිරි ය; **තූලිකා**– පුළුන්පිරූ ඇතිරි ය; **විකතිකා**– සිංහව්‍යාඝ්‍රාදි රූපයෙන් විසිතුරු එළලොම්මුවා ඇතිරි ය; **උද්දලොමි**– දෙපස දවළු ඇති එළලොම්මුවා ඇතිරි ය; **එකන්තලොමි**– එක්පස දවළු ඇති එළලොම්මුවා ඇතිරි ය;

---

1. සුපරිකම්මකතං කුසල-ස්‍යා. 2. චිත්තිකා-ස්‍යා.

කොසෙය්‍යං කුත්තකං හත්ථත්ථරං අස්සත්ථරං රථත්ථරං අජිනප්පවෙණී කාදලිමිගපවරපච්චත්ථරණං සඋත්තරච්ඡදං උභතොලොහිතකූපධානං, එවරූපානං නූන භවං ගොතමො උච්චාසයනමහාසයනානං නිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභීති.

යානි ඛො පන තානි බ්‍රාහ්මණ උච්චාසයනමහාසයනානි– සෙය්‍යථීදං? ආසන්දි පල්ලඞ්කො ගොනකො චිත්තකා පටිකා පටලිකා තූලිකා විකතිකා උද්දලොමි එකන්තලොමි කට්ටිස්සං කොසෙය්‍යං කුත්තකං හත්ථත්ථරං අස්සත්ථරං රථත්ථරං අජිනප්පවෙණී කාදලිමිගපවරපච්චත්ථරණං සඋත්තරච්ඡදං උභතොලොහිතකූපධානං, දුල්ලභානි තානි පබ්බජිතානං ලද්ධානි ච න කප්පන්ති.

තීණි ඛො ඉමානි බ්‍රාහ්මණ උච්චාසයනමහාසයනානි යෙසාහං එතරහි නිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී. කතමානි තීණි? දිබ්බං උච්චාසයනමහාසයනං, බ්‍රහ්මං උච්චාසයනමහා

කට්ටිස්සං– රතින් ගෙත්තම්කොට තිහිරිහුයින් කළ ඇතිරි ය; **කොසෙය්‍යං**–රන්කම් කරන ලද කොසියහුයින් කරන ලද ඇතිරි ය; **කුත්තකං**– නළඟනන් සොළොස් දෙනකු සිට නැටියහැකි එළලොම්මුවා සුදු ඇතිරි ය; **හත්ථත්ථරං**– ඇතුන්පිට අතුරන ඇතිරි ය; **අස්සත්ථරං**– අසුන් පිට අතුරන ඇතිරි ය; **රථත්ථරං**– රථයෙහි අතුරන ඇතිරි ය; **අජිනප්පවෙණි**– අඳුන් දිවි සමින් කළ ඇතිරි ය; **කාදලිමිගපවරපච්චත්ථරණං**– කෙසල්මුව සමින් කළ උතුම් ඇතිරි ය; **සඋත්තරච්ඡදං**– මත්තෙහි උඩුවියන් සහිත වූ; **උභතො**– හිසට පයට; **ලොහිතකූපධානං**– රත්කන්වයින් ඇති සයනය යන මෙය යි; –පෙ– **එවරූපානං**– මෙබඳු වූ; **උච්චාසයනමහාසයනානං**– උසස් මහ අසුන්; **නූන**– එකාන්තයෙන්; **නිකාමලාභී**– කැමති කැමතිසේ ලබනසේක; **අකිච්ඡලාභී**– නිදුක්සේ ලබනසේක; **අකසිරලාභී නූන + ඉති**– විපුලසේ ලබනසේකැයි හඟිමියි සැලකෙළේ ය.

–පෙ– **යානි ඛො පන තානි**– යම් ඒ; **උච්චාසයනමහාසයනානි**– උසස් මහසුන් කෙනෙක් වෙද් ද; –පෙ– **තානි**– ඒ ආසනයෝ; **පබ්බජිතානං**– ප්‍රව්‍රජිතයන්ට; **දුල්ලභානි**–දුර්ලභ වෙත්; **ලද්ධානි ච**– ලැබුණාහු ද; **න කප්පන්ති**– කැප නො වෙත්.

–පෙ– **අහං**– මම; **එතරහි**– දැන් වනාහි; **යෙසං**– යම් උසස් මහ අසුන්; **නිකාමලාභී**– කැමති කැමතිසේ ලබන්නෙම් ද; **අකිච්ඡලාභී**– නිදුක්සේ ලබන්නෙම් ද; **අකසිරලාභී**– විපුලසේ

සයනං, අරියං උච්චාසයනමහාසයනං. ඉමානි ඛො බ්‍රාහ්මණ තීණි උච්චාසයනමහාසයනානි යෙසාහං එතරහි නිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභීති.

කතමං පන තං භො ගොතම දිබ්බං උච්චාසයනමහාසයනං යස්ස භවං ගොතමො එතරහි නිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභීති?.

ඉධාහං බ්‍රාහ්මණ යං ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහරාමි, සො පුබ්බණ්හසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදාය තමෙව ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය පවිසාමි, සො පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තො වනන්තඤ්ඤෙව පවාරයාමි, සො යදෙව තත්ථ හොන්ති තිණානි වා පණ්ණානි වා තානි එකජ්ඣං සංහරිත්වා නිසීදාමි පල්ලඞ්කං ආභුජිත්වා උජුං කායං පණිධාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා. සො විවිච්චෙව කාමෙහි විවිච්ච

ලබන්නෙම් ද (එබඳු වූ); **උච්චාසයනමහාසයනානි**- උසසුන් මහ අසුන්; **ඉමානි ඛො තීණි**- මොහු තුන්දෙනෙක් වෙත්; -පෙ- **දිබ්බං**- දිව්‍ය වූ; **උච්චාසයනමහාසයනං**- උසසුන් මහ අස්න ය; **බ්‍රහ්මං**- බ්‍රහ්ම වූ; -පෙ- **අරියං**- ආර්‍ය්‍ය වූ; -පෙ-.

භො ගොතම-භවත් ගෞතමයන් වහන්ස; **භවං ගොතමො**- භවත් ගෞතම තෙම; **එතරහි**- දැන්; **යස්ස**- යම් උසසුන් මහ අස්නක්; **නිකාමලාභී**- කැමති කැමතිසේ ලබනසේක් ද; -පෙ- **තං දිබ්බං උච්චාසයන මහාසයනං**- ඒ දිව්‍ය වූ උසසුන් මහ අස්න; **කතමං පන + ඉති**- කවරේ දැයි විචාළේ ය.

-පෙ- **ඉධ**- මෙහි; **අහං**- මම; **යං ගාමං වා**- යම් ගමක් හෝ; **නිගමං වා**- යම් නියම් ගමක් හෝ; **උපනිස්සාය**- ඇසුරු කොට; **විහරාමි**- වාසය කෙරෙම් ද; **සො**- ඒ මම; **පුබ්බණ්හසමයං**- පෙරවරු වේලෙහි; **නිවාසෙත්වා**- හැඳ පෙරෙව; **පත්තචීවරං**- පාසිවුරු; **ආදාය**- ගෙන; **තං එව ගාමං වා**- එම ගමට හෝ; **නිගමං වා**- එම නියම්ගමට හෝ; **පිණ්ඩාය**- පිඬු පිණිස; **පවිසාමි**- පිවිසෙමි; **සො**- ඒ මම; **පච්ඡාභත්තං**- පසුබත; **පිණ්ඩපාතපටික්කන්තො**- පිණ්ඩපාතයෙන් වැළකුණේ; **වනන්තං + එව**- අරණ්‍යයකට ම; **පවාරයාමි**- ප්‍රවිෂ්ටවෙමි; **සො**- ඒ මම; **තත්ථ**- එහි; **යදෙව**- යම්බඳු වූ; **තිණානි වා**- තෘණ හෝ; **පණ්ණානි වා**- පරණලාපත් හෝ; **හොන්ති**- වෙද් ද; **තානි**- ඒ තෘණපරණලාපත්; **එකජ්ඣං සංහරිත්වා**- එකට රැස්කොට; **පල්ලඞ්කං ආභුජිත්වා**- පලක් බැඳ; **කායං**- කය; **උජුං පණිධාය**-

අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතක්කං සවිචාරං විවෙකජං පීතිසුඛං පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි, විතක්කවිචාරානං වූපසමා අජ්ඣත්තං සම්පසාදනං චෙතසො එකොදිභාවං අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිජං පීතිසුඛං දුතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි, පීතියා ච විරාගා උපෙක්ඛකො ච විහරාමි සතො ච සම්පජානො සුඛඤ්ච කායෙන පටිසංවෙදෙමි යන්තං අරියා ආචික්ඛන්ති උපෙක්ඛකො සතිමා සුඛවිහාරීති තතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි, සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බෙව සොමනස්ස දොමනස්සානං අත්ථඞ්ගමා අදුක්ඛං අසුඛං[1] උපෙක්ඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි. සො චෙ අහං බ්‍රාහ්මණ එවම්භූතො චඞ්කමාමි දිබ්බො මෙ එසො තස්මිං සමයෙ චඞ්කමො හොති, සො චෙ අහං බ්‍රාහ්මණ එවම්භූතො තිට්ඨාමි දිබ්බං මෙ එතං තස්මිං සමයෙ ඨානං හොති, සො චෙ අහං බ්‍රාහ්මණ එවම්භූතො නිසීදාමි දිබ්බං මෙ එතං තස්මිං සමයෙ ආසනං හොති, සො චෙ අහං බ්‍රාහ්මණ එවම්භූතො සෙය්‍යං කප්පෙමි දිබ්බං මෙ එතං තස්මිං සමයෙ උච්චාසයනමහාසයනං හොති ඉදං ඛො තං බ්‍රාහ්මණ දිබ්බං උච්චාසයනමහාසයනං යස්සාහං එතරහි නිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභීති.

අච්ඡරියං භො ගොතම අබ්භුතං භො ගොතම, කො චඤ්ඤො, එවරූපස්ස දිබ්බස්ස උච්චාසයනමහාසයනස්ස නිකාමලාභී භවිස්සති අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී අඤ්ඤත්‍ර භොතා ගොතමෙන.

ඍජුකොට පිහිටුවා; සතිං-සිහිය; පරිමුඛං-කම්ස්ථානයට අභිමුඛ කොට; **උපට්ඨපෙත්වා**- එළවා; **නිසීදාමි**-හිඳිමි; **සො**-ඒ මම; -පෙ- (මෙතැන් සිට අරුත් දුකනිපාතයෙහි 103 වෙනි පිටේ 3 වෙනි සූත්‍රයෙන් දතයුතුයි.)-පෙ-චෙ-ඉදින්; **සො අහං**-ඒ මම; **එවංභූතො**- මෙසේ වූයෙම්; **චඞ්කමාමි**- සක්මන් කෙරෙම් ද; **තස්මිං සමයෙ**- එසමයෙහි; **මෙ**- මාගේ; **එසො චඞ්කමො**- මේ සක්මන; **දිබ්බො හොති**- දිව්‍යසක්මන වේ; -පෙ- **එවං භූතො**- මෙසේ වූයෙම්; **තිට්ඨාමි**- සිටිම් ද; -පෙ- **එතං ඨානං**- මේ සිටීම; **දිබ්බං හොති**- දිව්‍යස්ථානය වේ; -පෙ- **එතං ආසනං**- මේ හිඳීම; -පෙ- **සෙය්‍යං කප්පෙමි**- සැතපෙම් ද; -පෙ- **එතං උච්චාසයනමහාසයනං**- මේ උසසුන් මහ අස්න; **දිබ්බං හොති**- දිව්‍ය වූ උසසුන් මහ අස්න වේ; -පෙ- **අහං**- මම; **එතරහි**- දැන්; **යස්ස**- යම් උසසුන් මහ අස්නක්; **නිකාමලාභී**- කැමති කැමතිසේ ලබන්නෙම් ද; -පෙ- **ඉදං ඛො**-මෙය වනාහි; **තං දිබ්බං උච්චාසයනමහාසයනං** + **ඉති**- ඒ දිව්‍ය වූ උසසුන් මහ අස්න යයි වදාළසේක

---

1. අදුක්ඛමසුඛං-ස්‍යා.

කතමං පන තං භො ගොතම බ්‍රහ්මං උච්චාසයනමහාසයනං යස්ස භවං ගොතමො එතරහි නිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභීති?

ඉධාහං බ්‍රාහ්මණ යං ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහරාමි, සො පුබ්බණ්හසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදාය තමෙව ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය පවිසාමි. සො පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තො වනන්තඤ්ඤෙව පවාරයාමි, සො යදෙව තත්ථ හොන්ති තිණානි වා පණ්ණානි වා තානි එකජ්ඣං සංහරිත්වා නිසීදාමි පල්ලඞ්කං ආභුජිත්වා උජුං කායං පණිධාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා. සො මෙත්තාසහගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරාමි තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථිං.

ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං මෙත්තාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන

-පෙ- **භොතා ගොතමෙන අඤ්ඤත්‍ර**- භවත් ගෞතමයන් වහන්සේ හැර; **අඤ්ඤො කොචි**- අන්කවරෙක් තෙම; **එවරූපස්ස**- මෙබඳු වූ; **දිබ්බස්ස**- දිව්‍ය වූ; **උච්චාසයනමහාසයනස්ස**- උසසුන් මහ අස්නක්; **නිකාමලාභී භවිස්සති**- කැමති කැමතිසේ ලබන්නේ ද? -පෙ-.

-පෙ- **සො**- ඒ මම; **මෙත්තාසහගතෙන**- මෛත්‍රී සහගත වූ; **චෙතසා**- සිතින්; **එකං දිසං**- එක් දිශාවක්; **ඵරිත්වා**- පතුරුවා; **විහරාමි**- වාසය කෙරෙමි; **තථා**- එසේ ම; **දුතියං**- දෙවන දිශාව ද; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

දිබ්බො චඞ්කමො, බ්‍රහ්මං, අරියො- මෙහි "දිබ්බ" ශබ්දයෙන් දෙවියන් සම්බන්ධි වූ ම චංක්‍රමණ, ස්ථාන, ආසන, උච්චාසයනමහාසයන ය යන මොවුහු වාච්‍ය නො වෙති. රූපාවචරධ්‍යානලාභීහු පිළිබඳ චංක්‍රමණ ස්ථාන ආසනාදිය ම වාච්‍ය වෙති. එහි ප්‍රථමධ්‍යාන, ද්විතීයධ්‍යාන, තෘතීයධ්‍යාන, චතුර්ථධ්‍යාන යන සතර රූපාවචරධ්‍යානයන්ට සමවැද සක්මන් කරන්නහු ගේ ද, රූපාවචරධ්‍යාන සමාපත්තියෙන් නැඟී සිට සක්මන් කරන්නහුගේ ද යන දෙදෙනා පිළිබඳ චංක්‍රමණය දිබ්බචඞ්කම නම්. යථොක්ත සමාපත්තියෙන් නැඟිට මෛත්‍රී, කරුණා, මුදිතා, උපෙක්ඛා යන සතර බ්‍රහ්ම විහරණයන් පතුරුවා වාසය කරන්නා පිළිබඳ චංක්‍රමණය බ්‍රහ්ම චඞ්කම නම්. ඵලසමවතට අවන්හුගේ ද ඵලසමවතින් නැඟී සිටියහුගේ ද චංක්‍රමණය අරිය චඞ්කම නම්. ස්ථානාසනාදි අනෙක් විහරණයන්හිදු ප්‍රභෙදය මෙනයින් ම දතයුතු.

-පෙ- **ඉති**- මෙසේ; **උද්ධං**- උඩ ද; **අධො**- යට ද; **තිරියං**- සරස ද යන; **සබ්බධි**- සියලු තැන්හි; **සබ්බත්තතාය**- සියල්ල තමා

අප්පමාණේන අවෙරෙන අබ්‍යාපජ්ජේන ඵරිත්වා විහරාමි. කරුණාසහගතෙන චෙතසා -පෙ- මුදිතා සහගතෙන චෙතසා -පෙ- උපෙක්ඛාසහගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරාමි, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථිං. ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙක්ඛාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණේන අවෙරෙන අබ්‍යා පජ්ජේන ඵරිත්වා විහරාමි. සො වෙ අහං බ්‍රාහමණ එවම්භූතො චඞ්කමාමි බ්‍රහමා[1] මෙ එසො තස්මිං සමයෙ චඞ්කමො හොති. සො වෙ අහං බ්‍රාහමණ එවම්භූතො තිට්ඨාමි -පෙ- නිසිදාමි -පෙ- සෙය්‍යං කප්පෙමි බ්‍රහමං මෙ එතං තස්මිං සමයෙ උච්චාසයන මහාසයනං හොති. ඉදං ඛො තං බ්‍රාහමණ බ්‍රහමං උච්චාසයන මහාසයනං යස්සාහං එතරහි නිකාමලාභි අකිච්ඡලාභි අකසිර ලාභීති.

අච්ඡරියං භො ගොතම අබ්භුතං භො ගොතම කො චඤ්ඤො එවරූපස්ස බ්‍රහමස්ස උච්චාසයනමහාසයනස්ස නිකාමලාභි භවිස්සති අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභි අඤ්ඤත්‍ර භොතා ගොතමෙන.

කතමං පන තං භො ගොතම අරියං උච්චාසයනමහාසයනං යස්ස භවං ගොතමො එතරහි නිකාමලාභි අකිච්ඡලාභි අකසිර ලාභීති?

ඉධාහං බ්‍රාහමණ යං ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහරාමි, සො පුබ්බන්හසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදාය තමෙව ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය පවිසාමි. සො පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාත

හා එකාත්මික බැවින්; **සබ්බාවන්තං**- සියලු සත්ත්වයන් ඇත්තා වූ; **ලොකං**- ලොකය; **මෙත්තාසහගතෙන**- මෛත්‍රීසහගත වූ; **විපුලෙන**- (ඵරණ වශයෙන්) විපුල වූ; **මහග්ගතෙන**- (භූමිවශයෙන්) මහත් බවට ගියා වූ; **අප්පමාණෙන**- ප්‍රමාණ රහිත වූ; **අවෙරෙන**- වෛර නැත්තා වූ; **අබ්‍යාපජ්ජෙන**- නිදුක් වූ; **චෙතසා**- සිතින්; **ඵරිත්වා**- ස්පර්ශකොට හෙවත් පතුරුවා; **විහරාමි**- වාසය කරමි; **කරුණාසහගතෙන**-කරුණාසහගත වූ; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

පච්ඡාභත්තං- භත්තස්ස පච්ඡා පච්ඡාභත්තං යී පච්ඡාභත්ත ශබ්දයා කෙරෙන් පර ස්මිං ප්‍රත්‍යයට 'අං' ආදෙශවීමෙන් සිඩ වූ අසංඛ්‍ය සමාසයෙකි.

---

1. බ්‍රහමං-කණ්ඩ වි.

පටික්කන්තො වනන්තඤ්ඤෙව පවාරයාමි, සො යදෙව තත්ථ හොන්ති තිණානි වා පණ්ණානි වා තානි එකජ්ඣං සංහරිත්වා නිසීදාමි පල්ලඞ්කං ආභුජිත්වා උජුං කායං පණිධාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා. සො එවං පජානාමි:- රාගො මෙ පහීනො උච්ඡින්නමූලො තාලාවත්ථුකතො අනභාවකතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මො, දොසො මෙ පහීනො-පෙ-මොහො මෙ පහීනො උච්ඡින්නමූලො තාලාවත්ථුකතො අනභාවකතො[1] ආයතිං අනුප්පාදධම්මො. සො චෙ අහං බ්‍රාහ්මණ එවම්භූතො චඞ්කමාමි අරියො මෙ එසො තස්මිං සමයෙ චඞ්කමො හොති. සො චෙ අහං බ්‍රාහ්මණ එවම්භූතො තිට්ඨාමි-පෙ-නිසීදාමි-පෙ-සෙය්‍යං කප්පෙමි අරියං මෙ එතං තස්මිං සමයෙ උච්චාසයනමහාසයනං හොති. ඉදං ඛො තං බ්‍රාහ්මණ අරියං උච්චාසයනමහාසයනං යස්සාහං එතරහි නිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභීති.

අච්ඡරියං භො ගොතම අබ්භුතං භො ගොතම කොචදෙව එවරූපස්ස අරියස්ස උච්චාසයනමහාසයනස්ස නිකාමලාභී භවිස්සති අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී අඤ්ඤත්‍ර භොතා ගොතමෙන. අභික්කන්තං භො ගොතම අභික්කන්තං භො ගොතම සෙය්‍යථාපි භො ගොතම නික්කුජ්ජිතං වා උක්කුජ්ජෙය්‍ය පටිච්ඡන්නං වා විවරෙය්‍ය මූළ්හස්ස වා මග්ගං ආචික්ඛෙය්‍ය අන්ධකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය චක්ඛුමන්තො රූපානි දක්ඛින්තීති.[2] එවමෙවං භොතා ගොතමෙන අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එතෙ මයං භවන්තං ගොතමං සරණං ගච්ඡාම ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඞ්ඝඤ්ච. උපාසකෙ නො භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතෙ සරණං ගතෙති.

4 එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති ගිජ්ඣකූටෙ පබ්බතෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සරභො නාම පරිබ්බාජකො අචිරපක්කන්තො හොති ඉමස්මා ධම්මවිනයා, සො රාජගහෙ

-පෙ- **මෙ**- මාගේ; **රාගො**- රාගය තෙම; **පහීනො**- ප්‍රහීණ විය; **උච්ඡින්නමූලො**- මුල්සුන්වූයේ වේ -පෙ- (269 පිට බලනු.)

4 -පෙ- **රාජගහෙ**- රාජගහ නම් පුරප්‍රවරාසන්නයෙහි වූ; **ගිජ්ඣකූටෙ පබ්බතෙ**- ගිජුකුළු පව්වෙහි; -පෙ- **සරභො නාම පරිබ්බාජකො**-සරභ නම් පරිව්‍රාජක තෙම; **ඉමස්මා ධම්මවිනයා**- මේ (ධර්මවිනය සඞ්ඛ්‍යාත)ශාසනයෙන්; **අචිරපක්කන්තො හොති**-

---

1. අනභාවං කතො-ස්‍යා. 2. දක්ඛන්තීති-ස්‍යා.

පරිසතිං[1] එවංවාචං භාසති:- අඤ්ඤාතො මයා සමණානං සක්‍යපුත්තියානං ධම්මො, අඤ්ඤාය ච පනාහං සමණානං සක්‍යපුත්තියානං ධම්මං එවාහං තස්මා ධම්මවිනයා අපක්කන්තොති.

අථ ඛො සම්බහුලා භික්ඛූ පුබ්බණ්හසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදාය රාජගහං පිණ්ඩාය පවිසිංසු. අස්සොසුං ඛො තෙ භික්ඛූ සරභස්ස පරිබ්බාජකස්ස රාජගහෙ පරිසතිං[1] එවං වාචං භාසමානස්ස "අඤ්ඤාතො මයා සමණානං සක්‍යපුත්තියානං ධම්මො, අඤ්ඤාය ච පනාහං සමණානං සක්‍යපුත්තියානං ධම්මං එවාහං තස්මා ධම්මවිනයා අපක්කන්තො"ති.

අථ ඛො තෙ භික්ඛූ රාජගහෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමිංසු. උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං

පහ ව ගිය තොබෝකල් ඇත්තේ වේ; **සො**–හෙතෙම; **රාජගහෙ**– රජගහ නුවර; **පරිසතිං**– පිරිස් මධ්‍යයෙහි; **එවං වාචං**– මෙබඳු වචනයක්; **භාසති**– කියයි (කෙබඳු වචනයක් ද යත්?); **මයා**– මා විසින්; **සමණානං සක්‍යපුත්තියානං**– ශ්‍රමණ ශාක්‍යපුත්‍රයන්ගේ; **ධම්මො**– ධර්මය තෙම; **අඤ්ඤාතො**– දන්නා ලද්දේ ය; **අහං**– මම; **සමණානං සක්‍යපුත්තියානං**– ශ්‍රමණ ශාක්‍යපුත්‍රයන්ගේ; **ධම්මං**– ධර්මය; **අඤ්ඤාය ච පන**– දැන ද වනාහි; **එවං**– මෙසේ; **අහං**– මම; **තස්මා ධම්මවිනයා**– ඒ ශාසනයෙන්; **අපක්කන්තො + ඉති**–පහ ව ආවෙමි යන වචනය යි. –පෙ–.

1. සංලක්ෂ්‍යය:-

ගිජ්ඣකූටෙ පබ්බතෙ– ගිජුකුළුපව්ව රජගහ නුවර අවුරා සිටි පඤ්ච පර්වතරාජයන්ගෙන් එකෙකි. එහි ගිජුලිහිණියන් වැනි කූටයන් ඇති බැවින් ද ගිජුලිහිණියන් එහි වසන බැවින් ද මේ පර්වතයට ගෘධ්‍රකූට පර්වත යයි කියනු ලැබේ. බුදු පසේබුදු මහරහතන් වහන්සේලා ද විවේක සැප සඳහා කලින් කල මේ පර්වතයෙහි වැඩ සිටිත්.

2. සංලක්ෂ්‍යය:-

පරිසතිං:- පරිසා ශබ්දයෙන් පර ස්මිං ප්‍රත්‍යයයට "තිං සභාපරිසාය" (2. 106 මූලගත්) යන සූත්‍රයෙන් තිං ආදෙශ යි.

–පෙ– **තෙ භික්ඛූ**– ඒ භික්ෂූහු; –පෙ– **භාසමානස්ස**– කියන්නා වූ; **සරභස්ස පරිබ්බාජකස්ස**–සරභ නම් පරිව්‍රාජකයාගේ; **එවං වාචං**– මෙබඳු තෙපුලක්; **අස්සොසුං ඛො**– ඇසූසේක්ල; –පෙ–

---

1. පරිසති-ස්‍යා.

නිසින්නා ඛො තෙ භික්ඛූ භගවන්තං එතදවොචුං:- සරභො නාම භන්තෙ පරිබ්බාජකො අචිරපක්කන්තො ඉමස්මා ධම්මවිනයා, සො රාජගහෙ පරිසති එවං වාචං භාසති:- "අඤ්ඤාතො මයා සමණානං සක්‍යපුත්තියානං ධම්මො, අඤ්ඤාය ච පනාහං සමණානං සක්‍යපුත්තියානං ධම්මං එවාහං තස්මා ධම්මවිනයා අපක්කන්තො"ති. සාධු භන්තෙ භගවා යෙන සප්පිනිකාතීරං[1] යෙන පරිබ්බාජකාරාමො යෙන සරභො පරිබ්බාජකො තෙනුපසඞ්කමතු අනුකම්පං උපාදායාති. අධිවාසෙසි භගවා තුණ්හීභාවෙන.

අථ ඛො භගවා සායන්හසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙන සප්පිනිකාතීරං[1] යෙන පරිබ්බාජකාරාමො යෙන සරභො පරිබ්බාජකො තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා පඤ්ඤත්තෙ ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ජ ඛො භගවා සරභං පරිබ්බාජකං එතදවොච:- සච්චං කිර ත්වං සරභ එවං වදෙසි: අඤ්ඤාතො මයා සමණානං සක්‍යපුත්තියානං ධම්මො, අඤ්ඤාය ච පනාහං සමණානං සක්‍යපුත්තියානං ධම්මං එවාහං තස්මා ධම්මවිනයා අපක්කන්තොති.

එවං වුත්තෙ සරභො පරිබ්බාජකො තුණ්හී අහොසි. දුතියම්පි ඛො භගවා සරභං පරිබ්බාජකං එතදවොච:- වදෙහි සරභ, කින්ති තෙ අඤ්ඤාතො සමණානං සක්‍යපුත්තියානං ධම්මො? සචෙ තෙ අපරිපූරං භවිස්සති අහං පරිපූරෙස්සාමි, සචෙ පන තෙ පරිපූරං භවිස්සති අහං අනුමොදිස්සාමීති. දුතියම්පි ඛො සරභො පරිබ්බාජකො තුණ්හී අහොසි. තතියම්පි ඛො භගවා සරභං

සප්පිනිකාතීරං- සප්පිනිකා නම් විල්තෙර; **යෙන**- යම්තැනෙක්හි ද; **පරිබ්බාජකාරාමො**-පරිව්‍රාජකාරාමය; -පෙ- **සරභො පරිබ්බාජකො**- සරභ නම් පරිව්‍රාජක තෙම; -පෙ- **අනුකම්පං උපාදාය**- අනුකම්පා පිණිස; **උපසඞ්කමතු**- එළඹෙනසේක් නම්; **සාධු+ඉති**- මැනවැයි ආරාධනා කළසේක.

-පෙ- **පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො**- ඵලසමාපත්තියෙන් නැඟී සිටියේ; -පෙ- **සරභ**- සරභය; **ත්වං**- තෝ; **මයා**- මා විසින්;-පෙ- **අපක්කන්තො**- පහ ව ආයෙමියි; **එවං වදෙසි**- මෙසේ කියන් නෙහි; **සච්චං කිර+ඉති**- සැබෑදෑයි විචාළසේක.

-පෙ- **සරභ**- සරභය; **වදෙහි**- කියව; **තෙ**- තා විසින්; **සමණානං සක්‍යපුත්තියානං**-ශ්‍රමණ ශාක්‍යපුත්‍රයන්ගේ; **ධම්මො**- ධර්මයතෙම; **කින්ති අඤ්ඤාතො?**-කෙසේ දන්නා ලද්දේ ද?; **සචෙ**-

---

1. සප්පිනියාතීරං-ස්‍යා.

පරිබ්බාජකං එතදවොච :– වදෙහි[1] සරභ, කිත්ති තෙ අඤ්ඤාතො සමණානං සක්‍යපුත්තියානං ධම්මො? සචෙ තෙ අපරිපූරං භවිස්සති අහං පරිපූරෙස්සාමි; සචෙ පන තෙ පරිපූරං භවිස්සති අහං අනුමොදිස්සාමීති. තතියම්පි ඛො සරභො පරිබ්බාජකො තුණ්හී අහොසි.

අථ ඛො තෙ පරිබ්බාජකා සරභං පරිබ්බාජකං එතදවොචුං:– යදෙව ඛො ත්වං ආවුසො සරභ සමණං ගොතමං යාචෙය්‍යාසි තදෙව තෙ සමණො ගොතමො පවාරෙති. වදෙහාවුසො සරභ, කිත්ති තෙ අඤ්ඤාතො සමණානං සක්‍යපුත්තියානං ධම්මො? සචෙ තෙ අපරිපූරං භවිස්සති සමණො ගොතමො පරිපූරෙස්සති, සචෙ පන තෙ පරිපූරං භවිස්සති සමණො ගොතමො අනුමොදිස්සතීති. එවං වුත්තෙ සරභො පරිබ්බාජකො තුණ්හීභූතො මඞ්කුභූතො පත්තක්ඛන්ධො අධොමුඛො පජ්ඣායන්තො අප්පටිභානො නිසීදි. අථ ඛො භගවා සරභං පරිබ්බාජකං තුණ්හීභූතං මඞ්කුභූතං පත්තක්ඛන්ධං අධොමුඛං පජ්ඣායන්තං අප්පටිභානං විදිත්වා තෙ

ඉදින්; **තෙ**– තට හෙවත් තාගේ දැනීම; **අපරිපූරං භවිස්සති**– අසම්පූර්ණවන්නේ නම්; **අහං**– මම; **පරිපූරෙස්සාමි**– සම්පූර්ණ කරන්නෙමි; **සචෙ පන**– ඉදින් වනාහි; **තෙ**– තට හෙවත් තාගේ දැනීම; **පරිපූරං භවිස්සති**- සම්පූර්ණවන්නේ නම්; –පෙ– **අනුමොදිස්සාමි + ඉති**– අනුමෝදන් වන්නෙමියි වදාළසේක; –පෙ–

ආවුසො සරභ– ඇවැත් වූ සරභය; **ත්වං**–තෝ; **යදෙව ඛො**– යමක් හෙතුකොට ගෙන; **සමණං ගොතමං**– ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්; **යාචෙය්‍යාසි**– යාඥාකරන්නේ වී නම්; **සමණො ගොතමො**– ශ්‍රමණ භවත් ගෞතම තෙම; **තං + එව**–එය ම; **තෙ**– තට; **පවාරෙති**– පවරනසේක; –පෙ– **තුණ්හීභූතො**– තුෂ්ණීම් භූත වූයේ; **මඞ්කුභූතො**– නිස්තෙජස්ක වූයේ; **පත්තක්ඛන්ධො**– නැමුණා වූ කඳට ඇත්තේ හෙවත් කරබාගත්තේ; **අධොමුඛො**– යටිකුරු මුහුණු ඇත්තේ; **පජ්ඣායන්තො**– සිතිවිලි සිතන්නේ; **අප්පටිභානො**– ස්ථානොචිත වචනයකුත් නැත්තේ; **නිසීදි**– හුන්නේ ය; –පෙ– **තුණ්හීභූතං**– තුෂ්ණීම්භූත වූ; **මඞ්කුභූතං**– නිස්තෙජස්ක වූ; **පත්තක්ඛන්ධං**– නැමුණා වූ කඳට ඇති; **අධොමුඛං**– යටිකුරු කළ මුහුණු ඇති; **පජ්ඣායන්තං**– සිතිවිලි සිතන්නා වූ; **අප්පටිභානං**– ස්ථානොචිත වචනයකුදු නැති;

---

1. මයා ඛො සරභ පඤ්ඤායති සමණානං සක්‍යපුත්තියානං ධම්මො, වදෙහි–ස්‍යා.

පරිබ්බාජකො එතදවොච:- යො ඛො මං පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍ය: සම්මාසම්බුද්ධස්ස තෙ පටිජානතො ඉමෙ ධම්මා අනභිසම්බුද්ධාති. තමහං තත්ථ සාධුකං සමනුයුඤ්ජෙය්‍යං සමනුගාහෙය්‍යං සමනුභාසෙය්‍යං. සො වත මයා සාධුකං සමනුයුඤ්ජියමානො සමනුගාහියමානො සමනුභාසියමානො අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං සො තිණ්ණං ඨානානං නාඤ්ඤතරං ඨානං නිගච්ඡෙය්‍ය: අඤ්ඤෙන වා අඤ්ඤං පටිචරිස්සති, බහිද්ධා කථං අපනාමෙස්සති, කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතුකරිස්සති, තුණ්හීභූතො වා මඞ්කුභූතො පත්තක්ඛන්ධො අධොමුඛො පජ්ඣායන්තො අප්පටිභානො නිසීදිස්සති, සෙය්‍යථාපි සරභො පරිබ්බාජකො.

සරභං පරිබ්බාජකං- සරභ නම් පරිව්‍රාජකයා; **විදිත්වා**- දැන; -පෙ- **පරිබ්බාජකා**-පරිව්‍රාජකවරුනි; **යො ඛො**-යමෙක් වනාහි; **සම්මාසම්බුද්ධස්ස**- සම්‍යක් සම්බුද්ධයෙමි යි; **පටිජානතො**- ප්‍රතිඥාකරන්නා වූ; **තෙ**- නුඹවහන්සේ විසින්; **ඉමෙ ධම්මා**- මෙනම් ධර්ම කෙනෙක්; **අනභිසම්බුද්ධා + ඉති**- අවබොධ නො කරන ලද්දාහු යයි; **මං**- මට; **එවං**- මෙසේ; **වදෙය්‍ය**- කියා නම්; **අහං**- මම; **තං**- ඒ පුද්ගලයා, **තත්ථ**- ඒ කාරණයෙහි; **සාධුකං**- මනාකොට; **සමනුයුඤ්ජෙය්‍යං**- අනුග්‍රහ වශයෙන් කරුණු විචාරමි; **සමනුගාහෙය්‍යං**- අනුග්‍රහ වශයෙන් ලබ්ධිය විචාරමි; **සමනුභාසෙය්‍යං**- අවවාද වශයෙන් කරුණු විචාරමි; **සො**- හෙතෙම; **වත**- එකාන්තයෙන්; **මයා**- මා විසින්; **සාධුකං**- මනාකොට; **සමනුයුඤ්ජියමානො**- අනුග්‍රහ වශයෙන් කරුණු විචාරනු ලබන්නේ; **සමනුගාහියමානො**- අනුග්‍රහ වශයෙන් ලබ්ධිය විචාරනු ලබන්නේ; **සමනුභාසියමානො**- අවවාද වශයෙන් කරුණු විචාරනු ලබන්නේ; **සො**-හෙතෙම; **තිණ්ණං ඨානානං**- මේ මතු කියන ත්‍රිවිධකාරණයන් අතුරෙන්; **අඤ්ඤතරං ඨානං**- එක්තරා කාරණයකට; **න නිගච්ඡෙය්‍ය**- නො පැමිණෙන්නේ ය යන; **යං**- යමක් ඇද්ද; **එතං**- මෙය; **අට්ඨානං**- අකාරණයෙකි; **අනවකාසො**- අවකාශ නැත්තේ ද වේ; (කවර තුන් කාරණයෙක් ද යත්?) **අඤ්ඤෙන**- අනික් වචනයකින්; **අඤ්ඤං**- අනික් වචනයක්; **පටිචරිස්සති වා**- වසන්නේ හෝ වෙයි; **කථං**- පටන් ගත් කථාව; **බහිද්ධා**-බැහැරට; **අපනාමෙස්සති**- පමුණුවන්නේ හෝ වෙයි; **කොපං+ච**- කෝපය ද; **දොසං ච**- ද්වෙෂය ද; **අප්පච්චයං ච**- නො සතුටු ආකාරය ද; **පාතුකරිස්සති**- පහළ කෙරෙයි; **තුණ්හීභූතො වා**- තුෂ්ණීම්භූතවූයේ හෝ; -පෙ- **අප්පටිභානො**- ස්ථානොචිත වචනයකුදු නැත්තේ; **නිසීදිස්සති**-

යො ඛො මං පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍ය: ඛීණාසවස්ස තෙ පටිජානතො ඉමෙ ආසවා අපරික්ඛීණාති. තමහං තත්‍ථ සාධුකං සමනුයුඤ්ජෙය්‍යං සමනුගාහෙය්‍යං සමනුභාසෙය්‍යං. සො වත මයා සාධුකං සමනුයුඤ්ජියමානො සමනුගාහියමානො සමනුභාසියමානො අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං සො තිණ්ණං ඨානානං නාඤ්ඤතරං ඨානං නිගච්ඡෙය්‍ය: අඤ්ඤෙන වා අඤ්ඤං පටිචරිස්සති, බහිද්ධා කථං අපනාමෙස්සති, කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතුකරිස්සති, තුණ්හීභූතො වා මඞ්කුභූතො පත්තක්ඛන්ධො අධොමුඛො පජ්ඣායන්තො අප්පටිභානො නිසීදිස්සති, සෙය්‍යථාපි සරභො පරිබ්බාජකො.

යො ඛො මං පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍ය: යස්ස ඛො පන තෙ අත්‍ථාය ධම්මො දෙසිතො සො න නිය්‍යාති තක්කරස්ස සම්මා දුක්ඛක්ඛයායාති. තමහං තත්‍ථ සාධුකං සමනුයුඤ්ජෙය්‍යං සමනුගාහෙය්‍යං සමනුභාසෙය්‍යං. සො වත මයා සාධුකං සමනුයුඤ්ජියමානො සමනුගාහියමානො සමනුභාසියමානො අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං සො තිණ්ණං ඨානානං නාඤ්ඤතරං ඨානං

හිඳිනේ ය; **සරභො පරිබ්බාජකො**– සරභ නම් පරිව්‍රාජක තෙම; **සෙය්‍යථාපි**– යම්සේ ද; (එමෙනි.) –පෙ–.

යො ඛො– යමෙක් වනාහි; **ඛීණාසවස්ස**– ක්ෂීණාශ්‍රව යෙමි යි; **පටිජානතො**– ප්‍රතිඥකරන්නා වූ; **තෙ**– තුඹවහන්සේ විසින්; **ඉමෙ ආසවා**– මේ ආශ්‍රවයෝ; **අපරික්ඛීණා + ඉති**– ක්ෂය නො කරන ලද්දාහු යයි; **මං**– මට; **එවං**– මෙසේ; **වදෙය්‍ය**– කියා නම්; **අහං**– මම; **තං**– ඒ පුද්ගලයා; **තත්‍ථ**– ඒ කාරණයෙහි; –පෙ–

සංලක්ෂ්‍යය:–

තුණ්හීභූතො වා මඞ්කුභූතො පත්තක්ඛන්ධො පජ්ඣායන්තො අප්පටිභානො–තුණ්හී යන අසංඛ්‍ය සද්දූපපද "භූ" ධාතුවෙන් 'ත' ප්‍රත්‍යය ද, මංකු සද්දූපපද 'භූ' ධාතුවෙන් 'ත' ප්‍රත්‍යය ද, පත්ත සද්දූපපද 'ඛනු' ධාතුවෙන් 'ධ' ප්‍රත්‍යය ද, ප පූර්ව "ඣෙ" ධාතුවෙන් "අන්ත" ප්‍රත්‍යය ද අ- පටි, පූර්ව භා ධාතුවෙන් "අන" ප්‍රත්‍යය ද වීමෙන් සිද්ධ වූ කිතක පදයෝ වෙත්. අධො මුඛං යස්ස සො අධොමුඛො යනු අන්‍යාර්ථ සමාස යි.

–පෙ– **තෙ**– තුඹවහන්සේ විසින්; **යස්ස ඛො පන අත්‍ථාය**– යම් මාර්ගඵලයක් සඳහා; **ධම්මො**–චතුරාර්‍ය්‍යසත්‍යධර්මය; **දෙසිතො**– දෙසන ලද්දේ ද; **සො**– ඒ ධර්මයතෙම; **තක්කරස්ස**– ඒ පිළිපදින්නාහට; **සම්මා**– මනාකොට; **දුක්ඛක්ඛයාය**– දුඃඛක්ෂය පිණිස; **න නිය්‍යාති + ඉති**– නො පැමිණෙන්නේ ය හෙවත් අර්ථසිද්ධිය

නිගච්ඡෙය්‍ය: අඤ්ඤෙන වා අඤ්ඤං පටිචරිස්සති, බහිද්ධා කථං අපනාමෙස්සති, කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතුකරිස්සති, තුණ්හීභූතො වා මඞ්කුභූතො පත්තක්ඛන්ධො අධොමුඛො පජ්ඣායන්තො අප්පටිභානො නිසීදිස්සති සෙය්‍යථාපි සරභො පරිබ්බාජකොති. අථ ඛො භගවා සප්පිනිකාතිරෙ[1] පරිබ්බාජකාරාමෙ තික්ඛත්තුං සීහනාදං නදිත්වා වෙහාසං පක්කාමි.

අථ ඛො තෙ පරිබ්බාජකා අචිරපක්කන්තස්ස භගවතො සරභං පරිබ්බාජකං සමන්තතො වාචාසන්නිතොදකෙන[2] සඤ්ජම්භරිං අකංසු. සෙය්‍යථාපි අවුසො සරභ බ්‍රහාරඤ්ඤෙ ජරසිඟාලො සීහනාදං නදිස්සාමීති සෙගාලකඤ්ඤෙව නදති, භෙරණ්ඩකඤ්ඤෙව නදති. එවමෙව ඛො ත්වං ආවුසො සරභ අඤ්ඤත්‍රෙව සමණෙන ගොතමෙන සීහනාදං නදිස්සාමීති

නො කරන්නේ ය යි; **මං**- මට; **එවං**- මෙසේ; **වදෙය්‍ය**- කියා නම්; **අහං**- මම; **තං**- ඒ පුද්ගලයා;-පෙ- **තික්ඛත්තුං**- තුන් යලක්; **සීහනාදං නදිත්වා**- අභීතනාදය කොට; **වෙහාසං**- අහසට නැඟී; **පක්කාමි**- වැඩිසේක.

සංලක්ෂ්‍යය:-

යස්ස ඛො පන තෙ අත්ථාය ධම්මො දෙසිතො- මෙහි 'යස්ස ඛො පන අත්ථාය' යනුවෙන් සොතාපත්ති සකෘදාගාමි අනාගාමි අර්හත් යන සතරමඟ සතරඵලයන්ගේ ප්‍රතිවේධය පිණිස දුක්ඛ ය, සමුදය ය, නිරොධ ය, මාර්ග ය යන චතුරාර්‍ය්‍යසත්‍යයන් දෙසන ලද බව දක්වන ලදි. නොහොත් රාගය නැසීම පිණිස අශුභකර්මස්ථානය ද, ද්වෙෂය නැසීම පිණිස මෛත්‍රීභාවනාව ද, මොහය නැසීම පිණිස පඤ්චධර්මයෝ ද විතර්කය නැසීම පිණිස ආනාපානසතිය ද දෙශන ලද බව දක්වන ලදි.

-පෙ- **භගවතො**- භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; **අචිරපක්කන්තස්ස**-ගිය නොබෝ වේලාවකින්; **සරභං පරිබ්බාජකං**- සරභ නම් පරිබ්‍රාජකයාට; **සමන්තතො**- හාත්පසින්; **වාචාසන්නිතොදකෙන**-වචන නැමැති කෙවිටින්; **සඤ්ජම්භරිං අකංසු**- නිරන්තර කෙවිටි කළාහු ය හෙවත් මතුමත්තෙහි පීඩා කළාහු ය; **බ්‍රහාරඤ්ඤෙ**- මහවනයෙහි; **ජරසිඟාලො**- ජරසිවලෙක්; **සීහනාදං නදිස්සාමි+ඉති**- සිංහනාද කරන්නෙමි යි; **සෙගාලකං+එව**- සිවල් හඬ ම; **නදති**- හඬා ද; **භෙරණ්ඩකං+එව**- භෙරණ්ඩ හඬ ම; **නදති**- හඬා ද; -පෙ- **එවං+එව ඛො**- එපරිද්දේන් ම; **ත්වං**- නුඹ; **සමණෙන ගොතමෙන**- ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්;

---

1. සප්පිනියාතීරෙ-ස්‍යා. 2. වාචාය සන්නිතොදකෙන-ස්‍යා.

සෙගාලකඤ්ඤෙව නදසි, හෙරණ්ඩකඤ්ඤෙව නදසි. සෙය්‍යථාපි ආවුසො සරභ අම්බකමද්දරී ඵුස්සකරවිතං රවිස්සාමීති අම්බකමද්දරීරවිතඤ්ඤෙව රවති, එවමෙව ඛො ත්වං ආවුසො සරභ අඤ්ඤත්‍රෙව සමණෙන ගොතමෙන ඵුස්සකරවිතං රවිස්සාමීති අම්බකමද්දරීරවිතඤ්ඤෙව රවසි. සෙය්‍යථාපි ආවුසො සරභ උසභො සුඤ්ඤාය ගොසාලාය ගම්භීරං නදිතබ්බං මඤ්ඤති, එවමෙව ඛො ත්වං ආවුසො සරභ අඤ්ඤත්‍රෙව සමණෙන ගොතමෙන ගම්භීරං නදිතබ්බං මඤ්ඤසීති. අථ ඛො තෙ පරිබ්බාජකා සරභං පරිබ්බාජකං සමන්තතො වාචාසත්තිතොදකෙන[1] සඤ්ජම්භරිං අකංසූති.

4 එකං සමයං භගවා කොසලෙසු චාරිකං චරමානො මහතා භික්ඛුසඞ්ඝෙන සද්ධිං යෙන කෙසපුත්තං නාම කාලාමානං නිගමො තදවසරි. අස්සොසුං ඛො කෙසපුත්තියා කාලාමා:- සමණො ඛලු භො ගොතමො සක්‍යපුත්තො සක්‍යකුලා පබ්බජිතො කෙසපුත්තං අනුප්පත්තො. තං ඛො පන භගවන්තං ගොතමං එවං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගතො: ඉතිපි සො

අඤ්ඤත්‍ර + එව- හැර ම; **සීහනාදං නදිස්සාමි + ඉති**- සිංහනාද කරන්නෙමි යි; **සෙගාලකං + එව**- සිවල් හඬ ම; **නදසි**- හැඬු යෙහි ය; -පෙ- **අම්බකමද්දරී**- කුඩා කිකිළියක් තොමෝ; **ඵුස්සකරවිතං**- මහ කුකුළු හඬක්; **රවිස්සාමි + ඉති**- හඬන්නෙමැ යි; **අම්බකමද්දරීරවිතං + එව**- කුඩා කිකිළි හඬක් ම; **රවති**- හඬා ද; -පෙ- **රවසි**- හැඬූයෙහි ය; -පෙ- **උසභො**- වෘෂභයෙක් තෙම; **සුඤ්ඤාය**- ජ්‍යෙෂ්ඨ වෘෂභයන් නැති; **ගොසාලාය**- ගොවු දෙක්හි; **ගම්භීරං**- ගැඹුරැ කොට; **නදිතබ්බං**- නාද කටයුතු යයි; **මඤ්ඤති**- හඟී ද; -පෙ- **නදිතබ්බං + ඉති**- නාද කටයුතු යයි; **මඤ්ඤසි**- හඟනෙහි ද; -පෙ-.

1 සංලක්ෂ්‍යය:-

තික්ඛත්තුං සීහනාදං නදිත්වා- මෙහි සීහනාද යනුවෙන් ශ්‍රෙෂ්ඨ නාදය අභීතනාදය අභිප්‍රෙත යි. එය මෙහිදී සම්‍යක් සම්බුද්ධභාවය, ක්ෂීණාශ්‍රව භාවය, ධර්ම නෛර්‍යාණිකත්වය යන ස්ථානත්‍රය පිළිබඳ ව පැවතිණ.

2 සංලක්ෂ්‍යය:- අඤ්ඤත්‍රෙව සමණෙන ගොතමෙන 247 වෙනි පිටේ සංලක්ෂ්‍යය බලනු.

-පෙ- (මෙහි අරුත් 369 පිටෙන් දතයුතු යි.) **කෙසපුත්තං නාම**-කෙසපුත්‍ර නම් වූ; **කාලාමානං**-කාලාම නම් ක්ෂත්‍රියයන්ගේ;

---

1. වාචාය සන්නිතොදකෙන- ස්‍යා.

භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධො -පෙ-. සාධු ඛො පන තථාරූපානං අරහතං දස්සනං හොතීති.

අථ ඛො කෙසපුත්තියා කාලාමා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමිංසු. උපසඞ්කමිත්වා අප්පෙකච්චෙ භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අප්පෙකච්චෙ භගවතා සද්ධිං සම්මොදිංසු, සම්මොදනීයං කථං සාරාණීයං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අප්පෙකච්චෙ යෙන භගවා තෙනඤ්ජලිම්පනාමෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අප්පෙකච්චෙ නාමගොත්තං සාවෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අප්පෙකච්චෙ තුණ්හීභූතා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසින්නා ඛො කෙසපුත්තියා කාලාමා භගවන්තං එතදවොචුං:- සන්ති භන්තෙ එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා කෙසපුත්තං ආගච්ඡන්ති, තෙ සකංයෙව වාදං දීපෙන්ති ජොතෙන්ති, පරවාදම්පන ඛුංසෙන්ති වම්භෙන්ති[1] ඔපපක්ඛිං කරොන්ති. අපරෙපි භන්තෙ එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා කෙසපුත්තං ආගච්ඡන්ති, තෙපි සකංයෙව වාදං දීපෙන්ති ජොතෙන්ති, පරවාදම්පන ඛුංසෙන්ති වම්භෙන්ති[1] ඔපපක්ඛිං කරොන්ති. තෙසං නො භන්තෙ අම්හාකං හොතෙව කඞ්ඛා, හොති විචිකිච්ඡා: කො සු නාම ඉමෙසං භවන්තානං සමණබ්‍රාහ්මණානං සච්චං ආහ, කො මුසාති.

නිගමො- නිගම්ග්‍රාමය; **යෙන**- යම් තැනෙක්හි ද; **තං**- එතනට; **අවසරි**- වැඩිසේක.

සංලක්ෂ්‍යය:-

මහතා භික්ඛුසඞ්ඝෙන සද්ධිං- 370 පිටේ සංලක්ෂ්‍යය බලනු.

කෙසපුත්තියා- කෙසපුත්‍ර නම් නියම්ගම් වැසි; **කාලාමා**- කාලාම නම් ක්ෂත්‍රියයෝ; **අස්සොසුං ඛො**- මෙබඳු ප්‍රවෘත්තියක් ඇසුවාහු ය; (කෙබඳු ප්‍රවෘත්තියෙක් ද යත්?) **සක්‍යපුත්තො**- ශාක්‍යරාජ පුත්‍ර වූ; -පෙ- (මෙතැන් සිට අරුත් 370 පිටෙන් දත යුතු යි.) **භන්තෙ**-වහන්ස; **එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා**- ඇතම් මහණ බමුණු කෙනෙක්; **කෙසපුත්තං**- කෙසපුත්‍ර නම් නියම්ගමට; **ආගච්ඡන්ති**- පැමිණෙද් ද එබඳු වූ මහණ බමුණු කෙනෙක්; **සන්ති**- ඇත්තාහු ය; **තෙ**- ඔහුතුමූ; **සකං එව වාදං**- සවකීය ලබ්ධිය ම; **දීපෙන්ති**- දක්වත්; **ජොතෙන්ති**- ප්‍රකාශ කෙරෙත්; **පරවාදං පන**- අන්‍යයන්ගේ වාදය වනාහි; **ඛුංසෙන්ති**- ගටා බෙණෙත්; **වම්භෙන්ති**-අවමන් කෙරෙත්; **ඔපපක්ඛිං කරොන්ති**- පොලා හරිත්; -පෙ- **අපරෙ+අපි**- අන්‍ය වූ ද; -පෙ- **භන්තෙ**-

1. වම්භෙන්ති පරිභවන්ති-ස්‍යා.

අලං හි වො කාලාමා කඞ්ඛිතුං අලං විචිකිච්ඡිතුං, කඞ්ඛනීයෙව පන වො ඨානෙ විචිකිච්ඡා උප්පන්නා.

එථ තුම්හෙ කාලාමා, මා අනුස්සවෙන, මා පරම්පරාය, මා ඉතිකිරාය, මා පිටකසම්පදානෙන, මා තක්කහෙතු, මා නයහෙතු, මා ආකාරපරිවිතක්කෙන, මා දිට්ඨිනිජ්ඣානක්ඛන්තියා, මා භබ්බරූපතාය, මා සමණො නො ගරූති. යදා තුම්හෙ කාලාමා අත්තනාව ජානෙය්‍යාථ: ඉමෙ ධම්මා අකුසලා, ඉමෙ ධම්මා සාවජ්ජා, ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤුගරහිතා, ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්තීති; අථ තුම්හෙ කාලාමා පජහෙය්‍යාථ.

වහන්ස; **තෙසං නො අම්හාකං**– ඒ ඇසූ අපට; **කඞ්ඛා හොති එව**– සැකයෙක් වේ ම ය; **විචිකිච්ඡා හොති**– විචිකිච්ඡා වේ ම ය; **ඉමෙසං භවන්තානං**– මේ පින්වත් වූ; **සමණබ්‍රාහ්මණානං**– මහණ බමුණන් අතුරෙහි; **කො සු නාම**– කවරෙක් නම්; **සච්චං ආහ**– සැබවක් කියේ ද; **කො**– කවරෙක්; **මුසා + ඉති**– අසත්‍ය කියේ ද; (යන සැකය යි.)

කාලාමා– කාලාමයෙනි; **වො**– තොප විසින්; **කඞ්ඛිතුං**– සැකකරන්ට; **අලං හි**– යුතු ම ය; **විචිකිච්ඡිතුං**– විචිකිත්සා කරන්ට; **අලං**– යුතු ම ය; **වො**– තොපට; **කඞ්ඛනීයෙ ඨානෙ+එව පන**– සංකා කළ යුතු තන්හි ම; **විචිකිච්ඡා**– විචිකිත්සා තොමෝ; **උප්පන්නා**– උපන්නී ය.

කාලාමා– කාලාමයෙනි; **තුම්හෙ**– තෙපි; **එථ**– මෙසේ එව්; **අනුස්සවෙන**– අනුශ්‍රවකථායෙනුදු; **මා**– නො ගනිව්; **පරම්පරාය**– පරම්පරාකථායෙනුදු; **මා**– නො ගනිව්; **ඉතිකිරාය**- මෙය වනාහි මෙසේ ලැයි ද; **මා**– නො ගනිව්; **පිටකසම්පදානෙන**– අපගේ පිටකය හා සමය යි ද; –පෙ– **තක්කහෙතු**– තර්කග්‍රාහ වශයෙනුදු; –පෙ– **නයහෙතු**– නයග්‍රාහ වශයෙනුදු; –පෙ– **ආකාරපරිවිතක්කෙන**– කාරණ පරිවිතර්කයෙනුදු; –පෙ– **දිට්ඨිනිජ්ඣානක්ඛන්තියා**– බලා රුචිකොට ගත් දෘෂ්ටිය හා සම යයි ද; –පෙ– **භබ්බරූපතාය**– යොග්‍ය රූපවශයෙනුදු; –පෙ– **සමණො**– මේ ශ්‍රමණ තෙම; **නො**– අපගේ; **ගරූ+ඉති**– ගුරු යයි; –පෙ– **කාලාමා**– කාලාමයෙනි; **තුම්හෙ**- තෙපි; **යදා**– යම් කලෙක; **ඉමෙ ධම්මා**– මේ ධර්මයෝ; **අකුසලා**– අකුසල් යහ;–පෙ–**සාවජ්ජා**- සාවද්‍ය යහ; –පෙ– **විඤ්ඤුගරහිතා**– ප්‍රාඥයන් විසින් ගර්හිත යහ; –පෙ– **සමත්තා**– සම්පූර්ණ කරන ලද්දාහු; **සමාදින්නා**– මනා කොට ගන්නා ලද්දාහු; **අහිතාය**– අහිත පිණිස ද; **දුක්ඛාය**– දුක් පිණිස ද; **සංවත්තන්ති + ඉති**– පවත්නාහ යි; **අත්තනාව**–

තං කිං මඤ්ඤථ කාලාමා, ලොභො පුරිසස්ස අජ්ඣත්තං උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති හිතාය වා අහිතාය වාති? අහිතාය භන්තෙ. ලුද්ධො පනායං කාලාමා පුරිසපුග්ගලො ලොභෙන අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො පාණම්පි හනති,[1] අදින්නම්පි ආදියති, පරදාරම්පි ගච්ඡති, මුසාපි භණති, පරම්පි තථත්තාය සමාදපෙති යංස හොති දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛායාති? එවං භන්තෙ.

තං කිං මඤ්ඤථ කාලාමා, දොසො පුරිසස්ස අජ්ඣත්තං උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති හිතාය වා අහිතාය වාති ? අහිතාය භන්තෙ. දුට්ඨො පනායං කාලාමා පුරිසපුග්ගලො දොසෙන අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො පාණම්පි හනති[1] -පෙ- පරම්පි තථත්තාය සමාදපෙති යංස හොති දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛායාති? එවං භන්තෙ.

තං කිං මඤ්ඤථ කාලාමා, මොහො පුරිසස්ස අජ්ඣත්තං උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති හිතාය වා අහිතාය වාති? අහිතාය

තෙමේ ම; **ජානෙය්‍යාථ**- දනිව් ද; **අථ**-එකල්හි; **කාලාමා**- කාලාමයෙනි; **තුම්හෙ**- තෙපි; **පජහෙය්‍යාථ**-(ඒ ධර්‍ම) දුරුකරව්; -පෙ-.

තං කිං මඤ්ඤථ- හේ කුමකැයි සිතව් ද; **පුරිසස්ස**- පුරුෂයාගේ; **අජ්ඣත්තං**- සන්තානයෙහි; **උප්පජ්ජමානො**- උපදින්නා වූ; **ලොභො**- ලොභය තෙම; **හිතාය වා**- හිත පිණිස හෝ; **අහිතාය වා**- අහිත පිණිස හෝ; **උප්පජ්ජති+ඉති**- උපදී දැයි විචාළසේක; **භන්තෙ**- වහන්ස; **අහිතාය**- අහිත පිණිස ය (හි සැලකළාහු ය;) -පෙ- **ලුද්ධො**- ලොභී වූ; **අයං පන පුරිසපුග්ගලො**- මේ පුරුෂ පුද්ගල තෙම වනාහි; **ලොභෙන**- ලොභයෙන්; **අභිභූතො**- මඩනා ලද්දේ; **පරියාදින්නචිත්තො**- ක්‍ෂය කොටගන්නා ලද සිත් ඇත්තේ (හෙවත් වලඳනා ලද සිත් ඇත්තේ); **පාණං+අපි**-ප්‍රාණීන් ද; **හනති**-නසයි; **අදින්නං+අපි**- නුදුන් දෑ ද; **ආදියති**- පැහැර ගනී; **පරදාරං + අපි**- පර අඹුවන් කරා ද; **ගච්ඡති**- යෙයි; **මුසා + අපි**- බොරු ද; **භණති**- කියයි; **පරං+අපි**- මෙරමා ද; **තථත්තාය**- ඒ පිණිස; **සමාදපෙති**- සමාදන්කරවයි යන; **යං**- යමක් ඇද් ද; (**තං**- එය;) **අස්ස**- ඕහට; **දීඝරත්තං**- බොහෝ කාලයක්; **අහිතාය**- අහිත පිණිස ද; **දුක්ඛාය**- දුක් පිණිස ද; **හොති + ඉති**- වේදැයි; (විචාළසේක.) -පෙ-.

-පෙ- **දුට්ඨො**- ද්වෙෂයෙන් දූෂිත වූ; -පෙ- **දොසෙන**- ද්වෙෂයෙන්; **අභිභූතො**- මඩනා ලද්දේ; -පෙ-.

---

1. හනති- සයා.

භන්තෙ. මූළ්හො පනායං කාලාමා පුරිසපුග්ගලො මොහෙන අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො පාණම්පි හනති,[1] අදින්නම්පි ආදියති, පරදාරම්පි ගච්ඡති, මුසාපි භණති, පරම්පි තථත්තාය සමාදපෙති යංස හොති දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛායාති? එවං භන්තෙ.

තං කිං මඤ්ඤථ කාලාමා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා වා අකුසලා වාති? අකුසලා භන්තෙ. සාවජ්ජා වා අනවජ්ජා වාති? සාවජ්ජා භන්තෙ. විඤ්ඤුගරහිතා වා විඤ්ඤුප්පසත්ථා වාති? විඤ්ඤුගරහිතා භන්තෙ. සමත්තා සමාදින්නා අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්ති නො වා කථං වා හෙත්ථ[2] හොතීති? සමත්තා භන්තෙ සමාදින්නා අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්ති, එවං නො හෙත්ථ[2] හොතීති.

-පෙ- **මූළ්හො**- මුළා වූ; -පෙ-.

-පෙ- **ඉමෙ ධම්මා**- මේ ධර්මයෝ; **කුසලා වා**- කුසල් හෝ වෙද් ද; **අකුසලා වා + ඉති**- අකුසල් හෝ වෙද්දැයි විචාළසේක; -පෙ- **අකුසලා**- අකුසල් ය; **සාවජ්ජා වා**- සාවද්‍ය හෝ වෙද් ද; **අනවජ්ජා වා + ඉති**- නිරවද්‍ය හෝ වෙද් දැයි (විචාළසේක.) -පෙ-. **විඤ්ඤුගරහිතා වා**- ප්‍රාඥයන් විසින් ගර්හාකරන ලද්දේ හෝ වෙද් ද; **විඤ්ඤුප්පසත්ථා වා +ඉති**- ප්‍රාඥයන් විසින් පසස්නා ලද්දේ හෝ වෙද් දැයි; (විචාළසේක) -පෙ- **සමත්තා**- සම්පූර්ණ කරන ලද්දාහු; **සමාදින්නා**- සමාදන් වන ලද්දාහු; **අහිතාය**- අහිත පිණිස ද; **දුක්ඛාය**- දුක් පිණිස ද; **සංවත්තන්ති**- පවතිද් ද; **නො වා**- එසේ නො වෙද් ද; **එත්ථ හි**- මේ කාරණයෙහි වනාහි; **කථං වා හොති+ඉති**- කෙබඳු සිතෙක් වේ දැයි (විචාළසේක.) -පෙ- **එත්ථ හි**- මේ කරුණෙහි වනාහි; **නො**- අපට; **එවං හොති+ඉති**- මෙබඳු සිතෙක් වේ යයි (සැල කළාහු ය.

සංලක්ෂ්‍යය:-

1 දීඝරත්තං- දීඝා ච සා රත්ති ච යන වාක්‍යයෙහි විශේෂණ සමාස කොට පූර්වපදයහට පුංවත්කොට "දීඝරත්ති" යී සිටි කල්හි "දීඝාහො වස්සෙකදෙසෙහි ච රත්‍යා" යන සූත්‍රයෙන් සමාසාන්ත වූ 'අ' ප්‍රත්‍යය වැ නපුංසක ලිඟු වීමෙන් "දීඝරත්තං" කියා සිද්ධවිය.

2 තථත්තාය- "තථා" යන තද්ධිතාන්ත අව්‍යය පදයා කෙරෙන් භාවයෙහි "ත්ත" ප්‍රත්‍යය හා ආකාරයට හ්‍රස්ව වීමෙන් "තථත්ත" යි සිඬ යි. එයින් පරව තාදර්ථ්‍යයෙහි චතුර්ථි විභක්ති යි.

---

1. හන්ති-ස්‍යා, 2. එත්ථ-ස්‍යා.

ඉති ඛො කාලාමා යන්තං අවොචුම්හා: එථ තුම්හෙ කාලාමා, මා අනුස්සවෙන, මා පරම්පරාය, මා ඉතිකිරාය, මා පිටකසම්පදානෙන, මා තක්කහෙතු, මා නයහෙතු, මා ආකාරපරිවිතක්කෙන, මා දිට්ඨිනිජ්ඣානක්ඛන්තියා, මා භබ්බරූපතාය, මා සමණො නො ගරූති. යදා තුම්හෙ කාලාමා අත්තනාව ජානෙය්‍යාථ: ඉමෙ ධම්මා අකුසලා, ඉමෙ ධම්මා සාවජ්ජා, ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤුගරහිතා, ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්තීති; අථ තුම්හෙ කාලාමා පජහෙය්‍යාථාති. ඉති යන්තං වුත්තං ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

එථ තුම්හෙ කාලාමා, මා අනුස්සවෙන, මා පරම්පරාය, මා ඉතිකිරාය, මා පිටකසම්පදානෙන, මා තක්කහෙතු, මා නයහෙතු, මා ආකාරපරිවිතක්කෙන, මා දිට්ඨිනිජ්ඣානක්ඛන්තියා, මා භබ්බරූපතාය, මා සමණො නො ගරූති. යදා තුම්හෙ කාලාමා අත්තනාව ජානෙය්‍යාථ: ඉමෙ ධම්මා කුසලා, ඉමෙ ධම්මා අනවජ්ජා, ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤුප්පසත්ථා, ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා හිතාය සුඛාය සංවත්තන්තීති; අථ තුම්හෙ කාලාමා උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යාථ.

තං කිං මඤ්ඤථ කාලාමා අලොභො පුරිසස්ස අජ්ඣත්තං උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති හිතාය වා අහිතාය වාති? හිතාය භන්තෙ. අලුද්ධො පනායං කාලාමා පුරිසපුග්ගලො ලොභෙන අනභිභූතො අපරියාදින්නචිත්තො නෙව පාණං හනති,[1] න අදින්නං ආදියති, න පරදාරං ගච්ඡති, න මුසා භණති, පරම්පි තථත්තාය සමාදපෙති යං'ස හොති දීඝරත්තං හිතාය සුඛායාති? එවං භන්තෙ.

තං කිං මඤ්ඤථ කාලාමා අදොසො පුරිසස්ස අජ්ඣත්තං උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති හිතාය වා අහිතාය වාති? හිතාය භන්තෙ. අදුට්ඨො පනායං කාලාමා පුරිසපුග්ගලො දොසෙන

කාලාමා- කාලාමයෙනි; **ඉති ඛො**- මෙසේ වනාහි; -පෙ- **තුම්හෙ**- තෙපි; **එථ**- මෙසේ එව්; -පෙ- **පජහෙය්‍යාථ + ඉති**- දුරුකරව් යයි; **යං තං**- යම් පූර්වවචනයක්; **අවොචුම්හා**- කීයෙමු ද; -පෙ-.

-පෙ- **විහරෙය්‍යාථ + ඉති**- වාසය කරව් යන; **යං තං**- යම් පූර්ව වචනයක්; **වුත්තං**- අප විසින් කියන ලද ද; **ඉදං**- මෙය; **එතං පටිච්ච**- මේ කාරණය සඳහා; **වුත්තං**-. කියන ලදි; -පෙ-

---

1. හනති-ස්‍යා.

අනභිභූතො අපරියාදින්නචිත්තො නෙව පාණං හන්ති[1] -පෙ- න මුසා භණති, පරම්පි තථත්තාය සමාදපෙති යංස හොති දීඝරත්තං හිතාය සුඛායාති? එවං භන්තෙ

තං කිං මඤ්ඤථ කාලාමා, අමොහො පුරිසස්ස අජ්ඣත්තං උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති හිතාය වා අහිතාය වාති? හිතාය භන්තෙ. අමූළ්හො පනායං කාලාමා පුරිසපුග්ගලො මොහෙන අනභිභූතො අපරියාදින්නචිත්තො නෙව පාණං හනති,[1] න අදින්නං ආදියති, න පරදාරං ගච්ඡති, න මුසා භණති, පරම්පි තථත්තාය සමාදපෙති යංස හොති දීඝරත්තං හිතාය සුඛායාති? එවං භන්තෙ.

තං කිං මඤ්ඤථ කාලාමා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා වා අකුසලා වාති? කුසලා භන්තෙ. සාවජ්ජා වා අනවජ්ජා වාති? අනවජ්ජා භන්තෙ. විඤ්ඤුගරහිතා වා විඤ්ඤුප්පසත්ථා වාති? විඤ්ඤුප්පසත්ථා භන්තෙ. සමත්තා සමාදින්නා හිතාය සුඛාය සංවත්තන්ති නො වා කථං වා හෙත්ථ[2] හොතීති? සමත්තා භන්තෙ සමාදින්නා හිතාය සුඛාය සංවත්තන්ති; එවං නො හෙත්ථ[2] හොතීති.

ඉති ඛො කාලාමා යන්තං අවොචුම්හා: එථ තුම්හෙ කාලාමා, මා අනුස්සවෙන, මා පරම්පරාය, මා ඉතිකිරාය, මා පිටකසම්පදානෙන, මා තක්කහෙතු, මා නයහෙතු, මා ආකාරපරිවිතක්කෙන, මා දිට්ඨිනිජ්ඣානක්ඛන්තියා, මා භබ්බරූපතාය, මා සමණො නො ගරූති. යදා තුම්හෙ කාලාමා අත්තනාව ජානෙය්‍යාථ: ඉමෙ ධම්මා කුසලා, ඉමෙ ධම්මා අනවජ්ජා, ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤුප්පසත්ථා, ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා හිතාය සුඛාය සංවත්තන්තීති; අථ තුම්හෙ කාලාමා උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යාථාති. ඉති යන්තං වුත්තං ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

ස ඛො සො කාලාමා අරියසාවකො එවං විගතාභිජ්ඣො විගතව්‍යාපාදො අසම්මූළ්හො සම්පජානො පතිස්සතො මෙත්තාසහගතෙන චෙතසා -පෙ- කරුණාසහගතෙන චෙතසා -පෙ-

---

ලොභෙන- ලොභයෙන්; **අනභිභූතො**-නො මඩනා ලද්දේ; **අපරියාදින්නචිත්තො**- ක්‍ෂයකොට නො ගන්නා ලද සිත් ඇත්තේ හෙවත් නො වලඳනා ලද සිත් ඇත්තේ; -පෙ-

-පෙ- **ස ඛො සො අරියසාවකො**- ඒ මේ ආර්‍ය්‍යශ්‍රාවක තෙම වනාහි; **එවං**- මෙසේ; **විගතාභිජ්ඣො**- පහ වූ අභිධ්‍යා ඇත්තේ; **විගතව්‍යාපාදො**- පහ වූ ව්‍යාපාද ඇත්තේ; **අසම්මූළ්හො**- නො මුළා වූයේ; **සම්පජානො**- මනා නුවණැත්තේ;

---

1. හනති-ස්‍යා. 2. එත්‍ථ-ස්‍යා.

මුදිතාසහගතෙන චෙතසා -පෙ- උපෙක්ඛාසහගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථිං. ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙක්ඛාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අව්‍යාපජ්ඣෙන ඵරිත්වා විහරති.

ස ඛො සො කාලාමා අරියසාවකො එවං අවෙරචිත්තො එවං අව්‍යාපජ්ඣචිත්තො එවං අසඞ්කිලිට්ඨචිත්තො එවං විසුද්ධචිත්තො, තස්ස දිට්ඨෙව ධම්මෙ චත්තාරො අස්සාසා අධිගතා හොන්ති: සචෙ ඛො පන අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සුකටදුක්කටානං කම්මානං ඵලං විපාකො,[1] ඨානමහං[2] කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජිස්සාමීති අයමස්ස පඨමො අස්සාසො අධිගතො හොති. සචෙ ඛො පන නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සුකටදුක්කටානං කම්මානං ඵලං විපාකො,[1] ඉධාහං දිට්ඨෙව ධම්මෙ අවෙරං අව්‍යාපජ්ඣං අනීඝං සුඛං[3] අත්තානං පරිහරාමීති අයමස්ස

පතිස්සතො- සමෘති ඇත්තේ; **මෙත්තාසහගතෙන-** මෛත්‍රීසහගත වූ; **චෙතසා-** සිතින්; -පෙ- (මෙතැන් සිට අරුත් 377 පිටෙන් දතයුතු යි.)

සඛො සො අරියසාවකො- ඒ මේ ආර්ය ශ්‍රාවක තෙම; **එවං-** මෙසේ; **අවෙරචිත්තො-** අවෛර සිත් ඇත්තේ වේ ද; -පෙ- **අව්‍යාපජ්ඣචිත්තො-** නිදුක් වූ සිත් ඇත්තේ වේ ද; -පෙ- **අසඞ්කිලිට්ඨචිත්තො-** නො කිලිටි සිත් ඇත්තේ වේ ද; -පෙ- **විසුද්ධචිත්තො-** පිරිසුදු සිත් ඇත්තේ වේ ද; **තස්ස-** ඒ ආර්ය ශ්‍රාවකයා විසින්; **දිට්ඨෙව ධම්මෙ-** ඉහාත්මභාවයෙහි ම; **චත්තාරො අස්සාසා-** පිහිට සතරෙක්; **අධිගතා හොන්ති-** ලද්දාහු වෙත්; **සචෙ ඛො පන-** ඉදින් වනාහි; **පරො ලොකො-** පරලොවෙක්; **අත්ථි-** ඇත්තේ වී නම්; **සුකටදුක්කටානං කම්මානං-** සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයන්ගේ; **විපාකො ඵලං-** විපාක ඵලයෙක්; **අත්ථි-** ඇත්තේ වී නම්; **ඨානං-** ඒ කාරණයෙන්; අහං- මම; **කායස්ස භෙදා-** කරජකායයාගේ භෙදයෙන්; -පෙ- **උපපජ්ජිස්සාමි+ඉති-** (උත්පත්ති වශයෙන්) පැමිණෙන්නෙමි යි; අස්ස- මේ ආර්ය ශ්‍රාවකයා විසින්; **අයං පඨමො අස්සාසො-** මේ පළමුවන පිහිට; **අධිගතො හොති-** පැමිණෙන ලද්දේ වේ; -පෙ- **පරො ලොකො-** පරලොවෙක්; **නත්ථි-** නැත්තේ වී නම්; -පෙ- **ඉධ-** මේ ලොකයෙහි; **අහං-** මම; **දිට්ඨෙව ධම්මෙ-** ඉහාත්මභාවයෙහි ම; **අවෙරං-** අවෛරී වූ; **අව්‍යාපජ්ඣං-** නිදුක් වූ; **අනීඝං-** නිරු

---

1. ඵලවිපාකො-ස්‍යා. 2. ඨානමෙතං යෙනාහං-ස්‍යා. 3. සුඛී-ස්‍යා.

දුතියො අස්සාසො අධිගතො හොති. සචෙ ඛො පන කරොතො කරීයති[1] පාපං, න ඛො පනාහං කස්සචි පාපං චෙතෙමි, අකරොන්තං ඛො පන මං පාපං කම්මං කුතො දුක්ඛං ඵුසිස්සතීති අයමස්ස තතියො අස්සාසො අධිගතො හොති. සචෙ ඛො පන කරොතො න කරීයති[1] පාපං, ඉධාහං උභයෙනෙව විසුද්ධං අත්තානං සමනුපස්සාමීති අයමස්ස චතුත්ථො අස්සාසො අධිගතො හොති. ස ඛො සො කාලාමා අරියසාවකො එවං අවෙරචිත්තො එවං අව්‍යාපජ්ඣචිත්තො එවං අසඞ්කිලිට්ඨචිත්තො එවං විසුද්ධචිත්තො, තස්ස දිට්ඨෙව ධම්මෙ ඉමෙ චත්තාරො අස්සාසා අධිගතා හොන්තීති.

එවමෙතං භගවා, එවමෙතං සුගත, ස ඛො සො භන්තෙ අරියසාවකො එවං අවෙරචිත්තො එවං අව්‍යාපජ්ඣචිත්තො එවං අසඞ්කිලිට්ඨචිත්තො එවං විසුද්ධචිත්තො, තස්ස දිට්ඨෙව ධම්මෙ චත්තාරො අස්සාසා අධිගතා හොන්ති: සචෙ ඛො පන අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සුකටදුක්කටානං කම්මානං ඵලං විපාකො[2], ඨානමහං[3] කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජිස්සාමීති අයමස්ස පඨමො අස්සාසො අධිගතො හොති. සචෙ

පද්‍රැත ව; **සුඛං**- සුවසේ; **අත්තානං**- තමා; **පරිහරාමි+ඉති**- පොෂණය කෙරෙමි යි; **අස්ස**- මේ ආර්‍ය්‍යශ්‍රාවකයා විසින්; **අයං දුතියො අස්සාසො**- මේ දෙවන පිහිට; **අධිගතො හොති**- පැමිණෙන ලද්දේ වේ; -පෙ- **කරොතො**- ක්‍රියාවක් කරන්නාහට; **පාපං**- පාපයක්; **කරීයති**- කරනු ලැබේ නම්; **අහං ඛො පන**- මම වනාහි; **කස්සචි**- කිසිවක්හටත්; **පාපං**- නපුරක්; **න චෙතෙමි**- නො සිතමි; **පාපං කම්මං**- පව්කම්; **අකරොන්තං**- නො කරන්නා වූ; **මං ඛො පන**- මා වනාහි; **දුක්ඛං**- දුඃඛය තෙම; **කුතො**- කවර හෙයකින්; **ඵුසිස්සති+ඉති**- ස්පර්ශ කරන්නේදැයි; -පෙ- **කරොතො**- ක්‍රියාවක් කරන්නාහට; **පාපං**- පාපයක්; **න කරීයති**- නො කරනු ලැබේ නම්; **ඉධ**- මෙහි; **අහං**- මම; **උභයෙන+එව**- දෙපරිද්දෙන් ම; **විසුද්ධං**- පිරිසුදු වූ; **අත්තානං**- තමා; **සමනුපස්සාමි+ඉති**- දක්නෙමි යි; -පෙ-.

භගවා- භාග්‍යවතුන් වහන්ස; **එතං**- මේ කාරණය; **එවං**- මෙසේ ම ය; -පෙ-.

---

1. කරියති- ස්‍යා. 2. ඵලවිපාකො- ස්‍යා.
3. ඨානමෙතං යෙනාහං-ස්‍යා.

ඛො පන නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සුකතදුක්කටානං කම්මානං ඵලං විපාකො[1], ඉධාහං දිට්ඨෙව ධම්මෙ අවෙරං අබ්‍යාපජ්ඣං අනීඝං සුඛං[2] අත්තානං පරිහරාමීති අයමස්ස දුතියො අස්සාසො අධිගතො හොති. සචෙ ඛො පන කරොතො කරීයති[3] පාපං, න ඛො පනාහං කස්සචි පාපං චෙතෙමි, අකරොන්තං ඛො පන මං පාපං කම්මං කුතො දුක්ඛං ඵුසිස්සතීති අයමස්ස තතියො අස්සාසො අධිගතො හොති. සචෙ ඛො පන කරොතො න කරීයති[3] පාපං, ඉධාහං උභයෙනෙව විසුද්ධං අත්තානං සමනුපස්සාමීති අයමස්ස චතුත්ථො අස්සාසො අධිගතො හොති. ස ඛො සො භන්තෙ අරියසාවකො එවං අවෙරචිත්තො එවං අබ්‍යාපජ්ඣචිත්තො එවං අසඞ්කිලිට්ඨචිත්තො එවං විසුද්ධචිත්තො, තස්ස දිට්ඨෙව ධම්මෙ ඉමෙ චත්තාරො අස්සාසා අධිගතා හොන්තීති. අභික්කන්තං භන්තෙ -පෙ- එතෙ මයං භන්තෙ භගවන්තං සරණං ගච්ඡාම ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඞ්ඝඤ්ච; උපාසකෙ නො භන්තෙ භගවා ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතෙ සරණං ගතෙති.

6 එකං සමයං ආයස්මා නන්දකො සාවත්ථියං විහරති පුබ්බාරාමෙ මිගාරමාතුපාසාදෙ. අථ ඛො සාළ්හො ච මිගාරනත්තා රොහණො ච පෙඛුනියනත්තා යෙනායස්මා නන්දකො තෙනුපසඞ්කමිංසු. උපසඞ්කමිත්වා ආයස්මන්තං නන්දකං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසින්නං ඛො සාළ්හං මිගාරනත්තාරං ආයස්මා නන්දකො එතදවොච:- එථ තුම්හෙ සාළ්හා, මා අනුස්සවෙන, මා පරම්පරාය, මා ඉතිකිරාය, මා පිටකසම්පදානෙන, මා තක්කහෙතු, මා නයහෙතු, මා ආකාරපරිවිතක්කෙන, මා දිට්ඨිනිජ්ඣානක්ඛන්තියා, මා භබ්බරූපතාය, මා සමණො නො ගරූති. යදා තුම්හෙ සාළ්හා අත්තනාව ජානෙය්‍යාථ: ඉමෙ ධම්මා අකුසලා, ඉමෙ ධම්මා සාවජ්ජා, ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤූගරහිතා, ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්තීති, අථ තුම්හෙ සාළ්හා පජහෙය්‍යාථ.

---

6 -පෙ- **මිගාරනත්තා-** මිගාර සිටුහුගේ මුණුබුරු වූ; **සාල්හො ච-** සාළ්හ සිටු තෙමේ ද; **පෙඛුනියනත්තා-** පෙඛුනිය සිටුහුගේ මුණුබුරු වූ; **රොහණො ච-** රොහණ සිටු තෙමේ ද; **-පෙ- සාල්හා-** සාල්හයෙනි; **තුම්හෙ-** තෙපි; **එථ-** මෙසේ එව්; -පෙ- (සෙස්ස මූල් සූත්‍රයෙහි මෙනි.)

---

1. ඵලවිපාකො- සනා, 2. සුඛී- සනා, 3. කරීයති- සනා,

තං කිං මඤ්ඤථ සාළ්හා අත්‍ථි ලොභොති? එවං භන්තෙ. අභිජ්ඣාති ඛො අහං සාළ්හා එතමත්‍ථං වදාමි. ලුද්ධො ඛො අයං සාළ්හා අභිජ්ඣාලු පාණම්පි හනති,[1] අදින්නම්පි ආදියති, පරදාරම්පි ගච්ඡති, මුසාපි භණති, පරම්පි තථත්තාය සමාදපෙති යංස හොති දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛායාති? එවං භන්තෙ.

තං කිං මඤ්ඤථ සාළ්හා අත්‍ථි දොසොති? එවං භන්තෙ. ව්‍යාපාදොති ඛො අහං සාළ්හා එතමත්‍ථං වදාමි. දුට්ඨො ඛො අයං සාළ්හා ව්‍යාපන්නචිත්තො පාණම්පි හනති[1] -පෙ- මුසාපි භණති, පරම්පි තථත්තාය සමාදපෙති යංස හොති දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛායාති? එවං භන්තෙ.

තං කිං මඤ්ඤථ සාළ්හා අත්‍ථි මොහොති? එවං භන්තෙ. අවිජ්ජාති ඛො අහං සාළ්හා එතමත්‍ථං වදාමි. මූළ්හො ඛො අයං සාළ්හා අවිජ්ජාගතො පාණම්පි හනති[1], අදින්නම්පි ආදියති, පරදාරම්පි ගච්ඡති, මුසාපි භණති, පරම්පි තථත්තාය සමාදපෙති යංස හොති දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛායාති? එවං භන්තෙ.

තං කිං මඤ්ඤථ සාළ්හා ඉමෙ ධම්මා කුසලා වා අකුසලා වාති? අකුසලා භන්තෙ. සාවජ්ජා වා අනවජ්ජා වාති? සාවජ්ජා

ලොභො- ලොභ නම් පාපධර්මයෙක්; **අත්‍ථි + ඉති**-ඇත්තේ දැයි (විචාළසේක.) -පෙ- **සාළ්හා**- සාළ්හයෙනි; **අහං**- මම; **එතං + අත්‍ථං**- මේ ලොභ සඞ්ඛ්‍යාත අර්ථය; **අභිජ්ඣා + ඉති ඛො**- අභිධ්‍යා යයි; **වදාමි**- කියමි; -පෙ- **ලුද්ධො ඛො**- ලොභී වූ; **අභිජ්ඣාලු**- විෂම ලොභ බහුල වූ; **අයං**- මේ තෙම; -පෙ-.

-පෙ- **දොසො**- ද්වෙෂ නම් පාපධර්මයෙක්; **අත්‍ථි + ඉති**- ඇත්තේ දැයි (විචාළසේක.) -පෙ- **එතං අත්‍ථං**- මේ ද්වෙෂ සඞ්ඛ්‍යාත අර්ථය; **ව්‍යාපාදො + ඉති**- ව්‍යාපාද යයි; **වදාමි**- කියමි; -පෙ- **දුට්ඨො ඛො**- දූෂිත සිත් ඇත්තා වූ; **ව්‍යාපන්නචිත්තො**- ව්‍යාපාද සිත් ඇත්තා වූ; -පෙ-.

-පෙ- **මොහො**- මොහනම් පාපධර්මයෙක්; **අත්‍ථි + ඉති**- ඇත්තේ දැයි; (විචාළසේක.) -පෙ- **එතං අත්‍ථං**- මේ මොහ සඞ්ඛ්‍යාත අර්ථය; **අවිජ්ජා ඉති ඛො**- අවිද්‍යාව යයි; **වදාමි**- කියමි; **මූළ්හො**- මූළා වූ; **අවිජ්ජාගතො**- අවිද්‍යාවට පැමිණියා වූ; -පෙ- (සෙසු අරුත් මේ වර්ගයෙහි ම 5 වන සූත්‍රයට කී නයින් දත යුතුයි.)

---

1. හනති-ස්‍යා.

භන්තෙ. විඤ්ඤූගරහිතා වා විඤ්ඤූප්පසත්ථා වාති? විඤ්ඤූගරහිතා භන්තෙ. සමත්තා සමාදින්නා අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්ති නො වා, කථං වා එත්ථ හොතීති? සමත්තා භන්තෙ සමාදින්නා අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්ති. එවං නො එත්ථ හොතීති.

ඉති ඛො සාළ්හා යන්තං අවොචුම්හ: එථ තුම්හෙ සාළ්හා, මා අනුස්සවෙන, මා පරම්පරාය, මා ඉතිකිරාය, මා පිටකසම්පදානෙන, මා තක්කහෙතු, මා නයහෙතු, මා ආකාරපරිවිතක්කෙන, මා දිට්ඨිනිජ්ඣානක්ඛන්තියා, මා භබ්බරූපතාය, මා සමණො නො ගරූති. යදා තුම්හෙ සාළ්හා, අත්තනාව ජානෙය්‍යාථ ඉමෙ ධම්මා අකුසලා ඉමෙ ධම්මා සාවජ්ජා ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤූගරහිතා ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්තීති, අථ තුම්හෙ සාළ්හා පජහෙය්‍යාථාති. ඉති යන්තං වුත්තං ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

එථ තුම්හෙ සාළ්හා, මා අනුස්සවෙන, මා පරම්පරාය, මා ඉතිකිරාය, මා පිටකසම්පදානෙන, මා තක්කහෙතු, මා නයහෙතු, මා ආකාරපරිවිතක්කෙන, මා දිට්ඨිනිජ්ඣානක්ඛන්තියා, මා භබ්බරූපතාය, මා සමණො නො ගරූති. යදා තුම්හෙ සාළ්හා, අත්තනාව ජානෙය්‍යාථ ඉමෙ ධම්මා කුසලා ඉමෙ ධම්මා අනවජ්ජා ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤූප්පසත්ථා ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා හිතාය සුඛාය සංවත්තන්තීති, අථ තුම්හෙ සාළ්හා උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යාථ.

තං කිං මඤ්ඤථ සාළ්හා අත්ථි අලොභොති? එවං භන්තෙ. අනභිජ්ඣාති ඛො අහං සාළ්හා එතමත්ථං වදාමි. අලුද්ධො ඛො අයං සාළ්හා, අනභිජ්ඣාලු නෙව පාණං හනති, න අදින්නං ආදියති, න පරදාරං ගච්ඡති, න මුසා භණති, පරම්පි තථත්තාය සමාදපෙති, යංස හොති දීඝරත්තං හිතාය සුඛායාති? එවං භන්තෙ.

තං කිං මඤ්ඤථ සාළ්හා අත්ථි අදොසොති? එවං භන්තෙ. අව්‍යාපාදොති ඛො අහං සාළ්හා එතමත්ථං වදාමි. අදුට්ඨො ඛො අයං සාළ්හා අව්‍යාපන්නචිත්තො නෙව පාණං හනති -පෙ- න මුසා භණති, පරම්පි තථත්තාය සමාදපෙති යංස හොති දීඝරත්තං හිතාය සුඛායාති? එවං භන්තෙ.

තං කිං මඤ්ඤථ සාළ්හා අත්ථි අමොහොති? එවං භන්තෙ. විජ්ජාති ඛො අහං සාළ්හා එතමත්ථං වදාමි, අමූළ්හො ඛො අයං සාළ්හා විජ්ජාගතො නෙව පාණං හනති -පෙ- න මුසා භණති,

පරමපි තථත්තාය සමාදපෙති යංස හොති දීඝරත්තං හිතාය සුඛායාති? එවං භන්තෙ.

තං කිං මඤ්ඤථ සාළ්හා ඉමෙ ධම්මා කුසලා වා අකුසලා වාති? කුසලා භන්තෙ. සාවජ්ජා වා අනවජ්ජා වාති? අනවජ්ජා භන්තෙ. විඤ්ඤුගරහිතා වා විඤ්ඤුප්පසත්ථා වාති? විඤ්ඤුප්පසත්ථා භන්තෙ. සමත්තා සමාදින්නා හිතාය සුඛාය සංවත්තන්ති නො වා, කථං වා හෙත්ථ[1] හොතීති? සමත්තා භන්තෙ සමාදින්නා හිතාය සුඛාය සංවත්තන්ති. එවං නො හෙත්ථ[1] හොතීති.

ඉති ඛො සාළ්හා යන්තං අවොචුම්හ: එථ තුම්හෙ සාළ්හා මා අනුස්සවෙන, මා පරම්පරාය, මා ඉතිකිරාය, මා පිටකසම්පදානෙන; මා තක්කහෙතු, මා නයහෙතු, මා ආකාරපරිවිතක්කෙන, මා දිට්ඨිනිජ්ඣානක්ඛන්තියා, මා භබ්බරූපතාය, මා සමණො නො ගරූති, යදා තුම්හෙ සාළ්හා අත්තනාව ජානෙය්‍යාථ ඉමෙ ධම්මා කුසලා ඉමෙ ධම්මා අනවජ්ජා ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤුප්පසත්ථා ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා හිතාය සුඛාය සංවත්තන්තීති, අථ තුම්හෙ සාළ්හා උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යාථාති. ඉති යන්තං වුත්තං ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

ස ඛො සො සාළ්හා අරියසාවකො එවං විගතාභිජ්ඣො විගතව්‍යාපාදො අසම්මූළ්හො සම්පජානො පතිස්සතො මෙත්තා සහගතෙන චෙතසා -පෙ- කරුණා -පෙ- මුදිතා-පෙ- උපෙක්ඛා සහගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථිං[2].

ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්ථතාය[3] සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙක්ඛාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අව්‍යාපජ්ඣෙන ඵරිත්වා විහරති. සො එවං පජානාති:- අත්ථි ඉදං, අත්ථි හීනං, අත්ථි පණීතං, අත්ථි ඉමස්ස සඤ්ඤාගතස්ස උත්තරිං නිස්සරණන්ති. තස්ස එවං ජානතො එවං

-පෙ- **ඉදං**- මේ පඤ්චස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාත දුඃඛසත්‍යය; **අත්ථි**- ඇත්තේ ය; **හීනං**- හීන වූ සමුදයසත්‍යය; **අත්ථි**- ඇත්තේ ය; **පණීතං**- ප්‍රණීත වූ මාර්ගසත්‍ය ය; **අත්ථි**- ඇත්තේ ය; **ඉමස්ස සඤ්ඤාගතස්ස**- මේ විදර්ශනා සඞ්ඛ්‍යාත සංඥාවගේ; **උත්තරිං**- මත්තෙහි; **නිස්සරණං**- නිස්සරණ සඞ්ඛ්‍යාත නිර්වාණය; **අත්ථි + ඉති**- ඇත්තේ ය (කියා යි); **එවං ජානතො**- මෙසේ දන්නා වූ;-පෙ- (මෙතැන් සිට අරුත් 336 පිටෙන් දතයුතු යි.) **සො**-

---

1. එත්ථ-සයා. 2. චතුත්ථං-සයා. 3. සබ්බත්තතාය-සයා.

පස්සතො කාමාසවාපි චිත්තං විමුච්චති, භවාසවාපි චිත්තං විමුච්චති, අවිජ්ජාසවාපි චිත්තං විමුච්චති, විමුත්තස්මිං විමුත්තමිති ඤාණං හොති, ඛීණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාති. සො එවං පජානාති: අහු පුබ්බෙ ලොභො, තදහු අකුසලං, සො එතරහි නත්ථි, ඉච්චෙතං කුසලං. අහු පුබ්බෙ දොසො -පෙ- අහු පුබ්බෙ මොහො, තදහු අකුසලං, සො එතරහි නත්ථි, ඉච්චෙතං කුසලන්ති. ඉති සො දිට්ඨෙව ධම්මෙ නිච්ඡාතො නිබ්බුතො සීතිභූතො සුඛප්පටිසංවෙදී බ්‍රහ්මභූතෙන අත්තනා විහරතීති.

7 තීණිමානි භික්ඛවෙ කථාවත්ථූනි. කතමානි තීණි? අතීතං වා භික්ඛවෙ අද්ධානං ආරබ්භ කථං කථෙය්‍ය: එවං අහොසි අතීතමද්ධානන්ති. අනාගතං වා භික්ඛවෙ අද්ධානං ආරබ්භ කථං කථෙය්‍ය: එවං භවිස්සති අනාගතමද්ධානන්ති. එතරහි වා භික්ඛවෙ පච්චුප්පන්නං අද්ධානං ආරබ්භ කථං කථෙය්‍ය: එවං එතරහි පච්චුප්පන්නන්ති.

ඒ ක්ෂීණාශ්‍රව තෙම; **එවං**- මෙසේ; **පජානාති**- දැනගන්නේ ය; (කෙසේ ද?) **පුබ්බෙ**- පෙර; **ලොභො**- ලොභය තෙම; **අහු**- (මාගේ සතන්හි) වූයේ ය; **තං**- ඒ ලොභය; **අකුසලං අහු**- අකුසල් වූයේ ය; **සො**- ඒ ලොභය; **එතරහි**- දැන්; **නත්ථි**- නැත්තේ ය; **ඉති**- මෙසේ; **එතං**- ඒ අකුශලයාගේ අභාවය; **කුසලං**- මැනව; -පෙ- **සො**- ඒ ක්ෂීණාශ්‍රව තෙම; **ඉති**- මෙසේ; **දිට්ඨෙව ධම්මෙ**- ඉහාත්මයෙහි ම; **නිච්ඡාතො**- තෘෂ්ණා රහිත වූයේ; **නිබ්බුතො**- (සන්තාපකර කෙලශයන් නැති හෙයින්) නිවුණේ; **සීතිභූතො**- සිහිල් වූයේ; **සුඛපටිසංවෙදී**- (කායික චෛතසික) සැපවිඳිනේ; **බ්‍රහ්මභූතෙන**- ශ්‍රෙෂ්ඨ වූ; **අත්තනා**- සිහින් යුක්ත ව; **විහරති + ඉති**- වාසය කෙරේ යයි වදාළසේක.

7 -පෙ- **කථාවත්ථූනි**- කථාවට පිහිට වූ කාරණයෝ; **ඉමානි තීණි**- මොහු තුන්දෙනෙක් වෙත්; -පෙ- **අතීතං අද්ධානං**- අතීකාලයෙහි; **එවං අහොසි ඉති**- මෙසේ වූයේ ය යි; **අතීතං අද්ධානං ආරබ්භ වා**- අතීත කාලය අරබයා හෝ; **කථං කථෙය්‍ය**- කථා පවත්වන්නේ ය; **අනාගතං අද්ධානං**- අනාගත කාලයෙහි; **එවං භවිස්සති + ඉති**- මෙසේ වන්නේ යයි; **අනාගතං අද්ධානං ආරබ්භ වා**- අනාගත කාලය අරබයා හෝ; **කථං කථෙය්‍ය**- කථා පවත්වන්නේ ය; -පෙ- **එතරහි**- දැන්; **පච්චුප්පන්නං අද්ධානං**-වර්තමාන කාලයෙහි; **එවං+ඉති**-මෙසේ පවත්නේ

කථාසම්පයොගෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලො වෙදිතබ්බො යදි වා කච්ඡො යදි වා අකච්ඡොති. සචායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පඤ්හං පුට්ඨො සමානො ඒකංසව්‍යාකරණීයං පඤ්හං න ඒකංසෙන ව්‍යාකරොති, විභජ්ජ ව්‍යාකරණීයං පඤ්හං න විභජ්ජ ව්‍යාකරොති, පටිපුච්ඡා ව්‍යාකරණීයං පඤ්හං න පටිපුච්ඡා ව්‍යාකරොති, ඨපනීයං පඤ්හං න ඨපෙති. එවං සන්තායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො අකච්ඡො හොති. සචෙ පනායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පඤ්හං පුට්ඨො සමානො ඒකංසව්‍යාකරණීයං පඤ්හං ඒකංසෙන ව්‍යාකරොති, විභජ්ජ ව්‍යාකරණීයං පඤ්හං විභජ්ජ ව්‍යාකරොති, පටිපුච්ඡා ව්‍යාකරණීයං පඤ්හං පටිපුච්ඡා ව්‍යාකරොති, ඨපනීයං පඤ්හං ඨපෙති. එවං සන්තායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො කච්ඡො හොති.

යයි; **එතරහි**– දැන්; **පච්චුප්පන්නං අද්ධානං ආරබ්භ වා**– පවත්නා කාලය අරබයා හෝ; **කථං කථෙය්‍ය**– කථා පවත්වන්නේ ය.

සංලක්ෂ්‍යය:-

අතීතං වා භික්ඛවෙ අද්ධානං– මෙහි අතීත අධ්‍වානයෙන් අතීත කාලය ද අතීතස්කන්ධ පඤ්චකය ද, අනාගත අධ්‍වානයෙන් අනාගත කාලය ද අනාගත ස්කන්ධ පඤ්චකය ද, පච්චුප්පන්න අධ්‍වානයෙන් වර්තමාන කාලය ද වර්තමාන ස්කන්ධපඤ්චකය ද දක්වන ලදී.

–පෙ– **පුග්ගලො**– පුද්ගල තෙම; **යදි**– ඉදින්; **කච්ඡො වා**– කථාවට සුදුසු යයි හෝ; **යදි**– ඉදින්; **අකච්ඡො වා + ඉති**– කථාවට නුසුදුසු යයි හෝ; **කථාසම්පයොගෙන**– කථාවෙහි යෙදීමෙන්; **වෙදිතබ්බො**– දතයුතු යි; –පෙ– **සචෙ**– ඉදින්; **අයං පුග්ගලො**– මේ පුද්ගල තෙම; **පඤ්හං**– පැනයක්; **පුට්ඨො සමානො**– පිළිවිසිත ලද්දේ; **ඒකංසව්‍යාකරණීයං**– ඒකාන්තයෙන් විසඳිය යුතු වූ; **පඤ්හං**– පැනය; **ඒකංසෙන**– ඒකාන්තයෙන්; **න ව්‍යාකරොති**– නො විසඳ ද; **විභජ්ජ ව්‍යාකරණීයං**– විභාග කොට විසඳිය යුතු වූ; **පඤ්හං**– පැනය; **විභජ්ජ**– විභාග කොට; **න ව්‍යාකරොති**– නො විසඳ ද; **පටිපුච්ඡා ව්‍යාකරණීයං**– පිළිවිස විසඳිය යුතු වූ; **පඤ්හං**– පැනය; **පටිපුච්ඡා**– පිළිවිස; **න ව්‍යාකරොති**– නො විසඳ ද; **ඨපනීයං**– (නො විසඳ) තැබිය යුතු වූ; **පඤ්හං**– පැනය; **න ඨපෙති**– නො තබා ද; –පෙ– **එවං සන්තො**– මෙසේ ඇති කල්හි; **අයං පුග්ගලො**– මේ පුද්ගල තෙම; **අකච්ඡො හොති**– කථාවට නුසුදුසු වේ; –පෙ– **සචෙ පන**– ඉදින් වනාහි; **අයං පුග්ගලො**– මේ පුද්ගල තෙම; **පඤ්හං**– පැනයක්;

කථාසම්පයොගෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලො වෙදිතබ්බො යදි වා කච්ඡො යදි වා අකච්ඡොති. සචායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පඤ්හං පුට්ඨො සමානො ඨානාඨානෙ න සණ්ඨාති, පරිකප්පෙ න සණ්ඨාති, අඤ්ඤවාදෙ න සණ්ඨාති, පටිපදාය න සණ්ඨාති, එවං සන්තායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො අකච්ඡො හොති. සචෙ පනායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පඤ්හං පුට්ඨො සමානො ඨානාඨානෙ සණ්ඨාති, පරිකප්පෙ සණ්ඨාති, අඤ්ඤවාදෙ සණ්ඨාති, පටිපදාය සණ්ඨාති. එවං සන්තායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො කච්ඡො හොති.

කථාසම්පයොගෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලො වෙදිතබ්බො යදි වා කච්ඡො යදි වා අකච්ඡොති. සචායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පඤ්හං පුට්ඨො සමානො අඤ්ඤෙනඤ්ඤං පටිචරති, බහිද්ධා කථං අපනාමෙති, කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතුකරොති. එවං

-පෙ- ව්‍යාකරොති- විසඳ ද; **-පෙ- කච්ඡො හොති-** කථාවට සුදුසු වේ.

සංලක්ෂ්‍යය:-

1 එකංසව්‍යාකරණීයං පඤ්හං. 2 විභජ්ජ ව්‍යාකරණීයං පඤ්හං. 3 පටිපුච්ඡා ව්‍යාකරණීයං පඤ්හං. 4 ඨපනීයං පඤ්හං-
1 ඇස අනිත්‍ය දැයි පිළිවිසූ කලැ, එසේ ය, ඇස අනිත්‍ය ය. යි ඒකාන්තයෙන් විසඳිය යුතුය. මෙබඳු ප්‍රශ්න ඒකාංශව්‍යාකරණීය පඤ්හ නම්. ශ්‍රොත්‍රාදියෙහි ද මෙම ක්‍රමයෙන් ම දතයුතු යි. 2 අනිත්‍ය වූයේ ඇස (පමණක්) දැයි පිළිවිසූ කලැ, ඇස පමණක් ම අනිත්‍ය වූයේ නො වේ, ශ්‍රොත ඝ්‍රාණාදිහු ද ඇස මෙන් ම අනිත්‍ය ය. යි විභාග කොට විසඳිය යුතු ප්‍රශ්න විභජ්ජ ව්‍යාකරණීය පඤ්හ නම්. 3 දශිතාර්ථය සලකා ගෙන, ඇස යම් සේ ද කනත් එසේ ම ය. කන යම් සේ ද ඇසත් එසේ ම වේ දැයි පිළිවිසූ කලැ, කවර අර්ථයක් සලකා අසන්නෙහි දැයි පිළිවිසිය යුතු ය. අනිත්‍යාර්ථයෙන් විචාරමියි කී කලැ, එසේ ය. යි විසඳිය යුතු ය. මෙබඳු ප්‍රශ්න පටිපුච්ඡා ව්‍යාකරණීය පඤ්හ නම්. 4 තං ජීවං තං සරීරං යනාදි ක්‍රමයට ජීවිතයත් ශරීරයත් එකක් ම දැයි විචාළ කලැ, එය නො විසඳා තැබිය යුතු ය. මෙබඳු ප්‍රශ්න ඨපනීය පඤ්හ නම්. මේ උදහරණ අනුව සතර වැදෑරුම් ප්‍රශ්න දතයුතු යි.

-පෙ- ඨානාඨානෙ- කාරණාකාරණ දෙක්හි; **න සණ්ඨාති-** නො පිහිටා ද; **පරිකප්පෙ-** පරිකල්පයෙහි හෙවත් අනියමින් සලකන ලද්දෙහි; **න සණ්ඨාති-** නො පිහිටා ද; **අඤ්ඤවාදෙ-** ඤාතවාදයෙහි හෙවත් දන්නා ලදැයි යන වචනයෙහි; **න සණ්ඨාති-** නො පිහිටා ද; **පටිපදාය-** ප්‍රතිපදාවෙහි; -පෙ- **එවං සන්තෙ-** මෙසේ ඇති කල්හි; -පෙ- **අකච්ඡො හොති-** කථාවට නුසුදුසු වේ; -පෙ- **ඨානාඨානෙ-** කාරණාකාරණයෙහි; **සණ්ඨාති-** පිහිටා ද; -පෙ-.

සන්තායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො අකච්ඡො හොති. සචෙ පනායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පඤ්හං පුට්ඨො සමානො නාඤ්ඤෙනඤ්ඤං පටිචරති, න බහිද්ධා කථං අපනාමෙති, න කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතුකරොති. එවං සන්තායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො කච්ඡො හොති.

කථාසම්පයොගෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලො වෙදිතබ්බො යදි වා කච්ඡො යදි වා අකච්ඡොති. සචායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පඤ්හං පුට්ඨො සමානො අභිහරති, අභිමද්දති, අනුපජ්ජග්ඝති, ඛලිතං ගණ්හාති; එවං සන්තායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො අකච්ඡො හොති. සචෙ පනායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පඤ්හං පුට්ඨො සමානො න අභිරහති, න අභිමද්දති, න අනුපජ්ජග්ඝති, න ඛලිතං ගණ්හාති; එවං සන්තායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො කච්ඡො හොති.

කථාසම්පයොගෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලො වෙදිතබ්බො යදි වා සඋපනිසො යදි වා අනුපනිසොති. අනොහිතසොතො භික්ඛවෙ අනුපනිසො හොති, ඔහිතසොතො සඋපනිසො හොති. සො සඋපනිසො සමානො අභිජානාති එකං ධම්මං, පරිජානාති එකං

-පෙ- **අඤ්ඤෙන**- අනික් වචනයෙකින්; **අඤ්ඤං**- අනික් වචනයක්; **පටිචරති**- වසා ද; **කථං**- පූර්වකථාව; **බහිද්ධා**- ආගන්තුක කථාවකින්; **අපනාමෙති**- බැහැර කෙරේ ද; **කොපං ච**- කොපය ද; -පෙ- (243 පිට බලනු.) **අඤ්ඤෙන**- අනික් වචනයෙකින්; **අඤ්ඤං**- අනික් වචනයක්; **න පටිචරති**- නො වසා ද; -පෙ-.

-පෙ- **අභිහරති**- (ඔබිනොබින් කරුණු ගෙන හැර) යටපත් කෙරේ ද; **අභිමද්දති**- (කරුණු ගෙන හැර) මර්දනය කෙරේ ද; **අනුපජ්ජග්ඝති**- (අතුල් පැහැර) මහසිනා කෙරේ ද; **ඛලිතං**- ප්‍රමාදයෙන් කී ස්වල්ප වචනය; **ගණ්හාති**- ගනී ද; -පෙ-.

-පෙ- **පුග්ගලො**- පුද්ගල තෙම; **යදි**- ඉදින්; **සඋපනිසො වා**- උපනිශ්‍රය සහිත යයි හෝ; -පෙ- **අනුපනිසො වා + ඉති**- උපනිඃශ්‍රය රහිත යයි හෝ; **කථාසම්පයොගෙන**- කථාවෙහි යෙදීමෙන්; -පෙ- **අනොහිතසොතො**- (ඇසීම පිණිස) කන් යොමු නො කළ තැනැත්තේ; **අනුපනිසො හොති**- උපනිඃශ්‍රය නැත්තේ වේ; **ඔහිතසොතො**-(ඇසීම පිණිස) කන් යොමු කළ තැනැත්තේ; **සඋපනිසො හොති**- උපනිඃශ්‍රය ඇත්තේ වේ; **සො**- හෙතෙම; **සඋපනිසො සමානො**- උපනිඃශ්‍රය සහිත වූයේ; **එකං ධම්මං**- එක ම කුශලධර්මය හෙවත් ආර්‍ය්‍යමාර්ගය; **අභිජානාති**- විශෙෂ

ධම්මං, පජහති එකං ධම්මං, සච්ඡිකරොති එකං ධම්මං. සො අභිජානන්තො එකං ධම්මං, පරිජානන්තො එකං ධම්මං, පජහන්තො එකං ධම්මං, සච්ඡිකරොන්තො එකං ධම්මං සම්මා විමුත්තිං ඵුසති. එතදත්ථා භික්ඛවෙ කථා, එතදත්ථා මන්තනා, එතදත්ථා උපනිසා, එතදත්ථං සොතාවධානං යදිදං අනුපාදා චිත්තස්ස විමොක්ඛොති–

1 යෙ විරුද්ධා සල්ලපන්ති විනිවිට්ඨා සමුස්සිතා,
අනරියගුණමාසජ්ජ අඤ්ඤොඤ්ඤ[1]විවරෙසිනො.

යෙන් දනී; **එකං ධම්මං**– එක ම දුඃඛ සත්‍ය ධර්මය; **පරිජානාති**– පිරිසිඳ දැනගනී; **එකං ධම්මං**– එක ම සමුදය සත්‍යධර්මය; **පජහති**– දුරුකෙරේ; **එකං ධම්මං**–එක ම නිරොධසත්‍ය ධර්මය; **සච්ඡිකරොති**– ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කෙරේ; **සො**– හෙතෙම; **එකං ධම්මං**–එක ම කුශලධර්මය හෙවත් ආර්‍ය්‍යමාර්ගය; **අභිජානන්තො**– විශෙෂයෙන් දන්නේ; –පෙ– **සම්මා**– මනාකොට (හෙතු වශයෙන් කාරණ වශයෙන් දැන); **විමුත්තිං**– අර්හත්ඵලය; **ඵුසති**– ඥාන ස්පර්ශ වශයෙන් වැලඳගනී; –පෙ– **යදිදං**– යම් මේ; **අනුපාදා**– තෘෂ්ණාදි සතර උපාදානයන්ගෙන් නො ගෙන; **චිත්තස්ස**– චිත්තයාගේ; **විමොක්ඛො**– අර්හත්ඵල විමොක්‍ෂයෙක් ඇද්ද; **කථා**– කථා තොමෝ; **එතදත්ථා**– මේ අර්හත්ඵල විමොක්‍ෂය ප්‍රයෝජන කොට ඇත්තී ය; **මන්තනා**– මන්ත්‍රණය; **එතදත්ථා**– මේ අර්හත්ඵල විමොක්‍ෂය ප්‍රයෝජන කොට ඇත්තී ය; **උපනිසා**– උපනිඃශ්‍රය; **එතදත්ථා**–මේ අර්හත්ඵල විමොක්‍ෂය ප්‍රයෝජන කොට ඇත්තී ය; **සොතාවධානං**– කන්යොමු කිරීම; **එතදත්ථං + ඉති**– මේ අර්හත් ඵල විමොක්‍ෂය ප්‍රයෝජන කොට ඇත්තේ ය යි; (වදාළසේක.)

සංලක්‍ෂ්‍යය :–

එතදත්ථා භික්ඛවෙ කථා–එතං අත්ථො පයොජනං යස්සා සා එතදත්ථා– යනු අන්‍යාර්‍ථ සමාස යි. මෙයින් අනුපාද පරිනිර්වාණය වදාරන ලදි. තෘෂ්ණාදි සතර උපාදානයෙන් නො ගෙන චිත්තයාගේ මිදීම් සඞ්ඛ්‍යාත අර්හත්ඵල විමොක්‍ෂයාගේ ප්‍රතිවෙධය පිණිස ම යහපත් කථාව ද, මන්ත්‍රණය ද, කන්යොමු කිරීම ද ප්‍රයෝජන වන බව වදාරන ලදි.

1 **යෙ**– යම් කෙනෙක් තුමූ; **විරුද්ධා**– කොපයෙන් විරුද්ධ වූවාහු; **විනිවිට්ඨා**– කොපයට ප්‍රවිෂ්ට වූවාහු; **සමුස්සිතා**– මාන යෙන් උස්වූවාහු; **අනරියගුණං**– අනාර්‍ය්‍ය ගුණයට; **ආසජ්ජ**–

---

1. අඤ්ඤමඤ්ඤ- කත්ථචි.

2 දුබ්භාසිතං වික්ඛලිතං සම්පමොහං පරාජයං,
අඤ්ඤමඤ්ඤස්සාභිනන්දන්ති[1] තදරියො කථනාචරෙ.

3 සචෙ චස්ස කථාකාමො කාලමඤ්ඤාය පණ්ඩිතො,
ධම්මට්ඨපටිසංයුත්තා යා අරියචරිතා[2] කථා.

4 තං කථං කථයෙ ධීරො අවිරුද්ධො අනුස්සිතො,
අනුපාදින්නෙන[3] මනසා අපළාසො අසාහසො.

5 අනුසුය්‍යායමානො[4] සො සම්මදඤ්ඤාය භාසති,
සුභාසිතං අනුමොදෙය්‍ය දුබ්භට්ඨෙ නාපසාදයෙ.[5]

පැමිණ; අඤ්ඤඤ්ඤ- ඔවුනොවුන්ගේ; විවරෙසිනො- සිදුරු සොයන්නාහු; සල්ලපන්ති- කථා කෙරෙද් ද.

2 අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස- ඔවුනොවුන්ගේ; දුබ්භාසිතං- නපුරු සේ කියන ලද වචනය ද; වික්ඛලිතං- ස්වල්පමාත්‍ර මුඛදෝෂයෙන් පැකිලීම ද; සම්මොහං- සිහිමුලාව ද; පරාජයං- පැරදීම ද; (යන මීට) අභිනන්දන්ති- සතුටුවෙද් ද; අරියො- ආර්‍ය්‍යතෙම; තං කථං- එබඳු කථාවක්; න ආචරෙ- නො කියන්නේ ය.

3 සචෙ-ඉදින්; පණ්ඩිතො-ප්‍රාඥතෙම; කථාකාමො අස්ස- කථාකරනු කැමැත්තේ වීනම්; කාලං අඤ්ඤාය- සුදුසු කාලය දැන; ධම්මට්ඨපටිසංයුත්තා- ධර්මයෙන් අර්ථයෙන් යුක්ත වූ; අරියචරිතා-ආර්‍ය්‍යයන් විසින් හසළා වූ; යා කථා-යම් කථාවක් වේ ද.

4 අවිරුද්ධො- කෝපයෙන් විරුද්ධ නො වූ; අනුස්සිතො- මානයෙන් උසස් නො වූ; අපළාසො- යුගග්‍රාහ රහිත වූ; අසාහසො- සාහසික නො වූ; ධීරො- ප්‍රාඥතෙම; අනුපාදින්නෙන මනසා- උඩඟු නො වූ සිතින්; තං කථං-එබඳු කථාවක්; කථයෙ- කියන්නේ ය.

5 සො- ඒ ප්‍රාඥතෙම; අනුසුය්‍යායමානො- ගුණයෙහි දෝෂාරෝපණය නො කරන්නේ; සම්මා- මනාකොට; අඤ්ඤාය- දැන; භාසති- කියයි; සුභාසිතං- යහපත් වචනය; අනුමොදෙය්‍ය- අනුමොදන් වන්නේ ය; දුබ්භට්ඨෙ- නපුරු වචනයෙහි; නාපසාදයෙ- නිඳා නො කරන්නේ ය.

---

1. අඤ්ඤමඤ්ඤාභිනන්දන්ති-ස්‍යා. 2. අරියාචරිතා-කම්බෝ.
3. අනුන්නිණ්ණෙන- ස්‍යා. 4. අනුසුය්‍යමානො- ස්‍යා.
5. නාවසාදයෙ-කම්බෝ.

6 උපාරම්භං න සික්ඛෙය්‍ය ඛලිතඤ්ච න ගාහයෙ,
නාභිහරෙ නාභිමද්දෙ න වාචං පයුතං භණෙ.

7 අඤ්ඤාතත්ථං[1] පසාදත්ථං සතං වෙ හොති මන්තනා,
එවං ඛො අරියා මන්තෙන්ති එසා අරියාන මන්තනා,
එතදඤ්ඤාය මෙධාවී න සමුස්සෙය්‍ය මන්තයෙති.

8 සචෙ භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්ඡෙය්‍යුං:-තයො මෙ ආවුසො ධම්මා. කතමෙ තයො? රාගො දොසො මොහො. ඉමෙ ඛො ආවුසො තයො ධම්මා. ඉමෙසං ආවුසො තිණ්ණං ධම්මානං කො විසෙසො, කො අධිප්පායො[2] කිං නානා කරණන්ති. එවං පුට්ඨා තුම්හෙ භික්ඛවෙ තෙසං අඤ්ඤතිත්ථියා නං පරිබ්බාජකානං කින්ති ව්‍යාකරෙය්‍යාථාති,? භගවම්මූලකා

6 උපාරම්භං- (කරණොත්තරියකරණ ලක්‍ෂණ වූ) උපාරම්භය; න සික්ඛෙය්‍ය- නො උගන්නේ ය; ඛලිතං ච- පැකිල කී වචනය ද; න ගාහයෙ- නො ගන්නේ ය; න අභිහරෙ- (ඔබි නොබිත් සූත්‍ර ගෙන හැර) නො වගුරුවන්නේ ය; න අභිමද්දෙ- (කාරණයන් ගෙන හැර) නො මඩනේ ය; පයුතං- සැබෑ බොරු මිශ්‍ර වූ; වාචං- තෙපුල; න භණෙ- නො කියන්නේ ය.

7 සතං- සත්පුරුෂයන්ගේ; මන්තනා- කථා තොමෝ; වෙ- ඒකාන්තයෙන්; අඤ්ඤාතත්ථං- දැනීම පිණිස ද; පසාදත්ථං- පැහැදීම පිණිස ද; හොති- වේ; එවං ඛො- මෙපරිද්දෙන් ම; අරියා- ආර්‍ය්‍යයෝ; මන්තෙන්ති- මන්ත්‍රණය කෙරෙත්; එසා- මේ තොමෝ; අරියානං- ආර්‍ය්‍යයන්ගේ; මන්තනා- කථාව වන්නී ය; මෙධාවී- ප්‍රාඥතෙම; එතං- මෙය; අඤ්ඤාය- දැන; න සමුස්සෙය්‍ය- මානයෙන් උසස් නො වන්නේ ය; මන්තයෙ+ඉති- (මානයෙන් උසස් නො ව) කථාකරන්නේ යයි; (වදාළසේක)

8 -පෙ- සචෙ- ඉදින්; අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා- අන්‍යතීර්ථක පරිව්‍රාජකයෝ; එවං පුච්ඡෙය්‍යුං- මෙසේ විචාරත් ද; (කෙසේ ද?) ආවුසො- ඇවැත්නි; ඉමෙ තයො ධම්මා- මේ ධර්මයෝ තුන්දෙනෙක් වෙත්; -පෙ- ආවුසො- ඇවැත්නි; ඉමෙසං තිණ්ණං ධම්මානං- මේ ධර්මයන් තුන්දෙනාගේ; කො විසෙසො- වෙනස කවරේ ද; කො අධිප්පායො- අභිප්‍රාය කවරේ ද; කිං නානාකරණං + ඉති- වෙන් කිරීම කවරේ දැයි කියා හි; -පෙ- එවං පුට්ඨා- මෙසේ පුළුවුස්නා ලද්දා වූ: තුම්හෙ- තෙපි;

1. අඤ්ඤාණත්ථං- සත්‍යා. 2. අධිප්පායසො- සත්‍යා.

නො භන්තෙ ධම්මා භගවන්නෙත්තිකා භගවම්පටිසරණා, සාධු වත භන්තෙ භගවන්තඤ්ඤෙව පටිභාතු එතස්ස භාසිතස්ස අත්ථො, භගවතො සුත්වා භික්ඛූ ධාරෙස්සන්තීති.

තෙනහි භික්ඛවෙ සුණාථ, -පෙ- භගවා එතදවොච:- සචෙ භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්ඡෙය්‍යුං:- තයොමෙ ආවුසො ධම්මා. කතමෙ තයො? රාගො දොසො මොහො. ඉමෙ ඛො ආවුසො තයො ධම්මා. ඉමෙසං ආවුසො තිණ්ණං ධම්මානං කො විසෙසො, කො අධිප්පායො,[1] කිං නානාකරණන්ති. එවං පුට්ඨා තුම්හෙ භික්ඛවෙ තෙසං අඤ්ඤතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ:- රාගො ඛො ආවුසො අප්පසාවජ්ජො දන්ධවිරාගී, දොසො මහාසාවජ්ජො ඛිප්පවිරාගී, මොහො මහාසාවජ්ජො දන්ධවිරාගීති.

තෙසං අඤ්ඤතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං- ඒ අන්‍යතීර්ථක පරිව්‍රාජකයන්ට; **කිනන්ති**- කුමක්; **ව්‍යාකරෙය්‍යාථ + ඉති**- ප්‍රකාශ කරන්නාහු දැයි (විචාළසේක.) **භන්තෙ**- වහන්ස; **නො**- අපගේ; **ධම්මා**- ධර්මයෝ; **භගවං මූලකා**- භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇත්තාහු ය;-පෙ-**නෙත්තිකා**-ප්‍රධාන කොට ඇත්තාහු ය; -පෙ- **පටිසරණා**- පිළිසරණ කොට ඇත්තාහු ය; **භන්තෙ**- වහන්ස; **එතස්ස භාසිතස්ස**- මේ භාසිතයාගේ; **අත්ථො**- අර්ථය; **වත**-එකාන්තයෙන්; **භගවන්තං+එව**-භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ම; **පටිභාතු**- වැටහෙනසේක්වා; **සාධු**- ආයාචනා කරම්හ; **භගවතො**- භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන්; **සුත්වා**- අසා; **භික්ඛූ**- භික්ෂූහු; **ධාරෙස්සන්ති+ඉති**- දරන්නාහු යයි (සැලකළාහු ය.)

-පෙ- **ආවුසො**-ඇවැත්නි; **රාගො ඛො**-(පස්කම් ගුණයෙහි ඇලීම් වශයෙන් පවත්නා) රාගය වනාහි; **අප්පසාවජ්ජො**-ස්වල්ප වරදෙක; **දන්ධවිරාගී**- ලැසි ව පහවන සුලු ය හෙවත් වහා දුරු නො වන සුලු ය; **දොසො**-(අනිෂ්ටාලම්බනයෙහි පවත්නා)ද්වේෂය තෙම; **මහාසාවජ්ජො**- මහවරදෙක; **ඛිප්පවිරාගී**- වහා දුරුවන සුලු ය; **මොහො**- (අරමුණෙහි මුළා වශයෙන් පවත්නා) මොහය තෙම; **මහාසාවජ්ජො**- මහවරදෙක; **දන්ධවිරාගී + ඉති**- වහා දුරු නො වන සුලු යයි (වදාළසේක).

1 සංලක්ෂ්‍යය:-

1 අප්පසාවජ්ජො 2 දන්ධවිරාගී:- 1 අප්පසාවජ්ජ නම් ස්වල්ප වරද ය. මෙහි පස්කාම්ගුණයෙහි ඇලීම් වශයෙන් පවත්නා රාගය ලොකාවද්‍ය

---

1. අධිප්පායකො-ස්‍යා.

කො පනාවුසො හෙතු කො පච්චයො යෙන අනුප්පන්නො වා රාගො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා රාගො භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තතීති? සුභනිමිත්තන්තිස්ස වචනීයං. තස්ස සුභනිමිත්තං අයොනිසො මනසිකරොතො අනුප්පන්නො චෙව රාගො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච රාගො භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තති. අයං ඛො ආවුසො හෙතු අයං පච්චයො යෙන අනුප්පන්නො වා රාගො උප්පජ්ජති උප්පන්නො වා රාගො භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තතීති.

කො පනාවුසො හෙතු කො පච්චයො යෙන අනුප්පන්නො වා දොසො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා දොසො භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තතීති? පටිඝනිමිත්තන්තිස්ස වචනීයං. තස්ස පටිඝනිමිත්තං අයොනිසො මනසිකරොතො අනුප්පන්නො චෙව

වශයෙන් හා විපාකාවද්‍ය වශයෙන් ද අල්පසාවද්‍ය යයි වදාරන ලදි. එහි භ්‍රාතෘ භගින්‍යාදීන්ගේ ආවාහ විවාහ මඞ්ගලාදිය සිදුකිරීමේදී පැවති රාගය ලෝකාවද්‍ය වශයෙන් අල්ප සාවද්‍ය වේ. සදරසන්තානස මූලික හෙයින් අපායප්‍රතිසන්ධියක් නො ලැබේනුයි විපාකාවද්‍ය වශයෙන් ද අල්පසාවද්‍ය නම් වේ. 2 රාගය තෙම අරමුණෙහි වහා ඇලෙන්නාක් මෙන් ම වහා නො මිදී චිර කාලයක් ලුහු බැඳ පවත්නා හෙයින් දන්ධවිරාගී නම් වේ.

2 සංලක්ෂ්‍යය:-

1. මහාසාවජ්ජො. 2. ඛිප්පවිරාගී:- මහාසාවජ්ජ නම් මහවර ද ය. ද්වෙෂ මෝහ දෙක ලෝකාවද්‍ය විපාකාවද්‍ය වශයෙන් මහාසාවද්‍ය වන බව වදාරන ලදි. මවුපියාදීන් කෙරෙහි වරදවා පිළිපැදීමෙහිදි පැවති ද්වෙෂ මෝහ දෙක ලෝකාවද්‍ය වශයෙන් මහාසාවද්‍ය නම් වේ. මරණින් මතු අපා දුකට පමුණුවන හෙයින් විපාක වශයෙන් මහාසාවද්‍ය නම් වේ, 2. ද්වෙෂය තෙම අරමුණෙහි වහා ගැටෙන්නාක් මෙන් ම කළ වරද පිළිගැනීමෙන් වහා දුරුවන හෙයින් ඛිප්පවිරාගී නම් වේ.

-පෙ- **යෙන**- යමක් කරණකොට ගෙන; **අනුප්පන්නො වා**- නූපන්නා වූ ද; **රාගො**- රාගය තෙම; **උප්පජ්ජති**- උපදී ද; **උප්පන්නො වා**- උපන්නා වූ ද; **රාගො**- රාගය තෙම; **භිය්‍යො භාවාය**- බොහෝ බව පිණිස ද; **වෙපුල්ලාය**- විපුල බව පිණිස ද; **සංවත්තති**-පවත්නේ ද; **කො පන හෙතු**- ඊට හෙතු කවරේ ද; **කො පච්චයො + ඉති**- ඊට ප්‍රත්‍යය කවරේ දැයි; (විචාළ කල්හි) **සුභනිමිත්තං+ඉති**- සුභනිමිත්ත යයි; **වචනීයං අස්ස**- කිය යුතු වේ; **සුභනිමිත්තං**- සුභනිමිත්ත; **අයොනිසො**- නුනුවණින්; **මනසි කරොතො**- මෙනෙහි කරන්නා වූ; **තස්ස**- ඔහට; **අනුප්පන්නො වා**-නූපන්නා වූ ද; -පෙ-(මෙහි සෙසු අරුත් පෙර කී නයින් දතයුතු යි.)

දොසො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච දොසො භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තති. අයං ඛො ආවුසො හෙතු අයං පච්චයො යෙන අනුප්පන්නො වා දොසො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා දොසො භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තතීති.

කො පනාවුසො හෙතු කො පච්චයො යෙන අනුප්පන්නො වා මොහො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා මොහො භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තතීති? අයොනිසො මනසිකාරොතිස්ස වචනීයං. තස්ස අයොනිසො මනසිකරොතො අනුප්පන්නො චෙව මොහො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච මොහො භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තති. අයං ඛො ආවුසො හෙතු අයං පච්චයො යෙන අනුප්පන්නො වා මොහො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා මොහො භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තතීති.

කො පනාවුසො හෙතු කො පච්චයො යෙන අනුප්පන්නො වා රාගො නුප්පජ්ජති. උප්පන්නො වා රාගො පහීයතීති? අසුභනිමිත්තන්තිස්ස වචනීයං. තස්ස අසුභනිමිත්තං යොනිසො මනසි කරොතො අනුප්පන්නො චෙව රාගො නුප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච රාගො පහීයති. අයං ඛො ආවුසො හෙතු අයං පච්චයො යෙන අනුප්පන්නො වා රාගො නුප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා රාගො පහීයතීති.

කො පනාවුසො හෙතු කො පච්චයො යෙන අනුප්පන්නො වා දොසො නුප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා දොසො පහීයතීති? මෙත්තා චෙතොවිමුත්තීතිස්ස වචනීයං. තස්ස මෙත්තං චෙතොවිමුත්තිං යොනිසො මනසිකරොතො අනුප්පන්නො චෙව දොසො නුප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච දොසො පහීයති. අයං ඛො ආවුසො හෙතු අයං පච්චයො යෙන අනුප්පන්නො වා දොසො නුප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා දොසො පහීයතීති.

කො පනාවුසො හෙතු කො පච්චයො යෙන අනුප්පන්නො වා මොහො නුප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා මොහො පහීයතීති? යොනිසො මනසිකාරොතිස්ස වචනීයං. තස්ස යොනිසො මනසි කරොතො අනුප්පන්නො චෙව මොහො නුප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච මොහො පහීයති. අයං ඛො ආවුසො හෙතු අයං පච්චයො යෙන අනුප්පන්නො වා මොහො නුප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා මොහො පහීයතීති.

9 තීණිමානි භික්ඛවෙ අකුසලමූලානි. කතමානි තීණි? ලොභො අකුසලමූලං, දොසො අකුසලමූලං, මොහො අකුසලමූලං.

යදපි භික්ඛවෙ ලොභො තදපි අකුසලං, යදපි ලුද්ධො අභිසඞ්ඛරොති කායෙන වාචාය මනසා තදපි අකුසලං, යදපි ලුද්ධො ලොභෙන අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො පරස්ස අසතා දුක්ඛං උප්පාදයති වධෙන වා බන්ධනෙන[1] වා ජානියා වා ගරහාය වා පබ්බාජනාය වා බලවම්හි බලත්ථො ඉති[2] තදපි අකුසලං. ඉතිස්සමෙ ලොභජා ලොභනිදානා ලොභසමුදයා ලොභපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති.

යදපි භික්ඛවෙ දොසො තදපි අකුසලං, යදපි දුට්ඨො අභිසංඛරොති කායෙන වාචාය මනසා තදපි අකුසලං, යදපි දුට්ඨො දොසෙන අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො පරස්ස අසතා දුක්ඛං උප්පාදයති වධෙන වා බන්ධනෙන[1] වා ජානියා වා ගරහාය වා පබ්බාජනාය වා බලවම්හි බලත්ථො ඉති[2] තදපි අකුසලං. ඉතිස්ස

---

9 -පෙ- **අකුසලමූලානි**- අකුසලමූලයෝ; **ඉමානි තීණි**- මොහු තුන්දෙනෙක් වෙත්; -පෙ- **ලොභො**- ලොභය තෙම; **අකුසලමූලං**- අකුසලමූලයෙක. -පෙ-

-පෙ- **යං+අපි ලොභො**- යම් ලොභයක් ඇද් ද; **තං+අපි**- ඒ ලොභය ද; **අකුසලං**- අකුසල් වේ; **ලුද්ධො**- ලොභි පුද්ගල තෙම; **කායෙන**- කයින් ද; **වාචාය**- වචනයෙන් ද; **මනසා**- සිතින් ද; **යං+අපි**- යමක්; **අභිසංඛරොති**- රැස්කෙරේ ද; **තං+අපි**- හේ ද; **ලොභෙන**- ලොභයෙන්; **අභිභූතො**- මඩනා ලද්දා වූ; **පරියාදින්නචිත්තො**- ක්‍ෂයකොට ගන්නා ලද සිත් ඇත්තා වූ; **ලුද්ධො**- ලොභි පුද්ගල තෙම; **බලවා අම්හි**- බලවත් වූයෙමි; **බලත්ථො+ඉති**- බලයෙන් ප්‍රයෝජන ඇත්තෙමැයි කියා; **පරස්ස**- මෙරමාහට; **අසතා**- අභූතයෙන්; **වධෙන වා**- වධකිරීමෙන් හෝ; **බන්ධනෙන වා**- බන්ධනයෙන් හෝ; **ජානියා වා**- ධන පිරිහෙළීමෙන් හෝ; **ගරහාය වා**- ගැරහීමෙන් හෝ; **පබ්බාජනාය වා**- රටින් නෙරපීමෙන් හෝ; **යං+අපි දුක්ඛං**- යම් දුක්ඛයක්; **උප්පාදයති**- උපදවා ද; **තං අපි**- හේ ද; **අකුසලං**- අකුසල් වේ; **ඉති**- මෙසේ; **අස්ස**- මෝහට; **ලොභජා**- ලොභයෙන් හටගත්තා වූ; **ලොභනිදානා**- ලොභය කාරණ කොට ඇත්තා වූ; **ලොභසමුදයා**- ලොභයෙන් උපන්නා වූ; **ලොභපච්චයා**- ලොභය ප්‍රත්‍යය කොට ඇත්තා වූ; **පාපකා**- ලාමක වූ; **අනෙකා**- නානා විධ වූ; **ඉමෙ අකුසලා ධම්මා**- මේ අකුශල ධම්යෝ; **සම්භවන්ති**- පහළ වෙත්.

---

1. බන්ධන-ස්‍යා. 2. ඉතිපි- ස්‍යා.

මෙ දොසජා දොසනිදානා දොසසමුදයා දොසපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති.

යදපි භික්ඛවෙ මොහො තදපි අකුසලං, යදපි මූළ්හො අභිසංඛරොති කායෙන වාචා මනසා තදපි අකුසලං, යදපි මූළ්හො මොහෙන අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො පරස්ස අසතා දුක්ඛං උපදහති වධෙන වා බන්ධනෙන වා ජානියා වා ගරහාය වා පබ්බාජනාය වා බලවම්හි බලත්ථො ඉති තදපි අකුසලං. ඉතිස්ස මෙ මොහජා මොහනිදානා මොහසමුදයා මොහපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති.

එවරූපො වායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො වුච්චති අකාලවාදීතිපි අභූතවාදීතිපි අනත්ථවාදීතිපි අධම්මවාදීතිපි අවිනයවාදීතිපීති. කස්මා චායං භික්ඛවෙ එවරූපො පුග්ගලො වුච්චති අකාලවාදීතිපි අභූතවාදීතිපි අනත්ථවාදීතිපි අධම්මවාදීතිපි අවිනයවාදීතිපීති? තථාහයං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පරස්ස අසතා දුක්ඛං උපදහති වධෙන වා බන්ධනෙන වා ජානියා වා ගරහාය වා පබ්බාජනාය වා බලවම්හි බලත්ථො ඉතිපි. භූතෙන ඛො පන වුච්චමානො අවජානාති නො පටිජානාති, අභූතෙන වුච්චමානො න ආතප්පං කරොති තස්ස නිබ්බෙඨනාය: ඉතිපෙතං අතච්ඡං ඉතිපෙතං අභූතන්ති. තස්මා එවරූපො පුග්ගලො වුච්චති අකාලවාදීතිපි අභූතවාදීතිපි අනත්ථවාදීතිපි අධම්මවාදීතිපි අවිනයවාදීතිපි.

එවරූපො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ලොභජෙහි පාපකෙහි අකුසලෙහි ධම්මෙහි අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො දිට්ඨෙ චෙව

-පෙ- එවරූපො ච- මෙබඳු වූ ද; **අයං පුග්ගලො-** මේ පුද්ගල තෙම; **අකාලවාදී+ඉති+අපි-** නො කල්හි කියන්නේ යයි ද; **අභූතවාදී+ඉති+අපි-** අසත්‍යයක් කියන්නේ යයි ද; **අනත්ථවාදී+ඉති+අපි-** අවැඩක් කියන්නේ යයි ද; **අධම්මවාදී+ඉති+අපි-** අධර්මයක් කියන්නේ යයි ද; **අවිනයවාදී+ඉති+අපි-** අවිනයක් කියන්නේ යයි ද; **වුච්චති-** කියනු ලැබේ; **-පෙ- තථාහි-** ඒ එසේ මැයි; **අයං පුග්ගලො-** මේ පුද්ගල තෙම; **බලවා අම්හි-** බලවත් වූයෙමි; -පෙ- **භූතෙන ඛො පන-** විද්‍යමාන දෙයකින් වනාහි; **වුච්චමානො-** කියනු ලබන්නේ; **අවජානාති-** අවමන් කෙරෙයි; **නො පටිජානාති-** පිළිත නො කෙරෙයි; **අභූතෙන-** අසත්‍යයෙකින්; **වුච්චමානො-** කියනු ලබන්නේ; **එතං-** මෙය; **ඉති+අපි-** මේ කාරණයෙනුදු; **අතච්ඡං-** අසත්‍යය; -පෙ- **අභූතං+ඉති-** අභූතයෙකැයි; **තස්ස-** ඒ අභූතයාගේ; **නිබ්බෙඨනාය-**

ධම්මෙ දුක්ඛං විහරති සවිඝාතං සඋපායාසං සපරිළාහං, කායස්ස ච භෙදා පරම්මරණා දුග්ගති පාටිකඞ්ඛා -පෙ- දොසජෙහි- මොහ ජෙහි පාපකෙහි අකුසලෙහි ධම්මෙහි අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො දිට්ඨෙ චෙව ධම්මෙ දුක්ඛං විහරති සවිඝාතං සඋපායාසං සපරිළාහං, කායස්ස ච භෙදා පරම්මරණා දුග්ගති පාටිකඞ්ඛා.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ සාලො වා ධවො වා ඵන්දනො වා තීහි මාලුවාලතාහි උද්ධස්තො පරියොනද්ධො අනයං ආපජ්ජති, ව්‍යසනං ආපජ්ජති, අනයව්‍යසනං ආපජ්ජති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ එවරූපො පුග්ගලො ලොභජෙහි පාපකෙහි අකුසලෙහි ධම්මෙහි අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො දිට්ඨෙ චෙව ධම්මෙ දුක්ඛං විහරති සවිඝාතං සඋපායාසං සපිරිළාහං, කායස්ස ච භෙදා පරම්මරණා දුග්ගති පාටිකඞ්ඛා. දොසජෙහි -පෙ- මොහජෙහි පාපකෙහි අකුසලෙහි ධම්මෙහි අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො දිට්ඨෙ චෙව ධම්මෙ දුක්ඛං විහරති සවිඝාතං සඋපායාසං සපරිළාහං, කායස්ස ච භෙදා පරම්මරණා දුග්ගති පාටිකඞ්ඛා. ඉමානි බො භික්ඛවෙ තීණි අකුසලමූලානි.

නිජ්ඣතය පිණිස; **ආතප්පං**-වීර්‍ය්‍යය; **න කරොන්ති**-නො කෙරෙති; -පෙ-.

-පෙ-**ලොභජෙහි**- ලොභයෙන් හටගත්තා වූ; -පෙ- **පරියාදින්නචිත්තො**- ක්‍ෂයකොට ගන්නා ලද සිත් ඇත්තා වූ; **එවරූපො පුග්ගලො**- මෙබඳු පුද්ගල තෙම; **දිට්ඨෙ ධම්මෙ** ච +එව- ඉහාත්මයෙහි ද; **සවිඝාතං**- වෙහෙස සහිත ව; **සඋපායාසං**- බලවත් ආයාස සහිත ව; **සපරිළාහං**- විශෙෂ දුක සහිත ව; **දුක්ඛං**- දුකසේ; **විහරති**- වාසය කෙරෙති; -පෙ- **දුග්ගති**- දුර්ගති තොමෝ; **පාටිකඞ්ඛා**- කැමතිවිය යුත්තිය; -පෙ-.

සෙය්‍යථාපි- යම් සේ; **සාලො වා**- සල්ගසෙක් හෝ; **ධවො වා**- දවගසෙක් හෝ; **ඵන්දනො වා**- කොලොම් ගසෙක් හෝ; **තීහි මාලුවාලතාහි**- මාලුවා වැල් තුනකින්; **උද්ධස්තො**- මතු මතුයෙහි නසන ලද්දේ; **පරියොනද්ධො**- හාත්පසින් වෙළන ලද්දේ; **අනයං**- නො වැඩීමට; **ආපජ්ජති**- පැමිණේ ද; **ව්‍යසනං**- විනාශයට; **ආපජ්ජති**- පැමිණේ ද; **අනයව්‍යසනං**- අවඩීනයට හා විනාශයට; **ආපජ්ජති**- පැමිණේ ද; -පෙ-.

සංලක්‍ෂ්‍යය :-

අකුසලමූලානි- ලොභමෙෂ යන මොච්හු එකාන්ත අකුසල සවභාව වන හෙයින් අකුසල් ද වෙති. අන්‍ය අකුශලයන් රැස්කිරීමට මුල් වන

තීණිමානි භික්ඛවෙ කුසලමූලානි, කතමානි තීණි? අලොභො කුසලමූලං, අදොසො කුසලමූලං, අමොහො කුසලමූලං

යදපි භික්ඛවෙ අලොභො තදපි කුසලං, යදපි අලුද්ධො අභිසඞ්ඛරොති කායෙන වාචා මනසා තදපි කුසලං, යදපි අලුද්ධො ලොභෙන අනභිභූතො අපරියාදින්නචිත්තො න පරස්ස අසතා දුක්ඛං උපදහති: වධෙන වා බන්ධනෙන වා ජානියා වා ගරහාය වා පබ්බාජනාය වා බලවම්හි බලත්ථො ඉතිපි තදපි කුසලං, ඉතිස්සමෙ අලොභජා අලොභනිදානා අලොභසමුදයා අලොභපච්චයා අනෙකෙ කුසලා ධම්මා සම්භවන්ති.

යදපි භික්ඛවෙ අදොසො තදපි කුසලං, යදපි අදුට්ඨො අභිසඞ්ඛරොති කායෙන වාචා මනසා තදපි කුසලං, යදපි අදුට්ඨො දොසෙන අනභිභූතො අපරියාදින්නචිත්තො න පරස්ස අසතා දුක්ඛං උපදහති වධෙන වා බන්ධනෙන වා ජානියා වා ගරහාය වා පබ්බාජනාය වා බලවම්හි බලත්ථො ඉතිපි, තදපි කුසලං, ඉතිස්සමෙ අදොසජා අදොසනිදානා අදොසසමුදයා අදොසපච්චයා අනෙකෙ කුසලා ධම්මා සම්භවන්ති.

යදපි භික්ඛවෙ අමොහො තදපි කුසලං, යදපි අමූළ්හො අභිසඞ්ඛරොති කායෙන වාචා මනසා තදපි කුසලං, යදපි අමූළ්හො මොහෙන අනභිභූතො අපරියාදින්නචිත්තො න පරස්ස අසතා දුක්ඛං උපදහති වධෙන වා බන්ධනෙන වා ජානියා වා ගරහාය වා පබ්බාජනාය වා බලවම්හි බලත්ථො ඉතිපි තදපි කුසලං, ඉතිස්සමෙ අමොහජා අමොහනිදානා අමොහසමුදයා අමොහපච්චයා අනෙකෙ කුසලා ධම්මා සම්භවන්ති.

එවරූපො වායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො වුච්චති කාලවාදීතිපි භූතවාදීතිපි අත්ථවාදීතිපි ධම්මවාදීතිපි විනයවාදීතිපි. කස්මා

හෙයින් අකුසල් මුල් ද වෙති. **අකුසලානං මූලානි අකුසලමූලානි, අකුසලානි ච තානි මූලානි චාති වා අකුසලමූලානි** යි තත්පුරුෂ හෝ කර්මධාරය සමාස වෙයි.

–පෙ– **යං+අපි අලොභො–** යම් අලොභයෙක් ඇද්ද; **තං+අපි–** ඒ අලොභය ද; **කුසලං–** කුසල් වේ. –පෙ– **ලොභෙන–** ලොභයෙන්; **අනභිභූතො–** තො මඩනා ලද්දා වූ; **අපරියාදින්නචිත්තො–** වැලඳ නො ගන්නා ලද හෙවත් ක්‍ෂයකොට නො ගන්නා ලද සිත් ඇත්තා වූ; **අලුද්ධො–** අලොභී පුද්ගල තෙම; **බලවා අම්හි–** බලවත් වූයෙමි. **බලත්ථො+ඉති+අපි–** බලයෙන් ප්‍රයෝජන ඇත්තෙමැයි කියා; –පෙ–.

වායං භික්ඛවෙ එවරූපො පුග්ගලො වුච්චති කාලවාදීතිපි -පෙ- විනයවාදීතිපි? තථායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො න පරස්ස අසතා දුක්ඛං උපදහති වධෙන වා බන්ධනෙන වා ජානියා වා ගරහාය වා පබ්බාජනාය වා බලවම්හි බලත්ථො ඉතිපි, භූතෙන ඛො පන වුච්චමානො පටිජානාති නො අවජානාති, අභූතෙන වුච්චමානො ආතප්පං කරොති තස්ස නිබ්බෙඨනාය: ඉතිපෙතං අතච්ඡං, ඉතිපෙතං අභූතන්ති. තස්මා එවරූපො පුග්ගලො වුච්චති කාලවාදීතිපි -පෙ- විනයවාදීතිපීති.

එවරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස ලොභජා පාපකා අකුසලා ධම්මා පහීනා උච්ඡින්නමූලා තාලාවත්ථුකතා අනභාවකතා ආයතිං අනුප්පාදධම්මා දිට්ඨෙව ධම්මෙ සුඛං විහරති අවිඝාතං අනුපායාසං අපරිළාහං, දිට්ඨෙව ධම්මෙ පරිනිබ්බායති. දොසජා -පෙ- මොහජා පාපකා අකුසලා ධම්මා පහීනා උච්ඡින්නමූලා තාලාවත්ථුකතා අනභාවකතා ආයතිං අනුප්පාදධම්මා දිට්ඨෙව ධම්මෙ සුඛං විහරති අවිඝාතං අනුපායාසං අපරිළාහං දිට්ඨෙව ධම්මෙ පරිනිබ්බායති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ සාලො වා ධවො වා ඵන්දනො වා තීහි මාලුවාලතාහි උද්ධස්තො පරියොනද්ධො. අථ පුරිසො ආගච්ඡෙය්‍ය කුද්දාලපිටකං ආදාය; සො තං මාලුවාලතං මූලෙ ඡින්දෙය්‍ය, මූලෙ ඡෙත්වා පලිඛණෙය්‍ය, පලිඛණිත්වා මූලානි උද්ධරෙය්‍ය අන්තමසො උසීරනාළමත්තානිපි. සො තං මාලුවාලතං ඛණ්ඩාඛණ්ඩිකං

-පෙ- **එවරූපස්ස පුග්ගලස්ස**-මෙබඳු පුද්ගලයාහ ; **ලොභජා**-ලොභයෙන් හටගත්තා වූ; -පෙ- **පහීනා**-ප්‍රහීණ කරන ලද්දාහු ය; **උච්ඡින්නමූලා**- මුලොච්ඡින්න කරන ලද්දාහු ය; -පෙ- (269 වෙනි පිට බලනු.) **දිට්ඨ+එව ධම්මෙ**- ඉහාත්මයෙහි ම; **අවිඝාතං**-වෙහෙස රහිත ව; **අනුපායාසං**- බලවත් ආයාස රහිත ව; **අපරිළාහං**- විශෙෂ දාහ රහිත ව; **සුඛං**- සුවසේ; **විහරති**- වාසය කෙරේ; -පෙ- **පරිනිබ්බායති**- (කෙලශපරිනිර්වාණයෙන්) පිරිනිවේ.

-පෙ- **අථ**- එකල්හි; **පුරිසො**- පුරුෂයෙක් තෙම; **කුද්දාලපිටකං**- උදැල්ලක් හා පැසක්; **ආදාය**- ගෙන; **ආගච්ඡෙය්‍ය**-එන්නේ ය; **සො**- හෙතෙම; **තං මාලුවාලතං**- ඒ මාලුවා වැල; **මූලෙ ඡින්දෙය්‍ය**- මුල්සිඳින්නේ ය; **මූලෙ ඡෙත්වා**- මුල්සිඳ; **පලිඛණෙය්‍ය**- හාත්පස සාරන්නේ ය; **පලිඛණිත්වා**- හාත්පස සරා; **අන්තමසො**- යටත් පිරසෙයින්; **උසීරනාළමත්තානි+අපි**- බබුස්

ඡින්දෙය්‍ය, ඛණ්ඩාඛණ්ඩිකං ඡෙත්වා ඵාලෙය්‍ය, ඵාලෙත්වා සකලිකං සකලිකං කරෙය්‍ය, සකලිකං සකලිකං කරිත්වා වාතාතපෙ විසොසෙය්‍ය, වාතාතපෙ විසොසෙත්වා අග්ගිනා දහෙය්‍ය, අග්ගිනා දහිත්වා මසිං කරෙය්‍ය, මසිං කරිත්වා මහාවාතෙ වා ඔපුනෙය්‍ය, නදියා වා සීඝසොතාය පවාහෙය්‍ය. එවමස්සු තා භික්ඛවෙ මාලුවාලතා උච්ඡින්නමූලා තාලාවත්ථුකතා අනභාවකතා ආයතිං අනුප්පාද ධම්මා එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ එවරූපස්ස පුග්ගලස්ස ලොභජා පාපකා අකුසලා ධම්මා පහීනා උච්ඡින්නමූලා තාලාවත්ථුකතා අනභාවකතා ආයතිං අනුප්පාදධම්මා දිට්ඨෙව ධම්මෙ සුඛං විහරති අවිඝාතං අනුපායාසං අපරිළාහං, දිට්ඨෙව ධම්මෙ පරිනිබ්බායති. දොසජා -පෙ- මොහජා පාපකා අකුසලා ධම්මා පහීනා උච්ඡින්න මූලා තාලාවත්ථුකතා අනභාවකතා ආයතිං අනුප්පාදධම්මා දිට්ඨෙව ධම්මෙ සුඛං විහරති අවිඝාතං අනුපායාසං අපරිළාහං, දිට්ඨෙව ධම්මෙ පරිනිබ්බායති. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි කුසල මූලානීති.

10 එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති පුබ්බාරාමෙ මිගාරමාතුපාසාදෙ. අථ ඛො විසාඛා මිගාරමාතා තදහුපොසථෙ

තණ (සැවැන්දත) මුල් පමණ වූ ද; මූලානි-මූලයන්; **උද්ධරෙය්‍ය**- උදුරන්නේ ය; **සො**-හෙතෙම; **තං මාලුවාලතං**- ඒ මාලුවා වැල; **ඛණ්ඩාඛණ්ඩිකං**- කඩ කඩ කොට; **ඡින්දෙය්‍ය**- සිඳින්නේ ය; **ඛණ්ඩාඛණ්ඩිකං**- කඩ කඩ කොට; **ඡෙත්වා**- කපා; **ඵාලෙය්‍ය**- පලන්නේ ය; **ඵාලෙත්වා**- පලා; **සකලිකං සකලිකං**- කැබලි කැබලි; **කරෙය්‍ය**- කරන්නේ ය; **සකලිකං සකලිකං කරිත්වා**- කැබලි කැබලි කොට; **වාතාතපෙ**-පවනෙහි හා අව්වෙහි; **විසොසෙය්‍ය**- වියලවන්නේ ය; **වාතාතපෙ**- පවනෙහි හා අව්වෙහි; **විසොසෙත්වා**- වියලවා; **අග්ගිනා**- ගින්නෙන්; **දහෙය්‍ය**- දවන්නේ ය; **අග්ගිනා**- ගින්නෙන්; **දහිත්වා**-දවා; **මසිං කරෙය්‍ය**- හළු කරන්නේ ය; **මසිං කරිත්වා**-හළුකොට; **මහාවාතෙ වා**- මහසුළඟෙහි හෝ; **ඔපුනෙය්‍ය**- පොළා හරින්නේ ය; **සීඝසොතාය**- ශීඝ්‍ර ජලවෙග ඇති; **නදියා වා**- ගඞ්ගාවෙක්හි හෝ; **පවාහෙය්‍ය**- ඉල්පවා හරනේ ය; -පෙ- **එවං**- මෙසේ; **තා මාලුවාලතා**- ඒ මාලුවා වැල්; **උච්ඡින්නමූලා අස්සු**- සිඳිනලද මුල් ඇත්තාහු වෙත්; -පෙ- (270 පිට බලනු.)

10 -පෙ-**මිගාරමාතා**-මිගාරමාතෘ නම් ද වූ; **විසාඛා**-විශාඛා තොමෝ; **තදහුපොසථෙ**- එදවස්හි පසළොස්වක් පොහෝදිනයෙහි; **භගවා**- භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; **යෙන**- යම්තැනෙක්හි ද; -පෙ-

යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො විසාඛං මිගාරමාතරං භගවා එතදවොච: හන්ද කුතො නු ත්වං විසාඛෙ ආගච්ඡසි දිවාදිවස්සාති? උපොසථාහං භන්තෙ අජ්ජ උපවසාමීති. තයො ඛොමෙ විසාඛෙ උපොසථා. කතමෙ තයො? ගොපාලකූපොසථො, නිගණ්ඨුපොසථො, අරියූපොසථො

කථඤ්ච විසාඛෙ ගොපාලකූපොසථො හොති? සෙය්‍යථාපි විසාඛෙ ගොපාලකො සායන්හසමයං සාමිකානං ගාවො නිය්‍යාතෙත්වා ඉති පටිසඤ්චික්ඛති:- අජ්ජ ඛො ගාවො අමුකස්මිඤ්ච අමුකස්මිඤ්ච පදෙසෙ චරිංසු, අමුකස්මිඤ්ච අමුකස්මිඤ්ච පදෙසෙ පානීයානි පිවිංසු, ස්වෙදානි ගාවො අමුකස්මිඤ්ච අමුකස්මිඤ්ච පදෙසෙ චරිස්සන්ති, අමුකස්මිඤ්ච අමුකස්මිඤ්ච පදෙසෙ පානීයානි පිවිස්සන්තීති.

(**හන්ද** යනු නිපාතමාත්‍ර යි) **විසාඛෙ**-විශාඛාවෙනි; **ත්වං**-තී; **දිවසස්ස**- දිනය සම්බන්ධී වූ; **දිවා**- මධ්‍යාහ්නවෙලෙහි; **කුතො නු**- කොයි සිට; **ආගච්ඡසි + ඉති**- එන්නෙහි දැයි විචාළසේක; -පෙ- **අජ්ජ**- අද; **අහං**- මම; **උපොසථං උපවසාමි +ඉති**- පෙහෙවස් වෙසෙමි යි (සැලකළා ය) -පෙ- **ගොපාලක+උපොසථො**- ගොපලුන් හා උපමිත පෙහෙවස ද; **නිගණ්ඨ+උපොසථො**- නිවටුන් පිළිබඳ පෙහෙවස ද; **අරිය+උපොසථො**- ආර්‍ය්‍යයන් පිළිබඳ පෙහෙවස ද; (යන තුනයි.)

සංලක්ෂ්‍යය:-

උපොසථං උපවසාමි- 'වසනිවාසෙ' යන ධාතුව අකර්මක වුව ද 'උප' යන උපසර්ග බලයෙන් සකර්මක විය.

-පෙ- **ගොපාලක+උපොසථො**- ගොපලුන් හා උපමිත පෙහෙවස; **කථං ච හොති**- කෙසේ වේ ද? -පෙ- **සෙය්‍යථාපි**- යම්සේ; **ගොපාලො**- ගොපලුතෙම; **සායන්හසමයං**- සවස් කාලයෙහි; **ගාවො**- ගෙරින්; **සාමිකානං**- හිමියන්ට; **නිය්‍යාතෙත්වා**- පාවා දී; **ඉති පටිසංචික්ඛති**- මෙසේ ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා කෙරෙයි; (කෙසේ ද?) **අජ්ජ ඛො**-අද වනාහි; **ගාවො**-ගෙරිහු; **අමුකස්මිං ච අමුකස්මිං ච පදෙසෙ**- අසවල් අසවල් පෙදෙසෙහි; **චරිංසු**- තණ කෑවාහු ය; -පෙ- **පානීයානි**- පැන්; **පිවිංසු**- බීවාහු ය; **ස්වෙදානි**- සෙට වනාහි; -පෙ- **චරිස්සන්ති**- තණ කන්නාහු ය; -පෙ- **පිවිස්සන්ති + ඉති**- බොන්නාහු ය; (කියා යි.)

එවමෙව ඛො විසාඛෙ ඉධෙකච්චො උපොසථිකො ඉති පටිසංචික්ඛති:– අහං ඛ්වජ්ජ ඉදඤ්චිදඤ්ච ඛාදනීයං ඛාදිං, ඉදඤ්චිදඤ්ච භොජනීයං භුඤ්ජිං, ස්වෙදානාහං ඉදඤ්චිදඤ්ච ඛාදනීයං ඛාදිස්සාමි, ඉදඤ්චිදඤ්ච භොජනීයං භුඤ්ජිස්සාමීති. සො තෙන ලොභෙන අභිජ්ඣාසහගතෙන චෙතසා දිවසං අතිනාමෙති. එවං ඛො විසාඛෙ ගොපාලකූපොසථො හොති. එවං උපවුත්ථො ඛො විසාඛෙ ගොපාලකූපොසථො න මහප්ඵලො හොති, න මහානිසංසො, න මහාජුතිකො, න මහාවිප්ඵාරො.

කථඤ්ච විසාඛෙ නිගණ්ඨූපොසථො හොති? අත්ථි විසාඛෙ නිගණ්ඨා නාම සමණජාතිකා. තෙ සාවකං එවං සමාදපෙන්ති:– එහි ත්වං අම්භො පුරිස යෙ පුරත්ථිමාය දිසාය පාණා පරං යොජනසතං තෙසු දණ්ඩං නික්ඛිපාහි, යෙ පච්ඡිමාය දිසාය පාණා පරං යොජනසතං තෙසු දණ්ඩං නික්ඛිපාහි, යෙ උත්තරාය දිසාය

විසාඛෙ– විශාඛාවෙනි; **එවං+එව ඛො**–එපරිද්දෙන් ම; **ඉධ**– මේ ශාසනයෙහි; **එකච්චො උපොසථිකො**– ඇතැම් උපොසථික යෙක් තෙම; **ඉති පටිසංචික්ඛති**– මෙසේ කල්පනා කෙරෙයි; (කෙසේ ද?) **අජ්ජ ඛො**– අද වනාහි; **අහං**– මම; **ඉදං ච ඉදං ච ඛාදනීයං**– මේ මේ කැවිලි; **ඛාදිං**– කැයෙමි, **ඉදං ච ඉදං ච භොජනීයං**– මේ මේ භොජනයන්; **භුඤ්ජිං**– වැළඳුයෙමි; **ස්වෙදානි**– සෙට වනාහි; **අහං**– මම; –පෙ– **භුඤ්ජිස්සාමි+ඉති**– වළඳන්නෙමි යි; (කියා යි); –පෙ– **තෙන ලොභෙන**– ඒ ලොභයෙන්; **අභිජ්ඣාසහගතෙන**– අභිධ්‍යාසහගත වූ; **චෙතසා**– සිතින්; **දිවසං**– දවස; **අතිනාමෙති**– ඉක්මවයි; –පෙ– **එවං උපවුත්ථො**– මෙසේ වසන ලද; **ගොපාලක+උපොසථො ඛො**– ගොපාලක උපොසථය වනාහි; **න මහප්ඵලො හොති**– මහත් පල නොවේ; **න මහානිසංසො**– මහත් ආනිසංස ද නො වේ; **න මහාජුතිකො**– මහත් විපාකාලොක ඇති නො වේ; **න මහාවිප්ඵාරො**–මහත් පැතුරුම් ඇත්තේ නො වේ.

–පෙ– **නිගණ්ඨ+උපොසථො**– නිවටුන් පිළිබඳ පෙහෙවස; **කථං ච හොති**– කෙසේ වේ ද? –පෙ– **නිගණ්ඨා නාම**– නිගණ්ඨ නම් වූ; **සමණජාතිකා**– ශ්‍රමණ වර්ගයෙක්; **අත්ථි**– ඇත; **තෙ**– ඔහු තුමූ; **සාවකං**–ස්වකීය ශ්‍රාවකයා; **එවං**–මෙසේ; **සමාදපෙන්ති**-සමාදන් කරවත්; (කෙසේ ද?)**අම්භො පුරිස**-පින්වත් පුරුෂය; **ත්වං**– තෝ; **එහි**– මෙසේ එව; **පුරත්ථිමාය දිසාය**– නැගෙනහිර දිසායෙහි; **යොජනසතං පරං**– යොදුන් සියයකින් මත්තෙහි; **යෙ පාණා**– යම් ප්‍රාණීහු වෙද් ද; **තෙසු**– ඔවුන් කෙරෙහි;

පාණා පරං යොජනසතං තෙසු දණ්ඩං නික්ඛිපාහි. යෙ දක්ඛිණාය දිසාය පාණා පරං යොජනසතං තෙසු දණ්ඩං නික්ඛිපාහීති. ඉති එකච්චානං පාණානං අනුද්දයාය අනුකම්පාය සමාදපෙන්ති, එකච්චානං පාණානං නානුද්දයාය නානුකම්පාය සමාදපෙන්ති.

තෙ තදහුපොසථෙ සාවකං එවං සමාදපෙන්ති:- එහි ත්වං අම්භො පුරිස සබ්බචෙලානි නික්ඛිපිත්වා එවං වදෙහි: නාහං ක්වචනි[1] කස්සචි කිඤ්චනතස්මිං,[2] න ච මම ක්වචනි[1] කත්ථචි කිඤ්චනතත්ථීති. ජානන්ති ඛො පනස්ස මාතාපිතරො අයං අම්හාකං පුත්තොති, සොපි ජානාති ඉමෙ මය්හං මාතාපිතරොති, ජානාති ඛො පනස්ස පුත්තදාරො අයං අම්හාකං භත්තාති, සොපි ජානාති අයං මය්හං පුත්තදාරොති, ජානන්ති ඛො පනස්ස දාසකම්මකරපොරිසා අයං අම්හාකං අය්‍යොති, සොපි ජානාති ඉමෙ මය්හං දාසකම්මකරපොරිසාති ඉති යස්මිං සමයෙ සච්චෙ සමාදපෙතබ්බා මුසාවාදෙ තස්මිං සමයෙ සමාදපෙන්ති, ඉදමස්ස මුසාවාදස්මිං.

දණ්ඩං– දඬුවම; **නික්ඛිපාහි**– බහා තබව= හෙවත් හිංසා නො කරව; -පෙ- **ඉති**– මෙසේ; **එකච්චානං පාණානං**– ඇතැම් ප්‍රාණීන්ට; **අනුද්දයාය**– දයාව පිණිස ද; **අනුකම්පාය**– අනුකම්පා පිණිස ද; **සමාදපෙන්ති**- සමාදන් කරවත්; -පෙ-.

තෙ– ඔහු තුමූ; **තදහුපොසථෙ**– එදවස් පොහෝ දිනයෙහි; -පෙ- **අම්භො පුරිස**– පින්වත් පුරුෂය; **ත්වං**- තෝ; **එහි**– මෙසේ එව; **සබ්බචෙලානි**– සියලු වස්ත්‍රයන්; **නික්ඛිපිත්වා**– බහා තබා; **අහං**– මම; **ක්වචනි**– කිසිපරිෂ්කාරයෙක්හි ද; **කස්සචි**– කිසිවක් හටදු; **න කිඤ්චනතස්මිං**– පළිබොධ නො වෙමි; **මම**– මාගේ; **ක්වචනි**-ඇතුළත පිටත කිසිවක්හිදු; **කත්ථචි**– කිසි පිරිසාරෙක්හිදු; **කිඤ්චනතා**– පළිබොධයෙක්; **න ච අත්ථි + ඉති**– නොම ඇත්තේ යයි; **එවං**– මෙසේ; **වදෙහි**– කියව කියායි; **අස්ස**– ඔහුගේ; **මාතාපිතරො ඛො පන**– මවුපිය දෙදෙන වනාහි; **අයං**– මේ තෙම; **අම්හාකං**–අපගේ; **පුත්තො+ඉති**-පුත්‍ර යයි; **ජානන්ති**-දනිත්; **සො+අපි**–ඒ පුත්‍ර තෙමේ ද; **ඉමෙ**– මොව්හු; **මය්හං**– මාගේ; **මාතාපිතරො+ඉති**–මවුපිය දෙදෙනා යයි; **ජානාති**–දනී; **අස්ස**-ඔහුගේ; **පුත්තදාරො ඛො පන**– පුත්‍රදාරාවෝ වනාහි; -පෙ- **භත්තා+ඉති**– ස්වාමි යයි; -පෙ- **දාසකම්මකරපොරිසා**– දාස්කම්කරු පුරුෂයෝ; -පෙ- **ඉති**– මෙසේ; **යස්මිං සමයෙ**-යම් සමයෙක්හි; **සච්චෙ**–සත්‍ය යෙහි; **සමාදපෙතබ්බා**– සමාදන් කරවිය යුත්තාහු ද; **තස්මිං සමයෙ**– එසමයෙහි; **මුසාවාදෙ**– මුසාවාදයෙහි; **සමාදපෙන්ති**–

---

1. ක්වචිනි-ස්‍යා. 2. කිඤ්චනං තස්මිං-ස්‍යා. 3. කිස්මිංචි කිඤ්චනත්ථිති-ස්‍යා.

වදාමි. සො තස්සා රත්තියා අච්චයෙන තෙ භොගෙ අදින්න ඤ්ඤෙව පරිභුඤ්ජති, ඉදමස්ස අදින්නාදානස්මිං වදාමි. එවං ඛො විසාඛෙ නිගණ්ඨුපොසථො හොති. එවං උපවුත්ථො ඛො විසාඛෙ නිගණ්ඨුපොසථො න මහප්ඵලො හොති, න මහානිසංසො, න මහාජුතිකො, මහාවිප්ඵාරො.

කථඤ්ච විසාඛෙ අරියුපොසථො හොති? උපක්කිලිට්ඨස්ස විසාඛෙ චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති. කථඤ්ච විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති? ඉධ විසාඛෙ අරියසාවකො තථාගතං අනුස්සරති: ඉතිපි සො භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදූ අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවාති. තස්ස තථාගතං අනුස්සරතො චිත්තං පසීදති, පාමුජ්ජං උප්පජ්ජති, යෙ චිත්තස්ස උපක්කිලෙසා තෙ පහීයන්ති.

සෙය්‍යථාපි විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස සීසස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති. කථඤ්ච විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස සීසස්ස

සමාදන් කරවත්; **ඉදං**- මෙය; **අස්ස**- ඔහුගේ; **මුසාවාදස්මිං**- මුසාවාදය යි; **වදාමි**- කියමි; **සො**- හෙතෙම; **තස්සා රත්තියා අච්චයෙන**- ඒ රාත්‍රියගේ ඇවෑමෙන්; **අදින්නං + එව**- නුදුන් නාවූ ම; **තෙ භොගෙ**- ඒ භොගයන්; **පරිභුඤ්ජති**- පරිභොග කෙරේ; **ඉදං**- මෙය; **අස්ස**- ඔහුගේ; **අදින්නාදානස්මිං**- අදින්නා දාන යයි; **වදාමි**- කියමි; -පෙ-.

-පෙ- **විසාඛෙ**- විශාඛාවෙනි; **උපක්කිලිට්ඨස්ස**- කිලුටු වූ; **චිත්තස්ස**- චිත්තයාගේ; **පරියොදපනා**-පිරිසුදු බව; **උපක්කමෙන හොති**- උපක්‍රමයෙන් වේ; -පෙ- **විසාඛෙ**-විශාඛාවෙනි; **ඉධ**-මේ ශාසනයෙහි; **අරියසාවකො**- ආර්‍ය්‍යශ්‍රාවක තෙම; **තථාගතං**- තථාගතයන් වහන්සේ; **අනුස්සරති**- සිහි කෙරෙයි; (කෙසේ ද?) **සො භගවා**- ඒ භාග්‍යවත් තෙම; **ඉති + අපි**- මේ කාරණයෙනුදු; **අරහං**- (ආරකත්වාදි අර්ථයෙන්) අර්හත් නම් වනසේක; -පෙ- (මෙතැන් සිට අරුත් 343 පිටෙන් දතයුතු.) **තථාගතං**- තථාගතයන්; **අනුස්සරතො**-සිහිකරන්නා වූ; **තස්ස**- ඔහුගේ; **චිත්තං**- සිත; **පසීදති**- පහදී; **පාමුජ්ජං**- ප්‍රමොදය; **උප්පජ්ජති**- උපදී; **චිත්තස්ස**-සිත පිළිබඳ; **යෙ උපක්කිලෙසා**-යම් කිලුටු කාරණයෝ වෙද්ද; **තෙ**- ඔවුහු; **පහීයන්ති**- ප්‍රහීණ වෙත්.

-පෙ- **සෙය්‍යථාපි**- යම් සේ; **උපක්කිලිට්ඨස්ස**- කිලුටු වූ; **සීසස්ස**- ශීර්ෂයාගේ; **පරියොදපනා**- පිරිසුදු බව; **උපක්කමෙන**

උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති? සක්කඤ්ච පටිච්ච මත්තිකඤ්ච පටිච්ච උදකඤ්ච පටිච්ච පුරිසස්ස ච තජ්ජං වායාමං පටිච්ච එවං ඛො විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස සීසස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති. එවමෙව ඛො විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති.

කථඤ්ච විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති? ඉධ විසාඛෙ අරියසාවකො තථාගතං අනුස්සරති: ඉතිපි සො භගවා-පෙ-සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවාති. තස්ස තථාගතං අනුස්සරතො චිත්තං පසීදති, පාමුජ්ජං උප්පජ්ජති, යෙ චිත්තස්ස උපක්කිලෙසා තෙ පහීයන්ති. අයං වුච්චති විසාඛෙ අරියසාවකො බ්‍රහ්මුපොසථං උපවසති, බ්‍රහ්මුනා සද්ධිං සංවසති, බ්‍රහ්මං චස්ස ආරබ්භ චිත්තං පසීදති, පාමුජ්ජං උප්පජ්ජති, යෙ චිත්තස්ස උපක්කිලෙසා තෙ පහීයන්ති. එවං ඛො විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති.

හොති- උපක්‍රමයෙන් වේ ද; -පෙ-; **සක්කඤ්ච පටිච්ච**- ඇඹුල් කල්කය නිසා ද; **මත්තිකඤ්ච පටිච්ච**- මැටි නිසා ද; **උදකඤ්ච පටිච්ච**- ජලය නිසා ද; **පුරිසස්ස**- පුරුෂයාගේ; **තජ්ජං**- ඊට සුදුසු; **වායාමං ච පටිච්ච**- (මුක්ෂණ ඝ්‍රංසන ධෝවන) ව්‍යායාමය නිසා ද; -පෙ-.

-පෙ- **බ්‍රහ්ම+උපොසථං**- (බ්‍රහ්ම නම් ලද බුදුන්ගේ ගුණ සිහි කිරීම් වශයෙන් පැවති) බ්‍රහ්ම උපොසථය; **උපවසති**- වෙසේ; **බ්‍රහ්මුනා සද්ධිං**- බ්‍රහ්ම නම් ලද සම්‍යක් සම්බුද්ධයන් හා සමඟ; **සංවසති**- වෙසේ යයි; **වුච්චති**- කියනු ලැබේ; **බ්‍රහ්මඤ්ච ආරබ්භ**- බ්‍රහ්ම නම් ලද බුදුන් අරභයා; **අස්ස**- ඔහුගේ; **චිත්තං**- සිත; **පසීදති**- පහදනේ ය; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යයෙ:-

1 ගොපාලකුපොසථො, 2 නිගණ්ඨුපොසථො, 3 අරියුපොසථො, 4 බ්‍රහ්මුපොසථො- ගොපල්ලකු සවස කිරියාට ගවයන් බාරදී ඒ ගවයෝ අද මේ මේ ප්‍රදෙශයෙහි තණ කා පැන් බි හැසුරුණාහු යයි ද, සෙට මේ මේ ප්‍රදෙශයෙහි හැසිරවිය යුතු යයි ද සිතන්නාක් මෙන් මේ ලොකයෙහි යම් කිසිවකු පෙහෙවස් සමාදන් ව අද මේ මේ ද වැළඳුයෙමි, සෙට මේ මේ ද වළඳන්නෙම් යි අභිධ්‍යාසහගත සිතින් එදවස ඉක්මවීම **ගොපාලක උපොසථ** නම් වේ. පූර්ව, පශ්චිම, උත්තර, දක්ෂිණ යන සිවුදිශාවන්හි යොදුන් සියයෙකින් මත්තෙහි වාසය කරන සත්වයන්ට හිංසා පීඩා නො කරව් යයි ඇතම් ප්‍රාණීන්ට හිත පිණිස ද ඇතැම් ප්‍රාණීන්ට හිත

උපක්කිලිට්ඨස්ස විසාඛෙ චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති. කථඤ්ච විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති? ඉධ විසාඛෙ අරියසාවකො ධම්මං අනුස්සරති: ස්වාක්ඛාතො භගවතා ධම්මො සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එහිපස්සිකො ඔපනයිකො පච්චත්තං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤූහීති. තස්ස ධම්මං අනුස්සරතො චිත්තං පසීදති, පාමුජ්ජං උප්පජ්ජති, යෙ චිත්තස්ස උපක්කිලෙසා තෙ පහීයන්ති.

සෙය්‍යථාපි විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස කායස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති. කථඤ්ච විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස කායස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති? සොත්තිඤ්ච පටිච්ච චුණ්ණඤ්ච පටිච්ච උදකඤ්ච පටිච්ච පුරිසස්ස ච තජ්ජං වායාමං පටිච්ච එවං ඛො විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස කායස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති. එවමෙව ඛො විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති.

කථඤ්ච විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති? ඉධ විසාඛෙ අරියසාවකො ධම්මං අනුස්සරති: ස්වාක්ඛාතො භගවතා ධම්මො -පෙ- පච්චත්තං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤූහීති. තස්ස ධම්මං අනුස්සරතො චිත්තං පසීදති. පාමුජ්ජං උප්පජ්ජති, යෙ චිත්තස්ස උපක්කිලෙසා තෙ පහීයන්ති. අයං වුච්චති විසාඛෙ අරියසාවකො ධම්මූපොසථං උපවසති, ධම්මෙන සද්ධිං සංවසති, ධම්මං චස්ස ආරබ්භ චිත්තං පසීදති, පාමුජ්ජං උප්පජ්ජති, යෙ චිත්තස්ස උපක්කිලෙසා තෙ පහීයන්ති. එවං ඛො විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති.

නො වන පිණිස ද සමාදන් කරවීම් ආදිය **නිගණ්ඨඋපොසථ** නම් වේ. තුණුරුවන් ගුණ මෙනෙහි කිරීමෙන් ක්ලෙශයන් කෙරෙන් සිත පිරිසුදු කිරීම **අරියුපොසථ** නම් වේ. බ්‍රහ්ම නම්ලද සම්‍යක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේගේ ගුණානුස්මරණ වශයෙන් පැවැති මේ උපොසථය ම බ්‍රහ්ම **උපොසථ** නම් ද වේ.

-පෙ- **ධම්මං**- සපර්‍ය්‍යාප්ති නවලොකොත්තරධර්මය; **අනුස්සරති**- සිහිකෙරෙයි; (කෙසේ ද?) **භගවතා**- භාග්‍යවතුන් විසින්; **ධම්මො**-ධර්මය තෙම; **ස්වාක්ඛාතො**- මනාකොට වදාරන ලද්දේ ය; -පෙ-(මෙතැන් සිට අරුත් 301 පිටෙන් දත යුතුයි.) **සොත්තිඤ්ච පටිච්ච**- කුරුඳුවැලි නිසා ද; **චුණ්ණඤ්ච පටිච්ච**- නහනසුණු නිසා ද; **උදකඤ්ච පටිච්ච**- ජලය නිසා ද; -පෙ-.

උපක්කිලිට්ඨස්ස විසාඛෙ චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති, කථඤ්ච විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති? ඉධ විසාඛෙ අරියසාවකො සඞ්ඝං අනුස්සරති: සුපටිපන්නො භගවතො සාවකසඞ්ඝො, උජුපටිපන්නො භගවතො සාවකසඞ්ඝො, ඤායපටිපන්නො භගවතො සාවකසඞ්ඝො, සාමීචිපටිපන්නො භගවතො සාවකසඞ්ඝො යදිදං චත්තාරි පුරිසයුගානි අට්ඨපුරිසපුග්ගලා එස භගවතො සාවකසඞ්ඝො, ආහුනෙය්‍යො, පාහුනෙය්‍යො, දක්ඛිණෙය්‍යො, අඤ්ජලිකරණීයො, අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලොකස්සාති. තස්ස සඞ්ඝං අනුස්සරතො චිත්තං පසීදති, පාමුජ්ජං උප්පජ්ජති, යෙ චිත්තස්ස උපක්කිලෙසා තෙ පහීයන්ති.

සෙය්‍යථාපි විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස වත්ථස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති, කථඤ්ච විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස වත්ථස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති? උසුමඤ්ච පටිච්ච ඛාරඤ්ච

-පෙ- **ධම්මුපොසථං**- ධර්මඋපොසථය; **උපවසති**- වෙසෙයි; **ධම්මෙන සද්ධිං**-සපර්‍යාප්තික නවලොකොත්තර ධර්මය හා සමඟ; -පෙ- **භගවතො**- භාග්‍යවත්හුගේ; **සාවකසඞ්ඝො**- ශ්‍රාවක සඞ්ඝ තෙම; **සුපටිපන්නො**- මනාපිළිවෙතට පිළිපන්නේ ය; -පෙ- **උජුපටිපන්නො**- ඉදිපිළිවෙතට පිළිපන්නේ ය; -පෙ- **ඤායපටිපන්නො**- උපාය පිළිවෙතට පිළිපන්නේ ය; -පෙ- **සාමීචිපටිපන්නො**- සුදුසු පිළිවෙතට පිළිපන්නේ ය; (ඒ කවරේ ද යත්?) **යදිදං**-යම් මේ; **චත්තාරි පුරිසයුගානි**-සතරපුරුෂයුග කෙනෙක් වූ; **අට්ඨපුරිසපුග්ගලා**- පුරුෂපුද්ගලයෝ අටදෙනෙක් වෙද්ද; **භගවතො**- භාග්‍යවත්හුගේ; **එසො සාවකසඞ්ඝො**- මේ ශ්‍රාවක සඞ්ඝ තෙම; **ආහුනෙය්‍යො**- දුර සිට ගෙනවුත් දියයුතු සිවුපසය පිළිගන්ට සුදුසු ය; **පාහුනෙය්‍යො**-සත්කොට දෙන (අමුතු) දන් පිළිගන්ට සුදුසු ය; **දක්ඛිණෙය්‍යො**-කම්පල අදහාදෙන දක්ෂිණාවට සුදුසු ය; **අඤ්ජලිකරණීයො**-ඇඳිලි කිරීමට සුදුසු ය; **ලොකස්ස**- ලොකයාගේ; **අනුත්තරං**- උතුම් වූ; **පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං+ඉති**- කුසල්බිජුවට වපුරන පින්කෙත ය; (කියා යි); -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

සොත්තිං ච පටිච්ච- කුරුඳුවැලි හා ලාකඩ මිශ්‍රකොට එයින් සාදා ගත් ගුලි විද නූලක අවුණා ඒ වැල දෙකොණෙන් අල්වා ගෙන පිට උලති. ඒ සඳහා සොත්තිං ච පටිච්ච යනු කීහ. "කුරුඳු සුනුලා මුසුකොටැ ලකවලි සෙයින් වටා කුරුඳුමල් වැල සෙයින් අවුණා පිටගහා නහති මේ කුරුඳුවැල නම්" යනු සිඛවලඳවිනිස යි.

පටිච්ච ගොමයඤ්ච පටිච්ච උදකඤ්ච පටිච්ච පුරිසස්ස ච තජ්ජං වායාමං පටිච්ච. එවං ඛො විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස වත්ථස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති.

එවමෙව ඛො විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති, කථඤ්ච විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති? ඉධ විසාඛෙ අරියසාවකො සඞ්ඝං අනුස්සරති: සුපටිපන්නො භගවතො සාවකසඞ්ඝො -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලොකස්සාති. තස්ස සඞ්ඝං අනුස්සරතො චිත්තං පසීදති පාමුජ්ජං උප්පජ්ජති, යෙ චිත්තස්ස උපක්කිලෙසා තෙ පහීයන්ති. අයං වුච්චති විසාඛෙ අරියසාවකො සඞ්ඝුපොසථං උපවසති, සඞ්ඝෙන සද්ධිං සංවසති, සඞ්ඝං චස්ස ආරබ්භ චිත්තං පසීදති, පාමුජ්ජං උප්පජ්ජති, යෙ චිත්තස්ස උපක්කිලෙසා තෙ පහීයන්ති. එවං ඛො විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති.

උපක්කිලිට්ඨස්ස විසාඛෙ චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති, කථඤ්ච විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති? ඉධ විසාඛෙ අරියසාවකො අත්තනො සීලානි අනුස්සරති: අඛණ්ඩානි අච්ඡිද්දානි අසබලානි අකම්මාසානි භුජිස්සානි විඤ්ඤුප්පසත්ථානි අපරාමට්ඨානි සමාධිසංවත්තනිකානි. තස්ස සීලං අනුස්සරතො චිත්තං පසීදති පාමුජ්ජං උප්පජ්ජති, යෙ චිත්තස්ස උපක්කිලෙසා තෙ පහීයන්ති.

සෙය්‍යථාපි විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස ආදාසස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති, කථඤ්ච විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස ආදාසස්ස

-පෙ- **උපක්කිලිට්ඨස්ස**- කිලිටි වූ; **වත්ථස්ස**- වස්ත්‍රයාගේ -පෙ- **උසුමං ච පටිච්ච**- (දෙතුන් වරක් ගන්වන ලද) උණුසුම නිසා ද; **ඛාරං ච පටිච්ච**- අළු නිසා ද; **ගොමයං ච පටිච්ච**- ගෝමූත්‍ර හෝ ගොම නිසා ද; **උදකං ච පටිච්ච**- ජලය නිසා ද; -පෙ- **සඞ්ඝුපොසථං**- සංඝුපොසථය; **උපවසති**- වෙසේ ද; -පෙ- **අඛණ්ඩානි**- නො කඩ වූ; **අච්ඡිද්දානි**-සිදුරු නො වූ; **අසබලානි**- නො කබර වූ; **අකම්මාසානි**- තිත් නො වූ; **භුජිස්සානි**- (තෘෂ්ණා දෘෂ්ටිදාසභාවයෙන්) නිදහස් වූ; **විඤ්ඤුප්පසත්ථානි**-ප්‍රාඥයන් විසින් පසස්නා ලද්දා වූ; **අපරාමට්ඨානි**- තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි දෙකින් නො වලඳනා ලද්දා වූ; **සමාධිසංවත්තනිකානි**- (උපචාර අර්පණා) සමාධි පිණිස පවත්නා වූ; **අත්තනො**- තමාගේ; **සීලානි**- සිල්; **අනුස්සරති**- සිහිකෙරෙයි; -පෙ- **උපක්කිලිට්ඨස්ස**- කිලිටි වූ;

උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති? තෙලඤ්ච පටිච්ච ඡාරිකඤ්ච පටිච්ච වාලණ්ඩුපකඤ්ච පටිච්ච පුරිසස්ස ච තජ්ජං වායාමං පටිච්ච එවං ඛො විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස ආදාසස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති.

එවමෙව ඛො විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති.

කථඤ්ච විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති? ඉධ විසාඛෙ අරියසාවකො අත්තනො සීලානි අනුස්සරති අඛණ්ඩානි-පෙ-සමාධිසංවත්තනිකානි. තස්ස සීලං අනුස්සරතො චිත්තං පසීදති පාමුජ්ජං උප්පජ්ජති, යෙ චිත්තස්ස උපක්කිලෙසා තෙ පහීයන්ති. අයං වුච්චති විසාඛෙ අරියසාවකො සීලුපොසථං උපවසති, සීලෙන සද්ධිං සංවසති, සීලං වස්ස ආරබ්භ චිත්තං පසීදති පාමුජ්ජං උප්පජ්ජති, යෙ චිත්තස්ස උපක්කිලෙසා තෙ පහීයන්ති. එවං ඛො විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති.

උපක්කිලිට්ඨස්ස විසාඛෙ චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති, කථඤ්ච විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති? ඉධ විසාඛෙ අරියසාවකො දෙවතා අනුස්සරති: සන්ති දෙවා චාතුම්මහාරාජිකා, සන්ති දෙවා තාවතිංසා, සන්ති දෙවා යාමා, -පෙ- තුසිතා -පෙ- නිම්මාණරතිනො -පෙ- පරනිම්මිතවසවත්තිනො, සන්ති දෙවා බ්‍රහ්මකායිකා, සන්ති දෙවා තතුත්තරිං. යථාරූපාය සද්ධාය සමන්නා

ආදාසස්ස-කැටපත්හුගේ; -පෙ- තෙලං ච පටිච්ච-තෙල් නිසා ද; ඡාරිකං ච පටිච්ච- අළු නිසා ද; වාලණ්ඩුපකං ච පටිච්ච-අස්ලොම් ආදියෙන් කළ කොස්ස නිසා ද; -පෙ-.

සංලක්ෂණ:-

1 ධම්මුපොසථං, 2 සංඝුපොසථං, 3 සීලුපොසථං, 4 දෙවතුපොසථං- සපර්‍ය්‍යාප්තික නවලොකොත්තර ධර්මය අරභයා පැවැති පෙහෙවස ධම්මුපොසථ නම් වන්නේ ය. අෂ්ටාර්‍ය්‍ය පුද්ගල මහා සඞ්ඝරත්නයගේ ගුණය අරභයා පැවැති පෙහෙවස සංඝුපොසථ නම් වන්නේ ය. තමන්ගේ සීලය මෙනෙහි කිරීම් වශයෙන් පැවැති පෙහෙවස සීලුපොසථ නම් වන්නේ ය. දෙවතාවන් සාක්ෂිස්ථානයෙහි තබා තමන්ගේ ශ්‍රද්ධා, ශීල, ශ්‍රුත, ත්‍යාග, ප්‍රඥා යන ගුණයන් සිහිකිරීම් වශයෙන් පැවැති පෙහෙවස දෙවතුපොසථ නම් වන්නේ ය.

චාතුම්මහාරාජිකා දෙවා-චතුර්මහාරාජිකයෙහි වූ දෙවියෝ; **සන්ති**- ඇත්තාහු ය; -පෙ- **බ්‍රහ්මකායිකා දෙවා**- බ්‍රහ්මලොක

ගතා තා දෙවතා ඉතො චුතා තත්‍ථ උප්පන්නා මය්හම්පි තථාරූපා සද්ධා සංවිජ්ජති, යථාරූපෙන සීලෙන සමන්නාගතා තා දෙවතා ඉතො චුතා තත්‍ථ උප්පන්නා මය්හම්පි තථාරූපං සීලං සංවිජ්ජති, යථාරූපෙන සුතෙන සමන්නාගතා තා දෙවතා ඉතො චුතා තත්‍ථ උප්පන්නා මය්හම්පි තථාරූපං සුතං සංවිජ්ජති, යථාරූපෙන චාගෙන සමන්නාගතා තා දෙවතා ඉතො චුතා තත්‍ථ උප්පන්නා මය්හම්පි තථාරූපො චාගො සංවිජ්ජති, යථාරූපාය පඤ්ඤාය සමන්නාගතා තා දෙවතා ඉතො චුතා තත්‍ථ උප්පන්නා මය්හම්පි තථාරූපා පඤ්ඤා සංවිජ්ජතීති. තස්ස අත්තනො ච තාසං ච දෙවතානං සද්ධඤ්ච සීලඤ්ච සුතඤ්ච චාගඤ්ච පඤ්ඤඤ්ච අනුස්සරතො චිත්තං පසීදති පාමුජ්ජං උප්පජ්ජති, යෙ චිත්තස්ස උපක්කිලෙසා තෙ පහීයන්ති.

සෙය්‍යථාපි විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස ජාතරූපස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති. කථඤ්ච විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස ජාතරූපස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති? උක්කඤ්ච පටිච්ච ලොණඤ්ච පටිච්ච ගෙරුකඤ්ච පටිච්ච නාළිසණ්ඩාසඤ්ච පටිච්ච පුරිසස්ස ච තජ්ජං වායාමං පටිච්ච, එවං ඛො විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස ජාතරූපස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති.

එවමෙව ඛො විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති, කථඤ්ච විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති? ඉධ විසාඛෙ අරියසාවකො දෙවතා අනුස්සරති : සන්ති දෙවා චාතුම්මහාරාජිකා -පෙ- සන්ති දෙවා තතුත්තරිං. යථාරූපාය සද්ධාය සමන්නාගතා තා දෙවතා ඉතො චුතා තත්‍ථ උප්පන්නා මය්හම්පි තථාරූපා සද්ධා සංවිජ්ජති,

---

යෙහි වූ දෙවියෝ; **සන්ති**- ඇත්තාහු ය; **තතො+උත්තරිං**-එයින් මත්තෙහි; **දෙවා**- අරූතලයෙහි වූ දෙවියෝ; -පෙ- **යථාරූපාය**- යම්බඳු වූ; **සද්ධාය**- ශ්‍රද්ධාවෙකින්; **සමන්නාගතා**- යුක්ත වූ; **තා දෙවතා**-ඒ දෙවියෝ; **ඉතො චුතා**-මෙයින් චුතවූවාහු; **තත්‍ථ**- එහි; **උප්පන්නා**- උපන්නාහු ද; **මය්හං+අපි**- මට ද; **තථාරූපා**- එබඳු වූ; **සද්ධා**- ශ්‍රද්ධා තොමෝ; **සංවිජ්ජති**- ඇත්තී ය; **යථා රූපෙන**- යම්බඳු වූ; **සීලෙන**- සීලයෙකින්; -පෙ- **සුතෙන**- ශ්‍රැතයකින්; -පෙ- **චාගෙන**- ත්‍යාගයෙකින්; -පෙ- **පඤ්ඤාය**- ප්‍රඥාවෙකින්; -පෙ- **උපක්කිලිට්ඨස්ස**- කිලිටි වූ; **ජාතරූපස්ස**- සවණියාගේ; -පෙ- **උක්කං ච පටිච්ච**- උදුන නිසා ද හෙවත් කෝච්චය නිසා ද; **ලොණං ච පටිච්ච**- ලුණු නිසා ද; **ගෙරුකං ච**

යථාරූපෙන සීලෙන -පෙ- සුතෙන, චාගෙන, පඤ්ඤාය, සමන්නාගතා තා දෙවතා ඉතො චුතා තත්ථ උපපන්නා මය්හම්පි තථාරූපා පඤ්ඤා සංවිජ්ජති. තස්ස අත්තනො ච තාසඤ්ච දෙවතානං සද්ධඤ්ච සීලඤ්ච සුතඤ්ච චාගඤ්ච පඤ්ඤඤ්ච අනුස්සරතො චිත්තං පසීදති පාමුජ්ජං උප්පජ්ජති, යෙ චිත්තස්ස උපක්කිලෙසා තෙ පහීයන්ති.

අයං වුච්චති විසාඛෙ අරියසාවකො දෙවතූපොසථං උපවසති, දෙවතාහි සද්ධිං සංවසති, දෙවතා චස්ස ආරබ්භ චිත්තං පසීදති පාමුජ්ජං උප්පජ්ජති, යෙ චිත්තස්ස උපක්කිලෙසා තෙ පහීයන්ති. එවං ඛො විසාඛෙ උපක්කිලිට්ඨස්ස චිත්තස්ස උපක්කමෙන පරියොදපනා හොති.

ස ඛො සො විසාඛෙ අරියසාවකො ඉති පටිසංචික්ඛති : යාවජීවං අරහන්තො පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතා පටිවිරතා නිහිතදණ්ඩා නිහිතසත්ථා ලජ්ජී දයාපන්නා සබ්බපාණභූතහිතානුකම්පී විහරන්ති, අහම්පජ්ජ ඉමඤ්ච රත්තිං ඉමඤ්ච දිවසං පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතා පටිවිරතො නිහිතදණ්ඩො නිහිතසත්ථො ලජ්ජී දයාපන්නො සබ්බපාණභූතහිතානුකම්පී විහරාමි;

පටිච්ච- ගෛරිකසුණු නිසා ද; **නාළිසණ්ඩාසං ච පටිච්ච**- පිඹින නළය හා පෙරළන අඬුව නිසා ද; **පුරිසස්ස**- පුරුෂයාගේ (කඹුරුහුගේ); -පෙ-.

-පෙ- **ස ඛො සො අරියසාවකො**- ඒ මේ ආර්ය ශ්‍රාවක තෙම; **ඉති පටිසංචික්ඛති**- මෙසේ ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා කෙරෙයි; (කෙසේ ද?) **අරහන්තො**- රහත්හු; **යාවජීවං**- ජීවිතාන්තය දක්වා; **පාණාතිපාතං පහාය**- ප්‍රාණඝාතය හැර; **පාණාතිපාතා**- ප්‍රාණඝාතයෙන්; **පටිවිරතා**- අතිශයින් වැළක්කාහු; **නිහිතදණ්ඩා**- බහා තබන ලද දඬු ඇත්තාහු; **නිහිතසත්ථා**- බහා තබන ලද අවි ඇත්තාහු; **ලජ්ජී**-පාපයෙහි ලජ්ජා ඇත්තාහු; **දයාපන්නා**- දයාවට පැමිණියාහු; **සබ්බපාණභූතහිතානුකම්පී**- සියලු ප්‍රාණීන් කෙරෙහි හිතානුකම්පා ඇති ව; **විහරන්ති**- වාසය කෙරෙත්; **අහං + අපි**- මම ද; **අජ්ජ**- අද; **ඉමං ච රත්තිං**- මේ රැය ද; **ඉමං ච දිවසං**- මේ දවල ද; **පාණාතිපාතං පහාය**- ප්‍රාණඝාතය හැර; **පාණාතිපාතා**- ප්‍රාණඝාතයෙන්; **පටිවිරතො**- වැළකුණෙම්; **නිහිතදණ්ඩො**- බහා තබන ලද දඬු ඇත්තෙම්; -පෙ- **සබ්බපාණභූතහිතානුකම්පී**- සියලු ප්‍රාණීන් කෙරෙහි

ඉමිනාපඟං අඞ්ගේන අරහතං අනුකරොමි; උපොසථො ච මෙ උපවුත්ථො භවිස්සති.

යාවජීවං අරහන්තො අදින්නාදානං පහාය අදින්නාදානා පටිවිරතා දින්නාදායී දින්නපාටිකඞ්ඛී අථෙනෙන සුචිභූතෙන අත්තනා විහරන්ති, අහම්පජ්ජ ඉමඤ්ච රත්තිං ඉමඤ්ච දිවසං අදින්නාදානං පහාය අදින්නාදානා පටිවිරතො දින්නාදායී දින්නපාටිකඞ්ඛී අථෙනෙන සුචිභූතෙන අත්තනා විහරාමි; ඉමිනාපඟං අඞ්ගේන අරහතං අනුකරොමි; උපොසථො ච මෙ උපවුත්ථො භවිස්සති.

යාවජීවං අරහන්තො අබ්‍රහ්මචරියං පහාය බ්‍රහ්මචාරී ආරාචාරී විරතා මෙථුනා ගාමධම්මා, අහම්පජ්ජ ඉමඤ්ච රත්තිං ඉමඤ්ච දිවසං අබ්‍රහ්මචරියං පහාය බ්‍රහ්මචාරී විරතො මෙථුනා ගාමධම්මා; ඉමිනාපඟං අඞ්ගේන අරහතං අනුකරොමි; උපොසථො ච මෙ උපවුත්ථො භවිස්සති.

යාවජීවං අරහන්තො මුසාවාදං පහාය මුසාවාදා පටිවිරතා සච්චවාදී සච්චසන්ධා ථෙතා පච්චයිකා අවිසංවාදකා ලොකස්ස,

---

හිතානුකම්පා ඇතියෙම්; **විහරාමි**– වාසය කෙරෙමි; **අහං**– මම; **ඉමිනා+අපි අඞ්ගේන්**– මේ අඞ්ගයෙනුදු; **අරහතං**– රහතුන්ට; **අනුකරොමි**-අනුගමනය කෙරෙමි; මෙ-මාවිසින්; **උපොසථො ච**-පෙහෙවස ද; **උපවුත්ථො භවිස්සති**– වසන ලද්දේ වන්නේ ය.

–පෙ– **අදින්නාදානං පහාය**–(කයින් වචසින් මනසින් නුදුන් දෙයක් ගැන්ම යයි කියන ලද) අදින්නාදානය හැර; **අදින්නාදානා**– නුදුන් දේ ගැනීමෙන්; **පටිවිරතා**– වැළක්කාහු; **දින්න+ආදායී**– දුන් දෙය ම පිළිගන්නාහු; **දින්නපාටිකඞ්ඛී**– දුන් දෙය ම කැමතිවන්නාහු; **අථෙනෙන**– නොසොර වූ; **සුචිභූතෙන**– (එහෙයින් ම) පිරිසුදු වූ; **අත්තනා**– ආත්මභාවයෙන් යුක්ත ව; **විහරන්ති**– වාසය කෙරෙත්; –පෙ–.

–පෙ– **අබ්‍රහ්මචරියං පහාය**– අශ්‍රෙෂ්ඨචර්‍ය්‍යාව (=මෛථුන ධර්මය) හැර; **බ්‍රහ්මචාරී**– ශ්‍රෙෂ්ඨචර්‍ය්‍යා ඇත්තාහු; **ආරාචාරී**– අබ්‍රම්සරින් දුරු වූ පැවතුම් ඇත්තාහු; **ගාමධම්මා**– ගම්වැසියන්ගේ ස්වභාවධර්ම වූ; **මෙථුනා**– මෛථුන සඞ්ඛ්‍යාත අසද්ධර්මයෙන්; **විරතා**– වැළැක්කාහු ය; –පෙ–.

–පෙ– **මුසාවාදං පහාය**- මුසාවාදය හැර; **මුසාවාදා**– මුසාවාදයෙන්; **පටිවිරතා**– වැළැක්කාහු ය; **සච්චවාදී**– සත්‍යය

අහම්පජ්ජ ඉමඤ්ච රත්තිං ඉමඤ්ච දිවසං මුසාවාදං පහාය මුසාවාද පටිවිරතො සච්චවාදී සච්චසන්ධො ථෙතො පච්චයිකො අවිසංවාදකො ලොකස්ස, ඉමිනාපඞ්ගෙන අරහතං අනුකරොමි; උපොසථො ච මෙ උපවුත්ථො භවිස්සති.

යාවජීවං අරහන්තො සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානං පහාය සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතා, අහම්පජ්ජ ඉමඤ්ච රත්තිං ඉමඤ්ච දිවසං සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානං පහාය සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතො, ඉමිනාපඞ්ගෙන අරහතං අනුකරොමි; උපොසථො ච මෙ උපවුත්ථො භවිස්සති.

යාවජීවං අරහන්තො එකභත්තිකා රත්තූපරතා විරතා විකාලභොජනා, අහම්පජ්ජ ඉමඤ්ච රත්තිං ඉමඤ්ච දිවසං එකභත්තිකො රත්තූපරතො විරතො විකාලභොජනා, ඉමිනාපඞ්ගෙන අරහතං අනුකරොමි; උපසථො ච මෙ උපවුත්ථො භවිස්සති.

යාවජීවං අරහන්තො නච්චගීතවාදිතවිසූකදස්සනමාලාගන්ධවිලෙපනධාරණමණ්ඩනවිභූසනට්ඨානා පටිවිරතා, අහම්පජ්ජ ඉමඤ්ච රත්තිං ඉමඤ්ච දිවසං නච්චගීතවාදිතවිසූකදස්සනමාලාගන්ධවිලෙපනධාරණමණ්ඩනවිභූසනට්ඨානා පටිවිරතො, ඉමිනා

කියන්නාහු ය; **සච්චසන්ධා**- සත්‍යයෙන් සත්‍යය ගළපන්නාහු ය; **ථෙතා**- ස්ථිර වචන ඇත්තාහු ය; **පච්චයිකා**- ඇදහියයුතු වචන ඇත්තාහු ය; **ලොකස්ස**- ලොකයාට; **අවිසංවාදකා**- විසංවාද නය නො කරන්නාහු ය හෙවත් අසත්‍ය නො කියන්නාහු ය; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

අවිසංවාදකා ලොකස්ස- මෙහි ලොකස්ස යනු කම්මත්‍ථයෙහි ෂෂ්ඨී විභක්ති යි.

-පෙ- **සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානං**- මත්වීමට හා ප්‍රමාදයට හෙතු වූ රහමෙර පීම; **පහාය**- හැර; -පෙ- **එකභත්තිකා**-එක ම පෙරබත ඇත්තාහු ය; **රත්තූපරතා**- රාත්‍රිභොජනයෙන් වැළැක්කාහු ය; **විකාලභොජනා**- විකල් බොජුනෙන්; **පටිවිරතා**- වැළැක්කාහු ය; -පෙ- **නච්ච**-නැටීම ය; **ගීත**- ගී කීම ය; **වාදිත**- (බෙර ආදිය) වැයීම ය; **විසූකදස්සන**- විසුළු දැක්ම ය; **මාලා**- ගෙතූ නො ගෙතූ මල් ය; **ගන්ධ**- සුගන්ධ වර්ග ය; **විලෙපන**- ඇඟ ගානා විලවුන් යන මොවුන්; **ධාරණ**- පැළඳීම ය; **මණ්ඩන**-

පහං අඞ්ගෙන අරහතං අනුකරොමි; උපොසථො ච මෙ උපවුත්ථො භවිස්සති.

යාවජීවං අරහන්තො උච්චාසයනමහාසයනං පහාය උච්චාසයනමහාසයනා පටිවිරතා නීචසෙය්‍යං කප්පෙන්ති: මඤ්චකෙ වා තිණසන්ථාරකෙ වා, අහම්පජ්ජ ඉමඤ්ච රත්තිං ඉමඤ්ච දිවසං උච්චාසයනමහාසයනං පහාය උච්චාසයනමහාසයනා පටිවිරතො නීචසෙය්‍යං කප්පෙමි: මඤ්චකෙ වා තිණසන්ථාරකෙ වා ඉමිනාපහං අඞ්ගෙන අරහතං අනුකරොමි; උපොසථො ච මෙ උපවුත්ථො භවිස්සති. එවං ඛො විසාඛෙ අරියූපොසථො හොති.

එවං උපවුත්ථො ඛො විසාඛෙ අරියූපොසථො මහප්ඵලො හොති, මහානිසංසො, මහාජුතිකො, මහාවිප්ඵාරො. කිව මහප්ඵලො හොති, කිව මහානිසංසො, කිව මහාජුතිකො, කිව මහාවිප්ඵාරො? සෙය්‍යථාපි විසාඛෙ යො ඉමෙසං සොළසන්නං මහාජනපදානං පහූතසත්තරතනානං ඉස්සරියාධිපච්චං රජ්ජං කාරෙය්‍ය, සෙය්‍යථීදං? අඞ්ගානං, මගධානං, කාසීනං, කොසලානං,

---

ඇරසීම ය; **විභූසන**- අලඞ්කරණය යන; **ඨානා**- මේ කාරණයෙන්; **පටිවිරතා**- වැළැක්කාහු ය; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

රත්තියා උපරතං--විකාලෙ භොජනං- යනු පඤ්චමීසත්තමී තත්පුරුෂ සමාස යි මෙහි **රත්ති** යන්නෙන් රෑ කෑම කියනු ලැබේ.

-පෙ- **උච්චාසයනමහාසයනං**- උසසුන් මහඅස්න; **පහාය**- හැර;-පෙ-**මඤ්චකෙ වා**-මිටි ඇඳෙක හෝ; **තිණසන්ථාරකෙ වා**- තණ ඇතිරියක හෝ; **නීචසෙය්‍යං කප්පෙන්ති**- නීචසෙය්‍යාව කෙරෙත්; -පෙ-.

-පෙ- **මහප්ඵලො හොති**- මහත් විපාකඵල ඇත්තේ වේ; -පෙ- **කිව මහප්ඵලො හොති ?**- කෙතෙක් මහත් ඵල වේ ද? **කිව මහානිසංසො?**- කෙතෙක් මහානිසංස වේ ද?; **කිව මහාජුතිකො?**- කෙතෙක් මහත් විපාකාලොක වේ ද?; **කිව මහාවිප්ඵාරො?**- කෙතෙක් මහත් විපාකස්පශී වේ ද?; -පෙ- **යො**- යමෙක් තෙම; **පහූතසත්තරතනානං**- බොහෝ සත්රුවන් ඇති; **ඉමෙසං සොළසන්නං මහාජනපදානං**- මේ සොළොස් මහජනපදයන්ට; **ඉස්සරියාධිපච්චං**- ඓශ්චර්‍ය්‍යය හා අධිපති බව ඇති; **රජ්ජං කාරෙය්‍ය**- රාජ්‍යය කරවන්නේ වේ ද; **සෙය්‍යථීදං?**- ඒ කවරේ ද; **අඞ්ගානං**- අඞ්ග ජනපදය; **මගධානං**- මගධ ජනපදය;

වජ්ජීනං, මල්ලානං, චෙතීනං, වඞ්ගානං, කුරූනං, පඤ්චාලානං, මච්ඡානං, සුරසෙනානං, අස්සකානං, අවන්තීනං, ගන්ධාරානං, කම්බොජානං; අට්ඨඞ්ගසමන්නාගතස්ස උපොසථස්ස එතං කලං නාග්ඝති සොළසිං. තං කිස්ස හෙතු? කපණං විසාඛෙ මානුසකං රජ්ජං දිබ්බං සුඛං උපනිධාය.

යානි විසාඛෙ මානුසකානි පඤ්ඤාසවස්සානි චාතුම්මහාරාජිකානං දෙවානං එසො එකො රත්තින්දිවො. තාය රත්තියා තිංසරත්තියො මාසො, තෙන මාසෙන ද්වාදස මාසියො සංවච්ඡරො, තෙන සංවච්ඡරෙන පඤ්චවස්සසතානි චාතුම්මහාරාජිකානං දෙවානං ආයුප්පමාණං. ඨානං ඛො පනෙතං විසාඛෙ විජ්ජති යං ඉධෙකච්චො ඉත්ථී වා පුරිසො වා අට්ඨඞ්ගසමන්නා

කාසීනං- කසීජනපදය; **කොසලානං**- කොසොල් ජනපදය; **වජ්ජීනං**- වජ්ජි ජනපදය; **මල්ලානං**- මල්ල ජනපදය; **චෙතීනං**- චෙති ජනපදය; **වඞ්ගානං**- වංග ජනපදය; **කුරූනං**- කුරු ජනපදය: **පඤ්චාලානං**- පඤ්චාල ජනපදය; **මච්ඡානං**- මච්ඡ ජනපදය; **සුරසෙනානං**- සුරසේන ජනපදය; **අස්සකානං**- අස්සක ජනපදය; **අවන්තීනං**- අවන්ති ජනපදය; **ගන්ධාරානං**- ගන්ධාර ජනපදය; **කම්බොජානං**- කම්බොජ ජනපදය (යන මොහුයි); **එතං**- මේ රාජ්‍යය; **අට්ඨඞ්ගසමන්නාගතස්ස**- අෂ්ටාඞ්ගයෙන් යුක්ත වූ; **උපොසථස්ස**- උපොසථශීලයාගේ; **සොළසිං කලං**- සොළොසින් එක් කලාවකුදු; **න අග්ඝති**-නො අගනේ ය; -පෙ- **දිබ්බං සුඛං උපනිධාය**- දිව්‍යසැප පිණිස; **මානුසකං රජ්ජං**- මිනිස්ලොව රාජ්‍යය; **කපණං**- හීන වේ.

සංලක්ෂ්‍යය:-

'කිච'- යනු පරිච්ඡේදනාර්ථයෙහි නිපාත යි.

-පෙ- **මානුසකානි**- මිනිසුන් පිළිබඳ වූ; **යානි පඤ්ඤාස වස්සානි**- යම් පනස් හවුරුද්දෙක් ඇද්ද; **එසො**- මේ තෙම; **චාතුම්මහාරාජිකානං දෙවානං**- සිවුමහරජයෙහි දෙවියන්ට; **එකො රත්තින්දිවො**- එක් රෑ දවාලෙක් වේ; **තාය රත්තියා**- ඒ රෑදවලින්; **තිංසරත්තියො**- තිස් රෑදවාලෙක්; **මාසො**- මසෙක් වේ; **තෙන මාසෙන**- ඒ මසින්; **ද්වාදසමාසියො**- දෙළොස් මසෙක්; **සංවච්ඡරො**- හවුරුද්දෙක් වේ; **තෙන සංවච්ඡරෙන**- ඒ හවුරුද්දෙන්; **පඤ්චවස්සසතානි**- පන්සියයක් හවුරුදු; **චාතුම්මහාරාජිකානං දෙවානං**- සිවුමහරජයෙහි දෙවියන්ගේ; **ආයුප්පමාණං**- ආයුඃ ප්‍රමාණය යි; **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **එකච්චො ඉත්ථී වා**- ඇතම් ස්ත්‍රියක් හෝ; **පුරිසො වා**- ඇතම් .

ගතං උපොසථං උපවසිත්වා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා චාතුම්මහාරාජිකානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය. ඉදං ඛො පනෙතං විසාඛෙ සන්ධාය භාසිතං: කපණං මානුසකං රජ්ජං දිබ්බං සුඛං උපනිධාය.

යං විසාඛෙ මානුසකං වස්සසතං තාවතිංසානං දෙවානං එසො එකො රත්තින්දිවො, තාය රත්තියා තිංසරත්තියො මාසො, තෙන මාසෙන ද්වාදසමාසියො සංවච්ඡරෙ, තෙන සංවච්ඡරෙන දිබ්බං වස්සසහස්සං තාවතිංසානං දෙවානං ආයුප්පමාණං. ඨානං ඛො පනෙතං විසාඛෙ විජ්ජති යං ඉධෙකච්චො ඉත්ථී වා පුරිසො වා අට්ඨඞ්ගසමන්නාගතං උපොසථං උපවසිත්වා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා තාවතිංසානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය. ඉදං ඛො පනෙතං විසාඛෙ සන්ධාය භාසිතං: කපණං මානුසකං රජ්ජං දිබ්බං සුඛං උපනිධාය.

යානි විසාඛෙ මානුසකානි ද්වෙවස්සසතානි යාමානං දෙවානං එසො එකො රත්තින්දිවො. තාය රත්තියා තිංසරත්තියො මාසො, තෙන මාසෙන ද්වාදසමාසියො සංවච්ඡරො, තෙන සංවච්ඡරෙන දිබ්බානි ද්වෙවස්සසහස්සානි යාමානං දෙවානං ආයුප්පමාණං ඨානං ඛො පනෙතං විසාඛෙ විජ්ජති යං ඉධෙකච්චො ඉත්ථී වා පුරිසො වා අට්ඨඞ්ගසමන්නාගතං උපොසථං උපවසිත්වා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා යාමානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය. ඉදං ඛො පනෙතං විසාඛෙ සන්ධාය භාසිතං: කපණං මානුසකං රජ්ජං දිබ්බං සුඛං උපනිධාය.

යානි විසාඛෙ මානුසකානි චත්තාරි වස්සසතානි තුසිතානං දෙවානං එසො එකො රත්තින්දිවො, තාය රත්තියා තිංසරත්තියො මාසො, තෙන මාසෙන ද්වාදසමාසියො සංවච්ඡරො, තෙන සංවච්ඡරෙන දිබ්බානි චත්තාරිවස්සසහස්සානි තුසිතානං දෙවානං ආයුප්පමාණං. ඨානං ඛො පනෙතං විසාඛෙ විජ්ජති යං ඉධෙ

පුරුෂයෙක් හෝ; **අට්ඨඞ්ගසමන්නාගතං**- අෂ්ටාඞ්ගයෙන් යුක්ත වූ; **උපොසථං**- පෙහෙවස; **උපවසිත්වා**- වැස; -පෙ- **චාතුම්මහාරාජිකානං දෙවානං**- සිවුමහරජයෙහි දෙවියන්ගේ; **සහව්‍යතං**- එක් භාවයට; **උපපජ්ජෙය්‍ය**- (ඉපදීම් වශයෙන්) පැමිණෙන්නේ ය යන; **යං**- යමක් ඇද්ද; **ඨානං ඛො පනෙතං**- මේ කාරණය වනාහි; **විජ්ජති**- වන්නේ ය; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:-

රත්තින්දිවො- 295 පිටේ සංලක්ෂ්‍යය බලනු.

කච්චො ඉත්ථී වා පුරිසො වා අට්ඨඞ්ගසමන්නාගතං උපොසථං උපවසිත්වා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා තුසිතානං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය. ඉදං ඛො පනෙතං විසාඛෙ සන්ධාය භාසිතං: කපණං මානුසකං රජ්ජං දිබ්බං සුඛං උපනිධාය.

යානි විසාඛෙ මානුසකානි අට්ඨවස්සසතානි නිම්මානරතීනං දෙවානං එසො එකො රත්තින්දිවො, තාය රත්තියා තිංසරත්තියො මාසො, තෙන මාසෙන ද්වාදසමාසියො සංවච්ඡරො, තෙන සංවච්ඡරෙන දිබ්බානි අට්ඨවස්සසහස්සානි නිම්මානරතීනං දෙවානං ආයුප්පමාණං. ඨානං ඛො පනෙතං විසාඛෙ විජ්ජති යං ඉධෙකච්චො ඉත්ථී වා පුරිසො වා අට්ඨඞ්ගසමන්නාගතං උපොසථං උපවසිත්වා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා නිම්මානරතීනං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය. ඉදං ඛො පනෙතං විසාඛෙ සන්ධාය භාසිතං: කපණං මානුසකං රජ්ජං දිබ්බං සුඛං උපනිධාය.

යානි විසාඛෙ මානුසකානි සොළසවස්සසතානි පරනිම්මිතවසවත්තීනං දෙවානං එසො එකො රත්තින්දිවො, තාය රත්තියා තිංසරත්තියො මාසො, තෙන මාසෙන ද්වාදසමාසියො සංවච්ඡරෙ, තෙන සංවච්ඡරෙන දිබ්බානි සොළසවස්සසහස්සානි පරනිම්මිතවසවත්තීනං දෙවානං ආයුප්පමාණං. ඨානං ඛො පනෙතං විසාඛෙ විජ්ජති යං ඉධෙකච්චො ඉත්ථී වා පුරිසො වා අට්ඨඞ්ගසමන්නාගතං උපොසථං උපවසිත්වා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා පරනිම්මිතවසවත්තීනං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය. ඉදං ඛො පනෙතං විසාඛෙ සන්ධාය භාසිතං: කපණං මානුසකං රජ්ජං දිබ්බං සුඛං උපනිධායාති—

1. පාණං න හානෙ න ච දින්නමාදියෙ
මුසා න භාසෙ න ච මජ්ජපො සියා,
අබ්‍රහ්මචරියා විරමෙය්‍ය මෙථුනා
රත්තිං න භුඤ්ජෙය්‍ය විකාලභොජනං.

---

1. **පාණං**- ප්‍රාණියකු; **න හානෙ**- නො නසන්නේ ය; **අදින්නං**- නුදුන් දෙය; **න ච ආදියෙ**- පැහැර නො ගන්නේ ය; **මුසා**- බොරු; **න භාසෙ**- නො කියන්නේ ය; **මජ්ජපො**- මත් පැන් බොන්නෙක්; **න ච සියා**- නො වන්නේ ය; **අබ්‍රහ්මචරියා**- අශ්‍රෙෂ්ඨචර්‍ය්‍යාව යයි කියන ලද; **මෙථුනා**- මෛථුන්දමින්; **විරමෙය්‍ය**- වෙන්වන්නේ ය; **රත්තිං**- රාත්‍රි භොජනය ද; **විකාලභොජනං**- දහවල් විකාල භොජනය ද; **න භුඤ්ජෙය්‍ය**- නො වළඳන්නේ ය.

2. මාලං න ධාරෙ න ච ගන්ධමාචරෙ
මඤ්චෙ ඡමායං ච සයෙථ සන්ථතෙ,
එතං හි අට්ඨඞ්ගිකමාහුපොසථං
බුද්ධෙන දුක්ඛන්තගුනා පකාසිතං.

3. චන්දෙ ච සූරියො ච උභො සුදස්සනා
ඔභාසයං අනුපරියන්ති යාවතා,
තමොනුදා තෙ පන අන්තලික්ඛගා
නභෙ පභාසෙන්ති දිසා විරොචනා.

4. එතස්මිං යං විජ්ජති අන්තරෙ ධනං
මුත්තාමණී වෙළුරියඤ්ච භද්දිකං,
සිඞ්ගීසුවණ්ණං අථවා පි කඤ්චනං
යං ජාතරූපං හටකන්ති වුච්චති.

---

2. **මාලං**– ගෙතූ නො ගෙතූ මල්; **න ධාරෙ**– නො දරන්නේ ය; **ගන්ධං**– සුවඳ විලවුන්; **න ච ආචරෙ**– වැළඳ නො ගන්නේ ය; **මඤ්චෙ**– (මිටිරියන් පා ඇති) කැප ඇඳෙක හෝ; **ඡමායං වා**–සුණු ආදියෙන් පිරියම් කළ භූමියෙක හෝ; **සන්ථතෙ**– තෘණ ආදියෙන් කළ ඇතිරියෙක හෝ; **සයෙථ**– සයනය කරන්නේ ය; **එතං හි**- මෙය වනාහි; **දුක්ඛන්තගුනා**– වෘතදුඃඛයාගේ කෙළවරට පැමිණියා වූ; **බුද්ධෙන**– බුදුන් විසින්; **පකාසිතං**– වදාරන ලද; **අට්ඨඞ්ගිකං උපොසථං**– අෂ්ටාඞ්ගික උපොසථ යයි; **ආහු**– කියත්.

3. **සුදස්සනා**– මනාදක්නා ඇති; **චන්දෙ ච**– චන්ද්‍ර තෙමේ ද; **සූරියො ච**- සූර්‍ය්‍ය තෙමේ ද යන; **උභො**– දෙදෙනා; **ඔභාසයං**– ආලෝක කරමින්; **යාවතා**– යම්තාක් තැන්; **අනුපරියන්ති**– හැසිරෙද් ද; **තමොනුදා**– අඳුරු දුරුකරන්නා වූ; **අන්තලික්ඛගා**– අහසින් යන්නා වූ; **තෙ පන**– ඒ සඳහිරු දෙදෙන වනාහි; **දිසාවිරොචනා**– සියලු දිසාවන්හි බබලන්නාහු; **නභෙ**- ආකාශයෙහි, **පභාසෙන්ති**- ආලෝක කෙරෙද් ද.

4 **එතස්මිං අන්තරෙ**– මේ අතුරෙහි; **මුත්තා**:–මුතු ය; **මණි**- මැණික් ය; **භද්දකං**– යහපත් වූ; **වෙළුරියං ච**- වෛරළු මිණි ය; **සිංගීසුවණ්ණං**- ගොශෘඞ්ගාකාර ව උපදනා රන් ය; **අථවා අපි**- යළිදු; **කඤ්චනං**– පර්වතයෙන් උපදනා රන් ය; **යං**– යම් සවර්‍ණයෙක්; **ජාතරූපං**– ශාස්තෘ වර්‍ණයට බඳු සවර්‍ණයයි ද; **හටක+ඉති**– කුහුඹුවන් විසින් ගෙන එන ලද හෙයින් හටක

5. අට්ඨඞ්ගුපෙතස්ස උපොසථස්ස
කලම්පි තෙ නානුභවන්ති සොළසිං,
චන්දප්පභා තාරගණාව සබ්බෙ.

6. තස්මා හි නාරී ච නරො ච සීලවා
අට්ඨඞ්ගුපෙතං උපවස්සුපොසථං,
පුඤ්ඤානි කත්වාන සුඛුද්‍රයානි
අනින්දිතා සග්ගමුපෙන්ති ඨානන්ති.

මහාවග්ගො දුතියො සමත්තො.

යයි ද; **වුච්චති**- කියනු ලැබේ ද (එබඳු වූ); **යං ධනං**- යම් ධනයෙක්; **විජ්ජති**- විද්‍යමාන වේ ද;

සංලක්ෂ්‍යය:-

යං ජාතරූපං හටකන්ති වුච්චති- යම් සුවර්ණයෙක් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ වර්ණයට බඳු පැහැ ඇත්තේ නම් ඊට ජාතරූප යයි ද, කුහුඹුවන් විසින් ගෙන එන ලද හෙයින් ඊට ම හටක සුවර්ණ යයි ද කියනු ලැබේ.

5. **තෙ**- ඒ ධනයෝ; **අට්ඨඞ්ගුපෙතස්ස**- අෂ්ටාඞ්ගයෙන් යුක්ත වූ; **උපොසථස්ස**- උපොසථයාගේ; **සොළසිං කලං+අපි**- සොළොස්වන කලාවට ද; **නානුභවන්ති**- නො පැමිණෙත්; (කෙසේ ද?) **චන්දප්පභා**- චන්ද්‍රාලොකයට; **සබ්බෙ තාරගණා ඉව**- සියලු තාරකා සමූහය මෙනි.

6. **තස්මා හි**- එහෙයින්; **සීලවා**- සිල්වත් වූ; **නාරී ච**- ස්ත්‍රී තොමෝ ද; **නරො ච**-පුරුෂ තෙමේ ද; **අට්ඨඞ්ගුපෙතං**-අෂ්ටාඞ්ගයෙන් යුක්ත වූ; **උපොසථං**- උපොසථය; **උපවස්ස**-වැස හෙවත් රක්ෂා කොට; **සුඛුද්‍රයානි**- මහත් සැප විපාක ඵලවන්නා වූ; **පුඤ්ඤානි කත්වාන**- පින් කොට; **අනින්දිතා**- කිසිවකු විසින් නින්දිත නො වූවාහු; **සග්ගං ඨානං**- ස්වර්ග සඞ්ඛ්‍යාත ස්ථානයට; **උපෙන්ති+ඉති**- පැමිණෙත් යයි වදාළසේක.

සංලක්ෂ්‍යය:-

මෙහි **"චන්දප්පභා"**- යනු සාමාන්‍යයෙහි ප්‍රථමා විභක්ති යි එහෙයින් චන්දප්පභාය යි අරුත් දතයුත්තේ ය. මෙහිදු එසේ ම අරුත් කියන ලදි.

දෙවැනි මහාවග්ග ව්‍යාඛ්‍යානය
සමාප්ත යි.

3-2-3

1. සාවත්ථිනිදානං. අථ ඛො ඡන්නො පරිබ්බාජකො යෙනායස්මා ආනන්දො තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා ආයස්මතා ආනන්දෙන සද්ධිං සම්මොදි, සම්මොදනීයං කථං සාරාණීයං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ඡන්නො පරිබ්බාජකො ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච: තුම්හෙපි ආවුසො ආනන්ද රාගස්ස පහානං පඤ්ඤපෙථ, දොසස්ස-පෙ-, මොහස්ස පහානං පඤ්ඤපෙථාති? මයං ඛො ආවුසො රාගස්ස පහානං පඤ්ඤපෙම, දොසස්ස-පෙ-, මොහස්ස පහානං පඤ්ඤපෙමාති.

කිම්පන තුම්හෙ ආවුසො රාගෙ ආදීනවං දිස්වා රාගස්ස පහානං පඤ්ඤපෙථ, කිං දොසෙ-පෙ-, කිං මොහෙ ආදීනවං දිස්වා මොහස්ස පහානං පඤ්ඤපෙථාති? රත්තො ඛො ආවුසො රාගෙන අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො අත්තබ්‍යාබාධායපි චෙතෙති, පර-පෙ-, උභයබ්‍යාබාධායපි චෙතෙති, චෙතසිකම්පි දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසංවෙදෙති; රාගෙ පහීනෙ නෙව අත්තබ්‍යාබාධාය චෙතෙති, න පර-පෙ-, න උභය-පෙ-, න චෙතසිකං දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසංවෙදෙති. රත්තො ඛො ආවුසො රාගෙන අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො කායෙන දුච්චරිතං චරති, වාචාය-පෙ-, මනසා දුච්චරිතං චරති. රාගෙ පහීනෙ නෙව කායෙන දුච්චරිතං චරති, න වාචාය-පෙ-, න මනසා දුච්චරිතං චරති. රත්තො ඛො ආවුසො රාගෙන අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො අත්තත්ථම්පි යථාභූතං නප්පජානාති, පරත්ථම්පි-පෙ-, උභයත්ථම්පි යථාභූතං නප්පජානාති. රාගෙ පහීනෙ අත්තත්ථම්පි යථාභූතං පජානාති, පරත්ථම්පි-පෙ-, උභයත්ථම්පි යථාභූතං පජානාති. රාගො ඛො ආවුසො අන්ධකරණො අඤ්ඤාණකරණො පඤ්ඤානිරොධිකො විඝාතපක්ඛිකො අනිබ්බානසංවත්තනිකො.

---

1. -පෙ-. **රාගස්ස**-රාගයාගේ; **පහානං**- ප්‍රහාණය; **පඤ්ඤපෙථ**-පනවන්නහු ද?

-පෙ-. **ආවුසො**- ඇවැත්නි; **තුම්හෙ**- තෙපි; **රාගෙ**- රාගයෙහි; **කිං පන ආදීනවං දිස්වා**-කවර ආදීනවයක් දැක; -පෙ-. **රත්තො ඛො**-රාගයෙන් රත් වූ පුද්ගලතෙම වනාහි; **රාගෙන**- පඤ්චකාමගුණික රාගයෙන්; **අභිභූතො** - මඩනාලද්දේ; **පරියාදින්නචිත්තො**- වැළඳගන්නාලද හෙවත් ක්ෂයකොට ගන්නාලද සිත් ඇත්තේ; **අත්තබ්‍යාබාධාය+අපි** - තමහට දුක් පිණිස ද; **චෙතෙති**- සිතයි; -පෙ-. **රාගො ඛො**- රාගය තෙම වනාහි;

දුට්ඨො ඛො ආවුසො දෙසෙන-පෙ-. මූළ්හො ඛො ආවුසො මොහෙන අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො අත්තබ්‍යාබාධායපි චෙතෙති, පර - පෙ -, උභයබ්‍යාබාධායපි චෙතෙති, චෙතසිකම්පි දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසංවෙදෙති. මොහෙ පහීනෙ නෙව අත්තබ්‍යාබාධාය චෙතෙති, න පර-පෙ-, න උභය-පෙ-, න චෙතසිකං දුක්ඛං දොමනස්සං පටිසංවෙදෙති. මූළ්හො ඛො ආවුසො මොහෙන අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො කායෙන දුච්චරිතං චරති, වාචාය-පෙ-, මනසා දුච්චරිතං චරති. මොහෙ පහීනෙ නෙව කායෙන දුච්චරිතං චරති, න වාචාය -පෙ-, න මනසා දුච්චරිතං චරති. මූළ්හො ඛො ආවුසො මොහෙන අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො අත්තත්ථම්පි යථාභූතං නප්පජානාති, පරත්ථම්පි-පෙ-, උභයත්ථම්පි යථාභූතං නප්පජානාති. මොහෙ පහීනෙ අත්තත්ථම්පි යථාභූතං පජානාති, පරත්ථම්පි-පෙ-, උභයත්ථම්පි යථාභූතං පජානාති. මොහො ඛො ආවුසො අන්ධකරණො අචක්ඛුකරණො අඤ්ඤාණකරණො පඤ්ඤානිරොධිකො විඝාතපක්ඛිකො අනිබ්බානසංවත්තනිකො.

ඉදං ඛො මයං ආවුසො රාගෙ ආදීනවං දිස්වා රාගස්ස පහානං පඤ්ඤපෙම. ඉදං දොසෙ ආදීනවං දිස්වා දොසස්ස පහානං පඤ්ඤපෙම. ඉදං මොහෙ ආදීනවං දිස්වා මොහස්ස පහානං පඤ්ඤපෙමාති.

අත්ථි පනාවුසො මග්ගො, අත්ථි පටිපදා එතස්ස රාගස්ස දොසස්ස මොහස්ස පහානායාති? අත්ථාවුසො මග්ගො අත්ථි පටිපදා එතස්ස රාගස්ස දොසස්ස මොහස්ස පහානායාති.

කතමො පනාවුසො මග්ගො කතමා පටිපදා එතස්ස රාගස්ස දොසස්ස මොහස්ස පහානායාති? අයමෙව අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො. සෙය්‍යථීදං? සම්මාදිට්ඨි - පෙ - සම්මාසමාධි. අයං

අන්ධකරණො-නුවණැස අන්ධකරන්නේ ය; අඤ්ඤාණකරණො-අනුවණ බව කරන්නේ ය; පඤ්ඤානිරොධිකො - ප්‍රඥව දුරු කරන්නේ ය; විඝාතපක්ඛිකො- (අනිෂ්ට විපාක දෙන හෙයින්) දුඃඛපක්ෂයෙහි වූයේ ය; අනිබ්බානසංවත්තනිකො-කෙලෙශ පරිනිර්වාණය පිණිස නො පවත්නේ ය.

-පෙ-එතස්ස රාගස්ස-මේ රාගයාගේ ද; - පෙ - පහානාය-ප්‍රහාණය පිණිස; මග්ගො - මාර්ගයෙක්; අත්ථි පන - ඇත්තේ ද; පටිපදා-ප්‍රතිපදාවක්; අත්ථි පන-ඇත්තේදැයි විචාළේ ය.

ඛො ආවුසො මග්ගො අයං පටිපදා, එතස්ස රාගස්ස දොසස්ස මොහස්ස පහානායාති. භද්දකො ආවුසො මග්ගො භද්දිකා පටිපදා එතස්ස රාගස්ස දොසස්ස මොහස්ස පහානායාති. අලඤ්ච පනාවුසො ආනන්ද අප්පමාදායාති.

2. එකං සමයං ආයස්මා ආනන්දො කොසම්බියං විහරති ඝොසිතාරාමෙ. අථ ඛො අඤ්ඤතරො ආජීවකසාවකො ගහපති යෙනායස්මා ආනන්දො තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා ආයස්මන්තං ආනන්දං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො ආජීවකසාවකො ගහපති ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච: කෙසං නො භන්තෙ ආනන්ද ධම්මො ස්වාක්ඛාතො, කෙ ලොකෙ සුපටිපන්නා, කෙ ලොකෙ සුගතාති?

තෙන හි ගහපති තඤ්ඤෙවෙත්ථ පටිපුච්ඡිස්සාමි, යථා තෙ ඛමෙය්‍ය තථා නං ව්‍යාකරෙය්‍යාසි. තං කිං මඤ්ඤසි ගහපති යෙ රාගස්ස පහානාය ධම්මං දෙසෙන්ති, දොසස්ස පහානාය ධම්මං දෙසෙන්ති, මොහස්ස පහානාය ධම්මං දෙසෙන්ති, තෙසං ධම්මො ස්වාක්ඛාතො නො වා, කථං වා තෙ එත්ථ හොතීති ? යෙ භන්තෙ රාගස්ස පහානාය ධම්මං දෙසෙන්ති, දොසස්ස–පෙ–, මොහස්ස පහානාය ධම්මං දෙසෙන්ති, තෙසං ධම්මො ස්වාක්ඛාතො. එවං මෙ එත්ථ හොතීති. තං කිං මඤ්ඤසි ගහපති යෙ රාගස්ස පහානාය පටිපන්නා, දොසස්ස–පෙ–, මොහස්ස පහානාය පටිපන්නා

–පෙ–**මග්ගො**-මාර්ගය; **භද්දකො**-යහපත් වන්නේ ය;–පෙ– **භද්දිකා**- යහපත් වන්නී ය; –පෙ–. **අප්පමාදාය**–අප්‍රමාදය පිණිස; **අලං ච පන ඉති**–(මේප්‍රතිපදතොමෝ) සුදුසු යයි සැලකෙළේ ය.

සංලක්ෂ්‍යය:–

පඤ්ඤානිරොධිකො. පඤ්ඤානිරොධාය සංවත්තතීති පඤ්ඤානිරොධිකො යනු නිර්වචන. හෙයින් පඤ්ඤානිරොධ ශබ්දයා කෙරෙන් 'ඉක' ප්‍රත්‍යය වීමෙන් සිද්ධ වූ තද්ධිත පදයෙකි.

එහි කර්මස්වකතා ප්‍රඥාව ය, ධ්‍යාන ප්‍රඥාව ය, විදර්ශනා ප්‍රඥාව ය යන මේ ත්‍රිවිධ ප්‍රඥාවගේ අප්‍රවෘත්තිය කරන හෙයින් පඤ්ඤානිරොධික නම් වේ.

2. –පෙ –. **කෙසං නො ධම්මො** – කවර කෙනකුන්ගේ ධර්මයතෙම; **සු + අක්ඛාතො**–මනාකොට දෙසනලද ද? **ලොකෙ**–ලොකයෙහි; **කෙ**– කවර කෙනෙක් තුමූ ; **සුපටිපන්නා**– මනාව පිළිපන්නාහු ද;–පෙ–. **සුගතා ඉති**– සුගතනම් වන්නාහු දැයි විචාළේ ය–පෙ–. (269. පිට බලනු.)

තෙ ලොකෙ සුපටිපන්නා නො වා, කථං වා තෙ එත්ථ හොතීති? යෙ භන්තෙ රාගස්ස පහානාය පටිපන්නා, දොසස්ස-පෙ-, මොහස්ස පහානාය පටිපන්නා, තෙ ලොකෙ සුපටිපන්නා. එවං මෙ එත්ථ හොතීති. තං කිං මඤ්ඤසි ගහපති යෙසං රාගො පහීනො උච්ඡින්නමූලො තාලාවත්ථුකතො අනභාවකතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මො, යෙසං දොසො පහීනො-පෙ-, යෙසං මොහො පහීනො උච්ඡින්නමූලො තාලාවත්ථුකතො අනභාවකතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මො, තෙ ලොකෙ සුගතා නො වා, කථං වා තෙ එත්ථ හොතීති? යෙසං භන්තෙ රාගො පහීනො උච්ඡින්නමූලො තාලාවත්ථුකතො අනභාවකතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මො, යෙසං දොසො පහීනො-පෙ-, මොහො පහීනො උච්ඡින්නමූලො තාලාවත්ථුකතො අනභාවකතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මො තෙ ලොකෙ සුගතා. එවං මෙ එත්ථ හොතීති. ඉති ඛො ගහපති තයාවෙතං ව්‍යාකතං: යෙ භන්තෙ රාගස්ස පහානාය ධම්මං දෙසෙන්ති, දොසස්ස-පෙ-, මොහස්ස පහානාය ධම්මං දෙසෙන්ති, තෙසං ධම්මො ස්වාක්ඛාතොති· තයාවෙතං ව්‍යාකතං: යෙ භන්තෙ රාගස්ස පහානාය පටිපන්නා දොසස්ස-පෙ-, මොහස්ස පහානාය පටිපන්නා තෙ ලොකෙ සුපටිපන්නාති. තයා වෙතං ව්‍යාකතං: යෙසං භන්තෙ රාගො පහීනො උච්ඡින්නමූලො තාලාවත්ථුකතො අනභාවකතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මො, යෙසං දොසො පහීනො-පෙ-, මොහො පහීනො උච්ඡින්නමූලො තාලාවත්ථුකතො අනභාවකතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මො තෙ ලොකෙ සුගතාති.

අච්ඡරියං භන්තෙ, අබ්භුතං භන්තෙ, න චෙව නාම සධම්මුක්කංසනා භවිස්සති, න පරධම්මාපසාදනා. ආයතනෙව ධම්මදෙසනා, අත්ථො ච වුත්තො අත්තා ච අනුපනීතො. තුම්හෙ භන්තෙ ආනන්ද රාගස්ස පහානාය ධම්මං දෙසෙථ, දොසස්ස පහානාය ධම්මං දෙසෙථ, මොහස්ස පහානාය ධම්මං දෙසෙථ. තුම්හාකං

-පෙ-**තයා එව**-තා විසින් ම; **ව්‍යාකතං**-විසඳන ලද්දේය;

-පෙ-**අච්ඡරියං**-(නුඹවහන්සේගේ ධර්මදේශනාව) ආශ්චර්ය්‍යයෙක;-පෙ- **සධම්මුක්කංසනා**-ස්වකීයධර්මය උසස් ය කිමෙක්; **න ච එව නාම භවිස්සති**-නො වන්නේ ය. **පරධම්මාපසාදනා**-අන්‍ය ධර්මයන් පිරිහෙළීමෙක්; **න**-නො වන්නේ ය. **ධම්මදෙසනා**-ධර්මදේශනා තොමෝ; **ආයතනෙ එව**-කාරණයෙහි ම පවත්නී ය; **අත්ථො ච**-(මා විසින් පිළිවිසිතලද ප්‍රශ්නය පිළිබඳ) අර්ථය ද; **වුත්තො**-වදාරණ ලද්දේ ය; **අත්තා ච**-තෙමේ ද; **අනුපනීතො**-(අපි මෙබඳු ගුණ ඇත්තම්හ යි) නො එළවනලද්දේ ය.-පෙ-,

ආනන්ද ධම්මො ස්වාක්ඛාතො. තුම්හෙ භන්තෙ ආනන්ද රාගස්ස පහානාය පටිපන්නා. දොසස්ස -පෙ-. මොහස්ස පහානාය පටිපන්නා. තුම්හෙ ලොකෙ සුප්පටිපන්නා. තුම්හාකං භන්තෙ ආනන්ද රාගො පහීනො උච්ඡින්නමූලො තාලාවත්ථුකතො අනභාවකතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මො. තුම්හාකං දොසො-පෙ-. තුම්හාකං මොහො පහීනො උච්ඡින්නමූලො තාලාවත්ථුකතො අනභාවකතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මො. තුම්හෙ ලොකෙ සුගතා. අභික්කන්තං භන්තෙ, අභික්කන්තං භන්තෙ, සෙය්‍යථාපි භන්තෙ නික්කුජ්ජිතං වා උක්කුජ්ජෙය්‍ය පටිච්ඡන්නං වා විවරෙය්‍ය මූළ්හස්ස වා මග්ගං ආචික්ඛෙය්‍ය අන්ධකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය චක්ඛුමන්තො රූපානි දක්ඛින්තීති. එවමෙව අය්‍යෙන ආනන්දෙන අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එසාහං භන්තෙ ආනන්ද තං භගවන්තං සරණං ගච්ඡාමි, ධම්මං ච භික්ඛුසංඝං ච. උපාසකං මං අය්‍යො ආනන්දො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං සරණං ගතන්ති.

3. එකං සමයං භගවා සක්කෙසු විහරති කපිලවත්ථුස්මිං නිග්‍රොධාරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා ගිලානා වුට්ඨිතො හොති, අචිරවුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤා. අථ ඛො මහානාමො සක්කො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො මහානාමො සක්කො භගවන්තං එතදවොච: දීඝරත්තාහං භන්තෙ භගවතා එවං ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි: සමාහිතස්ස ඤාණං නො අසමාහිතස්සාති. සමාධි නු ඛො භන්තෙ පුබ්බෙ පච්ඡා ඤාණං, උදාහු ඤාණං පුබ්බෙ පච්ඡා සමාධීති?

අථ ඛො ආයස්මතො ආනන්දස්ස එතදහොසි: භගවා ඛො ගිලානා වුට්ඨිතො හොති, අචිරවුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤා. අයං ච මහානාමො සක්කො භගවන්තං අතිගම්භීරං පඤ්හං පුච්ඡති. යන්නූනාහං මහානාමං සක්කං එකමන්තං අපනෙත්වා ධම්මං දෙසෙය්‍යන්ති.

---

3. -පෙ-. **ගිලානා**-ගිලන් බැවින්; **වුට්ඨිතො හොති**-නැගී සිටියේ වේ. **ගෙලඤ්ඤා**-ගිලන් බැවින් ; **අචිරවුට්ඨිතො**-නැගුණු නොබෝකල් ඇත්තේ වේ.-පෙ- **භගවතා**-භාග්‍යවත්හු විසින්; **දෙසිතං**-දෙසන ලද; **එවං ධම්මං**-මෙබඳු ධර්මයක්; **දීඝරත්තං**-බොහෝ කාලයක් මුළුල්ලෙහි; **අහං**-මම; **ආජානාමි**-දනිමි. (කෙසේ ද ?) **සමාහිතස්ස** - එකඟ සිත්ඇත්තාහට; **ඤාණං**-ඥානය වේ; **අසමාහිතස්ස**- එකඟ නො වූ සිත් ඇත්තාහට; **නො ඉති**-ඥානය නො වේ (කියායි). -පෙ- **සමාධි**-සමාධිය

අථ ඛො ආයස්මා ආනන්‍දො මහානාමං සක්‍කං බාහායං ගහෙත්‍වා එකමන්‍තං අපනෙත්‍වා මහානාමං සක්‍කං එතදවොච: සෙඛම්පි ඛො මහානාම සීලං වුත්‍තං භගවතා, අසෙඛම්පි සීලං වුත්‍තං භගවතා; සෙඛොපි සමාධි වුත්‍තො භගවතා, අසෙඛොපි සමාධි වුත්‍තො භගවතා; සෙඛාපි පඤ්ඤා වුත්‍තා භගවතා, අසෙඛාපි පඤ්ඤා වුත්‍තා භගවතා. කතමං ච මහානාම සෙඛං සීලං? ඉධ මහානාම භික්‍ඛු සීලවා හොති පාතිමොක්‍ඛ-පෙ-සමාදාය සික්‍ඛති සික්‍ඛාපදෙසු. ඉදං වුච්චති මහානාම සෙඛං සීලං. කතමො ච මහානාම සෙඛො සමාධි? ඉධ මහානාම භික්‍ඛු විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ-, චතුත්‍ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං වුච්චති මහානාම සෙඛො සමාධි. කතමා ච මහානාම සෙඛා පඤ්ඤා? ඉධ මහානාම භික්‍ඛු ඉදං දුක්‍ඛන්‍ති යථාභූතං පජානාති -පෙ-, අයං දුක්‍ඛනිරොධගාමිනීපටිපදාති යථාභූතං පජානාති, අයං වුච්චති මහානාම සෙඛා පඤ්ඤා. සඛො සො මහානාම අරියසාවකො එවං සීලසම්පන්‍නො එවං සමාධිසම්පන්‍නො එවං පඤ්ඤාසම්පන්‍නො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්‍තිං පඤ්ඤාවිමුත්‍තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්‍වා උපසම්පජ්ජ විහරති. එවං ඛො මහානාම සෙඛම්පි සීලං වුත්‍තං භගවතා, අසෙඛම්පි සීලං වුත්‍තං භගවතා; සෙඛොපි සමාධි වුත්‍තො භගවතා, අසෙඛොපි සමාධි වුත්‍තො භගවතා; සෙඛාපි පඤ්ඤා වුත්‍තා භගවතා, අසෙඛාපි පඤ්ඤා වුත්‍තා භගවතාති.

තෙම; පුබ්බෙ නු ඛො- පළමු ව වේ ද; ඤාණං- ඥනය; පච්ඡා- පසු ව වේ ද ? උදාහු-නැතහොත්; ඤාණං-ඥනයතෙම; පුබ්බෙ- පළමු ව වේ ද? සමාධි - සමාධිය; පච්ඡා ඉති - පසු ව වේ දැයි විචාළේ ය.

-පෙ- භගවන්‍තං-භාග්‍යවත්හු අතින්, අතිගම්භීරං පඤ්හං- ඉතා ගැඹුරු පැනයක්; පුච්ඡති-විචාරයි.-පෙ-එකමන්‍තං-එකත් පසකට; අපනෙත්‍වා - පමුණුවා; ධම්මං දෙසෙය්‍යං - දහම් දෙසන්නෙම් නම්; යන්‍නූන ඉති-ඉතා යෙහෙක යන සිත යි.

-පෙ- බාහායං ගහෙත්‍වා-අත ගෙන හෙවත් දකුණතඇඟිල්ලෙන් සංඥ දී; එකමන්‍තං-එකත් පසකට; -පෙ-.

සංලක්‍ෂ්‍යය :—

බාහායං ගහෙත්‍වා යන මෙහි අනඳ තෙරණුවෝ මහානාමශාක්‍යයන් අතින් ආකර්‍ෂණය නො කළහ. ආසනයෙන් නැගිට ඔහු සමීපයට ගොස් දකුණතඇඟිල්ලෙන් සංඥකොට එකත්පසකට පැමිණවූහ. එසේ ඉවත්කොට ගෙන දහම් දෙසූ බව දතයුතුයි.

4. **එකං සමයං ආයස්මා ආනන්දො වෙසාලියං විහරති මහාවනෙ කූටාගාරසාලායං. අථ ඛො අභයො ච ලිච්ඡවි පණ්ඩිත .කුමාරො ච ලිච්ඡවි යෙනායස්මා ආනන්දො තෙනුපසංකමිංසු. උප සංකමිත්වා ආයස්මන්තං ආනන්දං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසී දිංසු. එකමන්තං නිසින්නො ඛො අභයො ලිච්ඡවි ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච: නිගණ්ඨො භන්තෙ නාථපුත්තො සබ්බඤ්ඤූ සබ්බදස්සාවී අපරිසෙසං ඤාණදස්සනං පටිජානාති: චර තො ච මෙ තිට්ඨතො ච සුත්තස්ස ච ජාගරස්ස ච සතතං සමිතං ඤාණදස්සනං පච්චුපට්ඨිතන්ති. සො පුරාණානං කම්මානං තපසා ව්‍යන්තිභාවං පඤ්ඤපෙති, නවානං කම්මානං අකරණා සෙතු**

-පෙ-**සෙඛං + අපි ඛො සීලං**-ශෛක්‍ෂ වූ ශීලයක් ද; **වුත්තං**-වදාරනලදී; **අසෙඛං + අපි**- අශෛක්‍ෂවූ ද; -පෙ- **සෙඛො + අපි සමාධි**-ශෛක්‍ෂ වූ සමාධියක් ද-පෙ-**සෙඛා + අපි පඤ්ඤා**-ශෛක්‍ෂ ප්‍රඥාවක් ද;-පෙ-**සඛො සො අරියසාවකො**- ඒ මේ ආර්‍ය්‍ය ශ්‍රාවක තෙම; **එවං**-මෙසේ; **සීලසම්පන්නො**-සීලයෙන් යුක්තවූයේ වේ; -පෙ- **ආසවානං**-ආශ්‍රවයන්ගේ;-පෙ-.(මෙතැන් සිට අරුත් 205 පිටෙන් දතයුතුයි.)

සංලක්‍ෂ්‍යය:- සෙඛම්පි සීලං අසෙඛම්පි සීලං, සෙඛොපි සමාධි, අසෙඛොපි සමාධි, සෙඛාපි පඤ්ඤා, අසෙඛාපි පඤ්ඤා.

ත්‍රිවිධ ශික්‍ෂාවෙහි පරිපූරකාරී බැවින් ශෛක්‍ෂනම් ලද ශ්‍රොතාපත්ති මාර්ගස්ථයා පටන් අර්හත් මාර්ගස්ථයා දක්වා ආර්‍ය්‍යපුද්ගලයෝ සත්දෙන ශෛක්‍ෂ නම් වෙත්. ඒ ශෛක්‍ෂ පුද්ගලයන් පිළිබඳ ව පවත්නා සීල සමාධි ප්‍රඥාවෝ පරිපූර්‍ණකාරී ව අචල ව පවත්නා හෙයින් ඒ නාමයෙන් ම සෙඛසීලය, සෙඛසමාධිය, සෙඛප්‍රඥාව යයි කියනලදී. මත්තෙහි හික්මියයුත්තක් නැති හෙයින් අශෛක්‍ෂ නම් වූ අර්හත් ඵලසථතෙමේ අශෛක්‍ෂ නම් වේ. ඒ අශෛක්‍ෂ පුද්ගලයාගේ සීල සමාධි ප්‍රඥාවෝ ද පෙර සේ ම සිව් මග නැණින් කෘතකෘත්‍ය ඇති ව අචල ව පවත්නා හෙයින් ඒ නාමයෙන් ම අසෙඛ සීල, අසෙඛ සමාධි, අසෙඛ පඤ්ඤායයි කියන ලදී.

4. -පෙ-. **නාථපුත්තො** - නාථපුත්‍රනම් වූ; **නිගණ්ඨො**-නිගණ්ඨතෙම; **සබ්බඤ්ඤූ**- සියල්ල දන්නේ ය; **සබ්බදස්සාවී**-සියල්ල දක්නාසුලු ය; **චරතො ච** - ඇවිදිනා වූ ද; **තිට්ඨතො ච**- සිටිනා වූ ද; **සුත්තස්ස ච**- නිදන්නා වූ ද; **ජාගරස්ස ච**-නො නිදන්නා වූ ද; **මෙ**-මට; **සතතං සමිතං**-නිරන්තරයෙන්; **ඤාණදස්සනං**-සර්‍වඥතාඥනය; **පච්චුපට්ඨිතං ඉති**-එළඹ සිටිනේයයි; **අපරිසෙසං**-නිරවශෙෂ වූ; **ඤාණදස්සනං**-සර්‍වඥතාඥනය;

ඛාතං. ඉති කම්මක්ඛයා දුක්ඛක්ඛයො, දුක්ඛක්ඛයා වෙදනාක්ඛයො, වෙදනාක්ඛයා සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජිණ්ණං භවිස්සති. එවමෙතිස්සා සන්දිට්ඨිකාය නිජ්ජරාවිසුද්ධියා සමතික්කමො හොති ඉධ භන්තෙ භගවා කිමාහාති?

තිස්සො ඛො ඉමා අභය නිජ්ජරාවිසුද්ධියො තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන සම්මදක්ඛාතා සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිද්දවානං සමතික්කමාය දුක්ඛදොමනස්සානං අත්ථඞ්ගමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය. කතමා තිස්සො ? ඉධ අභය භික්ඛු සීලවා හොති-පෙ-සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. සො නවං ච කම්මං න කරොති, පුරාණං ච කම්මං ඵුස්ස ඵුස්ස ව්‍යන්තීකරොති. සන්දිට්ඨිකා නිජ්ජරා අකාලිකා එහිපස්සිකා ඔපනයිකා පච්චත්තං වෙදිතබ්බා විඤ්ඤූහීති. ස ඛො සො අභය භික්ඛු එවං සීලසම්පන්නො විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-,චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො නවං ච කම්මං න කරොති, පුරාණං ච කම්මං ඵුස්ස ඵුස්ස ව්‍යන්තීකරොති. සන්දිට්ඨිකා නිජ්ජරා අකාලිකා එහිපස්සිකා ඔපනයිකා පච්චත්තං වෙදිතබ්බා විඤ්ඤූහීති. සො අභය භික්ඛු එවං සීලසම්පන්නො එවං සමාධිසම්පන්නො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. සො නවං ච කම්මං න කරොති, පුරාණං ච කම්මං ඵුස්ස ඵුස්ස ව්‍යන්තීකරොති. සන්දිට්ඨිකා නිජ්ජරා අකාලිකා එහිපස්සිකා ඔපනයිකා පච්චත්තං වෙදිතබ්බා විඤ්ඤූහීති. ඉමෙ ඛො අභය තිස්සො නිජ්ජරාවිසුද්ධියො තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන සම්මදක්ඛාතා සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිද්දවානං සමතික්කමාය දුක්ඛදොමනස්සානං අත්ථඞ්ගමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියායාති.

පටිජානාති-ප්‍රතිඥා කෙරේ. **සො**-ඒ, නිගණ්ඨ නාථපුත්‍රතෙමේ; **තපසා**-තපසින්; **පුරාණානං කම්මානං**- පෙර කළ කර්මයන්ගේ **ව්‍යන්තිභාවං** - විනාශභාවය ද; **නවානං කම්මානං**-අභිනව කර්මයන්ගේ; **අකරණා**-නො කිරීමෙන්; **සෙතුඝාතං**- ප්‍රත්‍යය නැසීම ද; **පඤ්ඤපෙති**- පනවයි. **ඉති**-මෙසේ; **කම්මක්ඛයා**- කර්මක්‍ෂය කිරීමෙන්; **දුක්ඛක්ඛයො** - දුඃඛයාගේ විනාශය වෙයි; **දුක්ඛක්ඛයා**- දුඃඛයාගේ විනාශයෙන්; **වෙදනාක්ඛයො** - වේදනාව විනාශවෙයි; **වෙදනාක්ඛයා** - වේදනාව ක්‍ෂයවීමෙන්; **සබ්බං දුක්ඛං**-සියලු දුඃඛය; **නිජ්ජිණ්ණං භවිස්සති**-දිරුණේ(=ක්‍ෂය වූයේ) වේ. **එවං**-මෙසේ; **සන්දිට්ඨිකාය**-ප්‍රත්‍යක්‍ෂ වූ හෙවත්

එවං වුත්තෙ පණ්ඩිතකුමාරො ලිච්ඡවි අභයං ලිච්ඡවිං එතදවොච : කිං පන ත්වං සම්ම අභය ආයස්මතො ආනන්දස්ස සුභාසිතං සුභාසිතතො නාබ්භනුමොදසීති? කථාහං සම්ම ආයස්මතො ආනන්දස්ස සුභාසිතං සුභාසිතතො නාබ්භනුමොදිස්සාමි, මුද්ධාපි තස්ස විපතෙය්‍ය යො ආයස්මතො ආනන්දස්ස සුභාසිතං සුභාසිතතො නාබ්භනුමොදෙය්‍යාති.

තමා විසින් දක්කයුතු වූ; **එතිස්සා නිජ්ජරාවිසුද්ධියා**-මේ කෙලශ ජීරණ ප්‍රතිපදාවිසුද්ධියෙන්; **සමතික්කමො හොති**-සමතික්‍රමය වේ හෙවත් සියලු සංසාර දුඃඛයාගේ ඉකුත්වීම වේ.

-පෙ- **ඉධ**-මේ ප්‍රතිපත්තියෙහි; **කිං ආහ**- කුමක් වදාළේක් ද?

-පෙ-. **ජානතා**- සකලඥෙය ධර්මයන් අනාවරණඥානයෙන් දන්නා වූ; **පස්සතා** සකලඥෙය ධර්මයන් සමන්තචක්ෂුර්ඥානයෙන් දක්නා වූ. **අරහතා**-අර්හත් වූ; **සම්මාසම්බුද්ධෙන**-සම්‍යක් සම්බුද්ධ වූ; **තෙන භගවතා**- ඒ භාග්‍යවත්හු විසින්; **සත්තානං**- සත්වයන්ගේ; **විසුද්ධියා**- පිරිසිදුබව පිණිස ද; **සොකපරිද්දවානං**- ශොක පරිදෙව දුඃඛයන්ගේ; **සමතික්කමාය**- ඉක්මවීම පිණිස ද; **දුක්ඛදොමනස්සානං**- දුඃඛදෞර්මනස්‍යයන්ගේ; **අත්ථඞ්ගමාය**- දුරුවීම පිණිස ද; **ඤායස්ස**-විදර්ශනා සහිත මාර්ගයාගේ; **අධිගමාය**-පැමිණීම පිණිස ද; **නිබ්බානස්ස**-නිර්වාණයාගේ; **සච්ඡිකිරියාය**-ප්‍රත්‍යක්ෂකිරීම පිණිස ද; **ඉමා ඛො තිස්සො නිජ්ජරාවිසුද්ධියො**- මේ නිර්ජරා විසුද්ධි තුනෙක් හෙවත් කෙලෙසුන් ජීරණයකරන ප්‍රතිපදා (තුනෙක්); **අක්ඛාතා**-වදාරනලදහ. -පෙ-. **නවං කම්මං ච** - අභිනව කර්මයක් ද; **න කරොති**- නො කෙරෙයි. **පුරාණං කම්මං ච**- පෙර රැස්කළ කර්මය ද; **ඵුස්ස ඵුස්ස**-විපාක විඳ විඳ; **ව්‍යන්තීකරොති**- ක්‍ෂය කෙරෙයි. **නිජ්ජරා**-මේ නිර්ජරා විසුද්ධි තොමෝ; **සන්දිට්ඨිකා**-තමා විසින් දක්ක යුතුය-පෙ- (209 පිට බලනු)

-පෙ-. **කිං පන** - කිමෙක් ද; - පෙ - **සුභාසිතං** සුභාෂිතය හෙවත් මනා ව දෙශනා කරනලද්ද; **සුභාසිතතො**-යහපත් භාසිතයක් වශයෙන්; **න අබ්භනුමොදසි ඉති**-අනුමොදන් නො වන්නෙහි දැයි ඇසී ය; -පෙ- **කිං න අනුමොදිස්සාමි** - කුමක් හෙයින් අනුමොදන් නො වන්නෙම් ද; -පෙ- **න අනුබ්භමොදෙය්‍ය**-අනුමෝදන් නො වන්නේ නම්; **තස්ස**-ඔහුගේ; **මුද්ධා + අපි** -හිස ද; **විපතෙය්‍ය ඉති**- ගිලිහී වැටෙන්නේය යි කීයේ ය.

5. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයස්මන්තං ආනන්දං භගවා එතදවොච: යං ආනන්ද අනුකම්පෙය්‍යාථ, යෙ ච සොතබ්බං මඤ්ඤෙය්‍යුං මිත්තා වා අමච්චා වා ඤාතී වා සාලොහිතා වා, තෙ වො ආනන්ද තීසු ඨානෙසු සමාදපෙතබ්බා නිවෙසෙතබ්බා පතිට්ඨාපෙතබ්බා. කතමෙසු තීසු? බුද්ධෙ අවෙච්චප්පසාදෙ සමාදපෙතබ්බා නිවෙසෙතබ්බා පතිට්ඨාපෙතබ්බා: ඉතිපි සො භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධො-පෙ-සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවාති. ධම්මෙ අවෙච්චප්පසාදෙ සමාදපෙතබ්බා නිවෙසෙතබ්බා පතිට්ඨාපෙතබ්බා: ස්වාක්ඛාතො භගවතා ධම්මො සන්දිට්ඨිකො -පෙ- පච්චත්තං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤූහීති. සඞ්ඝෙ අවෙච්චප්පසාදෙ සමාදපෙතබ්බා නිවෙසෙතබ්බා පතිට්ඨාපෙතබ්බා: සුප්පටිපන්නො භගවතො සාවකසඞ්ඝො -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලොකස්සාති. සියා ආනන්ද චතුන්නං මහාභූතානං අඤ්ඤථත්තං පඨවීධාතුයා ආපොධාතුයා තෙජොධාතුයා වායොධාතුයා, නත්වෙව බුද්ධෙ අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්නාගතස්ස අරියසාවකස්ස සියා අඤ්ඤථත්තං. තත්‍රිදං අඤ්ඤථත්තං: සො වතානන්ද බුද්ධෙ අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්නාගතො අරියසාවකො නිරයං වා තිරච්ඡානයොනිං වා පෙත්තිවිසයං වා උපපජ්ජිස්සතීති නෙතං ඨානං විජ්ජති. සියා ආනන්ද චතුන්නං මහාභූතානං අඤ්ඤථත්තං පඨවිධාතුයා ආපොධාතුයා තෙජොධාතුයා වායොධාතුයා

---

5. -පෙ- ආනන්ද - ආනන්දය; **යං**- යමකුට; **අනුකම්පෙය්‍යාථ**- අනුකම්පාකරව් ද; **මිත්තා වා** - මිත්‍ර වූ හෝ; **අමච්චා වා**- යහළු වූ හෝ; **ඤාතී වා**- නෑදිමයිල් පක්‍ෂයෙහි නෑ වූ හෝ; **සාලොහිතා වා**- බෑ බුහුනණී ආදි සහලේනෑ වූ හෝ; **යෙ ච**- යම්කෙනෙක් තුම්හු; **සොතබ්බං**- ඇසියයුතු යයි; **මඤ්ඤෙය්‍යුං**- සිතද් ද; -පෙ-**වො**- තොප විසින්; **තෙ** - ඔහු තුමූ; **තීසු ඨානෙසු** - තුන් තැනෙක්හි; **සමාදපෙතබ්බා**- සමාදන්කරවිය යුත්තාහු ය; **නිවෙසෙතබ්බා**- ප්‍රවෙශකරවිය යුත්තාහු ය. **පතිට්ඨාපෙතබ්බා**- පිහිටවිය යුත්තාහු ය. - පෙ - **අවෙච්චප්පසාදෙ** - අචල ප්‍රසාදයෙහි හෙවත් ගුණ දැන පැහැදීමෙහි; (343 පිට බලනු) -පෙ- **පඨවීධාතුයා** - ඝනබද්ධලක්‍ෂණ වූ පෘථිවි ධාතුහුගේ ද; -පෙ- (36 පිට බලනු) යන; **චතුන්නං මහාභූතානං**- සතර මහාභූතයන්ගේ; **අඤ්ඤථත්තං**- අනික් ප්‍රකාර ඇතිබවෙක්; **සියා** - වන්නේ ය. -පෙ- **නත්වෙව සියා**- නො වන්නේ ය; **තත්‍රිදං**- මේ කියනු

තථෙව ධම්මෙ -පෙ- තථෙව සඞ්ඝෙ අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්නාගතස්ස අරියසාවකස්ස සියා අඤ්ඤථත්තං. තත්‍රිදං අඤ්ඤථත්තං: සො එතානන්ද සඞ්ඝෙ අවෙච්චප්පසාදෙන. සමන්නාගතො අරියසාවකො නිරයං වා තිරච්ඡානයොනිං වා පෙත්තිවිසයං වා උපපජ්ජිස්සතීති නෙතං ඨානං විජ්ජති. යං ආනන්ද අනුකම්පෙය්‍යාථ, යෙ ච සොතබ්බං මඤ්ඤෙය්‍යුං මිත්තා වා අමච්චා ඤාතී වා සාලොහිතා වා, තෙ වො ආනන්ද ඉමෙසු තීසු ඨානෙසු සමාදපෙතබ්බා නිවෙසෙතබ්බා පතිට්ඨාපෙතබ්බාති

6. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා -පෙ- භගවන්තං එතදවොච: භවො භවොති භන්තෙ වුච්චති, කිත්තාවතා නු ඛො භන්තෙ භවො හොතීති?

කාමධාතුවෙපක්කඤ්ච ආනන්ද කම්මං නාභවිස්ස අපි නු ඛො කාමභවො පඤ්ඤායෙථාති? නො හෙතං භන්තෙ ඉති ඛො ආනන්ද කම්මං ඛෙත්තං, විඤ්ඤාණං බීජං, තණ්හා සිනෙහො,

---

ලබන්නේ; **අඤ්ඤථත්තං** - අනික් ප්‍රකාර ඇතිබව යි; -පෙ- **සො අරියසාවකො**- ඒ ආර්‍ය්‍ය ශ්‍රාවකතෙම; **එත**- එකාන්තයෙන්; **නිරයං වා**- නරකයෙහි හෝ; - පෙ - **උපපජ්ජිස්සති ඉති** - උපදනේය යන; **එතං ඨානං**- මේ කාරණය; **න විජ්ජති**- නො වන්නේ ය;-පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය :-

අමච්චා වා- "අමා භවො අමච්චො" යනු තද්ධිත නිර්වචන යි. මෙහි (අමච්චො යනු 'අමා' යන නිපාත ශබ්දයා කෙරෙන් භාව යෙහි 'අච්ච' ප්‍රත්‍යය වීමෙන් සිද්ධ වූ තද්ධිත **පද**යෙකි.)

සංලක්ෂ්‍යය:—අවෙච්චප්පසාදෙ.

බුද්ධ, ධම්ම, සඞ්ඝ, යන තුනුරුවන්හි ගුණ දැන පැහැදීම, අවෙච්චප්පසාද නම් වේ. එහි ශෛලපර්වතයක් සිවුදිගින් හමන සුළඟින් කම්පා නො වී ස්ථිර ව පවත්නාක් මෙන් ගුණ දැන පැහැදුණු තැනැත්තහුගේ ප්‍රසාදය තුනුරුවන් විෂයෙහි අචල ව පවති. එහෙයින් මීට අචල ප්‍රසාද යයි කියනු ලැබේ.

සංලක්ෂ්‍යය:—අඤ්ඤථත්තං-අඤ්ඤෙන **පකාරෙන** යනු තද්ධිත නිර්වචන හෙයින් 'අඤ්ඤ' ශබ්දයා කෙරෙන් ප්‍රකාරාර්ථයෙහි '**ථත්තං**' ප්‍රත්‍යය වීමෙන් සිද්ධ වූ තද්ධිත පදයෙකි. මෙය අව්‍යය තද්ධිත හෙයින් රූපභෙදයක් නො වී ලිඞ්ගත්‍රයෙහි **එක**ලෙස පවති.

6. -පෙ- **භවො භවො ඉති**-භවය භවය යි; වුච්චති-කියනු ලැබේ. **කිත්තාවතා නු ඛො**-කොපමණෙකින් වනාහි; **භවො හොති ඉති**-භාවය වේ දැයි විචාළේ ය.

අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං හීනාය ධාතුයා විඤ්ඤාණං පතිට්ඨිතං, එවං ආයති පුනබ්භවාභිනිබ්බත්ති හොති. රූපධාතුවෙපක්කඤ්ච ආනන්ද කම්මං නාභවිස්ස අපි නු ඛො රූපභවො පඤ්ඤායෙථාති ? නො හෙතං භන්තෙ. ඉති ඛො ආනන්ද කම්මං ඛෙත්තං, විඤ්ඤාණං බීජං, තණ්හා සිනෙහො, අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං මජ්ඣිමාය ධාතුයා විඤ්ඤාණං පතිට්ඨිතං, එවං ආයති පුනබ්භවාභිනිබ්බත්ති හොති. අරූපධාතුවෙපක්කඤ්ච ආනන්ද කම්මං නාභවිස්ස අපි නු ඛො අරූපභවො පඤ්ඤායෙථාති? නො හෙතං භන්තෙ. ඉති ඛො ආනන්ද කම්මං ඛෙත්තං, විඤ්ඤාණං බීජං, තණ්හා සිනෙහො, අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං පණීතාය ධාතුයා විඤ්ඤාණං පතිට්ඨිතං, එවං ආයති පුනබ්භවාභිනිබ්බත්ති හොති. එවං ඛො ආනන්ද භවො හොතීති.

7. -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා ආනන්දො භගවන්තං එතදවොච: භවො භවොති භන්තෙ වුච්චති, කිත්තාවතා නු ඛො භන්තෙ භවො හොතීති ?

කාමධාතුවෙපක්කඤ්ච ආනන්ද කම්මං නාභවිස්ස අපි නු ඛො කාමභවො පඤ්ඤායෙථාති? නො හෙතං භන්තෙ. ඉති ඛො ආනන්ද කම්මං ඛෙත්තං, විඤ්ඤාණං බීජං, තණ්හා සිනෙහො,

---

කාමධාතුවෙපක්කං ච– කාමලොකයෙහි විපාක දෙන්නා වූ; **කම්මං**–කර්මයෙක්; **න අභවිස්ස**– නො වී නම්; **අපි නු ඛො**–කිම හෝ; **කාමභවො**–කාමලොකයෙහි ඉපදීමෙක්; **පඤ්ඤායෙථ ඉති**– පැනේ දැයි විචාළසේක. -පෙ-**එතං**– මේ කාරණය : **නො හි ඉති**– නො වේමය යි සැලකෙළේ ය. -පෙ- **ඉති ඛො**– මෙසේ වනාහි; **කම්මං**–කර්මයතෙම; **ඛෙත්තං**– ක්ෂෙත්‍රය වේ; **විඤ්ඤාණං** – සහජාත අභිසංස්කාර විඥානයතෙම; **බීජං**– (හටගන්නා හෙයින්) බීජයෙක් වේ; **තණ්හා**–තෘෂ්ණා තොමෝ; **සිනෙහො**– (සඞ්ග්‍රහන අනුබෘහන වශයෙන්) ජලය වේ; **අවිජ්ජානීවරණානං**– අවිද්‍යා වෙන් අවුරනලද ආදීනව ඇති; **තණ්හාසංයොජනානං**–තෘෂ්ණා වෙන් බැඳුණා වූ; **සත්තානං**–සත්වයන්ගේ; **හීනාය ධාතුයා**– කාම ධාතුයෙහි; **විඤ්ඤාණං**–විඥානය; **පතිට්ඨිතං**–පිහිටියේ වේ; **එවං** මෙසේ; **ආයති**– මත්තෙහි; **පුනබ්භවාභිනිබ්බත්ති**– පුනර්භවයෙහි ඉපදීම වේ. -පෙ-. **මජ්ඣිමාය ධාතුයා**– රූපලොකයෙහි; -පෙ-, **පණීතාය ධාතුයා**–අරූපලොකයෙහි; —පෙ—.

7. -පෙ- **චෙතනා** – කර්ම චෙතනා තොමෝ; **පතිට්ඨා**– පිහිටියා ය; **පත්ථනා**– කර්මප්‍රාර්ථනා තොමෝ; -පෙ- (සෙසු අරුත්, 6 වන සූත්‍රයට කී නයින් දතයුතුයි.

අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයොජනානං හීනාය ධාතුයා චෙතනා පතිට්ඨිතා, පත්ථනා පතිට්ඨිතා, එවං ආයති පුනබ්භවාභිනිබ්බත්ති හොති. රූපධාතුවෙපක්කඤ්ච ආනන්ද කම්මං නාභවිස්ස අපි නු ඛො රූපභවො පඤ්ඤායෙථාති? නො හෙතං භන්තෙ. ඉති ඛො ආනන්ද කම්මං ඛෙත්තං. විඤ්ඤාණං බීජං, තණ්හා සිනෙහො, අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයොජනානං මජ්ඣිමාය ධාතුයා චෙතනා පතිට්ඨිතා, පත්ථනා පතිට්ඨිතා, එවං ආයති පුනබ්භවාභිනිබ්බත්ති හොති. අරූපධාතුවෙපක්කඤ්ච ආනන්ද කම්මං නාභවිස්ස අපි නු ඛො අරූපභවො පඤ්ඤායෙථාති? නො හෙතං භන්තෙ. ඉති ඛො ආනන්ද කම්මං ඛෙත්තං, විඤ්ඤාණං බීජං, තණ්හා සිනෙහො, අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයොජනානං පණීතාය ධාතුයා චෙතනා පතිට්ඨිතා, පත්ථනා පතිට්ඨිතා, එවං ආයති පුනබ්භවාභිනිබ්බත්ති හොති. එවං ඛො ආනන්ද භවො හොතීති.

8. (තංයෙව නිදානං) එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයස්මන්තං ආනන්දං භගවා එතදවොච ; සබ්බං නු ඛො ආනන්ද සීලබ්බතං ජීවිතං බ්‍රහ්මචරියං උපට්ඨානසාරං සඵලන්ති? න ඛො ත්ථ භන්තෙ එකංසෙනාති. තෙනහානන්ද විභජස්සූති. යං හිස්ස භන්තෙ සීලබ්බතං ජීවිතං බ්‍රහ්මචරියං උපට්ඨානසාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති, කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, එවරූපං සීලබ්බතං ජීවිතං බ්‍රහ්මචරියං උපට්ඨානසාරං අඵලං. යඤ්ච ඛ්වාස්ස භන්තෙ සීලබ්බතං ජීවිතං බ්‍රහ්මචරියං උපට්ඨානසාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති, එවරූප සීලබ්බතං ජීවිතං බ්‍රහ්මචරියං උපට්ඨානසාරං සඵලන්ති. ඉදමවොච ආයස්මා ආනන්දො, සමනුඤ්ඤො සත්ථා අහොසි.

සංලක්ෂ්‍යය :- කාමධාතුවෙපක්කං- මෙහි ෂට්විධ කාමස්වර්ගීය හා මිනිස් ලොව ද සතර අපාය ද යන එකොළොස් වැදෑරුම් භවය කාමධාතු නම් වේ. කාමාවචර කුසලාකුසල රැස්කිරිම මේ කාම ධාතුවෙහි ඉපදීමට හෙතුවන්නේ ය. (කාමො එව ධාතු= කාම ධාතු, කාමධාතුයා වෙපක්කං = කාමධාතුවෙපක්කං යනු කර්ම ධාරය ගර්භ තත්පුරුෂ සමාස යි.)

8. -පෙ- **සබ්බං සීලබ්බතං-** සියලු ශීලව්‍රතය ද **ජීවිතං-** දුෂ්කර ක්‍රියානුයොගය ද; **බ්‍රහ්මචරියං-** බඹසරවස ද; **උපට්ඨානසාරං-** මේ සාර යයි මේ උතුමැයි වැටහුණු දෙය ද; **සඵලං නු ඛො ඉති-** වඩීතසහිත දැයි විචාලසේක. -පෙ- **එත්ථ-** මෙහි; **එකංසෙන-** එකාන්තයෙන්; **න ඛො ඉති-** විසඳියහැකි නො වේ යයි

අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දො සමනුඤ්ඤො මෙ සත්ථාති උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා පක්කාමි. අථ ඛො භගවා අචිරපක්කන්තෙ ආයස්මන්තෙ ආනන්දෙ භික්ඛූ ආමන්තෙසි: සෙඛො භික්ඛවෙ ආනන්දො, න ච පනස්ස සුලභරූපො සමසමො පඤ්ඤායාති.

9. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා ආනන්දො භගවන්තං එතදවොච:

තීණිමානි භන්තෙ ගන්ධජාතානි යෙසං අනුවාතඤ්ඤෙව ගන්ධො ගච්ඡති නො පටිවාතං. කතමානි තීණි? මූලගන්ධො,

---

(සැලකෙළේ ය); -පෙ- **නොහසි**- එසේ වී නම්; **විභජ්ජස්සු ඉති**- විභාග කොට කියව යි (වදාළ සේක); -පෙ- **යං හි**- යම්බඳු වූ **සීලබ්බතං**- ශීලව්‍රතයක් ද; -පෙ- **උපට්ඨානසාරං** - යම් සාර ය මේ උතුම්යැයි වැටහුණු දෙයක් ද; **සෙවතො** - සෙවනය කරන්නා වූ; **අස්ස** - ඔහට; **අකුසලා ධම්මා** - අකුශලධර්මයෝ; **අභිවඩ්ඪන්ති**-වැඩෙත් ද; -පෙ- **පරිහායන්ති** - පිරිහෙත් ද; **එවරූපං**-මෙබඳු වූ; **සීලබ්බතං**- ශීලව්‍රතය ද; -පෙ- **අඵලං**-නිෂ්ඵල වේ; -පෙ- **යං ච ඛො**- යම්බඳු වූ; -පෙ- **සත්ථා**- ශාස්තෘතෙම; **සමනුඤ්ඤො අහොසි**-සතුටු වූ සේක.

-පෙ- **සත්ථා** - ශාස්තෘතෙම; **මෙ**- මට; **සමනුඤ්ඤො ඉති**- සතුටු වූයේ යි; **ආසනා උට්ඨාය**- හුනස්නෙන් නැගිට; -පෙ- **ආනන්දො**- ආනන්දතෙම; **සෙඛො**- ශෛක්‍ෂ පුද්ගලයෙකි; **අස්ස පන**-ඔහට වනාහි; **පඤ්ඤාය**-ප්‍රඥාවෙන්; **සමසමො**- සමානයෙක් තෙම; **න ච සුලභරූපො ඉති**- සුලභ නො වන්නේ යයි වදාළ සේක.

සංලක්ෂ්‍යය:— සීලබ්බතං, සීලං ච වතං ච = සීලබ්බතං යනු සමාහාරද්වන්ද සමාස යි. බුද්ධාගමෙන් පිටත් අන්තොටු පිරිවැජියන් ප්‍රකාශිත ශීලයන් සහිත ගොව්‍රත අජව්‍රතාදිය සමාදන් වී විමුක්තියක් ලැබීම පිණිස ප්‍රයත්න දැරීම සීලබ්බත නම් වේ. මෙය වනාහි නිවන් නො ලබා භවයන්හි ගැටගැසී සිටීමට රැහැණක් වැනි බැවින් සීලබ්බතපරාමාසසංයොජන නම් වන්නේ ය.

9. -පෙ- **යෙසං**- යම් ගන්ධවර්ගී තෙනකුන්ගේ; **ගන්ධො**- ගන්ධයතෙම; **අනුවාතං+එව**-යටි සුළඟට ම; **ගච්ඡති**- යේ ද; **පටිවාතං**- උඩුසුළඟට; **නො**- නො යේ ද; (එබඳු වූ) **ගන්ධජාතානි**

සාරගන්ධො පුප්ඵගන්ධො. ඉමානි ඛො භන්තෙ තීණි ගන්ධජාතානි යෙසං අනුවාතඤ්ඤෙව ගන්ධො ගච්ඡති නො පටිවාතං. අත්ථි නු ඛො භන්තෙ කිඤ්චි ගන්ධජාතං යස්ස අනුවාතම්පි ගන්ධො ගච්ඡති, පටිවාතම්පි ගන්ධො ගච්ඡති, අනුවාතපටිවාතම්පි ගන්ධො ගච්ඡතීති? අත්ථානන්ද ගන්ධජාතං යස්ස අනුවාතම්පි ගන්ධො ගච්ඡති, පටිවාතම්පි ගන්ධො ගච්ඡති, අනුවාතපටිවාතම්පි ගන්ධො ගච්ඡති. කතමං පන තං භන්තෙ ගන්ධජාතං යස්ස අනුවාතම්පි ගන්ධො ගච්ඡති, පටිවාතම්පි ගන්ධො ගච්ඡති, අනුවාතපටිවාතම්පි ගන්ධො ගච්ඡතීති? ඉධානන්ද යස්මිං ගාමෙ වා නිගමෙ වා ඉත්ථී වා පුරිසො වා බුද්ධං සරණං ගතො හොති, ධම්මං සරණං ගතො හොති, සඞ්ඝං සරණං ගතො හොති, පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, අදින්නාදානා පටිවිරතො හොති, කාමෙසුමිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති, මුසාවාදා පටිවිරතො හොති, සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතො හොති. සීලවා හොති කල්‍යාණධම්මො, විගතමලමච්ඡෙරෙන චෙතසා අගාරං අජ්ඣාවසති මුත්තචාගො පයතපාණී වොස්සග්ගරතො යාචයොගො දානසංවිභාගරතො. තස්ස දිසාසු සමණබ්‍රාහ්මණා වණ්ණං භාසන්ති: අමුකස්මිං නාම ගාමෙ වා නිගමෙ වා ඉත්ථී වා පුරිසො වා බුද්ධං සරණං ගතො හොති, ධම්මං සරණං ගතො හොති, සඞ්ඝං සරණං ගතො හොති, පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, අදින්නාදානා පටිවිරතො හොති, කාමෙසුමිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති, මුසාවාදා පටිවිරතො හොති, සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතො හොති. සීලවා හොති කල්‍යාණධම්මො, විගතමලමච්ඡෙරෙන චෙතසා අගාරං අජ්ඣාවසති මුත්තචාගො පයතපාණී වොස්සග්ගරතො යාචයොගො දානසංවිභාගරතොති. දෙවතාපිස්ස අමනුස්සා වණ්ණං භාසන්ති: අමුකස්මිං නාම ගාමෙ වා නිගමෙ වා ඉත්ථී වා පුරිසො වා බුද්ධං සරණං -පෙ-, ධම්මං-

---

-ගන්ධජාතීහු; **ඉමානි තීණි**- මොහු තුන්දෙනෙක් වෙත්. -පෙ- **මූලගන්ධො**-සුවඳ ඇති මූලවර්ගය ද; **සාරගන්ධො**-සුවඳ ඇති සාර වර්ගය ද; **පුප්ඵගන්ධො**- සුවඳ ඇති පුෂ්පවර්ගය ද; -පෙ- **යස්ස**-යම් ගන්ධවර්ගයක්හුගේ; **ගන්ධො**- ගන්ධය තෙම; **අනුවාතං අපි**- යටි සුළඟටත් **ගච්ඡති** - යේ ද; -පෙ- **පටිවාතං අපි**- උඩුසුළඟටත්; -පෙ- **අනුවාතපටිවාතං අපි**- යටිසුළං උඩුසුළං දෙකටමත්. -පෙ-(එබඳු වූ) **කිංචි ගන්ධජාතං**- කිසියම් සුගන්ධයක්; **අත්ථි නු ඛො**-ඇත්තේ දැයි විචාළේ ය. -පෙ- **මුත්තචාගො**-තෘෂ්ණාවෙන් මිදුණු ත්‍යාග ඇත්තේ; -පෙ- (304 පිට බලනු)

සඞ්ඝං සරණං ගතො හොති; පාණාතිපාතා පටිවිරතො -පෙ-. දානසංවිභාගරතොති. ඉදං ඛො තං ආනන්ද ගන්ධජාතං යස්ස අනුවාතම්පි ගන්ධො ගච්ඡති, පටිවාතම්පි ගන්ධො ගච්ඡති, අනුවාතපටිවාතම්පි ගන්ධො ගච්ඡතීති.

න පුප්ඵගන්ධො පටිවාතමෙති-න චන්දනං තගරමල්ලිකා වා,
සතඤ්ච ගන්ධො පටිවාතමෙති-සබ්බා දිසා සප්පුරිසො පවාති.

10. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා ආනන්දො භගවන්තං එතදවොච: සම්මුඛා මෙතං භන්තෙ භගවතො සුතං සම්මුඛා පටිග්ගහිතං: භගවතො ආනන්ද සිඛිස්ස අභිභූ නාම සාවකො බ්‍රහ්මලොකෙ ඨිතො සහස්සී ලොකධාතුං සරෙන විඤ්ඤාපෙසීති. භගවා පන භන්තෙ අරහං සම්මාසම්බුද්ධො කීවතකං පහොති සරෙන විඤ්ඤාපෙතුන්ති ?

දිසාසු- දිසාවන්හි; සමණබ්‍රාහ්මණා - මහණ බමුණෝ; තස්ස- ඔහුගේ; වණ්ණං භාසන්ති-ගුණ කියත්; (කෙසේ ද?) අසුකස්මිං නාම ගාමෙ වා- අසවල් නම් ගමෙහි හෝ-පෙ-.

පුප්ඵගන්ධො-දෑසමන් ආදි පුෂ්පයන්ගේ ගන්ධයතෙම; පටිවාතං- උඩුසුළඟට; න එති - නො පැමිණේ; චන්දනං-සඳුන් සුවඳ ද; තගරමල්ලිකා වා- තුවරලා බෝලිද්ද දෑසමන් ආදී සුවඳ ද; න- උඩුසුළඟට නො පැමිණේ; සතං ගන්ධො ච - සත්පුරුෂයන්ගේ ශීලගන්ධය තෙම; පටිවාතං - උඩුසුළඟට; එති- පැමිණේ; සප්පුරිසො- සත්පුරුෂතෙම; සබ්බා දිසා- සියලු දිගුන්; පවාති ඉති-ගුණසුගන්ධයෙන් වතුරුවා යයි වදාළසේක.

සංලක්ෂ්‍යය:—මූලගන්ධො, සාරගන්ධො, පුප්ඵගන්ධො-

සැවැන්දරාදි සුවඳ ඇති මූලවගී මූලගන්ධ නම්. සඳුන් ආදි සුවඳ ඇති සාරවගී සාරගන්ධ නම්. දෑසමන් ආදි සුවඳ ඇති පුෂ්පවගී පුප්ඵගන්ධ නම්. මූලෙ ගන්ධො යස්සසො = මූලගන්ධො යනු අන්‍යාර්ථ සමාස යි. ඉතිරි පදයන්ගේ සමාස ද මෙසේ මැයි.

10. -පෙ- එතං- මේ කාරණය; මෙ- මා විසින්; භගවතො සම්මුඛා- බුදුන් හමුවෙහි; සුතං-අසන ලද්දේ ය; -පෙ- පටිග්ගහිතං- පිළිගන්නා ලද්දේ ය. (ඒ කවරක්ද යත්) -පෙ- සිඛිස්ස භගවතො - සිඛිනම් භාග්‍යවත්හුගේ; අභිභූ නාම සාවකො- අභිභූ නම් ශ්‍රාවකතෙම; බ්‍රහ්මලොකෙ ඨිතො- බඹලොව සිටියේ; සහස්සිලොකධාතුං- සහශ්‍රීලොකධාතුව මුළුල්ල; සරෙන- ස්වරයෙන්; විඤ්ඤාපෙසි ඉති - දැන්වූයේ ය යනකාරණය යි -පෙ-.

සාවකො සො ආනන්ද, අප්පමෙය්‍යා තථාගතාති. දුතියම්පි ඛො ආයස්මා ආනන්දො භගවන්තං එතදවොච: සම්මුඛා මෙතං භන්තෙ -පෙ-. සාවකො සො ආනන්ද, අප්පමෙය්‍යා තථාගතාති. තතියම්පි ඛො ආයස්මා ආනන්දො භගවන්තං එතදවොච: සම්මුඛා මෙතං භන්තෙ භගවතො සුතං, සම්මුඛා පටිග්ගහිතං: භගවතො ආනන්ද සිඛිස්ස අභිභූ නාම සාවකො බ්‍රහ්මලොකෙ ඨිතො සහස්සී ලොකධාතුං සරෙන විඤ්ඤාපෙසීති. භගවා පන භන්තෙ අරහං සම්මාසම්බුද්ධො කිවතකං පහොති සරෙන විඤ්ඤාපෙතුන්ති?

සුතා තෙ ආනන්ද සහස්සී චූළනිකා ලොකධාතූති? එතස්ස භගවා කාලො, එතස්ස සුගත කාලො යං භගවා භාසෙය්‍ය; භගවතො සුත්වා භික්ඛූ ධාරෙස්සන්තීති. තෙනහානන්ද සුණාහි, -පෙ-. යාවතා ආනන්ද චන්දිමසුරියා පරිහරන්ති දිසා භන්ති විරොචනා තාව සහස්සධා ලොකො, තස්මිං සහස්සධා ලොකෙ සහස්සං චන්දානං, සහස්සං සුරියානං, සහස්සං සිනෙරුපබ්බතරාජානං, සහස්සං ජම්බුදීපානං, සහස්සං අපරගොයානානං, සහස්සං උත්තරකුරූනං සහස්සං පුබ්බවිදෙහානං, චත්තාරි මහාසමුද්දසහස්සානි, චත්තාරි මහාරාජසහස්සානි, සහස්සං චාතුම්මහාරාජිකානං, සහස්සං තාවතිංසානං, සහස්සං යාමානං, සහස්සං තුසිතානං, සහස්සං නිම්මාණරතීනං, සහස්සං පරනිම්මිතවසවත්තීනං, සහස්සං බ්‍රහ්මලොකානං අයං වුච්චතානන්ද සහස්සී චූළනිකාලොකධාතු. යාවතා ආනන්ද සහස්සී චූළනිකා ලොකධාතු තාව සහස්සධා ලොකො,

---

-පෙ-භගවා පන- භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි; කිවතකං- කොතෙක්තැන්; සරෙන- ස්වරයෙන්; විඤ්ඤාපෙතුං- දන්වන්ට; පහොති ඉති- සමර්ථවන්නේදැයි විචාළේ ය. සො-හෙතෙම; සාවකො- ශ්‍රාවකයෙක, තථාගතා- තථාගතවරයෝ; අප්පමෙය්‍යා ඉති- ප්‍රමාණ නො කටහැක්කාහු යයි වදාළසේක.

-පෙ-. තෙ- තා විසින්; සහස්සීචූළනිකාලොකධාතු- චූළනී සහස්‍රීලොකධාතුව; සුතා ඉති- අසන ලද්දීදැයි විචාළසේක. යං- යම් හෙයකින්; භගවා - භාග්‍යවත්තෙම; භාසෙය්‍ය-ඒ කාරණය වදාරනසේක් වී නම්; -පෙ- (265 පිට බලනු) ධාරෙස්සන්ති ඉති- දරන්නාහු යයි සැලකෙළේ ය. -පෙ- යාවතා- යම් පමණතැනෙක්හි; චන්දිමසුරියා- සඳහිරු දෙදෙන; පරිහරන්ති- ගමන් කෙරෙද්ද; විරොචනා- බබළන්නාහු; දිසා- දිගුන්; භන්ති-ආලොක කෙරෙද්ද; තාව සහස්සධා ලොකො- එවැනි දහසක් ලොකය (චූළනී සහස්‍රීලොක නම්)වේ. තස්මිං සහස්සධා ලොකෙ- ඒ දහසින්ගිණූ ලොකයෙහි; සහස්සං චන්දානං-දහසක්

අයං වුච්චතානන්ද ද්විසහස්සී මජ්ඣිමිකා ලොකධාතු. යාවතා ආනන්ද ද්විසහස්සී මජ්ඣිමිකා ලොකධාතු තාව සහස්සධා ලොකො, අයං වුච්චතානන්ද තිසහස්සී මහාසහස්සී ලොකධාතු. ආකඞ්ඛමානො ආනන්ද තථාගතො තිසහස්සී මහාසහස්සී ලොකධාතුං සරෙන විඤ්ඤාපෙය්‍ය යාවතා පන ආකඞ්ඛෙය්‍යාති.

යථාකථම්පන භන්තෙ භගවා තිසහස්සී මහාසහස්සී ලොකධාතුං සරෙන විඤ්ඤාපෙය්‍ය යාවතා පන ආකඞ්ඛෙය්‍යාති? ඉධානන්ද තථාගතො තිසහස්සී මහාසහස්සී ලොකධාතුං ඔභාසෙන ඵරෙය්‍ය. යදා තෙ සත්තා තං ආලොකං සඤ්ජානෙය්‍යුං අථ තථාගතො ඝොසං කරෙය්‍ය, සද්දමනුස්සාවෙය්‍ය. එවං ඛො ආනන්ද තථාගතො තිසහස්සී මහාසහස්සී ලොකධාතුං සරෙන

වනූයත් ද;-පෙ-. **අයං**-මේ තෙම; **සහස්සී චූළනිකා ලොකධාතු**-සහස්‍රීචූලනී ලොකධාතුව යයි; **වුච්චති**-කියනු ලැබේ.-පෙ-**සහස්සී චූළනිකාලොකධාතු**- සහස්‍රී චූලනී ලොකධාතුව; **යාවතා** - යම්තාක් ද; **තාව සහස්සධා ලොකො** - ඒ තාක් දහස්ගුණ වූ ලොකය වේ ද හෙවත් ඒතාක් ලොකය දහසකින් ගුණිත ලද්දේ ද-පෙ-; **අයං**-මේ තෙම; **ද්විසහස්සිමජ්ඣිමිකා ලොකධාතු**-ද්විසහස්‍රීමධ්‍යම ලොකධාතුව යයි; -පෙ- **තාව සහස්සධා ලොකො**- ඒතාක් දහසින් ගුණිත ලොක ධාතුව; -පෙ- **ආකඞ්ඛමානො**-කැමති වන්නේ; **යාවතා පන**- යම්තාක් හෝ; **ආකඞ්ඛෙය්‍ය**-කැමති වන්නේ ද; (ඒතාක්) **තිසහස්සී මහාසහස්සී ලොකධාතුං**- ත්‍රිසහස්‍රී මහාසහස්‍රී ලොකධාතුව; **සරෙන**- ස්වරයෙන්, **විඤ්ඤාපෙය්‍ය**- දන්වන්නේ ය.

-පෙ-**යථා කථං පන**-ඒ කෙසේවනාහි-පෙ-. **තිසහස්සී මහාසහස්සී ලොකධාතුං**- ත්‍රිසහස්‍රී මහාසහස්‍රී ලොකධාතුව; **ඔභාසෙන**- ශරීරාලොකයෙන්; **ඵරෙය්‍ය**- පතුරුවන්නේ ය. **යදා**-යම් කලෙක; **තෙ සත්තා**- ඒ සත්ත්වයෝ; **තං ආලොකං**- ඒ ආලොකය; **සඤ්ජානෙය්‍යුං** - හැඳින ගනිද්ද; -පෙ- **ඝොසං කරෙය්‍ය**- ස්වරය පතුරුවන්නේ ය. **සද්දං**- ශබ්දය; **අනුස්සාවෙය්‍ය**- අස්වන්නේ ය. -පෙ- **යස්ස මෙ** - යම්බඳු වූ මාගේ; **සත්ථා**- ශාස්තෘතෙම; **එවං මහිද්ධිකො**- මෙබඳු මහත් සෘද්ධි ඇත්තේ ය. **එවං මහානුභාවො**- මෙබඳු මහත් ආනුභාව ඇත්තේ ය; **මෙ**- මට; **වත**- ඒකාන්තයෙන්; **ලාභා**- ලාභයෙක; **මෙ**- මා විසින්; **වත**- ඒකාන්තයෙන්; **සුලද්ධං**- මනා ලැබීමෙක (යන ප්‍රීති වාක්‍යය යි).

විකුබ්බෙය්‍ය යාවතා පන ආකඞ්ඛෙය්‍යාති. එවං වුත්තෙ ආයස්මා ආනන්දො භගවන්තං එතදවොච: ලාභා වත මෙ, සුලද්ධං වත මෙ, යස්ස මෙ සත්ථා එවං මහිද්ධිකො එවං මහානුභාවොති.

එවං වුත්තෙ ආයස්මා උදායි ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච: කිං තුම්හෙත්ථ ආවුසො ආනන්ද යදි තෙ සත්ථා එවං මහිද්ධිකො එවං මහානුභාවොති? එවං වුත්තෙ භගවා ආයස්මන්තං උදායිං එතදවොච: මා හෙවං උදායි, මා හෙවං උදායි අවච, සචෙ උදායි ආනන්දො අවීතරාගො කාලං කරෙය්‍ය තෙන චිත්තප්පසාදෙන සත්තක්ඛත්තුං දෙවෙසු වා දෙවරජ්ජං කරෙය්‍ය, සත්තක්ඛත්තුං ඉමස්මිංයෙව ජම්බුදීපෙ වා මහාරජ්ජං කරෙය්‍ය. අපි ච උදායි ආනන්දො දිට්ඨෙව ධම්මෙ පරිනිබ්බායිස්සතීති.

"ආනන්දවග්ගො තතියො."

-පෙ- **යදි**- ඉදින්; **තෙ සත්ථා**- ඔබගේ ශාස්තෘතෙම; **එවං මහිද්ධිකො**- මෙබඳු මහත් සෘද්ධි ඇතිසේක්; -පෙ- **එත්ථ**-මේ කාරණයෙහි; **තුම්හං**- ඔබට; **කිං ඉති**- කිමෙක්දැයි ඇසී ය, **උදායි**-උදායිය; **එවං හි**- මෙසේ; **මා අවච**- නො කියව; (හි යනු නිපාතමාත්‍ර යි) **සචෙ**- ඉදින්; -පෙ- **අවීතරාගො**- රහත් නො වූයේ; **කාලං කරෙය්‍ය**- කලුරිය කරන්නේ නම්; **තෙන චිත්තප්පසාදෙන**- ඒ සිත පැහැදීම හේතුකොට ගෙන; **දෙවෙසු**- දෙවියන් කෙරෙහි; **සත්තක්ඛත්තුං**-සත්වරක්; **දෙවරජ්ජං වා**- දිව්‍ය රාජ්‍යය හෝ; **කරෙය්‍ය** - කරන්නේ ය. -පෙ - **මහාරජ්ජං වා**- සක්විති රාජ්‍යය හෝ; -පෙ- **අපි ච**- එතකුදුවුවත්; -පෙ-**දිට්ඨෙව ධම්මෙ**- ඉහාත්මයෙහි ම; **පරිනිබ්බායිස්සති ඉති**- කෙලෙශ පරිනිර්වාණය කරන්නේයයි වදාළසේක.

සංක්ෂෙපය:-සහස්සී චූළනිකා ලොකධාතු, ද්විසහස්සී මජ්ඣිමිකා ලොකධාතු, තිසහස්සී මහාසහස්සී ලොකධාතු.

දහසක් සක්වළ සහස්‍රී චූළනී ලොකධාතු නම් වේ. හේ සහස්‍ර සංඛ්‍යායෙන් යුක්ත හෙයින් සහස්‍රී ලොකධාතු යී ද මධ්‍යම ලොකධාතුවට වඩා කුඩා බැවින් චූළනී ලොකධාතු යී ද කියනුලැබේ. මෙය ශ්‍රාවකයනට විෂය වේ. සහස්‍රී චූළනී ලොකධාතු නම්ලද දහසක් සක්වළ එක්කොටගෙන එය ම දහස් ගුණයෙන් ගණිතලද්දේ ද්විසහස්‍රී ලොකධාතු නම් වේ. හේ දශ ලක්ෂයක් සක්වළ වේ. මෙය බුදුනට මිස ශ්‍රාවකයනට විෂය නො වේ. ද්විසහස්‍රී මධ්‍යම ලොකධාතු නම්ලද දශලක්ෂයක් සක්වළ එක්කොටගෙන එය දහස් ගුණයෙන් ගණිත

3 - 2 - 4.

1. තීණිමානි භික්ඛවෙ සමණස්ස සමණකරණීයානි. කතමානි තීණි? අධිසීලසික්ඛාසමාදානං, අධිචිත්තසික්ඛාසමාදානං, අධිපඤ්ඤාසික්ඛාසමාදානං ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි සමණස්ස සමණකරණීයානි. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං: තිබ්බො නො ඡන්දො භවිස්සති අධිසීලසික්ඛාසමාදානෙ තිබ්බො නො ඡන්දො භවිස්සති අධිචිත්තසික්ඛාසමාදානෙ, තිබ්බො නො ඡන්දො භවිස්සති අධිපඤ්ඤාසික්ඛාසමාදානෙති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති.

ලද්දේ ත්‍රිසහස්‍රී මහාසහස්‍රී ලෝකධාතු නම් වේ. හේ තෙල සියයක් සක්වළ වේ.. මෙය ද බුදුනට මිස ශ්‍රාවකයනට විෂය නො වේ.

තුන්වන ආනන්ද වර්ග යි.

1. -පෙ- **සමණස්ස**- ශ්‍රමණයාගේ; **සමණකරණීයානි**- ශ්‍රමණයා විසින් කටයුතු කෘත්‍යයෝ; - පෙ - **අධිසීලසික්ඛාසමාදානං** - අධිසීලශික්ෂාව ගැනීම ද හෙවත් අධිශීලශික්ෂාව පිරීම ද; **අධිචිත්තසික්ඛාසමාදානං** - අධිචිත්තශික්ෂාව ගැනීම ද, **අධිපඤ්ඤාසික්ඛාසමාදානං** - අධිප්‍රඥශික්ෂාව ගැනීම ද; -පෙ- **අධිසිලසික්ඛාසමාදානෙ** - අධිශීලශික්ෂාව පිරීමෙහි; **නො** - අපගේ, **තිබ්බො ඡන්දො** - ප්‍රබල වූ කුශලච්ඡන්දයතෙම; **භවිස්සති**- වන්නේ ය. -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:- අධිසිලසික්ඛාසමාදානං. අධිචිත්තසික්ඛාසමාදානං. අධිපඤ්ඤාසික්ඛාසමාදානං.

මෙහි අධිසීල නම් : වැඩිසිටි ශීලය යි, හෙවත් උතුම් ශීලය යි. එහි ශිල නම් : පඤ්චශීලය යි. ඒ පඤ්චශීලයට වඩා උතුම් බැවින් දශශීලය අධිශීල නම් වේ. ඒ දශශීලයට වඩා උතුම් බැවින් චතුපාරිසුද්ධිශීලය අධිශීල නම් වේ. විශෙෂයෙන් ම සියලු ලෞකික ශීලයට වඩා ලොකොත්තරශීලය ගුණාධික්‍යයෙන් අධිශීල නම් වේ : එහි ම හික්මියයුතු බැවින් සික්ඛා යි ද කියනුලැබේ. කාමාවචර සිත චිත්ත නම් වේ. කාමාවචර සිතට වඩා ප්‍රණීත වූ හෙයින් රූපාවචර සිත අධිචිත්ත නම් වේ. රූපාවචර සිතට වඩා ප්‍රණීත වූ හෙයින් අරූපාවචර සිත අධිචිත්ත නම් වේ. විශෙෂයෙන් සියලු ලෞකික චිත්තය චිත්ත නම් වේ. ඒ ලෞකික චිත්තයන්ට වඩා ගුණාධික්‍යයෙන් ලොකොත්තරචිත්තය අධිචිත්ත නම් වේ; අධිප්‍රඥව ද මේ නයින් ම දතයුතු යි : අධිකං සීලං=අධිසීලං, අධිසීලෙ සික්ඛා= අධිසීල සික්ඛා, අධිසීලසික්ඛාය සමාදානං = අධිසීලසික්ඛාසමාදානා යනු කර්මධාරය ගර්භ තත්පුරුෂ සමාස යි.

2. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ගද්‍රභො ගොගණං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබද්ධො හොති අහම්පි ගො අම්හා, අහම්පි ගො අම්හාති. තස්ස න තාදිසො වණ්ණො හොති සෙය්‍යථාපි ගුන්නං, න තාදිසො සරො හොති සෙය්‍යථාපි ගුන්නං, න තාදිසං පදං හොති සෙය්‍යථාපි ගුන්නං. සො ගොගණඤ්ඤෙව පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබද්ධො හොති: අහම්පි ගො අම්හා, අහම්පි ගො අම්හාති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො භික්ඛු භික්ඛුසඞ්ඝං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබද්ධො හොති: අහම්පි භික්ඛු, අහම්පි භික්ඛූති. තස්ස න තාදිසො ඡන්දො හොති අධිසීලසික්ඛාසමාදානෙ සෙය්‍යථාපි අඤ්ඤෙසං භික්ඛූනං, න තාදිසො ඡන්දො හොති අධිචිත්තසික්ඛාසමාදානෙ සෙය්‍යථාපි අඤ්ඤෙසං භික්ඛූනං, න තාදිසො ඡන්දො හොති අධිපඤ්ඤාසික්ඛාසමාදානෙ සෙය්‍යථාපි අඤ්ඤෙසං භික්ඛූනං. සො භික්ඛුසඞ්ඝඤ්ඤෙව පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබද්ධො හොති: අහම්පි භික්ඛු, අහම්පි භික්ඛූති. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං: තිබ්බො නො ඡන්දො භවිස්සති අධිසීලසික්ඛාසමාදානෙ, තිබ්බො ඡන්දො භවිස්සති අධිචිත්තසික්ඛාසමාදානෙ, තිබ්බො ඡන්දො භවිස්සති අධිපඤ්ඤාසික්ඛාසමාදානෙති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති.

---

2. -පෙ-. **සෙය්‍යථාපි**- යම්සේ; **ගද්‍රභො**- කොටළුවෙක්, තෙම; **අහං අපි**- මම ද; **අම්හා** - අම්හා යන ශබ්ද පවත්වන්නා වූ; **ගො**- ගවයෙක්මි.-පෙ- **ගො ඉති**-ගවයෙක්මි යි; **ගොගණං**- ගව සමූහයා; **පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො**- පසුපස්සෙහි; **අනුබද්ධො හොති** - ලුහුබැන්දේ වේ ද; **ගුන්නං**- ගෙරින්ගේ; **වණ්ණො**- වර්ණය. **සෙය්‍යථාපි** - යම්සේ ද; **තස්ස**- ඒ කොටළුවාහට; **තාදිසො වණ්ණො** - එබඳු වර්ණයෙක් ද; **න හොති** - නො වේ. **ගුන්නං**-ගෙරින්ගේ හඬ; **සෙය්‍යථාපි**- යම්සේ ද; (ඒ කොටළුවාහට) **තාදිසො සරො** - එබඳු හඬෙක් -පෙ- **තාදිසං පදං**- එබඳු පියවරෙක්; -පෙ-. **සො**-ඒ කොටළුතෙම; -පෙ- **ගොගණං එව**- ගෙරි සමූහයා ම; **පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො**- පසු පස්සෙහි; **අනුබද්ධො හොති**- ලුහුබැන්දේ වේ.

-පෙ- **එකච්චො භික්ඛු**-ඇතැම් මහණෙක්; **අහං අපි**-මම ද; **භික්ඛු**- භික්ෂුවක් වෙමි.-පෙ- **භික්ඛු ඉති**-භික්ෂුවක් වෙමි යි; -පෙ- **අඤ්ඤෙසං භික්ඛූනං**- සෙසු භික්ෂූන්ගේ කුශලච්ඡන්දය තෙම; **සෙය්‍යථාපි**- යම්සේ ද; **තස්ස**- ඒ භික්ෂුහට; **අධිසීලසික්ඛාසමාදානෙ**- අධිශීලශික්ෂා සමාදානයෙහි; **තාදිසො ඡන්දො**- එබඳු වූ කුශලච්ඡන්දයෙක්; **න හොති**; නො වේ.-පෙ-.

3. තීණිමානි භික්ඛවෙ කස්සකස්ස ගහපතිස්ස පුබ්බ කරණීයානි. කතමානි තීණි? ඉධ භික්ඛවෙ කස්සකො ගහපති පටිගච්චෙව ඛෙත්තං සුකට්ඨං කරොති සුමතිකතං. පටිගච්චෙව ඛෙත්තං සුකට්ඨං කරිත්වා සුමතිකතං කාලෙන බීජානි පතිට්ඨාපෙති. කාලෙන බීජානි පතිට්ඨාපෙත්වා සමයෙන උදකං අභිනෙතිපි අපනෙතිපි. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි කස්සකස්ස ගහපතිස්ස පුබ්බ කරණීයානි.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තීණිමානි භික්ඛුස්ස පුබ්බ කරණීයානි. කතමානි තීණි? අධිසීලසික්ඛාසමාදානං, අධිචිත්තසික්ඛාසමාදානං, අධිපඤ්ඤාසික්ඛාසමාදානං, ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි භික්ඛුස්ස පුබ්බ කරණීයානි. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං: තිබ්බො නො ඡන්දො භවිස්සති අධිසීලසික්ඛාසමාදානෙ, තිබ්බො ඡන්දො භවිස්සති අධිචිත්තසික්ඛාසමාදානෙ, තිබ්බො ඡන්දො භවිස්සති අධිපඤ්ඤාසික්ඛාසමාදානෙති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති.

4. එවමෙම සුතං එකං සමයං භගවා වෙසාලියං විහරති මහාවනෙ කූටාගාරසාලායං. අථ ඛො අඤ්ඤතරො වජ්ජිපුත්තකො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා -පෙ-. එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො වජ්ජිපුත්තකො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: සාධිකමිදං භන්තෙ දියඩ්ඪං සික්ඛාපදසතං අන්වද්ධමාසං උද්දෙසං ආගච්ඡති. නාහං භන්තෙ එත්ථ සක්කොමි සික්ඛිතුන්ති. සක්කසි පන ත්වං භික්ඛු තීසු සික්ඛාසු සික්ඛිතුං: අධිසීල

---

2. -පෙ-. **කස්සකස්ස ගහපතිස්ස**- ගොවිකම් කරන ගොවියාට; **පුබ්බ කරණීයානි**- පූර්වකෘත්‍යයෝ; -පෙ-. **පටිගච්චෙව**- පළමුකොට ම; **ඛෙත්තං** - ක්ෂෙත්‍රය; **සුකට්ඨං** - නගුලින් මනා කොට සානලදුව; **සුමතිකතං**- මැටිසමකරනලද්දක්; **කරොති**- කරයි;-පෙ-. **සුමතිකතං කරිත්වා**-මැටි සමකරනලද්දක් කොට; **කාලෙන**- වැපිරියයුතු කාලයෙහි; **බීජානි**- බිජුවට; **පතිට්ඨාපෙති**-වපුරයි. **කාලෙන**-වැපිරියයුතු කාලයෙහි; **බීජානි**-බිජුවට; **පතිට්ඨාපෙත්වා**- වපුරා; **සමයෙන**- සුදුසු කල්හි; **උදකං**- දිය; **අභිනෙති අපි**- එළවන්නේ ද වෙයි; **අපනෙති අපි** - දිය බැහැර කරන්නේ ද වෙයි.-පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය :- **පටිගච්චෙව**-යනු නිපන්න නිපාත පදයෙකි.

4. -පෙ- **අඤ්ඤතරො වජ්ජිපුත්තකො භික්ඛු**- එක්තරා ලිච්ඡවිරාජපුත්‍ර වූ මහණෙක් තෙම; -පෙ-. **සාධිකං**- වැඩියක් සහිත වූ; **ඉදං දියඩ්ඪං සික්ඛාපදසතං**- මේ එක්සිය පනසක් ශික්ෂාපද; **අන්වද්ධමාසං**- අඩමසක් පාසා; **උද්දෙසං**- උදෙසීමට

සික්ඛාය, අධිචිත්තසික්ඛාය, අධිපඤ්ඤාසික්ඛායාති ? සචෙකාමහං භන්තෙ තීසු සික්ඛාසු සික්ඛිතුං : අධිසීලසික්ඛාය, අධිචිත්ත සික්ඛාය, අධිපඤ්ඤාසික්ඛායාති. තස්මාතිහ ත්වං භික්ඛු තීසු සික්ඛාසු සික්ඛස්සු : අධිසීලසික්ඛාය, අධිචිත්තසික්ඛාය, අධිපඤ්ඤාසික්ඛාය. යතො ඛො ත්වං භික්ඛු අධිසීලම්පි සික්ඛිස්සසි, අධිචිත්තම්පි සික්ඛිස්සසි, අධිපඤ්ඤම්පි සික්ඛිස්සසි, තස්ස තුය්හං භික්ඛු අධිසීලම්පි සික්ඛතො, අධිචිත්තම්පි සික්ඛතො, අධිපඤ්ඤම්පි සික්ඛතො රාගො පහීයිස්සති, දොසො පහීයිස්සති, මොහො පහීයිස්සති. සො ත්වං රාගස්ස පහානා දොසස්ස පහානා මොහස්ස පහානා යං අකුසලං තං න කරිස්සසි, යං පාපං තං න සෙවිස්සසීති. අථ ඛො සො භික්ඛු අපරෙන සමයෙන අධිසීලම්පි සික්ඛි, අධිචිත්තම්පි සික්ඛි, අධිපඤ්ඤම්පි සික්ඛි. තස්ස අධිසීලම්පි සික්ඛතො, අධිචිත්තම්පි සික්ඛතො. අධිපඤ්ඤම්පි සික්ඛතො රාගො පහීයි, දොසො පහීයි, මොහො පහීයි. සො රාගස්ස පහානා දොසස්ස පහානා මොහස්ස පහානා යං අකුසලං තං නාකාසි, යං පාපං තං න සෙවිති.

හෙවත් සවරූපයෙන් කියයුතු බවට ආගවජති-පැමිණේ.

-පෙ- අහං- මම; එත්- මේ සික්‍ෂාපදයන්හි; සික්ඛිතුං- හික්මෙන්ට; න සක්කොමි ඉති- නො හැක්කෙමි යි සැලකෙළේ ය. භික්ඛු- මහණ; ත්වං-තෝ; අධිසීලසික්ඛාය- අධිශීලශික්‍ෂාවෙහි ද; -පෙ-. යත; තීසු සික්ඛාසු- ත්‍රිවිධශික්‍ෂාවන්හි; සික්ඛිතුං- හික්මෙන්ට; සක්කසි පන ඉති- හැක්කෙහි දැ යි විචාළසේක. අහං- මම; -පෙ- සක්කොමි ඉති- හැක්කෙමි යි සැලකෙළේ ය. -පෙ- තස්මා-එහෙයින්; ත්වං- තෝ; ඉහ- මේ ශාසනයෙහි; අධිසීලසික්ඛාය- අධිශීල ශික්‍ෂාවෙහි ද; -පෙ-, තීසු සික්ඛාසු- ත්‍රිවිධ ශික්‍ෂාවන්හි; සික්ඛස්සු- හික්මෙව යි වදාළසේක. -පෙ-. යතො ඛො- යම්හෙයකින් වනාහි; ත්වං- තෝ; අධිසීලං අපි- අධිශීලයෙහි ද; -පෙ- සික්ඛිස්සසි- හික්මෙන්නෙහි නම්; -පෙ- භික්ඛු- මහණ; අධිසීලං අපි සික්ඛතො- අධිශීලයෙහි හික්මෙන්නා වූ ද; -පෙ-තස්ස තුය්හං- ඒ තට; රාගො- රාගය තෙම; පහීයිස්සති- ප්‍රහීණ වන්නේ ය. -පෙ- රාගස්ස පහානා- රාගයාගේ ප්‍රහාණියෙන්; සො ත්වං- යම්බඳු වූ තෝ; යං අකුසලං- යමක් අකුසල් වේ ද; තං- එය; න කරිස්සසි- නො කරන්නෙහි ය; යං පාපං- යමක් පව් වේ ද; තං- එය; න සෙවිස්සසි ඉති- නො සෙවුනෙහි යයි වදාළසේක. -පෙ- අපරෙන සමයෙන- මෑත කාලයෙහි; අධිසීලං අපි- අධිශීලයෙහි ද; සික්ඛි- හික්මිණ -පෙ-.

5. අථ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි -පෙ-. එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : සෙඛො සෙඛොති භන්තෙ වුච්චති, කිත්තාවතා නු ඛො භන්තෙ සෙඛො හොතීති ? සික්ඛතීති ඛො භික්ඛු තස්මා සෙඛොති වුච්චති. කිඤ්ච සික්ඛති? අධිසීලම්පි සික්ඛති, අධිචිත්තම්පි සික්ඛති, අධිපඤ්ඤම්පි සික්ඛති. සික්ඛතීති ඛො භික්ඛු තස්මා සෙඛොති වුච්චතීති.

1 සෙඛස්ස සික්ඛමානස්ස උජුමග්ගානුසාරිනො,
ඛයස්මිං පඨමං ඤාණං තතො අඤ්ඤා අනන්තරා.
2 තතො අඤ්ඤා විමුත්තස්ස ඤාණං වෙ හොති තාදිනො,
අකුප්පා මෙ විමුත්තීති භවසඤ්ඤොජනක්ඛයෙති.

සලක්ෂ්‍යයි:— අඩ්ඪමාසං-

අද්ධමාසමද්ධමාසමනු= අඩ්ඪමාසං යනු අසංඛ්‍ය (=අව්‍යයී භාව) සමාස යි. දෙපෝයෙන් දෙපෝයෙහි යන අර්ථයෙහි අඩ්ඪමාසං කියා වේ. මෙහි වීප්සායෙහි වැටෙන්නා වූ අනු ශබ්දය තෙම අද්ධමාස ශබ්දය හා සමාස විය.

5. **සෙඛො සෙඛො ඉති-** ශෛක්ෂ ශෛක්ෂ යයි; **වුච්චති-** කියනුලැබේ. -පෙ- **කිත්තාවතා නු ඛො-** කොපමණකින් වනාහි; **සෙඛො හොති ඉති-** ශෛක්ෂ වේ දැයි විචාළේ ය. -පෙ-, **සික්ඛති ඉති ඛො -** ත්‍රිවිධ ශික්ෂාවෙහි හික්මේ නුයි; **තස්මා-** එහෙයින්; **සෙඛො ඉති-**ශෛක්ෂ යයි; **වුච්චති-**කියනුලැබේ. **කිං ච සික්ඛති-** කිමෙක හික්මේ ද ?-පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය—සෙඛො- 126 පිටේ **සංලක්ෂ්‍යය** බලනු.

1 **උජුමග්ගානුසාරිනො-**සෘජු වූ පිළිවෙත්හි හැසිරෙන්නා වූ; **සික්ඛමානස්ස-** (ත්‍රිවිධ ශික්ෂාවෙහි) හික්මෙන්නා වූ; **සෙඛස්ස-** ශෛක්ෂ වූ පුද්ගලයාගේ; **පඨමං-** පළමුකොට; **ඛයස්මිං-** ආශ්‍රවක්ෂයෙහි; **ඤාණං-** මාර්ග ඥානය වේ. **තතො අනන්තරා-** ඊට අනතුරු ව; **අඤ්ඤා-** අර්හත් ඵලය වේ.

2 **තතො-**ඊට ඉක්බිති ව; **අඤ්ඤා-**අර්හත් ඵලවිමුක්තියෙන්; **විමුත්තස්ස -** මිදුණා වූ; **තාදිනො -** අෂ්ටලොක ධර්මයෙන් අකම්ප්‍ය වූ ක්ෂීණාශ්‍රවයාහට; **භවසංයොජනක්ඛයෙ-** භවබන්ධනයන් ක්ෂය වූ කල්හි; **මෙ-**මාගේ; **විමුත්ති-** විමුක්ති තොමෝ **අකුප්පා ඉති-** අකොප්‍ය වන්නී යයි; **වෙ-** ඒකාන්තයෙන්; **ඤාණං හොති-** ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා ඥානය වේ.

6. සාධිකමිදං භික්ඛවෙ දියඩ්ඪං සික්ඛාපදසතං අන්වද්ධමාසං උද්දෙසං ආගච්ඡති යත්ථ අත්තකාමා කුලපුත්තා සික්ඛන්ති. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ සික්ඛා යත්ථෙතං සබ්බං සමොධානං ගච්ඡති. කතමා තිස්සො? අධිසීලසික්ඛා අධිචිත්තසික්ඛා අධිපඤ්ඤාසික්ඛා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො සික්ඛා යත්ථෙතං සබ්බං සමොධානං ගච්ඡති.

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලෙසු පරිපූරකාරී හොති, සමාධිස්මිං මත්තසොකාරී, පඤ්ඤාය මත්තසොකාරී. සො යානි තානි ඛුද්දානුඛුද්දකානි සික්ඛාපදානි තානි ආපජ්ජතිපි වුට්ඨාතිපි. තං කිස්ස හෙතු? න හි මෙත්ථ භික්ඛවෙ අභබ්බතා වුත්තා. යානි ච ඛො තානි සික්ඛාපදානි ආදිබ්‍රහ්මචරියකානි බ්‍රහ්මචරියසාරුප්පානි තත්ථ ධුවසීලී ච හොති ඨිතසීලී ච, සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. සො තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා සොතාපන්නො හොති අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්බොධිපරායනො.

---

6. –පෙ–**යත්ථ**– යම් ශික්ෂාවෙක්හි; **අත්තකාමා**–වැඩ කැමති වූ; **කුලපුත්තා**–කුලදරුවෝ; **සික්ඛන්ති**– හික්මෙද්ද; (එබඳු වූ) **සාධිකං**– වැඩියක් සහිත වූ; –පෙ– (464 පිට බලනු) **යත්ථ**– යම් ශික්ෂාවෙක්හි; **එතං සබ්බං**– මේ සියලු යෙලසියයක් සික්ෂාපද; **සමොධානං ගච්ඡති**– එක්විමට යේ ද; **සික්ඛා**–(එබඳු) ශික්ෂාවෝ; **ඉමා තිස්සො**– මොහු තුන්දෙනෙක් වෙත්. –පෙ–. **යත්ථ**– යම් ශික්ෂාවෙක්හි; –පෙ– (එබඳු වූ); **අධිසීලසික්ඛා**– අධිශීලශික්ෂා ච ය; –පෙ–**ඉමා ඛො තිස්සො සික්ඛා**– මේ ත්‍රිවිධශික්ෂාවෝ වෙත්.

–පෙ– **ඉධ** – මේ ශාසනයෙහි; –පෙ– **සීලෙසු**– ශීලයන්හි; **පරිපූරකාරී හොති**– සම්පූර්ණකාරී වේ ද; **සමාධිස්මිං**– සමාධියෙහි; **මත්තසොකාරී** – ස්වල්පවශයෙන් හික්මේ ද; **පඤ්ඤාය**– ප්‍රඥායෙහි; –පෙ– **යානි තානි**– යම් ඒ; **ඛුද්දානුඛුද්දකානි**– ක්ෂුද්‍රානුක්ෂුද්‍රක වූ; **සික්ඛාපදානි**– ශික්ෂාපද කෙනෙක් ඇද්ද; **තානි** ඒ ආපත්තීන්ට; **ආපජ්ජති අපි**– අවදනේත් වෙයි; **වුට්ඨාති අපි**– (ඒ ඇවතින්) නැඟෙන්නේත් වෙයි. –පෙ–. **හි**– යම් හෙයකින්; **එත්ථ**– මේ ක්ෂුද්‍රානුක්ෂුද්‍රක ඇවැත් ඇවදීම් නැඟිම් දෙක්හි; **අභබ්බතා**–(ආර්‍ය්‍ය පුද්ගලයාගේ) අභව්‍යබවෙක්; **න වුත්තා**–(මා විසින්) නො වදාරන ලද්දේ ද (එහෙයිනි); **ආදිබ්‍රහ්මචරියකානි**– මාර්ගබ්‍රහ්මචර්‍ය්‍යාවට ආදි (මූල) වූ; **බ්‍රහ්මචරියසාරුප්පානි**– බ්‍රහ්මචර්‍ය්‍යාවට සුදුසු වූ; **යානි ඛො තානි සික්ඛාපදානි ච**– යම් ඒ ශික්ෂාපද කෙනෙක් ඇද්ද; **තත්ථ**– ඒ ශික්ෂාපදයන්හි; **ධුවසීලී ච හොති**– නිරන්තර සිල් ඇත්තේ වේ ද;

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලෙසු පරිපූරකාරී හොති, සමාධිස්මිං මත්තසොකාරී, පඤ්ඤාය මත්තසොකාරී. සො යානි තානි ඛුද්දානුඛුද්දකානි සික්ඛාපදානි තානි ආපජ්ජතිපි වුට්ඨාතිපි. තං කිස්ස හෙතු? න හි මෙත්ථ භික්ඛවෙ අභබ්බතා වුත්තා. යානි ච ඛො තානි සික්ඛාපදානි ආදිබ්‍රහ්මචරියකානි බ්‍රහ්මචරියසාරුප්පානි තත්ථ ධුවසීලී ච හොති ඨිතසීලී ච, සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. සො තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා රාගදොසමොහානං තනුත්තා සකදාගාමී හොති, සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති.

ඨිතසීලී ච- පිහිටි සිල් ඇත්තේ වේ ද; සික්ඛාපදෙසු- ශික්ෂා පදයන්; සමාදාය- සමාදන් ව; සික්ඛති- හික්මේ ද; සො- ඒ පුද්ගලතෙම; තිණ්ණං සංයොජනානං- සක්කායදිට්ඨ්‍යාදි ත්‍රිවිධ සංයොජනයන්ගේ; පරික්ඛයා- ක්‍ෂයකිරීමෙන්; අවිනිපාතධම්මො- සතර අපායෙහි නො වැටෙන ස්වභාව ඇති; නියතො- (ශ්‍රොතාපත්ති මාර්ග නියාමයෙන්) නියත වූ; සම්බොධිපරායනො- මතුමාර්ගත්‍රය සංඛ්‍යාත සම්බොධිය ඇසුරුකළා වූ; සොතාපන්නො හොති- සොවාන් පුද්ගලයෙක් වේ.

සංලක්‍ෂ්‍යය:- ඛුද්දානුඛුද්දකානි.

පාරාජිකාපත්ති සතර හැර සෙසු ආපත්තීහු ක්‍ෂුද්‍රානුක්‍ෂුද්‍රකාපත්ති නම් වෙත්. එහි තෙරස සඞ්ඝාදිසෙසාපත්තීහු ක්‍ෂුද්‍රකාපත්ති නම් වෙත්. ඊට ථුල්ලච්චය අනුක්‍ෂුද්‍රක නම් වේ. ථුල්ලච්චය ද ක්‍ෂුද්‍රකාපත්ති නම් වේ. ඊට පාචිත්තිය අනුක්‍ෂුද්‍රක නම් වේ. ඒ පාචිත්තිය ද ක්‍ෂුද්‍රකාපත්ති නම් වේ. පාටිදෙසනීය, දුක්කට, දුබ්භාසිත යන මොහු ඊට අනුක්‍ෂුද්‍රකාපත්ති නම් වෙත්. සතරපරිජි හැර අන් සියල්ල ක්‍ෂුද්‍රානුක්‍ෂුද්‍රක යයි අඞ්ගුත්තර භාණකයෝ කියති.

සංලක්‍ෂ්‍යය :- ආපජ්ජතිපි වුට්ඨාතිපි.

මෙහි ක්‍ෂීණාශ්‍රවයන් වහන්සේ ලොකාවද්‍යයට නො පැමිණෙත්. ප්‍රඥප්ත්‍යවද්‍යයට පැමිණෙති. ඒ වනාහි කුටිකාර සහසෙය්‍යාදි වශයෙන් කයින් ද, සංචරිත්තපදසොධම්මාදි වශයෙන් වචනයෙන් ද, රූපියපටිග්ගහණාදි වශයෙන් සිතින් ද පැමිණෙත් යයි දතයුතු යි.

ආපජ්ජති අපි, වුට්ඨාති අපි- යන මෙහි 'අපි' යන උපසර්ගය පදයාගේ මුල නො සිට අග සිටිබැවින් නිපාත නම් විය. උපසර්ගයන් නිපාත වන අයුරු මේ නයින් දතයුතු.

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලෙසු පරිපූරකාරී හොති, සමාධිස්මිං පරිපූරකාරී, පඤ්ඤාය මත්තසොකාරී. සො යානි තානි ඛුද්දානුඛුද්දකානි සික්ඛාපදානි තානි ආපජ්ජතිපි වුට්ඨාතිපි. තං කිස්ස හෙතු? න හි මෙත්ථ භික්ඛවෙ අභබ්බතා වුත්තා. යානි ච ඛො තානි සික්ඛාපදානි ආදිබ්‍රහ්මචරියකානි බ්‍රහ්මචරියසාරුප්පානි තත්‍ථ ධුවසීලී ච හොති ඨිතසීලී ච, සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. සො පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තත්‍ථ පරිනිබ්බායි අනාවත්තිධම්මො තස්මා ලොකා.

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලෙසු පරිපූරකාරී හොති, සමාධිස්මිං පරිපූරකාරී පඤ්ඤාය පරිපූරකාරී. සො යානි තානි ඛුද්දානුඛුද්දකානි සික්ඛාපදානි තානි ආපජ්ජතිපි වුට්ඨාතිපි. තං කිස්ස හෙතු? න හි මෙත්ථ භික්ඛවෙ අභබ්බතා වුත්තා. යානි ච ඛො තානි සික්ඛාපදානි ආදිබ්‍රහ්මචරියකානි බ්‍රහ්මචරියසාරුප්පානි තත්‍ථ ධුවසීලී ච හොති ඨිතසීලී ච, සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. සො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. ඉති ඛො භික්ඛවෙ පදෙසං පදෙසකාරී ආරාධෙති, පරිපූරං පරිපූරකාරී, අවඤ්ඣානීත්වෙවාහං භික්ඛවෙ සික්ඛාපදානි වදාමීති.

-පෙ- **රාගදොසමොහානං**- රාගද්වෙෂමොහයන්ගේ; **තනුත්තා**- තුනීබැවින්; **සකදාගාමී හොති**- සකෘදාගාමී පුද්ගලයෙක් වේ. **සකිං එව**- (ඒ ආර්‍ය්‍යපුද්ගලතෙම) එක්වරක් ම; **ඉමං ලොකං**- මේ පඤ්චස්කන්ධයට; **ආගන්ත්වා**- අවුත්; **දුක්ඛස්ස**- වෘත්තදුඃඛයාගේ; **අන්තං**- කෙළවර; **කරොති**-කෙරෙයි.

-පෙ- **ඔරම්භාගියානං**- කාමධාතුව භජනය කරන්නා වූ; **පංචන්නං සංයොජනානං**- පස්වැදෑරුම් සංයොජනයන්ගේ, -පෙ- **තත්‍ථ**- ඒ සුද්ධාවාසයෙහි; **පරිනිබ්බායී**- පිරිනිවන්පාන සුලු වූ; **තස්මා ලොකා**- ඒ සුද්ධාවාස බ්‍රහ්මලොකයෙන්; **අනාවත්තිධම්මො**- පෙරළා නො එනසුලු වූ; **ඔපපාතිකො හොති**- (ඖපපාතික ව) උපදනේ වේ.

-පෙ- **ඉති ඛො**- මෙසේ වනාහි; **පදෙසකාරී**- ගුණධර්මයෙහි එකදෙශයක් පිරූ තැනැත්තේ; **පදෙසං**- නිර්‍වාණමාර්ගයාගේ ප්‍රදේශයක්; **ආරාධෙති**- සිද්ධකෙරෙයි. **පරිපූරකාරී**- ගුණධර්මයෙහි සම්පූර්ණකාරී වූ තැනැත්තේ; **පරිපූරං**- නිර්‍වාණමාර්ගයාගේ සම්පූර්ණත්වය; **ආරාධෙති**- සිද්ධකෙරෙයි. -පෙ- **සික්ඛාපදානි**- ශික්ෂාපදයෝ; **අවඤ්ඣානි ඉති + එව**- නො සිස්වන්නාහු ම යයි; **වදාමි ඉති**- කියමියි වදාළසේක.

7. සාධිකමිදං භික්ඛවෙ දියඩ්ඪං සික්ඛාපදසතං අන්වද්ධමාසං උද්දෙසං ආගච්ඡති, යත්ථ අත්තකාමා කුලපුත්තා සික්ඛන්ති. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ සික්ඛා යත්ථෙතං සබ්බං සමොධානං ගච්ඡති. කතමා තිස්සො? අධිසීලසික්ඛා, අධිචිත්තසික්ඛා අධිපඤ්ඤාසික්ඛා, ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො සික්ඛා යත්ථෙතං සබ්බං සමොධානං ගච්ඡති.

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලෙසු පරිපූරකාරී හොති, සමාධිස්මිං මත්තසොකාරී, පඤ්ඤාය මත්තසොකාරී. සො යානි තානි ඛුද්දානුඛුද්දකානි සික්ඛාපදානි තානි ආපජ්ජතිපි වුට්ඨාතිපි. තං කිස්ස හෙතු? න හි මෙත්ථ භික්ඛවෙ අභබ්බතා වුත්තා. යානි ච ඛො තානි සික්ඛාපදානි ආදිබ්‍රහ්මචරියකානි බ්‍රහ්මචරියසාරුප්පානි, තත්ථ ධුවසීලී ච හොති ඨිතසීලී ච, සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. සො තිණ්ණං සඤ්ඤොජනානං පරික්ඛයා සත්තක්ඛත්තුපරමො හොති, සත්තක්ඛත්තුපරමං දෙවෙ ච මනුස්සෙ ච සන්ධාවිත්වා සංසරිත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති; සො තිණ්ණං සඤ්ඤොජනානං පරික්ඛයා කොලඞ්කොලො හොති, ද්වෙ වා තීණි වා කුලානි සන්ධාවිත්වා සංසරිත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති; සො තිණ්ණං සඤ්ඤොජනානං පරික්ඛයා එකබීජී හොති, එකඤ්ඤෙව මානුසකං භවං නිබ්බත්තෙත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති; සො තිණ්ණං සඤ්ඤොජනානං පරික්ඛයා රාගදොසමොහානං තනුත්තා සකදාගාමී හොති, සකිදෙව ච ඉමං ලොකං ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති.

සංලක්ෂ්‍යය :- පදෙසකාරී, පරිපූරකාරී.

ශ්‍රොතාපත්ති, සකෘදාගාමී, අනාගාමී, යන ආය්‍ය්‍ය පුද්ගලයෝ තුන්දෙන ගුණධර්මයෙහි ප්‍රදෙශයක් සම්පූර්ණකොට නිර්වාණමාර්ගයාගේ ප්‍රදෙශයක් ලබන බැවින් **පදෙසකාරී** නම් වෙත්. අර්හත්පුද්ගලතෙමේ ගුණධර්මයෙහි සම්පූර්ණකාරී වූයේ නිර්වාණමාර්ගයේ සම්පූර්ණත්වය සිදුකරන බැවින් **පරිපූරකාරී** නම් වේ.

7. -පෙ- **සත්තක්ඛත්තුපරමො හොති**- සත්තක්ඛත්තුපරම නම් සොවාන් පුද්ගලයෙක් වේ. **සත්තක්ඛත්තුපරමං**; සත්වරක් පරමකොට; **දෙවෙ ච**- දෙව්ලොකයෙහි ද; **මනුස්සෙ ච**- මනුෂ්‍යලොකයෙහි ද; **සන්ධාවිත්වා**- (ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන්) දිව; **සංසරිත්වා**- සැරිසරා; **දුක්ඛස්ස**- වෘත්තදුඃඛයාගේ; **අන්තං කරොති**- කෙළවර කෙරෙයි. -පෙ- **කොලංකොලො හොති**- කොලංකොල නම් සොවාන් පුද්ගලයෙක් වේ. **ද්වෙ වා තීණි වා කුලානි**- දෙතුන් භවයෙක්හි; -පෙ- **එකබීජී හොති**- එකබීජී නම් සොවාන් පුද්ගලයෙක් වේ. **එකං එව මානුසකං භවං**- එක ම මිනිසත්බවක්; **නිබ්බත්තෙත්වා**- උපදවා; -පෙ-

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලෙසු පරිපූරකාරී හොති, සමාධිස්මිං පරිපූරකාරී, පඤ්ඤාය මත්තසොකාරී. සො යානි තානි ඛුද්දානුඛුද්දකානි සික්ඛාපදානි තානි ආපජ්ජතිපි වුට්ඨාතිපි. තං කිස්ස හෙතු? න හි මෙත්ථ භික්ඛවෙ අභබ්බතා වුත්තා. යානි ච ඛො තානි සික්ඛාපදානි ආදිබ්‍රහ්මචරියකානි බ්‍රහ්මචරියසාරුප්පානි තත්ථ ධුවසීලී ච හොති ඨිතසීලී ච, සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. සො පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා උද්ධංසොතො හොති අකනිට්ඨගාමී; සො පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා සසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායී හොති; සො පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා අසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායී හොති; සො පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා උපහච්චපරිනිබ්බායී හොති; සො පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා අන්තරාපරිනිබ්බායී හොති.

-පෙ- **ඔරම්භාගියානං**- කාමධාතුව භජනය කරන්නා වූ; **පංචන්නං**-පස්වැදෑරුම් වූ; **සංයොජනානං**- සංයොජනයන්ගේ; -පෙ- **උද්ධංසොතො**- අවිහාදි මතු මතු සුද්ධාවාසයෙහි උපදනා වූ; **අකනිට්ඨගාමී හොති**- අකනිටාවට යන අනාගාමී පුද්ගලයෙක් වේ.

සංලක්ෂ්‍යය:- 1. **සත්තක්ඛත්තුපරමො** 2. **කොලංකොලො** 3. **එකබීජී** 4. **උද්ධංසොතො.**

1. සත්වරක් දෙව්මිනිස්දෙගතියේ ප්‍රතිසන්ධිවශයෙන් සැරිසරා මතුමාගීත්‍රයෙන් දුක්කෙළවර කරන සෝවාන් පුද්ගලතෙම **සත්තක්ඛත්තුපරම** නම් වේ. 2. දෙවරක් තුන්වරක් හෝ සවර දක්වා හෝ ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් දෙව්මිනිස් දෙගතියෙහි සැරිසරා මතුමාගීත්‍රයෙන් දුක්කෙළවර කරන සොවාන් පුද්ගලතෙම **කොලංකොල** නම් වේ. 3. එක්වරක් මිනිසත් බවෙක ඉපිද මතුමාගීත්‍රයෙන් දුක්කෙළවරකරන සොවාන් පුද්ගලතෙම **එකබීජී** නම් වේ. 4. මිනිස්ලොවදී අනාගාමිඵලයට පැමිණ අවිහාදි මතු මතු සුද්ධාවාසයන්හි ඉපිද අකනිටා බඹලොවට පැමිණ එහිදී ඉතිරි කෙලශයන් ක්‍ෂයකිරීමෙන් අග්‍රඵලයට **පැමිණ** පිරිනිවන් පානා ආර්‍ය්‍යතෙමේ **උද්ධංසොත අකනිට්ඨගාමී** නම් වේ. ඒ උද්ධංසොත පුද්ගලයෝ ද සතරදෙනෙකි. විස්තර අටුවාවෙන් දතයුතු යි.

-පෙ- **සසංඛාරපරිනිබ්බායී හොති**- සප්‍රයොගයෙන් කෙලශපරිනිර්‍වාණය කරනසුලු වූ සසංඛාරපරිනිබ්බායී නම් ආර්‍ය්‍යපුද්ගලයෙක් වේ. **අසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායී හොති** - අප්‍රයොගයෙන් කෙලශපරිනිර්‍වාණය කරනසුලු වූ අසංඛාරපරිනිබ්බායී නම් ආර්‍ය්‍ය පුද්ගලයෙක් වේ. **උපහච්චපරිනිබ්බායී හොති**- ආයුෂයාගේ අඩියක් ඉක්මවා කෙලශපරිනිර්‍වාණය කරනසුලු වූ උපහච්චපරිනිබ්බායී නම් ආර්‍ය්‍යපුද්ගලයෙක් වේ. **අන්තරාපරිනිබ්බායී හොති**- ආයුෂයාගේ අඩියක් නො ඉක්මවා කෙලශපරිනිර්‍වාණය කරනසුලු වූ අන්තරාපරිනිබ්බායී නම් ආර්‍ය්‍යපුද්ගලයෙක් වේ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලෙසු පරිපූරකාරී හොති, සමාධිස්මිං පරිපූරකාරී, පඤ්ඤාය පරිපූරකාරී. සො යානි තානි ඛුද්දානුඛුද්දකානි සික්ඛාපදානි තානි ආපජ්ජතිපි වුට්ඨාතිපි. තං කිස්ස හෙතු? න හි මෙත්ථ භික්ඛවෙ අභබ්බතා වුත්තා. යානි ච ඛො තානි සික්ඛාපදානි ආදිබ්‍රහ්මචරියකානි බ්‍රහ්මචරියසාරුප්පානි තත්ථ ධුවසීලී ච හොති ඨිතසීලී ච, සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. සො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. ඉති ඛො භික්ඛවෙ පදෙසං පදෙසකාරී ආරාධෙති, පරිපූරං පරිපූරකාරී. අවඤ්ඣානිත්වෙවාහං භික්ඛවෙ සික්ඛාපදානි වදාමීති.

8. සාධිකමිදං භික්ඛවෙ දියඩ්ඪං සික්ඛාපදසතං අන්වද්ධමාසං උද්දෙසං ආගච්ඡති යත්ථ අත්තකාමා කුලපුත්තා සික්ඛන්ති. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ සික්ඛා යත්ථෙතං සබ්බං සමොධානං ගච්ඡති. කතමා තිස්සො? අධිසීලසික්ඛා, අධිචිත්තසික්ඛා, අධිපඤ්ඤාසික්ඛා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො සික්ඛා යත්ථෙතං සබ්බං සමොධානං ගච්ඡති.

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලෙසු පරිපූරකාරී හොති, සමාධිස්මිං පරිපූරකාරී, පඤ්ඤාය පරිපූරකාරී. සො යානි තානි ඛුද්දානුඛුද්දකානි සික්ඛාපදානි තානි ආපජ්ජතිපි වුට්ඨාතිපි. තං කිස්ස හෙතු? න හි මෙත්ථ භික්ඛවෙ අභබ්බතා වුත්තා. යානි ච ඛො තානි සික්ඛාපදානි ආදිබ්‍රහ්මචරියකානි බ්‍රහ්මචරියසාරුප්පානි තත්ථ ධුවසීලී ච හොති ඨිතසීලී ච, සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. සො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. තං වා පන අනභිසම්භවං අප්පටිවිජ්ඣං පඤ්චන්නං

සංලක්ෂ්‍යය:- 1. සසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායී. 2. අසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායී. 3. උපහච්චපරිනිබ්බායී. 4. අන්තරාපරිනිබ්බායී.

යම්කිසි සුද්ධාවාසයක උපන් අනාගාමී ආර්‍ය්‍යතෙම එහි දී ප්‍රයොග සහිත ව හෙවත් දුකසේ ඉතිරි කෙලෙසුන් නසා රහත් බවට පැමිණේ ද හෙතෙම සසංඛාරපරිනිබ්බායී නම් වේ. සුවසේ ඉතිරි කෙලෙසුන් නසා රහත්වන අනාගාමීතෙම අසංඛාරපරිනිබ්බායී නම් වේ. ආයුෂයාගේ අඩියක් ඉක්මවා ඉතිරි කෙලෙසුන් නසා අර්හත්වයට පැමිණෙන අනාගාමීතෙම උපහච්චපරිනිබ්බායී නම් වේ. ඒසේ ආයුෂයාගේ අඩියක් නො ඉක්මවා ක්ලෙශපරික්ෂීණයෙන් අර්හත්වයට පැමිණෙන අනාගාමීතෙම අන්තරාපරිනිබ්බායී නම් වේ. හෙ ද ත්‍රිවිධ වේ. විස්තර අටුවාවෙන් දතයුතු යි.

ඔරම්භාගියානං සඤ්ඤොජනානං පරික්ඛයා අන්තරාපරිනිබ්බායී හොති; තං වා පන අනභිසම්භවං අප්පටිවිජ්ඣං පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සඤ්ඤොජනානං පරික්ඛයා උපහච්චපරිනිබ්බායී හොති; -පෙ- අසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායී හොති; සසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායී හොති; උද්ධංසොතො හොති අකනිට්ඨගාමී. තං වා පන අනභිසම්භවං අප්පටිවිජ්ඣං තිණ්ණං සඤ්ඤොජනානං පරික්ඛයා රාගදොසමොහානං තනුත්තා සකදාගාමී හොති, සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති; තං වා පන අනභිසම්භවං අප්පටිවිජ්ඣං තිණ්ණං සඤ්ඤොජනානං පරික්ඛයා එකබීජී හොති, එකඤ්ඤෙව මානුසකං භවං නිබ්බත්තෙත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති; තං වා පන අනභිසම්භවං අප්පටිවිජ්ඣං තිණ්ණං සඤ්ඤොජනානං පරික්ඛයා කොලංකොලො හොති, ද්වෙ වා තීණි වා කුලානි සන්ධාවිත්වා සංසරිත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති; තං වා පන අනභිසම්භවං අප්පටිවිජ්ඣං තිණ්ණං සඤ්ඤොජනානං පරික්ඛයා සත්තක්ඛත්තුපරමො හොති, සත්තක්ඛත්තුපරමං දෙවෙ ච මනුස්සෙ ච සන්ධාවිත්වා සංසරිත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති. ඉති ඛො භික්ඛවෙ පරිපූරං පරිපූරකාරී ආරාධෙති, පදෙසං පදෙසකාරී. අවඤ්ඣානිත්වෙවාහං භික්ඛවෙ සික්ඛාපදානි වදාමීති.

9. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ සික්ඛා. කතමා තිස්සො? අධිසීලසික්ඛා, අධිචිත්තසික්ඛා, අධිපඤ්ඤාසික්ඛා. කතමා ච භික්ඛවෙ අධිසීලසික්ඛා? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා හොති -පෙ- සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අධිසීලසික්ඛා. කතමා ච භික්ඛවෙ අධිචිත්තසික්ඛා? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අධිචිත්තසික්ඛා. කතමා ච භික්ඛවෙ අධිපඤ්ඤාසික්ඛා? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, -පෙ- අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනීපටිපදාති යථාභූතං පජානාති, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අධිපඤ්ඤාසික්ඛා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො සික්ඛාති.

---

8. -පෙ- තං වා පන- ඒ අර්හත්ඵලයට වනාහි; අනභිසම්භවං- නො පැමිණෙන්නේ; අප්පටිවිජ්ඣං - ප්‍රතිවෙධ නො කරන්නේ; -පෙ- තං වා පන- ඒ අනාගාමිඵලයට වනාහි; අනභිසම්භවං- නො පැමිණෙන්නේ; -පෙ- (සෙසු අරුත් ඉහත සූත්‍රයට කී නයින් දතයුතු යි.)

10. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ සික්ඛා. කතමා තිස්සො? අධිසීල සික්ඛා, අධිචිත්තසික්ඛා, අධිපඤ්ඤාසික්ඛා. කතමා ච භික්ඛවෙ අධිසීලසික්ඛා? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා හොති -පෙ- සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අධිසීලසික්ඛා. කතමා ච භික්ඛවෙ අධිචිත්තසික්ඛා? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අධිචිත්තසික්ඛා. කතමා ච භික්ඛවෙ අධිපඤ්ඤා සික්ඛා? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අධිපඤ්ඤා සික්ඛා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො සික්ඛාති.

1, අධිසීලං අධිචිත්තං ච අධිපඤ්ඤඤ්ච විරියවා,
ථාමවා ධිතිමා ඣායී සතො ගුත්තින්ද්‍රියො චරෙ.

2. යථා පුරෙ තථා පච්ඡා යථා පච්ඡා තථා පුරෙ,
යථා අධො තථා උද්ධං යථා උද්ධං තථා අධො.

3 යථා දිවා තථා රත්තිං යථා රත්තිං තථා දිවා,
අභිභුය්‍ය දිසා සබ්බා අප්පමාණසමාධිනා.

---

1. විරියවා - වීර්‍ය්‍යඇත්තා වූ; ථාමවා- ඥානශක්ති ඇත්තා වූ; ධිතිමා-ධෛර්‍ය්‍යවත් වූ; ඣායී- ධ්‍යානලාභී වූ; ගුත්තින්ද්‍රියො- සංවෘත ඉන්ද්‍රියයන් ඇති යොගාවචරතෙම; සතො- සිහි ඇත්තේ; අධිසීලං ච-අධිශීල ශික්‍ෂාව ද; අධිචිත්තං ච- අධිචිත්ත ශික්‍ෂාව ද; අධිපඤ්ඤං ච-අධිප්‍රඥ ශික්‍ෂාව ද; චරෙ- පුරන්නේ ය.

2. පුරෙ- පළමුකොට; යථා- (ත්‍රිවිධශික්‍ෂාවෙහි) යම්සේ හික්මේ ද; පච්ඡා- පසු කාලයෙහි; තථා- එසේ ම හික්මෙන්නේ ය; පච්ඡා-පසුකාලයෙහි; යථා- යම්සේ හික්මේ ද; පුරෙ- පළමුකොට ද; තථා- එසේ ම හික්මෙන්නේ ය. අධො- අධඃ ශරීරය; යථා- යම්සේ අසුභවශයෙන් දක්නේ ද; උද්ධං-ඌර්ධ්ව ශරීරය ද- තථා- එසේ ම අසුභවශයෙන් දක්නේ ය; උද්ධං- ඌර්ධ්වශරීරය; යථා- යම්සේ අසුභවශයෙන් දක්නේ ද; අධො- අධඃශරීරය ද; තථා- එසේ ම අසුභවශයෙන් දක්නේ ය.

3. අප්පමාණසමාධිනා- අර්හත්මාර්ග සමාධියෙන්; සබ්බා දිසා-සියලු දිගුත් හෙවත් සියලු අරමුණු; අභිභුය්‍ය-මැඩ; දිවා- දහවල්; යථා- (ත්‍රිවිධ ශික්‍ෂාවෙහි) යම්සේ හික්මේ ද; රත්තිං- රාත්‍රියෙහි ද; තථා- එසේ ම හික්මෙන්නේ ය; -පෙ-.

4. තමාහු සෙක්ඛං පටිපදං අථො සංසුද්ධචාරණං,
තමාහු ලොකෙ සම්බුද්ධං වීරං පටිපදන්තගුං.

5. විඤ්ඤාණස්ස නිරොධෙන තණ්හාක්ඛයවිමුත්තිනො,
පජ්ජොතස්සෙව නිබ්බානං විමොක්ඛො හොති චෙතසොති.

11. එකං සමයං භගවා කොසලෙසු චාරිකං චරමානො මහතා භික්ඛුසඞ්ඝෙන සද්ධිං යෙන පඞ්කධා නාම කොසලානං නිගමො තදවසරි. තත්‍ර සුදං භගවා පඞ්කධායං විහරති පඞ්කධා නාම කොසලානං නිගමො. තෙන ඛො පන සමයෙන කස්සප ගොත්තො නාම භික්ඛු පඞ්කධායං ආවාසිකො හොති. තත්‍ර සුදං භගවා සික්ඛාපදපටිසංයුත්තාය ධම්මියා කථාය භික්ඛූ සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුත්තෙජෙති සම්පහංසෙති. අථ ඛො

---

4. තං– ඒ පුද්ගලයා; සෙක්ඛං– හික්මෙන්නා වූ; පටිපදං– පිළිවෙතට පිළිපන්නා වූ; අථො–යළිදු; සංසුද්ධචාරණං– පිරිසුදු සිල්ඇත්තෙකැයි; ආහු- කියත්; වීරං– (සකඛධාතු ආයතන වීරත්‍වවශයෙන්) ධෘතිසම්පන්න වූ; පටිපදන්තගුං– ප්‍රතිපත්තියෙහි කෙළවරට පැමිණියා වූ; තං– ඒ පුද්ගලයා; ලොකෙ– සත්වලොකයෙහි; සම්බුද්ධං චතුස්සත්‍යබුද්ධ යයි; ආහු– කියත්.

5. තණ්හාක්ඛයවිමුත්තිනො– ක්ෂීණාශ්‍රව පුද්ගලයාගේ; විඤ්ඤාණස්ස– පශ්චිම විඥනයාගේ; නිරොධෙන– අප්‍රවෘත්තියෙන්; පජ්ජොතස්ස– ප්‍රදීපයක්හුගේ; නිබ්බානං ඉව– නිවීම මෙන්; චෙතසො– චිත්තයාගේ; විමොක්ඛො හොති ඉති– මිදීම හෙවත් නො පැවැත්ම වේ යයි වදළසේක.

සංලක්ෂ්‍යය :– තණ්හාක්ඛයවිමුත්තිනො.

ක්ෂීණාශ්‍රව මහරහතන්වහන්සේගේ පශ්චිමභවික විඥනය හෙවත් අන්තිම චිත්තය ප්‍රදීපයක් නිවියන්නාක් මෙන් නිරුද්ධ වේ. ප්‍රදීපාලොකය ගියතැනක් හෝ පිහිටි තැනක් නො පැනෙන්නාක් මෙන් ඒ විඥනයාගේ ද අපණ්ණත්තිකභාවය වදරනලදී. මෙයින් නිරුපධිශෙෂ නිර්වාණධාතුව වදාළබව දත යුතුයි.

11. –පෙ– පඞ්කධා නාම– පඞ්කධා නම් වූ; කොසලානං– කොසොල්රටවාසීන්ගේ; නිගමො– නියම්ගම; –පෙ– තං– ඒ නියම්ගමට; අවසරි– පැමිණිසේක– පෙ–තත්‍ර සුදං– එහි වනාහි; පඞ්කධා නාම– පඞ්කධා නම් වූ; කොසලානං– කොසොල් රටවාසීන්ගේ; නිගමො– නියම්ගම; (ගොදුරුගම් කොට) පඞ්කධායං– පඞ්කධාවෙහි; විහරති– වාසය කරනසේක. –පෙ–

කස්සපගොත්තස්ස භික්ඛුනො භගවතා සික්ඛාපදපටිසඤ්ඤුත්තාය. ධම්මියා කථාය භික්ඛූ සන්දස්සෙන්ත සමාදපෙන්ත සමුත්තෙජෙන්ත සම්පහංසෙන්ත අහුදෙව අක්ඛන්ති, අහු අප්පච්චයො: අධිසල්ලිඛතෙවායං සමණොති. අථ ඛො භගවා පඞ්කධායං යථාභිරන්තං විහරිත්වා යෙන රාජගහං තෙන චාරිකං පක්කාමි. අනුපුබ්බෙන චාරිකං චරමානො යෙන රාජගහං තදවසරි.

තත්‍ර සුදං භගවා රාජගහෙ විහරති ගිජ්ඣකූටෙ පබ්බතෙ. අථ ඛො කස්සපගොත්තස්ස භික්ඛුනො අචිරපක්කන්තස්ස භගවතො අහුදෙව කුක්කුච්චං, අහු විප්පටිසාරො: අලාභා වත මෙ න වත මෙ ලාභා, දුල්ලද්ධං වත මෙ න වත මෙ සුලද්ධං: යස්ස මෙ භගවතා සික්ඛාපදපටිසඤ්ඤුත්තාය ධම්මියා කථාය භික්ඛූ සන්දස්සෙන්ත සමාදපෙන්ත සමුත්තෙජෙන්ත සම්පහංසෙන්ත අහුදෙව අක්ඛන්ති, අහු අප්පච්චයො: අධිසල්ලිඛතෙවායං සමණොති. යන්නූනාහං යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමෙය්‍යං, උපසඞ්කමිත්වා භගවතො සන්තිකෙ අච්චයං අච්චයතො දෙසෙය්‍යන්ති.

ආවාසිකො හොති- නේවාසික වේ. -පෙ- **සික්ඛාපදපටිසඤ්ඤුත්තාය**- ශික්ෂාපදයන් පිළිබඳ; **ධම්මියා කථාය**- දැහැමි කථාවෙන්; **භික්ඛූ**- භික්ෂූන්; **සන්දස්සෙති**- සම්මුඛයෙහි මෙන් දක්වන සේක; **සමාදපෙති**-ගන්වන සේක; **සමුත්තෙජෙති**-අස්වසන සේක හෙවත් උත්සාහවත්කරවන සේක; **සම්පහංසෙති**-සතුටු කරවනසේක. -පෙ- **භගවතා**- භාග්‍යවතුන්වහන්සේ විසින්; **සික්ඛාපදපටිසඤ්ඤුත්තාය**- ශික්ෂාපදයන් පිළිබඳ. -පෙ- **සන්දස්සෙන්ත**- සම්මුඛ කොට දක්වන කල්හි; -පෙ- **සම්පහංසෙන්ත**- සතුටුකරවන කල්හි; **අයං සමණො**- මේ මහාශ්‍රමණ තෙම; **අධිසල්ලිඛති එව ඉති**- ඉතා තියුණුකොට කියන්නේ යයි; **කස්සපගොත්තස්ස භික්ඛුනො**- කාශ්‍යපගොත්‍ර මහණහට; **අක්ඛන්ති**- නො ඉවසීමෙක්; **අහු එව**- වූයේ ම ය. **අප්පච්චයො**- නො සතුටු ආකාරයෙක්; **අහු**- වූයේ ය. -පෙ- **යථාභිරන්තං**- කැමතිතාක්; **පඞ්කධායං**- පඞ්කධායෙහි; -පෙ- **චාරිකං** - සැරිසරා; **පක්කාමි**- වැඩිසේක. **අනුපුබ්බෙන**- පිළිවෙළින්; **චාරිකං චරමානො**- සැරිසරා වඩිනසේක්; -පෙ-.

භගවතො- භාග්‍යවත්හු; **අචිරපක්කන්තස්ස**- වැඩි නොබෝ වේලාවෙක්හි; **කුක්කුච්චං**- කුකුසෙක්; **අහු එව**- වූයේ ම ය; **විප්පටිසාරො**- විපිළිසරබවෙක්; -පෙ- (කොබඳු කුකුසක් හා විපිළිසර බවෙක් ද යත්) **භගවතා**-භාග්‍යවත්හු විසින්; -පෙ-

අථ ඛො කස්සපගොත්තො භික්ඛු සෙනාසනං සංසාමෙත්වා, පත්තචීවරං ආදාය යෙන රාජගහං තෙන පක්කාමි. අනුපුබ්බෙන යෙන රාජගහං යෙන ගිජ්ඣකූටො පබ්බතො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො කස්සපගොත්තො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :

එකමිදං භන්තෙ සමයං භගවා පඞ්කධායං විහරති පඞ්කධා නාම කොසලානං නිගමො. තත්‍ර සුදං භගවා සික්ඛාපදපටිසංයුත්තාය ධම්මියා කථාය භික්ඛූ සන්දස්සෙසි සමාදපෙසි සමුත්තෙජෙසි සම්පහංසෙසි. තස්ස මය්හං භන්තෙ භගවතා සික්ඛාපදපටිසංයුත්තාය ධම්මියා කථාය භික්ඛූ සන්දස්සෙන්තෙ සමාදපෙන්තෙ සමුත්තෙජෙන්තෙ සම්පහංසෙන්තෙ අහුදෙව අක්ඛන්ති, අහු අප්පච්චයො: අධිසල්ලිඛතෙවායං සමණොති. අථ ඛො භන්තෙ භගවා පඞ්කධායං යථාභිරන්තං විහරිත්වා යෙන රාජගහං තෙන චාරිකං පක්කාමි. තස්ස මය්හං භන්තෙ අචිරපක්කන්තස්ස භගවතො අහුදෙව කුක්කුච්චං, අහු විප්පටිසාරො : අලාභා වත මෙ න වත මෙ ලාභා, දුල්ලද්ධං වත මෙ න වත මෙ සුලද්ධං, යස්ස මෙ භගවතා සික්ඛාපදපටිසංයුත්තාය ධම්මියා කථාය භික්ඛූ සන්දස්සෙන්තෙ සමාදපෙන්තෙ සමුත්තෙජෙන්තෙ සම්පහංසෙන්තෙ අහුදෙව අක්ඛන්ති, අහු අප්පච්චයො : අධිසල්ලිඛතෙවායං සමණොති. යන්නූනාහං යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමෙය්‍යං, උපසංකමිත්වා භගවතො සන්තිකෙ අච්චයං අච්චයතො දෙසෙය්‍යන්ති. අච්චයො මං භන්තෙ අච්චගමා යථාබාලං යථාමූළ්හං යථාඅකුසලං

අයං සමණො- මේ මහාශ්‍රමණතෙම; -පෙ- යස්ස මෙ- යම් බඳු වූ මට; අක්ඛන්ති-නො ඉවසීමෙක්; අහු එව- වූයේ ද; -පෙ-. මෙ - (එසේ වූ) මට; වත- ඒකාන්තයෙන්; අලාභා- අලාභයෙක; මෙ- මට; -පෙ- න ලාභා- ලාභයෙක් නො වේ. මෙ- මා විසින්; -පෙ- දුල්ලද්ධං- අයහපතක් ලබන ලද්දේ ය. න සුලද්ධං- යහපතක් නො ලබනලද්දේ ය; අහං- මම; භගවා- භාග්‍යවත්තෙම; -පෙ- උපසඞ්කමෙය්‍යං- එළඹෙම් නම්; උපසඞ්කමිත්වා- එළඹ; -පෙ- අච්චයං- අපරාධය; අච්චයතො- අපරාධ වශයෙන්; දෙසෙය්‍යං- දෙසම් නම්; යන්නූන ඉති- ඉතා යෙහෙක යන සිතිවිල්ල යි.

-පෙ- සෙනාසනං- සෙනසුන; සංසාමෙත්වා- තැන්පත් කොට තබා; -පෙ-.

ඉධ- මෙහි; එකං සමයං- එක්කාලයෙක්හි; භන්තෙ භගවා- භාග්‍යවතුන්වහන්ස; -පෙ- යථාබාලං- බාලයකු පරිද්දෙන්;

යස්ස මෙ භගවතා සික්ඛාපදපටිසඤ්ඤුත්තාය ධම්මියා කථාය භික්ඛූ සන්දස්සෙන්ත සමාදපෙන්ත සමුත්තෙජෙන්ත සම්පහංසෙන්ත අහුදෙව අක්ඛන්ති, අහු අප්පච්චයො: අභිසල්ලිඛතෙවායං සමණො'ති. තස්ස මෙ භන්තෙ භගවා අච්චයං අච්චයතො පතිගණ්හාතු ආයතිං සංවරායාති.

තග්ඝ ත්වං කස්සප අච්චයො අච්චගමා, යථාබාලං යථාමූළ්හං යථා අකුසලං යස්ස තෙ මයා සික්ඛාපදපටිසඤ්ඤුත්තාය ධම්මියා කථාය භික්ඛූ සන්දස්සෙන්තෙ සමාදපෙන්තෙ සමුත්තෙජෙන්තෙ සම්පහංසෙන්තෙ අහුදෙව අක්ඛන්ති, අහු අප්පච්චයො: අභිසල්ලිඛතෙවායං සමණො'ති. යතො ච ඛො ත්වං කස්සප අච්චයං අච්චයතො දිස්වා යථාධම්මං පටිකරොසි තන්තෙ මයං පතිගණ්හාම. වුද්ධි හෙසා කස්සප අරියස්ස විනයෙ යො අච්චයං අච්චයතො දිස්වා යථාධම්මං පටිකරොති, ආයතිං සංවරං ආපජ්ජති.

ථෙරො චෙපි කස්සප භික්ඛු හොති න සික්ඛාකාමො, සික්ඛාසමාදානස්ස න වණ්ණවාදී, යෙ චඤ්ඤෙ භික්ඛූ න සික්ඛාකාමා තෙ ච පන සික්ඛාය න සමාදපෙති, යෙ චඤ්ඤෙ භික්ඛූ සික්ඛාකාමා තෙසඤ්ච න වණ්ණං භණති භූතං තච්ඡං කාලෙන.

යථාමූළ්හං- මූඪයකු පරිද්දෙන්; **යථාඅකුසලං**- අදක්ෂයකු පරිද්දෙන්; **අච්චයො**- අපරාධය තෙම; **මං**- මා; **අච්චගමා**- ඉක්ම පැවැත්තේ ය. හෙවත් මැඩ පැවැත්තේ ය. **භගවතා**- භාග්‍යවත්හු විසින්; -පෙ- **යස්ස මෙ**- යම්බඳු වූ මට; **අක්ඛන්ති**- නො ඉවසීමෙක්; **අහු එව**- වූයේ ද; -පෙ- **භන්තෙ**- වහන්ස; **භගවා**- භාග්‍යවත් තෙම; **තස්ස මෙ**- ඒ මාගේ; **අච්චයං**- අපරාධය; **අච්චයතො**- අපරාධවශයෙන්; **ආයතිං සංවරාය**-මතු සංවරණය පිණිස හෙවත් මතු මෙවැන්නක් නො කරනු පිණිස; **පතිගණ්හාතු ඉති**- පිළිගන්නා සේක්වයි සැලකෙළේ ය.

කස්සප- කාශ්‍යපය; **මයා**- මා විසින්; -පෙ- **යස්ස තෙ**- යම් බඳු වූ තට; **අක්ඛන්ති**- නො ඉවසීමෙක්; **අහු එව**- වූයේ ද; -පෙ- **තග්ඝ**- ඒකාන්තයෙන්; **ත්වං**-තා; **යථාබාලං**- බාලයකු පරිද්දෙන්; -පෙ- **අච්චගමා ඉති**- ඉක්ම පැවැත්තේ යයි වදාළ සේක. -පෙ- **ත්වං**- තෝ; **යතො ච ඛො**- යම් හෙයකින් වනාහි **අච්චයං**- අපරාධය; **අච්චයතො**- අපරාධ වශයෙන්; **දිස්වා**- දැක; **යථාධම්මං** ධර්මය වූ පරිද්දෙන්; **පටිකරොසි**- ප්‍රතික්‍රියා කෙරෙහි ද, **තෙ**- තාගේ; **තං**- ඒ දෝෂය; **මයං**- අපි; **පතිගණ්හාම**-පිළිගනිමු හෙවත් ක්ෂමා කරමු. -පෙ- **යො**- යමෙක් තෙම; **අච්චයං**- අපරාධය: -පෙ- **අරියස්ස විනයෙ**- බුද්ධශාසනයෙහි; **වුද්ධි හි**- වර්ධනයෙක් මැයි;

එවරූපස්සාහං කස්සප ථෙරස්ස භික්ඛුනො න වණ්ණං භණාමි. තං කිස්ස හෙතු? සත්ථා හිස්ස වණ්ණං භණතීති අඤ්ඤෙ තං භික්ඛූ භජෙය්‍යුං, යෙ තං භජෙය්‍යුං ත්‍යාස්ස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජෙය්‍යුං. ය්‍යාස්ස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජෙය්‍යුං තෙසං තං අස්ස දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛායාති. තස්මාහං කස්සප එවරූපස්ස ථෙරස්ස භික්ඛුනො න වණ්ණං භණාමි. මජ්ඣිමො චෙපි කස්සප භික්ඛු හොති -පෙ-. නවො චෙපි කස්සප භික්ඛු හොති න සික්ඛාකාමො සික්ඛාසමාදානස්ස න වණ්ණවාදී, යෙ චඤ්ඤෙ භික්ඛූ න සික්ඛාකාමා, තෙ ච පන සික්ඛාය න සමාදපෙති. යෙ චඤ්ඤෙ භික්ඛූ සික්ඛාකාමා තෙසඤ්ච න වණ්ණං භණති භූතං තච්ඡං කාලෙන. එවරූපස්සාහං කස්සප නවස්ස භික්ඛුනො න වණ්ණං භණාමි. තං කිස්ස හෙතු? සත්ථා හිස්ස වණ්ණං භණතීති අඤ්ඤෙ තං භික්ඛූ භජෙය්‍යුං. යෙ තං භජෙය්‍යුං ත්‍යාස්ස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජෙය්‍යුං. ය්‍යාස්ස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජෙය්‍යුං තෙසං තං අස්ස දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛායාති. තස්මාහං කස්සප එවරූපස්ස නවස්ස භික්ඛුනො න වණ්ණං භණාමි.

ථෙරො චෙපි කස්සප භික්ඛු හොති සික්ඛාකාමො සික්ඛාසමාදානස්ස වණ්ණවාදී, යෙ චඤ්ඤෙ භික්ඛූ න සික්ඛාකාමා තෙ ච සික්ඛාය සමාදපෙති, යෙ චඤ්ඤෙ භික්ඛූ සික්ඛාකාමා තෙසඤ්ච වණ්ණං භණති භූතං තච්ඡං කාලෙන. එවරූපස්සාහං කස්සප ථෙරස්ස භික්ඛුනො වණ්ණං භණාමි. තං කිස්ස හෙතු? සත්ථා හිස්ස වණ්ණං භණතීති අඤ්ඤෙ තං භික්ඛූ භජෙය්‍යුං, යෙ තං භජෙය්‍යුං ත්‍යාස්ස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජෙය්‍යුං, ය්‍යාස්ස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජෙය්‍යුං තෙසං තං අස්ස දීඝරත්තං හිතාය සුඛායාති. තස්මාහං

-පෙ- ච- ඉදින්; ථෙරො අපි භික්ඛු- ස්ථවිර මහණ තෙමේත්; න සික්ඛාකාමො හොති- ත්‍රිවිධශික්ෂාවෙහි කැමති නො වේ ද; සික්ඛාසමාදානස්ස- ශික්ෂාසමාදානයාගේ; න වණ්ණවාදී- ගුණ නො කියා ද; න සික්ඛාකාමා- ශික්ෂාකාමී නො වූ; යෙ ච අඤ්ඤෙ භික්ඛූ- යම් අතික් භික්ෂුකෙනෙක් වෙද්ද; තෙ ච පන- ඒ භික්ෂූහු ද; සික්ඛාය- ත්‍රිවිධශික්ෂාවෙහි; න සමාදපෙති- සමාදන් නො කරවා ද; සික්ඛාකාමා- ශික්ෂාකාමී වූ; යෙ ච අඤ්ඤෙ භික්ඛූ- යම් අතික් භික්ෂු කෙනෙක් වෙද්ද; තෙසං ච- ඔවුන්ගේ ද; භූතං- විද්‍යමාන වූ; තච්ඡං- සත්‍ය වූ; වණ්ණං- ගුණය; කාලෙන- සුදුසු කාලයෙහි; න භණති- නො කියා ද; -පෙ- එවරූපස්ස- මෙබඳු වූ; ථෙරස්ස භික්ඛුනො - ස්ථවිර මහණහුගේ; වණ්ණං - ගුණය; න භණාමි- නො කියමි. -පෙ- සත්ථා හි- ශාස්තෘතෙම වනාහි;

කස්සප එවරූපස්ස ථෙරස්ස භික්ඛුනො වණ්ණංභණාමි. මජ්ඣිමෙ චෙපි කස්සප භික්ඛු හොති -පෙ- නවො චෙපි කස්සප භික්ඛු හොති සික්ඛාකාමො, සික්ඛාසමාදානස්ස වණ්ණවාදී, යෙ චඤ්ඤෙ භික්ඛූ න සික්ඛාකාමා තෙ ච සික්ඛාය සමාදපෙති, යෙ චඤ්ඤෙ භික්ඛූ සික්ඛාකාමා තෙසඤ්ච වණ්ණං භණති භූතං තච්ඡං කාලෙන. එවරූපස්සාහං කස්සප නවස්ස භික්ඛුනො වණ්ණං භණාමි. තං කිස්ස හෙතු ? සත්ථා හිස්ස වණ්ණං භණතීති අඤ්ඤෙ නං භික්ඛූ භජෙය්‍යුං, යෙ නං භජෙය්‍යුං ත්‍යාස්ස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජෙය්‍යුං, ය්‍යාස්ස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජෙය්‍යුං තෙසන්තං අස්ස දීඝරත්තං හිතාය සුඛායාති. තස්මාහං කස්සප එවරූපස්ස නවස්ස භික්ඛුනො වණ්ණං භණාමීති.

සමණවග්ගො චතුත්ථො.

---

3 - 2 - 5.

1. තීණිමානි භික්ඛවෙ කස්සකස්ස ගහපතිස්ස අච්චායිකානි කරණීයානි| කතමානි තීණි ? ඉධ භික්ඛවෙ කස්සකො ගහපති සීඝසීඝං ඛෙත්තං සුකට්ඨං කරොති සුමතිකතං, සීඝසීඝං

අස්ස- මොහුගේ; වණ්ණං- ගුණය; භණති ඉති-කියන්නේ යයි; අඤ්ඤෙ භික්ඛූ- සෙසු මහණහු; නං- ඔහු; භජෙය්‍යුං- භජනය කරන්නාහු ය. යෙ- යම්කෙනෙක් තුමූ; නං- ඔහු; භජෙය්‍යුං- භජනය කරන්නාහු ද; තෙ- ඔහු තුමූ; අස්ස; මොහුගේ; දිට්ඨානුගතිං- දෘෂ්ටානුගතියට හෙවත් දුටුදේ අනුව පිළිපැදීමට; ආපජ්ජෙය්‍යුං- පැමිණෙන්නාහු ය; යෙ-යම්කෙනෙක්තුමූ; අස්ස- ඔහුගේ; -පෙ- තෙසං- ඔවුන්ට; තං- එය; දීඝරත්තං- බොහෝ කාලයක් මුළුල්லෙහි; අහිතාය- අහිත පිණිස ද; දුක්ඛාය- දුක් පිණිස ද; අස්ස ඉති- වන්නේ යයි වදාළසේක. -පෙ- තස්මා- එහෙයින්; අහං- මම; එවරූපස්ස- මෙබඳු වූ; ථෙරස්ස භික්ඛුනො- ස්ථවිර මහණහුගේ; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:- දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජෙය්‍යුං

මෙහි "ආපජ්ජෙය්‍යුං" යන තන්හි 'පද' ගතිමහි යන ධාතුව ගමනාර්ථ වූව ද (ආ) යන උපසර්ග බලයෙන් ප්‍රාප්ත්‍යර්ථ වූ බැවින් පැමිණෙයි යන අර්ථය ලැබිණ. ධාතුහු උපසර්ග බලයෙන් අන්‍යාර්ථවත් වන අයුරු මේ නයින් දතයුතු.

සතරවෙනි ශ්‍රමණවර්ගය යි.

ඛෙත්තං සුකට්ඨං කරිත්වා සුමතිකතං සීඝසීඝං බීජානි පතිට්ඨාපෙති. සීඝසීඝං බීජානි පතිට්ඨාපෙත්වා සීඝසීඝං උදකං අභිනෙතිපි අපනෙතිපි. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි කස්සකස්ස ගහපතිස්ස අච්චායිකානි කරණීයානි. තස්ස ඛො තං භික්ඛවෙ කස්සකස්ස ගහපතිස්ස නත්ථි සා ඉද්ධි වා ආනුභාවො වා අජ්ජෙව මෙ ධඤ්ඤානි ජායන්තු, ස්වෙව ගබ්භිනී හොන්තු, උත්තරස්වෙව පච්චන්තූති. අථ ඛො භික්ඛවෙ හොති සො සමයො යං තස්ස කස්සකස්ස ගහපතිස්ස තානි ධඤ්ඤානි උතුපරිණාමීනි ජායන්තිපි ගබ්භීනිපි හොන්ති පච්චන්තිපි.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තීණිමානි භික්ඛුස්ස අච්චායිකානි කරණීයානි. කතමානි තීණි? අධිසීලසික්ඛාසමාදානං, අධිචිත්තසික්ඛාසමාදානං, අධිපඤ්ඤාසික්ඛාසමාදානං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි භික්ඛුස්ස අච්චායිකානි කරණීයානි. තස්ස ඛො තං භික්ඛවෙ භික්ඛුනො නත්ථි සා ඉද්ධි වා ආනුභාවො වා අජ්ජෙව මෙ අනුපාදාය ආසවෙහි චිත්තං විමුච්චතු, ස්වෙ වා උත්තරස්වෙ වාති. අථ ඛො භික්ඛවෙ හොති සො සමයො යං

---

1. -පෙ- කස්සකස්ස ගහපතිස්ස- ගොවිකම්කරන ගොවියාහට; අච්චායිකානි- ඉක්මන් වූ හෙවත් අවශ්‍ය වූ; කරණීයානි- කටයුතු දෑ; -පෙ- සීඝසීඝං- වහවහා; ඛෙත්තං-ක්ෂෙත්‍රය; -පෙ- (මෙහි සෙසු අරුත් 454 වැනි පිටෙන් දතයුතු) තස්ස ඛො කස්සකස්ස ගහපතිස්ස- ඒ ගොවිකම්කරන ගොවියාහට වනාහි; (තං යනු නිපාතමාත්‍ර යි) අජ්ජ එව- අද ම; මෙ- මාගේ; ධඤ්ඤානි- ධාන්‍යයෝ; ජායන්තු- උපදිත්වා. ස්වෙ + එව- සෙට ම; ගබ්භිනී හොන්තු-ගැබ්ගන්නාහු වෙත්වා. උත්තරස්වෙ + එව- අනිද්දා ම; පච්චන්තු ඉති- පැසෙත්වා යි; සා ඉද්ධි වා- එබඳු වූ ඍද්ධියක් හෝ; ආනුභාවො වා- ආනුභාවයෙක් හෝ; නත්ථි; නැත්තේ ය. -පෙ- යං- යම්හෙයකින්; -පෙ- තානි ධඤ්ඤානි- ඒ ධාන්‍යයෝ; උතුපරිණාමීනි- ලබනලද උතුපරිණාම ඇත්තාහු; ජායන්ති+අපි-හටගන්නාහු වෙද්ද හෙවත් දලු ලන්නාහු වෙද්ද; ගබ්භිනී+අපි හොන්ති- ගැබ්ගන්නාහු වෙද්ද; පච්චන්ති+අපි- පැසෙන්නාහු වෙද්ද; සො සමයො- එබඳු කාලයෙක් ; හොති- වේ ම ය.

-පෙ- තස්ස භික්ඛුනො- ඒ මහණහට වනාහි; (තං යනු නිපාතමාත්‍ර යි) අජ්ජ එව- අද ම හෝ; ස්වෙ වා- සෙට හෝ උත්තරස්වෙ වා- අනිද්දා හෝ; මෙ- මාගේ; චිත්තං- සිත; අනුපාදාය-තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි වශයෙන් නො ගෙන; ආසවෙහි-ආශ්‍රවයන් කෙරෙන්; විමුච්චතු + ඉති- මිදේවා යි; සා ඉද්ධි වා- එ බඳු

තස්ස භික්ඛුනො අධිසීලම්පි සික්ඛතො අධිචිත්තම්පි සික්ඛතො අධිපඤ්ඤම්පි සික්ඛතො අනුපාදාය ආසවෙහි චිත්තං විමුච්චති. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං: තිබ්බො නො ඡන්දො භවිස්සති අධිසීලසික්ඛාසමාදානෙ, තිබ්බො ඡන්දො භවිස්සති අධිචිත්ත -පෙ- අධිපඤ්ඤාසික්ඛාසමාදානෙති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති.

2. තිණිමානි භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා පවිවෙකානි පඤ්ඤපෙන්ති. කතමානි තීණි? චීවරපවිවෙකං, පිණ්ඩපාතපවිවෙකං, සෙනාසනපවිවෙකං.

තත්‍රිදං භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා චීවරපවිවෙකස්මිං පඤ්ඤපෙන්ති: සාණානිපි ධාරෙන්ති, මසාණානිපි ධාරෙන්ති, ඡවදුස්සානිපි ධාරෙන්ති, පංසුකූලානිපි ධාරෙන්ති, තිරීටකානිපි ධාරෙන්ති, අජිනානිපි ධාරෙන්ති, අජිනක්ඛිපම්පි ධාරෙන්ති, කුසචීරම්පි ධාරෙන්ති, වාකචීරම්පි ධාරෙන්ති, ඵලකචීරම්පි ධාරෙන්ති, කෙසකම්බලම්පි ධාරෙන්ති, වාලකම්බලම්පි ධාරෙන්ති, උලූකපක්ඛිකම්පි ධාරෙන්ති. ඉදං ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා චීවරපවිවෙකස්මිං පඤ්ඤපෙන්ති.

සෘද්ධියක් හෝ; **ආනුභාවො වා**– ආනුභාවයෙක් හෝ; **නත්ථි**– නැත; -පෙ- **යං**– යම් හෙයකින්; **අධිසීලං + අපි**– අධිශීලයෙහි ද; **සික්ඛතො**– හික්මෙන්නා වූ -පෙ- **තස්ස භික්ඛුනො**– ඒ මහණහුගේ; **චිත්තං**–සිත; **අනුපාදාය**– තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි වශයෙන් නොගෙන; -පෙ- **විමුච්චති**– මිදේ ද; **සො සමයො**– එබඳු කාලයෙක්; **හොති**– වේ ම ය. -පෙ-(452 වැනි පිට බලනු)

2. -පෙ-**අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා**– අන්තොටු පිරිවැජියෝ; **ඉමානි තීණි**– මොහු තුන්දෙන; **පවිවෙකානි**– ප්‍රවිවෙකයෝ හෙවත් කෙලෙසුන් කෙරෙන් විවෙකභාවයෝ යයි; **පඤ්ඤපෙන්ති**– පනවත්. -පෙ- **චීවරපවිවෙකං**– චීවරය නිසා උපදනා කෙලෙසුන්ගෙන් වෙන්වීම ය; **පිණ්ඩපාතපවිවෙකං**– පිණ්ඩපාතය නිසා උපදනා කෙලෙසුන්ගෙන් වෙන්වීම ය; **සෙනාසනපවිවෙකං**– සෙනසුන නිසා උපදනා කෙලෙසුන්ගෙන් වෙන්වීම ය (යන තුන යි);

-පෙ- **තත්‍ර** – එහි; **ඉදං** – මෙය; **චීවරපවිවෙකස්මිං** – චීවර ප්‍රවිවෙකය යි; **පඤ්ඤපෙන්ති** – පනවත් – (කෙසේ ද?) **සාණානි**+**අපි**–හණවැහැරි ද; **ධාරෙන්ති**– දරත්; **මසාණානි**+**අපි**– මිශ්‍රපිළී ද; **ඡවදුස්සානි**+**අපි**– මළසිරුරෙන් ගත්තාලද වස්ත්‍ර ද;

තත්‍රිදං භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා පිණ්ඩපාතපවිවෙකස්මිං පඤ්ඤපෙන්ති: සාකභක්ඛාපි හොන්ති, සාමාකභක්ඛාපි හොන්ති, නීවාරභක්ඛාපි හොන්ති, දද්දුලභක්ඛාපි හොන්ති, හටභක්ඛාපි හොන්ති, කණභක්ඛාපි හොන්ති, ආචාමභක්ඛාපි හොන්ති, පිඤ්ඤාකභක්ඛාපි හොන්ති, තිණභක්ඛාපි හොන්ති, ගොමයභක්ඛාපි හොන්ති, වනමූලඵලාහාරා යාපෙන්ති පවත්තඵලභොජී. ඉදං ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා පිණ්ඩපාතපවිවෙකස්මිං පඤ්ඤපෙන්ති.

තත්‍රිදං භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා සෙනාසනපවිවෙකස්මිං පඤ්ඤපෙන්ති: අරඤ්ඤං රුක්ඛමූලං සුසානං වනපත්ථං අබ්භොකාසං පලාලපුඤ්ජං භුසාගාරං. ඉදං ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා සෙනාසනපවිවෙකස්මිං පඤ්ඤපෙන්ති. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා පවිවෙකානි පඤ්ඤපෙන්ති.

පංසුකූලානි + අපි- නිරාලය ව දමනලද වස්ත්‍ර ද; -පෙ- **තිරීටකානි + අපි-** රුක්සුඹුලෙන් කළ වස්ත්‍ර ද; -පෙ- **අජිනානි + අපි-** අඳුන්මුවසම් ද; -පෙ- **අජිනක්ඛිපං + අපි-** මැදින් පැලූ ඛුරසහිත මුවසම් ද; -පෙ- **කුසචීරං + අපි-** කුසතණින් කළ වැහැරි ද; -පෙ- **වාකචීරං + අපි-** තියදින් කළ වැහැරි ද; -පෙ- **ඵලකචීරං + අපි-** පුවරුවෙන් කළ වැහැරි ද; -පෙ- **කෙසකම්බලං + අපි-** මිනිස්හිසකෙසින් කළ පලස් ද; -පෙ- **වාලකම්බලං × අපි-** අස්ලොම් ආදියෙන් කළ පලස් ද; -පෙ- **උලූකපක්ඛිකං + අපි-** මහමුහුණුපියාපතින් කළ වස්ත්‍ර ද; -පෙ-.

-පෙ- **පිණ්ඩපාතපවිවෙකස්මිං-** පිණ්ඩපාතප්‍රවිවෙක යයි; **පඤ්ඤපෙන්ති-** පනවත්. (කෙසේ ද?) **සාකභක්ඛා + අපි-** අමු පලා අනුභවකරන්නාහු ද; **හොන්ති-** වෙත්. **සාමාකභක්ඛා + අපි-** බඩහමු අනුභවකරන්නාහු ද; -පෙ- **නීවාර-** හූරුහැල්; -පෙ- **දද්දුල** (සම්කරුවන් විසින්) සම්ලියා හළ කසට; -පෙ- **හට-** ලහටු හා සෙවෙල්; -පෙ- **කණ-** කුඩු; -පෙ- **ආචාම-** දඹුබත් හෝ බතින් පෙරූ කැඳ; -පෙ- **පිඤ්ඤාක-** මුරුවට; -පෙ- **තිණ-** තණ; -පෙ- **ගොමය-** ගොම; -පෙ- **වනමූලඵලාහාරා-** වනමුල්ඵලයන් ආහාරකොට ඇත්තාහු; -පෙ- **පවත්තඵලභොජී-** වැටුණුඵල අනුභව කරන්නාහු; **යාපෙන්ති-** යැපෙත් (යනුයි.)

-පෙ- **සෙනාසනපවිවෙකස්මිං-** සෙනාසනප්‍රවිවෙක යයි; -පෙ- **අරඤ්ඤං-** ආරණ්‍යය ද; **රුක්ඛමූලං-** රුක්මුල ද; **සුසානං-** සොහොන ද; **වනපත්ථං-** මනුෂ්‍යාපචාර රහිත වනසෙනසුන ද; **අබ්භොකාසං-** අබවස ද; **පලාලපුඤ්ජං-** පිදුරුරැස ද; **භුසාගාරං-** කලවිටිමඬුව ද; (යන මොහු යි).

තීණි ඛො පනිමානි භික්ඛවෙ ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ භික්ඛුනො පවිවෙකානි. කතමානි තීණි? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා ච හොති දුස්සීල්‍යඤ්චස්ස පහීනං හොති තෙන ච විවිත්තො හොති, සම්මාදිට්ඨිකො හොති මිච්ඡාදිට්ඨි චස්ස පහීනා හොති තාය ච විවිත්තො හොති, ඛීණාසවො ච හොති ආසවා චස්ස පහීනා හොන්ති තෙහි ච විවිත්තො හොති.

යතො ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා ච හොති දුස්සීල්‍යමලඤ්චස්ස පහීනං හොති තෙන ච විවිත්තො හොති, සම්මාදිට්ඨිකො හොති මිච්ඡාදිට්ඨි චස්ස පහීනා හොති තාය ච විවිත්තො හොති, ඛීණාසවො ච හොති ආසවා චස්ස පහීනා හොන්ති තෙහි ච විවිත්තො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ භික්ඛු අග්ගප්පත්තො සාරප්පත්තො සුද්ධො සාරෙ පතිට්ඨිතො.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ කස්සකස්ස ගහපතිස්ස සම්පන්නං සාලික්ඛෙත්තං, තමෙනං කස්සකො ගහපති සීඝසීඝං වපාපෙය්‍ය, සීඝසීඝං වපාපෙත්වා සීඝසීඝං සංසරාපෙය්‍ය, සීඝසීඝං සංසරාපෙත්වා සීඝසීඝං උබ්බහාපෙය්‍ය, සීඝසීඝං උබ්බහාපෙත්වා සීඝසීඝං පුඤ්ජං කාරාපෙය්‍ය, සීඝසීඝං පුඤ්ජං කාරාපෙත්වා සීඝසීඝං

-පෙ- **ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ**- මේ බුද්ධශාසනයෙහි; **භික්ඛුනො**- මහණහුගේ; **පවිවෙකානි**- ප්‍රවිවෙකයෝ හෙවත් කෙලෙසුන් කෙරෙන් විවෙකභාවයෝ; -පෙ-.

-පෙ- **භික්ඛු**- මහණතෙම; **සීලවා ච හොති**- සිල්වත් වේ ද; **අස්ස**- ඔහුගේ; **දුස්සීල්‍යං ච**- දුස්සීලබව ද; **පහීනං හොති**- ප්‍රහීණ වූයේ ද; **තෙන ච**- එයින් ද; **විවිත්තො හොති**- විවෙක වූයේ වේ ද; -පෙ- **අස්ස**- ඔහුගේ; **මිච්ඡාදිට්ඨි**- මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය; -පෙ- **ඛීණාසවො ච හොති**- ක්‍ෂයකළ ආශ්‍රව ඇත්තේ වේ ද; **අස්ස**- ඔහුගේ; **ආසවා ච**- කාමාදි ආශ්‍රවයෝ ද; -පෙ- **අයං භික්ඛු**- මේ මහණතෙම; **අග්ගප්පත්තො**- (සීලයෙන්) අග්‍රබවට පැමිණියේ; **සාරප්පත්තො**- (සීලයෙන්) සාරබවට පැමිණියේ; **සුද්ධො**- පිරිසුදු වූයේ; **සාරෙ පතිට්ඨිතො**- (සීලසමාධිප්‍රඥා යන) ගුණසාරයෙහි පිහිටියේ යයි; **වුච්චති**- කියනු ලැබේ.

-පෙ- **සම්පන්නං**- සමෘද්ධ වූ (පැසුණු); **සාලික්ඛෙත්තං**- හැල්කෙතක් වේ ද; **තං එනං**- ඒ මේ හැල්කෙත; -පෙ- **සීඝසීඝං**- වහ වහා; **වපාපෙය්‍ය**- කප්පවා ද; -පෙ- **වපාපෙත්වා**- කප්පවා; -පෙ- **සංසරාපෙය්‍ය**- රැස්කරවා ද; -පෙ- **සංසරාපෙත්වා**- රැස්කරවා; -පෙ- **උබ්බහාපෙය්‍ය**- කලවිටට ගෙනයවා ද; -පෙ- **පුඤ්ජං කාරාපෙය්‍ය**- රැස්කරවා ද; -පෙ- **මද්දාපෙය්‍ය**- මඩවා ද,

මද්දාපෙය්‍ය, සීසසීසං මද්දාපෙත්වා සීසසීසං පලාලානි උද්ධරාපෙය්‍ය, සීසසීසං පලාලානි උද්ධරාපෙත්වා සීසසීසං භුසිකං උද්ධරාපෙය්‍ය, සීසසීසං භුසිකං උද්ධාරපෙත්වා සීසසීසං ඔපුණාපෙය්‍ය, සීසසීසං ඔපුණාපෙත්වා සීසසීසං අතිහරාපෙය්‍ය, සීසසීසං අතිහරාපෙත්වා සීසසීසං කොට්ටාපෙය්‍ය, සීසසීසං කොට්ටාපෙත්වා සීසසීසං ථුසානි උද්ධරාපෙය්‍ය. එවමස්සු තානි භික්ඛවෙ කස්සකස්ස ගහපතිස්ස තානි ධඤ්ඤානි අග්ගප්පත්තානි සාරප්පත්තානි සුද්ධානි සාරෙ පතිට්ඨිතානි.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා ච හොති දුස්සීල්‍යං චස්ස පහීනං හොති තෙන ච විවිත්තො හොති, සම්මාදිට්ඨිකො ච හොති මිච්ඡාදිට්ඨි චස්ස පහීනා හොති තාය ච විවිත්තො හොති ඛීණාසවො ච හොති ආසවා චස්ස පහීනා හොන්ති තෙහි ච විවිත්තො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ භික්ඛු අග්ගප්පත්තො සාරප්පත්තො සුද්ධො සාරෙ පතිට්ඨිතොති.

3. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ සරදසමයෙ විද්ධෙ විගතවලාහකෙ දෙවෙ ආදිච්චො නභං අබ්භුස්සක්කමානො සබ්බං ආකාසගතං තමගතං අභිවිහච්ච භාසතෙ ච තපතෙ ච විරොචති ච. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යතො අරියසාවකස්ස විරජං වීතමලං ධම්මචක්ඛුං

පලාලානි- පිදුරු; **උද්ධරාපෙය්‍ය**- ඉවත් කරවා ද; -පෙ- **භුසිකං** බොල් -පෙ- **ඔපුණාපෙය්‍ය**- පොලවා ද; -පෙ- **අතිහරාපෙය්‍ය**- කලවිටින් ඉවතට ගෙනයවා ද; -පෙ- **කොට්ටාපෙය්‍ය**- වනෙහි ලා කොටවා ද; -පෙ- **ථුසානි**- දහයියා; **උද්ධරාපෙය්‍ය**- ඉවත් කරවා ද; -පෙ- **තානි**- ඒ මේ ධාන්‍යයෝ; **එවං අස්සු**- මෙසේ වන්නාහු නම්; -පෙ- **තානි ධඤ්ඤානි**- ඒ ධාන්‍යයෝ; **අග්ගප්පත්තානි**- අග්‍රබවට පැමිණියාහු; **සාරප්පත්තානි**- සාර බවට පැමිණියාහු; **සුද්ධානි**- පිරිසුදු වූ; **සාරෙ පතිට්ඨිතානි**- තණ්ඩුලසාරයෙහි පිහිටියාහු වෙත්. -පෙ-.

3. -පෙ- **සරදසමයෙ**- සරත්කාලයෙහි හෙවත් වප් ඉල් දෙමසෙහි; **දෙවෙ**- ආකාශය; **විද්ධෙ විගතවලාහකෙ**- පහ වූ වලාකුළු ඇති හෙයින් පැහැදිලි වූ කල්හි; **ආදිච්චො**- සූර්‍ය්‍යතෙම; **නභං**- අහසට; **අබ්භුස්සක්කමානො**- උද්ගත වන්නේ; **ආකාසගතං**- ආකාසයෙහි වූ; **සබ්බං තමගතං**- සියලු අන්ධකාරය; **අභිවිහච්ච**- නසා; **භාසතෙ ච**- බබලා ද; **තපතෙ ච**- සන්තාප කෙරේ ද; **විරොචති ච**- වෙසෙසින් බබලා ද; -පෙ- **එවං එව ඛො**- එපරිද්දෙන් ම; **යතො**- යම්කලෙක්හි; **අරියසාවකස්ස**- ආර්‍ය්‍යශ්‍රාවකයාහට; **විරජං**- රාගාදිරජස් රහිත වූ; **වීතමලං**- පහ වූ කෙලෙස්මල ඇති; **ධම්මචක්ඛුං**- (චතුස්සත්‍ය

උදපාදි. සහදස්සනුප්පාදා භික්ඛවෙ අරියසාවකස්ස තීණි සඤ්ඤොජනානි පහීයන්ති: සක්කායදිට්ඨි විචිකිච්ඡා සීලබ්බතපරාමාසො. අථාපරං ද්වීහි ධම්මෙහි නිය්‍යාති: අභිජ්ඣාය ච ව්‍යාපාදෙන ච. සො විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. තස්මිං භික්ඛවෙ සමයෙ අරියසාවකො කාලං කරෙය්‍ය නත්ථි තං සඤ්ඤොජනං යෙන සඤ්ඤොජනෙන සඤ්ඤුත්තො අරියසාවකො පුන ඉමං ලොකං ආගච්ඡෙය්‍යාති.

4. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා තිස්සො? අග්ගවතී පරිසා, වග්ගා පරිසා, සමග්ගා පරිසා. කතමා ච භික්ඛවෙ අග්ගවතී පරිසා, ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං ථෙරා භික්ඛූ න බාහුලිකා හොන්ති න සාථලිකා, ඔක්කමනෙ නික්ඛිත්තධුරා පවිවෙකෙ පුබ්බඞ්ගමා, විරියං ආරභන්ති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. තෙසං

ධර්මය දක්නා වූ) ශ්‍රොතාපත්තිමාර්ගඥානචක්ෂුස; උදපාදි- පහළ වූයේ ද; -පෙ- සහදස්සනුප්පාදා- ශ්‍රොතාපත්තිමාර්ගඥානයාගේ පහළවීම හා සමඟ; -පෙ- සක්කායදිට්ඨි- සත්කායදෘෂ්ටිය ද; විචිකිච්ඡා- විචිකිත්සාව ද; සීලබ්බතපරාමාසො- ශීලව්‍රත පරාමාසය ද යන; තීණි සංයොජනානි- ත්‍රිවිධසංයෝජනයෝ; පහීයන්ති- ප්‍රහීණ වෙත්; අථාපරං- එයින් මත්තෙහි; අභිජ්ඣාය ච- අභිධ්‍යාවෙන් ද; ව්‍යාපාදෙන ච- ව්‍යාපාදයෙන් ද යන; ද්වීහි ධම්මෙහි- සංයොජනධර්ම දෙදෙනකුන් කරණකොට ගෙන; නිය්‍යාති- ගමනය කෙරෙයි හෙවත් කාමභවයෙහි සැරිසරයි. -පෙ- යෙන සංයොජනෙන- යම් සංයොජනයකින්; සංයුත්තො- බැඳුණා වූ; -පෙ- පුන- නැවත; ඉමං ලොකං- මේ මිනිසත්බවට; ආගච්ඡෙය්‍ය- පැමිණේ ද; තං සංයොජනං- එබඳු සංයොජනයෙක්; නත්ථි + ඉති- නැත්තේ යයි. වදාළසේක.

සංලක්ෂ්‍යය :- නත්ථි තං සංයොජනං.

සත්කායදෘෂ්ටි, විචිකිත්සා, ශීලව්‍රතපරාමාස, අභිධ්‍යා, ව්‍යාපාද යන සංයොජනයන් ප්‍රහීණ කළ සොවාන් ආර්‍ය්‍යතෙම ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් මේ මිනිසත්බවට නො පැමිණෙන්නේ ය, කුමක් හෙයින් ද? මිනිස්ලොව ප්‍රතිසන්ධි දෙන සංයොජනයන් ප්‍රහීණ කළ හෙයිනි. මේ සූත්‍රයෙන් ධ්‍යානානාගාමි ආර්‍ය්‍යපුද්ගලතෙම වදාරන ලදී. ඒ ධ්‍යානානාගාමි ආර්‍ය්‍යපුද්ගලතෙම ඉහාත්මයෙහි අර්හත්ඵල ප්‍රතිවෙධයෙන් ස්කන්ධපරිනිර්වාණික ය, රූපාවචර අරූපාවචර බ්‍රහ්මලොකප්‍රතිසන්ධිගාමික යයි දෙවැදෑරුම් වේ.

4. (මෙහි අරුත් දුකනිපාතයෙහි 141 පිටෙන් දතයුතු යි.)

පච්ඡිමා ජනතා දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති. සාපි හොති න බාහුලිකා න සාථලිකා, න ඔක්කමනෙ නික්ඛිත්තධුරා පවිවෙකෙ පුබ්බඞ්ගමා, විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අග්ගවතී පරිසා.

කතමා ච භික්ඛවෙ වග්ගා පරිසා ? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛූ භණ්ඩනජාතා කලහජාතා විවාදපන්නා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසත්තීහි විතුදන්තා විහරන්ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ වග්ගා පරිසා.

කතමා ච භික්ඛවෙ සමග්ගා පරිසා? ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛූ සමග්ගා සම්මොදමානා අවිවදමානා ඛීරොදකීභූතා අඤ්ඤමඤ්ඤං පියචක්ඛූහි සම්පස්සන්තා විහරන්ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සමග්ගා පරිසා.

යස්මිං භික්ඛවෙ සමයෙ භික්ඛූ සමග්ගා සම්මොදමානා අවිවදමානා ඛීරොදකීභූතා අඤ්ඤමඤ්ඤං පියචක්ඛූහි සම්පස්සන්තා විහරන්ති, බහුං භික්ඛවෙ භික්ඛූ තස්මිං සමයෙ පුඤ්ඤං පසවන්ති, බ්‍රහ්මං භික්ඛවෙ විහාරං තස්මිං සමයෙ භික්ඛූ විහරන්ති යදිදං මුදිතාය චෙතොවිමුත්තියා. පමුදිතස්ස පීති ජායති, පීතිමනස්ස කායො පස්සම්භති, පස්සද්ධකායො සුඛං වෙදියති, සුඛිනො චිත්තං සමාධියති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ උපරිපබ්බතෙ ථුල්ලඵුසිතකෙ දෙවෙ වස්සන්තෙ තං උදකං යථානින්නං පවත්තමානං පබ්බතකන්දර

–පෙ– **තස්මිං සමයෙ**– එසමයෙහි; **භික්ඛූ**– භික්ෂූහු; **යදිදං**– යම් මේ; **චෙතොවිමුත්තියා**– චෙතොමුක්ති නම් ලද; **මුදිතාය**– මුදිතාවිහරණය කරණකොටගෙන, **බ්‍රහ්මං විහාරං**– බ්‍රහ්ම විහරණයෙන් යුක්ත වූ; **විහරන්ති**– වාසයකෙරෙත්. **පමුදිතස්ස**– ප්‍රමුදිතයාහට; **පීති**– ප්‍රීතිය; **ජායති**– උපදී. **පීතිමනස්ස**– ප්‍රීතිසිත් ඇත්තහුගේ; **කායො**– නාමකය; **පස්සම්භති**– සංසිඳේ, **පස්සද්ධකායො**– සංසිඳුණු නාමකය ඇත්තේ; **සුඛං**– කායික චෛතසික සැපය; **වෙදියති**– විඳී. **සුඛිනො**– සුවපත් වූවහුගේ; **චිත්තං**– සිත; **සමාධියති**– සමාධියට පැමිණේ.

–පෙ– **උපරිපබ්බතෙ**– පර්වතමතුයෙහි; **ථුල්ලඵුසිතකෙ**– දළුපොදඇති; **දෙවෙ වස්සන්තෙ**– වැසිවසින කල්හි; **තං උදකං**– ඒ ජලය; **යථානින්නං**– නිම්නස්ථානය වූ පරිද්දෙන්; **පවත්තමානං**– ගලායන්නේ; **පබ්බත**– පර්වතප්‍රදෙශ ද; **කන්දර**–

පදරසාඛා පරිපූරෙති, පබ්බතකන්දරපදරසාඛා පරිපූරා කුසුබ්භෙ පරිපූරෙන්ති, කුසුබ්භා පරිපූරා මහාසොබ්භෙ පරිපූරෙන්ති, මහාසොබ්භා පරිපූරා කුන්නදියො පරිපූරෙන්ති, කුන්නදියො පරිපූරා මහානදියො පරිපූරෙන්ති, මහානදියො පරිපූරා සමුද්දං පරිපූරෙන්ති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යස්මිං සමයෙ භික්ඛූ සමග්ගා සම්මොදමානා අවිවදමානා ඛීරොදකීභූතා අඤ්ඤමඤ්ඤං පියචක්ඛූහි සම්පස්සන්තා විහරන්ති, බහුං භික්ඛවෙ භික්ඛූ තස්මිං සමයෙ පුඤ්ඤං පසවන්ති, බ්‍රහ්මං භික්ඛවෙ විහාරං තස්මිං සමයෙ භික්ඛූ විහරන්ති යදිදං මුදිතාය චෙතොවිමුත්තියා. පමුදිතස්ස පීති ජායති, පීතිමනස්ස කායො පස්සම්භති, පස්සද්ධකායො සුඛං වෙදියති, සුඛිනො චිත්තං සමාධියති. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො පරිසාති.

5. තීහි භික්ඛවෙ අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො රඤ්ඤො භද්‍රො අස්සාජානියො රාජාරහො හොති රාජභොග්ගො, රඤ්ඤො අඞ්ගන්ත්වෙව සංඛං ගච්ඡති කතමෙහි තීහි? ඉධ භික්ඛවෙ රඤ්ඤො භද්‍රො අස්සාජානීයො වණ්ණසම්පන්නො ච හොති, බලසම්පන්නො ච, ජවසම්පන්නො ච. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො රඤ්ඤො භද්‍රො අස්සාජානීයො රාජාරහො හොති රාජභොග්ගො, රඤ්ඤො අඞ්ගන්ත්වෙව සංඛං ගච්ඡති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු ආහුනෙය්‍යො හොති පාහුනෙය්‍යො දක්ඛිණෙය්‍යො අඤ්ජලිකරණීයො අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලොකස්ස. කතමෙහි තීහි? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො ච හොති, බලසම්පන්නො ච, ජවසම්පන්නො ච.

කඳුරැලි ද; **පදර**- භූමිවිවර ද; **සාඛා**- ඇලවේලි ද; **පරිපූරෙති**- පුරවයි; **පබ්බතකන්දරපදරසාඛා**- පර්වත කඳුරැළි භූමිවිවර ඇලවෙලි යනමොහු; **පරිපූරා**- පිරුණාහු; **කුසුබ්භෙ**- කුඩා හෙබ්; **පරිපූරෙන්ති**- පුරවත්; **කුසුබ්භා**- කුඩා හෙබ්; **පරිපූරා**- පිරුණාහු; **මහාසොබ්භෙ**- මහහෙබ්; -පෙ- **කුන්නදියො**- කුඩා නදීහු; -පෙ- **මහානදියො**- මහානදීහු; -පෙ- **සමුද්දං**- සමුද්‍රය; -පෙ-.

5. **තීහි අඞ්ගෙහි**- තුන්කාරණයෙකින්; **සමන්නාගතො**- යුක්ත වූ; **රඤ්ඤො**- රජහුගේ; **භද්‍රො**- යහපත් වූ; **අස්සාජානීයො**- උතුම් අශ්වතෙම; **රාජාරහො හොති**- රජහට සුදුසු වේ. **රාජභොග්ගො**- රජහුගේ උපභොගයෙක් වේ. **රඤ්ඤො**- රජහුගේ; **අඞ්ගං ඉති එව**- අවයවයෙක් ම යයි. **සංඛං ගච්ඡති**- ව්‍යවහාරයට යේ. -පෙ- **ඉධ**- මේ ලොකයෙහි; **රඤ්ඤො**- රජහුගේ;

කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා හොති පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතො විහරති, ආචාරගොචරසම්පන්නො අනුමත්තෙසු වජ්ජෙසු භයදස්සාවී සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො හොති. කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු බලසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආරද්ධවිරියො විහරති අකුසලානං ධම්මානං පහානාය, කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදාය, ථාමවා දළ්හපරක්කමො අනික්ඛිත්තධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු බලසම්පන්නො හොති. කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු ජවසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, -පෙ- අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනීපටිපදාති යථාභූතං පජානාති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ජවසම්පන්නො හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු ආහුනෙය්‍යො හොති -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලොකස්සාති.

6. තීහි භික්ඛවෙ අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො රඤ්ඤො භද්‍රො අස්සාජානීයො රාජාරහො හොති රාජභොග්ගො, රඤ්ඤො අඞ්ගන්තෙව සංඛං ගච්ඡති. කතමෙහි තීහි? ඉධ භික්ඛවෙ රඤ්ඤො භද්‍රො අස්සාජානීයො වණ්ණසම්පන්නො ච හොති, බලසම්පන්නො ච, ජවසම්පන්නො ච. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො රඤ්ඤො භද්‍රො අස්සාජානීයො රාජාරහො හොති රාජභොග්ගො, රඤ්ඤො අඞ්ගන්තෙව සංඛං ගච්ඡති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු ආහුනෙය්‍යො හොති -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලොකස්ස. කතමෙහි තීහි? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො ච හොති, බලසම්පන්නො ච, ජවසම්පන්නො ච.

-පෙ- **වණ්ණසම්පන්නො ච හොති**- යහපත් ශරීරවර්ණයෙන් යුක්ත වේ ද; **බලසම්පන්නො ච**- කායබලයෙන් යුක්ත වේ ද; **ජවසම්පන්නො ච**- ගමන්වේගයෙන් යුක්ත වේ ද;

-පෙ- **ආහුනෙය්‍යො**- ගෙනවුත් දියයුතු සිව්පසය පිළිගන්ට සුදුසු වේ; -පෙ- (සෙසු අරුත් 420 පිටෙන් දතයුතු සි.) **වණ්ණසම්පන්නො ච හොති**- යහපත් ගුණවර්ණයෙන් යුක්ත වේ ද; **බලසම්පන්නො ච**- වීර්‍ය්‍යබලයෙන් යුක්ත වේ ද; **ජවසම්පන්නො ච**- ඥානජවයෙන් යුක්ත වේ ද; -පෙ- (සෙසු අරුත් 128 පිටෙන් දතයුතු සි.)

සංලක්ෂ්‍යය :- අස්සාජානීයො.

අස්සජාතියා විසිට්ඨො අස්සාජානීයො. මෙය අශ්වජාතියෙන් වෙසසතලද යන අර්ථයෙහි 'අස්ස' ශබ්දයාකෙරෙන් "ආජානීය" ප්‍රත්‍යය වීමෙන් සිද්ධ වූ තද්ධිතපදයෙකි.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා හොති -පෙ- සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො හොති. කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු බලසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආරද්ධවිරියො හොති අකුසලානං ධම්මානං පහානාය, කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදාය, ථාමවා දළ්හපරක්කමො අනික්ඛිත්තධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු බලසම්පන්නො හොති. කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු ජවසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තත්ථ පරිනිබ්බායී අනාවත්තිධම්මො තස්මා ලොකා. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ජවසම්පන්නො හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු ආහුනෙය්‍යො හොති -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලොකස්සාති.

7. තීහි භික්ඛවෙ අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො රඤ්ඤො භද්‍රො අස්සාජානීයො රාජාරහො හොති රාජභොග්ගො රඤ්ඤො අඞ්ගන්තෙව්ව සංඛං ගච්ඡති. කතමෙහි තීහි? ඉධ භික්ඛවෙ රඤ්ඤො භද්‍රො අස්සාජානීයො වණ්ණසම්පන්නො ච හොති, බලසම්පන්නො ච, ජවසම්පන්නො ච. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො රඤ්ඤො භද්‍රො අස්සාජානීයො රාජාරහො හොති රාජභොග්ගො, රඤ්ඤො අඞ්ගන්තෙව්ව සංඛං ගච්ඡති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු ආහුනෙය්‍යො හොති -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලොකස්ස. කතමෙහි තීහි? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො ච හොති, බලසම්පන්නො ච, ජවසම්පන්නො ච.

-පෙ- උපසම්පදාය- රැස්කිරීම පිණිස; ආරද්ධවිරියො- පටන්ගත්වීර්‍ය්‍යය ඇත්තේ; ථාමවා- ඥානශක්ති ඇත්තේ; දළ්හපරක්කමො- දෘඪපැරැකුම්ඇත්තේ; කුසලෙසු ධම්මෙසු- කුශලධර්‍මයන්හි; අනික්ඛිත්තධුරො- නො හරනාලද වීර්‍ය්‍යය ඇත්තේ; විහරති- වාසයකෙරේ ද; -පෙ-.

6. -පෙ- ඔරම්භාගියානං- කාමධාතුව භජනය කරන්නා වූ; පංචන්නං සංයොජනානං- පස්වැදෑරුම් සංයොජනයන්ගේ; -පෙ- (393 පිට බලනු.)

7. (මෙහි අරුත් මේ වර්‍ගයෙහි 5 වන සූත්‍රයට කී නයින් දතයුතු යි.)

කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා හොති -පෙ- සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො හොති. කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු බලසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආරද්ධවිරියො විහරති -පෙ- ථාමවා දළ්හපරක්කමො අනික්ඛිත්තධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු බලසම්පන්නො හොති. කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු ජවසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආසවානං ඛයා -පෙ- සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ජවසම්පන්නො හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු ආහුනෙය්‍යො හොති, -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලොකස්සාති.

8. නවොපි භික්ඛවෙ පොත්ථකො දුබ්බණ්ණො ච හොති, දුක්ඛසම්ඵස්සො ච, අප්පග්ඝො ච. මජ්ඣිමොපි භික්ඛවෙ පොත්ථකො දුබ්බණ්ණො ච හොති, දුක්ඛසම්ඵස්සො ච, අප්පග්ඝො ච. ජිණ්ණොපි භික්ඛවෙ පොත්ථකො දුබ්බණ්ණො ච හොති, දුක්ඛසම්ඵස්සො ච, අප්පග්ඝො ච. ජිණ්ණම්පි භික්ඛවෙ පොත්ථකං උක්ඛලිපරිමජ්ජනං වා කරොන්ති, සංකාරකූටෙ වා තං ඡඩ්ඩෙන්ති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ නවො චෙපි භික්ඛු හොති දුස්සීලො පාපධම්මො, ඉදමස්ස දුබ්බණ්ණතාය වදාමි. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ පොත්ථකො දුබ්බණ්ණො තථූපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි. යෙ ඛො පනස්ස සෙවන්ති භජන්ති

---

8. -පෙ- නවො+අපි- අළුත් වූ ද; පොත්ථකො- නියදින් කළ වස්ත්‍රයතෙම; දුබ්බණ්ණො ච හොති- දුර්වර්ණ ද වේ; දුක්ඛසම්ඵස්සො ච- දුක් පහස් ඇත්තේ ද වේ; අප්පග්ඝො ච- මඳක් අගනේ ද වේ. -පෙ- මජ්ඣිමො+අපි- පරිභොගයෙන් මධ්‍යම වූ ද; -පෙ- ජිණ්ණො+අපි- පරිභොගයෙන් ජීර්ණ වූ ද; උක්ඛලිපරිමජ්ජනං වා- හැළිපිස්නක් හෝ; කරොන්ති- කෙරෙත්; නං- එය; සංකාරකූටෙ වා- කසළගොඩෙක හෝ; ඡඩ්ඩෙන්ති- දමත්; -පෙ-.

චෙ- ඉදින්; නවොපි භික්ඛු- නවක මහණතෙමේ ද; -පෙ- ඉදං- මෙය; අස්ස- ඔහුගේ; දුබ්බණ්ණතාය- දුර්වර්ණබව යයි; වදාමි- කියමි. -පෙ- ඉමං පුග්ගලං- මේ පුද්ගලයා; තථා+උපමං- එබඳු උපමා ඇත්තේ යයි; අහං- මම; වදාමි- කියමි; අස්ස- ඔහුගේ; යෙ ඛො පන- අන්තෙවාසිකසද්ධිවිහාරිකාදි යම් කෙනෙක් වනාහි; සෙවන්ති- සෙවනය කෙරෙද් ද; භජන්ති-

පයිරුපාසන්ති දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජන්ති, තෙසං තං හොති දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛාය, ඉදමස්ස දුක්ඛසම්ඵස්සතාය වදාමි. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ පොත්ථකො දුක්ඛසම්ඵස්සො තථූපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි. යෙසං ඛො පන පතිගණ්හාති චීවරපිණ්ඩපාත සෙනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජ පරික්ඛාරං, තෙසං තං න මහප්ඵලං හොති න මහානිසංසං, ඉදමස්ස අප්පග්ඝතාය වදාමි. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ පොත්ථකො අප්පග්ඝො තථූපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

මජ්ඣිමො චෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛු හොති -පෙ- ථෙරො චෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛු හොති දුස්සීලො පාපධම්මො, ඉදමස්ස දුබ්බණ්ණතාය වදාමි. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ සො පොත්ථකො දුබ්බණ්ණො තථූපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි. යෙ ඛො පනස්ස සෙවන්ති භජන්ති පයිරුපාසන්ති දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජන්ති, තෙසං තං හොති දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛාය. ඉදමස්ස දුක්ඛසම්ඵස්සතාය වදාමි. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ පොත්ථකො දුක්ඛසම්ඵස්සො තථූපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි. යෙසං ඛො පන පතිගණ්හාති චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරං තෙසං තං න මහප්ඵලං හොති න මහානිසංසං, ඉදමස්ස අප්පග්ඝතාය වදාමි. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ පොත්ථකො අප්පග්ඝො තථූපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

එවරූපො චායං භික්ඛවෙ ථෙරො භික්ඛු සඞ්ඝමජ්ඣෙ භණති. තමෙනං භික්ඛූ එවමාහංසු: කිං ඛො තුය්හං බාලස්ස අව්‍යත්තස්ස භණිතෙන, ත්වම්පි නාම භණිතබ්බං මඤ්ඤසීති. සො

භජනය කෙරෙද් ද; පයිරුපාසන්ති- නැවත නැවත එළඹෙද් ද; දිට්ඨානුගතිං- දුටුදේ අනු ව පිළිපැදීමට; ආපජ්ජන්ති- පැමිණෙද් ද; තෙසං- ඒ අන්තෙවාසිකාදීන්ට; තං- එය; දීඝරත්තං- බොහෝ කලක් මුළුල්ලෙහි; -පෙ- දුක්ඛසම්ඵස්සතාය- දුක්පහස් ඇතිබව යයි; -පෙ- යෙසං ඛො පන- යම් දායක කෙනකුන්ගේ වනාහි; චීවර- සිවුරු ය; -පෙ- පතිගණ්හාති- පිළිගනී ද; තෙසං- ඒ දායකයන්ගේ; තං- ඒ ප්‍රත්‍යය දානය; න මහප්ඵලං හොති- මහත්ඵල නො වේ ද; -පෙ- අප්පග්ඝතාය- මඳක් අගනාබව යයි; -පෙ-

-පෙ- එවරූපො ච- මෙබඳු වූ; අයං ථෙරො භික්ඛු- මේ ස්ථවිරමහණතෙම; සඞ්ඝමජ්ඣෙ- සඟමැද; භණති- (ඔවා) බෙණේ ද; තං එනං- ඒ ස්ථවිර මහණහට; භික්ඛූ- සෙසු භික්ෂූහු;

කුපිතො අනත්තමනො තථාරූපිං වාචං නිච්ඡාරෙති යථාරූපාය වාචාය සඞ්ඝො තං උක්ඛිපති සඞ්කාරකූටෙව නං පොත්ථකං.

නවම්පි භික්ඛවෙ කාසිකං වත්ථං වණ්ණවන්තඤ්චෙව හොති, සුඛසම්ඵස්සඤ්ච, මහග්ඝඤ්ච. මජ්ඣිමම්පි භික්ඛවෙ කාසිකං වත්ථං -පෙ- ජිණ්ණම්පි භික්ඛවෙ කාසිකං වත්ථං වණ්ණවන්තං චෙව හොති, සුඛසම්ඵස්සඤ්ච, මහග්ඝඤ්ච. ජිණ්ණම්පි භික්ඛවෙ කාසිකං වත්ථං රතනපලිවෙඨනං වා කරොන්ති ගන්ධකරණ්ඩකෙ වා නං පක්ඛිපන්ති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ නවො චෙපි භික්ඛු හොති සීලවා කල්‍යාණධම්මො, ඉදමස්ස සුවණ්ණතාය වදාමි. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ කාසිකං වත්ථං වණ්ණවන්තං තථූපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි. යෙ ඛො පනස්ස සෙවන්ති භජන්ති පයිරුපාසන්ති දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජන්ති, තෙසං තං හොති දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය, ඉදමස්ස සුඛසම්ඵස්සතාය වදාමි. සෙය්‍යථාපි තං භික්ඛවෙ කාසිකං වත්ථං සුඛසම්ඵස්සං තථූපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි. යෙසං ඛො පන පටිග්ගණ්හාති චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරං තෙසං තං මහප්ඵලං හොති මහානිසංසං, ඉදමස්ස මහග්ඝතාය වදාමි.

එවං ආහංසු- මෙසේ කියන්නාහු ය. (කෙසේ ද?) බාලස්ස- අඥාන වූ; අව්‍යත්තස්ස- අව්‍යක්ත වූ; තුය්හං ඛො- තාගේ වනාහි; භණිතෙන- (ඔවා) බිණීමෙන්; කිං- කිමෙක් ද; ත්වං+අපි නාම- තෝත්; භණිතබ්බං- (අවවාද) කියයුතු යයි; මඤ්ඤසි+ඉති- හඟනෙහි ද? (යනුයි); සො- හෙතෙම; කුපිතො- කිපියේ; අනත්තමනො- නො සතුටු වූයේ; යථාරූපාය වාචාය- යම්බඳු වචනයකින්; සඞ්ඝො- සංඝතෙම; තං- ඔහු; උක්ඛිපති- උත්ක්ෂෙපනය කෙරේ ද; තථාරූපිං වාචං- එබඳු වචනයක්; නිච්ඡාරෙති- නිකුත් කෙරෙයි; (කුමක් මෙන් ද යත්) නං පොත්ථකං- ඒ නියදවස්ත්‍රය; සඞ්කාරකූටෙ+ඉව- කසළ ගොඩෙක්හි බහාලන්නාක් මෙනි.

-පෙ- නවං+අපි- අළුත් වූ ද; කාසිකං වත්ථං- කසීසළුව; වණ්ණවන්තං ච+එව හොති- වර්ණවත් ද වේ; සුඛසම්ඵස්සං ච- සුවපහස්ඇත්තේ ද වේ; මහග්ඝං ච- මාහැඟි ද වේ; -පෙ- ජිණ්ණං+අපි- පරිභොගයෙන් ජීර්ණ වූ ද; කාසිකං වත්ථං- කසීසළුව; රතනපලිවෙඨනං වා- රුවන්වෙළන කඩක් හෝ; කරොන්ති- කෙරෙත්; නං- ඒ කසීසළුව; ගන්ධකරණ්ඩකෙ වා- සුවඳකරඬුවෙක්හි හෝ; පක්ඛිපන්ති- බහාලත්. -පෙ-

සෙය්‍යථාපි තං භික්ඛවෙ කාසිකං වත්ථං මහග්ඝං තදූපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

මජ්ඣිමො චෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛු හොති -පෙ- ථෙරො චෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛු හොති සීලවා කල්‍යාණධම්මො, ඉදමස්ස සුවණ්ණතාය වදාමි. සෙය්‍යථාපි තං භික්ඛවෙ කාසිකං වත්ථං වණ්ණවන්තං තදූපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි. යෙ ඛො පනස්ස සෙවන්ති භජන්ති පයිරුපාසන්ති දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජන්ති, තෙසං තං හොති දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය, ඉදමස්ස සුඛසම්ඵස්සතාය වදාමි. සෙය්‍යථාපි තං භික්ඛවෙ කාසිකං වත්ථං සුඛසම්ඵස්සං තදූපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි. යෙසං ඛො පන පතිගණ්හාති චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරං තෙසං තං මහප්ඵලං හොති මහානිසංසං, ඉදමස්ස මහග්ඝතාය වදාමි. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ තං කාසිකං වත්ථං මහග්ඝං තදූපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි. එවරූපො චායං භික්ඛවෙ ථෙරො භික්ඛු සඞ්ඝමජ්ඣෙ භණති, තමෙනං භික්ඛූ එවමාහංසු: අප්පසද්දා ආයස්මන්තා හොථ, ථෙරො භික්ඛු ධම්මඤ්ච විනයඤ්ච භණතීති. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං: කාසිකවත්ථූපමා භවිස්සාම න පොත්ථකූපමාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති.

9. යො භික්ඛවෙ එවං වදෙය්‍ය: යථා යථායං පුරිසො කම්මං කරොති තථා තථා තං පටිසංවෙදියතීති. එවං සන්තං භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මචරියවාසො න හොති, ඔකාසො න පඤ්ඤායති සම්මා දුක්ඛස්ස අන්තකිරියාය. යො ච ඛො භික්ඛවෙ එවං වදෙය්‍ය: යථා යථා වෙදනීයං අයං පුරිසො කම්මං කරොති තථා තථාස්ස විපාකං පටිසංවෙදියතීති. එවං සන්තං භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මචරියවාසො හොති, ඔකාසො පඤ්ඤායති සම්මා දුක්ඛස්ස අන්තකිරියාය.

-පෙ- ආයස්මන්තා- ආයුෂ්මත්හු; අප්පසද්දා හොථ- නිශ්ශබ්ද වව්; ථෙරො භික්ඛු- ස්ථවිරමහණතෙම; ධම්මං ච- ධර්මය ද; විනයං ච- විනය ද; භණති+ඉති- වදාරනසේක (යනුයි). -පෙ- කාසිකවත්ථූපමා භවිස්සාම- කසීසළුවක් බඳු වන්නෙමු. නො පොත්ථක+උපමා ඉති- නියදවස්ත්‍රය බඳු නො වන්නෙමු යි (කියායි); -පෙ-

9. -පෙ- යො- යමෙක්තෙම; එංව වදෙය්‍ය- මෙසේ කියන්නේ ද; (කෙසේද?) අයං පුරිසො- මේ පුරුෂතෙම; යථා යථා- යම්යම්පරිද්දෙකින්; කම්මං- කර්මය; කරොති- කෙරේ ද; තං- ඒ කර්මය; තථා තථා- ඒ ඒ පරිද්දෙන්; පටිසංවෙදියති+ඉති-

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස අප්පමත්තකම්පි පාපං කම්මං කතං තමෙනං නිරයං උපනෙති. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤෙව අප්පමත්තකං පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති, නාණුම්පි ඛායති බහුදෙව.

කථංරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස අප්පමත්තකම්පි පාපං කම්මං කතං තමෙනං නිරයං උපනෙති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අභාවිතකායො හොති අභාවිතසීලො අභාවිතචිත්තො අභාවිතපඤ්ඤො පරිත්තො අප්පාතුමො අප්පදුක්ඛවිහාරී. එවරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස අප්පමත්තකම්පි පාපං කම්මං කතං තමෙනං නිරයං උපනෙති.

විදින්නේ ය (යනුයි); -පෙ- එවං සන්තං- මෙසේ ඇතිකල්හි; බ්‍රහ්මචරියවාසො- බඹසරවිසීම; න හොති- නො වේ; සම්මා- මත්තා කොට; දුක්ඛස්ස- වෘතදුඃඛයාගේ; අන්තකිරියාය- කෙලෙවර කිරීම පිණිස; ඔකාසො- අවකාශයෙක්; න පඤ්ඤායති- නො පැනේ; -පෙ- අයං පුරිසො- මේපුරුෂතෙම; යථා යථා- යම් යම් පරිද්දෙකින්; වෙදනීයං- වින්දයුතු වූ; කම්මං- කර්මය; -පෙ- අස්ස- ඒ කර්මයාගේ; විපාකං- විපාකය; -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය :- බ්‍රහ්මචරියවාසො න හොති, ඔකාසො න පඤ්ඤායති දුක්ඛස්ස අන්තකිරියාය.

මාර්ගභාවනාවට පෙර අනතුරුභවයෙහි විපාකදෙන යම් උපපද්‍යවේද්‍ය කර්මයෙක් රැස්කරනලද්දේ ද ඒ කර්මයාගේ විපාකය දෙවන අත්බැවිහි අවශ්‍යයෙන් ම විදියයුතුබැවින් බඹසරවිසීම කොළේ නමුදු සඵල නො වන්නේ ය. මෙසේ කලැ කර්මායූහනය හා විපාකානුභවය යම්හෙයකින් වන්නේ ද ඒ හේතුකොට ගෙන වෘතදුඃඛයාගේ කෙළවරකිරීමට අවකාශයෙක් නො පැනේ යයි දක්වනලදී.

ඉධ- මේ ලොකයෙහි; එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස- ඇතැම් පුද්ගලයකු විසින්; අප්පමත්තකං + අපි- ස්වල්පමාත්‍ර වූ ද; පාපං කම්මං- පාපකර්මයක්; කතං- කරනලද්දේ ද; තං එනං- ඒ මේ පුද්ගලයා; නිරයං- නරකයට; උපනෙති- පමුණුවයි. -පෙ- තාදිසං + එව- එබඳු ම වූ; අප්පමත්තකං- ස්වල්පමාත්‍ර වූ -පෙ- කතං- කරනලද්දේ; දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති- ඉහාත්මයෙහි වින්දයුතු වේ. අණුං + අපි- ස්වල්පමාත්‍රයකුත්; න ඛායති- පරලෙව්හි විපාක නො දේ. බහුදෙව- බොහෝ විපාකයක් කියනු කිම.

කථංරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤෙව අප්පමත්තකං පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති, නාණුම්පි ඛායති බහුදෙව? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො භාවිතකායො හොති භාවිතසීලො භාවිතචිත්තො භාවිතපඤ්ඤො අපරිත්තො මහත්තො අප්පමාණවිහාරී. එවරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤෙව අප්පමත්තකං පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති, නාණුම්පි ඛායති බහුදෙව.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො ලොණඵලං පරිත්තෙ උදකමල්ලකෙ පක්ඛිපෙය්‍ය, තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ අපිනු තං පරිත්තං උදකමල්ලකෙ උදකං අමුනා ලොණඵලෙන ලොණං අස්ස අපෙය්‍යන්ති? එවං භන්තෙ. තං කිස්ස හෙතු? අදුං හි භන්තෙ පරිත්තං උදකමල්ලකෙ උදකං අමුනා ලොණඵලෙන ලොණං අස්ස අපෙය්‍යන්ති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො ලොණඵලං ගඞ්ගාය නදියා පක්ඛිපෙය්‍ය, තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ අපි නු සා ගඞ්ගා නදී අමුනා ලොණඵලෙන ලොණං අස්ස අපෙය්‍යන්ති? නො හෙතං

-පෙ- කථංරූපස්ස පුග්ගලස්ස- කෙබඳු පුද්ගලයකු විසින්; අප්පවත්තකං+අපි- ස්වල්පමාත්‍රවූ ද; -පෙ-

-පෙ- අභාවිතකායො හොති- නො වඩන ලද කායභාවනා ඇත්තේ ද; අභාවිතසීලො- නො වඩන ලද සිල්ඇත්තේ ද; අභාවිතචිත්තො- නො වඩන ලද සිත්ඇත්තේ ද; අභාවිතපඤ්ඤො- නො වඩනලද ප්‍රඥාඇත්තේ ද; පරිත්තො- ගුණයෙන් ස්වල්ප වේ ද; අප්පාතුමො- ගුණයෙන් ස්වල්ප වූ ආත්ම ඇත්තේ වේ ද; අප්පදුක්ඛවිහාරී- ස්වල්පපාපයකිනිදු දුකසේ වාසයකරන්නේ වේ ද;

-පෙ- භාවිතකායො හොති- වඩන ලද කායභාවනා ඇත්තේ වේ ද; -පෙ- අපරිත්තො- ගුණයෙන් ස්වල්ප නො වූයේ ද; මහත්තො- ගුණයෙන් මහත් වූ ආත්මඇත්තේ වේ ද; අප්පමාණවිහාරී- නිකෙලශීවිහරණ ඇත්තේ වේ ද; -පෙ-.

-පෙ- පුරිසො- පුරුෂතෙම; ලොණඵලං- ලුණු කැටය; පරිත්තෙ- කුඩා වූ; උදකමල්ලකෙ- දියබඳුනෙක්හි; පක්ඛිපෙය්‍ය- බහා ද; -පෙ- තං කිං මඤ්ඤථ- හේ කුමකැයි සිතන්නහු ද? අපි නු- කිම හෝ; උදකමල්ලකෙ- දියබඳුනෙහි; තං පරිත්තං උදකං- ඒ ස්වල්ප වූ ජලය; අමුනා ලොණඵලෙන- තෙල කී ලුණු කැටයෙන්; අපෙය්‍යං- නොපියහැකි වූ; ලොණං අස්ස ඉති- ලුණුරස වන්නේ දැයි විචාළසේක. භන්තෙ- වහන්ස;

භන්තෙ. තං කිස්ස හෙතු? අසු හි භන්තෙ ගඞ්ගාය නදියා මහාඋදකක්ඛන්ධො, සො අමුනා ලොණඵලෙන ලොණං නෙවස්ස අපෙය්‍යන්ති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චස්ස පුග්ගලස්ස අප්පමත්තකම්පි පාපං කම්මං කතං තමෙනං නිරයං උපනෙති. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤෙව අප්පමත්තකං පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති, නාණුම්පි ඛායති බහුදෙව.

කථංරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස අප්පමත්තකම්පි පාපං කම්මං කතං තමෙනං නිරයං උපනෙති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අභාවිතකායො හොති අභාවිතසීලො අභාවිතචිත්තො අභාවිතපඤ්ඤො පරිත්තො අප්පාතුමො අප්පදුක්ඛවිහාරී. එවරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස අප්පමත්තකම්පි පාපං කම්මං කතං තමෙනං නිරයං උපනෙති. කථංරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤෙව අප්පමත්තකං පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති නානුම්පි ඛායති බහුදෙව? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො භාවිතකායො හොති භාවිතසීලො භාවිතචිත්තො භාවිතපඤ්ඤො අපරිත්තො මහත්තො අප්පමාණවිහාරී. එවරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤෙව අප්පමත්තකං පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති, නාණුම්පි ඛායති බහුදෙව.

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අඩ්ඪකහාපණෙනපි බන්ධනං නිගච්ඡති, කහාපණෙනපි බන්ධනං නිගච්ඡති, කහාපණසතෙනපි බන්ධනං නිගච්ඡති. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො අඩ්ඪකහාපණෙනපි න බන්ධනං නිගච්ඡති, කහාපණෙනපි න බන්ධනං නිගච්ඡති, කහාපණසතෙනපි න බන්ධනං නිගච්ඡති.

එවං- එසේ යයි සැලකළාහු ය. -පෙ- **උදකමල්ලකෙ**- දියබඳුනෙහි; **අදුං උදකං**- මෙකී ජලය; **හි**- යම්හෙයකින්; **පරිත්තකං**- ස්වල්ප ද; (එහෙයින්) **අමුනා ලොණඵලෙන**- තෙල කී ලුණු කැටයෙන් **අපෙය්‍යං**- නොපියහැකි වූ; **ලොණං අස්ස ඉති**- ලුණුරසවත්තේ යයි සැලකළාහු ය. -පෙ- **ගඞ්ගාය නදියා**- ගංගා නම් නදියෙහි; **පක්ඛිපෙය්‍ය**- බහා ද; -පෙ- **අපි නු**- කිම හෝ; **සා ගඞ්ගා නදී**- ඒ ගංගා නම් නදීතොමෝ; **අමුනා ලොණඵලෙන**- එකී ලුණු කැටයෙන්; -පෙ- **හි**- යම්හෙයකින්; -පෙ- **අසු මහාඋදකක්ඛන්ධො**- ඒ මහත් ජලස්කන්ධයෙක් වන්නේ ද; (එහෙයින්) **සො**- ඒ ජලස්කන්ධයතෙම; **අමුනා ලොණඵලෙන**- තෙල කී ලුණුකැටයෙන් -පෙ- **ලොණං නෙවස්ස ඉති**- ලුණුරස නො වන්නේ ම යයි; සැලකළාහු ය. -පෙ-.

කථංරූපො භික්ඛවෙ අඩ්ඪකහාපණෙනපි බන්ධනං නිගච්ඡති, කහාපණෙනපි බන්ධනං නිගච්ඡති, කහාපණසතෙනපි බන්ධනං නිගච්ඡති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො දළිද්දො හොති අප්පස්සකො අප්පභොගො. එවරූපො භික්ඛවෙ අඩ්ඪකහාපණෙනපි බන්ධනං නිගච්ඡති, කහාපණෙනපි බන්ධනං නිගච්ඡති, කහාපණසතෙනපි බන්ධනං නිගච්ඡති.

කථංරූපො භික්ඛවෙ අඩ්ඪකහාපණෙනපි න බන්ධනං නිගච්ඡති, කහාපණෙනපි න බන්ධනං නිගච්ඡති, කහාපණසතෙනපි න බන්ධනං නිගච්ඡති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අඩ්ඪො හොති හද්ධනො මහාභොගො, එවරූපො භික්ඛවෙ අඩ්ඪකහාපණෙනපි න බන්ධනං නිගච්ඡති, කහාපණෙනපි න බන්ධනං නිගච්ඡති, කහාපණසතෙනපි න බන්ධනං නිගච්ඡති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චස්ස පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤෙව අප්පමත්තකම්පි පාපං කම්මං කතං තමෙනං නිරයං උපනෙති. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස

-පෙ- අඩ්ඪකහාපණෙන+අපි- අඩකහවණුවකිනුදු; බන්ධනං- බන්ධනයට; නිගච්ඡති- පැමිණේ. කහාපණෙන+අපි- කහවණුවකිනුදු; -පෙ- කහාපණසතෙන+අපි- කහවණු සියයකිනුදු; -පෙ-.

-පෙ- බන්ධනං- බන්ධනයට; න නිගච්ඡති- නො පැමිණේ. -පෙ- අප්පස්සකො- ස්වල්ප වූ අයිති දෑ ඇති; අප්පභොගො- ස්වල්පඋපභොග පරිභොගවස්තු ඇති; දළිද්දො හොති- දිළින්දෙක් වේ ද; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය:- 1. අභාවිතකායො. 2. අභාවිතසීලො. 3. අභාවිතචිත්තො. 4. අභාවිතපඤ්ඤො.

1. කායානුපස්සනාසඞ්ඛ්‍යාත කායභාවනාව පුරුදු නො කළ තැනැත්තේ අභාවිතකාය නම්. 2. ඉන්ද්‍රියසංවරසීලය හෝ චතුපාරිසුද්ධිසීලයන් නො වැඩූ තැනැත්තේ අභාවිතසීල නම්. 3. රූපධ්‍යාන අරූපධ්‍යාන භාවනාවලින් සිත නො වැඩූ තැනැත්තේ අභාවිතචිත්ත නම්. 4. අනිත්‍යාදිවශයෙන් ලක්ෂණත්‍රයට නගා දැනගැනීම පිණිස විදසුන් නො වැඩූ තැනැත්තේ අභාවිතපඤ්ඤ නම්. මෙයින් වෘතගාමී පෘථග්ජනයා දක්වන ලදී.

නඤ් භාවිතකායො යස්ස සො අභාවිතකායො බහුව්‍රීහි සමාස යි. සෙසු පදත්‍රය ද මේ නයින් ම දතයුතු යි.

තාදිසඤ්ඤෙව අප්පමත්තකං පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්ම වෙදනියං හොති. නාණුම්පි ඛායති බහුදෙව.

කථංරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස අප්පමත්තකම්පි පාපං කම්මං කතං තමෙනං නිරයං උපනෙති ? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අභාවිතකායො හොති අභාවිතසීලො අභාවිතචිත්තො අභාවිතපඤ්ඤො පරිත්තො අප්පාතුමො අප්පදුක්ඛවිහාරී. එවරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස අප්පමත්තකම්පි පාපං කම්මං කතං තමෙනං නිරයං උපනෙති.

කථංරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤෙව අප්පමත්තකං පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනියං හොති නාණුම්පි ඛායති බහුදෙව ? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො භාවිතකායො හොති භාවිතසීලො භාවිතචිත්තො භාවිතපඤ්ඤො අපරිත්තො මහත්තො අප්පමාණවිහාරී. එවරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤෙව අප්පමත්තකං පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනියං හොති නාණුම්පි ඛායති බහුදෙව.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ඔරබ්භිකො වා උරබ්භඝාතකො වා අපෙකච්චං උරබ්භං අදින්නං ආදියමානං පහොති හන්තුං වා බන්ධිතුං වා ජාපෙතුං වා යථාපච්චයං වා කාතුං, අපෙකච්චං උරබ්භං අදින්නං ආදියමානං නප්පහොති හන්තුං වා බන්ධිතුං වා ජාපෙතුං වා යථාපච්චයං වා කාතුං.

කථංරූපං භික්ඛවෙ ඔරබ්භිකො වා උරබ්භඝාතකො වා උරබ්භං අදින්නං ආදියමානං පහොති හන්තුං වා බන්ධිතුං වා ජාපෙතුං වා යථාපච්චයං වා කාතුං? ඉධ භික්ඛවෙ

-පෙ- සෙය්‍යථාපි- යම්සේ; ඔරබ්භිකො වා- එළුවන් හිමියෙක් හෝ; උරබ්භඝාතකො වා- එළුවන් මරා ජීවත් වන්නෙක් හෝ; උරබ්භං- එළුවකු; අදින්නං ආදියමානං- සොරාගත්තා වූ; අපෙකච්චං- ඇතැම් සොරකු; හන්තුං වා- පෙලන්ට හෝ; බන්ධිතුං වා- බඳින්ට හෝ; ජාපෙතුං වා- ධනයෙන් පිරිහෙළන්ට හෝ හෙවත් දඬගසන්ට හෝ; යථාපච්චයං කාතුං වා- කැමති යමක් කරන්ට හෝ, පහොති- හැකි වේ ද; -පෙ- නප්පහොති- නොහැකි වේ ද;

-පෙ- උරබ්භං- එළුවකු; අදින්නං ආදියමානං- සොරාගත්තා වූ; කථංරූපං- කෙබඳු සොරකු; හන්තුං වා- පෙලන්ට හෝ; -පෙ-.

එකච්චො දළිද්දො හොති අප්පස්සකො අප්පභොගො. එවරූපං භික්ඛවෙ ඔරබ්භිකො වා උරබ්භඝාතකො වා උරබ්භං අදින්නං ආදියමානං පහොති හන්තුං වා බන්ධිතුං වා ජාපෙතුං වා යථාපච්චයං වා කාතුං. කථංරූපං භික්ඛවෙ ඔරබ්භිකො වා උරබ්භඝාතකො වා උරබ්භං අදින්නං ආදියමානං නප්පහොති හන්තුං වා බන්ධිතුං වා ජාපෙතුං වා යථාපච්චයං වා කාතුං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අඩ්ඪො හොති මහද්ධනො මහාභොගො රාජා වා රාජමහාමත්තො වා. එවරූපං භික්ඛවෙ ඔරබ්භිකො වා උරබ්භඝාතකො වා උරබ්භං අදින්නං ආදියමානං නප්පහොති හන්තුං වා බන්ධිතුං වා ජාපෙතුං වා යථාපච්චයං වා කාතුං. අඤ්ඤදත්ථු පඤ්ජලිකොව නං යාචති: දෙහි මෙ මාරිස උරබ්භං වා උරබ්භධනං වාති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චස්ස පුග්ගලස්ස අප්පමත්තකම්පි පාපං කම්මං කතං තමෙනං නිරයං උපනෙති. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤෙව අප්පමත්තකං පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති නාණුම්පි ඛායති බහුදෙව.

කථංරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස අප්පමත්තකම්පි පාපං කම්මං කතං තමෙනං නිරයං උපනෙති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අභාවිතකායො හොති අභාවිතසීලො අභාවිතචිත්තො අභාවිතපඤ්ඤො පරිත්තො අප්පාතුමො අප්පදුක්ඛවිහාරී. එවරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස අප්පමත්තකම්පි පාපං කම්මං කතං තමෙනං නිරයං උපනෙති. කථංරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤෙව අප්පමත්තකං පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති නාණුම්පි ඛායති බහුදෙව? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො භාවිතකායො හොති -පෙ- අපරිත්තො මහත්තො අප්පමාණවිහාරී. එවරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤෙව අප්පමත්තකං පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති නාණුම්පි ඛායති බහුදෙව.

-පෙ- අඩ්ඪො- ධනයෙන් ආඪ්‍ය වූ; -පෙ- රාජා වා- රජෙක් හෝ; රාජමහාමත්තො වා- රජමහඇමතියෙක් හෝ; හොති- වේ ද; -පෙ-. අඤ්ඤදත්ථු- ඒකාන්තයෙන්; පඤ්ජලිකොව- ඇඳිලි බැන්දේ ම; මාරිස- නිදුකාණෙනි; මෙ- මාගේ; උරබ්භං වා- එළුවා හෝ; උරබ්භධනං වා- එළුවා අගනාමිල හෝ; දෙහි ඉති- දුනමැනව යි; නං- ඔහුට; යාචති- යාච්ඤා කෙරේ. -පෙ-.

යො භික්ඛවෙ එවං වදෙය්‍ය යථා යථායං පුරිසො කම්මං කරොති තථා තථා තං පටිසංවෙදියතීති. එවං සන්තං භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මචරියවාසො න හොති, ඔකාසො න පඤ්ඤායති සම්මා දුක්ඛස්ස අන්තකිරියාය, යො ච ඛො භික්ඛවෙ එවං වදෙය්‍ය: යථා යථා වෙදනියං අයං පුරිසො කම්මං කරොති, තථා තථා අස්ස විපාකං පටිසංවෙදියතීති. එවං සන්තං භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මචරියවාසො හොති, ඔකාසො පඤ්ඤායති සම්මා දුක්ඛස්ස අන්තකිරියායාති.

10. සන්ති භික්ඛවෙ ජාතරූපස්ස ඔළාරිකා උපක්කිලෙසා: පංසුවාලිකා සක්ඛරකඨලා. තමෙතං පංසුධොවකො වා පංසුධොවකන්තෙවාසී වා දොණියං ආකිරිත්වා ධොවති සන්ධොවති නිද්ධොවති. තස්මිං පහීනෙ තස්මිං ව්‍යන්තිකතෙ සන්ති ජාතරූපස්ස මජ්ඣිමසහගතා උපක්කිලෙසා: සුඛුමසක්ඛරා ථූලවාලිකා. තමෙතං පංසුධොවකො වා පංසුධොවකන්තෙවාසී වා ධොවති සන්ධොවති නිද්ධොවති. තස්මිං පහීනෙ තස්මිං ව්‍යන්තිකතෙ සන්ති ජාතරූපස්ස සුඛුමසහගතා උපක්කිලෙසා: සුඛුමවාලිකා කාළිජල්ලිකා. තමෙතං පංසුධොවකො වා පංසුධොවකන්තෙවාසී වා ධොවති සන්ධොවති නිද්ධොවති. තස්මිං පහීනෙ තස්මිං ව්‍යන්තිකතෙ අථාපරං සුවණ්ණසිකතාවසිස්සන්ති.

---

10. -පෙ- **ජාතරූපස්ස**- සවර්ණයාගේ; **ඔළාරිකා**- ඖදාරික වූ; **උපක්කිලෙසා**- උපක්ලේශයෝ; **සන්ති**- ඇත්තාහු ය. (ඔහු කවරහු ද යත්) **පංසුවාලිකා**- පස් හා වැලි ය; **සක්ඛරකඨලා**- කැටකැබිලිති ය; (යත මොහු යි) **තං එතං**- ඒ සවර්ණය; **පංසුධොවකො වා**- පස් සෝදන්නෙක් හෝ; **පංසුධොවකන්තෙවාසී වා**- පස් සෝදන්නකුගේ අතවැසියෙක් හෝ; **දොණියං**- ඔරුවෙක; **ආකිරිත්වා**- බහා ලා; **ධොවති**- ධෝවනය කෙරෙයි; **සන්ධොවති**- නැවත නැවත ධෝවනය කෙරෙයි. **නිද්ධොවති**- මිරිකා ධෝවනය කෙරෙයි. **තස්මිං**- ඒ පස්වැලි ආදිය; **පහීනෙ**- ප්‍රහීණ වූ කල්හි; -පෙ- **ව්‍යන්තිකතෙ**- දුරුකළ කල්හි; **ජාතරූපස්ස**- සවර්ණයාගේ; **සුඛුමසක්ඛරා**- සියුම්කැට හා; **ථූලවාලිකා**- දළවැලි ද යන, **මජ්ඣිමසහගතා**- මධ්‍යම ප්‍රමාණ වූ; **උපක්කිලෙසා**- උපක්ලේශකෙනෙක්; **සන්ති**- ඇත්තාහු ය. -පෙ- **ජාතරූපස්ස**- සවර්ණයාගේ; **සුඛුමවාලිකා**- සියුම්වැලි හා; **කාළිජල්ලිකා**- කළුදූලි ද යන; **සුඛුමසහගතා**- සියුම්බවට පැමිණියා වූ; -පෙ- **අථාපරං**- එයින් මත්තෙහි; **සුවණ්ණසිකතා**- රන්වැලි; **අවසිස්සන්ති**- ශෙෂවෙත්; -පෙ-

තමෙනං සුවණ්ණකාරො වා සුවණ්ණකාරන්තෙවාසී වා තං ජාතරූපං මූසාය පක්ඛිපිත්වා ධමති සන්ධමති නිද්ධමති. තං හොති ජාතරූපං ධන්තං සන්ධන්තං නිද්ධන්තං, අනිහිතං අනින්නීතකසාවං, න චෙව මුදුං හොති, න ච කම්මනියං, න ච පභස්සරං, පභඞ්ගු ච; න ච සම්මා උපෙති කම්මාය. හොති සො භික්ඛවෙ සමයො යං සො සුවණ්ණකාරො වා සුවණ්ණකාරන්තෙවාසී වා තං ජාතරූපං ධමති සන්ධමති නිද්ධමති. තං හොති ජාතරූපං ධන්තං සන්ධන්තං නිද්ධන්තං, නිහිතං නින්නීතකසාවං, මුදුං ච හොති, කම්මඤ්ඤං ච, පභස්සරං ච, න ච පභඞ්ගු; සම්මා උපෙති කම්මාය. යස්සා යස්සා ච පිළන්ධනවිකතියා ආකඞ්ඛති: යදි පට්ටිකාය යදි කුණ්ඩලාය යදි ගීවෙය්‍යකෙන යදි සුවණ්ණමාලාය, තඤ්චස්ස අත්ථං අනුභොති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සන්ති අධිචිත්තමනුයුත්තස්ස භික්ඛුනො ඔළාරිකා උපක්කිලෙසා: කායදුච්චරිතං වචීදුච්චරිතං මනොදුච්චරිතං. තමෙනං සචෙතසො භික්ඛු දබ්බජාතිකො පජහති විනොදෙති ව්‍යන්තිකරොති අනභාවං ගමෙති. තස්මිං පහීනෙ

තං ජාතරූපං- එ සවර්ණය; **මූසාය**- කෝවයෙහි; **පක්ඛිපිත්වා**- බහා; ධමති- පිඹියි; **සන්ධමති**- නැවත නැවත පිඹියි; **නිද්ධමති**- දැඩිකොට පිඹියි; **තං ජාතරූපං**- ඒ සවර්ණය; ධන්තං- ගිනි පිඹින ලද්දේ; **සන්ධන්තං**- නැවත නැවත ගිනි පිඹිනලද්දේ; **නිද්ධන්තං**- දැඩිකොට ගිනිපිඹිනලද්දේ; **අනීහිතං**- නොතළන ලද්දේ; **අනින්නීතකසාවං හොති**- නො හරණලද කසට ඇත්තේ වේ; **න චෙව මුදුං හොති**- මොළොක් ද නො වේ. **න ච කම්මනියං**- කර්‍මයට යොග්‍ය ද නො වේ; **න ච පභස්සරං**- බබළනසුලු ද නො වේ; **පභඞ්ගු ච**- බිඳෙනසුලු ද වේ. **සම්මා** මනා කොට; **කම්මාය**- කර්‍මාන්තයක් පිණිස; **න ච උපෙති**- නො පැමිණෙයි. -පෙ- **යං**- යම්හෙයකින්; **සො සුවණ්ණකාරො වා**- ඒ රන්කරුතෙමේ හෝ; -පෙ- **සො සමයො**- එබඳු කාලයෙක්, **හොති**- වේ; **යස්සා යස්සා ච පිළන්ධනවිකතියා**- යම් යම් පළඳනාවෙසෙසක් උදෙසා; **යදි**- ඉදින්; **පට්ටිකාය**- රන්පටක් පිණිස හෝ; -පෙ- **කුණ්ඩලාය**- කුණ්ඩලාභරණයක් පිණිස හෝ; -පෙ- **ගීවෙය්‍යකෙන**- ග්‍රීවාභරණයක් පිණිස හෝ; -පෙ- **සුවණ්ණමාලාය**- රන් මාලාවක් පිණිස හෝ; **ආකඞ්ඛති**- කැමති වේ ද; **අස්ස**- ඔහුගේ; **තං අත්ථං ච**- ඒ ප්‍රයෝජනය ද; **අනුභොති**- සිද්ධකෙරේ;

-පෙ- **අධිචිත්තමනුයුත්තස්ස**- සමථවිදර්‍ශනා චිත්තයෙහි යෙදුණා වූ; **භික්ඛුනො**- මහණහට; **කායදුච්චරිතං**- කාය දුශ්චරිතය; -පෙ- **ඔළාරිකා**- ඖදාරික වූ; **උපක්කිලෙසා**-

තස්මිං ව්‍යන්තීකතෙ සන්ති අධිචිත්තමනුයුත්තස්ස භික්ඛුනො මජ්ඣිමසහගතා උපක්කිලෙසා: කාමවිතක්කො ව්‍යාපාදවිතක්කො විහිංසාවිතක්කො තමෙනං සචෙතසො භික්ඛු දබ්බජාතිකො පජහති විනොදෙති ව්‍යන්තීකරොති අනභාවං ගමෙති. තස්මිං පහීනෙ තස්මිං ව්‍යන්තීකතෙ සන්ති අධිචිත්තමනුයුත්තස්ස භික්ඛුනො සුඛුමසහගතා උපක්කිලෙසා: ඤාතිවිතක්කො ජනපදවිතක්කො අනවඤ්ඤත්තිපටිසංයුත්තො විතක්කො. තමෙනං සචෙතසො භික්ඛු දබ්බජාතිකො පජහති විනොදෙති ව්‍යන්තීකරොති අනභාවං ගමෙති. තස්මිං පහීනෙ තස්මිං ව්‍යන්තීකතෙ අථාපරං ධම්මවිතක්කාවසිස්සති. සො හොති සමාධි න චෙව සන්තො න පණීතො න පටිප්පස්සද්ධලද්ධො න එකොදිභාවාධිගතො සසංඛාරනිග්ගය්හවාරිතවතො. හොති සො භික්ඛවෙ සමයො යං තං චිත්තං අජ්ඣත්තඤ්ඤෙව සන්තිට්ඨති සන්නිසීදති එකොදිභාවං ගච්ඡති සමාධියති. සො හොති සමාධි සන්තො

උපක්ලේශයෝ; **සන්ති**- ඇත්තාහු ය. **සචෙතසො**- මනා සිත් ඇති; **දබ්බජාතිකො**- පණ්ඩිතස්වභාව ඇති; **භික්ඛු**- මහණතෙම; **තං එනං**- ඒ මේ දුශ්චරිතය; **පජහති**- දුරුකෙරෙයි. **විනොදෙති**- බැහැරකෙරෙයි; **ව්‍යන්තීකරොති**- විනාශකෙරෙයි; **අනභාවං ගමෙති**- ක්‍රමයෙන් අභාවයට පමුණුවයි. **තස්මිං**- ඒ දුශ්චරිතය; **පහීනෙ**- ප්‍රහීණ වූ කල්හි; -පෙ- **ව්‍යන්තීකතෙ**- විනාශ වූ කල්හි; -පෙ- **කාමවිතක්කො**- කාමවිතර්කය; -පෙ- **මජ්ඣිමසහගතා**- මධ්‍යමබවට පැමිණියා වූ; -පෙ- **ඤාතිවිතක්කො**- නෑයන් අරමුණුකොට උපදනා විතර්කය; **ජනපදවිතක්කො**- ජනපදයන් අරමුණුකොට උපදනා විතර්කය; **අනවඤ්ඤත්තිපටිසංයුත්තො**- අවඥා නො ලැබීම පිළිබඳ වූ විතර්කය යන; **සුඛුමසහගතා**- සියුම් බවට ගියා වූ -පෙ-

සංලක්‍ෂ්‍යය :- 1. කාමවිතක්කො 2. ව්‍යාපාදවිතක්කො 3. විහිංසාවිතක්කො 4. ඤාතිවිතක්කො 5. ජනපදවිතක්කො 6. අනවඤ්ඤත්තිපටිසංයුත්තො විතක්කො

1. රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, යන පස්කම් අරමුණුකොට උපදනා කල්පනාව කාමවිතර්ක නම් වේ. 2. සත්ත්වයන්ගේ විනාශය, පෙළීම යනාදිය අරමුණුකොට උපදනා ක්‍රොධ චෙතනාව ව්‍යාපාදවිතර්ක නම් වේ. 3. කැටමුගුරු ආදියෙන් සත්ත්වයන්ට හිංසාපීඩා කිරීම් වශයෙන් පැවති චෙතනාව විහිංසා විතර්ක නම් වේ. 4. අපගේ පුණ්‍යවන්ත බොහෝ නෑයෝ ඇත්තාහු ය. ඔව්හු ධනවත් ය, තෙජවත් ය යනාදීන් නෑයන් අරභයා උපදනා චෙතනාව ඤාතිවිතර්ක නම් වේ. 5. අසුමල්

පණීතො පටිප්පස්සද්ධලද්ධො එකොදිභාවාධිගතො න සසංඛාරනිග්ගය්හවාරිතවතො. යස්ස යස්ස ච අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයස්ස ධම්මස්ස චිත්තං අභිනින්නාමෙති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකිරියාය, තත්‍ර තත්‍රෙව සක්ඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙ.

සො සචෙ ආකඞ්ඛති අනෙකවිහිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුභවෙය්‍යං: එකොපි හුත්වා බහුධා අස්සං, බහුධාපි හුත්වා එකො අස්සං, ආවිභාවං තිරොභාවං තිරොකුඩ්ඩං තිරොපාකාරං තිරොපබ්බතං අසජ්ජමානො ගච්ඡෙය්‍යං සෙය්‍යථාපි ආකාසෙ; පඨවියාපි

ජනපදය ක්ෂෙම ය, සුභික්ෂ ය යනාදි වශයෙන් ජනපදයන් අරභයා පැවති චෙතනාව ජනපදවිතර්ක නම් වේ 6. අන්‍යයෝ මට අවඥා නො කරන්නාහු නම් ඉතා යෙහෙකැයි යනාදි වශයෙන් පැවති චෙතනාව අනවඤ්ඤත්ති පටිසඤ්ඤුත්තවිතර්ක නම් වේ.

-පෙ- අථාපරං- එයින් මත්තෙහි; ධම්මවිතක්කා- දශවිදශීනුපක්ලේශ විතර්කයෝ; අවසිස්සන්ති- ශේෂවෙත්. සසංඛාරනිග්ගය්හ- සප්‍රයොගයෙන් යටත්කොට; වාරිතවතො- කෙලෙසුන් වළක්වනලද්දහුගේ; සො සමාධි- ධර්මවිතර්ක සහගත වූ සමාධි තෙමේ; න චෙව සන්තො හොති- ශාන්ත ද නො වේ; න පණීතො- ප්‍රණීත ද නො වේ; න පටිප්පස්සද්ධලද්ධො- කෙලෙසුන් සන්සිඳුවීමෙන් ලබනලද්දේ ද නො වේ; න එකොධිභාවාධිගතො- එකාග්‍රබවට පැමිණියේ ද නො වේ; -පෙ- සං- යම්හෙයකින්; තං චිත්තං- ඒ චිත්තය; අජ්ඣත්තං එව- තමාසතන්හි ම; සන්තිට්ඨති- පිහිටා සිටී ද; සන්නිසීදති- මනාකොට හිඳී ද; එකොදිභාවං- එකඟබවට; ගච්ඡති- යේ ද; සමාධියති- මනාකොට අරමුණෙහි පිහිටා ද; සො සමයො- එබඳු කාලයෙක්; හොති- වන්නේ ය; සො සමාධි- එ කෙලෙසුන් සන්හිඳීමෙන් ලත් විදර්ශනාතෙමේ; සන්තො හොති- ශාන්ත ද වේ; පණීතො- ප්‍රණීත ද වේ; -පෙ- අභිඤ්ඤා- විශිෂ්ට ඥානයෙන් දැන; සච්ඡිකරණීයස්ස- ප්‍රත්‍යක්ෂකටයුතු වූ; යස්ස යස්ස ධම්මස්ස ච- යම් යම් ධර්මයක්හුගේ; අභිඤ්ඤාසච්ඡිකිරියාය- විශිෂ්ටඥානයෙන් දැන ප්‍රත්‍යක්ෂකිරීම පිණිස; චිත්තං- සිත; අභිනින්නාමෙති- යොමුකෙරේ ද; ආයතනෙ- (පූර්වහෙතු සංඛ්‍යාත වූ ද දත් ලැබියයුතු වූ ද) අභිඥාපාදකධ්‍යානාදි කාරණය; සති සති- ඇතිකල්හි; තත්‍ර තත්‍ර එව- ඒ ඒ ගුණධර්මයෙහි ම; සක්ඛිභබ්බතං- ප්‍රත්‍යක්ෂබවට හා යොග්‍යබවට; පාපුණාති- පැමිණේ.

සො- හෙතෙම; අනෙකවිහිතං- අනෙකප්‍රකාර වූ; ඉද්ධිවිධං- ඍද්ධිවිධඥානය; පච්චනුභවෙය්‍යං- ලබමැයි; සචෙ-

උම්මුජ්ජනිමුජ්ජං කරෙය්‍යං සෙය්‍යථාපි උදකෙ; උදකෙපි අභිජ්ජමානො ගච්ඡෙය්‍යං සෙය්‍යථාපි පඨවියං; ආකාසෙපි පල්ලඞ්කෙන කමෙය්‍යං සෙය්‍යථාපි පක්ඛිසකුණො; ඉමෙපි චන්දිමසූරියෙ එවං මහිද්ධිකෙ එවං මහානුභාවෙ පාණිනා පරිමසෙය්‍යං පරිමජ්ජෙය්‍යං; යාව බ්‍රහ්මලොකාපි කායෙන වසං වත්තෙය්‍යන්ති, තත්‍ර තත්‍රෙව සක්ඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙ.

සො සචෙ ආකඞ්ඛති දිබ්බාය සොතධාතුයා විසුද්ධාය අතික්කන්තමානුසිකාය උභො සද්දෙ සුණෙය්‍යං දිබ්බෙ ච මානුසෙ ච, යෙ දූරෙ සන්තිකෙ චාති, තත්‍ර තත්‍රෙව සක්ඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙ.

සො සචෙ ආකඞ්ඛති පරසත්තානං පරපුග්ගලානං චෙතසා චෙතො පරිච්ච පජානෙය්‍යං ; සරාගං වා චිත්තං සරාගං චිත්තන්ති පජානෙය්‍යං, වීතරාගං වා චිත්තං වීතරාගං චිත්තන්ති පජානෙය්‍යං, සදොසං වා චිත්තං -පෙ-, වීතදොසං වා චිත්තං -පෙ-,

---

ඉදින්; **ආකඞ්ඛති**- කැමති වේ ද; (කෙසේ ද) **එකොපි හුත්වා** තෙමේ එකෙක් ව ද; **බහුධා අස්සං**- බොහෝ පරිද්දක් වෙම්; -පෙ- (මෙතැන් සිට අරුත් 347 පිටෙන් දතයුතුයි.)

සංලක්ෂ්‍යය :-

අජ්ඣත්තමෙව සන්තිට්ඨති- මෙහි සන්තිට්ඨති යන වර්තමාන ක්‍රියාව සං- උපසර්ග පූර්ව 'ඨා' ගතිනිවෘත්තියං යන ධාතුවෙන් නිෂ්පන්න හෙයින් 'අජ්ඣත්තං' යනු සත්තම්‍යර්ථයෙහි ද්විතීයා විභක්ති විය.

-පෙ- **සො**- හෙතෙම; **විසුද්ධාය**- පිරිසුදු වූ; **අතික්කන්තමානුසිකාය**- මිනිස්කත ඉක්ම පවත්නා වූ; **දිබ්බාය සොතධාතුයා**- දිව්‍යංශ්‍රොතධාතුවෙන් හෙවත් දිවකතින්; **දිබ්බෙ ච**- දිව්‍ය වූ ද; **මානුසෙ ච**- මානුසික වූ ද; **දූරෙ වා**- දුරෙහි වූ ද; **සන්තිකෙ වා**- සමීපයෙහි වූ ද; **යෙ**- යම් ශබ්දකෙනෙක් වෙද්ද; **උභො සද්දෙ**- එ දෙවැදෑරුම් ශබ්දයන්; **සුණෙය්‍යං**- අසන්නෙම් යි; **සචෙ ආකඞ්ඛති**- ඉදින් කැමැත්තේ වී නම්; -පෙ-

සො- හෙතෙම; **පරසත්තානං**- අන්‍යසත්වයන්ගේ ද; **පරපුග්ගලානං**- අන්‍යපුද්ගලයන්ගේ ද; **චෙතො**- සිත; **චෙතසා**- තමන්ගේ සිතින්; **පරිච්ච**- පිරිසිඳ; **පජානෙය්‍යං**- දනිම්යි; -පෙ- (කෙසේ ද?) **සරාගං චිත්තං වා**- ලොභසහගත චිත්තය හෝ; **සරාගං චිත්තංඉති**- ලොභසහගතචිත්ත යයි; **පජානෙය්‍යං**- දනිම්යි; **වීතරාගං චිත්තං වා**- ලොභසහගත නො වූ චිත්තය හෝ;

සමොහං වා චිත්තං -පෙ-, වීතමොහං වා චිත්තං -පෙ-, සංඛිත්තං වා චිත්තං -පෙ-, වික්ඛිත්තං වා චිත්තං -පෙ-, මහග්ගතං වා චිත්තං -පෙ-, අමහග්ගතං වා චිත්තං -පෙ-, සඋත්තරං වා චිත්තං -පෙ-, අනුත්තරං වා චිත්තං -පෙ-, සමාහිතං වා චිත්තං -පෙ-, අසමාහිතං වා චිත්තං -පෙ-, (සබ්බං විත්ථාරං) -පෙ- අවිමුත්තං වා චිත්තං අවිමුත්තං චිත්තන්ති පජානෙය්‍යං, විමුත්තං වා චිත්තං විමුත්තං චිත්තන්ති පජානෙය්‍යන්ති, තත්‍ර තත්‍රෙව සක්ඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙ.

සො සචෙ ආකඞ්ඛති අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරෙය්‍යං. සෙය්‍යථිදං? එකම්පි ජාතිං ද්වෙපි ජාතියො තිස්සොපි ජාතියො චතස්සොපි ජාතියො -පෙ- ජාතිසතම්පි ජාතිසහස්සම්පි ජාතිසතසහස්සම්පි අනෙකෙපි සංවට්ටකප්පෙ අනෙකෙපි විවට්ටකප්පෙ අනෙකෙපි සංවට්ටවිවට්ටකප්පෙ අමුත්‍රාසිං එවන්නාමො එවඞ්ගොත්තො එවංවණ්ණො එවමාහාරො එවං සුඛදුක්ඛප්පටිසංවෙදී එවමායුපරියන්තො, සො තතො චුතො අමුත්‍ර උපපාදිං. තත්‍රාපාසිං එවන්නාමො එවඞ්ගොත්තො එවංවණ්ණො එවමාහාරො එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමායුපරියන්තො, සො තතො චුතො ඉධූපපන්නොති, ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරෙය්‍යන්ති, තත්‍ර තත්‍රෙව සක්ඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙ.

සො සචෙ ආකඞ්ඛති දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසකෙන සත්තෙ පස්සෙය්‍යං චවමානෙ උපපජ්ජමානෙ හීනෙ පණීතෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකම්මූපගෙ සත්තෙ පජානෙය්‍යං: ඉමෙ වත භොන්තො සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්නාගතා, වචී -පෙ- මනොදුච්චරිතෙන සමන්නාගතා අරියානං උපවාදකා, මිච්ඡාදිට්ඨිකා, මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදානා, තෙ කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නා; ඉමෙ වා පන භොන්තො සත්තා කායසුචරිතෙන සමන්නාගතා, වචීසුචරිතෙන සමන්නාගතා මනොසුචරිතෙන සමන්නාගතා, අරියානං අනුපවාදකා සම්මාදිට්ඨිකා සම්මාදිට්ඨිකම්මසමාදානා,

---

-පෙ- සදොසං චිත්තං වා- ද්වෙෂ සහගත වූ චිත්තය හෝ; -පෙ- සමොහං චිත්තං වා- මොහසහගත වූ චිත්තය හෝ; -පෙ- සංඛිත්තං චිත්තං වා- ථීනමිද්ධයෙන් හැකුළුණා වූ සිත හෝ; -පෙ- වික්ඛිත්තං චිත්තං වා- නොයෙක් අරමුණෙහි වික්ෂිප්ත සිත හෝ; -පෙ- මහග්ගතං චිත්තං වා- රූපාරූපභූමිගත වූ සිත හෝ; -පෙ- අමහග්ගතං චිත්තං- කාමාවචරභූමිගත වූ සිත -පෙ- සඋත්තරං චිත්තං වා- තමහට වැඩියක් සහිත වූ

තෙ කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නාති; ඉති දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසකෙන සත්තෙ පස්සෙය්‍යං චවමානෙ උපපජ්ජමානෙ හීනෙ පණීතෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකම්මූපගෙ සත්තෙ පජානෙය්‍යන්ති, තත්‍ර තත්‍රෙව සක්ඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙ.

සො සචෙ ආකඞ්ඛති ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යන්ති, තත්‍ර තත්‍රෙව සක්ඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙති.

කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර සිත හෝ; -පෙ- **අනුත්තරං චිත්තං වා**- තමහට වැඩියක් නැත්තා වූ ලොකොත්තර සිත හෝ; -පෙ- **සමාහිතං චිත්තං වා**- උපචාර අර්පණාදෙකින් සමාහිත වූ සිත හෝ; -පෙ- **අවිමුත්තං චිත්තං වා**- තදඞ්ග විෂ්කම්භන විමුක්ති වශයෙන් නොමිදුණා වූ සිත හෝ; -පෙ- **විමුත්තං චිත්තං වා**- තදඞ්ගවිෂ්කම්භන විමුක්තියෙන් මිදුණා වූ සිත හෝ; -පෙ- (සෙසු අරුත් 333 පිටෙන් දතයුතු යි.)

සංලක්ෂ්‍යය :- **1. සංඛිත්තං වා චිත්තං 2. වික්ඛිත්තං වා චිත්තං 3. මහග්ගතං වා චිත්තං 4. අමහග්ගතං වා චිත්තං 5. සඋත්තරං වා චිත්තං 6. අනුත්තරං වා චිත්තං 7. සමාහිතං වා චිත්තං 8. අසමාහිතං වා චිත්තං 9. විමුත්තං වා චිත්තං 10. අවිමුත්තං වා චිත්තං.**

1. ථිනමිද්ධනීවරණයෙන් හැකුළුණු සිත සංඛිත්තචිත්ත නම් වේ. 2. ඖද්ධත්‍යය කාරණකොටගෙන නොයෙක් අරමුණෙහි වික්ෂිප්ත වූ සිත වික්ඛිත්තචිත්ත නම් වේ. 3. කාමච්ඡන්දාදි නීවරණයන්ගෙන් වෙන්වීමෙන් උතුම්බවට පැමිණීමෙන් හෝ උතුම්ධ්‍යානලාභී පුද්ගලයන් විසින් පැමිණෙනලද හෙයින් හෝ මහග්ගත නම් ලද රූපාවචර අරූපාවචර සිත් (27) විසිහත ම මහග්ගත චිත්ත නම් වේ. 4. එකොළොස් වැදෑරුම් කාමභවයන්හි පවත්නා වූ (54) සූපනස්සිත්හු ම අමහග්ගතචිත්ත නම් වෙත්. 5. කාමාවචර හෝ රූපාවචර හෝ අරූපාවචර සිත තමහට වැඩියක් සහිතහෙයින් සඋත්තරචිත්ත නම් වේ. 6. ලොකුත්තර සිත තමහට වැඩියක්නැති හෙයින් අනුත්තරචිත්ත නම් වේ. 7. උපචාරසමාධි අර්පණාසමාධි දෙකින් සමාධි වූ සිත සමාහිතචිත්ත නම් වේ. 8. ඒ සමාධිදෙකින් තොර වූ සිත

11. අධිචිත්තමනුයුත්තෙන භික්ඛවෙ භික්ඛුනා තීණි නිමිත්තානි කාලෙන කාලං මනසිකාතබ්බානි: කාලෙන කාලං සමාධිනිමිත්තං මනසිකාතබ්බං, කාලෙන කාලං පග්ගහනිමිත්තං මනසිකාතබ්බං, කාලෙන කාලං උපෙක්ඛානිමිත්තං මනසිකාතබ්බං. සචෙ භික්ඛවෙ අධිචිත්තමනුයුත්තො භික්ඛු එකන්තං සමාධිනිමිත්තඤ්ඤෙව මනසිකරෙය්‍ය ඨානං තං චිත්තං කොසජ්ජාය සංවත්තෙය්‍ය. සචෙ භික්ඛවෙ අධිචිත්තමනුයුත්තො භික්ඛු එකන්තං පග්ගහනිමිත්තඤ්ඤෙව මනසිකරෙය්‍ය ඨානං තං චිත්තං උද්ධච්චාය සංවත්තෙය්‍ය. සචෙ භික්ඛවෙ අධිචිත්තමනුයුත්තො භික්ඛු එකන්තං උපෙක්ඛානිමිත්තඤ්ඤෙව මනසිකරෙය්‍ය ඨානං තං චිත්තං න සම්මා සමාධියෙථ ආසවානං ඛයාය. යතො ච ඛො භික්ඛවෙ අධිචිත්තමනුයුත්තො භික්ඛු කාලෙන කාලං සමාධිනිමිත්තං මනසි කරොති, කාලෙන කාලං

අසමාහිතචිත්ත නම් වේ. 9. තදඞ්ගවිෂ්කම්භන විමුක්තීන්ගෙන් මිදුණු සිත විමුක්තචිත්ත නම් වේ. 10. ඒ විමුක්තීන්ගෙන් නොමිදුණ සිත අවිමුක්තචිත්ත නම් වේ. මෙහි දී සමුච්ඡෙද පටිප්පස්සද්ධි නිස්සරණ යන ත්‍රිවිධවිමුක්තීහු අනභිප්‍රෙත යහ.

11. -පෙ- අධිචිත්තං **අනුයුත්තෙන**- සමථවිදර්ශනා චිත්තයෙහි යෙදුණා වූ; **භික්ඛුනා**-මහණහු විසින්; **තීණි නිමිත්තානි**- (මේ) තුන් කාරණකෙනෙක්; **කාලෙන කාලං**- කලින් කල; **මනසිකාතබ්බානි**- මෙනෙහි කටයුත්තාහු ය. (කවර තුන්කාරණයෙක් ද?) **කාලෙන කාලං**- කලින්කල; **සමාධිනිමිත්තං**- සමාධිනිමිත්ත හෙවත් එකඟබව; **මනසිකාතබ්බං**- මෙනෙහි කටයුතු යි. -පෙ- **පග්ගහනිමිත්තං**- වීර්‍ය්‍යසංඛ්‍යාත කාරණය; -පෙ- **උපෙක්ඛානිමිත්තං**- උපෙක්ෂා සංඛ්‍යාත කාරණය හෙවත් මධ්‍යස්ථබව; -පෙ- **අධිචිත්තමනුයුත්තො**- සමථවිදර්ශනා සංඛ්‍යාත අධිචිත්තයෙහි යෙදුණා වූ; **භික්ඛු**- මහණතෙම; **සචෙ**- ඉදින්; **එකන්තං**- එක්වන්; **සමාධිනිමිත්තං එව**- සමාධිනිමිත්ත ම; **මනසිකරෙය්‍ය**- මෙනෙහි කෙරේ නම්; **තං චිත්තං**- ඒ සිත; **කොසජ්ජාය**- කුසීත බව පිණිස හෙවත් අලසබව පිණිස; **සංවත්තෙය්‍ය**- පවත්නේ ය යන; **ඨානං**- (මෙබඳු) කාරණයෙක් වේ. -පෙ- **පග්ගහනිමිත්තං+එව**- වීර්‍ය්‍යනිමිත්ත ම; -පෙ- **තං චිත්තං**- ඒ සිත; **ආසවානං ඛයාය**- අශ්‍රවක්ෂය පිණිස; **සම්මා**- මනාකොට; **න සමාධියෙථ**- නො පිහිටන්නේ ය යන; -පෙ- **තං චිත්තං**- ඒ සිත; **මුදුං ච හොති**- මොළොක් ද වේ. **කම්මඤ්ඤං ච**- කර්මයට යොග්‍ය ද වේ. **පභස්සරං ච**- බබළනසුලු ද වේ. **න ච පභඞ්ගු**- බිඳෙන සුලු ද නො වේ.

පග්ගහනිමිත්තං මනසිකරොති, කාලෙන කාලං උපෙක්ඛානිමිත්තං මනසිකරොති, තං හොති චිත්තං මුදුඤ්ච කම්මඤ්ඤඤ්ච පභස්සරඤ්ච, න ච පභඞ්ගු, සම්මා සමාධියති ආසවානං ඛයාය.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ සුවණ්ණකාරො වා සුවණ්ණකාරන්තෙවාසී වා උක්කං බන්ධති, උක්කං බන්ධිත්වා උක්කාමුඛං ආලිම්පෙති, උක්කාමුඛං ආලිම්පෙත්වා සණ්ඩාසෙන ජාතරූපං ගහෙත්වා උක්කාමුඛෙ පක්ඛිපිත්වා කාලෙන කාලං අභිධමති, කාලෙන කාලං උදකෙන පරිප්ඵොසෙති, කාලෙන කාලං අජ්ඣුපෙක්ඛති. සචෙ භික්ඛවෙ සුවණ්ණකාරො වා සුවණ්ණකාරන්තෙවාසී වා තං ජාතරූපං එකන්තං අභිධමෙය්‍ය ඨානං තං ජාතරූපං ඩහෙය්‍ය. සචෙ භික්ඛවෙ සුවණ්ණකාරො වා සුවණ්ණකාරන්තෙවාසී වා තං ජාතරූපං එකන්තං උදකෙන පරිප්ඵොසෙය්‍ය ඨානං තං ජාතරූපං නිබ්බායෙය්‍ය. සචෙ භික්ඛවෙ සුවණ්ණකාරො වා සුවණ්ණකාරන්තෙවාසී වා තං ජාතරූපං එකන්තං අජ්ඣුපෙක්ඛෙය්‍ය ඨානං තං ජාතරූපං න සම්මා පරිපාකං ගච්ඡෙය්‍ය. යතො ච ඛො භික්ඛවෙ සුවණ්ණකාරො වා සුවණ්ණකාරන්තෙවාසී වා තං ජාතරූපං කාලෙන කාලං අභිධමති, කාලෙන කාලං උදකෙන පරිප්ඵොසෙති, කාලෙන කාලං අජ්ඣුපෙක්ඛති, තං හොති ජාතරූපං මුදුඤ්ච කම්මඤ්ඤඤ්ච පභස්සරඤ්ච, න ච පභඞ්ගු, සම්මා උපෙති කම්මාය. යස්සා යස්සා ච පිළන්ධනවිකතියා ආකඞ්ඛති : යදි පට්ටිකාය යදි කුණ්ඩලාය යදි ගීවෙය්‍යකෙන යදි සුවණ්ණමාලාය තඤ්චස්ස අත්ථං අනුභොති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අධිචිත්තමනුයුත්තෙන භික්ඛුනා තීණි නිමිත්තානි කාලෙන කාලං මනසිකාතබ්බානි : කාලෙන කාලං සමාධිනිමිත්තං මනසිකාතබ්බං, කාලෙන කාලං

-පෙ- **උක්කං**- අඟුරුකබලක් හෙවත් උදුනක්; **බන්ධති**- සදා ද; **උක්කං බන්ධිත්වා**- අඟුරුකබලක් සදා; **උක්කාමුඛං**- අඟුරුකබලෙහි මුදුන; **ආලිම්පෙති**- ගිනි දල්වා ද; **ආලිම්පෙත්වා**- ගිනිදල්වා; **සණ්ඩාසෙන**- අඬුවෙන්; **ජාතරූපං ගහෙත්වා**- සවණිය ගෙන; **උක්කාමුඛෙ**- අඟුරුකබල මතුයෙහි හෙවත් කෝවයෙහි; **පක්ඛිපිත්වා**- බහා; -පෙ- **අභිධමති**- නළයෙන් පිඹ ගිනි ගන්වා ද; -පෙ- **පරිප්ඵොසෙති**- දිය ඉසී ද; -පෙ- **අජ්ඣුපෙක්ඛති**- තැවුණු නො තැවුණුබැව් බලා ද; -පෙ- **තං ජාතරූපං**- ඒ සවණිය; **එකන්තං**- එක්වන්; **අභිධමෙය්‍ය**- නළයෙන් පිඹ ගිනිගන්වා නම්; -පෙ- **ඩහෙය්‍ය**- දැවෙන්නේ ය යන; **ඨානං**- මෙබඳු කාරණයෙක් වේ. -පෙ- **පරිප්ඵොසෙය්‍ය**- දිය ඉසී නම්; -පෙ- **නිබ්බායෙය්‍ය**- නිවීයන්නේ ය -පෙ- **අජ්ඣුපෙක්ඛෙය්‍ය**- තැවුණු නො තැවුණු බැව් බලා නම්; -පෙ-

පග්ගහනිමිත්තං මනසිකාතබ්බං, කාලෙන කාලං උපෙක්ඛානිමිත්තං මනසිකාතබ්බං. සචෙ භික්ඛවෙ අධිචිත්තමනුයුත්තො භික්ඛු එකන්තං සමාධිනිමිත්තඤ්ඤෙව මනසිකරෙය්‍ය ඨානං තං චිත්තං කොසජ්ජාය සංවත්තෙය්‍ය. සචෙ භික්ඛවෙ අධිචිත්තමනුයුත්තො භික්ඛු එකන්තං පග්ගහනිමිත්තඤ්ඤෙව මනසිකරෙය්‍ය ඨානං තං චිත්තං උද්ධච්චාය සංවත්තෙය්‍ය. සචෙ භික්ඛවෙ අධිචිත්තමනුයුත්තො භික්ඛු එකන්තං උපෙක්ඛානිමිත්තඤ්ඤෙව මනසිකරෙය්‍ය ඨානං තං චිත්තං න සම්මා සමාධියෙථ ආසවානං ඛයාය. යතො ච ඛො භික්ඛවෙ අධිචිත්තමනුයුත්තො භික්ඛු කාලෙන කාලං සමාධිනිමිත්තං මනසිකරොති, කාලෙන කාලං පග්ගහනිමිත්තං මනසිකරොති, කාලෙන කාලං උපෙක්ඛානිමිත්තං මනසිකරොති, තං හොති චිත්තං මුදුඤ්ච කම්මඤ්ඤඤ්ච පභස්සරඤ්ච, න ච පභඞ්ගු, සම්මා සමාධියති ආසවානං ඛයාය. යස්ස යස්ස ච අභිඤ්ඤාසච්ඡිකරණීයස්ස ධම්මස්ස චිත්තං අභිනින්නාමෙති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකිරියාය, තත්‍ර තත්‍රෙව සක්ඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙ.

සො සචෙ ආකඞ්ඛති අනෙකවිහිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුභවෙය්‍යං (ඡාභිඤ්ඤාවිත්ථාරං ඤාතබ්බං) -පෙ- ආසවානං ඛයාය. -පෙ- සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යන්ති, තත්‍ර තත්‍රෙව සක්ඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙති.

ලොණඵලවග්ගො පඤ්චමො.

මහාපණ්ණාසකො සමත්තො දුතියො.

———o———

සංලක්ෂ්‍යය :- අධිචිත්තමනුයුත්තො- මෙහි අධිචිත්තං යනු අනු- යන කර්මප්‍රවචනීයාගේ යොගයෙහි ද්විතීයා විභක්ති යි. එහි වීප්සාර්ථ- ඉත්ථම්භාවාර්ථ- භාගාර්ථ- සහාර්ථ- හීනාර්ථයන්හි පවත්නා අනු- ශබ්දය ද, ලක්ෂණ- ඉත්ථම්භූත- වීප්සා- භාගාර්ථයන්හි පවත්නා පති- පරි- ශබ්ද දෙක ද, ලක්ෂණ වීප්සා ඉත්ථම්භූතාර්ථයන්හි පවත්නා අභි ශබ්දය ද යන මොහු කර්මප්‍රවචනීය- සංඥාව ලබත්. ඒ කර්මප්‍රවචනීයයන් සමඟ යෙදුණු නාමය ද එකාන්තයෙන් ම ද්විතීයා විභක්ති භජනය කරනහෙයින් මෙහිදු අධිචිත්තං- යනු එසේ ම ද්විතීයා විභක්ති ලැබී ය.

පස්වෙනි වූ ලොණඵල වර්ගය යි.

දෙවෙනි වූ මහාපණ්ණාසකය සමාප්ත යි.

3. 3. 1.

1. පුබ්බෙව මෙ භික්ඛවෙ සම්බොධා අනභිසම්බුද්ධස්ස බොධිසත්තස්සෙව සතො එතදහොසි : කො නු ඛො ලොකෙ අස්සාදො කො ආදීනවො කිං නිස්සරණන්ති. තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ එතදහොසි : යං ඛො ලොකෙ පටිච්ච උප්පජ්ජති සුඛං සොමනස්සං අයං ලොකෙ අස්සාදො, යං ලොකො අනිච්චො දුක්ඛො විපරිණාමධම්මො අයං ලොකෙ ආදීනවො, යං ලොකෙ ඡන්දරාගවිනයො ඡන්දරාගප්පහානං ඉදං ලොකෙ නිස්සරණන්ති.

යාවකීවඤ්චාහං භික්ඛවෙ එවං ලොකස්ස අස්සාදඤ්ච අස්සාදතො ආදීනවඤ්ච ආදීනවතො නිස්සරණඤ්ච නිස්සරණතො යථාභූතං නාබ්භඤ්ඤාසිං, නෙව තාවාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්‍රහ්මකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුද්ධො පච්චඤ්ඤාසිං.

---

3. 3. 1.

1. -පෙ- **සම්බොධා**- සම්‍යක්සම්බොධියෙන්; **පුබ්බෙ+එව**- පූර්වයෙහි ම; **අනභිසම්බුද්ධස්ස**- බුදු නො වූ; **බොධිසත්තස්ස+එව සතො**- බොධිසත්ත්ව වූ ම; **මෙ**- මට; **එතං අහොසි**- මෙබඳු සිතෙක් විය. (කෙබඳු සිතෙක් ද?) **ලොකෙ**- සංස්කාර ලොකයෙහි; **අස්සාදො**- ආස්වාදය හෙවත් මධුරාකාරය; **කො නු ඛො**- කවරේ ද? **ආදීනවො**- දෙෂය; **කො**- කවරේ ද? **නිස්සරණං**- නිර්ගමය. හෙවත් නිරොධය; **කිං ඉති**- කවරේ ද යන සිත යි; -පෙ- **තස්ස මය්හං**- ඒ මට; **එතං+අහොසි**- මෙබඳු සිතෙක් විය; (කෙබඳු සිතෙක් ද යත්;) **ලොකෙ**- සංස්කාරලොකයෙහි; **යං ඛො පටිච්ච**- රූපාදි යමක් නිසා; **සුඛං සොමනස්සං**- සැපයක් හෝ සොම්නසක්; **උප්පජ්ජති**- උපදී ද; **අයං**- මෙතෙම; -පෙ- **අස්සාදො**- මධුරාකාරය වේ. **ලොකො**- සංස්කාරලොකය තෙම; **අනිච්චො**- අනිත්‍ය ය; **දුක්ඛො**- දුක්ඛ ය; **විපරිනාමධම්මො**- පෙරළෙන ස්වභාව ඇත්තේ ය යන; **යං**- යමක් ඇද්ද; **අයං**- මේ තෙම; -පෙ- **ආදිනවො**- දෙෂය වේ. -පෙ- **ඡන්දරාගවිනයො**- ඡන්දරාගය මැඩලීම ය; **ඡන්දරාගප්පහානං**- ඡන්දරාගය දුරු කිරීම ය යන; **යං**- යමක් ඇද්ද; **ඉදං**- මෙය; -පෙ- -පෙ- **අහං**- මම; **යාවකීවං ච**- යම්තාක්කල් මුළුල්ලෙහි; **එවං**- මෙසේ; **ලොකස්ස**- සංස්කාර ලොකයගේ; **අස්සාදං**- මධුරාකාරය; **අස්සාදතො ච**- ආස්වාදවශයෙන් ද; **ආදිනවං**- දෙෂය; **ආදිනවතො ච**- දෙෂවශයෙන් ද; **නිස්සරණං**- නිරොධය; **නිස්සරණතො ච**- නිරොධවශයෙන් ද; **යථාභූතං**- තත්වූ පරිද්දෙන්; **න+අබ්භඤ්ඤාසිං**- අවබොධ නො කෙළෙම් ද;

යතො ච ඛො අහං භික්ඛවෙ එවං ලොකස්ස අස්සාදඤ්ච අස්සාදතො ආදීනවඤ්ච ආදීනවතො නිස්සරණඤ්ච නිස්සරණතො යථාභූතං අබ්භඤ්ඤාසිං, අථාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්‍රහ්මකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුද්ධො පච්චඤ්ඤාසිං. ඤාණං ච පන මෙ දස්සනං උදපාදි අකුප්පා මෙ චෙතොවිමුත්ති අයමන්තිමා ජාති නත්ථිදානි පුනබ්භවොති.

2. ලොකස්සාහං භික්ඛවෙ අස්සාදපරියෙසනං අචරිං, යො ලොකෙ අස්සාදො තදජ්ඣගමං, යාවතා ලොකෙ අස්සාදො පඤ්ඤාය මෙ එසො සුදිට්ඨො; ලොකස්සාහං භික්ඛවෙ ආදීනවපරියෙසනං අචරිං, යො ලොකෙ ආදීනවො තදජ්ඣගමං, යාවතා ලොකෙ ආදීනවො පඤ්ඤාය මෙ එසො සුදිට්ඨො;

තාව- ඒතාක්; අහං- මම; සදෙවකෙ- පංචවිධකාමාවචර දෙවියන් සහිත වූ; සමාරකෙ- සවනකාමාවචර දෙවියන් සහිත වූ; සබ්‍රහ්මකෙ- බ්‍රහ්මපාරිසද්‍යාදි බඹුන් සහිත වූ; සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා- ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණයන් සහිත වූ; ලොකෙ- ලොකයෙහි; සදෙවමනුස්සාය- දෙවිමිනිසුන් සහිත වූ; පජාය- ප්‍රජාව කෙරෙහි; අනුත්තරං- උතුම් වූ; සම්මාසම්බොධිං- සම්‍යක් සම්බොධිය; අභිසම්බුද්ධො- අවබොධ කෙළෙමැයි; නෙව පච්චඤ්ඤාසිං- ප්‍රතිඥා නො කෙළෙමි. -පෙ- අහං- මම; යතො ච ඛො- යම්කලෙක පටන්; එවං- මෙසේ; ලොකස්ස- සංස්කාර ලොකයගේ; -පෙ- අබ්භඤ්ඤාසිං- අවබොධ කෙළෙම් ද; අථ- එතැන්පටන්; -පෙ- මෙ- මාගේ; චෙතොවිමුත්ති- අර්හත්ඵල විමුක්ති තොමෝ; අකුප්පා- කොප්‍ය නො වන්නී ය හෙවත් නො නැසෙන්නී ය; අයං- මේ තොමෝ; අන්තිමා ජාති- පශ්චිම ජාතිය වන්නී ය; ඉදානි- දැන්; පුනබ්භවො- පුනර්භවයෙක් හෙවත් නැවත ඉපදීමෙක්; නත්ථි + ඉති- නැතැයි; මෙ- මට; ඤාණං දස්සනං ච පන- ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා ඥානය ද; උදපාදි- පහළවිය.

සංලක්ෂ්‍යය :- බොධිසත්තස්ස.

සම්‍යක්සම්බොධියට පැමිණීම පිණිස නො පසුබට උත්සාහයෙන් පාරමිධර්මයන් පිරීමෙහි තත්පර වූ පුද්ගලයා සඳහා බොධිසත්ත යි වදාරණලදි. දීපඞ්කර පාදමූලයෙහි පරිපූර්ණ වූ අභිනීහාර ඇති සුමෙධ තවුසාණන් සම්‍යක්සම්බොධිය පිණිස ඇලුණේ මවිසින් මේ උතුම් ගුණයට පැමිණියයුතු යයි සිතා අප්‍රතිහත ධෛර්යයෙන් යුක්ත ව ඒ උතුම් සර්වඥතාඥානයගේ ප්‍රතිවෙධය පිණිස යෙදුණු හෙයින් ද බොධිසත්ත යි වදාරණලදී.

ලොකස්සාහං භික්ඛවෙ නිස්සරණපරියෙසනං අචරිං, යං ලොකෙ නිස්සරණං තදජ්ඣගමං, යාවතකං ලොකෙ නිස්සරණං පඤ්ඤාය මෙ එතං සුදිට්ඨං.

යාවකීවඤ්චාහං භික්ඛවෙ ලොකස්ස අස්සාදඤ්ච අස්සාදතො ආදීනවඤ්ච ආදීනවතො නිස්සරණඤ්ච නිස්සරණතො යථාභූතං න අබ්භඤ්ඤාසිං නෙව තාවාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්‍රහ්මකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුද්ධො පච්චඤ්ඤාසිං. යතො ච ඛො අහං භික්ඛවෙ ලොකස්ස අස්සාදඤ්ච අස්සාදතො ආදීනවඤ්ච ආදීනවතො නිස්සරණඤ්ච නිස්සරණතො යථාභූතං අබ්භඤ්ඤාසිං, අථාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්‍රහ්මකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුද්ධො පච්චඤ්ඤාසිං. ඤාණං ච පන මෙ දස්සනං උදපාදි: අකුප්පා මෙ චෙතොවිමුත්ති අයමන්තිමා ජාති නත්ථිදානි පුනබ්භවොති.

3. නො චෙදං භික්ඛවෙ ලොකෙ අස්සාදො අභවිස්ස නයිදං සත්තා ලොකෙ සාරජ්ජෙය්‍යුං, යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ අත්ථි ලොකෙ අස්සාදො තස්මා සත්තා ලොකෙ සාරජ්ජන්ති. නො චෙදං භික්ඛවෙ ලොකෙ ආදීනවො අභවිස්ස නයිදං සත්තා ලොකෙ නිබ්බින්දෙය්‍යුං, යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ අත්ථි ලොකෙ ආදීනවො තස්මා සත්තා ලොකෙ නිබ්බින්දන්ති. නො චෙදං භික්ඛවෙ ලොකෙ නිස්සරණං අභවිස්ස නයිදං සත්තා ලොකම්හා නිස්සරෙය්‍යුං,

---

2. -පෙ- **අහං**- මම; **ලොකස්ස**- සංස්කාරලොකයගේ; **අස්සාදපරියෙසනං**- මධුරාකාරය සෙවීම පිණිස; **අචරිං**- හැසුරුණෙමි; **ලොකෙ**- සංස්කාර ලොකයෙහි; **යො අස්සාදො**- යම් මධුරාකාරයෙක් ඇද්ද; **තං**- එය; **අජ්ඣගමං**- අවබොධ කෙළෙමි; **යාවතකො අස්සාදො**- යම්තාක් මධුරාකාරයෙක් වී ද; **එසො**- මේ මධුරාකාරයතෙම; **මෙ**- මා විසින්; **පඤ්ඤාය**- විදර්ශනා සහිත මාර්ගප්‍රඥාවෙන්; **සුදිට්ඨො**- මනා ව ප්‍රතිවෙධකරන ලද්දේ ය; -පෙ- **ආදීනවපරියෙසනං**- දෝෂ සෙවීම පිණිස; -පෙ- **නිස්සරණපරියෙසනං**- නිරෝධය සෙවීම පිණිස -පෙ-.

3. -පෙ- **ලොකෙ**- ලොකයෙහි; **අස්සාදො**- ආස්වාදය හෙවත් මධුරාකාරය යන; **ඉදං**- මෙය; **චෙ**- ඉදින් **නො අභවිස්ස**- නො වී නම්; **සත්තා**- සත්ත්වයෝ; **ලොකෙ**- ලොකයෙහි; **සාරජ්ජෙය්‍යුං**- ඇලෙන්නාහු ය යන; **ඉදං**- මේ කාරණය; **න**- නො වන්නේ ය; -පෙ- **යස්මා ච ඛො**- යම් හෙයකින් වනාහි;

යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ අත්ථි ලොකෙ නිස්සරණං තස්මා සත්තා ලොකම්හා නිස්සරන්ති. යාවකීවඤ්ච භික්ඛවෙ සත්තා ලොකස්ස අස්සාදඤ්ච අස්සාදතො ආදීනවඤ්ච ආදීනවතො නිස්සරණඤ්ච නිස්සරණතො යථාභූතං න අබ්භඤ්ඤංසු, නෙව තාව භික්ඛවෙ සත්තා සදෙවකා ලොකා සමාරකා සබ්‍රහ්මකා සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය නිස්සටා විසඤ්ඤුත්තා විප්පමුත්තා විමරියාදිකතෙන චෙතසා විහරිංසු. යතො ච ඛො භික්ඛවෙ සත්තා ලොකස්ස අස්සාදඤ්ච අස්සාදතො ආදීනවඤ්ච ආදීනවතො නිස්සරණඤ්ච නිස්සරණතො යථාභූතං අබ්භඤ්ඤංසු, අථ භික්ඛවෙ සත්තා සදෙවකා ලොකා සමාරකා සබ්‍රහ්මකා සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය නිස්සටා විසඤ්ඤුත්තා විප්පමුත්තා විමරියාදිකතෙන චෙතසා විහරන්තීති.

4. යෙ හි කෙචි භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ලොකස්ස අස්සාදඤ්ච අස්සාදතො ආදීනවඤ්ච ආදීනවතො නිස්සරණඤ්ච නිස්සරණතො යථාභූතං නප්පජානන්ති, න මෙ තෙ භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණෙසු වා සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණෙසු වා බ්‍රාහ්මණසම්මතා, න ච පන තෙ ආයස්මන්තො සාමඤ්ඤත්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථං වා දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා

ලොකෙ- ලොකයෙහි; **අස්සාදො**- මධුරාකාරයෙක්; **අත්ථි**- ඇත්තේ ද; **තස්මා**- එහෙයින්; **සත්තා**- සත්ත්වයෝ; **ලොකෙ**- ලොකයෙහි; **සාරජ්ජන්ති**- ඇලෙත්; -පෙ- **ආදීනවො**- දොෂය යත; **ඉදං**- මෙය; -පෙ- **නිබ්බින්දෙය්‍යුං**- කලකිරෙන්නාහු ය යත; **ඉදං**- මේ කාරණය; **න**- නො වන්නේ ය; -පෙ- **නිබ්බින්දන්ති**- කලකිරෙත්; -පෙ- **නිස්සරණං**- නික්ම යාම යත; **ඉදං**- මෙය; -පෙ- **ලොකම්හා**- ලොකයා කෙරෙන්; **නිස්සරෙය්‍යුං**- නික්මෙන්නාහු ය යත; -පෙ- **නිස්සරන්ති**- නික්මෙත්; -පෙ- **යාවකීවං ච**- යම්තාක්කල් මුළුල්ලෙහි; **සත්තා**- සත්ත්වයෝ; **ලොකස්ස**- සංස්කාර ලොකයගේ; -පෙ- **න අබ්භඤ්ඤංසු**- නො දත්තාහු ද; -පෙ- **තාව**- ඒතාක්; **සත්තා**- සත්ත්වයෝ; -පෙ- **පජාය**- ප්‍රජාව කෙරෙන්; **නිස්සටා**- නිකුත් වූවාහු; **විසඤ්ඤුත්තා**- වෙන් වූවාහු; **විප්පමුත්තා**- මිදුණාහු; **විමරියාදිකතෙන**- කෙලශමර්‍යාදාවන් ප්‍රහීණ කළා වූ; **චෙතසා**-සිතින්; **නෙව විහරිංසු**- වාසය නො කළාහු ම ය; -පෙ- **යතො ච ඛො**- යම්කලෙක පටන්; **සත්තා**- සත්ත්වයෝ; -පෙ- **අබ්භඤ්ඤංසු**- දත්තාහු ද; **අථ**- එකල්හි; -පෙ-.

4. -පෙ- **යෙ හි කෙචි**- යම්කිසි; **සමණා වා**- ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ; -පෙ- **නප්පජානන්ති**- නො දනිද්ද; -පෙ- **තෙ සමණා වා**- ඒ ශ්‍රමණයෝ හෝ; **බ්‍රාහ්මණා වා**- බ්‍රාහ්මණයෝ හෝ;

උපසම්පජ්ජ විහරන්ති. යෙ ච ඛො කෙචි භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ලොකස්ස අස්සාදඤ්ච අස්සාදතො ආදීනවඤ්ච ආදීනවතො නිස්සරණඤ්ච නිස්සරණතො යථාභූතං පජානන්ති, තෙ ඛො භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණෙසු වා සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණෙසු වා බ්‍රාහ්මණසම්මතා, තෙ ඛො පනායස්මන්තො සාමඤ්ඤත්ථඤ්ච බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථඤ්ච දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සන්තීති.

5. රුණ්ණමිදං භික්ඛවෙ අරියස්ස විනයෙ යදිදං ගීතං, උම්මත්තකමිදං භික්ඛවෙ අරියස්ස විනයෙ යදිදං නච්චං, කොමාරකමිදං භික්ඛවෙ අරියස්ස විනයෙ යදිදං අතිවෙලං දන්තවිදංසකං හසිතං. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ සෙතුඝාතො ගීතෙ, සෙතුඝාතො නච්චෙ, අලං වො ධම්මපමොදිතානං සතං සිතං සිතමත්තායාති.

මෙ- මා විසින්; **සමණෙසු වා**- ශ්‍රමණයන් අතුරෙහි හෝ; **සමණසම්මතා**- ශ්‍රමණ යයි දන්නා ලද්දාහු; **න**- නො වෙත්. **බ්‍රාහ්මණෙසු වා**- බ්‍රාහ්මණයන් අතුරෙහි හෝ; **බ්‍රාහ්මණසම්මතා**- බ්‍රාහ්මණ යයි දන්නා ලද්දාහු; **න**- නො වෙත්. **තෙ ආයස්මන්තො**- ඒ ආයුෂ්මත්හු; **සාමඤ්ඤත්ථං වා**- ශ්‍රමණ භාවයාගේ අර්ථය හෝ; **බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථං වා**- බ්‍රාහ්මණ භාවයාගේ අර්ථය හෝ; **දිට්ඨෙ + එව ධම්මෙ**- ඉහාත්මයෙහි ම; **සයං**- තුමූ; **අභිඤ්ඤා**- විශිෂ්ටඥානයෙන්; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය :- සාමඤ්ඤත්ථං බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථං.

සිවුවැදෑරුම් ආර්‍ය්‍යඵලය සාමඤ්ඤත්ථ නම්. බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථං යනු ද ඊට පර්‍ය්‍යාය වචන යි. විශෙෂයෙන් ම මෙහි සාමඤ්ඤත්ථ යනුවෙන් සෝවාන්මාර්ගය සකෘදාගාමිමාර්ගය අනාගාමිමාර්ගය හා අර්හත්මාර්ගය නිර්දිෂ්ට යි. බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථ යනුවෙන් සෝවාන්ඵලය සකෘදාගාමිඵලය අනාගාමිඵලය හා අර්හත්ඵලය නිර්දිෂ්ට යි.

සමණස්ස භාවො සාමඤ්ඤං- යනු භාවතද්ධිත යි. ශ්‍රමණ ශබ්දය කෙරෙන් භාවයෙහි ණ්‍ය ප්‍රත්‍යය හා වෘද්ධි වීමෙන් "සාමඤ්ඤ"යි ද නැවත **සාමඤ්ඤස්ස අත්ථො සාමඤ්ඤත්ථො** යි තත්පුරුෂ සමාස ද විය. බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථං යනු ද මෙසේ මැයි.

6. -පෙ- **යදිදං**- යම් මේ; **ගීතං**- ගී කීමෙක් ඇද්ද; **ඉදං**- මෙය; **අරියස්ස විනයෙ**- ආර්‍ය්‍යවිනයෙහි; **රුණ්ණං**- හැඬීමෙක් වේ; -පෙ- **යදිදං**- යම් මේ; **නච්චං**- නෘත්‍යයෙක් ඇද්ද; -පෙ- **උම්මත්තකං**- උමතුක්‍රියාවක් වේ; -පෙ- **යදිදං**- යම් මේ; **අතිවෙලං**- සීමා ඉක්මවා; **දන්තවිදංසකං**- දන්තයන් දක්වා;

6. තිණ්ණං භික්ඛවෙ පටිසෙවනාය නත්ථි තිත්ති. කතමෙසං තිණ්ණං? සොප්පස්ස භික්ඛවෙ පටිසෙවනාය නත්ථි තිත්ති, සුරාමෙරයපානස්ස භික්ඛවෙ පටිසෙවනාය නත්ථි තිත්ති, මෙථුනධම්මසමාපත්තියා භික්ඛවෙ පටිසෙවනාය නත්ථි තිත්ති. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ තිණ්ණං පටිසෙවනාය නත්ථි තිත්තීති.

7. අථ ඛො අනාථපිණ්ඩිකො ගහපති යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො අනාථපිණ්ඩිකං ගහපතිං භගවා එතදවොච : චිත්තෙ ගහපති අරක්ඛිතෙ කායකම්මම්පි අරක්ඛිතං හොති, වචී -පෙ- මනොකම්මම්පි අරක්ඛිතං හොති. තස්ස අරක්ඛිතකායකම්මන්තස්ස අරක්ඛිතවචී -පෙ- මනොකම්මන්තස්ස කායකම්මම්පි අවස්සුතං හොති, වචී -පෙ- මනොකම්මම්පි අවස්සුතං හොති, තස්ස අවස්සුතකායකම්මන්තස්ස අවස්සුතවචී -පෙ- මනොකම්මන්තස්ස කායකම්මම්පි පූතියං හොති, වචී -පෙ- මනොකම්මම්පි පූතියං හොති. තස්ස පූතිකායකම්මන්තස්ස පූතිවචීකම්මන්තස්ස පූතිමනොකම්මන්තස්ස න භද්දකං මරණං හොති, න භද්දිකා කාලකිරියා.

හසිතං- මහහඬින් සිනාසීමෙක් ඇද්ද; -පෙ- **කොමාරකං**- ළදරුවන්ගේ ක්‍රියාවෙක් වේ; -පෙ-, **ගීතෙ**- ගීතයෙහි; **සෙතුඝාතො**- හේතු නැසීම වේවා හෙවත් සහෙතුක වම ගීතය දුරුකරව්; **නච්චෙ**- නෘත්‍යයෙහි; **සෙතුඝාතො**- හෙතු දුරුකරව්; **ධම්මපමොදිතානං සතං**- කිසියම් කරුණකින් සතුටු වූ; **වො**- තොපට; **සිතමත්තාය**- සතුටු ආකාර පමණක් දක්වනු පිණිස; **සිතං**- දන්තාග්‍රයන් දක්වා මඳසිනාසීම; **අලං + ඉති**- සුදුසුවන්නේ යයි වදාළසේක.

6. -පෙ- **තිණ්ණං පටිසෙවනාය**- ත්‍රිවිධ ධර්මයක් සෙවනයෙන්; **තිත්ති**- තෘප්තියෙක්; **නත්ථි**- නැත්තේ ය -පෙ-. **සොප්පස්ස පටිසෙවනාය**- නිද්‍රාව සෙවනයෙන්; -පෙ-. **මෙථුනධම්මසමාපත්තියා**- මෙවුන්දම් සමවැදීම; **පටිසෙවනාය**- සෙවනයෙන් -පෙ-.

7. -පෙ- **ගහපති**- ගෘහපතිය; **චිත්තෙ**- සිත; **අරක්ඛිතෙ**- නො රැකි කල්හි; **කායකම්මං + අපි**- කායකර්මය ද; **අරක්ඛිතං හොති**- නො රක්නාලද්දේ වේ; -පෙ-. **අරක්ඛිතකායකම්මන්තස්ස**- නො රක්නාලද කායකර්මඇති; **තස්ස**- ඔහුගේ; **කායකම්මං + අපි**- කායකර්මය ද; **අවස්සුතං හොති**- කෙලෙසුන් ගෙන් තෙත්වූයේ වේ; -පෙ- **අවස්සුතමනොකම්මන්තස්ස**- කෙලෙසුන්ගෙන් තෙත් වූ මනොකර්ම ඇති; **තස්ස**- ඔහුගේ;

සෙය්‍යථාපි ගහපති කූටාගාරෙ දුච්ඡන්නෙ කූටම්පි අරක්ඛිතං හොති, ගොපානසියොපි අරක්ඛිතා හොන්ති, භිත්තිපි අරක්ඛිතා හොති; කූටම්පි අවස්සුතං හොති, ගොපානසියොපි අවස්සුතා හොන්ති, භිත්තිපි අවස්සුතා හොති; කූටම්පි පූතිකං හොති, ගොපානසියොපි පූතිකා හොන්ති, භිත්තිපි පූතිකා හොති. එවමෙව ඛො ගහපති චිත්තෙ අරක්ඛිතෙ කායකම්මම්පි අරක්ඛිතං හොති, වචීකම්මම්පි අරක්ඛිතං හොති, මනොකම්මම්පි අරක්ඛිතං හොති. තස්ස අරක්ඛිතකායකම්මන්තස්ස අරක්ඛිත වචී -පෙ- මනොකම්මන්තස්ස කායකම්මම්පි අවස්සුතං හොති, වචී -පෙ- මනොකම්මම්පි අවස්සුතං හොති. තස්ස අවස්සුත කායකම්මන්තස්ස අවස්සුතවචී -පෙ- මනොකම්මන්තස්ස කාය කම්මම්පි පූතියං හොති, වචී -පෙ- මනොකම්මම්පි පූතියං හොති. තස්ස පූතිකායකම්මන්තස්ස පූතිවචී -පෙ- මනොකම්මන්තස්ස න භද්දකං මරණං හොති, න භද්දිකා කාලකිරියා.

චිත්තෙ ගහපති රක්ඛිතෙ කායකම්මම්පි රක්ඛිතං හොති, වචීකම්මම්පි රක්ඛිතං හොති, මනොකම්මම්පි රක්ඛිතං හොති. තස්ස රක්ඛිතකායකම්මන්තස්ස රක්ඛිතවචී -පෙ- මනොකම්මන්තස්ස කායකම්මම්පි අනවස්සුතං හොති, වචී -පෙ- මනොකම්මම්පි අන වස්සුතං හොති. තස්ස අනවස්සුතකායකම්මන්තස්ස අනවස්සුත වචී -පෙ- මනොකම්මන්තස්ස කායකම්මම්පි අපූතියං හොති, වචී -පෙ- මනොකම්මම්පි අපූතියං හොති. තස්ස අපූතිකාය කම්මන්තස්ස අපූතිවචී -පෙ- මනොකම්මන්තස්ස භද්දකං මරණං හොති, භද්දිකා කාලකිරියා.

සෙය්‍යථාපි ගහපති කූටාගාරෙ සුච්ඡන්නෙ කූටම්පි රක්ඛිතං හොති, ගොපානසියොපි රක්ඛිතා හොන්ති, භිත්තිපි රක්ඛිතා හොති; කූටම්පි අනවස්සුතං හොති, ගොපානසියොපි අනවස්සුතා

කායකම්මං + අපි- කායකර්මය ද; **පූතියං හොති**- අපිරිසුදු වේ හෙවත් නිසරු වේ. -පෙ- **පූතිමනොකම්මන්තස්ස**- නිසරු මනොකර්ම ඇති; **තස්ස**- ඔහුට; **භද්දකං මරණං**- යහපත් මරණයක්; **න හොති**- නො වේ; **භද්දිකා කාලකිරියා**- යහපත් කාලක්‍රියාවක්; **න**- නො වේ;

-පෙ- **කූටාගාරෙ**- කුළුගෙය; **දුච්ඡන්නෙ**- මනාකොට නො සෙවි කල්හි; **කූටං+අපි**- කැණිමඩල ද; **අරක්ඛිතං හොති**- නො රක්නාලද්දේ වේ ද; **ගොපානසියො + අපි**- ගොනැස්සු ද; -පෙ- **භිත්ති + අපි**- භිත්තිය ද -පෙ- **කූටං+අපි**- කැණිමඩල ද; **අවස්සුතං හොති**- තෙමනලද්දේ වේ ද; **පූතිකං හොති**- අපිරිසුදු වේ ද හෙවත් නිසරු වේ ද;

හොන්ති, භිත්තිපි අනවස්සුතා හොති; කූටම්පි අපූතිකං හොති, ගොපානසියොපි අපූතිකා හොන්ති, භිත්තිපි අපූතිකා හොති. එවමෙව ඛො ගහපති චිත්තෙ රක්ඛිතෙ කායකම්මම්පි රක්ඛිතං හොති, වචී -පෙ- මනොකම්මම්පි රක්ඛිතං හොති. තස්ස රක්ඛිතකායකම්මන්තස්ස රක්ඛිතවචී -පෙ- මනොකම්මන්තස්ස කායකම්මම්පි අනවස්සුතං හොති, වචී -පෙ- මනොකම්මම්පි අනවස්සුතං හොති. තස්ස අනවස්සුතකායකම්මන්තස්ස අනවස්සුතවචී -පෙ- මනොකම්මන්තස්ස කායකම්මම්පි අපූතියං හොති, වචී -පෙ- මනොකම්මම්පි අපූතියං හොති. තස්ස අපූතිකායකම්මන්තස්ස අපූතිවචී -පෙ- මනොකම්මන්තස්ස භද්දකං මරණං හොති, භද්දිකා කාලකිරියාති.

8. එකමන්තං නිසින්නං ඛො අනාථපිණ්ඩිකං ගහපතිං භගවා එතදවොච: චිත්තෙ ගහපති ව්‍යාපන්නෙ කායකම්මම්පි ව්‍යාපන්නං හොති, වචීකම්මම්පි ව්‍යාපන්නං හොති, මනොකම්මම්පි ව්‍යාපන්නං හොති. තස්ස ව්‍යාපන්නකායකම්මන්තස්ස ව්‍යාපන්නවචීකම්මන්තස්ස ව්‍යාපන්නමනොකම්මන්තස්ස න භද්දකං මරණං හොති, න භද්දිකා කාලකිරියා.

සෙය්‍යථාපි ගහපති කූටාගාරෙ දුච්ඡන්නෙ කූටම්පි ව්‍යාපන්නං හොති, ගොපානසියොපි ව්‍යාපන්නා හොන්ති, භිත්තිපි ව්‍යාපන්නා හොති. එවමෙව ඛො ගහපති චිත්තෙ ව්‍යාපන්නෙ කායකම්මම්පි ව්‍යාපන්නං හොති, වචී -පෙ- මනොකම්මම්පි ව්‍යාපන්නං හොති. තස්ස ව්‍යාපන්නකායකම්මන්තස්ස ව්‍යාපන්නවචී -පෙ- මනොකම්මන්තස්ස න භද්දකං මරණං හොති, න භද්දිකා කාලකිරියා.

චිත්තෙ ගහපති අව්‍යාපන්නෙ කායකම්මම්පි අව්‍යාපන්නං හොති, වචී -පෙ- මනොකම්මම්පි අව්‍යාපන්නං හොති, තස්ස අව්‍යාපන්නකායකම්මන්තස්ස අව්‍යාපන්නවචී -පෙ- මනොකම්මන්තස්ස භද්දකං මරණං හොති, භද්දිකා කාලකිරියා.

සෙය්‍යථාපි ගහපති කූටාගාරෙ සුච්ඡන්නෙ කූටම්පි අව්‍යාපන්නං හොති, ගොපානසියොපි අව්‍යාපන්නා හොන්ති, භිත්තිපි

-පෙ- **අනවස්සුතං හොති**- කෙලෙසුන්ගෙන් තෙත් නොවූයේ වේ: -පෙ- **අපූතිකං හොති**- පිරිසුදු වේ.

-පෙ- **සුච්ඡන්නෙ**- මනාකොට සෙවී කල්හි; -පෙ-.

8. -පෙ- **ගහපති**- ගෘහපතිය; **චිත්තෙ**- සිත; **ව්‍යාපන්නෙ**- විකෘතියට පැමිණි කල්හි; **කායකම්මං + අපි**- කායකර්මය ද; **ව්‍යාපන්නං හොති**- විකෘතියට පැමිණියේ වේ; -පෙ- **අව්‍යාපන්නෙ**- විකෘතියට නො පැමිණි කල්හි; -පෙ-

අව්‍යාපන්නා හොති. එවමෙව බො ගහපති චිත්තෙ අව්‍යාපන්නෙ කායකම්මම්පි අව්‍යාපන්නං හොති, වචී -පෙ- මනොකම්මම්පි අව්‍යාපන්නං හොති. තස්ස අව්‍යාපන්නකායකම්මන්තස්ස අව්‍යාපන්නවචී -පෙ- මනොකම්මන්තස්ස භද්දකං මරණං හොති, භද්දිකා කාලකිරියාති.

9. තීණිමානි භික්ඛවෙ නිදානානි කම්මානං සමුදයාය. කතමානි තීණි? ලොභො නිදානං කම්මානං සමුදයාය, දොසො නිදානං කම්මානං සමුදයාය, මොහො නිදානං කම්මානං සමුදයාය.

යං භික්ඛවෙ ලොභපකතං කම්මං ලොභජං ලොභනිදානං ලොභසමුදයං තං කම්මං අකුසලං, තං කම්මං සාවජ්ජං, තං කම්මං දුක්ඛවිපාකං, තං කම්මං කම්මසමුදයාය සංවත්තති, න තං කම්මං කම්මනිරොධාය සංවත්තති. යං භික්ඛවෙ දොසපකතං කම්මං -පෙ- යං භික්ඛවෙ මොහපකතං කම්මං මොහජං මොහනිදානං මොහසමුදයං තං කම්මං අකුසලං, තං කම්මං සාවජ්ජං, තං කම්මං දුක්ඛවිපාකං, තං කම්මං කම්මසමුදයාය සංවත්තති, න තං කම්මං කම්මනිරොධාය සංවත්තති. ඉමානි බො භික්ඛවෙ තීණි නිදානානි කම්මානං සමුදයාය.

තීණිමානි භික්ඛවෙ නිදානානි කම්මානං සමුදයාය, කතමානි තීණි? අලොභො නිදානං කම්මානං සමුදයාය, අදොසො නිදානං කම්මානං සමුදයාය, අමොහො නිදානං කම්මානං සමුදයාය.

යං භික්ඛවෙ අලොභපකතං කම්මං අලොභජං අලොභනිදානං අලොභසමුදයං තං කම්මං කුසලං, තං කම්මං අනවජ්ජං, තං කම්මං සුඛවිපාකං, තං කම්මං කම්මනිරොධාය සංවත්තති, න තං කම්මං කම්මසමුදයාය සංවත්තති. යං භික්ඛවෙ අදොසපකතං කම්මං -පෙ- යං භික්ඛවෙ අමොහපකතං කම්මං අමොහජං අමොහනිදානං අමොහසමුදයං තං කම්මං කුසලං, තං කම්මං

---

9. -පෙ- (266 වෙනි පිට බලනු) **ලොභසමුදයං**- ලොභය ප්‍රත්‍යය කොට ඇති; **යං කම්මං**- යම් කර්මයෙක් ඇද්ද; **තං කම්මං**- ඒ කර්මය; **අකුසලං**- අකුසල් වේ. -පෙ- **සාවජ්ජං**- වරද සහිත වේ; -පෙ- **දුක්ඛවිපාකං**- දුක්ඛවිපාකඇති වේ; -පෙ- **කම්මසමුදයාය**- භවගාමී කර්මයන් රැස්කිරීම පිණිස; **සංවත්තති**- පවත්නේ ය. -පෙ- **කම්මනිරොධාය**- භවගාමී කර්මයන්ගේ නිරොධය හෙවත් නිර්‍වාණය පිණිස; **න සංවත්තති**- නො පවත්නේ ය. -පෙ- (269 පිට බලනු)

10. -පෙ- **අතීතෙ**- අතීත වූ; **ඡන්දරාගට්ඨානියෙ**- ඡන්දරාගයට කාරණ වූ; **ධම්මෙ**- ධර්මයන්; **ආරබ්භ**- අරබයා; **ඡන්දො**- තෘෂ්ණා ඡන්දය; **ජායති**- උපදී; -පෙ-.

අනවජ්ජං, තං කම්මං සුඛවිපාකං, තං කම්මං කම්මනිරොධාය සංවත්තති, න තං කම්මං කම්මසමුදයාය සංවත්තති. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි නිදානානි කම්මානං සමුදයායාති.

10. තීණිමානි භික්ඛවෙ නිදානානි කම්මානං සමුදයාය. කතමානි තීණි? අතීතෙ භික්ඛවෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො ජායති, අනාගතෙ භික්ඛවෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො ජායති, පච්චුප්පන්නෙ භික්ඛවෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො ජායති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ අතීතෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො ජායති? අතීතෙ භික්ඛවෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ චෙතසා අනුවිතක්කෙති අනුවිචාරෙති. තස්ස අතීතෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ චෙතසා අනුවිතක්කයතො අනුවිචාරයතො ඡන්දො ජායති, ඡන්දජාතො තෙහි ධම්මෙහි සඤ්ඤුත්තො හොති. එතමහං භික්ඛවෙ සඤ්ඤොජනං වදාමි යො චෙතසො සාරාගො. එවං ඛො භික්ඛවෙ අතීතෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො ජායති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ අනාගතෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො ජායති? අනාගතෙ භික්ඛවෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ චෙතසා අනුවිතක්කෙති අනුවිචාරෙති. තස්ස අනාගතෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ චෙතසා අනුවිතක්කයතො අනුවිචාරයතො ඡන්දො ජායති, ඡන්දජාතො තෙහි ධම්මෙහි සඤ්ඤුත්තො හොති. එතමහං භික්ඛවෙ සඤ්ඤොජනං වදාමි යො චෙතසො සාරාගො. එවං ඛො භික්ඛවෙ අනාගතෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො ජායති.

-පෙ- **අනාගතෙ**- අනාගත වූ; **ධම්මෙ**- ධර්මයන්; **ආරබ්භ**- අරබයා; **චෙතසා**- සිතින්; **අනුවිතක්කෙති**- කල්පනා කෙරෙයි. **අනුවිචාරෙති**- එහි සිත හසුරුවයි. -පෙ-.

-පෙ- **අතීතෙ**- අතීත වූ; -පෙ- **චෙතසා**- සිතින්; **අනුවිතක්කයතො**- කල්පනා කරන්නා වූ; **අනුවිචාරයතො**- එහි සිත හසුරුවන්නා වූ; **තස්ස**- ඔහට; **ඡන්දො**- තෘෂ්ණා ඡන්දය; **ජායති**- උපදී. **ඡන්දජාතො**- හටගත් තෘෂ්ණා ඇත්තේ, **තෙහි ධම්මෙහි**- ඒ ධර්මයන් හා; **සඤ්ඤුත්තො හොති**- යෙදුණේ වේ; -පෙ- **චෙතසො**- සිත පිළිබඳ වූ; **යො සාරාගො**- යම් ඇලීමෙක් ඇද්ද; **එතං**- මෙය; **අහං**- මම; **සංයොජනං**- සංයෝජන යයි; **වදාමි**- කියමි. -පෙ-.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පච්චුප්පන්නෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො ජායති? පච්චුප්පන්නෙ භික්ඛවෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ චෙතසා අනුවිතක්කෙති අනුවිචාරෙති. තස්ස පච්චුප්පන්නෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ චෙතසා අනුවිතක්කයතො අනුවිචාරයතො ඡන්දො ජායති, ඡන්දජාතො තෙහි ධම්මෙහි සඤ්ඤුත්තො හොති. එතමහං භික්ඛවෙ සඤ්ඤොජනං වදාමි යො චෙතසො සාරාගො. එවං ඛො භික්ඛවෙ පච්චුප්පන්නෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො ජායති. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි නිදානානි කම්මානං සමුදයාය.

තීණිමානි භික්ඛවෙ නිදානානි කම්මානං සමුදයාය. කතමානි තීණි? අතීතෙ භික්ඛවෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො න ජායති, අනාගතෙ භික්ඛවෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො න ජායති, පච්චුප්පන්නෙ භික්ඛවෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො න ජායති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ අතීතෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො න ජායති? අතීතානං භික්ඛවෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයානං ධම්මානං ආයතිං විපාකං පජානාති, අයතිං විපාකං විදිත්වා තදභිනිවජ්ජෙති, තදභිනිවජ්ජෙත්වා චෙතසා අභිවිරාජෙත්වා පඤ්ඤාය අතිවිජ්ඣ පස්සති. එවං ඛො භික්ඛවෙ අතීතෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො න ජායති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ අනාගතෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො න ජායති? අනාගතානං භික්ඛවෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයානං ධම්මානං ආයතිං විපාකං පජානාති, ආයතිං විපාකං විදිත්වා තදභිනිවජ්ජෙති, තදභිනිවජ්ජෙත්වා චෙතසා අභිවිරාජෙත්වා පඤ්ඤාය අතිවිජ්ඣ පස්සති. එවං ඛො භික්ඛවෙ අනාගතෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො න ජායති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පච්චුප්පන්නෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො න ජායති? පච්චුප්පන්නානං භික්ඛවෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයානං ධම්මානං ආයතිං විපාකං පජානාති, ආයතිං විපාකං විදිත්වා තදභිනිවජ්ජෙති, තදභිනිවජ්ජෙත්වා චෙතසා අභිවිරාජෙත්වා පඤ්ඤාය අතිවිජ්ඣ පස්සති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පච්චුප්පන්නෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දො න

සංලක්ෂ්‍යය :– ආරබ්භ–

මෙය පූර්වක්‍රියාවකි; 'ආ' යන උපසර්ගය පූර්වකොට 'රභ' ධාතුව කෙරෙන් පර වූ 'ත්වා' ප්‍රත්‍යය ට "මහදහෙහි මමඤාජ්ජබහ ධ්‍ධං ච" යන සූත්‍රයෙන් 'බභ' යනාදෙශ වැ ආරබ්භ යි සිද්ධ යි.

ජායති. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි නිදානානි කම්මානං සමුදයායාති.

සම්බොධි වග්ගො පඨමො.

3. 3. 2.

1. තයො මෙ භික්ඛවෙ ආපායිකා නෙරයිකා ඉදමප්පහාය. කතමෙ තයො? යො ච අබ්‍රහ්මචාරී බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤො, යො ච සුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං චරන්තං අමූලකෙන අබ්‍රහ්මචරියෙන අනුද්ධංසෙති. යො චායං එවංවාදී එවංදිට්ඨි: නත්ථි කාමෙසු දොසොති. සො කාමෙසු පාතබ්‍යතං ආපජ්ජති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො ආපායිකා නෙරයිකා ඉදමප්පහායාති.

-පෙ- කම්මානං- අපචයගාමි කර්මයන්ගේ; සමුදයාය- රැස්කිරීම පිණිස; -පෙ-

-පෙ- අතීතානං- අතීත වූ; ඡන්දරාගට්ඨානීයානං- ඡන්දරාගයට කාරණ වූ; ධම්මානං- ධර්මයන්ගේ; ආයතිං- මත්තෙහි; විපාකං- විපාකය; පජානාති- දනී; විපාකං- විපාකය; විදිත්වා- දැන; තං- ඒ ධර්මය; අභිනිවජ්ජෙති- විදර්ශනා ඥානයෙන් දුරු කෙරෙයි. තං- ඒ ධර්මය; අභිනිවජ්ජෙත්වා- විදර්ශනාඥානයෙන් දුරු කොට; චෙතසා- මාර්ගචිත්තයෙන්; අභිවිරාජෙත්වා- විශෙෂයෙන් පහකොට; පඤ්ඤාය- විදර්ශනා සහිත මාර්ග ප්‍රඥාවෙන්; අතිවිජ්ඣ- විනිවිද; පස්සති- දක්නේ ය; -පෙ-.

පළමුවෙනි සම්බොධිවර්ග සි.

3. 3. 2.

1. -පෙ- ඉමෙ තයො- මේ මතු කියන පුද්ගලයෝ තුන් දෙන; ඉදං අප්පහාය- මේ පාපධර්මත්‍රය දුරු නො කොට; ආපායිකා- අපායට යනසුලු වෙත්. නෙරයිකා- නිරයට යන සුලු වෙත්. -පෙ- යො ච- යමෙක් තෙම; අබ්‍රහ්මචාරී- බ්‍රහ්මචාරී නො වූයේ; බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤො- බ්‍රහ්මචාරියෙමි යන ප්‍රතිඥා ඇත්තේ ද; යො ච- යමෙක්තෙම; සුද්ධං- පිරිසුදු වැ; බ්‍රහ්මචරියං චරන්තං- බඹසරවස් පුරන්නකුට; අමූලකෙන- (දෘෂ්ට ශ්‍රැතාදි) මූලයක් නැති; අබ්‍රහ්මචරියෙන- අබ්‍රහ්මචරියාවෙන්; අනුද්ධංසෙති- චෝදනා කෙරේ ද; යො ච අයං- යම් මේ පුද්ගලයෙක්තෙම; කාමෙසු- වස්තුකාම ක්ලේශකාමයන්හි; දොසො- දෙෂයෙක්; නත්ථි + ඉති- නැතැයි; එවංවාදී- මෙබඳු වාද ඇත්තේ ද; එවංදිට්ඨි- මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේ ද; සො-

2. තිණ්ණං භික්ඛවෙ පාතුභාවො දුල්ලභො ලොකස්මිං. කතමෙසං තිණ්ණං? තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස පාතුභාවො දුල්ලභො ලොකස්මිං, තථාගතප්පවෙදිතස්ස ධම්මවිනයස්ස දෙසෙතා පුග්ගලො දුල්ලභො ලොකස්මිං, කතඤ්ඤූ කතවෙදී පුග්ගලො දුල්ලභො ලොකස්මිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ තිණ්ණං පාතුභාවො දුල්ලභො ලොකස්මින්ති.

3. තයො මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? සුප්පමෙය්‍යො දුප්පමෙය්‍යො අප්පමෙය්‍යො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සුප්පමෙය්‍යො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො උද්ධතො හොති, උන්නළො චපලො මුඛරො විකිණ්ණවාචො, මුට්ඨස්සති අසම්පජානො අසමාහිතො විබ්භන්තචිත්තො පාකතින්ද්‍රියො. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො සුප්පමෙය්‍යො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො දුප්පමෙය්‍යො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අනුද්ධතො හොති, අනුන්නළො අචපලො අමුඛරො අවිකිණ්ණවාචො උපට්ඨිතස්සති සම්පජානො සමාහිතො එකග්ගචිත්තො සංවුතින්ද්‍රියො. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො දුප්පමෙය්‍යො.

හෙතම; කාමෙසු- වස්තුකාම ක්ලේශකාමයන්හි; **පාතව්‍යතං-** පියයුතු බවට හෙවත් නිසැක ව පරිභොග කරන බවට; **අපජ්ජති-** පැමිණේ ද -පෙ-.

සංලක්‍ෂ්‍යය :- 1 ආපායිකා 2 නෙරයිකා.

අපායං ගච්ඡති සීලෙන- යනු තද්ධිතජීවන විසින් අපාය-ශබ්දයා කෙරෙන් සීලාර්ථයෙහි **ණික** ප්‍රත්‍යය හා වෘද්ධි වීමෙන් **ආපායික** යි සිද්ධ යි. **නෙරයික** යනු ද මෙසේ යි.

2. -පෙ- **තථාගතප්පවෙදිතස්ස-** තථාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙශන ලද; **ධම්මවිනයස්ස-** ධම්විනය; **දෙසෙතා-** දෙසන්නා වූ; **පුග්ගලො-** පුද්ගලයෙක්; **ලොකස්මිං-** ලොකයෙහි; **දුල්ලභො-** දුර්ලභ වේ. -පෙ-.

3. -පෙ- **සුප්පමෙය්‍යො-** සුවසේ ප්‍රමාණ කළහැකි පුද්ගලයෙක; **දුප්පමෙය්‍යො-** දුකසේ ප්‍රමාණ කළහැකි පුද්ගලයෙක; **අප්පමෙය්‍යො-** ප්‍රමාණ නො කළහැකි පුද්ගලයෙක; (යන තුන් දෙන යි.)

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අප්පමෙය්‍යො? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරහං හොති ඛීණාසවො අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො අප්පමෙය්‍යො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මින්ති.

4. තයොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිඝසඤ්ඤානං අත්ථඞ්ගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තො ආකාසොති ආකාසානඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො තදස්සාදෙති තන්නිකාමෙති තෙන ච විත්තිං ආපජ්ජති, තත්‍රට්ඨිතො තදධිමුත්තො තබ්බහුලවිහාරී අපරිහීනො කාලං කුරුමානො ආකාසානඤ්චායතනූපගානං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති. ආකාසානඤ්චායතනූපගානං භික්ඛවෙ දෙවානං විසතිකප්පසහස්සානි ආයුප්පමාණං. තත්ථ පුථුජ්ජනො යාවතායුකං ඨත්වා යාවතකං තෙසං දෙවානං ආයුප්පමාණං තං සබ්බං ඛෙපෙත්වා නිරයම්පි ගච්ඡති, තිරච්ඡානයොනිම්පි ගච්ඡති,

---

-පෙ- එකච්චො පුග්ගලො- ඇතම් පුද්ගලයෙක් තෙම; උද්ධතො හොති- උඩඟු වේ ද; උන්නලො- උස් වූ තුච්ඡමාන ඇත්තේ ද; -පෙ- (දුකනිපාතයේ 142 වෙනි පිට බලනු)

4. -පෙ- එකච්චො පුග්ගලො- ඇතම් පුද්ගලයෙක් තෙම; සබ්බසො- සර්වප්‍රකාරයෙන්; රූපසඤ්ඤානං- රූපසංඥාවන්; සමතික්කමා- ඉක්මවීමෙන්; -පෙ- (මෙතැන් සිට අරුත් එකකනිපාතයේ 78 පිටෙන් දතයුතුයි) සො- හෙතෙම; තං- ඒ ධ්‍යානය; අස්සාදෙති- ආස්වාද කෙරෙයි; තං- ඒ ධ්‍යානය; නිකාමෙති- කැමති වෙයි; තෙන ච- එයින් ම; විත්තිං- සතුටට; ආපජ්ජති- පැමිණේ; තත්‍රට්ඨිතො- ඒ ධ්‍යානයෙහි පිහිටියේ; තං අධිමුත්තො- ඒ ධ්‍යානයෙහි ම අදහස් ඇත්තේ; තබ්බහුලවිහාරී- බොහෝ සෙයින් ඒ ධ්‍යානයෙන් යුක්ත ව වාසය කරන්නේ; අපරිහීනො- නො පිරිහුණුධ්‍යාන ඇත්තේ; කාලං කුරුමානො- කලුරිය කරන්නේ; ආකාසානංචායතනූපගානං දෙවානං- ආකාසානඤ්චායතන බඹතලවැසි අරූපී බ්‍රහ්මයන්ගේ; සහබ්‍යතං- සහභාවයට; උපපජ්ජති- පැමිණේ. -පෙ- ආකාසානංචායතනූපගානං දෙවානං- ආකාසානඤ්චායතන බඹතල වැසි බ්‍රහ්මයන්ගේ; ආයුප්පමාණං- ආයුෂ ප්‍රමාණය; වීසතිකප්පසහස්සානි- විසිදහසක් කල්ප වෙත්; තත්ථ- එහි; පුථුජ්ජනො- පෘථග්ජන තෙම; යාවතායුකං- ආයු ඇතිතාක්; ඨත්වා- සිට;

පෙත්තිවිසයම්පි ගච්ඡති. භගවතො පන සාවකො තත්ථ යාවතායුකං ඨත්වා යාවතකං තෙසං දෙවානං ආයුප්පමාණං තං සබ්බං ඛෙපෙත්වා තස්මිංයෙව භවෙ පරිනිබ්බායති. අයං ඛො භික්ඛවෙ විසෙසො, අයං අධිප්පායො, ඉදං නානාකරණං සුතවතො අරියසාවකස්ස අස්සුතවතා පුථුජ්ජනෙන යදිදං ගතියා උපපත්තියා සති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කම්ම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො තදස්සාදෙති තන්නිකාමෙති තෙන ච විත්තිං ආපජ්ජති, තත්‍රට්ඨිතො තදධිමුත්තො තබ්බහුලවිහාරී අපරිහීනො කාලං කුරුමානො විඤ්ඤාණඤ්චායතනූපගානං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති. විඤ්ඤාණඤ්චායතනූපගානං භික්ඛවෙ දෙවානං චත්තාරීසං කප්පසහස්සානි ආයුප්පමාණං තත්ථ පුථුජ්ජනො යාවතායුකං ඨත්වා යාවතකං තෙසං දෙවානං ආයුප්පමාණං තං සබ්බං ඛෙපෙත්වා නිරයම්පි ගච්ඡති, තිරච්ඡානයොනිම්පි ගච්ඡති, පෙත්තිවිසයම්පි ගච්ඡති. භගවතො පන සාවකො තත්ථ යාවතායුකං ඨත්වා යාවතකං තෙසං දෙවානං ආයුප්පමාණං තං සබ්බං ඛෙපෙත්වා තස්මිඤ්ඤෙව භවෙ පරිනිබ්බායති. අයං ඛො භික්ඛවෙ විසෙසො, අයං අධිප්පායො, ඉදං නානාකරණං සුතවතො අරියසාවකස්ස අස්සුතවතා පුථුජ්ජනෙන යදිදං ගතියා උපපත්තියා සති.

තෙසං දෙවානං– ඒ අරූපී බ්‍රහ්මයන්ගේ; **ආයුප්පමාණං**– ආයුස ප්‍රමාණය; **යාවතකං**– යම්තාක් ද; **තං සබ්බං**– ඒ සියල්ල; **ඛෙපෙත්වා**– ක්‍ෂය කොට; **නිරයං+අපි**– නරකයට ද; **ගච්ඡති**– යෙයි. **තිරච්ඡානයොනිං+අපි**– තිරිසන්යොනියට ද; -පෙ- **පෙත්තිවිසයං+අපි**– ප්‍රෙතවිෂයට ද; -පෙ- **භගවතො සාවකො පන**– භගවත්හුගේ (ආදි මාගීත්‍රයෙහි පිහිටි) ශ්‍රාවකතෙම වනාහි; -පෙ- **තස්මිං+එව භවෙ**– ඒ බ්‍රහ්මලොකයෙහි ම; **පරිනිබ්බායති**– කෙලශපරිනිර්‍වාණයෙන් පිරිනිවෙන්නේ ය. -පෙ- **යදිදං**– යම් මේ; **ගතියා උපපත්තියා සති**– ගති උත්පත්තියක් ඇතිකල්හි; **අස්සුතවතා පුථුජ්ජනෙන**– අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජනයා හා; **සුතවතො අරියසාවකස්ස**– ශ්‍රැතවත් ආය්‍යීශ්‍රාවකයාගේ; **අයං විසෙසො**– මේ වෙනස් බව වේ; **අයං අධිප්පායො**– මේ විශෙෂ ලක්‍ෂණය වේ; **ඉදං නානාකරණං**– මේ වෙනස් කාරණය වේ;

-පෙ- **විඤ්ඤාණඤ්චායතනූපගානං දෙවානං**– විඤ්ඤාණඤ්චායතන බඹතල වැසි අරූපී බ්‍රහ්මයන්ගේ; **ආයුප්පමාණං**– ආයුස ප්‍රමාණය; **චත්තාරීසං කප්පසහස්සානි**– සතලිස් දහසක්

පුන ච පරං භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කම්ම නත්ථි කිඤ්චීති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො තදස්සාදෙති තන්නිකාමෙති තෙන ච විත්තිං ආපජ්ජති, තත්‍රට්ඨිතො තදධිමුත්තො තබ්බහුලවිහාරී අපරිහීනො කාලං කුරුමානො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනූපගානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති. ආකිඤ්චඤ්ඤායතනූපගානං භික්ඛවෙ දෙවානං සට්ඨිං කප්පසහස්සානි ආයුප්පමාණං. තත්‍ථ පුථුජ්ජනො යාවතායුකං ඨත්වා යාවතකං තෙසං දෙවානං ආයුප්පමාණං තං සබ්බං ඛෙපෙත්වා නිරයම්පි ගච්ඡති, තිරච්ඡානයොනිම්පි ගච්ඡති. පෙත්තිවිසයම්පි ගච්ඡති. භගවතො පන සාවකො තත්‍ථ යාවතායුකං ඨත්වා යාවතකං තෙසං දෙවානං ආයුප්පමාණං තං සබ්බං ඛෙපෙත්වා තස්මිඤ්ඤෙව භවෙ පරිනිබ්බායති. අයං ඛො භික්ඛවෙ විසෙසො, අයං අධිප්පායො, ඉදං නානාකරණං සුතවතො අරියසාවකස්ස අස්සුතවතා පුථුජ්ජනෙන යදිදං ගතියා උපපත්තියා සති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මින්ති.

කල්ප වෙත්; -පෙ- **ආකිඤ්චඤ්ඤායතනූපගානං දෙවානං**- ආකිඤ්චඤ්ඤායතන බඹතලවැසි අරූපී බ්‍රහ්මයන්ගේ; **ආයුප්පමාණං**- ආයුෂ ප්‍රමාණය; **සට්ඨිකප්පසහස්සානි**- සැටදහසක් කල්ප වෙත්, -පෙ-

සංලක්ෂ්‍යය :- නිරයම්පි ගච්ඡති-

ආකාසානඤ්චායතන, විඤ්ඤාණඤ්චායතන, ආකිඤ්චඤ්ඤායතන, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන, යන සතර අරූතල වැසි බ්‍රහ්මයෝ අරූපාවචරචුතියෙන් අනතුරු ව රූපාවචර ප්‍රතිසන්ධි ද කාමභවයෙහි ත්‍රිහෙතුක ප්‍රතිසන්ධි ද ලබත්. ද්විහෙතුක ප්‍රතිසන්ධි හා නරක තිර්‍යක් ප්‍රේතාදි අහෙතුක ප්‍රතිසන්ධි නො ලබත්. කුමක්හෙයින් ද යත්? "ආකාසො අනන්තො, විඤ්ඤාණං අනන්තං" යනාදි වශයෙන් වඩනලද කාමාවචර උපචාර ධ්‍යානයාගේ බලය කාරණකොටගෙන ය. මෙතැන්හි අරූපාවචර චුතියෙන් මතු නරක තිර්‍යක් ප්‍රේතාදියෙහි උපදින බව වදරන ලදුවත් අරූපාවචර චුතියෙන් මතු රූපාවචර ප්‍රතිසන්ධි ද කාමාවචර ත්‍රිහෙතුක ප්‍රතිසන්ධි ද ලබා අනතුරු ව අපරාපරිය වශයෙන් නරකතිර්‍යක් ප්‍රේතාදි අහෙතුක ප්‍රතිසන්ධි ලබනබව දත යුතුයි. මෙයින් සෝවාන් සකෘදාගාමි අනාගාමි යන ආර්‍ය ශ්‍රාවකයෝ ඒ අරූප බඹලොවෙහි ම කෙලශපරිනිර්‍වාණයෙන් පිරිනිවන් පාන බව ද වදරනලදි.

5. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ විපත්තියො. කතමා තිස්සො? සීලවිපත්ති චිත්තවිපත්ති දිට්ඨිවිපත්ති.

කතමා ච භික්ඛවෙ සීලවිපත්ති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණාතිපාතී හොති, අදින්නාදායී හොති, කාමෙසුමිච්ඡාචාරී හොති, මුසාවාදී හොති, පිසුනාවාචො හොති, ඵරුසාවාචො හොති, සම්ඵප්පලාපී හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සීලවිපත්ති. කතමා ච භික්ඛවෙ චිත්තවිපත්ති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අභිජ්ඣාලු හොති, ව්‍යාපන්නචිත්තො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ චිත්තවිපත්ති. කතමා ච භික්ඛවෙ දිට්ඨිවිපත්ති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති විපරීතදස්සනො : නත්ථි දින්නං, නත්ථි යිට්ඨං, නත්ථි හුතං, නත්ථි සුකතදුක්කටානං කම්මානං ඵලං විපාකො, නත්ථි අයං ලොකො, නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි මාතා, නත්ථි පිතා, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි ලොකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා සම්මග්ගතා සම්මාපටිපන්නා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පවෙදෙන්තීති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ දිට්ඨිවිපත්ති.

සීලවිපත්තිහෙතු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති. චිත්තවිපත්ති හෙතු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා

---

5. -පෙ- **විපත්තියො-** විපත්තීහු; **ඉමා තිස්සො-** මොහු **තුන්දෙනෙක් වෙත්.**

-පෙ- **සීලවිපත්ති-** සීලවිපත්තිය; -පෙ- **පාණාතිපාතී හොති-** පණිවා කරන්නේ වේ ද; **අදින්නාදායී හොති-** අයිතා දන් කරන්නේ වේ ද; **කාමෙසුමිච්ඡාචාරී-** කාමයෙහි වරදවා හැසිරෙන්නේ; **මුසාවාදී-** බොරු කියන්නේ; **පිසුනාවාචො-** පිසුනු බස් කියන්නේ; **ඵරුසාවාචො-** පරුෂ තෙපුල් කියන්නේ; **සම්ඵප්පලාපී-** නිසරු තෙපුල් කියන්නේ; -පෙ- **අභිජ්ඣාලු-** විෂමලොභ බහුල වූයේ; **ව්‍යාපන්නචිත්තො-** ක්‍රොධයෙන් විපතට පැමිණි සිත් ඇත්තේ; -පෙ- **විපරීතදස්සනො-** විපරීසදකුම් ඇති; **මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති-** මිථ්‍යාදෘෂ්ටිකයෙක් වේ ද; (කෙසේ ද?) **දින්නං-** දුන්දෙයෙහි විපාකයෙක්; **නත්ථි-** නැත්තේ ය. **යිට්ඨං-** මහායාගසඞ්ඛ්‍යාත පිදුදෙයෙහි විපාකයෙක්; -පෙ- **හුතං-** හුත්තැතට යවන සත්කාරයෙහි විපාකයෙක්; -පෙ- **සුකතදුක්කටානං කම්මානං-** කුශලාකුශල කමීයන්ගේ; **ඵලං විපාකො-** ඵල විපාකයෙක්; -පෙ- **අයං ලොකො-** පරලොව ගියවුන්ට මෙලොවෙක්; -පෙ- **පරො ලොකො-** මෙලොව සිටියවුන්ට පරලොවෙක්; -පෙ- **මාතා-**

අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති. දිට්ඨිවිපත්තිහෙතු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො විපත්තියොති.

තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ සම්පදා. කතමා තිස්සො? සීලසම්පදා චිත්තසම්පදා දිට්ඨිසම්පදා.

කතමා ච භික්ඛවෙ සීලසම්පදා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, අදින්නාදානා පටිවිරතො හොති, කාමෙසුමිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති, මුසාවාදා පටිවිරතො හොති, පිසුනාවාචා පටිවිරතො හොති, ඵරුසාවාචා පටිවිරතො හොති, සම්ඵප්පලාපා පටිවිරතො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සීලසම්පදා. කතමා ච භික්ඛවෙ චිත්තසම්පදා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අනභිජ්ඣාලු හොති, අව්‍යාපන්නචිත්තො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ චිත්තසම්පදා. කතමා ච භික්ඛවෙ දිට්ඨිසම්පදා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො සම්මාදිට්ඨිකො හොති, අවිපරීතදස්සනො: අත්ථි දින්නං, අත්ථි යිට්ඨං, අත්ථි හුතං, අත්ථි සුකතදුක්කටානං කම්මානං ඵලං විපාකො, අත්ථි අයං ලොකො, අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි මාතා, අත්ථි පිතා, අත්ථි සත්තා ඕපපාතිකා, අත්ථි ලොකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා සම්මග්ගතා සම්මා පටිපන්නා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පවෙදෙන්තීති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ දිට්ඨිසම්පදා.

සීලසම්පදාහෙතු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති, චිත්තසම්පදාහෙතු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා

මවුට කළ උපකාරයෙහි විපාකයෙක්; -පෙ- **ඕපපාතිකා සත්තා-** චුත ව උපදනා වූ සත්ත්වකෙනෙක්; -පෙ-, **යෙ-** යම් කෙනෙක්; **ඉමං ච ලොකං-** මේ ලොකය ද; **පරං ච ලොකං-** පරලොකය ද; **සයං-** තුමූ; **අභිඤ්ඤා-** විශිෂ්ට ඥානයෙන් දැන; **සච්ඡිකත්වා-** ප්‍රත්‍යක්ෂකොට; **පවෙදෙන්ති-** ප්‍රකාශ කෙරෙද් ද; (එබඳු වූ) **සම්මග්ගතා-** මනාමඟට පැමිණියා වූ; **සම්මා පටිපන්නා-** මනා ව පිළිපන්නා වූ; **සමණබ්‍රාහ්මණා-** මහණබමුණු කෙනෙක්; **ලොකෙ-** ලොකයෙහි; **නත්ථි+ඉති-** නැත්තාහ යි (කියායි).

-පෙ- **සීලවිපත්තිහෙතු වා-** සීලවිපත්තිය හෙතුකොට ගෙන හෝ; (සෙසු අරුත් ඉහත කී නයින් දතයුතු යි.)

සංලක්ෂ්‍යය :- 1 සීලවිපත්ති, 2 චිත්තවිපත්ති, 3 දිට්ඨිවිපත්ති, සීලස්ස විපත්ති සීලවිපත්ති යනු තත්පුරුෂ සමාස යි. ඉතිරි දෙපදය ද මෙසේ ම ය.

සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති, දිට්ඨිසම්පදාහෙතු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො සම්පදාති.

6. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ විපත්තියො. කතමා තිස්සො? සීලවිපත්ති චිත්තවිපත්ති දිට්ඨිවිපත්ති.

කතමා ච භික්ඛවෙ සීලවිපත්ති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණාතිපාතී හොති, -පෙ- සම්ඵප්පලාපී හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සීලවිපත්ති. කතමා ච භික්ඛවෙ චිත්තවිපත්ති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අභිජ්ඣාලු හොති. ව්‍යාපන්නචිත්තො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ චිත්තවිපත්ති. කතමා ච භික්ඛවෙ දිට්ඨිවිපත්ති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති විපරීතදස්සනො: නත්ථි දින්නං, නත්ථි යිට්ඨං, -පෙ- යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පවෙදෙන්තීති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ දිට්ඨිවිපත්ති.

සීලවිපත්තිහෙතු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති. චිත්තවිපත්තිහෙතු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති. දිට්ඨිවිපත්තිහෙතු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ අපණ්ණකො මණි උද්ධං ඛිත්තො යෙන යෙනෙව පතිට්ඨාති සුප්පතිට්ඨිතඤ්ඤෙව පතිට්ඨාති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සීලවිපත්තිහෙතු වා සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති, චිත්තවිපත්තිහෙතු වා සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො විපත්තියොති.

අභිජ්ඣාලු හොති- පහූතා අභිජ්ඣා අස්ස අත්ථීති අභිජ්ඣාලු, යන තද්ධිතනිර්වචන විසින් බහුල ය යන අර්ථයෙහි "ආලුවභිජ්ඣාදීහි" යන මුගලන් සූත්‍රයෙන් 'ආලු' ප්‍රත්‍යය වීමෙන් සිද්ධ වූ තද්ධිතපදයෙකි.

6. -පෙ- සෙය්‍යථාපි- යම්සේ; අපණ්ණකො- අවිරුද්ධ වූ හෙවත් සයැස් වූ; මණි- පස ඇටය තෙම; උද්ධං ඛිත්තො- උඩ දමන ලද්දේ; යෙන යෙන+එව- යම් යම් අංශයකින්; පතිට්ඨාති- පිහිටා ද; සුප්පතිට්ඨිතං+එව- සුප්‍රතිෂ්ඨිත ව ම; පතිට්ඨාති- පිහිටා ද; -පෙ-.

තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ සම්පදා. කතමා තිස්සො? සීලසම්පදා චිත්තසම්පදා දිට්ඨිසම්පදා.

කතමා ච භික්ඛවෙ සීලසම්පදා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති -පෙ- සම්ඵප්පලාපා පටිවිරතො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සීලසම්පදා. කතමා ච භික්ඛවෙ චිත්තසම්පදා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අනභිජ්ඣාලු හොති, අබ්‍යාපන්නචිත්තො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ චිත්තසම්පදා. කතමා ච භික්ඛවෙ දිට්ඨිසම්පදා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො සම්මාදිට්ඨිකො හොති අවිපරීතදස්සනො: අත්ථි දින්නං, අත්ථි යිට්ඨං -පෙ- යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පවෙදෙන්ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ දිට්ඨිසම්පදා. සීලසම්පදාහෙතු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති, චිත්තසම්පදාහෙතු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති, දිට්ඨිසම්පදාහෙතු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ අපණ්ණකො මණි උද්ධං ඛිත්තො යෙන යෙනෙව පතිට්ඨාති සුප්පතිට්ඨිතඤ්ඤෙව පතිට්ඨාති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සීලසම්පදාහෙතු වා සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති, චිත්තසම්පදාහෙතු වා -පෙ- දිට්ඨිසම්පදාහෙතු වා සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො සම්පදාති.

7. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ විපත්තියො. කතමා තිස්සො? කම්මන්තවිපත්ති ආජීවවිපත්ති දිට්ඨිවිපත්ති.

කතමා ච භික්ඛවෙ කම්මන්තවිපත්ති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණාතිපාතී හොති, -පෙ- සම්ඵප්පලාපී හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ කම්මන්තවිපත්ති. කතමා ච භික්ඛවෙ ආජීවවිපත්ති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො මිච්ඡාආජීවො හොති මිච්ඡාආජීවෙන ජීවිකං කප්පෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ ආජීවවිපත්ති. කතමා ච භික්ඛවෙ දිට්ඨිවිපත්ති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති විපරීතදස්සනො: නත්ථි දින්නං, නත්ථි යිට්ඨං -පෙ- යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පවෙදෙන්තීති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ දිට්ඨිවිපත්ති. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො විපත්තියොති.

සීලසම්පදා ආදී ශුක්ලපක්ෂයෙහි ද කියන ලද අනුසාරයෙන් අර්ථ දතයුතු යි.

තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ සම්පදා. කතමා තිස්සො? කම්මන්ත සම්පදා ආජීවසම්පදා දිට්ඨිසම්පදා.

කතමා ච භික්ඛවෙ කම්මන්තසම්පදා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, -පෙ- සම්ඵප්පලාපා පටිවිරතො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ කම්මන්තසම්පදා. කතමා ච භික්ඛවෙ ආජීවසම්පදා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො සම්මාආජීවො හොති සම්මාආජීවෙන ජීවිකං කප්පෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ ආජීවසම්පදා. කතමා ච භික්ඛවෙ දිට්ඨිසම්පදා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො සම්මාදිට්ඨිකො හොති අවිපරීතදස්සනො: අත්ථි දින්නං, අත්ථි යිට්ඨං, -පෙ- යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පවෙදෙන්ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ දිට්ඨිසම්පදා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො සම්පදාති.

8. තීණිමානි භික්ඛවෙ සොචෙය්‍යානි. කතමානි තීණි? කාය සොචෙය්‍යං වචීසොචෙය්‍යං මනොසොචෙය්‍යං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කායසොචෙය්‍යං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, අදින්නාදානා පටිවිරතො හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති, ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ කායසො චෙය්‍යං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ වචීසොචෙය්‍යං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො මුසාවාදා පටිවිරතො හොති, පිසුනාවාචා පටිවිරතො හොති, ඵරුසාවාචා පටිවිරතො හොති, සම්ඵප්පලාපා පටිවිරතො හොති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ වචීසොචෙය්‍යං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ මනොසොචෙය්‍යං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අනභිජ්ඣාලු හොති, අව්‍යාපන්නචිත්තො හොති, සම්මාදිට්ඨිකො හොති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ මනොසොචෙය්‍යං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි සොචෙය්‍යානීති.

9. තීණිමානි භික්ඛවෙ සොචෙය්‍යානි. කතමානි තීණි? කායසොචෙය්‍යං වචීසොචෙය්‍යං මනොසොචෙය්‍යං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කායසොචෙය්‍යං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, අදින්නාදානා පටිවිරතො හොති, අබ්‍රහ්මචරියා පටිවිරතො හොති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ කායසොචෙය්‍යං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ වචීසොචෙය්‍යං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු මුසාවාදා පටිවිරතො හොති, පිසුනාවාචා පටිවිරතො හොති, ඵරුසාවාචා පටිවිරතො හොති, සම්ඵප්පලාපා පටිවිරතො හොති. ඉදං වුච්චති

8. -පෙ- සොචෙය්‍යානි- සුචිභාවයෝ; -පෙ- කායසො චෙය්‍යං- කායද්වාරයෙහි පිරිසුදුබව ය; වචීසොචෙය්‍යං- වාග්ද්වාරයෙහි පිරිසුදුබව ය; -පෙ-.

භික්ඛවෙ වචීසොචෙය්‍යං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ මනොසොචෙය්‍යං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සන්තං වා අජ්ඣත්තං කාමච්ඡන්දං අත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං කාමච්ඡන්දොති පජානාති, අසන්තං වා අජ්ඣත්තං කාමච්ඡන්දං නත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං කාමච්ඡන්දොති පජානාති, යථා ච අනුප්පන්නස්ස කාමච්ඡන්දස්ස උප්පාදො හොති තඤ්ච පජානාති, යථා ච උප්පන්නස්ස කාමච්ඡන්දස්ස පහානං හොති තඤ්ච පජානාති, යථා ච පහීනස්ස කාමච්ඡන්දස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති තඤ්ච පජානාති, සන්තං වා අජ්ඣත්තං ව්‍යාපාදං අත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං ව්‍යාපාදොති පජානාති, අසන්තං වා අජ්ඣත්තං ව්‍යාපාදං නත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං ව්‍යාපාදොති පජානාති, යථා ච අනුප්පන්නස්ස ව්‍යාපාදස්ස උප්පාදො හොති තඤ්ච පජානාති, යථා ච උප්පන්නස්ස ව්‍යාපාදස්ස පහානං හොති තඤ්ච පජානාති, යථා ච පහීනස්ස ව්‍යාපාදස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති තඤ්ච පජානාති, සන්තං වා අජ්ඣත්තං ථිනමිද්ධං අත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං ථිනමිද්ධන්ති පජානාති, අසන්තං වා අජ්ඣත්තං ථිනමිද්ධං නත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං ථිනමිද්ධන්ති පජානාති, යථා ච අනුප්පන්නස්ස ථිනමිද්ධස්ස උප්පාදො හොති තඤ්ච පජානාති, යථා ච උප්පන්නස්ස ථිනමිද්ධස්ස පහානං හොති තඤ්ච පජානාති, යථා ච පහීනස්ස ථිනමිද්ධස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති තඤ්ච පජානාති, සන්තං වා අජ්ඣත්තං උද්ධච්චකුක්කුච්චං අත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං උද්ධච්චකුක්කුච්චන්ති පජානාති, අසන්තං වා අජ්ඣත්තං උද්ධච්චකුක්කුච්චං නත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං උද්ධච්චකුක්කුච්චන්ති පජානාති, යථා ච අනුප්පන්නස්ස උද්ධච්චකුක්කුච්චස්ස උප්පාදො හොති තඤ්ච පජානාති, යථා ච උප්පන්නස්ස උද්ධච්චකුක්කුච්චස්ස පහානං හොති තඤ්ච පජානාති, යථා ච පහීනස්ස උද්ධච්චකුක්කුච්චස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති තඤ්ච පජානාති, සන්තං වා අජ්ඣත්තං විචිකිච්ඡං අත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං විචිකිච්ඡාති පජානාති, අසන්තං වා අජ්ඣත්තං විචිකිච්ඡං නත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං විචිකිච්ඡාති පජානාති, යථා ච අනුප්පන්නාය විචිකිච්ඡාය උප්පාදො හොති තඤ්ච පජානාති, යථා ච උප්පන්නාය

---

9. -පෙ- ඉධ- මේ ශාසනයෙහි; භික්ඛු- මහණතෙම; අජ්ඣත්තං- තමාසතන්හි; සන්තං වා- විද්‍යමාන වූ ද; කාමච්ඡන්දං- කාමච්ඡන්දය; මෙ- මාගේ; අජ්ඣත්තං- සන්තාන යෙහි; කාමච්ඡන්දො- කාමච්ඡන්දනීවරණය තෙම; අත්ථි + ඉති- ඇතැයි; පජානාති- දන්නේ ය; අජ්ඣත්තං- තමා සතන්හි; අසන්තං වා- අවිද්‍යමාන වූ ද; -පෙ- නත්ථි + ඉති- නැතැයි; පජානාති- දන්නේ ය; යථා ච- යම්පරිද්දෙකින්; අනුප්පන්නස්ස-

විචිකිච්ඡාය පහානං හොති තඤ්ච පජානාති, යථා ච පහීනාය විචිකිච්ඡාය ආයතිං අනුප්පාදො හොති තඤ්ච පජානාති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ මනොසොචෙය්‍යං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි සොචෙය්‍යානීති.

1. කායසුචිං වචීසුචිං චෙතොසුචිමනාසවං
සුචිං සොචෙය්‍යසම්පන්නං ආහු නින්හාතපාපකන්ති.

10. තීණිමානි භික්ඛවෙ මොනෙය්‍යානි. කතමානි තීණි? කායමොනෙය්‍යං වචීමොනෙය්‍යං මනොමොනෙය්‍යං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කායමොනෙය්‍යං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, අදින්නාදානා පටිවිරතො හොති, අබ්‍රහ්මචරියා පටිවිරතො හොති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ කායමොනෙය්‍යං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ වචීමොනෙය්‍යං? ඉධ

නූපන්නා වූ; **කාමච්ඡන්දස්ස**– කාමච්ඡන්දනීවරණයාගේ; **උප්පාදො හොති**– ඉපදීම වේ ද; **තං ච**– හෙ ද; **පජානාති**– දන්නේ ය; -පෙ- **පහානං හොති**– ප්‍රහාණය වේ ද; -පෙ- **පහීනස්ස**– ප්‍රහීණ වූ; -පෙ- **ආයතිං**– මත්තෙහි; **අනුප්පාදො හොති**– නො ඉපදීම වේ ද; -පෙ-

1. **කායසුචිං**– කායද්වාරයෙහි පවිත්‍ර වූ; **වචීසුචිං**– වාග්ද්වාරයෙහි පවිත්‍ර වූ; **චෙතොසුචිං**– මනොද්වාරයෙහි පවිත්‍ර වූ; **අනාසවං**– ආශ්‍රවරහිත වූ; **සුචිං**– ත්‍රිවිධද්වාරයෙහි පවිත්‍ර වූ; **සොචෙය්‍යසම්පන්නං**– පවිත්‍රතාවෙන් යුත් පුද්ගලයා; **නින්හාතපාපකං ඉති**– සියලු පාපයන් ධොවනය කොට සිටියේ යයි; **ආහු**– කියත්.

10. -පෙ- **මොනෙය්‍යානි**– මෞනභාවයෝ; -පෙ- **කායමොනෙය්‍යං**– කායද්වාරයෙහි මෞනබව ය හෙවත් කායද්වාරයෙහි සංවර බව ය; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය :– **මොනෙය්‍යානි**– **මුනිස්ස භාවො මොනෙය්‍යං**– යන තද්ධිත නිර්වචන විසින් මුනිශබ්දයා කෙරෙන් භාවාර්ථයෙහි (ණෙය්‍ය) ප්‍රත්‍යය වැ වෘද්ධිවීමෙන් සිද්ධ වූ භාවතද්ධිත පදයෙකි.

සංලක්ෂ්‍යය :– 1. **කායමොනෙය්‍යං**– 2. **වචීමොනෙය්‍යං**– **මනොමොනෙය්‍යං**– ත්‍රිවිධ කාය දුශ්චරිතයෙන් වැළක්ම ය. ත්‍රිවිධ කාය සුචරිතයෙහි පිහිටීම ය. කාය අරමුණු කොට පවත්නා ඥානය, කාය පරිඥානය, පරිඥාන සහගත මාර්ගය, කාය පිළිබඳ පවත්නා ඡන්දරාගයාගේ ප්‍රහාණය, කාය සඞ්ඛාර නිරොධය, චතුර්ථධ්‍යාන සමාපත්තිප්‍රතිලාභය යන මොහු කාය මොනෙය්‍ය නම්. වචී මොනෙය්‍යයෙහි

භික්ඛවෙ භික්ඛු මුසාවාදා පටිවිරතො හොති, පිසුනාවාචා පටිවිරතො හොති, ඵරුසාවාචා පටිවිරතො හොති, සම්ඵප්පලාපා පටිවිරතො හොති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ වචීමොනෙය්‍යං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ මනොමොනෙය්‍යං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ මනොමොනෙය්‍යං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි මොනෙය්‍යානීති.

1. කායමුනිං වචීමුනිං චෙතොමුනිමනාසවං
මුනිං මොනෙය්‍යසම්පන්නං ආහු සබ්බප්පහායිනන්ති.

ආපායිකවග්ගො දුතියො.

3. 3. 3.

1. එකං සමයං භගවා කුසිනාරායං විහරති බලිහරණෙ වනසණ්ඩෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමන්තෙසි. -පෙ- ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අඤ්ඤතරං ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහ

වචී සඞ්ඛාරනිරොධය හා ද්විතීයධ්‍යානය ද, මනොමොනෙය්‍යයෙහි චිත්ත සඞ්ඛාර නිරොධය හා සඤ්ඤාවෙදයිත නිරොධසමාපත්තිය ද යන මෙපමණෙක් ම වෙනස් වේ. සෙසු සියල්ල කායමොනෙය්‍යයට කී ක්‍රමයෙන් දතයුතු යි.

1. **කායමුනිං**- කායද්වාරයෙහි මුනි වූ හෙවත් සංයත වූ; **වචිමුනිං**- වාග්ද්වාරයෙහි සංයත වූ; **චෙතොමුනිං**- මනොද්වාරයෙහි සංයත වූ; **අනාසවං**- ආශ්‍රව රහිත වූ; **මුනිං**- ත්‍රිවිධද්වාරයෙහි මුනි වූ; **මොනෙය්‍යසම්පන්නං**- පණ්ඩිත භාවයෙන් යුක්ත වූ පුද්ගලයා; **සබ්බප්පහායිනං + ඉති**- සියලු කෙලෙසුන් ප්‍රහීණ කළා වූ අභීත් පුද්ගලයා යි; **ආහු**- කියත්.

දෙවැනි වූ ආපායික වර්ගය යි.

3. 3. 3.

1. -පෙ- **කුසිනාරායං**- කුසිනාරා නුවර සමීපයෙහි වූ; **බලිහරණෙ**- බලිහරණ නම් වූ හෙවත් භූත බලි පුදන්නා වූ; **වනසණ්ඩෙ**- වනලැහැබෙහි; -පෙ- **ඉධ**- මේ ශාසනයෙහි; **භික්ඛු**- මහණ තෙම; **අඤ්ඤතරං ගාමං වා**- එක්තරා ගමක් හෝ; -පෙ- **තං එනං**- ඒ මේ මහණහු කරා; **උපසඞ්කමිත්වා**- එළඹ; **ස්වාතනාය**- සෙට පිණිස; **භත්තෙන**- බතින්; **නිමන්තෙති**- පවරයි. -පෙ- **ආකඞ්ඛමානො**- කැමති වූ; **භික්ඛු**- මහණතෙම; **අධිවාසෙති**- ඉවසයි; -පෙ- **තං එනං**- ඒ මේ භික්‍ෂුව; **පණීතෙන**-

රති, තමෙනං ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා උපසඞ්කමිත්වා, ස්වාතනාය භත්තෙන නිමන්තෙති. ආකඞ්ඛමානො භික්ඛවෙ භික්ඛු අධිවාසෙති. සො තස්සා රත්තියා අච්චයෙන පුබ්බණ්හසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරං ආදාය යෙන තස්ස ගහපතිස්ස වා ගහපතිපුත්තස්ස වා නිවෙසනං තෙනුපසඞ්කමති, උපසඞ්කමිත්වා පඤ්ඤත්තෙ ආසනෙ නිසීදති. තමෙනං සො ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා පණීතෙන ඛාදනීයෙන භොජනීයෙන සහත්ථා සන්තප්පෙති සම්පවාරෙති. තස්ස එවං හොති : සාධු වත මායං ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා පණීතෙන ඛාදනීයෙන භොජනීයෙන සහත්ථා සන්තප්පෙති සම්පවාරෙතීති. එවම්පිස්ස හොති: අහො වත මායං ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා ආයතිම්පි එවරූපෙන පණීතෙන ඛාදනීයෙන භොජනීයෙන සහත්ථා සන්තප්පෙය්‍ය සම්පවාරෙය්‍යාති, සො තං පිණ්ඩපාතං ගධිතො මුච්ඡිතො අජ්ඣොපන්නො අනාදීනවදස්සාවී අනිස්සරණපඤ්ඤො පරිභුඤ්ජති. සො තත්ථ කාමවිතක්කම්පි විතක්කෙති, ව්‍යාපාදවිතක්කම්පි විතක්කෙති, විහිංසාවිතක්කම්පි විතක්කෙති. එවරූපස්සාහං භික්ඛවෙ භික්ඛුනො දින්නං න මහප්ඵලන්ති වදාමි. තං කිස්ස හෙතු? පමත්තො හි භික්ඛවෙ භික්ඛු විහරති.

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු අඤ්ඤතරං ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහරති. තමෙනං ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා උපසඞ්කමිත්වා ස්වාතනාය භත්තෙන නිමන්තෙති, ආකඞ්ඛමානො භික්ඛවෙ භික්ඛු අධිවාසෙති. සො තස්සා රත්තියා අච්චයෙන පුබ්බණ්හසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරං ආදාය යෙන තස්ස ගහපතිස්ස වා ගහපතිපුත්තස්ස වා නිවෙසනං තෙනුපසඞ්කමති. උපසඞ්කමිත්වා පඤ්ඤත්තෙ ආසනෙ නිසීදති. තමෙනං සො ගහපති

ප්‍රණීත වූ; **ඛාදනීයෙන**- කෑයුතු දෙයින් ද; **භොජනීයෙන**- බුදිය යුතු දෙයින් ද; **සහත්ථා**- සියතින්; **සන්තප්පෙති**- සතප්පවයි; **සම්පවාරෙති**- පවරවයි; **තස්ස**- ඒ භික්ෂුවට; **එවං හොති**- මෙබඳු සිතෙක් වේ; (කෙසේ ද?) **අයං ගහපති වා**- මේ ගෘහපති තෙමේ හෝ; -පෙ- **මං**- මා; **වත**- ඒකාන්තයෙන්; **සාධු**- මනාකොට; **ඛාදනීයෙන**- කෑයුතු දෙයින් ද; -පෙ- **සම්පවාරෙති + ඉති**- පවරන්නේ ය යන සිතයි; **අස්ස**- ඒ මහණහට; **එවං අපි හොති**- මෙබඳු සිතෙක් ද වේ; **අයං ගහපති වා**- මේ ගෘහපති තෙමේ හෝ; -පෙ- **මං**- මා; **ආයතිං + අපි**- මත්තෙහිදු; **එවරූපෙන**- මෙබඳු වූ; **පණීතෙන**- ප්‍රණීත වූ; -පෙ- **සම්පවාරෙය්‍ය**- පවරන්නේ නම්; **අහො වත ඉති**- ඉතා යෙහෙක යන සිත යි; **තං පිණ්ඩපාතං**- ඒ ආහාරය; **ගධිතො**- තෘෂ්ණාවෙන්

වා ගහපතිපුත්තො වා පණීතෙන ඛාදනීයෙන භොජනීයෙන සහත්ථා සන්තප්පෙති සම්පවාරෙති. තස්ස න එවං හොති: සාධු වත මායං ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා පණීතෙන ඛාදනීයෙන භොජනීයෙන සහත්ථා සන්තප්පෙති සම්පවාරෙතීති. එවම්පිස්ස න හොති: අහො වත මායං ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා ආයතිම්පි එවරූපෙන පණීතෙන ඛාදනීයෙන භොජනීයෙන සහත්ථා සන්තප්පෙය්‍ය සම්පවාරෙය්‍යාති. සො තං පිණ්ඩපාතං අගධිතො අමුච්ඡිතො අනජ්ඣාපන්නො ආදීනවදස්සාවී නිස්සරණපඤ්ඤො පරිභුඤ්ජති. සො තත්ථ නෙක්ඛම්මවිතක්කම්පි විතක්කෙති, අව්‍යාපාදවිතක්කම්පි විතක්කෙති, අවිහිංසාවිතක්කම්පි විතක්කෙති. එවරූපස්සාහං භික්ඛවෙ භික්ඛුනො දින්නං මහප්ඵලන්ති වදාමි. තං කිස්ස හෙතු? අප්පමත්තො හි භික්ඛවෙ භික්ඛු විහරතීති.

2. යස්සං භික්ඛවෙ දිසායං භික්ඛූ භණ්ඩනජාතා කලහජාතා විවාදාපන්නා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසත්තීහි විතුදන්තා විහරන්ති. මනසිකාතුම්පි මෙ එසා භික්ඛවෙ දිසා න ඵාසු හොති පගෙව ගන්තුං. නිට්ඨමෙත්ථ ගච්ඡාමි: අද්ධා තෙ ආයස්මන්තො තයො ධම්මෙ පජහිංසු, තයො ධම්මෙ බහුලමකංසු. කතමෙ තයො ධම්මෙ පජහිංසු? නෙක්ඛම්මවිතක්කං අව්‍යාපාදවිතක්කං අවිහිංසාවිතක්කං. ඉමෙ තයො ධම්මෙ පජහිංසු. කතමෙ තයො ධම්මෙ බහුලමකංසු? කාමවිතක්කං ව්‍යාපාදවිතක්කං විහිංසාවිතක්කං. ඉමෙ තයො ධම්මෙ බහුලමකංසු. යස්සං භික්ඛවෙ දිසායං භික්ඛූ භණ්ඩනජාතා කලහජාතා විවාදාපන්නා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසත්තීහි විතුදන්තා විහරන්ති. මනසිකාතුම්පි මෙ එසා භික්ඛවෙ දිසා න ඵාසු හොති පගෙව ගන්තුං. නිට්ඨමෙත්ථ ගච්ඡාමි: අද්ධා තෙ ආයස්මන්තො ඉමෙ තයො ධම්මෙ පජහිංසු, ඉමෙ තයො ධම්මෙ බහුලමකංසු.

බැඳුණේ; -පෙ- (මෙතැන් සිට අරුත් දුකනිපාතේ 150 පිටෙන් දතයුතුයි.) **සො**- හෙතෙම; **තත්ථ**- එහි; **කාමවිතක්කං + අපි**- කාමවිතර්කයක් ද; **විතක්කෙති**- කල්පනා කෙරෙයි; -පෙ- **එවරූපස්ස භික්ඛුනො**- මෙබඳු මහණහට; **දින්නං**- දෙනලද්ද; **න මහප්ඵලං + ඉති**- මහත්ඵල නැත්තේ යයි; **වදාමි**- කියමි; -පෙ- **භික්ඛු**- මහණතෙම; **හි**- යම්හෙයකින්; **පමත්තො**- ප්‍රමාද ව; **විහරති**- වාසය කෙරේ ද (එහෙයිනි); -පෙ-

2. -පෙ- **යස්සං දිසායං**- යම් දිශාවෙක්හි; **භික්ඛූ**- මහණහු; **භණ්ඩනජාතා**- හටගත් පූර්භාග ඩබර ඇත්තාහු; -පෙ- (මෙතැන් පටන් අරුත් දුකනිපාතේ 144 පිටෙන් දතයුතු යි.)

යස්සං භික්ඛවෙ දිසායං භික්ඛූ සමග්ගා සම්මොදමානා අවිවදමානා ඛීරොදකීභූතා අඤ්ඤමඤ්ඤං පියචක්ඛූහි සම්පස්සන්තා විහරන්ති, ගන්තුම්පි මෙ එසා භික්ඛවෙ දිසා ඵාසු හොති පගෙව මනසිකාතුං. නිට්ඨමෙත්ථ ගච්ඡාමි: අද්ධා තෙ ආයස්මන්තො තයො ධම්මෙ පජහිංසු. තයො ධම්මෙ බහුලමකංසු. කතමෙ තයො ධම්මෙ පජහිංසු? කාමවිතක්කං ව්‍යාපාදවිතක්කං විහිංසාවිතක්කං. ඉමෙ තයො ධම්මෙ පජහිංසු. කතමෙ තයො ධම්මෙ බහුලමකංසු? නෙක්ඛම්මවිතක්කං අව්‍යාපාදවිතක්කං අවිහිංසාවිතක්කං. ඉමෙ තයො ධම්මෙ බහුලමකංසු. යස්සං භික්ඛවෙ දිසායං භික්ඛූ සමග්ගා සම්මොදමානා අවිවදමානා ඛීරොදකීභූතා අඤ්ඤමඤ්ඤං පියචක්ඛූහි සම්පස්සන්තා විහරන්ති, ගන්තුම්පි මෙ එසා භික්ඛවෙ දිසා ඵාසු හොති, පගෙව මනසිකාතුං. නිට්ඨමෙත්ථ ගච්ඡාමි: අද්ධා තෙ ආයස්මන්තො ඉමෙ තයො ධම්මෙ පජහිංසු, ඉමෙ තයො ධම්මෙ බහුලමකංසූති.

3. එකං සමයං භගවා වෙසාලියං විහරති ගොතමකෙ චෙතියෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමන්තෙසි. -පෙ- අභිඤ්ඤායාහං භික්ඛවෙ ධම්මං දෙසෙමි නො අනභිඤ්ඤාය, සනිදානාහං

එසා දිසා- මේ දිශාතොමෝ; මෙ- මට; මනසිකාතුං+අපි- මෙනෙහි කරන්ට ද; න ඵාසු හොති- පහසු නොවේ; ගන්තුං- යන්ට (අපහසු බව); පගෙව- කියනුම කිම? අද්ධා- එකාන්තයෙන්; තෙ ආයස්මන්තො- ඒ ආයුෂ්මත්හු; තයො ධම්මෙ- තුන් ධම්කොතකුන්; පජහිංසු- දුරු කළාහු ය; -පෙ-. බහුලං අකංසු- බොහෝ වර කළාහුය යි; එත්ථ- මෙහි; නිට්ඨං- නිශ්චයට; ගච්ඡාමි- යෙමි; -පෙ-

3. -පෙ- වෙසාලියං- විශාලා නුවර සමීපයෙහි වූ; ගොතමකෙ චෙතියෙ- ගොතමක චෛත්‍යයෙහි හෙවත් ගොතමක නම් යක්ෂයාගේ භවනයෙහි; -පෙ- අහං- මම; අභිඤ්ඤාය- විශිෂ්ටඥානයෙන් දැන; ධම්මං දෙසෙමි- දහම් දෙසෙමි; අනභිඤ්ඤාය- විශිෂ්ට ඥානයෙන් නො දැන; නො- නො දෙසමි; -පෙ- සනිදානං- ප්‍රත්‍යය සහිත කොට; ධම්මං දෙසෙමි- දහම් දෙසමි; අනිදානං- ප්‍රත්‍යය රහිතකොට: නො- නොදෙසමි; -පෙ- සප්පාටිහාරියං- (ප්‍රත්‍යනීකයන් දුරලීමෙන්) ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍ය සහිත ව; -පෙ- අප්පාටිහාරියං- (ප්‍රත්‍යනීකයන් දුරු නොකිරීමෙන්) ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍ය රහිත ව -පෙ- අභිඤ්ඤාය- විශිෂ්ට ඥානයෙන් දැන; ධම්මං දෙසයතො- දහම් දෙසන්නා වූ; අනභිඤ්ඤාය- විශිෂ්ට ඥානයෙන් නොදැන; නො- නොදෙසන්නා වූ; සනිදානං- ප්‍රත්‍යය සහිතකොට; ධම්මං දෙසයතො- දහම් දෙසන්නා වූ;

භික්ඛවෙ ධම්මං දෙසෙමි නො අනිදානං, සප්පාටිහාරියාහං භික්ඛවෙ ධම්මං දෙසෙමි නො අප්පාටිහාරියං. තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය ධම්මං දෙසයතො නො අනභිඤ්ඤාය සනිදානං ධම්මං දෙසයතො නො අනිදානං සප්පාටිහාරියං ධම්මං දෙසයතො නො අප්පාටිහාරියං, කරණීයො ඔවාදො කරණීයා අනුසාසනී. අලඤ්ච පන වො භික්ඛවෙ තුට්ඨියා අලං අත්තමනතාය අලං සොමනස්සාය : සම්මාසම්බුද්ධො භගවා, ස්වාක්ඛාතො භගවතා ධම්මො, සුප්පටිපන්නො සඞ්ඝොති. ඉදමවොච භගවා අත්තමනා තෙ භික්ඛූ භගවතො භාසිතං අභිනන්දුං. ඉමස්මිං ච පන වෙය්‍යාකරණස්මිං භඤ්ඤමානෙ සහස්සී ලොකධාතු අකම්පිත්ථාති.

4. එකං සමයං භගවා කොසලෙසු චාරිකං චරමානො යෙන කපිලවත්ථු තදවසරි. අස්සොසි ඛො මහානාමො සක්කො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං ඨිතං ඛො මහානාමං සක්කං භගවා එතදවොච : ගච්ඡ මහානාම කපිලවත්ථුස්මිං

අනිදානං– ප්‍රත්‍යය රහිතකොට; **නො**– නොදෙසන්නා වූ; –පෙ– **තස්ස මය්හං**– ඒ මාගේ; **ඔවාදො**– අවවාදය තෙම; **කරණීයො**– කටයුත්තේ ය; **අනුශාසනී**– අනුශාසනා තොමෝ; **කරණීයා**– කටයුත්තී ය; **භගවා**– භාග්‍යවත් තෙම; **සම්මාසම්බුද්ධො**– සම්‍යක් සම්බුද්ධ වනසේක; **භගවතා**– භාග්‍යවත්හු විසින්; **ධම්මො**– ධර්මය තෙම; **ස්වාක්ඛාතො**– මනාකොට දෙසනලද්දේ ය; **සඞ්ඝො**– සඞ්ඝ තෙම; **සුප්පටිපන්නො + ඉති**– මනා ව පිළිපන්සේකැයි; **වො**– තොපට; **තුට්ඨියා**– සතුට පිණිස ද; **අලං + ච පන**– සුදුසු ම ය; **අත්තමනතාය**– ප්‍රමොදය පිණිස ද; **අලං**– සුදුසු ය; **සොමනස්සාය**– සොම්නස පිණිස ද; **අලං**– සුදුසු ය; –පෙ– **ඉමස්මිං ච පන වෙය්‍යාකරණස්මිං**– මේ ධර්මදෙශනාව; **භඤ්ඤමානෙ**– දෙසනුලබන කල්හි; **සහස්සීලොකධාතු**– සහස්‍රීලොකධාතු තොමෝ; **අකම්පිත්ථ**– කම්පා වූවා ය.

සංලක්ෂ්‍යය :– 1. ගොතමකෙ චෙතියෙ–

ගොතමක නම් යක්ෂයාගේ දෙවොල ගොතමකචෙතිය නමි. චෙතිය යනු දැගැබ්වලට පමණක් වහරන නමෙක් නොවේ. මිනිසුන් පුදසත්කාර ගෞරව කරන දේවාලය හා වෘක්ෂවලට ද වහරන නමෙකි. මෙහි චෙතිය යන්නෙන් ගොතමක යක්ෂයාගේ දේවාලය අභිප්‍රේත යි. එකල විශාලා නුවරෙහි චාපාල චෙතිය, සාරන්දද චෙතිය, බහුපුත්ත චෙතිය, සත්තම්බ චෙතිය යන නමින් ඒ ඒ යක්ෂයන් සඳහා කළ නොයෙක් දේවාලයෝ වූහ.

තථාරූපං ආවසථං ජාන යත්ථජ්ජ මයං එකරත්තිං විහරෙය්‍යාමාති. එවං භන්තෙති ඛො මහානාමො සක්කො භගවතො පටිස්සුත්වා කපිලවත්ථුං පවිසිත්වා කෙවලකප්පං කපිලවත්ථුං අන්වාහිණ්ඩන්තො න අද්දස කපිලවත්ථුස්මිං තථාරූපං ආවසථං යත්ථ භගවා එකරත්තිං විහරෙය්‍ය. අථ ඛො මහානාමො සක්කො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං එතදවොච: නත්ථි භන්තෙ කපිලවත්ථුස්මිං තථාරූපො ආවසථො යත්ථජ්ජ භගවා එකරත්තිං විහරෙය්‍ය. අයං භන්තෙ භරණ්ඩු කාලාමො භගවතො පුරාණසබ්‍රහ්මචාරී, තස්සජ්ජ භගවා අස්සමෙ එකරත්තිං විහරතූති.

සංලක්ෂ්‍යය :- 2. අභිඥෙය්‍යය-

මොහු පඤ්චස්කන්ධයෝ ය, ද්වාදශායතනයෝ ය, අටළොස් ධාතු ය, දෙවිසි ඉන්ද්‍රියයෝ ය, චතුස්සත්‍ය ය, නවහෙතු ය, සත්වැදෑරුම් ස්පර්ශයෝ ය, සත්වැදෑරුම් වෙදනාවෝ ය, සත්ත චෙතනාවෝ ය, සත්ත සංඥාවෝ ය, සත්වැදෑරුම් චිත්තයෝ ය, සතර සතිපට්ඨානයයි ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් දැන දහම් දෙසීම සඳහා අභිඥෙය්‍යය යි වදාරන ලදි.

4. -පෙ- චාරිකං චරමානො- සැරිසරා වඩනාසේක්; **කපිලවත්ථු**- කපිලවස්තුපුරය; **යෙන**- යම් තැනෙක්හි ද; **තං**- එතනට; **අවසරි**- වැඩිසේක; **මහානාමො සක්කො**- මහානාම ශාක්‍යතෙම; **භගවා**- භාග්‍යවත් තෙම; **කපිලවත්ථුං**- කිඹුල්වත් පුරයට; **අනුප්පත්තො කිර+ඉති**- පැමිණිසේක් ලු යි; **අස්සොසි ඛො**- ඇසුයේ ම ය; -පෙ- **මහානාම**- මහානාමය; **ගච්ඡ**- යව; **කපිලවත්ථුස්මිං**- කිඹුල්වත්පුරයෙහි; **යත්ථ** - යම්තැනෙක්හි; **අජ්ජ**- අද; **මයං**- අපි; **එකරත්තිං**- එක් රැයක්; **විහරෙය්‍යාම**- වාසය කරමු ද; **තථාරූපං**- එබඳු වූ; **ආවසථං**- ආවාසයක්; **ජාන+ඉති**- දැනගනුවයි වදාළසේක; -පෙ- **එවං භන්තෙ+ඉති ඛො**- එසේ ය වහන්සැයි කියා; **භගවතො**- භාග්‍යවත්හුගේ වචනයට; **පටිස්සුත්වා**- පිළිවදන් දී; -පෙ- **කෙවලකප්පං කපිලවත්ථුං**- සියලු කිඹුල්වත්පුරයෙහි; **අන්වාහිණ්ඩන්තො**- ක්‍රමයෙන් ඇවිදිනේ **කපිලවත්ථුස්මිං**- කිඹුල්වත්පුරයෙහි; **භගවා**- භාග්‍යවත්තෙම; **යත්ථ**- යම් තැනෙක්හි; **එකරත්තිං**- එක රැයක්; **විහරෙය්‍ය**- වැඩ වසනසේක් ද; **තථාරූපං**- එබඳු වූ; **ආවසථං**- සෙනස්නක්; **න+අද්දස**- නුදුටුයේ ය. -පෙ- **භන්තෙ**- වහන්ස; **භගවතො**- භාග්‍යවත්හුගේ; **පුරාණ සබ්‍රහ්මචාරී**- පුරාණ සබ්‍රම්සරකෙනෙක් හෙවත් ආළාරකාලාමයන්ගේ අසපුයෙහි සබ්‍රම්සර ව විසූ; **අයං** **භරණ්ඩුකාලාමො**- මේ භරණ්ඩුකාලාම නම් තාපසයෙක් ඇද්ද;

ගච්ඡ මහානාම සන්ථරං පඤ්ඤපෙහීති. එවං භන්තෙති ඛො මහානාමො සක්කො භගවතො පටිස්සුත්වා යෙන භරණ්ඩුස්ස කාලාමස්ස අස්සමො තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා සන්ථරං පඤ්ඤපෙත්වා උදකං ඨපෙත්වා පාදානං ධොවනාය යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං එතදවොච: සන්ථතො භන්තෙ සන්ථරො, උදකං ඨපිතං පාදානං ධොවනාය. යස්සදානි භන්තෙ භගවා කාලං මඤ්ඤතීති.

අථ ඛො භගවා යෙන භරණ්ඩුස්ස කාලාමස්ස අස්සමො තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා පඤ්ඤත්තෙ ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ජ ඛො භගවා පාදෙ පක්ඛාලෙසි. අථ ඛො මහානාමස්ස සක්කස්ස එතදහොසි: අකාලො ඛො අජ්ජ භගවන්තං පයිරුපාසිතුං, කිලන්තො භගවා, ස්වෙදානාහං භගවන්තං පයිරුපාසිස්සාමීති භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා පක්කාමි.

අථ ඛො මහානාමො සක්කො තස්සා රත්තියා අච්චයෙන යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො මහානාමං සක්කං භගවා එතදවොච: තයො ඛොමෙ මහානාම සත්ථාරො සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? ඉධ මහානාම එකච්චො සත්ථා කාමානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති, න රූපානං

භගවා- භාග්‍යවත්තෙම; අජ්ජ- අද; තස්ස අස්සමෙ- ඔහුගේ අසපුවෙහි; එකරත්තිං- එකරැයක්; විහරතු + ඉති- වාසය කරත සේක්වයි සැලකෙළේ ය.

-පෙ- සන්ථරං- ඇතිරියක්; පඤ්ඤපෙහි + ඉති- පනවවයි වදාළසේක. -පෙ- පාදානං ධොවනාය- පාදෙවීම පිණිස; උදකං ඨපෙත්වා- දිය තබා; -පෙ- සන්ථරො- ඇතිරිය; සන්ථතො- අතුරනලද්දේ ය; -පෙ- උදකං- ජලය; ඨපිතං- තබනලද්දේ ය; -පෙ- භගවා- භාග්‍යවත් තෙම; ඉදානි- දැන්; යස්ස- යම් ගමනක් සඳහා කැමතිසේක්|ද; කාලං මඤ්ඤති+ඉති- ඊට කල් දැනවදාරනසේක්වයි සැලකෙළේ ය.

-පෙ- පාදෙ පක්ඛාලෙසි- පාද ධොවනය කළසේක. -පෙ- අජ්ජ- අද; භගවන්තං- භාග්‍යවත්හු; පයිරුපාසිතුං- සේවනය කරන්ට; අකාලො ඛො- සුදුසු කල් නො වන්නේ ය. -පෙ- කිලන්තො- කලාන්ත වූසේක; අහං- මම; ස්වෙදානි- සෙට වනාහි -පෙ- පයිරුපාසිස්සාමි ඉති- සේවනය කරන්නෙමියි; -පෙ-.

-පෙ- එකච්චො- ඇතැම් ශාස්තෘවරයෙක් තෙම; කාමානං- කාමයන්ගේ; පරිඤ්ඤං- සමතික්‍රමය හෙවත් දුරුකිරීම; පඤ්ඤපෙති- පනවයි. රූපානං- රූපයන්ගේ; පරිඤ්ඤං- සමති

පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති, න වෙදනානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති. ඉධ පන මහානාම එකච්චො සත්ථා කාමානං චෙව පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති, රූපානං ච පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති, න වෙදනානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති. ඉධ පන මහානාම එකච්චො සත්ථා කාමානං ච පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති, රූපානං ච පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති, වෙදනානං ච පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති. ඉමෙ බො මහානාම තයො සත්ථාරො සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. ඉමෙසං මහානාම තිණ්ණං සත්ථාරානං එකා නිට්ඨා උදාහු පුථු නිට්ඨාති.?

එවං වුත්තෙ භරණ්ඩුකාලාමො මහානාමං සක්කං එතදවොච: එකාති මහානාම වදෙහීති. එවං වුත්තෙ භගවා මහානාමං සක්කං එතදවොච: නානාති මහානාම වදෙහීති. දුතියම්පි -පෙ- තතියම්පි බො භරණ්ඩුකාලාමො මහානාමං සක්කං එතදවොච: එකාති මහානාම වදෙහීති. තතියම්පි බො භගවා මහානාමං සක්කං එතදවොච: නානාති මහානාම වදෙහීති, අථ බො භරණ්ඩුස්ස කාලාමස්ස එතදහොසි: මහෙසක්ඛස්ස වතම්හි මහානාමස්ස සක්කස්ස සම්මුඛා සමණෙන ගොතමෙන යාවතතියකං අපසාදිතො, යන්නූනාහං කපිලවත්ථුම්හා පක්කමෙය්‍යන්ති. අථ බො භරණ්ඩුකාලාමො කපිලවත්ථුම්හා පක්කාමි. යං කපිලවත්ථුම්හා පක්කාමි තථා පක්කන්තොව අහොසි, න පුන පච්චාගඤ්ජීති.

ක්‍රමය හෙවත් දුරුකිරීම; **න පඤ්ඤපෙති**- නො පනවයි; **වෙදනානං**- වෙදනාවන්ගේ; -පෙ- **මහානාම**- මහානාමය; **ඉමෙසං තිණ්ණං සත්ථාරානං**- මේ ශාස්තෘවරයන් තුන්දෙනාගේ; **නිට්ඨා**- නිෂ්ඨා තොමෝ; **එකා**- එකක් ද; **උදාහු**- නොහොත් **පුථුනිට්ඨා + ඉති**- වෙන් වෙන් වූ නිෂ්ඨාවෝ දැයි විචාළ සේක; -පෙ-.

-පෙ- **මහානාම**- මහානාමය; **එකා + ඉති**- එක ම නිෂ්ඨාව යයි; -පෙ- **නානා + ඉති**- වෙන් වෙන් නිෂ්ඨාවෝ යයි; -පෙ- **වත**- එකාන්තයෙන්; **මහෙසක්ඛස්ස**- මහෙශාක්‍ය වූ; **මහානාමස්ස සක්කස්ස**- මහානාම නම් ශාක්‍ය රජහුගේ; **සම්මුඛා**- ඉදිරියෙහි; **සමණෙන ගොතමෙන**- මහ ණගොයුම්හු විසින්, **යාවතතියකං**- තුන්යළක් ම; **අපසාදිතො + අම්හි**- ගටනු ලැබූයෙමි හෙවත් ඉවත්කරනු ලැබූයෙමි. **අහං**- මම; **කපිලවත්ථුම්හා**- කිඹුල්වත්පුරයෙන්; **පක්කමෙය්‍යං**- යියෙම් නම්; **යන්නූන + ඉති**- ඉතා යෙහෙක (යන සිත යි); -පෙ- **යං**- යම් කලෙක්හි; **කපිලවත්ථුම්හා**- කිඹුල්වත්පුරයෙන්; **පක්කාමි**- ගියේ ද; **තථා**- එසේ;

5. සාවත්ථිනිදානං - අථ ඛො හත්ථකො දෙවපුත්තො අභික්කන්තාය රත්තියා අභික්කන්තවණ්ණො කෙවලකප්පං ජෙතවනං ඔභාසෙත්වා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා භගවතො පුරතො ඨස්සාමීති ඔසීදති චෙව සංසීදති ච, න සක්කොති සණ්ඨාතුං. සෙය්‍යථාපි නාම සප්පිං වා තෙලං වා වාලිකාය ආසිත්තං ඔසීදති සංසීදති න සණ්ඨාති, එවමෙව හත්ථකො දෙවපුත්තො භගවතො පුරතො ඨස්සාමීති ඔසීදති චෙව සංසීදති ච න සක්කොති සණ්ඨාතුං.

අථ ඛො භගවා හත්ථකං දෙවපුත්තං එතදවොච : ඔළාරිකං හත්ථක අත්තභාවං අභිනිම්මිනාහීති. එවං භන්තෙති ඛො හත්ථකො දෙවපුත්තො භගවතො පටිස්සුත්වා ඔළාරිකං අත්තභාවං අභිනිම්මිනිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං ඨිතං ඛො හත්ථකං දෙවපුත්තං භගවා එතදවොච : යෙ තෙ හත්ථක ධම්මා පුබ්බෙ මනුස්සභූතස්ස පවත්තිනො අහෙසුං, අපි නු තෙ ච තෙ ධම්මා එතරහි පවත්තිනොති.

පක්කන්තෙනාව අහොසි- පලාගියේ ම වී; පුන- නැවත; න පච්චාගඤ්ජි- පෙරළා නො ආයේ ය.

5. -පෙ- හත්ථකො දෙවපුත්තො- හත්ථක නම් දෙවපුත්‍ර තෙම; අභික්කන්තාය රත්තියා- මනොඥ වූ රාත්‍රියෙහි නොහොත් පෙරයම් දසපැය ඉකුත් වූ රාත්‍රියෙහි; අභික්කන්තවණ්ණො- මනොඥ ශරීරවර්ණයෙන්; කෙවලකප්පං ජෙතවනං- සියලු ජෙතවන විහාරය; ඔභාසෙත්වා- බබුළුවා; -පෙ- භගවතො පුරතො- භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඉදිරියෙහි; ඨස්සාමි + ඉති- සිටිමැයි; ඔසීදතිචෙව- ගැලෙන්නේ ද වෙයි; සංසිදති ච- යටට බස්නේ ද වෙයි. සණ්ඨාතුං- පිහිටා සිටින්ට; න සක්කොති- නොහැකි වෙයි; සෙය්‍යථාපි නාම- යම්සේ සප්පිං වා- ගිතෙල් හෝ; තෙලං වා- තලතෙල් හෝ; වාලිකාය- සිනිඳු වැල්ලෙහි; ආසිත්තං- වත්කරනලද්දේ; ඔසීදති- ගැලේ ද; සංසීදති- යටට බසී ද; න සණ්ඨාති- නො පිහිටා ද; එවං එව ඛො- එපරිද්දෙන් ම; -පෙ-.

-පෙ- හත්ථක- හත්ථකය; ඔළාරිකං අත්තභාවං- ඖදාරික ආත්මභාවයක්; අභිනිම්මිනාහි + ඉති- මවා ගනුව යි (කියා යි). -පෙ- හත්ථක- හත්ථකය; පුබ්බෙ- පෙර; මනුස්සභූතස්ස- මනුෂ්‍ය වූ; තෙ- තට; යෙ ධම්මා- යම් බුද්ධවචන කෙනෙක්; පවත්තිනො අහෙසුං- ප්‍රගුණ වූවාහු ද; අපි නු- කිම හෝ; තෙ ච ධම්මා- ඒ ධර්මයෝත්; එතරහි- දැන්; පවත්තිනො ඉති- පුහුණු ව පවත්නාහු දැයි විචාළසේක; භන්තෙ- වහන්ස;

යෙ ච මෙ භන්තෙ ධම්මා පුබ්බෙ මනුස්සභූතස්ස පවත්තිනො අහෙසුං තෙ ච මෙ ධම්මා එතරහි පවත්තිනො, යෙ ච මෙ භන්තෙ ධම්මා පුබ්බෙ මනුස්සභූතස්ස නප්පවත්තිනො අහෙසුං තෙ ච මෙ ධම්මා එතරහි පවත්තිනො. සෙය්‍යථාපි භන්තෙ භගවා එතරහි ආකිණ්ණො විහරති භික්ඛූහි භික්ඛුනීහි උපාසකෙහි උපාසිකාහි රාජූහි රාජමහාමත්තෙහි තිත්ථියෙහි තිත්ථියසාවකෙහි, එවමෙව ඛො අහං භන්තෙ ආකිණ්ණො විහරාමි දෙවපුත්තෙහි. දූරතොපි භන්තෙ දෙවපුත්තා ආගච්ඡන්ති හත්ථකස්ස දෙවපුත්තස්ස සන්තිකෙ ධම්මං සොස්සාමාති. තිණ්ණාහං භන්තෙ ධම්මානං අතිත්තො අප්පටිවානො කාලකතො. කතමෙසං තිණ්ණං? භගවතො අහං භන්තෙ දස්සනස්ස අතිත්තො අප්පටිවානො කාලකතො. සද්ධම්මසවනස්සාහං භන්තෙ අතිත්තො අප්පටිවානො කාලකතො. සඞ්ඝස්සාහං භන්තෙ උපට්ඨානස්ස අතිත්තො අප්පටිවානො කාලකතො. ඉමෙසං ඛො අහං භන්තෙ තිණ්ණං ධම්මානං අතිත්තො අප්පටිවානො කාලකතොති.

1. නාහං භගවතො දස්සනස්ස තිත්තිමජ්ඣගා කුදාචනං,
   සඞ්ඝස්ස උපට්ඨානස්ස සද්ධම්මසවනස්ස ච.

2. අධිසීලෙ සික්ඛමානො සද්ධම්මසවනෙ රතො,
   තිණ්ණං ධම්මානමතිත්තො හත්ථකො අවිහං ගතොති.

6. එකං සමයං භගවා බාරාණසියං විහරති ඉසිපතනෙ මිගදායෙ. අථ ඛො භගවා පුබ්බණ්හසමයං නිවාසෙත්වා පත්ත

පුබ්බෙ- පෙර; මනුස්සභූතස්ස- මනුෂ්‍ය වූ; මෙ- මට; යෙ ච ධම්මා- යම් බුද්ධවචන කෙනෙක්; -පෙ- නප්පවත්තිනො අහෙසුං- (පාඩම් මද ව) නො පැවැත්තාහු ද; -පෙ- භන්තෙ- වහන්ස; සෙය්‍යථාපි- යම් සේ; භගවා- භාග්‍යවත් තෙම; එතරහි- දැන්; භික්ඛූහි- භික්ෂූන්ගෙන් ද; -පෙ- තිත්ථියසාවකෙහි- තීර්ථක ශ්‍රාවකයන්ගෙන් ද; ආකිණ්ණො විහරති- ගැවසී වාසය කරනසේක් ද; -පෙ- දෙවපුත්තෙහි- දිව්‍යපුත්‍රයන් හා; ආකිණ්ණො විහරාමි- ගැවසී වාසය කරමි. -පෙ- හත්ථකස්ස දෙවපුත්තස්ස- හත්ථක දෙවපුත්‍රයාගේ; සන්තිකෙ- සමීපයෙහි; ධම්මං සොස්සාම+ඉති- බණ අසමු යයි; දෙවපුත්තා- දිව්‍ය පුත්‍රයෝ; දූරතො අපි- දුරිනුදු; ආගච්ඡන්ති- පැමිණෙත්; -පෙ- අහං- මම; තිණ්ණං ධම්මානං- තුන් කාරණයකින්; අතිත්තො- තෘප්ත නො වූයෙමි; අප්පටිවානො- නො කලකිරුණෙමි; කාලකතො- කලුරිය කෙළෙමි; -පෙ- අහං- මම; භගවතො දස්සනස්ස- භාග්‍යවත්හුගේ දර්ශනයෙන්; අතිත්තො- තෘප්ත නො

චීවරමාදාය බාරාණසියං පිණ්ඩාය පාවිසි. අද්දසා ඛො භගවා ගොයොගපිලක්ඛස්මිං පිණ්ඩාය චරමානො අඤ්ඤතරං භික්ඛුං රිත්තාසං බාහිරාසං මුට්ඨස්සතිං අසම්පජානං අසමාහිතං විබ්භන්තචිත්තං පාකතින්ද්‍රියං, දිස්වා තං භික්ඛුං එතදවොච : භික්ඛු භික්ඛු මා ඛො ත්වං අත්තානං කටුවියමකාසි, තං වත භික්ඛු කටුවියකතං අත්තානං ආමගන්ධෙ අවස්සුතං මක්ඛිකා නානුපතිස්සන්ති නාන්වාස්සවිස්සන්තීති නෙතං ඨානං විජ්ජතීති. අථ ඛො සො භික්ඛු භගවතා ඉමිනා ඔවාදෙන ඔවදිතො සංවෙගමාපාදි.

අථ ඛො භගවා බාරාණසියං පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තො භික්ඛූ ආමන්තෙසි. ඉධාහං භික්ඛවෙ පුබ්බණ්හසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදාය බාරාණසියං පිණ්ඩාය පාවිසිං. අද්දසං ඛො අහං භික්ඛවෙ ගොයොගපිලක්ඛස්මිං පිණ්ඩාය චරමානො අඤ්ඤතරං භික්ඛුං රිත්තාසං බාහිරාසං මුට්ඨස්සතිං අසම්පජානං අසමාහිතං විබ්භන්තචිත්තං පාකතින්ද්‍රියං, දිස්වා තං භික්ඛුං එතදවොචං: භික්ඛු භික්ඛු මා ඛො ත්වං අත්තානං කටුවියමකාසි, තං වත භික්ඛු කටුවියකතං අත්තානං ආමගන්ධෙ අවස්සුතං මක්ඛිකා නානුපතිස්සන්ති නාන්වාස්සවිස්සන්තීති නෙතං ඨානං විජ්ජතීති. අථ ඛො භික්ඛවෙ සො භික්ඛු මයා ඉමිනා ඔවාදෙන ඔවදිතො සංවෙගමාපාදීති.

වූයෙමි; අප්පටිවානො- නො කලකිරුණෙමි; කාලඞ්කතො- කලුරියකෙලෙමි; -පෙ- සද්ධම්මස්සවනස්ස- සද්ධර්මශ්‍රවණයෙන්; -පෙ- සඞ්ඝස්ස උපට්ඨානස්ස- සඟනට කළයුතු උපස්ථානයෙන්, -පෙ-

1. අහං- මම; භගවතො දස්සනස්ස- භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දර්ශනයෙන් ද; සද්ධම්මසවනස්ස ච- සද්ධර්මශ්‍රවණයෙන් ද; සඞ්ඝස්ස උපට්ඨානස්ස- සඟනට කළයුතු උපස්ථානයෙන් ද; කුදාචනං- කිසිකලෙකත්; තිත්තිං- තෘප්තියකට; න අජ්ඣගා- නො පැමිණියෙමි.

2. හත්ථකො- හත්ථක නම් රාජකුමාර වූ මම; අධිසීලෙ- දශශීලයෙහි; සික්ඛමානො- හික්මෙන්නෙම්; සද්ධම්මසවනෙ- සද්ධර්මශ්‍රවණයෙහි; රතො- ඇලුණෙම්; තිණ්ණං ධම්මානං- පෙර කී තුන්ගුණයෙන්; අතිත්තො- තෘප්ත නො වූයෙමි; අවිහං- අවිහ නම් ශුද්ධාවාස බඹලොවට; ගතො + ඉති- ප්‍රතිසන්ධිවශයෙන් පැමිණියෙමියි කීයේ ය.

සංලක්ෂ්‍යය :- අධිසීලං.

මෙහි අධිසීල- යනු දශශීලය යි. මෙය පඤ්චසීලයට වඩා ශ්‍රෙෂ්ඨ බැවින් අධිසීල- නම් වේ. මේ පඤ්චශීල දශ

එවං වුත්තෙ අඤ්ඤතරො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: නනු ඛො භන්තෙ කටුවියං, කො ආමගන්ධො, කා මක්ඛිකාති. අභිජ්ඣා ඛො භික්ඛු කටුවියං, ව්‍යාපාදො ආමගන්ධො, පාපකා අකුසලා විතක්කා මක්ඛිකා. තං වත භික්ඛු කටුවියං කතං අත්තානං ආමගන්ධෙ අවස්සුතං මක්ඛිකා නානුපතිස්සන්ති නාන්වාස්සවිස්සන්තීති නෙතං ඨානං විජ්ජතීති.

1. අගුත්තං චක්ඛුසොතස්මිං ඉන්ද්‍රියෙසු අසංවුතං,
මක්ඛිකා අනුපතිස්සන්ති සංකප්පා රාගනිස්සිතා.

2. කටුවියකතො භික්ඛු ආමගන්ධෙ අවස්සුතො,
ආරකා හොති නිබ්බානා විඝාතස්සෙව භාගවා.

ශීල දෙක අබුද්ධොත්පාද කාලයන්හි ද ලොකයෙහි පවතී. එකල සැදැහැතියෝ මේ ශීලයන් සමාදන් ව දිවිරැකුම් කොට ස්වර්ගයට පැමිණෙති.

6. -පෙ- භගවා- භාග්‍යවත්තෙම; ගොයොගපිලක්ඛස්මිං- ගෙරින් විකුණන තන්හි පුලිල රුක සමීපයෙහි; පිණ්ඩාය චරමානො- පිඩු පිණිස හැසිරෙනසේක්; රිත්තාසං- ධ්‍යාන සැපයක් නැති බැවින් සවල්පාස්වාද ඇති; බාහිරාසං- කාමගුණ සැප වශයෙන් බාහිරාස්වාද ඇති; මුට්ඨස්සතිං- මුලා වූ සිහි ඇති; අසම්පජානං- නුවණ නැති; අසමාහිතං- උපචාරඅර්පණා සමාධි රහිත වූ; විබ්භන්තචිත්තං- වෙසෙසින් භ්‍රාන්ත වූ සිත් ඇති; පාකතින්ද්‍රියං- ප්‍රකෘති ඉඳුරන් ඇති හෙවත් නො සන්හුන් ඉඳුරන් ඇති; අඤ්ඤතරං භික්ඛුං- එක්තරා මහණකු; අද්දසා ඛො- දුටුසේක; දිස්වා- දැක; -පෙ- භික්ඛු භික්ඛු- මහණ මහණ; ත්වං- තෝ; අත්තානං- තමා; මා ඛො කටුවියං අකාසි- තගමක් කිලිටි කරව. භික්ඛු- මහණ; කටුවියකතං- කිලිටි කරන ලද; ආමගන්ධෙ- ක්‍රොධසංඛ්‍යාත දුර්ගන්ධයෙහි; අවස්සුතං- තෙත් වූ; තං අත්තානං- ඒ තමා තරා; වත- ඒකාන්තයෙන්; මක්ඛිකා- කෙලෙස් නමැති මැස්සෝ; නානුපතිස්සන්ති- නැගී ලුහුනො බඳින්නාහු ය; න අන්වාස්සවිස්සන්ති + ඉති- ලුහුබැඳ සක්ෂණය නො කරන්නාහු ය යන; එතං ඨානං- මේ කාරණය; න විජ්ජති + ඉති- නො වන්නේ යයි වදාළසේක. -පෙ- භගවතා- භාග්‍යවත්හු විසින්; ඉමිනා ඔවාදෙන- මේ අවවාදයෙන්; ඔවදිතො- අවවාද කරන ලද්දේ; සංවෙගං- සංවේගයට; ආපාදි- පැමිණියේ ය හෙවත් ගොවා න් විය; -පෙ-.

පච්ඡාභත්තං- පසුබතෙහි; පිණ්ඩපාතපටික්කන්තො- වැළකුණුපිණ්ඩපාත ඇත්තේ -පෙ-.

3. ගාමෙ වා යදි වාරඤ්ඤෙ අලද්ධා සමමත්තනො,
පරෙති බාලො දුම්මෙධො මක්ඛිකාහි පුරක්ඛතො.

4. යෙ ච සීලෙන සම්පන්නා පඤ්ඤායුපසමෙ රතා,
උපසන්තා සුඛං සෙන්ති නාසයිත්වාන මක්ඛිකාති.

7. අථ ඛො ආයස්මා අනුරුද්ධො -පෙ- භගවන්තං එතද වොච : ඉධාහං භන්තෙ දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්ත මානුසකෙන යෙභුය්‍යෙන පස්සාමි මාතුගාමං කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජමානං. කතිහි නු ඛො භන්තෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො මාතුගාමො කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජතීති?

-පෙ- කටුවියං- කිලිටිබව; කින්නුඛො- කවරේ ද? ආම ගන්ධා- ආමගන්ධය; කො- කවරේ ද? මක්ඛිකා- මැස්සෝ; කා- කවරහු ද? -පෙ- අභිජ්ඣා ඛො- විෂමලොභය වනාහි; කටුවියං- කිලිටු බව වේ; ව්‍යාපාදො- ව්‍යාපාදය තෙම; ආම ගන්ධො- දුගීන්ධය වේ; පාපකා- ලාමක වූ; අකුසලා විතක්කා- අකුශල විතර්කයෝ; මක්ඛිකා- මක්ෂිකාවෝ වෙත්. -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය :- ආමගන්ධො-

මෙහි ක්‍රොධය පමණක් ම ආමගන්ධ නමින් දක්වුව ද ඇතැම් තැනක බොරුකීම, වංචාව, මිත්‍රද්‍රෝහි බව, අභිමානය, ඊර්ෂ්‍යාව, තෘෂ්ණාව, මසුරුබව, පරහිංසාව, ලොභය, ද්වෙෂය, මදය, මොහය, යන මොහු ද ආමගන්ධ නාම යෙන් ම දක්වන ලදහ. මෙකී ආමගන්ධය යි කියන ලද කෙලෙස් දුගඳින් යුක්ත පුද්ගලයාව බ්‍රහ්මලොකොත්පත්තියක් හෝ මාර්ගඵලාවබොධයක් හෝ ලැබිය නො හැකිබව දක්වන ලදී.

1. චක්ඛුසොතස්මිං- චක්ෂුරින්ද්‍රිය ශ්‍රොත්‍රින්ද්‍රියදෙක්හි හෙවත් චක්ෂුරාදිඉන්ද්‍රියයන් කෙරෙහි; අගුත්තං- ගොපනයක් නැත්තා වූ; ඉන්ද්‍රියෙසු- චක්ෂුරාදි ඉන්ද්‍රිය කෙරෙහි; අසංවුතං- සංවරයක් නැත්තා වූ (පුද්ගලයා කරා); රාගනිස්සිතා- රාගසහිත වූ; සංකප්පා- විතර්ක නැමැති; මක්ඛිකා- මැස්සෝ; අනුපතියන්ති- ලුහු බඳිත්.

2. කටුවියකතො- විෂමලොභයෙන් කිලිටි වූ; ආමගන්ධෙ- ක්‍රොධසඞ්ඛ්‍යාත ආමගන්ධයෙහි; අවස්සුතො- තෙත් වූ; භික්ඛු- මහණතෙම; නිබ්බානා- කෙලශ පරිනිර්වාණයෙන්; ආරකා

තීහි ඛො අනුරුද්ධ ධම්මෙහි සමන්නාගතො මාතුගාමො කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උප පජ්ජති. කතමෙහි තීහි? ඉධ අනුරුද්ධ මාතුගාමො පුබ්බන්හ සමයං මච්ඡෙරමලපරියුට්ඨිතෙන චෙතසා අගාරං අජ්ඣාවසති, මජ්ඣන්තිකං සමයං ඉස්සාපරියුට්ඨිතෙන චෙතසා අගාරං අජ්ඣා වසති, සායන්හසමයං කාමරාගපරියුට්ඨිතෙන චෙතසා අගාරං අජ්ඣාවසති. ඉමෙහි ඛො අනුරුද්ධ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො මාතුගාමො කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජතීති.

8. අථ ඛො ආයස්මා අනුරුද්ධො යෙනායස්මා සාරිපුත්තො තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා ආයස්මතා සාරිපුත්තෙන සද්ධිං

හොති– දුරෙහි වේ; **විඝාතස්ස + එව**– සංසාර දුඃඛයට ම; **භාගවා**– හිමියෙක් වේ.

3. **දුම්මෙධො**– අඥාන වූ; **බාලො**– බාලපුද්ගල තෙම; **ගාමෙ වා**– ගමෙහි හෝ; **යදි වා**– නො හොත්; **අරඤ්ඤෙ වා**– වනයෙහි හෝ; **අකතනො**– තමාගේ; **සමං**– සන්සිඳීමක්; **අලද්ධා**– නො ලැබ; **මක්ඛිකාහි**– කෙලෙස් නමැති මැස්සන් විසින්; **පුරක්ඛතො**– පිරිවරන ලදුව; **පරෙති**– (සංසාර මෘත යෙහි) ගමන් කෙරෙයි.

4. **යෙ ච**– යම්කෙනෙක්; **සීලෙන**– ශීලයෙන්; **සම්පන්නා**– යුක්ත වූවාහු; **පඤ්ඤාය**– ප්‍රඥාවෙන් ද යුක්ත වූවාහු; **උපසමෙ**– කෙලෙසුන් සන්සිඳුවීමෙහි; **රතා**– ඇලුණාහු; **උපසන්තා**– එසේ සාන්ත වූ ඔහුතුමූ; **මක්ඛිකා**– කෙලෙස් නමැති මැස්සන්; **නාස යිත්වාන**– නසා; **සුඛං සෙන්ති**- සැපසේ වාසය කෙරෙත්.

7. –පෙ– **භනෙන**– වහන්ස; **අහං**– මම; **ඉධ**– මේ ලොක යෙහි; **යෙභුය්‍යෙන**– බොහෝ සෙයින්; **කායස්ස භෙදා**– කරජ කායයාගේ භෙදයෙන්; –පෙ– (16 පිටේ 4 වෙනි සූත්‍රය බලනු) **උපපජ්ජමානං**– ඉපදීම් වශයෙන් පැමිණෙන්නා වූ; **මාතුගාමං**– මාගම; **විසුද්ධෙන**– පිරිසුදු වූ; **අතික්කන්තමානුසකෙන**– මිනි සැස ඉක්ම පවත්නා වූ; **දිබ්බෙන චක්ඛුනා**– දිවැසින්; **පස්සාමි**– දකිමි; –පෙ– **උපපජ්ජති නු ඛො ඉති**- (ඉපදීම් වශයෙන්) පැමිණේ දැයි විචාළේ ය.

–පෙ– **පුබ්බන්හසමයං** පෙරවරුවේලෙහි; **මච්ඡෙරමලපරි යුට්ඨිතෙන**– මසුරුමලින් වෙළඳනාලද; **චෙතසා**– සිතින් යුක්ත ව; **අගාරං**– ගිහිගෙහි; **අජ්ඣාවසති**– වාසය කෙරේ; –පෙ– **ඉස්සා පරියුට්ඨිතෙන**– ඊර්ෂ්‍යාවෙන් වෙළඳනාලද; –පෙ– **කාමපරියුට්ඨි තෙන**– කාමරාගයෙන් වෙළඳනා ලද; –පෙ–.

සම්මෝදි. සම්මෝදනීයං කථං සාරාණීයං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා අනුරුද්ධො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච: ඉධාහං ආවුසො සාරිපුත්ත දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසකෙන සහස්සං ලොකං ඔලොකෙමි, ආරද්ධං ඛො පන මෙ විරියං අසල්ලීනං, උපට්ඨිතා සති අපම්මුට්ඨා, පස්සද්ධො කායො අසාරද්ධො, සමාහිතං චිත්තං එකග්ගං. අථ ච පන මෙ න අනුපාදාය ආසවෙහි චිත්තං විමුච්චතීති.

යං ඛො තෙ ආවුසො අනුරුද්ධ එවං හොති: එවං අහං දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසකෙන සහස්සං ලොකං ඔලොකෙමීති; ඉදන්තෙ මානස්මිං. යම්පි තෙ ආවුසො අනුරුද්ධ එවං හොති: ආරද්ධං ඛො පන මෙ විරියං අසල්ලීනං, උපට්ඨිතා සති අපම්මුට්ඨා, පස්සද්ධො කායො අසාරද්ධො, සමාහිතං චිත්තං එකග්ගන්ති; ඉදන්තෙ උද්ධච්චස්මිං. යම්පි තෙ ආවුසො අනුරුද්ධ එවං හොති: අථ ච පන මෙ න අනුපාදාය ආසවෙහි චිත්තං විමුච්චතීති; ඉදන්තෙ කුක්කුච්චස්මිං. සාධු වතායස්මා අනුරුද්ධො ඉමෙ තයො ධම්මෙ පහාය ඉමෙ තයො ධම්මෙ අමනසිකරිත්වා අමතාය ධාතුයා චිත්තං උපසංහරතූති.

අථ ඛො ආයස්මා අනුරුද්ධො අපරෙන සමයෙන ඉමෙ තයො ධම්මෙ පහාය ඉමෙ තයො ධම්මෙ අමනසිකරිත්වා අමතාය ධාතුයා චිත්තං උපසංහරි. අථ ඛො ආයස්මා අනුරුද්ධො එකො වූපකට්ඨො අප්පමත්තො ආතාපී පහිතත්තො විහරන්තො න චිරස්සෙව යස්සත්ථාය කුලපුත්තා සම්මදෙව අගාරස්මා අනගාරියං

---

8. -පෙ- **සහස්සං ලොකං**- සහස්‍රලොකධාතුව; **ඔලොකෙමි**- බලමි; **මෙ**- මාගේ; **විරියං**- වීර්‍ය්‍යය; **ආරද්ධං ඛො පන**- සම්පූර්ණ වූයේ ම ය; **අසල්ලීනං**- පසුබට නො වන්නේ ය; -පෙ- (298 පිට බලනු.) **අථ ච පන**- එතකුදු වුවත්; **මෙ චිත්තං**- මාගේ චිත්තය; **අනුපාදාය**- තෘෂ්ණාදෘෂ්ටිමාන වශයෙන් නො ගෙන; **ආසවෙහි**- ආශ්‍රවයන් කෙරෙන්; **න විමුච්චති + ඉති**- නො මිදේ යයි කීසේක.

ආවුසො අනුරුද්ධ- ඇවැත් වූ අනුරුද්ධය; **අහං**- මම; -පෙ- **ඔලොකෙමි + ඉති**- බලමැයි; **තෙ**- තට; **එවං**- මෙසේ; **යං ඛො හොති**- යම් විතර්කයෙක් වේ ද; **ඉදං**- මෙය; **තෙ**- තාගේ; **මානස්මිං**- මානය වේ; -පෙ- **උද්ධච්චස්මිං**- ඖද්ධත්‍යය වේ; -පෙ- **කුක්කුච්චස්මිං**- කෞකෘත්‍යය වේ; **ආයස්මා අනුරුද්ධො**- ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙම; **ඉමෙ තයො ධම්මෙ**- මේ තුන්ධර්මයන්; **පහාය**- හැර; -පෙ- **අමනසිකරිත්වා**- මෙනෙහි

පබ්බජන්ති තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහාසි. ඛීණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්ථත්තායාති අබ්භඤ්ඤාසි. අඤ්ඤතරො ච පනායස්මා අනුරුද්ධො අරහතං අහොසීති.

9. තීණිමානි භික්ඛවෙ පටිච්ඡන්නානි වහන්ති නො විවටානි. කතමානි තීණි?

මාතුගාමො භික්ඛවෙ පටිච්ඡන්නො වහති නො විවටො. බ්‍රාහ්මණානං භික්ඛවෙ මන්තා පටිච්ඡන්නා වහන්ති නො විවටා. මිච්ඡාදිට්ඨි භික්ඛවෙ පටිච්ඡන්නා වහති නො විවටා. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි පටිච්ඡන්නානි වහන්ති නො විවටානි.

තීණිමානි භික්ඛවෙ විවටානි විරොචන්ති නො පටිච්ඡන්නානි. කතමානි තීණි?

චන්දමණ්ඩලං භික්ඛවෙ විවටං විරොචති නො පටිච්ඡන්නං. සූරියමණ්ඩලං භික්ඛවෙ විවටං විරොචති නො පටිච්ඡන්නං. තථාගතප්පවෙදිතො ධම්මවිනයො භික්ඛවෙ විවටො විරොචති නො පටිච්ඡන්නො. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි විවටානි විරොචන්ති නො පටිච්ඡන්නානීති.

නොකොට; **අමතාය ධාතුයා**– නිර්වාණධාතුවෙහි; **චිත්තං**– සිත; **වත**– ඒකාන්තයෙන්; **උපසංහරතු**– එළවතසේක් නම්; **සාධු + ඉති**– මැනවැයි (ආයාචනා කරමි යි) කීසේක.

–පෙ– **එකො**– කාය විවේකයෙන් එකලා වූයේ; **වූපකට්ඨො**– චිත්තවිවේකයෙන් එකලා වූයේ; **අප්පමත්තො**– නො පමා වූයේ; **ආතාපී**– කෙලෙසුන් තවන වීර්‍ය්‍ය ඇත්තේ; **පහිතත්තො**– සමථවිදර්ශනා දෙක්හි යවනලද සිත් ඇති ව නොහොත් කාය ජීවිතදෙක්හි නිරපෙක්‍ෂක වැ; **විහරන්තො**– වාසය කරන්නේ; **යස්ස අත්ථාය**– යම් අභීත් ඵලයක් සඳහා; (97 පිට බලනු) –පෙ– **විහාසි**– වාසය කෙළේ ය. –පෙ– (337, පිට බලනු) **අබ්භඤ්ඤාසි**– දැනගත්සේක. –පෙ– **අරහතං**– ශාරීපුත්‍රාදි මහරහතන් අතුරෙහි; **අඤ්ඤතරො ච පන අහොසි**– එක්තරා ක්‍ෂීණාශ්‍රව කෙනෙක් වූ සේක.

සංලක්‍ෂ්‍යය:– 1. **ඉදනෙන මානසම්**– මෙහි මානසං, යනු ප්‍රථමාර්‍ථයෙහි සප්තමී විභක්ති යි. 2. **උද්ධච්චසම්**, **කුක්කුච්චසම්**– යනු ද එසේමැයි.

9. –පෙ– **පටිච්ඡන්නානි**– ප්‍රතිච්ඡන්න වූවාහු; **වහන්ති**– යෙන් හෙවත් පවතිත්; **විවටානි**– ප්‍රකාශ වූවාහු; **නො**– නො පවතිත්; –පෙ– **පටිච්ඡන්නො**– ප්‍රතිච්ඡන්න ව; –පෙ– **විවටො**– ප්‍රකාශ ව; –පෙ– **විරොචති**– බබළයි; –පෙ–

10. තයො මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? පාසාණලෙඛූපමො පුග්ගලො, පඨවිලෙඛූපමො පුග්ගලො, උදකලෙඛූපමො පුග්ගලො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පාසාණලෙඛූපමො පුග්ගලො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අභිණ්හං කුජ්ඣති, සො ච ඛ්වස්ස කොධො දීඝරත්තං අනුසෙති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පාසාණලෙඛා න ඛිප්පං ලුජ්ජති වාතෙන වා උදකෙන වා, චිරට්ඨිතිකා හොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අභිණ්හං කුජ්ඣති, සො ච ඛ්වස්ස කොධො දීඝරත්තං අනුසෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පාසාණලෙඛූපමො පුග්ගලො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පඨවිලෙඛූපමො පුග්ගලො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අභිණ්හං කුජ්ඣති, සො ච ඛ්වස්ස කොධො න දීඝරත්තං අනුසෙති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පඨවියං ලෙඛා ඛිප්පං ලුජ්ජති වාතෙන වා උදකෙන වා, න චිරට්ඨිතිකා හොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අභිණ්හං කුජ්ඣති, සො ච ඛ්වස්ස කොධො න දීඝරත්තං අනුසෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පඨවිලෙඛූපමො පුග්ගලො.

කතමො ච භික්ඛවෙ උදකලෙඛූපමො පුග්ගලො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ආගාළ්හෙනපි වුච්චමානො ඵරුසෙනපි වුච්චමානො අමනාපෙනපි වුච්චමානො සන්ධියතිමෙව සංසන්දතිමෙව සම්මොදතිමෙව. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ උදකෙ ලෙඛා ඛිප්පංයෙව පටිවිගච්ඡති, න චිරට්ඨිතිකා හොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ආගාළ්හෙනපි වුච්චමානො,

---

10. -පෙ- **පාසාණලෙඛූපමො පුග්ගලො**- ගලෙහි ඇඳි ඉරක් බඳු පුද්ගලයෙක; **පඨවිලෙඛූපමො පුග්ගලො**- පොළොවෙහි ඇඳි ඉරක් බඳු පුද්ගලයෙක; **උදකලෙඛූපමො පුග්ගලො**- දියෙහි ඇඳි ඉරක් බඳු පුද්ගලයෙක (යන තුන්දෙන යි); -පෙ-

එකච්චො පුග්ගලො- ඇතැම් පුද්ගලයෙක් තෙම; **අභිණ්හං**- එක්වන්; **කුජ්ඣති**- කිපේ ද; **අස්ස**- ඔහුගේ; **සො ච ඛො කොධො**- ඒ ක්‍රොධය තෙමේත්; **දීඝරත්තං**- බොහෝ කලක් මුළුල්ලෙහි; **අනුසෙති**- අනුගත ව පවතී; -පෙ- **පාසාණලෙඛා**- ගලෙහි ඇඳි ඉර; **වාතෙන වා**- සුළඟින් හෝ; **උදකෙන වා**- ජලයෙන් හෝ; **ඛිප්පං**- වහා; **න ලුජ්ජති**- නො නැසේ ද; **චිරට්ඨිතිකා හොති**- බොහෝ කලක් පවතී ද; -පෙ-

-පෙ- **පඨවියං ලෙඛා**- පොළොවෙහි ඇඳි ඉර; **වාතෙන වා**- සුළඟින් හෝ; -පෙ-.

ඵරුසෙනපි වුච්චමානො අමනාපෙනපි වුච්චමානො සන්ධියතිමෙව සංසන්දතිමෙව සම්මොදතිමෙව. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ උදකලෙඛූපමො පුග්ගලො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මින්ති.

භරණ්ඩු වග්ගො තතියො.

---

3. 3. 4.

1. තීහි භික්ඛවෙ අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො යොධාජීවො රාජාරහො හොති රාජභොග්ගො, රඤ්ඤො අඞ්ගන්තෙව සඞ්ඛං ගච්ඡති. කතමෙහි තීහි?

ඉධ භික්ඛවෙ යොධාජීවො දූරෙපාතී ච හොති, අක්ඛණවෙධී ච, මහතො ච කායස්ස පදාලෙතා. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො යොධාජීවො රාජාරහො හොති රාජභොග්ගො, රඤ්ඤො අඞ්ගන්තෙව සඞ්ඛං ගච්ඡති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු ආහුනෙය්‍යො හොති -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලොකස්ස. කතමෙහි තීහි? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු දූරෙපාතී ච හොති අක්ඛණවෙධී ච මහතො ච කායස්ස පදාලෙතා.

-පෙ- **ආගාළ්හෙන + අපි**- කැකුළු වචනයෙනුදු; **වුච්චමානො**- කියනුලබන්නේ; **ඵරුසෙන + අපි**- රළුවචනයෙනුදු; -පෙ- **අමනාපෙන + අපි**- අමනාප වචනයෙනුදු; -පෙ- **සන්ධියති+එව**- ගැළපෙන්නේ ම වේ ද; **සංසන්දති + එව**- සැසඳේ ද; **සම්මොදති + එව**- සතුටුවන්නේ ම වේ ද; -පෙ- **උදකෙ ලෙඛා**- දියෙහි ඇඳි ඉර; -පෙ- **පටිවිගච්ඡති**- නැසේ ද; -පෙ-.

තුන්වැනි වූ භරණ්ඩු වර්ගය යි.

---

1. -පෙ- **තීහි අඞ්ගෙහි**- තුන්කාරණයකින්; **සමන්නාගතො**- යුක්ත වූ; **යොධාජීවො**- යුද්ධකාර පුරුෂතෙම; **රාජාරහො හොති**- රජහට සුදුසු වේ. **රාජභොග්ගො**- රජහුගේ උපභොග පරිභොගයක් වැනි වේ. **රඤ්ඤො**- රජහුගේ; **අඞ්ගං + ඉති + එව**- හස්තපාදාදි අවයවයක් මෙතැ යි කියා ම; **සඞ්ඛං ගච්ඡති**- සංඛ්‍යාවට යේ. -පෙ- **යොධාජීවො**- යුද්ධකාර පුරුෂතෙම; **දූරෙපාතී ච හොති**- (ඉස්බකින් මත්තෙහි හෝ) දුර විදිනේ වේ ද; **අක්ඛණවෙධී ච**- ඉලක්කය නො වරදවා විදිනේ වේ ද නොහොත් විදුලි අතරෙහි විදිනේ වේ ද; **මහතො කායස්ස**- එකාබද්ධ පුවරු සියයක් හෝ මීහන් සියයක් යනාදි මහත් ද්‍රව්‍යය; **පදාලෙතා ච**- පළා විදිනේ වේ ද; -පෙ-.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු දූරෙපාතී හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු යං කිඤ්චි රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පන්නං, අජ්ඣත්තං වා බහිද්ධා වා ඔළාරිකං වා සුඛුමං වා හීනං වා පණීතං වා යං දූරෙ සන්තිකෙ වා, සබ්බං රූපං නෙතං මම නෙසොහමස්මි න මෙ සො අත්තාති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සති. යා කාචි වෙදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා අතීතානාගතපච්චුප්පන්නා, අජ්ඣත්තා වා බහිද්ධා වා ඔළාරිකා වා සුඛුමා වා හීනා වා පණීතා වා යං දූරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බා සඤ්ඤා, නෙතං මම නෙසොහමස්මි න මෙසා අත්තාති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සති. යෙ කෙචි සඞ්ඛාරා -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පන්නං, අජ්ඣත්තං වා බහිද්ධා වා ඔළාරිකං වා සුඛුමං වා හීනං වා පණීතං වා යං දූරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං නෙතං මම නෙසොහමස්මි න මෙසො අත්තාති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු දූරෙපාතී හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු අක්ඛණවෙධී හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති. -පෙ- අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු අක්ඛණවෙධී හොති.

ඉධ- මේ ශාසනයෙහි; භික්ඛු- මහණතෙම; දූරෙපාතී ච හොති- දුරෙහි විදිනෝ වේ ද; අක්ඛණවෙධී ච- නො වරදවා විදිනෝ වේ ද; මහතො කායස්ස- එකාබද්ධ වූ මහත් ද්‍රව්‍යය; පදාලෙතා- පලා විදිනෝ වේ ද (යන තුනෙහි); -පෙ- භික්ඛු- මහණ තෙම; අතීතානාගතපච්චුප්පන්නං- කාලත්‍රයවර්තීවූ; අජ්ඣත්තං වා- ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ; බහිද්ධා වා- බාහිර වූ හෝ; ඔළාරිකං වා- ඖදාරික වූ හෝ; සුඛුමං වා- සියුම් වූ හෝ; හීනං වා- ලාමක වූ හෝ; පණීතං වා- ප්‍රණීත වූ හෝ; යං කිංචි රූපං- යම්කිසි රූපයෙක් ඇද්ද; දූරෙ- දුරෙහි හෝ; සන්තිකෙ වා- සමීපයෙහි හෝ; යං- යම්රූපයෙක් ඇද්ද; සබ්බං රූපං- ඒ සියලු රූපය; එතං- මෙය; මම න- මාගේ නො වේ; එසො- මේ තෙම; අහං න අස්මි- මම නො වෙමි; එසො- මේතෙම; මෙ- මාගේ; න අත්තා + ඉති- ආත්මය නො වේ යයි; එවං- මෙසේ; එතං- මේ කාරණය; යථාභූතං- තත්වූ පරිද්දෙන්; සම්මප්පඤ්ඤාය- විදර්ශනා සහිත මාර්ගප්‍රඥාවෙන්; පස්සති- දකී ද; -පෙ- යා කාචි වෙදනා- යම්කිසි වේදනාවක් ඇද්ද; -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා- යම්කිසි සංඥාවක් ඇද්ද; -පෙ- යෙ කෙචි සඞ්ඛාරා- යම්කිසි සංස්කාරකෙනෙක් ඇද්ද -පෙ-.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු මහතො කායස්ස පදලෙතා හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු මහන්තං අවිජ්ජක්ඛන්ධං පදලෙති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු මහතො කායස්ස පදලෙතා හොතීති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු ආහුනෙය්‍යො හොති, -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලොකස්සාති.

2. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා තිස්සො? උක්කාචිතවිනීතා පරිසා, පටිපුච්ඡාවිනීතා පරිසා, යාවතජ්ඣා විනීතා පරිසා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො පරිසාති.

3. තීහි භික්ඛවෙ අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො මිත්තො සෙවිතබ්බො කතමෙහි තීහි? දුද්දදං දදාති, දුක්කරං කරොති, දුක්ඛමං ඛමති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො මිත්තො සෙවිතබ්බොති.

4. උප්පාදා වා භික්ඛවෙ තථාගතානං අනුප්පාදා වා තථාගතානං ඨිතාව සා ධාතු ධම්මට්ඨිතතා ධම්මනියාමතා සබ්බෙ සඞ්ඛාරා අනිච්චාති. තං තථාගතො අභිසම්බුජ්ඣති අභිසමෙති. අභිසම්බුජ්ඣිත්වා අභිසමෙත්වා ආචික්ඛති දෙසෙති පඤ්ඤාපෙති පට්ඨපෙති විවරති විභජති උත්තානීකරොති සබ්බෙ සඞ්ඛාරා අනිච්චාති.

උප්පාදා වා භික්ඛවෙ තථාගතානං අනුප්පාදා වා තථාගතානං ඨිතාව සා ධාතු ධම්මට්ඨිතතා ධම්මනියාමතා සබ්බෙ සඞ්ඛාරා දුක්ඛාති. තං තථාගතො අභිසම්බුජ්ඣති අභිසමෙති. අභිසම්බුජ්ඣිත්වා අභිසමෙත්වා ආචික්ඛති දෙසෙති පඤ්ඤපෙති පට්ඨපෙති විවරති විභජති උත්තානීකරොති සබ්බෙ සඞ්ඛාරා දුක්ඛාති.

---

2. -පෙ- (දුකනිපාතයේ 147 පිටේ 6 වෙනි සූත්‍රය බලනු.) **යාවතජ්ඣා විනීතා පරිසා**- අදහස දැන හික්මුණා වූ පිරිස ද (යන තුන්දෙන යි.)

3. -පෙ- **දුද්දදං**- නො දියහැකි දෙය; **දදාති**- දේ ද; **දුක්කරං**-; නො කළහැකි දෙය; **කරොති**- කෙරේ ද; **දුක්ඛමං**- ඉවසිය නොහැකි දෙය; **ඛමති**- ඉවසා ද; -පෙ-

4. -පෙ- **සබ්බෙ සඞ්ඛාරා**- සියලු සංස්කාරයෝ; **අනිච්චා + ඉති**- අනිත්‍යයහ යන; **ධම්මට්ඨිතතා**- ස්වභාවයෙන් පිහිටි බව වූ; **ධම්මනියාමතා**- ස්වභාවයාගේ නියමය වූ; **සා ධාතු**- ඒ ධාතු තොමෝ; **තථාගතානං**- තථාගතයන්ගේ; **උප්පාදා වා**- ඉපදීමෙන් ද; -පෙ- **අනුප්පාදා වා**- නො ඉපදීමෙන් ද; **ඨිතා + එව**-

උප්පාදා වා භික්ඛවෙ තථාගතානං අනුප්පාදා වා තථාගතානං ඨිතාව සා ධාතු ධම්මට්ඨිතතා ධම්මනියාමතා සබ්බෙ ධම්මා අනත්තාති. තං තථාගතො අභිසම්බුජ්ඣති අභිසමෙති. අභිසම්බුජ්ඣිත්වා අභිසමෙත්වා ආචික්ඛති දෙසෙති පඤ්ඤපෙති පට්ඨපෙති විවරති විභජති උත්තානීකරොති සබ්බෙ ධම්මා අනත්තාති.

5. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ යානි කානිචි තන්තාවුතානං වත්ථානං කෙසකම්බලො තෙසං පාවාරානං පටිකිට්ඨො අක්ඛායති. කෙසකම්බලො භික්ඛවෙ සීතෙ සීතො, උණ්හෙ උණ්හො, දුබ්බණ්ණො දුග්ගන්ධො දුක්ඛසම්පස්සො. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යානි කානිචි පුථුසමණප්පවාදානං මක්ඛලිවාදො තෙසං පටිකිට්ඨො අක්ඛායති. මක්ඛලි භික්ඛවෙ මොඝපුරිසො එවංවාදී එවංදිට්ඨි : නත්ථි කම්මං, නත්ථි කිරියං, නත්ථි විරියන්ති.

පිහිටියා ම ය; **තං**- ඒ ස්වභාවය; **තථාගතො**- තථාගතතෙම; **අභිසම්බුජ්ඣති**- මනා ව අවබොධ කරනසේක; **අභිසමෙති**- මනා ව ප්‍රතිවෙධ කරනසේක; **අභිසම්බුජ්ඣිත්වා**- මනා ව අවබොධකොට; -පෙ- **සබ්බෙ සඞ්ඛාරා**- සියලු සංස්කාරයෝ; **අනිච්චා + ඉති**- අනිත්‍යයහයි; **ආචික්ඛති**- ප්‍රකාශ කරනසේක. **දෙසෙති**- දෙසනසේක; **පඤ්ඤපෙති**- පනවනසේක; **පට්ඨපෙති**- පිහිටුවනසේක; **විවරති** - විස්තර කරනසේක; **විභජති**- විභාග කරනසේක; **උත්තානීකරොති**- නොගැඹුරු කරනසේක; -පෙ-.

සංලක්ෂ්‍යය :- ධම්මට්ඨිතතා- ධම්මනියාමතා.-

සියලු සංස්කාර ධර්මයෝ අනිත්‍යයහ දුඃඛයහ අනාත්මයහ යි ස්වභාවයෙන් ම පවත්නා වූ ස්වභාවයාගේ නියමය වූ ඒ ධර්ම ධාතු තොමෝ අප සර්වඥයන් වහන්සේ විසින් අවබොධ කළසේක. **ධම්මට්ඨිතස්ස භාවො; ධම්මනියාමස්ස භාවො;** යන නිර්වචන විසින් ධම්මට්ඨිත ධම්මනියාම ශබ්දයන් කෙරෙන් **තා**- ප්‍රත්‍යය වීමෙන් සිද්ධ වූ භාවතද්ධිත පද යි.

5. -පෙ- **සෙය්‍යථාපි**- යම්සේ; **යානි කානිචි**- යම්කිසි; **තන්තාවුතානං**- හුයින් වියනලද; **වත්ථානං**- වස්ත්‍රයෝ ඇද්ද; **තෙසං පාවාරානං**- ඒ වස්ත්‍රයන් අතුරෙන්; **කෙසකම්බලො**- මිනිස් හිසකෙසින් වියලන ලද පලස; **පටිකිට්ඨො**- පිළිකුල් යයි; **අක්ඛායති**- කියනුලැබේ. -පෙ- **කෙසකම්බලො**- මිනිස් හිස කෙසින් කළ පලස ; **සීතෙ**- සීතකාලයෙහි; **සීතො**- සීත වේ; **උණ්හෙ**- උෂ්ණකාලයෙහි; **උණ්හො**- උණුසුම් වේ;

යෙපි තෙ භික්ඛවෙ අහෙසුං අතීතමද්ධානං අරහන්තො සම්මාසම්බුද්ධා තෙපි භගවන්තො කම්මවාදා චෙව අහෙසුං කිරියවාදා ච විරියවාදා ච. තෙපි භික්ඛවෙ මක්ඛලී මොඝපුරිසො පටිබාහති: නත්ථි කම්මං නත්ථි කිරියං නත්ථි විරියන්ති. යෙපි තෙ භික්ඛවෙ භවිස්සන්ති අනාගතමද්ධානං අරහන්තො සම්මාසම්බුද්ධා තෙපි භගවන්තො කම්මවාදා චෙව භවිස්සන්ති කිරියවාදා ච විරියවාදා ච. තෙපි භික්ඛවෙ මක්ඛලීමොඝපුරිසො පටිබාහති: නත්ථි කම්මං නත්ථි කිරියං නත්ථි විරියන්ති. අහම්පි භික්ඛවෙ එතරහි අරහං සම්මාසම්බුද්ධො කම්මවාදො ච කිරියවාදො ච විරියවාදො ච. මම්පි භික්ඛවෙ මක්ඛලී මොඝපුරිසො පටිබාහති: නත්ථි කම්මං නත්ථි කිරියං නත්ථි විරියන්ති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ නදීමුඛෙ ඛිප්පං ඔඩ්ඩෙය්‍ය බහුන්නං මච්ඡානං අහිතාය දුක්ඛාය අනයාය ව්‍යසනාය. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ මක්ඛලී මොඝපුරිසො මනුස්සඛිප්පං මඤ්ඤෙ ලොකෙ උප්පන්නො බහුන්නං සත්තානං අහිතාය දුක්ඛාය අනයාය ව්‍යසනායාති.

දුබ්බණ්ණා- අයහපත් වණී ඇතිවේ; **දුග්ගන්ධා**- දුගඳ වේ; **දුක්ඛසම්ඵස්සා**- දුක්පහස් ඇත්තේ වේ; -පෙ- **එවං එව ඛො**- එපරිද්දෙන් ම; **යානි කානිචි**- යම්කිසි; **පුථුසමණප්පවාදානං**- බොහෝ වූ ශ්‍රමණවාදයෝ ඇද්ද; **තෙසං**- ඔවුන් අතුරෙන්; **මක්ඛලිවාදො**- මක්ඛලිගෝසාලයාගේ වාදය තෙම; **පතිකිට්ඨො**- ලාමක යයි; **අක්ඛායති**- කියනු ලැබේ. -පෙ- **එවංවාදී**- මෙබඳු වාද ඇත්තේ ය. **එවංදිට්ඨි**- මෙබඳු ලබ්ධි ඇත්තේ ය; (කෙසේ ද ?) **කම්මං**- කර්මවිපාකයෙක්; **නත්ථි**- නැත්තේ ය. **කිරියං**- ක්‍රියාවිපාකයෙක්; **නත්ථි**- නැත්තේ ය. **විරියං**- වීර්‍ය්‍යවිපාකයෙක්; **නත්ථි + ඉති**- නැත්තේ ය කියා යි.

-පෙ- **අතීතං අද්ධානං**- අතීත කාලයෙහි; **අරහන්තො**- අර්හත් වූ; **යෙ අපි තෙ සම්මාසම්බුද්ධා**- යම් සම්‍යක් සම්බුද්ධ කෙනෙක්; **අහෙසුං**- වූවාහු ද; **තෙ අපි භගවන්තො**- ඒ භාග්‍යවත්හු ද; **කම්මවාදා ච + එව අහෙසුං**- කර්මවාදීත් වූවාහු ය; **කිරියවාදා ච**- ක්‍රියාවාදීත් වූවාහු ය; **විරියවාදා ච**- වීර්‍ය්‍යවාදීත් වූවාහු ය; -පෙ- **කම්මං**- කර්මවිපාකයෙක්; **නත්ථි**- නැත්තේ ය. -පෙ- **විරියං**- වීර්‍ය්‍යවිපාකයෙක්; **නත්ථි + ඉති** නැත්තේ යයි කියා; **තෙ අපි**- ඒ බුදුවරයන් ද; **පටිබාහති**- ප්‍රතිබාහනය කෙරේ- -පෙ- **අනාගතං අද්ධානං**- අනාගතකාලයෙහි; -පෙ- **භවිස්සන්ති**- වන්නාහු ද; -පෙ- **අහං අපි**- මම ද; **එතරහි**-දැන් **අරහං**- අර්හත් වූ; **සම්මාසම්බුද්ධො**- සම්‍යක්සම්බුද්ධයෙමි; **කම්මවාදො ච**- කර්මවාදීත් වෙමි. -පෙ- **විරියං**- වීර්‍ය්‍යවිපාකයෙක්;

6. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ සම්පදා. කතමා තිස්සො? සද්ධා, සම්පදා, සීලසම්පදා, පඤ්ඤාසම්පදා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො සම්පදාති.

7. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වුද්ධියො. කතමා තිස්සො? සද්ධා වුද්ධි, සීලවුද්ධි, පඤ්ඤාවුද්ධි. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො වුද්ධියොති.

8. තයො ච භික්ඛවෙ අස්සඛලුංකෙ දෙසෙස්සාමි තයො ච පුරිසඛලුංකෙ. තං සුණාථ -පෙ-.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ තයො අස්සඛලුංකා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අස්සඛලුංකො ජවසම්පන්නො හොති, න වණ්ණ සම්පන්නො, න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො අස්සඛලුංකො ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණ සම්පන්නො ච, න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො අස්සඛලුංකො ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණ සම්පන්නො ච, ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ච, ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො අස්සඛලුංකා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ තයො පුරිසඛලුංකා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුරිසඛලුංකො ජවසම්පන්නො හොති, න වණ්ණ සම්පන්නො, න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුරිසඛලුංකො ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණ සම්පන්නො ච, න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුරිසඛලුංකො ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණ සම්පන්නො ච ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ච.

නත්ථි + ඉති- නැත්තේ යයි; මමං+අපි- මා ද; පටිබාහති- ප්‍රතිබාහනය කෙරේ. -පෙ- නදීමුඛෙ- ගංමුවදෙරෙක්හි; -පෙ- (එකක නිපාතෙ 65 පිටේ 4 වෙනි සූත්‍රය බලනු)

6. 7 අරුත් සුගම හෙයින් කී නයින් දතයුතු යි.

8. -පෙ- තයො ච අස්සඛලුංකෙ- අශ්වපොතකයන් තුන් දෙනකු ද; තයො ච පුරිසඛලුංකෙ- පුරුෂපොතකයන් තුන් දෙනකු ද; දෙසෙස්සාමි- දෙශනා කරන්නෙමි. -පෙ-

-පෙ- එකච්චො අස්සඛලුංකො- ඇතැම් අශ්වපොතකයෙක්; ජවසම්පන්නො හොති- වේගයෙන් යුක්ත වේ. න වණ්ණ සම්පන්නො- වර්ණයුක්ත නො වේ. න ආරොහපරිණාහ සම්පන්නො- උසමහතින් යුක්ත නො වේ.

-පෙ- එකච්චො පුරිසඛලුංකො- ඇතැම් පුරුෂපොතක යෙක් තෙම; ජවසම්පන්නො හොති- ඥාණජවයෙන් යුක්ත වේ. න වණ්ණසම්පන්නො- ගුණවර්ණයෙන් යුක්ත නො වේ.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුරිසඛලුංකො ජවසම්පන්නො හොති, න වණ්ණසම්පන්නො, න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, -පෙ- අයං දුක්ඛ නිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. ඉදමස්ස ජවස්මිං වදාමි. අභිධම්මෙ ඛො පන අභිවිනයෙ පඤ්හං පුට්ඨො සංසා දෙති නො විස්සජ්ජෙති. ඉදමස්ස න වණ්ණස්මිං වදාමි. න ඛො පන ලාභී හොති චීවර පිණ්ඩපාත සෙනාසන ගිලානපච්චය භෙසජ්ජපරික්ඛාරානං. ඉදමස්ස න ආරොහපරිණාහස්මිං වදාමි. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුරිසඛලුංකො ජවසම්පන්නො ච හොති, න වණ්ණසම්පන්නො ච, න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුරිසඛලුංකො ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණසම්පන්නො ච, න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, -පෙ- අයං දුක්ඛ නිරොධගාමිනීපටිපදාති යථාභූතං පජානාති. ඉදමස්ස ජවස්මිං වදාමි. අභිධම්මෙ ඛො පන අභිවිනයෙ පඤ්හං පුට්ඨො විස්සජ්ජෙති, නො සංසාදෙති. ඉදමස්ස වණ්ණස්මිං වදාමි. න ඛො පන ලාභී හොති චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසන ගිලානපච්චය භෙසජ්ජපරික්ඛාරානං. ඉදමස්ස න ආරොහපරිණාහස්මිං වදාමි. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුරිසඛලුංකො ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණසම්පන්නො ච, න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුරිසඛලුංකො ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණසම්පන්නො ච, ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ච? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, -පෙ- අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනීපටිපදාති යථාභූතං පජානාති. ඉදමස්ස ජවස්මිං වදාමි. අභිධම්මෙ ඛො පන අභිවිනයෙ පඤ්හං පුට්ඨො විස්සජ්ජෙති, නො සංසාදෙති. ඉදමස්ස වණ්ණස්මිං වදාමි. ලාභී ඛො පන හොති චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චය භෙසජ්ජ පරික්ඛාරානං. ඉදමස්ස ආරොහපරිණාහස්මිං වදාමි. එවං ඛො

න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො- ප්‍රත්‍යය ලාභසඞ්ඛ්‍යාත උස මහතින් යුක්ත නො වේ.

-**පෙ**- **ඉදං**- මෙය; **අස්ස**- ඔහුගේ; **ජවස්මිං**- ඤාණජවය යි; **වදාමි**- කියමි.

සංලක්ෂ්‍යය :- ඉදමස්ස ජවස්මිං-

මෙහි ජවස්මිං යනු ප්‍රථමාර්ථයෙහි සප්තමීවිභක්ති යි. ප්‍රථමාර්ථයෙහි සප්තමී විභක්ති යෙදීම මාගධවෛයාකරණයන්ට ද අභිමත වූවකි.

භික්ඛවෙ පුරිසඛලුංකො ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණසම්පන්නො ච, ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුරිසඛලුංකාති.

9. තයො ච භික්ඛවෙ අස්සසදස්සෙ දෙසිස්සාමි තයො ච පුරිසසදස්සෙ. තං සුණාථ -පෙ-.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ තයො අස්සසදස්සා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අස්සසදස්සො ජවසම්පන්නො හොති, න වණ්ණසම්පන්නො, න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො අස්සසදස්සො ජවසම්පන්නො ච හොති වණ්ණසම්පන්නො ච, න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො අස්සසදස්සො ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණසම්පන්නො ච, ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො අස්සසදස්සා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ තයො පුරිසසදස්සා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුරිසසදස්සො ජවසම්පන්නො හොති, න වණ්ණසම්පන්නො, න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුරිසසදස්සො ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණසම්පන්නො ච, න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුරිසසදස්සො ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණසම්පන්නො ච, ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ච. කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුරිසසදස්සො ජවසම්පන්නො හොති, න වණ්ණසම්පන්නො, න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තත්ථපරිනිබ්බායී අනාවත්තිධම්මො තස්මා ලොකා. ඉදමස්ස ජවස්මිං වදාමි. අභිධම්මෙ ඛො පන අභිවිනයෙ පඤ්හං පුට්ඨො සංසාදෙති, නො විස්සජ්ජෙති. ඉදමස්ස න වණ්ණස්මිං වදාමි. න ඛො පන ලාභී හොති චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරානං. ඉදමස්ස න ආරොහපරිණාහස්මිං වදාමි. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුරිසසදස්සො ජවසම්පන්නො හොති, න වණ්ණසම්පන්නො න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො.

අභිධම්මෙ ඛො පන- විශිෂ්ටධර්මසඞ්ඛ්‍යාත අභිධර්මයෙහි ද; **අභිවිනයෙ-** අභිවිනයෙහි ද; **පඤ්හං-** පැනයක්; **පුට්ඨො-** පුළුවුස්නා ලද්දේ; **නො විස්සජ්ජෙති-** නො විසඳා ද; **සංසාදෙති-** යටපත් කෙරේ ද; -පෙ-

9. -පෙ- **අස්සසදස්සෙ-** අශ්වයන් අතුරෙහි උතුම් අශ්වයන්; **තයො ච-** තුන්දෙනකු ද; **පුරිසසදස්සෙ-** පුරුෂයන් අතුරෙහි උතුම් පුරුෂයන්; **තයො ච-** තුන්දෙනකු ද; -පෙ- **එකච්චො**

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුරිසසදස්සො ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණසම්පන්නො ච, න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සඤ්ඤොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තත්ථපරිනිබ්බායී අනාවත්තිධම්මො තස්මා ලොකා. ඉදමස්ස ජවස්මිං වදාමි. අභිධම්මෙ ඛො පන අභිවිනයෙ පඤ්හං පුට්ඨො විස්සජ්ජෙති, නො සංසාදෙති. ඉදමස්ස වණ්ණස්මිං වදාමි. න ඛො පන ලාභී හොති චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරානං. ඉදමස්ස න ආරොහපරිණාහස්මිං වදාමි. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුරිසසදස්සො ජවසම්පන්නො හොති, වණ්ණසම්පන්නො, න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුරිසසදස්සො ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණසම්පන්නො ච, ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ච? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං -පෙ- අනාවත්තිධම්මො තස්මා ලොකා. ඉදමස්ස ජවස්මිං වදාමි. අභිධම්මෙ ඛො පන අභිවිනයෙ පඤ්හං පුට්ඨො විස්සජ්ජෙති නො සංසාදෙති. ඉදමස්ස වණ්ණස්මිං වදාමි. ලාභී ඛො පන හොති චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චය භෙසජ්ජපරික්ඛාරානං. ඉදමස්ස ආරොහපරිණාහස්මිං වදාමි. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුරිසසදස්සො ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණසම්පන්නො ච, ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුරිසසදස්සාති.

10. තයො ච භික්ඛවෙ භද්‍රෙ අස්සාජානීයෙ දෙසෙස්සාමි තයො ච භද්‍රෙ පුරිසාජානීයෙ. තං සුණාථ -පෙ-.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ තයො භද්‍රා අස්සාජානීයා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො භද්‍රො අස්සාජානීයො -පෙ- ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණසම්පන්නො ච, ආරොහපරිණාහ සම්පන්නො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො භද්‍රා අස්සාජානීයා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ තයො භද්‍රා පුරිසාජානීයා? ඉධ භික්ඛවෙ භද්‍රො පුරිසාජානීයො -පෙ- ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණ සම්පන්නො ච, ආරොහපරිණාහ සම්පන්නො ච.

අස්සසදස්සො- ඇතැම් යහපත් අශ්වයෙක්; -පෙ- **ඔරම්භාගියානං**- කාමධාතුව භජනය කරන්නා වූ; **පඤ්චන්නං සංයොජනානං**- සත්කායදෘෂ්ට්‍යාදි පඤ්චසංයොජනයන්ගේ; **පරික්ඛයා**- ක්‍ෂය කිරීමෙන්; **ඔපපාතිකො**- සුද්ධාවාසයෙහි උපදනාසුලු වූයේ; **තත්ථ පරිනිබ්බායී**- ඒ සුද්ධාවාසයෙහි ම පිරිනිවෙනසුලු වූයේ; **තස්මා ලොකා**- ඒ සුද්ධාවාස ලොකයෙන්; **අනාවත්ති ධම්මො හොති**- පෙරළා නො එන සවභාව ඇත්තේ වේ ද; -පෙ-

කථඤ්ච භික්ඛවෙ භද්‍රො පුරිසාජානීයො ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණසම්පන්නො ච, ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ච. ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. ඉදමස්ස ජවස්මිං වදාමි. අභිධම්මෙ ඛො පන අභිවිනයෙ පඤ්හං පුට්ඨො විස්සජ්ජෙති නො සංසාදෙති. ඉදමස්ස වණ්ණස්මිං වදාමි. ලාභී ඛො පන හොති චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරානං. ඉදමස්ස ආරොහපරිණාහස්මිං වදාමි. එවං ඛො භික්ඛවෙ භද්‍රො පුරිසාජානීයො ජවසම්පන්නො ච හොති, වණ්ණසම්පන්නො ච, ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො භද්‍රා පුරිසාජානීයාති.

11. එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති මොරනිවාපෙ පරිබ්බාජකාරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමන්තෙසි. -පෙ-. තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු අච්චන්තනිට්ඨො හොති අච්චන්තයොගක්ඛෙමී අච්චන්තබ්‍රහ්මචාරී අච්චන්තපරියොසානො සෙට්ඨො දෙවමනුස්සානං. කතමෙහි තීහි? අසෙඛෙන සීලක්ඛන්ධෙන අසෙඛෙන සමාධික්ඛන්ධෙන අසෙඛෙන පඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු අච්චන්තනිට්ඨො හොති අච්චන්තයොගක්ඛෙමී අච්චන්තබ්‍රහ්මචාරී අච්චන්තපරියොසානො සෙට්ඨො දෙවමනුස්සානන්ති.

12. තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු අච්චන්තනිට්ඨො හොති අච්චන්තයොගක්ඛෙමී අච්චන්තබ්‍රහ්මචාරී අච්චන්තපරියොසානො සෙට්ඨො දෙවමනුස්සානං. කතමෙහි තීහි? ඉද්ධිපාටිහාරියෙන, ආදෙසනාපාටිහාරියෙන, අනුසාසනීපාටිහාරියෙන. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු අච්චන්තනිට්ඨො හොති -පෙ- සෙට්ඨො දෙවමනුස්සානන්ති.

---

10. **භද්‍රෙ**- යහපත් වූ; **තයො ච අස්සාජානීයෙ**- උතුම් අශ්වයන් තුන්දෙනකු ද; -පෙ- **තයො ච පුරිසාජානීයෙ**- උතුම් පුරුෂයන් තුන්දෙනකු ද; -පෙ- (සෙසු අරුත් ඉහත කී නයින් දතයුතු යි).

11 -පෙ- **මොරනිවාපෙ**- මොරනිවාපනම් වූ; **පරිබ්බාජකාරාමෙ**- පරිව්‍රාජකාරාමයෙහි; -පෙ- **අච්චන්තනිට්ඨො හොති**- අකොප්‍ය වූ නිෂ්ඨා ඇත්තේ වේ. **අච්චන්තයොගක්ඛෙමී**- අකොප්‍ය වූ යොගක්ෂෙම ඇත්තේ වේ. **අච්චන්තබ්‍රහ්මචාරී**- අකොප්‍ය වූ බ්‍රහ්මචාර ඇත්තේ වේ. **අච්චන්තපරියොසානො**- අකොප්‍ය වූ අවසාන ඇත්තේ වේ. **දෙවමනුස්සානං**- දෙව්මිනිසුන් අතුරෙහි; **සෙට්ඨො**- ශ්‍රෙෂ්ඨ වේ. -පෙ- (328 පිට බලනු.)

13. තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු අච්චන්ත නිට්ඨො හොති -පෙ- සෙට්ඨො දෙවමනුස්සානං. කතමෙහි තීහි? සම්මාදිට්ඨියා, සම්මාඤාණෙන, සම්මාවිමුත්තියා. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු අච්චන්තනිට්ඨො හොති අච්චන්තයොගක්ඛෙමී අච්චන්තබ්‍රහ්මචාරී අච්චන්තපරියොසානො සෙට්ඨො දෙවමනුස්සානන්ති.

යොධාජීවවග්ගො චතුත්ථො.

---

3. 3. 5.

1. තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං නිරයෙ. කතමෙහි තීහි? අකුසලෙන කායකම්මෙන, අකුසලෙන වචීකම්මෙන, අකුසලෙන මනොකම්මෙන. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං නිරයෙ.

තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙ. කතමෙහි තීහි? කුසලෙන කායකම්මෙන, කුසලෙන වචීකම්මෙන, කුසලෙන මනොකම්මෙන, ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙති.

2. තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං නිරයෙ. කතමෙහි තීහි? සාවජ්ජෙන කායකම්මෙන, සාවජ්ජෙන වචී -පෙ- මනොකම්මෙන. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං නිරයෙ.

තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙ. කතමෙහි තීහි? අනවජ්ජෙන කායකම්මෙන, අනවජ්ජෙන වචී -පෙ- මනොකම්මෙන. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙති.

---

12. -පෙ- **ඉද්ධිපාටිහාරියෙන**- ඍද්ධිප්‍රාතිහාර්‍ය්‍යයෙන් ද; -පෙ- (347 පිට බලනු)

13. -පෙ- **සම්මාදිට්ඨියා**- ඵලසමාපත්තිය පිණිස වූ විදර්‍ශනා සම්‍යක්දෘෂ්ටියෙන් ද; **සම්මාඤාණෙන**- ඵලඥානයෙන් ද; **සම්මාවිමුත්තියා**- ඵලසම්ප්‍රයුක්ත සෙසුධර්‍මයෙන් ද; -පෙ-

සතරවැනි යොධාජීව වර්‍ගය යි.

---

3. 3. 5.

1. 2. 5. -පෙ- මේ සූත්‍රවල අරුත් 200. 201. 202. පිටුවලින් දත යුතු යි.

3. තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො -පෙ-. විසමෙන කායකම්මෙන, විසමෙන වචීකම්මෙන, විසමෙන මනොකම්මෙන. තීහි -පෙ- සමෙන කායකම්මෙන, සමෙන වචී -පෙ- මනොකම්මෙන -පෙ-.

4. අසුචිනා කායකම්මෙන, අසුචිනා වචී -පෙ- මනොකම්මෙන. -පෙ- සුචිනා කායකම්මෙන, සුචිනා වචී -පෙ- මනොකම්මෙන. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙති.

5. තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො අව්‍යත්තො අසප්පුරිසො ඛතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජ්ජො ච හොති සානුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි තීහි? අකුසලෙන කායකම්මෙන, අකුසලෙන වචීකම්මෙන, අකුසලෙන මනොකම්මෙන. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො බාලො අව්‍යත්තො අසප්පුරිසො ඛතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජ්ජො ච හොති සානුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං පසවති.

තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො ව්‍යත්තො සප්පුරිසො අක්ඛතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනවජ්ජො ච හොති අනනුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච පුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි තීහි? කුසලෙන කායකම්මෙන, කුසලෙන වචීකම්මෙන, කුසලෙන මනොකම්මෙන -පෙ-.

6. සාවජ්ජෙන කායකම්මෙන සාවජ්ජෙන වචී -පෙ- මනොකම්මෙන. අනවජ්ජෙන කායකම්මෙන, -පෙ- වචී -පෙ- මනොකම්මෙන -පෙ-

7. විසමෙන කායකම්මෙන, විසමෙන -පෙ- මනොකම්මෙන. -පෙ- සමෙන කායකම්මෙන, සමෙන වචී -පෙ- මනොකම්මෙන -පෙ-

8. අසුචිනා කායකම්මෙන, අසුචිනා වචී -පෙ- මනොකම්මෙන. -පෙ- සුචිනා කායකම්මෙන, සුචිනා වචීකම්මෙන, සුචිනා මනොකම්මෙන. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො පණ්ඩිතො ව්‍යත්තො සප්පුරිසො අක්ඛතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනවජ්ජො ච හොති අනනුවජ්ජො විඤ්ඤූනං, බහුඤ්ච පුඤ්ඤං පසවතීති.

9. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වන්දනා. කතමා තිස්සො? කායෙන, වාචාය, මනසා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො වන්දනාති.

---

3. 4. -පෙ- විසමෙන- විෂම වූ; කායකම්මෙන- කායකර්මයෙන් ද; -පෙ- අසුචිනා- අපවිත්‍ර වූ; -පෙ- සුචිනා- පවිත්‍ර වූ -පෙ-.

10. යෙ හි භික්ඛවෙ සත්තා පුබ්බන්හසමයං කායෙන සුචරිතං චරන්ති, වාචාය සුචරිතං චරන්ති, මනසා සුචරිතං චරන්ති සුපුබ්බන්හො භික්ඛවෙ තෙසං සත්තානං. යෙ හි භික්ඛවෙ සත්තා මජ්ඣන්තිකං සමයං කායෙන සුචරිතං චරන්ති, වාචාය සුචරිතං චරන්ති, මනසා සුචරිතං චරන්ති සුමජ්ඣන්තිකො භික්ඛවෙ තෙසං සත්තානං. යෙ හි භික්ඛවෙ සත්තා සායන්හසමයං කායෙන සුචරිතං චරන්ති, වාචාය සුචරිතං චරන්ති, මනසා සුචරිතං චරන්ති සුසායන්හො භික්ඛවෙ තෙසං සත්තානන්ති.

1. සුනක්ඛත්තං සුමඞ්ගලං සුප්පභාතං සුවුට්ඨිතං
සුඛණො සුමුහුත්තො ච සුයිට්ඨං බ්‍රහ්මචාරිසු.

2. පදක්ඛිණං කායකම්මං වාචාකම්මං පදක්ඛිණං
පදක්ඛිණං මනොකම්මං පණිධියො පදක්ඛිණා
පදක්ඛිණානි කත්වාන ලභන්තත්ථෙ පදක්ඛිණෙ.

3. තෙ අත්ථලද්ධා සුඛිතා විරූළ්හා බුද්ධසාසනෙ
අරොගා සුඛිතා හොථ සහ සබ්බෙහි ඤාතිභීති.

මඞ්ගලවග්ගො පඤ්චමො.

ඛුද්දකපණ්ණාසකො සමත්තො තතියො.

---

10. -පෙ- **යෙ හි සත්තා**- යම් සත්ත්වකෙනෙක් වනාහි; **පුබ්බන්හසමයං**- පෙරවරුවේලෙහි; **කායෙන**- කයින්; **සුචරිතං චරන්ති**- සුසිරිත් පුරද්ද; -පෙ- **තෙසං සත්තානං**- ඒ සත්ත්වයන්ට **සුපුබ්බන්හො**-, යහපත් පෙරවරුවෙක් වේ. -පෙ-.

1. **සුනක්ඛත්තං**- (යම්දිනයෙක සුසිරි පුරනලද ද ඒ දිනය) යහපත් නැකත්යෝගයෙක් වේ. **සුමඞ්ගලං**- ඒ දිනය යහපත් මගුල් දිනයෙක් වේ. **සුප්පභාතං**- ඒ දිනය යහපත් අලුයමෙක් වේ. **සුවුට්ඨිතං**- ඒ දිනය (යහතින්) යහපත් නැගිටීමෙක් වේ. **සුඛණො**- (ඒ ක්ෂණය ද) යහපත් ක්ෂණයෙක් වේ. **සුමුහුත්තො ච**- (ඒ මොහොත ද) යහපත් මොහොතෙක් වේ. **බ්‍රහ්මචාරිසු**- එදින බ්‍රහ්මචාරීන් කෙරෙහි දුන් දානය ද; **සුයිට්ඨං**- මනාකොට දෙනලද්දේ වේ.

2. **කායකම්මං**- එදවස කායකර්මය ද; **පදක්ඛිණං**- අභිවෘද්ධියෙන් යුක්ත වේ. **වාචාකම්මං**- එදවස වාක්කර්මය ද; **පදක්ඛිණං**- අභිවෘද්ධියෙන් යුක්ත වේ. **මනොකම්මං**- එදවස මනඃකර්මය ද; -පෙ- **පණිධියො**- ප්‍රාර්ථනාවෝ ද; **පදක්ඛිණා**-

3. 4. 1.

1. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ පටිපදා, කතමා තිස්සො? ආගාළ්හා පටිපදා, නිජ්ඣාමා පටිපදා, මජ්ඣිමා පටිපදා.

කතමා ච භික්ඛවෙ ආගාළ්හා පටිපදා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො එවංවාදී හොති එවං දිට්ඨි: නත්ථි කාමෙසු දොසොති. සො කාමෙසු පාතබ්‍යතං ආපජ්ජති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ ආගාළ්හා පටිපදා.

කතමා ච භික්ඛවෙ නිජ්ඣාමා පටිපදා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අචෙලකො හොති මුත්තාචාරො හත්ථාපලෙඛනො, න එහිභදන්තිකො න තිට්ඨභදන්තිකො න අභිහටං න උද්දිස්සකතං න නිමන්තනං සාදියති, සො න කුම්භිමුඛා පතිගණ්හාති න ඛළොපි

අභිවෘද්ධියෙන් යුක්තවෙත්. පදක්ඛිණානි- අභිවෘද්ධියෙන් යුක්ත කර්මයන්; කත්වාන- කොට; පදක්ඛිණෙ- අභිවෘද්ධියෙන් යුක්ත වූ; අත්ථෙ- උභයලොකාර්ථයන්; ලභන්ති- ලබති.

3. අත්ථලද්ධා- ලබනලද අර්ථඇති; සුඛිතා- සුවපත් වූ; තෙ- එසේ වූ තෙපි; බුද්ධසාසනෙ- බුදුසස්නෙහි; විරූළ්හා- වැඩුණාහු; සබ්බඤාතිභි සහ- සියලු නෑයන් හා සමඟ; අරොගා- නිරොගී ව; සුඛිතා හොථ- සුවපත් වව්.

පස්වෙනි මඞ්ගලවර්ගය යි.

තුන්වැනි වූ බුද්ධකපණ්ණාසකය සමාප්ත යි.

---

3. 4. 1.

1. -පෙ- ආගාළ්හා පටිපදා- තත්ශ වූ ප්‍රතිපදාව ය; නිජ්ඣාමා පටිපදා-(අත්තකිලමථානුයොග වශයෙන්) අතිශයින් තැවුණා වූ ප්‍රතිපදාව ය; මජ්ඣිමා පටිපදා- ඒ දෙකට මධ්‍යයෙහි පිහිටියා වූ ප්‍රතිපදාව ය; (යන තුන යි.)

-පෙ- කාමෙසු- වස්තුකාම ක්ලෙශයන්හි; දොසො නත්ථි + ඉති- දොසෙක් නැතැයි; එවංවාදී හොති- මෙසේ කියනසුලු වේ. එවංදිට්ඨි- මේබඳුදෘෂ්ටි ඇත්තේ වේ. සො- හෙතෙම; කාමෙසු- පඤ්චකාමගුණයන්හි; පාතබ්‍යතං- පියයුත්තක් වැනි බවට හෙවත් නිසැක ව සෙවුනා බවට; ආපජ්ජති-'පැමිණේ.

-පෙ- මුත්තාචාරො-(උච්චාරකර්මාදියෙහි) හරනලද ලොක චාරිත්‍ර ඇත්තේ, හත්ථාපලෙඛනො- අහර නිමිකල්හි අතලෙව කන්නා වූ නොහොත් ශරීරකෘත්‍යය කොට අතින් පිස්නා වූ; එහිභදන්තිකො- අව මැනව වහන්සැයි කීකල්හි; න- නො පිළි

මුඛා පතිගණ්හාති න එළකමන්තරං න දණ්ඩමන්තරං න මුසල මන්තරං න ද්වින්නං භුඤ්ජමානානං න ගබ්භිනියා න පායමානාය න පුරිසන්තරගතාය න සංකිත්තීසු, න යත්ථ සා උපට්ඨිතො හොති න යත්ථ මක්ඛිකා සණ්ඩසණ්ඩචාරිණී න මච්ඡං න මංසං න සුරං න මෙරයං න ථුසොදකං පිවති, සො එකාගාරිකො වා හොති එකාලොපිකො වා ද්වාගාරිකො වා හොති ද්වාලොපිකො වා සත්තාගාරිකො වා හොති සත්තාලොපිකො වා, එකිස්සාපි දත්තියා යාපෙති ද්වීහි පි දත්තීහි යාපෙති තීහි පි දත්තීහි යාපෙති සත්තහි පි දත්තීහි යාපෙති එකාහිකම්පි ආහාරං ආහාරෙති ද්වාහිකම්පි

ගන්නා වූ; **තිට්ඨහදන්තිකො**- සිටියමැනව වහන්සැයි කීකල්හි දූ; **න**- නො පිළිගන්නා වූ; **අචෙලකො හොති**- නග්න ප්‍රව්‍රජිත යෙක් වේ ද; **සො**- හෙතෙම; **අභිහටං**- ඉදිරියට එළවූ භික්ෂාව ද; **න**- නො පිළිගනී. **උද්දිස්සකතං**- උදෙසා කළ භික්ෂාව ද; **න**- නො පිළිගනී. **නිමන්තනං**- පැවරීම ද; **න සාදියති**- නො ඉවසයි. **කුම්භිමුඛා**- සැළිමුවෙන් ගෙනා භික්ෂාව ද; **න පතිගණ්හාති**- නො පිළිගනී. **කළොපිමුඛා**- මහසැළිමුවෙන් හෝ පැසින් ගෙනා භික්ෂාව ද; -පෙ- **එළකමන්තරං**- එළිපත අතරෙහි කොට දෙන භික්ෂාව ද; -පෙ- **දණ්ඩමන්තරං**- දණ්ඩක් අතරෙහි කොට දෙන භික්ෂාව ද; -පෙ- **මුසලමන්තරං**- මොහොලක් අතරෙහි කොට දෙන භික්ෂාව ද; -පෙ- **භුඤ්ජමානානං**- වළඳන්නා වූ; **ද්වින්නං**- දෙදෙනකුන් අතුරෙන් එකකු නැගිට දෙන භික්ෂාව ද; -පෙ- **ගබ්භිනියා**- ගැබිනිය විසින් දෙන භික්ෂාව ද; -පෙ- **පායමානාය**- කිරි පොවන්නිය විසින් දෙන භික්ෂාව ද; -පෙ- **පුරිසන්තරගතාය**- පුරුෂයන් සමග ගිය ස්ත්‍රියක විසින් දෙනභික්ෂාව ද; -පෙ- **සංකිත්තීසු**- සමාදන්කොට පිසූ බතින් ගෙනදෙන භික්ෂාව ද; -පෙ- **යත්ථ**- යම්තැනෙක්හි; **සා**- සුනඛයෙක්; **උපට්ඨිතො හොති**- එළඹ සිටියේ වේ ද ඔහුට නොදී දෙන භික්ෂාව; -පෙ- **යත්ථ**- යම් තැනෙක්හි; **මක්ඛිකා**- මැස්සෝ; **සණ්ඩසණ්ඩචාරිණී**- මුළුමුළු ව හැසිරෙද් ද එහි දෙන භික්ෂාව ද; -පෙ- **මච්ඡං මංසං**- මත්ස්‍යමාංස ද; -පෙ- **සුරං**- සුරා ද; -පෙ- **මෙරයං**- මෙර ද; -පෙ- **ථුසොදකං**- කාඩි කැඳ ද; -පෙ- **සො**- ඒ අචෙලක තෙම; **එකාගාරිකො වා හොති**- එක්ගෙයකින් ලද භික්ෂාවෙන් යැපෙන්නේ හෝ වෙයි **එකාලොපිකො වා**- එක් ආලොපයකින්; යැපෙන්නේ හෝ වෙයි; **ද්වාගාරිකො වා හොති**- ගෙවල් දෙකකින් ලද භික්ෂාවෙන් යැපෙන්නේ හෝ වෙයි; **ද්වාලොපිකො වා**- ආලොප දෙකකින් යැපෙන්නේ හෝ වෙයි; **සත්තාගාරිකො වා හොති**-

ආහාරං ආහාරෙති සත්තාහිකම්පි ආහාරං ආහාරෙති, ඉති එවරූපං අඩ්ඪමාසිකම්පි පරියායභත්තභොජනානුයොගමනුයුත්තො විහරති, සො සාකභක්ඛොපි හොති සාමාකභක්ඛොපි හොති නීවාරභක්ඛොපි හොති දද්දුලභක්ඛොපි හොති හටභක්ඛොපි හොති කණභක්ඛොපි හොති ආචාමභක්ඛොපි හොති පිඤ්ඤාකභක්ඛොපි හොති තිණභක්ඛොපි හොති ගොමයභක්ඛොපි හොති වනමූලඵලාහාරො යාපෙති පවත්තඵලභොජී, සො සාණානිපි ධාරෙති මසාණානිපි ධාරෙති ඡවදුස්සානිපි ධාරෙති පංසුකූලානිපි ධාරෙති තිරීටානිපි ධාරෙති අජිනානිපි ධාරෙති අජිනක්ඛිපම්පි ධාරෙති කුසචීරම්පි ධාරෙති වාකචීරම්පි ධාරෙති ඵලකචීරම්පි ධාරෙති කෙසකම්බලම්පි ධාරෙති වාලකම්බලම්පි ධාරෙති උලූකපක්ඛම්පි ධාරෙති කෙසමස්සුලොචකොපි හොති කෙසමස්සුලොචනානුයොගමනුයුත්තො, උබ්භට්ඨකොපි හොති ආසනපටික්ඛිත්තො උක්කුටිකොපි හොති උක්කුටිකප්පධානානුයොගමනුයුත්තො කණ්ටකාපස්සයිකොපි හොති කණ්ටකාපස්සයෙ සෙය්‍යං කප්පෙති සායතතියකම්පි උදකොරොහනානුයොගමනුයුත්තො

ගෙවල්සතකින් ලද භික්ෂාවෙන් යැපෙන්නේ හෝ වෙයි; **සත්තාලොපිකො වා**- ආලොප සතකින් යැපෙන්නේ හෝ වෙයි; **එකිස්සා අපි දත්තියා**- එක් කුඩා භොජනපාත්‍රයකිනුදු; **යාපෙති**- යැපෙන්නේ වෙයි. **ද්වීහිපි දත්තීහි**- කුඩා භොජන පාත්‍ර දෙකකිනුදු; -පෙ- **තීහි අපි දත්තීහි**- කුඩා භොජන පාත්‍ර තුනකිනුදු; -පෙ- **එකාහිකං අපි**- එකදවසක් හැර ද; **ආහාරං**- ආහාරය; **ආහාරෙති**- වළඳයි; **ද්වාහිකං අපි**- දෙදවසක් හැර ද; -පෙ- **ඉති**- මෙසේ; **එවරූපං**- මෙබඳු වූ; **අඩ්ඪමාසිකං අපි**- අඩමසක් හැර ද; **පරියායභත්තභොජනානුයොගං**- වාරවශයෙන් ආහාර වැළඳීමෙහි; **අනුයුත්තො**- යෙදී; **විහරති**- වාසය කෙරෙයි; **සො**- හෙතෙම; **සාකභක්ඛො අපි හොති**- අමුපලා අනුභව කරන්නේ ද වේ; -පෙ-(437 පිට බලනු) **කෙසමස්සුලොචකො අපි හොති**- හිසකේ රැවුළු සිඳින්නේ ද වේ; **කෙසමස්සුලොචනානුයොගං**- හිසකේ රැවුළු සිඳීමෙහි; **අනුයුත්තො**- යෙදුණේ වේ. **ආසනපටික්ඛිත්තො**- හිඳීම ප්‍රතික්ෂෙප කොළේ; **උබ්භට්ඨකො අපි හොති**- නැගිට සිටින්නේ ද වේ. **උක්කුටිකො අපි හොති**- එලිල්ලෙන් හිඳින්නේ ද වේ. **උක්කුටිකප්පධානානුයොගං**- එලිල්ලෙන් හිඳීමෙහි; **අනුයුත්තො**- යෙදුණේ වේ. **කණ්ටකාපස්සයිකො අපි හොති**- කටු ඇතිරියෙහි හොත්තේ ද වේ. **කණ්ටකාපස්සයෙ**- කටුඇතිරියෙහි; **සෙය්‍යං කප්පෙති**- සයනය කෙරෙයි. **සායතතියකං අපි**- සවස

විහරති. ඉති එවරූපං අනෙකවිහිතං කායස්ස ආතාපනපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො විහරති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ නිජ්ඣාමා පටිපදා.

කතමා ච භික්ඛවෙ මජ්ඣිමා පටිපදා? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආතාපී සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං, වෙදනාසු -පෙ-, චිත්තෙ, ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපී සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ මජ්ඣිමා පටිපදා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො පටිපදාති.

2. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ පටිපදා. කතමා තිස්සො? ආගාළ්හා පටිපදා, නිජ්ඣාමා පටිපදා, මජ්ඣිමා පටිපදා,

කතමා ච භික්ඛවෙ ආගාළ්හා පටිපදා? -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ ආගාළ්හා පටිපදා,

කතමා ච භික්ඛවෙ නිජ්ඣාමා පටිපදා? -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ නිජ්ඣාමා පටිපදා?

කතමා ච භික්ඛවෙ මජ්ඣිමා පටිපදා? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති. උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පහානාය -පෙ- අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදාය -පෙ- උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ඨිතියා අසම්මොසාය භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය භාවනාපාරිපූරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති, -පෙ- ඡන්දසමාධිපධානසඞ්ඛාරසමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, විරියසමාධි, චිත්තසමාධි, වීමංසාසමාධිපධානසඞ්ඛාරසමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, -පෙ- සද්ධින්ද්‍රියං භාවෙති විරියින්ද්‍රියං භාවෙති සතින්ද්‍රියං භාවෙති සමාධින්ද්‍රියං භාවෙති පඤ්ඤින්ද්‍රියං භාවෙති, -පෙ- සද්ධාබලං භාවෙති විරියබලං භාවෙති සතිබලං භාවෙති සමාධිබලං භාවෙති පඤ්ඤබලං භාවෙති, සතිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති ධම්ම

තුන්වැනිකොට ද; උද්ධොරොහනානුයොගං- (පාපප්‍රවාහය පිණිස) දියට බැසීමෙහි; අනුයුත්තො- යෙදී; විහරති- වාසය කෙරෙයි; ඉති- මෙසේ; එවරූපං- මෙබඳු වූ; අනෙකවිහිතං- අනෙකවිධ වූ; කායස්ස- ශරීරයාගේ; ආතාපනපරිතාපනානුයොගං- අතිශයින් සන්තාප කිරීමෙහි; අනුයුත්තො- යෙදී; -පෙ-

(එකක නිපාතයේ 75 පිටේ 10 වෙනි සූත්‍රය බලනු)

2. -පෙ- (මෙහි අරුත් එකකනිපාතයේ 75 පිටේ 14 සූත්‍රයේ සිට බලනු)

විචයසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති විරියසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති පීතිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති සමාධිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති, සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති සම්මාසඞ්කප්පං භාවෙති සම්මාවාචං භාවෙති සම්මාකම්මන්තං භාවෙති සම්මාආජීවං භාවෙති සම්මාවායාමං භාවෙති සම්මාසතිං භාවෙති සම්මාසමාධිං භාවෙති අයං වුච්චති භික්ඛවෙ මජ්ඣිමා පටිපදා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො පටිපදාති.

3. තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං නිරයෙ. කතමෙහි තීහි? අත්තනා ච පාණාතිපාතී හොති පරඤ්ච පාණාතිපාතෙ සමාදපෙති පාණාතිපාතෙ සමනුඤ්ඤො හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං නිරයෙ, තීහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙ. කතමෙහි තීහි? අත්තනා ච පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති පරඤ්ච පාණාතිපාතා වෙරමණියා සමාදපෙති පාණාතිපාතා වෙරමණියා ච සමනුඤ්ඤො හොති -පෙ-.

4. අත්තනා ච අදින්නාදායී හොති පරඤ්ච අදින්නාදානෙ සමාදපෙති අදින්නාදානෙ සමනුඤ්ඤො හොති. අත්තනා ච කාමෙසුමිච්ඡාචාරී හොති පරඤ්ච කාමෙසුමිච්ඡාචාරෙ සමාදපෙති කාමෙසුමිච්ඡාචාරෙ සමනුඤ්ඤො හොති.

අත්තනා ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති පරඤ්ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණියා සමාදපෙති කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණියා ච සමනුඤ්ඤො හොති.

5. අත්තනා ච මුසාවාදී හොති පරඤ්ච මුසාවාදෙ සමාදපෙති මුසාවාදෙ සමනුඤ්ඤො හොති.

අත්තනා ච මුසාවාදා පටිවිරතො හොති පරඤ්ච මුසාවාදා වෙරමණියා සමාදපෙති මුසාවාදා වෙරමණියා ච සමනුඤ්ඤො හොති.

6. අත්තනා ච පිසුනාවාචො හොති පරඤ්ච පිසුනාවාචාය සමාදපෙති පිසුනාවාචාය සමනුඤ්ඤො හොති.

අත්තනා ච පිසුනාවාචා පටිවිරතො හොති පරඤ්ච පිසුනාවාචා වෙරමණියා සමාදපෙති පිසුනාවාචා වෙරමණියා ච සමනුඤ්ඤො හොති.

---

3. -පෙ- අත්තනා ච- තෙමේත්; පාණාතිපාතී හොති- ප්‍රාණඝාත කෙරේ ද; පරං ච- අන්‍යයාත්; පාණාතිපාතෙ- ප්‍රාණඝාතයෙහි; සමාදපෙති- සමාදන් කරවා ද; -පෙ- සමනුඤ්ඤො හොති- අනුදනී ද හෙවත් සතුටු වේ ද; -පෙ-.

7. අත්තනා ච ඵරුසාවාචො හොති පරඤ්ච ඵරුසාවාචාය සමාදපෙති ඵරුසාවාචාය සමනුඤ්ඤො හොති.

අත්තනා ච ඵරුසාවාචා පටිවිරතො හොති පරඤ්ච ඵරුසාවාචා වෙරමණියා සමාදපෙති ඵරුසාවාචා වෙරමණියා ච සමනුඤ්ඤො හොති.

8. අත්තනා ච සම්ඵප්පලාපී හොති පරඤ්ච සම්ඵප්පලාපෙ සමාදපෙති සම්ඵලාපෙ ච සමනුඤ්ඤො හොති.

අත්තනා ච සම්ඵප්පලාපා පටිවිරතො හොති පරඤ්ච සම්ඵප්පලාපා වෙරමණියා සමාදපෙති සම්ඵප්පලාපා වෙරමණියා සමනුඤ්ඤො හොති.

9. අත්තනා ච අභිජ්ඣාලු හොති පරඤ්ච අභිජ්ඣාය සමාදපෙති අභිජ්ඣාය ච සමනුඤ්ඤො හොති.

අත්තනා ච අනභිජ්ඣාලු හොති පරඤ්ච අනභිජ්ඣාය සමාදපෙති අනභිජ්ඣාය ච සමනුඤ්ඤො හොති.

10. අත්තනා ච ව්‍යාපන්නචිත්තො හොති පරඤ්ච ව්‍යාපාදෙ සමාදපෙති ව්‍යාපාදෙ ච සමනුඤ්ඤො හොති.

අත්තනා ච අව්‍යාපන්නචිත්තො හොති පරඤ්ච අව්‍යාපාදෙ සමාදපෙති අව්‍යාපාදෙ ච සමනුඤ්ඤො හොති.

11. අත්තනා ච මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති පරඤ්ච මිච්ඡාදිට්ඨියා සමාදපෙති මිච්ඡාදිට්ඨියා ච සමනුඤ්ඤො හොති.

අත්තනා ච සම්මාදිට්ඨිකො හොති පරඤ්ච සම්මාදිට්ඨියා සමාදපෙති සම්මාදිට්ඨියා ච සමනුඤ්ඤො හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙති.

12. රාගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය තයො ධම්මා භාවෙතබ්බා. කතමෙ තයො? සුඤ්ඤතො සමාධි අනිමිත්තො සමාධි අප්පණිහිතො සමාධි. රාගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය ඉමෙ තයො ධම්මා භාවෙතබ්බා

---

12. -පෙ- රාගස්ස- පඤ්චකාමගුණික රාගයාගේ; අභිඤ්ඤාය- විශිෂ්ටඥානය පිණිස; තයො ධම්මා- තුන්ධර්මකෙනෙක්; භාවෙතබ්බා- වැඩියයුත්තාහු ය; -පෙ- සුඤ්ඤතො සමාධි- නිත්‍යාභිනිවෙස රහිත වූ විදර්ශනාව ය; අනිමිත්තො සමාධි- නිත්‍යනිමිත්ත රහිත වූ විදර්ශනාව ය, අප්පණිහිතො සමාධි- නිත්‍යප්‍රනිධි රහිත වූ විදර්ශනාව ය; (යන තුන යි) -පෙ-,

13. රාගස්ස භික්ඛවෙ පරිඤ්ඤාය ...14 පරික්ඛයාය ...15 පහානාය...16 ඛයාය ...17 වයාය ...18 විරාගාය ...19 නිරොධාය ...20 චාගාය ...21 පටිනිස්සග්ගාය ඉමෙ තයො ධම්මා භාවෙතබ්බාති.

දෙසස්ස -පෙ- මොහස්ස කොධස්ස උපනාහස්ස මක්ඛස්ස පලාසස්ස ඉස්සාය මච්ඡරියස්ස මායාය සාඨෙය්‍යස්ස ථම්භස්ස සාරම්භස්ස මානස්ස අතිමානස්ස මදස්ස පමාදස්ස අභිඤ්ඤාය පරිඤ්ඤාය පරික්ඛයාය පහානාය ඛයාය වයාය විරාගාය නිරොධාය චාගාය පටිනිස්සග්ගාය ඉමෙ තයො ධම්මා භාවෙතබ්බාති. ඉදමවොච භගවා, අත්තමනා තෙ භික්ඛූ භගවතො භාසිතං අභිනන්දුන්ති.

තිකනිපාතො.

එකකනිපාතො ච දුකනිපාතො ච තිකනිපාතො ච සමත්තා.

---

1. අඞ්ගුත්තරනිකායවරෙ සබ්බඤ්ඤුනා පරමවිසුද්ධදස්සිනා
නිපාතා එකාදසෙව පවත්තිතා
උද්ධතතො තෙ නිකාමෙත්ථ ආදිතො.

2. ඉත්ථිරූපං පුරිසරූපං පඤ්චනීවරනානි ච
අකම්මනියාදිකං පඤ්ච පඤ්ච චිත්තං අදන්තතො.

3. සූකං පදුට්ඨරහද එඤ්ඤතො ලහු පභස්සරො
ආසෙව භාවමනසා භාගීහි අපරෙ දුවෙ.

4. උප්පජ්ජන්ති පරිහාණී අනත්ථාය අසම්මුසා
චතුකොටි මූඛා එතෙ චතුරො සබ්බවජ්ජිතා.

5. අධම්මාවිනයා ච භාසිතාචිණ්ණපණ්ණත්ති පඤ්චමා
ආපත්ති ලහු දුට්ඨුල්ලං සාවසෙසකකමෙත ච.

6. පුග්ගලො සාරිපුත්තො ච එතදග්ගෙ තථෙව ච
අට්ඨානඤ්ච නිබ්බිද සම්පද අනුප්පන්නං ච කුසලං.

---

13. රාගස්ස- පඤ්චකාමගුණිකරාගයාගේ; පරිඤ්ඤාය- පිරිසිඳ දැනීම පිණිස ද; -පෙ- (මෙතැන් සිට අරුත් දුකනිපාතයෙහි 191. පිටෙන් දතයුතු යි)

තිකනිපාතය කියා නිමවනලදී.

එකකනිපාතය ද දුකනිපාතය ද තිකනිපාතය ද
කියා නිමවනලදී.

---

7. මිච්ඡාදිට්ඨි පවඩ්ඪති යෙනෙව සත්තා අසද්ධම්මවුට්ඨානෙන
පරෙ සාවජ්ජ ඛිප්පං දුරක්ඛාතෙ ච නාඤ්ඤසං.
8. මනුස්සෙසු මජ්ඣිමා විසුද්ධචරියෙන චක්ඛුනා
දස්සනසවනධාරණා උපපරික්ඛන අත්ථමඤ්ඤාය දස.
9. සංසෙග්ගා සංවිග්ගෙන චවස්සග්ගාරම්මණෙන ච
අනෙකන ච යෙ වුත්තා යෙ යෙ අත්ථරසෙන ච.
10. ද්වෙ මනුස්සා ද්වෙ දෙවා නිරයෙ අපරෙ දුවෙ
ද්වෙ තිරච්ඡානයොනියො ද්වෙ පෙත්තිවිසයා
ජම්බුදීපෙහි යොජයෙ.
11. අරඤ්ඤ පිණ්ඩපාතං පංසුකූලං ධම්මකථිකා විනයෙන ච
බාහුසච්චථාවරෙය්‍ය අකප්පා ද්වෙ ච හොන්ති.
12. පරිවාරජ්ඣානමෙත්තා උපට්ඨානං
පධානඉන්ද්‍රියබලබොජ්ඣඞ්ගා
මග්ගා අභිභායතනං විමොක්ඛකසිනෙන ච.
13. ද්වෙ සඤ්ඤා අනුස්සතිට්ඨානා සහගතෙහි යොජයෙ
අච්ඡරා ච මහාසමුද්දෙ, සංවෙගා පසද්ධි
අකුසලං කුසලෙන ච.
14. අවිජ්ජාපඤ්ඤප්පභෙදෙ ච පටිවෙධො පටිසම්භිදා චතුරො
ඵලෙන පටිලාභො වුද්ධි වෙපුල්ලතාය ච.
15. මහාපුඤ්ඤවෙපුල්ලඤ්ච ගම්භීරං අසමන්තභූරි ච
බාහුසීඝලහුආසුජවනතික්ඛනිබ්බෙධෙන ච
16. භුඤ්ජන්ති තත්තා පරිභීනං විරද්ධං පමාදිංසු තෙ
සෙවනභාවනබහුලා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤාය ච
අථො සච්ඡිකිරියායාති.

පඨමො නිපාතො.

---

1. වජ්ජා පධානා ද්වෙ තපනීයා උපඤ්ඤතෙන පඤ්චමං
සඤ්ඤොජනං ච කණ්හං ච සුක්කං චරියා වස්සූපනායිකෙන
2. බලබොජ්ඣඞ්ගඣානෙන දෙසනාධිකරණෙන ච
අධම්මචරියා අකතඤ්ඤතා එකංසං අකුසලං අථොපි සම්මොසා
3. බාලො ච දුට්ඨා භාසිතඤ්ච නෙය්‍යත්ථා පටිච්ඡන්නාදිට්ඨි
සීලෙන අරඤ්ඤ විජ්ජාභාගියෙන ච.
4. භූමිදුප්පතීකාරො කිංවාදී දක්ඛිණෙය්‍යා
සඤ්ඤොජනසමචිත්තා ච වණ්ණකචොරා
පටිපත්තිව්‍යඤ්ජනෙන
5. උත්තානා වග්ගා අග්ගවතී අරියකසටෙන පඤ්චමං
උක්කාචිත ආමිසගරු විසමඅධම්මිකා අධම්මවාදිනී.

6. හිතඅවෙජ්රකං අනුතප්පද්ධාරකා අථොපි ද්වෙ බුද්ධා
අසනී තයො කිම්පුරිසවිජාගතා
අථ සන්තිවාසං සාරෙන චාති.

7. ගිහී ච කාමඋපධිආසවා සාමිසඤ්ච අරියෙන
කායපීතිසාතසමාධි නිවත්ති ච.
නිදානඤ්ච හෙතු සංඛාරපච්චයරූපං.

8. වෙදයිතං සඤ්ඤං විඤ්ඤාතං යඤ්ච
සංඛතං විමුත්තිපග්ගහො නාමං.

9. විජ්ජා භවෙසු දිට්ඨි අහිරි හිරි දොවචස්සං
අථ ධාතුයො ආපත්තිවුට්ඨානකුසලතාති.

10. බාලා ච කප්පියාපත්ති අධම්මවිනයෙන ච
කුක්කුච්චකප්පියාපත්ති අධම්මවිනයෙන ච.

11. පුග්ගලො සුභනිමිත්තඤ්ච චෙතො බාලෙන පඤ්චමං
පඤ්ඤ අසොකපුබ්බකාරී ච තිතොත්තා ගො
දුන්නප්පපච්චයඤ්ච.

12. වුත්තගරුකා ලහුකා දුට්ඨුල්ලෙන චාති
ආගාවතා වත්තාරො ඛතෙහි ච දූරපරිසවිත්තකො වා.

13. විනයෙ චාගං පරිච්චාගං භොගා සම්භොගා
සංවිභාගනසංගාහ මනුග්ගාහං අථොපි අනුකම්පන චාති.

14. සක්කාරා පටිසක්කාරා එසනා පරියෙසනා
පරියෙට්ඨියො පූජා ආතිථෙය්‍යා වුද්ධිරතනසන්නිචයා.

15. සමාපත්ති අජ්ජවඤ්ච ඛන්තිසාකල්‍යං අවිහිංසා ද්වෙ
ඉන්ද්‍රියපටිසංඛානසතිසමථො විපත්තිසම්පදා.

16. විසුද්ධිදිට්ඨි අසන්තුට්ඨමුට්ඨසච්චෙන ච පඤ්ඤුසකො
ද්වෙ ධම්මා සෙඛො තඤ්ච කාචෙය්‍යං කුසලානවජ්ජං ච.

17. සුබුද්ධයඤ්ච විවෙකං ව්‍යාපජ්ඣසතං දුක්ඛන ච තයො ච
සම්මුඛා ද්වෙ පවාරණා තජ්ජනීයං තියස්සං ච.

18. පබ්බාජනියඤ්ච සාරණං උක්ඛෙපො පරිවාසො ච
මූලමානත්ත අබ්භානන්ති.

දුතියො නිපාතො.

---

1. භයලක්ඛණවිනත්තා ච අච්චයං ච අයොනිසො
අකුසලං ච සාවජ්ජං සබ්‍යාපජ්ඣං ඛතං මලන්ති.

2. ඤාතකො සරණියො නිරාසො චක්කවත්ති පවෙතනො
අපණ්ණකත්තා දෙවො ච ද්වෙ පාපණිකෙන චාති.

3. කායසක්ඛි ගිලානො සංඛාරො බහුකාරො අරූකො
අසෙවිතබ්බා ජෙගුච්ඡි පුප්ඵභාණී අන්ධො අවකුජ්ජෙන ච.

4. සබ්‍රහ්මකානන්දසාරිපුත්ත නිදානා ආලවකෙන ච
දෙවදූතා ද්වෙ රාජා සුඛුමාලාධිපතියෙන වග්ගො.

5. සම්මුඛී ඨානපරෙසවත්තී පණ්ඩිතො සීලවා
සංඛතං පබ්බතාතප්පමහාචොරෙන තෙ දස

6. ද්වෙ ජනා බ්‍රාහ්මණපරිබ්බාජකා නිබ්බානමහාසාලෙන ච
වච්ඡගොත්තං ච තිකණ්ණො ජානුස්සොණී සංගාරවෙන ච.

7. තිත්ථං භයඤ්ච වෙනාගො සරභො කෙසපුත්තියා
සාළ්හො ච කථාවත්ථුං අඤ්ඤතිත්ථියා.

8. අකුසලමූල් උපොසථඞ්ගෙන තෙ දසා
ඡන්නො ආජීවිකො සක්කො නිගණ්ඨසමාදපෙතබ්බෙන ච.

9. භවචෙතනා පත්ථනා උපට්ඨානගන්ධ අභිභූත සහස්සමණා ච
යඤ්ච සුඛෙත්තං වජ්ජිපුත්තං සෙඛෙන පඤ්චමාසා.

10. යො ච සාවිකා පුත්තා ද්වෙ සෙඛා අථ පංකධානෙන ච
අච්චායිකං ච පවිවෙකං අග්ගවතී පරිසා ච.

11. තයො ආජානීයා වත්ථං අථ පොත්ථකං ලොණඵලෙන
පංසුධොවක සුවණ්ණකාරෙන ච පණ්ණාසකො.

12. පුබ්බ පරියෙසනා අස්සාදෙ රුණ්ණො තිණ්ණං
අතිත්තිද්වෙ ච පඤ්චමං කූටා ද්වෙ නිදානාති අපරෙ ද්වෙ.

13. ආපායිකදුල්ලභො අප්පමෙය්‍යා ආනඤ්චායතනෙන
විපත්තියො.

අපණ්ණකො කම්මන්තං ද්වෙ සොචෙය්‍යා
මොනෙය්‍යෙන ච වග්ගො.

14. කුසිනාරභණ්ඩනගොතමකා භරණ්ඩුහත්ථකෙන ච
කටුවියං ද්වෙ අනුරුද්ධා පටිච්ඡන්නපාසාණලෙඛෙන
තෙ දස.

15. යොධා පරිසා මිත්තා උප්පාදකෙසකම්බලසම්පද
වුඩ්ඪිත්තයො ච
අස්සඛලුංකා තයො ච මොරනිවාපෙන වග්ගො.

16. අකුසලා සාවජ්ජා විසමා අසුචිනා සහ ඛතො ච හොන්ති
චත්තාරි වන්දනසුඛපුබ්බණ්හෙන වග්ගොති.

තතියො නිපාතො.

මේ සූත්‍රනාම ප්‍රකාශක උද්දාන ගාථාවල අරුත් සුගමහෙයින් මෙහි නො ලියනලදී.

සබ්බ දානං ධම්ම දානං ජිනාති

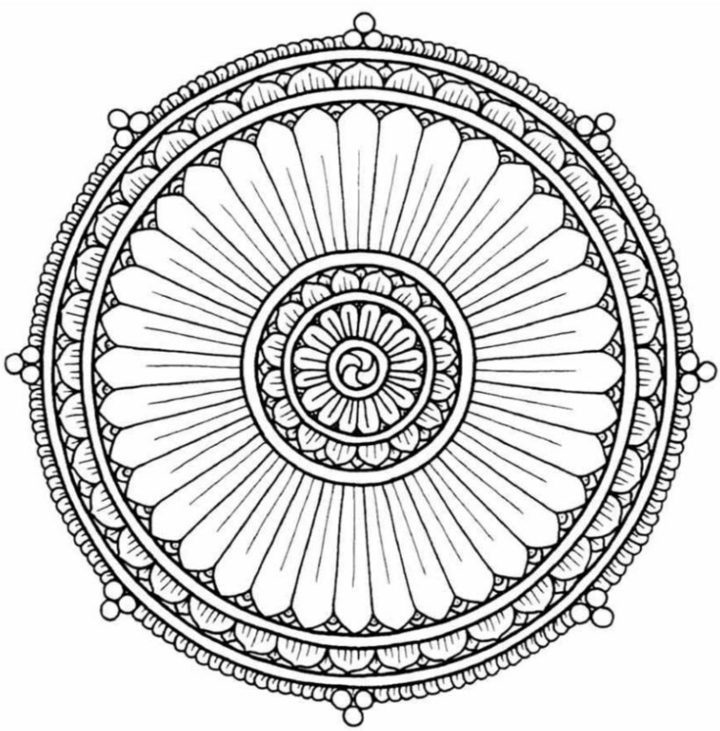

නිබ්බාන පච්චයෝ හෝතු